ပထမအကြိမ်

အုပ်ရေ (၃၀၀၀)

ရန်ကုန်မြို့ ကမ္ဘာအေး သာသနာရေးဦးစီးဌာန အတွက်
အမရပူရမြို့ နယူးဘားမား ပိဋကပုံနှိပ်တိုက်တွင် ဦးမောင်မောင်
(၀၅၆)က ပုံနှိပ်၍၊ ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမြင့်မောင်
မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၂၅၂၇)က ထုတ်ဝေသည်။

နိဒါန်း

ပိလန္ဓိတံ သေဋ္ဌပုပ္ပံ, နာနာဝဏ္ဏ သုဂန္ဓိကံ၊
အာစေရာနံ ပါဒလဋ္ဌံ, ဌာတု မေ သီသမတ္ထကေ။

နာနာဝဏ္ဏသုဂန္ဓိကံ – အခက်ျင်းရုံ, ရွက်ျင်းဆုံ၍, ဖူးငုံဝေဖြာ, တရား ရတနာတည်းဟူသော ဆင်းရနံ့တို့ဖြင့် သင်းပျံ့ခြင်း.လည်း ရှိပေထသော၊ သေဋ္ဌ ပုပ္ပံ - ဘုရားစသည်, သုံးလီမြတ်စွာ, အမြတ်ဆုံး ပန်းရတနာကို၊ ပိလန္ဓိတံ– လေးစားကော်ရော်, ပူဇော်သည့်အနေ, ပန်ဆင်အပ်ပေပြီ၊ အာစေရာနံ – ဥာဏ်ရောင်ဆင့်ဆင့်, ရင့်ထက်ရင့်အောင်, မလင့်ပုံသေ, သင်ပြပေလတ်, ဆရာ သခင် အရှင်မြတ်တို့၏၊ ပါဒလဋ္ဌံ – ဆရာ့ဂုဏ်ဟိတ်, ထင်အောင် နှိပ်သည့်, တံဆိပ်ပမာ, ခြေတော်ရာသည်၊ မေ - ငါ၏၊ သီသမတ္ထကေ - ကိုယ်အင်္ဂါရပ်, အမြတ်ထွတ်တင်, ဦးထိပ်အပြင်၌၊ ဌာတု - အမြဲတစေ ထင်ဟပ် ဘည်နေပါစေ သတည်း။

ဘုရား, တရား, သံဃာ အားဖြင့် သုံးပါးသော အမြတ်ဆုံး ပန်းရတနာ များကို လေးစားကော်ရော် ပူဇော်သမျှ ပန်ဆင်ပြု၍, ကျေးဇူးတော်သခင် ဆရာ အရှင်မြတ်တို့၏ ခြေတော် တံဆိပ်များလည်း ငါ၏ ဦးထိပ်ပြင်ဝယ် အမြဲတစေ ထင်ဟပ် တည်နေပါစေသတည်း။

ဤသို့အားဖြင့် ရတနာမြတ်သုံးပါး၏ ဂုဏ်တော်များကို နေ့စဉ် မပြတ် အမှတ်ရလျက်, ကျေးဇူးတော်များကို ဆပ်ခွင့်ရခြင်းသည် "ငါ့အတွက် အခွင့် သာလေစွ"ဟု တွေးမိတိုင်း ပီတိလှိုင်းတို့ အတိုင်းမသိ ရိုက်ခတ်နေပါသည်။

အမျိုးမျိုးသော ကျေးဇူးတော်တွေကို ဆပ်နိုင်ဖို့အရေး တာဝန်ပေးသည့် အနေဖြင့် အခွင့်သာခဲ့ပါသည်၊ ကျေးဇူးတော်ရှင်သည် ရဟန်း ရှင်လူ လုပ်သား ပြည်သူ ဗုဒ္ဓသာဝက ဟူသမျှတို့၏အတွက် ဘဝပါရမီ ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန် လူသုံး ရှင်သုံး ကျမ်းစာပေါင်း မြောက်မြားစွာကို ပင်ပန်းမှုကို မဆိုထားနှင့် မိမိ၏ အသက်ပင် ပဓာနမထားပဲ ပြုစု ရေးသား ညွှန်ကြားတော်မူခဲ့ပါသည်၊ ပြန်လွှန် တော်မူမည့် နှောက်ဆုံးနေ့မှာပင် ဤကျမ်းစာကို စတင် ပို့ချတော်မူခဲ့ပါသေး သည်၊ သေဘေးကို အရေးမထားသလိုပင် ထင်ရပါသည်၊ သို့သော် ယင်း ပြုစု တော်မူသည့် ကျမ်းစာသည် ပြုစု ပို့ချ ရေးသားခွင့် တရက်တာမျှသာရသဖြင့် ပြီးမြောက်သည် အထိ မရောက်ရှိခဲ့ပါ၊ ဤ ကျမ်းစာကို ပြီးမြောက်အောင် ရေးသားခွင့်မရသဖြင့် ကျေးဇူးတော်ရှင်အတွက် ပိဋ္ဌကသုံ ပုံမှာ ကွက်လပ်တခု ကျန်နေခဲ့ပါသည်၊ အကယ်၍သာ ဤကျမ်းစာ ပြီးမြောက်သွားပါက ပိဋ္ဌက သုံးပုံ၏အဖွင့် ဘာသာဋ္ဌီကာများ ပြည့်စုံ လုံလောက်ပြီလို့ ဆိုရပေတော့မည်။

ယင်း ကျန်ရှိနေခဲ့သော ကွက်လပ်ကို ဖြည့်စွမ်းနိုင်ဖို့ရန် "ငါ့အတွက် တမင်သက်သက် နေရာများ ပေးထားခဲ့လေရော့သလား" ဟု တွေးမိပါသည်၊ ထိုသို့မဟုတ်ပဲ "ကိစ္စအားလုံးပြီးဆုံးခြင်းသို့မရောက်ပဲ ဘဝကုန်ဆုံးရခြင်းသည် ပုထုဇဉ်တို့၏ထုံးစံပါ" ဟု ဆိုသည့်အတိုင်းများဖြစ်လေရော့သလား-ဟု ထပ်ဆင့် တွေးမိပြန်ပါသည်၊ ဤသို့လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်၊ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ကျန်ရှိနေသည့် ယင်း ကွက်လပ်ဖြည့်ဖို့အရေးမှာ ငါ့တာဝန်သာ-ဟု ယူဆကာ ဖြည့်စွမ်းရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်၊ ဆုံးဖြတ်ချက် ချပြီးသော်လဲ....ငါ၏ဥာဏ်အားနှင့် ကျေးဇူးရှင်၏ ဥာဏ်အားကား ကွာဟမှု ကြီးမားလွန်းလှသဖြင့် စွမ်းမှ စွမ်းနိုင်ပါ့မည်လား-ဟု တွေး၍ စိုးရွံ့မိပါသည်၊ ပြုစုရမည့်ကျမ်းစာကား လူသုံး မဟုတ်, စာချ စာသင် အရှင်မြတ်တို့၏အတွက် ဖြစ်နေတာကတော်ကြောင်း, ဒီဃနိကာယ်တွင် ပါဝင်နေ၍ တိတ္ထိဆရာကြီးတွေနှင့်ဗုဒ္ဓ အချီအချ ရင်ဆိုင်ကြရသည့် အကြောင်းအရာများ ဖြစ်သဖြင့် သဘာဝအရ ခက်ခဲတာကတော်ကြောင်း, ယင်းဆရာကြီးများ၏ ကပ်သီးကပ်သပ် ပြုမှု ပြောဆိုတတ်သည့် ဥာဏ်များနှင့် သုံးနှုန်းသည့် အကြောင်းအရာ စကားလုံးများကို ပိုင်နိုင်မှု ရှိမှ ရှိပါမည်လား-ဟု တွေး၍ စိုးရွံ့မိတာက တကြောင်း ဤသို့သော အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ပို၍ ရင်လေးရပြန်ပါသည်၊ သို့သော် အားတက်မိသည်မှာ .... ငယ်စဉ်ကကိုယ်တိုင် စာဆိုပြီး သင်ယူခဲ့တာက တကြိမ်, လိုက် နားထောင်တာက နှစ်ကြိမ်, ယခုလဲ တောတိုးကြည့်သည့်အနေဖြင့် စာသင်သားများအား ပို့ချဦးမည်, ပြီးမှ ရေးမည်-ဟု ပိုင်းဖြတ်လိုက်ပါသည်၊ ဓာကယ် ကိုင်ကြည့်တော့ ပါးစပ်က မကြောက်ဖူးဆိုပေမဲ့ ဒူးကတော့ တုန်လျက်ပါ။

ကဲ— ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ရေးမယ်၊ တုကယ်လို့ ချွတ်ချော် တိမ်းပါးချက်များ ရှိခဲ့သော် ငါမှာ အားကိုးစရာ ကူညီဖေးမ ပေးမည့် တသားသနာလုံးမှာရှိကြတဲ့ ညီတော်-နောင်တော် စာချဆရာတွေ အများကြီးပဲ, အဲဒီ ဆရာတော်တွေက ဖေးမ ကူညီ ပြုပြင် ကြည့်ရှုတော်မူကြယင် ဤကျမ်းစာသည် တဒေါင့် တကွေ့မှာ အသုံးဝင်လိမ့်မယ်-လို့ တွေးမိပြီး အားတက်လာပါသည်၊ တတ်လို့ ရေးခြင်း မဟုတ်, တာဝန်အရ ထမ်းဆောင်ရသည့်သဘောသာ ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ခံပါသည်။

နောက်ပြီးတော့ စဉ်းစားစရာတခု ရှိပါသေးသည်၊ ဤကျမ်းစာကို "နာမည်ဘယ်လိုတပ်ရမလဲ" ဆိုတာက စဉ်းစားရမည့်ကိစ္စပါ၊ "သုတ်ပါဌေယျ ဘာသာဋီကာ" ဟု နာမည်တပ်လျှင် ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် ရေးတာပဲလို့ အများက ထင်ကြလိမ့်မယ်, ထင်သည့်အတိုင်း ကျမ်းစာမှာ ချို့ယွင်းချက် မတွေ့လျှင် တော်ပါသေးရဲ့, တကယ်လို့များ ချို့ယွင်းချက် တွေ့နေယင် ဆရာတော်ကို ပြုမှားရာ ရောက်လိမ့်မယ်၊ ထိုသို့ မဖြစ်ရအောင် ကိုယ်ပိုင်

သီးခြား နာမည်တပ်ပြန်ယင်လဲ ကျေးဇူးတော်ရှင် ချန်ထားခဲ့တဲ့ နေရာကို ကွက်လပ်ဖြည့်ရာ မရောက်ပဲ "တစင်ထောင်"သည်နှင့် တူနေပေမည်၊ ဘေးကြပ်နံကြပ် ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်၊ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ "မှားလဲ၀ါ, မှန်လဲ၀ါ"ဟု ကိုယ်တိုင် ဝန်ခံပြီး "ဘာသာဌီကာ" ဟုပင် နာမည်တပ်ရေးလျှင် ဆရာတော်၏ သဘောနှင့် တရောထဲဖြစ်၍ ပိုပြီး သင့်မြတ်ဖွယ် ရှိလိမ့်မည်- ဟု တွေးဆလျက် အုံးဖြတ်ချက်ကို အတည်ပြုပြီး ရေးရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သို့အတွက်—အကယ်၍မျှား ဤကျမ်းစာတွင် တိမ်းပါး ယိမ်းပါး ချွတ်ချော်မှုမျှား တွေ့ရှိခဲ့ပါလျှင်.....

ယဒိ ဥတ္တံ အယုတ္တေတ္ထ, ပမာဒေန် ဘမေန ဝါ၊
ဝစော မယာ ဒယာ၀န္တော, သန္တော သံသောယေန္တု တံ။

ဤ – သုတ်ပါထေယျ, နာမတင့်ဆန်း, ဤ ဘာသာဌီကာကျမ်းဌ၊ ပမာဒေန-သတိလွတ်ကင်း မေ့လျော့ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘမေန ဝါ-ခန္ဓာကိုယ်အား, ဓာတ်ချောက်ချား၍, စိတ်ထားမဖြောင့်, လွင့်ပျောက်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အယုတ္တံ-ယုတ္တိမတန်, မမှန်ကန်သော၊ ယံ ဝစော-အကြင် စကားကို၊ မယာ– ငါသည်၊ ယဒိ ဥတ္တံ– အကယ်၍မျှား ရေးမှားအပ်မိအုံ့၊ တံ ဝစော–အမှားကိုပင်, အမှန်ထင်လတ်, ရေးအပ်မိခြား, ထိုစကားကို၊ ဒယာ၀န္တော–ကရုဏာရား, မုဒိပွားရှိ, စိတ်ထားမှန်စေ, မေတ္တာချွေတော်မူကြကုန်သော၊ သန္တော–အတိဗျာနှင့် ဣဿာသဘော, စင်းလုံးချေသည့်, မနောဖြူလွင်, သူတော်စင်တို့သည်၊ သံသောဓယန္တု- ကိုယ်တိုင်သုတ်သင်, ရေးစီရင်သည့်, ကျမ်းသွင်အလား, စိတ်မှာထားလျက်, ရှုစားတော်မူနိုင်ကြပါစေသော်.... ဤသို့ တောင်းတမှု ပြုအပ်ပါသည်။

ဂစ္ဆတံ ခလနံ ကွာပိ, ဘ၀ဘော်ဝ ပမာဒတော၊
ဟသန္တိ ဒုဇ္ဇနာ တတ္ထ, သမာဒဟန္တိ သဇ္ဇနာ။

ကွာပိ - တစုံတရာ ကုန်းသာ မြေပြင်ဌသော်မှလည်း၊ ဂစ္ဆတံ – စိတ်အေးလက်အေး ကြောင့်ကြဝေးလျက် ဖြေးဖြေးသက်သာ သွားလာရသူတို့၏၊ ပမာဒတော – သတိလွတ်ကင်း မေ့လျော့ခြင်းကြောင့် (အမှတ်တမဲ့)၊ ခလနံ – ချွတ်ချော်တိမ်းပါး လဲကျသွားခြင်းသည်၊ ဘ၀ဘော်ဝ - တရုံတခါ ဖြစ်တတ်သေးသည်သာ၊ တတ္ထ- မတော်တဆ ထိုသို့ လဲကျသွားရာ၌၊ ဒုဇ္ဇနာ–စိတ်ထားသေးနုပ် အယုတ်တမာ အောက်တန်းလွှာတို့သည်၊ ဟသန္တိ - ရယ်မောအားရပြောင်လှောင်ကြကုန်၏၊ သဇ္ဇနာ – ကိုယ်ချင်းစာနာ, ငဲ့ညှာတာ၍, စိတ်မှာရင့်ပြီး, လူကြီးလူကောင်းတို့သည်ကား၊ သာမဒဟန္တိ – ကူညီဖေးမ ထူပေးကြကုန်၏။ (နိတိ)။

နိဒါန်း

ဤကျမ်းစာ ရေးသားရာ၌ မျှားစာ အထောက်အကူ ပြုပေးကြသော မဟာဂန္ဓာရုံ စာချုပ်နှုန်းကြီးများ ဖြစ်သည်မှာ—

(၁) ဦးပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

(၂) ဦးကဝိနန္ဒ

တို့အား ပါရမီဖြည့်ဖက်ဟု အသိအမှတ် ပြုအပ်ပါသည်။

၁၃၄၇-ခုနှစ်
ဝါခေါင်လ
ဩဂုတ်လ, ၁၉၈၅-ခုနှစ်

ဦးစန္ဒောဘာသ
(နာယကချုပ်)
မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်
အမရပူရမြို့

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
ပါထိကသုတ်	....	....	၁
သုနက္ခတ္တဝတ္ထု	....	....	၁
ကောရက္ခတ္တိယဝတ္ထု	....	....	၁၁
အစေလ ကဿပရမတ္တကဝတ္ထု	....	....	၂၂
အစေလပါထိက ပုတ္တဝတ္ထု	....	....	၂၆
ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယ ကထာ	....	....	၃၁
အဂ္ဂည ပညတ္တိကထာ	....	....	၄၅
ဥဒုဗ္ဗရီကသုတ်	....	....	၅၁
နိဂြောဓ ပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထု	....	....	၅၁
တပေါဇိဂုစ္ဆာဝါဒ	....	....	၆၄
ဥပက္ကိလေသ	....	....	၆၆
ပရိသုဒ္ဓ ပဗဒ္ဓိကပုတ္တကထာ	....	....	၇၂
ပရိသုဒ္ဓတစပုတ္တာဒီ	....	....	၇၆
နိဂြောဓသာ သဏ္ဌာယန	....	....	၈၃
ဗြဟ္မစရိယ ပရိယောသာနာဒိ	....	....	၈၅
စက္ကဝတ္တိသုတ်	....	....	၉၂
အတ္တဒီပသရဏတာ	....	....	၉၂
ဒဠ္ဍနေမိ စက္ကဝတ္တိရာဇကထာ	....	....	၁၀၂
စက္ကဝတ္တိ အရိယဝတ္တကထာ	....	....	၁၀၆
အာယုဝဏ္ဏာဒိ ပရိဟာနိကထာ	....	....	၁၁၇
ဒသဝဿာယုက သမယ	....	....	၁၂၂
အာယုဝဏ္ဏာဒိဝဍ္ဎနကထာ	....	....	၁၃၀
သခ်ိရာဇ ဥပ္ပတ္တိ ဝဏ္ဏနာ	....	....	၁၃၄
ဘိက္ခုဇနာ အာယုဝဏ္ဏာဒိ ဝဍ္ဎနကထာ	....	....	၁၄၂
အဂ္ဂညသုတ်	....	....	၁၄၇
ဝါသေट္ဌဘာရဒ္ဝါဇ	....	....	၁၄၇
စတုဝဏ္ဏာသုဒ္ဓိ	....	....	၁၆၄
ရသပထဝိ ပါတုဘာဝ	....	....	၁၇၇
စန္ဒိမသူရိယာဒိပါတုဘာဝ	....	....	၁၇၈
ဘူမိပပ္ပဋကပါတုဘာဝါဒိ	....	....	၁၈၈
ဣတ္ထိပုရိသလိင်္ဂါဒိ ပါတုဘာဝါဒိ	....	....	၁၉၀

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
မဟာသမ္မတရာဇ	....	....	၁၉၃
ဗြာဟ္မဏမဏ္ဍလာဒိ	....	....	၁၉၅
ဒုစ္စရိတာဒိကထာ	....	....	၁၉၉
ဗောဓိပက္ခိယဘာဝနာ	....	....	၂၀၁
သမ္မသာဒနီယသုတ်	....	....	၂၀၃
သာရိပုတ္တသီဟနာဒ	....	....	၂၀၃
ကုသလမ္မဒေသနာ	....	....	၂၄၈
အာယတန ပဏ္ဏတ္တိ ဒေသနာ	....	....	၂၅၆
ဂဇ္ဇာဝဂ္ဂန်ဒီ ဒေသနာ	....	....	၂၅၇
အာဒေသန ဝိဓာဒေသနာ	....	....	၂၆၀
ဒဿနသမာပတ္တိဒေသနာ	....	....	၂၆၇
ပဋ္ဌလပဏ္ဏတ္တိဒေသနာ	....	....	၂၇၅
ပဓာနဒေသနာ	....	....	၂၉၅
ပဋိပဒါဒေသနာ	....	....	၂၉၅
ဘဿသမာစာရာဒိ	....	....	၂၉၆
အနုသာသနဝိဓာဒိ	....	....	၃၁၀
အညထာ သတ္ထုဂုဏဒဿနာဒိ	....	....	၃၂၁
အနုယောဂဒါနပဋိကာရ	....	....	၃၃၄
တိပိဋက အန္တရဓာန	....	....	၃၃၉
သာသနအန္တရဟိတ	....	....	၃၄၅
အစ္ဆရိယ အဗ္ဘုတ	....	....	၃၆၃
ပါသာဒိကသုတ်	....	....	၃၆၉
နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တကာလက်ိယ	....	....	၃၆၉
ဓမ္မရတနပူဇာ	....	....	၃၈၂
အသမ္ဘသမ္ဘုဒ္ဓပွဝေဒိတဓမ္မဝိနယ	....	....	၃၈၆
သမ္ဘာသမ္ဘုဒ္ဓပွဝေဒိတဓမ္မာဝိနယာဒိ	....	....	၃၉၂
သင်္ဂါယိတဗ္ဗ ဓမ္မာဒိ	....	....	၄၀၂
ပစ္စယာနုညာတကာရဏာဒိ	....	....	၄၀၆
သုခလ္လိကာနုယောဂ	....	....	၄၀၉
ပဋ္ဌမ္ဗျာကရဏ အဖွင့်	....	....	၄၁၂
အဗျာကတဌာန	....	....	၄၂၄
ပုဗ္ဗန္တသဟဂတဒိट္ဌိ နိဿယ	....	....	၄၂၈

သုတ်ပါဠေတော်သူ့ဘာသာဒီကာ

၁။ ပါထိကသုတ်

သုနက္ခတ္တဝတ္ထု အဖွင့်

(၁)။ ဧဝံ မေ သုတံ၊ပေါမလ္လေသု ဝိဟရတိတို့ — ဧဝံ မေ သုတံ၊ပေါမလ္လေသု ဝိဟရတိ ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ ပါထိကသုတ္တံ — ပါထိက သုတ်တည်း၊ (တနည်း)၊ ဧဝံ မေ သုတံ၊ပေါမလ္လေသု ဝိဟရတိတိ—ဧဝံ မေ သုတံ၊ပေါမလ္လေသု ဝိဟရတိ အစ အပိုင်းအခြားရှိသော ဤသုတ်သည်၊ ပါထိကသုတ္တံ— တည်း၊ တတြ—ထို ပါထိက သုတ်၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံကား၊ အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ— ရှေး မဟုတ်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း၊ ဝါ - အသစ်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း၊ [ရှေက မဖွင့်အပ်ခဲ့သည့် အသစ်ဖြစ်သော ပုဒ်များ၏ အဖွင့်—ဟူလို။] မလ္လေသု ဝိဟရတိတိ(ဏ္ဍော)-ဟူသော ဤပါဋ္ဌ၌၊ မလ္လာ နာမ-မလ္လတို့မည်သည်၊ ဇာနပဒိနော - ဇနပုဒ် ရှိကုန်သော၊ ဝါ— ဇနပုဒ်ကို အစိုးရကုန်သော၊ ဧကဇ ကုမာရာ—တို့တည်း၊ တေသံ - ထိုမင်းသားတို့၏၊ နိဝါသော - နေရာဖြစ်သော၊ ဧကောပိ— တခုလည်းဖြစ်သော၊ ဇနပဒေါ - ဇနပုဒ်ကို၊ ရုဇ္ဇိသဒ္ဒေန - ရုဇ္ဇိသဒ္ဒါ အားဖြင့်၊ မလ္လာတိ - မလ္လာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ဆိုအပ်၏၊ မလ္လေသု-မလ္လာဟု ဗဟုဝုစ် အမည်ရသော၊ တသ္မိံ ဇနပဒေ—ထို ဇနပုဒ်၌၊(ဝိဟရတိ၌ စပ်)၊ အနုပိယံ နာမ မလ္လာနံ နိဂမောတိ-ကား၊ အနုပိယန္တိ - အနုပိယ ဟူ၍၊ ဧဝံ နာမကော—ဤသို့ အမည်ရှိသော၊ မလ္လာနံ - မလ္လမင်းတို့၏၊ (တနည်း)မလ္လာနံ - မလ္လာဟု ဗဟုဝုစ် အမည်ရသော၊ ဇနပဒဿ—၏၊ ကော—တခုသော၊ နိဂမော—သည်၊(အတ္ထိ)၊ တံ-ထို နိဂုမ်းကို၊ ဂေါစရဂါမံ-ဂေါစရဂါမ်ကို၊ ဝါ-ဆွမ်းခံရွာကို၊ ဣတ္ထာ-၍၊ ကေသ္မိ — တခုသော၊ ဆာယူဒကသမ္မဒ္ဒေ — အရိပ် ရေတို့နှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဝနသဏ္ဍေ — တောအုပ်၌၊ ဝိဟရတိ— ၏၊ ဣတိ-အတ္ထော၊ (အပိနုယမ္ပြီအနီး၌ ဆောက်လုပ်ထားအပ်သော ကျောင်း မရှိသောကြောင့် " ဆာယူဒကသမ္မဒ္ဒေ ၊ပေါဝိဟရတိ " ဟု ဆိုသည်။) အနောပိယန္တိပိ — ဟူ၍လည်း၊ ပါဌော— ပါဠိတော်ပါ၏သည်၊(အတ္ထိ)။

အမှာ။ ။ဧဝံ မေ သုတံ၊ပေါ မလ္လေသု ဝိဟရတိတို့ အနက်နှစ်နည်း ပေးရပုံကို သီလက္ခန်ဘာသာဒီကာ ဒုတိယတွဲ (၂၀၇)၌ ပြထားပြီ၊ "မလ္လေသု ဇာနပဒိနော" စသည်တို့၏ အပြေါ်ယံကိုလည်း သီလက္ခန်သာသာဒီကာ တတိယတွဲ (၂၇၆) အဖွင့်ကို နည်းမှီ သိပါ။

ပါဝိသီတိ - ပါဝိသိဟူသည်ကား၊ ပဝိဋ္ဌော - ဝင်တော်မူပြီ၊ ပန - ဆက်၊ ဘဂဝါ - မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နတ္ထာဝ ပဝိဋ္ဌော—ဝင်တော်မူပြီး မဟုတ်သေး၊ ပန - ထိုသို့ပင် ဝင်တော်မူပြီး မဟုတ်ပါသော်လည်း၊ ပဝိသိဿာမိ—ဝင်တော်မူမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ နိက္ခန္တတ္တာ-ထွက်တော်မူလာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါဝိသီတိ—ပါဝိသိဟူ၍၊ ဝါ - ဝင်တော်မူပြီ ဟူ၍၊ (သံဂိတိကာရေဟိ — သံဂါယနာတင် ထေရ်တို့သည်၊)ဝုတ္တော-ဆိုအပ်ပြီ၊ ယထာကိं —ဥပမာ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း၊ ဂါမံ-သို့၊ ဂမိဿာမိ-သွားမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ နိက္ခန္တော—ထွက်လာသော၊ ပုရိသော-သည်၊ တံ ဂါမံ—သို့၊ အပတ္တော-မရောက်သေးသည်၊ (သမာနော)ပိ — ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဣတ္ထန္နာမော — ဤအမည်ရှိသူသည်၊ ကုဟိं — အဘယ် အရပ်သို့၊ ဂတော-သွားသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တော-ပြောအပ်သော်၊ (မေးအပ်သော်)၊ ဂါမံ-သို့၊ ဂတော-သွားပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စတိယထာ-ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဧवံ ဤအတူ၊ (ပါဝိသီတိ — ပါဝိသိဟူ၍၊ ဝါ—ဝင်ပြီဟူ၍၊ ဝုတ္တော—ဆိုအပ်ပြီ။)

တေ ဒဟောသီတိ-ကား၊ ဂါမသမီပေ—ရွာ၏အနီးဌာ၊ ဌတ္တာ—ရပ်တော်မူ၍၊ သူရိယံ—ကို၊ သြလောကေန္တာ-ကြည့်တော်မူလသော်၊ ဝါ-ကြည့်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဧတံ—ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ အတိပဗေါ ခေါ-ကား၊ အတိဝိယ—အလွန်ပင်လျှင်၊ ပဗေါ ခေါ-စောသေးသည်သာ၊ ကုလေသု-အိမ်တို့ဌာ၊ ယာဂုဘတ္တံ— ယာဂုထမင်းသည်၊ ဝါ- ယာဂုဆွမ်းသည်၊ နတ္ထာဝ နိဋ္ဌိတံ— မပြီးစီးတတ်သေး၊ ဣတိ — ဤကား အနက်။

ပန - ပရိဟာရပက္ခမှ တပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ကာလံ—ကို၊ အဇာနိတ္ဝာ—မသိမူ၍၊ နိက္ခန္တော ကိं -ထွက်တော်မူသလော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ အဇာနိတ္ဝာ-၍၊ နိက္ခန္တော—ထွက်တော်မူလာသည်၊ န—မဟုတ်၊ (ဣတိ — ဤကား -အဖြေတည်း)၊ ဟိ - ခဲ့၊ ပစ္ဆိုသကာလေယေဝ— မိုးသောက်အခါ၌ပင်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဉာဏဇာလံ— သဗ္ဗညုတဉာဏ် တည်းဟူသော ပိုက်ကွန်ကို၊ ပတ္ထရိတ္ဝာ— ဖြန့်တော်မူ၍၊ လောကံ — သတ္တလောကကို၊ ဝေါလောကေန္တော— ကြည့်တော်မူလသော်၊ ဉာဏဇာလဿ — ၏၊ အန္တော—

ပရိသိဿာမိတိ၊ပေ၊ဧဝံ ॥ ॥ ယဒိ နတ္ထာဝ ပဝိဋ္ဌော ကသ္မာ "ပါဝိသိ"တိ ဝုတ္တံတိ အာဟ- "ပဝိသိဿာမိ"တိ အာဒိ၊ တေန (ထိ ပဝိသိဿာမီတိ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်) အဝဿံ အာဝိနိ (စင်စစ်ဖြစ်မည့် အနာဂတ်၌) ဘူတေဝိယ (ဖြစ်ပြီးအတိတ်၌ကဲ့သို့) ဥပစာရာ ဟောန္တိတိ ဒဿေတိ (တင်စား ပြောဆိုအပ်သော သဒ္ဒါများ ဖြစ်နိုင်၏ဟု ပြသည်)၊ ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေန္တော "ယထာ ကိ" တိ အာဒိ မာဟ၊ - ဦးကား။

ဌ်။ ’ပဝိဋ္ဌံ — သော၊ ဘဂ္ဂ၊ ဂေါတ္တံ — ဘဂ္ဂဝအနွယ်ရှိသော၊ ဆန္နပရိဗ္ဗာဇကံ— ဆန္နပရိဗ္ဗာဇ်ကို၊ ဝါ - အဝတ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ပရိဗ္ဗာဇ်ကို၊ (ဤစကားဖြင့် “ နဂ္ဂပရိဗ္ဗာဇ်=အဝတ်မဝတ်သော ပရိဗ္ဗာဇ် ” ကို ကန့်သည်၊) ဒိသ္မာ- မြင်တော်မူ၍၊ ဝါ— မြင်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ အဇ — ယနေ့၊ ဣမဿပရိဗ္ဗာဇကဿ — အား၊ မယာ - သည်၊ ပုဗ္ဗေ — ဌ်၊ ကတကာရဏံ— ပြုအပ်ဖူးသော အကြောင်းကို၊ သမာဟရိတ္မာ - ကောင်းစွာဆောင်၍၊ ဓမ္မံ— ကို၊ ကထေဿာမိ — ဟောတော်မူမည်၊ သာ ဓမ္မကထာ — သည်၊ အဿ—ထို ပရိဗ္ဗာဇ်၏၊ မယိ-ဌ်၊ ပသာဒ ပဋိလာဘဝသေန-ကြည်ညိုခြင်းကိုရခြင်း၏ အစွမ်း ဖြင့်၊ သဖလာ — အကျိုးရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ — လတ္တံ၊ ဣတိ - သို့၊ ဥ တ္မာဝ— သိတော်မူ၍သာ၊ ပရိဗ္ဗာဇကာရုမ်-ပရိဗ္ဗာဇ်တို့၏အာရုမ်သို့၊ ပဝိသိတုကာမော- ဝင်တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္မာ)၊ အတိပဂေါ ဝ — အလွန် စောသေးသည်သာ၊ (ဟုတ္မာ)၊ နိက္ခမိ-ပြီ၊ တသ္မာ— ကြောင့်၊ တတ္ထ—ထို ပရိဗ္ဗာဇ်တို့၏အာရုမ်သို့၊ ပဝိသိတုကာ့ပတာယ—ဝင်တော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ—သို့၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဥပ္ပါဒေသိ— ဖြစ်စေတော်မူပြီ။

၂။ ဧတေဒေါ စိတ္တိ—ကား၊ ဘဂဝန္တံ—ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ မာနုဏ္ဍတံ—မာန ဖြင့် ခက်ထန်သူ၏အဖြစ်ကို၊ အကတ္မာ-၍၊ သတ္ထာရံ—ကို၊ ပစ္စုဂ္ဂန္တ္မာ—ခရီးဦးကြို ဆိုး၍၊ ဟေ ခေါ ဘဒ္ဒန္တေ အာဒိကံ—အစရှိသော၊ ဧတံ ဝစနံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊

ဆန္နပရိဗ္ဗာဇကံ ။ ။ ဆန္ဒကောပိနတာယ (ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အင်္ဂါတော်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း) ပရိဗ္ဗာဇကပဗ္ဗဇ္ဇာပဂမနေနစ (ပရိဗ္ဗာဇ်တို့၏ ပဗ္ဗဇ္ဇာသို့ ကပ်ရောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း) ဆန္နပရိဗ္ဗာဇကံ၊ နဂ္ဂပရိဗ္ဗာဇကံ (အဝတ် မဝတ်သော ပရိဗ္ဗာဇ်မဟုတ်၊ အဝတ်ဝတ်သော ပရိဗ္ဗာဇ်ဟု ဆိုလိုသည်၊) — ဋီကာ။

မာနုဏ္ဍတံ အကတ္မာ ။ ။ မြတ်စွာဘုရား၏ မြင့်မြတ်သောအမျိုးဌ် မွေးဖွားတော်မူပုံ , မြတ်ခုသာ တောထွက်ခြင်းဖြင့် ဧတာထွက်တော်မူပုံ , အခြားသူများနှင့် မခေါက်ဆံသော ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ပြုကျင့်တော်မူပုံ၊ [အခြားသူများနှင့် မဆက်ဆံ လူသာမန်တို့ ကျင့်နိုင်ဖွယ်ဝေးစွ စိတ်ဓွေးရုံမျှ ကြက်သီးထလောက်အောင် ခဲယဉ်းသော အကျင့်ကို ပြုကျင့်ခဲ့တော်မူပုံ။] အပေါင်းအဖေါ်ကိုလေသာတို့မှ ကင်းဝေး၍ တပါးဘည်းကိန်းအောင်းခဲ့တော်မူပုံ, တလောကလုံးက ချီးမွမ်းတော်မူအပ်ပုံ, သြဝါဒါနုသာသနီတို့ဖြင့် လောကအားများစွာ ဝေးမှုပြုတော်မူပုံ, အခြားသူတို့၏အယူဝါဒကို နှိမ်နင်းတော်မူနိုင်ပုံ, တန်ခိုးကြီးခဲတော်မူပုံ, အာနုဘော်ကြီးတော်မူပုံ အစရှိသော ထိုထို ကိုယ်တော်တိုင် မုက်မှောက်ပြုခဲ့တော်မူအပ်သော ဂုဏ်အထူးကို မှီ၍ များသောအားဖြင့် အညတိတ္ထိယတို့သော်မှလည်း (ဝိဒြင့် အခြားသူများကို ပေါင်း) မြတ်စွာဘုရားကို မြင်လျှင် ရှိသေခွယ်ရားစား မှားစွာ မြတ်နိုးမှုကို ထင်ရှား ပြကြသည်သာ၊ တို့ကြောင့် ”ဘဂဝန္တံ ဒိသ္မာ မာနုဏ္ဍတံ အကတ္မာ”စသည်ကို ဆိုသည်။

ဣမံ ပရိယာယန္တိ-ကား၊ ဣမံ ဝါရံ-ဤ အလှည့်အကြိမ်ကို၊ အဇ-ယနေ့၊ ဣမံ အာဂမနဝါရံ-ဤ ကြွလာတော်မူခြင်း၏ အလှည့်အကြိမ်ကို၊ (အကာသိ ဌ္ဌစပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခမ္ပတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပုံမြေပိ-ဌ္ဌလည်း၊ တတ္ထ-ထိုအာရုံမ်ားသို့၊ ဂတပုဗ္ဗောကိ-ကြွတော်မူဖူးသလော၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဂတပုဗ္ဗော-ကြွထော်မူဖူးသည်၊ နမဟုတ်၊ (ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း)၊ ပန-ထိုသို့ပင် မဟုတ်ပါသော်လည်း၊ (ထိုသို့ပင် ရှေးတုန်းက မကြွဖူးပါသော်လည်း)၊ လောက သမုဒါစာရဝသေန-လောကဌ္ဌ ပြောအပ်သောအသုံးအနှုန်း (လေ့ကဝတ္တရားနှင့် လူ့ယဉ်ကျေးမှု)၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဧवံ-သို့၊ (တေ ခေါ ဘန္တေ အစရှိသော စကားကို)၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

ဟိ-ခဲ့၊ လောကိယာ-လောကဌ္ဌနေသူ လူအပေါင်းတို့သည်၊ စိရဿံ-ကြာမြင့်မှ၊ အာဂတမ္ပိ-ရောက်လာသည်လည်းဖြစ်သော၊ အနာဂတပုဗ္ဗမ္ပိ-မရောက်လာဖူးသည်လည်း ဖြစ်သော၊ မနာပဇာတိကံ-မြတ်နိုးအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသူကို၊ အာဂတံ-လာနေသည်ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဝါ-မြင်လျှင်၊ ဘဝံ-အရှင်သည်၊ ကုတော-အဘယ်မှ၊အာဂတော-လာခဲ့ပါသနည်း၊ ဘဝံ-သည်၊ စိရဿံ-မှ၊ အာဂတော-ရောက်လာပြီ၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ တေ-သင်သည်၊ ဣဓ-ဤအရပ်သို့၊ အာဂမနမဂ္ဂေါ-လာလမ်းကို၊ ဉာတော-သိအပ်သနည်း၊ မဂ္ဂမ္ဗဇ္ဇော-လမ်းဌ္ဌ တေဇဝသူသည်၊ အသိကိ-ဖြစ်လေသလော၊ (မျက်စိလည် လမ်းမှားပြီး ရောက်လာလေသလား-ဟူလို)။ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အယမ္ပိ-ဤ ဘဂဝပရိမ္ဖုဋ်သည်လည်း၊ လောကသမုဒါစာရဝသေန-ဖြင့်၊ ဧवံ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣဒမာသနန္တိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ နိသိန္နာသနံ-ထိုင်ရာ နေရာကို၊(ထိုင်စရာ နေရာကို)၊ ပညွှေ ဣဒ္ဓေတ္ဝာ-ခါ၍၊ သမ္ပာဒေတ္ဝာ-ပြီးစီးစေ၍၊ ဒဒမာနော-ပေးလျက်၊ ဧवံ-ဤသို့(တေ ခေါ ဘန္တေ စသော စကားကို)၊အာဟ၊သုနက္ခတ္တော လိစ္ဆဝိပုတ္တောတိ-ကား၊ သုနက္ခတ္တော နာမ-သုနက္ခတ္တမည်သော၊ လိစ္ဆဝိရာဇပုတ္တော-လိစ္ဆဝိမင်း၏ သားတည်း၊ သော-ထို လိစ္ဆဝီမင်းသားသည်၊ တဿ-ထို ဘဂဝေါတ္တ ပရိဗ္ဗိဇ်၏၊ ဂိဟိသဟာယော-လူဖြစ်စဉ်က သဟာယ်ချင်းသည်၊ (သူငယ်ချင်း အပေါင်းအသင်းသည်)၊ ဝါ-လူ့ဘဝမှစ၍ သဟာယ်ချင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ကာလေန ကာလံ-သင့်လျော်ရာ အခါတိုင်း အခါတိုင်း၌၊ (တနည်း) ကာလေန ကာလံ-ရံဖန်ရံခါ၊ တဿ-ထို ဘဂဝေါတ္တပရိဗ္ဗိဇ်၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ ကိရ-သွားသတဲ့၊ ပစ္စက္ခတောတိ-ကား၊ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ အဟံ- အကျွန်ုပ်သည်၊ ဒါနိ-ဌ္ဌ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ပစ္စက္ခာမိ-စွန့်ပါ၏၊

ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ—သည်၊ ဒါနိ-ဒ္ဓ၊ ဘဝန္တံ—ကို၊ ဥဒ္ဒိသာ-ရည်စူး၍၊ (ဆရာဟု ညွှန်ပြ၍)၊ နိ ဝိဟာရိဿာမိ— နေတော့မည် မဟုတ်ပါ။ ဣတိ ဧဝံ— သို့၊ ပဋိ အကွာဘော — ဆန့်ကျင်ဖက် ပြောဆိုအပ်ပြီ၊ နိဿဒ္ဓော ပရိဗ္ဗဇတ္တာ — စွန့်လွှတ်အပ်ပြီ။

၃။ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿာတိ—ဟူသည်ကား၊ ဘဂဝါ—သည်၊ ဧမေ— တပည့်တော်၏၊ သတ္ထာ—ဆရာပါတည်း၊ အဟံ—သည်၊ ဘဂဝတော—၏၊ သြဝါဒံ— ကို၊ ပဋိကရောမိ— အတုလိုက်၍ ပြုပါအုံ့၊ (လိုက်နာပါအုံ့၊) ဣတိ ဧဝံ — သို့၊ အပဒိသိတ္တာ—ညွှန်ပြ၍၊ (ဝိဟာရိဿာမိ ဒ္ဓစပ်၊)ကောသန္ဓော ကံ ပစ္စာစိက္ခသိတိ-ဟုသော ပါဠိဖြင့်၊ (ဒသောတိဒ္ဓ စပ်)၊ ယာဝဇေဝါ— တောင်းပန်သူ

သာသနာတော်နှင့် အဆက်ပြတ် ။ ။ အကြောင်း အခါ၌ သုနက္ခတ္တာမှာ "ခြေတော်စွေးဘုရားကို ပယ်စွန့်၏"ဟု စိတ် ဖြင်၏၊ နှုတ်ကသည်း မြွက်၏၊ ထိုအခါ၌ပင် ထိုသုနက္ခတ္တာရဟန်း၏ ဘုရားရှင်နှင့်အတူ တစုံတခု ဆက်သွယ်မှု မရှိတော့၊ ဘာကြောင့် နည်း၊ သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားရှင်၏ သားတော် မဟုတ်တော့သည့် အတွက် သာသနာတော်မှ ပြင်ပ ဖြစ်သွားသောကြောင့်တည်း၊ ဤသည်ပင် သာသနာတော်၌ သင့်လျော်သော သဘောဖြစ်သည်။

ထို သာသနယုတ္တိသည် ကျွမ်းကျင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဘိုးကို ထားရှိ အခြားသူတို့၏ အရာ လုံးဝ မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်သည် အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံခြင်း၏အတွင်း၌ သုနက္ခတ္တာ၏ ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် ဆက်သွယ်မှု မရှိပုံကို ပြတော်မူခြင်းငှါ "အဝိနေ" စသော စကားကိုမိန့်တော်မူပြီးလျှင်, သုနက္ခတ္တာကို "ကော သန္ဓော ကံ ပစ္စာစိက္ခသိ" ဟု ဆက်၍ မိန့်တော်မူသည်။

ကော သန္ဓော ကံ ပစ္စာစိက္ခသိ ။ ။[ပ ဋ္ဌိတော် ကြည့်ပါ။] အဝိနေ စသော ဝါကျ ပါ၏၊ ထို စကားကို မိန့်တော်မူပြီးမှ " ကော သန္ဓော ကံ ပစ္စာစိက္ခသိ " ဟု မိန့်တော်မူသည်၊ ဆိုလိုရင်းမှာ "သုနက္ခတ္တ သင် ငါ့သံ လာနေလျှည့်ပါ" ဟု ငါက ခေါ်ထားသည် မဟုတ်ပါ။ သင်ကလည်း "အရှင် ဘုရားထံ နေပါမည်" ဟု အာမခံ ထားသည်လည်း မဟုတ်၊ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် သင်က ဘယ်လို အမျိုးအစား ဖြစ်လို့ ဘယ်လို အမျိုးအစားဖြစ်တဲ့ ငါ့ကို ပယ်ပွန့် နေရသလဲ။

ယာဝဇေဝါ စသည် ။ ။ တောင်းပန်ထားသူ တယောက်သည် ("လာခဲ့ နေပါရစေ"ဟု တောင်းပန်ထားသူ တယောက်သည်) "လာနေလျှည့်ပါ"ဟု တောင်းပန် ထားအပ်သူကို "တပည့်တော် အရှင်ဘုရားထံ မနေတော့ပါ"စသည်ဖြင့် စွန့်ပယ်လိုက ခွန်ပယ်နိုင်ရာ၏၊ ယခုမူ သင်ကလည်း တောင်းပန် ထား၊ ငါကလည်း ဝန်ခံထားသူ မဟုတ်ပါပဲလျက် ဘယ်လို ပုဂ္ဂိုလ်မို့ ပယ်စွန့်နေရသလဲ။

မှတ်ချက် ။ ။ ဘုရားရှင်နှင့် သုနက္ခတ္တာတို့၏ ဆက်သွယ်မှုသည် သာသနာတော် ဝင်စက ထုံးစံအတိုင်း ရဟန်းပြုခင့် တောင်းမှုဟူသော (မုခါဝတ) နှုတ်အားဖြင့် ဖြစ်သော ဆက်သွယ်မှုသာဖြစ်၏၊ လေးလေးစားစား ပူဇော်မှုဖြင့် ဖြစ်ခဲ့ပါလာသော ဆက်သွယ်မှု စသည် မဟုတ်၊ တောင်းပန်သူ တောင်းပန်အပ်သူ၏ အခြစ်ဖြင့်

သည်လည်း၊ ယာစိတက်—တောင်းပန်အပ်သူ (တောင်းပန် ခံရသူ) ကို၊ ပစ္စာ စိက္ခေယျ-ဆန်ကျင်ဘက် ပြောရာ၏၊ ဝါ- ပယ်စွန့်ရာ၏၊ ယာစိတကောဝါ— သည်လည်း၊ ယာစက် - ကို၊ (ပစ္စာစိက္ခေယျ)၊ တုံ ပန-သင်သည်ကား၊ နေဝ ယာစကော-တောင်းပန်ထားသူလည်း မဟုတ်၊ [“အဟံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ဝိဟရိဿာမိ” တိ ဧဝံ မမ သန္တိကံ အနုပဂတတ္တာ၊—ဋီကာ။] နှ ယာစိတကော— တောင်းပန်အပ်သူလည်း မဟုတ်၊ [“ဧဝံ ဟိ တုံ သုနက္ခတ္တ မမံ ဥဒ္ဒိဿ ဝိဟရသိ” တိ ဧဝံ မယာ အပတ္တိ တတ္တာ၊—ဋီကာ။] မောဃပုရိသ—ဗျာန်မင်ဖိုလ် မရှိသည့် အချည်းနှီးသော ယောကျ်ား၊ ဧဝံ သန္တေ-ဤတို့ဖြစ်လသော်၊ (ဤသို့ ယာစက, ယာစိတက မဟုတ်လသော်)၊ ကော — အဘယ်သူသည်၊ သန္တော-ဖြစ်လျက်၊ ကော—သည်၊ သမာနော-လျက်၊ [ကော သန္တောကို ဖွင့်သည်]။ တံ—အဘယ် သူ့ကို၊ ပစ္စာစိက္ခသိ — ဆန်ကျင်ဘက် ပြောရသနည်း၊ ဝါ- ပယ်စွန့်ရသနည်း၊ ဣတိ- ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြ၏။

ပုဿ မောဃပုရိသာတိ — ကား၊ တုစ္ဆပုရိသ — ဗျာန် မင် ဖိုလ် မရှိသည့် အချည်းနှီးသော ယောကျ်ား၊ ပဿ — ကြည့်စမ်းလော၊ ယာဝဇ္ဇ တေ-ဣဒံ- အပရဒ္ဓန္တိ — ပါဒ်ဖြင့်၊ တဝ — ၏၊ ဣဒံ အပရဒ္ဓံ - ဤ ချို့ယွင်းချက်သည်၊

ဖြစ်သော ဆက်သွယ်မှုမျိုးလည်း ရှိသေး၏၊ “ ယာစကတာ ယာစိတကတာ ” ဟူသော ဆက်သွယ်မှု နှစ်မျိုးလည်း မရှိ၊ [ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။] ထို့ကြောင့် ဘုရား ရှင်က သုနက္ခတ္တကို “ ကော သန္တော ကံ ပစ္စာစိက္ခသိ ” ဟု မိန့်တော်မူသည်၊ ထို “ ကော သန္တော ကံ ပစ္စာစိက္ခသိ”၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုပင် အဋ္ဌကထာက“ယာစကော ဝါ” စသည်ဖြင့် ပြသည်။

မောဃပုရိသ။ ။သုနက္ခတ္တသည် ဧလောကီဗျာန် အာဘိညာဏ် အချို့ရှိပြီးသော်လည်း ဘုရားရှင်အမေါ် အာဃာတ ထားမိသည်နှင့် တပြိုင်နက် ယုတ်ညံ့ဗျာန် အာဘိညာဏ်များ ကွယ်ပျောက်ပြီးဖြစ်၍“တုစ္ဆ ပုရိသ”ဟု သုံးတော်မူသည်။ [ဗျာနမဂ္ဂါဒိ.ဥတ္တရိမနုဿ ဓမ္မေသု ကဿစိ ဝိ အဘာဝါရိတ္တပုရိသ၊-ဋီကာ။] ဝိနည်း အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌မူ ဗျာန် မင် ဖိုလ် ၃ မျိုးဘွင် မင်ဖိုလ် နှစ်မျိုးသာ ဖွင့်လေ့ရှိ၏, ဗျာန်မပါ၊ သို့ရာတွင် သုရာပါန သိက္ခာပုဒ် ဝိဘင်း၌ အာဘိညာဉ် ရပြီးသော အရှင်သာဂတအား “ မေဃ ပုရိသ”ခေါ်ပုံကို ဧထောက်လျှင် ဤ ဋီကာ ဖွင့်ပုံက ပြည့်စုံဟုမသည်။

ယာဝဇ္ဇ ။ ။ ယာဝဇ္ဇသဒ္ဒါသည် အဝမိ = အဝိုင်းအခြားဟူသော အနက်ကို ဟောသော သဒ္ဒါတည်း၊ အဝမိဟူသည် အစအဝိုင်းအခြားတည်း၊ ထို အဝိုင်းအခြား ဟူသည်လည်း အတိုင်းအရှည် ပမာဏဝင်တည်း၊ ဤနေ့ရာ၌ ထို သဒ္ဒါဖြင့် အပရဒ္ဓ (ပြစ်မှားခြင်း) ကြီယာ၏ အဝိုင်းအခြား အတိုင်းအရှည်ကို ပြသည်၊ အလွန်အကဲသာ လျှင် (အတိုင်း အရှည်ကို လွန်အောင်ပင် ပြစ်မှားအပ်ပြီ) ဟု ဆိုလိုသည်၊ အဋ္ဌကထာ ဝယ် “ယတ္တက” စသည်ဖြင့် ပဌမနည်း ဖွင့်သော်လည်း ပါဠိတော် အနက်ပေးရာ၌မူ ပဿ၌ စပ်ရမည်ဖြစ်၍ ဒုတိယနည်း ပေးရပေလိမ့်မည်။

ယတ္တကံ — အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည် ရှိ၏၊ ဝေ — ၏၊ အပဏ္ဍဝေ — ချို့ယွင်းချက်သည်၊ ယတ္တဇကာ — အကြင်မျှအတိုင်းအရှည် ရှိ၏၊ ဒေါသော - အပြစ်သည်၊ တတ္ထကော- သို့မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိ၏၊ ဘဂ္ဂဝ-ဘဂဝတ်၊ ဣတိဒံ-သို့၊ အဟံ-သည်၊ တယာ--ထို သုနက္ခတ္တ လိစ္ဆဝီ မင်းသား၏၊(အပေါ်၌)၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ အာရောပေသိ - တက်ရောက် စေခဲ့ပြီ၊ ဝါ - တင်ခဲ့ပြီ၊ ဣတိ — ဤ အနက်ကို၊ ဒသ္သေတိ—၏။

၄။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မောတိ - ကား၊ ပဠဿိလ ဒသသိလသမ်ဓါတာ—ငါးပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလဟု ဆိုအပ်သော၊ မနုဿဓမ္မော - လူတို့၏ တရားထက်၊ ဥတ္တရိ-လွန်မြတ်သော၊ ("ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ"၌ စပ်)၊ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယန္တိ— ကား၊ ဣဒ္ဓိဘူတံ — တန်ခိုး ဖြစ်၍ ဖြတ်သော၊ ပါဋိဟာရိယံ — ပြာဋိဟာကို၊ (နကရောတိ ၌စပ်)၊ ကတော ဝါတိ - ကား၊ ကတမို ဝါ - ပြုအပ်သော်လည်း ကောင်း၊ (ပြုအပ်သော်လည်းကောင်း)၊ ယဿတ္ထာယာတိ-ကား၊ ယဿ ဒုက္ခဿ ယဿ—အကြင် ဒုက္ခ၏ ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှါ၊("ဒေသိတော" ၌စပ်)၊ သော နိယျာတိ တက္ကရသာတိ-ကား၊ သော ဓမ္မော - ထို တရားသည်၊ ("ဂစ္ဆတိ"စသည်၌ စပ်)၊တက္ကရသ-ထို ဟောတော်မူအပ်သည့်အတိုင်း ပြုကျင့်သူ၏၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ မယာ-သည်၊ ဓမ္မော-ကို၊ ဒေသိတော—ဟောအပ်ပြီ၊ တထာ—ထို ဟောတော်မူအပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကာရကသ - ပြုသူ၏၊ [တက္ကရသကို ဖွင့်သည်။]သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ပဋိပန္နဿ-ကျင့်သော၊ ပုဂ္ဂလဿ — ၏၊ သမ္ဘဝန္တ ဒုက္ခက္ခယာယ — အလုံးစုံသော ဝဋ္ဋ ဒုက္ခ၏ ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန် အကျိုးငှါ၊ အမတ နိဗ္ဗာန သစ္ဆိကိရိယာယ - အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုခြင်း အကျိုးငှါ၊ ဂစ္ဆတိ- ဖြစ်သလော၊ နဂ ဂစ္ဆတိ-မဖြစ်သလော၊ သံဝတ္တတိ—ဖြစ်သလော၊ နသံဝတ္တတိ—မဖြစ် သလော၊ ဣတိ—သို့၊ ပုစ္ဆတိ-၏။

တတြ သုနက္ခတ္တာတိ — ကား၊ သုနက္ခတ္တ၊ မယာ,ဒေသိတေ-သော၊ တသ္မိံ ဓမ္မေ — သည်၊ ["တတြ" ၌ "တ "ဖြင့် ဓမ္မကိုစွဲ၊ တြ ပစ္စည်းသည် " ဘုမ္မတ္ထ" ဟူသော လက္ခဏာ အနက်၌ သက်ဟု ပြသည်။] တက္ကရသ— ၏၊ သမ္မာ,ဒုက္ခက္ခ

မှတ်ချက် ။ ။ ဋီကာ၌"ဣဒံ အနက်မရှိ" ဟု လည်းကောင်း၊ " ဓေ" သည် "တတိယန္တ"ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်၏၊ ထိုအတိုင်း အနက်တနည်းပေးပုံကို ပါဠိတော်နိသယ်၌ ကြည့်ပါ။

နိယျာတိ ။ ။ နိယျာတိတိ နိဂ္ဂစ္ဆတိ၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဂ္ဂမနဝသေန ပဝတ္တတိ တိ အတ္ထော၊ ဓမ္မေ ဟိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တေ တံ သမဂ်ိပဋ္ဌလော "နိဂ္ဂစ္ဆတိ"တိ ဝုစ္စတိ၊ အဓိ ကထာယံ ပန နိသဒ္ဒေါ ဥပသဂ္ဂမတ္တံ၊ ယာတိ ဇုဒ္ဓေ၀ အတ္ထောတိ ဒသ္သေတုံ ဝစ္ဆတ်ိတ္ပိ ဘာတ္ထော ဝုတ္တော၊—ဋီကာ။ [ဤဋီကာဖွင့်အတိုင်း အနက်ပေးပုံကို ပါဠိတော်နိသယ်၌ ပြသားပြီ။]

ယာယ — ဌ၊သံဝတ္ထာမာနေ — ဖြစ်လသော်၊ [လက္ခဏာဝန္တ ဖြစ်သော တည်ရှိ၏ စပ်ပုဒ်မရှိသောကြောင့် "သံဝတ္ထာမာနေ" ဟု ထည့်ဖွင့်သည်။] မနုဿမမ္မာ-ထက်၊ ဥတ္တရိ, ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ-သည်၊ ဝါ ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊(သမာနံ-သော်)၊ ကိံ —အဘယ်ကို၊ကရိဿတိ-ပြုလိမ့်မည်နည်း၊ [ဘာလုပ်မှာလဲ၊ ဘာအကျိုးရှိမှာလဲ — ဟူလို။] ကတေန- ပြုအပ်သော၊ တေန- ထို တန်ခိုး ပြာဋိဟာဖြင့်၊ ကော အတ္ထော—အဘယ် အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဟိ—မှန်၊ တသ္မိံ —ထို တန်ခိုးပြာဋိဟာကို၊ ကတေ ပိ — ပြုအပ်သော်လည်းကောင်း၊ အကတေပိ — မပြုအပ်သော်လည်း ကောင်း၊ မမ—၏၊ သာသနဿ-သာသနာတော်၏၊ ပရိဟာနိ-ဆုတ်ယုတ်ခြင်း သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ—မှန်၊ ဒေဝမနုဿာနံ-တို့၏၊ အမတနိဗ္ဗာနံ သမ္ပာပနတ္ထာယ- အပြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ အဟံ—သည်၊ ပါရမိယော - တို့ကို၊ ပူရေသိံ —ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့ပြီ၊ ပါဋိဟာရိယကရဏတ္ထာယ- တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ပြုခြင်း အကျိုးငှါ၊ နု(ပူရေသိံ)- ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့သည် မဟုတ်၊ ဣတိ—သို့၊ ပါဋိဟာရိယဿ—၏၊ နိရတ္ထကတံ—အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတုာ- ၍၊ ပဿ မောဃ ပုရိသာတိ-ဟူ၍၊ ဒုတိယံ-နှစ်ကြိမ်မြောက်၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ အာရောပေသိ — တက်ရောက်စေတော်မူပြီ၊ ဝါ—တင်တော်မူပြီ။

၅။ **အ**ဂ္ဂညန္တိ— ဟူသည်ကား၊ လောက ပညတ္တိ — လောကကိုသိစေတော်မူခြင်းကို၊ (နု ပညပေတိ ဒ္ဒ စပ်)၊ ဣဒံ နာမ - ဤ မည်သော အရာသည်၊ လောကဿ - ၏၊ အဂ္ဂံ - အဦး အစတည်း၊ ဣတိ ဧဝံ — သို့၊ ဇာနိတမ္ဗမ္ပိ — သိထိုက်သည်လည်းဖြစ်သော၊ [ရှေး နိဿယ၌ "ပိ" မပါ၊ ဋီကာလည်းမဖွင့်။] အဂ္ဂံ — အဦးအစဖြစ်သော၊မရိယာဒံ-အပိုင်းအခြားကို၊တံ-ထိုသိထိုက်သော လောက၏ အစ အပိုင်းအခြားကို၊ နု ပညပေတိ-ပညတ်တော် မမူ၊ (သိအောင် ဟောပြတော်မမူ)၊ ဣတိ — သို့၊ ဝဒတိ—ပြော၏၊ ဘဏ္ဍ - ဤ နဟိ ပန မေ ဘဏ္ဍေ ဘဂဝါ အဂ္ဂညံ ပညပေတိ အစရှိသော ဝါရ၌၊ သေသံ - ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ အနန္တရ ဝါဒါ နုသာရေနေ ဝ-အခြားမဲ့ ဝါဒသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ — ၏။[စာအုပ်တို့၌ "အနန္တရ ဝါဒါနုသာရေနေ ဝ" ဟု ရှိ၏၊ ဝါဒ.နေရာ ဝယ် "ဝါရ"ဟု ရှိမှကောင်းမည် ထင်သည်၊"အခြားမဲ့ ဝါရသို့ အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာ" ဟု ပေးပါ။]

အ ဂ္ဂ ညံ ။ ။ အ ဂ္ဂ ဣ ဣ ယ တိ တိ အ ဂ္ဂ ညံ၊ [အ ဂ္ဂ သ ဒ္ဒ ဗ ပ ဝ ၊ ဣ ဓာ တ် + အ ပ စ္စ ည်း။] လောကဿ အ ဂ္ဂ ဣ လောကပ္ပတ္တိသမယေ (လောက၏ ဖြစ်ပုံကို သိရာ၌) ဣ ဒံ နာ မ ၊ လောကဿ အ ဂ္ဂ ဣ (ဤ မည်သော အရာသည် လောက၏ အစတည်း ဟု) ဧ ဝ ံ ဇာ နိ တ ဗ္ဗ ံ ၊ - ဋီ ကာ။

၆။ အနေက ပရိယာယေန ခေါတိ ဣဒံ - အနေက ပရိယာယေန ခေါ အဝ ့ါသော ဤ စကားကို၊ ကသ္မာ – အဘယ့်ကြောင့်၊ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ– အားထုတ်တော်မူအပ်သနည်း၊ သုနက္ခတ္တော-သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဂုဏ်-ကို၊ မကွေ့သောမိ ချေဖျက်မည်၊ (ဖျက်ဆီးမည်)၊ ဒေါသံ – အပြစ်ကို၊ အာရောပေဿာမိ-တက်ရောက်စေမည်၊(တင်မည်)၊[စာအုပ်တို့၌ "ပညပေဿာမိ" ဟု ရှိ၏၊ ပဝုစ္စ ဥ ပခၵာတ်သည် "နိုက္ခိပန-ချထားခြင်း" အနက်ကို ဟောသောကြောင့် ရှေးနိဿယအတိုင်း "အာရောပေဿာမိ" ဟု ပေးလိုက်ပါသည်၊ "ပညပေဿာမိ" ဟုရှိလျှင်ကား "အပြားအားဖြင့် သိစေမည်၊ ဝါ-ထားမည်" ဟု ပေးပါ။] ဣဒံ – ဤသို့ ကြံ၍၊ တေကံ – ဤမျှ အတိုင်းအရည်ရှိသော စကားကို၊ ဝိပ္ပလပိတ္တာ–ပြောဆိုပြီး၍၊ (အဓိပ္ပါယ်မရှိ ပရမ်းပတာ ပြောဆိုပြီး၍)၊ ဘဂဝတော-၏၊ ကဏ်- စကားကို၊ သုဏန္တော – နားထောင်လျက်၊ အပ္ပတိဋ္ဌော – လောက်တည်ရာ မရှိသည်၊ [အလက် ဓာတုတ်သော စကားနှင့်စပ်သဖြင့် လောက်တည်ရာ မရှိသည်၊] နိရဝေါ–အသံ မရှိသည်၊ (သုတ္တာ)အင္ဂါသီ ကိရ-တည်နေသတတ်၊ ဒေဝ (အသံ မရှိသည်ဖြစ်၍ တည်နေရာ)ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သုနက္ခတ္တ၊ ဝေ-ဤသို့၊တုံ-သည်၊မကွဲဘာဝေ-ဂုဏ်ကို ချေဖျက်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်၌၊ ဋ္ဌိတော-ဘည်သည်၊(သမာနော-ဖေသာ)၊ သယမေဝ–ကိုယ်တိုင်ပင်၊ ဂရဟံ–ကဲ့ရဲ့အပ်သူ၏ အဖြစ်သို့၊ ဝါ- ကဲ့ရဲ့ခြင်းသို့၊ ပါပုဏိဿသိ – ရောက်ရလိမ့်မည်၊ ဣတိ-သို့၊ ကွဲဘာဝေ-၌၊ အာဒီနဝ ဒဿနတ္ထံ– အပြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ၊ အနေက ပရိယာယေနာတိ အာဒိ – အနေက ပရိယာယေန အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ–ပြီ။

တတ္ထ-ထိုအနေက ပရိယာယေန အစရှိသော့စကားရပ်၌၊ အနေက ပရိယာယေနာတိ-ကား၊ အနေကာဟာရဏေန- တပါးမက များစွာသော အကြောင်းဖြင့်၊ ("ဘာသိတော"၌စပ်)၊ ဝဏ္ဏဂါမေတိ-ကား၊ ဝဏ္ဏရာဇာနံ-ဝဏ္ဏမင်းတို့၏၊ ဂါမေ-ရွာဖြစ်သော၊ ဝေသာလိ နဂရေ– ဝေသာလီမြို့၌၊ ("ဘာသိတော"၌စပ်)၊ နော ဝိသဟိတိ–ကား၊ နာသက္ခိ- မစွမ်းနိုင်၊ သော အဝိသဟန္တောတိ–

ဣဒံ ကဏ်ဝိပ္ပလပိတ္တာ ။ ဤတို့ကဏ်ဝိပ္ပလပိတ္တာဟိ "နဒါနာဟံ ဘဂ္ဂေ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ပိဟရိဿာမိ" တိ (ဟူသည်လည်းဖြစ်သော့) "နဟိ ပန မေ ဘဂ္ဂေ ဘဂဝါ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ ဇုဒ္ဓိ ပါဋိဟာရိယံ ကရောတိ" တိ (ဟူသည်လည်းဖြစ်ခဲ့သော) "နဟိ ပန မေ ဘဂ္ဂေ ဘဂဝါ ဒေဝေ ဝိ ဒေ့ဝဲ့ မညေ ဝ ပတိ" တိစ (ဟူသည်လည်းဖြစ်သော) ဤကဏ်ဝိပ္ပလပိတ္တာ၊ ဇုဒ်(ဤစကားကို) ကရ သော (ထိုသုနက္ခတ္တာသည်) ဘဂဝါ သတ္ထုကိန်း (ဘုရားရှင်၏ကိစ္စဖြစ်ခဲ့သော) ဇုဒ္ဓိ ပါဋိဟာရိယံ, အဂ္ဂညပညာပနဋ္ဌာ ကာတုံ နသက္ခေ ဟိတိ ပကာသေန္တော ကထေသိ၊-ဋီကာ၊ [အာဒီနဝဒဿနတ္ထံ၌ "ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအပြစ်ကို ယူပါ" ဟု ဋီကာဆိုတော်။]

ကား၊ သော သုနက္ခတ္တော - သည်၊ ("ဟိနာယ အာဝတ္တော" ၌စပ်)၊ ယသ-အကြင် သုနက္ခတ္တာ၏၊ ("မုခံ" ၌စပ်)၊ ဝါ-သည်၊ (ကထေန္တသ ၌စပ်)၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ တိဏ္ဍ-ကုန်သော၊ ရတနာနံ- တို့၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ကထေန္တသ-ပြောဆိုစဉ်၊ မုခံ-ခံတွင်းသည်၊ နု ပဟောသိ- မလောက်၊ (မဆန့်)၊ သော - ထို သုနက္ခတ္တ သည်၊ ဒါနိ-၌၊ တေနေဝ မုခေန- (ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်ကို ပြောဆိုသော) ထို ခံတွင်းဖြင့်ပင်၊ အဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဖက်အပြစ်ကို၊ ကထေတိ-ပြောဆို ပြန်၏၊ အဒ္ဓါ- စင်စစ်ကေန်၊ ပြဟ္မစရိယံ- မြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရိတုံ- ကျင့် ခြင်းငှါ၊အဝိသဟန္တော-မရဲဝံ့သည်၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အတ္တနော-၏၊ ဗာလတာယ-မိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဝဏ္ဏံ-ကို၊ ကထေ တုံ- ပြောပြီး၍၊ ဟိနာယ- နိမ့်ကျသော လူ့အဖြစ်အလို့ငှါ၊ အာဝတ္တော- ပြန်လည်ပြီ၊ (တနည်း) ဟိနာယာဝတ္တော - လူထွက်ပြီ၊ ဗုဒ္ဓေါ ပန- မြတ်စွာ ဘုရားသည်ကား၊ (မြတ်စွာဘုရားကတော့)၊ သုဗုဒ္ဓေါ ဝ - ကောင်းမြတ်သော ဗုဒ္ဓသာတည်း၊ ဓမ္မော- တရားတော်ကို၊ သွာက္ခာတော ဝ- ကောင်းစွာ ဟော တော်မူအပ်သည်သာ၊ သံဃော -သံဃာတော်သည်၊ သုပ္ပဋိပန္နော ဝ-ကောင်းစွာ ကျင့်တော်မူတတ်သည်သာ၊ ဧဝံ- သို့၊ တိဏ္ဏံ- ကုန်သော၊ ရတနာနံ- တို့ကို၊ ထောမေန္တော- ချီးမွမ်းကုန်လျက်၊ မနုဿာ- တို့သည်၊ တုယ္ဟေ ဝ-သင်၏သာ၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒဿေဿန္တိ-ပြကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဣတိ ခေါ တေတိ-အစရှိသော ပါဠိဖြင့်၊ (ဒဿေတိ၌ စပ်)၊ သုနက္ခတ္တ, ဧဝံ ခေါ-ဤသို့လျှင်၊ တေ-သင့်အား၊ ဝါ-သင့်ကို၊ ဝတ္တာရော-(ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်) ပြောဆိုချင်သူတို့သည်၊ ဘဝိဿန္တိ - ရှိကြလိမ့်မည်၊ တတော-ထိုသို့ မိန့်တော်မူ ခြင်းကြောင့်၊(အနေက ပရိယာယေန ခေါ တေ သုနက္ခတ္တအစရှိသောစကားကို မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊"ဝတ္တုံ နလစ္ဆသိ"၌ စပ်)ဧဝံ-သို့၊(ဤ မိန့်တော်မူအပ် ပြီးသည့် အတိုင်း)၊ ဒေါသော-သည်၊ ဥပဂန္တေ-လသော်၊ သတ္ထာ - မြတ်စွာဘုရား သည်၊ အတိတာနာဂတေ-အတိတ် အနာဂတ်၌၊ အပ္ပဋိဟတဉာဏော-မပိတ်ပင် မဆီးတားအပ်သော ဉာဏ်ရှိတော်မူ၏၊ မယုံ-၏၊(ငါ့မှာ)၊ ဧဝံ-သို့၊ ဒေါသော- သည်၊ ဥပဂဋ္ဌိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနန္တော ပိ-သိတော်မူပါလျက် လည်း၊ ပုရေတရံ-ရှေးဦးစွာ၊ နိ ဏထေသိ-မိန့်တော် မမူ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တုံ- ပြောဆိုခြင်းငှါ။ နိ လစ္ဆသိ - ရလိမ့်မည်မဟုတ်၊ ဣတိ - ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြ၏၊ အပဏ္ဏမေဝ ါတိ-ကား၊ အပဏ္ဏမိယေဝ-နေရာမှ မယ်သွားတော့

အပဏ္ဏမေဝ။ ။ [အပဏ္ဏမိ+ဧဝ] အတ္တနာ ယထာဒိဋ္ဌတာ ဝုဋ္ဌာယ အပသက္ကိ၊ ဤနည်းဖြင့် "အပဏ္ဏမိ" အရ နေရာမှ ထ၍ ဖယ်သွားခြင်းကို ပြ၏၊ အပဏ္ဏဇ္ဇနော သာသနတော ဘဋ္ဌော၊ ဤနည်းဖြင့် သာသနာတော်မှ ဖယ်သွားခြင်း (သံသနာတော် အယူကို စွန့်၍ အခြားအယူကို ယူသွားခြင်း , သို့မဟုတ် - လူထွက်သွားခြင်း) ကို ပြသည်။-ဋီကာ။

သည်သာ၊ ဝါ—ထသွားတော့သည်သာ၊ ဝါ—တနည်း၊ အပက္ကန္ဓော(၉၀)—သာသနာတော်မှ ဖယ်သွားတော့သည်သာ၊ စုတောဒ္ဓေ လျောတော့သည်သာ၊ ဣတိ အတ္ထော—ဤကား အနက်၊ ယထာ တံ အာပါယိကောတိ—ကား၊ အပါယေ—၌၊ နိဗ္ဗတ္တနာရဟော—ဖြစ်ခြင်းကို ထိုက်သော၊ သတ္တော—သည်၊ [“အပါယေ + နိဗ္ဗတ္တိယတိတိ အာပါယိကော၊(တနည်း)အပါယေ + နိဗ္ဗတ္တနာရဟော အာပါယိကော”ဟု ပြုပါ။] အပက္ကမေယျယထာ - ဖယ်သွားရာ သကဲ့သို့၊ ဧဝ မော-ဤ အတူပင်၊ အပက္ကမိ-ပြီ ဣတိ အတ္ထော။

ဓကာရကွေ့တော်ယဝတ္ထု၊ အဖွင့်

၇။ ကေမိဒါဟန္တိ ဣမိနာ— ကေမိဒါဟံဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊ ဝါ— ကေမိဒါဟံ အစရှိသော ဤစကားဖြင့်၊ ကိုယ်-အာယတ် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ဒသေတိ-ပြတော်မူသနည်း၊ ဣဒံ သုတ္တံ- ဤ ပါထိကသုတ်တော်သည်၊ ဣဒ္ဓိ ပါဋိဟာရိယံ နာ ကရောတိတိစ-ဣဒ္ဓိ ပါဋိဟာရိယံ နာ ကရောတိ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊အဂ္ဂညံ နာ ပညာပေတိတိစ—အဂ္ဂညံ နာ ပညာပေတိ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဒ္ဒိဟိ-နှစ်ပါးကုန်သော၊ ပဒေဟိ-ပုဒ်တို့ဖြင့်၊(ပဒဖြင့် ဝါကျကိုလည်းယူ။)အာဗဒ္ဓံ—ဆက်စပ်နေ၏၊ တတ္ထ-ထို နှစ်ပါးသောပုဒ်တို့တွင်၊ အဂ္ဂညံ နာ ပညာပေတိတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ ပဒံ-ကို၊သုတ္တပရိယောသာနေ-သုတ်တော်၏ အဆုံးနှားခ်ိန်၊(ပါထိကသုတ် ဆုံးခါနီးခ်ိန်၊) ဒဿေဿတိ— ပြတော်မူလိမ့်မည်၊ ပနဲ- အဖို့တပါးကား၊ ပါဋိဟာရိယံ နာ ကရောတိတိ-ဟူသော၊ ဣမဿ ပဒဿ-၏၊ အနုသန္ဓိဒဿနဝသေန-အနုသန္ဓေကို ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊(စကားအဆက်အသွယ်ကို ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊) အယံ ဒဿနာ — (ကေမိဒါဟံ အစရှိသော) ဤ ဒေသနာတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓါ-အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ (ဣတိ-ဤ အနုက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ။)

တတ္ထ-ထို ဒကေမိဒါဟံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊'ကေမိဒါဟန္တိ-ကား၊ အဟံ-သည်၊ ကေသို့-တပါးသော၊ သမယန္တိ-ကား၊ သမယေ-အခါ၌၊ [ကော် သမယံ၌ သတ္တမီအနုက်ဝယ် ဒုတိယာသက် ဟု ပြ၏။] အဟံ - သည်၊ ,ကေသို့ - သော၊ ကာလေ— ၌၊ ဣတိအတ္ထော- နုက်၊ ထူလဿုတိ (ဣတ္ထ)— ထူလဿုဟူသော ဤ ပါဋိဒ္ဓ၌၊ ထူလနာမ— ထူလမည်သည်၊ ဇနပဒေါ- တည်း၊ ကတ္ထ— ထို ဇနပုဒ်၌၊ ဝိဟာရာမိ-၏၊ ဥတ္တရကာ နာမာတိ-ကား၊ ဣဏ္ဍိလိဂ်ဝသေန-ဣဏ္ဍိလိဂ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဥတ္တရကာတိ - ဥတ္တရကာ ဟူ၍၊ ဝေါ နာမကော- ဤသို့ အမည်ရှိသော၊ သူလုနံ— ထူလု မင်းသားတို့၏၊ ဇနပဒဿ - ဇနပုဒ်၏၊ နိဂမော - နိဂုံးသည်၊ (အတ္ထ)၊ တံ နိဂမံ-ဤနိဂုံးကို၊ ဂေါစရဂါမံ—ဂေါစရဂါမ်ကို၊ (ဆွမ်းခံရွာကို)၊

ကတ္တာ-၍၊ ("ဝိဟရာမိ"ဌ်စပ်)၊ ဣတိအဏ္ဍော - နက်၊ အစေလောတိ- ကား၊ နဂ္ဂေါ–အဝတ်မဆီး အချည်းနှီးသော၊ ကောရကွ္ခတ္တိယောတိ - ကား၊ အနဏ္ဍော ဝက်ပါဒေါ- အတွင်းသို့ ကောက်သောခြေ ရှိသော၊ ခတ္တိယော-ခတ္တိယသည်၊ (ခါဒတိ ဘုဉ္ဇတိ တို့ဌ်စပ်)၊ ကုက္ကုရဝတိကောတိ - ကား၊ သမာဒိန္နကုက္ကုရဝတော-ကောင်းစွာယူအပ်သော ခွေးတို့၏ အကျင့်ရှိသည်၊ ဝါ-ဆောက်တည်အပ်သော ခွေးတို့၏ အကျင့်ရှိသည်၊ (ဟုတ္ဘာ)၊ သုနခေါဝိယ - ခွေးကဲ့သို့၊ ဃာယိတ္ဘာ–နမ်းရှု၊ ခါဒတိ-ခဲ၏၊ ဥဒ္ဓနန္တရေ-ဖိုခနောက်အကြား၌၊ နိပဇ္ဇတိ-အိပ်၏၊ အညမ္ပိ - (ခဲစားခြင်း အိပ်ခြင်းမှ) အခြားသော အပြုအမူကိုလည်း၊ သုနခ ကိရိယမေဝ–ခွေးတို့၏ အပြုအမူကိုသာ၊ ကရောတိ– ၏။

စတုက္ကဏ္ဏိကောတိ–ကား၊ စတုသဏ္ဌိတော- လေးပါးသော ကိုယ်အစိတ်အုပိုင်းတို့ဖြင့် မြေ၌ ထိခိုက်အပ်သော သွားခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတ္ဘာ)၊ [ခါဒတိ ဌ်စပ်။] ဒွေ-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ဇာဏူနိ–ပဆစ်ဒူးဝန်းတို့ကိုလည်းကောင်း ဒွေ-ကုန်သော၊ ကပ္ပရေစ-တဆောင်ဆစ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘူမိယံ-ဌ်၊ ဌပေတ္ဘာ–ထား၍၊ (လေးဖက်ထောက်၍)၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်၏၊ (သွား၏၊) [စတူဟိ သရီရေဝယဝေဟိ ကုက္ကနံ ဂမနံ စတုက္ကောဏ္ဍော၊ သော တေသို့ အတ္ထိတိ စတုက္ကောဏ္ဍိကော၊-ဌီကာ၊ ဤဌီကာဌ် ကုဝယ် ဝုဒ္ဓိပြု၍ "စတုက္ကောဏ္ဍိကော" ဟု ရှိ အဋ္ဌကထာဌ် ဝုဒ္ဓိပြုအနက်တူပင်။] ဆမာနိကိဏ္ဏန္တိ-ကား၊ ဘူမိယံဌ်၊နိကိဏ္ဏ-ချထားအပ်သော၊ပက္ခိတ္တ-ချအပ်သော၊ ဌပိတံ-ထားအပ်သော၊(ဘက္ခသံဌ်စပ်)၊ ဘက္ခသန္တိ-ကား၊ ဘက္ခံ-အစာကို၊ ယံကိဉ္စိ-တစုံတခုသော၊ ခါဒနီယံ–ကိုလည်းကောင်း၊ ဘောဇနီယံ- ကိုလည်းကောင်း၊ မုခေနေဝ ါတိ-ကား၊ ဟတ္ထေန-ဖြင့်၊ အပရာမသိတ္ဘာ-မသုံးသပ်မူ၍၊(မယူမူ၍)၊ ခါဒနီယံ-ကို၊ မုခေနေဝ-ပါးစပ်ဖြင့်သာ၊ ခါဒတိ-၏၊ ဘောဇနီယမ္ပိ-ကိုလည်း၊မုခေနေဝ-သာ၊ ဘုဉ္ဇတိ–၏။

သာဓုရူပေါတိ – ကား၊ သုန္ဒရရူပေါ-ကောင်းသောသဘော ရှိပါပေစ၊ (သူတော်ကောင်းသဘော ရှိပါပေစ)၊ အယံ သမဏောတိ–ကား၊ အယံ သမဏော-သည်၊ အရဟာတံ-ရဟန္တာတို့တွင်၊ ဧကော–တပါး အပါအဝင်တည်း၊

၁။ ကုက္ကုရဝတိကော။ ။ကုတ္ဘုရဝတံ သမာဒါနဝသေန တေသို့ အတ္ထိတိ ကုဋ္ဌုရဝတိကော၊-ဌီကာ၊ [အညမ္ပိ ဖြင့် ပါဠိခ့ဘော်ဝယ် လာသော စတုတ္ထုက္ကိုက စသော အကျင့်များကို ဟူပါ။]

၂။ ဘက္ခသံ။ ။ အဋ္ဌကထာအလို- ဘက္ခိတမ္ပန္တိ ဘက္ခံ၊ အသိတမ္ပန္တိ အသံ၊ ဘက္ခမ္ဘ+တံ+အသမ္ဘာတိ ဘက္ခသံ၊ ဤသို့ ဝိခ့ဿသနောဘယဟ ကမ္မဓာရဲ့ပြု၍ ခဲဖွယ် စားဖွယ် ၂ ပါးလုံးကို အရကောက်ပါ၊ (တနည်း) ဘက္ခိတမ္ပန္တိ ဘက္ခံ (ခဲဖွယ်)၊ အသိတမ္ပန္တိ အသံ (စားဖွယ်)၊ ဘက္ခံစ+အသံစ ဘက္ခသံ ဟု ဒွန္ဒသမာသ် ဖြေပါ။

ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ၊ ဇတ္ထ–ထို သာဓုရေပါဝတ အစရှိသောပါဠိ၌၊ ဝတာ တိ-ဝတဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ပတ္ထနတ္ထေ-တောင်းတခြင်းအနက်၌၊(ပဝတ္တော-ဖြစ်သော)၊ နိပါတော- နိပါတ်တည်း၊ အယ- ထို သုနက္ခတ္တ၏၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ပတ္ထနာ – တောင်းတခြင်းသည်၊ အဟောသိ ကိရ - ဖြစ်သတဲ့၊ (ကိံ)၊ ဣမိနာ သမဏေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိသော-တူသော၊ အညော-သော၊ သမဏောနာမ-ရဟန်းမည်သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ၊ ဟိ-.မှန်၊ အယံ- ဤရဟန်းသည်၊ အပ္ပိစ္ဆတာယ–ပစ္စည်းတို့၌ အလိုမရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ-နည်းသော အလိုရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝတ္ထံ-အဝတ်ကို၊ နနိဝါသေတိ-မဝတ်၊ သေ-ဤဆွမ်းခွက်ကိုဆောင်ခြင်းသည်၊ ပပဋ္ဌော-ခွဲတုံ့ခင်ရာရောက်၏၊(အကျယ်ခွဲရာရောက်၏)၊ ဣတိ-သို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဘိက္ခာဘာဇနမ္ပိ- ဆွမ်းခွက်ကိုသော်မှလည်း၊ နပရိဟရတိ-မနေသောင်ယူ၊ ဆမာနိကိဏ္ဏမေဝ-မြေ၌ချထားအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကိုသာ၊ ခါဒတိ-ခဲစား၏၊ အယံ-ဤ ရဟန်းသည်၊ သမဏော နာမ-ရဟန်းစစ်မည်၏၊ (ရဟန်းမြတ် မည်၏)၊ မယံ ပန-ငါတို့သည်ကား၊ သမဏာကိံ-ရဟန်းဘို့လေလော၊ [ငါတို့တော့ ရဟန်းမှ ဟုတ်ကြသေးရဲ့လား-ဟူလို။] ဣတိ-ဤသို့ ကြံစည်သတဲ့၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ သမ္ဘညှုဗ္ဗသော–သမ္ဘည္ဗုမြတ်စွာဘုရား၏၊ ပစ္ဆတော–နောက်၌၊ (နောက်က)၊ စရန္တော–လိုက်လျက်ပင်၊ ပါပကံ–ယုတ်ညံ့သော၊ ဣမံ ဝိတက္ကံ-ဤ အကြံကို၊ ဝိတက္ကေသိ-ကြံပြီ။

["တေဒေါစ"ဟု အမှယောဂ ရှိရမည်၊ ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။]တေဒေါ စန္ဒိ(ဇွေ)-၌၊ ဂုဏ္ဍတ္ထံ - လျှို့ဝှက် တိမ်မြုပ်နေသော အနက်ကို၊ ကိရ ဥဒ္ဓရိတ္တာ ဒယေမိ-ထုတ်ဆောင်၍ ပြဦးမည်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အယံ သုနက္ခတ္တော-သည်၊ ပါပဘျာသယော-ယုတ်ညံ့သော အလို အဘျာသယရှိ၏၊(ညံ့သော ဓာတ်ခံ ရှိ၏)၊ ဣမံ-ဤ ကောရကွက္ကိုယကို၊ ဒိသ္သာ-မြင်ရ၍၊ ကိံ -အဘယ်ကို၊ စိန္တေသိ နု-ကြံလေသနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေသိ ကိရ–ကြံတော်မူသတဲ့၊ အထ– ထို အခါ၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ စိန္တေန္တော-ကြံတော်မူလသော်၊ ဝါ–ကြံတော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရားသည်၊ တဿ-ထို သုနက္ခတ္တ၏၊ အဘျာသယံ-အလိုကို၊ ဝိဒိတ္တာ - သိတော်မူ၍၊ အယံ မောဃပုရိသော-သည်၊ မာဒိသဿ-ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ သမ္ဘညှုနော-သမ္ဘည္ဗု မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပစ္ဆတော- နောက်၌၊ (နောက်က)၊ အာဂစ္ဆန္တော–လိုက်လာလျက်၊ အစေလံ-အဝတ် မရှိသူကို၊ ဝါ-အဝတ် မဝတ်သူကို၊ အရဟာတိ-ရဟန္တာ ဟူ၍၊ မညတိ-မှတ်ထင်၏၊ ဒါနိ-ယခု အခါ၌၊ ဣဝေဝ-ဤနေရာ၌ပင်၊ အယံ ဗာလော-ဤလူမိုက်သည်၊ (ဤ လူအသည်)၊ နိဂ္ဂဟံ - နှိပ်ခြင်းကို၊ (နှိမ်ခြင်းကို)၊ အရဟတိ-ထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံတော်မူ၍၊ အနိဝတ္ထိတ္တာဝ-ပြန်မလှည့်ပဲသာ၊ ဧတံ တမ္ပိ နာမာတိ အာဒိဝဝနံ - ဤ တမ္ပိ နာမ အစရှိသော စကားတော်ကို၊ အဝေါစ-ပြီ။[ဤ၌"ဘဂဝါ စိန္တေန္တော"ဟု ကတ္တားရှိသော

ကြောင့် "အဝေါစ" ဟု နာမယောဂ ရှိရ၏၊ သံဝဏ္ဏောဘဗ္ဗဋ္ဌမူ "တေဒဝေါစုံ" ဟု အမှယောဂ ရှိခဲ့ရမည်၊ ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။]

တတ္ထ—တို့ တွမ်ပ်ိုနာမ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ တွမ်ပ်ိုနာမာတိ (ဣတ္ထေ)—တွမ်ပ်ိ နာမ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပိကာရော-ပိအာဂ္ဂရာသည်၊ [ဤကာ အလို "အပိ ကာရော—အပိအာဂ္ဂရာသည်"။] ဂရဟဏ္ဍေ-ကဲ့ရဲ့ခြင်း အနုက်၌၊ (ပဝတ္တာ—၏၊) ဟိ—ဆက်၊ ဘဂဝါ—သည်၊ နံ-ထို သုနက္ခတ္တကို၊ ဂရဟန္တော-ကဲ့ရဲ့တော် မူလိုသည်၊(ဟုတ္ဝာ)၊ တွမ်ပ်ိ နာမာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဝေံ-ဤသို့၊ ဟိနဇ္ဇာသယော-ယုတ်ညံ့သော အလိုရှိသော၊ တွမ်ပ်ိ— သင်ကလည်း၊ (သင်လို လူကလည်း)၊ အဟံ—သည်၊ သက္ကပုတ္တိယော — သာကီဝင် မင်းသား ဘုရား သားတော် ဖြစ်သော၊ သမဏော—ရဟန်းတည်း၊ ဣတိ ဝေံ—သို့၊ ပဋိဇာနိသတိ နာမ—ဝန်ခံနေရသေး၏၊ ဣတိ အယံ — ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဣတ္ထေ—ဤ တွမ်ပ်ိ နာမ အစရှိသော ပါဠိ၌၊ သဓိပ္ပါယော— မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်တည်း။

ကိं ပန မံ ဘဂ္ဂေတိ-ကိं ပန မံ ဘဂ္ဂေ အစရှိသော စကားရပ်ဖြင့်၊ (ပုစ္ဆတိ ၌ စပ်)၊ ဘဂ္ဂေ, ဘဂဝါ— သည်၊ မယှံ - တပည့်တော်၏၊ ဝါ - အား၊ ကိं — အဘယ်ကဲ့သို့သော၊ ဂါရယှံ-ကဲ့ရဲ့ ထိုက်သော အပြစ်ကို၊ ဒိဿ-၍၊ ဝေံ-ဤသို့ (တွမ်ပ်ိ နာမ အစရှိသော စကားကို)၊အာဟ—မိန့်တော် မူပါသနည်း၊ ဣတိ—သို့ ပုစ္ဆတိ - မေး၏၊ အဝ — ၌၊ အဿ — ထို သုနက္ခတ္တအား၊ ဘဂဝါ — သည်၊ အာစိက္ခန္တော - မိန့်တော်မူလိုသည်၊(ဟုတ္ဝာ)၊ နနုတေတိ အာဒိ -ကို၊ အာဟ - ပြီ၊ မစ္ဆရာယတိတိ - မစ္ဆရာယတိ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်၊(ပုစ္ဆတိ၌ စပ်)၊အညသ-(ငါမှတပါး) အခြားသူ၏ (သန္တာန်၌)၊ အရဟတ္တံ - အရဟတ္တဖိုလ်သည်၊ မဟော ဟောတု- မဖြစ်ပါစေနှင့်၊ ဣတိ - ဤသို့ ကြံ၍၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဝေံ — သို့ အရဟတ္တသ—သူတပါး၏ အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ မစ္ဆရာယတိ ကိं — မစ္ဆရိယ ဖြစ်ပါ သလား၊(ဝန်တိုပါသလား)၊ ဣတိ—သို့ ပုစ္ဆတို-၏၊ နု ခေါ အဟန္တိ—ကား၊ မောဃပုရိသ, အဟံ-သည်၊ သဒေဝကသ-သော၊လောကသ-သတ္တလောက၏၊ (သတ္တဝါ အားလုံး၏)၊ အရဟတ္တပဋိလာဘမေဝ—အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရခြင်းကို သာလျှင်၊ ပစ္စာသီသာမိ—တောင်းတ၏၊ မေ - ငါသည်၊ တေဒတ္ထမေဝ—ဤ (သဒေဝကလောကမှ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရခြင်း) အကျိုးငှါသာ၊ ဗဟုနိ— များစွာကုန်သော၊ ဒုက္ခရာနိ — ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုတို့ကို၊ ကရော ဣဿန—ပြုတော်မူလျက်၊ ပါရမိယော—တို့ကို၊ ပူရိတာ-ပြည့်စေတော်မူအပ်ကုန် ပြီ၊ (ဖြည့်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ)၊ မောဃပုရိသ၊ အဟံ—သည်၊ အရဟတ္တသ— ကို၊ နု မစ္ဆရယာမိ—ဝန်တိုတော် မမူ။

ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတန္တိ-ကား၊ နု အရဟန္တံ— ရဟန္တာ မဟုတ်သူကို၊ အရဟာ— ရဟန္တာတည်း၊ ဣတိ ဝေံ—ဤသို့လည်းကောင်း၊ အရဟန္တေစ — ရဟန္တာတို့ကို လည်း၊(ရဟန္တာ အစစ် ဖြစ်တော်မူသော ဗုဒ္ဓ, ဗုဒ္ဓသာဝကတို့ကိုလည်း)၊ အန

ရဟန္တော—ရဟန္တာများ မဟုတ်ကြ၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ တယာ—ထို သုနက္ခတ္တာ၏၊ ဒိဋ္ဌိ—မိစ္ဆာ အယူသည်၊ ဥပ္ပန္နာ—ဖြစ်ပြီ၊ တံ ထို အယူကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတန္တိ—ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ ယံ ခေါ ပနာတိ—ကား၊ အဧလံ-သော၊ ယံ ဧတံ — အကြောင်း ကောရက္ခတ္တိယကို၊ ဧဝံ— ဤသို့ (သူ့တော်ကောင်း ရဟန်းဟူ၍)၊ မညသိ-မှတ်ထင်၏၊ သတ္တမံ ဒိဝသန္တိ—ကား၊ (သော — ထို ကောရက္ခတ္တိယသည်)၊ သတ္တမေ— ခုနစ်ရက်မြောက် ဖြစ်သော၊ ဒိဝသေ—နေ့၌၊ အလသကေနာတိ-ကား၊ အလသကဗျာဓိနာ-အစာမကြေသော အနာဖြင့်၊ ကာလံ ကရိသတိ-ကား၊ ဥဒ္ဓုမာတ ဥဒရော — ဖူးရောင်သော ဝမ်းရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ မရိဿတိ—သေလိမ့်မည်၊ (ဝမ်းဖေါ ဝမ်းရောင်ပြစ်၍ သေလိ ၎ည်-ဟူလို)။

ကာလကဋ္ဌိကာတိ-ကာလကဋ္ဌိကာဟူသော အမည်သည်၊ တေသံ-အသုရာနံ-တို့ အသုရာတို့၏၊ နာမံ-အမည်တည်း၊ တေသံ-ထို ကာလကဋ္ဌိကာ အသုရာတို့၏၊ အတ္တဘावဝေါ — အတ္တဘောသည်၊ (ခန္ဓာကိုယ်သည်)၊ တိဂါဝုတော ကိဉ-သုံးဂါဝုတ် ရှိသတတ်၊ အပ္ပမံသ လောဟိတော—နည်းသော အသား အသွေး ရှိသည် (ဟုတ္တာ)၊ ပုရာဏပဏ္ဏသဒိသော (ကိရ) — ဟောင်းသော သစ်ရွက်နှင့် တူသတတ်၊[အသားအသွေး နည်းသဖြင့် အရိုး အရေမျှသာ ရှိ၍ဖြူဖပ်ဖြူရော် ခြောက်သွေ့နေသည်။] ကက္ကဋကာနံ—ပုဇွန်တို့၏၊ (အက္ခိနီ)ဂိယ— မျက်လုံးတို့ ကဲ့သို့၊ နိက္ခမိတ္ဝာ—ထွက်၍၊ (ပြူးထွက်၍)၊ မတ္ထကေ—ဦးတိပ်၌၊ တိဋ္ဌန္တိ(ကိရ)၊ တည်ကုန်သတတ်၊ မုခံ- ပါးစပ်သည်၊ သုစိပါသကသဒိသံ—အပ်နဖားပေါက်နှင့် တူသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ မတ္ထကသ္မိံ ယေဝ— ဦးထိပ်၌ပင်၊ ဟောတိ (ကိရ) — ရှိသတတ်၊ တေန — သို့ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ပါးစပ်၏ ဦးထိပ်တက်၌ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ သြနမိတ္ဝာ—ညွှတ်ကိုင်း၍၊ ဂေါဝရံ—အစာကို၊ ဂဏှန္တိ(ကိရ)-ယူကြရသတတ်၊ ဗီရဏတ္ထမ္ဘကေတိ—ကား၊ ဗီရဏတိဏတ္ထမ္ဘော — ခြုတ်မြက်ချုံ သည် တသ္မိံ သုသာနေ—ထိုသုသာန်၌၊ အတ္ထိ-၏၊ တသ္မာ—ကြောင့်၊ တံ - ထို သုသာန်ကို၊ ဗီရဏတ္ထမ္ဘကန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုဝတိ—၏။

တေနုပသက်မိတိ-ကား၊ ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ (ဂတေ ၌စပ်)၊ ဘွောက် ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဝကားကို၊ ဝတ္ဝာ - မိန့်တော်မူပြီး၍၊ တသ္မိံ ဂါမေ—ထို ဥတ္တရကာရဏ်၌၊ ပိဏ္ဍာယ—ဂျာ၊ ဝရိတ္ဝာ—လှည့်လည်ပြီး၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂတေ - ကြွတော်မူလသော်၊ ဝိဟာရေ-မှ၊ နိက္ခမိတ္ဝာ - ထွက်၍၊

ဗီရဏာဋ္ဌမ္ဘကေ ။ ။ ဗီရဏသဒ္ဒါ ခြုတ်မြက် အနက် ဟောင်း၊ ထမ္ဘသဒ္ဒါကား (ဂန္ဓာ) ချုံ အနက်ဟော၊ ဗီရဏာဋ္ဌမ္ဘော ဟောသို့၌ ဗီရဏာဋ္ဌမ္ဘကံ၊ (သုသာန်) ဟု ရှိ၍ အသတ္တိ အနက်၌ (က) ပစ္စည်း သက်ပါ။

ဥပသက်မိ — ချဉ်းကပ်ပြီ၊ ယေန တ္ဌန္တိ — ကား၊ ယေန ကာရဏေန-အကြောင်အကြောင်းကြောင့်၊ တံ—သည်၊ (ဘုရားရှင်သို့ ဦးစပ်)၊ ယသ္မာပိ — အကြောင်အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ဘဂဝတာ — သည်၊ ဗျာကတော — မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ တသ္မာ—ကြောင့်၊ ("ဘုရားရှင်သို့" ဦးစပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော—နက်၊ မတ္တံ မတ္တန္တိ-ကား၊ ပမာဏယုတ္တံ ပမာဏယုတ္တံ—အတိုင်းအရှည် အတိုင်းအရှည်နှင့် ယှဉ်သော၊ ("ဘတ္တံ" ဦးစပ်)၊ (တနည်း)၊ ပမာဏယုတ္တံ ပမာဏယုတ္တံ—အတိုင်းအရှည်နှင့် ယှဉ်အောင် အတိုင်းအရှည်နှင့် ယှဉ်အောင်၊ ("ဘုရားရှင်သို့" ဦးစပ်)၊ မန္တာ မန္တာတိပိ — ဟူ၍လည်း၊ ပါဠေ — ပါဠိတော်ပါဌ်သည်၊ (အတ္ထိ—ရှိသေး၏)၊ ပညာယ—ဖြင့်၊ ဥပပရိက္ခိတ္တာ ဥပပရိက္ခိတ္တာ-ဆင်ခြင်၍ ဆင်ခြင်၍၊ ("ဘုရားရှင်" ဦးစပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော—နက်၊ [မန္တာ သဒ္ဒါ ပညာ အနက်ဟော၊ တတိယာ နာ ဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဖြစ်သော(ယ)ကို ခေါ်။] ယထာ သမဏသ ဂေါတမဿာတိ-ကား၊ ယထာ-အကြောင် အခြင်း အရာအားဖြင့်၊ (ပြုလသော်)၊ သမဏသ ဂေါတမဿ-ရဟန်းဂေါတမ၏၊ ဝစနံ-သည်၊ မိစ္ဆာ-မှားယွင်းသည်၊ အသ-ဖြစ်ရာ၏၊ တထာ-ထိုမှားနှိုင်းလောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကရေယျာသိ—ပြုလော့၊ ["တထာ ကရေယျာသိ" ဟု နိယမဝုါကျ ထည့်ရမည် ဟု ပြဿည်။] ဣတိ-သို့၊ အာဟ—ပြောပြီ။

ဧवं-သို့၊ ဝုတ္တေ—ပြောအပ်သော်၊ အစေလော-အစေလကောရက္ခတ္တိယသည်၊ သုနခေါ ဝိယ — ခွေးကဲ့သို့၊ ဥဒ္ဓနဒ္ဓာနေ — ခုံလောက်တို့၏ တည်ရာ အရပ်၌၊ (ဖိုခနောက် ရှိရာ အရပ်၌)၊ နိပန္နော—လျောင်းနေသည်၊ (သမာနော-ဖြစ်စဉ်)၊ သီသံ—ကို၊ ဥက္ခိပိတ္ဝာ မြှောက်၍၊ (တနည်း) သီသံ ဥက္ခိပိတ္ဝာ-ခေါင်းတောင်၍၊ အက္ခိနီ—တို့ကို၊ ဥမ္မီလေတ္ဝာ—ဖွင့်၍၊ သြလောကေန္တော—ကြည့်လျက်၊ ("ဝတ္ဝာ နိပဇ္ဇိ" တို့ ဦးစပ်)၊ ကိं — အာဘယ်ကို၊ ကထေသိ - ပြောသနည်း၊ သမဏော ဂေါတမော နာမ—ရဟန်း ဂေါတမ မည်သည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဝေရိ-ရန်သူတည်း၊ ဝိသဘာဂေါ-တူသော သဘောရှိသူမဟုတ်၊ [ဒို့နှင့်သဘောတူ မဟုတ်]၊ သမဏသ ဂေါတမဿ—၏၊ ဥပ္ပန္နကာလတော-ဖြစ်ရာ အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ—စ၍၊ မယံ—တို့သည်၊ သူရိယေ-နေသည်၊ ဥဂ္ဂတေ-တက်လသော်၊ (ထွက်လသော်)၊

မတ္တံ မတ္တံ ။ ။ မတ္တာ သဒ္ဒါ ပမာဏိသရိယေ မတ္တာ စသော အဘိဓာန်လာ အနက်တို့တွင် ပမာဏ အနက်ဟော၊ "မတ္တာ+ဧတသ+အတ္ထိတိ မတ္တံ" ဟု အသတ္ထိ ပြု၍ (ဏ) ပစ္စည်းသက်၊ ထို့နောက် "မတ္တံ မတ္တာ၌ ဘတ္တံ ဘုရားရှင်" ဟု ပါဠိတော် ရှိခဲ့သောကြောင့် "ဘတ္တံ" ၌ စပ်ဖွယ်ရာ ကံ အနက်၌ "ဒုတိယာ" သက်ပါ။ (တနည်း) "ဘုရားရှင်" ၌ ပပ်ဖွယ်ရာ ကြိယာဝိသေသန အနက်၌ "ဒုတိယာ" သက်ပါ။ [ပါဠိတော် နိဿယ၌ ထိုအတိုင်း အနက်ဖေါ်ထားသည်။]

ခဏ္ဍော ပနုကာ ဝိယ — ပိုးစုန်းကြူးတို့ကဲ့သို့၊ ဟောတာ—ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ အမှေ တို့ကို၊ ဧ၀ं- ဤသို့ (သင်ပြောသည့် အခြင်း အရာ အားဖြင့်)၊ ၀ါစံ-ကို၊ ၀ဒေယျ - ဆိုရာ၏၊ အသ္သသာ ၀ါ-တပါးသော အခြင်း အရာ အားဖြင့်သော်လည်း၊ (၀ဒေယျ)၊ ပန- ထိုသို့ပင် ဆိုပါသော်လည်း၊ [အရှေ့တွင် ဟောတက၊] ဝေရိနော - ၏၊ ကထာ နာမ - စကားမည်သည်၊ တစ္ဆာ - မှန်သည်၊ နု ဟောတိ - မဖြစ်နိုင်၊ (မဖြစ်သင့်)၊ တံ - သည်၊ ဂစ္ဆ - သွားလေ၊ အပဟံ - သည်၊ ဧတ္ထ - ဤသို့ ပြောဆိုရာ၌၊ (ဤသို့ ရဟန်း ဂေါတမက ပြောဆိုရာ၌)၊ ကင္တုဿ - ပြုထိုက်သော အမှုကို၊ ဇာနိဿာမိ - သိပါမည်၊ [ကြည့်လုပ်ပါမည်ဟု ဆိုလိုသည်။] ဣတိ - သို့၊ ၀တ္ဝာ - ၍၊ ပုန ဒေ၀ — တဖန်သာလျှင်၊ နိပဇ္ဇိ - လျောင်းပြီ။

၇။ ကေဒ္ဒိဟိကာယဝါတိ-ကား' ကေ ဒ္ဒေတိ-ကေ ဒ္ဒေဟူ၍၊(တရက် နှစ်ရက်ဟူ၍)၊ ၀တ္ဝာ-ဆို၍၊ ဂဏေသိ-ရေတွက်ပြီ၊ ယထာ ဝ ဒန္တိ-ကား၊ အသဒ္ဓေဟမာနော-မယုံကြည်သော၊ ကောစိ-တစုံတယောက်သည်၊ ဂဏေယျ ယထာ-ရေတွက်ရာ သကဲ့သို့၊ ဧ၀ं ဟု၊ ဂဏေသိ-ပြီ၊ စ — ရေတွက်ရုံသာ မကသေး၊ ကေဒိ ၀ သံ— တနေ့၌၊ တိက္ခတ္တုံ-သုံးကြိမ်၊ ဥပသက်မိတ္ဝာ-သွားပြီး၍၊ ကော ဒိ ၀ သော— တရက်သည်၊ အတိတော-လွန်ပြီ၊ ဒ္ဒေ ဒိ ၀ သာ - နှစ်ရက်တို့သည်၊ အတိတာ— လွန်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အရောစေသိ- ပြောပြီ။

သတ္တမံ ဒိ ၀ သန္တိ (ဧတ္ထ)၊ (ဂုဏ္ဍတ်, ကိရ ဥဒ္ဓရိတ္ဝာ ဒယေမိ!) သော- ထို ကောရက္ခတ္တိယသည်၊ သုနက္ခတ္တသ- ၏၊ ၀စနံ- ကို၊ သုတ္ဝာ-ကြားရ၍၊ သတ္တာ ဟံ-ခုနှစ်ရက်လုံးလုံး၊ နိရာဟာရော ၀—အာဟာရ မရှိသည်သာ၊ (အစာ မစား တော့သည်သာ)၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ အထ-၌၊ ဒုယ-ထို ကောရက္ခတ္တိယ၏၊ သတ္တမေ-သော၊ ဒိ ၀ သေ- ၌၊ ဧကော- သော၊ ဥပဋ္ဌာကော - အလုပ်အကျွေး သည်၊ (ပစာပေတ္ဝာ နိက္ခိပိ- ၌စပ်)၊ အမှာကံ- တို့၏၊ ကုလူပကသမဏာသာ— အမျိုးအိမ်လို့ ကပ်ရောက်သောရဟန်း၏၊ (ဒိ ၀ သော ၌စပ်)၊ ဧဟံ - အိမ်သို့၊ ဘနာဂ ဘိက္ခာ - မလာသည်မှာ၊ [ကုလူပကသမဏာယ၏ ဝိသေသန ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာစကား ချောအောင် ဤသို့ ပေးပါ။] အဇ- ယနေ့၊ သတ္တမော- သော၊ ဒိ ၀ သော-တည်း၊ အဖါသု-မချမ်းသာမှုသည်၊ ဇာတံ နုခေါ- ဖြစ်လေ

ကေဒ္ဒိဟိကာယ။ ။ကေ + အဟ ကောဟ၊ ဒ္ဒေ + အဟာနိ ဒ္ဒိဟ၊ ကောဟ ဝ+ ဒ္ဒိဟ ဝ ကောဟဒ္ဒိဟ၊ ကောဟဒ္ဒိဟ+ ဣတိ+ ဝတ္ဝာ ကေဒ္ဒိဟိကာ၊ (ဂဏနာ) - တရက် နှစ်ရက်ဟု ဖြစ်သော ရေတွက်ခြင်း၊ ကေနောင် အဟ တပုဒ်ကိုချေ၊ ဣက ပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိခေါတက အာပစ္စည်း၊ "အာယ" ကား ကြိယာ၀ိသေသန အနက်ဟော နာ ဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်း၊ [ကေဒ္ဒိဟိကာယ ဂဏနာယ-ဋ္ဌိကာ။]

ရော့သလား၊ [နုသည် သံသယတွေ့ နိပါတ်]၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သူကရမ်သံ-ဝက်သားကို၊ ပစာပေတ္တာ- ချက်စေ၍၊ ဘတ္တံ- ထမင်းကို၊ အာဒါယ--ယူ၍၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပုရတော- ရှေ့၌၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ နိက္ခိပိ-ချထားပြီ၊ အစေလော-အစေလကောရက္ခတ္တိယသည်၊ ဒီသ္မာ-မြင်၍၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကိံ)၊ သမဏာ သေ ဂေါတမသေ-၏၊ ကထာ-သည်၊ တစ္ဆာဝါ- မှန်သည်မူလည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်ပစေ၊အတစ္ဆာဝါ-မမှန်သည်မူလည်း၊(ဟောတု-ဖြစ်ပစေ၊)ပန-စင်စစ်ကား၊ (လိုရင်းကား)၊ အာဟာရံ - အာဟာရကို၊ ခါဒိတ္တာ - ခဲစား၍၊ သုဟိတသေ-ဝသော၊ မေ- ၏၊ မံရဏမ္ပိ - သေခြင်းသည်လည်း၊ (သေတောင်မှ)၊ သုမရဏံ-ကောင်းသော သေခြင်းတည်း၊ [ဝဝစားပြီး သေတာက မြတ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။] ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဒွေ-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ဟတ္ထေ- တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဇဏ္ဏုကာနိစ - တတောင်ဆစ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘူမိယံ-၌၊ ထပေတ္တာ-၍၊ (ထောက်၍)၊ ကုစ္ဆိပူရံ - ဝမ်းပြည့်အောင်၊ ဘုဥ္ဇိ-ပြီ။

သော-ထို ကောရက္ခတ္တိယသည်၊ ရတ္တိဘာဂေ-ညဉ့်အဖို့၌၊ ဇီရာပေတုံ-အစာကြေစေခြင်းငှါ၊ အသက္ကောန္တော— မစွမ်းနိုင်သည်၊(ဟုတ္တာ)။ အလသကေန-ဖြင့်၊ ကာလံ—သေခြင်းကို၊ ဝါ-သေချိန်ကို၊ အကာသိ ပြုပြီ၊ ဟိ—မှန်၊ သော-ထို ကောရက္ခတ္တိယသည်၊ နှ ဘုဉ္ဇေယျ-မစားတော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ သစေပိ စိန္တေယျ-အကယ်၍မူလည်း ကြံစည်အံ့၊ တထာပိ - ထိုသို့ပင် ကြံစည်ပါသော်လည်း၊ တံ ဒိဝသံ-၌၊ ဘုဉ္ဇိတ္တာ-စားပြီး၍၊ (နတ်ဘုံဝင်အပ်သော ကိုယ်ဖြင့် အစာတမျိုးမျိုးကို စားပြီး၍)၊ အလသကေန ကာလံ, ကရေယျ- ရာ၏၊ (ကသ္မာ-နည်း)၊ ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တထာဂတာ— တို့သည်၊ အဒ္ဓေဇ္ဈဝစနာ- နှစ်မျိုးပြားသောစကား ရှိတော်မမူကြ၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်တည်း။

ဗီရဏတ္ထမ္ဘကေတိ (ဧတ္ထ၊ ဂဠုတ္ထံ) ကိရ (ဥဒ္ဒရိတ္တာ ဒဿေမိ)၊ တိတ္ထိယာ—တို့သည်၊ ကောရက္ခတ္တိယော-သည်၊ ကာလကိရိယာ—ပြုအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိပြီ၊ ဝါ-သေခြင်းကို ပြုပြီးပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သုတ္တာ-ကြား၍၊ ဒိဝသာနိ- တို့ကို၊ ဂဏေတ္တာ-ရေတွက်ပြီး၍၊ ဣဒံ-(သတ္တမံ ဒိဝသံ အလသကေန ကာလံ ကရိဿတိ ဟူသော)ဤစကားသည်၊ သစ္စံ-မှန်သည်၊ တာဝ ဇာတံ-ဖြစ်ပစေတော့၊ ဣဒါနိ-၌၊ နံ—ထို ကောရက္ခတ္တိယကို၊ အညတ္ထ — (ဗီရဏတ္ထမ္ဘကသုသာန်မှ) အခြားအရပ်၌၊ ဆဋ္ဌေတ္တာ-ခွန်ပစ်၍၊ မုသာဝါဒေန-ဖြင့်၊ သမဏံ ဂေါတမံ-ကို၊ နိဂ္ဂဏှိ ဩာမ—နှိပ်ကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်၍၊ [မြတ်စွာဘုရားက "ကာလကိရိယာ နံ ဗီရဏတ္ထမ္ဘကေ သုသာနေ ဆဋ္ဌေဿန္တိ"ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် ဣဒါနိ-နံ စသည်ဖြင့် တိုင်ပင်ကြသည်။] ဂန္တွာ-၍၊ တဿ ထို ကောရက္ခတ္တိယ၏၊ သရီရံ-အလောင်းကောင်ကို၊ ဝလ္လိယာ— နွယ်ဖြင့်၊ ဗန္ဓိတ္တာ- ပွတ်ချည်၍၊ အာကဗ္ဗိတ္တာ—

ဘရိတ်ခဲ့ကုန်လျက်၊ ဧတ္ထ–ဤအရပ်၌၊ ဆဋ္ဌေဿာမ–ကုန်အုံ့၊ ဧကော–၌၊ ဆဋ္ဌေ ဿာမ-ကုန်အုံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဂတဂတဌာနံ-ရောက်အပ် ရောက် အပ်သော အရပ်သည်၊ အဂ်ဏမေဝ– ဟင်းလင်း အပြင်သည်သာ၊ ဟောတိ-၏၊ တေ–တို့ ဝိတ္ထိတ္ထိသည်၊ ကစ္ဆုမာနာ-ဆွဲငင်ကုန်လသော်၊ ဗီရဏတ္ထမ္ဘကသုသာနံ ယေဝ- ဗီရဏတ္ထမ္ဘကသုသာန်သို့သာ၊ ဂန္ဒာ - ရောက်သွားရ၍၊ သုသာနဘာဝံ– ဗီရဏတ္ထမ္ဘကသုသာန်၏အဖြစ်ကို၊ ဉတ္ဝာ-၍၊ အညတ္ထ-(ဗီရဏတ္ထမ္ဘကသုသာန်မှ) အခြားအရပ်၌၊ ဆဋ္ဌေဿာမ- ကုန်အုံ့၊ ဣတိ–ဤသို့ တိုင်ပင်၍၊ အာကာသိ သု- ဘဲငင်ကြကုန်ပြီ၊ အတ - ဆွဲငင်ကြရာ ထိုအခါ၌၊ နေသံ- တိုတ်ထ္ထိတ္ဌိ၏၊ ဝလ္လိ- နွယ်သည်၊ ဆဇ္ဇိတ္ထ-ပြတ်ပြီ၊ပစ္ဆာ-နောက်၌၊(နော်ကထပ်)၊စာလေဘုံ-လွှမ်းရှား ဝေခြင်းငှါ၊ နာသက္ခိ သု - မစွမ်းနိုင်ကြကုန်၊ ဟေ-ထိုတိတ္ထိတ္ဌိသည်၊ တတော ဝ-ထိုအရပ်မှပင်၊ ပဏ္ဏန္ဓာ-ဖယ်သွားကြကုန်ပြီ၊ (ပြန်သွားကြကုန်ပြီ)၊ တေန– ကြောင့်၊ ဗီရဏတ္ထမ္ဘကေ သုသာနေ ဆဋ္ဌေသုန္တိ-ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ)ဝုတ္တံ။

၉။ တေနုပသက်မိတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊(စောဒနာ သောဓနာ နယော - စောဒနာ သောဓနာနည်းကို၊ ဧဝံ - ဤ ဆိုအပ်မည့်နည်းဖြင့်၊ ဝေဒိ တဗ္ဗော-သိတိုက်၏။) ကဿ-ကြောင့်၊ ဥပသက်မိ-ချဉ်းကပ်သနည်း၊ သော– ထိုသုနက္ခတ္တသည်၊ စိန္တေသိကိရ-စဉ်းစားသာတတ်၊ (ကိ) အဝသေသံ-(သေပြီး သော ကောရက္ခတ္ထိယသည် မိမိ၏ ဂတိကို ပြောလိမ့်မည်ဟူသော ဝကားမှ) ကြွင်းသော၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ - ၏၊ ဝစနံ - သည်၊ တာဝ သမေတိ– ညီညွတ်နေသေး၏၊ (လက်တွေ့နှင့် ညီနေ၏)၊ မတဿ ပန - သေပြီးသော အလောင်းကောင်၏ကား၊ ဥဒ္ဓဟ - ထ၍၊ အညေန - အခြားသူနှင့်၊ သဒ္ဓိ - တကွ၊ ကထနံနာမ- စကားပြောခြင်း မည်သည်၊ နတ္ထိ- မရှိနိုင်၊ ဟန္ဒ - ယခု၊ ဒယံ သည်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးအုံ့၊ သစေ ကထေတိ-အကယ်၍ ပြောအုံ့၊ (ဧဝံသတိ- သော်၊) သုန္ဒရံ - ကောင်း၏။ [ဝကားမှန်နေသဖြင့် အပြစ်တင်စရာ
☰ မရှိ]၊ နောစေ ကထေဘိ-အုံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သမဏံ ဂေါတမံ-ကို၊ မုသာဝါဒေ န-ဖြင့်၊ နိဂ္ဂဏှိဿာမိ-နှိမ်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားသတတ်၊ ဣမိနာ ကာရဏေ န-ကြောင့်၊ ဥပသက်မိ-ပြီ။

အာကောဋ္ဌေသိတိ-ကား၊ ပဟရိ-ပုတ်ပြီ၊ [အာ+ကုဋ္ဌဓာတ်+စုရာဒိ၊ "အာ" ဥပသာရကြောင့် ပုတ်ခတ်ခြင်းအနက်ဟော။] ဇာနာမိ အာဝုသောတိ (ဧတ္ထ)- ၌၊ (စောဒနာ သောဓနာ နယော ဝေံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ မတသရီရံ-သေပြီးသော အလောင်းကောင်သည်၊ ဥဋ္ဌဟိတ္ဝာ-ထ၍၊ ကထေတုံ– ပြောဆိုခြင်းငှါ၊ သမတ္ထံ နာမ – စွမ်းနိုင်သည် မည်သည်၊ နတ္ထိ – မရှိ၊ ဣဒံ - ဤ (ကောရက္ခတ္ထိယ၏) အလောင်းကောင်သည်၊ ကထံ – အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ကထေသိ- ပြောသနည်း၊

ဣတိ— ဤကား အမေးတည်း၊ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန — မြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်ကြောင့်၊ (ကထေသိ- ပြီ၊ ဣတိ- ဤကား အဖြေတည်း)၊ ကိရ- ခဲ့၊ ဘဂဝါ— သည်၊ ကောရက္ခတ္တိယံ-ကို၊ အသုရယောနိတော-အသုရာအမျိုးမှ၊ အာနေတ္ဝာ- ခေါ်ဆောင်၍၊ သရီရေ- အလောင်းကောင်၌၊ အဓိမောစေတ္ဝာ- ပူးဝင်စေ၍၊ ကထာပေသိ-ပြောစေပြီ၊ ဝါ-တနည်း၊ တမေဝ သရီရံ—ထို အလောင်းကောင်ကိုပင်၊ ကထာပေသိ-ပြောစေပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ ဗုဒ္ဓဝိသယော-ဘုရားရှင်တို့၏ အာရုတောက်ကို၊ အစိန္တေယျော-မကြံစည်အပ် မကြံစည်နိုင်၊ [ဤနေရာ၌ ကောက်ချက်ချပုံကို ဋီကာ၌ ကြည့်မဂါ။]

၁၀။ တထေဝ တံ ဝိပါကန္တိ-ကား၊ တဿ ဝစနဿ-ထိုစကား၏၊ ဝိပါကံ— အကျိုးသည်၊ တထေဝ — ထို မိန့်တော်မူအပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ပင်၊ (ထို မိန့်တော်မူအပ်သည့်အတိုင်းပင်)၊ (ဟောတိ - ဖြစ်သလော၊) ဥဒါဟု- သို့မဟုတ်၊ နော (ဟောတိ) — မဖြစ်သလော၊ ဣတိ — ဤပါဠိ၌၊ လိင်ဝိပလ္လာသော-လိင်ဖေါက်ပြန်ခြင်းကို၊ (ပုံလိင်မှ နပုံလွှဲန် ပြောင်းနေခြင်းကို)၊ ကတောဝ— ပြုအပ်ပြီ၊ သော ဝိပါကော-ထို(စကား၏)အကျိုးသည်၊ တထေဝ-ထိုပြောသည့် အတိုင်းပင်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော—နက်၊ [“တဿ ဝစနဿ ဝိပါကံ” ကို ကြည့်၍၊ “တံ ဝိပါကံ”ကို “ တဿ+ဝိပါကံ တံ ဝိပါကံ ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုပါ။] ကေစိပန—အချို့ဆရာများကား၊ ဝိပက္ကန္တိပိ-ဟူ၍လည်း၊ ပဌမန္တိ— ရှေ့ဆုံးကြကုန်၏၊ နိဗ္ဗတ္တိ—ဖြစ်သလော၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဧတ္ထ- ဤနေရာ၌၊ ဌတ္ဝာ- ရပ်တန့်၍၊ (ပါဠိတော်ကို ဆက်မဖွင့်သေးပဲ ရပ်တန့်၍၊) ပါဠိဟာရိယာနိ— တို့ကို၊ သမာနေတဗ္ဗာနိ- ကောင်းစွာ ဆောင်ထိုက်ကုန်၏၊ [သရုပ်အားဖြင့် ဆောင်ပြထိုက်ကုန်၏ - ဟု ဆိုလိုသည်။] ဟိ- ခဲ့၊ သဗ္ဗာနေဝ—အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ တောနိ ပါဠိဟာရိယာနိ- တို့သည်၊ ပဌ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ သတ္တမေ ဒိဝသေ မရိဿတီတိ-ဟူ၍၊ (ခုနစ်ရက်မြောက် နေ့၌ သေလိမ့်မည် ဟူ၍)၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ—ပြီ၊ သော—ထို ကောရက္ခတ္တိယ သည်၊ တထေဝ—ထို မိန့်တော်မူအပ်သည့်အတိုင်းပင်၊ မတော— ပြီ၊ ဣဒံ—ဤ မိန့်တော်မူအပ်သည့်အတိုင်း ခုနစ်ရက်မြောက်နေ့၌ သေခြင်းသည်၊ ပဌမံ-သော၊ ပါဠိဟာရိယံ—တန်ခိုးပြာဋိဟာတည်း၊ အလသကေနာတိ- အလသကေန ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ အလသကေနေဝ— ဖြင့်သာ၊ မတော-ပြီ၊ ဣဒံ-ဤသို့ မိန့်တော်မူအပ်သည့် အတိုင်း အစာမကြေသောရောဂါဖြင့် သေခြင်းသည်၊ ဒုတိယံ— နှစ်ပါးမြောက် တန်ခိုးပြာဋိဟာတည်း၊ကာလကဏ္ဏိကေသု နိဗ္ဗတ္တိဿတီတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထေဝ- ထိုကာလကဏ္ဏိကာ အသုရာတို့၌သာ၊ နိဗ္ဗတ္တော-ဖြစ်ပြီ၊ ဣဒံ-ဤသို့မိန့်တော်မူအပ် သည့်အတိုင်း ကာလကဏ္ဏိကာ အသုရာတို့၌သာ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ တတိယံ-တည်း၊

ဗိရုဏာတ္တမ္ဗဝက သုသာနေ ဆဋ္ဌေဿ ဇာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထေဝ-ထိုဗိရဏာတ္တမ္ဗကသုသာန်ဌသာ၊ ဆဋ္ဌေတော - စုန်ပဝ်အပ်ပြီ၊ ဣဒံ - ဤသို့ မိန့်တော်မူအပ်သည့်အတိုင်း ဗိုရဏတ္တမ္ဗကသုသာန်ဌသာ စုန်ပဝ်ခံရခြင်းသည်၊ စတုတ္ထံ- တည်း၊ နိဗ္ဗတ္တဌာနဝတော အာဂန္ဓာ သုနက္ခတ္တေန သဒ္ဓိ ကထေဿတီတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တော၊ သော-ထိုကောရက္ခတ္တိယသည်၊ ကထေသိယေဝ- (မိန့်တော်မူအပ်သည့်အတိုင်း ဖြစ်ရာအရပ်မှ လာ၍) စကားပြောသည်သာ၊ ဣဒံ-ဤသို့ မိန့်တော်မူအပ်သည့်အတိုင်း စကား **လာ**ပြောခြင်းသည်၊ ပဌမံ - ပါးပါးမြောက်ဖြစ်သော၊ ပါဋိဟာရိယံ-တန်ခိုးပြာဋิဟာတည်း။

ဘန်ဦး ၆ ပါး။ ။ကေစိ ပနေတ္ထ ပရိတ္တာဝိဘာဝံနံ (သုတပါး၏စိတ်ကို ထင်ရှားပြတော်မူခြင်း) အာယုပရိစ္ဆေဒဝိဘာဝံနံ (အသက်အပိုင်းအခြားကို ထင်ရှားပြတော်မူခြင်း) ဗျာဓိဝိဘာဝံနံ (အနာရောဂါကို ထင်ရှားပြတော်မူခြင်း) ဂတိဝိဘာဝံနံ (ရောက်ရာဂတိကို ထင်ရှားပြတော်မူခြင်း) သရီရနိက္ခေပ ဝိဘာဝံနံ (အလောင်းကောင်ကို ချုံးအရပ်ကို ထင်ရှားပြတော်မူခြင်း) သုနက္ခတ္တေန သဒ္ဓိ ကထာဝိဘာဝံနံ (စကားပြောခြင်းကို ထင်ရှားပြတော်မူခြင်း ကို) ဣတိ ဆ ပါဋิဟာရိယာနိ တိ ဝဒန္တိ။

ဋီကာ ဆုံးပြတ်ချက်။ ။တံ ယဒိ သုနက္ခတ္တဿ စိတ္တဝိဘာဝံနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ '(ပရဝိတ္တ ဝိဘာဝနာ ဟူရာ၌ သုနက္ခတ္တ၏စိတ်ကို ထင်ရှားပြတော်မူခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သည်ဖြစ်အုံ၊) ဧဝံ သတိ "သတ္တာ"တိ ဝတ္တမ္ဗံ, တသ္မာ အာဝိ အဝတ္ထာ ဝိဘာဝနာယ သဒ္ဓိ'၊ (ထို သုနက္ခတ္တ၏ ဖြစ်လတ္တံ့သောအပြစ်ကို ထင်ရှားပြခြင်းနှင့်တကွ ခုနစ်ပါးဟု ဆိုလိုက်၏၊) အထ အစေလသ္မ မရဏာဒိတ္ထ ဝိဘာဝံနံ၊ (သို့မဟုတ် ကောရက္ခတ္တိယ၏ ဇတိပိတ်ကို ထင်ရှား ပြတော်မူခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သည် ဖြစ်အုံ၊) ဘံ "သတ္ထာမံ ဒိဝသံ ကာလံ ကရိဿတီ"တိ ဇုဒိနာ သင်္ဂီတိတန္တိ ဝိသုံ နဝတ္တမ္ဗံ၊ (သတ္ထာမံ ဒိဝသံ ကာလံ ကရိဿတီဟူသော ဤစကားဖြင့် သိမ်းယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် (ထို စကားတွင် ပါဝင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် သီးခြား ဆိုဖွယ် မလိုတော့)၊ တသ္မာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တနည်းသေနည်း ဂဟေတမ္ဗံ။ (ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာ မိန်းဆိုအပ်သည်နည်း အတိုင်းသာ ယူပါလေ ဟု လဋ္ဌဒေါသနှင့် တကွ ဋီကာ ဆုံးဖြတ်သည်။)

အစေလကဋ္ဌာရမဋ္ဌကဝတ္ထု အဖွင့်

၁၁။ ကဋ္ဌာရမဋ္ဌကောတိ–ကား၊ နိက္ခန္တ ဒန္တ မတ္တကော - အပြင်သို့ ငေါ ထွက်သော သွားရှိသော မဋ္ဌကသည်၊ ဝါ-တနည်း၊ တေ- ဤ ကဋ္ဌာရမဋ္ဌက ဟူသော အမည်သည်၊ တဿ– ထို အစေလ၏၊ နာမမေဝ–အမည်သာတည်း၊ လာဘဂ္ဂပ္ပတ္တောတိ-ကား၊ လာဘဂ္ဂံ– ကောင်းမြတ်သော လာဘ်သို့၊ ပတ္တော– ရောက်သည်၊ အဂ္ဂလာဘံ–ကောင်းမြတ်သော လာဘ်သို့၊ ပတ္တော-ရောက်သည်၊ (ဟုတ္ဘာ) [ပဋ္ဌိဝသတိ ဌ္ဌစပ်။] ဣတိ–ဤ အနက်သည်၊ ဝါ- ဤအနက်ကို၊ ဝုတ္တံ - ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ- ဆိုလိုသည်၊ ဇဟာတိ၊ [အဂ္ဂေါ + လာဘော= လာဘဂ္ဂေါ၊ လာဘဂ္ဂံ+ပတ္တော လာဘဂ္ဂပ္ပတ္တော၊–ဟု ပြု။] ယသဂ္ဂပ္ပတ္တောတိ– ကား၊ ယသဂ္ဂံ–မြတ်သော အခြံအရံသို့၊ အဂ္ဂပရိဝါရံ–မြတ်သော အခြံအရံသို့၊ ပတ္တော–သည်၊(ဟုတ္ဘာ)[ပဋ္ဌိဝသတိ–ဌ္ဌ စပ်။]

ဝတပဒါနိတိ-ကား၊ ဝတာနိယေဝ - အကျင့်ဝတ်တို့သည်ပင်၊ (ပဒါနိ - ကျင့်ထိုက်သော အကျင့်တို့တည်း)၊ ဝါ-တနည်း၊ ဝတ ကောဋ္ဌာသာ-ကျင့်ဝတ် အစုံတို့တည်း၊ သမတ္တာနိတိ - ကား၊ ဂဟိတာနိ - ယူအပ်ကုန်ပြီ၊ [သံ ရှေး အာ ရှေးရှိသော ဓာတုတ် တ ပစ္စည်း၊ ရုပ်ပြီးပုံကို ဆရာတော်၏ ဋီကာကျော် နိဿယ(၇၄)ဌ္ဌ ရှုပါ။] သမာဒိန္နာနိတိ – ဟူသောပုဒ်သည်၊ တယော - ထို သမတ္တာနိ ဟူသော ပုဒ်၏ ပင်၊ ဝေ ဝ စနံ-ဝေ ဝုစ် ပရိယာယ် စကားလုယ်တည်း၊

ကဋ္ဌာရမဋ္ဌကော။ ။ကဋ္ဌာရကို "နိက္ခန္တဒန္တ" ဟု ဖွင့်၍, မဋ္ဌကကို (ပရိယာယ် ဖြင့်) "မတ္တက"ဟု ဖွင့်သည်၊ ကဋ္ဌာရမဋ္ဌကော - အပြင်သို့ ထွက်သော (ခေါသော) သွားရှိသော " မဋ္ဌက " ဟု ဆိုလိုသည်၊ နာမမတ္တမေဝ ဝါစကသော ရုတိယနည်းဖြင့် "ကဋ္ဌာရမဋ္ဌကော–ကဋ္ဌာရမဋ္ဌက မည်သူသည်"ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤကာဠ မဋ္ဌကိတော– (မဋ္ဌက အမည်ရှိသူသည်) ဟုတ္တာ ဝိစရိ ဝိဝရဒ္ဓနော စ (နှုတ်ခမ်းပြင်ဖက်သို့ လွန်ထွက်နေသော သွားလည်း ရှိ၏)၊ တေန ၏ "ကောရမဋ္ဌကောတိ"တို့ သဠာနန္တိ ဟု အသုံးတမျိုးတွေ့ရ၏၊ ထိုဌ္ဌ မဋ္ဌကိတောသည် မဋ္ဌက+ဣတ (မဋ္ဌက အမည်ရှိသူဟု) ဣတ ပစ္စည်းနှင့် သုံးစွဲထားသော ပုဒ်တည်း၊ ဥပမာ ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ စကျပါလတွေ့ရ ဝတ္ထုဝယ် ပါလကို"ပါလိတ"ဟု နာမည် တမျိုးသုံးစွဲထားသကဲ့သို့တည်း၊ ဤဋီကာဆရာ လက်ထက်က " ကဋ္ဌာရမဋ္ဌကော " ဌနေရာဝယ်"ကောရမဋ္ဌကော"ဟု ပါဌ်ရှိဟန်တူသည်။

ဝတပဒါနိ ။ ။ ပဋ္ဌိတဇ္ဇာနိတိ ပဒါနိ၊ [ပဒ ဓာတ်+ကံဟော အပစ္စည်း။] ဝတာနိယေဝ ပဒါနိ ဝတ ပဒါနိ၊ (သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရဲ)၊ ကျင့်ထိုက်သော ဝတ်လို့၊ ဝါ - ကျင့်ဝတ်တို့၊ (တနည်း) ဝတသဒ္ဒါ ကောဋ္ဌာသ အနက်ဟော၊ ဝတာနိ စ + တာနိ+ပဒါနိ စာတိ ဝတပဒါနိ+ကျင့်ဝတ် အစုံတို့၊ (အချင်းချင်း မရောသဖြင့် တစုတစု ဖြစ်နေသော ကျင့်ဝတ်တို့) ဟု ဆိုလိုသည်။ ["ပုရတ္ထိမေန ဝေသာလီ"" ဌ် မှတ် ဖွယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ သတ္တမျဉ္ဇစ သုတ်ဌ် ပြထားပြီ။]

[သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထ အသူးမရှိ-ဟု ဆိုလိုသည်။] ပုရတ္ထိမေနု ဝေသာလိန္တိ-ကား၊ ဝေသာလိတော - ဝေသာလီမှိမှ၊ အဝိဒူရေ - အနီးဖြစ်သော၊ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ— အရှေ့အရပ်၌၊ စေတိယန္တိ-ကား၊ ယက္ခစေတိယဌာနံ—ယက္ခ နတ်မှူး တို့၏ စေတီရှိရာအရပ်တည်း၊ ဝါ— နတ် ဘီလူးတို့၏ နတ်ကွန်း နတ်နန်း နတ်စင် နတ်ရဲသစ်ပင် ရှိရာအရပ်တည်း၊ သေ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစ်အရင်သည်၊ သဒ္ဒတ္ထ- အလုံးဝုံသော ပုဒ်တို့၌၊ နယော—အနုက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အဝိအရင်တည်း။ [သမ္ဘတ္ထ—အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌၊ ဧသ (ဧသော) နယော-ဤ နည်းတည်း၊ ဤသို့ အလွယ်ပေးပါ။]

၁၂။ ယေန အစေလကောတိ-ကား၊ အဂ ဝတော-၏(အပေါ်၌)၊ ဝတ္ထံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ယေန-အကြောင်အရပ်၌၊ အစေလောကဋ္ဌာရ မဋ္ဌကော(အတ္ထိ)၊ အာနုဘော-သို့၊ ဥပလက်မိ-ပြီ၊ ပဠိအပုစ္ဆိတိ-ကား၊ ဂမ္ဘီရ- နုက်နဲသော၊ တိလက္ခဏာဟတံ - သုံးပါးသော လက္ခဏာတည်းဟူသော အမှတ်တံဆိပ်တို့ဖြင့် ခတ်နှိပ်အပ်သော၊ ပဠဒ်-ကို၊ ပုစ္ဆိ ပြီ၊ နု သမ္မာယာသိတိ-ကား၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဉာဏဂတိယာ-ဉာဏ်တည်းဟူသော သွားခြင်းဖြင့်၊ နပါယာတိ - မသွားရောက်နိုင်၊ [သံ+ပ+ အာ—ရှေးရှိသော ယာဓာတ်+ဂတိ အနုက်ဟော။] ဝါ-မသိ၊ အန္ဓော-သူကာန်း သည်၊ ဝိသမဋ္ဌာနေ-မညီညွတ်သော အရပ်၌၊ (ပက္ခလတိ) ဝိယ-ချော်လဲသကဲ့သို့၊ (ဒေါ-တူ)၊ တတ္ထ တတ္ထေ ဝ-ထိုထို ပြဿနာ၌ပင်၊ ပက္ခလိ-ချော်လဲပြီ၊ အာဒိ -အစ ကို၊ နေ ဝ အဒ္ဒသ-မမြင်၊ ပရိယောသာနံ-အဆုံးကို၊ နု အဒ္ဒသ-မမြင်၊ အယ ဝါ- ထို့ပြင် တနည်းကား၊ နု သမ္မာယာသိဘိ-ကား၊ နသမ္ပာဒေသိ - မပြီးစီးစေနိုင်၊ [မပြည့်စုံစေနိုင် - ဟု ဆိုလိုသည်။] [ဤနည်းခ် ကာရိတ်ပဝဏ်း ကြောလည်။] သမ္ပာဒေတွာ-ပြီးစီးစေ၍၊ (ပြည့်စုံစေ၍)၊ ကထေတုံ-ဖြေဆိုခြင်းငှါ၊ နာသက္ခိ- မစွမ်းနိုင်၊ အသမ္ပာယဿ ဟေတုဘိ— ကား၊ ကမ္မနက္ခိနိ ပိ-တုန်လှုပ်သော မျက်လုံး တို့ကိုလည်း၊ ပရိဝတ္တေတွာ-လည်စေ၍၊ ဩလောကေန္တော-ကြည့်လျက်၊ အသိက္ခိ ကကာသ—သင်ယူအပ်သော အတတ် မရှိသူ၏၊ သန္ဓိကေ-အထံ၌၊ ဝုဋ္ဌော-နေခဲ့ ရသည်၊ အသိ-၏၊ အနောကာသေပိ-အခွင့်မဟုတ်ကုန်၌လည်း၊ ပဇ္ဇ ဧတော-သည်၊ ပဠိ—ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလျက်၊ ဝိဝရသိ- လှည့်လည်၏၊ အပေဟိ - ဖယ်လော၊ (သွားလော)၊ တေသို့ ဌာနေ-ဤ နေရာ၌၊ မာအဒ္ဒာသိ-မတည်နှင့်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တော—ပြောဆိုလျက်၊ (ပါတွာကာသိ ၌ဝပ်)။

ကမ္မနက္ခိနိ ။ ။ ကောပဝသေန ဝာသ အက္ခိနိ ကမ္မနာဘာဝံ အာပဇ္ဇိ'သူတိ ဒေါဟ-"ကမ္မနက္ခိနိပိ ပရိဝတ္တေသွေ"တိ၊ -ဋီကာ၊ ဤဋီကာကို ထောက်၍ "ကမ္မနက္ခိနိ ပိ" ဟု ပြင်လိုက်ပါသည်၊ စာအုပ်များ၌မူ "ကဗရက္ခိနိ—ကြောင်သော မျက်လုံးတို့ကို" ဟု ဖွေရသည်။

ကောပဠ္ဆ ဒေါသဠ္ဆ အပ္ပစ္စယဠ္ဆ ပါတ္ဘာကာသိတိ - ကား၊ ကုပ္ပနာဂ္ဂါရံ-စိတ်ပျက်ခြင်း အခြင်းအရာ ဟူသော၊ ကောပံ - အမျက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုဿနာဂ္ဂါရံ-အာရုံ၌ ပြစ်မှားမှု အခြင်းအရာ ဟူသော၊ ဒေါသံ– ဒေါသကိုလည်းကောင်း၊ အတုဋ္ဌာကာရဘူတံ-မနှစ်သက်မှု ဟူသော အခြင်းအရာ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ဒေါမနဿ သခ်ါတံ- ဒေါမနဿဟု ဆိုအပ်သော၊ အပ္ပစ္စယဠ-မနှစ်သက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပါကဋ္ဌံ-ထင်ရှားစွာ၊[ဖေါက်ပြန်သော ကိုယ်နှုတ် အမှုအရာတို့ဖြင့် ထင်ရှားအောင်။] ¯အကာသိ - ပြုပြီ၊ အာသာဒိမှသေတိ-ကား၊ အာသာဒယိမှ (ဝတဘော) - ကြိမ်းမောင်းစော်ကားမိလေစ့တကား၊ ဃဋ္ဋယိမှ(ဝတဘော)-ထိခိုက်မိလေစ့ တကား။. [ထိထိ ခိုက်ခိုက် ပြောမိလေစ့ ဟု ဆိုလိုသည်။] မာဝတနော အဟောသိတိ--ကား၊ မေ-ငါ၏၊(အဟိတာယ-စီးပွားမဲ့အလို့ငှါ၊ ဒုက္ခာယ-ဆင်းရဲခြင်းငှါ)၊ နဘဝေယျ-မဖြစ်ပါမူ၊ အဟောဝတ-အော် ကောင်းလေစ့၊ မံ ဝတ နော အဟောသိတိ ပိ - ဟူ၍လည်း၊ ပါဠေ - ပါဠိတော်ပါ၌သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထိုမံ ဝတ နော အဟောသိ ဟူသော ပါဠိ၌၊ မန္တိ- မံ ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ သာမိ ဝစနတ္ထေ-သာမိဝိဘတ်၏ အနက်၌၊ ဥပယောဂဝစနံ- ဒုတိယာ ဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ မမ - ၏၊ ဝါ-မှာ၊ (အဟိတာယ ဒုက္ခာယ) အဟောသိ ဝတနု - ဖြစ်လေရော့သလား၊ (ဖြစ်မျှား ဖြစ်လေမလား)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပန - ကြံစိရုံမျှ မကသေး၊ ဝေဠ-ဣသိုလျှင်၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ဥက္ကုဋိကံ-ဆောင့်ကြောင့်၊ နိသီဒိတွာ-ပြီး၍၊ ဘန္တေ၊ မေ-အား၊ ခမထ- သည်းခံကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဣသို့ ပြော၍၊ တံ - ထိုကဋ္ဌာရမဠုကကို၊ ခမာပေသိ-သည်းခံစေပြီ၊ (တောင်းပန်ခိုင်းပြီ) ၊သောပိ- ထို

အ သာ ဒိ မှ သေ။ ။အာ ရှေးရှိသော သဒ္ဒတ်+စုရာဒိ, အဋ္ဌတ္ထနိ မှာဝိဘတ်၊ ဋ္ဌလာ၊ "သေ"ကား အပိုလာထားသော နိပါတ်တည်း။ [ရှေးနိသယယ၌ "ဟိယျတ္ထနိ မှသေ ဝိဘတ်ဟု ဆို၏။] အာသာဒိယိမှ၌ စုရာဒိဏာယဖြင့် "အာသာဒယိမှ" ဟု ဖြစ်ပြီးမှ (ဒ) ၌ (အ) ကို (ဣ) ပြု ဟု ကြံသင့်သည်၊ မှာ၌ ရသပြု။

မာ ဝတ နော အဟောသိ ။ ။ ပဌမနည်း၌ "မာ" သည် ပဋိသေဓ နိပါတ်၊ "ဝတ"သည် ပရိဝိတက္ကနိပါတ်၊ "နော"သည် အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယဖြစ်သော ဆဋ္ဌီ ဗဟုဝစနန္တပုဒ်၊ ဤနေရာ၌ "မေ" ဟု ဆွဲသဖြင့် ဝစနဝိပလ္လာသ၊ "မာ" ပဋိသေဓနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် အတိတ်အနက် အစစ်မဟုတ်သော်လည်း "အဟောသိ"ဟု အဋ္ဌတ္ထနိဖြင့် သုံးစွဲသည်။ ["မာယောဂေ သမ္ဘကာလေ စ သုတ်ကို သတိပြု။]

မံ ဝတ နော အဟောသိ ။ ။ ဤနည်း၌ "မံ" သည် အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ ဒုတိယာ ဝိဘတ်သည် သာမိ အနက်၌ သက်၏၊ "နော" သည် သံသယတ္ထ နိပါတ်၊ အဟောသိကား ရှေးအတိုင်းပင်တည်း။ [ဤအဖွင့်များအရ အနက်ပေးပုံကို ပါဠိတော် နိသယယ၌ ပြထားပြီ။]

ကဋ္ဌာရမဋ္ဌကသည်လည်း၊ ဣတောဝ-ဤအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ အည့်-(ဤပြဿနာမှ)အခြားသော၊ ကိုဋ္ဌိ-သော၊ ပဋ္ဌ နာမ-ပြဿနာမည်သည်ကို၊ နှ ပုစ္ဆိဿသိ—မမေးတော့ပြီလော၊ (မမေးတော့ဘူးလား) ဣတိ - ဤသို့ ပြောပြီ၊ (ဣတော ပဋ္ဌာယ အည့် ကိုဋ္ဌိ ပဋ္ဌ)၊ ယဒိ(နပုစ္ဆိဿသိ)—အကယ်၍ မမေးအုံ၊ ဝေ(သတိ)-ဧသော်၊ ဂစ္ဆ—သွားတော့၊ တေ - သင်အား၊ ခမာမိ-သည်းခံ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ-ထို သုနက္ခတ္တကို၊ ဥယျောဇေသိ- ပြန်လွှတ်လိုက်ပြီ။

၁၃, ၁၄။ [စာအုပ်တို့၌ "၁၄" ဟုသာ နံပါတ်ပြထားသည်။] ပရိဟိတောတိ-ကား၊ ပရိဟိတော-ဝတ်အပ်သော အဝတ်ရှိသည်၊ နိဝတ္ထဝတ္ထော-ဝတ်အပ်သော အဝတ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္ဘာဝိစရဝစနန္တာ တို့၌စပ်)၊ [ပရိဓိယတေတိ ပရိဟိတံ၊ ပရိ+ဓာဓာတ်, ဏ ပစ္စည်း၊ ဓကို ဟပြု၊ ဓာတ်၌ အာကို လျှပြု၊ ပရိဟိတံ ၊ယသ+အတ္ထိတိ ပရိဟိတော။] သာနုစာရိကောတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ ဘရိယာ-ဇနီးကို၊ အနုစာရိကာ-အနုစာရိကာဟူ၍၊ ဝါ-အတူလှည့်လည်ဘက် ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ (ယော-ဒုးကြင် ကဋ္ဌာရမဋ္ဌကသည်၊) အနုစာရိကာယ - အတူ လှည့်လည်ဘက်ဖြစ်သော ဇနီးနှင့်၊ သဟ - တကွ၊ (ဝတ္ထတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သော-ထို ကဋ္ဌာရမဋ္ဌကသည်၊) သာနုစာရိကော-သာနုစာရိကမည်၏၊ (ဘနည်း) အနုစာရိကာယ-နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ (ဝတ္ထမာနော-ဖြစ်သူသည်)၊ သာနုဝရိကော-မည်၏၊ [ဝါကျနှင့် လျော်အောင် ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။] တံတံ ဗြဟ္မစရိယံ - ထိုထို မြတ်သော အကျင့်ကို၊ [ပါဠိတော်၌ လာသော "ယာဝဇီဝံ အစေလကော အသာ" စသော အကျင့်များကိုယူ။] ပဟာယ - ပယ်စွန့်၍၊ သဘရိယော - ဇနီးနှင့်တကွ ဖြစ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဩဒနကုမ္မာသန္တိ-ကား၊ သုရာမုံ့သတော-သေရည်နှင့် အသားမှ၊ အတိရေကံ-အပိုအလွန်ဖြစ်သော၊ ဩဒနမ္ပိ-ထမင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကုမ္မာသမ္ပိ-မုယောဖြင့် ပြုအပ်သော အစာကိုလည်းကောင်း၊ ဘုဉ္ဇမာနော - စားလျက်၊ ယသာ နိဟီနော ဟောတိ-ကား၊ ယံ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂံ - အကြင်မြတ်သောလာဘ်, မြတ်သော အခြံအရံသို့၊ ပတ္တော — ရောက်ပြီ၊ တတော — ထို လာဘဂ္ဂ ယသဂ္ဂမှ၊ ပရိဟီနော — ဆုတ်ယုတ်သည်၊ (ဟုတ္ဘာ-၍)၊ (ကာလံ ကရိသတိ ၌စပ်)၊ [အခြံအရံ မရှိလျှင် လာဘ်လာဘလည်း ဆုတ်ယုတ်သောကြောင့် "ယသာ"၌ လာဘဂ္ဂကို ထည့်၍ ဖွင့်သည်။] ကတ် ဓဟာတိ ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မာ ဣဒ္ဓိ ပါဋိဟာရိယန္တိ ဣမ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သတ္တဝတပဒါတိဣမဝသေန — ခုနစ်ပါးသော ကျင့်ဝတ်အစုကို လွန်ကျူးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ပါဋိဟာရိယာနိ-တို့ကို၊ ဝေဒိ တဗ္ဗာနိ—သိထိုက်ကုန်၏။

အစေလပါထိကပုတ္တဝတ္ထုအဖွင့်

၁၅။ ပါထိကပုတ္တောတိ-ကား၊ ပါထိကဿ-ပါထိက၏၊ ပုတ္တော-သား၊ သည်၊ (ပဋိဝသတိ ဌိတ်)၊ ဉာဏဝါဒေနာတိ-ကား၊ ဉာဏဝါဒေန-သမ္ဗညုတဉာဏ်ကို ပြောဆိုရန်ဝန်ခံသော ဝါနှင့်၊ သဒ္ဒေါ-တက္ခ၊ (ဒဿေတုံ အရဟတိ-ဌိတ်)။ [အဟံ သမ္ဗုဒ္ဓေါ နာမိတိ ဧဝံ သမ္ဗညုတ ဉာဏံ ဝဒတိ ပဋိဇာနာတိတိ ဉာဏဝါဒေါ၊ တေန မယာ ဉာဏဝါဒေန သဒ္ဒေါ — ဌိကာ။] ဥပနုပထန္တိ-ကား၊ နော — ငါတို့၏၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ ယောဇနံ—တယူဇနာသည်၊ ဧစ ဘဝေယျ—အကယ်၍ရှိအုံ၊ ဂဝါတမော — ရဟန်းဂေါတမသည်၊ အမှယောဇနံ — ယူဇနာဝက် ခရီးကို၊ (အာဂစ္ဆေယျ-လာရာ၏)အဟံ-သည်၊ အမှယောဇနံ-ကို၊(ဂစ္ဆေယျံ—သွားအုံ၊ ဝါ—လွှားမည်၊) အမှယောဇနာဒီသု—ယူဇနာဝက် အစရှိသည်တို့၌၊ ဧသေ—ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ -နုယော-အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း၊ [“အမှယောဇနံ ဧစ အန္တရေ ဘဝေယျ၊ ဂဝါတမော ဂေါ ဂါဝုတံ, အဟံ ဂေါ ဂါဝုတံ” စသည်ဖြင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ပါ-ဟူလို။] ဂေပဒဝါရမ္ပိ — ခြေတလှမ်းကိုသော်လည်း၊ အတိက္ကမ — လွန်၍၊ ဂစ္ဆတော— (တန်ခိုးပြဖို့)သွားသူ၏၊ ဇယော-အောင်နိုင်ခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ အနာဂစ္ဆတော-(တန်ခိုးပြဖို့) မလာသူ၏၊ ပရာဇယော - ရှုံးခြင်းသည်၊ (ဘဝိဿတိ)၊ ဣတိ-ဤကား အစေလပါထိကပုတ္တ၏ အလိုတည်း။

တေ တတ္ထာတိ-ကား၊ တေ မယံ—ထို ငါတို့သည်၊ တတ္ထ သမာဂတဋ္ဌာနေ-ထို ပေါင်းဆုံမိရာ အရပ်၌၊ (ကရေယျာမ- ဌိတ်)၊ တဒ္ဒိဂုဏံ တဒ္ဒိဂုဏာဟန္တိ- ကား၊ တတော တတော-(ရဟန်းဂေါတမ ပြုအပ်သော) ထိုထို တန်ခိုးပြာဋိဟာဃက်၊ ဒိဂုဏံ ဒိဂုဏံ-နှစ်ဆတက် နှစ်ဆတက်၊ အဟံ—သည်၊ ကရိဿာမိ-အုံ၊ [ဤသည် မှာ ပါထိကက ပြိုသူပြိုသား၊ အထင်ကြီးစေရန် အခြောက်တိုက် အသားလွှတ် ကြားခြင်းသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် နဂရဝါသိနော စသည်ဖြင့် နောက်ဌိ ပြလိမ့်မည်။] ဘဂဝတာ- နှင့်၊ သဒ္ဒေါ — အတူ၊ ပါဋိဟာရိယံ— ကို၊ ကာတုံ-ပု၊ အသမတ္ထဘာဝံ - မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဇာနန္တောပိ— သိပါသော်လည်း၊ ဥတ္တမပုရိသေန- မြတ်သော ယောကျ်ားနှင့်၊ သဒ္ဒေါ — အတူ၊ ပဋ္ဌပေတွာ-အပြိုင် ဖြစ်စေ၍၊ အသက္ကုဏန္တသာပိ- တန်ခိုးပြခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သူ၏လည်း၊ (မစွမ်း နိုင်သူမှာလည်း)၊ ပါသံသော-ချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်သေး၏၊ ဣတိ- ဤဆို၊ ဥ တွာ—သိ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊(သမဏောပိ ဂေါတမော ဉာဏဝါဒေါ အစ ရှိသော စကားကို)၊ အာဟ—ပြောပြီ၊ နဂရဝါသိနောပိ- မြို့ဌိနေသူ လူတို့သည် လည်း၊ ဝါ- မြို့သူမြို့သား၊ တို့သည်လည်း၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတ္ဝာ— ကြား၍၊ အသမတ္ထောနာမ—မစွမ်းနိုင်သူမည်သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ နဂဇ္ဇတိ—မကြုံ၊ ဝါ၊ ဝါ-

မကြော်း၊ အဒ္ဓါ- စင်စစ်၊ အယမ္မိ-ဤ ပါထိကပုတ္တသည်လည်း၊ အရဟာ—သည်၊ ဘဝိသတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဣတိ—ဤသို့ ထင်၍; တသ—ထို ပါထိက၏ (အပေါ်၌)၊ မဟန္တံ—မြတ်သော; ဝါ—ကြီးကျယ်သော၊ သက္ကာရံ— ပူဇော်သက္ကာရကို၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ။

၁၉။ ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိတိ-ဟူသောစကားကို၊(ကဿာ ဘဂဝတာ ဒုတ္ကံ)၊ သုနက္ခတ္တော - သည်၊ (အယောသိ ကိရ ဣစ္စာ)၊ ပါထိကပုတ္တော— သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒတိ- ၏၊ ဣတိ-သို့၊ အယောသိ ကိရ- ကြားရသတဲ့၊ အလ— ထိုအခါ၌၊ အယ-လို့ သုနက္ခတ္တ၏၊ ပါနဒ္ဓာသယတ္တာ-ယုတ်ညံ့သောအလို အဇ္ဈာ သယရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ယုတ်ညံ့သောဓာတ်ခံ ရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဟီနဒဿနာယ — ယုတ်ညံ့သူကို ကြည့်ရှုခြင်းငှါ၊ စိတ္တံ - သည်၊ ဥဒပါဒိ— သင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ သော—ထို သုနက္ခတ္တသည်၊ ဘဂဝတော-၏(အပေါ်၌)၊ ဝတ္တံ- ကို၊ ကတ္တာ—၍၊ ဘဂဝတိ-သည်၊ ဂန္ဓကုဋိ—သို့၊ ပဝိဋ္ဌော- ဝင်တော်မူလသော်၊ ပါလိကပုတ္တသ—၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္တွာ-၍၊ ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ (ဂ်ံ)၊ တုမှေ တို့သည်၊ ဧဝရူပိံ — ဤသို့သဘောရှိသော၊ ကထံ— ကို၊ ကထေထ ကိရ— ပြောကြသတဲ့ ဒလာ၊ (ပြောကြသတဲ့ဆို)၊ ဣတိ — ဤသို့ဟေးပြီ၊ အာမ — အိမ်း၊ ကထေမ— ပြောကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ယဒိ ဧဝံ—လင်းသို့ဖြစ်လျှင်၊["ယဒိကထေထ- ဘာကယ်၍ ပြောကုန်အံ့' ဧဝံသတိ—ဤသို့ ပြောလသော်"၊ဤသို့လည်း အကျယ် ပေးနိုင်၏။] မာ ဘာယိတ္ထ—မကြောက်ကြနှင့်၊ ဝိသဒ္ဒာ-စွန့်လွှတ်အပ်သောစိတ် ရှိကုန်သည်၊ (ကြောက်ခြင်းခြင်းကင်း ရဲတင်းကုန်သည်)၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပုနပ္ပုနံ— သပ်ကာတဖန်ကာ၊ ဧဝံ - သို့၊ ဝဒတ — ပြောပါကုန်၊ [ဝိသဒ္ဒာ၌ ဝိပုဗ္ဗ၊ သဒ္ဒ ဓာတ် ၊ တ ပစ္စည်းပြစ်၍ ဝိသဒ္ဒိပ်ကဲ့သို့ ဌပြင့် ပါ၌မှန်ရှိစေ၊ ဝိသဒ္ဒီယတေတဲ့ ဝိသဒ္ဒံ (စွန့်လွှတ်အပ်သော စိတ်)၊ ဝိသဒ္ဒံ ယေသံ အတ္ထိတိ ဝိသဒ္ဒာ။] အဟံ- သည်၊ သမဏသ ဂေါတမဿ-၏၊ ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်အကျွေးတည်း၊ တဿ- ကို ရဟန်းဂေါတမ၏၊ ဝိသယံ — အာရုကို၊ (စွမ်းနိုင်သောအာရုံ မစွမ်းနိုင်သော အာရုကို) ဝိဇာနာမိ—သိ၏၊ တုမှေဟိ—တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - အတူ၊ ပါဋိဟာရိယံ ကို၊ ကာတုံ—၄ါ၊ နု သက္ခိဿတိ-- စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ အဟံ- သည်၊ သမဏသ ဂေါတမဿ-အား၊ ကထေတ္တာ—ပြော၍၊ (ပြောထားနှင့်၍)၊ ဘယံ—ကြောက် ခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေတ္တာ — ဖြစ်စေ၍၊ တံ - တို့ ရဟန်းဂေါတမကို၊ အညတော— အခြားအရပ်သို့၊ ဂဟေတ္တာ — ခေါ်ယူ၍၊ ဂမိဿာမိ- မည်၊ တုမှေ-တို့သည်၊ ဣ ဘာယိတ္ထ-မကြောက်ကုန်နှင့်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ တံ-ထို ပါထိကပုတ္တကို၊ အဿာသေတ္တာ- သက်သာရာရစေ၍၊ ဘဂဝတော- ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂတော-ပြီ၊ ဧတေန-ကြောင့်၊ ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဒုတ္ကံ။

တံ ဝါစန္တိ အာဒီသု-အစရှိသော စကားရပ်တို့၌၊ အဟံ-သည်၊ အဗုဒ္ဓေါ—ဘုရားမဟုတ်သည်၊ သမာနော၀—ဖြစ်လျက်သာ၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ အမှိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဝိစရိ-လှည့်လည်ခဲ့ပြီ၊ မေ-သည်၊ အဘူတံ— မဟုတ်မမှန်သော စကားကို၊ ကထိတံ-ပြောအပ်ပါပြီ၊ အဟံ—သည်၊ နဗုဒ္ဓေါ—ဘုရားမဟုတ်ပါ၊ ဣတိ—သို့၊ ဝဒန္တော-ပြောလသော်၊ ဝါ- ပြောသူသည်၊ တံ ဝါစံ-ထိုစကားကို၊ ပဇဟတိနာမ — စွန့်သည်မည်၏၊ ရဟော - ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌၊ နိသိဒိတ္ဝာ—ထိုင်၍၊ စိန္တယမာနော-စဉ်းစားလသော်၊ ဝါ-စဉ်းစားသူသည်၊ အဟံ-သည်၊ တ္ထေကံ ကာလံ - ဤမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ အဗုဒ္ဓေါ - ဘုရားမဟုတ်သည်၊ သမာနော၀-ဖြစ်ပါလျက်သာ၊ ဗုဒ္ဓေါ— သည်၊ အမှိ-၏၊ ဣတိ— ဤသို့ ပြော၍၊ ဝိစရိ—လှည့်လည်ခဲ့ပြီ၊ ဒါနိ- ၌၊ ဣဒါနေ-မှ၊ ပဋ္ဌာယ- စ၍၊ အဟံ-သည်၊ နဗုဒ္ဓေါ - ဘုရားမဟုတ်၊ ဣတိ- သို့၊ စိန္တယန္တော- စဉ်းစားသော သူသည်၊ တံ စိတ္တံ- ကို၊ ပဇဟတိ နာမ- မည်၏၊ အဟံ - သည်၊ တ္ထေကံ ကာလံ- ဤမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊အဗုဒ္ဓေါ-သည်၊သမာနော၀-သာ၊ဗုဒ္ဓေါ—သည်၊ အမှိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ပါပကံ—ယုတ်ညံ့သော၊ ဒိဋ္ဌိ- ကို၊ ဂဟေတ္ဝာ-၍၊ ဝိစရိ-ပြီ၊ ဒါနိ-ယခု၊ဣဒါနေ-မှ၊ပဋ္ဌာယ-၍၊ ဣမံ ဒိဋ္ဌိ- ကို၊ပဇဟာမိ—စွန့်တော့အုံ၊ ဣတိ—ဤသို့ဆုံးဖြတ်၍၊ ပဇဟန္တော-စွန့်လသော်၊ ဝါ-သူသည်၊ တံ ဒိဋ္ဌိ- ကို၊ ပဋိနိဿဇ္ဇတိနာမ — စွန့်လွှတ်သည်မည်၏၊ ပန- ဗျတိရိက်ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ အကရောန္တော - မပြုလသော်၊ ဝါ - မပြုသူကို၊ တံ ဝါစံ အပ္ပဟာယ တံစိတ္တံ အပ္ပဟာယ တံ ဒိဋ္ဌိ အပ္ပဋိနိဿဇ္ဇိတ္ဝာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၏၊ [ဤ၌ မှတ်ဖွယ်မျှားကို ဋီကာ၌ ရှုပါ။]ဝိပတေယျာတိ-ကား၊ ဗန္ဓနာ-အညွှာမှ၊မုတ္တာတာလပဏ္ဍံ ဝိယ- လွှတ်သော (ပြုတ်ကျသော) ထန်းသီးမှည့်ကဲ့သို့၊ (ဧဝံ-တူ၊) ဂိဝတော-လည်ပင်းမှ၊ ပတေယျ - ပြုတ်ကျရာ၏၊ ဝါ ပန- သို့မဟုတ်၊ သတ္တဓာ- ခုနှစ်စိတ် ခုနှစ်ဖြာ၊ ဖလေယျ-ကွဲရာ၏။

၁၇။ ရက္ခတေတန္တိ-ကား၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ရက္ခတု—စောင့်စည်းတော်မူပါ၊ ဧကံသေနာတိ-ကား၊ နိပ္ပရိယာယေန - ပရိယာယ်မဟုတ်, မုခ၃အားဖြင့်၊ [အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်တည်း၊ "တခုသော အဖို့အားဖြင့်"ဟု သဒ္ဒတ္ထပေးပါ။] (ဩဝ

၁။ ဝိပဇေတယျ။ ။ပဌမနည်း၌ "ဝိ" သည် အနက်တူး မရှိသော ဓာတ္တုတ္ထာနုဝတ္တကတည်း၊ ကျခြင်း အနက်ဟော ပတဓာတ်သည် အပါဒါန်ကို ငဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် "ဂိဝတော ပတေယျ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဗန္ဓနာ၊ဌပ၊ဝိယကား ဥပမာနုတည်း။

၂။ ဒုတိယနည်း၌"ဝိ"သည် ဝိသရဏတ္ထ (ဖရိုဖရဲ ဖြစ်ခြင်းအနက်) (သို့မဟုတ်) ဝိပ္ပါရဏတ္ထ (ဖရိုဖရဲ ဖြန့်ကြဲခြင်း အနက်) ဟောတည်း၊ ပတဓာတ်ကား "ကျခြင်း" အနက်ပင်တည်း၊"ဝိပတ-ဖရိုဖရဲကျ၊ ဝါ-အစိတ်စိတ် အမွှာမွှာကျ"ဟူရာ၌"ကွဲခြင်း" ပင် ဖြစ်သောကြောင့် "သတ္တဓာ ဝါ ပန ဖလေယု"ဟု ဖွင့်သည်။

ဂိုတာ၌ ၂ဝပ်)၊ သြခာရိတာတိ–ကား၊ ဘာသိတာ–ပြောဆိုအပ်ပြီ၊ [အဓိပ္ပါယ်ပင်တည်း၊ သဒ္ဒတ္ထမှာ "သြခာရိဘာ-ပိုင်းခြားဆောင်ထားအပ်ပြီ၊ ဝါ-သတ်မှတ်ပြောဆိုအပ်ပြီ" ဟု ပေးပါ။] အစေလောစ ဘဒ္ဒေ ပါထိကပုတ္တောတိ– ကား၊ ဒေဝ-ဤသို့၊ ကေဝေန–တခုတည်းသော အဖိုအားဖြင့်၊ (စင်စစ်ကေန် အမှန်အားဖြင့်)၊ သြခာရိတာယ-ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍ ဆောင်ထားအပ်သော၊ ဝါ–မိန့်လောက်မူအပ်သော၊ ဘဂဝတော–၏၊ ဝါစာယ– စကားတော်ကြောင့်၊ အစေလော-သော၊ ပါထိကပုတ္တော-သည်၊ ဘဒ္ဒစ အာဇ္ဇယု - အကယ်၍ လာရာ ၏။

ဝိရူပရူပေနာတိ-ကား၊ ဝိဂတရူပေန-ကင်းသောသဘောရှိသော၊ ဝိဂစ္ဆိတသဘာဝေန – ကင်းသော သဘောရှိသော၊ [ဝိဂတကို "ဝိဂစ္ဆိတ" ဟုလည်းကောင်း, ရူပေနကို "သဘာဝေန" ဟုလည်းကောင်း ထပ်ဖွင့်သည်။] ရူပေန-ရူပကာယဖြင့် (ခုပ်အဆင်းဖြင့်)၊ အတ္တနော - ၏၊ ရူပံ - ရူပကာယကို၊ (ရုပ်အဆင်းကို)၊ ပဟာယ–ပယ်စွန့်၍၊ အဒိဿမာနေန-မမြင်အပ်သော၊ (သူတပါးကြည့်၍ မမြင်နိုင်သော)၊ ကာယေန-ကိုယ်ဖြင့်၊ (အာဂစ္ဆေယ္ယ-၌ဝပ်)။

ဝါ တနည်း၊ သီဟဗျဂ္ဃါဒိဝသေန-ခြင်္သေ့ ကျား အစရှိသော သတ္တဝါတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝိဝိဓရူပေန–အဟူးထူးသော သဘောရှိသော၊ (ရူပေန်- ရူပကာယဖြင့်)၊ သမ္ဘမ္ဘီဘာဝံ - မျက်မှောက်၏ အဖြစ်သို့၊ (ခ) အာဂစ္ဆေယ္ယ - အကယ်၍ ရောက်လာအံ့၊ [ပါဠိတော် "ဝ"ကို ဟူ၍ ပေးသည်။] တဒေဝ ဘဂဝတော မုသာတိ ကား၊ ဒေ သန္ဓေ-ဤသို့ ဖြစ်လတော်၊ (ဤသို့ လာလတော်)၊ ဘဂဝတော-၏၊ တံ ဝစေ-ယိုကားသည်၊ မုသာ-မုသားသည်၊ (မမှန်သည်)၊ ဘဝေယ္ယ - ဖြစ်ရာ၏၊ [အဲဩကို "ဘဝေယ္ယ" ဟု ဖွင့်သည်၊ ရှုပ်ပြိုးပုံကို ရူပသိဒ္ဓိ၌ ပါ။] ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ မုသာဝါဒေန-ခြင့် နိဂ္ဂဟာတိ-နှိပ်၏၊ (နှိမ်၏)၊ ခေတံ-ဤ သုနက္ခတ္တကို၊ ဌပေတွာ-ချန်လှန်း၍၊ အညေန- သုနက္ခတ္တမှ အခြားသူသည်၊ ဘဂဝါ-ကို၊ မုသာဝါဒေန-ခြင့်၊ နိ နိဂ္ဂဟိတပုဗ္ဗော ကိရ– မနှိပ်အပ်ဖူးသတတ် ဤဤ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဝိရူပရူပေနာ။ ။ပဌမနည်း၌ "ဝိ"သည် ဝိဂတ (ကင်းခြင်း) အနက်ဟော၊ ရူပသည် သဘာဝ (သဘော) အနက်ဟော၊ ဒုတိယ ဒုပကား ရူပကာယ အနက်ဟောတည်း' ' ဝိရူပရူပေန – ကင်းခဲသောသဘောရှိသော ရူပကာယဖြင့် လာ '' ဟူသည် သုတပါး ကို မမြင်နိုင်အောင် တန်ဒိုးဖြင့် ကိုယ်ဖျောက်၍ ရောက်လာခြင်းတည်း။

ဒုတိယနည်း၌ ဝိသည် ဝိဝိဓ (အထူးတူး) အနက်ခဟော၊ ရူပနှစ်ပတ်ကား ရှေအတိုင်းပင်တည်း "ဝိဝိဓရူပ-အထူးထူးသော သဘောရှိခဲသော ရူပကာယဖြင့် လာ"ဟူသည် ခြင်္သေ့ သစ်ကျား စသော ရုပ်ပုံ ဖန်ဆင်း၍ ရောက်လာခြင်းတည်း၊ [ဝိ သဒ္ဒါ, ရူပ သဒ္ဒါ၏ အနက်များကို ဒေသိဝေါနိ၌ ရှုပါ။]

[1] ၁၇။ ဒွယဂါမိနိုတိ- ကား၊ သရူပေန – စကားလုံးတည်းဟူသော သရုပ်အားဖြင့်၊ (နားခွဲကြားအပ်သော အသံအားဖြင့်၊) အတ္ထိဘာဝံ-ရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အတ္ထေန – အနက်သဘောအားဖြင့်၊ နတ္ထိဘာဝံ – မရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဒွယဂါမိနိ- ရှိ, မရှိ အားဖြင့် နှစ်မျိုးကွဲပြားသော သဘောသို့ ရောက်၏၊ တေ-ဤ ဒွယဂါမိနီဟူသော အမည်သည်၊ အလိုကတုစ္ဆ နိပ္ပလဝါစာယ-ရွတ်ယွင်းသော အချည်းနှီးသော အကျိုးမရှိသော စကား၏၊ အဓိဝစနံ- အမည်တည်း။

၁၉။ အဇီတော ပိ နာမ လိစ္ဆဝိနံ သေနာပတိတိ—ကား၊ သော-ထိုအဇီတ စစ်သူကြီးသည်၊ ဘဂဝတော – ၏၊ ဥပဋ္ဌာကော – အလုပ်အကျွေးသည်၊ အဟောသိ ကိရ–ဖြစ်သတဲ့၊ သော-ထိုအဇီတ စစ်သူကြီးသည်၊ ကာလံ-ဆသင်္ချိန်ကို၊(တနည်း)ကာလံ–သေခြင်းကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ–ထို အဇီတ စစ်သူကြီး၏၊ သရီရကိစ္စံ – အလောင်းကောင်၌ ပြုထိုက်သောကိစ္စကို၊ ဝါ– သင်္ဂြိဟ်မှ ကိစ္စကို၊ ကတ္တာ–ပြုပြီး၍၊ မနုဿာ – တို့သည်၊ ပါထိကပုတ္တံ–ကို၊ ပုစ္ဆိ သု– မေးကြကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ သေနာပတိ - သည်၊ ကုဟိ – အဘယ်၌၊ နိဗ္ဗတ္တော–ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ မေးကြကုန်ပြီ၊ သော–ထို ပါထိပုတ္တသည်၊ အာဟ-ပြီ၊(ကိံ)၊ မဟာနိရယေ-ကြီးစွာသော ငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တော- ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ–ဤသို့ ပြောပြီ၊ စ ပန–ထပ်၍ ဆက်ဦးအုံ့၊ ဣဒံ-ဤစကားကို၊ ဝတ္တာ- ပြောပြီး၍၊ ပုန- တဖန်၊ အာဟ-ပြောပြန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ တုမှာကံ - သင်တို့၏၊ သေနာပတိ-သည်၊ မမ - ၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာဂမ္မ – လာ၍၊ အဟံ - သည်၊ (တပည့်တော် အဇီတသည်)၊ တုမှာကံ - သင်တို့၏၊ (အရှင်ပါထိကပုတ္တ တို့၏၊) ဝစနံ-စကားကို၊(စကားအတိုင်း)၊ အကတ္တာ-မပြုမူ၍၊(မလိုက်နာပဲ)၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ - ၏၊ ဝါဒံ - အယူကို၊ ပတိဋ္ဌာပေတ္တာ – တည်စေ၍၊ ဝါ–တည်စေခြင်းကြောင့်၊ နိရယေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တော-သည်၊ အမှိ ၏၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြော၍၊ ပရောဒိတ္ထ-ငိုရှိုက်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပါထိကပုတ္တက) ပြောပြီ။

[အဋ္ဌကထာ စာအုပ်မျှားဌ ''တေနုပသင်္ကမိ''ဟု လဲနေ၏၊ ပါဠိတော်၌ ''တေနုပသင်္ကမိသာမိ''ဟု ရှိ၏။] တေနုပသင်္ကမိသာမိ ဒိဝါ ဝိဟာရာယာတိ ဝတ္ထ- ၌၊ ပါဠိဟာရိယကရဏတ္ထာယာတိ–ဟူ၍၊ ကသ္မာ–ကြောင့်၊ နဝဒတိ–

ဒွယဂါမိနီ။ ။ ဒွိ+ သမူဟော ဒွယံ၊ ဒွယ အရကို '' သရူပေန အတ္ထိဘာဝံ, အတ္ထေန နတ္ထိဘာဝံ''ဟု သရုပ်ဧော်သည်၊ မဟုတ်မမှန်သော စကားသည် စကားလုံး အနေအားဖြင့်သာ ရှိ၍ အနက်ခြင်းအားဖြင့် မရှိ၊ ထိုသို့ ရှိ, မရှိ အားဖြင့် နှစ်မျိုးကွဲပြားသော စကားကို '' ဒွယဂါမိနီ'' ဟု ခေါ်သည်၊ (ဒွယံ ဂစ္ဆတိတိ ဒွယဂါမိနီ၊– ဌကား)

ဝိန္ဒတော်မမူသနည်း၊ အဘာဝေါ— တန်ခိုးပြမှု မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ ပိ-ခဲ့၊ (တနည်း)၊ဟိ(ယသ္မာ)—ကြောင့်၊အသ-ထိုပါဌိကဟုတ္တ၏၊ သမ္မုခီဘာဝေ ပြိ-မျက်မှောက်၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ တေန- တိုမြတ်စွာဘုရားနှင့်၊ သဒ္ဓိ — တကွ၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပါဋိဟာရိယကရဏံ—တန်ခိုး ပြာဋิဟာကို ပြုနိုင်ခြင်းသည်၊ ကုတော- အဘယ်မှာ ရှိပါအံ့နည်း၊ [တန်ခိုးပြပို့ မဆိုလေးနှင့် ဘုရားရှင် အနားတော်မကပ်ဝံ့-ဟု ဆိုလိုသည်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ တသာ- ထို အခြင်းအရာအား၊ ("ပါဋိဟာရိယကရဏတ္ထာယ"ဟူသော ထို အခြင်းအရာအား)၊ အဝတ္ဘာ-မိန်တော် မမူပဲ၊ ဒိဝါ ဝိဟာရာယ-ဟူ၍၊ အာဟ—မိန့်တော်မူပြီ။

ဣဒ္ဓိပါဋိဟာဍိယကထာ အဖွင့်

၂၀။ ဂဟပတိနေစယိကာတိ—ကား၊ ဂဟပတိ မဟာသာလာ - ဂဟပတိ မဟာသာလတို့တည်း၊(မျိုးသော ဥစ္စာနှစ် ရှိသော အိမ်ရှင် သူကြွယ်တို့တည်း၊) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တေသံ—ထို ဂဟပတိ မဟာသာလတို့၏၊ မဟာဓန ဓညနိစယော-မျိုးစွာသော ဥစ္စာ စပါးတို့ကို စုဆောင်းခြင်းသည်၊(အတ္ထိ)၊တသ္မာ-ကြောင့်၊(တေ— ထို ဂဟပတိ မဟာသာလတို့ကို)၊နေစယိကာတိ—ဟူ၍၊ဝုဋ္ဌန္တိ - ဆိုအပ်ကုန်၏။ အနေကသယာသာတ်-ကား၊ သဟဿယောဟိပိ — အထောင်တို့ဖြင့်လည်း၊ (ထောင်ပေါင်းများစွာတို့ဖြင့်လည်း၊) အပရိမာဏကဏနာ- မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော အရေအတွက်ရှိ၏၊ ဧတံ-ဤသို့၊ မဟတီ -ကြီးကျယ်သော၊ ပရိသံ-ကို၊ ဌပေတွာ-တား၍၊ အညော-သုနက္ခတ္တမှ အခြားသော၊ သန္ဓိပါတေတုံ-တပေါင်းတည်း ကျရောက်စေခြင်းငှါ၊ (စည်းဝေးဝေခြင်းငှါ)၊ သမတ္ထော- စွမ်းနိုင်သူ သည်၊နတ္ထိ—မရှိ၊ ဓတရေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်၊ (ထိုဘုံကြီးကျယ်သောပရိသတ်ကို စည်းဝေးနိုင်အောင် သုနက္ခတ္တမှတပါး အခြားဝမ်းနိုင်သူ မရှိခြင်းကြောင့်ပင်)၊ ဟဂဝါ-သည်၊ ဧတ္တကံ ကာလံ-ဤမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ သုနက္ခတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတ္တာ-ခေါ်ယူ၍၊ ဝိစရိ-လှည့်လည်တော်မူပြီ။

အဘာဝေါ။ ။ရွှေ့ ပါဋိဟာရိယဟုတ္တုက ချိန်းချက်လေးအပ်သော တန်ခိုးပြင်မှု မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် " ပါဋိဟာရိယဟုတ္တု၏ အဘာဝမ်သို့ တန်ခိုး ပြသွားမည်" ဟု မိန့်တော်မမူပဲ "နေ့အခါ ဧနှစ်ရာ သွားမည်"ဟု မိန့်တော်မူသည် ဟု ဆိုလိုသည်။

ဂဟပတိ နေစယိကာ။ ။ နိစယနံ နိစယော၊ [နိပုဗ္ဗ+စိ ဓာတ်+အ ပစ္စည်း။] နိစယေ+နိယုတ္တာ နေစယိကာ၊ ဣကာအတိုင်း နိယုဇ္ဇ ဘဒ္ဒိတ်ပြုပါ၊ "တေသံနိစယော" ကို ထောက်၍ အဿတ္ထိသည်း ပြုနိုင်၏၊ ဂဟပတိဝေ + နေစယိကာ ဂဟပတိ နေစယိကာ။

၂၁။ ဘယန္တိ—ကား၊ စိတ္တုတြာသဘယံ—စိတ်၏ ထိတ်လန့်ခြင်း ဟူသော သေားတည်း၊ ဆမ္ဘိတတ္တန္တိ-ကား၊ သကလသရီရ စလနံ — အလုံးစုံသော ကိုယ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်းတည်း၊လောမဟံသောတိ-ကား၊ လောမာနံ-မွေးညှင်းတို့၏၊ ဥဒ္ဓဂ္ဂ ဘာဝေါ-အထက်၌ အဖျားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်တည်း၊ သော—ထို ပါသိကပုတ္တ သည်၊ စိန္တေသိ ကိရ-စဉ်းစားသတဲ့၊ (ကိ)၊ အဟံ—သည်၊ အတိမဟန္တံ- အလွန် ကြီးကျယ်သော၊ ကထံ-စကားကို၊ ကထေတွာ-ပြော၍၊ သဒေဝကေ - နတ်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ လောကေ—လောက၌၊ အဂ္ဂပုဂ္ဂလေန - အမြတ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်၊ သဒ္ဓိं-တကွ၊ ပဋိဝိရုဒ္ဓေါ-ဆန့်ကျင်မိပြီ၊ ခေါ၊ ပန—စင်စစ်၊ မယံ-၏၊ အဗ္ဘန္တရေ- ကိုယ်တွင်း၌၊ အရဟတ္တံ ဝါ- အရဟတ္တဖိုလ်သည် လည်းကောင်း၊ ပါဠိဟာရိယ ကရဏဟေတု ဝါ-တန်ခိုး ပြာဋိဟာကိုပြုနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော စျာန် အဘိညာဉ်သည် လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ သမဏော ပန ဂေါတမော-ရဟန်း ဂေါတမသည်ကား၊ ပါဠိဟာရိယံ-ကို၊ ကရိဿတိ-ပြုလိမ့်မည်၊ အသ-ထိုအခါ၌၊ အသ-ထို ရဟန်းဂေါတမ၏၊ ပါဠိဟာရိယံ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ မဟာဇနော-သည်၊ (“ဝိဟေဌေယ္ယတိ”၌ လှမ်းစပ်)၊ တုံ-သည်၊ ဒါနိ-၌၊ ပါဠိဟာရိယံ-ကို၊ ကာတုံ-ငါ၊ အသက္ကောန္တော—မစွမ်းနိုင်ပါပဲလျက်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ အတ္တနော — ၏၊ ပမာဏံ-ပမာဏကို၊ အဇာနိတ္မာ-မသိပါပဲ၊ လောကေ—၌၊ အဂ္ဂပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိं, ပဋိမလ္လော-ဆန့်ကျင်ဘက် နပန်း သမားသည်၊ (ပြိုင်ဘက် နပန်းသမားသည်)၊ ဟုတ္မာ-၍၊ ဂဇ္ဇသိ-ကြုံးဝါးရသနည်း၊ (စိမ်ခေါ်ရသနည်း၊) ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ကဋ္ဌလေဋ္ဌုဒဏ္ဍာဒီဟိ — သစ်သား ခဲ ဒုတ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဝိဟေဌေယ္ယတိ-ညှင်းဆဲလိမ့်မည်၊ ဣတိ- ဤသို့ စဉ်းစားသတဲ့။

ဇေန—ထိုသို့ စဉ်းစားခြင်းကြောင့်၊ အသ—ထို ပါသိကပုတ္တ၏၊ ဝါ-မှာ၊ (ဘယ,ဆမ္ဘိတတ္တ, လောမဟံသ-တို့၌စပ်)၊ မဟာဇန သန္နိပါတဋ္ဌေ — မျှားစ်ာသော လူအပေါင်း၏ စုဝေးခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ဇေန-ထို မျှားစ်ာသော လူတို့၏ စုဝေးခြင်းနှင့်အတူ၊ ဘဂဝတော-၏၊ အာဂမနံ စ-ကြွလာတော်မူခြင်း ကိုလည်းကောင်း၊ သုတ္မာ-ကြား၍၊ ဘယံ ဝါ-ကြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ - လွန်စ်ာ ဖြစ်သော ကိုယ်တုန်လှုပ်ခြင်း ရှိသူ၏ အဖြစ်သည် လည်းကောင်း၊လောမဟံသော ဝါ-မွေးညှင်းတို့၏ ရှုံ့ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ကြောက်သီး မွေးညှင်း ထခြင်းသည် လည်းကောင်း)၊ ဥဒပါဒိ- ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။ အော-ထို ပါသိကပုတ္တသည်၊ ဘတောဒုက္ခာ-ကို ဒုက္ခမှ၊ (ကြောက်ခြင်း ဒုက္ခမှ၊) မုစ္စိတုကာမော — လွတ်ခြင်းငှါ လိုလားသည်၊ (ဟုတ္မာ)၊ တိန္ဒုကာ ခါဏုကပရိမ္ဘာဇကာရာမံ—တိန္ဒုက ခါဏုပရိဗ္ဗိုဇ် အာရုံမ်ိုး၊(တည်ပင် ငုတ်တိုရှိသော ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏ အာရုံမ်ိုး၊) [အဋ္ဌကထာ၌ “ ခါဏုက ” ဟု “ က ” ပါ၏၊ ပါဠိတော်၌ မရှိပါ။]အဂမာသိ-သွားပြီ၊ တမတ္ထံ-ထို အကြောင်းကို၊ ဒသ္သေတုံ-ပြတော်မူခြင်းငှါ၊ အထ ခေါ ဘဂဝါတိ အာဒိ - ကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ။

တတ္ထ-ထိ အထ ခေါ ဘဂဝ အစ္ဆရိယော စကားရပ်၌၊ ဥပသက်မိတိ-ကား၊ ကေဝလံ—(ယူဇနာဝက် အတွင်းတိုင်အောင် ပရိဗြိုဇ်အာရုံမ်သို့ ဝင်သွားခြင်း မဖက်) သက်သက်၊ နဥပသက်မိ-သွားသည် မဟုတ်သေး၊ ပန - အဟုတ်ကား၊ ဥပသက်မိတ္မာ-၍၊ ဒူရေ—ဝေးသော၊ အစ္ဆရိယောဇနန္တရံ—ယူဇနာဝက် အတွင်း ဖြစ်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကာရုံမံ — သို့၊ ပဝိဋ္ဌော — ဝင်ပြီ၊ [သွားသည် ဆိုရရုံမျှ သွားသည် မဟုတ်၊ ကိုယ်တော်မြတ် သီတင်းသုံးတော်မူ၏ ယူဇနာဝက် ဝေးသော ပရိဗြိုဇ် အာရုံမ်တွင်းအထိ သွားသည် ဟု ဆိုလိုသည်။] တတ္ထပိ—ထို ပရိဗြိုဇ်အာရုံမ်၌လည်း၊ စိတ္တသာဒံ — စိတ်၏ သာယာဖွယ်ကို၊ (စိတ်၏ သက်သာရာကို)၊ အလဘမာနော— မရသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အန္တန္တေန - ပရိဗြိုဇ် အာရုံမ်၏အတွင်း အစွန်ဖြင့်၊ အာဝိဇ္ဇိတ္တာ—ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်၍၊ အာရုံမ ပစ္စံ ဇေ— အာရုံမ်၏အစွန်၌၊ ဂေံ— တခုသော၊ ဂဟနဋ္ဌာနံ— သစ်ပင် ချုံနွယ် တို့ဖြင့် ရှုပ်ထွေးနေသောအရပ်ကို၊ ဥပဓာရေတ္တာ — စုံစမ်း ရှာဖွေ၍၊ ပါသာဏ ဖလကေ—ကျောက်ဖျာ အပြင်ပေါ်၌၊ နိသိဒိ—ပြီ။

အထ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ စိန္တေသိ-စဉ်းစားတော်မူပြီ၊(ကိုဟ)၊ အယံ ဗာလော-ဤ လူမိုက်သည်၊ ကဿစိဒေဝ—တစုံတယောက်၏ပင်၊ ကထံ-ကို၊ ဂဟေတ္တာ—၍၊ ကွမ— ဤ (ငါဘုရားရှိရာ) အရပ်သို့၊ သစေ အာဂစ္ဆေယျ — အကယ်၍ ရောက်လာရာ၏၊ ဗာလော-သည်၊ မာ နုဿတု — မပျက်စီးပါစေနှင့်၊ ဣတိ— ဤသို့ စဉ်းစားတော်မူပြီး၍၊ နိသိန္နပါသာဏဖလကံ-ထိုင်နေရာ ကျောက်ချပ် သည်၊ တဿ-ထိုပါထိကပုတ္တ၏၊ သရီရေ-၌၊ အလ္လိနံ — ငြိကပ်ခြင်းသည်၊ ဟောတု— ဖြစ်စေသတည်း၊ ဣတိ — ဤသို့၊ အဓိဋ္ဌာသိ — အဓိဋ္ဌာန်တော်မူပြီ၊ အဓိဋ္ဌာနစိတ္တေန — အဓိဋ္ဌာန်ကြောင်း စိတ်နှင့်၊ (အဓိဋ္ဌာန်စိတ်နှင့်)၊ သဟ— တပြိုင်နက်၊ [သဟ သဒ္ဒါ တပြိုင်နက် အနက်ဟောကြောင်းကို ကစ္စည်း ဘာသာ ဋီကာ သဟာဒိယောဂေ စ သုတ်၌ ကြည့်ပါ။] တံ-ထို ထိုင်နေရာ ကျောက်ချပ် သည်၊ တဿ-ထိုပါထိကပုတ္တ၏၊ သရီရေ-၌၊ အလ္လိယိ-ငြိကပ်ပြီ၊ သော-သည်၊ မဟာအဒ္ဒု ဗန္ဓနံ ဗဒ္ဓေါ ဝိယ — ကြီးစွာသော နှောင်အိမ်အဖွဲ့ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ အပ်သူသည် ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဆိန္နပါဒေါ စိယ စ-ပြတ်သော ခြေရှိသူသည် ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အဟောသိ-ပြီ။

အန္တန္တေန အာဝိဇ္ဇိတ္တာ။ ။အတ္တနော နိသိဒနတ္ထံ နိဂ္ဂုဏ္ဌာနံ ဥပဓာရိတ္တေနာ (မိမိ နေထိုင်ဖို့ရာ လျှို့ဝှက်အပ်သောနေရာကို စူးစမ်း ဆင်ခြင်လျက်) ပရိဗ္ဗာဇကာရုံမ် ပရိယန္တေန အနုသံလာယိတ္တာ (ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏ အာရုံမ်ကို အစွန်ဖြင့် အစဉ် လှည့်ပတ်၍) [ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏ အာရုံမ်သို့ ဗဟို ဝင်ပေါက်လမ်းဖြင့် မဝင်ပဲ အခြားသူတို့ မမြင် အောင် ချောင်ကျသောနေရာကို ရှာဖွေလျက် လမ်းစွန် လမ်းကြားလေးဖြင့် ဝင်၍ ဟု ဆိုလိုသည်။]

အသောသိတိ-ကား။ ဣတောဝ စိတောဝ စ-ဤမှ ဤမှလည်း၊ ပါထိကပုတ္တံ-ကို၊ ပရိယေသမာနာ-ရှာလျက်၊ ပရိသာ-ပရိသတ်သည်၊ (အသောသိ-ဌ်စပ်)၊ တသာ-တို့ ပါထိကပုတ္တ၏၊ အံနုပဒံ-ခြေရာ အစဉ်သို့၊ ဝါ-ခြေရာနောက်သို့၊ (ခြေရာခံ၍)၊ ဂန္ဓာ-လိုက်သွား၍၊ နိသိန္နဋ္ဌာနံ- ပါထိကပုတ္တ ပရိဗိုဇ်နေရာ အရပ်ကို၊ ဥ၂တွာ-သိ၍၊ အာဂတေန-လာသော၊ အညတရေန-တယောက်သော၊ ပုရိသေန-သည်၊ တုမှေ-တို့သည်၊ ကံ-အဘယ်သူ့ကို၊ ပရိယေသထ-ရှာနေကြသနည်း။ ဣဝိ-ဣသို့၊ ဝုတ္တေ-မေးအပ်သော်၊ ပါထိကပုတ္တံ-ကို၊ (ပရိယေသာမ-ရှာနေကြပါသည်)၊ ဣတိ-သို့ ပြောပြီ၊ သော-ထို ပါထိကပုတ္တသည်၊ တိန္ဒုက ခါဏု ပရိဗ္ဗာဇကာရာမေ-ဌ်၊ နိသိန္နော-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ ဝစနေန-ပြောအပ်သော စကားဖြင့်၊ အသောသိ-ပြီ။

၂၂။ သံသပ္ပတိတိ-ကား၊ ဩသိဒတိ- ဆုတ်နစ်၏၊ တတ္ထေव- တိုအရပ်ဌ်ပင်၊ သဏ္ဌရတိ-လှည့်လည်၏၊ အာနိသဒဋ္ဌိကာ- တင်ပါးရိုးတို့ကို၊ ပါဝဋ္ဌာ-ပါဝဋ္ဌတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ၏။ [ပါဝဋ္ဌာသည် တင်ပါးရိုးဟူသော အနက်ကို ဟောသော ရှင်ဗုဒ္ဓဟု ဆိုလိုသည်။]

၂၃။ ပရာဘူတရူပေါတိ- ကား၊ ပရာဇိတရူပေါ- ရှုံးသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏၊ ဝါ-တနည်း၊ ဝိနဋ္ဌရူပေါ-ပျက်စီးသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏။

သံသပ္ပတိ။ ။"ဩသီဒတိ"ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်၏၊ သံသပ္ပတိ၌ သံပုဗ္ဗ+သပ္ပဓာတ်+ဂတိ အနက်ဟော၊ "သံသပ္ပတိ- လွန်စွာ ရှေ့သွား၏" ဟု၊ သဒ္ဒတ္ထပေးပါ၊ မိမိ ထိုင်နေရာ မျှင်ချပ်ဌ်ပင် ကလေးငယ်ကဲ့သို့ တည်တည်တုံ့တုံ့ ထိုင်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပဆုတ်နစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ဟိုဟိုဒီဒီ ရွှေ့ပြောင်းလျက် မငြိမ်မသက် ဇုန်ခြေမရ ဖြစ်နေသည် ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် တတ္ထေဝ သဏ္ဌရတိ - ထို ဇကျာက်ဖျာပေါ်ဌ်ပင် လှည့်လည်လျက်နေသည်၊ (ဟိုနေရာရွှေ့ ဒီနေရာရွှေ့ဖြင့် ဇုန်ခြေမရ ဖြစ်နေသည်) ဟု ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ပါထိကဝတ္ထု ရှိရာသို့ မြတ်စွာဘုရား ရောက်နေကြောင်းကို တယောက်က လာပြောသောအခါ "လာခဲ့မည်၊ လာခဲ့မည်"ဟု ပြောလျက် ထိုနေရာ ဌ်ပင် ဇုန်ခြေမရ ဖြစ်နေ၏၊ ဝနေရာမှ မထဝံ့ဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။

ပရာဘူတရူပေါ။ ။"ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္ထာ"အရ ဘူဓာတ်သည် "ရှုံးခြင်း" အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် "ပရာဇိတ" ဟု ဖွင့်သည်၊ "ပရာ" ဥပသာရလည်း ထိုအနက်ကိုပင် သက်ရှုံးအောင် ပြု၏၊ "ပရာဘူတ" အရ " ရှုံးသူ" ရ၏၊ "ရူပ" အရ"သဘော"ရ၏၊ ထိုသို့အရှုမတူသဖြင့် အရဲတူအောင် ပရာဘူတကို ဘာဝပွဓာန်, ဘာဝလောပကြီ၍ "ပရာဘူတော+ရူပံ ယဿ=ပရာဘူတရူပေါ=ရှုံးသူ၏အဖြစ်ဟူသော+သဘောရှိသူ"ဟု အနက်ဆိုပါ။

၂၅။ ဂေါ ယုဂေဟိတိ—ကား၊ ဂေါ ယုတ္တေဟိ—နွားတို့ဖြင့် ကပ်ယှဉ်အပ်ကုန်သော၊ သတမတ္တေဟိ ဝါ—တရာ အတိုင်းအရှည် ရှိအည်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ သဟဿမတ္တေဟိ ဝါ-တထောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ယုဂေဟိ-ထမ်းပိုးတို့ဖြင့်၊ [ဂေါဟိ + ယုတ္တော – ယုဂေါ ဂေါ ယုဂေါ။] အာဝိဇ္ဆေယျာမာတိ-ကား၊ အာကဇေ့ယျာမ—ဆွဲငင်ကုန်အံ့၊ [အာ, ပုဗ္ဗ+အဇ္ဇ ဓာတ်၊ အာယာမအနက်ဟော။] ဆိဇ္ဇေယျုန္တိ - ကား၊ ဆိန္နေယုံ့—ပြတ်ကုန်ရာ၏၊ ပါထိကပုတ္တော ဝါ — ပါထိက၏ သားသည်သော်လည်း၊ ဗန္ဓနေ-ဖွဲတုပ်အပ်ရာ အရပ်၌၊ (ဖွဲတုပ်အပ်ရာ အရပ်က)၊ ဆိဇ္ဇေယ္ယ—ပြတ်ရာ၏။

၂၆။ ဒါရုပတ္တိကဿ ဝါသိတိ-ကား၊ ဒါရုပတ္တိကဿ-သစ်သား သပိတ်ကို ဆောင်သောပရိဗိုဇ်၏၊ အဿ ဝါသိ - အနီးနေ တပည့်သည်၊ (အဝေါစ ဒ္ဒစပ်)၊ [ဒါရုမယော ပတ္တော ဒါရုပတ္တော၊ ဒါရုပတ္တံ ဓာရေတိ ဒါရုပတ္တိ ကာ၊ ဒါရုပတ္တိကဿ + အဿ ဝါသိ ဟု ဆက်ပါ။] တဿ - ထို ဝေးလိယ၏၊ ဘတ် - ဤ အကြံသည်၊ အဟောသိ ကိရ - ဖြစ်သတဲ့၊ [နောက်၌ တဿ ရှိသော ကြောင့် "ကိရ(ယသ္မာ) - ကြောင့်"ဟု အဟောသိနှင့် မတ္တပ်လည်း တနည်း ခေါ်ကပ်ပေးနိုင်သည်။] ပါဠိဟာရိယံ — တန်ခိုးပြောင်ပေါ်သည်၊ ဘာဝ ထိဋ္ဌတု — ကည်ပါစေဦး၊ (ထားလိုက်ပါဦး)၊ သမဏော ဂေါ ဝေါ ကာမော-ရဟန်းဂေါတမက၊ ဘဂေ့စလော, ပါထိကပုတ္တော-သည်၊ အာသနာပိ-နေရာမှလည်း၊ နဒ္ဒတိ ဟိ ယတိ-ဘနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာဟ-မိန့်သားပြီ၊ ဟန္ဒ—ဟခု၊ အဟံ—

ဒုတိယ နည်း၌ "ပရာဘဝေါ-ပျက်စီးခြင်း" ဟူရာ၌ကဲ့သို့ ဤ၌ "ပရာဘူတဗ္ဗပေါ ပျက်စီးဘုန်း၊ ဘဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏"ဟု ဖွင့်သည်၊ ပျက်စီး ဟူရာ၌ လူအများက ပြိမ်ပြိဘခေး ချီးမွမ်းခြင်း၏ ပျက်ဖျီးခြင်း, လေးတ်၏ ပျက်ပြီးခြင်း နှစ်မျိုးတည်း။

ဆိဇ္ဇေယ္ယုံ။ ။ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ "ဆိဒိ-ရုဇ္ဇေဝေဓနေ (နွင်ပြာ ဝါခြင်း ဖြတ်ခြင်း) ၊ ဆိဒ္ဓနေ (ပြတ်ခြင်း)"ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဆိဇ္ဇေယ္ယုံ" ဟုသော ဒိဝါဒိ ရုဟ်ကို "ဆိန္နေယ္ယု"ဟု ရုဟေဒိရုဟ်ဖြင့် ဖွင့်သင့်မည် မထင်ပါ။ ပါဠိထေရ်၌ "ဘာ ဝရတ္တာ ဆိဇ္ဇေယ္ယုံ ပါထိကပုတ္တော ဝါ" ဟု ရှိရာဝယ် ဆိန္နေယ္ယုကို နောက် ဝါကျသို့လည်း ပြောင်းခေါ်ခေါ်လို၍ "ဆိဇ္ဇေယ္ယုန္တိ ဆိဇ္ဇေယ္ယုံ ပါထိကပုတ္တော ဝါ ဆိဇ္ဇေယ္ယု" ဟု ဖွင့်ဟန်တူ၏။ သို့မဟုတ် "ဆိဒ္ဓ - ပြတ်"နှင့် အဓိပ္ပါယ် တူသော "ဘိဒ္ဓ - ကွဲ" ဖြင့် "ဘိဇ္ဇေယ္ယုန္တိ ဘိဇ္ဇေယ္ယုံ (ပျက်ကုန်ရာ) ပါထိကပုတ္တော ဝါ ဘေဒေယ္ယ" ဟု ပါဠိရှိသင့်ပါသည်။

ဇာသ ကိရ။ ။[ဇာသ ဖြင့် ဇာလိယကို ခဲ့။] ဤ ဇာလိယသည် မဂ္ဂဇိသ ပရိဗိုဇ်နှင့်အတူ ဘုရားရှင်ထံ သွားရှိ၍ တရားနာဘူး၏၊ ထို့သို့ တရားမနာဘူးခင် ဘုရားအရှင်၏ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်များကို မသင်ရာအခါ၌ ၎င်းအကြောင်းဖြင့်ရှိ ဤစကားမျိုးကို ပြောခဲ့သည်။

သည်၊ ဂန္ဓာ—၍၊ ယေန ကေနစိ ဥပါယေန — အမှတ်မထား တပါးပါး၊သော နည်းလမ်းဖြင့်၊ တံ-ထိုပါထိကပုတ္တကို၊ အာသနာ- မှ၊ ဝုဋ္ဌာပေမိ- ထစေမည်၊ (ထအောင် လုပ်မည်)၊ တေ္တာဝတာစ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ဖြင့်လည်း၊ (ဤမျှ လောက်သာ နေရာမှ ထရုံမျှဖြင့်လည်း)၊ သမ္ဘဏ္ဍာ ဂဏ္ဍာတမ္ပသ — ၏၊ ပရာဇ ယော — ရှုံးခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ — ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဣတိ—ဤသို့ အကြံ ဖြစ်ပြီ၊ တသ္မာ — ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အကြံ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဧဝံ — ဤသို့၊ (တေန ဟိ ဘော မုဟုတ္တံ တာဝ အာဂမေထ စသည်ဖြင့်)၊ အာဟ-ပြောပြီ။

၂၇။ သီဟသာတိ (ဘွဲ)- ၌၊ (လဗ္ဘမာနာ- သရုပ်အားဖြင့် ရထိုက်ကုန်သော၊ ဝါ—အမျိုးအစားအားဖြင့် ရထိုက်ကုန်သော၊) သီဟာ-ခြင်္သေ့တို့သည်၊ တိဏသီဟောစ - တိဏသီဟလည်းကောင်း၊ (မြက်နှင့်တူသော စိမ်းညိုသော အဆင်းရှိသော ခြင်္သေ့လည်းကောင်း)၊ ကာဠသီဟောစ — လည်းကောင်း၊ (နက်သော အဆင်းရှိသော ခြင်္သေ့လည်းကောင်း၊) ပဏ္ဍုသီဟောစ— လည်းကောင်း၊ (ဖျော့တော့ ဝါဝင်းသော အဆင်းရှိသော ခြင်္သေ့လည်းကောင်း)၊ ကေသရသီဟောစ - လည်းကောင်းတည်း၊ (လဆွဲဆံပါးဖား ပါ၍ ဖြူသော အဆင်းရှိသော, သို့မဟုတ် နီသော အဆင်းရှိသော ခြင်္သေ့လည်းကောင်းတည်း၊) စတုန္နံ—လေးမျိုးကုန်သော၊ တေသံ သီဟာနံ-တို့တွင်၊ ကေသရသီဟော-သည်၊ အဂ္ဂတံ-မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတော-ရောက်ပြီ၊ သော-ထို ကေသရသီဟကို၊ ဣဓ-ဤ သီဟာသဟူသော ပါဠိ၌၊ အဓိပ္ပေတော—အလိုရှိအပ်၏။ မိဂရညောတိ-ကား၊ သဗ္ဗစတုပ္ပဒါနံ-အလုံးစုံသော အခြေလေးချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့၏၊ ရညော-မင်းဖြစ်သော၊(သီဟာသ ၌စပ်)၊ အာသယန္တိ-ကား၊ နိဝါသံ-နေရာကို၊ ဝါ-နေခြင်းကို၊(ကပ္ပေယျုံ ၌စပ်)။[အာဂန္ဓာ သယန္တိ ဘွဲတို အာသံယော၊ (အာ + သိ ဓာတ်+ ဏ ပစ္စည်း)။]

သီဟနာဒန္တိ — ကား၊ အတ္တိတနာဒံ - မကြောက်သူ၏ အသံကို၊ ဝါ— မကြောက်မရွံ့ ရဲဝန့်သောအသံကို၊ (နဒေယျုံ ၌စပ်)၊ ဂဏ ဓိစ္စာယ ပဏ္ဍိတမေယျ ဣတိ—ကား၊ အာဟာရတ္ထာယ — အာဟာရ အကျိုးငှါ၊ (ယန္ဒုနှ) ပဏ္ဍိတမေယျုံ—

ဓိဂရညော။ ။မိဂသဒ္ဒါသည် အခြားနေရာ၌ ချေ(ကျီ), သမင်, ဆတ်စသော အရှေ့ သတ္တဝါတို့၌သာ ဟောကြောင်းထင်ရှားမေ့၊ ဤ၌မူ နွားကျွဲပါမကျန် အခြေလေးချောင်းရှိသော သတ္တဝါအားလုံးကို ယူစေလို၍ "သဗ္ဗ စတုပ္ပဒါနံ" ဟု အားလုံးနှင့် ဆိုင်အောင် ဖွင့်သည်။

သီဟနာဒံ။ ။(ပရိသယေ) သဟတိတိ သီဟော၊ ဘေးရန်တို့ကို သည်းခံတတ်သောကြောင့် သီဟ။ ["သဟော" ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် သ၌ အ ကို ဤပြု။]

အကယ်၍ ဖဲသွားရပါမူကား ကောင်းလေစု၊ [ဂန္ဓာ စရိတမ္ဘော ဘက္ခိတမ္ဘော တိ ဂေါ စရော၊ စရဓာတ် + ဘက္ခ ဏ အနက်ဟော၊ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဂန္ဓာ၌ "ဓာ"ချေ၊ ဂ၌ အ ကို ဩပြု၊ "ဂေါ စရာယ—ကျက်စားခြင်းအကျိုးငှါ"ဟု ပေး၊ တတ္ထ တတ္ထ(ထိုထို နေရာ) တာသု တာသု ဒိသာသု(ထိုထို အရပ်တို့သို့)၊ "ဂန္ဓာ၊ စရိတမ္ဘတာယ ဘက္ခိတမ္ဘတာယ ဂေါ စရော ဃာသော၊ — ဋီကာ။] ဝေ၊ ဝရန္တိ - ကား၊ ဥတ္တာမုတ္တာမံ — ကောင်းမြတ် ကောင်းမြတ်သော၊ ထူလံ ထူလံ - ဆူဖြိုး ဆူဖြိုးသော၊ ဣတိ အတ္ထော — ဤကား အနက်၊ မုဒုမံသာနိတိ-- ကား၊ မုဒုနိ—နုညံ့ကုန်သော၊ မံသာနိ— တို့ကို၊ (ဘက္ခယိတ္တာ ၌စပ်)၊ မဓုမံသာ နိတိပ်-ဟူ၍လည်း၊ ပါဌော(အတ္ထော)၊မဓုရမံသာနိ—ချိုဆိမ့်သော အသားတို့ကို၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အဏ္ဏပေယျန္တိ—ကား၊ ဥပဂစ္ဆေယ္ယုံ— ကပ်ရောက်ရပါမူကား ကောင်းလေစု၊ သီဟနာဒံ နဒိတ္တာတိ—ကား၊ ယေ ပါဏာ—အကြင် သတ္တဝါ တို့သည်၊ ဒုဗ္ဗလာ-အားမရှိကြကုန်၊ ဝါ— နည်းသော အားရှိကြကုန်၏၊ တေ-- ကို သတ္တဝါတို့သည်၊ ပလာယန္တု — ပြေးကြပါစေ၊ ဣတိ- သို့၊ အတ္ထနော- ၏၊ ဘူရဘာဝသန္ဓိသိတေန—ရဲရင့်သူ၏အဖြစ်ကို မြှီသော၊ ကာရုညေန—သနားခြင်း ကြောင့်၊ နဒိတ္တာ-ဟောက်၍၊ (ပဏ္ဏမိ ၌စပ်)။

၂၇။ ဝိဃာသသံဝဏ္ဏောတိ-ကား၊ ဝိဃာသေန-ဖောက်ပြန်သော အစာ ဖြင့်၊ (စားကြင်းဖြင့်)၊ သံဝဏ္ဏော-ကြီးပွားရသော၊ (ဇရသိဂ်ါလောဒ္ဓ စပ်)၊ [ဝိဃာသောတိ ပရသ ဘက္ခိတသေသတာယ (စားအပ်ပြီးဖြစ်၍ ကြင်းကျန် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ဝိရူပေါ (ဖောက်ပြန်သောသဘော ရှိသော)ဃာသော ဝိဃာသော၊ — ဋီကာ။] ဝိဃာသံ — ကို၊ ဘက္ခိတာတိရိတ္တမံသံ — စားအပ်ပြီးမှ ကြင်းကျန်သော အသားကို၊(ဝိဃာသံကို ထပ်ဖွင့်သည်)၊ခါဒိတ္တာ-ခဲစားပြီး၍၊ ဝဏ္ဏိတော-ကြီးပွားရသော၊(ဇရသိဂ်ါလောဒ္ဓ စပ်)၊ဒိတ္ထောတိ-ကား၊ဒပ္ပိတော- မာန်ဖီ၏၊ (စိတ်ကြီး ဝင်၏)၊ ထူလသရီရော—ဝဖြိုးသော ကိုယ်ရှိ၏၊[ထိုသို့ မာန် တက်လောက်အောင်ပင် ကိုယ် ခန္ဓာ ဝဖြိုးလာသောကြောင့် " ထူလသရီရော"

တနည်း။ ။ပဠိပဏ္ဍိ ဟိ'သတိတိ သီဟော - ဆန့်ကျင်ဖက် သတ္တဝါကို နှိမ်နင်း နိုင်သောကြောင့် သီဟ၊["ဟိ'သော"ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ ဌ ၌ သ ရှေနောက်ပြန်၊ ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၊ ဇ ကိုလည်း ဤ ဒီဃ ပြု။] နဒနံ နာဒေါ(ဟောက်သံ)၊ သီဟဿ+နာဒေါ သီဟနာဒေါ၊ ထို သီဟနာဒကို ခြင်္သေ့သည် တစုံတခုသော ဘေးရန်မှလည်း မကြောက်မရွံ့ ရဲဝန့်ဝှာ ဖြစ်စေအပ်သော ကြောင့် "အဘီဘနာဒံ"ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက် ဖွင့်သည်။

ဒိဏ္ဏော။ ။ဒပ္ပဓာတ်+ဝ ဗျဉ္ဇ (မာန်မူခြင်း) အနက်ခံဟာ၊ တပစ္စည်း၊ဒ ၌ အ ကို ဇ၊ ပ ကို ဒ ချေ၊ ဘ ဒ္ဓေဘော်လာ၊ ထို့ကြောင့် "ဒပ္ပိတော" ဟု ဖွင့်သည်။

ဟု သရုပ်ဖော်သည်။] ဗလဝါတိ-ကား၊ ဗလသမ္ပန္နော—ခွန်အားနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ တေဒဟောသိတိ (ဧတ္ထ) — ၌၊ ကသ္မာ — အဘယ့်ကြောင့်၊ အဟောသိ — ဖြစ်သနည်း၊ အသ္မိမာနဒေါသေန—"ငါဖြစ်၏"ဟူသော မာနကြောင့် ဖြစ်သော ဒေါသကြောင့်၊ ("ငါကို" ဟူသော မာနကြောင့်)၊ (အဟောသိ—အကြံဖြစ်ပြီ)။

[ထိုအသ္မိမာန ဖြစ်ပုံကို အကျယ် ပြလိုရှိ တတြာယံ စသည် မိန့်။] တတြ-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ရာ၌၊ အယံ — ဤဆိုအပ်လတ္တံကား၊ အနု ပုဗ္ဗိကထာ — အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်သော စကားတည်း၊ ကိရ — ခဲ့၏။ ကေဒိဝသံ - ၌၊ သော သိဟော - သည်၊ ဂေါစရတော—ကျက်စားရာ အရပ်မှ၊ နိဝတ္တမာနော—ပြန်လှည့်လာစဉ်၊ တံ သိင်္ဂါလံ—ထိုမြေခွေးကို၊ ဘယေန-ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ပလာယမာနံ-ပြေးနေသည်ကို၊ ဒိသ္မာ — မြင်၍၊ ကာရုညဇာတော-ဖြစ်သော သနားခြင်းရှိသည်၊ ဟုတ္မာ—၍၊ ဝယသ-အိုမိတ်ဆွေ၊ မာ ဘာယိ-မကြောက်ပါနှင့်၊ တိဋ္ဌ-ရပ်ပါဦး၊ တံ—သင့်သည်၊ ကော နာမ—အဘယ်မည်သူနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ— မေးပြီ၊ [ဝယသ၏ အဖွင့်ကို သီလက္ခန် ဘာသာဋ္ဌကာ ဒုတိယအုပ် ကောမာရဘာစ္စ ဇာတကကထာအဖွင့်၌ ရှု။] သာမိ-အရှင်၊ အဟံ-သည်၊ ဇမ္ဗုကော နာမ-မြေခွေးမည်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဝယသဇမ္ဗုက-အိုမိတ်ဆွေ မြေခွေး၊ ဣတော-ဤနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ မံ-ငါ့ကို၊ ဥပဋ္ဌာတုံ— ဆည်းကပ် လုပ်ကျေးခြင်းငှါ၊ သက္ခိဿသိ—စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်လော၊ (စွမ်းဝ်နိုင်ပါ့မလား)၊ ဣတိ — ဤသို့ မေးပြီ၊ ဥပဋ္ဌဟိဿာမိ-ဆည်းကပ် လုပ်ကျေးပါအုံ့၊ ဣတိ—ဤသို့ ပြောပြီ၊ သော-ထို မြေခွေးသည်၊ တဒေတာ— ထို နေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ—၍၊ ဥပဋ္ဌာတိ-ဆည်းကပ်လုပ်ကျေး၏။

သီဟော — သည်၊ ဂေါစရတော — မှ၊ အာဂစ္ဆန္တော — ပြန်လာလေသော်၊ မဟန္တံ မဟန္တံ-ကြီးစွာ ကြီးစွာသော၊ မံသ ခဏ္ဍံ—အသားတုံးကို၊ အာဟရတိ—ဆောင်ယူလာ၏၊ သော—ထို မြေခွေးသည်၊ တံ— ထို အသားတုံးကို၊ ခါဒိတ္မာ-၍၊ အဝိဒူရေ-အနီးဝ၌၊ ပါသာဏပိဋ္ဌေ-ကျောက်ဖျာပေါ်၌၊ ဝသတိ -၏၊ သော-သည်၊ ကတိပါဟစ္စယေနေဝ—အနည်းငယ်သော ရက်တို့၏ လွန်ရာ အခါ၌ပင်၊ (ရက်အနည်းငယ် ကြာသောအခါ)၊ ထူလသရီရော— ဝပြိုးသောကိုယ် ရှိသည်၊ မဟာခန္ဓော - ကြီးသော လည်ဂုတ်ရှိသည်၊ ဇာတော—ပြီ၊ အထ-၌၊ နံ-ထို မြေခွေးကို၊ သီဟော—သည်၊ အဝေါစ-ပြီ (ကိ)၊ ဝယသ ဇမ္ဗုက , မမ — ၏၊ ဝိဇမ္ဘနကာလေ—ကိုယ်လက် ဆန့်တန်းရာ အခါ၌၊ အဝိဒူရေ — ၌၊ ဌတ္မာ - ၍၊ သာမိ — အရှင်၊ ဝိရောစ—တင့်တယ် စမ္မယ်ပါ၏၊ ဣတိ သို့၊ ဝတ္တုံ—ငှါ၊ သက္ခိဿသိ- စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်လော၊(စွမ်းနိုင်ပါ့မလား)၊ ဣတိ - ဤသို့ ပြောပြီ၊ သာမိ, သက္ကောမိ—၏၊ ဣတိ—ပြီ၊ သော-ထို မြေခွေးသည်၊ တသ-၏၊ ဝိဇမ္ဘနကာလေ-

ဌ်၊ တထာ-ထိ ဝန်ခံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ထို ဝန်ခံသည့်အတိုင်း) ကရောတိ-၏၊ တေန-ထိုသို့ ပြုခြင်းကြောင့်၊ သိဟသာ-၏၊ အတိရေကော-လှန်ကဲသော၊ အသ္မိမာနော-သည်၊ ဟောတိ-၏။

အထ- လိုမှ နောက်၌၊ ကေဝံ-ဌ်၊ ဇရသိဂါလော- မြေခွေးငိုသည်၊ ဥဒကသောဏ္ဍိယံ-ရေအိုင်ဌ်၊ ပါနီယံ-ကို၊ ပိဝန္တော-သောက်စဉ်၊ အတ္တနော-ဟု၊ ဆာယံ-အရိပ်ကို၊ သြလော်ကေန္တော-ကြည့်လတော်၊ အတ္တနော-၏၊ ဝုလ သရီရဝဏ္ဏေ- ဝဖြိုးသော ကိုယ်ရိုသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ မဟာဝန္ဓ ဝဏ္ဏ-ကြီးသော လည်ဂုတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဒ္ဒသ-မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာ-မြင်ခြင်းကြောင့်၊ ဇရသိဂါလော-မြေခွေးအိုသည်၊ အသ္မိ-၏၊ ဣတိ-ဟု၊ မနုံ-စိတ်ကို၊ အကတ္တာ-မပြုတော့ပဲ၊ အဟမ္ပိ- ငါသည်လည်း၊ သိဟော-သည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ မညိ - မှတ်ထင်ပြီ၊ [တကယ် မဒ္ဒိ သော်လည်း သုံးဝဲရိုး အတိုင်း ''ဇရသိဂါလ'' ဟု ဆိုသည်။] တတော- ထိုသို့ မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊ အတ္တနာဝ - မိမိသည်ပင်၊ (ကိုယ်တိုင်ပင်)၊ အတ္တာနံ- မိမိကို၊(တနည်း)၊ အတ္တနာဝ အတ္တာနံ - ကိုယ်ကိုယ်ကို၊ ဘော - ဤစကားကို၊ အဝေါစ၊(ကိ)၊ ဝယသ ငမ္ပုတ, တဝ-သင်၏၊ ဣမိနာ ဘတ္တာဘာဝေန-ဖြင့်၊ ပရေသ-၏၊ ဥမ္ပ်ိုဌ်ဌမံသံ-စားကြွင်း အသားကို၊ ခါဒိတုံ-ခဲ၊ ဟုတ္ဝံ နာမ-သင်ဟော်လော၊ တုံ-သည်၊ ပုရိသော - သည်၊ နဟောသိ ကိ - မဟုတ်သလော၊ သိဟသာပိ-ဏ်သည်း၊ စတ္တာရော-လေးချောင်းကုန်သော၊ ပါဒါ-ခြေဟိုသည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဒွေ-နှစ်ချောင်းကုန်သော၊ ဒါဌာ-အစွယ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဒွေ-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ကဏ္ဏာ- နှားတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဧကံ-တချောင်းသော၊ နင်္ဂုံ-အမြီးသည်၊ (ဟောတိ)၊ တဝပိ - ၏လည်း၊ (သင့်မှာလည်း)၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသည်၊(ခြေ,အစွယ်,နှားရွက်, အမြီး အားလုံးသည်)၊ တဝ ဝဏ-ကို ခြွေသို့ အတိုင်းပင်တည်း၊ ကေဝလံ-(ခြေ စသည် မပျက်)သက်သက်၊ တဝ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကောသရ ဘာရမတ္တမေဝ-လည်ဆံပွေ့ ဟူသော ဝန်မျှသည်သာ၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားပြီ။

ဒေ-သို့၊ စိန္တယတော - ကြံစည်စဉ်းစားသော၊ တဿ-ထိုမြေခွေး၏၊ အသ္မိ မာနော-သည်၊ ဝဋ-တိုးပွားပြီ၊ အသ-၌၊ အသ-ထို မြေခွေး၏၊ တေန အသ္မိ မာန ဒေါသေန- ကြောင့်၊ ကောစာဟန္တိ ဟာဒိ - အဝရှိသော၊ [အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော စကားတို့ကို ယူ။] တေ မညိတ-ဤ မှတ်ထင်ခြင်းသည်၊ (ဤ အထင် ကြီးမှုသည်)၊ အဟောသိ၊ တတ္တ- ထို ကောစာဟံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ ကောစာဟန္တိ-ကား၊ အဟံ-သည်၊ ကော - အဘယ်သူတဲ့နည်း၊ မိဂရာဇာ-သားတို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ သိဟော-သည်၊ ကော - အဘယ်သူတဲ့ နည်း၊ မေ-ငါ၏၊ ဘုတိ-ဆွေမျိုးသည်၊ နု-မဟုတ်၊ သာမိကော-သခင်သည်၊

နေ—မဟုတ်၊ ကိ-အာဘယ်ကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ တဿ-ထိုခြင်္သေ့၏(အပေါ်၌)၊ နိပစ္စကာရံ - ရှိသေဖျားပ်ဝပ်မှုကို၊ ကရောမိ - ပြုလုပ်ရမည်နည်း၊ ဣတိ — ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အဓိပ္ပါယော—မြေခွေး၏ အလိုတည်း။

သိဂ်ါလကံ ယေဝါတိ- ကား၊ သိဂ်ါလရဝမေဝ - မြေခွေး၏ အသံကိုသာ လျှင်၊ (အနဒိ ၌စပ်)၊ [သိဂ်ါလဿ+ဣဒံ သိဂ်ါလကံ၊]ဘေရဏ္ဍကံယေဝါတိ— ကား၊ အပ္ပိယ အမနာပ သဒ္ဒမေဝ—မနှစ်သက်အပ်, စိတ်ကို မတိုးပွားစေတတ်သော အသံကိုသာလျှင်၊ (အနဒိ ၌စပ်)၊ ကေ စ ဆဝေ သိဂ်ါလေတိ — ကား၊ လာဗကော-ယုတ်ညံ့သော၊ သိဂ်ါလော-မြေခွေးသည်၊ ဝါ— မြေခွေးသံသည်၊ ကောစ - အာဘယ်တဲ့နည်း၊ ကေ ပန သီဟနာဒေတိ — ကား၊ သီဟနာဒေါ— ခြင်္သေ့၏ အသံသည်၊ ကော ပန — အာဘယ်တဲ့နည်း၊ သိဂ်ါလဿ စ— ၏ လည်းကောင်း၊ သီဟနာဒဿစ - ၏လည်းကောင်း၊ သမ္ဘဒ္ဓော - အဲချင်းချင်း ဆက်စပ်ခြင်းသည်၊ ကော - အာဘယ်မှာနည်း၊ (တနည်း) ကော သမ္ဘဒ္ဓော - အာဘယ်မှာ ဆက်စပ်ပါအံ့နည်း၊ ဣတိ—ဤကား၊ အဓိပ္ပါယော—ဇာလိယ၏ အလိုတည်း၊ [မြေခွေးသံနှင့် ခြင်္သေ့သံသည် အာဘယ်မှာ ဆက်စပ်ပါအံ့နည်း၊ မြေခွေးသံက တခြား , ခြင်္သေ့သံက တခြား အလွန်ပင် ခြားနားပါသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။]

သုဂတာ ပဒါနေသူတိ- ကား၊ သုဂတ လက္ခဏေသု-သုဂတဟူ၍ မှတ်သား အပ်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော်၊ (သုဂတ၏ အမှတ်အသားဖြစ်ကုန်သော)၊ သုဂတ သံ-၏၊ သာသနသမ္ဘူတာသု-အဆုံးအမဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ တီသု- ကုန်သော၊

ဘေရဏ္ဍကံယေဝ။ ။ဘေရဏ္ဍဟူသည် နွားသီး နှစ်ခုပါသော ငှက်တမျိုးတည်း၊ သူ၏ အသံမှာ အလွန်ပင် ဖေါက်ပြန်သော သဘောရှိ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ် သဘောရှိ၏၊ သာယာ နာမ့ျော်ဖွယ် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် "အပ္ပိယ အမနာပ သဒ္ဒမေဝ" ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ [ဘေရဏ္ဍသ+ဣဒံ ဘေရဏ္ဍကံ၊ ဣဒံ တဒ္ဓိတ်, "ကဏ်" ပစ္စည်း၊ ဘေရဏ္ဍကံ-ဘေရဏ္ဍငှက်၏ အသံ၊ ဘေရဏ္ဍကံ ဝိယာတိ ဘေရဏ္ဍကံ၊ "ဘေရဏ္ဍငှက်၏ အသံနှင့် တူသော အသံ"ဟု သဒ္ဒတ္ထ မှတ်ပါ။]

ကေစ ဆဝေ သိဂ်ါလေ။ ။"ကောစ ဆခြေါ သိဂ်ါသော"ဟု ပြောရမည့်နေရာ ဝယ် ဘာသာစကား၌ မကျွမ်းကျင်မှုကြောင့် စကဝုစ် ဗဟုဝုစ်ကို နားမလည်ပဲ "ကေစ ဆဝေ သိဂ်ါလေ "ဟု ပြောမိလေသည်၊ [ဆဝ သဒ္ဒါ လာမကအနက်ဟော။] (တနည်း) "ဝနပ္ပဂုမ္ဗေ၌ကဲ့သို့ သိ ဝိဘတ်ကို ပြောထားသည်"ဟု မှတ်ပါ။ [သိဝိဘတ် ပြောနိုင်ပုံကို မောဂွလ္လာန် "ကွစေဝါ"သုတ်၌ ကြည့်ပါ။

သုဂတာ ပဒါနေသု။ ။[သုဂတ + အပဒါနေသု] သုဒ္ဓ + ဂတာ. သုဂတာ၊ သမ္ဘာဝဋ္ဌိပတ် အကျင့်မြတ်ဖြင့် ထူးထူးခြားခြားဖြစ်ခဲ့သော ဘုရားရှင်တို့၊ အပဒါနဝယ် အပဟုမ္ဗ+ ဒါ ဓာတ်သည် "ပရိယောဒါတ-တက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်"ဟုရှာ၌ကဲ့သို့ စင်ကြယ်

သိက္ခာသုံး-တို့၌၊ (ဇီဝမာနော ၌စပ်)၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ့၊ ကထံ-အဘာယ်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-အဘာယ်နည်းဖြင့်၊ သေ-ဤ ပါထိကပုတ္တသည်၊ တတ္ထ-တိုတုရားရှင်၏ သိက္ခာ ၃ ပါးတို့၌၊ ဇီဝတိ-အသက်ရှင်သနည်း။

ဟိ-အဖြေကား၊ (တနည်း)၊ ဟိ (ယသ္မာ) ကြောင့်၊ ဧတဿ-ဤ ပါထိကပုတ္တအား၊ (ဒဒမာနာ ဒေန္တိ တို့၌စပ်)၊ စတ္တာရော, ပစ္စယေ-တို့ကို၊ ဒဒမာနာ-(လူတို့က) ပေးလှူကုန်လတ္တံ့၊ သီလာဒိဂုဏ သမ္ပန္နာနံ - သီလ အစရှိသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံကုန်သော၊ သမ္ဗုဒ္ဓါနံ-တို့အား၊ ဒေမ-လှူပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းရ၊ ဝေဒန္တိ-ကုန်၏၊ [ပါထိကပုတ္တကို သီလ သမာဓိ ပညာဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ဘုရားအမှတ်ဖြင့် ပေးလှူကြသည်-ဟူလို။] တေန-ကြောင့်၊ သေ (ဧသော)-ဤ ပါထိကပုတ္တသည်၊ အဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ သမာနော-လျက်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏ (အတွက်)၊ နိယာမိတပစ္စယေ-သတ်မှတ်အပ်သော ပစ္စည်းတို့ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တော – စားသုံးရသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သုဂတာပဒါနေသု - သတ္တဝါတို့၏ စိတ်အစဉ်ကို စင်ကြယ်စေကြောင်းဖြစ်သော ဘုရားရှင်၏ သိက္ခာသုံးပါးတို့၌၊ ဇီဝတိ နာမ-အသက်ရှင်သည် မည်၏။ [ဤနည်းအားဖြင့် ဘုရားရှင်၏ သိက္ခာသုံးပါးတို့၌ ပါထိကပုတ္တ အသက်ရှင်ရသည်၊ ဘုရားရှင်နောက်သို့ အစဉ်လိုက်၍ ကပ်ခရောက်နေသောကြောင့် အသက်ရှင်ရသည်ဟု ဆိုလိုသည် မဟုတ်။]

သုဂတာတိရိတ္တာနိတိ-ကား၊ တေသံ-လို ပရိဗြဟ်တို့အား၊ (ဒဒမာနာ ဒေန္တိ တို့၌စပ်)၊ ဘောဇနာနိ- တို့ကို၊ ဒဒမာနာ - ကုန်လတ္တံ့၊ ဝါ— ပေးလှူသူတို့သည်၊ ဗုဒ္ဓါနဉ္စ — တို့အားလည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓသာဝကာနဉ္စ — တို့အားလည်းကောင်း၊ ဒတ္တာ-ပေးပြီးမှ၊ ပစ္ဆာ-၌၊ အဝေသေသံ-ကြွင်းကျန်သောဘောဇဉ်ကို၊ သာယနှသမယေ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ ဒေန္တိ ကိရ-ကုန်သတတ်၊ ဧဝံ-သို့၊ သေ— ဤ ပါထိကပုတ္တသည်၊ သုဂတာတိရိတ္တာနိ — ဘုရားရှင်၏ အကြွင်းအကျန် ဘောဇဉ်တို့ကို၊ ဘုဉ္ဇတိ နာမ - စားသည် မည်၏။ [သုဂတဿ + အတိရိတ္တာနိ သုဂတာတိရိတ္တာနိ။]

ပြင်း အနက်ဟော၊ ကာရိုဏ်ကြေ၊ ယုပစ္စည်း၊ အပဒါသန္တိ သောခေန္တိ ဧတေဟိတိ အပဒါနာနိ၊ သတ္တဝါတို့၏ စိတ်အစဉ်ကို စင်ကြယ်စေကြောင်း ဖြစ်သော သိက္ခာသုံးပါးတို့၊သုဂတဿ သိက္ခာသုံးကို ကြည့်၍ "သုဂတဿ+အပဒါနာနိ သုဂတာ ပဒါနာနိ=ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမဖြစ်သော သိက္ခာသုံးပါးတို့" ဟု ပြုပါ။

ဆက်ဦးမည်–လို သိက္ခာသုံးပါးတို့ဖြင့် ဘုရားတို့ကို "သုဂတ" ဟု မှတ်သားအပ်ကုန်၏၊ လိုသိက္ခာသုံးပါးသည်ပင် ဘုရားနှင်တို့၏ အဆုံးအမလည်း ဖြစ်၏၊လို့ကြောင့် သုဂတာပဒါနေသုကို " သုဂတလက္ခဏေသု " ဟု ဆိုသည်၊ သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးပါးသည် ဘုရားရှင်၏ အမှတ်အသားလည်းဖြင့် အဆုံးအမလည်းဖြစ်သည် ဟု ဆိုလိုသည်။

တထာဂတော - ကား၊ အရဟန္တံ - ဝါသနာနှင့်တကွ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူပြီးသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ- မဖေါက်မပြန် အမှန်ကိုယ်တိုင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူပြီးသော၊ တထာဂတံ - ကို၊ အာသာဒေတဗ္ဗံ— ကြိမ်းမောင်းထိုက်၏ ဟူ၍၊ ဃဋ္ဋယိတဗ္ဗံ-ထိပါး စော်ကားထိုက်၏ဟူ၍၊ (မည်သို့ နည်းစပ်)။

အထဝါ — ထို့ပြင် တနည်းကား၊ တထာဂတော တိ အာဒိနိ - တထာဂတော အစရှိသော ပုဒ်တို့သည်၊ ဥပယောဂ ဗဟုဝစနာနေဝ - ဒုတိယာ ဗဟုဝစ်ဝိဘတ် ရှိသော ပုဒ်တို့ပင်တည်း၊ အာသာဒေတဗ္ဗန္တိ ဣဒမ္ပိ—အာသာဒေတဗ္ဗံဟူသော ဤ ပုဒ်သည်လည်း၊ ဗဟုဝစနမေဝ- ဗဟုဝစ်ဝိဘတ်ရှိသော ပုဒ်ပင်တည်း၊ ဧကဝစနံ ဝိယ — ဧကဝုစ်ဝိဘတ်ရှိသော ပုဒ်ကိုကဲ့သို့၊ ဝုတ္တံ- ပြီ၊ အာသာဒနာတိ - ကား၊ အဟံ- သည်. ဗုဒ္ဓေန - နှင့်၊ သဒ္ဓိ - အတူ၊ ပါဠိဟာရိယံ — ကို၊ ကရိသာမိ- ပြုမည်၊ (အပြိုင်ပြုမည်)၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြောဆို၊ ဃဋ္ဋနာ—ကြိုးဝါး စော်ကား ထိပါးခြင်းတည်း။

တထာဂတော စသည်။ ။"တထာဂတော အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ အာသာဒေ တဗ္ဗံ မည်သည်" ဟု ပါဠိတော်ရှိ၏၊ ထိုမှ တထာဂတောစသော ၃ ပုဒ်သည် မည်သည်၏ သာမည်ကဲ့ (အာကာရဝန္တဖြစ်သော ဗဟုဝုစ်ပုဒ်များ)တည်း၊ အာသာဒေတဗ္ဗံသည် မည်သည်၏ ဝိသေသကဲ့ (အာကာရဖြစ်သော ဧကဝုစ်ပုဒ်) တည်း၊ အာသာဒေတဗ္ဗံ နောင် အာကာရဇောတက ဣတိ ကြေနေ၏၊ အာကာရဝန္တနှင့် အာကာရတို့ ဝုစ်ချင်း ကူအောင် တထာဂတော စသော ၃ ပုဒ်ဝယ် ဒုတိယာဗဟုဝုစ်ကို ဧကဝုစ် အနက်၌ သက်သော "ဝစနဝိပလ္လာသတည်း"ဟု မှတ်ပါ၊ [အရဟန္တော— သော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ— သော၊ တထာဂတော - ဘုရားရှင်ကို၊ အာသာဒေတဗ္ဗံ - ကြိမ်းမောင်း စော်ကား ထိုက်၏ ဟူ၍၊ မည်သည်-မှတ်ထင်သေး၏၊ ဤသို့ အနက်ဆိုပါ။]

တနည်း။ ။တထာဂတော တိ အာဒိနိ စသော နည်းအလို တထာဂတော စသော ၃ ပုဒ်သည် ဧကဝုစ်အနက်၌ သက်အပ်သော ဒုတိယာဗဟုဝုစ် မဟုတ်၊ တဲ့ယောက် တည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော်လည်း အလေးပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဗဟုဝုစ် စကားဖြင့် သုံးစွဲသင့်သောကြောင့် ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုထားသည်၊ အာသာဒေတဗ္ဗံ၌လည်း ထိုပုဒ် များနှင့် ဝုစ်တူအောင် "အာသာဒေတဗ္ဗေ"ဟု ဆိုသင့်လျက် ဝစနဝိပလ္လာသနည်းဖြင့် "ဧကဝုစ် ဆိုထားသည်" ဟု မှတ်ပါ၊ ရှေးနိသယ၌မူ " ဒုတိယာဗဟုဝုစ် ယောဝိဘတ်ကို အံ့ပြုသည်" ဟု မိန့်သေး၏။ [ဤနည်း၌ အရဟန္တော - ကုန်သော၊ သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓေ- ကုန်သော၊ တထာဂတော- ဘုရားရှင်တို့ကို၊ အာသာဒေတဗ္ဗံ— ကြိမ်းမောင်း စော်ကားထိုက်ကုန်၏ ဟူ၍၊ မည်သည်-၏၊ ဤသို့ အနက်ပေးပါ။]

၂၉။ သမေက္ခိယာနုတိ- ကား၊ သမေက္ခိတ္ဝာ - (ခြေသီ, နှင့်) အညီအမျှ ရှု၍၊ (တန်းတူထား၍)၊ မညိတ္ဝာ- (ခြေသေ့နှင့် တန်းတူ) မှတ်ထင်၍၊ ကျွတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်၊ (သမေက္ခိယာန၏ အဓိပ္ပါယ်နက်)၊ အမညိတိ- ကား၊ ပုန - တဖန်၊ အမညိတ္ထ - မှတ်ထင်ပြီ၊ [ပါဠိဘော်ဝယ် အမညိ၏ ရှေ့၌ "သီဟောတိ အတ္ထာနံ သမေက္ခိယာန" ဟု ရှိ၏၊ မိမိကိုယ်ကို ခြေသေ့ဟု ခြေသေ့နှင့် တန်းတူရှုခြင်းသည်လည်း (အထင်ကြီးခြင်း)မှတ်ထင်ခြင်း တမျိုးပင်ဖြစ်သော ကြောင့် အမညိကြိယာကို "ပုန" ဟု ထည့်၍ဖွင့်သည်၊ အမညိ၌ အဋ္ဌနိ ပရိယ ပုဒ် ဤဝိဘတ်ကို "အမညိတ္ထ" ဟု အတ္ထနောပုဒ် အာကို တ္ထပြုလျက် ဖွင့်သည်။] ကောတ္ထူတိ- ကား၊ သိဂ်ါလော- မြေခွေးတည်း၊ [ဘေရုဏ္ဍကရဝံ ကောသတိ ဝိကြော်သတိ (အူတတ်၏) ဤတိ ကောတ္ထု (မြေခွေး)၊-ဋီကာ၊]

၃၀။ အတ္ထာနံ ဝိယာသေ သမေက္ခိယာတိ-ကား၊ သောဏ္ဍိယ-ထူးအိုင်၌၊ ဥစ္ဆိဋ္ဌောဒကေ- သောက်ကြွင်းရေ၌၊ (အခြားသတ္တဝါတို့ သောက်အပ်ပြီးသော ရေအကျန်၌) ဟုလံ-ဆုပ်ပုံးသော၊ အတ္ဘာဘာဝံ-ကို၊ ဒိသ္ဝာ-၍၊ (မညတိ ၌ဝယ်)၊ ယာဝ အတ္ထာနံ နုပယာတိတိ - ကား၊ ယာဝ - အကြင်မျှလောက်၊ အဟံ - ငါကား၊ သီဟဝိယာသ သံဝ ခိုတကော-ခြေသီ့၏ စားကြွင်းအစာဖြင့် ကြီးပွားရသော၊ ဇရသိဂ်ါလော- မြေခွေးဘိုတည်း' ဤတိ ဧဝံ - ဤသို့ ယထာဘူတ-ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ အတ္ထာနံ-မိမိကိုယ်ကို နုပယာတိ-မမြင်သေး၊ ဗျဿေါတိ မညတိတိ-ကား၊ အဟံ-သည်၊ သီဟော- သည်၊ အသ္မိ-၏၊ ဤတိ- သို့၊ မညတိ-၏'

သမေက္ခိယာနု။ ။သံပုဒ္ဓ + ဥက္ခေတ် ဒဿန အနက်ဟော၊ ဘွာ ပစ္စည်းကို ယာနုပြု၊ ရှုခြင်းသည်သည်း ဤနေရာ၌ မှားသောအားဖြင့် ခုခြင်း၊ ဝါ- မှတ်ထင်ခြင်း (အထင်ကြီးခြင်း) တမျိုးပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "မညိတ္ဝာ" ဟု ဘာဝါယ်ဖွင့်သည်၊

ဗျဿေါတိ မညတိ။ ။ဝတ္ထုမနည်း၌ ဗျတ္ထသဒ္ဒါ ခြေသေ့ အနက်ဟောတည်း၊ ဟေ ဟေ ပါဠေ ဗျာပ ဒေန္တော - ဖေါက်ပြန်ခြင်းကို ရောက်သော (ညှဉ်းဆဲလတဲ့)၊ ဃသတိတိ – ကိုက်စား;တက်သောကြောင့် ဟုဒ္ဓေါ၊ [ဗျာပါဒေန္တ သဒ္ဒုပဝဒ + ဃသ ဒေတ် + ကွိပစ္စည်းဖြင့် "ဗျာပါဒေန္တဃော" ဟု ဆိုလိုသော်လည်း နိုရုတ်နည်းဖြင့် ပါဠေ၌ ဣ ရှေ့ ဗျာ၌ အာကို ရယူပြီး (ဂ) လာ၍ "ဟုဒ္ဓေါ" ဟု ဖြစ်သည်၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်အရ ဟုဒ္ဓေါ သည် သားကောင်တို့၏ မင်းဖြစ်သော ခြင်္သေ့ဓိပတိမည်သည်း ပြင်းထန်သောကြောင့် ဗျဿေါကို "သီဟော"ဟု မှတ်သည်၊

တနည်း။ ။ပြားပါးပြီးသော ဝိဂြိုဟ်အရ ခြင်္သေ့ကို "ဟုဒ" ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း ဗျဿ သဒ္ဒါသည် "ကျား"ဟုဆိုသော သဒ္ဒတ္ထ၌သာ ဆင်ခြင်ထိုက်သည်ဖြစ်၍ ထိုဟေတု ၀ါ ဧသည်ဖြင့် တနည်းမှတ်သည်၊ ဤနည်း၌ ဟုဒ္ဓသဒ္ဒါ "ကျား" ဟုဆိုသော အနက်ဟော တည်း၊ [ဝိသေသေန- အာ ဘူသော - ဟနုတိ ဣ သတ်တိ ဟုဒ္ဓေါ ဝိ + အာ + ဟန - ရ ပစ္စည်း၊ ဝိ၌ ဇုကို ယ၊ ဝကို ဗ၊ အာကို ရဟေ ပြု၊ ရဒ်ခုနှင့်ဆက်ဖြင့် ဒီဃ။]

ဝါ-တနည်း၊ အဟံ—သည်၊ သီဟေန- နှင့်၊ သမာနဗလော- တူသော ခွန်အား ရှိသော၊ ဗျဂ္ဃေါ ယေ ဝ-ကျားပင်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မညတိ-၏။

၃၁။ ဘုတ္တာနဘောကေတိ-ကား၊ အာဝါဋမဏ္ဍူကေ- တွင်းအောင်း ဖါး တို့ကို၊ ခါဒိတ္တာ-ခဲစားပြီး၍လည်းကောင်း၊ [ဘောကသဒ္ဒါ မဏ္ဍူကဏ်ပရိယာယ်။] ခလမုသိကာယောတိ- ကား၊ ခလေသု— ကောက်နယ် တလင်းတို့၌၊ မုသိကာ ယောစ—ကြွက်တို့ကိုလည်း၊ ခါဒိတ္တာ-ပြီး၍လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌသိသု ခိတ္တာနိစ ကောဏပါနိတိ – ကား၊ သုသာနေသု - သုသာန်တို့၌၊ ဆဋ္ဌိတ ကုဏပါနိစ— စွန့်ပစ်အပ်သော သူသေကောင်ပုပ်တို့ကိုလည်း၊ ခါဒိတ္တာ -ပြီး၍လည်းကောင်း၊ မဟာဝနေတိ-ကား၊ မဟန္တေ—ကြီးစွာသော၊ ဝနသ္မိं -တောင်၌၊ သုညဝနေတိ- ကား၊ တုစ္ဆဝနေ-(လူတို့မှ) ကင်းဆိတ်သော တောင်၌၊ ဝိဝနေတိ—ကား၊ ဝနမှိ တော-ကြီးပွားရသော၊ (ကောတ္ထု ၌စပ်)၊ [ခြသေ့လှည့်လည်အပ်သော တောင်၌ ဤမြေခွေး ကြီးပွားရသောကြောင့် "မဟာဝနေ သုညဝနေ ဝိဝနေ" ဟု ပါဠိတော် မိန့်သည်၊ ကုဏပကား ကုဒေဝတ်(ပူတိဘာဝအနက်)အပ ပစ္စည်း, ထကို ဏ ပြု။]

တထေဝ သော သိင်္ဂါလကံ အနဒိတိ-ကား၊ ဝေ—ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်း ဖြင့်၊ (တွင်းအောင်းဖါး, တလင်းကြွက် , သင်းချိုင်း၌၊ စွန့်ထားအပ်သော အကောင်ပုပ်တို့ကို စားခြင်းဟူသော နည်းဖြင့်၊) သံဝေါ - ကြီးပွါးရသည်၊ (သမာနော)ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ (အမည် ၌စပ်)၊ အဟံ—သည်၊မိဂရာဇာ— သားကောင်တို့၏ မင်းဖြစ်သော ခြသေ့သည်၊ အသ္မိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်ထင် ပြီ၊ မညိတ္ထာပိ-မှတ်ထင်ပြီး၍လည်း၊ (မှတ်ထင်ပါသော်လည်း) (အရဝိ ၌စပ်)၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးဖြစ်သော၊ ဒုဗ္ဗလသိင်္ဂါလကာလေ - အားနည်းသော မြေခွေးဖြစ်စဉ် အခါ၌၊(သိင်္ဂါလရဝံ-မြေခွေးသံကို၊ ရဝတိ)ယထာ—မြည်သကဲ့သို့၊ တထေဝ— ထို့အတူပင်လျှင်၊ သော-ထို မြေခွေးသည်၊ (ကြီးထွားနေသော ထို မြေခွေး သည်) သိင်္ဂါလရဝံယေဝ—ကိုသာလျှင်၊ အရဝိ—ပြီ၊ ဣတိ—ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ [သိင်္ဂါလရဝံကို ကြည့်၍ သိင်္ဂါလဿ + ဣဒံ သိင်္ဂါလကံ ဟု ပြု။]

ဣမာယပိ ဂါထာယ-ဖြင့်လည်း၊ဘောဂါဒီနိ-တွင်းအောင်းဖါး အစရှိသော အစာတို့ကို၊ ဘုတ္တာ-စားပြီး၍၊ ဝနိတ သိင်္ဂါလောဝိယ-ကြီးထွားသောမြေခွေး ကဲ့သို့၊ တံ - သည်၊ လာဘသက္ကာရ ဂိဒ္ဓေါ - သာမည်လာဘ်, အထူးတလည် ပြုအပ်သော လာဘ်၌ မက်မောမှု၏၊ ဝါ-လာဘ် ပူဇော်သက္ကာရ၌ မက်မောမှု၏၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ပါထိကပုတ္တမေဝ - ကိုပင်၊ ဃဋ္ဌေသိ — ထိပါးပြီ၊ (ပုတ်ခတ် ပြောဆိုပြီ။)

၁၇-၃၄။ နာဂေဟိ-ကား၊ ဟတ္ထိဟိ—ဆင်တို့ဖြင့်၊ (အာဝိဇ္ဇေ ယျာမ ဥဒ္ဓံစပ်)၊ [နာဂ သဒ္ဒါ "ဆင်" အနုက်ဟော။] မဟာဗန္ဓနာတိ - ကား၊ မဟတာ—ကြီး၊ စွာသော၊ ကိလေသဗန္ဓနာ - တဏှာတည်းဟူသော ကိလေသာ အနှောင် အဖွဲ့မှ၊ [ကိလေသ ဗန္ဓနာတိ တဏှာ ဗန္ဓနတော၊—ဋီကာ။] (တနည်း)၊ ကိလေသ ဗန္ဓနာ—ဝိမိုက်နိန်းရှာ သတ္တဝါကို ညစ်ညူးစေတတ်သော သံယောဇဉ် အနှောင် အဖွဲ့မှ၊ မောစေတွာ-လွှတ်စေ၍၊ (ပစ္စုဒ္ဓာသိ ဥ်စပ်)၊ [ကိလေသဗန္ဓနာတိ ဝါ ဒသဝိဓ သံယောဇနတော၊ —ဋီကာ။] မဟာဝိဒုဂ္ဂါတိ (ဇတ္ထ) - ၌၊ မဟာဝိဒုဂ္ဂံ နာမ-မည်သည်၊ စတ္တာရော- ကုန်သော၊ သြဃာ-သြဃဘိုတည်း၊ တတော-ထို မဟာဝိဒုဂ္ဂ မည်သော သြဃလေးပါးမှ၊ (အထူးအားဖြင့် ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ကူးမြောက်အပ်သော ကြီးစွာသော ထို သြဃလေးတပ် ရေအယဉ်မှ)၊ ဥဒ္ဓရိတ္တာ — ထုတ်သောင်၍၊ နိဗ္ဗာနထလေ - နိဗ္ဗာန် တည်းဟူသော ကုန်းပေါ်၌၊ ပတိဋ္ဌပေတွာ-တည်ဆောက်မူပြီး၍၊ (ပစ္စုဒ္ဓာသိ ဥ်စပ်)။

အဂ္ဂညပညတ္တိကထာ အဖွင့်

၃၆။ ကတ်-သို့၊ ဘဂဝါ, ကြွေကေန-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ကထေ မဂ္ဂေန - စကား အစဉ်ဖြင့်၊ ပါဠိဟာရိယံ နု ကရောတီဘိ ပဒေသ — ဟူသော ပုဒ်၏။ အနုသန္ဓိ—ကို၊ ဒသေတွာ—၍၊ ဤဒါနိ-၌၊ နု အဂ္ဂညံ ပညာပေတိ တိ ဟူမသေ—ဟူသော ဤပုဒ်၏၊ အနုသန္ဓိ - ကို၊ ဒသေန္တော - ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟတ္ထာ)၊ အဂ္ဂညဒ္ဒါဟန္တိ—ဟူ၍၊ ဒေသနံ-ကို၊ အာရဘိ- အားထုတ်တော်မူပြီ၊ [အဋ္ဌကထာ ပိုဒ်စဉ်(၇)ခု ဤသုတ်တော် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ အနုသန္ဓေ နှစ်မျိုးကို ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုနှင့် ဆက်စပ်ကြည့်ပါ။]

မဟာဝိဒုဂ္ဂံ။ ။ဝိ သုကျွေနှ ဂမိတမ္ဗန္တိ ဝိဒုဂံ၊ [ဝိ+ ဒု – ဂမုဓာတ်+ ကို ပစ္စည်း။] အားလုံး ခဲခဲယဉ်းယဉ်း သွားအပ် (ကူးမြောက်အပ်)သော ရေအယဉ်၊ မဟန္တံ + ဝိဒုဂ္ဂံ မဟာဝိဒုဂ္ဂံ၊ ကြီးစွာသော ရေအယဉ်၊ ဆည်းပူး စဆောင်းသားအပ်သော ကုလိုလ် ပါရဒီပရိသတ်ကို ကူးမြောက်နိုင်ခဲသောကြောင့် သို့ကြီးစွာသော ရေအယဉ်နှင့် တူသော ကြီးသောလေးပါးကိုလည်း သဒိသူပစာရအားဖြင့် "မဟာဝိဒုဂ္ဂ" ဟု ဆိုရသည်၊ ရှေး နိမိတ်ယသည် ကြာရှည်ကိုင်ခဲ့၍ "မဟာဝိဒုဂ္ဂေါ"ဟု ပုံသဏ္ဌာန်ဖြင့် ဥပမာတည်တတ် ပြု၏။ မိမိကား အဋ္ဌကထာခဲ့ နုံ့ပါန် သုံးဦးကိုလည်းကောင်း, "မဟန္တံ ဇာလဝိဒုဂ္ဂံ ဝိယ" ဟူသော ဋီကာကိုလောက်နှင့် လည်းကောင်း "သဒိသူပစာ" ဟု ယူလိုက်ပါ သည်။ [ဘဒိသူပစာ ဥပမာတစ်ခုတည်းနှင့် လိုင်မပြောင်းပုံကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ သုတိယအုပ် ၃၉၄ နှင့် ပြုသားပြီ။]

တတ္ထ-ထိုအဂ္ဂညွှာဟံ ဟူသော ပါဠိုရပ်၌၊ အဂ္ဂညွှာဟန္တိ—ကား၊ ဘဂ္ဂဝ၊ အဟံ-သည်၊ အဂ္ဂညွှေ—သိထိုက်သော လောက၏ အစ အပိုင်းအခြားကိုလည်း၊ လောကုပ္ပတ္တိ စရိယဝံသေ-လောက၏ ဖြစ်ပုံ အစဉ်အဆက်ကိုလည်း၊ ပဇာနာမိ-အပြား အားဖြင့် သိတော်မူ၏။

တဋ္ဌ ပဇာနာမိတိ—ကား၊ ကေဝလံ - အဂ္ဂညကို သိခြင်းထက် အပိုအလွန် မဖက် သက်သက်၊ အဂ္ဂညမေव-ကိုသာ၊ နု (ပဇာနာမိ) — အပြား အားဖြင့် သိတော်မူသည် မဟုတ်သေး၊ တဋ္ဌ အဂ္ဂညံ—ကိုလည်း၊ ပဇာနာမိ-၏၊ တတော-ထိုအဂ္ဂညထက်၊ ဥတ္တရိတရံစ - သာလွန် မွန်မြတ်သော တရားကိုလည်း၊ သိလ သမာဓိတော-သီလသမာဓိမှ၊ ပဌာယ - စ၍၊ ယာဝ သဗ္ဗညုတညာဏာ-သဗ္ဗညုတ ညာဏ်ဘိုင်အောင်၊ [ဥတ္တရိတရံ၏ အရကောက်ကို ဖွင့်သည်။] ပဇာနာမိ-၏။

တဋ္ဌ ပဇာနံ နု ပရာမသာမိတိ— ကား၊ တံ- ထို အဂ္ဂညထက် လွန်မြတ်သော တရားကို၊ (သိထိုက်သော လောက၏ အစ အပိုင်းအခြားထက် သာလွန်သော သီလသမာဓိ အစ, သဗ္ဗညုတညာဏ် အလုံးရှိသော တရားကို၊) ပဇာနန္တော်ပိ-အပြားအားဖြင့် သိပါသော်လည်း၊ အဟံ— သည်၊ ဣဒံ နာမ - ဤ မည်သော အဂ္ဂညထက် လွန်မြတ်သော တရားကို၊ ပဇာနာမိ-၏၊ ဣတိ - သို့၊ တဏှာဒိဋ္ဌိ

အဂ္ဂညွှာဟံ။ ။[အာညပုဗ္ဗ၏ ဝစနတ္ထကို ပုဗ္ဗစဋ္ဌ (၃) ၌ ပြခဲ့ပြီး။] သိထိုက်သော လောက၏ အစအပိုင်းအခြား ဟူသည် လောက၏ ဖြစ်စဉ်နှင့် ပြစ်ပေါ်လာပုံ အစဉ်အလာတည်း၊ ထို့ကြောင့် "လောကုပ္ပတ္တိ စရိယဝံသံ" ဟု သရုပ်ဖော်သည်။

တဋ္ဌ ပဇာနံ နု ပရာမသာမိ။ ။ပဇာနံကို ပဇာနန္တော်ဟု ဖွင့်၏။ [ပဇာနံ၌ ဇာနံ, ဇာနန္တော်ကဲ့သို့ နှုတ်ကို အံပြု၍ ဝှမ်းပြီးပါ။] ပဇာနန္တော် ဝိန္ဒ ဝိ ဖြင့် တဋ္ဌ ဣ စကို ဖွင့်သည်ဟု ဗြဟ္မဇာလသုတ်ဋီကာ ဆိုး၏၊ ထို အဓိပ္ပာယ်အတိုင်း မှန်လျှင် (စ) သည် ဝိ အနက်နှင့် သဒ္ဒေါဟူပါ၊ ထို ဝိ သည် သမ္ဘာဝနာဇောတဂတတည်း။

ထို သမ္ဘာဝနာဇောတက ဝိ ဖြင့် "အဂ္ဂညထက် လောက၏ ဖြစ်ပုံ အစကို သိရခြင်းထက် သာလွန် မွန်မြတ်သော သီလ သမာဓိမှ စ၍ သဗ္ဗညုတညာဏ်တော် တိုင်အောင် သိတော်မူပါသော်လည်း ငါ ဘုရားသည် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ မာန်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် မှားမှား ယွင်းယွင်း သုံးသပ်တော် မမူ" ဟု သမ္ဘာဝနာပြု၍ "အောက်တန်းစား ဖြစ်သော လောက၏ ဖြစ်ပုံ အစကို သိရခြင်းကြောင့်ကား အဘယ်မှာ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ မာနတို့၏ အစွမ်းဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ် စဉ်းပါမည်နည်း" ဟု ဂရဟာအနက်ကို ဆည်းသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤ ပါဠိတော်၌ ဤနေရာမှစ၍ ဗြဟ္မဇာလသုတ် ပါဠိတော်နှင့် စာသွား တူ၏။ နိဿယကိုမူ ဤအဌကထာ စာရှိအတိုင်း အနက်ပေးလိုက်ပါသည်၊ ပဇာနန္တော် ဝိ ၌ ဝိ-သဒ္ဒါကို ရသင့်၍ ထည့်အပ်သော "ဂဟေတွာ" ဟု ယူလျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

မာနဝသေနာ-တဏှာ ဒိဋ္ဌိ မာနတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နာ ပရာမသာမိ-မှားမှား ယွင်း ယွင်း သုံးသပ်တော် မမူ၊ တထာဂတသာ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ပရာမာသော-မှားမှား ယွင်းယွင်း သုံးသပ်တော်မူခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ကုတော-သို့၊ ဒီပေတိ-၏။

ပစ္စတ္တညော နိဗ္ဗုတိ ဂိဒိတာတိ-ကား၊ အတ္တနာယေဝ-ကိုယ်တော်တိုင်ပင်၊ အတ္တနိ-မိမိ၌၊ ကိလေသနိဗ္ဗာန်-ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းခြင်းကို၊ ဝိဒိတံ-သိတော်မူ အပ်ပြီ၊ ယဒဘိဇာနံ တထာဂတောတိ - ကား၊ ယံ ကိလေသနိဗ္ဗာနံ - ကို၊ ဇာနန္တော-သိတော်မူသော၊ တထာဂတော - သည်၊ နော အနုယံ အာပဇ္ဇတိ-ကား။ အဝိဒိတနိဗ္ဗာနာ-မသိအပ်သော နိဗ္ဗာန်ရှိကုန်သော၊ တိတ္ထိယာ ဝိယ-တို့ကဲ့သို့၊ အနုယံ - သုခ၏ ဆန္ဒကျင်ဖက် ဖြစ်သော ပျက်စီးခြင်းသို့၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲသို့၊[အနုယံကို ဝေပ်ဖွင့်သည်။] ဗျသနံ-စီးပွား ချမ်းသာ၏ ပျက်စီးခြင်း သို့၊ နာပဇ္ဇတိ-မရောက်။[ဧတေ ဌာဒ္ဒဘာဝေ နု ပဝတ္တတိတိ အယော, သုခံ၊ တပ္ပဋ္ဌ ပကွေန အနုယော, ဒုက္ခံ၊ တဒေဝဟိတသုခဿ ဗျသနတော ဗျသနံ၊- ဋီကာ။]

၃၇။ ဣဒါနိ-ဌ၊ တိတ္ထိယာ-တို့သည်: ယံတံ အဂ္ဂညံ-ကို၊ ပညပေန္တိ-ကုန်၏ တံ-တို့ အဂ္ဂညကို၊ ဒဿေန္တော(ဟု တ္ဝာ) သန္တိ ဘဂ္ဂဝ ါတိ အာဒိ-သန္တိ ဘဂ္ဂဝ

နာ ပရာမသာမိ ။ ၊ မမ ပဇာနနာတိ အဿာဒေန္တော (ငါ၏ သိခြင်း ဟု သာယာလျက်) တဏှာဝသေန, အဟံ ပဇာနာမိတိ အတိနိဗိသန္တော (ငါ သိ၏ ဟု စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်လျက်) ဒိဋ္ဌိဝသေန, သုဒ္ဓေ ပဇာနာမိ သမ္မာ ပဇာနာမိတိ ပဋိဇာနန္တော (လွန်စွာ သိသော ငါ, ကောင်းစွာ သိသော ငါဟု မိမိကိုယ်ကို ချီးမြှောက်လျက်) မာနဝနေသန နာ ပရာမာသာမိ-ဋီကာ:[တဏှာ ဒိဋ္ဌိမာနဝသေနကို ထောက်၍ အဟံ ပဇာနာမိတိ၌ ပကာရ အနက်ရှိသော ဇာတိ သဒ္ဒါကြောင့် ရအပ်သော အနက်ကို ဋီကာဖွင့်သည်။]

ပစ္စတ္တညော ။ ။ အတ္တနာယေဝ အတ္တနိကို ကြည့်၍ ပစ္စတ္တံ ပုဒ်သည် ဝိဒိတာ၌ စပ်ဆိုက် တတိယာ နာဝိဘတ် သက်၍ လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗုတိ၌ စပ်ဆိုက် သတ္တမီ သို့ ဝိဘတ် သက်၍ လည်းကောင်း၊ အာဝုတ္တိ နည်းအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ပုဒ်တည်း။ အာဝုတ္တိနည်း ဟူရာ၌ တပုဒ်တည်းဝယ် အထပ်ထပ် အနက်ပေးရသော နည်းတည်း၊ ၎င်းအဖွင့် အရ "ပစ္စတ္တညော-ကိုယ်တော်တိုင်ပင်၊ ပစ္စတ္တံ-မိမိ၌၊ နိဗ္ဗုတိ-ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းကို၊ ဝိဒိတာ-သိတော်မူအပ်ပြီး၊" ၎င်းသို့ ပစ္စတ္တညောကို နှစ်ထပ် အနက်ပေးရမည်း[ဋီကာ ကြည့်ပါ။]

ဋီကာအလို။ ။ ပစ္စတ္တံ ဟူသော ပုဒ်သည် တတိယာ နာ ဝိဘတ်ဆုံးသော ပုဒ်သာတည်း၊ ' ဥပ္ပါဒိတာ" ဟု ပါဠိသေသ ထည့်၍ နိဗ္ဗုတိ ဝိဒိတာ နှစ်ပုဒ်လုံး၌ပင် စပ်နိုင်သည်၊ ၎င်းနည်းအရ "ပစ္စတ္တညော - ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင်၊ ဥပ္ပါဒိတာ-ဖြစ်စေ အပ်သော၊ နိဗ္ဗုတိ - ကို၊ ဝိဒိတာ-အပ်ပြီ" ဟု အနက်ပေးပါ၊ ကိုယ်တော်ပင် ဖြစ်စေ အပ်သော ငြိမ်းခြင်းကို ကိုယ်တော်တိုင်ပင် သိတော်မူအပ်ပြီ-ဟုဆိုလိုသည်။

အစရှိသော စကားတော်ကို၊ အာဟ၊ တတ္ထ - ထို သင်္ဂီ ဘဂဝ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဣသိရကုတ္တံ ဗြဟ္မကုတ္တန္တိ-ကား၊ ဣသိရကတံ—ဣသိရ အမည်ရှိ သူသည် ပြုအပ်သော၊ ဗြဟ္မကတံ—ဗြဟ္မာသည် ပြုအပ်သော၊[ကတံဖြင့် ကုတ္တံ၌ ကရုဓာတ်+တပစ္စည်း၊ ကု၌ အကို ဥ ပြုဟု ပြသည်၊] ဗြဟ္မနိမ္မိတံ—ဗြဟ္မာသည် ဖန်ဆင်းအပ်သော၊ [အဂ္ဂညံ ၌စပ်။] ဣတိ အတ္ထော။

ဟိ—မှန်၊ တ္ထေ-ဤ ဣသိရကုတ္တံ ဟူသော ပုဒ်၌၊ ဗြဟ္မာ ဧဝ—ကိုသာလျှင်၊ အာဒိပစ္ဆိဘာဝေန-အစိုးရသူ၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဣသိရောတိ-ဟူ၍၊ ဝေဒိတမ္ပေါ—၏၊[ဣသိရနှင့် စပ်၍ သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ ဒုထိယအုပ်(၄၇၇)၌ ပြထားပြီ။] အာစရိယကန္တိ—ကား၊ အာစရိယဘာဝံ - ဆရာ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော၊ အာစရိယဝါဒံ—ဆရာ၏ ဝါဒ ဖြစ်သော၊ (အဂ္ဂညံ ၌ စပ်)၊ တတ္ထ - ထို အာစရိယကံ ဟူသော ပါဋိ၌၊ အာစရိယဝါဒေါ - ဟူသည်၊ အဂ္ဂညံ—တည်း၊ ပန-ဆက်၊ အဂ္ဂညံ—ကို၊ ဤ-ဤ အာစရိယဝါဒ၌၊ ဒေသိတံ-ဟောထားအပ်ပြီ၊ ဣတိ ကတ္တာ-ဤ အကြောင်းကြောင့်၊ သော—ထိုအာစရိယဝါဒကို၊ အဂ္ဂညံတော်ဝ—အဂ္ဂည ဟူ၍သာ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ကထံ ဝိဟိတ ကန္တိ-ကား၊ ကေန (ပကာရေန)-အဘယ် အပြားအားဖြင့်၊ ဝိဟိတံ — စီရင်အပ်သော၊ ကိန္တိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝိဟိတံ—စီရင်အပ်သော၊ (အဂ္ဂညံ ပညာပေန္တိ ၌စပ်)၊ သေသံ—ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ ဗြဟ္မဇာလေ— ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌၊ (ဗြဟ္မဇာလသုတ် အဖွင့်၌)၊ ဝိတ္ထာရိတနယေနေဝ - ချဲ့ဖွင့်အပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

၄၁။ ခိဠာပဒေါသိကန္တိ- ကား၊ ခိဠာပဒေါသိကမူလံ - ခိဠာပဒေါသိက နတ်တို့ဟူသော အကြောင်းရင်းရှိသော၊ (အဂ္ဂညံ ၌စပ်)။

အာစရိယကံ။ ။ဘာဝအနက်၌ ကဏ် ပစ္စည်းဟု သိစေလို၍ အာစရိယ ဘာဝံ ဟု ဖွင့်သည်၊ " ဆရာ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ အာစရိယက ဟူသည် အာစရိယဝါဒ, ပင်တည်း" ဟု ပြလို၍ အာစရိယဝါဒံ ဟု ဘာဝပစ္စည်း၏ အရကို ဖွင့်သည်၊ မှန်၏။- အကြင် အာစရိယဝါဒနှင့် စပ်သဖြင့် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အာစရိယ (ဆရာ) ဟု ဆိုနိုင်သည်၊ ထို ဝါဒသည် ဆရာဖြစ်ဖို့ အကြောင်းပင်တည်း၊ [ယသ အာစရိယ ဝါဒသ ဝ,သေန ပုရိဒ,သော " အာစရိ,ယော " တိ ဝုစ္စတိ၊ သော အာစရိယဝါဒေါ အာစရိယ ဘာ,ဝေါ တိ အာဟ "အာစရိယဘာဝံ အာစရိယဝါဒ" န္တိ၊—ဋီကာ။]

ခိဠာပဒေါသိကမူလံ။ ။ခိဠာပဒေါသိကာ၏ ဝိဂ္ဂဟကို သီလက္ခန် ဘာသာ ဋီကာ ဒု-အုပ် ၉၃ ၌ ပြထားပြီ၊ ခိဠာပဒေါသိကာသည် နတ်တို့၏ နာမည်တည်း၊ ပါဠိတော်၌ ထိုနတ်ဘုံကို အခြေခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကမ္မာလောကအစ (အဂ္ဂည) ကို ပြတော်မူထားသောကြောင့် "ခိဠာပဒေါသိကမူလံ" ဟု မူလထား၍ ထည့်၍ဖွင့်သည်၊ ပါဠိတော်ပုဒ်စဉ် ၄၃ မနောပဒေါသိကံ ပုဒ်၌လည်း နည်းတူသိပါ။

(၄၇) အသတ္တာတိ - ကား၊ အဝိဇ္ဇမာနေန - ထင်ရှားမရှိသော စကားဖြင့်၊ အသံဝိဇ္ဇမာနဋ္ဌေန - ထင်ရှားမရှိသော အနက်ရှိသောစကားဖြင့်၊ (အခ်ိပ္ပါယ်မရှိသော စကားဖြင့်)၊ (အဗ္ဘာစိက္ခန္ဓိဋ္ဌစပ်)၊ ကွတိ အတ္ထော - နက်၊ တုစ္ဆာတိ - ကား၊ တုစ္ဆေန အချည်းနှီးသောစကားဖြင့်၊ အနေ္ဓော သာရဝိရဟိတေန - အတွင်းခွံ ဟုတ်မှန်သော အနက်တည်းဟူသော အနှစ်မှ ကင်းသောစကားဖြင့်၊ (တုစ္ဆေနကို ထပ်ဖြင့်လည်း)၊ [စကားလုံးဟူသော အပေါ်ခွံသာ ရှိ၍ အတွင်းခွံ အနက်ဟူသော အနှစ်မရှိသော စကား—ဟူလို။] မုသာတိ - ကား၊ မုသာဝါဒေန - မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုကြောင်း စကားဖြင့်၊ အာဟူထေနာတိ — ကား၊ ဘူတတ္ထဝိရဟိတေန— ဟုတ်မှန်သောအနက်မှ ကင်းသောစကားဖြင့်၊ အဗ္ဘာစိက္ခန္ဓိတိ— ကား၊ အဘိ အာစိက္ခန္ဓိ-လွှမ်းမိုးရှိ ဟိခိုက်ပြောဆိုကြကုန်၏၊ (စွပ်စွဲကြကုန်၏)။

ဝိပရိတောတိ-ကား၊ ဝိပရိတသညော-ဖေါက်ပြန်သောသညာ ရှိ၏၊ ဝိပရိတစိတ္တော-ဖေါက်ပြန်သောစိတ် ရှိ၏၊ ဘိက္ခေ၀ါစာက်-ကား၊ ကေ၀လံ သာ၀ကရဟန်းတို့မဖက် သက်သက်၊ သမဏော ဂေါတမော၀ယော-သည်သာ၊ နု(ဝိပရီတော)- ဖေါက်ပြန်သည် မဟုတ်သေး၊ ၀ါ— ဖေါက်ပြန်သော သညာ (စိတ်) ရှိသည်မဟုတ်သေး၊ စ-အဟုတ်ကား၊ ယေ— အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ အသု— ထို ရဟန်းဂေါတမ၏၊ အနုသိဋ္ဌိ - အဆုံးအမကို၊ ကရောန္တိ - ပြုကြကုန်၏၊ (လိုက်နာကြကုန်၏)၊ တေ ဘိက္ခူ၊ စ — ထို ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ ဝိပရိတာ— ဖေါက်ပြန်ကုန်၏၊ ၀ါ—ဖေါက်ပြန်သော စိတ်ရှိကုန်၏၊ အတ—ထိုမှ နောက်၌၊ ယံ - အကြင်အကြောင်း အရာကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ဝိပရိတောတိ-ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ — ကုန်၏၊ တံ - ထို အကြောင်းအရာကို၊ ဒယော့တု - ၄ါ၊ သမဏော ဂေါတမောတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊(ဘဂ၀တာ)ဝုတ္တံ။

သုဘံ ဂိမောက္ခန္တိ - ကား၊ ၀ဏ္ဏကသိဏံ-၀ဏ္ဏကသိုဏ်းကို၊ ၀ါ-၀ဏ္ဏကသိုဏ်း ဟူသော အာရုံရှိသော စျာန်ကို၊ (ဥပသမ္ပဇ္ဇ ခ်ီစပ်)၊ အသုဘန္တေ ၀ါတိ - ကား၊ သုဘာ—တင့်တယ်သော ၀ဏ္ဏကသိုဏ်းကို လည်းကောင်း၊ အသုဘာ-မတင့်တယ်

တုစ္ဆာ မုသာ။ ။ဤနှစ်ပုဒ် နောင်၊ ကရိယာ်း အနက်၌ ပဌမာသက်ဟု ဦးကာဆိုး၏၊ ဘိုအတိုင်း ဆိုလျှင် ဤနှစ်ပုဒ်လုံးကို နိပါတ်ပုဒ်ဟု ယူမှ ရှစ်ပြီး လွယ်ပေလိမ့်မည်၊ သို့ရာတွင် "တုစ္ဆန" ဟူသော အမှင့်နှင့် အဘိဓာန် (၆၉၇) ဂါထာကို ကြည့်၍ တုစ္ဆ သည် နိပါတ်ပုဒ် မဖြစ်နိုင်၊ သို့ဖြစ်၍ "တုစ္ဆံ" ဟု ပ၊ဒုတိယာတော်၌ ရှိသင့်၏၊ ထို "တုစ္ဆံ" ကို ပဌမာဝိဘတ္တိနာယူ၍ ထို ပဌမာဝိဘတ်ကို ကရိယာ်းအနက်၌ သက်ပါစေ၊ "မုသာ" ကား အာဟာရန္တ နိပါတ်ဟည်း၊ သို့နောင် ကရိယာ်းအနက်၌ ပဌမာသက် ၍ ခေါ်၏။

သုဘံ ဝိမောက္ခံ။ ။သုဘံမြင့် တင့်တယ်သော ၀ဏ္ဏကသိုဏ်း ဟူသော အာရုံရှိသော စျာန်ကို ယူ၍, ဝိမောက္ခမြင့် ဆန့်ကျင်ဘက် နိ၀ရဏတို့မှ လွတ်သောစျာန်ကို ယူပါ။ ဦးကာ၌မူ "သုဘံ - သုဘာဟုဆိုအပ်သော၊ ဝိမောက္ခ-ဝိမောက္ခ စျာန်ကို" ဟု ဖွင့်၏၊ အဓိပ္ပါယ်မှာ အတူပင်တည်း။

သော ဝဏ္ဏကသိုဏ်းကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗ-အလုံးစုံကို၊ အသုဘန္တိ ဝေ-အသုဘ ဟူ၍သာလျှင်၊ ပဇာနာတိ - ၏။ [စာအုပ်တို့၌ "အသုဘန္တိ ဝေံ" ဟု နိဂ္ဂဟိတ်ဖြင့် ပါဠိပျက်နေသည်၊ အဓိပ္ပါယ်ကို ပါဠိတော်နှင့် ဆက်စပ်ကြည့်ပါ။] စ — ဆက်၊ သုဘန္တေ ဝ ဟသ္မိ သမယေတိ-ကား၊ သုဘန္တိ ဝေ-သုဘဟူ၍သာလျှင်၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ (သုဘဝိမောက္ခ စျာန်ကို ဝင်စားနေရာ ထိုအခါ၌)၊ ပဇာနာတိ-၏၊ အသုဘံ — အသုဘဟူ၍၊ နု ပဇာနာတိ - အပြားအားဖြင့် သိသည်မဟုတ်၊ ဘိက္ခဝေါ စာတိ-ကား၊ ယေ တေ-အချို့သော အကြင်သမဏ ပြုဟ္မဏတို့သည်၊ ဝေံ — သို့၊ ဝဒန္တိ — ကုန်၏၊ (တေ စ-အချို့သော ထိုသမဏ ပြာဟ္မဏတို့သည် လည်းကောင်း၊ ဝိပရိတာ ၌စပ်)၊ တေသံ-အချို့သော ထိုသမဏ ပြာဟ္မဏတို့၏၊ ဘိက္ခဝေါ စ — ဘိက္ခုတို့သည်လည်းကောင်း၊ 'အန္တေ ဝါသိက သမဏာ(စ)— အနီးနေ တပည့်ဖြစ်သော သမဏတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဘိက္ခဝေါကို ထပ်ဖွင့်သည်)၊ ဝိပရိတာ—ကုန်၏၊ ပဟောတိတိ—ကား၊ သမတ္ထော ပဋိပလော— စွမ်းနိုင်ပါ၏။

၄၇။ ဒုက္ခရံ ခေါ တိ — ကား၊ အယံ ပရိဗ္ဗာဇကော — သည်၊ ဝေံ ပသန္နော အဟံ ဘန္တေ အာဒီ-အစရှိသော၊ ယဒိဒံ(ဝစနံ)-အကြင် စကားကို၊ (ပါဠိတော်၌ လာသောစကားကို၊) အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ တံ- ထို စကားကို၊ သာဓု ယေန - ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ကောဟညေန - အုံ့ဩစေလိုသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ (သူတပါး အုံ့ဩစေလို အထင်ကြီးစေလိုသော သဘောဖြင့်)အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အသ - ထို ဘဂ္ဂဝ ပရိဗ္ဗိုဇ်၏၊ ဝေံ - ဤ အကြံသည်၊ အဟောသိ ကိရ-ဖြစ်သတတ်၊ (ကိုယ်)သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ မယှံ-အား၊ ဣဒေါ-ဤမျှလောက်သော၊ ဓမ္မကထံ-တရားစကားကို၊ ကထေသိ-ပြောဟောပြီ၊ အဟံ-သည်၊ တံ — ထို တရားစကားကို၊ သုတ္တာပိ — နှာရ၍လည်း၊ ပဗ္ဗဇိတုံ — ၎၊ နှဲ သင်ကြားမိ—မစွမ်းနိုင်၊ မယာ-သည်၊ တေသု-ဤ ရဟန်းဂေါတမ၏၊ သာသနံ-အဆုံးအမကို၊ ပဋိပန္န သဒိသေန-ကျင့်သူနှင့် တူသူသည်၊ ဘဝိတုံ - ဖြစ်ခြင်း၎၊ ဝန္တတိ-၏၊ (တရား မကျင့်သော်လည်း ကျင့်သလို သဘောမျိုးဖြစ်မှ သင့်မည်)၊ ဣတိ - ဤသို့ အကြံဖြစ်သတဲ့၊ တတော - ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ သော— ထို ဘဂ္ဂဝ ပရိဗ္ဗိုဇ်သည်၊ သာဓ္ဝေယျေန—ဖြင့်၊ ကောဟညေန—ဖြင့်၊ ဝေံ — သို့၊ အာဟ—ပြီ။

တေန-ထို့ကြောင့်၊ (ဘဂ္ဂဝ ပရိဗ္ဗိုဇ်၏ သာဓ္ဝေယျစိတ်, ကောဟညစိတ်ဖြင့် ပြောဆိုခြင်းကြောင့်)၊ အသ-အား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ မမံ-အနာကို၊ [ဤမမံ၏ ပုခုံးပြီးပုံကို သိလက္ခန်ပြဟ္မဇာလသုတ် ဘဲသာဒ္ဒိကာ, စူဠသီလအဖွင့်၌ရှုပါ၊ ဥပမာ

တဒ္ဓိတ် ဆင့်ဖွယ်မလိုသည်သာ ထူး၏။] ဃဏ္ဍေ-ဏ္ဍော ဝိယ-ထိခိုက်သကဲ့သို့၊ ဒုက္ခရုံ ခေါ် ၊ပေ၊ အညဒိဋ္ဌိကေနာတိ အာဒီ-အစရှိသော စကားတော်ကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ — ပြီ၊ တံ — ထိုဒုက္ခရုံ ခေါ်တော် အစရှိသော စကားသည်၊ ပေါဗ္ဗပါဒ သုတ္တေ - ၌၊ ဝုတ္တတ္ထ မေဝ — ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိသည်သာ၊ သာဓုက မနုရက္ခာတိ—ကား၊ သုဗ္ဗ-ကောင်းစွာ၊ အနုရက္ခ-မပျောက်ပျက်အောင် အစဉ် စောင့်ရှောက်လော၊ ဣတိ, ဘဂဝါ- သည်၊ ပသာဒမတ္တာနုရက္ခဏော-ကြည်ညို ခြင်းမျှကို စောင့်ရှောက်ခြင်း၌၊ ပရိဗ္ဗာဇက-ကို၊ နိယောဇေသိ-ယှဉ်စေတော်မူပြီ၊ ဝါ- တိုက်တွန်းတော်မူပြီ။

သောပိ- ထို ပရိဗ္ဗိုဇ်သည်လည်း၊ ဧဝံ မဟန္တံ- ဤမျှလောက် ကြီးကျယ်သော၊ သုတ္တန္တံ-သုတ်တော်ကို၊ သုတ္ဝာပိ-နာရရှိလည်း၊ (နာရပါသော်လည်း)၊ ကိလေသကမ္ခယံ-ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်းကို၊ ကာတုံ-ဌ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ ပန - ထိုသို့ပင် (ကိလေသာကုန်ခြင်းကို ပြုခြင်းဌ) မစွမ်းနိုင်ပါသော်လည်း၊ ဒေသနာ — ဒေသနာတော်သည်၊ အသ - ထို ဘဂ္ဂဝပရိဗ္ဗိုဇ်၏၊ အာယတိ — နောင်အခါ၌၊ ဝါသနာယ — ကိလေသာတို့၏ ကုန်ကြောင်းအကျင့်၌ အထုံ ဝါသနာ၏၊ ဝါ-အကျိုးဌ၊ ပစ္စယော- အထောက်အပံ့သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ သပ္ပတ္ထ — အလုံးစုံသော ပါဋိရပ်၌၊ သေသံ - ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ—ပေါ်လွင် ထင်ရှားသောအနက် ရှိသည်သာ၊ ဣတိ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနိယာ — သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနီ မည်သော၊ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယ- ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၌၊ ပါထိကသုတ္တ ဝဏ္ဏနာ—ပါထိကသုတ်၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ—ပြီးပြီ။

ပါထိကသုတ် ဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

၂။ ဥဒုမ္ဗရိကသုတ်

နိဂြောဓ် ပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထု အဖွင့်

(၅) ၄၉။ ဧဝံ မေ သုတန္တိ ဥဒုမ္ဗရိကသုတ္တံ၊ တတြာယံ အပုဗ္ဗပဒ ဝဏ္ဏနာ၊ [ပါထိကသုတ် အစအတိုင်း အနက်ပေးပါ။] ပရိဗ္ဗာဇကောတိ - ကား၊ ဆန္ဒ ပရိဗ္ဗာဇကော-အဝတ်ဖြင့်ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ပရိဗ္ဗိုဇ်တည်း၊ (အဝတ်ဝတ်သော ပရိဗ္ဗိုဇ်တည်း၊) ဥဒုမ္ဗရိကာယ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမေတိ - ကား၊ ဥဒုမ္ဗရိကာယ — ဥဒုမ္ဗရိကာမည်သော၊ ဒေဝိယာ-မိဖုရား၏၊ သန္တကေ- ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇ ကာရာမေ - ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏ အာရာမ်၌၊ (ပဋိဝသတိ ၌စပ်)၊ [ဥဒုမ္ဗရိကာယဝယ်

သမ္ဗန်အနက်၌ သာမီဝိဘတ် သက်ထားကြောင်း ပြသည်၊ ဋီကာ၌ ဥဒုမ္ဗရိကာယံ ဟု ရှိသောပါဠိအတွက် အနက်တမျိုး ဖွင့်ထားသေးသည်။] သန္ဓာနော်တိ — သန္ဓာနဟူသော အမည်သည်၊ တဿ - ထို အိမ်ရှင် သူကြွယ်၏၊ နာမံ - အမည် တည်း၊ [ထို အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည် ခိုက်ရန်ဖြစ်၍ ကွဲနေသူဝန်ကို စေ့စပ်ပေးတတ် သောကြောင့် "သန္ဓာန" ဟူသော အမည်ကို ရသည်ဟု ဋီကာဆိုး၏။] ပန— ဆက်၊ အယံ- ဤ သန္ဓာနမည်သော အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်၊ မဟာနုဘာဝေါ— ကြီးသော အာနုဘော်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပရိဝါရေတ္တာ - ခြံရံ၍၊ ဝိစရန္တာနံ- လှည့်လည်ကုန်သော၊ ပဋ္ဌန်ဒ ဥပါသကသတာနံ- ဂါးရာသောဥမဒါသကာတို့သက်၊ အဂ္ဂပုရိသော- မြတ်သော ယောကျ်ားဖြစ်သော၊ အနာဂ ါမီ- အနာဂ ါဓ်တည်း၊ ဘဂဝတာ -သည်၊ မဟာပရိသမဇ္ဈေ—မျှားစ္ဆာသော ပရိသတ်အလယ်၌၊ ဧဝံ-သို့၊ သံဝဏ္ဏိတော - ချီးမွမ်းအပ်သူတည်း၊ (ကိံ -အဘယ်သို့ ချီးမွမ်းအပ်သနည်း။)

ဆဟိ ဘိက္ခဝေ အရေဟိ ၊ပေ၊ သဒ္ဓမ္မေ ဣရိယတိတိ - ဟူ၍၊ (သံဝဏ္ဏိတော- တည်း၊) [ဘိက္ခဝေ - တို့၊ ဆဟိ - ခြောက်ပါးကုန်သော၊ အရေဟိ — အကြောင်းအင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော- ပြည့်စုံသော၊ သန္ဓာနော — သန္ဓာန မည်သော၊ ဂဟပတိ-အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်၊ တဿ ဂတော — မြတ်စွာဘုရား၌၊ နိဋ္ဌင်္ဂတော - ယုံမှားခြင်းကင်း ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ရောက်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သဒ္ဓမ္မေ- သူတော်ကောင်းတရား၌၊ ဣရိယတိ — ဖြစ်၏၊ (နေ၏)။ ကတမေဟိ ဆဟိ- အဘယ်ခြောက်ပါးတို့နှင့်နည်း၊ ဗုဒ္ဓေ-၌၊အဝေ့စ္စပသာဒေနဣဿရိယ-ကြောက်ခြင်းနှင့်လည်းကောင်း ၊ပေ၊ အရိယေန - မြတ်သော၊ သီလေန - နှင့် လည်းကောင်း၊အရိယေန-သော၊ဉာဏေန-လောကုတ္တရာဉာဏ်နှင့်လည်းကောင်း၊ [အဂ်ုတ္တိရ် ဆက္ကနိပါတ် အဋ္ဌကထာ၌မူ "ဉာဏေနာတိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေန" ဟု ဖွင့်၏။] အရိယာယ — သော၊ ဂိမုတ္တိယာ - အ်နာဂ ါမိဖိုလ်နှင့်လည်းကောင်း တည်း၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဆဟိ—ကုန်သော၊ ဣရိယတိ — ဤ အကြောင်း အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-သော၊ သန္ဓာနော-သော၊ ဂဟပတိ— သည်၊ တဿ ဂတေ ၌၊ နိဋ္ဌင်္ဂတော—သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သဒ္ဓမ္မေ-၌၊ ဣရိယတိ—၏။]

သော — ထို သန္ဓာနသူကြွယ်သည်၊ ပါတောယေဝ- နံနက်စောစော၌ပင်၊ ဥပေါသတင်္ဂါနိ-ဥပုသ်အင်္ဂါတို့ကို၊ အဓိဋ္ဌာယ- အမ်ခ်ာန်၍၊ (ဆောက်တည်၍)၊ ပုဗ္ဗဏှသမယေ—နေ့၏ ရှေအာဖိုဖြစ်သောအခါ၌၊ (နံနက်အခါ၌)၊ ဗုဒ္ဓပွဓုဝဿ- ဘုရားအမှုးရှိသော၊ သံဃဿ- အား၊ ဒါနံ - အလှူကို၊ ဒတ္တာ - ပေးလှူပြီး၍၊ ဘိက္ခူသု— ကိုသည်၊ ဝိဟာရံ-ဟု၊ ဂတေသု- ကြွတော်မူကုန်လတ္တံ့၊ ဃရေ— အိမ်၌၊ ခုဒ္ဒကမဟလ္လကာနံ-ငယ်ကုန် ကြီးကုန်သော၊ ဒါရကာနံ- ကလေးတို့၏၊ သဒ္ဒေန- အသံသည်၊ ဥဗ္ဗာဠော- ဒိုင်းစက်အပ်သည်၊(ဟုတ္တာ)၊ သတ္ထု—၏၊ သဒ္ဒိ

ဧက- ၌၊ ဓမ္မ- ကို၊ သောသောမိ - နာယူမည်၊ ဣတိ- ဤသို့ ကြံ၍၊ နိက္ခန္တော- (ရာဇဂြိုဟ်မြို့ထဲက) ထွက်လာပြီ၊ တေန—ကြောင့်၊ ဒိဝါဒိဝသ ရာဇဂဟာ နိက္ခမိတိ-ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။

တတ္ထ- ထိုဒိဝါဒိဝသ ရာဇဂဟာ နိက္ခမိဟူသောပါဠိ၌၊ ဒိဝါဒိဝသောတိ-ကား၊ ဒိဝသသ - နေ့၏၊ ဒိဝါနာမ -နေ့အခါမည်သည်၊ မဇ္ဈန္နာတိက္ကမော—နေ့လည်ကို လွန်သောအခါတည်း၊ ဒိဝသသောပိ-နေ့၏လည်း၊ ဒိဝါဘူတေ-နေ့အခါဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ အတိက္ကန္တမတ္တေ-လွန်ကာမျှဖြစ်သော၊ တသ္မိံ မဇ္ဈန္ဟိကေ-ထို မွန်းတည့်အခါ၌၊ နိက္ခမိ-ထွက်လာပြီ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

ပဒီသလ္လိနောတိ- ကား၊ တတော တတော ရူပါဒိ ဂေါစရတော - ထိုထို ရူပါရုံ အစရှိသောအာရုံမှ၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဒီသံဟရိတ္မာ-ရုပ်သိမ်း၍၊ နိလိနော-ကိန်းအောင်းတော်မူပြီ၊ ဗျာနရုတိသေဝနာဝသေန- ဗျာန်ဖြင့် မွေ့လျော်ခြင်းကို မှီဝဲခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကေဝေါ-တပါးတည်း၏အဖြစ်သို့၊ ဂတော-ရောက်တော်မူပြီ၊ မနောဘာဝနိယာနန္တိ-ကား၊ မနဝဃုကာနံ - စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော၊ (ဘိက္ခူနံ ၌စပ်)၊ စ- ဆက်၊ ယေ- ယင်းရဟန်းတို့ကို၊ (ယင်းရဟန်းတို့၏ ဂုဏ်တို့ကို)၊ အာဝဇ္ဇတော-ဆင်ခြင် စဉ်းစားသူ၏၊ မနသိ-စိတ်၌၊

ဒိဝါဒိဝသ။ ။ဒိဝသသ၌ ဒိဝသဗျဝါသည် ဒိဝသ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဒိဝသကို ဒိဝသသဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုပုဒ်၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ဆိုအပ်သော ဒိဝါသဗျဝါကား နေ့သာမည်ကို မဟော၊ မွန်းတည့်လွန်ခါစဖြစ်သော နေ့အဖို့ အထူးကို ပြ၏၊ ထို့ကြောင့် "မဇ္ဈန္နာတိက္ကံ့ဓမာ"စသည် ဖွင့်သည်၊ "ဒိဝသသ – နေ့၏ ဒိဝါ-နေ့အခါ၌၊ ဝါ - မွန်းလွဲခါစ အချိန်၌ " ဟု မှတ်ပါ၊ အခြားနေရာ၌မူ " မဇ္ဈန္ဟိကဒေဝလာ" သို့မဟုတ် "မဇ္ဈန္ဟိကကာလေလာ-မွန်းတည့်အခါ" ဟု ဖွင့်လေ့ရှိ၏၊ မြန်မာတို့က"နေ့လည်"ဟု ခေါ်၍,ရှေးက "နေ့ကြီးတောတော"ဟု သုံးကြသည်။

ပဒီသလ္လိနော။ ။ဗျာနဝင်စားသူ၏ စိတ်သည် အမျိုးမျိုးသော အာရုံမှ ရုပ်သိမ်းကင်းကွာ၏၊ ဗျာနဝင်စား သူသည်လည်း စိတ္တဝိဝေကသို့ ကပ်ရောက်သဖြင့် ကိလေသာ တည်းဟူသော အပေါင်းအဖော် တို့မှ ကင်းသဖြင့် တပါးတည်း ကိန်းအောင်းနေသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "တတော တတော၊ပေ၊ ဝဒတော" ဟု ဖွင့်၏၊ [ပဒီ ရှေး+သံ ရှေးရှိသော+ လီ (သိလေသနေ) ဓာတ်+ယု ပစ္စည်း၊ ဤ၌ သံအနက် အထူးမဖွင့်၊ တခြား ဓနရာ၌ "သမ္မဒေဝ" ဟု ဖွင့်လေ့ ရှိသည်။]

မနောဘာဝနိယာနံ။ ။ မနော (စိတ်ကို) + ဘာဝေန္တိ မနောဘာဝနိယာ၊ ဘူဓာတ်+ဝမိုန အနက်ဟော၊ ကာရိုက် ကြေ, အနိယ ပစ္စည်း ကတ္တားဟော၊ ဒုတိယာ၌ "ဘဝန္တိ"ဟု ပါ၌ ပျက်နေသည်။ ["စိတ်ကို တိုးပွားစေ"ဟူသည် စိတ်၏ ဝိဝဋ္ဋကို မှီသော တိုးပွားမှုကို ဆောင်နိုင်ခြင်းတည်း။]

ကရောတော– ပြုသူ၏၊ (တနည်း) မနုသိကရောတော-နှလုံးသွင်းသူ၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဝိနိဝရဏံ–ကင်းသော နိဝရဏရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဥန္နမတိ–တက်ကြွ၏၊ ဝနုတိ – တိုးပွားလေ၏၊ (တိုးတက် ကြီးထွားလာ၏)၊ [စိတ်အားငယ်သကဲ့သို့ မဟုတ်ပဲ တက်ကြွ ရှင်လန်းလာ၏။] ။

၅၀။ ဥန္နာဒိနိယာဝတိ အာဒီနီ – အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ပေါဌပါဒ သုတ္တေ - ၌၊ ဝိတ္ထာရိတနယေနေဝ - ခွဲဖွင့်အပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ–ကုန်၏။

။ ၅၁။ ယာဝတာတိ–ကား၊ ယတ္တကာ - အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ (ဂိဟိ ၌စပ်)၊[ယာဝတာသည် ယာဝန္တ အနက်ဟော နိပါတ်။] အယံ တေသံ အညတရောတိ – ကား၊ အယံ–ဤ သန္ဓာန သူကြွယ်သည်၊ တေသံ - တို့ လူဝတ်ကြောင် သာဝကတို့တွင်၊ အဗ္ဘန္တရော- အတွင်း၌ ဖြစ်သော၊ [တေသံ အဗ္ဘန္တရောဖြင့် တေသံ၌ ဆင့်ဝိဘတ်၊ နိဒ္ဒါရဏ အနက်ကိုပြ၏။] ဧကော- တယောက်သော၊ သာဝကော – တည်း၊ ဘဂဝတော – ၏၊ သာဝကာ– သာဝကတို့သည်၊ (ပဋိဝသန္တိ ၌ သာမည ကတ္တားအဖြစ်ဖြင့် စပ်)၊ ဂိဟိ အနာဂါမိနော ယေဝ – လူဝတ်ကြောင် အနာဂါမ်တို့သည်ပင် (ဟုတ္တာ)၊ ပဠဿတာ – ငါးရာ အတိုင်းအရှည် ရှိသော သာဝကတို့သည်၊ (ပဋိဝသန္တိ ၌ ဝိသေသ ကတ္တား အဖြစ်ဖြင့်စပ်)၊ ရာဇဂဟေ–၌၊ ပဋိဝသန္တိ – နေကုန်၏။

ယေသံ - ယင်း လူဝတ်ကြောင် အနာဂါမ် ငါးရာတို့တွင်၊ ဧကေကဿ – တယောက် တယောက်၏၊ ပဠ ပဠ– ငါးလီ ငါးလီကုန်သော၊ ဥပါသက သတာနိ–ဥပါသကာ အရာတို့သည်၊ (တနည်း) ပဠ ပဠ ဥပါသက သတာနိ - ဥပါသကာ ငါးရာ ငါးရာစီတို့သည်၊ ပရိဝါရာ- အခြံအရံတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ တေ- ထို ငါးရာစီသော လူဝတ်ကြောင် အနာဂါမ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ အယံ တေသံ အညတရောတိ- ဟူ၍၊ (သိဂီတိကာရော)အာဟ၊ အပ္ပေဝ နာမာတိ- ကား၊ တဿ- ထို သန္ဓာန သူကြွယ်၏၊ ဥပသက်မနုံ- (မိမိတို့ အထံသို့)ကပ်ရောက်ခြင်းကို၊ ပတ္ထယမာနော – တောင့်တလျက်၊ အာဟ - ပြီ၊ ပန - ဆက်၊ ပတ္ထနာ ကာရဏံ–တောင့်တခြင်း၏ အကြောင်းကို၊ ပေါဌပါဒသုတ္တေ- ပေါဌပါဒသုတ် အဖွင့်၌၊ (မယာ) ဝုတ္တမေဝ – ဆိုအပ်ပြီးသည်သာတည်း။

၅၂။ တေဒဝေါ စာတိ–ကား၊ အာဂစ္ဆန္တော–ပရိဗ္ဗိုဇ် အာရုံမ်သို့ လာစဉ်၊ အန္တရာမဂ္ဂေ ယေဝ- ခရီး အကြားဌ၌ပင်၊ တေသံ– ထို ပရိဗ္ဗိုဇ် တို့၏၊ ကထာယ- သုဂတိလမ်း နိဗ္ဗာန်လမ်းတို့၏ ဖီလာကန့်လန့်ဖြစ်သော စကားကို၊[ကထာယာတိ တိရစ္ဆာနကထာယ၊ -ဌီကာ။] သုတတ္တာ – ကြားအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ကြားထားသောကြောင့်)၊ တေ- အညထာ ခေါ ဣမေတိ အာဒိဝစနံ – ဤ

အညတာ ခေါ ဣမေ အစရှိသော စကားကို၊ အဝေါစ-(သန္ဓာနဂဟပတိ က) ပြောပြီ၊ တတ္ထ – ထို အညတာ ခေါ ဣမေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အညတိတ္ထိယာဘိ- ကား၊ (ယေ- အကြင်သူတို့သည်) ဒဿနေနပိ–အမြင်အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ (အယူအားဖြင့်လည်းကောင်း)၊ အာဂမေနပိ- အသွင်အပြင် အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကုတ္တေနပိ – အပြု အမူအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အာဝဝရေန ပိ – အချင်းချင်း အပေါ်၌ ကျင့်ထိုက်သော အကျင့်အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ (အချင်းချင်း အပေါ်ဝယ် ကျင့်ပုံအားဖြင့်လည်းကောင်း) ဝိဟာရေန ပိ - နေခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ (နေပုံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊) ဣရိယာပထေန ပိ-သွားခြင်း အစရှိသော ဣရိယာပုထ် အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ (သွားပုံ ရပ်ပုံ ထိုင်ပုံ အိပ်ပုံ အားဖြင့် လည်းကောင်း၊) အညေ- သာသနာတော် အယူရှိသူတို့မှ အခြားကုန်သော၊ တိတ္ထိယာ – တိတ္ထိတို့တည်း၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ (တေ-တို့သည်)၊ အညတိတ္ထိယာ - အညတိတ္ထိယတို့ မည်၏။

သဂ်မ္မ သမာဂမ္မာတိ-ကား၊ သဂ်န္ဓာ – ကောင်းစွာ ရောက်၍၊ သမာဂန္ဓာ- အညီအမျှ ရောက်၍၊ ရာသီ – အစုအဝေးသည်၊ ဟုတ္ဝာ - ၍၊ နိသိန္နဋ္ဌာနေ – သူတပါးတို့ နေရာ အရပ်၌၊ (ဝိဟာရန်တို ၌စပ်)၊ [ကိုယ့်နေရာနှင့် ကိုယ် တရားနှလုံးသွင်း၍ မနေကြဘဲ သူများနေရာ၌ သွား၍ စကားပြောနေကြသည် – ဟု ဆိုလိုသည်။]အရညဝနပတ္ထာနီ တိ-ကား၊အရညဝနပတ္ထာနီ-တောင်၏လက္ခဏာ သို့ ရောက်သော တောကျောင်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (တောရ ဖြစ်ကုန်သော)၊ ဂါမူပစာရတော – ရွာ ဥပစာမှ၊ မုတ္တာနီ-လွတ်ကုန်သော၊ ဒူရသေနာသနာနီ-ဝေးသောကျောင်းတို့တည်း။

ပန္တာနိတိ- ကား၊ ဒူရတရာနိ-သာ၍ ဝေးကုန်သော၊ မနုဿူပစာရဝိရဟိတာနိ-လူတို့ လှည့်လည်သွားလာကြရာ ဥပစာမှကင်းကုန်သော၊အပ္ပသဒ္ဒါနီတိ-ကား၊ ဝိဟာရူပစာရေန – ကျောင်း၏ ဥပစာဖြင့်၊ ဂစ္ဆတော – သွားသော၊ အဒ္ဓိက ဇနဿ – ခရီးသွားသူ လူအပေါင်း၏၊ သဒ္ဒေနပိ – အသံဖြင့်လည်း၊ မန္ဒ

အရညဝနပတ္ထာနီ။ ။ပကာရေန+ တိဋ္ဌန္တိ ဇေတေသူတိ ပတ္ထာနီ= ဆိတ်ငြိမ်မှုကို လိုလားသူတို့ အပြားအားဖြင့် တည်နေရာကျောင်းများ၊ ဝနေန+ပတ္ထာနီ ဝနပတ္ထာနီ= သင်ပင်တွေဖြင့် ရှုပ်ထွေးနေသော ဧတာဒိ (တောထဲက) ကျောင်းများ၊ ဝနပတ္ထ သဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိ စုန္ဒိပေါက်နေသော သစ်ပင်အပေါင်းကိုလည်း ဟောသေး၏၊ တို့ကြောင့် အရညသဒ္ဒါဖြင့် အထူးပြုသည်၊ အရညာနိ စ+ တားနိ+ဝနပတ္ထာနိစာတိ အရညဝနပတ္ထာနိ၊ သာမာန် တောထဲက ကျောင်းမျိုးမဟုတ် , အရညကင် ဝုတင် ရှိုင်သည်တောဟုဆိုရသောက်အောင် အရညဖြင့်သော ဧတာ,သာမညတောမဟုတ်, တကယ်ဧတောထဲက ကျောင်းများ-ဟူလို၊ ဒုကဂ်တ္တရ ဋီကာကို မှီးသည်။

သဒ္ဒါနိ - နည်းသော အသံရှိကုန်သော၊ အပ္ပနိဿိတာနိတိ-ကား၊ အဝိဘာဝိ တတ္ထေန-ထင်စွဲ ဖြစ်စေအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် မရှိသော၊ (နားထောင်လျှင် အနက်အဓိပ္ပါယ် မထင်ရှားသော)၊ နိဿိသေန – လူတို့၏ စုပေါင်းဆိုသော အသံဖြင့်၊ မန္ဒနိဿိတာနိ–နည်းသော မြို့ရွာ တွန်သံရှိကုန်သော၊ [မြို့ရွာ တွန်သံဟူသည် နားထောင်လျှင် "ဘာ"ဟု ခွဲခြား မသိနိုင်သော မြို့ထဲရွာထဲက စုပေါင်း၍ အုပ်အုပ်ကျက်ကျက်ထွက်ပေါ်လာသော ဆူညံသံတည်း။]

ဝိဇနဝါတာနိတိ-ကား၊ အန္တောသဠာဝရိနော - ကျောင်းတိုက် အတွင်း၌ လှည့်လည် သွားလာခြင်း ရှိသော၊ ဇနသမူဟအပေါင်း၏၊ ဝါတေန-လေဖြင့်၊ ဝိဂတ ဝါတာနိ - ကင်းဝေးသော လေရှိကုန်သော၊ မနုဿရဟသောယျကာနိတိ-ကား၊ မနုဿာနံ-လူတို့၏၊ ရဟသ ကရဏသ - ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ ပြုထိုက်သော အမှုကို ပြုခြင်းအား၊ ယုတ္တာနိ-အနုစ္ဆဝိကာနိ - လျောက်ပတ် ကုန်သော၊ ပဋိသလ္လာန သာရုပ္ပါနိတိ– ကား၊ ဧကီဘာဝဿ – တပါးတည်း အဖြစ်အား၊ ဝါ–တပါးတည်း နေခြင်းအား၊ အနုရူပါနိ-လျောက်ပတ်ကုန်သော၊ (သေနာသနာနိ ၌စပ်)၊ [ပန္တာနိမှ စ၍ ပဋိသလ္လာနသာရုပ္ပါနိ တိုင်အောင် ပုဒ်တို့ကို "သေနာသနာနိ"၌ စပ်၊ ဤ ပုဒ်တို့ အဖွင့်ကို ဝိနည်း မဟာဝါ ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

ဣတိ – သို့၊ သန္ဓာနော–သန္ဓာနမည်သော၊ ဂဟပတိ - အိမ်ရှင် သူကြွယ်သည်၊ ယော – အကြင် မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝေရူပါနိ – ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ သေနာသနာနိ - ကျောင်း အိပ်ရာ နေရာတို့ကို၊ ပဋိသေဝတိ– မှီဝဲ (နေထိုင်) တော်မူ၏၊ မမ – ၏၊ သတ္ထာ – ဆရာဖြစ်တော်မူသော၊ (သော-ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊)အဟော–အော် ...အံ့သြဖွယ်ကောင်းပါပေစု၊ ဣတိ – ဤသို့ စဉ်းစား၍၊ အဠလိ – လက်အုပ်ကို၊ ပဂ္ဂယှ – ချီမြှောက်၍၊ ဥတ္တာမဂေါ–မြတ်သော အင်္ဂါဖြစ်သော၊ သိရသ္မိ -၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတွာ–တည်စေပြီး၍၊ ဣမံ ဥဒါနံ-ဤ ဥဒါန်းစကားကို၊ (အညထာ ခေါ ဣမေ အစရှိသော ဤ ဥဒါန်းစကားကို)၊ ဥဒါနေနေန္တော–ကျူးရင့်လျက်၊ နိသီဒိ-ထိုင်ပြီ။

ဝိဇနဝါတာနိ။ ။ဝါတသဒ္ဒါ"လေ"ဟုသော အနက်ဟောဏ်၊ ဋီကာ၌"ဝိဂတသဒ္ဒါနိ"ဟု ဖွင့်ပြသေး၏၊ ထိုအလို ပါဠိတော်၌ "ဝိဇနဝါဒါနိ" ဟု ရှိ၍, အဋ္ဌကထာ၌လည်း "ဝိဇနပေါဇနသ ဝါ၌ဒေန ဝိဂတဝါဒါနိ"ဟု ရှိရှုပ်ပေလိမ့်မည်၊ သို့ရာတွင် ဤ ဋီကာသည် ဝိနယမဟာဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ ပုဒ်စဉ် (၅၉) အဖွင့်နှင့်ကား မညီပါ။

၅၃။ ဧဝံ ဝုတ္တေတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ သန္ဓာနေန-သော၊ ဂဟပတိနာ-သည်၊ ဥဒါနံ – ကို၊ ဥဒါနေန္တေန – ကျူးရင့်လျက်၊ ဝုတ္တေ – ပြောဆိုအပ်သော်၊ နိဗ္ဗောဓော–သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော–သည်၊ အယံ ဂဟပတိ–သည်၊ မမ–၏၊ သန္တိကေ-၌၊နိသိန္နော-သည်၊(သမာနော)ပါ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊အတ္တနော-၏၊ သတ္ထာရံ ယေဝ-ဆရာကိုသာ၊ ထောမေတိ-ချီးမွမ်း၏၊ ဥက္ကံ သတိ-မြှောက်ပင့်၏၊ အမှေ ပန-ငါတို့ကိုကား၊ အတ္ထိတိပိ-ရှိ၏ ဟူ၍လည်း(ရှိမှန်းတောင်)၊နေ မညတိ-မမှတ်ထင်၊ ဧတသ္မိံ-ဤသူကြွယ်(အပေါ်)၌၊ ဥပဂန္ဓကောပံ-ဖြစ်သော အမျက်ဒေါသကို၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ – ရဟန်းဂေါတမ၏၊ ဥပရိ – အပေါ်၌၊ ပါတေဿာမိ-ကျရောက်စေမည်၊ လှတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သန္ဓာနံ-သော၊ဂဟပတိံ-ကို၊ တေံ – ဤစကားကို၊ (ယဉ္စေ ဂဟပတိ အစရှိသော ဤစကားကို)၊ အဝေါစ–ပြီ။

ယဉ္စေတိ-ယဉ္စေဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ စောဒနတ္ထော-အပြစ်တင်ခြင်း အနက်၌၊ (ပဝတ္တော – သော) နိပါတော-တည်း၊ [ပါဠိတော်၌ “ယဉ္စေ – အပြစ်တင်ပါရစေ”ဟု အနက်ပေး။] ဇာနေယျာသိတိ-ကား၊ ဗုဒ္ဓေယျာသိ-သိလော၊ ပဿေယျာသိ-ရှုပါလော၊ ကေန၊ဧဝ၊သလ္လပတိတိ-ကား၊ ကေန ကာရဏေန–အဘယ် အကြောင်းကြောင့်၊ ကေန ပဋိဂ္ဂလေန–နှင့်၊ သဒ္ဓိံ–အတူ၊ သမဏော ဂေါတမော - သည်၊ သလ္လပတိ – စကားပြောအံ့နည်း၊ ဝဒတိ ဘာသတိ–

စကားပြောဆိုအံ့နည်း၊ ကိံ- အဘယ် အနက်အဓိပ္ပါယ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ ကိဿ–တစုံတရာသော၊သ လ္လာပ ကာရဏံ- အတူတကွ စကားပြောခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ (အတူ စကားပြောဆိုဖို့ရန် အကြောင်းသည်)၊ ယဒိ ဘဝေယျ-အကယ်၍ ရှိအုံ၊ ကောစိ ဝါ-တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ သလ္လာပတ္ထိကော-အတူဘက္ခ ပြောဆိုခြင်းဖြင့် အလိုရှိသည်၊(ဟုတ္တာ)၊ ယဒိ ဂဟ္ဌေယျ- အကယ်၍ သွားအုံ၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) [ဧဝံ သတိ-တစုံတရာ အတူတကွ စကားပြောဆိုခြင်း၏ အကြောင်းလည်းရှိ,တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ရဟန်းဂေါတမ အထံသို့ စကားပြောလိုသည်ဖြစ်၍ သွားလသော်–

ကေန ၊ဧဝ၊ သလ္လပတိ။ ။ကေနဒ္ဓ နာ်ဝ ဝိဘာတ်သည် ဟိတ် အနက်ကိုလည်း ဇဟာ၏၊ သဟ ယောဂ အနက်ကိုလည်း ဇဟာ၏၊ ထို့ကြောင့် “ကေန ကာရဏေန” ဟုလည်းကောင်း, “ ကေန ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိ” ဟုလည်းကောင်း နှစ်နက် ဖွင့်သည်၊ (နှစ်နည်းဖွင့်သည် မဟုတ်)၊ မှန်၏- တဝိဘာတ်ထည်းဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော ဝုဒ်ပင်ဖြစ်စေ (တဒ္ဓိတဇ) တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း အနက်ရှိသောမှ (ပဒသမာဟာရ) သမာသ်ပုဒ်တို့ကဲ့သို့ မျှားစွာသော အနက်ကိုထင်ရှားပြနိုင်ပါသည်၊“ ဧကေန-အဘယ်အကြောင်းဧကြောင့်, အဘုယ်သူနှင့်”ဟု ဟာခါထည်း နှစ်နက်ပေးပါ။

ဟူလို။] သလ္လပေယျ – အတ္တုတက္ခ စကားပြောရာ၏၊ ပန – ထိုသို့ အတ္တုတက္ခ စကားပြောရာပါသော်လည်း၊ ကာရဏာ-အကြောင်းသည်၊ (အတ္တုတက္ခ စကားပြောဆိုနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်)၊ နအတ္ထိ-မရှိ၊တံ်ဃာ-ထို ရဟန်းဂေါတမ၏၊ သန္ဓိကံ-သို့၊ ကောစိ-တစုံ တယောက်သည်၊ နဂစ္ဆတိ-မသွား၊ သ္ဘာယံ(သော+ အယံ) သမဏော ဂေါတမော–သည်၊ ကေန – အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ ကေန – အဘယ် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ, သလ္လပတိ – စကား ပြောမည်နည်း၊ အသလ္လပန္တော–စကား မပြောလသော်၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ဥန္နာဒီ–မြင့်ကျယ်သော အသံရှိသည်၊ ဝါ – ပဲ့ဘင်ထပ်သော အသံရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ– ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ–ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။

သာကစ္ဆန္တိ– ကား၊ သံသန္ဒနံ – စကားဖြင့် နှီးနှောခြင်းသို့၊ (သမာပဇ္ဇတိ ဌိတပ်)၊ ပညာဝေယျတ္တိယန္တိ-ကား၊ ဥတ္တရ ပစ္ဆိတ္တရနယေန– ဖြေဆိုခြင်း, တုံ့ပြန်၍ ဖြေဆိုခြင်းဟူသော နည်းဖြင့်၊ ဘုဏ္ဍတ္ထာဘာဝံ - ထက်မြက်သောဉာဏ်ရှိသူ၏အဖြစ်သို့၊ (သမာပဇ္ဇတိ ဌိတပ်)၊ [ဝိယတ္တသ + ဘာဝေါ ဝေယျတ္တိယံ၊

သလ္လပေယျ။ ။[ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] နိဂ္ဂြောဓပရိဗိုဇ်၏ ရှေမှောက်၌ သန္ဓာန သူကြယ်သည် စကားတပြောပြောဖြင့် ဆူညံနေသော ပရိဗိုဇ်တို့၏နေပုံနှင့် တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်စွာ တောရကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူလေ့ရှိသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ နေပုံတို့ တမျိုးစီဖြစ်ပုံကို ဥဒါန်းကျူး၏၊ ထိုအခါ နိဂ္ဂြောဓပရိဗိုဇ်က "သူတို့ကိုနှိမ်၍ ကိုယ့်ဆရာကို ချီမြှောက်ရပါ့မလား"ဟု မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ကာ "ကေန သမဏော ဂေါတမော သဒ္ဓိ သလ္လပတိ"စသောစကားကို ပြောသည်၊ ယင်းစကား၏ ဆိုလိုရင်းမှာ "စကားပြောစရာ အကြောင်းရှိလျှင် တစုံတယောက်ကလည်း ရဟန်းဂေါတမထံ ရောက်လာလျှင် သူလဲ စကားပြောမှာပဲ"။

နပန ကာရဏံ အတ္ထိ။ ။ယခုတော့ သူ့မှာ စကားပြောဖို့ရာ အကြောင်းမရှိပါ၊ သူ့ထံ တယောက်မှလည်း မသွားပါ၊ သို့ဖြစ်လျှင် ရဟန်း ဂေါတမဟာ ဘာအကြောင်းကြောင့်- ဘယ်သူနှင့် စကားပြောရမှာလဲ, စကားမပြောလျှင် ဘယ်မှာ ဆူဆူညံညံ ဖြစ်နေတော့မှာလဲ - ဟူလို၊ ထိုသို့ စကားပြောဖို့ရန် အကြောင်း မရှိခြင်း, သူ့ထံ ဘယ်သူမှ မသွားခြင်း၏အကြောင်းကို "သုညာဂါရဟာတာ"စသည်ဖြင့် ဆက်ပြောလေသည်။

ဥတ္တရ ပစ္ဆိတ္တရနယေန။ ။[ဥတ္တရသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ တတိယတွဲ၌ ပြသားပြီ။] (က) ယော ဟိ ပရသ ဝစနံ တိဝုက္ခလေန နယေန ရှပေတိ = အကြင်သူသည် သူတပါး၏စကားကို တိဝုက္ခလနည်းဖြင့် ဖေါက်ပြန် (တွေ့ဝေ) စေ၏။ (ခ) တထာ ပရသ ရှပနဝ့စ်နံ ဇာတိဘာဝံ အာပါဒေတိ = ထို့အတူ သူတပါး၏ ဖေါက်ပြန် ဒ့တွေ့ဝေနေသောစကားကို ပင်ကိုယ် အမှန်သဘောသို့ ရောက်စေ၏၊ တသ တာဒိသံ ဝစနသဘာဝံ ဉာဏဝေယျတ္တိယံ ဝိဘာဝေတိ ပါကဋံ ကရောတိ=ထိုသူ၏ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော် စကားသဘောသည် တက်မြက်သောဉာဏ်

ပညာယ + ဝေယျာဝစ္စတိယံ ပညာဝေယျတ္ထိယံ၊ (ပညာအားဖြင့် ထက်မြက်သူ၏ အကြံဉာဏ်)၊ သုညာဂါရဟတာတိ- ကား၊ သုညာဂါရေသု— ဆိတ်ငြိမ်ရာကျောင်း တို့၌၊ နဋ္ဌာ-ပျက်စီးပြီ၊ [ဟတာ၌ ဟနဓာတ်ကို နဿဓာတ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။] ဟိ-ခဲ့၏၊ သမဏေန ဂေါတမေန-သည်၊ ဗောဓိမူလေ-ဗောဓိပင်၏အနီး အောက်၌၊ အပ္ပမတ္တိကာ-နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ပညာ-ကို၊ အဓိဂတာ-ရအပ်ပြီ၊အသ-ထိုရဟန်းဂေါဘမ၏၊ သာပိ-ထိုပညာသည်လည်း၊ သုညာဂါရေသု-တို့၌၊ ကေကသ - တပါးတည်းပြစ်၍၊ နိသိဒတော - နေလသော်၊ (နေခြင်းကြောင့်၊) နဋ္ဌာ-ပျက်သွားပြီ၊ ပန-အဖို့တပါးကား၊ (တနည်း) ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ မယံဝိယ - ငါတို့ကဲ့သို့၊ ဂဏသင်္ဂဏိကံ- အပေါင်းအဖေါ်တို့နှင့် ပေါင်းသင်း နေထိုင်ခြင်းကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ယဒိ နိသီဒေယျ - အကယ်၍ နေအုံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ အသ- ထိုရဟန်းဂေါတမ၏၊ ပညာ-သည်၊ နု နသေယျ- မပျက်ရာ၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒသေတိ-ပြ၏။

အပရိသာဝဝရောတိ-ကား၊ အ ဝိသာရဒတ္တာ-ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်း,ရဲတင်းသူ မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိသံ- သို့၊ သြတရိတုံ- သက်ဝင်ခြင်းငှါ၊ နသက္ကောတိ-နိုင်၊ [အဝစရတ်တိ အဝစရော၊ ပရိသာယ+ အဝစရော ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်တွဲ၊နု+ပရိသာဝစရော=အပရိသာဝစရော။] နာလံ သလ္လာပါယာတိ-ကား၊ သလ္လာပံ- အတူတကွစကားပြောခြင်းကို၊ ကာတုံ - ငှါ၊ နု သမတ္ထော-မစွမ်းနိုင်၊ အန္ဓမန္ဓာနေဝါတိ- ကား၊ ကောစိ— တစုံတယောက်သည်၊ ဓံ-ကို၊ ပဗ္ဗံ - ကို၊ ပုစ္ဆေယ္ယ- မေးရာ၏၊ ဣတိ- ဤသို့ ကြံ၍၊ ပဗ္ဗာဘိတော - ပြဿနာမှ ကြောက်သည်၊ (ပြဿနာမေးခြင်းမှ ကြောက်သည်)၊ (ဟုတ္တာ)၊ အန္ဓမန္ဓာ နေဝ - အစ္စန်အဖျားသာလျှင် ဖြစ်ကုန်, အစ္စန်အဖျားသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ပန္ဓသေနာသနာနိ - အစ္စန်အဖျားဖြစ်သော ကျောင်း အိပ်ရာနေရာတို့ကို၊ သေဝတိ- ၏။

ဂေါကာဏာတိ-ကား၊ ကေကိုဟတာ—ပျက်စီးသော မျက်စိတဖက်ရှိသော၊ (မျက်လုံးတဖက် ပျက်နေသော)ကားဏာ ဂါဝီ-ကာဏ်းသောနွားမတည်း၊ သာ—ထိုနွားမသည်၊ ပရိယန္ဓစာရိနီ — အစ္စန်အဖျားဖြစ်သော အရပ်၌ လှည့်လည်ရခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ ကိရ-ဖြစ်သတဲ့၊ အန္ဓမန္ဓာနေဝ-အစ္စန်အဖျားသာလျှင်ဟု, အစ္စန်အဖျားသာလျှင်ဖြစ်သော အရပ်တို့ကိုသာ၊ သေဝတိ(ကိရ)- မှီဝဲရ

ရှိသူ ဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားစေနိုင်၏၊ [.ထိုသူမျိုးကို ပညာထက်မြက်သူ , ပညာကြီးသူ , ဝကားပြော ကျမ်းကျင်သူ ဟု ခေါ်သည်၊ တိပိုဋကလနည်း၏ အဓိပ္ပါယ်ကို နေတွေ့ဟာရ ဒီပနီ၌ ကြည့်ပါ။]

သတ္တဲ့၊ သာ-သည်၊ ကာဏကွ္ဍိဘာဝေန—ကာဏ်းသောမျက်လုံး ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝနန္ဓာဘိမုခီပိ - တောသို့ ရှေးရှု မျက်နှာရှိသည်လည်း၊ (တောသို့ ရှေးရှု မျက်နှာမူသည်လည်း၊) ဘဝိတုံ-ဌာ၊ နသက္ကောတိ-နိုင်၊ ကသ္မာ-နည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပတ္တေနဝါ—သစ်ရွက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သာခါယဝါ-သစ်ခက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကဏ္ဍကေနဝါ-ဆူးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဟာရဿ-ထိခိုက်ခြင်းမှ၊ ဘာယတိ-ကြောက်၏၊ (တသ္မာ-ထို့ကြောင့်တည်း၊) [ထို့ကြောင့် တောဖက်သို့ မျက်နှာမလှည့်ဝံ့ — ဟူလို။] ဂုန်— နှာ်းတို့၏၊ အဘိမုခီပိ — ရှေးရှု မျက်နှာရှိသည်လည်း၊ ဘဝိတုံ နသက္ကောတိ၊ ကသ္မာ - နည်း၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ သိင်္ဂေနဝါ - ဦးချိုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကဏ္ဍေနဝါ- နှားရွက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါလေနဝါ- အမြီးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပဟာရဿ — ပုတ်ခတ်ခြင်းမှ၊ ဘာယတိ - ကြောက်၏၊ (တသ္မာ - တည်း)၊ [ထို့ကြောင့် နှာ်းများဖက်သို့လည်း မျက်နှာမလှည့်ဝံ့- ဟူလို။]

ဣဃ်ာတိ-ဣဃ် ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ စောဒနတ္ထေ-တိုက်တွန်းခြင်းအနက်၌၊ (ပဝတ္တော) နိပါတော - တည်း၊ [ဤ၌ စောဒနတ္ထဟူသည် အပြစ်တင်ခြင်းမဟုတ်, တိုက်တွန်းခြင်းတည်း၊ "ဣဃ် — တိုက်တွန်းပါ၏" ဟု ပေး။] သံသာ ဒေယျာမာတိ-ကား၊ ကေပဋ္ဌပုစ္ဆနေနေဝ - တခုသောပြဿနာကို မေးခြင်းဖြင့်ပင်၊ သံသာဒနံ- ဆုတ်နှစ်ခြင်းသို့၊ (တွန်ခဲဆုတ်ခြင်းသို့)၊ ဝိသာဒံ- ပင်ပန်းခြင်းသို့၊ [ဤကာဠ "ဝိသာရံ" ဟု ရှိ၏။] အာပဇ္ဇံ-ရောက်သည်ကို၊ ဝါ-ရောက်အောင်၊ ကရေယျာမ- ပြုကုန်လတ္တံ့၏၊ တုစ္ဆကုမ္ဘိဝ နဒ္ဓိ-ကား၊ နံ- ထို ရဟန်းဂေါတမကို၊ ရိတ္တဃဋ ဝိယ - ရေမှ ကင်းဆိတ်သောအိုးကိုကဲ့သို့၊ (ဩရောဝေယျာမ ၌စပ်)၊ ဩရောဝေယျာမာတိ—ကား၊ ဝိနန္ဓေယျာမ-ဖွဲ့တုပ်ကုန်အံ့၊ ဟိ—ထင်ရှားအောင်

ကာဏကွ္ဍိဘာဝေန။ ။ တောဖက်သို့ မျက်နှာမလှည့်ဝံ့ခြင်းမှာ တောထဲသွားလျှင် သစ်ရွက် သစ်ကိုင်း ဆူးခက်တို့ဖြင့် တိုက်မိမှာ ကြောက်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ ထိုသို့ကြောက်ရခြင်းမှာလည်း မျက်စိတဖက် ပျက်နေခြင်း ကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ကာဏကွ္ဍိဘာဝကို ဝနန္ဓာဘိမုခီ၏ အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ဆိုထားသည်၊ [ကသ္ဒါ ပါသော ပုစ္ဆာဝုါကျများ၌ ရှေးဝါကျရှိ ပုဒ်များကို လိုက်စေ၍ အကျယ် အနက်ပေးနိုင်သည်၊ ဤ၌ အလွယ်ပေးထားပါသည်၊ အကျယ်ပေးနည်းကို ဆရာများကနားလည်အောင် ပြောပြပါလေ။]

ဩရောဝေယျာမ။ ။အဝ+ရုဓ ဓာတ်သည် အာဝရဏ (ပိတ်ဆို့ခြင်း) အနက်ကို ဟောသည်၊ ထို ပိတ်ဆို့ခြင်းဟူသည် ဝါဒတည်းဟူသော ကွန်ယက်ဖြင့် မလွတ်အောင် ဖွဲ့တုပ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် 'ဝိနန္ဓေယျာမ" ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်သည်၊ "ဩရောဝေယျာမ မညေ-ပိတ်ဆို့ထားနိုင်ကုန်ရာ၏၊ ဝါ- ဝါဒဖြင့် ချုပ်ကိုင်ထားနိုင်ကုန်ရာ၏"ဟု ဥပေးပါ။

ပြဦးအုံ့၊ ပူရိတစသဒ္ဒေါ—ရေဖြင့်ပြည့်သော အိုးသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဣတောစိတောစ—ဤမှ ဤမှလည်း၊ ပရိဝတ္တေတ္ဝာ— ပြန်လှန်၍၊ သုဝိနန္ဒနီယော- လွယ်ကူစွာ ဖွဲ့တုပ်အပ်သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ ရိတ္တကော-ရေမှ ကင်းဆိတ်သောအိုးသည်၊ ယထာဂုစိ- အလိုရှိတိုင်း၊ ပရိဝတ္တေတ္ဝာ- ၍၊ ဝိနန္ဒိတုံ- ဖွဲ့တုပ်ခြင်းငှါ၊ သက္ကာ— စွမ်းနိုင်သည်၊ ဟောတိ၊ [ဤ ပူရိတစသဒ္ဒေါ ဟိ စသော ဝါကျတို့သည် ဗျတိရေက, အန္ဒယ, ဥပဟာန ဝါကျတို့တည်း။] ဒေဝမေဝ - ဤ အတူပင်၊ ဟာတ ပညတာယ - ပျက်စီးသောပညာ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ရိတ္တကုမ္ဘိသဒိသံ— ရေမှ ကင်းသောအိုးနှင့် တူသော၊ (ရေမရှိသောအိုးနှင့် တူသော)၊ သမ်ဏ ဂေါတမံ - ကို၊ ဝါဒ ဝိနန္ဒနေန - ဖွဲ့တုပ်ကြောင်း အယူဝါဒဖြင့်၊ သမန္တာ— ထက်ဝန်းကျင်မှ၊ ဝိနန္ဒိသာမ-ဖွဲ့ဘုပ်ကုန်အုံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြောဆို။

ဣဟ - သို့ ပရိဗ္ဗာဇကော - သည်၊ သတ္ထု - ၏၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ- ရွှေအသွင်ကဲ့သို့သော အသင်းရှိသော၊ နလာဋမဏ္ဍလံ-နဖူးတော် အပြင်ကို၊ အပသာရေန္တော- မမြင်သည်၊ (ဟုတ္ဝာ) ဒသဗလဿ - ၏၊ ပရမ္မုခါ - မျက်နှာယင်ခံ၌၊ အတ္တနော- ၏၊ ပလံ—ဥာဏ်စွမ်းကို၊ ဒီပေန္တော-ပြလျက်၊(တုစ္ဆ ဂဠိတံ ဂဠိ ၌စပ်)၊ [အခုမ်ာ ဘဂယ် မရှိသော ဥာဏ်စွမ်းကို ထုတ်ပြလျက်။] အသမ္ဘိန္နံ-အမျိုးစာတ်အားဖြင့် မရောနှောသော၊ ခတ္တိယာ ကုမာရံ - မင်းမျိုး သတိုးသားကို၊ စာတိယာ-စာတ်အားဖြင့်၊ ဃဋ္ဌယန္တော— ထိပါး စေ့ကားသော၊ စက္ကာလ ပုတ္တော ဝိယ— ဌနန်းစက္ကားဇ၏ သားကဲ့သို့လည်းကောင်း၊မိဂရာဇာနံ-သားကောင်တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ အသမ္ဘိန္နကေသရသီဟံ— အမျိုးစာတ်အားဖြင့် မရောနှောသော ကေသရာဇာခြင်္သေ့ ကို၊[အခြားမျိုးစာတ်နှင့် ရောနှောနေလျှင် ခြင်္သေ့ ၌ ရှိသင့်သော အားစွမ်းမရှိနိုင်သောခြင်္သေ့ အသမ္ဘိန္နဟု အထူးပြု၍ ဆိုသည်။] တာမေန- အားအစွမ်းဖြင့်၊ ဃဋ္ဌေန္တော—သော၊ ဇရသိဂါလော ဝိယ— မြေခွေးအိုကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ နာနပ္ပကာရံ— အထူးထူးသော အပြားရှိသော၊ တုစ္ဆ ဂဠိတံ— အချည်းနှီး ကြုံးဝါးခြင်းကို၊(အခြောက်တိုက် ကြုံးဝါးခြင်းကို)၊ ဂဠိ-ကြုံးဝါးပြီ.ဥပါဒါဂေါဝိ-သည်လည်း၊ စိန္တေသိ-စဉ်းစားပြီ၊(ကိ)အယံ ပရိဗ္ဗာဇကော- သည်၊ အတိဝိယ—အလွန် အကဲသာလျှင်၊ ဂဠတိ-၏၊ အဝိဝိဟုသနတ္ထာယ-အဝိဝိ ကို ထိခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပါဒံ—ခြေကို၊ ဘဝဂ္ဂဟာဏတ္ထာယ - ဘဝဂ်ကို လှမ်းကိုင်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ ဟတ္ထံ - လက်ကို၊ ပသာရယန္တော ဝိယ — ဆန့်တန်းသွေ့ကဲ့သို့၊ နိရတ္ထကံ-အကျိုးမရှိသော ကြုံးဝါးခြင်းကို၊ ဝါယမတိ - အားထုတ်၏၊ [ရှေးနိဿယ၌ "နိရတ္ထကံ-အကျိုးမရှိသော စကားကို"ဟု ဆိုပေး၏၊ ဤ၌ကား "တုစ္ဆ ဂဠိတံ ဂဠိ"ကို ထောက်၍ ပေးသည်။] မေ - ၏၊ သတ္ထာ-သည်၊ ဣမံ ဌာနံ- သို့၊ သစေ အာဂစ္ဆေယျ-အကယ်၍ ကြွလာတော်မူအုံ့၊ (ဧတံ သတိ - သော်၊) ဣမသ္မာ ပရိဗ္ဗာဇကသ- ၏၊ ယာဝ ဘဝဂ္ဂါ- ဘဝဂ်တိုင်အောင်၊ ဥဿီတံ-ဖောင်

မတ်နေသော၊[ဥ ရှေးရှိသော သိ ဓာတ်သည် ဥဿဝယ(မြင့်မောက် ထောင်မတ်ခြင်း) အနက်ကို ဟောသည်။] မာနဒ္ဓံ - မာနတည်းဟူသော အလံကို၊ ဌာနသောဝ- တခဏခြင်းဖြင့်ပင်၊ သြပါတေယျ - အောက်သို့ ကျစေရာ၏၊ ဣတိ-ဝ သို့ စဉ်းစားပြီ။

၅၄။ ဘဂဝါ- သည်လည်း၊ တေသံ — ထို နိဂြောဓပရိဗိုဇ်နှင့် သန္ဓာနသူကြွယ်တို့၏၊ တံ ကထာသလ္လာပံ—အတူတကွ ပြောဆိုအပ်သော ထိုစကားကို၊ (ထိုစကား ပြောသံကို၊)အသောသိ ယေဝ-ကြားသိတော်မူသည်သာ၊ တေန-ထိုသို့ ကြားသိတော်မူခြင်းကြောင့်၊ အသော်သိ ခေါ ဣမံ ကထာသလ္လာပန္တိ—ဟူ၍၊ (သဒ္ဒါတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ သုံမာဂဓာယာထိ (ဣတ္ထ) — ဌ၊ သုမာဂဓော နာမ—သုမာဂဓောမည်သည်၊ ပေါက္ခရဏီ—ရေကန်တည်း၊ [သုမာဂဓောယ ဟူသော ပကတိ ပစ္စယဖြင့် ပြီးသော ဝိဘတ်ဖြန့်ဖုန်ဝယ် သုမာဂဓော ဟူသော ပကတိ ပုဒ်တစိတ်ကို ဖွင့်ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဣတ္ထ" ဟု ထည့်။] ယဿာ-ယင်း ရေကန်၏၊ တီရေ-ကမ်းနား၌၊ နိသိန္နော-သော၊ အညတရော—သော၊ ပုရိသော-သည်၊ ပဒုမနာဠေ-ပဒုမ္မာ ကြာရိုးတို့၏ အကြားတို့ဖြင့်၊ အသုရဘဝနံ-အသုရာဘုံသို့၊ပဝိသန္တံ-ဝင်နေသော၊အသုရသေနံ-အသုရာစစ်တပ်ကို၊ အဒ္ဒသ-မြင်ပြီ၊ မောရနိဝါပေါ တိ(ဣတ္ထ)-ဌ၊ ဘတ္တံ—အစာကို၊ နိဝါပေါ-နိဝါပဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ—၏၊ [နိဝါပ သဒ္ဒါသည် ဤနေရာ၌ "စိုက်ပျိုးအပ်သော မျိုးစေ့"ကို မဟော၊ "အစာ"ကိုသာ ဟောသည်။] ယတ္ထ- အကြင် အရပ်၌၊ မောရာနံ- ဥဒေါင်းတို့အား၊ အဘယေန—ဘေးမဲ့နှင့်၊ သဒ္ဓိ—ကဲ့၊ နိဝါပေါ—အစာကို၊ ဒိန္နော-ပေးအပ်ပြီ၊ တံ ဌာနံ-ထို အရပ်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

သုမာဂဓာ၊ပေ၊အဒ္ဒသ။ ။တချို့က "သုမာဂဓာဟူသော အမည်သည် မြစ်၏ အမည်တည်း" ဟု ဆိုကြ၏၊ ဆို အဆို၏ မှားယွင်းပုံကို ပြလိုမှ "သုမာဂဓာနာမ ပေါက္ခရဏီ"ဟုဖွင့်၍ ရေကန်ဖြစ်ကြောင်း အခြားသောသုတ်၌ လာသည်ကို ပြခြင်းငှါ "ယဿာ တီရေ" အစရှိသည်ကို ဆိုသည်။

မောရနိဝါပေါ။ ။ မောရာနံ+နိဝါပေါ ဣတော တိ မောရနိဝါပေါ၊ ဘိန္နာဓိကရဏဟဟုဒ္ဒီဟိ၊ ဟဟုဒ္ဒီဟိ ထုံးစံအတိုင်း၊ အတ္ထိ သန္တိ စသော ကြိယာများ ထည့်ရမည့် ဖြစ်ရာ ဤ၌ နိဝါပေါ ဒိန္နောကို ကြည့်၍ "ဒိန္နော" ဟု ထည့်ပါ၊ ဥဒေါင်းတို့အား အစာပေးရာ ဖြစ်သော အရပ်—ဟူလို၊ ဗျတိရေကဏာနမ္ပိ ဟိ ပဒါနံ-တူသော တည်ရာ မရှိသော ပုဒ်တို့၏လည်း၊ ဗဟိရတ္ထသမာသော ဟောတိ ယေဝ, ယထာ "ဥရသိ လောမော" တိ၊ (တနည်း)နိဝါပေါ ဣတော နိဝါပေါ ဟု ရှေးဦးစွာ အသတ္တိ ပြုပြီးမှ "မောရာနံ+နိဝါပေါ"ဟု စတုတ္ထီ တပ္ပုရိသ် တွဲပါ။

အဗ္ဗောကာသေတိ - ကား၊ အင်္ဂဏဋ္ဌာနေ - လွင်ပြင် အရပ်၌၊ (စက်မတိ ၌ စပ်)၊အဿာသ ပတ္တာတိ - ကား၊ တုဋ္ဌိပတ္တာ-နှစ်သက်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည်၊ သောမနဿ ပတ္တာ — ဝမ်းမြောက်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ ထည့်၍ ပဋိဇာနန္တိ၌စပ်)၊ အဗ္ဘာသယန္တိ - ကား၊ ဥတ္တမ နိဿယ ဘူတံ-မြတ်သော မှီရာ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ [အဓိကော အာသယော အဗ္ဘာသယော ဟု ပြု၊ အဓိသဒ္ဒါ သေဋ္ဌ,အနက်ဟော၊ အာသယလဒ္ဒါ နိဿယ (မှီရာ) အနက်ဟော။]

အာဒိဗြဟ္မစရိယန္တိ - ကား၊ ပုရာဏ ဗြဟ္မစရိယံ-ရှေးဦး ဖြစ်သော ဗြဟ္မစရိယ ဟု ဆိုအပ်သော၊ အရိယမဂ္ဂံ - အရိယာမဂ်ကို၊ (ပဋိဇာနန္တိ-ဌ စပ်)၊ ဣဒံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-သည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ ယေန-အကြောင်တရားဖြင့်၊ ဘဂဝတာ - သည်၊ ဝိနီတာ - ဆုံးမအပ်ကုန်သော၊ သာဝကာ - တို့သည်၊ အဗ္ဘာသယံ - လွန်ကဲသော မှီရာဖြစ်သော၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယဘူတံ - ရှေးအစက ဗြဟ္မစရိယ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ အရိယမဂ္ဂံ - ကို၊ ပူရေတ္တာ - ပြည့်စေ၍၊ အရဟတ္တာဓိဂမဝသေန-အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊အဿာသပတ္တာ-သက်သာရာရကြောင်း ဖြစ်သော ပီတိသောမနဿသို့ ရောက်ကုန်၏ ဟူ၍၊ ပဋိဇာနန္တိ - ဝန်ခံနိုင်ကုန်၏၊ သော ဓမ္မော-ထိုတရားသည်၊ ကောနာမ - အဘယ်မည်သော တရားပါနည်း၊ ဣတိ - ဤ အနက်သည်၊ ဝါ- ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ ပြန်လှည့်စပ်ပါ။) [အဋ္ဌကထာဝါကျ အစဉ်အတိုင်း လွယ်ကူအောင် အနက်ပေးထားပါသည်၊ မှတ်ချက်ကို ပါဠိဆောင်၌ ကြည့်ပါ။]

အဿာသပတ္တာ။ ။အာသသတိ ဧတေနာတိ အဿာသော၊ [အာ+သသဓာတ်+ဏပစ္စည်း။] ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်ခြင်းမရှိပဲ အသက်ရှင်နိုင်ကြောင်း (သက်သာရာ ရကြောင်း) ပီတိ သောမနဿ၊ အဿာသံ+ပတ္တာ အဿာသ ပတ္တာ၊ [အဋ္ဌကထာ၌ တုဋ္ဌိဖြင့် ပီတိကို ပြသည်။]

အာဒိဗြဟ္မစရိယံ။ ။ အခြားနေရာ၌ မဂ္ဂ ဗြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်သောကြောင့် အာဒိမည်၏ ဟု ဖွင့်လေ့ရှိ၏၊ ၎င် ဒုနရာ၌မူ ရှေးဖြစ်၍ အာဒိမည်၏၊ မှန်၏ — ရှေးဘုရားရှင်, ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ, သာဝက အားလုံးတို့သည် ၎င်အချင်း အရာဖြင့်ပင် အရိယာမဂ်ကို ရအပ်ပြီ၊ ထို.ကြောင့် ပုရာဏ၊ပေ၊ အရိယမဂ္ဂံ ဟု ဖွင့်သည်၊ ဗြဟ္မ+စရိယံ= ဗြဟ္မစရိယံ၊ အာဒိ (ဘူတံ) + ဗြဟ္မစရိယံ=အာဒိဗြဟ္မစရိယံ၊ ရှေးဦးအစ ဖြစ်ရှိသော မြတ်ရှိသော အကျင့်။

တပေါဇိဂုစ္ဆာဝါဒ အဖွင့်

၅၅။ ဝိပ္ပကတာတိ-ကား၊ မမ-၏၊ အာဝကမနုပစ္စယာ - လာခြင်းဟူသော ဒေကြောင်းကြောင့်၊ အနိဋ္ဌိကာဝ—မပြီးဆုံးသေးသည်သာလျှင်၊ ဟုတ္ဝာ— ၍၊ ပြီတာ-တည်သော၊ (ကထာ ဒ္ဒစပ်)၊ ကထေဟိ— ပြောလော့၊ အဟံ - သည်၊ ဟတ်—အဲဒီစကားကို၊ နိဋ္ဌာပေတ္ဝာ—ပြီးဆုံးစေ၍၊ မဗ္ဗကံ— အထွတ်အထိပ်ကို၊ ပါပေတ္ဝာ — ရောက်စေ၍၊ ဒသေမိ — ပြတော်မူမည်၊ ဣတိ - သို့၊ သမ္ဘဇ္ဇ ပဝါရဏံ- သမ္ဘဇ္ဈတုရားရှင်တို့၏ ဖိတ်မန်တော်မူခြင်းကို၊ ဝါ-ဖြင့်; ပဝါဇနဝသေန- ဖိတ်မန်တော်မူပြီ။

၅၆။ ဒုဗ္ဗာနံ ခေါဟိ-ကား၊ ဘဂဝါ-သည်; ပရိဗ္ဗာဇကာ—၏၊ ဝစနံ— ကို၊ သုတ္ဝာ — ၍၊ အဟံ ပရိဗ္ဗာဇကော — သည်၊ မယာ — သည်၊ သဝဝကာနံ— တို့အား၊ ဇေဌသတမ္ပိ — သော၊ ဧကမ်—ကိုလည်းကောင်း၊ တေဟိ — တို့ သာဝကတို့သည်၊ ပူဇေတမ်-ဖြည့်ကျင့်ထိုက်သော၊ ပဋိပတ္တိ -ကို သည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆတိ- ၏၊ အဟံ — သည်၊ အသ- ထို ပရိဗ္ဗာဇ်အား၊ အာဒိတောဝ — အဝဋ္ဌပင်၊ (အစကပင်)၊ တံ — တို့ တရား အကျင့်ကို၊ (သာဝကတို့အား ဟောတော်မူ ထိုက်သော ထို တရား, သာဝကတို့ ကျင့်ထိုက်သော ထို အကျင့်ကို)၊ သစေ ကဇေသာမိ—အကယ်၍ ဟောအုံ့၊ (ဝေ သတိ) ကထိတမ်ပိ— ဟောတော်မူအပ် သည်လည်း ဖြစ်သော၊ နံ— ထို တရား အကျင့်ကို၊ နု ဇာနိဿတိ — သိလိမ့်မည် မဟုတ်၊ ပန—စင်စင်ကား၊ အယံ—ဤ နိဂြောဓပရိဗ္ဗာဇ်သည်၊ ဝိရိဝေန - ဖြင့်၊ [ခေါင်းပါးသော အကျင့်ကို အားထုတ်ကြောင်း ဝိရိယဖြင့်] ပါပဏိဂုစ္ဆန ဝါဒေ — မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ကြောင်း အယူဝါဒ၏၊ [ခေါင်းပါးသော အကျင့်ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်၌ မွဲလမ်း တပ်မက်သော တဏှာကို ပယ်သောအားဖြင့် မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ကြောင်း အယူဝါဒ၏။] ဟန္ဒ-ယခု၊ (ဟခုနှယ်က)၊ အဟံ—ငါသည်၊ တသ္မေ ဝ — ဤ နိဂြောဓပရိဗ္ဗာဇ်၏သာ၊ ဝိသယေ — အရာ ဖြစ်သော အယူဝါဒ၌၊ ပဋိ-ကို၊ ပုစ္ဆာပေတ္ဝာ-မေးစေ၍; ပုဏ္ဏသမဏဗြဟ္မဏာနံ- ပျားစွာသော သမဏဗြာဟ္မဏာတို့၏၊ လဒ္ဓိယာ-အယူ၏၊ နိရုတ္တိကဘာဝံ—အကျိုး ပရိယည်၏ ဓာဖြစ်ကို၊ ဒသေမိ—ပြတော်မူအုံ့၊ အလ ပဋ္ဌာ-ဝိမှ ငုံ့ကာ၍၊ ဣမံ ပဉှံ —ကို၊[နိဂြောဓပရိဗ္ဗာဇ် မေးအပ်သော "ကော နာမ သော ဘဂ္ဂေ" စသော ပြဿနာကို။] ဗျာကရိဿာမိ-ဖြေတော်မူမည်၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတ္ဝာ-၍၊ ဒုဗ္ဗာနံ ခေါ ဟေ ဒုဗ္ဗာနံ အာဒိ — ကို၊ အာဟ—ပြီ။

ဝိပ္ပကတာ။ ။ပကတာ - စ၍ ပြုအပ်သည် + (ဟုတ္ဝာ) +ဝိနိ+ဆိ+ဒ - ဖြတ်တောက်အပ်, ရပ်ထားအပ်သော၊ ဝါ—ပြတ်သွားသော စကား၊ ဝိပ္ပကတာ - စကား၊ ပကာသုတာ၌ ပကတဝုဒ်ကဲ့သို့ ပကတသည် ပဌမပြုအပ် ဟူသော အနက်ဟော တည်း၊ ဝိကား ဝိနိ+ဆ (ပြတ်ခြင်း) အနက်ဟောတည်း၊ ဤကား ဝိကာ အလိုတည်း၊ ဝေဒလ္လန် ဘာသာ၌ကာ ပဌမ အုပ် (၃၀၇) ၌မူ တနည်း ရှင်းလေးသည်။

တတ္ထ ။ ထိုဒုစ္စောနံ ခေါ၊ တေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သကေ အာစရိယ ကေတိ—ကား၊ အတ္တနော-၏၊ အာစရိယဝါဒေ—ဆရာ၏ အယူဝါဒဖြစ်သော၊ အဓိဇေဂုစ္ဆေတိ—ကား၊ ဝိရိယေန—ဖြင့်၊ ပါပဇိဂုစ္ဆနဘာဝေ—မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်သူ၏ အဖြစ်၌၊ (ပုစ္ဆ ၌စပ်)၊ [ဇိဂုစ္ဆတီတိ ဇိဂုစ္ဆော၊ ဂုပဓာတ် + ဆ ပစ္စည်း, အပစ္စည်း၊ ဇိဂုစ္ဆဿ+ဘာဝေါ ဇေဂုစ္ဆံ၊ အဓိကံ+ဇေဂုစ္ဆံ အဓိဇေဂုစ္ဆံ။] ကထံ သန္တောတိ - ကား၊ ကထံ - အဘယ် အပြားအားဖြင့်၊ (အဘယ်နည်းဖြင့်) ဘူတာ — ဖြစ်သော၊ [သန္တောဌ် အသဓာတ်ကို ဘူဓာတ်ဖြင့် ဖွဲ့သည်။] တပေါ ဇိဂုစ္ဆာတိ-ကား၊ ဝိရိယေန-အတ္တကိလမထာ နုယောဂ ဝိရိယဖြင့်၊ ပါပဇိဂုစ္ဆာ-မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ခြင်းသည်၊ (စက်ဆုပ်ကြောင်း အကျင့်သည်)၊ ပါပ ဝိဝဇ္ဇနာ- မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း အကျင့်သည်၊ ပရိပုဏ္ဏာတိ-ကား၊ ကထံ-အဘယ် အပြားအားဖြင့်၊ အပရိသုဒ္ဓါ—ထက်ဝန်းကျင် မစင်ကြယ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ပုစ္ဆ-မေးလော့၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ [ရှေးနိဿယယ၌ ပုစ္ဆတိ ဟု ရှိ၏၊ ကောင်းမည် မထင်၊ ပါဠိတော်ကို

သကေ အာစရိယကေ ။ ။ သသ+အယံ= သကော (မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အယူဝါဒ)၊ အာစရိယသ+အယံ အာစရိယကော၊ (ဆရာ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အယူဝါဒ)၊ ဤသို့ အယူဝါဒချည်း ရသောကြောင့် သသ၏ သမ္မန္ဓိဖြစ်သော အယံ၏ အနက်ကို "အတ္တနော သန္တကေ အာစရိယဝါဒေ" ဟု သီးခြားမဖွင့်ပဲ "အတ္တနော အာစရိယဝါဒေ" ဟု ပေါင်းဖွင့်သည်။ [ရှေးနိဿယယ၌ "သကံ အာစရိယကံ" ဟု နပုံလိန်ထား၏၊ ဤ၌ "ဝါဒေ"ကို ငဲ့၍ ပုံလိန်ထားလိုက်ပါသည်။]

တပေါ ဇိဂုစ္ဆာ။ ။ကာယဒဋ္ဌိ ဗဟုလံ—များသောကိုယ်၏ ခိုင်ခန်ခြင်း ရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ [ဘာဝပဓာန ဘာဝလောပ] + တပတိ-လောင်ကြွက်တတ်၏၊ ဣတိ တပေါ၊ (အတ္တကိလမထာနုယောဂ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော ဝိရိယတည်း၊) ဇိဂုစ္ဆနံ ဇိဂုစ္ဆာ၊ တပေန+ဇိဂုစ္ဆာ တပေါဇိဂုစ္ဆာ၊ အစား အဝတ် ကျောင်း အိပ်ရာနေရာတို့၌ မက်မောခြင်း တဏှာကို ပယ်ဖျောက်မှုကို အရင်းပြုသဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်၌ လွန်စွာ ချစ်ခင်မှု တဏှာ၏ ကင်းပျောက်ခြင်းတည်း။

ပရိပုဏ္ဏာ။ ။ပရိပုဗ္ဗ + ပူရဓာတ် + တ ပစ္စည်းဖြင့် "ပရိပုဏ္ဏာ" ဟု ဖြစ်၏၊ ပရိ (သမန္တတော) ပူရတိတိ ပရိပုဏ္ဏာ-ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံသော အကျင့်၊ "ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံ"ဟူသည်လည်း အထက်၌ ဟောတော်မူအပ်လတ္တံ့သော မုတ္တာစာရ အစရှိသော အစေလကကျင့်ဝတ်အားလုံးတို့ကို တပြိုင်နက် အကြွင်းအကျန် မရှိသော အားဖြင့်ခံဆောက်တည်၍ ဖြည့်ကျင့်ဖို့ရန် မဖြစ်နိုင်သည့်အတွက် ထိုကျင့်ဝတ်တို့တွင် တပေါင်းတည်း ဆောက်တည်အပ်ပြီးသော ကျင့်ဝတ်တို့ကို စင်ကြယ်စေခြင်းသည်ပင် ပရိပုဏ္ဏာ မည်၏၊ ထို့ကြောင့် "ပရိပုဏ္ဏာတိ ပရိသုဒ္ဓါ" ဟု ဖွင့်သည်။ [စင်ကြယ်ခြင်း ဟူသည် မိမိတို့၏ အယူဝါဒ၌ ထင်ရှားပြီးသောနည်းဖြင့် ကျင့်ခြင်းတည်း၊ တိုနည်းကို ဇရှေးနိဿယ၌ "ဤ ကျင့်ဝတ်များကို ငါတို့၏အကျင့်တည်း" ဟု "စိတ်ဖြင့် အာရုံပြု၍ သုတ်သင်ခြင်း"ဟု သရုပ်ဖော်ထားသည်။]

ကြည့်ပါ။] ယတြ ဟိ နာမာတိ—ကား၊ ယော—အကြင် ရဟန်းဝေါတမသည်၊ (ထပေဿတိ) နာမ-ထား၊နိုင်ပါပေ၏၊ (ပဝါရေဿတိ) နာမ-ဖိတ်မန် နိုင်ပါပေ၏။ [ယောဖြင့် ယတြဲ၌ တြပစ္စည်း လိုက်တွ(ပဌမာအနက်)၌ သက်သည်ဟုပြ၏။]

(ကြား) ၅၇။ အပ္ပသဒ္ဓေ ကတ္တာတိ - ကား၊ နိရဝေ အပ္ပသဒ္ဓေ - အသံမရှိသူတို့ကို၊ ကတ္တာ - ၍၊ (အဝေါစ ၌စပ်)၊ ကိရ - ခဲ့၊ သော — ထိုနိဂြောဓပရိဗ္ဗိုဇ်သည်၊ စိန္တေသိ—ကြံပြီ၊ ဝါ-စဉ်းစားပြီ၊ (ကိုး)၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ကေ ပဟူမ်ီ-တခုသော ပြဿနာကိုသော်မှလည်း၊ နု ကထေတိ- မဖြေဆို၊ [ရှေးဦးစွာ မိမိကမေးအပ်သော ပြဿနာကို မဖြေဆို။] အဿ — ထို ရဟန်းဝေါတမ၏၊ အတိပဟုကာ - အလွန်များသော၊ သလ္လာပကထာပိ—(ဤပရိဗ္ဗိုဇ်တို့နှင့်) အတူ ပြောဆိုအပ်သော စကားသည်လည်း၊ နတ္ထိ- မရှိ၊ ဣမေ ပန-ဤပရိဗ္ဗိုဇ်တို့သည် ကား၊ အာဒီတော-အစမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ သမဏံ ဂေါတမံ-ရဟန်းဝေါတမကို၊ ဝါ-သို့၊ အနုဝတ္တန္တိစေဝ — အစဉ်လည်း လိုက်ကြကုန်၏၊ ပသံသန္တိစ — ချီးမွမ်းလည်း ချီးမွမ်းကြကုန်၏၊ ဟန္ဒ—ယခု၊ အဟံ — သည်၊ ဣမေ—ဤပရိဗ္ဗိုဇ်တို့ကို၊ နိဿဒ္ဓေ—အသံမရှိသည်တို့ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ကထေမိ-ပြောအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံပြီ၊ သော-ထိုနိဂြောဓပရိဗ္ဗိုဇ်သည်၊ တထာ-ထို ကြံသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ — ပြုပြီ၊ တေန — ကြောင့်၊ အပ္ပသဒ္ဓေ ကတ္တာတိ — ဟူ၍၊ (သင်္ဂီတိ ကာရေဟိ) ဝုတ္တံ။

တပေါဇိဂုစ္ဆဝါဒါတိအာဒီသု — တပေါဇိဂုစ္ဆဝါဒါ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ တပေါဇိဂုစ္ဆံ—ဝိရိယဖြင့် မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ခြင်းကို၊ ဝဒါမ—ကုန်၏၊ [“တပေါဇိဂုစ္ဆံ—များသောကိုယ်၏ ခိုင်ခန့်ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်ကို လောင်မြိုက်တတ်သော အတ္တကိလမထာနုယောဂ ဝိရိယဖြင့် မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ခြင်းကို” ဟူ၍လည်း အနက်အကျယ် ပေးပါ။] မနသာပိ-စိတ်ဖြင့်လည်း၊ တမေဝ-ထို တပေါဇိဂုစ္ဆအကျင့်ကိုပင်၊ သာရတော- အနှစ်သာရအားဖြင့်၊ ဂဟေတ္တာ-၍၊ ဝိစရာမ—လှည့်လည်ကြပါကုန်၏၊ ကာယေန ပိ—ကိုယ်ဖြင့်လည်း၊ တမေဝ—ထို တပေါဇိဂုစ္ဆ အကျင့်ကိုပင်၊ အလ္လီနာ-ငြိကပ်ကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ပါကုန်၏၊ နာနပ္ပကာရကံ — အမျိုးမျိုးသော အပြားရှိသော၊ အတ္တကိလမထာနုယောဂံ—ခန္ဓာကိုယ်၏ ပင်ပန်းကြောင်း အကျင့်ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ အနုယုတ္တာ-အဖန်ဖန် အားထုတ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဝိဟရာမ — နေပါကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော—နက်။

ဥပဂ္ဂါဟလသ အဖွင့်

၅၈။ တပဿိတိ — ကား၊ တပနိဿိတကေ — အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်ကိုမှီသော၊ (အစေလကော-၌စပ်)၊ [တပေါ+ယဿ+အတ္ထိတိ တပဿိဟု

ပြု။] အစ်စေလကောတိ အာဒီနိ—အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ သီဟနာဒေ-သီဟနာဒ သုတ်၌၊ ဝိတ္ထာရိတနယေန ဝ—ချဲ့ဖွင့်အပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-၏၊ တပံ သမာဒိယတိတိ — ကား။ အစေလကဘာဝါဒိကံ — အစေလက၏အဖြစ် အစရှိသော၊ တပံ — အကျင့်ကို၊ သမ္မာ — စွာ၊ အာဒိယတိ — ယူ၏၊ ဒဠ္ဍ— မြဲမြံ စွာ၊ ဂဏှာတိ-၏၊[သမ္မာ အာဒိယတိကို ထပ်ဖွင့်သည်၊ "ကောင်းစွာယူ" ဟူသည် အယူကိုမြဲစွာ ယူထားခြင်းပင်တည်း။] အတ္တမနော ဟောတိတိ-ကား၊ မယာ-နှင့်၊ သဒ်သော-တူသော၊ အညော-ငါမှ အခြားသော၊ ကော-အဘယ် သူသည်၊ ဣမသ္မိံ တပေ-၌၊ အတ္ထိ-ရှိအုံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေးမြဲ၊ တုဋ္ဌမနော- နှစ်သက်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ [အတ္တနော + မနော အတ္တမနော၊ ပီတိ သောမနဿနှင့် ယှဉ်သောစိတ်သည် မိမိ၏ သဘောကျဖြစ်သောကြောင့် "မိမိ စိတ်=မိမိ၏ သဘောကျစိတ်" မည်၏၊ ထို စိတ်ရှိသူသည် အတ္တမန မည်၏၊ တုဋ္ဌ မနောကား အဓိပ္ပါယတ္တတည်း။] ပရိပုဏ္ဏသက်ပေါ်တိ - ကား၊ တ္ထောဝတာ— ဤမျှလောက်သော အကျင့်ဖြင့်၊ အလံ - တော်လောက်ပြီ၊ ဣတိ ဧဝံ - သို့၊ ပရိ ယောသိတသက်ဓပေါ — ပြီးဆုံးစေအပ်သော စိတ်အကြံရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ [ကျင့်စဉ် ကိစ္စအားလုံး ပြည့်စုံသောကြောင့် ပရိပုဏ္ဏသက်ပ ဖြစ်သည်မဟုတ်, " ဤမျှလောက်ကျင့်လျှင် တော်လောက်ပြီ " ဟု လုံ့လကို လျှော့ချသော အားဖြင့် စိတ်အကြံကို ပြီးဆုံးစေသောကြောင့် ပရိပုဏ္ဏသက်ပဖြစ်သည်ဟူလို။]

စ-ဆက်၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊[ဣမ နိဂြောဓတပယသီ၊ပေ၊ပရိပုဏ္ဏသက်ပေါ် ဟူသောစကားသည်။] တိတ္ထိယာနံ- တို့၏၊ ဝါ-တို့နှင့်၊ ဝသေန - စပ်သဖြင့်၊ အာဂတံ — လာ၏၊ ပန — ထိုသို့ပင် တိတ္ထိတို့နှင့်စပ်သဖြင့် လာပါသော်လည်း၊ သာသနာဝစရေနာပိ- သာသနာတော်၌ သက်ဝင်သော ရှင်ရဟန်းဖြင့်လည်း၊ ဒီပေတဗ္ဗံ—ပြထိုက်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ကေစ္စော-အချို့သော ရှင်ရဟန်းသည်၊ ဓုတင်- ဓုတင်ကို၊ သမာဒိယတိ — ကောင်းစွာယူ၏၊ (ဆောက်တည်၏)၊ သော - ဓုတင် ဆောက်တည်သော ထိုရှင်ရဟန်းသည်၊ တေနေဝ ဓုတင်ကိုန—ထို ဓုတင်ဖြင့်ပင်၊ (အတ္တမနော ဟောတိ ပရိပုဏ္ဏသက်ပေါ်တို့၌စပ်)၊မယာ-နှင့်၊သဒ်သော သော၊ ဓုတင်ဓရော - ဓုတင်ကို ဆောင်သော၊ အညော-ဟု၊ ကော-သည်၊ (အတ္ထိ - ရှိသနည်း)၊ ဣတိ — ဤသို့ကြံ၍၊ အတ္တမနော — မိမိစိတ်ရှိသည်၊ ပရိပုဏ္ဏ သက်ပေါ်-ပြည့်စုံသော အကြံအစည်ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။

တပယသိနော ဥပက္ကိုလေသော ဟောတိတိ- ကား၊ ဒုဝိဓဿာပိ - တိတ္ထိယ, သာသနာဝစရအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ တေသု တပယသိ .နော- ဤ တပယသီပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အယံ- ဤ မာန၏အကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်, ဓုတင်အကျင့်သည်၊ ဥပက္ကိုလေသော - ညစ်နွမ်းကြောင်းသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ [ရှေးနိဿယယ်၌ "အယံ-ဤ နှစ်သက်ခြင်း, ပြည့်စုံသောစိတ်အကြံ ရှိခြင်းသည်"

ဟု အနက်ပေး၏၊ နောက်ဝါကျ၌ "အယံ တပေါ"ဟု ရှိသောကြောင့် စဉ်းစားပါ။] တွေ့ကြုံဝတ္ထု-ဤမျှလောက်သော အတ္တမန ပရိပုဏ္ဏသက်ပွ ဖြစ်ခြင်းမျှဖြင့်၊ ဗါ– ဝါနှင့်တူသူ အခြားလူမရှိဟု လွန်ကဲသောမာနကို ဖြစ်စေခြင်း, ကိစ္စမပြီးသေးပဲ ဤမျှလောက်သောအကျင့်ဖြင့် တော်လောက်ပြီဟု လွန်ကဲသောမာနကို ဖြစ်စေခြင်းဟူသော ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အယံ တပေါ - သည်၊ ဥပဂ္ဂို လေသော-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒါမိ-၏။

အတ္တာနုဏ္ဏိသေတိတိ- ကား၊ မယာ- နှင့်၊ သဒ္ဓိသော — တူသော၊ ကော— အာဘယ်သူသည်၊ အတ္ထိ-ရှိသေးသနည်း၊ ဣတိ- သို့၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ ဥဏ္ဏိသေတိ-ချီမြှောက်၏၊ ဥဏ္ဍိပတိ-မြှောက်ပင့်၏၊ ["သူတပါးတို့၏အထက်၌ တင်ထား၏"ဟု သဒ္ဒတ္ထပေးပါ။] ပရံ ဝမ္ဘေတိတိ-ကား၊ အယံ-ဤသူသည်၊ မာဒိသော-ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သူသည်၊ (ငါ့လိုလူသည်)၊ နိ-မဟုတ်၊ ဣတိ-သို့၊ ပရံ-သူတပါးကို၊ သံဟာရေတိ - အောက်သို့ ဆောင်ခြင်းကိုပြု၏၊ အဝဏ္ဍိပတိ - အောက်သို့ ပစ်ချ၏၊ (အထင်သေး၏)၊ မဇ္ဇတိတိ-ကား၊ မာနမဒကရဏေန—မာန တည်းဟူသော ယစ်မူးခြင်းကိုပြုခြင်းဖြင့်၊ မဇ္ဇတိ-ယစ်မူး၏၊ မုဩ္ဆတိတိ-ကား၊ မုဩ္ဆိတော-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ရောက်သည်၊ ဂမိတော—တဏှာဖြင့် မက်မောသည်၊ (တနည်း)၊ ဂန္ဓိတော-အတိဏ္ဍာကာယဂန္ထ, သီလဗ္ဗတပရာမာသ ကာယဂန္ထတို့ဖြင့်၊ အဇ္ဈောသန္နော—လွမ်းမိုးရှိ သက်ရောက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပမာဒမာပဇ္ဇတိတိ-ကား၊ ဧတဒေဝ—ဤအကျင့်သည်သာလျှင်၊ သာရံ- အနှစ်သာရတည်း၊ ဣတိ— ဤသို့ယူ၍၊ ပမာဒံ-မေ့လျော့ခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ- ၏၊ သာသနေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတောပိ—

သံဟာရေတိ။ ။သံဟာရံဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ဓာတ္တဏ္ဍေ နာမသို့ဟူသော ခါဒိကဏ္ဍ (၁၂) မောဂ္ဂလ္လာန်သုတ်မျိုးဖြင့် ကရဓာတ်၏အနက်၌ ဣပစ္စည်း သက်ရသော နုဝမဓာတ်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် " သံဟာရံ နိဟိနံ ကရောတိ " ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊နိဟိနံကား သံဟာရံ၏အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း၊ထို့ကြောင့် ဤနေရာ၌"ဆောင်"ဟူသည်မှာ "အောက်သို့ ဆောင်ခြင်း"ဟု မှတ်ပါ။

မုဩ္ဆတိ, ပမာဒ မာပဇ္ဇတိ။ ။မုဩ္ဆဓာတ်သည် တွေ့ကြုံခြင်းအနက်ကိုဟော၏၊ ထို့ကြောင့်"မုဩ္ဆိတော ဟောတိ"ဟု ဖွင့်သည်၊မုဩ္ဆိတောကို ဋီကာ၌"မုဩ္ဆာပန္နော"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် "မုဩ် တွေ့ကြုံခြင်းသို့၊ ဣတော—ရောက်သူ၊ မုဩ္ဆိတော-သူ"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုပါ။[မုဩ္ဆာ + သဗ္ဗာတာ+ ယသောတိ ဟု သဗ္ဗံတ အသတ္ထိလည်း ဖြစ်နိုင်ပါ၏။] တွေ့ကြုံခြင်းသို့ရောက် ဟူသည် အဘိဏ္ဍာကာယဂန္ထ သီလဗ္ဗတပရာမာသ ကာယဂန္ထတို့ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့အပ်သောစိတ်ရှိခြင်း, ထို တပေါဇီဝဏ္ဍာအကျင့်၌ လွန်စွာ ငြိကပ်ခြင်းပင်တည်းဟု ပြလိုရ"ဂန္ထိတော အဇ္ဈောသန္နော"ဟု ဖွင့်သည်၊ နှောင်ဖွဲ့အပ်သောစိတ်ရှိခြင်းဟူသည်မှာလည်း မေ့လျော့ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေတော်မူလိုသောကြောင့် "ပမာဒ မာပဇ္ဇတိ"ဟု ဟောတော်မူသည်။

ရှင် ရဟန်းသည်လည်း၊ ဓုတင်္ဂသုဒ္ဓိကော – ဓုတင်ဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ကမ္မဋ္ဌာနသုဒ္ဓိကော-ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့်စင်ကြယ်ခြင်းရှိသည်၊ နဟောတိ-မဟုတ်၊ ဓုတင်္ဂမေဝ - ဓုတင်ကိုသာ၊ အရဟတ္တဝိယ - အရဟတ္တဖိုလ်ကိုကဲ့သို့၊ သာရုတော-အနှစ်သာရအားဖြင့်၊ ပစ္စေတိ–ယုံကြည်၏။

ဤ ၅၉။ လာဘသက္ကာရသိလောကန္တိ ဣဒ – ၌၊ စတ္တာရော - ကုန်သော၊ ပစ္စယာ– တို့သည်၊ (လာဘာ ၌စပ်)၊ လဗ္ဘန္တိ- ရအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ- ဤ ဝစနတို့ကြောင့်၊ လာဘာ- လာဘ်တို့မည်၏၊ တေ ယေဝ–ထို လေးပါးသောပစ္စည်းတို့သည်ပင်၊ သုဒ္ဓေ-ကောင်းစွာ၊ ကတ္တာ-၍၊ ပဋိသခ်ရိတ္တာ-ပြုပြင်စီမံ၍၊ ဝါ-ပြုပြင်စီမံပြီးမှ၊ လဒ္ဓါ – ရအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ)၊ သက္ကာရော - မည်၏၊ [ကရီယတေတိ ကာရော၊ သုဒ္ဓေ+ကာရော သက္ကာရော။] ဝဏ္ဏဘဏနံ-ဂုဏ်ကို ပြောဆိုခြင်းသည်၊ (ချီးမွမ်းခံရခြင်းသည်) သိလောကော- မည်၏၊ (နာမည် ကျော်ကြားမှုတည်း၊) အဘိနိဗ္ဗတ္တေတိတိ - ကား၊ အစေလကာဒိဘာဝံ - အစေလကအစရှိသူတို့၏အဖြစ်ကို၊ [သာသနာပ တိတ္ထိတို့ကို ရည်ရွယ်သည်။] ဝါ-သို့မဟုတ်၊ တေရသဓုတင် သမာဒါနံ–တဆယ့်သုံးပါးသောဓုတင်တို့ကို ကျင့်သုံး ဆောက်တည်ခြင်းကို၊ [သာသနာတွင်း ရှင် ရဟန်းတို့ကို ရည်ရွယ်သည်။] နိဿာယ-မှီ၍၊ မဟာလာဘော–များမြတ်သော လာဘ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တေတိတိ - ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဂုတ္တော၊ ဇော-ဤ ဝါရ၌၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ ပုရိမ ဝါရ နယေနေ ဝ - ရှေး ဝါရ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်၊ ဒုဝိဓဿာပိ–နှစ်ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ တပဿိနော-၏၊ ဝသေန– အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ– ၏။ [သိသိုက်ပုံကို ပါဠိတော်နှင့် တွဲကြည့်ပါ။]

- ထင်ရှားစေဦးအုံ - တပဿီပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိဆောက်တည်အပ်သော အကျင့်ကို ဤအကျင့်သည်သာ အနှစ်သာရတည်းဟု နှစ်သက် သဒ္ဓေါကျ မှားယွင်းစွာ သုံးသပ် ထင်မှတ်နေရာ၌ နှစ်သက်သဒ္ဓေါကျခြင်းသည် အတိဗျာကာယဂန္ထဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်းပင်တည်း၊ မှားယွင်းစွာသုံးသပ် ထင်မှတ်ခြင်းသည်လည်း သိလမ္ဘတပရာမာသ ကာယဂန္ထဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရခြင်းပင်တည်း။

မှတ်ချက်။ ။ ဂမိတ (ဂန္ဆိတ) ဟု လည်းခေါ်၏, အဇ္ဈောသန္နာ (အဇ္ဈောသာနာ, အဇ္ဈောပန္နာ) ဟုလည်းကောင်း ပါဠိအမျိုးမျိုးရှိပုံနှင့် အနုက်အမျိုးမျိုးကို သိလက္ခန်ဘာသာဋီကာ ပဌမအုပ် (၃၇၆) ၌လည်းခေါ်၏, စတုတ္ထအုပ် (၄၀၀, ၄၅၆) ၌လည်းကောင်း,အဋ္ဌသာလိနီ ဘာသာဋီကာ စတုတ္ထအုပ် (၉၅) ၌လည်း ကောင်း ပြထားပြီ။

၆၀။ ဝေါဒါသံ အာပဇ္ဇတိတိ - ကား၊ ဒွေ ဘာဝံ - နှစ်သက် မနှစ်သက် အားဖြင့် နှစ်မျိုးခွဲခြား ဝေဖန်ခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ—၏၊ ဒွေ-နှစ်သက် မနှစ်သက် အားဖြင့် နှစ်မျိုး ကုန်သော၊ ဘာဝေ —အဖို့အစုတို့ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ခေတိတိ-ကား၊ ရုစ္စတိ- နှစ်သက်၏၊ နက္ခမတိတိ-ကား၊ နရုစ္စတိ-မနှစ်သက်၊ သာပေက္ခော ပဇဟတိတိ-ကား၊ သတဏှာ—တဏှာနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၊(ဟုတ္တာ)၊ ပဇဟတိ-ပယ်စွန့်၏၊ ကထံ-အဘယ်သို့ ပယ်စွန့်သနည်း၊ ပါဠေတောဝ-စောစောဌ ပင်လျှင်၊ ခီရဘတ္တံ-နို့နှင့် ရောစပ်အပ်သောထမင်းကို၊ (နို့ထမင်းကို)၊ ဘုဥ္ဇော-စားပြီးသည်၊ ဟောတိ၊ အထ - ထိုမှ နောက်ဌ၊ အဿ - ထို တပယဿိပုဂ္ဂိုလ်၏၊ မံသ ဘောဇနံ — အသားတို့ဖြင့် သွန်းလောင်းထည့်ခက် ရောပြွမ်းအပ်သောဘောဇဉ်ကို)၊(အသားရောထားအပ်သော ဒန်ပေါက်ဆွမ်းကို)၊ ဥပနေတိ-အနီးသို့ ကပ်ဆောင်၏၊ တဿ—ထိုတပယဿိပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝေ—ဤသို့ ငံ့ကွက်လျက် စွန့်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ [အကြံ ဖြစ်ရုံမျှ မဟုတ်, နှုတ်ဖြင့် ထုတ်ပြောလျက် စွန့်လွှတ်သော ကြောင့် ဤသို့ ပေးရသည်။] (ကိ) ဣဒါနိ—ဌ၊ ဧဝံ ရပံ-ဤသို့ သဘောရှိသော ဘောဇဉ်ကို၊ ကဒါ-ဌ၊ လတိဿာမ ရပါကုန်အံ့နည်း၊ [နောင်ဘယ်တော့မျှား ဒီလိုဘောဇဉ်ကို ရအုံးမှာပါလဲ။] သစေ ဇာနေယျာမ-(ရမည်ဟု) အကယ်၍ သိကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ)၊ ပါတောဝ — ဌ ပင်၊ ခီရဘတ္တံ—ကို၊ နဘုဥ္ဇေယျာမ-မစားကုန်ရာ၊ မယာ —ငါသည်၊ ကိ - အဘယ်ကို၊ ကာတုံ-ဌ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းအုံ့နည်း၊[ယခုတော့ ဝ နေလို့ ဘာတတ်နိုင်တော့မှာတုန်း။] ဘော — အမောင်၊ ဂစ္ဆ-သွားတော့၊ တွမေဝ - သင်သည်သာ၊ ဘုဥ္ဇ- စားလိုက်တော့၊ ဣတိ—ဤသို့ ငံ့ကွက်လျက် စွန့်လွှတ်၏၊ ဣတိ-သို့၊ [ဣတိ တပုဒ် အကြေကြံ။] ဧဝံ-အသက်ကို၊ ပရိစ္စဇန္တော ဝိယ—စွန့်လွှတ်ရသူကဲ့သို့၊ သာပေက္ခော-ငံ့ကွက်ခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပဇဟတိ။

ဂဓိတောတိ - ကား၊ ဂေဓဇာတော — ဖြစ်သော မက်မောခြင်း ရှိသည်၊ မုစ္ဆိတောတိ—ကား၊ ဗလဝတဏှာယ—အားကြီးသော စာဏှာဖြင့်၊ မုစ္ဆိတော — လွန်စွာဖြစ်သော တွေဝေခြင်း ရှိသည်၊ ဝါ— တွေဝေခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ သံမူဠ္ဍဿတိ—ပျောက်ပျက်သော သတိရှိသည်၊ ဟုတ္တာ၊ အဇ္ဈောပန္နောတိ-ကား၊ အာမိသေ—ဌ၊ အတိလဂ္ဂေါ— လွန်စွာ ငြိကပ်သည်၊ အာဝုသော - ငါ့ရှင်တို့၊

ဝေါဒါသံ ။ ။ ဝိ+အဝ+အသုဓာတ် ဏာပစ္စည်း, အကို အာဝုဒ္ဓိပြု၊ ဒ် လာ၍ "ဝေါဒါသံ" ဟု ဖြစ်၏၊ ဤ သဒ္ဒါသည် ဝိ ရှေးရှိသော အသဓာတ် ဏာပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော "ဗျာသော" သဒ္ဒါကဲ့သို့ ဝိဘာဇနေ (ခွဲခြမ်း ဝေဖန်ခြင်း) အနက်ကို ဟောရ၏၊ ထို ဝိဘာဇနသည်လည်း နှစ်သက်, မနှစ်သက် အားဖြင့် နှစ်မို့, နှစ်မျိုး ပြုခြင်းဖြစ်သော ကြောင့် "ဒွေဘာဝေ ကရောတိ" ဟု ဖွင့်သည်။

(တုမ္ဟေ)ဘုဥ္ဇိသာထ-စားကြမည်လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဓမ္မနိမန္တနမတ္တမ္ပိ-တရားဖြင့် ဖိတ်မန်ခြင်းမျှကိုလည်း၊ အကတ္တာ-၍၊ မဟန္တေ မဟန္တေ-ကြီးကုန်ကြီးကုန်သော၊ ကဗလေ-ဆွမ်းလုတ်တို့ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ["တံ - ထို မိမိနှစ်သက်အပ်သော ဘောဇဉ်ကို၊ အစ္ဆာပနေန - တဏှာဖြင့် လွှမ်းမိုး သက်ရောက်သည်" ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးပါ။] အနာဒီနဝဒဿာဝီတိ- ကား၊ အာဒီနဝမတ္တမ္ပိ-အပြစ်မျှကိုလည်း၊ နပဿတိ - မမြင်၊ [ဂဓိတ , မုစ္ဆိတ , အစ္ဆာပန္န ဖြစ်လျက် စားသုံးခြင်း၌ အပြစ်မျှကိုလည်းမမြင်- ဟူလို။] အနိဿရဏပညောတိ-ကား၊ ဣဒ - ဤအာမိသ၌၊ မတ္တညုတာ နိဿရဏ ပစ္စဝေက္ခဏ ပရိဘောဂမတ္တမ္ပိ - သုံးဆောင်ခြင်း၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိသူ၏ အဖြစ် , တဏှာလောဘ သံကိလေသမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် သုံးဆောင်ခံစားခြင်းမျှကိုလည်း၊ နကရောတိ-မပြု၊ လာဘသက္ကာရသိလောက နိကန္တိဟေတူတိ-ကား၊ လာဘာဒီသု-သာမညလာဘ် အစရှိသည်တို့၌၊ တဏှာဟေတု - တပ်မက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ (တပံ သမာဒိယတိ-၌ စပ်) [ဂဓိတော စသည်တို့၏အဖွင့်ကို သီလက္ခန်ဘာသာဋ္ဌိကာ စတုတ္ထအုပ် (၃၀၈)၌ ပြထားပြီ၊ ကေဝုစ် ဗဟုဝုစ်သာ ထူး၏။]

၆၁။ သံဘက္ခေတိတိ-ကား၊ သံခါဒတိ-ခဲစားသနည်း၊ အသနိ ဝိစက္ကန္တိ-ကား၊ ဝိစက္ကသဏ္ဌာနာ-ပြန့်ကျယ်သော စက်ဝန်းသဏ္ဌာန်ရှိသော၊ အသနိယေဝ-မိုးကြိုးစက်ပင်တည်း၊ ဣဒံ (အတ္ထောတံ)- ဤအနက် သဘောသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ (ကိံ - အဘယ် အနက် သဘောသည်၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ-နည်း၊) အသနိဝိစက္ကံ-ပြန့်ကျယ်သော စက်ဝန်းသဏ္ဌာန်ရှိသော မိုးကြိုးတည်းဟူသော၊ ဣဒမသ-ဤရဟန်း၏၊ ဒန္တကူဋံ-သံတူသဖွယ်ဖြစ်သော သွားသည်၊ မူလဗီဇာဒီသု-အမြစ်မျိုး အစရှိသော မျိုးတို့တွင်၊ ကိဉ္စိ-တစုံတရာသော မျိုးကို၊ နသံဘုဥ္ဇတိ-မစားသည်မှာ၊ နမဟုတ်၊ (သံဘုဥ္ဇတိ ဧဝ-စားသည်သာ၊) အထ စ ပန - ထိုသို့ စားပါလျက်လည်း၊ နံ-ထိုသူ့ကို၊ သမဏပ္ပဝါဒေန ရဟန်းဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြင့်၊ သမဏောဘိ-ဟူ၍၊ သဇ္ဇာ နန္တိ-သိကြကုန်၏၊ [သမဏပ္ပဝါဒေနဌ ပါဋိဿေသသထည့်ဖို့ရာ ပြ၏၊ အဓိပ္ပါယ်ကို ပါဠိတော်နှင့် စပ်ကြည့်ပါ။] ဣတိ-ဤ အနက်သဘောသည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ ဧဝံ-သို့၊ အပသာဒေတိ-ကြိမ်းမောင်း၏၊ အဝကၠိပတိ- အောက်သို့ ပစ်ချ၏၊ (အသင်သေး၏)၊ ဣဒံ-ဤပါဠိတော် စကားသည်၊ တိတ္ထိယ ဝသေန-တိတ္ထိတို့နှင့် စပ်သဖြင့်၊ အဓိဝုတ်- လာပြီ၊ ပန-ကား၊ ဣဒ-ဤ ပါဠိတော် စကား၌၊ ဘိက္ခု ဝသေန-ရဟန်းတို့နှင့် စပ်သဖြင့်၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ယောဇနာ-အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း။

(ယော — အကြင် ရဟန်းသည်၊) အတ္တနာ— ကိုယ်တိုင်၊ ဓုတင်္ဂဏော - ဓုတင်ကို ဆောင်သည်၊ ဟောတိ—၏၊ သော - ထိုဓုတင်ဆောင် ရဟန်းသည်၊ အညံ-အခြား ရဟန်းကို၊ ဝေ-ဤသို့၊ အပသာဒေတိ-ကြည်မြောင်း၏(ကဲ့ရဲ့၏)၊ (ကိံ — နည်း၊) ဣမေ — ဤ ကိုယ်တော်တို့သည်၊ (မယုံ)၊ သမဏာ - ရဟန်းတို့သည်၊ အမှ— ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ - သို့၊ ဝဒန္တိ — ပြောကြကုန်၏၊ ကိံ သမဏာနာမ — အဘယ်ရဟန်းတို့မည်သနည်း၊ ဓုတင်္ဂမတ္တမ္ပိ — ဓုတင်မျှ သည်လည်း၊ နတ္ထိ — မရှိ၊ ဥဒ္ဒေသဘတ္တာဒီနိ — ဥဒ္ဒေသဘတ် အစရှိသည် တို့ကို၊ ပရိယေသန္တာ — ရှာကုန်လျက်၊ ပစ္စယ ဗာဟုလ္လိကာ — ပစ္စည်းတို့၏ များကုန်သည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှါ အားထုတ်ကြကုန်သည်၊(ဟုတ္တာ)၊ ဝိစရန္တိ - လှည့်လည် ကြကုန်၏၊ ဣတိ - ဤသို့ ကြည်မြောင်း၏၊ [ဣတိ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း။] လူခါ ဇိဝိန္တိ — ကား၊ အစေလကာဒိ ဝသေနဝါ - အစေလကတို့၏အကျင့် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်သော် လည်း ကောင်း၊ [တိတ္ထိတို့ကို ရည်ရွယ်သည်] ဓုတင်ဝသေန ဝါ-ဓုတင်၏ အစွမ်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ [သာသနပဗ္ဗဇိတကို ရည်ရွယ်သည်။] လူခါ ဇိဝိံ - ခေါင်း ခေါင်းပါးပါး အသက်မွေးလေ့ရှိသော၊ (မံ ၌စပ်)။ ဣဿာ မစ္ဆရိယန္တိ - ကား၊ ပရဿ—သူတပါး၏၊ သက္ကာရာဒိ သမ္ပတ္တိ ဒိယနလက္ခဏံ—သက္ကာရ အစရှိသည် တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို ရှုံ့ချခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ ဣဿံ — ငြူစူခြင်းကို လည်း ကောင်း၊ သက္ကာရာဒိ ကရဏ အက္ခမန လက္ခဏံ-သက္ကာရ အစရှိသည်ကိုပြုခြင်း၌ သည်းမခံနိုင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ မစ္ဆရိယဉ္စ - ဝန်တိုခြင်းကို လည်းကောင်း၊ (ဥပ္ပါဒေတာ ဟောတိ ၌စပ်)၊ [သက္ကာရာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော ဂရုကာရ မာနန ပူဇာတို့ကို ယူပါ။]

☞- ၆၂။ အာပါထက နိသာဒီ ဟောတိတို့ - ကား၊ မနုဿာနံ - လူတို့၏၊ အာပါထေ-(စက္ခုဒ္ဒါရဝယ်) ရှေးရှုထင်ရှားရာ အရပ်၌၊ ဒဿန ဋ္ဌာနေ- မြင်လောက်ရာ အရပ်၌၊ နိသီဒတိ—နေ၏၊ [အာပါထ, အာပါတ်၏ အဆုံးအဖြတ်ကို သင်္ဂြိဟ်ဘာသာ၌ကား ဝိထိမုတ်ပိုင်း၌ ပြထားပြီ၊ အာပါထ နောင် သွတ္တအနက်၌ က ပစ္စည်းသက်၊ နိသီဒတိ ဟု ဖွင့်သောကြောင့် နိသာဒီ၌ နိပုဗ္ဗ + သဒဓာတ်+ တဿီလ မပါသော ဏိပစ္စည်းတည်း။] ယတ္ထ - အကြင်အရပ်၌၊ တိဋ္ဌမာနံ - တည်နေလသော်၊ ဝါ-တည်နေသူကို၊ ဝေ - ထို လူတို့သည်၊ ပဿန္တိ - မြင်နိုင် ကုန်၏၊ တတ္ထ—ထိုအရပ်မျိုး၌၊ ဌိတော - တည်သည်၊ (ဟုတ္တာ) ၊ဝဂ္ဂုလိဝတံ - လင်းနို့တို့၏ အကျင့်ကို၊ စရတိ- ပြုကျင့်၏၊ ပဠာတပံ—ငါးမျိုးသော အပူကို၊ တပတိ (တာပေတိ)—ပူစေ၏၊ ကေပါဒေန — တချောင်းတည်းသော ခြေဖြင့်၊ တိဋ္ဌတိ — ရပ်၏၊ သူရိယံ — နေကို၊ နမဿတိ — ရှိခိုး၏။

သံသနေ - ၌၊ ပဗ္ဗဇိတောပိ - ရှင်ရဟန်းသည်လည်း၊ သမာဓိနှင့် ဓုတင်္ဂါ-ကောင်းစွာယူအပ်သော ဓုဘင်ရှိသည်၊ (ဆောက်တည်အပ်သော ဓုတင်ရှိသည်၊ ဟုတ္တာ) သဗ္ဗဂတ္တိ-အလုံးဝုံသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ သယိတ္တာ-အိပ်ပြီး၍၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ စက္ခုပထေ-မျက်စိလမ်းကြောင်း(မျက်စိမြင်ကွင်း)၌၊ တပံ-အကျင့်ကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊(ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းနေသလိုလို ပြု၏)၊ မဟာသာယနေယေ ဝ-ညဉ့်နက် သန်းခေါင်ဘုရိန်၌ပင်၊ စီးရကုဋိ-သက်နှံးဖြင့်ပြုအပ်သော ကျောင်းငယ်ကို၊ ကရောတိ၊ သူရိယေ—နေသည်၊ ဥဂ္ဂတေ—တက်လသော်၊ ပဋိသံဟရတိ-ရုပ်သိမ်း၏၊ [လူတွေ့မြင်မည်စိုး၍ ရုပ်ပစ်၏။] မနုဿာနံ — လူတို့၏၊ အာဂတဘာဝံ- လာကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ (လာနေမှန်းကို)၊ ဉ ဟုတ္တာ-၍၊ ဃဏ္ဍိ-တုံးကို၊ ပဟာရိတ္တာ—ထိုး၍၊ (ခေါက်၍)၊ စီဝရံ-သင်္ကန်းကို၊ မတ္ထကေ- ဦးခေါင်းထက်၌၊ ထပေတ္တာ — ထား၍၊ စက်မံ— စင်္ကြံသို့၊ သြတရတိ — သက်ဆင်း၏၊ [တရားအားထုတ်သလိုလို စင်္ကြံ သွားနေ၏။]သမ္ဗုဇ္ဈနိ-တံမြက်စည်းကို၊ ဂဟေတ္တာ—ယူ၍၊ ဝိဟာရဂိဏိ-ကျောင်း၏ လွင်ပြင်ကို၊ (ကွင်းပြင်ကို)၊ သမ္မဇ္ဇတိ - တံမြက်လှည်း၏၊ [ဝတ်အကျင့်ကို ဖြည့်ကျင့်သလို တံမြက်လှည်းနေ၏။]

အတ္တာနန္တိ—ကား၊ အတ္တနော-၏၊ ဂုဏ်-ဂုဏ်ကို၊ အဒဿယမာနော တိ ဣတ္ထေ—ဤပါဠိ၌၌၊ အကာရော— အ အက္ခရာလည်း၊ နိပါတမတ္တံ - အနက်မရ, နိပါတ်မျှသာတည်း၊ ဒဿယမာနော — ပြလျက်၊ (စရတိ ၌စပ်)၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ ဣဒမ္ပိ မေ တပသ္မိန္တि-ကား၊ ဣဒမ္ပိ ဤ မုတ္တာစာရ အစရှိသောအမှုသည်လည်း၊ မမေဝ – ငါ၏သာလျှင်၊ တပသ္မိ-အကျင့်အပေါင်း၌၊ (အကျင့် အမျိုးထဲက)၊ ကမ္မံ အမှုဘမျိုးတည်း၊ ဝါ-တနည်း၊ ပစ္စတ္တေ—ပဋိမာဝိဘတ်၏အနက်၌၊ ဘုမ္မံ—သတ္တမီဝိဘတ်တည်း၊ ဣဒမ္ပိ-ဤ အကျင့်သည်လည်း၊ မမ-၏၊ တပေါ—အကျင့်တည်း၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဟိ—မှန်၊ သော—ထို တပဿီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အသုကသို့—ဆိုမည်သော၊ ဌာနေ-၌၊ အစေလကော-အဝတ်မရှိသူသည်၊ ဝါ- အဝတ်မဝတ်သူသည်၊ မုတ္တာဝေရော — လောကီလူတို့ ကျင့်ရိုးအကျင့်မှ စွန့်လွှတ်အပ်သော အကျင့်ရှိသူသည်၊ အတ္ထိ - ၏၊ ဣတိ အာဒီနိ— ဤသို့ အစရှိသောစကား

အတ္တာနံ အဒဿယမာနော။ ။အတ္တာနံ၌ "ဌာန (ဂုဏ်) ဖြစ်သော ကိုယ်ဖြင့် ဌာနီ (ဂုဏ) ဖြစ်သောဂုဏ်ကို ယူပါ"ဟု သိစေလိုရ၍"အတ္တနော ဂုဏံ" ဟု ဖွင့်သည်၊ အဒဿယမာနောဟု(အ)သည် "ပဋိသေဓမေဟုတ်"ဟု သိစေလိုရ၍ "နိပါတမတ္တံ"ဟု ဆိုသည်၊ "အတ္တာနံ-မိမိကို၊ ဝါ- မိမိဂုဏ်ကို၊ အဒဿယမာနော-မပြလျက်"ဟု ဆိုပါ။

တနည်း။ ။အာဒဿယမာနောဟု အာ ဥပသာရဖြင့် ပါဠိရှိသင့်ကြောင်း ဋီကာဆို၏၊ ထိုအလို "အတ္တာနံ - ကို၊ ဝါ- ကို၊ အာဒဿယမာနော — ထင်ရှားအောင် ပြလျက်"ဟု ဆိုပါ။

တို့ကို၊ သုတ္တာ — ကြား၍၊ သေ — ဤအကျင့်သည်၊ အမှာကံ - တို့၏၊ တပေါ-အကျင့်တည်း၊ သော-ထိုသူသည်၊ အမှာကံ တို့၏၊ အန္တေ ဝါသိကော- အနီးနေ တပည့်တည်း၊ ဣတိ အာဒီနိ-တို့ကို၊ ဘဏတိ-ပြော၏၊ [သာသနပဋိပတ္တိနှင့်စပ်၍ ပြလိုသောကြောင့် အသုကသို့ ဝါပန စသည်မိန့်။] ဝါပန - တနည်းကား၊ အသုကသို့ ဌာနေ- ၌၊ ပံသုကူလိကော — ပံသုကူသက်နှံ့ကို ဆောင်ခြင်းအလေ့ရှိသော၊ ဘိက္ခု အတ္ထိ၊ ဣတိ အာဒီနိ—တို့ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ သေ-ဤ အကျင့်သည် အမှာကံ-တို့၏၊ တပေါ—တည်း၊ သော- ထို ပံသုကူခုတင်ဆောင်ရဟန်းသည်၊ အမှာကံ—တို့၏၊ အန္တေ ဝါသိကော - တည်း၊ ဣတိ အာဒီနိ ဘဏတိ။

ကိဿဒေ ဝါတိ-ကား၊ ကိဿ-တစုံတရာသော၊ ဝတ္ထု-ကိုယ်နှုတ်တို့၌ ဖြစ်သော အပြစ်ကို၊ ဝါ- တနည်း၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ - မိစ္ဆာအယူကို၊ (သေဝတိ ၌စပ်)၊ ပဋိစ္စန္တိ သေဝတိတိ-ကား၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် မှီဝဲလသော်၊ အညေ-အခြားသူတို့သည်၊ နုဇာနန္တိ - မသိကြကုန်၊ ဧဝံ - ဤသို့ အခြားသူတို့ မသိနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သေဝတိ-၏၊ [ယထာ၊ပေ၊ဝေ်ဖြင့် ပဋိစ္စန္တံဝယ် ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် သက်ကြောင်းကို ပြသည်။] အကုမမာနံ အာဟ ခမတိတိ-ကား၊ အရုစ္စမာနံယေဝ-မနှစ်သက်အပ်သော အမှုကိုပင်၊ ဝါ-မနှစ်သက်အပ်သောအယူကိုပင်၊ မေ-ငါ့အား၊ရုစ္စတိ-နှစ်သက်၏၊ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-၏၊ အတ္ထနာ-သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်သော၊ အတိမဟန္တမ္ပိ-အလွန်ကြီးသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝတ္ထုံ—ကို၊ အပ္ပမတ္တကံ— နည်းသော အတိုင်း အရှည် ရှိသည်ကို၊ ကတ္တာ၊ ပညပေတိ — သိစေ၏၊ ပရေန-သည်၊ ကတံ-သော၊ ဒုက္ကဋမတ္တံ—ဒုက္ကဋ်မျှလောက်သော၊ ဝိဘိက္ခုမမ္ပိ-လွန်ကျူးမှုကိုလည်း၊ ပါရာဇိက သဒိသံ-ပါရာဇိကနှင့် တူသည်ကို၊ ကတ္တာ၊ ဒဿေတိ-၏၊ အနုညေယျန္တိ—ကား၊ အနုဇာနိတဗ္ဗံ—ခွင့်ပြုထိုက်သည်ကို၊ အနုမောဒိတဗ္ဗံ-ဝမ်းမြောက်ထိုက်သည်ကို၊ (နာနုဇာနာတိ ၌စပ်) [အနုညေယ္ယုံ၌ အနု+ဉာ ဓာတ်+ ဏျပစ္စည်း၊ ဓာတုနှင့် တကွ ဃျေပြု။]

၆၃။ ကောဓနော ဟောတိ ဥပနာဟီတိ — ကား၊ ကုဇ္ဈနလက္ခဏေန — အမျက်ထွက်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ ကောဓေန — ကောဓနှင့်လည်းကောင်း၊ ဝေ ရအပ္ပဋိနိဿဂ္ဂလက္ခဏေန - ရန်ကိုမစွန့်လွှတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ ဥပနာ ဟေန စ-ဥပနာဟနှင့် လည်းကောင်း၊ သမန္နာဂတောဟု-ပြည့်စုံသည်၊ (ဟောတိ)၊

ကောဓနော စသည်။ ။ကုဇ္ဈတိ သိလေနာတိ ကောဓနော၊ ကုဓ+တယိလဏ္ဍယု ပစ္စည်း၊ ဥပနယှနံ ဥပနာ-ဟော၊ ဥပ+ နဟ + ဏ ပစ္စည်း၊ ဥပနာဟော+ ယသ အတ္ထိတိ ဥပနာဟီ ဟု ပြု၊ မဂ္ဂနံ မဂ္ဂေါ၊ ပဌာသနံ ပဌာသော ဟု ပြု၍ အဿတ္ထိ ဆင့်ပါ။

မက္ခီ ဟောတိ ပဋ္ဌာသိတိ-ကား၊ ဟရဂုဏမက္ခနလက္ခဏေန - သူတပါး၏ဂုဏ်ကို ချေဖျက်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော၊ မက္ခေန — နှင့်လည်းကောင်း၊ ယုဂဂ္ဂါဟ လက္ခဏေန —အစုံယူခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ (ယှဉ်ပြိုင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော)၊ ပဋ္ဌာသေနစ- နှင့်လည်းကောင်း၊ သမန္နာဂတော (ဟောတိ)။

ဣဿုကီ ဟောတိ မစ္ဆရီတိ — ကား၊ ပရသက္ကာရာဒီသု — သူတပါးတို့၏ သက္ကာရ အစရှိသည်တို့၌၊ ဥသူယနလက္ခဏာယ - ငြူစူခြင်းလက္ခဏာရှိသော၊ ဣဿာယ - နှင့်လည်းကောင်း၊ အာဝါသ ကုလ လာဘ ဝဏ္ဏ ဓမ္မေသု— နေရာ, အမျိုး, လာဘ်, အဆင်း, ဂုဏ်သတင်း ပရိယတ်တရား တို့၌၊ [ဝဏ္ဏအရ ခန္ဓာကိုယ် အဆင်းနှင့် ဂုဏ်သတင်း ၂ မျိုးရ၏။] မစ္ဆရာယနလက္ခဏေန - ဝန်တိုခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ ပဠိဓမ္ဓေ ဆရေနစ — ငါးပါး အပြားရှိသော မစ္ဆေရနှင့် လည်းကောင်း၊ သမန္နာဂတော—သည်၊ ဟောတိ။

သဒ္ဓော ဟောတိ မာယာဝီတိ- ကား၊ ကေရာဋိကလက္ခဏေန - ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲသူ၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိသော၊ သာဌေယေန—နှင့်လည်းကောင်း၊ ကတပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာယ — ပြုအပ်ပြီးသောအပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်းလက္ခဏာ ရှိသော၊ မာယာယစ-နှင့်လည်းကောင်း၊ သမန္နာဂတော ဟောတိ၊ [၀စနံတ္ထကို ဋီကာ၌ ရှု။] ထဒ္ဓေါ ဟောတိ အတိမာနီတိ — ကား၊ နိဿိနေဟ နိက္ကရုဏာ ထဒ္ဓ လက္ခဏေန - ချစ်ခြင်းမေတ္တာ မရှိသူ၏အဖြစ်, ကရုဏာမရှိသူ၏အဖြစ် ဟူသော ခက်ထန်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော၊ ထမ္ဘေန - နှင့်လည်းကောင်း၊ အတိက္ကမိတုံ — ရှိသည့်ဂုဏ်သက် လွန်တက်၍၊ မညနလက္ခဏေန-မှတ်ထင်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော၊ အတိမာနေနစ—လွန်ကဲသောမာနနှင့်လည်းကောင်း၊ သမန္နာဂတော ဟောတိ၊ [ဝိဂ္ဂဟကို ဋီကာ၌ရှု။ အတိမာနီ၌ ဋီကာအလို မိမိနှင့် ဂုဏ်အားဖြင့်တန်းတူသူ, သို့မဟုတ် သာလွန်သူကို မိမိကကျော်လွန်၍ သူတို့ကိုအောက်ချလျက် သိသူ ဟု ဖွင့်၏၊ အဓိပ္ပါယ်မှာ အတူတူပင်တည်း။] ပါပိစ္ဆော ဟောတီတိ-ကား၊ အသန္တ သမ္ဘာဝနပတ္ထနလက္ခဏာယ — ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်းကို

ဣဿုကီ မစ္ဆရီ။ ။ဣဿတိ ဥသူယတိတိ ဣဿုကိ၊ ဣဿာခေါတ်, ဥကိ ပစ္စည်း၊ (တနည်း) ဣဿုနံ ဣဿာဟု ပြု၍ အသယတ္ထိဆက်ပါ၊ မစ္ဆရတီတိ မစ္ဆရီ၊ မသုခေါ+ ကိ ပစ္စည်း၊ ခေါတ္တန် (သ) ကို ဆွဲရှေ့ (တနည်း) မစ္ဆရဏံ မစ္ဆရော၊ မသုခေါတ်, ကို ပစ္စည်း၊ မစ္ဆရော+ယ သ အတ္ထိတိ မစ္ဆရီဟု အသယတ္ထိဆက်။

မှတ်ချက်။ ။မသုခေါတ်သည် ဘူဝါဒိဂဏ်းဖြစ်၍ မစ္ဆရတိဟု ပြုသည်၊ ကုမ်းစာ များ၌ မစ္ဆရာယတိ ဟု ပြုလေ့ရှိ၏၊ ထိုသို့ ပြုခြင်းမှာ မစ္ဆရဟူသော ကိတ်ပုဒ်နောင် ကရုဓာတ်၏အနက်၌ အာယပစ္စည်း သက်၍ ပြုခြင်းအနက်ဟော ဟု သိစေသည်၊ "မစ္ဆရာယတိ-ဝန်တိုခြင်းကို ပြု၏"ဟု အနက်ပေးပါ။

တောင်းတခြင်းလက္ခဏာရှိသော၊ ပါပိစ္ဆတာယ — ယုတ်မာသော အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်နှင့်၊ သမန္နာဂတော ဟောတိ၊ [ပါပါ+ဣစ္ဆာ+ယ=ယ ဟု ပြု။] ပါပိကာ နုန္တိ—ကား၊ လာမကာနံ- ယုတ်မာကုန်သော၊ တာသံယေဝ ဣစ္ဆာနံ- ထို အလို တို့၏ပင်၊ (ထင်ရှားမရှိသောဂုဏ်ဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်းကို တောင်းတခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော ထိုအလိုတို့၏ပင်)၊ ဝသံ—အလိုသို့၊ ဂတော-ရောက်သည်၊ (လိုက်သည်၊ ဟောတိ)။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကောတိ—ကား၊ ဒိန္နံ—ပေးလှူကြောင်း ဒါနစေတနာသည်၊ ဝါ— ပေးလှူကြောင်း ဒါနစေတနာ၏အကျိုးသည်၊ နတ္ထိ — မရှိ၊ ဣတိ အာဒိနယပ္ပ ဝတ္တာယ—ဤသို့အစရှိသော နည်းဖြင့်ဖြစ်သော၊ အယာထာဝဒိဋ္ဌိယာ - မဟုတ် မမှန်သော အယူနှင့်၊ ဥပေတော-ပြည့်စုံသည်၊ (ဟောတိ)၊ အန္တဂ္ဂါဟိကာယာတိ (ဣတ္ထေ) — ၌၊ သာယေဝဒိဋ္ဌိ — ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကိုပင်၊ ဥစ္ဆေဒန္တယ — ဥစ္ဆေဒတည်း ဟူသောအစွန်း၏၊ ဝါ-ကို၊ ဂဟိတတ္တာ-ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အန္တဂ္ဂါ ဟိကာတိ-ဟူ၍၊ (ဥစ္ဆေဒဟူသော အဖို့ကိုယူတတ်၏ဟူ၍)၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တာယ- ထိုအန္တဂ္ဂါဟိကာဒိဋ္ဌိနှင့်၊ သမန္နာဂတော(ဟောတိ)၊ ဣတိအတ္ထော။

သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသီတိအာဒီသု—အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ သယံ- မိမိ၏၊ ဒိဋ္ဌိ- အယူတည်း၊ သန္ဒိဋ္ဌိ-မိမိ၏အယူ၊ သန္ဒိဋ္ဌိမေဝ-မိမိ၏အယူကိုသာ၊ ပရာမသတိ-မှားမှား ယွင်းယွင်း သုံးသပ်၏၊ ဂဟေတ္တာ-ယူ၍၊ ဝဒတိ -ပြောဆို၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသီ-မည်၏၊ [ဌိကာ၌ ဝိဂ္ဂဟတမျိုး ပြုထား၏။] ဒဋ္ဌံ-မြဲမြံ စွာ၊သုဋ္ဌု- ကောင်းစွာ၊ ဌပိတံ-ထားအပ်သော အယူကို၊ အာဓာနံ-အာဓာနဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏၊ တထာ—အာဓာနဟု ဆိုရလောက်အောင်သော ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကတ္တာ-၍၊ ဂဏှာတိ-ယူတတ်၏၊ ဣတိ ကြောင့်၊ အာဓာနဂ္ဂါဟီ-မည်၏၊ [အာ (ဗာဟိ) ဧယတိတိ အာဓာနံ၊ အာဓာနံ ဂဏှာတီတိ အာဓာနဂ္ဂါဟီ၊ "မြဲမြံ စွာ ထားအပ်သည်မည်လောက်အောင် ယူတတ်သည်၊ ဝါ-မြဲမြံစွာယူတတ်သည်" ဟု ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးပါ။] အရိယဒ္ဓေါဝိယ—အရိယဒ္ဓရဟန်းကဲ့သို့၊ ပဋိနိဿဇ္ဇာ ပေတုံ— အယူကို စွန့်လွှတ်စေခြင်းငှါ၊ နသက္ကာ — မတတ်နိုင်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ—ကြောင့်၊ ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂိ- ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂိ မည်၏၊ [ပဋိနိဿဇ္ဇတိ သီလေနာတိ ပဋိနိဿဂ္ဂိ၊ နဝ+ပဋိနိဿဂ္ဂိ ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂိ။] ယဒိမေဝါ(ပဒဿ)-ယဒိမေဟူသော ပုဒ်၏၊ ယဒိ ဣမေ (တိ ပဒစ္ဆေဒေ) — ယဒိ ဣမေ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ခြင်းကို၊ (ကာတဗ္ဗော-ပြုထိုက်၏)။

ပရိသုဒ္ဓ ပဝဋ္ဌိကပ္ပတ္တကထာ အဖွင့်

၆၄။ ဣဒ နိဒ္ဒေါဒ တပသိတိ - ဟူ၍၊ ဧဝံ – ဤ မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ [ပါဠိတော်ပုဒ်စဉ် ၅၇ မှ ၆၃ အထိ စကားတော်များကို ရည်ရွယ်သည်။] ဘဂဝါ-သည်၊ အညတိတ္ထိယေဟိ - သာသနာတော် အယူရှိသူ တို့မှ အခြားသော တိတ္ထိတို့သည်၊ (တနည်း) အညတိတ္ထိယေဟိ-သာသနာတော် အယူမှ တပါးသော အယူရှိသူတို့သည်၊ ဂဟိတလဒ္ဓိ – ယူအပ်သောအယူသည် လည်းကောင်း၊ တေသံ– ထို တိတ္ထိတို့၏၊ ဝါ- တို့သည်၊ ရက္ခိတံ- စောင့်ရှောက်အပ်သော၊ တပံ - အကျင့်သည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗမေဝ – အလုံးစုံသည်ပင်၊ သံကိလိဋ္ဌं -ညစ်နွမ်း၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဥပက္ကိလေသပါဠိं - ဥပက္ကိလေသပါဠိကို၊ ဒဿေတွာ- ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ- ဌ၊ ပရိသုဒ္ဓပါဠိဒဿနတ္ထं- ပရိသုဒ္ဓပါဠိကို ပြတော်မူခြင်းငှါ၊ ဒေသနံ- ကို၊ အာရဘန္တော – အားထုတ်တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဣဒ နိဒ္ဒေါဒတိအာဒိं - ကို၊ အာဟ- ပြီ၊ တတ္ထ – ထို ဣဒနိဒ္ဒေါဒ အစရှိသောစကားရပ်ဌ၊ နာ အတ္တမနောတိ အာဒိနိ– နာ အတ္တမနော အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တဝိပက္ခဝသေနေဝ – ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်၏ ဆန့်ကျင်ဖက်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ [ဝုတ္တသ အတ္ထသ ပဋိပက္ခဝသေန– ဣ။] ဝေဒိတဗ္ဗာနိ- ကုန်၏၊ စ-ဆက်၊ သဗ္ဗဝါရေသု-အလုံးစုံသော ဝါရတို့ဌ၊ လူခတပသိနောစေဝ- လူခတပသီပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊ ဓုတင်ဓရသ-ဓုတင်ဆောင် ရှင်ရဟန်း၏ လည်းကောင်း၊ ဝဒသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ယောဇနာ-အဓိပ္ပါယ်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ–၏။

ဧဝံ သော တသ္မိं ဌာနေ ပရိသုဒ္ဓေါ ဟောတီတိ-ကား၊ ဧဝံ–ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ သော-ထို တပသီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နာ အတ္တမနတာ နာ ပရိပုဏ္ဏသက်ပွ ဘာဝသင်္ခါတေန- အတ္တမနမဟုတ်သည်၏အဖြစ်, ပရိပုဏ္ဏသက်ပွမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ တေန ကာရဏေန-ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ ပရိသုဒ္ဓေါ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်၊ နိရုပက္ကိလေသော – ဥပက္ကိလေသ မရှိသည်၊

သဗ္ဗမေဝ သံကိလိဋ္ဌं။ ။အစေလကာဒ္ဌသော အကျင့်သည် မြတ်၏၊ ထိုအကျင့်ဖြင့် သံသရာမှ စင်ကြယ်နိုင်၏ဟု တိတ္ထိတို့ယူအပ်သော အယူနှင့် ထိုအယူအတိုင်း ကျင့်ခြင်းသည် "သဗ္ဗမေဝ သံကိ ဝိဋ္ဌं = အားလုံးပင် ညစ်နွမ်း၏" ဟူသော ဤစကားနှင့် နှောက်ယှဉ်လာမည့် လူခတပသီ ပုဂ္ဂိုလ်၏ စင်ကြယ်မှုဟူသည် ကြီးဆထားအပ်သော သဒ္ဓောရှိခဲ့သော ဝိတ်ကူးယဉ် လူခတပသီသာဖြစ်၏။ စင်ကြယ်ခဲ့သော လူခတပသီအစစ် မရှိနိုင်ဟု ဋီကာကောက်ချက်ချသည်၊ ထို့အပြင် "ပရိသုဒ္ဓပါဠိဒဿနတ္ထं" စကားအရ တိတ္ထိတို့ဘက် စင်ကြယ်ပုံကို ပြခဲ့သော ပါဠိသာရှိ၍, အမှန် စင်ကြယ်မှုကား မရှိနိုင်ဟု လည်း ဋီကာမှတ်ချက် ဆက်ချသည်။

ဟောတိ - ၏။ [ပါဠိတော်၀ယ် "ဝေ၀ံ သော တသ္မိံ ဌာနေ" ဟု ရှိ၏၊ 'တသ္မိံ ဌာနေကို "တေန ကာရဏေန" ဟု ဖွင့်သောကြောင့် သ္မိံ ဝိဘတ် နိမိတ်အနက်၌ သက်သည် ဟုလည်း ကောင်း, ဌာနသဒ္ဒါ ကာရဏအနက်ဟောသည် ဟုလည်း ကောင်း မှတ်ပါ။] ဥတ္တရိ- အထက်၌၊ ဝါယမမာနော- ဘာ၀နာအလုပ် အား ထုတ်လသော်၊ ကမ္ဘဋာနသုဒ္ဓိကော — ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်း ရှိသည်၊ ဟုတ္တာ၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်နိုင်၏၊ ဣမိနာ နယေန— ဤ ဆိုအပ် ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗ၀ါရေသု—အလုံးစုံသော၀ါရတို့၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိ တမ္ဘော—၏။

၆၉။ အဒ္ဓါ ခေါ ဘဂ္ဂေတိ - အဒ္ဓါ ခေါ ဘဂ္ဂေ အစရှိသောပါဒ်ဖြင့်၊ (အနန္ဒ ဗောဓိသတ် ဦးစပ်)၊ ဘဂ္ဂေ — မြတ်စွာဘုရား၊ ဝေ၀ံ သဗ္ဗေ - ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ (ဣဒနိ ဂြောဓ ၊ပေ၊ တေန တပသာ နအတ္ထာမနော ဟောတိ အစရှိသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူအပ်သည့်အတိုင်း ဖြစ်လသော်၊) ကေ၀ေ သေနေ၀ - စင်စစ်ကေန် အမှန်အား ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝိရိယေန - ဖြင့်၊ ပါပဓီဂုဏ္ဍနဝါဒေ - မကောင်းမှုမှ စက်ဆုပ်ကြောင်း ဝါဒသည်၊ ပရိသုဒ္ဓေ — ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်၊ ဟောတိ—ဖြစ်၏၊ ဣတိ-သို့၊ အနုဗောနာတိ- ခွင့်ပြု၏၊ [တံ ကိ မညသိ နိဂြောဓ စသော မြတ်စွာဘုရား၏ အမေးကို ခွင့်ပြုသည်-ဟူလို။] စ - ဆက်၊ ဣတော— ဤမိန့်တော်မူအပ်ပြီးသောနည်းထက်၊ ပရံ-အလွန်၊ အဂ္ဂဘာ၀ံ ၀ါ - တပေါဓီဂုဏ် အကျင့်၏ မြတ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သာရဘာ၀ံ ၀ါ - တပေါဓီဂုဏ် အကျင့်၏ အနှစ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဇာနန္တော-မသိသည်၊ (ဟုတ္တာ) အဂ္ဂပုဗ္ဗာ သာရပုဗ္ဗာစာတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ [နိဂြောဓပရိဗ္ဗာဇ်က အပိုထည့် လျှောက်သည်— ဟူလို။] အတ-လျှောက်ထားပြီးရာ ထိုတခါ၌၊ အသာ - ထို

ဥဒ္ဓရိ၊ ပေ၊ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ။ ။ဤစကားကို သာသနာ၀စရိက ဓုတင် ဆောင် ရဟန်းအတွက် ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ၊ ခ်ောက်တည်အင်ပြီးသော ဓုတင်တို့ဖြင့် နှစ်သက် ရောင့်ရဲမနေပဲ ဘာ၀နာကို ကြိုးစား အားထုတ်လျှင် အထက်အရဟတ္တဖိုလ် အထိ ရောက်နိုင်သည် - ဟူလို၊ သာသနာပ တိတ္ထိတို့မှာကား မည်သို့ပင် ကြိုးစား အားထုတ်ပါ၀ေသော်လည်း မကောင်းသဖြင့် (မှားမှား ယွင်းယွင်း) ဟောအပ်သော တရား ဖြစ်သည့်အတွက် မင်္ဂုလိ နိမ္မာန်ကို မျက်မှောက်မပြုနိုင်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ဌိကာ၌ ဤ ပရိသုဒ္ဓ၀ါရအားလုံးကို ပါဠိအားဖြင့်သာ (စကားလုံးအားဖြင့်သာ) ရနိုင်၍, အနက်အဓိပ္ပါယ် အကျိုးသက်ရောက်မှုကိုကား မရနိုင်ပါဟု မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။

ပါဠိတော်။ ။ဒုရက္ခာ တေ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မဝိနယေ ဓယာ အာရဒ္ဓ၀ိရိယော၊ ခေသော ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ၊ တံ ကိဿဟေတု ဒုရက္ခာတတ္တာ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာသသတိ၊- ကေနိ ပါတ, အဂ်ုတ္တရ။

နိုဂြောဓပရိဗ္ဗိုဇ်အား၊(အာဟာ၌စပ်)၊ဘဂဝါ-သည်၊ သာရပ္ပတ္တာဘာဝံ-အနှစ်သို့ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ပဋိသေဓေန္တော—တားမြစ်တော်မူလိုသည်၊(ဟုတ္တာ)၊ နှ ခေါ နိုဂြောဓာတိ အာဒိ — ကို၊ အာဟ - ပြီ၊ ပပ္ပဋိကပ္ပတ္တာ ဟောတိတိ-ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊ သာရဝတော — အနှစ်ရှိသော၊ ရုက္ခဿ— သစ်ပင်၏၊ သာရံ—အနှစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဖေဂ္ဂုံ—အကာကိုလည်းကောင်း၊ တစ္ဆဲ- အခွံကိုလည်းကောင်း၊အတိက္ကမ္မ-ကျော်လွန်၍၊ ဗဟိပပဋိကသဒိသာ-အပြင် အခွံနှင့်တူသည်၊ (အပ္ပေးနှင့်တူသည်)၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတိ- ၏၊ [ပပဋိကာ သဒ္ဒါသည် အပ္ပေး အနက်ဟောတည်း၊ "ပပဋိကာ-အပ္ပေး အဖြစ်သို့ရောက်" ဟူရာ၌ "အပ္ပေးနှင့်တူသည်" ဟု ဆိုလိုသည်။]

ပရိသုဒ္ဓတစပ္ပတ္တာဒီအဖွင့်

(၇၀)။ အဂ္ဂံ ပါပေတ္ဝါတိ-ကား၊ ဒေသနာဝသေန—ဒေသနာတော်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အဂ္ဂံ—အမြတ်သို့၊ ပါပေတ္ဝာ-ရောက်စေ၍၊ ဒေသေတု — ဟောတော်မူပါ၊ သာရံ-အနှစ်သို့၊ ပါပေတ္ဝာ-ရောက်စေ၍၊ ဒေသေတု—ပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ဒသမလံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ယာစတိ- တောင်းပန်၏၊ စာတုယာမသံဝရ သံဝုတောတိ — ကား၊ စတုဗိဓေန-လေးပါးအပြားရှိသော၊ သံဝရေန-သံဝရဖြင့်၊ ပိဟိတော-ပိတ်ဆို့အပ်သော ဒ္ဒါရသည်၊ (ဟောတိ ၌စပ်)၊ နှ ပါဏံ အတိပါတေတိတိ — ကား၊ ပါဏံ-သတ္တဝါကို၊ နှ ဟနတိ-မသတ်၊ နှ ဘာဝိတ မာသီသတိတိ(ဣတ္ထေ)—၌၊ ဘာဝိတံ နာမ-ဘာဝိတမည်သည်၊ တေသံ—ထို တိတ္ထိတို့၏၊ သညာယ-အမှတ်အားဖြင့်၊ ပဋ္ဌ—ကုန်သော၊ ကာမဂုဏာ—တို့တည်း၊ တေ - ထို ကာမဂုဏ်တို့ကို၊ နှ အာသီသတိ—မတောင်းတ၊ နှ သေဝတိ-မမှီဝဲ၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဝာတုယာမသံဝရသံဝုတော ။ ။ ယမနံ ယာဒ့မာ၊ (ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ယမ္ဟောတ်+ဏ ပစ္စည်း၊) စတုဗိဓော+ယာမော စတုယာဒ့မာ၊ ဝိဓ ပုဒ်ကို ရှေ့၊ စတုယာမောဝေ စာတုယာမော၊ (သွယ်ဆွဲ ဏ ပစ္စည်း၊) သံဝရဏံ သံဝရော၊ စာတုယာမောဝေ+သံဝရော စာတုယာမသံဝရော= လေးမျိုး အပြားရှိသော ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဟူသော သံဝရ၊ စာတုယာမသံဝရေန + သံဝုတော ဟု ဆက်၊ စတုဗိဓသေရုပ်ကို ပါဠိတော်၌ ကြည့်ပါ။

ဘာဝိတံ။ ။တိတ္ထိသို့အတွက် ကာမဂုဏ် ငါးပါးကို"ဘာဝိတ"ဟူသော အခေါ် အဝေါ် တမျိုးဖြင့် သုံးစွဲထားသည်၊ "လောဘစိတ္တေန ဘာဝိယတေတိ ဘာဝိတံ"ဟု ဖြစ်၊ ကာမဂုဏ်တို့ကို အာရုံပြုသျှင် မှားယောအားဖြင့် လောဘစိတ်ဖြင့် အာရုံပြုရ၏၊ တို့ကြောင့်"လောဘစိတ်ဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သောအာရုံ"ဟု သူတို့က ဆိုလိုကြသည်။

အဒုံစသ ဟောတိတိ — ကား၊ ဣဒါနိ - ယခုအခါ၌၊ ဝုစ္စမာနံ — ဆိုအပ်လတ္တံသော၊ (ပါဠိတော်၌ ဆိုအပ်လတ္တံသော)၊ သော အာဘိဟရတိတိ အာဒိ လက္ခဏံ-သော အာဘိဟရတိ အစရှိသော လက္ခဏာရှိသော၊ အသ-ထို တပသီ ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ တေဒု — ဤ အကျင့်သည်လည်း၊ (ဤ အဆင့်ဆင့် တိုးပွားအောင် ဆောင်ခြင်း, ယုတ်ညံ့သော လူ့အဖြစ် အကျိုးငှါ မလည်ခြင်းသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ [အဒုံ၌ ဣမသဒ္ဒါသည် ဝုစ္စမာနာပေက္ခတည်း၊ " အဒုံစ - ဤ ဆိုအပ်လတ္တံသော အကျင့်သည်လည်း " ဟု ပါဠိတော်၌ ပေး။] တပသီ တာယဿတိ-ကား၊ တပသီ ဘာဝေန-တပသီ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟောတိ၊ တတ္ထ-ထို "သော အာဘိဟရတိ" အစရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ သော အာဘိဟရတိတိ - ကား၊ သော - ထို တပသီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံ သိလံ — ထို စာတုယာမ သံဝရ သီလကို၊ အာဘိဟရတိ— တိုးပွားခြင်းသို့ ဆောင်၏၊ [အာဘိသဒ္ဒါ ဝုဒ္ဓိ အနက်ဟော။] ဥပ ရူပရိ—အထက် အထက်၌၊ ဝါ—အဆင့်ဆင့်၊ ဝနေတိ-တိုးပွားစေ၏၊ မေ—၏၊ သီလံ-သည်၊ ပရိပုဏ္ဏံ — ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံပြီ၊ တပေါ - ကို၊ အာရဒ္ဓါ — အားထုတ်အပ်ပြီ၊ တ္ထောဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်း, အကျင့်ကို အားထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ အလံ - တော်လောက်ပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့ ကြံ၍၊ ဝိရိယံ — ကို၊ နဝိဿဇ္ဇေသိ - မစွန့်လွှတ်၊ နောဟီနာယာဝတ္ထာတိတိ — ကား၊ ဟီနာယ-နိမ့်ကျသော၊ ဂိဟိဘာဝတ္ထာယ-လူ့အဖြစ်အကျိုးငှါ၊ နအာဝတ္ထတိ-ပြန် မလည်၊ သီလတော—ထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ဝိသေသာဓိဂမတ္ထာယ—တရားထူးကို ရခြင်း အကျိုးငှါ၊ [စျာန် မဂ် ဖိုလ် တရားမျှားကို ရည်ရွယ်သည်။] ဝိရိယံ-ကို၊ ကရောတိယေဝ—ပြုသည်သာ၊ ဧဝံ-သို့၊ ကရောန္တော-ပြုလိုသည်၊ (ဟုတ္ဝာ)၊ ဝါ-ပြုလိုသော၊ သော-ထိုတပသီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိ ဝိတ္တံ-လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သော၊ သေနာသနံ-ကျောင်း အိပ်ရာ, နေရာသို့၊ ဘဇတိ-ကပ်ဝင်၏၊ အရညဉ္ဇိအာဒီနိ-အရည်ကို အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ သာမညဖလေ-သာမည ဖလသုတ်၌၊ ဝိတ္ထာရိတာ နေဝ—ချဲ့ဖွင့်အပ်ပြီး ကုန်သည်သာ၊ မေတ္တာသဟဂတေနာတိ အာဒီနိ - အစရှိသောပုဒ်တို့ကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-၌၊ ဝဏ္ဏိတာနိ-ဖွင့်အပ်ကုန်ပြီ၊ တစ္ဘတ္တာတိ - ကား- ပဝဋ္ဋိကတော — အပွေးမှ၊ အတ္ထဉ္ဇ — အတွင်းဖြစ်သော၊ (အတွင်းကျသော)၊ တစံ - အခွံသို့၊ ပတ္တာ—ရောက်သည်၊ (ဟောတိ ၌စပ်)၊ [အခွံသို့ရောက် - ဟူ၍၌ "အခွံနှင့် တူသည်" ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဟီနာယ။ ။"ဟီနာယ—နိမ့်ကျသောအဖြစ်" ဟူသည် လူ့အဖြစ်တည်းမှန်၏— သီလစသော ဂုဏ်အထူးနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း, လောဘ ဒေါသ မောဟ စသော ကိလေသာအဖြစ်မှ ကင်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း, ရဟန်းကို စကြာဝဠာ မင်းကလည်း ရှိခိုးမှု စသည်ကို ပြုရ၏၊ ထို့ကြောင့် ရဟန်းအဖြစ်သည် လူ့အဖြစ်ထက် မြတ်၏၊ ဆိုနှစ်မျိုးသောအကြောင်းမှ ကင်းခြင်းကြောင့် လူ့အဖြစ်သည် ရဟန်းအဖြစ်ထက် နိမ့်ကျသည်။

၇၂။ ဖေဂ္ဂုပ္ပတ္ထာတိ-ကား၊ တစတော-အခ်ံမှ၊ အတ္ထန္တရံ - သော၊ ဖေဂ္ဂုံ - အကာသို့၊ ပတ္ထာ - ရောက်သည်၊ (ဟောတိ၌စပ်၊) ဖေဂ္ဂုသဒိသာ - အကာနှင့် တူသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိအတ္ထော - နက်။

၇၄။ တ္ထောဝတာ ခေါ၊ပေ၊သာရပ္ပတ္ထာစာတိ ဣဒံ— ဤစကားတော်ကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တိတ္ထိယာနံ-တို့၏၊ ဝသေန-အယူနှင့် စပ်သဖြင့်၊ အာဟ - ပြီ၊ ဟိ — မှန်၊ (တနည်း) ဟိ(ယသ္မာ)—ကြောင့်၊ တိတ္ထိယာနံ—တို့၏၊ လာဘသက္ကာရော - ပစ္စည်းလေးပါးဟူသော သာမည်လာဘ်, - အထူးတလည် ပြူအပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးဟူသော ဝိသေသလာဘ်သည်၊ ရုက္ခဿ - ၏၊ သာခါ ပလာသသဒိသော-အခက် အရွက်နှင့်တူ၏၊ ပဠုသိလမတ္တကံ — ငါးပါးသီလမျှ သည်၊ ,ပဝဋ္ဋကသဒိသံ-အပွေးနှင့် တူ၏၊ အဌသမာပတ္တိမတ္တံ — ရှစ်ပါးသော သမာပတ်မျှသည်၊ တစသဒိသံ- အခွံနှင့်တူ၏၊ ပုဗ္ဗေ နိဝါသညာဏာဝသာနာ— ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏ် အဆုံးရှိကုန်သော၊ အဘိညာ - အဘိညာဉ်တို့သည်၊ ဖေဂ္ဂု သဒိသာ-အကာနှင့် တူကုန်၏၊ ပန—ကား၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ-ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ကို၊ ဘေ-ဤ တိတ္ထိတို့သည်၊ အရဟတ္တန္တိ - အရဟတ္တဖိုလ်ဟူ၍၊ ဂဟေတ္တာ - ယူ၍၊ ဝိစရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ ဧတေန - ကြောင့်၊ နေသံ-ထို တိတ္ထိတို့၏ အတွက်၊ တံ—ထို ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်သည်၊ ရုက္ခဿ-၏၊ သာရသဒိသံ-အနှစ်နှင့်တူ၏။

ပန - ကား၊ သာသနေ—၌၊ လာဘသက္ကာရော — သည်၊ သာခါပလာသ သဒိသော - ၏၊ သီလသမ္ပဒါ - စံတုပါရိသုဒ္ဓိ သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ ပဝဋ္ဋက သဒိသာ—၏၊ စျာနသမာပတ္တိယော—စျာန်သမာပတ်တို့သည်၊ တစ သဒိသာ— ကုန်၏၊ လောကိယာဘိညာ-လောကီ အဘိညာဉ်သည်၊ ဖေဂ္ဂု သဒိသာ-၏၊ မဂ္ဂ ဖလံ-သည်၊ သာရော-အနှစ်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ သာသနံ - သာသနာတော်ကို၊ သြနတ ဝိနတ ဖလဘာရ ဘရိတရုက္ခ ပမာယ— အောက်သို့ညွတ်ကုန်, အထူးထူး အပြားအပြား ညွတ်ကုန်သော အသီးတည်း ဟူသော ဝန်တို့ဖြင့်ပြည့်သော သစ်ပင်ဟူသော ဥပမာဖြင့်၊ ဥပမိတံ- နှိုင်းယှဉ် တော်မူအပ်ပြီ၊ သော — ထို မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဒေသနာကုသလတာယ — ဒေသနာတော်၌ ကျွမ်းကျင်တော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တတော တစသာရ ပတ္တိတော-ထို တပေါဇိဂုစ္ဆာဝါဒ၏ အခွံအနှစ်သို့ ကောင်းစွာရောက်ခြင်းတက်၊ မမ-၏၊ သာသနံ - သည်၊ ဥတ္တရိတရဥ္ဇေဝ—သာ၍လည်း လွန်မြတ်၏၊ ပဏီတ

အဂ္ဂသာရပတ္တိတော။ ။စာအုပ်တို့၌ "တစသာရ သမ္ပတ္တိတော" ဟုလည်း ကောင်း, "တစသာရပတ္တိတော" ဟုလည်းကောင်း ဖွေ့ရ၏၊ ပါဠိတော်၌ နိဂ္ဂြောဓ ပရိပ္ပြဿ၏ "တပေါဇိဂုစ္ဆာယ အဂ္ဂညော ပါပေတု သာရညော ပါပေတု" ဟု လျှောက်ထား တောင်းပန်ချက်အရ အဂ္ဂပတ္တ သာရပတ္တဖြစ်သော တပေါဇိဂုစ္ဆာ အကျင့်ကို ဟောတော်မူပြီး၍, ငါဘုရား၏ သာသနာတော်သည် ထို အဂ္ဂပတ္တ သာရ

တရဉ္ဇ — သာ၍လည်း မွန်မြတ်၏၊ တံ — ထို ဥတ္တရိတရ ပဏီတတရဖြစ်သော သာသနာတော်ကို၊ တုဝံ - သင်သည်၊ ကဒါ - အဘယ်အခါ၌၊ ဝေနိယသိ— သိလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ—သို့၊ အတ္တနော - ၏၊ ဒေသနာယ - ၏၊ ဝိသေသဘာဝံ- ထူးသောသဘောဟု၏ အဖြစ်ကို၊ ဒယော တုံ-ဌ ၊ ဣတိ ခေါ နိဂြောဓာတိ ဒေသနံ- အစရှိသော ဒေသနာတော်ကို၊ အာရဘိ—အားထုတ်တော်မူပြီ။

တေ ပရိဗ္ဗာဇကာတိ- ကား၊ တဿ-ထို နိဂြောဓပရိဗ္ဗာဇ်၏၊ ပရိဝါရ- အခြံအရံ ဖြစ်ကုန်သော၊ တိ သ သတသဟဿ- သုံးထောင် အရေအတွက်ရှိကုန်သော၊ [သီဟိဠ်ကျမ်း၌ "တိသတသဟဿ"ဟု ရှိ၏၊ "သုံးရာ အရေအတွက် ရှိကုန်သော"ဟု ပေးပါ၊ ပါဠိတော်အစဉ်ခံ (၄ ၉)၌ "တိ သ မတ္တေဟိ ပရိဗ္ဗာဇကသတေဟိ" ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် ၃ ၀ ၀ ၀ (သုံးထောင်)ဟု ရှိသော မြန်မာမူက ကောင်းသည်။] တေ ပရိဗ္ဗာဇကာ-တို့သည်၊ (အဟောသုံ၌စပ်)၊ တ္တေ မယံ အနုသာမာတိ- ကား၊ တ္တေ အစေလကပါဋိဒ္ဓိအာဒီသု — ဤ အစေလကပါဋိ အစရှိသည်တို့၌၊ (အနုသာမ ၌စပ်)၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ အမှာကံ-တို့၏၊ (တို့မှာ)၊ အစေလကပါဋိ မတ္တမ်ိ—အစေလကပါဋိမျှသည်လည်း၊ (အစေလကပါဋိ၌ လာသော အနက်မျှသည်လည်း)၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပရိသုဒ္ဓပါဋိ-ပရိသုဒ္ဓ ပါဋိသည်၊ (ပရိသုဒ္ဓပါဋိ၌ လာသော အကျင့်သည်) ကုတော-အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း၊ အမှာကံ-ငါတို့၏၊ (ငါတို့မှာ)၊ ပရိသုဒ္ဓပါဋိ မတ္တမ်ိ-ပရိသုဒ္ဓပါဋိမျှသည်လည်း၊ (ပရိသုဒ္ဓပါဋိ၌ လာသော အကျင့်မျှသည်လည်း)၊ နတ္ထိ၊စာတုယာမသံဝရဒီနိ- စာတုယာမသံဝရ အစရှိသည်တို့သည်၊ (လေးမျိုးသော ရှောင်ကြဉ်ခြင်း တည်းဟူသော သံဝရ အစရှိသည်တို့သည်)၊ ကုတော - အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း၊ စာတုယာမသံဝရောပိ—သည်လည်း၊ နတ္ထိ၊ အရညဝါသာဒီနိ—တောခို နေခြင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ ကုတော—နည်း။

ပတ္တ တဲ့ပေါ်ဖြစ်ရှိ၊ အကျင့်တက် ဥတ္တရိတရ ပဏီတတရ ဖြစ်သည်ဟု ပြတော်မူလိုသည့် အတွက် "ဣတိ ခေါ တံ နိဂြောဓ ဌာနံ- ဥတ္တရိတရဉ္စ ပဏီတတရဉ္စ" အစရှိသော ဒေသနာတော်ကို မိန့်တော်မူသည်၊ (ပါဠိတော်ကြည့်ပါ)၊ ထို ပါဠိတော်၌ ဥတ္တရိတရဉ္စ ပဏီတတရဉ္စတို့၏ အပါဒါနိုဂို ပြလိုသောကြောင့် "တဒေတာ"စသည်ကို ဆိုရကား "အဂ္ဂသာရ ပတ္တိတော"ဟုသာ ရှိသင့်သည်။

အနုသာမ။ ။အနုသာမ၌ အသဓာတ် + ဃျောမဝိဘတ်ဖြင့် "အသာမ"ဟု ဖြစ်၏၊ ရှေ့ပြီးပုံကို ရှုပသိဒ္ဓိ၌ ကြည့်ပါ၊ "နု" ကား ပဋိသေဓနိပါတ်တည်း၊ "နု" ကို "အန်"ပြု၊ "အနုသာမ—မဖြစ်နိုင်တော့ကုန်"ဟု ပေး၊ ဆရာနှင့်တကွ ငါတို့အားလုံး ရဟန်းဂေါတမ ဟောပြအပ်သော စင်ကြယ်သော အစေလကကျင့်ဝတ်များ၌ မဖြစ်နိုင်ကြ, မကျင့်နိုင်ကြ-ဟူလို။

တနည်း။ ။အနုသာမ၌ (အ) သည် အနက်မရှိသော နိပါတ်တည်း၊ နုသဓာတ်+ ဝတ္တမာန် မ ဝိဘတ် + ဒိ ဝါ ဒိ ယ ပစ္စည်းဖြင့် "နသာမ" ဟု ဖြစ်၏၊ "အဲ့သာမ— ပျက်စီးကြရကုန်၏"ဟု ဆိုပါ-ဦးကား။

အရည်ဝါသောပီ - သည်လည်း၊ နဲ့ထို၊ နိဝရဏပ္ပဟာနာဒီနိ- နိဝရဏတို့ကို ပယ်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ ကုတော-အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း၊နိဝရဏပ္ပဟာနမ္ပိ-သည်လည်း၊ နဲ့ထို၊ ဗြဟ္မဝိဟာရာဒီနိ — ဗြဟ္မဝိဟာရတရား အစရှိသည်တို့သည်၊ ကုတော-နည်း၊ ဗြဟ္မဝိဟာရမတ္တမ္ပိ-မျှသည်လည်း၊ နဲ့ထို၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာဒီနိ-ပုဗ္ဗေ့ိဝါသဉာဏ် အစရှိသည်တို့သည်၊ ကုတော — နည်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏမတ္တမ္ပိ-ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်မျှ သည်လည်း၊ နဲ့ထို၊ အမှာက်—တို့၏၊(တို့မှာ)၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု - ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သည်၊ ကုတော - နည်း၊ ဣဒေ - ဤ အစေလကပါဠိ အစရှိသည်တို့၌၊ သအာစရိယကာ- ဆရာနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ နဋ္ဌာ- ပျက်စီးကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ(ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ [အစေလကပါဠိ ဟူရာ၌ "ဣမ နိုင်ငြောခ အစေလကော ဟောတိ အစရှိသော ပါဠိတော်ကို" ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်။] ဣတော ဘိယ္ယော ဥတ္တရိတရန္တိ — ကား၊ ဣတော ဒိဗ္ဗစက္ခု ဉာဏာဓိဂမတော — ဤ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကို ရခြင်းထက်၊ ဘိယ္ယော — အလွန်၊ အညံ— အခြားသော၊ ဥတ္တရိတရံ—အထူးအားဖြင့် လွန်ကဲသော၊ ဝါ—သာလွန်သော၊ ဝိသေသာဓိဂမံ တရားထူးကို ရခြင်းကို၊ သုတိဝသေန- သုတိ၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း၊ (ကြားရုံမျှဖြင့်လည်း)၊ နဇာနာမ-မသိကြရကုန်၊ ဣတိ—သို့၊ ဝဒန္တိ—ကုန်၏။

နိုင်ငြောခယ်ပဏ္ဍာယနအဖွင့်

၇၅။ အထ နိုင်ငြောခံ ပရိပ္ပဿဒကန္တိ(ဣတ္ထ)-၌၊(ဂုဏ္ဍတ်ဆံ ဥဒ္ဓရိတ္ဝာ ဒသောမိ)၊ [စပ်ပုဒ်မရှိ၍ ထည့်သည်။] အထ — ထို သန္ဓာန သူကြွယ်၏၊ ဧဝံ — ဤသို့သော အကြံသည်၊ အဟောသိ ကိရ-ဖြစ်သတဲ့၊ (ကိံ)၊ ဣမေ ပရိပ္ပဿဒကာ- တို့သည်၊ ဣဒါနိ -၌၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဘာသိတံ-ဟောတော်မူအပ်သော တရားကို၊ သုဿူသန္တိ—နာယူလိုကြကုန်၏၊ ဣမိနာစ နိုင်ငြောခေန—ဤနိုင်ငြောခပရိဗ္ဗိုဇ်သည်ကား၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပရမ္မုခါ-မျက်နှာယ်၌၊ ကဏ္ဍံ ကြမ်းတမ်းသော၊ ဒုရာသဒ ဝစနံ—ခဲယဉ်းသဖြင့် ထိပါးအပ်သော စကားကို၊ (မဆိုထိုက်သော စကားကို)၊ ဝုတ္တံ — ပြောဆိုအပ်ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ အယမ္ပိ — ဤ နိုင်ငြောခ ပရိဗ္ဗိုဇ်သည်လည်း၊ သောတုကာမော-နာခယူခြင်းငှါ အလိုရှိသူသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ ဒါနိ-ယခု အခါသည်ကား၊ မေ-၏၊ ဣမဿ-ဤနိုင်ငြောခ ပရိဗ္ဗိုဇ်၏၊ မာနဒ္ဓဇ-မာနတည်း ဟူသော အလံကို၊ နိပါတေတ္ဝာ — ကျွတ်ချ၍၊ ဘဂဝတော — ၏၊ သာသနံ— သာသနာတော်ကို၊ ဥက္ခိပိတုံ - ချီမြှောက်ခြင်းငှါ၊ ကာလော - အခါတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်သတဲ့၊ အထ - အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ နိုင်ငြောခံ-သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကံ-ကို၊ တေံ-ကို၊ အဝေါစ—ပြီ။

အဃ - ထိုသန္ဓာန်သူကြွယ်၏၊ အပရမ္ပိ - အခြားသော အကြံသည်လည်း၊ အဟောသိ၊ (ကိုး)၊ အယံ-ဤ အနိုဂြောဓ ပရိဗ္ဗိုဇ်သည်၊ မယိ-သည်၊အ ကထေ ဣဒ္ဓိ — မပြောလသော်၊ သတ္ထာရံ - ကို၊ နိ ခမာပေဿတိ - သည်းခံစေလိမ့်မည် မဟုတ်၊ (တောင်းပန်လိမ့်မည် မဟုတ်)၊ တံ—ထို သည်းမခံစေခြင်းသည်၊ (ထို မတောင်းပန်ခြင်းသည်)၊ အဃ- ထို နိဂြောဓ ပရိဗ္ဗိုဇ်၏၊ အနာဂတေ—နောင် အခါ၌၊ အဟိတာယ - စီးပွားမဲ့အလို့ငှါ၊ ဒုက္ခာယ - ဆင်းရဲခြင်းငှါ၊ သံဝတ္တိ ဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ပန—အနှယကား၊မယာ-သည်၊ ကထိတေ-ပြောအပ်သော်၊ ခမာပေဿတိ - သည်းခံစေလိမ့်မည်၊ (တောင်းပန်လိမ့်မည်)၊ တံ - ထို သည်းခံ စေခြင်းသည်၊(တောင်းပန်ခြင်းသည်)၊ အဃ-ထိုနိဂြောဓပရိဗ္ဗိုဇ်၏၊ ဒီဃရတ္တံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်နေ့ပတ်လုံး၊ ဟိတာယ-စီးပွါးအလို့ငှါ၊ သုခါယ-ချမ်းသာ ခြင်းငှါ၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ၊[စကားဖြင့် ပြစ်မှား မိလျှင် ပြစ်မှားမိသူအား တောင်းပန်က အပြစ်ကြေပျောက်နိုင်သည်။] အထ-အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊နိဂြောဓံ သော၊ပရိဗ္ဗာဇကံ-ကို၊တေ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ။

အပရိသာဝစရံ ပန နံ ကရောထာတိ ဣတ္ထေ - ၌၊ ပနာတိ - ပနဟူသော သဒ္ဒါ သည်၊ နိပါတော-တည်း၊ အထ-၌၊ နံ—ထို မြတ်စွာဘုရားကို၊ အပရိသာဝစရံ-ပရိသတ်သို့ မသက်ဝင်နိုင်သည်ကို၊ ဝါ-ပရိသတ်သို့ မဝင်ဝံ့အောင်၊ ကရောထ—ပြုပါကုန်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ အပရိသာဝစရေတန္တိပိ-ဟူ၍လည်း၊ ပါဌေ-ပါဠိတော်ပါ၌သည်၊(အတ္ထိ)၊ တေ-ဤ မြတ်စွာဘုရားကို၊ အပရိသာဝစရံ ဝါ-ပရိသတ်သို့ မသက်ဝင်နိုင်သည်ကိုလည်း၊ ကရောထ - ပြုပါကုန်၊ ဂေါကာဏာ ဒီနံ — ကာဏ်းသောနွား အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံ ဝါ - တမျိုးမျိုးကို သော်လည်း၊(ကရောထ)၊ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဂေါကာဏန္တိ ဣဿာပိ-၌လည်း၊ ပရိယန္တစာရိနိ -အစွန်အဖျားကျသောအရပ်၌ လှည့်လည်သွားလာလေ့ရှိသော၊ ဂေါကာဏံ-ကာဏ်းသော နွားမကို၊ ဣတိ အတ္ထော၊ [စာအုပ်တို့၌ ပရိယန္တ စာရိနိ ဝိယ ဟု ဝိယ ပါနေသည်၊ ရှေးနိဿယ၌ မပါ၊ ပါဠိတော်၌လည်း မရှိပါ။] တုဏ္ဍိဘူတောတိ — ကား၊ တုဏ္ဍိဘာဝံ — ဆိတ်ဆိတ်၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပဂတော—ကပ်ရောက်၏၊ မဂ္ဂံဘူတောတိ—ကား၊ နိဿေဏိတံ—အရှိန်အဝါ မရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၊ အာပန္နော-ရောက်၏၊ ပတ္တက္ခန္ဓောတိ-ကား၊ သြနတဂ်ေါ-အောက်သို့ ညွှတ်သော လည်ဂုတ်ရှိ၏၊ အဓေါမုခေါတိ-ကား၊ ဟေဋ္ဌာမုခေါ—အောက်၌ မျက်နှာရှိ၏၊ (ခေါင်းငိုက်စိုက်ကျသည်- ဟူလို။)

(ရ) ၇၆။ ပုဒ္ဓေါသော ဘဂဝါ ဗောဓေယျာတိ-ကား၊ သယံ-ကိုယ်တော်တိုင်၊ ပုဒ္ဓေါ- သစ္စာလေးပါးတရားကို သိတော်မူပြီးသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သတ္ထာနမ်ိ—တို့ အားလည်း၊ (ဒေသေတိ ၌စပ်)၊ စတုသစ္စ ဗောဓတ္ထာယ — သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်း အကျိုးငှါ၊ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊[မိမိ၏ တုရားဖြစ်ကြောင်း ကြေးကြော်လို၍

ဟောတော်မူသည် မဟုတ်—ဟု ဆိုလိုသည်။] ဒန္ဓောတိ - ကား၊ စက္ခုတောပိ— စက္ခုဒ္ဒါရဥ္စလည်း၊ ဒန္ဓော - ဆုံးမတော်မူအပ်ပြီးသည်၊ (ယဉ်ကျေးတော်မူပြီးသည်)၊ ပေါ၊ မနတောပိ-မနောဒ္ဒါရဥ္စလည်း၊ ဒန္ဓော-သည်၊(ဟုတ္တာ ဒေသေတိ ဒ္ဓစပ်) ဒမထာယာတိ—ကား၊ အညေသမ္မိ- အခြားသော သတ္တဝါတို့၏လည်း၊ ဒမနတ္ထာယ ဝေ- စက္ခုစသား ခြောက်ပါးသောဒ္ဒါရတို့ဘ ဆုံးမခြင်းအကျိုးငှါ သာ၊ ဝါ-ယဉ်ကျေးခြင်းအကျိုးငှါသာ၊ (ဒေသေတိ ဒ္ဓစပ်)၊ ဝါဒတ္ထာယ-ဝါဒ ပြုခြင်းအကျိုးငှါ၊ နု(ဒေသေတိ)-ဟောတော်မူသည်မဟုတ်၊သန္ဓောတိ-ကား၊ ရာဂသန္ဓတာယ-ရာဂမှ အေးငြိမ်းသူ၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သန္ဓော – အေးငြိမ်းတော်မူပြီးသည်၊ ဝါ-ငြိမ်သက်တော်မူပြီးသည်၊ ရာဂ ဒေါသ မောဟ သန္ဓတာယ-ရာဂ ဒေါသ မောဟတို့မှ အေးငြိမ်းသူ၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗ အကုသလ သဗ္ဗာဘိသင်္ခါရ သန္ဓတာယ – အလုံးစုံသော အကုသိုလ်, အလုံးစုံသော အာဘိသင်္ခါရတို့မှ အေးငြိမ်းသူ၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သန္ဓော-အေးငြိမ်းတော်မူပြီးသည်၊ ဝါ-ငြိမ်သက်တော်မူပြီးသည်၊ (ဟုတ္တာ၊ ဒေသေတိ ဒ္ဓစပ်)။

သမထာယာတိ-ကား၊ မဟာဇနသ-မျှားစွာသောလူအပေါင်းအား၊ ရာဂါဒိ သမနတ္ထာယ-ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့၏ အေးငြိမ်းခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါ-ငြိမ်သက်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတိ-၏၊ [မိမိတပည့်မျှား ဖြစ်စေလိုသောကြောင့် ဟောတော်မူသည်မဟုတ်— ဟူလို။] တိဏ္ဏောတိ-ကား၊ စတ္တာ ရော—လေးပါးကုန်သော၊ သြဃ-သြဃတို့ကို၊ တိဏ္ဏော – ကူးမြောက်တော်မူပြီးသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ တရဏာယာတိ - ကား၊ မဟာဇနသ – အား၊ သြဃနိုတ္ထရဏတ္ထာယ- သြဃလေးအင် ရေအယဉ်မှ ကူးမြောက်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ဓမ္မံ ဒေသေတိ)၊ ပရိနိဗ္ဗုတောတိ-ကား၊ ကိလေသ ပရိနိဗ္ဗာနေန—ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်း အားဖြင့်၊ ပရိနိဗ္ဗုတော – ငြိမ်းအေးတော် မူပြီးသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပရိနိဗ္ဗာနာယာတိ-ကား၊ မဟာဇနသ-မျှားစွာသောလူအပေါင်းအား၊ သဗ္ဗကိလေသ ပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယ – အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနာဒိ အဖွင့်

၇၇။ အစ္စယောတိ အာဒီနိ - အစ္စယော အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ သာမညဖလေ-ဌ၊ ဝုတ္တာနိ-ဖွင့်ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ ဥဒုဇာတိကောတိ-ကား၊ ကာယဝက်စိတ် ဝိရတိတော - ကိုယ်၏ကောက်ခြင်း အစရှိသောအပြစ်မှ ကင်းသော၊ ဥဒုသဘာ ဝေါ-ဖြောင့်မတ်သူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော၊(ပုရိသော ဌ္ဌစပ်)၊ အဟ မနုဿာသာမိတိ-ကား၊ အဟံ-သည်၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊

အနုသာသာမိ-သွန်သင် ဆုံးမတော်မူအံ့၊ ဓမ္မ-တရားကို၊ အသေ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒေသေမိ- ဟောတော်မူအံ့၊ သတ္တာဟန္တိ— ကား၊ သတ္တဒိဝသာနိ- ခုနစ်ရက်တို့ ပတ်လုံး၊ [ဘာဝေတ္တာ - ဆုံးမအာပ်ပြီးသည့်အတိုင်း မြတ်သောအကျင့်ကို မိမိ သန္တာန်၌ဖြစ်စေ၍၊ (တနည်း) ပူရေတ္တာ - မြတ်သောအကျင့်ကို ဖြည့်ကျင့်၍၊ ဤသို့ ပါဌသေသထည့်၍ ပါဠိတော် " ဝိဟရိဿတိ "၌ စပ်ပါ။] ဣဒံ သမ္ဘမ္ဘိ— (တေ ဝိညူ ပုရိသောမှစ၍ ဝိဟရိဿတိ သတ္တာဟံတိုင်အောင်သော) ဤ အလုံး စုံသော စကားကိုလည်း၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဒန္ဓပညံ - နှံ့သော ပညာရှိသော၊ ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊|အသဒ္ဓေ-မကောက်ကျစ်သော၊ အ မာယာဝီ - မာယာမရှိသော်၊ ဥဇုဇာတိကော- ဖြောင့်မတ်သူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသူသည်၊ တံ မုဟုတ္တေနေဝ- ထိုမုဟုတ်ဖြင့်ပင်၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တုံ-ရောက်ခြင်းငှါ၊ သက္ခိဿတိ-စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်၊ [ဤ အသဒ္ဓေ ပန စသော ဝါကျကို တိက္ခပညာ ဥဋ္ဌင်ဇာတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်။]

ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါ- သည်၊ အသဒ္ဓေတိ အာဒိဝစနေန — အသဒ္ဓေ အစရှိသော စကားဖြင့်၊ [ပါဌိတော်၌ ပဌမာ ကေဝုစ်ဖြင့် " အသဒ္ဓေ " ဟု ရှိသောကြောင့် " အသဒ္ဓန္တိ " ဟု မရှိသင့်။]သဒ္ဓေ—ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲသော ဝက် ဝကော်—ကာယဝက် အစရှိသည်တို့ဖြင့် ကောက်သောသူသည်၊ ဝါ-ကို၊ မယာပိ- သည်လည်း၊ အနုသာသိတုံ- ဆုံးမ သွန်သင်ခြင်းငှါ၊ နသက္ကာ-မတတ်နိုင်၊ [သဒ္ဓေ ဟိ၌ ဟိသည် အနက် မရှိ။] ဣတိ - ဤသို့၊ ဒီပေန္တော- ပြတော်မူ လျက်၊ ပရိဗ္ဗာဇကံ- နိဂြောဓပရိဗ္ဗိုဇ်ကို၊ ပါဒေသု—တို့၌၊ ဂဟေတ္တာ - ကိုင်၍၊ မဟာမေရုပါဒတလေ - မြင့်မိုတောင်ခြေ အပြင်၌၊ (ခိမတိ)ဝိယ-ပစ်ချသကဲ့သို့၊ ခိပိတ္တ - ပစ်ချတော်မူပြီ၊ ကသ္မာ—အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ ဟိ - အကြင့်ကြောင့်၊ အယံ—ဤ နိဂြောဓပရိဗ္ဗိုဇ်သည်၊ အတိသဒ္ဓေ-အလွန် ကောက်ကျစ်၏၊ ကုဋိလ စိတ္တော - စဉ်းလဲသော စိတ်ရှိ၏၊ သတ္တရိ- သည်၊ ဧဝံ — သို့၊ ကထေန္တေ ပိ — ဟောတော်မူပါသော်လည်း၊ ဗုဒ္ဓ ဓမ္မ သံဃသု — တို့၌၊ နာဓိမုစ္စတိ - စွဲစွဲ မြဲမြဲ မသက်ဝင်၊ အဓိမုစ္စနတ္ထာယ - စွဲစွဲ မြဲမြဲ သက်ဝင်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ သောတံ — နှားကို၊ နဿဒဟတိ -ရွှေရှု မတွေး၊ (နှားမစိုက်)၊ ကောဟညေ - အုံ့ဩဖွယ်ကို ဖြစ်စေသူ၏အဖြစ်၌၊(သူမျှား အထင်ကြီးအောင် ဝါကြွားမှု၌)၊ ဒ္ဌတော- တည် သည်၊(ဟုတ္တာ)သတ္ထာရံ-ကို၊ခမာပေတိ-သည်းခံစေ၏၊(တောင်းပန်၏)၊တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တသ္မာ-ထို နိဂြောဓပရိဗ္ဗိုဇ်၏၊ အဇ္ဈာသယံ- အလိုကို၊ ဝိဒိတ္တာ — ၍၊ တေ ဝိညူ ပုရိသော အသဒ္ဓေတိ အာဒိ - ကို၊ အာဟ - ပြီ၊ သဠံ ပန - ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသူကိုကား၊ အဟံ—သည်၊ အနုသာသိတုံ- ဆုံးမ သွန်သင်ခြင်းငှါ၊ နသက္ကောမိ — မစွမ်းနိုင်၊ ဣတိ — ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား ဘုရား ရှင်၏ အလိုတော်တည်း။

•

၇၈။ အန္တေဝါသိကမျက္ခာတိ- ကား၊ အန္တေဝါသိကမျက္ခတာယ— အနီးနေ တပည့်ကို လိုလားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အာဟ ဥ၌စပ်) အမှေ-တို့ကို၊ အန္တေ ဝါသိကေ — အနီးနေ တပည့်တို့ကို၊(တပည့် အဖြစ်ဖြင့်)၊ ဣစ္ဆန္တော — လိုလား သည်၊(ဟုတ္တာ)၊ ဧဝ မာဟာတိ—ကား၊ တေ ဝိညူ ပုရိသောတိ အာဒီ - အစရှိ သော စကားကို၊ အာဟ — ပြီ၊ [အန္တေဝါသိ + ကာမေတိတိ = အန္တေဝါသိ ကာမော၊အန္တေဝါသိကာမယ+ဘာဝေါ အန္တေဝါသိကမျ၊(ကာ၌ ရှိသပြု) အန္တေဝါသိကမျ ဧဝ—အန္တေဝါသိကမျတာ၊ တိုနောက် သ္မာဝိဘတ်ကို အာယ ပြု၍ ယ ကို ချေထားသည်။]ယော ဧဝ ဧဝါ အာစရိယောတိ-ကား၊ယောဧ- အကြင် သူသည်ပင်၊ တုမှာကံ — တို့၏၊ ပကတိယာ — ပင်ကိုယ် အားဖြင့်၊ အာစရိယော - ဆရာတည်း၊[သင်တို့ရဲ့ ပင်ကိုယ် ဆရာသည်ပင် ဆရာဖြစ်ပါစေ၊ ငါက သင်တို့ကို တပည့် မလုပ်လိုပါ — ဟူလို။] ဥဒ္ဒေသာ နော စာဝေတုကာ မောတိ — ကား၊ အတ္တနော—၏၊ အနုသာသနီ - အဆုံး အမကို၊ ဂါဟာ ပေတ္တာ — ယူစေ၍၊ အမှေ—တို့ကို၊ အမှာကံ - တို့၏၊ ဥဒ္ဒေသတော - ကျမ်းဂန် ကို သင်ယူခြင်းမှ၊ ဝါ - သင်ယူအပ်သော ကျမ်းစာမှ၊ စာဝေတုကာမော — ရွှေ့စေလိုသည်၊ (ရွှေ့ပြောင်းလိုသည်)၊ (ဟုတ္တာ အာဟ-ဥ၌စပ်)၊["အမှေ"ဖြင့် ပါဠိတော်၌ "နော" သည် စာဝေတုကာမော၌ စပ်ခိုက် "ကံ" ဟု လည်း ကောင်း, "အမှာကံ"ဖြင့် "ဥဒ္ဒေသာ" ၌ စပ်ခိုက် သမ္ဗန် ဟု လည်းကောင်း ပြသည်။] သော ဧဝ ဝေါ ဥဒ္ဒေသော ဟောတူတိ-ကား၊ ယော-အကြင်အရာ သည်၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ ဥဒ္ဒေသော—ကျမ်းဂန်ကို သင်ယူခြင်းတည်း၊ ဝါ- သင်ယူအပ်သော ကျမ်းစာတည်း၊ သော - ထိုဥဒ္ဒေသ သည်၊ တုမှာကံ ယေဝ— သင်တို့၏သာလျှင်၊(ဥဒ္ဒေသော)၊ ဟောတု—ဖြစ်စေ၊ မယံ— တို့သည်၊ တုမှာကံ - သင်တို့၏၊ ဥဒ္ဒေသေန - ဖြင့်၊ နိ အတ္ထိကာ — အလို မရှိကုန်၊[တရားသဘော အစဉ်အလာကို သိစေလို၍သာ မိန့်သည်၊ ငါဘုရား၏ စကားတော်မျှားကို သင်တို့အား သင်စေလို၍ မဟုတ်ပါ — ဟူလို။]

အာဇီဝါတိ — ကား၊ အာဇီဝတော-အသက်မွေးမှုမှ၊ (စာဝေတုကာမော ၌ စပ်)၊ အကုသလ သင်္ခါတာတိ — ကား၊ အကုသလာတိ ကောဌာသံ — အကုသိုလ် ဟူသော အဖို့အစုသို့၊ ပတ္တာ — ရောက်ကုန်ပြီ၊ [သင်္ခါတ သဒ္ဒါ ကောဌာသ အနက်ဟော။] အကုသလာ ဓမ္မာတိ — ကား၊ ဒ္ဒါဒသ-ကုန်သော၊ အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒ ဓမ္မာ - အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် တရားတို့သည်၊ (သန္ဓိ ၌ စပ်)၊ ဝါ- တနည်း၊ ဝိသေသေန - အထူးအားဖြင့်၊ တဏှာယေဝ — တဏှာ ပင်တည်း၊ [ဤ နည်း၌ အကုသလာ ဓမ္မာ အရ တဏှာကိုသာ ယူ။] ဟိ - မှန်၊ သာ— ထို တဏှာကို၊ ပုနဗ္ဘဝ ကရဏတော - တဖန် ဘဝသစ်ကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပေါနောဘဝိကာ တိ — ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ - ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊

[ပုနော+ဘဝေါ ပုနဗ္ဘဝေါ၊ ပုနဗ္ဘဝံ+ကရောတီတိ ပေါနောဘဝိကာ။] သဒရ ထာတိ - ကား၊ ကိလေသ ဒရထ သမ္မယုတ္တာ - ကိလေသာတည်းဟူသော ပူပန် ခြင်းနှင့် ယှဉ်ကုန်၏၊ ဇာတိ ဇရာ မရဏိယာတိ - ကား၊ ဇာတိ ဇရာ မရဏာနံ-တို့၏၊ ပစ္စယဘူတာ - အကြောင်း ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏၊ [ဇာတိ ဇရာ မရဏာနံ+ ဟိတာ ဇတို့ ဇရာ မရဏိယာ ဟု ပြု။] သံကိလေသိကာ ဓမ္မာတိ-ကား၊ ဒွါဒသ - ကုန်သော၊ အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒါ— တို့တည်း၊ [ဝစနတ္ထကို ဋီကာ၌ ရှု။] ဝေါဒါနိယာတိ-ကား၊ သမထဝိပဿနာ ဓမ္မာ-သမထဝိပဿနာတရားတို့တည်း၊ ဟိ - မှန်၊ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ) — ကြောင့်၊ ဇာ—ထို သမထ ဝိပဿနာ တရားတို့သည်၊ သတ္တော - တို့ကို၊ ဝေါဒါပေန္တိ-ဖြူစင်စေနိုင်ကုန်၏၊ တသ္မာ— ကြောင့်၊ ဝေါဒါနိယာတိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ - ဆိုအပ်ကုန်၏။

ပညာပါရိ ပူရိန္တိ - ကား၊ မဂ္ဂပညာ ပါရိပူရိ—မဂ်ပညာ၏ ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံခြင်းကို၊ (သစ္ဆိကတ္တာ ၌စပ်)၊ ဝေပုလ္လတ္တာ — ကား၊ ဖလပညာ ဝေပုလ္လတ္တံ — ဖိုလ်ပညာ၏ ကျယ်ပြန့်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ (အာဘိညာ ၌စပ်)၊ [ပညာအရ အထူး အထိပ် ဖြစ်သော ဖိုလ်ပညာကို ယူသည်။] ဝါ - တနည်း၊ ဥဘောပိ — နှစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တောနိ - ဤပုဒ်တို့သည်၊ (ပညာ ပါရိပူရိ ဝေပုလ္လတ္တံ ဟူသော ပုဒ်တို့သည်)၊အည မည ဝေ ဝစနာနေ ဝ-အချင်း ချင်း၏ ဝေဝုစ် ပရိယာယ် စကားလုယ်တို့ပင်တည်း၊ [အကြင် မဂ်ပညာ ဖိုလ် ပညာသည် ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံ၏၊ တို့ပညာသည်ပင် ဝေပုလ္လတာလည်း မည်သည် - ယူလို။] ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိုဝုတ္တံ ဟောတိ) တတော - ထို သံကိလေသိကဓမ္မတို့ကို ပယ်ခြင်း, ဝေါဒါနိယဓမ္မတို့၏ တိုးပွားခြင်းကြောင့်၊ တုမှေ — တို့သည်၊ မဂ္ဂပညာ ဝေ - မဂ်ပညာကို လည်းကောင်း၊ ဖလပညာ — ဖိုလ် ပညာကိုလည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌေ ဝ ဓမ္မေ - မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်၊ သယံ — ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာ - ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍၊ သစ္ဆိကတ္တာ - မျက်မှောက် ပြု၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ - ပြီးစီးစေ၍၊ ဝိဟရိဿထ - နေနိုင်ကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ ဧဝံ- ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ပရိဗ္ဗာဇကေ-

---

ဝေါဒါနိယာ။ ။ "ဇေတဝိ သတ္တော ဝေါဒါပေန္တိ"ကို ဇေယျာက်၍ "ဝေါဒါ ပေန္တိတိ ဝေါဒါပနိယာ" ဟု ဆိုလိုလျက် "ဝိ + အဝ + ဒါဝေတ်+ကာရိုက်ကေျ + ကတ္တားဟော အနိယ ပစ္စည်းဖြင့် "ဝေါဒါနိယာ" ဖြစ်သည် ဟုကြံသင့်၏၊ သို့ရာတွင် ထို အဒ္ဒကထာကို အဓိပ္ပါယ် မှင့် ဟု ယူဆ၍ "ဝေါဒါနံ ဝုစ္စတိ ဝိသုဒ္ဓိ၊ တသ္မာ ပစ္စယ ဘူတတ္တာ ဝေါဒါနိယာ၊ တထာဘူတာ ဧစ ဇေတ ဝေါဒါပေန္တိတိ အာဟ-သတ္တော ဝေါ ဒါပေန္တိတိ" ဟု ဋီကာ ဖွင့်၏၊ ၎င် အလို "ဝေါဒါနသ + ဟိတာ ဝေါဒါနိယာ"ဟု ဟိတ တဒ္ဓိတ်ပြု၊ ဣယပစ္စည်း သက်၍ "ဝေါဒါနိယာ" ဟု နိဿ ရသ ရှိပါ၏စေ။

တို့ကို၊အာရဇ္ဇ-အကြောင်းပြု၍၊အတ္တနော-၏၊သြဝါဒါနုသာသနီယာ-သြဝါဒ အနုသာသနီ၏၊ ဖလံ-အကျိုးကို၊ ဒယောန္တော- ပြတော်မူလျက်၊ အရဟတ္တ နိုက္ကဋ္ဌေန- အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော အတ္ထဋ္ဌာန်ဖြင့်၊ ဒေသနံ- ကို၊ နိဋ္ဌာပေသိ - ပြီးဆုံးစေတော်မူပြီ။ [ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ – မျက်မှောက်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သော သဘော ဟူသော ပစ္စက္ခ အတ္တဘောဋ္ဌပင်၊ ဝါ- ပစ္စုပ္ပန် ဘဝဋ္ဌပင်–ဟု ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေကိုသဒ္ဒတ္ထ,အဓိပ္ပါယတ္ထ ပေးပါ။]

၇၉။ ယထာ တံ မာရေနာတိ-ကား၊ မာရေန-မာရ်နတ်သည်၊ ပရိယုဋ္ဌိတ စိတ္တာ–ထက်ဝန်းကျင် ထကြွ လှုယှူအပ်သော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ ဝါ – လွှမ်းမိုး နှောက်ယှက်အပ်သော စိတ်ရှိကုန်သည်၊(ဟုတ္တာ)၊ နိသိဒန္တိယထာ-ထိုင်နေကုန် သကဲ့သို့၊ ဧဝ မေဝ-ဤ,အတူပင်၊ တုဏ္ဍိဘူတာ-ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ပြစ်ကုန်သည်၊ ၊ပေ၊အပ္ပဋိဘာနာ–ရှေးရှု ထင်လာသော ဝကားမရှိကုန်သည်၊ (စကား ဆိုစရာ မရှိကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ)၊နိသိန္နာ–ထိုင်နေကြကုန်ပြီ၊ [ပေယျာလကို ပါဠိတော်၌ ကြည့်ဖော်ပါ။]

[ယထာ တံ မာဇရန စသောစကားသည် ဥပမာ အဖြစ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော စကားမဟုတ်၊ ထို ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့ကို မာရ်နတ်ကအမှန်ပင် နှောက်ယှက်ထားသည်ဟု ပြလို၍ မာရော ကိရ စသည်-မိန့်။]မာရော–သည်၊ သတ္ထာ-သည်၊ အတိဝိယ– အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ဂဇ္ဇန္တော-ကြွေးဝါးတော်မူလျက်၊ ဗုဒ္ဓဗလံ-ဘုရားရှင်တို့၏ အားအစွမ်းကို၊ ဒီပေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ ဣဓမသံ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ-တို့အား၊ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ ကဒါစိ-တရံတခါ၌၊ ဓမ္မာဘိသမယော - သစ္စာလေးပါး တရားကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်၊ ဘဝေယျ–ဖြစ်ရာ၏၊ ဟန္ဒ-ယခု၊ အဟံ–သည်၊ ပရိ ယုဋ္ဌာမိ- ထကြွလှုယှူမည်၊ ဝါ-လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သော– ထို မာရ်နတ်သည်၊ တေသံ-ထို ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏၊ စိတ္တာနိ-တို့ကို၊ ပရိယုဋ္ဌာသိ ကိရ– သတဲ့၊ ဟိ-မှန်၏၊ အပ္ပဟီနဝိပလ္လာသာနံ-မပယ်အပ်သေးသော ဝိပလ္လာသ ရှိသူ တို့၏၊ စိတ္တံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ မာရသ-မာရ်နတ်သည်၊ ယထာကာမကရဏီယံ– အလိုရှိတိုင်း ပြုနိုင်သည်၊ ဟောတိ၊ တေပိ-ထို ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ မာရေန- သည်၊ ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တာ (ဟုတ္တာ)၊ ထဒ္ဓဂ်ပစ္စဂ်ါဝိယ–တောင့်တင်း ခိုင်မာသော ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ် ရှိသူတို့ကဲ့သို့၊ တုဏ္ဍီ–ဆိတ်ဆိတ်၊ အပ္ပဋိဘာနာ၊(ဟုတ္တာ)၊ နိသိဒိံသု။

အထ - မာရ်နတ် နှောက်ယှက်ရာ အခါမှ နောက်၌၊ သတ္ထာ-မြတ်စွာဘုရား သည်၊ ဣမေ ပရိဗ္ဗာဇကာ-တို့သည်၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ နိရဝါ- အသံမရှိကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ နိသိန္နာ-ကုန်ပြီ၊ ကိံ နု-အဘယ်သို့ ဖြစ်လေသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့စဉ်းစားတော်မူ၍၊အာဝဇ္ဇန္တော-ဆင်ခြင်တော်မူလသော်၊မာဇရန-

သည်၊ ပရိယုဋ္ဌိတဘာဝ-ထက္ကြ လယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ အညာသိ—သိတော်မူပြီ၊ ပန-ဆက်၊ တော်-ထိုပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏၊ (သန္ဓာန်၌)၊ မဂ္ဂ ဖလုပ္ပတ္တိဟေတု-မဂ် ဖိုလ် ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ သစေတနေ ယျ – အကယ်၍ ရှိဇုံ၊ (ဝေ သတိ)၊ မာရံ—ကို၊ ပဋိဗာဟိတ္တာပိ—တားမြစ်တော်မူပြီး၍လည်း၊ ဘ ဂ ဝါ၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေယျ — ရှု၏၊ ပန — ထိုသို့ဟောတော်မူရာပါသော်လည်း၊ သော-ထို မဂ် ဖိုလ် ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းသည်၊ တော်-ထိုပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏ (သန္ဓာန်၌)၊ နတ္ထိ၊ သမ္ဘေပိ — အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ-ဤပရိဗ္ဗိုဇ်တို့သည်၊ တုစ္ဆပုရိသာ-ချဲ့နှဲ့ မဂ် ဖိုလ်မရှိသည့် အချည်းနှီးသော ယောကျ်ားတို့ဟည်း၊ ဣတိ—သို့၊ အညာသိ—သိတော်မူပြီ၊ တေန—ကြောင့်၊ အယခေါ၊ ပေ၊ မောဃပုရိသာတိ အာဒိ — အစရှိသော စကားကို၊ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ ဝုတ္တံ)။

တတ္တ-ထို အယခေါ၊ ပေ၊ မောဃပုရိသာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဖုဋ္ဌာ ပါဝိမတာတိ-ကား၊ ပါပိမတာ- ယုတ်မာသော အလိုဆိုးရှိသော၊ မာရေန-သည်၊ ဖုဋ္ဌာ-ထိမပါ၊ နှိပ်စက်အပ်ကုန်ပြီ၊ ယတြဟိ နာမာတိ-ကား၊ ယေသု-ယင်း ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့တွင်၊ (ကေကဃပိ — တယောက်သော ပရိဗ္ဗိုဇ်၏လည်း၊ ဧဝံ-ဤသို့သော အကြံသည်၊ နုဘဝိယတိ) နာမ-မဖြစ်ပေ၊ [ပါဠိတော်မှ ယူ၍ အနက်ပေးသည်၊ တေသုဖြင့် တတ္တ၌ ဤပစ္စည်း၏ သတ္တမီ ဝိဘတ်နက် ဖြစ်သော နိဒ္ဓါရဏအနက်၌ သက်ကြောင်းကို ပြသည်။] အညာဏတ္ထမ္ပိတိ-ကား၊ ဇာနနတ္ထမ္ပိ-သိခြင်း အကျိုးငှါလည်း၊ (စရာမဋ္ဌစပ်)၊ [အညာဏာဋ္ဌ အာရှေးရှိသော ဥဒေတ် ယုပစ္စည်းတည်း၊ ဥဋ္ဌ ဒ္ဒေဘော်ရောက်၍ သံယောဇဝ ပရေ ရဿတ္ထံအရ (အ) ရဿ ပြုထားသည်။]

ကိं ကရိဿတိ သတ္ထာဟောတိ-ကား၊ သမဏေန ဂေါ၇ မေန—သည်၊ ပရိစ္ဆိန္ဒ သတ္ထာဟော- ပိုင်းဖြတ်အပ်သော ခုနစ်ရက်သည်၊ အမှာကံ- တို့၏၊ ကိं — အာဘယ် မချမ်းသာမှုကို၊ ကရိဿတိ- ပြုနိုင်လိမ့်မည်နည်း၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိं ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ သမဏေန ဂေါတမေန-သည်၊ သတ္ထာဟံ-ပတ်လုံး၊ (ပူရေတ္ဝာ- ဖြည့်ကျင့်၍)၊ သယံ — ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာ— ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၍၊ သစ္ဆိကတ္ဝာ — မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ— ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရိဿတိ — နေနိုင်

ကိं ကရိဿတိ သတ္ထာဟော။ ။ [ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။] ပဌမနည်းဌ ကိုဖြင့် အဓါသုကံကို ခွဲ၊ "အမှာကံ" ဟု သမ္ဗန်ထည့်ပါ၊ ရဟန်း ဂေါတမ ပိုင်းဖြတ်ထားအပ်သော ခုနစ်ရက်သည် ငါတို့၏ အာဘယ် မချမ်းသာမှုကို ပြုနိုင်မှာလဲ၊ ခုနစ်ရက်လောက် ကျင့်ရုံနဲ့တော့ မဆင်းရဲပါ၊ ခုနစ်ရက်အတွင်း တရားရနိုင် မရနိုင် သိရအောင် ရဟန်း ဂေါတမအထံမှာ ပြဟ္မစရိယကို ကျင့်ကြစို့ဟု စိတ်အကြံမဖြစ်ကြဟု ဆိုလိုသည်။

လိမ့်မည်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ သော သတ္တာဟော-သည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ကိံ အဟု ဝါသုကံ-အဘယ် မျေမ်းသာမှုကို၊ ကရိဿတိ-ပြုနိုင်လိမ့်မည်နည်း၊ (ဘယ်ပြုနိုင်မှာလဲ)၊ ဟန္ဒ-ယခု၊ ပယံ-တို့သည်၊ သတ္တာဟတ္ထေ-ခုနစ်ရက်အတွင်း၌၊ တံ ဓမ္မံ-ထိုဘဏ္ဍာကို၊ သဗ္ဗိကာတုံ မျက်မှောက်ပြုပြင်းငှါ၊ သက္ကာ-စွမ်းနိုင်သလော၊ ဣ သက္ကာ - မစွမ်းနိုင်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အညာဏတ္ထမို့- သိခြင်းအကျိုးငှါ လည်း၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ပြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရိဿာမ-ကျင့်ကုန်အံ့၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။

အသဝါ- ထို့ပြင် တနည်းကား၊ တာဝ — ရှေ့ဦးစွာ၊ အသ- ထို ရဟန်း ဝေါဟမ၏၊ မွေ့-တရားကို၊ ဇာနာမိ-သိရကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ကေ ဒိဝ ဘော-တနေ့၌၊ ကေ ဝါ ရတ္တိ- တကြိမ်မျှလည်း၊ အညာဏတ္ထံ - သိခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဧကော သံ—ဤ ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏၊ စိတ္တံ-ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်လိုသောစိတ်သည်၊ နုပ္ပန္နံ-မဖြစ်၊ သတ္တာဟော-မိန့်တော်မူအပ်သော ခုနစ်ရက်သည်၊ ကုသီတာန်—ပျင်းရိကုန်သော၊ ဧတေသံ- ဤ ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့ဘိအတွက်၊ ကိံ - အဘယ်ကို၊ ကရိဿတိ-ပြုလိမ့်မည်နည်း၊ တေ- ထို ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့သည်၊ သတ္တာဟံ- ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး၊ ပူရေတုံ ပြတ်သောအကျင့်ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းငှါ၊ (တနည်း) သတ္တာဟံ-ခုနစ်ရက်ကို၊ ပူရေတုံ - မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လျက် ပြည့်စေခြင်းငှါ၊ ကိံ သက္ခိဿန္တိ- အဘယ်မှာ စွမ်းနိုင်ကုန်လိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ အယံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ တ္တေ- ဤ ကိံ ကရိဿတိ သတ္တာဟောဟူသော ပါဋိဋ္ဌ၊ အဓိပ္ပါယော-မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုဟောတည်း။

သိဟနာဒန္တိ-ကား၊ ပရဝါဒဘီရုနံ-သူတပါးဝါဒကို ဖျက်ဆီးနိုင်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ သကဝါဒ သမုဿာဟနဋ္ဌ — မိမိဝါဒကို ထူထောင်နိုင်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ အဘီတနာဒံ—မကြောက်သူ၏စကားကို၊ (မကြောက်မ၌ ရဲရင့်သူ၏ ဝကားကို)၊ နဒိတ္ဝာ—မိန့်တော်မူ၍၊ (အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ဘဋ္ဌဝပ်)၊ ပစ္စုပဋ္ဌာသိတိ-ကား၊ ပတိဋ္ဌိတောဟု- တည်တော်မူပြီ၊ တာဝ ဒေဝ ါတိ- ကား၊ တသ္မိညေဝ ခဏေ—ထို ခဏ၌ပင်၊ ရာဇဂဟံ ပါဝိသိတိ-ကား၊ ရာဇဂဟမေဝ-သို့သာ၊ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်ပြီ၊ [ဘန္တာနုဂဟပတိ ဝင်သွားသည်။] ပန-ဆက်၊ တေသံ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ-တို့၏ဣဒံ

တနည်း။ ။ဤ ခုတိယနည်း၌ "ကိံ-အဘယ်ကို (ဘာကို) ဟု စွဲ၊ "ဧတေသံ-ဤ ပျင်းရိသောပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏" ဟု သမ္ဗန်ဆက်ပါ၊ "တရားသိဘိုရှင် ရဟန်းဝေါဟမ ဒေသထံမှာ ဗြဟ္မစရိယကျင့်ကြံ၏" ဟု တရက်တလေ တကြိမ်တခါမျှ ကျင့်လိုသောစိတ် မဖြစ်ကြ၊ ပျင်းရိသော ထို ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့အတွက် ခုနစ်ရက်ကျင့်ဖို့ ဆိုတာ အဘယ်မှာ ဖြစ်နိုင်မှာလဲ (မဖြစ်နိုင်ပါ) ဟု ဆိုလိုသည်။

သုတ္တန္တံ - ဤ ဥဒုမ္မရိကသုတ်တော်ကို၊ သုတ္ဝာ - ကြားနာရခြင်းကြောင့်၊ ဝိသေသော- စျာန်မဂ်ဖိုလ်တရား အထူးသည်၊ ကိဉ္စာပိ နု နိဗ္ဗတ္တော - အကယ်၍ကား မဖြစ်ပါပေ၊ ပန- ထိုသို့ပင် မဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အာယတိ - နောင်အခါ၌၊ နေသံ - ထို ပရိဗ္ဗိုဇ်တို့၏၊ ဝါသနာယ — သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၌ အထုံဝါသနာ၏၊ ပစ္စယော-အကြောင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ- ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဣတိ - ဤသို့ မှတ်ထိုက်၏၊ သဗ္ဗတ္ထ — အလုံးစုံသော ပါဠိရပ်၌၊ သေသံ-ကြင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဥတ္တာနမေव-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဥဒုမ္မရိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ- သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

၃။ စက္ကဝတ္တိသုတ်

အတ္တဒီပသရဏတာ အဖွင့်

(ကဝ။ ဧဝံ မေ သုတန္တိ စက္ကဝတ္တိသုတ္တံ၊[ပါထိကသုတ် အစအတိုင်း ပေးပါ။] တတြ-ထို စက္ကဝတ္တိသုတ်၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အနုတ္တာနုပဒဝဏ္ဏနာ- အနက် အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် မပေါ်လွင်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း၊ မာတုလာ ယန္တိ- ကား၊ ဧဝံ နာမကေ -ဤသို့ မာတုလဟူသော အမည်ရှိသော၊ နဂရေ- မြို့၌(ဝိဟရတိ ၌စပ်)၊ တံ နဂရံ - ထို မာတုလမြို့ကို၊ ဂေါစရဂါမံ— ဂေါစရဂါမ်ကို၊ ကတ္ဝာ-၍၊ အဝိဒူရေ - အနီးဖြစ်သော၊ ဝနသဏ္ဍေ - တောအုပ်၌၊ ဝိဟရတိ-၏၊ တတြ ခေါ၊ပေ၊ အာမန္တေသိတိ ဣတ္ထေ-၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အနုပုဗ္ဗိကထာ-အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်သော စကားတည်း။

ကိရ-ခဲ့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣမဿ သုတ္တဿ-ဤစက္ကဝတ္တိသုတ်၏၊ သမုဋ္ဌာန သမယေ-ဖြစ်ပေါ်ရာအခါ၌၊ ပစ္စုသကာလေ-မိုးသောက်အချိန်၌၊ [အရုဏ်ဓတက်မီ တနာရီခန့် အချိန်၌၊] မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော- မဟာကရုဏာ သမာပတ်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထတော်မူပြီး၍၊ လောကံ-သတ္တလောကကို၊ ဝေါလောကေန္တော-

---

ဣတ္ထာနုပဒဝဏ္ဏနာ။ ။အနက် အဓိပ္ပါယ် ပေါ်လွင်သော ပုဒ်တို့ကိုဖွင့်သဖြင့် အကျိုးမရှိ၊ ကျမ်း ကျယ်ဝန်းရုံမျှ ဖြစ်သောကြောင့် မပေါ်လွင်သော ပုဒ်တို့ကိုသာ ဖွင့်သည်-ဟူလို။

မာတုလာယံ။ ။"မာတုလာ"ဟု ဗုဒ္ဓတ္ထိလိန်ဖြင့် နာမည်ရသော သစ်ပင်တပင် ရှိ၏၊ ထိုသစ်ပင်၏ အနီး၌ တည်ထောင် ဖန်ဆင်းအပ်သောကြောင့် မြို့သည်လည်း "မာတုလာ"ဟုပင် ထင်ရှားသည်၊ မာတုလာသည် မည်သည့် သစ်ပင်မျိုး ဖြစ်ကြောင်း ကိုမူ ဧလ္ဝလာကြပါ။

ကြည့်တော်မူလေသော်၊ အနာဂတဝံသဒီပိကာယ-အနာဂတ်ဖြစ်သော အနွယ်ကို ပြတတ်သော၊ ဣမာယသုတ္တန္တကထာယ—ဤ စက္ကဝတ္တိသုတ္တန် စကားတော်ဖြင့်၊ မာတုလနဂရဝါသီနံ — မာတုလမြို့၌ နေကုန်သော၊ စတုရာသီတိယာပါဏသဟဿာနံ — ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော သတ္တဝါတို့၏၊ ဓမ္မာဘိသမယံ-သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးတွင်း၍သိခြင်းကို ဒိသ္မာ-မြင်တော်မူ၍၊ ပါဒေတာဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊ ဝိသဘိ တိက္ခုသဟဿ ပရိဝါရော-ရဟန်းနှစ်သောင်း အခြံအရံ ရှိတော်မူသည်၊(ဟုတ္မာ)၊ မာတုလနဂရံ - မာတုလမြို့သို့၊ သမ္ပတ္တော-ရောက်တော်မူပြီ။

မာတုလနဂရဝါသိနော – မာတုလမြို့၌ နေကုန်သော၊ ခတ္တိယာ-မင်းမျိုးတို့သည်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာဂတော- ကြွတော်မူလာပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ သုတ္မာ-ကြားရ၍၊ ပစ္စုဂ္ဂမ- ရှေးရှုသွား၍၊(ခရီးဦးကြိုဆို၍)၊ဒသဗလံ – မြတ်စွာဘုရားကို၊ နိမန္တေတ္မာ – ပင့်၍၊ မဟာသက္ကာရေန- မြတ်သော ပူဇော်သက္ကာရဖြင့်၊ နဂရံ-သို့၊ပဝေသေတ္မာ-ဝင်တော်မူစေ၍၊ (မြို့ထဲပင့်၍)၊ နိသဇ္ဇဋ္ဌာနံ-နေတော်မူရာ အရပ်ကို၊ သံဝိဓာယ-စီစဉ်၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ မဟာရဟေ-မြတ်သူတို့အားသာ ထိုက်သော၊ ပလ္လင်္ကေ-ပလ္လင်ခွေ၌၊ နိသီဒါပေတ္မာ-ထိုင်တော်မူစေ၍၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-ဘုရား အမှူးရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ မဟာဒါနံ-မြတ်သောအလှူကို၊ အဒံသု-လှူကြကုန်ပြီ၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ဘတ္တကိစ္စံ- ဆွမ်းကိစ္စကို၊ နိဋ္ဌာပေတ္မာ- ပြီးဆုံးစေ၍၊ စိန္တေသိ-စဉ်းစားတော်မူပြီ၊(ကိံ)အဟံ – သည်၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-၌၊ ဣမေသံ မနုဿာနံ- တို့အား၊ ဓမ္မံ- ကို၊ သစေ ဒေသေယ္ယာမိ-အုံ၊(ဝဝံသတိ)၊ အယံ ပဒေသော - ဤအရပ်သည်၊ သမ္ဘာဝေ- ကျဉ်းမြောင်း၏၊ မနုဿာနံ—တို့၏၊ ဌာတုံ ဝါ-ရပ်ခြင်းငှါလည်းကောင်း၊ နိသီဒိတုံ ဝါ—ထိုင်ခြင်း

အနာဂတ၊မေ၊သုတ္တန္တကထာယ။ ။ပါဠိတော်၌ အတိတ ဝံသဒီပိကာကထာ ကရှေးပြီးစွာလာ၍ အနာဂတ ဝံသဒီပိကာကထာ က နောက်မှ လာသောကြောင့် "အတီတဝံသဒီပိကာယ သုတ္တန္တကထာယ "ဟု ဆိုသင့်ပါသော်လည်း အနာဂတ်အကြောင်းအရာကို ထင်ရှား ပြတော်မူခြင်းက အုံ့ဩဖွယ် ကောင်းသောကြောင့် အနာဂတဝံသဒီပိ ကာယ စသည်ဖြင့် ဆိုသည်၊ ထို အနာဂတ် အကြောင်း အရာကို ပြတော်မူရာ၌လည်း ပွင့်တော်မမူခင်းသော မေတ္တေယျဘုရားရှင်၏ ပွင့်တော်မူမည့် အကြောင်းကို မိန့်တော်မူနိုင်ခြင်းသည် သံဃာ့အုံ့ဩဖွယ် ကောင်းပါသည် - ဟူလို။— ဋီကာ။

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာ၌"အမုတေယျဝဿသတာယုကာနံ မနုဿာနံ ဝဿသတာယုကာ ပုတ္တာ ဘဝိဿန္တိ"မှ စ၍"အနာဂတဝံသဒီပိကာ ကထာ"ဟု ဆိုခဲ့သော်လည်း ယခုပါဠိတော်များ၌မူ"ဘဝိဿန္တိ"နေရာဝယ် "အဟောသုံ"ဟု ရှိနေသည်၊ ဤအလို ပုဒ်စဉ်(၁၀၃)မှ စ၍ "အနာဂတဝံသဒီပိကာ ကထာ"စသည် ဟုသာ မှတ်ပါ။

ဌါလည်းကောင်း၊ သြကာသော - အခွင့်သည်၊ နဘဝိဿတိ - ဖြစ်နိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ မဟာတာ-ကြီးစွာသော၊ သမာဂမေန- အစုည်းအဝေးသည်၊ ဘဝိတမ္ပိ- ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားတော်မူပြီ။

အထ - စဉ်းစားတော်မူရာ တို့ အခါ၌၊ ရာဇကုလာနံ - မင်းမျိုးတို့အား၊ ဘတ္တာနုမောဒနံ-ဆွမ်းအနုမောဒနာကို၊ အကတ္ဝာဝ-ပြုတော်မမူပဲသာလျှင်၊ ပဋ္ဌံ-ကို၊ ဂဟေတ္ဝာ-ယူ၍၊ နဂရဂတာ - မှ၊ နိက္ခမိ-ပြီ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ စိန္တယိံသု- စဉ်းစားကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ သတ္ထာ-သည်၊ အမှာကံ-တို့၏ အတွက်၊ အနုမောဒနမ္ပိ - လျှော်စွာ ဝမ်းမြောက်ကြောင်း တရားစကားမျှကိုလည်း၊ အကတ္ဝာ-ပြုတော်မမူပဲ၊ ဂစ္ဆတိ-ကြွသွားတော်မူ၏၊ အဒ္ဓါ-စင်စစ်၊ ဘတ္တဂ္ဂံ- ဆွမ်းစားဇရပ်သည်၊အမနာပံ-မမြတ်နိုးအပ်သည်၊(နှစ်သက်ဖွယ် မဟုတ်သည်)၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပေပြီ၊ ဗုဒ္ဓါနံ - ဘုရားရှင်တို့၏၊ စိတ္တံနာမ - စိတ်မည်သည်ကို၊ ဂဟေတုံ - ယူခြင်းငှါ၊ (ဆဲဆောင်ခြင်းငှါ)၊ နသက္ကာ-မတတ်နိုင်၊ ဗုဒ္ဓေဟိ- တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ -တကွ၊ ဝိဿာသကရဏံ နာမ-အကျွမ်းဝင်မှုကို ပြုခြင်းမည်သည်၊ သမ္ဘသိတဖရဏံ-ထောင်မတ်နေသော ပါးပျဉ်းရှိသော၊ အာသီဝိသံ-လျင်သော အဆိပ်ရှိသော မြွေကို၊ ဂီဝါယ-လည်ပင်း၌၊ ဂဟဏသဒိသံ - ကိုင်ရခြင်းနှင့် တူသည်၊ ဟောတိ၊ ဘော-အမောင်တို့၊ ဌေ-လာကြပါ၊ တထာဂတံ-မြတ်စွာ ဘုရားကို၊ ခမာပေဿာမ-သည်းခံစေကြကုန်စို့ ،ဣတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်ကြကုန်ပြီ၊ [စာအုပ်တို့၌ "မနုဿာ စိန္တယိံသု" ရှိ၏၊ ဌေ ဘော တထာဂတံ ခမာပေဿာမ သည် ကြံစည်မှုကို ပြသောစကား မဟုတ်နိုင်သောကြောင့် "မန္တယိံသု" ဟု ရှိသင့်မည် ထင်ပါသည်။] ဣတိ - ဤသို့ ကြံစည်ပြီး၍၊ ဝါ — တိုင်ပင်ပြီး၍၊ သကလနဂရဝါသိနော-အလုံးစုံသောမြို့၌ နေသူ လူတို့သည်၊ ဘဂဝတာ - နှင့်၊ သဟေဝ-တပြိုင်နက်သာလျှင်၊ နိက္ခန္တာ-ထွက်ကြကုန်ပြီ။

ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဂစ္ဆန္တော-ကြွတော်မူစဉ်ပင်၊မဂဓကွေ့တွေ- မဂဓလယ်၌၊ ဝိတံ - တည်သော၊ သာခါဝိဋပသမ္ပန္နံ - အခက်အခွဲတို့နှင့် ပြည့်စုံသော၊သန္ဓစ္ဆာယံ- တခဲနက်ပိတ်သဲသောအရိပ်ရှိသော၊ကရီသမတ္တာဘူမိပဒေ - တစ်ကရီသအတိုင်းအရှည်ရှိသောမြေ၌ ပြန့်နေသော၊ဧကံ-တပင်သော၊မာတုလ ရုက္ခံ - မာတုလမည်သော သစ်ပင်ကို၊ ဒိသ္ဝာ - ၍၊ ဣမသ္မိံ ရုက္ခမူလေ - ဤ သစ်ပင်၏ အနီးအောက်၌၊ နိသီဒိတ္ဝာ - ၍၊ ဓမ္မေ - ကို၊ ဒေသိယမာနေ - ဟောတော်မူအပ်သော်၊ မဟာဇနဿ - များစွာသော လူ အပေါင်း၏၊ ဌာန နိသဇ္ဇနောကာသော - ရပ်ရာ အရပ်, ထိုင်ရာ အရပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ - ဖြစ် လိမ့်မည်၊ ဣတိ — ဤသို့ စဉ်းစားတော် မူ၍၊ နိဝတ္တိတ္ဝာ -ပြန်လှည့်၍၊ မဂ္ဂါ- လမ်းမှ၊ သြက္ကမ္မ— ဖဲ၍၊ ရုက္ခမူလံ—သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ-၍၊ ဓမ္မာဘိလာဘဂါရိကံ- တရား ဘဏ္ဍာစိုး ဖြစ်သော၊ အာနန္ဒတ္ထေရံ - ကို၊ သြလောကေသိ-ကြည့်တော် မူပြီ၊ ထေရော— အရှင် အာနန္ဒာ ထေရ်သည်၊ သြလောကိတ သညာယဇော—

ကြည့်တော်မူအပ်သော အမှတ်သညာဖြင့်သာ၊ သတ္တာ - သည်၊ နိသိဒိတု ကာဇမာ- ထိုင်တော်မူလို၏။ ဤတို-သို့၊ ဥ တ္ဌာ-သို၍၊ သုဂတ မဟာ စီဝရံ - မြတ်စွာဘုရား၏ သင်္ကန်းကြီးကို၊ ပညပေတ္ဌာ - ခင်း၍၊ အဒါသိ - ပေးပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပညတ္တေ-ခင်းထားအပ်ပြီးသော၊ အာသနေ-နေရာ၌၊ နိသိဒိ-ပြီ၊ အထ- ထိုင်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ- ထို မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ (ရှေက)၊ မနုဿာ နိသိဒိံသု၊ ဥဘောသု-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ပယောသု-နံပါးတို့၌လည်းကောင်း၊(ဘေးတို့၌လည်းကောင်း)၊ [ဘုရားရှင်၏ဘေးနှစ်ဖ က်ကို ဆိုလိုသည်။]ပစ္ဆတော စ-နောက်၌လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသံဃော— သည်၊ (နိသိဒိ)၊ အာကာသေ-၌၊ ဒေဝတာ—တို့သည်၊ အဋ္ဌသု- တည်ကုန်ပြီ၊ ဝေံ-သို့၊ မဟာပရိသ မဗ္ဗဂတော - များစွာသော ပရိသတ်အလယ်သို့ ရောက်တော်မူ သည်၊ (ဖြစ်၍)၊ တတြ— ထို မာတုလမြို့၏အနီး သစ်ပင်ကြီး၌၊ ဝါ-ထိုပရိသတ် ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဘိက္ခူ - တို့ကို၊ အာမန္တေသိ- ခေါ်၍ သိစေတော်မူပြီ။

တေ ဘိက္ခူတိ ကား၊ တတြ- ထိုမာတုလမြို့၏အနီး သစ်ပင်ကြီးအောက်၌၊ ဝါ - ထို ပရိသတ်၌၊ ဥပဝိဋ္ဌာ—ကပ်ဝင် တည်နေ ကုန်သော၊ ဓမ္မ ပဋိဂ္ဂါဟကာ-တရားဟောကို ခံယူကုန်သော၊ ဘိက္ခူ — တို့သည်၊ (ပစ္စယော သုံ၌စပ်)၊ အတ္တ ဒီပါတိ - ကား၊ အတ္တာနံ - မိမိကို၊ ဒီပံ - မီးရှူးကျွန်းကို၊ တာဏံ - စောင့်

အတ္တ။ ။အတ္တဒီပါတိ ဣတ္ထေ ကာမံ(စင်စစ်) [ဤပုဒ်ကို ဝုစ္စတိ ဟု စပ်၊] ယော ပရော နဟောတိ၊ သော အတ္တာ(အကြင် အရာသည်)ပရ(သူတပါး)မဟုတ်၊ ထို အရာသည် အတ္တာဘည်း၊ ဤတို သသန္ဓာနော="အတ္တာ" တို ဝုစ္စတိ၊(ထို့ကြောင့် မိမိ၏ ခန္ဓာအစဉ်တခုလုံးကို " အတ္တ " ဟု အကယ်၍ ဆိုနိုင်၏၊ ဟိတသုခေသိ ဘာဝေန ပန (ထိုသို့ ဆိုနိုင်ပါသော်လည်း စီးပွားချမ်းသာကို ရှာသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်) အတ္တနိဗ္ဗိသေသတ္တာ (မိမိ၌ သက်ဝင် တည်နေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)ဓမ္မော ဤဝ "အတ္တာ"တို အဓိပ္ပေတောဟာ၊ ထို့ကြောင့် "အတ္တာ နာမ လောကိယ ဥလောကုတ္တရော ဓမ္မော"ဟု ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာ၌ "အတ္တနိဗ္ဗိသေသတ္တာ"ဟု ဝေ့ရ၏၊ နိ ပုဗ္ဗ+ဝိသဝေတ်+ တ ပစ္စည်း (ဤ) အာဂုံဖြင့် နိဝိသိတ (နိဗ္ဗိသိတ) ဟု ဖြစ်စေ၊ (ဤ) အာဂုံကို ဖြေ၍ နိဝိဒသတ (နိဗ္ဗိသေတ) ဟု ဖြစ်စေ , ထို့နောက် တ္ဌ ပစ္စည်း သက်၍ "အတ္တနိဗ္ဗိ သေတတ္တာ"ဟု ဖြစ်သည်၊ သုတ်မဟာဝဂ္ဂဋီကာ စာမျက်နှာ(၁၄၇)၌မူ"သော ဝေ သမ္ဘာဒိဒတာ"ဟု အဖွင့် တမျိုးရှိ၏၊ ထိုမှ ကာရိတ် ပါသည်ကို ကြည့်၍ ဤ၌လည်း ကာရိတ်ဖြင့်"အတ္တနိဝေသိတတ္တာ=အတ္တနိဗ္ဗေသိတတ္တာ"ဟု ရှိလျှင် သာ၍ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းသည်။

ဒီပ။ ။ ဒ္ဝိဝ + အာပေါ ဝတော ဣတ္ထောတိ ဒီပေါ၊ ရေ၏ နှစ်ဖြာ ဝိုးသွားရာ အရပ်၊ ညြိုးသေန အနဇ္ဇောဘူတော ဘူမိဘာဂေါ၊ ရေအယဉ်သည် မလွှမ်းမိုးအပ် သော မြေအရပ်၊ ဝါ - ကျွန်း၊ ဤဝ ပန ကာမောဃာဒိဟိ အနဇ္ဇောဘူရုဏိယတ္တာ ဒီပေါဝိယာတိ ဒီပေါ၊ [ကျွန်းနှင့် တူသော မိမိ။]

ရှောက်တတ်သော အရှုကို၊ လေဏ - ပုန်းအောင်းရာကို၊ ဂတိ - ဖြစ်ရာကို၊ ပရာယဏ- လည်းလျှောင်းရာကို၊ ပတိဋ္ဌ - တည်ရာကို၊ ကတ္တာ - ၍၊ ဝိဟရတိ - ကုန်လေ့၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အတ္တ သရဏာတိ ဣဒံ-အတ္တသရဏာ ဟူသော ဤ စကားသည်၊ တသော ဝ-ထို အတ္တဒီပါ ဟူသော စကား၏ပင်၊ ဝေ ဝစနံ-ဝေဝုစ် ပရိယာယ် စကားလှယ်တည်း။

အနညသရဏာတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားသည်၊ အညသရဏ ပဋိဋ္ဌေပ ဝစနံ-မိမိမှ တပါး အခြားသူ၏ အားကိုးရာ၏ အဖြစ်ကို ပယ်ရှားကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ ဟိ-မှန်၏၊ အညော-အခြားသူသည်၊ အညဿ - အခြားသူ၏၊ သရဏံ-အားကိုးရာသည်၊ နဟောတိ- မဖြစ်နိုင်၊ (ကသ္မာ)၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ ဝါယာမေန-အားထုတ်ကြောင်း ဝီရိယဖြင့်၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ အသုဘေနတော- ကိလေသာတို့မှ မစင်ကြယ်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ စ-သာဓကကား၊ အတ္တာဟိ၊ပေ၊ပရော သိယာတိ- ဟူသော၊ ဧတံ - ဤစကားတော်ကို၊ ဘဂဝတာ(ပိ)-သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ (မြတ်စွာဘုရားလည်း ဟောထားသည်-ဟူလို၊) [အတ္တာဟိ-မိမိသည်သာ၊ အတ္တနော-၏၊ နာထော-အားကိုးစရာတည်း၊ ပရော - မိမိမှ တပါးသော၊ ကော - အဘယ်သူသည်၊ နာထော-သည်၊ သိယာ-ဖြစ်နိုင်ရာအံ့နည်း(မဖြစ်နိုင်-ဟူလို၊)]တေန-ကြောင့်၊ အနညသရဏာတိ- ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ။

အတ္တဒီပါ။ ။ အတ္တာ + ဒီပေါ (ပတိဋ္ဌာ)- ဧတသန္တိ အတ္တဒီပါ၊-ဋီကာ၊ "အတ္တဒီပါ-မိမိဟူသော မှီရာကျွန်းရှိကုန်၏" ဟု အလွယ်ဆို၊ အဖွင့်အရ အနက်ပေးလိုမူ"အတ္တဒီပါ-မှီရာ ကျွန်းသဖွယ် ဖြစ်သော မိမိ၌ သက်ဝင် တည်နေသော လောကီ လောကုတ္တရာ တရားရှိကုန်သည် " ဟု ဆိုပါ။

ဝေ ဝစနံ။ ။ အတ္တဒီပါ၌ မိမိ၏ ကျွန်းနှင့်တူသည်၏ အဖြစ်ဟူသည် "အားကိုရာ ဖြစ်သောအားဖြင့် တူသည် " ဟု အတ္တဒီပါပုဒ်ကို ဖွင့်သော အားဖြင့် - အတ္တသရဏာ ပုဒ် ကို ပရိယာယ် အဖြစ်ဖြင့် ဟောထားအပ်သည်-ဟူလို။

အညသရဏ ပဋိက္ခေပ ဝစနံ။ ။ အညသရဏ ပဋိက္ခေပ ဝစနန္တိ အညသရဏ ဘာဝ ပဋိက္ခေပ ဝစနံ၊ ဣဒဉ္စိ နာ အညံ သရဏံ ကတ္တာ ဝိဟရဏဿေဝ ပဋိက္ခေပဝစနံ၊ (မှန်၏၊-အနညသရဏံ ဟူသော ဤစကားသည် လောကီ လောကုတ္တရာ တရားမှ အခြားသော ဝတ္ထုတို့ကို ကိုးကွယ်၍ နေခြင်းကိုသာ ပယ်မြစ်ကြောင်း စကားမဟုတ်)၊ အထ ခေါ် အညဿသရဏဘာဝဿေဝ ပဋိက္ခေပဝစနံ၊ (အဟုတ်ကား လောကီ လောကုတ္တရာ တရားမှ အခြားသောဝတ္ထု၏ ကိုးကွယ်ရာ၏ အဖြစ်ကို ပယ်မြစ်ကြောင်း စကားတည်း)။ တပ္ပဋိက္ခေပေ စ တေန ဣတရသ္မာပိ ပဋိက္ခေပသိဒ္ဓေတော၊ (ထို ကိုးကွယ်ရာကို ပယ်လိုက်လျှင် ကိုးကွယ်မှုကိုလည်း ပယ်ပြီးဖြစ်နေ သောကြောင့်တည်း) (အရင်းလဲ အဖျားထင်းဖြစ်သည်- ဟူလို)။

ပန- ပရိဟာရပက္ခမ္ပတပါ: စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ တ္ထေ- ဤ အတ္ထဒီပါ အတ္ထသရဏာဟူသော ပါဠိ၌၂၂၊ အတ္ထာနုဿ — အတ္တမည်သည်၊ ကော— အဘယ်နည်း၊ (ဣတိ–ဤကား အမေးတည်း၊) လောကိယ လောကုတ္တရော- လောကီ လောကုတ္တရာဖြင့်သော၊ ဓမ္မော—တရားတည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း)၊ တေန—ကြောင့်၊(တိုသို့ လောကီ လောကုတ္တရာတရား၏ အတ္တမည်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်)၊ ဓမ္မဒီပါ ဓမ္မသရဏာ အနညသရဏာတိ - ဟူ၍၊ (ဘဂ ၀ ၊) အာဟ၊ ကာယေ ကာယာနုပဿီတိ အာဒိနိ-အစရှိသောပုဒ်တို့ကို၊ မဟာသတိပဋ္ဌာနေ— မဟာသတိပဋ္ဌာန သုတ်၌၂၂၊ ဝိတ္ထာရိတာနိ—ချဲ့ဖွင့်အပ်ကုန်ပြီ။

ဂေါစရေတိ-ကား၊ စရိတုံ-လှည့်လည်ခြင်းငှါ၊ ယုတ္တဋ္ဌာနေ-သင့်လျော်သော အရပ်၌၂၂၊ သကေတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တကေ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပေတ္တိကေ ဝိသယေတိ-ကား၊ ပိတိတော-အဖမှ၊(အဖဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားမှ)၊အာဂတ ဝိသယေ – လာသော အရာဖြစ်သော၊ (ဂေါစရေ၌စပ်)၊ [ပိတိတော+ အာဂတော ပေတ္တိကော ဟုပြု။]စရတန္တိ-ကား၊ စရန္တာနံ-လှည့်လည်ကုန်သော သင်တို့၏၊ (သြတာရံ ၌စပ်)၊ စရန္တိတ္ထိပိ-ဟူ၍လည်း၊ ပါဠော-ပါဠိတော် ပါ၌ သည်၊(အတ္ထိ)၊ အယမေ၀—ဤ စရတံ ပါ၌၏ အနက်သည်ပင်၊ အတ္ထော-စရန္တီ ဟူသော ပါ၌၏ အနက်တည်း၊ [ဤ စရန္တီဟူသော ပုဒ်သည် ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာသ, ၀စနဝိပလ္လာသအားဖြင့် သာမီအနက်၌ ဒုတိယာကေ၀ုစ် ဝိဘတ်သက်ထားသော ပုဒ်တည်း၊ ထိုကြောင့် စရတံနှင့် အနက်တူပင် — ဟူလို။] နှ လစ္ဆတိတိ - ကား၊ နှ လဘိဿတိ-ရလိမ့်မည် မဟုတ်၊ နှ ပဿိဿတိ-မြင်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ မာရောတိ- ကား၊ ဒေ၀ပုတ္တမာရောပိ - ဒေ၀ပုတ္တမာရ် လည်းကောင်း၊ မစ္စုမာရောပိ— မစ္စုမာရ် လည်းကောင်း၊ ကိလေသမာရောပိ - ကိလေသမာရ် လည်းကောင်း တည်း၊ [ကိလေသမာရ်ဖြစ်လျှင် ကျန် မာရ် ၂ မျိုးလည်း ဖြစ်ခွင့်ရနိုင်သည်။] သြတာရန္တိ - ကား၊ ရန္ဓံ ဆိဒ္ဓံ ဝိ၀ရံ - အပေါက် အကြားကို၊ (နှ လစ္ဆတိ ၌စပ်)၊ [သြတာရံ၏ သဒ္ဒတ္ထမှာ "သက်ဝင်ဖို့ရာ အခွင့်အလမ်း" တည်း။]

ပန-ဆက်၊ [မာရ် ၃ ပါး၏ အခွင့်အလမ်း မရနိုင်ပုံကို ဗျတိရေကဖြစ်သော ဝတ္ထုဖြင့် ပြလို၍ အယံ ပနေတ္ထ စသည်မိန့်။] အယံ အတ္ထော-ဤအနက်ကို၊ [မိမိ ကျက်စားရာအာရုံ၌ လှည့်လည်သောရဟန်းတို့အား မာရ် ၃ ပါး၏ ဖြစ်ခွင့်မရ

ကော ပနေတ္ထ အတ္တာနုဿ။ ။အတ္တဒီပါ အတ္တသရဏာ ဟူသော ပါဠိတော်၌ ပင်ကိုယ်သဘောဖြစ်သော အတ္တ (ခန္ဓာကိုယ်ကြီး)ကို အလိုရှိအပ်သည် ဖြစ်အံ့၊ အဘယ်နည်းဖြင့် ထိုခန္ဓာကိုယ်ကြီး၏ မှီရာလွန်း, အားကိုးရာ ဖြစ်နိုင်ရာအံ့နည်း၊ " ထိုပါဠိတော်၌ အလိုရှိထိုက်သော အတ္တဘာမျိုး ရှိရာ၏ "ဟု နှလုံးသွင်း၍ "ကော ပနေတ္ထ" စသည်ဖြင့် မေးသည်၊ ထို အမေးအတွက် ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော အတ္တကို သင်ရှားပြလိုသောကြောင့် "လောကိယ လောကုတ္တရော ဓမ္မော" ဟု ဖြေသည်။

ခြင်းဟူသော ဤအနက်ကို၊] လေ့ခ္ဍာနတော-မြေစိုင်ခဲရှိရာ အရပ်မှ၊ နိုက္ခမ္မ— ထွက်၍၊ တောရကော - တုရိုဏ်းတိုင်၌၊ (တံခါးတိုင်၌)၊ နိသိဒိတ္ဝာ - နားနေ၍၊ ဗာလာတပံ— တက်သစ်စနေပူကို၊ (နေပူဆာကို)၊ တပန္တိ- ပူစေသော၊ (လှံနေ သော)၊ လာပံ သကုဏံ-ဗီလုံးငှက်ကို၊ ဂဟေတ္ဝာ-ဖမ်းယူ၍၊ ပက္ခဒ္ဓသေနသတုဏ ဝတ္ထုနှာ-ပျံသွားသော သိမ်းငှက်၏ဝတ္ထုဖြင့်၊ ဒီပေတမ္ပေါ-ပြထိုက်၏၊ ဟိ- ခဲ့၊ ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ၊ပေါ၊ပေတ္တိကော ဝိသယောတိ— ဟူသော၊ တေ-ဤ စကား တော်ကို၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ။

ဘိက္ခဝေ - တို့၊ ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေးခဏ ဖြစ်ဖူးသည်ကား၊ [ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေးခဏ ဖြစ်ဖူး သော အကြောင်းကို၊ ဝဒါမိ-ဟောတော်မူမည်၊ဤသို့ ပါဠိသေသထည့်၍လည်း ပေးနိုင်၏။] သကုဏဂ္ဃိ—သိမ်းငှက်သည်၊ ဝါ— စွန်ကြီးသည်၊ လာပံ သကုဏံ— ဗီလုံးငှက်ကို၊ သဟသာ - အလျင်အမြန်၊ အဇ္ဈပ္ပတ္တော — လွှမ်းမိုး၍ ရောက်သည်၊ (ဟုတ္ဝာ)၊ အဂ္ဂဟေသိ-ဖမ်းယူပြီ၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အထခေါ-၌၊ လာပေါ သကု ဏော— သည်၊ သကုဏဂ္ဃိယာ — သိမ်းငှက်သည်၊ ဟရိယမာနော - ဆောင်ယူ အပ်စဉ်၊ (ခြေဖြင့် ကုပ်ချီသွားစဉ်)၊ ဧဝံ- သို့၊ ပရိဒေဝသိ—ငိုကြွေး တမ်းတပြီ၊ (ကိ)၊ ယေ မယံ—အကြောင် ငါတို့သည်၊ ပရဝိသယေ—သူတပါးတို့၏ နယ်မြေ ဖြစ်သော၊အဂေါစရေ-မကျက်စားသင့်သော အရပ်၌၊(တံခါးတိုင်ကို ရှည်ရှယ် သည်)၊ စရိမှ — လှည့်လည်မိခဲ့ကုန်ပြီ၊ (တေ) မယမေဝ-ထို ငါတို့သည်သာ၊ အလက္ခိကာ - အသရေမရှိသူတို့သည်၊ အမှ — ကုန်၏၊ (မှား၊လေစ) (တေ) မယံ(ဧဝ)-တို့သည်သာ၊အပ္ပပုညာ-နည်းသော ပုဉ်းကံရှိသူတို့သည်၊အမှ-ကုန်၏။

အဇ္ဇ — ယနေ့၊ မယံ — တို့သည်၊ သကေ - မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပေတ္တိကေ- အဖမှလာသော၊ ဝိသယေ - အရာဖြစ်သော၊ (နယ်မြေဖြစ်သော)၊ ဂေါစရေ— ကျက်စားရာအရပ်၌၊ သစေ စရေယျာမ - အကယ်၍ လှည့်လည် ကျက်စားကုန် ဘုံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ မေ-အား၊ အယံ သကုဏဂ္ဃိ— ဤသိမ်းငှက်သည်၊ ယုဒ္ဓါယ— တိုက်ပွဲဝင်ခြင်း (စစ်ထိုးခြင်း)ငှါ၊ အလံ-စွမ်းနိုင်သည်၊ နု အာဘဝိဿ-မဖြစ်ရာ၊ [ယဒိဒံကား အနက်မရှိ နိပါတ်။]ဣတိ-ဤသို့ ငိုကြွေး တမ်းတပြီ၊လာပ-အိုဗီလုံး ငှက်၊ တေ- ၏၊ သကော - သော၊ ပေတ္တိကော — သော၊ ဝိသယော - သော၊

သကုဏဂ္ဃိ။ ။သကုဏော + ဟနတီတိ သကုဏဂ္ဃိ၊ သကုဏ သဒ္ဒုပပဒ + ဟန ဓာတ်+ဣ ပစ္စည်းကြီးပါ။ ဃနကို သုတ်ကြီးဖြင့် (ဃ) ပြု၊ (ဂ) လာ၊ ဋီကာ၌"ဟန္ဒ"ဟု ရှိ၏။ ထိုပါဠိလည်း ဓာတုနိ (နိ)ကို နောက် (တိ)သို့ ကပ်ထားသည်, ကေဝုစ်ပင်၊ ရှေးနိဿယ၌ "သကုဏဂ္ဃိ- သိမ်း၊ ဝါ - စွန်ကြီး" ဟု အနက်ပေးတော်မူ၏။ ဋီကာ၌ "မဟာ့သေနု သကုဏော" ဟု သရုပ်ဖော်၏၊ "ဒ့သေနု" သဒ္ဒါကို အာဘယာရာမ ဆရာတော်၏ အဘိဓာန်နိဿယသစ် (၆၄ ၇) ဂါထာ၌ "လင်းယုန်" ဟု ဘာသာ ပြန်ခဲ့တော်မူသည်။ [သကုဏဂ္ဃိသည် ပဋ္ဌိသန္ဓိပုဒ်ကဲ့သို့ ဇုတ္ထိလိန်တည်း။]

ဂေါစရော-ဟူသည်၊ ကော ပန-အဘယ်နည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ မေးပြီ၊ နဂ်လကဋ္ဌ ကရဏံ– ထွန်ဖြင့် ထွန်အပ်သော အရပ်ဖြစ်သော၊ ယဒိဒံ လေဋ္ဌုဋ္ဌာနံ- အကြင် မြေစိုင်ခဲရှိရာအရပ်သည်၊ (အတ္ထိ၊ ဣဒံ- ဤ မြေစိုင်ခဲရှိရာအရပ်သည်၊ မေ— ၏၊ သကော ပေတ္တိကော ဝိသယော, ဂေါစရော- ပါတည်း)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အထခေါ-၌၊ သကုဏဂ္ဃိ– သည်၊ သကေ- မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဗလေ–ခွန်အားကြောင့်၊ အပတ္ထဒ္ဓါ- ခက်ထန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သကေ-သော၊ ဗလေ–ကြောင့်၊ အသံဝဒမာနာ- ပြောဆိုလျက်၊ [အဿရမာနာတိ အဝ့ါယန္တီ (စိန်ခေါ်လျက်)ဟု ဋီကာ၌ ရှိ၏။] လာပံ သကုဏံ- ကို၊ ပမုဉ္စိ - လွှတ်လိုက်ပြီ၊ (ကိုယ်-အဘယ်သို့ပြော၍ လွှတ်လိုက်သနည်း)၊ လာပ-ဟဲ ဗီလုံးငှက်၊ တုံ–သည်၊ ဂစ္ဆ - သွား၊ တတြပိ – ထိုအရပ်သို့လည်း၊ (ထို မြေစိုင်ခဲရှိရာအရပ်သို့လည်း)၊ ဂန္ဒာ–သွား၍၊(သွားသော်လဲ)နေ မောဘွသိ–ငါ့လက်မှ လွှတ်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ ဣတိ–ဤသို့ပြော၍ လွှတ်လိုက်ပြီ။

ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အထခေါ-၌၊ လာပေါ သကုဏော-သည်၊ နဂ်လကဋ္ဌကရဏံ-သော၊ ဂေလဋ္ဌုဋ္ဌာနံ–သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ မဟန္တံ-သော၊ လေဋ္ဌုံ–မြေစိုင်ခဲ(အပေါ်)သို့၊ အဘိရုဟိတ္တာ-တက်၍၊ သကုဏဂ္ဃိ-ကို၊ ဝဒမာနော-ပြောလျက်၊ (စိန်ခေါ်လျက်)၊ အဋ္ဌာသိ- တည်နေပြီ၊ (ရပ်နေပြီ)၊ (ကိုယ်- အဘယ်သို့ပြော၍ တည်နေသနည်း)၊ သကုဏဂ္ဃိ-ဟဲ့သိမ်းငှက်ကြီး၊ ဒါနိ-ယခု၊ မေ-ငါ၏(အထံသို့)၊ဟေ–လာခဲ့ပါ၊ သကုဏဂ္ဃိ–ဟဲ့သိမ်းငှက်ကြီး၊ ဒါနိ-ယခု၊ မေ-ငါ၏(အထံသို့)၊ဟေ–လာခဲ့ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ခေါ်လျက် တည်နေပြီ၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အထခေါ-၌၊ သာ သကုဏဂ္ဃိ-သည်၊ သကေ-သော၊ ဗလေ ကြောင့်၊ အပတ္ထဒ္ဓါ– ခက်ထန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သကေ - သော၊ ဗလေ - ကြောင့်၊ အသံဝဒမာနာ - ဗီလုံးငှက်၏ နာမည်ကို ခေါ်လျက်၊ ဥဘော – နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ပက္ခေ- အတောင်တို့ကို၊ သန္ဓယှ-အညီအမျှ ဖွဲ့ထား၍၊ (ဆန့်တန်း၍)၊ လာပံ သကုဏံ – ဗီလုံးငှက်ဆီသို့၊ သဟသာ-အလျင်အမြန်၊ အဇ္ဈပ္ပတ္တာ–လွှမ်းမိုး၍ ရောက်ပြီ၊ (ထိုးချလိုက်ပြီ)။

ဘိက္ခဝေ–တို့၊ ယဒါ–၌၊ လာပေါ သကုဏော–သည်၊ (အညာသိ ၌စပ်)၊ အယံ သကုဏဂ္ဃိ – သည်၊ မေ – ငါ၏ အတ္တက်၊ (ငါ့ကို ဖမ်းယူဖို့)၊ ဗဟုံ- မျှားစွာသော အရပ်သို့၊ အာဂတာ-ရောက်လာပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အညာသိ-သိပြီ၊ [ဗဟုံ အာဂတာ ခေါ် မျှာယန္တီ မယှံ အတ္ထာယ ဗဟုကံ ဌာနံ အာဂတာ၊ အပ္ပကံ

ပဟန္တံ လေဋ္ဌုံ အဘိရုဟိတ္တာ ။ ။ ထို မြေစိုင်ခဲကြီးကား ထယ်ဖြင့် ထိုးထား အပ်သည်ဖြစ်၍ ခြောက်နေသဖြင့် အလွန်ထက်သော အချွန်ပါသည့် သံတုံးကြီးနှင့် တူနေသည်၊ ထို မြေစိုင်ခဲကြီး၏ အောက်၌ ဝင်ပုန်းရမည့် နေရာကို သေချာစွာ မှတ်သားကာ ထို မြေစိုင်ခဲပေါ်သို့ တက်ပြီး သိမ်းငှက်ကြီးကို ခေါ်လေသည်။

အဝသိဋ္ဌ-မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် အဋ္ဌကထာ။] အထ ခေါ-ဌ၊ တသ္မေ၀ လေ၊ သ-
၏ပင်၊ အန္တရံ—အကြားသို့၊ ပစ္စုပါဒြ - ဝင်ပြီ [ဗီလုံးဌက်ကလေး ဝင်သွားပြီ။]
ဘိက္ခဝေ — တို့၊ အထ ခေါ-ဌ၊ သကုဏဂ္ဂိ — သည်၊ တတ္ထေ၀ — ဗီလုံးဌက်ငယ်
တည်နေရာ ထိုမြေစိုင်ခဲ၌ပင်၊ (မြေစိုင်ခဲ အပေါ်၌ပင်)၊ဥရုံ-မိမိ၏ ရင်ဘတ်ကို၊
ပစ္စတာဌေသိ— ပြင်းပြင်းထန်ထန် ထိခိုက်စေပြီ၊ (ဆောင့်မိပြီ၊) ဘိက္ခဝေ-တို့၊
ယော-အကြင်ဗီလုံးဌက်ငယ်သည်၊ပရဝိသယေ-သူတပါးတို့၏ နှယ်မြေဖြစ်သော၊
အဂေါစရေ - မိမိ၏ ကျက်စားရာမဟုတ်သော အရပ်၌၊ စရတိ — လှည့်လည်
ကျက်စားမိခဲ့၏၊ (တဿ - ထိုဗီလုံးဌက်ငယ်၏)၊ ဧ၀ံ ဟိ—ဤသို့လျှင်၊ တံ-ထို
သိမ်းဌက်က ဖမ်းယူခြင်းခံရသည်၊ ဟောတိ—၏။

ဘိက္ခဝေ - တို့၊ တဿ - ကြောင့်၊ ဣဟ-ဤ သာသနာတော်၌၊ (တုမှေ)၊
ပရဝိသယေ — သူတပါးတို့၏ နှယ်မြေဖြစ်သော၊ အဂေါစရေ— ကျက်စားရာ
မဟုတ်သော ငါးပါးအာရုံ ကာမဂုဏ်၌၊ မာစရိတ္ထ-မလှည့်လည် မကျက်စားကြ
ကုန်နှင့်၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ပရဝိသယေ-သော၊ အဂေါစရေ-၌၊ စရတံ-လှည့်လည်
ကျက်စားသော သင်တို့၏၊ ဩတာရံ - အခွင့်အလမ်းကို၊ (ဟာကွက်ကို)၊
မာရော-သည်၊ လစ္ဆတိ-ရလိမ့်မည်၊ အာရမဏံ-အကြောင်းကို၊ မာရော-သည်၊
လစ္ဆတိ-မည်၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဘိက္ခုနော - ၏၊ ပရဝိသယော — သော၊ အဂေါ
စရော—ကျက်စားရာမဟုတ်သော အရပ်ဟူသည်၊ ကောစ—အဘယ်နည်း၊ ပဉ္စ-
ကုန်သော၊ ယဒိဒံ (ယေ + ဣမေ) ကာမဂုဏာ - အကြင် ကာမဂုဏ်တို့သည်၊
(သန္တိ)၊ ဓတ—ထို ကာမဂုဏ်တို့သည်၊ ဘိက္ခုနော- ၏၊ ပရဝိသယော—သော၊
အဂေါစရော- တည်း၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ (ကာမဂုဏာ-တို့ဟူသည်၊)ကတမေ—
အဘယ်တို့နည်း၊ ဣဋ္ဌာ-အလိုရှိအပ်ကုန်သော၊ ကန္တာ—နှစ်သက်အပ်ကုန်သော၊
မနာပါ— စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော၊ ဝါ- စိတ်ဖြင့် ရောက်အပ်
မြတ်နိုးအပ်ကုန်သော၊ ပိယရူပါ-ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်
သော၊ (ချစ်စရာကောင်းကုန်သော)၊ ကာမူပသဉ္ဇိတာ — ကိလေသာကာမနှင့်
စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ရဇနီယာ—တပ်မက်ထိုက်ကုန်သော၊ ဝါ- တပ်မက်ကြောင်း
ဖြစ်ကုန်သော၊ စက္ခုဝိညေယျာ—စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် သိထိုက်ကုန်သော၊ ရူပါ—
ရူပါရုံတို့လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကာယဝိညေယျာ - ကာယဝိညာဉ်ဖြင့် သိထိုက်
ကုန်သော၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ-ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့လည်းကောင်းတည်း၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အယံ-
ဤ နှစ်သက်စရာ ကာမဂုဏ် ငါးဖြာသည်၊ ဘိက္ခုနော— ၏၊ ပရဝိသယော—
သော၊ အဂေါစရော-တည်း။

ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သကေ- မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပေတ္တိကေ-အဖဖက်မှလာသော၊
ဝိသယေ — အရာဖြစ်သော၊ ဂေါစရေ — ကျက်စားရာ အရပ်၌၊ စရထ—
လှည့်လည် ကျက်စားကြကုန်လော၊ ဘိက္ခဝေ- တို့၊ သကေ- သော၊ ပေတ္တိကေ-

သော၊ ဝိသယေ—သော၊ ဂေါစရေ-ဌ၊ စရတံ-ကုန်သော (သင်တို့၏)၊ ဩတာ ရံ—ကို၊ မာရော-သည်၊ နဲ လစ္ဆတိ-ရလိမ့်မည်မဟုတ်၊ အာရမဏံ—ကို၊ မာရော-သည်၊ နဲ လစ္ဆတိ-ရလိမ့်မည်မဟုတ်၊ ဘိက္ခဝေ—တို့၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ သကော-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပေတ္တိကော - သော၊ ဝိသယော - သော၊ ဂေါစရော - ဟူသည်၊ ကော ၃—အဘယ်နည်း၊ စတ္တာရော- ကုန်သော၊ ယဒိဒံ (ယော+ဣမေ) သတိပဋ္ဌာနာ — တို့သည်၊ (သန္ဓိ၊ ဣမေ — ဤ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့သည်၊ ဘိက္ခုဒုနော—၏၊ပေ၊ဂေါစရော-တည်း)၊ စတ္တာရော-လေးပါးတို့ဟူသည်၊ ကတ မေ—အဘယ်တို့နည်း၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣမ—ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ကာယေ — ဆံ အစရှိသော ရုပ်အခပါဝင်း၌၊ ကာယာနုပဿီ — ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန် ရှုလေ့ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ စိဟရတိ ၊ပေ၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဘိက္ခုနော - ၏၊ သကော - သော၊ ပေတ္တိကော- သော၊ ဝိသယော- သော၊ ဂေါစရော—တည်း။ [ပေယျာလကို ပါဠိတော်မှာ ကြည့်ပါ။]

ကုသလာနန္တိ— ကား၊ အနဝဇ္ဇလက္ခဏာနှင့်-အပြစ်၏ ဆန့်ကျင်ဖက်လက္ခဏာ ရှိကုန်သော၊ ဝါ - အပြစ်မရှိခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်သော၊ (မြွှာနှံ ၌စပ်)၊ သမာ

အနဝဇ္ဇလက္ခဏာနှံ။ ။အာဇ္ဇဝပဋိပက္ခသဘာဝါနှံ (ဒေပြစ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် သဘောလက္ခဏာရှိကုန်သော) [အနဝဇ္ဇ၌ "နဲ" သည်ပဋိပက္ခ (ဝိရုဒ္ဓ) အနုက်ဟော၊ အဝဇ္ဇ၌ (အ) ကား တဒ္ဓာဝဝုတ္တိတည်း၊] ဤနည်း၌ ဝိပါကမမ္မ မမ္မာမည်သော ကုသိုလ်တရားကိုသာ ရ၏။

တနည်း။ ။အဝဇ္ဇရဟိတသဘာဝါနှံ- အပြစ်မှ ကင်းခြင်းသဘောရှိကုန်သော၊ ဝါ- အပြစ်မရှိခြင်းသဘော ရှိကုန်သော၊ ဤနည်း၌ ကုသိုလ်တရားများကို လည်းကောင်း, ဝိပါကမမ္မမည်သော အပြစ်မဖြစ်သောကုသိုလ်၏ အကျိုးတရားများကိုလည်းကောင်း ယူပါ၊ မှန်၏- အကျိုးတရားများလည်း အကြောင်းထူးတို့ဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ ကောင်းစွာသွင်းထားအပ်သော် အသက်ရှည်ခြင်း အစရှိသော သမ္ဘတ္တိ အထူးဖြစ်ကြရလျက် နောက်နောက် ကုသိုလ်များဖြစ်ဖို့ရာ လွန်စွာအားကြီးသော မှီရာ အကြောင်း ဖြစ်နိုင်ကြပေ၏။

ဆက်ပါဦးမည်။ ။ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အသံကောင်းမှု, ဘုရား ကောင်းမှု, ရုပ်လှမှု စသည်တို့သည် အကျိုးဝိပါက်များတည်း၊ ထို အကျိုးဝိပါက်ကို အခြေခံ၍ ဘုရားကောင်းသူသည် ထိုဘုရားဖြင့် စာပေကျမ်းဂန် သင်ကြား ဟောပြော ပို့ချမှု, အသံကောင်းသူက ထိုအသံဖြင့် တံရားဟောမှု စသည် ပြုသောအခါ အကျိုးတရား သည်ပင် ကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့အကြောင်း ပြန်ဖြစ်နိုင်၏၊ ထို့အတူ ကုသိုလ်ကြောင့် ပေါ့ပြည်း ဥစ္စာကြွယ်ဝသူသည် ထိုပစ္စည်းဥစ္စာဖြင့် ဓနကြေးကမ်း လှူဒါန်းမှု, ဆေးရုံဆောက်မှု, လမ်းတံတား ဆောက်လုပ်မှု စသည် ပြုလုပ်ရာဝယ် အကျိုးသည်ပင် အကြောင်း ဖြစ်ပြန်လေသည်။

ဒါနဟေတုတိ—ကား၊ သမာဒါယ—ကောင်းစွာယူ၍၊ တ္တေနဟေတု—ကျင့်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဧဝမိဒံ ပုညံ ပဝတ္တတိတိ - ကား၊ ဧဝံ - ဤသို့၊ (နောက်၌ ဆိုအပ်မည့်အတိုင်း — ဟူလို)၊ လောကိယ လောကုတ္တရံ - လောကီ လောကုတ္တရာဖြစ်သော၊ ဣဒံ ပုညဖလံ-ဤကောင်းမှု, ကောင်းမှု၏အကျိုးသည်၊ ဝဿတိ — တိုးပွားမည်။ စ-ဆက်၊ ဥပရူပရိ — အထက်အထက်ဖြစ်သော၊ ပုညမ္ပိ— ကောင်းမှုကိုလည်းကော၊ ပုညဝိပါကောပိ — ကောင်းမှု၏ အကျိုးကိုလည်း ကောင်း၊ (ပုညဖလန္တိ—ပုညဖလဟူ၍၊) ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

ဒဠ္ဌနေမိစက္ကဝတ္တိရာဇကထာ အဖွင့်

(၅) ၇၁။ တတ္ထ—ထို ပုညံ ပဝစုတိ ဟူသော ပါဠိ၌၊ ကုသလံ—ကုသိုလ်သည်၊ ဒုဝိဓံ—နှစ်ပါးအပြားရှိ၏၊ ဝဋ္ဋဂါမိစ-ဝဋ်ဆိုးရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်လည်းကောင်း၊ ဝိဝဋ္ဋဂါမိစ- ဝဋ်မှထွက်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သောကုသိုလ်လည်းကောင်းတည်း၊ တတ္ထ-ထို နှစ်ပါးသော ကုသိုလ်တို့တွင်၊ ဝဋ္ဋဂါမိ ကုသလံ နာမ-ဝဋ္ဋဂါမိ ကုသိုလ်မည်သည်၊ မာတာပိတူနံ—တို့၏၊ ပုတ္တဓီတာသု- သားသမီးတို့၌လည်းကောင်း၊ ပုတ္တဓီတာနဉ္စ—သားသမီးတို့၏လည်း၊ မာတာပိတူသု-တို့၌လည်းကောင်း၊ သိနေဟာဝသေန-ချစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ မုဒုမဒ္ဒဝစိတ္တံ- နှည့်သည်ဖြစ်၍နှည့်သောသဘောရှိသောစိတ်တည်း၊ ဝါ-အလွန်နှည့်.

သမာဒါနဟေတု။ ။"သမာဒါနံ (ဆောက်တည်)" ဟူရာ၌ သီလစသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဆောက်တည်၍ ကျင့်ရ၏၊ အကျိုးတရားများကား ဆောက်တည်စရာ မလို၊ မိမိသန္တာန်၌ ကောင်းစွာယူခြင်း ဟူသော အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသည်ပင် "သမာဒါန (ဆောက်တည်)" ဟု မှတ်ပါ။

ပုညံ။ ။ပုညဖလံကို ကြည့်၍ "ပုညံ" ဟူသော ပုဒ်ဝယ် "ဖလ" ဟူသော နောက်ပုဒ် ကြေနေသည် ဟု မှတ်ပါ၊ ပုညဖလံ ၂လည်း ကောင်းမှုနှင့် ကောင်းမှု အကျိုး ၂ မျိုးလုံးရအောင် "ပုညံ စ + ပုညဖလံ စ" ဟု ကေဒေသ သရုပေက သေသ ပြုပါ၊ ထို့ကြောင့် "ပုညံ ဖလန္တိ စ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော" ဟု ဖွင့်သည်၊ ["ပုညံ — ကောင်းမှု, ကောင်းမှု၏ အကျိုးသည်" ဟု အနက်ပေး။]

မာတာပိတူနံ စ သည်။ ။ မာတာပိတူနံစသော စကားသည် နိဒဿနနည်း မျှသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အခြားသော ဤသို့သဘောရှိသော ဝဋ္ဋ၏ အားကြီးသော မိုရာ အကြောင်းရှိသောကုသိုလ် ဟူသမျှကို "ဝဋ္ဋဂါမိ" ဟု မှတ်ပါ၊ သိနေဟဝသေန သည်လည်း မုဒုမဒ္ဒဝစိတ္တံဝယ် ဥပနိဿယ၏အစွမ်းဖြင့် အထူးပြုသည်၊ သမ္ပယုတ်၏ အစွမ်းဖြင့် အထူးမပြု၊ မှန်၏— ချစ်ခင်မှု (လောဘ) နှင့် ယှဉ်သော ကုသိုလ်မရှိနိုင်ပါ၊ မိဖတို့သည် သားသမီးများအပေါ်၌ ချစ်ခင်ခြင်းကြောင့် အလွန် နူးညံ့သော ဓမ္မတာ ရှိ ဖြစ်သည်—ဟူလို။

သော စိတ်တည်း၊ဝိဝဋ္ဋဂါမိကုသလံ နာမ-မည်သည်၊စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာတိ အာဒိဘေဒါ–လေးပါးသော သတိပဋ္ဌာန် အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော၊ သဘ္ဘတိ ံသ–သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးသော၊ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ - ဗောဓိပက္ခိယတရား တို့တည်း။

တေသု–ထိုနှစ်ပါးသော (ဝဋ္ဋဂါမိ ဝိဝဋ္ဋဂါမိ) ကုသိုလ်တို့တွင်၊ ဝဋ္ဋဂါမိ ပုညဿ-ဝဋ္ဋဂါမိကုသိုလ်၏၊ ပရိယောသာနံ-အဆုံးကား၊ မနုဿလောကေ-လူ့ပြည်၌၊ စက္ကဝတ္တိ သိရီ ဝိဘဝေါ- စကြာဝဠာတမင်း၏ အသရေ စည်းစိမ်တည်း၊ [နိဒဿနနည်းတည်း၊ နတ်စည်းစိမ်လည်း ပါဝင်နိုင်၏။]ဝိဝဋ္ဋဂါမိကုသလဿ-၏၊ ပရိယောသာနံ-ကား၊ မဂ္ဂ ဖလ နိဗ္ဗာန သမ္ပတ္တိ–မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းတည်း၊ တတ္ထ - ထို နှစ်ပါးသော(ဝဋ္ဋဂါမိ ဝိဝဋ္ဋဂါမိ) ကုသိုလ်တို့တွင်၊ ဝိဝဋ္ဋဂါမိ ကုသလဿ - ၏၊ ဝိပါကံ - အကျိုးကို၊ သုတ္တ ပရိယောသာနေ – သုတ်၏ အဆုံး၌၊ ဒယေသတိ– ပြတော်မူလိမ့်မည်။ [“အထ ခေါ ဘိက္ခဝေ သခ်ေါ နာမ ရာဇာ” အစရှိသည်ဖြင့် ဤ စက္ကဝတ္တိ သုတ်၏ အဆုံးနား ပုဒ်စဉ် (၁၀၈) ၌ ဟောတော်မူလိမ့်မည်။]

ပန-ကား၊ ဣဓ-ဤ သုတ်၏ အစ၌၊ (ကုသလာနံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာနံ စသည်ဖြင့် သုဘာန်ဒေသနာကို အားထုတ်အပ်ရာ ဌာနဝယ် ဝဋ္ဋ ဝိဝဋ္ဋဂါမိ၏အဖြစ်ဖြင့် ဆက်ဆံသော ကုသိုလ်ကို ယူခြင်း၌၊ – ဤသို့ ဋီကာအတိုင်း အကျယ် ဆိုပါ။)

စတ္တာရော ၊ပေ၊ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ ။ ။ အတ္တဝ်အထိပ်သို့ ရောက်သော ဝဋ္ဋဂါမိ ကုသိုလ်ကို ပြခြင်းငှါ “ မဟာဝိတ္ထန် ၊ပေ၊ မုဒုမဇ္ဈဝ စိတ္တံ ”ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့, အတ္တဝ်အထိပ်သို့ ရောက်သည်သာ ဖြစ်သော ဝိဝဋ္ဋ ကုသိုလ်ကိုလည်း ပြခြင်းငှါ “စတ္တာရော ၊ပေ၊ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ”ဟု ဆိုသည်၊ အမှန်မှာ ဤ ဗောဓိပက္ခိယ တရားတို့သာ ဝိဝဋ္ဋဂါမိကုသိုလ်ဖြစ်သည် မဟုတ်, ဝဋ္ဋဂါမိကုသိုလ်တို့လည်း အတ္တဝ်အထိပ်သို့ ရောက်နိုင်သည်- ဟူလို။

ဝဋ္ဋဂါဒိ, ဝိဝဋ္ဋဂါဒိ။ ။ဝဋ်ကို ဘောင်းတၢ် ပြုအပ်သော ကုသိုလ် ဟူသမျှသည် ဝဋ်၏ အားကြီးသောမှီရာ အကြောင်းဖြစ်၍ ဝဋ္ဋဂါမိ မည်၏၊ ဥပမာ- အသက်ရှည်မှု, အဆင်းလှမှု စသည်ကို မြှော်မှန်း၍ ပြုအပ်သော ဆွမ်းလောင်းမှုစသည်တည်း၊ ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်၏ အားကြီးသောမှီရာ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်မှန်သမျှသည် ဝိဝဋ္ဋဂါမိမည်၏၊ ဥပမာ - နိဗ္ဗာန်ကို ရည်မှန်း၍ ပြုအပ်သော ဆွမ်းလောင်းမှုစသည်တည်း။

ပရိယောသာနံ ။ ။ “ အဆုံး ” ဟူဆုတ်ခွဲ တကယ်ဆုံးသည် မဟုတ်, အကျိုးထူးကို ဆောင်နိုင်သည့်အတွက် အကျိုးပေးဖို့ရာ အတ္တဝ်အထိပ်သို့ ရောက်ခြင်းကိုသာ “အဆုံး” ဟု ဆိုလိုသည်။

မနုဿလောကေ ။ ။ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သော အသရေ စည်းစိမ်သည်လည်း ဝဋ္ဋဂါမိ ကုသိုလ်၏ အတ္တဝ်အထိပ်ပင် ဖြစ်၏၊ သို့ရာတွင် ပါဠိတော်၌ စကြာမင်းစည်းစိမ်နှင့် စပ်၍ ဒေသနာတော် လာသောကြောင့် “မနုဿလောကေ စက္ကဝတ္တိ သိရီ ဝိဘဝေါ”ဟု ဝိသေသန ပြုထားသည်။

ဝန္ဒဂါမိ ကုသလသာ - ၏၊ ဝိပါက ဒုက္ခနတ္ထံ - အကျိုးကို ပြတော်မူခြင်းငှါ၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ယဒါ-၌၊ ပုတ္တမိတရော-တို့သည်၊ မာတာပိတူနံ-တို့၏၊ သြဝါ ဒေ- ၌၊ နု အင်္ဂံသု - မတည်ကြကုန်၊ တဒါ- ၌၊ (သားသမီးများက မိဖတို့၏ အဆုံးအမဝယ် မတည်ကြရာ ထိုအခါ၌)၊ အာယုနာပိ - အသက်အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏေနပိ-အဆင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ လ္ဟသရိယေနပိ- အစိုးရသူ၏ အဖြစ် (သူတပါး လေးစားမှုခံရခြင်း) အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပရိဟာယိ သု - ဆုတ်ယုတ်ကြကုန်ပြီ၊ ယဒါပန - အကြင်အခါ၌ကား၊ (ပုတ္တမိတရော မာတာပိတူနံ သြဝါဒေ) အင်္ဂံသု - ကုန်ပြီ၊ တဒါ- ၌၊ (သားသမီးများက မိဖတို့၏ အဆုံးအမဝယ် တည်ကြရာ ထိုအခါ၌) ၊(အာယုနာပိ ဝဏ္ဏနာပိ လ္ဟသရိယေနာပိ) ဝဍ္ဎိ သု - တိုးပွားကြကုန်ပြီ၊ လ္ဟတိ-သို့၊ ဝတ္ဘာ - မိန်းတော်မူပြီး၍၊ ဝန္ဒဂါမိ ကုသလာနံသန္ဓိဝသေန-ဝန္ဒဂါမိကုသိုလ်၏ အနုသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (ဝန္ဒဂါမိ ကုသိုလ်နှင့် ဆက်သွယ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်))၊ ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေတိ ဒေသနံ - ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ၊ အစရှိသော ဒေသနာတော်ကို၊ အာရဘိ - အားထုတ်တော်မူပြီ၊ တတ္တ - ထို ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ အစရှိသော ဒေသနာတော်၌၊ စက္ကဝတ္တိတိအာဒီနိ - စက္ကဝတ္တိ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ မဟာပဒါနေ-မဟာပဒါန သုတ်၌၊ ဝိတ္ထာရိတာနေဝ - ချဲ့ဖွင့်အပ်ပြီးကုန်သည် သာတည်း။

၇၂၈ သြသက္ကိတန္တိ—ကဉ်း၊ ဤ သကမ္မိ—အနည်းငယ်လည်း၊ အဝသက္ကိတံ- အောက်သို့ရောက်သည်ကို၊ ဝါ-အောက်သို့ ကျသည်ကို၊ ဌာနာ စုတန္တိ - ကား၊ သဗ္ဗသော - အလုံးစုံသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ဌာနာ - တည်ရာ အရပ်မှ၊ အပဂတံ - ဖယ်၍ ဖြစ်သည်ကို၊ (ရွှေ့လျှောသည်ကို)၊ (ပယောဇနသိ ၌စပ်)၊ တံ စက္ကရတနံ - ထို စကြာရတနာသည်၊ အနေ္တပုရဒ္ဒါရေ — နန်းတော် တံခါး၌၊ အက္ခာဟတံ ဝိယ—တပ်ထားအပ်သောဝင်ရိုးကဲ့သို့၊ ဝေဟာသံ-ကောင်းကင်၌၊

ဒေသနံ အာရဘိ။ ။ဝန္ဒဂါမိကုသိုလ်နှင့်စပ်သဖြင့် "ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ" စသော စကားတော်ကို အားထုတ်တော်မူရာ၌ ဟောအပ်သောတရားများကို အားထုတ်သည် မဟုတ်၊ (တရားဟောရုံမျှကို အားထုတ်သည် မဟုတ်)၊ ဓမ္မ ပဒ္ဓိဂါဟ်က ရဟန်းတို့အား အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် "ယဒါ ပုတ္တမိတရော ၊ပေ၊ ဝဍ္ဎိ သု" ဟူသော ဤ အဓိပ္ပါယ်ကို ပြု၍ အားထုတ်တော်မူသည်—ဟု သိစေခြင်းငှါ "ဘိက္ခဝေ ယဒါ" စသည်ကို မိန့်သည်၊ ရှေးဦးစွာ ထိုအတိုင်း မပြသော်လည်း အနက် အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် ပြသကဲ့သို့ ဖြစ်သည် - ဟု အဋ္ဌကထာ ဆရာ ဆိုလိုသည်။

ဒုတိယ။ ။ဤ အဓိပ္ပါယ်အရ ဋီကာ၌ "အာရဘန္တော စ ဒေသိယမာနမတ္တံ" ဝယ် "အာရဘန္တော စ နု ဒေသိယမာနမတ္တံ" ဟု နု သဒ္ဒါဖြင့် ပါဌ်ရှိသင့်ပါသည်။

အဠာသိကိရ-တည်နေသတတ်၊ အထ-ဌ်၊အဃ-ထိုစကြာရတနာ၏၊ ဥဘောသု-နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ပဿေသု–နံပါးတို့၌၊ (တနည်း) ဥဘော ပဿေသု - ဘေး နှစ်ဖက်တို့၌၊ ဒွေ–နှစ်ချောင်းကုန်သော၊ ခဒိရထမ္ဘ - ရှားတိုင်တို့ကို၊ နိခဏိ တ္ဝာ– စိုက်၍၊ စက္ကရာနမတ္ထကေ-စကြာရတနာ၏ အထက်၌၊ နေမိ အဘိမုခံ-အကွပ် တကူသို့ ရှေ့ရှု၊ ကေံ-တချောင်းသော၊ သုတ္တာကံ–ချည်မျှင်ကို၊ ဗန္ဓိ သု-ကုန်ပြီ၊ အဓောဘာဂေ ပိ – အောက်အဖို့၌လည်း၊ နေမိ အဘိမုခံ – အကွပ်သို့ ရှေ့ရှု၊ ကေံ–သော၊ (သုတ္တာကံ-ကို)၊ ဗန္ဓိ သု-ကုန်ပြီ၊ [စကြာရတနာ ရှေ့လျှော သည် မရှေ့လျှောသည်ကို သိဖို့ရန် ဘေးနှစ်ဖက်၌ ရှားတိုင်တို့ကို စိုက်၍ စကြာ ရတနာ၏ အထက်၌ ချည်ကြိုး တချောင်း, အောက်၌ ချည်ကြိုး တချောင်း ဖွဲ့ချည်ထားကြသည်။]

တေသု-ထို နှစ်ချောင်းသော ချည်ကြိုးတို့တွင်၊ ဥပရိမသုတ္တတော-အထက်၌ ဖြစ်သော ချည်ကြိုးမှ၊ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ-အနည်းငယ်မျှလည်း၊ သြဂတံ-အောက်သို့ ရောက်သည်၊ (သ မာနံ-သော်)၊ စက္ကရတနံ-သည်၊ သြသက္ကိတံနာမ-သြသက္ကိတ မည်သည်၊ (အောက်သို့ လျှောကျသည် မည်သည်၊) ဟောတိ၊ ဟေဋ္ဌာ – အောက်၌၊ (အောက်က)၊ သုတ္တဿ-၏၊ ဌာနံ-တည်ရာကို၊ ဥပရိမကောဋိယာ-အထက် အစွန်အားဖြင့်၊ အတိက္ကန္တဂတံ- လွန်ခြင်းသို့ ရောက်သည်၊ (သ မာနံ–သော်)၊ ဌာနာ စုတံနာမ - ဌာနာစုတမည်သည်၊ (တည်ရာအရပ်မှ ရှေ့လျှော သည် မည်သည်)၊ ဟောတိ၊ တဒေတံ – ထိုသို့ တည်ရာအရပ်မှ ရှေ့လျှောခြင်း သည်၊ (ရညော-၏)၊ အာဘိဗလဝဒေ ဟေ-အလွန် အားကြီးသောအပြစ်သည်၊ သတိ ဝေ - ဖြစ်သော်သာ၊ (ဖြစ်မှသာ)၊ ဟောတိ၊ [စာအုပ်တို့၌ သတိနောင် "ဝေ"ဟု ရှိ၏၊ ရှေးနိဿယ၌ မပါ၊ "ဝေ"ဟု ရှိသင့်၏။] သုတ္တမတ္တမ္ပိ – ချည် တချောင်းမျှသည်လည်းကောင်း၊ ကေဏ်လ ဒ္ဓဏ်လမတ္တံ ဝါ- လက်ဘဘာစ် လက် နှစ်သစ်မျှသည်လည်းကောင်း၊ ဘဇ္ဇံ-လျှောကျသည်၊(သ မာနံ-သော်)၊ဌာနာ-မှ၊စုတမေဝ–ရှေ့လျှောသည်သာ၊ ဟောတိ၊ တံ-ထိုလျှောကျခြင်းကို၊(ထိုချည် တချောင်းမျှ လျှောကျခြင်း, လ က်ဘသစ် နှစ်သစ်မျှ လျှောကျခြင်းကို)၊ သန္ဓာ ယ-၍၊ သြသက္ကိတံ ဌာနာ စုတန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ–ဒေသိပြီ။

သြသက္ကိတံ ဌာနာ ဝုတံ။ ။စကြာရတနာ၏ တည်ရာအရပ်မှ အနည်းငယ် ခလျှောကျခြင်းသည် သြသက္ကိဘတည်း၊ ခအောက်အဖို့၌ ဖွဲ့ချည်အပ်သောကြိုးကို စကြာ ရတနာ၏ အထက်အစွန်းလွန်အောင် လျှောကျခြင်းသည် ဌာနာစုတတည်း၊ ထိုသို့ ဌာနာစုတဖြစ်လောက်အောင် လျှောကျခြင်းသည် စကြာမင်း၏ အလွန်အားကြီးသော အပြစ်ဖြစ်မှသာ လျှောကျလေသည်၊ထို့ကြောင့် ချည်မျှင်တခချောင်းစာမျှလျှောကျခြင်း, လက် တသစ် နှစ်သစ်မျှ လျှောကျခြင်းကိုလည်း "ဌာနာစုတ"ဟုသာ မှတ်ပါ၊ ဤကဲ့သို့ လျှောကျခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ "သြသက္ကိတံ ဌာနာ စုတံ"ဟု ဆိုသည်။

အထ မေ အာရောစေယျာသိတိ—ကား၊ တာတ-အမောင်၊ တုံ-သည်၊ အဇ္ဇ-ယနေ့ကို၊ အာဒိ- အစကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဒိဝသဿ - တနေ့၌၊ (တနေ့လျှင်)၊ တိက္ခတ္တုံ—သုံးကြိမ်၊ [ကွတ္တုံ့နှင့် ယှဉ်ရာဝယ် သတ္တမီအနက်၌ ဆင်ခြင်သက်သည်၊-ရှု ၁၆၉။] စက္ကရတနဲ့သ — စကြာရတနာကို၊ ဥပဋ္ဌာနံ — ဆည်းကပ်ခြင်းငှါ၊ ဝါ - ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆ— သွားပါ၊ ဧဝံ - သို့၊ ဂစ္ဆန္တော— သွားလသော်၊ ယဒါ — ၌၊ စက္ကရတနံ — ကို၊ ဣ သကမ္မိ — လည်း၊ သြသက္ကိတံ—အောက်သို့ လျှောကျသည်ကို၊ ဌာနာ-မှ၊ စုတံ—ရွှေ့လျှောသည်ကို၊ ပဿသိ—မြင်၏၊ အထ-၌၊ မယှံ-အား၊ အာစိက္ခေယျာသိ— သံတော်ဦးတင်ပါ၊ ဟိ-မှန်၊ မေ-၏၊ ဇီဝိတံ-အသက်ကို၊ တဝ-၏၊ ဟတ္ထေ-၌၊ နိက္ခိတ္တံ— ထားအပ်ပြီ၊ ဣတိ—ဤသို့ မှာထားပြီ၊ [မင်းချင်း ယောကျ်ားတယောက်ကို မှာထားပြီ။] အဒ္ဓသာ တိ—ကား၊ အပ္ပမတ္တော-မမေ့မလျော့သည်၊(ဟုတ္တာ)၊ဒိဝသဿ-၌၊ တိက္ခတ္တုံ-သုံးကြိမ်၊ ဂန္ဓာ-၍၊ သြလောကေန္တော—ကြည့်လသော်၊ ကေဒိဝသံ တနေ့သည်၌၊ အဒ္ဓသ — မြင်ပြီ၊ (စကြာရတနာအောက်သို့ လျှောကျသည်ကို မြင်ပြီ)။

☰ ၇၃။ အထ ခေါ ဘိက္ခဝေ တိ—ကား၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အထ-၌၊ (မင်းချင်းယောကျ်ားက သံတော်ဦးတင်ရာ ထိုအခါ၌)၊ ဒဠ္ဌနေမိ — ဒဠ္ဌနေမိမည်သော၊ ရာဇာ-သည်၊ စက္ကရတနံ- သည်၊ သြသက္ကိတံ— အနည်းငယ် အောက်သို့ ရောက်သွားပြီ၊ (အောက်သို့ လျှောကျပြီ)၊ ဣတိ — သို့၊ သုတ္တာ - ၍၊ ဥပဋ္ဌာ ဗလ ဒေါမနဿော-ဖြစ်သော အားကြီးသော ဒေါမနဿရှိသည်(ဟုတ္တာ)၊ ဒါနိ—၌၊ မယာ-သည်၊ စိရံ-ကြာရှည်စွာ၊ ဇီဝိတဇ္ဇံ-အသက်ရှင်ထိုက်သည်၊ နု ဘဝိဿတိ-ဖြစ်တော့မည် မဟုတ်၊ မေ - ၏၊ အာယု — သည်၊ အပ္ပါ ဝ သေသံ—နည်းသော အကြွင်း အကျန်ရှိ၏၊(အနည်းငယ်သာ ကျန်တော့၏)၊ ဒါနိ—ယခုအခါသည်ကား၊ မေ - ၏၊ ကာမေ — တို့ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇနကာလော — သုံးဆောင်ခံစားရာ အခါသည်၊ (သုံးဆောင်ခံစားရမည့် အခါသည်)၊ နု-မဟုတ်တော့၊ ဣဒါနိ—ကား၊ မေ-၏၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာကာလော-ရသော့ ရဟန်းပြုရမည့်အခါတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစား၍၊ ရောဒိတ္တာ — ငိုရှိ၍၊ ပရိဒေဝိတ္တာ — မြည်တမ်း၍၊ ဇေဋ္ဌပုတ္တံ — သားတော်ကြီး ဖြစ်သော၊ ကုမာရံ-မင်းသားကို၊ အာမန္တေတ္တာ-ခေါ်စေ၍၊ တေ-ဤစကားကို၊ (ဒီပဋ္ဌံ ကိရ မေ တာတ ကုမာရ အစရှိသော ဤ စကားကို)၊ အဝေါစ-ပြောပြီ။

သမုဒ္ဒပရိယန္တန္တိ-ကား၊ ပရိက္ခိတ္တ ကေသမုဒ္ဒ ပရိယန္တမေဝ—ကာရ်အပ်သော တစင်းသော သမုဒ္ဒရာအဆုံး အပိုင်းအခြား ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော (ပထဝီ ၌စပ်)၊[ဇမ္ဗူဒီပကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်။] ဟိ-မှန်၊ ဣဒံ-ဤ ကေ သမုဒ္ဒပရိယန္တ ဖြစ်သော ဇမ္ဗူဒီပ် မြေအပြင်သည်၊ အယ - ထို ဒဠ္ဌနေမိစကြာမင်း၏၊ ကုလ သန္တကံ-အမျိုး၏ ဥစ္စာတည်း၊ စက္ကဝါဠ ပရိယန္တံ ပန်-စကြာဝဠာ အဆုံးအပိုင်း

အခြား ရှိသော မြေအပြင်သည်ကား၊ ပုညိဒ္ဓိဝသေန-စကြာမင်း၏ အဖြစ်ကို ဆောင်တတ်သော ပဉ္စင်းတန်ခိုး၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိမ္မတ္တံ ဖြစ်ပြီ၊ တံ-ထိ စက္ကဝါဠ ပရိယန္တ မြေအပြင်ကို၊ ဒါတုံ-ငှါ၊ နသက္ကာ-မတတ်နိုင်၊ ကုလသန္တကံ-အမျိုး၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဇမ္ဗုဒီပ မြေအပြင်ကို၊ နိယျာတေန္တော — အပ်နှင်းလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သမုဒ္ဒ ပရိယန္တန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ—ပြီ။

ကေသမဿုန္တိ-ကား၊ ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ- ရသော့တို့၏ ပဗ္ဗဇာသို့၊ (ရသေ့အဖြစ်သို့)[သမဏပဗ္ဗဇာ,တာပသ(ဣသိ)ပဗ္ဗဇာဟု ဗျိုးရှိရာ တာပသပဗ္ဗဇာသို့ – ဟူလို။] ပဗ္ဗဇန္တောပိ - ကပ်ရောက်သူတို့သည်လည်း၊ [ပိဖြင့် သမဏပဗ္ဗဇာသို့ ကပ်ရောက်သူတို့ကို ပေါင်း။] ပဌမံ - စွာ၊ ကေသမဿုံ - ဆံမုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်ကို၊ သြဟာရေန္တိ-ပယ်ရှားကုန်၏၊[''အောက်သို့ ဆောင်စေကုန်၏''ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏။] တတော-ထိုအခါမှ၊ (ပဌမအကြိမ် ဆံမုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်ကို ပယ်ရှားပြီးရာ ထိုအခါမှ)၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ပရှင်ကေသေ-စည်ပင်လာသောဆံပင်တို့ကို၊ (ရှည်လာသောဆံပင်တို့ကို)၊ ဗန္ဓိတ္ဝာ-ထုံးဖွဲ့၍၊ ဝိစရန္တိ—လှည့်လည်ကုန်၏၊ တေန - ကြောင့်၊ ကေသမဿုံ သြဟာရေတ္ဝာတိ — ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ကာသာယာနီတိ-ကား၊ ကာသာယ ရသပီတာနိ-သောက်အပ်သော ဖန်ရည်ရှိကုန်သော၊ ဝါ—ဖန်ရည်ကို သောက်ကုန်သော၊ (ဝတ္ထာနိ ဌ္ဌစပ်)၊ [ကသာယေန+ရတ္တာနိ ကာသာယာနိ၊- ဟု ပြု။] အာဒိတော-အစ၌၊(ရသေ့ဖြစ်စ၌)၊ဧဝံ-ဤသို့ ဖန်ရည်ဆိုး အဝတ်တို့ကို ဝတ်ရုံမှုကို၊ ကတ္ဝာ—၍၊ ပစ္ဆာ—၌၊ ဝက္ကလာနိပိ — လျှော်တော်ကိုလည်း၊ ဓာရေန္တိ-ဆောင်ကုန်၏။

ပဗ္ဗဇိဘိ - ကား၊ ပဗ္ဗဇိတော — ကပ်ရောက်ပြီ၊ စ — ဆက်၊ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ — ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ပြီး၍၊ အတ္တနော — ၏၊ မဂ်လဝနုယျာနေ ဝ— မဂ်လာဥယျာဉ်တော်၌ပင်၊ ဝသိ - နေပြီ၊ ရာဇိသိမှိတိ — ကား၊ ရာဇဣသိမှိ— မင်းရသေ့သည်၊ (သတ္တာဟ ပဗ္ဗဇိတော ဌ္ဌစပ်)၊ ဟိ - မှန်၊ ဗြာဟ္မဏပဗ္ဗဇိတာ— ပုဏ္ဏားမျိုးမှ ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သူတို့ကို၊ (ပုဏ္ဏားမျိုးမှ ရသေ့ဖြစ်လာသူတို့ကို)၊ ဗြာဟ္မဏိသယောတိ—ဗြာဟ္မဏိသိတို့ဟူ၍၊(ဗြာဟ္မဏ ရသေ့တို့ဟူ၍)၊ ဝုစ္စန္တိ—ဆိုအပ်ကုန်၏၊ ပန-ကား၊ သေတစ္ဆတ္တံ—ထီးဖြူကို၊ ပဟာယ-၍၊ ရာဇ ပဗ္ဗဇိတာ-မင်းအဖြစ်မှ ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သူတို့ကို၊ ရာဇိသယောတိ— ရာဇိသိတို့ဟူ၍၊ (ရာဇရသေ့တို့ ဟူ၍)၊ (ဝုစ္စန္တိ)၊ အန္တရဝေယိတိ-ကား၊ အန္တရ ဟိတံ—ကွယ်ပျောက်ပြီ၊ နိမ္မုတာဒီပသိခါဝိယ—ငြိမ်းသွားသောမီးတောက်ကဲ့သို့၊ အတာဝံ—မရှိခြင်းသို့၊ ဥပဂတံ - ကပ်ရောက်ပြီ၊ ပဠိသံဝေဒေသိတိ - ကား၊ ကန္ဒန္တော - ငိုကြွေးလျက်၊ ပရိဒေဝန္တော — မြည်တမ်းလျက်၊ ဇာနာပေသိ-သိစေပြီ၊[သိအောင် အထင်အရှားပြုပြီ။]

ပေတ္တိကန္တိ—ကား၊ ပိတိတော-အဖမှ၊ အာဂတံ-လာသော၊ ဒါယဇ္ဇံ-အမွေသည်၊ နဟောတိ-မဟုတ်၊ ကုသိတေန-ပျင်းရိခြင်းသော၊ ဟီန ဝီရိယေန-ယုတ်လျော့သော ဝီရိယရှိသော၊ ဒသ-ကုန်သော၊ အကုသလကမ္မပထေ- တို့ကို၊ သမာဒါယ-၍၊ ဝတ္တေန္တေန-ကျင့်သူသည်၊ ပါပုဏာတိ—ရောက်ခြင်းငှါ၊ နသက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ ပန-အနှယကား၊ အတ္တာနော-၏၊ သုကတံ—ကောင်းစွာပြုအပ်သော၊ ကမ္မံ-ကို၊ (ကုသလကမ္မပထတရား တည်းဟူသော ကံကို)၊ နိဿာယ - ၍၊ ဒသဝိဓံ—ဆယ်ပါး အပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဒ္ဝါဒသဝိဓံဝါ—တဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ စက္ကဝတ္တိဝတ္တံ—စကြာမင်းတို့၏ ကျင့်ဝတ်ကို၊ ပူရေန္တေ နေဝ- ဖြည့်ကျင့်သူသည်သာ၊ ဧတံ- ဤစကြာရတနာသို့၊ ပတ္တုံ - ရောက်အပ် ရောက်နိုင်၏၊ (ရအပ် ရနိုင်၏)၊ ဣတိ-သို့၊ ဒီပေတိ-၏။ [ဒသဝိဓ, ဒ္ဝါဒသဝိဓ၏ သရုပ်သည် နောက်၌ လာလိမ့်မည်။]

အထ—ထိုမှ နောက်၌၊ နံ-ထိုသားတော်မင်းကို၊ ဝတ္တာပဋိပတ္တိယံ-စကြာမင်းတို့၏ ကျင့်ဝတ်ကို ကျင့်ခြင်း၌၊ စောဒေန္တော — တိုက်တွန်းလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဣဿရိယတ္ထန္တိ အာဒိ -ကို၊ အာဟ—ပြီ၊ တတ္ထ— ထို ဣဿရိယတ္ထအစရှိသော စကားရပ်၌၊ အရိယေတိ - ကား၊ နိဒ္ဒေါသေ - အပြစ်မရှိသော၊ (စကြာမင်း ဖြစ်ကြောင်း ကျင့်ဝတ်၏ ဆန္ဒကျင်ဘက် အပြစ်မရှိသော)၊ စက္ကဝတ္တိဝတ္တေတိ- ကား၊ စက္ကဝတ္တိနံ—တို့၏၊ ဝတ္တေ-ကျင့်ဝတ်၌၊ (ဝတ္တာဟိ ၌စပ်)။

စက္ကဝတ္တိနံ ဝတ္တေ။ ။ စက္ကဝတ္တိဘုရင်ဟိ ဝတ္တိတမ္ဗဝတ္တေ (စကြာမင်းတို့သည်+ ကျင့်ထိုက်သော ဝတ်၌)၊ ဘာဝိနိဘူတေပိယ ဟိ ဥပစာရော (စင်စစ် ဖြစ်မည့် အနာဂတ်၌ ဖြစ်ပြီးအတိတ်ကဲ့သို့ တင်စား ပြောဆိုခြင်းတည်း၊) ယထာ- အိဂ္ဂမာ ရာဇဂဟံ ဗုဒ္ဓေါတိ၊ ဥပမာ— "မြတ်စွာဘုရား ရာဇဂြိုဟ်သို့ ကြွခဲတော်မူပြီ" ဟူသကဲ့သို့ တည်း၊ အဓိဂတ စက္ကဝတ္တိ ဘာဝါ ဟိ ဝေ တတ္ထ ဝတ္တန္တေဝါတိ ဘထာ ဝုတ္တံ၊ (မှန်၏ — ရအပ်ပြီးသော စကြာမင်းအဖြစ်ရှိသော မင်းတို့သည်လည်း ထိုကျင့်ဝတ်များ၌ ကျင့်ကြရသည်သာ၊ ထို့ကြောင့် "စက္ကဝတ္တိနံ ဝတ္တေ"ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ)၊— ဋီကာ။

ဘိုလိုရင်း ။ ။" စက္ကဝတ္တိ ဝတ္တေ"၌ စကြာမင်းဖြစ်ပြီးမှ ကျင့်ရမည် မဟုတ်, မဖြစ်ခင် ကြိုတင်၍ ကျင့်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် " စက္ကဝတ္တိ ဘုရဟိ ဝတ္တိတမ္ဗဝတ္တေ" ဟု မဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟု မေး။

တင်စားပြော။ ။ထိုကျင့်ဝတ်ကို ကျင့်ပြီးလျှင် ကေန် စကြာမင်း ဖြစ်လိမ့်မည် ဖြစ်သောကြောင့် မဖြစ်သေးသောအနာဂတ်ကို အတိတ်မှာတင်စား၍ " စက္ကဝတ္တိ ဘုရဟိ ဝတ္တိတမ္ဗဝတ္တေ"ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်၊ သို့ဖြစ်လျှင် အဋ္ဌကထာ၌ "စက္ကဝတ္တိနံ+ ဝတ္တေ"ဟု အဘယ့်ကြောင့် ဆိုပါသနည်း ဟု မေး၊ စကြာမင်းဖြစ်ပြီး နောက်၌လည်း ဆက်လက် ကျင့်နေရမည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် "စက္ကဝတ္တိ နံ+ ဝတ္တေ"ဟု ဆိုသည်။

စက္ကဝတ္တိအရိယဝတ္တကထာ အဖွင့်

၇၄။ ဓမ္မန္တိ-ကား၊ ဒသ ကုသလကမ္မပထဓမ္မံ—ဆယ်ပါးသော ကုသလကမ္မပထ တရားကို၊ နိဿာယဟာတိ-ကား၊ တဒဓိဋ္ဌာနေန—ထို ကုသလကမ္မပထတရား ဟူသော တည်ရာရှိသော၊ စေတသာ-ဖြင့်၊ [တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် စိတ်ကို ဖြစ်ခွင့်မပေးပဲ တရားဌာသာ စွဲမြဲစွာ တည်နေသောစိတ်ဖြင့် - ဟူလို၊ သော (ဓမ္မော) + အဓိဋ္ဌာနံ တေဿာတိ တဒဓိဋ္ဌာနံ။] တမေव - ထို ကုသလကမ္မပထတရားကိုပင်၊ နိဿယံ–မှီရာကို၊ ကတ္ဝာ-ပြု၍၊ ဓမ္မံ သက္ကရောန္တောတိ-ကား၊ ယထာ—အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကတော— ပြုအပ်သည်၊ (သမာနော) သော ဓမ္မော — ထို ကုသလကမ္မပထတရား၊သည်၊ သဒ္ဓေ - ကောင်းစွာ၊ ကတော- ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဧဝံ — ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တေ—ဤ တရားကို၊ ကရောန္တော — ပြုလျက်၊ ["သက္ကရောန္တော - ကောင်းစွာပြုလျက်၊ ဝါ- လေးလေးစားစားပြုလျက်"ဟု သဒ္ဒတ္ထပေးပါ။] ဓမ္မံ ဂရုံ ကရောန္တောတိ-ကား၊ တသ္မိံ –ထို ကုသလကမ္မပထတရား၌၊ ဂါရဝုပ္ပတ္တိယာ— လေးစားခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်၊ တံ — ထို ကုသလကမ္မပထတရားကို၊ ဂရုံ — လေးစားမှုကို၊ ကရောန္တော-ပြုလျက်။

ဓမ္မံ မာနေန္တောတိ— ကား၊ တမေဝမ္မံ — ထို ကုသလကမ္မပထတရားကိုပင်၊ ပိယာ - ချစ်အပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ ဘာဝနီယာ — ချီးမွမ်းအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ ကတ္ဝာ- ၍၊ ဝိဟရန္တော - နေလျက်၊ ဓမ္မံ ပူဇေန္တောတိ- ကား၊ တံ-ထို ကုသလကမ္မပထတရားကို၊ အပဒိသိတ္ဝာ-ညွှန်ပြ၍၊ ဂန္ဓမာလာဒိပူဇနေနနံသာပန်း အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်ခြင်းဖြင့်၊ အသ—ထို ကုသလကမ္မပထတရားအား၊ ပူဇံ — ပူဇော်မှုကို၊ ကရောန္တော - ပြုလျက်၊ [ဤစကားကို ထောက်၍ တရားတော်အား ရည်မှန်း၍ ပန်း စသည်ဖြင့် ပူဇော်ကောင်းသည်။] ဓမ္မံ အပစယ မာနောတိ- ကား၊ တယော ဓမ္မသ— ထို ကုသလကမ္မပထတရားအားပင်၊ အဠလိကရဏာဒီဟိ - လက်အုပ်ချီမှုကို ပြုခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ နိစဝုတ္တိတံ-နိမ့်ကျသော ဖြစ်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ (မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချမှုကို) ကရောန္တော - ပြုလျက်၊[ဤစကားအရတရားတော်ကို မှန်း၍ လက်အုပ်ချီမှု ရှိခိုးမှုပြုကြသည်။]

ဓမ္မဓရော ဓမ္မကေတူတိ - ကား၊ တံ ဓမ္မံ-ကို၊ ဓရမိဝ — အလံကဲ့သို့၊ ပုရက္ခတ္ဝာ — ရှေ့ထားပြု၍ လည်းကောင်း၊ ကေတုမိဝစ — မှန်ကင်းကဲ့သို့လည်း၊ [အဆောက်အဦး၏ ထိပ်ဝယ် တပ်ထားအပ်သော အမြင့်ဆုံး အရာကို "ကေတု" ဟုဆိုကြသည်။]ဥက္ခိပိတ္ဝာ-ချီမြှောက်၍လည်းကောင်း၊ပဝတ္တိယာ-ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဓမ္မဓရော-တရားတည်းဟူသော အလံရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကေတု စ-တရား၊တည်းဟူသော မှန်ကင်း ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဟုတ္ဝာ-၍၊ ဣတိအတ္ထော-

နက်၊ ဓမ္မာဓိပတေယျောတိ - ကား၊ ဓမ္မာဓိပတိ ဘူတော—တရားတည်းဟူသော အကြီးအကဲရှိသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ **အာဂတ** ဘာဝေန - လာခဲ့သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဝသေနေဝ - ကုသလ ကမ္မပထ တရား၏ အစွမ်းဖြင့်သာ၊ သဗ္ဗကိရိယာနံ — အလုံးစုံသော အမှုအရာတို့ကို၊ (ထိုင်မှု ရပ်မှုစသော အမှုအရာ တို့ကို)၊ ကရဏေန — ပြုခြင်း အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာဓိပတေယျော-တရားတည်းဟူသောအကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ရှိသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ (သံဝိဒဟသု ၌ စပ်)။

ဓမ္မိကံ ၊ ပေ ၊ သံဝိဒဟသူတိ — ကား၊ အသာ — ထို ရက္ခာဝရဏ ဂုတ္တိ၏၊ ဓမ္မော—သည်၊ အတ္ထိ - ၏၊ ဣတိ-ဆို ကြောင့်၊ (ထိုသို့ တရား ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)(သာ-ထို ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိသည်၊) ဓမ္မိကာ-ဓမ္မိကာ မည်၏၊ ရဲက္ခာစောင့်ရှောက်ခြင်းလည်း၊ အာဝရဏဉ္စ—တားမြစ်ခြင်းလည်း၊ ဂုတ္တိစ—လုံခြုံစေခြင်းလည်း၊ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိ-စောင့်ရှောက်ခြင်း တားမြစ်ခြင်း လုံခြုံစေခြင်း၊ တတ္ထ - ထိုရက္ခ အာဝရဏ ဂုတ္တိတို့တွင်၊ ပရံ ရက္ခန္တော အတ္တာနံ ရက္ခတိ—ဟူ၍၊ ဝစနတော-ဟောဒေတော်မူခြင်းကြောင့်၊ ခန္ဓီအာဒယော-ခန္ဓီအစရှိသည်တို့သည်၊ ရက္ခာ- ရက္ခာတို့မည်၏၊ ဟိ-သာဓကကား၊ ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေ ၊ ပေ ၊ အနုဒ္ဒယတာတိ-ဟူသော၊ ဧတံ - ဤ စကားဧတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ-ဟောဒေတော်မူအပ်ပြီ၊ ဘိက္ခဝေ—တို့၊ ကထဉ္စ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ပရံ-သူတပါးကို၊ ရက္ခန္တော—စောင့်ရှောက်လသော်၊ ဝါ— စောင့်ရှောက်သူသည်၊ အတ္တာနံ — မိမိကို၊ ရက္ခတိ—စောင့်ရှောက်သနည်း၊ ခန္ဓီယာ-သည်းခံခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဝိဟိ သာယ-မညှဉ်းဆဲကြောင်းဖြစ်သော ဒေါသ၏ဆန့်ကျင်ဖက် ကရုဏာဖြင့်လည်းကောင်း၊ မေတ္တစိတ္တတာ - မေတ္တာရှိသော စိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ— မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ အနုဒ္ဒယတာ — အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်တတ်သူ၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ- အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်တတ်သော ကရုဏာဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ပရံ ရက္ခန္တော အတ္တာနံ ရက္ခတိ—၏)။] [ခန္ဓီ မေတ္တာ ကရုဏာဖြင့် အခြားသူကို ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဘေးစသည်မှ စောင့်ရှောက်သူသည် မိမိကိုလည်းစောင့်ရှောက်ပြီးဖြစ်သည်။]

ဓမ္မာဓိပတေယျော၊ ပေ၊ ဟုတ္တာ။ ။"ဓမ္မာဓိပတိ ဘူတော အာဂတဘာဝေန" ဖြင့် ရှေးရှေးဘဝတို့၌လည်း ကုသလကမ္မပထတရားဆယ်ပါးကို အကြီးအကဲ ပြု၍ ခ်ီးခ်ီးမြှင့်စားစား ဆည်းပူးအပ်ခဲ့သည်ဟု ပြ၏၊ "ဓမ္မဝသေနေဝ သဗ္ဗကိရိယာနံ ကရဏေန" ဖြင့် သွား ရပ် ထိုင် လျောင်း ဟူသော လေးပါးသော အမှုအရာတို့၌ စိတ်၏ ထို ကုသလကမ္မပထတရား၌ ညွှတ်ကိုင်းနေသည် (စိတ်ဝင်စားနေသည်) ၏ အဖြစ်ကို ပြသည်၊ - ဋီကာ။

နိဝါသနပါရုပနဂေဟာဒီနံ- အဝတ်ခြုံထည် အိမ်စသည်တို့ဖြင့်၊ [ကရိုဏ်း အနက်၌ ဆင်ခြီသက်ပါ။] နိဝါရဏာ - အချမ်း အပူ စသည်တို့ကို တားမြစ်ခြင်းသည်၊ အာဝရဏံ - အာဝရဏ မည်၏၊ [အဝတ်ခြုံထည် ပေးခြင်း, အိမ်ကို လုံခြုံအောင် ဆောက်လုပ်ပေးခြင်း စသည်တို့သည်လည်း အချမ်း အပူ စသည်ကို ကာကွယ်ပေးရာ ရောက်သောကြောင့် အာဝရဏ မည်၏ — ဟူလို။] ဆေးရုံဒီ ဥပဒ္ဒဝ နိဝါရဏတွေ—ခိုးသူ အစရှိသော ဘေးရန်တို့မှ တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ ဂေါပါယနာ—လုံခြုံစေခြင်းသည်၊ ဂုတ္တိ-ဂုတ္တိမည်၏၊ တံ သဗ္ဗမ္မိ-ထိုအလုံးစုံသော ဂုဏ္ဍ အာဝရဏ ဂုတ္တိကိုလည်း၊ သုဠု — ကောင်းစွာ၊ ဝိဒဟာသုံ — စီစဉ်ပါ၊ ပဝတ္တယ - ဖြစ်စေပါ၊ ဌပေဟိ - ထားပါ၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်၊ [စာအုပ်တို့၌ "သံဝိဒဟာသု" ဟု ရှိ၏၊ သံကို "သုဠု" ဟု ဖွင့်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် "ဝိဒဟာသု" ဟု ရှိမှ သင့်မည်၊ အဂ္ဂ်ကထာ၌လည်း သံမပါပဲ ရှိ၏။] ဣဒါနိ - ၌၊ ယတ္ထ — အကြင်သတ္တဝါ အပေါင်း၌၊ သာ - ထိုရက္ခာ ဝရဏ ဂုတ္တိကို၊(စောင့်ရှောက်ခြင်း, တားမြစ်ခြင်း, လုံခြုံစေခြင်းကို)၊ သံဝိဒဟိတဗ္ဗာ- ကောင်းစွာ စီစဉ် ထိုက်၏၊ တံ-ထို သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ ဒယော - သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အန္တောဇနသ္မိန္တိ အာဒီ —ကို၊ အာဟ ပြီ၊ [ရှင်ဘုရင်မှ ဖြစ်လာသော ရသေ့က သားတော်အား ပြောပြီ။]

တတြ—ထို အန္တောဇနသ္မိं အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ — ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ သခ်ေပတ္ထော - အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်တည်း၊ အန္တောဇန သခ်ါတံ—အတွင်းလူဟု ဆိုအပ်သော၊ တဝ—သင် သားတော်၏၊ ပုတ္တဒါရံ— သား သို့မဟုတ် ဇနီးကို၊ သီလသံဝရေ- စောင့်စည်းကြောင်းဖြစ်သော သီလ၌၊ ပတိ ဋ္ဌပေဟိ - တည်စေပါ၊ [ရက္ခကို ပြသည်။] ဝတ္ထဂန္ဓမာလာဒီနိစ - အဝတ်နံ့သာပန်း အစရှိသည်တို့ကိုလည်း၊ အသ— ထို သား သို့မဟုတ် ဇနီးအား၊ ဒေဟိ- ပေးပါ၊ [အာဝရဏကို ပြသည်။] သဗ္ဗောပဒ္ဒဝေစ- အလုံးစုံသော ဘေးရန်တို့ကိုလည်း၊ အသ- ၏ (အတွက်)၊ နိဝါရေဟိ— တားမြစ်ပါ၊ [ဂုတ္တိကို ပြသည်။] ဗလကာယာဒီသုပိ-ဗလကာယ အစရှိသူတို့၌လည်း၊ (စစ်သည် ဗိုလ် အပေါင်း အဝရှိသည်တို့၌လည်း၊) သေဝ နယော၊ အယံ ပန — ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိသေသော-အထူးတည်း။ ["ပန— အထူးကား၊ အယံ — ကား၊ ဝိသေသော-တည်း" ဟုလည်းပေးနိုင်၏။]ဗလကာယော-စစ်သည်ဗိုလ်အပေါင်းကို၊ကာလံ-ထမင်း ရိက္ခာပေးသင့်ရာအခါကို၊ အနတိက္ကမိတ္တာ-မကျော်လွန်မူ၍၊ ဘတ္တဝေတနသမ္ပဒါနေနပိ — ထမင်း ရိက္ခာ ကောင်းစွာ ပေးခြင်းဖြင့်လည်း၊ [ပိ ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော သီလသံဝရ, ပတိဋ္ဌာပန စသည်ကို ပေါင်းသည်၊ နောက်နောက် ပိသဒ္ဒါကို၌လည်း ဤ အတိုင်းပင်သိပါ။] အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗော— ချီမြှောက်ထိုက်၏၊ အဘိသိတ္တခတ္တိယာနံ- အဘိသိက် သွန်းအပ်ပြီးသော မင်း

တို့ကို၊ (အဘိသိက် ရေစင် သွန်းလောင်းခံပြီးသော မင်းတို့ကို ၊) ဘဏ္ဍာသာ ဇာနေယျာဒိရတနသမ္မတ ဒါနေနပိ—ကောင်းသော မြင်းအာဇာနည် အစရှိသော ရတနာတို့ကို ပေးခြင်းဖြင့်လည်း၊ ဥပသင်္ဂါတမ္ဘာ-သိမ်းသွင်း ချီမြှောက်ထိုက်ကုန်၏၊ အနုယန္တခတ္တိယာ-နောက်လိုက် ဖြစ်သော အဘိသိက် မသွန်းအပ်သော မင်းတို့ကိုလည်း၊ တေသံ—ထို မင်းတို့အား၊ အနုရူပယာနဝါဟနသမ္မတ ဒါနေနပိ-လျှောက်ပတ်သော သက်မဲ့ယာဉ် သက်ရှိယာဉ်ကို ပေးခြင်းဖြင့်လည်း၊ ပရိတောသေတမ္ဘာ—ထက်ဝန်းကျင် နှစ်သက်စေထိုက်ကုန်၏။ [ရထားစသော သက်မဲ့ယာဉ်သည် ယာန, ဆင်မြင်းစသော သက်ရှိယာဉ်သည် ဝါဟန။]

- ဗြာဟ္မဏာ-တို့ကို၊ အန္နပါနဝတ္ထာဒိနာ-စားဖွယ်သောက်ဖွယ် အဝတ် အစရှိသော၊ဒေယျဓမ္မေန-ပေးထိုက်သော သဘောရှိသော ဝတ္ထု ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ပေးလှူဖွယ် ဝတ္ထုဖြင့်လည်းကောင်း၊) ဂဟပတိကာ - အိမ်ရှင် သူကြွယ်တို့ကို၊ ဘတ္တ ဗီဇ နင်္ဂလ ဖာလဗလိပဒ္ဓါဒိ သမ္ပဒါနေန-ထမင်း မျိုးစေ့ ထွန်တုံး ထွန်သွား (ထယ်သွား)နွားလား(နွားထီး) အစရှိသည်တို့ကို ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ပရိတောသေတမ္ဘာ)၊ နိဂမဝါသိနော - နိဂုမ်းဌ် နေကုန်သော၊ နေဂမာ— နိဂုမ်းနေသူ လူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဇာနပဒဝါသိနော - ဇနပုဒ်ဌ် နေကုန်သော၊ ဇာနပဒါစ — ဇနပုဒ်နေသူ လူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ တထာ- ထို့အတူ နှစ်သက်စေထိုက်ကုန်၏၊[“နိဂမော+နိ၀ါသော ယေသံ၊ဇနပဒေါ+နိ၀ါသော ယေသံ”ဟု ပြု။]သမိတပါပ ဗာဟိတပါပါ—ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိကုန်, အပ ပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိကုန်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ-တို့ကို၊ သမဏပရိက္ခာရ သမ္ပဒါနေန - ရဟန်းတို့၏ ပရိက္ခရာကို ပေးခြင်းဖြင့်၊ သက္ကာတမ္ဘာ-ကောင်းစွာပြုထိုက်ကုန်၏၊ [သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝိဂ္ဂဟကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ ပ, အုပ် ၃ ဂ ၉-ဌ် ပြထားပြီ။] မိဂပက္ခိနော— သားငှက်တို့ကို၊ အဘယဒါနေန — ဘေးမဲ့ ပေးခြင်းဖြင့်၊ သမဿာသေတမ္ဘာ - သက်သာရာ ရစေထိုက်ကုန်၏။

ဝိဇိတေတိ—ကား၊ အတ္တနော — ၏၊ အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနေ — အာဏာ ဖြစ်ရာ အရပ်ဌ၊ (အာဏာ ပံ့ပိုးရာ အရပ်ဌ)၊ အဓမ္မကာရောတိ — ကား၊ အဓမ္မကိရိယာ-တရား မရှိသော အပြုအမူသည်၊(မတရားသောအပြုအမူသည်)၊ မာပဝတ္တိတ္ထာတိ-ကား၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြီးစေလသော်၊ နပဝတ္တာတိ - မဖြစ်၊ တထာ-ထိုသို့ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ နံ - ထို မတရားသော အပြုအမူကို၊ ပဋိပါဒေတိ–ပြီးစေလော၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [“ မာ ပဝတ္တိတ္ထ - မဖြစ်ပါစေနှင့် ” ဟု ပေး၊ “ စေ ” ကား ကာရိုက် “ စေ ” မဟုတ်, အာဏတ္တိ “ စေ ” တည်း၊ ထို့ကြောင့် “အဓမ္မကာရော”ဟု ကတ္တားရှိသည်။] သမဏဗြာဟ္မဏာတိ - ကား၊ သမိတ ပါပ ဗာဟိတ

ပါပါ-ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု ရှိကုန်သော သမဏ, ဗြာဟ္မဏအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိကုန်သော ဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ (ဒမေန္တိ ဌ္ဌစပ်၊) မဒပမာဒါ ပဋိဝိရတာတိ-ကား၊ နဝဝိဓာ - ကိုးပါး အပြားရှိသော၊ မာနမဒါ— မာန်ယစ်ခြင်းမှ လည်းကောင်း၊ ပဠာသု - ကုန်သော၊ ကာမဂုဏေသု - ကာမဂုဏ်တို့ဌ်၊ စိတ္တ ဝေါ သေ္ဌနသခ်ါတာ—စိတ်ကို လွှတ်ထားခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ပမာဒါစ-မေ့လျော့ခြင်းမှလည်းကောင်း၊ ပဋိဝိရတာ-ရှောင်ကြဉ်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ [ဒမေန္တိ ဌ္ဌစပ်၊] ခန္တိသောရစ္စေနိဝိဋ္ဌာတိ-ကား၊ အဓိဝါသန ခန္တိယဠ—အဓိဝါသနခန္တိဌ်လည်းကောင်း၊ သူရတာဘာဝေစ—ကောင်းသောအမှုဌ် မေ့လျော်သူ၏အဖြစ်ဌ်လည်းကောင်း၊ ဝါ — မကောင်းမှုမှ လွန်စွာ ရှောင်ကြဉ်သူ၏ အဖြစ်ဌ်လည်းကောင်း၊ ပတိဋ္ဌိတာ-တည်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ [ဒမေန္တိ ဌ္ဌစပ်။]

ကေမတ္တာနန္တိ - ကား၊ အတ္တနော - ၏၊ ရာဂါဒီနံ - ရာဂ အစရှိသည်တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် ဒေါသ မောဟ မာနစသည်တို့ကို ယူ၊] ဒမနာဒီဟိ—ဆုံးမခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ [အာဒိဖြင့် သမဏ ပရိနိဗ္ဗာပန တို့ကိုယူ၊] ကေံ - တမျိုးသော၊

ခန္တိ။ ။ခန္တိအရ အဓိဝါသနခန္တိကိုယူ၊ အဓိ— မိမိအထက်ဌ်၊ ဝါသန-တည်နေစေခြင်း၊ မိမိအဝေါ် ကာယကံ ဝစီကံတို့ဖြင့် ကျူးလွန်ခြင်းကို သည်းခံခြင်းသည် အဓိဝါသနခန္တိ မည်၏။

သောရစ္စေ။ ။["သု + ရတ"ဟု ခွဲ။] ဇသောဘနေ - တင့်တယ်သော ကိုယ်မှုနှုတ်မှုဌ် + ရတောဘ- မ့ေလျော်သူတည်း၊ သူရတောဘ-သူ၊ သုဌ် ဥကို ဒီဃပြု၊ "ကောင်းသောအမှုဌ် မ့ေလျော်သူ"ဟု အနက်မှတ်ပါ၊ ကောင်းသောအမှုနှင့် တင့်တယ်သော အမှုဟူသည် အတူတူပင်၊ သူရတသ + ဘာဝေါ သောရစ္စံ၊ [ဣ ပစ္စည်း၊] ကိုယ်နှုတ်ဌ်ဖြစ်သော မလွန်ကျူးမှု, သို့မဟုတ် ကာယဝစီသုစရိုက်တည်း။

တနည်း။ ။ ["သု + သြရတောဘ"ဟု ခွဲ။] သြရတောဘ် အဝ ရှေးရှိသော ရမှု ဓာတ်, ရှောင်ကြဉ်ခြင်းအနက်ဟော၊ သုဌ်+သြရတော သောရတော— မကောင်းမှုမှ လွန်စွာ ရှောင်ကြဉ်သူ၊သောရတသ+ဘာဝေါ သောရစ္စံ ဟု ဆက်၊ ရှေးအတိုင်း အရ ကောက်၊ ခန္တိစ+သောရစ္စံစ"ဟု ဒွန်တွဲ။

ကေမတ္တာနံ။ ။ကေံ စိတ္တံ၊ ကေဏ္ဏံ အတ္တနော စိတ္တန္တိ အတ္ထော၊ ရာဂါဒီနံ ဟိ ပိုမ္ဗဘာဂါယ ဒမနာဒိ (ရာဂ အစရှိသည်တို့ကို ရှေးအဖို့ဌ်ဖြစ်သော ဆုံးမခြင်း စသည်ကို) ပစ္စေကံ ဒုန္ဓိတမ္ပံ (အသီးအသီး အလိုရှိထိုက်၏) [မဂ်မရမီ ရှေအဖို့ဝယ် မငြိမ်သက်စေနိုင်သေး၊ ငြိမ်သက်ခိုက်ဌ် မငြိမ်းအေးသေး၊ တို့ကြောင့် ဒမန , သမန , ပရိနိဗ္ဗာပနတို့ တပြိုင်နက်မဖြစ်ပဲ တသီးတခြားပဲ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။] နမဂ္ဂဏေ ဝိယ ကေဏ္ဏံ ပဋိသခ်ါနမုခေန ပဇဟနတော (မဂ်ခဏဌ်ကဲ့သို့ တဝေါင်းတည်း ဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ်ကို အဦးပဓာနပြုသဖြင့် မပယ်စွန့်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။)

တနည်း။ ။ကေမတ္တာနန္တိ ဝါ ဝိဝေကဝသေန (အဝေါင်းအဖေါ်မှ ကင်းရှင်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) ဧကံ ကောကိန် (တဝေယာက်တည်းဖြစ်သော) အတ္ထာနံ၊—ဋ္ဌိတာ။

အတ္တာနံ—မိမိစိတ်ကို၊ (တနည်း) ကေ၊- တယောက်တည်းသော၊ အတ္တာနံ- မိမိကို၊ ဒမေန္တိ -ဆုံးမကုန်၏၊ သမေန္တိ — ငြိမ်သက်စေကြကုန်၏၊ ပရိနိဗ္ဗာပေန္တိ—ငြိမ်းစေကြကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စန္တိ- ဆိုအပ်ကုန်၏၊ ကာလေန ကာလန္တိ-ကား၊ ကာလေကာလေ – အခါတိုင်း အခါတိုင်း၌၊-(ဥပသက်မိတ္တာ ပရိပုံ့ဇွေယျာသိ စသည်၌စပ်)၊ [ကာလေ ကာလေဟု ဖွင့်သဖြင့် ကာလေန ကာလံဝယ် လတ္တမိ အနုက်၌ တတိယာ, ဒုတိယာသက်ထားသည်ဟု ပြ၏။]

အဘိနိဝဇ္ဇေယျာသိတိ-ကား၊ ဂူထံ ဝိယ–မစင်ကိုကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ဝိသံ ဝိယ – အဆိပ်ကိုကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂိ ဝိယစ – မီးကိုကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ သုဋ္ဌု – ကောင်းစွာ၊ ဝဇ္ဇေယျာသိ – ရှောင်ကြဉ်လေ၊ သမာဒါယာတိ–ကား၊ သုရာဘိကုသုမဒါမံ ဝိယစ – ကောင်းသော အနံ့ရှိသော ပန်းဆိုင်းကိုကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊(ပန်းခွေကိုကဲ့သို့လည်းကောင်း)၊ အမတံ ဝိယစ-အမြိုက်သုဓာကိုကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ သမ္မာ — ကောင်းစွာ၊ အာဒါယ — ယူ၍၊ ပဝတ္တေယျာသိ—ဖြစ်စေပါလေ၊(ကျင့်ပါလေ)။

ဣဓ – ဤနေရာ၌၊ ဌတ္တာ – ရပ်တန့်၍၊ ဝတ္ထုं – မြတ်သော စကြာမင်း၏ ကျင့်ဝတ်ကို၊ သမာနေတဗ္ဗံ - အညီအမျှ ဆောင်ထိုက်၏၊ (ဒသဝိဓံ ဒ္ဒါဒသဝိဓံ ဟူ၍ အောက်၌ ဆိုအပ်သော အရေအတွက်နှင့် အပိုအလို မရှိအောင် အညီအမျှ ဆောင်ပြုထိုက်၏)၊ အန္တောဇနသ္မိံ ဗလကာယေပိ – အန္တောဇနသ္မိံ ဗလကာယေပိ ဟူသည်၊ ကေ-တပါးသောကျင့်ဝတ်တည်း၊[အန္တောဇန ဗလကာယတို့၌ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိကို စီမံမှုသည် တမျိုးသော ကျင့်ဝတ် — ဟူလို၊ နောက်၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း သိပါ။] ခတ္တိယေသု-ခတ္တိယေသုဟူသည်၊ ကေ-တည်း၊ အနုယန္တေသု- ဟူသည်၊ ကေ-တည်း၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေသု-ဟူသည်၊ ကေ—တည်း၊နေဂမဇာနပဒေသု-ဟူသည်၊ကေ-တည်း၊သမဏဗြာဟ္မဏေသု-ဟူသည်၊ ကေ - တည်း၊ မိဂပက္ခေသု-ဟူသည်၊ ကေ - တည်း၊ အဓမ္မကာရပ္ပဋိဂ္ဂေါ၊-မတရားသော အပြုအမူကို ပယ်မြစ်ခြင်းသည်၊ ကေ - တည်း၊ အဓနာနံ – ဥစ္စာမရှိသူတို့အား၊ ဓနာနုပ္ပဒါနံ(ဓန+အနုပ္ပဒါနံ) - ဥစ္စာကိုပေးခြင်းသည်၊ ကေ—တည်း၊ သမဏဗြာဟ္မဏေ — တို့သို့၊ ဥပသက်မိတ္တာ- ချဉ်းကပ်၍၊ ပဥ္ဇုပ္ဆန်—ပြယဏာမေးခြင်းသည်၊ ကေ-တည်း၊ ဣတိ ဧဝံ- သို့၊ တေ—ဤ အရိယစက္ကဝတ္တိ ကျင့်ဝတ်သည်၊ ဒသဝိဓံ—ဆယ်ပါး အပြားရှိသည်၊ ဟောတိ။

ပန-ကား၊ (ဒသဝိဓမ္မတပါး ဒ္ဒါဒသဝိဓကား)၊ ဂဟပတိကေ—တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပက္ခိဇာတေစ—ငှက်မျိုးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိသုံ—ဗြာဟ္မဏမိဂတို့မှ သီးခြား၊ ကတ္တာ- ပြု၍၊ ဂဏေန္တသ - ရေတွက်လသော်၊ ဒ္ဒါဒသဝိဓံ - တဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိသည်၊ ဟောတိ၊ [ဗြာဟ္မဏနှင့် ဂဟပတိကို မပေါင်းပဲ ကျင့်ဝတ်တပါးစီ ခွဲ၍လည်းကောင်း၊ မိဂနှင့် ပက္ခိဇာတကို မပေါင်းပဲ တပါးစီ

ခဲ့၍လည်းကောင်း ရေတွက်လျှင် တဆယ့်နှစ်ပါးဖြစ်သည်-ဟူလို။]ဝါ-တနည်း၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေးဦး၊ (ရှေးဆယ်ပါး အပြားရှိသော အရိယစက္ကဝတ္တိကျင့်ဝတ်ဌ)၊ အဝုတ္တံ—မဆိုအပ်သေးသော ကျင့်ဝတ်ကို၊ ဂဏေနွှေန-ရေတွက်လိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဓမ္မရာဂဿစ — အဓမ္မရာဂကိုလည်းကောင်း၊ ဝိသမလောဘဿစ — ဝိသမလောဘကို လည်းကောင်း၊ ပဟာနဝသေန — ပယ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဒွါဒသဝိဓံ—တဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိသော အရိယစက္ကဝတ္တိကျင့်ဝတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ပြောဟွဏနှင့် ဂဟပတိ၊ မိဂနှင့် ပဏ္ဍိစာတတို့ကို မခွဲလိုလျှင်လည်း ဤ နှစ်ပါး ထည့်၍ ရေတွက်ပါ-ဟူလို၊ မတပ်မက်သင့်သောအရာ၌ တပ်မက်ခြင်းသည် အဓမ္မရာဂမည်၏၊ သင့်တော်သောအရာဖြစ်သော်လည်း လွန်လွန်ကဲကဲ တပ်မက်ခြင်းသည် ဝိသမလောဘ မည်၏။] ဣဒံ ခေါ တာတ တန္တိ - ကား၊ ဣဒံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော ကျင့်ဝတ်သည်၊ ဒသဝိဓံ - ဆယ်ပါး အပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဒွါဒသဝိဓံ- တဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အရိယစက္ကဝတ္တိဝတ္တံနာမ- မည်၏။

၇၅။ ဝတ္တမာနဿာတိ — ကား၊ ပူရေတွာ — ပြည့်စေ၍၊ ဝတ္တမာနဿ - ဖြစ်သော၊ ဝါ-ကျင့်သော၊ (တဿ ၌စပ်)၊ တဒဟုပေါသထေတိ အာဒိ-တဒဟုပေါသထေ အစရှိသော စကားကို၊ မဟာသုဒဿနေ — မဟာသုဒဿနံသုတ် အဖွင့်၌၊ ဝုတ္တံ-အပ်ပြီ၊ [“ဤ စက္ကဝတ္တိကျင့်ဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်ရာ၌ စကြာမင်းဖြစ်ကြောင်း ရှေးကောင်းမှုရှိသော တိကွဗုဂ္ဂိုလ်သည် အောက်ထစ်ဆုံး အားဖြင့် ၁၂ နှစ်ဖြည့်ကျင့်ရ၏၊ မစ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်သည် ၂၅ နှစ် ဖြည့်ကျင့်ရ၏၊ ရှေးကောင်းမှုမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကား ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အပိုင်းအခြားတို့ထက် လွန်အောင် ဖြည့်ကျင့်မှုပြည့်၏”ဟု ဋီကာ၌ ဝဒန္တိဝါဒ လာ၏။]

၉၀။ သမတေနာတိ— ကား၊ အတ္တနော- ၏၊ မတိယာ- အလိုအားဖြင့်၊ (ပသာသတိ ၌စပ်)၊ [သံ သဒ္ဒါ “ မိမိ ” အနက်ဟော၊ သံ၌ နိဂ္ဂဟီတ်ချေ၊ “ မတ ” သဒ္ဒါ “ မတိ ” အနက်ဟော။] သုဒန္တိ — သုဒံဟူသော ဤပုဒ်သည်၊ နိပါတမတ္တံ— အနက်မရ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ ပသာသတီတိ—ကား၊ အနုသာသတိ — သွန်သင်၏၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိံ - အဘယ်သို့ ဆိုလိုသနည်း)၊ ပေါရာဏာနံ — ရှေးဦးဖြစ်သော၊ ရာဇဝံသံ - မင်း၏ အနွယ်ကို၊ ရာဇပဝေဏိံ — မင်း၏ အစဉ်အဆက်ကို၊ ရာဇဓမ္မံ - မင်းကျင့်တရားကို၊ ပဟာယ — ပယ်စွန့်၍၊ အတ္တနော-၏၊ မတိမတ္တေ- အလိုမျှ၌၊ ဌတ္တာ- တည်၍၊ ဇနပဒံ— ဇနပုဒ်ကို၊ အနုသာသတိ — သွန်သင်၏၊ ဣတိ- ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုလို၏၊ အယံ- ဤမင်းသည်၊ မယ်ဒေဝဝံသဿ-မယ်ဒေဝမင်း၏အနွယ်ကို၊ (ဥပစ္ဆေဒကော-ဖြတ်တတ်သော၊)ကဋ္ဌာရဇနကောဝိယ-ကဋ္ဌာရဇနကမင်းကဲ့သို့၊ ဒဋ္ဌနေမိဝံသဿ—ဒဋ္ဌနေမိမင်း၏ အနွယ်ကို၊ ဥပစ္ဆေဒကော - သော၊ အန္တိမပုရိသော - အဆုံးဖြစ်သော ယောကျ်ားသည်၊ ဟုတ္တာ၊ ဥပ္ပန္နော-ပြီ။

ပုဗ္ဗေနာပရန္တိ-ကား၊ ပုဗ္ဗကာလေန-ရှေးကာလနှင့်၊ သဒိသာ-တူကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ အပရကာလံ-နောက်ကာလ၌၊ ဇနပဒါ နု ပမ္မန္တိ-ကား၊ နု ဝမ္ဘန္တိ-မတိုးပွားကုန်၊ ယထာ တံ ပုဗ္ဗကာနန္တိ-ကား၊ ပုဗ္ဗကာနံ– ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ရာဇူနံ-မင်းတို့၏ (လက်ထက်၌)၊ ပုဗ္ဗေ– ရှေးအခါ၌လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆာ-နောက်အခါ၌လည်းကောင်း၊ သဒိသာယေဝ - တူကုန်သည်သာလျှင်၊ ဟုတ္တာ၊ ပမ္ပိ သု ယထာ – ပြည့်စုံကုန်သကဲ့သို့၊ ဝါ – တိုးပွား စည်ပင်ကုန်သကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊ နုပမ္ဘန္တိ-ကုန်၊ ကတ္ထစိ-အချို့အရပ်၌၊ သုညာ-လူတို့မှကင်းဆိတ်ကုန်သည်၊ ဟတ ဝိလုတ္တာ - သတ်အပ် လုယက်အပ်ကုန်သည်၊ (အသတ်ခံရ, အလုခံရကုန်သည်)၊ ဟောန္တိ၊ တေလမဓုဖါဏိတာဒီသုစေဝ – ဆီ ပျားရည် တင်လဲ အစရှိသည်တို့၌ လည်းကောင်း၊ ယာဂုတဏ္ဍုလာဒီသုစ-ယာဂုထမင်း အစရှိသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ သြဇာပိ–သြဇာသည်လည်း၊ ပရိဟာယိတ္ထ-ယုတ်လျော့ပြီ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

အမစ္စာ ပါရိသဇ္ဇာတိ – ကား၊ အမစ္စာ စေဝ – အမတ်တို့လည်းကောင်း၊ ပရိသာဝစရာ စ - ပရိသတ်၌ သက်ဝင် (ပါဝင်)သူတို့ လည်းကောင်းတည်း၊ ဂဏကမဟာမတ္တာတိ-ကား၊ အစ္ဆိဒ္ဒကာဒိပါ ဂဏကာစေဝ-အစ္ဆိဒ္ဒက စသော ဂဏန်းကျမ်းကို ရွတ်ဖတ် ရေတွက်တတ်သူ (ကျွမ်းကျင်သူ) တို့လည်းကောင်း၊ [ဤ အစ္ဆိဒ္ဒကနှင့် စပ်၍ သိဖွယ်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် မဟာသီလအဖွင့် ဘာသာ ဋီကာ ၅၇၃-၌ ပြထားပြီ။] မဟာအမစ္စာ စ-အမတ်ကြီးတို့လည်းကောင်းတည်း၊ အနီကဋ္ဌာတိ - ကား၊ ဟတ္ထိအာစရိယာဒယော – ဆင်ဆရာ အစရှိသူတို့တည်း၊ [ဟတ္ထာနီက (ဆင်တပ်) အစရှိသော အနီကတို့၌ တည်သောကြောင့် ဆင်ဆရာ စသူတို့ကို "အနီကဋ္ဌ" ဟု ခေါ်သည်။] ဒေါဝါရိကောတိ- ကား၊ ဒွါရရက္ခိနော- တံခါးကို စောင့်ကြပ်သော တံခါးဗိုလ် (တံခါးမှူး) တို့တည်း၊ မန္တသာဝီဝိ နောတိ (ဧတ္ထ)-၌၊ ပညာ-ပညာကို၊ မန္တာ-မန္တာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ တံ-ထိုပညာကို၊

သဒိသာ။ ။ဤပုဒ်သည် ဇနပဒါနှင့် အရတူ၏၊ ဟုတ္တာ၌ အနည်းငယ်ဆိုက်၍ နုပမ္ဘန္တိ၌ စပ်ပါ၊ ပုဗ္ဗေန၏ စပ်ပုဒ်မရှိ၍ "သဒိသာ" ဟု ပါ၌သေသထည့်သည်၊ ပုဗ္ဗေန-ရှေးကာလနှင့်၊ သဒိသာ-တူကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) အပရံ-နောက်ကာလ၌၊ ဇနပဒါ-တိုင်းပြည်တို့သည်၊ နု ပမ္ဘန္တိ-မပြည့်စုံကြကုန်၊ ဝါ-မကြီးပွားကြကုန်၊ ဤသို့ ပါ၌တော်၌ အနက်ပေးပါ၊ တိုင်းပြည်များသည် ရှေးကလို နောင်အခါ မကြီးပွားတော့-ဟု ဆိုလိုသည်၊ "သဒိသံ"ဟု "သံ"မူ ရှိ၏၊ ပုဗ္ဗေန-ရှေးကာလနှင့်၊ သဒိသံ-တူစွာ ဟု ပေးပါ။

နု ပမ္ဘန္တိ။ ။ပမ္ဘဝတ် + ပူရဏအနက်ဟော၊ "မပြည့်စုံ" ဟူသည် မတိုးပွား မစည်ပင်ခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "နု ဝမ္ဘန္တိ" ဟု အမိပ္ပါယ်ထွက်ရှိ၏။ [သမိဒ္ဓိ ယာ နု ပူရေန္တိ၊ ဖိတာ နု ဟောန္တိတိ အတ္ထော၊ ဇေတနာဟ နု ဝမ္ဘန္တိတိ-ဋီကာ။]

မန္တသာ ဇိဝိနော။ ။မန္တာသည် ပညာ အနက်ဟောတည်း၊ မန္ဒ + သိတာ (နိသိတာ)တိ မန္တသာ၊ [မန္တာ သဒ္ဒ၊ ပဟ + သိဝတ် + အပစ္စည်း၊ ကိတန္တ တပ္ပုရိသ်၊ ညလာ၊ မန္တာ၌ ရသပြု။] ဇိဝန္တိတိ ဇိဝိနော၊ [ဇိဝ + ဝတ် + ဏီ ပစ္စည်း။]

နိုဿယံ-မှီရာကို၊ ကတ္တာ၊ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိကုန်သော၊ ယေ မဟာမတ္တာ-အကြင် အမတ်ကြီးတို့သည်၊ ဇီဝန္တိ-အသက်မွေးကြကုန်၏၊ တေံ-ဤ မန္တသာဇီဝိနော ဟူသော အမည်သည်၊ တေသံ-ထို အမတ်ကြီးတို့၏၊ နာမံ-အမည်တည်း။

အာယုဝဏ္ဏာဒိ ပရိဟာနိကထာ အဖွင့်

[illegible] ၉၁။ နော စ ခေါ အဓနာနန္တိ — ကား၊ ပန-ထိုသို့ တရားရှိသော ရက္ခာ ဝရဏ ဂုတ္တိကို စီရင်ပါသော်လည်း၊ [စ၏အဖွင့်။] ဗလဝလောဘတ္တာ—အား ကြီးသော လောဘရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဓနာနံ - ဥစ္စာမရှိကုန်သော၊ ဒလိဒ္ဒမနုဿာနံ—ဆင်းရဲသော လူတို့အား၊ ဓနံ-ကို၊ နအနုပ္ပဒါသိ—လျော်စွာ မပေး၊[သင့်တော်သလို ကြည့်၍ မပေး။]နာနုပ္ပဒိယမာနေတိ-ကား၊အနနုပ္ပဒိယ မာနေ-မပေးအပ်သော်၊(အဂမာသိ ၌စပ်)၊ ဝါ-တနည်း၊ အယမေဝ-ဤ အန နုပ္ပဒိယမာနေ ဟူသော ပါဠိသည်ပင်၊ ပါဌော-ပါဠိတော်ပါ၌တည်း၊ ဒါလိဒ္ဒိ ယန္တိ—ကား၊ ဒလိဒ္ဒဘာဝေါ-ဆင်းရဲသူတို့၏ အဖြစ်သည်၊ (အဂမာသိ ၌စပ်)၊ [ဒလိဒ္ဒါနံ + ဘာဝေါ ဒါလိဒ္ဒိယံ။] အတ္တနာစ ဇီဝါဟိတိ – ကား၊ သယဉ္စ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ဇီဝံ-အသက်ကို၊ ယာပေဟိ-ရှည်သော ကာလသို့ ရောက်စေ လော၊ ဣတိ အတ္ထော—နက်၊ ဥဒ္ဓဂ္ဂိကန္တိ အာဒီသု-တို့၌၊ (ဝစနတ္ထော ဇဝံ ဝေဒိ တမ္ပေါ)၊အဿာ-ထို အလ္လ၏၊ ဥပရူပရိဘူမိသု—အထက်အထက် ကာမဘုံတို့၌၊ ဖလဒါနဝသေန-အကျိုးပေးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်ဖြစ်သော၊ အဂ္ဂံ-အကျိုးသည်၊[ကမ္မဿ ဖလံ အဂ္ဂံ နာမ၊-ဋီကာ။](အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊(သာ-ထို အလ္လသည်၊)ဥဒ္ဓဂ္ဂိကာ-မည်၏။[ဤအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည့်အတိုင်း "ဥဒ္ဓံ+အဂ္ဂံ+ အဿာတိ ဥဒ္ဓဂ္ဂါ"ဟု ဆိုလိုလျက် သမာသန္တ က ပစ္စည်းသက်၍ အကို ဣ ပြုပြီး "ဥဒ္ဓဂ္ဂိကာ ဖြစ်သည်"ဟု ကြံပါ။ ရှေးနိုဿယဝယ်"သ္ဓတ္ထ၌ ဣက ပစ္စည်း" ဟု ကြံ၏။]

ဇတြ – ထိုအထက်အထက် ကာမဘုံ၌၊ ဥပပတ္တိဇနနတော — ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းကြောင့်၊ သဂ္ဂဿ-နတ်ပြည်၏၊ ဟိတာ—အစီးအပွါး ဖြစ်သော အလ္လတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သောဝဂ္ဂိကာ-မည်၏။[ဟိတ အနက်၌ ဏိကပစ္စည်း၊ ရှေ့ပြီးပုံကို ရူပသိဒ္ဓိ ဘာသာဋီကာ တဒ္ဓိတ်ခန်း၌ ပြထားပြီ။]အဿာ-ထို အလ္လ၏၊ နိမ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ-ဖြစ်ရာအရပ်၌၊ သုခေါ-ချမ်းသာသော၊ ဝိပါကော-အကျိုးသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ သာ-ထို အလ္လသည်၊ သုခဝိပါကာ-မည်၏၊ သုဋ္ဌု-

---

မန္တသာ + ဟုတ္ဝာ + ဇီဝိနော မန္တသာဇီဝိနော၊ (ကမ္မဓာရည်း)၊ ပညာကိုမှီ၍ အသက်မွေးကြသော ဥပဒေပြု (မင်းတိုင်ပင် ပါလီမံ - လွတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်) အမတ်များတည်း၊ [အမစ္စာ စသော ပုဒ်တို့၏ ဝိဂ္ဂဟကို ဋီကာအတိုင်း ပါဠိတော် နိုဿယ၌ ပြထားပြီ။]

လွန်စ္ဌာ၊ အဂ္ဂါနံ–မြတ်ကုန်သော၊ ဒီဗ္ဗဝဏ္ဏာဒီနံ–နတ်ဘွဲ့ဖြစ်သော အဆင်း အစရှိကုန်သော၊ ဒသန္နံ–ကုန်သော၊ ဝိသေသာနံ–အကျိုးထူးတို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တနစောာ–ဖြစ်စေနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဂ္ဂ သံဝတ္တနိကာ–မည်၏၊ ဝေရပ်–ဣဿိ သဘောရှိသော၊ ဒဏ္ဍဏ်–ကြီးပွါးကြောင်း ဖြစ်သော၊ ဒါနံ-ကို၊ ပတိဋ္ဌာပေတိ-တည်စေ၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

၉၂။ ပဝနိယတိတိ–ကား၊ ဝနိယတိ- တိုးပွားလိမ့်မည်၊ ဗဟုံ-များစွာ၊ ဘဝိယတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ သုနိသေခံ နိသေယျန္တိ–ကား၊ သုဋ္ဌု–ကောင်းစွာ၊ နိသိဒ္ဓံ – တားမြစ်အပ်သည် မည်လောက်အောင်၊ (ယန္တ္ရန) နိသေယျုံ–တားမြစ်ရပါမူကား ကောင်းလေစ့၊ [ပါဠိတော်မှ ယန္တ္ရနကို ယူပေးသည်။] မူလဃစ္စန္တိ – ကား၊ မူလဟတ်–အရင်းခွဲ ဖြတ်အပ်သည် မည်လောက်အောင်၊ (ယန္တ္ရန ကရေယျုံ ခွဲစပ်)၊ [ဃစ္စ်ခွဲ ဟန ဓာတ်, ကံဟော ဏျပစ္စည်း၊ ဟနကို ဃံဘတပြု၊ တျံကို စ ပြု, စ်လာ, ဃာခွဲ ရဃ၊ "ဟညတေတိ ဃစ္စံ၊ မူလေ+ ဃစ္စံ မူလဃစ္စံ"ဟု ပြု။] ခရဃရေနာတိ–ကား၊ ဖရသသဒ္ဒေန– ကြမ်းတမ်းသော အသံဖြင့်၊ ပဏ္ဏဝေနာတိ–ကား၊ ဝဇ္ဇဘေရိယာ–သတ်ကြောင်းစည်ဖြင့်။

၉၃။ သီသာနိ နေသံ ဆိန္ဒိဿာမာတိ – ကား၊ ယေသံ- အကြင်သူတို့၏၊ အန္တမသော – အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ မူလကမုဋ္ဌိမ် – မုန်လာအု တဆုပ်မျှ ကိုလည်း၊ [ရှေး နိဿယခွဲ "ဆန်ရင်း တဆုပ်မျှကိုလည်း"ဟု ပေး၏၊ အဘိဓာန်ခွဲ "မူလကော နိတ္ထိယံ စ"ဟု ရှိ၏၊ "မုန်လာ"ဟု အနက်မြန်မာ ပြန်ဆိုကြသည်။] ဟရိဿာမ – ခိုးဆောင်ကုန်အံ့၊ ယထာ – အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် (ဦးခေါင်းတို့ကို ဖြတ်လသော်)၊ ကောစိ – တစုံတယောက်သော သူသည်၊ ဟဒ္ဒ ဘာဝမ်ပိ – ခိုးဆောင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း၊ န ဇာနိဿတိ-

---

ဒိဗ္ဗဝဏ္ဏာဒီနံ ။ ။ အာဒိဖြင့် အာယု ယသ သုခ အာဓိပတေယျ တို့ကိုလည်း, ဝကောင်း,ရူပ သဒ္ဒ ဂန္ဓ ရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့ကိုလည်းကောင်း ယူပါ၊မိမိ၏ကိုယ်အဆင်းသည် ဝဏ္ဏ, ဗဟိဒ္ဓ ဖြစ်သော ရူပါရုံသည် ရူပတည်း။ [သောဝဏ္ဏကာကို ဋီကာ၌ ဝိဂ္ဂဟ တမျိုး ပြုထားသည်။]

သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ။ ။သဂ္ဂ၌"သု+အဂ္ဂ" ဟုခွဲ၊"သု"ကို"သုဋ္ဌု"ဟု ဖွင့်သည်၊ "သုဋ္ဌု + အဂ္ဂါ သဂ္ဂါ၊ သဗ္ဗဂ (လွန်စွာ ကောင်းမြတ်သော ရူပါရုံအစရှိသည်တို့ကို) သံဝတ္တတီတိ သဂ္ဂသံဝတ္တနာ"ဟု ဖြစ်စေ, "သဂ္ဂါယ-လွန်စွာ ကောင်းမြတ်သော ရူပါရုံ စသည်အကျိုးငှါ+ သံဝတ္တတီတိ သဂ္ဂသံဝတ္တနာ"ဟုဖြစ်စေ ပြုပြီးမှ, "သဂ္ဂသံဝတ္တနာ ယေဝ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ "ဟု-သွတ္ထိခွဲ ကိုက သက်၊ [သံဃဘေဒက သိက္ခာပုဒ်ခွဲ "ဘေဒနသံဝတ္တနိကံ" ဟု ရှိသော ပါဠိကိုမူ "ဘေဒနသံဝတ္တနကံ" ဟု ဆရာတို့ ပြင်တော်မူကြသည်။]

ဟဒ္ဒ ဘာဝမ်ပိ။ ။ ရှေးနိဿယခွဲ "သတ်ဖြတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း" ဟု ရှိ၏၊ ထို အလို ဟနဓာတ် + တပစ္စည်းဖြင့် " ဟတဘာဝမ်ပိ" ဟု ဒန္ဓ အက္ခရာဖြင့်

သိလိမ့်မည် မဟုတ်။ တေသံ—ထို သူတို့၏၊ (ထို ဥစ္စာရှင်တို့၏၊ သီသာနိ ၌ စပ်)၊ တထေဝ-မသိနိုင် လောက်အောင်သော ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်သာ၊ သီသာနိ-ဦးခေါင်းတို့ကို၊ ဆိန္နိသာမ - ဖြတ်ကုန်အံ့၊ ဒါနိ - ယခုအခါ၌၊ ဧတ္ထ - ဤသို့ ဦးခေါင်းတို့ကို ဖြတ်ခြင်း၌၊ အမှာကံ - ငါတို့၏ (တို့မှာ)၊ ကိံ - အဘယ် ပြောဖွယ် ရှိပါအံ့နည်း၊ ရာဇာပိ — မင်းသည်လည်း၊ ဧဝံ - သို့၊ ဥဒ္ဒါယ — ထ၍၊ ပရံ - ကို၊ မာရေတိ.— သတ်၏၊ လ္ဟတိ အယံ—ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ နေသံ-ထိုခားပြတို့၏၊ အဓိပ္ပါယော-အလိုတည်း၊ ဥပဂ္ဂမိ သူတိ—ကား၊ အာရတိ သု-အားထုတ်ကုန်ပြီ၊ ပန္ဆဒုဟနန္တိ-ကား၊ ပန္ဆယာတံ-လမ်း၌ လုယက် ဖျက်ဆီးမှုကို၊ ပန္ဆေ-လမ်း၌၊ ဌတ္ဝာ - တည်၍၊ စောရကမ္မံ — ခိုးမှုကို၊ (ကာတုံ ဥပဂ္ဂမိ သု ၌ စပ်)။ [ပန္ဆ ဖြင့် လမ်း၌တည်သူ ခရီးသွားတို့ကို ဌာနုပစာအားဖြင့် ယူ။]

၉၄။ နဟိ ဒေဝါတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဂုဏ္ဍတ်-လျှို့ဝှက်တိမ်မြှုပ်သော အနက်ကို၊ ကိရ (ဥဒ္ဒရိတ္ဝာ ဒဿေမိ)-အံ့၊ သော-ထိုခိုးသောယောကျ်ားသည်၊ စိန္တေသိ - ကြံပြီ၊ (ကိံ) အယံရာဇာ—သည်၊ သစ္စံ ဒေဝါတိ—သစ္စံဒေဝဟူ၍၊ (အရှင်မင်းမြတ် မှန်ပါ၏ ဟူ၍၊) မုခပဋိညာယ - နှုတ်ဖြင့် ဝန်ခံမှုကို၊ ဒိန္နာယ-ပေးအပ်သော်၊ မာရာပေတိ— သတ်စေ၏၊ (အသတ်ခိုင်း၏)၊ ဟန္ဒ—ယခု၊ အဟံ- သည်၊ မုသာဝါဒံ- မဟုတ် မမှန်သောစကားကို ပြောဆိုမှုကို၊ ကရောမိ-အံ့၊ လ္ဟတိ- ဤသို့ ကြံပြီ၊ (လ္ဟတိ– ဤသို့ ကြံပြီး၍)၊ မရဏာဘယာ-သေခြင်းမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ နဟိ ဒေဝါတိ-ဟူ၍၊ အဝေါစ-သံတော်ဦးတင်ပြီ။[မာရေတိ—သေစေ၏၊(သတ်၏)၊ မာရာပေတိ-သေပစေ ဟု စေခိုင်း၏၊ (သတ်စေ၏, အသတ်ခိုင်း၏၊)ဤသို့ ကာရိတ် ပစ္စည်း ၂ ချက် ဆင့်ပုံကို သိပါ။]

၉၆။ ကေ ဒန္တိ ဧတ္ထ—ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ လ္ဟဒန္တိ—လ္ဟဒံ ဟူသော ပုဒ်သည်၊ နိပါတမတ္တံ—တည်း၊ ဧကေ — အချို့ကုန်သော၊ သတ္တာ — သတ္တဝါတို့သည်၊ (ဝဏ္ဏဝန္တော ဟောန္တိ ၌ စပ်)၊ လ္ဟတိ အတ္ထော—နက်၊ စာရိတ္တန္တိ—ကား၊ မိစ္ဆာစာရံ- မှားမှား ယွင်းယွင်း ကျင့်မှုသို့၊(အာပဇ္ဇိ သု ၌စပ်)။

ပါဠိ၌ရှိရမည်၊ ယခု စာအုပ်များ၌ "ဟဋ္ဌဘာဝမ္ပိ" ဟု မုဒ္ဓ အကျွံရာဖြင့် ရှိသောကြောင့် "အဘိဟဋ္ဌဘိက္ခာ (ဝိ-၆,၂,၄၁၀)"၌ကဲ့သို့ ဟရဝေတ်+တပစ္စည်း ကြီ၍"ခိုးဆောင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း" ဟုပေးလိုက်ပါသည်။

စာရိတ္တံ။ ။ရောဂဝသေန စရဏံ စရိတ္တံ၊ [စရဝေတ်+ဏိတ္တပစ္စည်း။] စရိတ္တမေဝ စာရိတ္တံ၊ [သွတ္ထိ ဏ ပစ္စည်း၊] မေထုနန္တိ အဓိပ္ပါယော၊ (မေထုန်ကို ဆိုလိုသည်)၊ တံ ပန — ထို ကျင့်ခြင်းသည်ကား၊ ပဒေသံ ဒါရေသုတိ ဝုတ္တတ္တာ " မိစ္ဆာစာရန္တိ " အာဟ၊—ဋီကာ။

အမှာ။ ။ဤဋီကာ၌ ဤသို့ ဖွင့်သော်လည်း ဝိနယသဠာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်ဝယ် သဠာရိတ္တံ ဟူသော ပုဒ်၌မူ "သဠရဏံ သဠဓရော၊ သဠဓရော ဘေသ အတ္ထိတိ သဠာရိ၊ သဠာရိနော ဘာဝေါ သဠာရိတ္တံ"ဟု ဖွင့်သည်။

– ၉၉။ အဘိဇ္ဈာ ဗျာပါဒါတိ—ကား၊ အဘိဇ္ဈာစ- အဘိဇ္ဈာလည်းကောင်း၊ ဗျာပါဒေါစ—လည်းကောင်းတည်း။[အဘိဇ္ဈာစ ဗျာပါဒေါစဖြင့် ဒွန်သမာသ်ကို ပြသည်၊"အဘိဇ္ဈာ ဗျာပါဒါ"ဟု ဗဟုဝုစ် ရှိသောကြောင့် "အသမာဟာရ ဒွန်"ဟု မှတ်ပါ။]

၁၀၀။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတိ—ကား၊ နတ္ထိ ဒိန္နန္တိအာဒိကာ—အစရှိသော၊ အန္တဂ္ဂါဟိကာ— ဥစ္ဆေဒအာဒိကို ယူတတ်သော၊ ပစ္စနီကဒိဋ္ဌိ – သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတည်း၊ (မှန်သော အယူ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော အယူတည်း, အယူမှား–ဟူလို)။

၁၀၁။ အဓမ္မရာဂေါတိ-ကား၊ မာတာ–အမိလည်းကောင်း၊ မာတုစ္ဆာ-အမိ၏ ညီမလည်းကောင်း၊ (ဒေါ်လေး)၊ ပိတုစ္ဆာ—အဖ၏ နှမလည်းကောင်း၊ မာတုလာနီ— ဦးကြီး၏ ဇနီးလည်းကောင်း၊ (အရီးလည်းကောင်း)၊ ဣတိ အာဒိကေ – ဤသို့ အစရှိသော၊ အယုတ္တဌာနေ – မသင့်လျော်သော အရာ၌၊ (ရာဂ မဖြစ်သင့်သော အရာ၌) ရာဂေါ- ရာဂတည်း၊ ဝိသမလောဘောတိ— ကား၊ ပရိဘောဂယုတ္တေသု— သုံးဆောင် ခံစားခြင်းငှါ သင့်လျော်ကုန်သော၊ ဌာနေသုပိ-အရာတို့၌လည်း၊(အရာတို့၌သော်မှလည်း)၊အတိဗလဝလောဘော- အလွန်အားရှိသော လောဘတည်း၊ မိစ္ဆာဓမ္မောတိ-ကား၊ပုရိသာနံ-ယောကျ်ားတို့၏၊ ပုရိသေသု - ယောကျ်ားတို့၌လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိနဉ္စ — တို့၏လည်း၊ ဣတ္ထိသု - တို့၌လည်းကောင်း၊ ဆန္ဒရာဂေါ-နှစ်သက် တပ်မက်သောရာဂတည်း။

(ခ) အမတ္တေယျတာတိ အာဒီသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊(ဝစနတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ မာတု-အမိ၏၊ ဟိတော-စီးပွားဖြစ်သူသည်၊ မတ္တေယျော- မတ္တေယျမည်၏၊[တုလျ, လိဂ် ပေးသည်၊(တနည်း)မာတု—၏၊ ဟိတော — စီးပွါးဖြစ်သူတည်း၊မတ္တေယျော-သူ-ဟု ဝါကျနှင့် တဒ္ဓိတ် ခွဲ၍လည်းပေးနိုင်သည်၊နေရာတိုင်း

အတိ ဗလ ဝ ဧ လောဘော။ ။ အတိဗလ ဝ လောဘောတိ အတိဝိယ ဗလဝါ မဟာလကိ လေ ဒ သော (ထူထဲသော ကိ ဒ လသာ)၊ ဒ ယန - ယင်း ကိ လေ သာ ကြောင့်၊ အကာ ဒ လ အ ဒေ သ စ ပ ဝ ဏ္ဏတိ (အခါ မဟုတ် အရုပ်ဒေသ မဟုတ်သော အရာ၌ လည်း ရာဂဖြစ်၏)၊ [မိမိ၏ဇနီးအဒ ပါ ၌ ဒ သော်မှလည်း အချိန်အခါမ ရှိ နေ ရာ ဒေ သ မ ရှိ း ဖြစ် ဒ သောရာဂကို "ဝိ သ မ ဒ လောဘ" ဟု ဒ ခေါ် သည်။]

မိ ဋ္ဌာ ဓ မ္မော။ ။ မိ ဋ္ဌာ ဓ မ္မောတိ မိ ဋ္ဌာ ဝိ ပရိ တော (သ ဘာ ဝ ဓ မ္မ မ ဖော်ပြန် ဒ သော)၊အ ဝိ သ ဘာ ဝ ဝ ဏ္ဏ ဒ ကာ (သ ဘော မ တူ သော ဝ ဏ္ဏ ရှိ သည် မ ဟုတ် သော)၊ [သ ဘော တူ ဒ သော ဝ ဏ္ဏ ရှိ နေ သော - ဟူ လို။] ဒ လောဘ ဓ မ္မော၊ [မိန်း မ သည် ဒ ယောကျ်ား အ တွက်, ယောကျ်ားသည် မိန်း မ အ တွက် ဝိ သ ဘာ ဝ ဝ ဏ္ဏ (သ ဒ ဘော မ တူ ဒ သော ဝ ဏ္ဏ) ဟု ဒ ခေါ် ၍, ဒ ယောကျ်ား အ ချင်းချင်း, မိန်း မ အ ချင်းချင်း "အ ဝိ သ ဘာ ဝ ဝ ဏ္ဏ" ဟု ဒ ခေါ် ထား သ ည်။] ဒ တ နာ ဟ ပ ုရိ သာ နန္တိ အာ ဒိ။

ဤနည်းခဲ့ညည်းတည်း။]တဿ-ထိုအမိ၏ စီးပွားဖြစ်သူ၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာသည်၊ မတ္တေယျတာ—မတ္တေယျတာမည်၏။ တေံ-ဤမတ္တေယျတာဟူသော အမည်သည်၊ မာတရိ-အမိ၌၊ သမ္မာ- ကောင်းစွာ၊ ပဋိပတ္တိယာ—ကျင့်ခြင်း၏၊ နာမံ-အမည်တည်း၊ တဿ-ထိုမတ္တေယျတာ၏၊ အဘာဝေါ စေဝ-မရှိခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ တပ္ပဋိပက္ခတာစ-ထိုအမိ၌ ကောင်းစွာကျင့်မှု၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျင့်မှုသည်လည်းကောင်း)၊ အမတ္တေယျတာ—အမတ္တေယျတာ မည်၏။

အပေတ္တေယျတာဒီသုပိ-အစရှိသောပုဒ်တို့၌လည်း၊ (အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော အသာမညတာ အဗြဟ္မညတာတို့ကို ယူပါ)၊ သေဝနယော-တည်း၊ [အပေတ္တေယျတာကိုလည်း အထက်ပါအတိုင်းသိပါ။ အသာမညတာ ၌ကား "သမဏဿ+ဟိတော သာမညော၊ သာမညဿ+ဘာဝေါ သာမညတာ၊ နု+ သာမညတာ အသာမညတာ"ဟု ပြု၍ သမ္မာပဋိပတ္တိမရှိမှုနှင့် တပ္ပဋိပက္ခတာကို အရကောက်ပါ။ အဗြဟ္မညတာ၌လည်းနည်းတူ။]နကုလေဇေဋ္ဌာပစာယိတာတိ-ကား၊ ကုလေ- အမျိုး၌၊ ဇေဋ္ဌာနံ - ကြီးသူတို့၏ (အပေါ်၌)၊ အပစိတိယာ—ရှိသေ လေးစားခြင်းကို၊ နီစ ဝုတ္တိယာ - နှိမ့်ချသော ဖြစ်ခြင်းကို၊ အ ကရဏ ဘာဝေါ- မပြုသည်၏ အဖြစ်တည်း၊ (မပြုခြင်းတည်း)။

မတ္တေယျတာ။ ။မာတု+ဟိတော မတ္တေယျော၊ (ပုဗ္ဗခလာ)၊ [ဟိဘာအနက်၌ ဏေယျပစ္စည်း, တ ဒွေဘော်လာ, မာ၌ ရဿပြု။] မတ္တေယျဿ ဘာဝေါ မတ္တေယျ တာ၊ (သမ္မာပဋိပတ္တိ)၊ အမိအပေါ်၌ မေတ္တာ ကရုဏာ ရှေ့ဆောင်ရှိသောစိတ်ဖြင့် ပြုစု လုပ်ကျွေးသော သား သမီးသည် မတ္တေယျ မည်၏။ ထို သား သမီး၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော မေတ္တာ ကရုဏာ ရှေ့ဆောင်ရှိသော ကုသိုလ်စိတ်သည်လည်းကောင်း၊ ထို စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရှိခိုးမှု, အဝတ်အစား စသည်ဖြင့် ပြုစု လုပ်ကျွေးမှု စသော သမ္မာပဋိပတ် အကျင့်မြတ်သည်လည်းကောင်း မတ္တေယျတာမည်၏၊-ဋီကာ။

အမတ္တေယျတာ။ ။မလိမ္မာသော သားသမီးများကား မိဘအပေါ်၌ ပြုရမည့် ရှိခိုးမှု, အဝတ်အစား စသည်ပေး၍ ပြုစု လုပ်ကျွေးမှုဟူသော သမ္မာပဋိပတ်ကို မပြုကြ၊ တချို့ကား မပြုရုံသာမက ဆဲဆို ၎ငေါက်ငမ်း အကြမ်းပတမ်းစသည် ပြုလျက် ပြစ်မှား ပင် ပြစ်မှားကြသေး၏။ ထို သားသမီးတို့၏ သမ္မာပဋိပတ်ကို မကျင့်ခြင်းဟူသော အဝါရဝ အမှုသည်လည်းကောင်း, ပြစ်မှားခြင်းဟူသော ဝိပတ္တိဝတ္ထုအမှုသည်လည်း ကောင်း အမတ္တေယျတာ မည်၏။ [သမ္မာပဋိပတ်၏ မရှိမှု (မကျင့်မှု)ကို ရည်ရွယ်၍ "တဿ အဘာဝေါ" ဟု လည်းဆိုကောင်း၊ ထို၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော ဝိပတ္တိ၏ အမှုကို ပြုခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ "တပ္ပဋိပက္ခတာ" ဟုလည်းကောင်း မိန့်သည်။]

ဒသဝဿာယုကသမယ အဖွင့်

၁၀၃။ ယံ ဣမေသန္တိ-ကား၊ ယသ္မိံ သမယေ-အကြင် အခါ၌၊ ဣမေသံ-ဤလူတို့၏၊ (ဒသဝဿာယုကာ ပုတ္တာ ၌စပ်၊) [ယံဖြင့် သမယကို စွဲပါ၊ ပဌမာ ဝိဘတ်ကိုလည်း ဘုံမူတွင်၌ သက်ပါ-ဟူလို။] အလံ ပတေယျုံတိ-ကား၊ ပတိနော-ခင်ပွန်းအား၊ ဒါတုံ-ပေးခြင်းငှါ၊ ယုတ္တာ-သင့်လျော်ကုန်သည်၊ (ဘဝိဿန္တိ ၌စပ်၊) ဣမာနိရသာနိတိ-ကား၊ လောကေ-လူ့လောက၌၊ ဣမာနိ အဂ္ဂရသာနိ-ဤကောင်းမြတ်သော အရသာတို့သည်၊ (အန္တရဓာယိဿန္တိ ၌စပ်၊) အတိဗျာဒိပ္ပိဿန္တိတိ-ကား၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ဒိပ္ပိဿန္တိ-ထွန်းကားကြလိမ့်မည်၊ [အကုသလကမ္မပထတရားများ အလွန်ထွန်းကားကြလိမ့်မည်-ဟူလို။] ဝါ-တနည်း၊ အယမေဝ-ဤ အတိဝိယ ဒိပ္ပိဿန္တိဟူသော ပါဌ်သည်ပင်၊ ပါဌော-ပါဠိတော်ပါဌ်တည်း။ [အတိ ဗျာဒိပ္ပိဿန္တိကို အတိ+ဝိယ+ဒိပ္ပိဿန္တိဟု ဖြတ်၊ ဝိယသဒ္ဒါကို သုတ်ကြောင့်ဖြင့် ဗျာပြု။]

ကုသလန္တိပိ နဘဝိဿတိတိ-ကား၊ ကုသလန္တိ-ကုသိုလ်ဟူသော၊ နာမမ္ပိ-အမည်သည်လည်း၊ နဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ ပညတ္တိ မတ္တမ္ပိ-ကုသိုလ်ဟူသော ပညတ်မျှသည်လည်း၊ နပညာယိဿတိ-ထင်ရှားလိမ့်မည် မဟုတ်၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ပုဗ္ဗာစ ဘဝိဿန္တိ ပါသံသာစာတိ-ကား၊ ပုဗ္ဗောရဟာစ-ပူဇော်ခြင်းကို ထိုက်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ပသံသာရဟာစ-ချီးမွမ်းခြင်းကို ထိုက်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကြလိမ့်မည်၊ [ပူဇိတမ္ဘာတိ ပုဗ္ဗော၊ ပူဇမာတ် + ဏျပစ္စည်း၊ ပသံသိတမ္ဘာတိ ပါသံသာ၊ ပဟုမ္ဘ + သံသမာတ် + ဏ ပစ္စည်း။] ကိရ-ချဲ့ဦးအုံ၊ တဒါ-၌၊ (လူတို့ ဆယ်နှစ်အသက်တမ်းရှိရာ ထိုအခါ ၌)၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ (ပူဇေဿန္တိ ပသံသိဿန္တိ ၌စပ်)၊ အသုကေနနာမ-ထို

အလံပတေယျာ။ ။အလံ + ပတိနောတိ အလံပတေယျာ၊ - ဋီကာ ၀စနတ္ထ၊ အလံနှင့် ပတိကို သမာသ်စပ်၍ သွတ္ထတ္ထ ဏေယျပစ္စည်း သက်ပါ-ဟူလို၊ "လင်အား+ထိုက်တန်သောအမျိုးသမီး" (လင်ပေးစားထိုက်သောအမျိုးသမီး) ဟု အနက်မှတ်ပါ၊ အလံ သဒ္ဒါသည် ယုတ္တ (ပရိယတ္တိ) အနက်ကို ဟောဘ၏၊ အဋ္ဌကထာ၌ ယုတ္တာသည် အလံ၏ အဖွင့်တည်း။

မှန်၏-အရဟ (ထိုက်တန်) ဟူသော အနက်နှင့် ယုတ္တ (သင့်လျော်) ပရိယတ္တ (စွမ်းနိုင်) ဟူသော အနက်များသည် တမျိုးတည်းပင်၊ "လင်အားထိုက်စာန်" ဟူရာ၌ လင်အား ဇနီးအဖြစ်ဖြင့် ပေးခြင်းငှါ ထိုက်တန်သည်၊ (လင်ပေးစားထိုက်သည်) ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ "ဒါတုံ ယုတ္တာ" ဟု ဖွင့်သည်၊ [တဿာ ပရိယတ္တတာ ဘာရိယာဘာဝေနာတိ အာဟ-ဒါတုံ ယုတ္တာတိ၊- ဋီကာ။] ရှေးနိသယင်္ဂကား "ပတိနော+ယုတ္တာ ပတေယျာ၊ ပတေယျာယ + အလံ၊ အလံပတေယျာ - လင်အားလျောက်ပတ်သောအဖြစ်၌ စွမ်းနိုင်သည်" ဟု ပြသည်။

မည်သူသည်၊ မာတာ— အမိကို၊ ပဟတာ - ရိုက်နှက် ပုတ်ခတ် နှိပ်စက်အပ်ပြီ၊ (အသုကေနနာမ)ပိတာ—ကို၊ ပဟတော၊(အသုကေန နာမ)သမဏပြောဟ္မဏာ-တို့ကို၊ဇီဝိတာ-ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊(အသက်မှ)၊ဝေါရောပိတာ-ခွဲခင်းအပ်ကုန်ပြီ၊(ခွဲအပ်ကုန်ပြီ၊) (အသုကောနာမ) ကုလေ-၌၊ ဇေဋ္ဌာနံ-ကြီးသူတို့၏၊ အတ္ထိတာဝမ္မိ-ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ နဇာနာတိ။ [လေးစား ရိုသေဖူးမဆိုထားနှင့် ရှိမှန်းတောင်မှ မသိ-ဟူလို။] အဟော ပုရိသော-အော် အုံ့ဖွယ်ယောကျ်ားပါတကား၊ (အာဂ ယောကျ်ားပါတကား)၊ ဣတိ—ဤသို့ ပြော၍၊ တမေဝ-ထိုသူ့ကိုပင်၊ ပူဇေယန္တိစေဝ-ပူဇော်လည်း ပူဇော်ကြလိမ့်မည်၊ ပသံသိယန္တိစ-ချီးမွမ်းလည်း ချီးမွမ်းကြလိမ့်မည်။

နဘဝိဿတိ မာတာတိ ဝါတိ-ကား၊ အယံ-ဤသူသည်၊ မယှံ-၏၊ မာတာ—တည်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဂရုစိတ္တံ - ဓလေးစားသူ၏ စိတ်သည်၊ (လေးစားသော စိတ်သည်)၊နဘဝိဿတိ—ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ ဂေဟေ—အိမ်၌၊ (မိမိ အိမ်က) မာတုဂါမံ ဝိယ—ကျွန် မယားဖြစ်သော မာတုဂါမကဲ့သို့၊ နာနာဝိဓံ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော၊အသဒ္ဓိကထံ-သူတော်ကောင်း မဟုတ်သူတို့၏ စကားကို၊ ကထယမာနာ—ပြောဆိုကုန်လျက်၊ အဂါရ ဝူပစာရေန-လေးစားမှု မရှိသော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းဖြင့်၊ ဥပသက်မိယန္တိ-ချဉ်းကပ်ကြလိမ့်မည်၊ (ဆက်ဆံကြလိမ့်မည်)၊ မာတုစ္ဆာဒီသုပိ — မာတုစ္ဆာ အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော-တည်း၊ စ-ဆက်၊ ဏ္ဍေ-ဤမာတုစ္ဆာ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ မာတုစ္ဆာတိ-ကား၊ မာတုဘဂိနိ-အမိ၏ညီမ (အမ)တည်း၊ မာတုလာနိတိ—ကား၊ မာတုလ ဘရိယာ—ဦးကြီး(ဦးလေး)၏ ဇနီးတည်း၊ [အမေ၏ မောင်ကြီး မောင်ငယ်ကို "မာတုလ "ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသူတို့၏ ဇနီးကို"မာတုလာနီ"ဟု ခေါ်သည်။] အာစရိယ ဘရိယာတိ—ကား၊ သိပ္ပါယတနာနိ — အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်း၏ တည်ရာ အတတ်တို့ကို၊ သိက္ခာပကာ—သင်ယူစေတတ်သော၊ (သင်ပေးတတ်သော)၊ အာစရိယဿ-၏၊ ဘရိယာ — တည်း၊ ဂရုနံဒါရာတိ-ကား၊ စူဠပိတု မဟာပိတု အာဒီနံ - ဖခွေး (ဖလေး) ဖကြီး အစရှိသူတို့၏၊ ဘရိယာ-တည်း၊ [အဖေ၏ညီကို"စူဠပိတု"ဟု ဆို၍ အဖေ၏ အကိုကို"မဟာပိတု"ဟု ဆိုသည်။]

အဟော ပုရိသော ။ ။ မိဖတ္တိအပေါ်၌သော်မှ ရိုက်နှက် ပုတ်ခတ် ညှဉ်းဆဲ စော်ကားရဲသေး၏၊ အခြား မည်သူ့အားမဆို တစုံတယောက်အပေါ်၌ကား အဘယ်မှာ ခွင့်လွှတ်လိမ့်မည်နည်း၊ အလွန် ရဲစွမ်းသတ္တိရှိသော ယောကျ်ားပါတကား၊ ဤသို့ သူရဲကောင်း သတ္တိကောင်းအနေ၌ ထား၍ လေးလေးစားစား ချီးမွမ်း ပူဇော်ကြလိမ့်မည်၊-ဋီကာ။ [အသဒ္ဓိကတံ၌"သဒ္ဓိ"နှင့်စပ်သောမှတ်ဖွယ်ကို ကစ္စည်းဘားသာ ဋီကာ (ပ-တွဲ) ၁၀၅-သုတ်ကြည့်ပါ။]

သမ္ဘေဒန္တိ-ကား၊ မိသီဘာဝံ-ရာဂ၏အစွမ်းဖြင့် ရောနှောခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဝါ-တနည်း၊ မရိယာဒဘေဒံ-အပိုင်းအခြား၏ ပျက်ခြင်းသို့၊ (ဂမိသတိ ဌာ်စပ်။)

တိမ္ဗောပေါဘဝိဿတိတိ- ကား၊ ဗလဝကောပေါ- အား၌ရှိသော အမျက်ဒေါသသည်၊ (အားကြီးသော ဒေါသသည်၊) ပုနပ္ပုနံ - ထပ်ကာထပ်ကာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိဝသေန- ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပစ္စုပဋ္ဌိတော— ရှေးရှုတည်သည်၊ ဝါ- အဖန်ဖန် တည်သည်၊ ဘဝိဿတိ - ဖြစ်လိမ့်မည်၊ [သတ်ဖြတ်လိုသော ဒေါသကို "ဗလဝကောပေါ"ဟု ဆိုသည်၊ တကြိမ်မက ထပ်ကာထပ်ကာဖြစ်မှုကို "ပစ္စုပဋ္ဌိတော (ပတိ + ဥပ + ဋ္ဌိတော) - ထပ်ကာထပ်ကာ ကပ်၍တည်သည် " ဟု ဆိုသည်။] အပဇာနိ-အခြားကုန်သော၊ ဒ္ဒေ—နှစ်ပုဒ်တို့သည်၊ (တိမ္ဗော ဗျာပါဒေါ, တိမ္ဗော မနောပဒေါသောပုဒ်တို့သည်၊) ဧတေသေဝ - ဤ တိမ္ဗော အာဃာတော ပုဒ်၏ပင်၊ ဝေဝစနာနိ—ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလုယ်တို့တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ (ဗျာပါဒ မနောပဒေါသ သဒ္ဒါတို့သည် အာဃာတ၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလုယ်ဖြစ်၏ ဟူသောစကားသည် မှန်၏၊) ကောပေါ- ဒေါသကို၊ (ဝုစ္စတိ ဌာ်စပ်)၊ ဝါ-သည်၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာဃာတေတိ— လွန်စွာ နှိပ်စက်တတ်၏၊ ဣတိ— ကြောင့်၊ အာဃာတော - အာဃာတ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အတ္တနောစ - မိမိ၏လည်းကောင်း၊ ပရဿစ — သူတပါး၏လည်းကောင်း၊ ဟိတသုခံ - စီးပွားချမ်းသာကို၊ ဗျာပါဒေတိ (ဝိ+ အာပါဒေတိ) - ဖေါက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်စေ

သမ္ဘေဒံ။ ။သမ္ဘေဒေါ သိန္ဓုသက်မော (မြစ်ဆုံ)၊ [အဘိဓာန်— ၆၈၁။] သမ္ဘေဒသဒ္ဒါသည် "ပေါင်းဆုံခြင်း"အနက်ကို ဟောဏ်၊ ထိုကိုရည်ရွယ်၍ "မိသီဘာဝံ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုပေါင်းဆုံ (ရောနှော) ခြင်းဟူသည်လည်း ဇနီးကဲ့သို့ သဘောထား၍ အမိစသူတို့အပေါ်၌ ရာဂ၏အစွမ်းဖြင့် ရောယှက်ခြင်းတည်း၊ [မိသီဘာဝန္တိ မာတာဒီသု ဘရိယာယ ဝိယ စာရိတ္တသက်ရံ၊ (ရာဂဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း ကျင့်ခြင်းဟူသော ဇရောယှက်ခြင်း) - ဋီကာ။]

တနည်း။ ။သံမ္ဘေဒသဒ္ဒါသည် "ပျက်စီးခြင်း"အနက်ကို ဟောဏ်၊ [သံရှေးရှိသော ဘိဒဓာတ် ဏ ပစ္စည်း။] ထိုအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ "မရိယာဒ ဘေဒံဝါ" ဟု တနည်းဖွင့်သည်၊ "ပျက်စီး" ဟူရာ၌ လောကဝယ် သားနှင့် အမိ, သမီးနှင့် အဖ, ဆရာနှင့် တပည့်စသည်ဖြင့် ရာဂဖြင့် မပြစ်မှားသင့် မပြစ်မှားထိုက်သော မရိယာဒ (အပိုင်းအခြား=စည်းကမ်း) ရှိ၏၊ ထို စည်းကမ်းအပိုင်းအခြား "ပျက်သည်"ဟု ဆိုလိုသည်။

အာဃာတေတိ စသည်။ ။အာဃာတေတိတိ အာဟနတိ၊ အတ္တနော ကဋ္ဌ ဖရုသဘာဝေန (မိမိဟူသော ဓဒေါသ၏ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) စိတ္တံ ဝိဗာဓတိတိ အဏ္ဍောဝ၊ နိဿယ ဒဟနရသော တိ ဒေါသော၊ (မှန်၏-ဒေါသသည် မှီရာစိတ်ကို လောင်မြိုက်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။) ဗျာပါဒေတိတိ ဝိနာသေတိ၊ မနောပဒူသနဠတော မနသော ပကောပနတော။ - ဋီကာ။

တတ်၏၊ ဝါ - ဖျက်ဆီးတတ်၏၊ ဣတိ – ကြောင့်၊ ဗျာပါဒေါ– ဗျာပါဒဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မနောပဒူသနတော – စိတ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ မနောပဒေါသောတိ - မနောပဒေါသ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စတ်– ဆိုအပ်၏။

တိမ္ဗံ ဝဓကစိတ္တန္တိ-ကား၊ ပိယမာနုဿာပိ-ချစ်အပ်သူ၏လည်း၊ ပရံ-သူတပါး ကို၊ (မိမိကို ချစ်တတ်သူကို၊) မာရဏတ္ထာယ – သေစေခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါ– သတ်ခြင်းငှါ၊ ဝဓကစိတ္တံ - သတ်ကြောင်း စိတ်တည်း၊ ဝါ - သတ်လိုသောစိတ်

ပိယမာနုဿ စသည်။ ။လောကတွင် ချစ်အပ်သူနှင့် ချစ်တတ်သူ နှစ်မျိုးရှိရာဝယ် ချစ်တတ်သူက ချစ်အပ်သူအပေါ်၌ သိနေဟ (ချစ်ခြင်းတဏှာ သို့မဟုတ် ချစ်ခြင်း မေတ္တာ) ဖြစ်ရိုးရှိ၏၊ ချစ်အပ်သူကား ချစ်တတ်သူအပေါ်၌ သိနေဟလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ အာဃာတ (ဒေါသ) လည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ အာဃာတဖြစ်ရုံမျှမက သတ်ချင် ဖြတ်ချင် သော ဝဓကစိတ်လည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် "ပိယမာနုဿ" အရ ချစ်အပ်သူ (အချစ် ခံရသူ) ကို ယူ၍ "ပရံ" အရ တပါးသော ချစ်တတ်သူကို ယူပါ။ [အချစ်ခံရသူက မိမိ အား ချစ်နေသူအပေါ်၌ ဝဓကစိတ် ဖြစ်တတ်ပုံကို မဟာပဒုမဇာတ်တော်, ကုဏ္ဍလ ကေသီ ဝတ္ထု စသည်တို့ကို ကြည့်ပါ။]

ဣတိ ဝဓကစိတ္တံ။ ။တိမ္ဗံ (ထက်မြက်ဆိုးဝါးသော) ဝဓကစိတ် ဟူသည် လောကတွင် ရန်သူ့အပေါ်ဝယ် ဝဓကစိတ် ဖြစ်လျှင် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် ဖြစ်သောကြောင့် ထက်မြက် ဆိုးဝါးသည် ဟု ထူးထူးခြားခြား ပြောနေစရာ မလိုချေ၊ ဆယ်နှစ်တမ်း ဆုတ် ဘင်ကာလဖြစ်၍ ကုသိုလ်မှန်း အကုသိုလ်မှန်းပင် မသိလောက်အောင် မတရား အမှုတို့ ထွန်းကားနေသော ယခုအခါ၌ကား အမိနှင့်သား , သားနှင့်အဖတို့သည် တဘယောက်နှင့်တဘယောက်အပေါ်ဝယ် မခြေနိုင် မချမ်းနိုင် ရန်ညှိုးမျှ၍ ဝဓကစိတ်ဖြစ်နေ သောကြောင့် ထိုစိတ်ကို တိမ္ဗံ (ထက်မြက်ဆိုးဝါးသော) ဟု ထူးထူးခြားခြား ဝိသေသန မ ၍ ဆိုရသည်။ [တိမ္ဗော အာဃာတော , တိမ္ဗော ဗျာပါဒေါ, တိမ္ဗော မနောပဒေါသောတို့၌ တိမ္ဗဖြစ်ပုံကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း သိပါ။]

ဆက်ဦးအုံ–ထို အာဃာတ (ဝဓကစိတ်) ၏ တည်ရာဝတ္ထုကို ပြတော်မူလိုသော ကြောင့် "မာတုပိ ပုတ္တမ္ပိ" အစရှိသောစကားရပ်ကို ပဋ္ဌိတော်၌ မိန့်တော်မူသည်၊ ထို၌ မာတုပိ ပုတ္တမ္ပိဝယ် မာတု၏ အာဃာတသည် သားအပေါ်၌လည်းကောင်း, ပုတ္တသပိ မာတရိ - သား၏ အာဃာတသည် အမိအပေါ်၌ လည်းကောင်း တည်၏၊ ထိုတွင် အာဝေရဖြစ်ခိုက် ပုဂ္ဂိုလ်သည် သိမ္ဘနဟာဝတ္ထုတည်း။ [ပိတုပိ ပုတ္တမ္ပိ အစရှိသည်တို့၌ လည်း နည်းမှီသိပါ။]

ဒိဋ္ဌာ။ ။တမ္ပဇ္ဇန္တိ တိက္ခံ၊ သာ ပနဿ တိက္ခတာ (ထိုအာဃာတ၏ ထက်မြက် ဆိုးဝါးသည်၏အဖြစ်ကို) သရိရေ အဝဟန္တေ ပိ (ကိုယ်သည် မဆောင်နိုင်ပါသော် လည်း) သိနေဟဝတ္ထုံ လယ်တွာပိ (အာဃာတဝတ္ထုမှ သိနေဟဝတ္ထုသို့ လောက စဉ်လာကို ခုန်ကျော်၍ခံသော်မှလည်း) ပဝတ္တိယာ ဥဝဒိတမ္ဗောတိ အာဟ– ပိယမာနု ဿာတိ အာဒိ။

တည်း၊ တဿ-ထိုအာဃာတ၏၊ ဝတ္ထုံ-တည်ရာဝတ္ထုကို၊ ဒဿေတုံ-ဖျက်၊ မာတုပိ ပုတ္တမ္ပိတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ မာဂဝိကဿာတိ-ကား၊ မိဂလုဒ္ဒကဿ-သားမုဆိုး၏၊ (တိဗ္ဗော အာဃာတော ဥ္ဍစပ်)။

၁၀၄။ သတ္ထုန္တရကပ္ပေါတိ-ကား၊ သတ္ထေန- လက်နက်အားဖြင့်၊ ဝါ-လက်နက်ကြောင့်၊ အန္တရကပ္ပေါ - အကြား ပျက်ခြင်းတည်း၊ (သံဝဋ္ဋကပ်သို့ မရောက်မီ အကြားဌ ကမ္ဘာ၏ ပျက်ခြင်းတည်း)၊ သံဝဋ္ဋကပ္ပံ - သံဝဋ္ဋကပ်သို့၊ (ပျက်ချိန်တိုင်သော အခါ ကမ္ဘာ၏ ပျက်ခြင်းသို့)၊ အပတ္တာ- မရောက်သေးပဲ၊ အန္တရာဝ-အကြားဌပင်၊ လောကဝိနာသော-သတ္တလောက၏ ပျက်ခြင်းတည်း။

ရှင်းလင်းချက်။ ။[သရီရေ အဝဟန္တေဝိ] "မာတုပိ ပုတ္တမ္ပိ - အမိ၏အာဃာတသည် သားဌတည်၏" ဟုရာဌ အမိသည် သားအပေါ်ဌ ရန်ညှိုးမွှေ၏ ဟု ဆိုလို၏၊ အမှန်ကား အမိ၏အာဃာတသည် သားအပေါ်ဌ မတည်ပါ၊ အမိ အပေါ်ဌသာ တည်ပါသည်၊ သို့သော် ဤလောက ပြောရိုးစဉ်လာအားဖြင့် မာတုပိ ပုတ္တမ္ပိဟု ပုတ္တကို အာဃာတ၏တည်ရာ အာဓာရအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်၊ ဤအမိပွါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ "သရီရေ အဝဟန္တေဝိ-ပုတ္တဟူသော ခန္ဓာကိုယ်က အာဃာတကို ဆောင်မထားပါသော်လည်း" ဟု ဋီကာဆိုသည်၊ သိနေဟဝတ္ထုဖြစ်သော သားခန္ဓာသည် အမိ၏ အာဃာတကို ဆောင်မထားပါသော်လည်း - ဟု ဆိုလိုသည်။ [ပုတ္တသ ဝိ မာတရိ စသည်ဌလည်း နည်းမှီသိပါ။]

သိနေဟဝတ္ထုံ လဿိတ္ဝာဝိ။ ။အစဉ် ပြခဲ့သည့်အတိုင်း လောကဝယ် ရန်သူဖြစ်သော အာဃာတဝတ္ထုအပေါ်ဌသာ အာဃာတစိတ် ဖြစ်ရိုးရှိ၏။ [အာဃာတဝတ္ထု ၉ ပါးကို သတိပြုပါ။] သိနေဟဝတ္ထု အပေါ်ဌကား ဖြစ်ရိုး မရှိ၊ ဆယ်နှစ်သက်တမ်းကာလဌဖြစ်သော ဤ အာဃာတကား အာဃာတဝတ္ထုမှ သိနေဟဝတ္ထုဖြစ်ခဲ့သောသားစသည်တို့ လောကအစဉ်အလာ့ကို ခုန်ကျော်ဌဖြစ်သောကြောင့် "သိနေဟဝတ္ထုံ လဿိတ္ဝာပိ" ဟု ဆိုသည်။

ကပ္ပေါ-။ ။ တဏှာဒိဘေဒေါ ကပ္ပေါ+ ဘေသ+အတ္ထိတိ ကပ္ပေါ၊ (သတ္တလောကော) ၊တဏှာစသော အပြားရှိခဲ့သော အကြီးအစည်ရှိသော သတ္တဝါအပေါင်း၊ တချို့သတ္တဝါများသည် ကာမဝိတက်စသော တဏှာနှင့်စပ်သော အကြီးရှိ၏၊ တချို့လည်း ဗျာပါဒဝိတက် ဝိဟိံသ ဝိတက်ခေါ်သော ဒေါသနှင့် စပ်သော အကြီးရှိကြ၏၊ ထို သူတို့၏ သန္တာန်ဌ မောဟလည်း ဖြစ်နေ၏၊ တချို့ကား ရုပ် နာမ် ခန္ဓာကို ရုပ် နာမ် ခန္ဓာမှန်း မသိပဲ, ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ငါသူတပါး ယောကျ်ား မိန်းမဟု ထင်တတ်သော မောဟနှင့် ဆက်နေသော အကြီးလည်းဖြစ်နေ၏၊ ဤသို့ တဏှာ ဒေါသ မောဟ အကြီးအစည်ရှိနေသော သတ္တဝါအပေါင်းကို "ကပ္ပ" ဟု ခေါ်သည်။

လောကဝိနာသော။ ။လောကအရ သတ္တလောကကို ယူပါ၊ ဤပုဒ်ကိုကြည့်၍ "ကပ္ပသ+ဝိနာသော ကပ္ပေါ-သတ္တဝါအပေါင်း၏ ပျက်စီးခြင်း" ဟု ဥတ္တရပဒလောပ တပ္ပရိသ် သမာသ် ပြုပါ၊ ထို့နောက် အဌကထာ အတိုင်း "အန္တရာ+ကပ္ပေါ အန္တရ

[ထို အန္တရကပ်သည် အဘယ်မျှ ပြားသနည်း, အဘယ်နည်းဖြင့် ထို သတ္တလောက၏ ပျက်စီးမှုဖြစ်သနည်း, ထိုသို့ ပျက်စီးသော သတ္တလောကသည် အဘယ်ဂတိရှိသနည်း ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ "အန္တရကပ္ပေါ စ နာမေသ" စသည် မိန့်။] စ-ဆက်၊ သေ(ဧသော)အန္တရကပ္ပေါ နာမ-ဤအန္တရကပ်မည်သည်၊(ဤသံဝဋ္ဋကပ်သို့ မရောက်မီ အကြားဌ သတ္တလောက၏ ပျက်စီးခြင်းမည်သည်) ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ္ပေါ—ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ်လည်းကောင်း၊ (ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားခြင်းကြောင့် အကြားဌ သတ္တဝါအပေါင်း၏ ပျက်စီးခြင်းလည်းကောင်း၊) ရောဂန္တရကပ္ပေါ - လည်းကောင်း၊ (အနာရောဂါကြောင့် အကြားဌ သတ္တဝါအပေါင်း၏ ပျက်စီးခြင်းလည်းကောင်း၊) သတ္ထန္တရကပ္ပေါ - လည်းကောင်း၊ (လက်နက်ကြောင့် အကြားဌ သတ္တဝါအပေါင်း၏ပျက်စီးခြင်းလည်းကောင်း၊) ဣတိ-ဤသို့၊ တိဝိဓော - သုံးပါး အပြားရှိ၏၊ [ဤ စကားဖြင့် အန္တရကပ်၏ အပြားကို ပြသည်။]

တတ္ထ - ထို သုံးပါးတို့တွင်၊(ထို သုံးပါး အပြားရှိသော အန္တရကပ်တို့တွင်)၊ ပဇာယ-သတ္တဝါအပေါင်းသည်၊ လောဘုဿဒါယ–မျှားသော လောဘ ရှိလသော်၊ ဝါ-ရှိရာအခါ၌၊ ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ္ပေါ-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ မောဟုဿဒါယ- သော်၊ ဝါ-၌၊ ရောဂန္တရကပ္ပေါ(ဟောတိ)၊ [ကျန်းမာရေး ဗဟုဿုတ မရှိ၍ သင့်လျော်သော အစားအသောက် ဆေးဝါး ဓာတ်စာကို မသိသော အခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော အနာရောဂါကို ပျောက်အောင် မကုသနိုင်ရကား အနာရောဂါကြောင့် သတ္တဝါများ သေကြေ ပျက်စီးကြရသည်၊ ထို့ကြောင့် "အသက်ကို ဥာဏ်စောင့်"ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြ၏။] ဒေါသုဿဒါယ–သော်၊ ဝါ-၌၊ သတ္ထန္တရကပ္ပေါ(ဟောတိ)၊ [စစ်အတွင်း၌ ဒေါသကြောင့် ဆန်းပြားသော လက်နက်များဖြင့် သတ္တဝါများ သေကြရပုံကို သတိပြုပါ။](ဤစကားဖြင့် အန္တရကပ်၏ ပျက်စီးခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသည်။)

တတ္ထ – ထို သုံးမျိုးသော ပျက်စီးခြင်းတို့တွင်၊ (ထို ကပ်သုံးမျိုးကြောင့် ပျက်စီးကြရသော သတ္တဝါတို့တွင်၊)ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ္ပေန–ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ်ကြောင့်၊

ကပ္ပေါ၊ သတ္ထေန+အန္တရကပ္ပေါ သတ္ထန္တရကပ္ပေါ" ဟု ဖြေ၊ သံဝဋ္ဋကပ်ဟု ခေါ်သော ကမ္ဘာပျက်ချိန်သို့ မရောက်မီ အကြားဌပင် လက်နက်ကြောင့် သတ္တဝါအပေါင်း၏ ပျက်ဖီးမှု၊ [ကမ္ဘာပျက်ခါနီး၌ သတ္တဝါ အများအပြားသေကြသေး၏။]

လောဘုဿဒါယ ပဇာယ။ ။ပဇာယ-သည်၊ လောဘုဿဒါယ - မျှားသော လောဘရှိလသော်၊ ဝါ- ရှိရာအခါ၌၊ ဤသို့ လက္ခဏ လက္ခဏဝန္တ အနက်ပေးပါ၊ [လောဘုဿဒါယာတိ လောဘာဘိဘူတာယ (မျှားသော လောဘရှိသော) ပဇာယ ဝတ္ထုမာနာယ၊– ဋီကာ။] ဝတ္ထုမာနာယဖြင့် လက္ခဏအနက်ကို ပြသည်၊ ရှေးနိသယ ၌ကား "လောဘုဿဒါယ–သော၊ ပဇာယ-၌၊ ဝါ-၏" ဟု ပေး၏။

နဋ္ဌာ-ပျက်စီးကြရသော သတ္တဝါတို့သည်၊ ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်၊ ပေတ္တိဝိသယေ-ပိတ္တာအပေါင်း၏ နေရာအရပ်၌၊ (ပိတ္တာ ဘုံ၌)၊ ဥပပဇ္ဇန္တိ - ဖြစ်ကြရကုန်၏၊ ကသ္မာ-နည်း၊ (နဋ္ဌာနံ-ပျက်စီးရသော သတ္တဝါတို့၏၊) အာဟာရနိကန္တိယာ - အာဟာရ၌ နှစ်သက်တွယ်တာမှု၏၊ ပလဝတာ - အားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊(အားကြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊)

ရောဂန္တရကပြေန - ကြောင့်၊ နဋ္ဌာ ယေဘုယျေန , သဂ္ဂေ - နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ - ဖြစ်ကြရကုန်၏၊ ကသ္မာ - နည်း၊ ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်၊ တေသံ - ထို ရောဂန္တရကပ်ကြောင့် သေကြရသောသတ္တဝါတို့၏၊(မေတ္တာစိတ္တံ၌စပ်)အညောသံ-ငါတို့မှတပါး အခြားကုန်သော၊ သတ္တာနံ - တို့၏၊ ဝေရူပေါ - ဤသို့သောဝိရိုဓိသော၊ ရောဂေါ— သည်၊ နဘဝေယျ - မဖြစ်ပါမူ၊ အဟောဝတ - အော်ကောင်းလေစု၊ ဣတိ - သို့၊ မေတ္တာစိတ္တံ-သည်၊ ဥပပဇ္ဇတိ - ၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ (သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊) သတ္ထန္တရကပြေန - ကြောင့်၊ နဋ္ဌာ ယေဘုယျေန နိရယေ ဥပ ပဇ္ဇန္တိ၊ ကသ္မာ-နည်း၊ အညမညံ - အချင်းချင်း၊ ပလဝါဃာတတာယ-အားကြီးသော အာဃာတ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

မိဂသညန္တိ-ကား၊ အယံ-ဤ အကောင်သည်၊ မိဂေါ-သားကောင်တည်း၊ အယံ—သည်၊ မိဂေါ-တည်း၊ ဣတိ သညံ - ဤသို့သော အမှတ်ကို၊ (ပဠိလတိ ဃန္တိ—ရကြလိမ့်မည်၌ စပ်၊) [ဒေါသစိတ်ကြောင့် တယောက်နှင့် တယောက် လူဟု မထင်တော့ပဲ သတ်စရာ ဖြတ်စရာ တိရစ္ဆာန်ဟု ထင်ကြလိမ့်မည်-ဟူလို။] တိဏ္ဏာနိ ၊ ပေ ၊ ပါတုဘဝိဃန္တိတိ — ကား၊ တေသံ-ထို လူတို့၏၊ (ဆယ်နှစ် အသက်တန်းကာလ၌ ဖြစ်သော ထိုလူတို့၏၊) ဟတ္ထေနဲ-ဖြင့်၊ ဖုဋ္ဌမတ္တံ—တိအပ်ကာမျှဖြစ်သော၊ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တပါးပါးသောအရာဝတ္ထု၊သည်၊အန္တမသော-အောက်ဆုံးဖြစ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်(အောက်ထစ်ဆုံးအား)ဖြင့်)၊ တိဏပဏ္ဏံ—မြက်သစ်ရွက်ကို၊ ဥပါဒါယ—အစပြု၍၊ အာဝုဓမေဝ — လက်နက်သည်သာ၊ ဘဝိဿတိ ကိရ- ဖြစ်လိမ့်မည်တဲ့၊ မဲ့စ မယံ ကဉ္စိတိ—ကား၊ မယံ-တို့သည်၊ ကဉ္စိ—တစုံတယောက်သော၊ ဧကပုရိသမ္ပိ-ကိုလည်း၊ ဇီဝိတာ-မှ၊ မာ ဝေါရောပယိမှ-မခွင်းလိုကုန်၊ မာစ အမှေ ကောစိတိ- ကား၊ အမှေပိ-တို့ကိုလည်း၊ကောစိ-သော၊ ဧကပုရိသော-သည်၊ ဇီဝိတာ-မှ၊ မာ ဝေါရောပယိတ္ထ-မခွင်းပါစေနှင့်၊ [ပါဠိတော်ဝယ် "ဇီဝိတာ ဝေါရောပယိမှ ဝေါရောပယိတ္ထ" ဟူသော ပါဌသေသကိုထည့်၍စပ်ပါ၊ ကောစိကိုထောက်၍ ဝေါရောပယိတ္ထ၌ အဇ္ဈတ္တနီ(အာ)ကိုတွဲပြု။] ယန္နု နု မယန္တိ - ကား၊ အယံ လောကဝိနာသော-ဤ သတ္တလောက၏ ပျက်စီးခြင်းသည်၊ ပစ္စုပဋ္ဌိတော - ရှေးရှုတည်ပြီ၊ ဒ္ဒိဟိ - နှစ်ယောက်တို့သည်၊ ကေဋ္ဌာနေ - တခုတည်းသော အရပ်၌၊ ဋ္ဌိတေဟိ — တည်

ကုန်သည် (သမာနေဟိ - ဖြစ်ကုန်လသော်)၊ ဇီဝိတံ — အသက်ကို၊ လဒ္ဓုံ — ရခြင်းငှါ၊ နသက္ကာ-မစ္ဆမ်းနိုင်၊ (မဖြစ်နိုင်)၊ ဣတိ—ဤသို့၊ မညမာနာ- သိကုန်လျက်၊ ဧဝံ-သို့၊ (ယံနုနမယံ ဝနဂဟနံ ဝါ စသော အကြံကို)၊ စိန္တယိ သု-ကြံစည်ကုန်ပြီ။

ဝနဂဟနန္တိ - ကား၊ ,ဝနံသခ်ါတေဟိ - တောဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ တိဏဂုမ္မလတာဒီဟိ — မြက် ချုံနွယ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဂဟနံ — ရှုပ်ထွေးသော၊ ဒုပ္ပဝေသဒ္ဓါနံ — ခဲယဉ်းသဖြင့် ဝင်အပ်သော အရပ်သို့သော် လည်းကောင်း၊ (ဝင်ဖို့ခက်သော အရုပ်သို့သော်လည်းကောင်း)၊ ရုက္ခဂဟနန္တိ-ကား၊ ရုက္ခေဟိ-သစ်ပင်တို့ဖြင့်၊ ဂဟနံ - သော၊ ဒုပ္ပဝေသဒ္ဓါနံ - သို့သော်လည်းကောင်း၊ နဒီဝိဒုဂ္ဂန္တိ-ကား၊ နဒီနံ-မြစ်တို့၏၊ အန္တရဒီပါဒီသု-အလယ်ဖြစ်သော ကျွန်း အစရှိသည်တို့၌၊ ဒုဂ္ဂမနဒ္ဓါနံ - ခဲယဉ်းသဖြင့် သွားအပ်သော အရပ်သို့သော် လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတဝိသမန္တိ-ကား၊ ပဗ္ဗတေဟိ-တောင်တို့ဖြင့်၊ ဝိသမံ-မညီမညွှတ်

---

၉၀ ဖိန္တယိ သု ။ ။ရှေးက တဆင့် ကြားအပ်ဖူးသော အကြောင်းအရာကို အမှတ်ရခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း, (ရပ်သဲရွာထဲမှာ လူအများနှင့်မနေလိုပဲ တောထဲသွားနေမည့်သူများဟူသော) မိမိ၏ အသက်ရှည်ဖို့ အကြောင်းတူးကို ရခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း တောထဲသွားနေဖို့ရန် စဉ်းစားမိကြသည်။

ဝနဂဟနံ။ ။ဝနေဟိ+ဂဟနံ ဝနဂဟနံ၊ တောဖြစ်နေသော ချုံနွယ်ဝိတ်ပေါင်းတို့ဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားသည့်အတွက် ရှုပ်ထွေးနေသောအရပ်၊ တိုအရပ်သို့ဝင်ဖို့ရန် ခဲယဉ်းသောကြောင့် " ဒုပ္ပဝေသနဒ္ဓါနံ " ဟု ဆိုသည်။ [ဂုမ္မလတာဒီဟိ ဂဟနံ ဒ္ဓါနန္တိ ဂုမ္မလတာဒီဟိ သဉ္ဇာတဿ ဂဟနဘူတံ ဒ္ဓါနံ-ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။အဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌ "ဝနသခ်ါတေဟိ တိဏဂုမ္မလတာဒီဟိ" ဟု "တိဏ"သဒ္ဒါပါနေ၏၊ ဋီကာ၌ မပါသောကြောင့်လည်းကောင်း, ပါဠိတော်ဝယ် ဝနဂဟနံပုဒ်၏ ရှေ့၌ တိဏဂဟနံ ဟု သီးခြား ပါပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဝနဂဟနကို ပြရာဝယ် "တိဏ"သဒ္ဒါ မပဝင်ခြင်းသာ ကောင်း၏။

ရုက္ခဂဟနံ။ ။ရုက္ခေဟိ နိရန္တရံ နိစိတေဟိ ဂဟနဘူတံ — အကြားမရှိအောင် ထပင်နှင့်တပင် ပေါင်းယှက်နေကုန်သော သစ်ပင်တို့ဖြင့် ရှုပ်ထွေးသောအရပ်။

နဒီ ဝိဒုဂ္ဂံ။ ။ဝိ (ဝိသေသေန—အထူးသဖြင့်) + ဒု (ဒုက္ခေန - ခဲခဲယင်းယင်း) ဂန္တုမ္ဘဒ္ဒန် ဝိဒုဂ္ဂံ၊ နဒီနံ+ဝိဒုဂ္ဂံ နဒီဝိဒုဂ္ဂံ၊ မြစ်တို့၏ အထူး ခဲခဲယင်းယင်း သွားအပ်သော အရပ်၊ ထိုအရပ်သည် မြစ်၏အလယ်၌ရှိသော ကျွန်းစသည်များလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ကမ်းပါးပြတ်နေသော မြစ်တို့ဖြင့် တိုဖက် ဒီဖက် အသွားရခက်သော အရပ်လည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ဤအရပ်ကား မြစ်မှ ဖြာ၍ထွက်လာသော ချောင်းနှစ်ချောင်း စသည်တို့၏ အကြားအရပ်တည်း။ [ဤနောက်နည်းအလို "နဒီဟိ+ ဝိဒုဂ္ဂံ နဒီဝိဒုဂ္ဂံ" ဟု ဖြေ။]

ပဗ္ဗတဝိသမံ။ ။ပဗ္ဗတေဟိ + ဝိသမံ ပဗ္ဗတဝိသမံ၊ များစွာသော တောင်ငယ်တို့ဖြင့် မညီမညွှတ်ဖြစ်နေသော ပုန်းရှိနေခြင်းငှါ လျှောက်ပတ်သော တောင်ကြား

သော အရပ်သို့သော် လည်းကောင်း၊ (တောင်ကြားအရပ်သို့သော် လည်းကောင်း)၊ ဝါ-တနည်း၊ ပဗ္ဗတေသုပိ – တောင်တို့၌လည်း၊ ဝိသမဋ္ဌာနံ – မညီမညွှတ်သော အရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ (ပဝီသိတ္ဘာ - ဝင်၍ ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊)[တိရစ္ဆာနဟာနံ ဝါ ဝနဂဟာနံ ဝါ စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ရှိသောကြောင့် "သော်လည်းကောင်း"ဟု ဝိကပ်အနက် ပေးပါသည်။]

သဘာဝါယိသန္တိ – ကား၊ အဟံ - သည်၊ ဇီဝါမိ ယထာ - အသက်ရှင်သကဲ့သို့၊ တထာ–တူ၊ တမ္ပိ-သင်သည်လည်း၊ ဇီဝသိ-၏၊ ဘော - အချင်းတို့၊ (အမှေဟိ-တို့သည်၊)သတ္တာ-သေကြေပျက်စီးခဲသောသတ္တဝါတို့ကို၊ဒိဋ္ဌာ-မြင်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဧဝံ–သို့၊ သမ္မောဒနကထာယ-ဝမ်းမြောက်ကြောင်း စကားဖြင့်၊ အတ္တနာ - မိမိနှင့်၊ သဘာဝေ – အသက်ရှင်ခြင်းအားဖြင့် တူသောအဖို့ရှိသူတို့ကို၊(သဘောတူသူတို့ကို၊) ကရိသန္တိ-ပြုကြလိမ့်မည်။

အာယုဝဏ္ဏာဒိဝဏ္ဏနကထာ အဖွင့်

၁၀၅။ အာယတန္တိ-ကား၊မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊(ဥတိကဿယံ ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) ပါဏာတိပါတာ ဝိရမေယျာမဟံ - ကား၊ ပါဏာတိပါတတော - မှ၊

အရပ်တည်း၊ ပဗ္ဗတေသု ဝါ+ ဝိသမံ ပဗ္ဗတဝိသမံ၊ ပြတ်သောကမ်းပါး (ခါးပန်း) ရှိကုန်သော တောင်ကြီးတို့၌ ခရီးတာရှည် နိမ့်ချိ မြင့်ချိ တောင်လျင် တောင်ဝှမ်း အထွဋ်တို့ဖြင့် မညီမညွှတ်သော အရပ်တည်း။

အဏူး။ ။ပဌမနည်း၌ မျှားစွာသော တောင်ငယ်တို့ဖြင့် တောင်နှစ်ခု ပေါင်းမိသောအခါ အကြားဖြစ်နေသော အရပ်တည်း၊ ဒုတိယနည်း၌ တောင်ကြီးတလုံးတည်း၌ပင် တောင်ခါးပန်းမျှားပြတ်၍ ချိုင့်ဖြစ်သော တောင်ကြို တောင်ကြား တောင်ဝှမ်း အရပ်တည်း၊ (တောင်ချောက်ကြား, တောင်ချပ်ကြားဟု ခေါ်သည်။)

သဘာဝါယိသန္တိ။ ။သဘာဝေဟူသော ဒုတိယနှုန်းခေါ်ပုဒ်နှောင် ကရဝေါတ် အနက်၌ အာယပစ္စည်းသက်၊ ဘဝိသန္တိ ဝိဘတ်သက်၊ ကျွန်ုပ် အသက်ရှင်နေသလို ခင်ဗျားလဲ အသက်ရှင်သေးတယ်နော်, အများကြီး သေကုန်ကြပြီ၊ ကျုပ်တို့ အသက်ရှင်နေသေးလို့ သေတဲ့သူတွေကို မြင်ကြရတယ်-ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြောဆိုကြလျက် အသက်ရှင်မှုအားဖြင့် အခြားသူများကိုလည်း မိမိနှင့်သဘောတူအောင် ပြုကြလိမ့်မည်။

အာယတံ ။ ။ မဟန္တံ ဟု ဖွင့်သော အဋ္ဌကထာအလို အာယတသဒ္ဒါသည် မဟန္တ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ "အာယတံ– ကြီးစွာသော (ကြီးကျယ်သော)"ဟု ပေး၊ သို့သော် အဘိဓာန် (၇၀၇) ၌ "အတာယတံ ဒီဃမဏော"ဟု ဒီဃသဒ္ဒါ၏ပရိယာယ် အဖြစ်ဖြင့် ရှိသောကြောင့် "အာယတန္တိ ဝါ ဒီဃံ စိရကာလိကံ" ဟု ဋီကာတနည်း ဖွင့်သည်၊ "အာယတံ-ရှည်ကြာသော"ဟု ပေးပါ။

ဋီကာ။ ။အာယတန္တိ ဝါ ဒီဃံ စိရကာလိကံ၊ မရဏဝသေန ဟိ ဥတိကဿယော အာယတော (သေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ခွဲဆွေမျိုးတို့၏ ကုန်ခန်းခြင်းသည် ရှည်ကြာ၏)၊

(သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ)၊ (ယန္ဒုုန) သြသဏ္ဌေယျာမ—အကယ်၍ ဆုတ်နစ်ရပါကုန်မူ ကောင်းပေစု၊ ဝါ-အကယ်၍ ရှောင်ကြဉ်ရပါကုန်မူ ကောင်းပေစု၊ ပါဏာတိပါတံ ဝိရမေယျာမာတိပိ-ဟူ၍လည်း၊ သဏ္ဌယန္တိ-သရဇ္ဈယ်ကြကုန်၏၊ (ရွတ်ကြကုန်၏) [ပါဏာတိပါတာ ဟု ပဌမဝိဘတ်ဖြင့်မရွတ်ဖတ်ပဲ "ပါဏာတိပါတံ" ဟု ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ရွတ်ဖတ်ကြသည်- ဟူလို။] တတ္ထ-ထို ပါဏာတိပါတံ ဝိရမေယျာမဟူသောပါဠိ၌၊ ပါဏာတိပါတံ-ကို၊ (ယံနူန)ပဇေဟယျာမ-အကယ်၍ ပယ်စွန့်ကြရပါမူ ကောင်းပေစု၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ [ယံနူနပုဒ်ကို ပါဠိတော်မှ ယူသည်။]

ဝိသတိ ဝဿာယုကာတိ(ဇတ္ထ)—ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (စောဒနာ သောဓနာ နယော-စောဒနာ သောဓနာနည်းကို၊ ဝေ ဝေဒီတဗ္ဗော၊)မာတာပိတရော—တို့သည်၊ ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ပဋိဝိရတာ-ရှောင်ကြဉ်ကြကုန်၏၊ ပုတ္တာ-သားသမီးတို့သည်၊ ကသ္မာ—ကြောင့်၊ ဝိသတိဝဿာယုကာ-နှစ်ဆယ်သော အသက်တမ်း

ဘာ့ကြောင့်နည်း - အုပုနရာဝတ္ထုနတော (တဖန် ပြန်မလာနိုင်သောခ့ကြောင့်တည်း၊) နဂရဘယာဒိနာ (မင်းဘေး စသည်ကြောင့် ပျက်စီးခြင်းကဲ့သို့ မဟုတ်၊) ဥပဝတ္ထမနဝ၎သေန ပုနရာဝတ္တိယာဝိ တသ္ယ လဗ္ဘနတော (လုံ့လပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ထိုမင်းဘေး စသည်ကြောင့် ပျက်စီးမှု၏ တဖန် ပြန်လာမှုကို ရနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း)။

ဆိုလိုရင်းကား — မင်းစသည်တို့က ဖမ်းဆီးမှုကြောင့် ဆွေမျိုးတို့၏ ကုန်ခန်းပျက်စီးမှုသည် တစုံတခု ကြီးစားမှု(လာဘ်ထိုးမှု)ဖြင့် ပြန်လွှတ်လာနိုင်သေး၏၊ သေသောအားဖြင့် ကုန်ခန်း ပျက်စီးသွားခဲ့သော ဆွေမျိုးတို့ကား ပြန်မလာနိုင်ကြတော့၊ ကြာလေ ဝေးလေ ကြာလေ ဝေးလေ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။ [ဋီကာစာအုပ်တို့၌ "ဥပ္ကာမနဝ၎သေန" ဟု ပါဠိပျက်နေ၏။]

သြသဏ္ဌေယျာမ။ ။ဝိရမေယျာမကို သြသဏ္ဌေယျာမဟု ဖွင့်၏၊ ထိုပုဒ်ကိုလည်း "သြရမေယျာမ—ရှောင်ကြဉ်ရပါမူ ကောင်းပေစု"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ "ပါဏာတိပါတံ" ဟု ဒုတိယနှင့် ရွတ်ဆိုကြသော ဆရာများအလိုကား "ပါဏာတိပါတကို ရှောင်ကြဉ်မှု" ဟူသည်လည်း လိုရင်းအားဖြင့် ပါဏာတိပါတကို ပယ်စွန့်ခြင်းပင် ဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် ဝိရမေယျာမကို "ပဇေဟယျာမ"ဟု အဓိပ္ပါယ်တူ ဖွင့်သည်။

သဏ္ဌယန္တိ။ ။သံ+အဓိ+ဋ္ဌာတ်၊ ဋ္ဌကို ဇ, ကို အယပြု၍ သဏ္ဌယတိ သဏ္ဌယန္တိ ဟု ဖြစ်၏၊ တို့အတူ သဏ္ဌယိတမ္ပိ သဏ္ဌယိတုံ စသည်ဖြစ်၏၊ ဏ အနုမန်ပါရာဇိကားကို အာသပြု၍ "သဏ္ဌာဇယာ သဏ္ဌာယကော" ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသို့ ဆရာများ ဆုံးဖြတ်ခဲ့တော်မူကြသည်။

မာတာပိတရော၊ ပေ၊ အဇ္ဇေဟသုံ။ ။ဆယ်နှစ်တမ်း ဆုတ်ကပ်ကာလဝယ် မိဘတို့ကသာ ပါဏာတိပါတမှ ရှောင်ကြဉ်ကြ၏၊ သားသမီးတို့ကား ရှောင်ကြဉ်ဖို့ မဆိုထားဘိ လုပ်မဖြစ်ကြသေး၊ သို့ပါလျက် အာဘယ်ကြောင့် သားသမီးတို့ အသက်နှစ်ဆယ် ရှိနိုင်ပါသနည်းဟု ဝေးသည်၊ ထိုအဝေးကို "ခေတ္တာဝိသုဒ္ဓိယာ"ဟု အကျဉ်းဖြေသည်။

ရှိကုန်သည်၊ အဟောသုံ - ဖြစ်ကုန်သနည်း၊ ဣတိ - ဤကား အမေးတည်း၊ ခေတ္တ ဝိသုဒ္ဓိယာ- သား သမီးတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော မိဖဟူသော ခေတ်၏စင်ကြယ်ခြင်း ကြောင့်တည်း၊ (ပုတ္တာ ဝီသတိ ဝဿာယုကာ အဟောသုံ) (ဣတိ-ဤကား အဖြေ တည်း)၊ဟိ-ချဲ့၊ [ခေတ္တဝိသုဒ္ဓိယာဟူသော အဖြေကိုချဲ့သည်။] တေသံ-ထိုသားသမီး တို့၏၊ မာတာပိတရော-တို့သည်၊ သီလဝန္တော-သီလရှိသူတို့သည်၊ ဇာတာ-ဖြစ် ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ သီလဂဏ္ဌေ-သီလရှိသူ၏ ဝမ်းတိုက်၌၊ ဝသိတတ္တာ—ကြီးပွား ရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ကြီးပွားရသည့်အတွက်)၊ ဣမာယ ခေတ္တ ဝိသုဒ္ဓိ ယာ— ဤ ခေတ္တဝိသုဒ္ဓိကြောင့်၊ ဒီဃာယုကာ အဟောသုံ။

ခေတ္တဝိသုဒ္ဓိယာ။ ။သားသမီးလောင်းဖြစ်သော် သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာ အစဉ်သည် မျိုးစေ့နှင့်တူ၏၊ မိဖတို့သည် လယ်ယာနှင့် တူကြ၏၊ ထိုသားသမီးတို့၏ဖြစ်ရာ တည်ရာဖြစ်သော မိဖတို့၏ စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့် (လယ်ယာမြေကောင်းခဲ့ စိုက်ပျိုးအပ် သော မျိုးစေ့များ ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားသလို) သားသမီးများ အသက်ရှည်ကြသည်၊ [ခေတ္တ ဝိသုဒ္ဓိယာတိ အမိဋ္ဌာနဘူတ ဝတ္ထု ဝိသုဒ္ဓိယာ၊— ဋီကာ။]

သီလဂဏ္ဌေ ဝနိတတ္တာ။ ။သီလရှိသောဝမ်းတိုက် (သီလဂဏ္ဌ) ဟူသည် မိဖနှစ်ဦး လုံး သီလရှိသောကြောင့် ထိုသူတို့၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော (ထို မိဖတို့က အမိ၏ ခန္ဓာအစဉ်၌ အစိတ်အပိုင်း အထူးအဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်နေသော) ဝမ်းတိုက်တည်း၊ (ထို့ကြောင့် သားသမီးများကို "ငါလေးတွေ"ဟု တချို့မိဖများက ပြောကြသည်၊) ထို ဝမ်းတိုက်၌ဖြစ်ခြင်းကို "သီလဂဏ္ဌေ ဝနိတာ"ဟု ဆိုသည်၊ [သီလဂဏ္ဌေ ဝနိတတ္တာတိ မာတု ပိတုစ သီလဝန္တတာယ တဒဝယဝဘူတေ ဂဏ္ဌေ ဝနိ "သီလဂဏ္ဌေ ဝနိတာ" တိ ဝုတ္တာ၊- ဋီကာ။]

ဣတိ၊ ဧပ၊ ဝိသုဒ္ဓိယာ။ ။ဤစကားဖြင့် "ခေတ္တဝိသုဒ္ဓိယာ" ဟူသော အကျဉ်း အဖြေ၏ အကျယ်ကိုပြသည်၊ သီလရှိသော အမိဝမ်းတိုက်၌ ဖြစ်ကြရသည့် အတွက် ခေတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်သောကြောင့် သားသမီးများ အသက်ရှည်ကြရသည် - ဟူလို၊ ဤစကား ရပ်ဖြင့် ပြင်ပဖြစ်သော ဥတု အာဟာရတို့သည် သတ္တဝါတို့၏ခန္ဓာအစဉ်အား ဓကျးဇူး ပြုတတ်သကဲ့သို့ ဥတု အာဟာရမှ အခြားဖြစ်သော မိဖတို့၏ သီလရှိမှုဟူသော ဗာဟိရ အကြောင်းသည်လည်း သားသမီးဟူသော သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်အား ကျေးဇူးပြုနိုင် ကြောင်းကို ပြသည်။ [ကျေးဇူးပြုဟူသည် အသက်ရှည်စေနိုင်သော သတ္တိထူးကို ခန္ဓာ အစဉ်တွင် မြှုပ်နှံ သွင်းပေးမှုတည်း၊ ၎င်းကို "ဝိသေသာဓာန်"ဟု ခေါ်၏။]

မေးခွန်း။ ။ ထို ဝိသေသာဓာနဖြစ်လျှင် ရုပ်အစဉ်၌သာ ဖြစ်ရာသည်မဟုတ် ခဲ့လော၊ (ထို ဝိသေသာဓာနကား ရုပ်ဇီဝိတနှင့်တကွဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်၌သာ တည်ရာ သည် မဟုတ်လော၊) ရုပ်ဇီဝိတရှိရုံမျှနှင့် အသက်မရှည်နိုင်၊ နာမ်တရား မချုပ်ငြိမ်း ခဲ့အောင် (စုတိစိတ်မကျမီ နာမ်ခန္ဓာအစဉ် ဆက်၍ဖြစ်နေအောင်) နာမ်ဇီဝိတနှင့်တကွ နာမ်တရားများ၌လည်း ဝိသေသာဓာနတည်မှ အသက်ရှည်နိုင်၏၊ အဘယ်နည်းဖြင့် နာမ်တရားတို့အားလည်း ကျေးဇူးပြုပါသနည်း ဟု မေးခွန်းရှိ၏။

အဖြေကား။ ။ထို သတ္တိထူးသည် ရုပ်အစဉ်၌သာ တည်သည်ကား မှန်ပါ၏၊ သို့သော် ရုပ်အစဉ်သည် ထို အသက်ရှည်နိုင်ခဲ့လျှင်ခဲ့သော်အခြင်းအရာအားဖြင့်

ပန-ဆ၎ကိ၊ တ္ထေ- ဤလောကဌ်၊ (တတ္ထ- ထိုသတ္တဝါအပေါင်းတွင်)၊ ယေ- အကြင် သတ္တဝါတို့သည်၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ဝါ- သေချိန်ကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ တတ္ထေဝ– ထို သတ္တဝါအပေါင်းဌ်ပင်၊ နိဗ္ဗတ္တာ– ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ တေ- ထို သတ္တဝါတို့သည်၊ အတ္ထနော - ၏သာ၊ သီလသမ္ပတ္တိယာ – သီလ၏ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ ဒီဃာယုကာ အဟေသုံ။

အဿာမာတ့်-ကား၊ ဘဝေယျာမ- ဖြစ်ရပါမူ ကောင်းပေစု၊ [ပါဠိတော်ဌ် ပါသော ယန္တုနုပုဒ်၏အနက်ကို ယူပေးသည်၊ ဘဝေယျာမဖြင့် အဿာမဌ် အသဓာတ် + ယျောမဝိဘတ် ဟု ပြသည်၊ ရုပ်ပြီးပုံကို သဒ္ဒါကျမ်းတို့ဌ် ရှုပါ။]

သွင်းထားအပ်သော သတ္တိထူးရှိလသော် နာမ်အစဉ်သည်လည်း ထိုရုပ်ဌ်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည့်အတွက် (ထိုရုပ်နှင့်ဆက်သွယ်၍ ဖြစ်ရသည့်အတွက်) ကျေးဇူးပြုမှု ခံရတော့သည်သာ ဖြစ်၏၊ ဥပမာ - ကမ္ဘဏီကာရ အာဟာရသည် ထောက်ပံ့အပ်သော ရူပကာယဌ် ခန္ဓာကိုယ်တခုလုံး ထောက်ပံ့အပ်ပြီး ဖြစ်တော့သကဲ့သို့တည်း။ [အစာ အာဟာရက အာဟာရဇရုပ်ကို ထောက်ပံ့လိုက်လျင် ကမ္မဇ စိတ္တဇ ဥတုဇရုပ်တို့ကိုလည်း သောက်ပံ့ပြီး ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။]

ဆက်ဦးအုံ – စကြာဝဠာတေးမင်း၏ ကောင်းမှုအထူးကိုမှီ၍ သူ၏ မိဖုရားရတနာ အစရှိသူတို့မှာ အခြားသူတို့နှင့် မဆက်ဆံသော ထိုထိုအကျိုးထူးများ ဖြစ်ကြသကဲ့သို့, ထိုဆယ်နှစ်တမ်းကာလဌ် မိဖတို့၏ (ပါဠိတော်ဌ်ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော) ကောင်းမှု အထူးကို မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော သားသျှီးတို့မှာ အသက်ရှည်မှုဟူသော အကျိုးထူး သည် ခေတ္တာဝိသုဒ္ဓိကြောင့်ပင် ဖြစ်၏ဟု မှတ်ရမည်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း-သံဝေဂကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဓမ္မဆန္ဒ အစရှိသောတရားအပေါင်းသည် တိုးပွားနေသော အခါဌ် ထိုမိဖတို့၏ ကုသိုလ်စေတနာ၏ အကျိုးပေးနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့် မွန်မွန်မြတ်မြတ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ယေ ပနေတ္ထ၊ ပေါတဇ္ဇေ ဝ။ ။ဣတိ ဇုမသ္မိ ပနသ္ဌလောဇ္ဇက၊ တတ္ထ ဣတိ ယထာ ဝုတ္တံ ကုသလမ္ပေ သမာဒါယ ဝတ္တမာနေ သတ္တနိကာယေ၊ တတ္ထေ ဝါတိ တသ္မိံ ဧယဝသတ္တနိကာယေ၊ ဤဋ္ဌိကာဖွင့်အတိုင်းအနက်ခပ်းသည်၊ "တတ္ထ" ဟူသောသံဝဏ္ဏာ တမ္ဘကား ယခု အဌကထာစာအုပ်များဌ် မတွေ့ရတော့၊ သို့သော် ထိုပုဒ်ပါမှ အဓိပ္ပါယ် ပြည့်စုံပေမည်။

ဆိုလိုရင်းကား။ ။ဆယ်နှစ်တမ်းကာလဌ် သံဝေဂရ၍ ကုသိုလ်ဖြူကြသော မိဖတို့၏ သားသျှီးများသည် အနှစ်နှစ်ဆယ် အသက်ရှည်၏၊ ထိုသားသျှီးတို့သည် မိဖတို့နှင့် အတူ မိမိတို့လည်း ကုသိုလ်ဖြူပြီးနောက် စုတေကြသောအခါ အကြောင်းအားလျော်ဌာ ဤလူ့ပြည်ဌ် ဖြစ်ကြပြန်၏၊ ထိုသတ္တဝါတို့၏ အသက်ရှည်မှုကား မိမိတို့၏သီလကြောင့် ဖြစ်ရသည်ဟု ဆိုလိုသည်။

အတ္တနောဝ သီလသမ္ပတ္တိယာ။ ။ဤဌ် အဋ္ဌကထာဖြစ်သော (သားသျှီးတို့၏သန္တာန်ဌ် ဖြစ်သော) သီလရှိမှုက အသက်ရှည်ဖို့ရန် ထူးသောအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် "အတ္တနောဝ သီလသမ္ပတ္တိယာ" ဟုဆိုသည်၊ သို့သော် ခေတ္တာဝိသုဒ္ဓိလည်းမကင်းနိုင်ပါ။

စတ္တာရီသ ဃောယုကာတိ အာဒယော- ကုန်သော၊ ကောဌာသာ- အစုတို့ကို၊ [စတ္တာရီသဝဿာယုက မှ အာဘိတိဝဿသဟဿာယုက တိုင်အောင်သော တဆယ့်တပါးသော အစုတို့ကို၊] အဒိန္နာဒါနာဒီဟိ - အဒိန္နာဒါန အစရှိသည်တို့မှ၊ [အာဒိဖြင့် ကာမေသုမိစ္ဆာစာရမှ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိက တိုင်အောင်သော ဆယ်ပါးတို့ကို ယူ။] ပဋိဝိရတာနံ— ရှောင်ကြဉ်မှုတို့၏၊ ဝသေန— အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ [ဆယ်ပါး ဆယ့်တပါးတို့၏ သရုပ်အကျယ်ကို ပါဠိတော်၌ ကြည့်ပါ။]

သခ်ၣာဇ ဥပ္ပတ္တိ ဝဏ္ဏနာ

၁၀၆။ ဣစ္ဆာတိ - ကား၊ မယုံ-အား၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေထ - ပေးပါကုန်၊ ဣတိဝေံ - ဤသို့ (နှုတ်မြွက်၍ တောင်းခြင်းဖြင့်)၊ ဥပ္ပဇ္ဇနက တဏှာ - ဖြစ်သော တဏှာတည်း၊ အနုသနန္တိ—ကား၊ နအာသနံ— ထမင်းမစားလိုခြင်းတည်း၊ အဝိပ္ပ ရိက ဘာဝေါ— ပြန့်ပြန့် ပြောပြော မရှိသည်၏ အဖြစ်တည်း၊ (သက်သက် လက်လက် မရှိသည်၏ အဖြစ်တည်း၊)၊ ကာယာလသိယံ-ကိုယ်၏ ပျင်းရိသည်၏ အဖြစ်တည်း၊(ကိုယ်လေးလံ ထိုင်းမှိုင်းခြင်းတည်း)၊ ဘတ္တံ-ထမင်းကို၊ ဘုတ္တာနံ-စားပြီးသူတို့၏၊ ဘတ္တသမ္မဒ ပစ္စယာ - ထမင်းဖြင့် ယစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ (ထမင်းဆီယစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်)၊ နိပဇ္ဇိတုကာမတာ ဇနကာ—အိပ်ခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ ကာယ ဒုဗ္ဗလ ဘာဝေါ-ကိုယ်၏ အားမရှိသည်၏ အဖြစ်တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဇရာတိ-ကား၊ ပါကဋဇရာ—ထင်ရှားသော ဇရာတည်း၊ [အသက်ကြီး၍ သွားကျိုးခြင်း ဆံဖြူခြင်း စသည်ဖြင့် ဖြစ်ရိုး ဖြစ်စဉ် အထင်အရှားအိုခြင်းတည်း။]

ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ဘာတိကာတိ—ကား၊ ဧတောသု-ဤ ဂါမ, နိဂမ, ရာဇဓာနီတို့၌၊ (ဤ ရွာ, နိဂုံး, မင်းနေပြည်တို့၌)၊ ကေဂါမသာ-တခုသော ရွာ၏၊(တခုသော

ဣစ္ဆာ အနုသနံ။ ။ထမင်းစားလိုခြင်း (ထမင်းဆာခြင်း) သည် "ဣစ္ဆာ" တည်း၊ ထမင်းစားလိုမှသာအခါ ထမင်းပေးကြပါ (ကျွေးကြပါ) ဟု တောင်းရလောက်အောင် ဆာသောဒုက္ခဝေဒနာ ဖြစ်၏။ ဤကား ရောဂါတမျိုးတည်း၊ ထမင်းစားပြီးသောအခါ ထမင်းကိုလည်း ထပ်၍ မစားချင်တော့, ဟိုအလုပ် ဒီအလုပ်ကိုလည်း မလုပ်ချင်ပဲ ခန္ဓာကိုယ် ထိုင်းထိုင်းမှိုင်းမှိုင်းဖြစ်၍ အိပ်ချင်နေသလို ဖြစ်သော ကိုယ်လက် မအီမသာ ဖြစ်မှုသည် "အနုသန" တည်း၊ ဤကား ရောဂါတမျိုးပင်၊ အနှစ်ရှစ်သောင်း အသက်ရှည်ရာအခါဝယ် လူတို့၌ အထက်ပါ ရောဂါနှစ်မျိုးနှင့် ဇရာဟူသော ရောဂါ သုံးမျိုးသားရှိသည်။

ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ဘာတိကာ ။ ။ သမ္ဘတနံ သမ္ဘာတော၊ ကုက္ကုဋ္ဌာနံ+ သမ္ဘာတော ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ဘာတော၊ ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ဘာတော+တောသု + အတ္ထိတိ ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ဘာတိကာ၊ ရွာတရွာ၌ အစွန်ဆုံးအိမ်၏ အမိုးမှ အစွမ်းကုန် ပျံလာသော ကြက်သည် အခြား

ရ္ဓာတ္ဝ် ပါ၀ဝ်သော အိမ်တအိမ်၏၊) ဆဒန ပိဋ္ဌိဧတာ–အမိုး အပြင်မှ၊ (ဆမိုး အစွန်မှ)၊ ဥပ္ပတိတ္ဝာ-ပျံတက်၍၊ ဣတရဂ ါမသ-အခြားရ္ဓာ၏၊(အခြားရ္ဓာတ္ဝ် ပါ၀ဝ်သော အိမ်၏၊) ဆဒနပိဋ္ဌေ- ၌၊ ပတန သခ်ၢဧတာ - ကျခြင်း ဟု ဆိုအပ်သော၊ ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ဘာတော – ပျံသော ကြက်၏ ကျခြင်းသည်၊ အတ္ထိ - ရှိ၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊(ထိုသို့ ကြက်၏ ပျံကျခြင်းရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) (တာ–ထို ဂ ါမ, နိဂမ, ရာဇဓာနီတို့သည်၊) ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ဘာတိကာ–တို့ မည်၏။

ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ဘာဒိကာတိပိ – ဟူ၍လည်း၊ ပါဋိေ – ပါဋိတော် ပါ၌သည်၊ အတ္ထိ – ရှိသေး၏၊ ဧတာသု – တို့၌၊ ဂ ါမန္တရဧတာ– ရ္ဓာတပါးမှ၊ (အခြား တရ္ဓာမှ) ဂ ါမန္တရံ - အခြားတရ္ဓာသို့၊ ကုက္ကုဋ္ဌာနံ- တို့၏၊ ပဒသာ- ခြေဖြင့်၊ ဂမနသခ်ၢတော–သွားခြင်း ဟု ဆိုအပ်သော၊ ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ဘာဒေါ- ကြက်တို့၏ သွားခြင်းသည်၊ အတ္ထိ- ၏၊ ဣတိ အတ္ထော- နက်၊ ဥဘယမ္ပိ – နှစ်ပါးစုံလည်း ဖြစ်သော၊ (ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ဘာတိကာ, ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ဘာဒိကာအား ဖြင့် နှစ်ပါးစုံလည်း ဖြစ်သော)၊ ဧတံ–ဤပုဒ်သည်၊(ဂ ါမ နိဂမ ရာဇဓာနီနံ–တို့၏၊)[သမ္မန်ထည့်။] ဃနနိ၀ ါသတံယေ၀-တခဲနက် တည်နေသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ၊ ဒီပေတိ – ပြ၏၊ အ၀ိစိ မညေ ဖုဋ္ဌော ဘ၀ိဿတိ–ကား၊ အ၀ိစိ မဟာနိရယော ၀ိယ – အ၀ိစိ ငရဲကြီးကဲ့သို့၊ နိရန္တရပူရိတော – အကြားမရှိအောင်ပြည့်သည်၊ ဘ၀ိဿတိ – လိမ့်မည်။[မညေကို ၀ိယ ဟု ဖွင့်သည်၊ မညေသည် ဥပမာနဇောတက နိ၀ါတ်-ဟူလို။]

၁၀၇။ အသီတိ၀ဿသတသဟဿာယုကေသု၊ပေ၊ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိဘိ-အသီတိ ၊ပေ၊ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိဟူသော ဤစကားကို၊ ၀ဓုမာနက၀ေသန–တိုးပွားဆဲ အာယု

တရ္ဓာ၏ အိမ်မိုးပေါ်သို့ ကျရ၏၊ တရ္ဓာနှင့်တရ္ဓာ မ၀ေးလှပဲ ရ္ဓာချင်း ဆက်လုနီးပါး ဖ

်ကားနေသော ရ္ဓာ နိဂမ်း မင်းနေပြည်မှား၊ ဤကို ထောက်၍ "ကြက်ပျံ့တကျ· စည်ကားသည် "ဟု ပြောကြ၏၊ ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ဘ၊ဒိကာပါ၌ဤ အတောင်ဖြင့် မပျံ့ပဲ ခြေဖြင့်သွားခြင်းကို ယူထား၊သည်သာ ထူး၏။

ဖုဋ္ဌော ॥ ॥ ကေအင်္ဂတ္တုရ, ကာယဂတာသတိ၀ဂ္ဂ၌ "စေတသာ ဖုဋ္ဌော"ပုဒ် အဖွင့် ၌-၌ တို့ကို ထောက်၍ ဖရဏတ် – ဗျာပန အနက်ဟော ၊ တ ပစ္စည်း၊ ဖ၌ (အ) ကို ဥ၊ တကို ဋ ပြု၊ "ဖုဋ္ဌော-ဖြန့်အပ်သည်၊ ၀ါ–ပျံ့နှံ့သည်"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ပျံ့နှံ့ဟူသည်လည်း လူတို့ဖြင့် ပြည့်နေခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် " ပူရိတော "ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထ ဖွင့်သည်။

နု ၀ဓုမာနက၀ေသေန ဝုတ္တံ ॥ ॥ပါဋိတော်၌ "ဆယ်နှစ်တမ်းမှစ၍ အသက်ရှစ်သောင်းတမ်း၌ မေတ္တေယျဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူလိမ့်မည်"ဟုဟောတော်မူထား၏၊ ထိုသို့ဆိုလျှင် "အသီတိ၊ပေ၊ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ"ဟူသော စကားကို တက်ကပ်၏အစွမ်းဖြင့် ဧဟာအပ်ရာ ရောက်၏၊ အမှန်မှာ တက်ကပ်၏အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော စကား မဟုတ်ပါ။

ကပ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (တက်ကပ်၏အစွမ်းဖြင့်)၊ နဝုတ္တံ—ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်၊ [အဘယ်ကြောင့် တက်ကပ်၏အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မမူအပ်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "နဟိ" စသည်ကိုမိန့်။] (ကသ္မာ-နည်း၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓါ—တို့သည်၊ ဝဓုမာနေ-တိုးပွားဆဲဖြစ်သော၊ အာယုမ္ပိ— အာယုကပ်၌၊ (အသက်တမ်း၌)၊ နနိဗ္ဗတ္တန္တိ—မဖြစ်ကုန်၊(ပွင့်တော်မမူကုန်)၊ ပန—စင်စစ်ကား၊ ဟာယမာနေ— ဆုတ်ယုတ်ဆဲဖြစ်သော အာယုကပ်၌၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ— ကုန်၏၊ (တသ္မာ—ကြောင့်၊ အသီတိ၊ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိတိ-ဟူသော စကားကို၊ ဝဓုမာနကဝသေန နဝုတ္တံ-အပ်၊) [ကသ္မာ၏ အမေးကို ဖြေသည်။] တသ္မာ - ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အသီတိ၊ပေ၊ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ ဟူသော စကားကို တိုးပွားဆဲဖြစ်သော အာယုကပ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မမူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ [ဖလဝါကျကို ပြန်စွဲသည်။] ယဒါ—၌၊ တံ အာယု- ထို အသက်တမ်းသည်၊ ဝဓိတ္မာ - တိုးတက်၍၊ အသင်္ခေ်ယျတံ- အသင်္ခေ်ရှိသည်၏ အဖြစ်သို့၊ ပတ္တာ – ၍၊ ပုန-ဖန်၊ ဟာယမာနံ—ဆုတ်ယုတ်လျက်၊ အသီတိဝဿ သဟဿကာလေ — အနှစ် ရှစ်သောင်း ရှိရာအခါ၌၊ ဌဿတိ-တည်လိမ့်မည်၊ တဒါ-၌၊ (မေတ္တေယျောနာမ-မေတ္တေယျမည်သော၊ ဘဂဝါ-သည်၊) ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ- ပွင့်တော်မူလိမ့်မည်၊ ဣတိ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌမ္ဘော-၏၊[တသ္မာ၏ စပ်ပုဒ်မရှိသောကြောင့် "ဒဋ္ဌမ္ဘော"ဟု ထည့်သည်။] ပန-ဆက်၊ ပရိဟာရိဿတိတိ ဣဒံ-ကို၊ ပရိဝါရေတ္မာ- ခြံရံ၍၊ ဝိစရန္တာနံ-လှည့်လည်သော ရဟန်းတို့၏၊ ဝသေန ဝုတ္တံ။

နဟိ၊ပေ၊နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ။ အဘယ်ကြောင့် တက်ကပ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မမူကြောင်းကို သိနိုင်သနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "နဟိ" စသည်ကိုမိန့်၊ ဘုရားရှင်တို့သည် တက်ကပ်၌ ပွင့်ရိုးထုံးစံ မရှိ, ဆုဘက်ပ်၌သာ ပွင့်ရိုးထုံးစံ ရှိကြသောကြောင့် သိရပါသည်—ဟူလို။

တက်ကပ်၌ မပွင့်ပုံ။ ။ သတ္တာနံ ဝမိမာနာယုကကာလေ (တိုးတက်သော အသက်တမ်းရှိရာ အခါ၌) ဗုဒ္ဓါ နနိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ သံသာရေ သံဝေဝသ ဒုဗ္ဘိဘာဝနိယတ္တာ (သံသရာ၌ ပြိုးပွေ့မှု၏ခဲယဉ်းသဖြင့် ထင်ရှားစေအပ်သောကြောင့်တည်း၊) - ဟူကား။ ထို့ကြောင့် အနှစ်ရှစ်သောင်းတမ်းမှ အသင်္ခေ်ယျတမ်းတိုင်အောင် တိုးတက်၍, တဖန် ထို အသင်္ခေ်ယျတမ်းမှ ဆုတ်လာသောအခါ အနှစ် ရှစ်သောင်းတမ်းသို့ ရောက်လိမ့်မည်၊ ထို အခါကျမှ မေတ္တေယျဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူလိမ့်မည်။

ပရိဝါရေတ္မာ ဝိစရန္တာနံ။ ။ သော အနေကသဟဿံ ဘိက္ခုသံဃံ ပရိဟာရိဿတိ ဟု ဟောတော်မူထား၏၊ ထို စကားကို ဘုရားရှင်၏ နောက်က ကြွတော်မူလေရာရာ အခြေအရံ အဖြစ်ဖြင့် လိုက်ပါသော ရဟန်းတို့ကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူသည်၊ အမှန်မှာ ထို ဘုရားရှင်သည် ထောင်ပေါင်း သောင်းပေါင်း သိန်းပေါင်း သန်းပေါင်း များစွာသော ရဟန်းတို့ကို ခေါ်ခေါ်ဆောင် လမ်းပြတော်မူပါလိမ့်မည်။

ယူပေါ်တိ - ကား၊ ပါသာဒေါ - ပြာသာဒ်ကို၊ (ကာရာပိတောဒ္ဓစပ်)၊ ရညော ၊ပေ၊ ကာရာပိတောတိ - ကား၊ ဟေတုဘူတေန — အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ရညာ - မဟာပနာဒမင်းကြောင့်၊ တဿ - ထိုမင်း၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှါ၊ ဒေဝရာဇေန - နတ်တို့၏ မင်းဖြစ်ဘော၊ သက္ကေန - သိကြားသည်၊ ဝိသကမ္မဒေဝပုတ္တံ - ဝိသကြုံနတ်သားကို၊ ပေသေတွာ - စေလွှတ်၍၊ ကာရာပိ တော—ပြုစေအပ်ပြီ၊ (ဆောက်လုပ်စေအပ်ပြီ)၊ ကိရ-ခဲ့၊ [ရှေးနိဿယ၌ "ကိရ- အကြောင်းကား" ဟု ပေး၏။] ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဒ္ဒေ-ကုန်သော၊ ပိတာပုတ္တာ-အဖေနှင့် သားဖြစ်ကုန်သော၊ နဋ္ဌကာရာ-ကျူးထရံပြုလုပ်သူတို့သည်၊ (ကျူးအလုပ်သမား တို့သည်၊) ပစ္စေကဗုဒ္ဓသ- ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၏အတွက်၊ နဋ္ဌေဟိစ— ကျူးတို့ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဥဒုမ္မရေဟိစ - ရေသဖန်းသားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဏသာလံ — သစ်ရွက် အမိုးအကာရှိသော ကျောင်းကို၊ ကာရာပေတွာ - ဆောက်လုပ်စေ၍၊ တံ—ထို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို၊ တတ္ထ-ထိုကျောင်း၌၊ ဝါသာပေတွာ-နေစေ၍၊ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ—တို့ဖြင့်၊ ဥပဋ္ဌဟိ သု—ပြုစု လုပ်ကျေးကုန်ပြီ။

တေ-ထို သားအဖနှစ်ယောက်တို့သည်၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ နိမ္မတ္တာ- ကုန်ပြီ၊ တေသု- ထို သားအဖနှစ်ယောက်တို့တွင်၊ ပိတာ-သည်၊ ဒေဝလောကေယေဝ-နတ်ပြည်၌သာ၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ၊ ပုတ္တော-

---

ယူပေါ။ ။ယူပေါတိ ပါသာဒေါဟု ဖွင့်၏၊ ယူပနှင့် ပါသာဒသည် ပရိယာယ် ဟု ဆိုလို၏၊ အဘိဓာန် (၂ဝဂ) ၌လည်း ပါသာဒေါ့စေ၀ ယူပေါထဟု ပရိယာယ်ပင် ဆို၏။ ဤပုဒ်ကို ဋီကာ၌ သမုဿိတဇ္ဇေန ယူပေါ၀ိယာတိ ယူပေါ (မတ်မတ် စိုက်ထောင် အပ်သောကြောင့် တိုင်နှင့်တူသော ပြာသာဒ်)၊ ယူပန္တိ ဣဒေ သတ္တာ အနေကာဘူမိ ကူဋာ၀ါရော ၀ရကာဒိ (ကူဋာ၀ါရ+ သြ၀ရကာဒိ) ၀န္ဒ တာယာတိ ယူ၃ပါ၊ (များစွာ သော အထပ်, အလွှာ၌တပ်အပ်သောအိမ်, အခန်းငယ်ရှိသောကြောင့် သတ္တ၀ါတို့၏ တွေ၀ေ မေ့မှုးရာ (ပျော်ပျော်ပါးပါး ခံစားရာ) ပြာသာဒ်ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုသည်) [ယူပ ဓာတ်- ဓမ္မာဟနအနုက်ဟော+ အ ပစ္စည်း၊ ယုဒ္ဓ ဒီဃပြု။]

ရညာ ဟေတုဘူတေန။ ။ထိုပြာသာဒ်ကို မဟာပနာဒမင်း ဆောက်လုပ်အပ် သည်မဟုတ်၊ အမှန်မှာ အောက်၌ ပြုအပ်သည့်အတိုင်း ထို မဟာပနာဒမင်းအတွက် သိကြားမင်းက ဝိသကြုံနတ်သားကို ဆောက်လုပ်ခိုင်းသော ပြာသာဒ်ဘည်း၊ ထို့ကြောင့် "ရညာ မဟာပနာဒေန ကာရာပိတော"၌ "ရညာ မဟာပနာဒေန"ဝယ် "ဟိတ်အနက်၌ တတိယာ၀ိဘတ်သက်ပါ" ဟု သိစေလို၍ "ရညာ ဟေတုဘူတေန" ဟု ဖွင့်သည်၊ [ရညာ ဟေတုဘူတေနာတိ ဟေတု အတ္ထေ ကရဏ၀စနန္တိ ဒဿေတိ၊— ဋီကာ။] ဆက်ဦးခုံ- "မဟာပနာဒမင်းကြောင့် ဆောက်လုပ်စေအပ်" ဟူရာ၌ မဟာ ပနာဒမင်းအတွက် ဆောက်လုပ်ခြင်းအပ်ဟု အနက်ဖြစ်သောကြောင့် "တဿတ္ထာယ" ဟု အဓြောင့်ပြသည်။

သည်၊ ဒေဝလောကာ-မှ၊ စဝိတ္ထာ— စုတေ၍၊ သုရစိဿ — သုရစိမည်သော၊ ရညော-၏၊ ဒေဝိယာ—မိဖုရားဖြစ်သော၊ သုမေဓာယ—သုမေဓာ၏၊ ကုစ္ဆိသ္မိं-ဝမ်း၌၊ နိမ္မတ္တော — ဖြစ်သည်၊ (ဟုတ္ထာ)၊ မဟာပနာဒေါနာမ-မည်သော၊ ကုမာရော-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ။

သော - ထိုမင်းသားသည်၊ အပရဘာဂေ - နောက်အဖို၌၊ ဆတ္တံ-ထီးကို၊ ဥဿာပေတ္ထာ — စိုက်ထောင်စေ၍၊ (ဆောင်း၍)၊ မဟာပနာဒေါနာမ ရာဇာ ဇာတော-ပြီ၊ အထ-၌၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ ပုညာနုဘာဝေန-ကောင်းမှု၏ အာနုဘော်ကြောင့်၊ ဒေဝရာဇာ- သော၊ သက္ကော- သည်၊ ဝိဿကမ္မ ဒေဝပုတ္တံ—ကို၊ ရညော—မင်း၏အတွက်၊ (တဒတ္ထသမ္ဘဒါနိ) ပါသာဒံ- ကို၊ ကရောဟိ- ပြုချေ၊ ဣတိ- ဤသို့ပြော၍၊ ပဟိဏိ- စေလွှတ်ပြီ၊ သော — ထို ဝိသကြုံနတ်သားသည်၊ တဿ — ထိုမင်းဖို့၊ ပဌဝိသတိ ယောဇနုပ္ပေဓံ — (၂၅)ယူဇနာ အမြင့်ရှိသော၊ သတ္တရတနမယံ-ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော၊ သတဘူမကံ-ဘုံဆင့်တရာရှိသော၊ (အထပ်တရာရှိသော)၊ ပါသာဒံ-ကို၊ နိမ္မိနိ-ဖန်ဆင်းပြီ၊ ယံ-ယင်းပြာသာဒ်ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဇာတကေ - မဟာပနာဒဇာတ်တော်၌၊ မဟာပနာဒေါနာမ သော ရာဇာ၊ပေါ၊ဝေယျာဝစ္စကရောတ ဝါတိ— ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

၎ မဟာပနာဒေါနာမ ၊ပေ၊ ဇာတော။ ။ဥဿာဟသမ္ပတ္တိ အာဒိနာ မဟတာ ရာဇာနုဘာဝေန, မဟတာစ ကိတ္တိသဒ္ဒေန, သမန္နာဂတတ္တာ (မဟာပနာဒ၏အဖွင့်) စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထုဟိ မဟာဇနဿ ရဉ္ဇနတော (ရာဇာ၏အဖွင့်) မဟာပနာဒေါနာမ ရာဇာ ဇာတော၊- ဋီကာ။

အဓိပ္ပါယ်။ ။ရဲစွမ်းသတ္တိ စသော ကြီးကျယ်သော မင်း၏အာနုဘော်နှင့်လည်းကောင်း, ကြီးကျယ်သောကျော်စောသံနှင့်လည်းကောင်း ပြည့်စုံသောကြောင့် "မဟာပနာဒ" မည်၏၊ ကြီးကျယ်သော မင်း၏အာနုဘော် , ကြီးကျယ်သော ကျော်စောသံရှိသော မင်း-ဟူလို၊ မဟာ-ကြီးကျယ်သော+ ပနာဒေါ— ကျော်စောသံ၊ ရာဇာမည်ပုံ ထင်ရှားပြီ။

ဇာတကေ ဝုတ္တံ။ ။ မဟာပနာဒေါနာမ သော ရာဇာ အစရှိသောစကားသည် တိကနိပါတ် ပဒုမဝဂ် ဇာတကဋ္ဌကထာ (၃) အုပ် စာမျက်နှာ (၂၉၉)၌ ပါ၏၊ ထိုစကားကို ဘုရားရှင်သည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးမှ ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်းဝယ် မိန့်တော်မူအပ်၏၊ ဋီကာ၌ကား "အာယသ္မာ ဟိ ဘဒ္ဒဇိတ္ထေရော အတ္တနာ အဒ္ဓါဝုတ္ထပုဗ္ဗံ သုဝဏ္ဏပါသာဒံ ဒဿေသတ္ထာ ဧဝမာဟ" ဟု ဖွင့်၏၊ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းများအား ဤဂါထာများကို ဟောတော်မမူမီ ဘုရားရှင်၏အမေးကို ဘဒ္ဒဇိထေရ်က ဖြေပုံကို ပြသည် ဟု ယူမှ ဇာတကဋ္ဌကထာနှင့် ညီပေလိမ့်မည်။

ဂါထာအနက်။ ။ယဿ-အကြင်မင်း၏၊ ယူပေါ-ပြာသာဒ်သည်၊ သုဝဏ္ဏယော-ရွှေပကတိရှိ၏၊ (ရွှေအတိပြီး၏)၊ [သုဝဏ္ဏမယောဟု ဆိုလိုလျက် ဂါထာဖြစ်၍ "မ"အက္ခရာ ချေထားသည်။] တိရိယံ-အနုံအားဖြင့်၊ သောဋ္ဌသုဗ္ဗေဒေ-မြား တဆယ့်ခြောက်စင်းကျ အကျယ်ပမာဏ ရှိ၏၊ [ယူဇနာအားဖြင့်ကား တယူဇနာ၏ ထက်ဝက်ပမာဏ ရှိ၏။] အဿ – ထိုပြာသာဒ်၏၊ ဥဒ္ဓံ- အစောင့်သည်၊ (အမြင့်သည်)၊ သဟဿဓာ - မြားကျတထောင် ပမာဏသည်၊ အဟု – ဖြစ်ပြီ၊ [ဂါထာဖြစ်၍ "အာဟု"ဟု ဒီဃဖြင့် ဆိုထား၏၊ အဟောသိနှင့် အနက်တူသော "အဟု" ပုဒ်ရင်းတည်း။]

သဟဿုကဏ္ဍော – ဘုံဆင့်တထောင် ရှိ၏၊ သတဂေဏ္ဍု - အရာမကသော အထွဋ်ရှိ၏၊ ဓဇာလု - မျှားသောတံခွန် ရှိ၏၊ (ထိုထို အထွဋ်တို့၏အဖျားဌ ထပ်ထားအပ်သော ရွှေအလံ ငွေအလံရှိ၏၊) ဟရိတာမယော- စာမီကရမည်သော ရွှေဖြင့် ပြုအပ်၏၊ ဝါ - စိမ်းညိုသောပတ္တမြားဖြင့် ကာရံအပ်၏၊ တတ္ထ – ထိုပြာသာဒ်ဌ၊ ဆ သဟဿာနိ - ခြောက်ထောင်ကုန်သော၊ ဂန္ဓဗ္ဗာ-ကချေသည် အမျိုးသို့တို့သည်၊ သဘ္ဘာဓာ - ခုနစ်ပါးသောအပြားဖြင့်၊ ဝါ - ခုနစ်ပါးသော အရပ်တို့ဌ၊ အနစ္ဆုံ–ကကြကုန်ပြီ၊ သော ရာဇာ-ထို ပြာသာဒ်ပိုင်ရှင် မင်းသည်၊ ပနာဒေါနာမ–ပနာဒ မည်၏။

တိရိယံ သောဋ္ဌသုဗ္ဗေဒေ။ ။"ဝိတ္ထာရတော သောဋ္ဌသ သရပါတပ္ပမာဏော" ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ မြားတဆယ့်ခြောက်စင်းကျ ပမာဏရှိ၏၊ ထိုပုဒ်၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရှေးနိဿယဌ အောက်ပါအတိုင်း မှာထား၏၊ထို မြားတဆယ့်ခြောက်စင်းကသည် ယူဇနာ ဝက် ရှိ၏၊ မြားကျတထောင်သည် (၂၅) ယူဇနာ ရှိ၏၊ မြားတစင်းကျသည် ခြေနှစ်မာ အခေါ်အဝေါ်အားဖြင့် ကုလား လေးတာပေါင်း (၂၅၀) ရှိ၏၊ အတောင်အားဖြင့် (၁၀၀၀)ရှိ၏၊မြား(၁၆)စင်းကျ အရပ်ကား ကုလားလေးတာပေါင်း (၄၀၀၀), အတောင်အားဖြင့် (၁၆၀၀)ရှိသည်၊ မြှောက်ကြည့်ပါ။

ဥဗ္ဘမာဟု သဟဿဓာ။ ။ဋီကာအလို "ဥဗ္ဘမသ သဟဿဓာ"ဟု ရှိသင့်၏၊ "ဥဗ္ဘမာဟု သဟဿဓာ" ဟု ယခုရှိနေသောပါဌ်ကား ဋီကာဌ်ပြုအပ်သော ကေစိ ဝါဒတည်း၊ သို့သော် ထို ကေစိဝါဒသည် ဇာတကဋ္ဌကထာနှင့် ညီပါသည်။ ["ဥဗ္ဘ မာဟု"ဟု မူကွဲရှိ၏၊ ဥဗ္ဘနှင့် ဥဗ္ဘကား အနက်တူ။]

သတဂေဏ္ဍု။ ။"သတဂေဏ္ဍုတိ အနေကသတ နိယူဟဂေါ"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ထို နိယူဟကပုဒ်ကို အဘယာရာမဆရာတော်၏ အဘိဓာန် နိဿယသစ် (ဂ၆၃) ဂါထာဌ် "အထွဋ်" ဟု ဘာသာပြန်တော်မူ၏၊ ဇာတကဋ္ဌကထာဌ်ကား "သတဘူမိ ဂေါ" ဟု ဖွင့်သည်၊ ရှေးနိဿယဌ် "သတဂေဏ္ဍု - တရာသော ထုပ်လျောက်ရှိ၏၊ ဝါ–တရာသောဘုံဆင့် ရှိ၏"ဟု ပေးတော်မူ၏။

ဘဒ္ဒဇိ-ဘဒ္ဒဇိ၊ (ဘဒ္ဒဇိထေရ်ကို ခေါ်တော်မူသောစကား)၊ ယထာ- အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တွံ- သင်သည်၊ ဘာသသိ- ပြောဆို၏၊ (လျှောက်ထား၏)၊ ဧဝံ— ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဧကံ— ဤပြောသောဒ်သည်၊ တဒါ- မဟာပနာဒမင်းဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ အာသိ—ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တဒါ-၌၊ အဟံ-သည်၊ တဝ-၏၊ ဧဝယျာဝစ္စကရော-ကိစ္စကြီးငယ်ကိုပြုသော၊ သက္ကော-သိကြားသည်၊ အာသိ-ဖြစ်တော်မူခဲ့ပြီ။

သော ရာဇာ— သည်၊ တတ္ထ— ထိုပြောသောဒ်၌၊ ယာဝတာယုကံ- အသက်၏ အပိုင်းအခြားအတိုင်း၊ (အသက်ထက်ဆုံး)၊ ဝသိတ္ဝာ - နေ၍၊ ကာလံ ကတ္ဝာ ဒေဝလောကေ၊ နိမ္မတ္တိ — ဖြစ်ပြီ၊ တသ္မိံ — ထို မဟာပနာဒမင်းသည်၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ နိမ္မတ္တော-ဖြစ်လတော်၊ သော ပါသာဒေါ-သည်၊ မဟာဂဏ်ဃ-၌၊ အနုသောတံ—ရေအယဉ်အား လျှော်စီး၊ ဝါ-ရေအယဉ်သို့ အစဉ်လိုက်၍၊ ပတိ-ပြိုကျပြီ၊ တဿ-ထိုပြောသောဒ်၏၊ ဓုရသောပါန သမ္မုခဋ္ဌာနေ -စောင်းတန်းဦး၏ ရှေးရှုဖြစ်သောအရပ်၌၊ ပယာဂပတိဋ္ဌာနံ နာမ — ပယာဂပတိဋ္ဌာန မည်သော၊ နဂရံ - ကို၊ မာပိတံ - တည်ထောင် ဖန်ဆင်းအပ်ပြီ၊ ထုပိကာ သမ္မုခဋ္ဌာနေ — အထွဋ်၏ ရှေးရှုဖြစ်သောအရပ်၌၊ ကောဋ္ဌိဂါမောနာမ-ကောဋ္ဌရွာမည်သည်ကို၊ (မာပိတော)၊ အဓရဘာဂေ-၌၊ အမ္မာကံ-တို့၏၊ ဘဂဝတော-၏၊ ကာလေ— လက်ထက်တော်၌၊ သော နဋ္ဌကာရဒေဝပုတ္တော-သည်၊ ဒေဝလောကတော-မှ၊ စဝိတ္ဝာ- ၍၊ မနုဿပထေ — လူ့ပြည်၌၊ ဘဒ္ဒဇိသေဋ္ဌိနာမ — ဘဒ္ဒဇိမည်သော သေဋ္ဌေးသည်၊ ဟုတ္ဝာ-၍၊ သံတ္ထု — ၏၊ သန္တိကေ, ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ-ရဟန်းပြု၍၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိ- ပြီ။

သော—ထို အရှင်ဘဒ္ဒဇိထေရ်သည်၊ နာဝါယ - ဖြင့်၊ ဂင်္ဂါတရဏဒိဝသေ— ဂင်္ဂါမြစ်ကို ကူးရာနေ့၌၊ ဘိက္ခုသံဃဿ—အား၊ တံ ပါသာဒံ-ကို၊ ဒယော တိ— ပြု၏၊ ဣတိ - ဤသို့ အစရှိသော၊ [ဣတိ သဒ္ဒါ အာဒိအနက်ဟော။] ဝတ္ထု— ဘဒ္ဒဇိထေရ်၏ ဝတ္ထုကို၊ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ-ချဲ့ထိုက်၏၊ [ထို ဝတ္ထု ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာနှင့် ဇာတကဋ္ဌကထာ မဟာပနာဒဇာတ်တော် စသည်တို့၌ ပါသည်။] ပန - ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ၊ ကသ္မာ- ကြောင့်၊ သေ ပါသာဒေါ- သည်၊ နအန္တရဟိတော-မကွယ်မပျောက်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဣတရဿ - အခြားသော နဋ္ဌကာရ နတ်သား၏၊ [နတ်ပြည်၌ ကျန်ရစ်ခဲ့သည့် အဖဖြစ်သော နဋ္ဌကာရနတ်သား၏။] အာနုဘာဝါ— အာနုဘော်ကြောင့်၊ (နအန္တရဟိတော)၊ တေန - ထို ဘဒ္ဒဇိထေရ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ ပုညံ ကတ္ဝာ, ဒေဝလောကေ-၌၊ နိမ္မတ္တ ကုလပုတ္တော—ဖြစ်သော အမျိုးသားသည်၊ (ကျေးဇူးရှိသည် ဘဝတုန်းက အဖဖြစ်ခဲ့သော အမျိုးသားသည်)၊ အနာဂတေ- ၌၊ (အနှစ်ရှစ်သောင်း အသက်တမ်းရှိသော အရိမေတ္တေယျဘုရားရှင် ပွင့်တော်

မူရာ အခါ၌)၊ သခ်ၢါနာမ - ရာဇာ ဘဝိယတိ၊ တယ - ထိုမင်း၏၊ ပရိဘောဂတ္ထာယ— သုံးဆောင်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ သော ပါသာဒေါ, ဥဒ္ဒဟိယတိ - ရေမှုထွက်ပေါ်လာလိမ့်မည်၊ တသ္မာ—ကြောင့်၊ နှ အန္တရဟိတော-မကွယ်မပျောက်၊ ဣတိ—ဤကား အဖြေတည်း။

💬 ၁၀၀။ ဥယျာပေတ္တာတိ—ကား၊ တံ ပါသာဒံ—ကို၊ ဥဒ္ဓါပေတ္တာ—ရေမှုထွက်ပေါ်စေ၍၊ [ဥ ရှေးရှိသော + သိမာတ် + ဏာပေပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ဥယျာပေတ္တာကို ဥဒ္ဓါပေတ္တာ ဟု ဖွင့်သည်၊ ဥ ရှေးရှိသော သိမာတ်သည် "ဥသိတဒ္ဓဇော" ၌ကဲ့သို့ ဥယျယအနုက်ဟောဝ။] အဗ္ဘာဝသိတ္တာတိ-ကား၊ တတ္ထ-ထိုပြာသာဒ်၌၊ ဝသိတ္တာ-နေ၍၊ တံ ဒတ္တာ ဝိယ ဇ္ဈိတ္တာတိ-ကား၊ တံ ပါသာဒံ-ကို၊ ဒါန ဝသေန - လှူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဒတ္တာ - လှူပြီး၍၊ နိရပေက္ခော-ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပရိစ္စာဂ ဝသေန စ—စွန့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း၊ ဝိယ ဇ္ဈိတ္တာ—စွန့်ပြီး၍၊ (ပဗ္ဗဇိယတိ ၌စပ်)၊စ-ဆက်၊ကယ-အဘယ်သူ့အား၊ ဧတံ—ဤသို့၊ ဒတ္တာ—၍၊ (ပဗ္ဗဇိယတိ—ရဟန်းပြုလိမ့်မည်နည်း)၊ ဣတိ—ဤကား အမေးတည်း၊ [ပါဠိတော်မှ ပဗ္ဗဇိယတိ ပုဒ်ကို ယူသည်။] သမဏာဒီနံ-ရဟန်း အစရှိသူတို့အား၊ (ဧတံ ဒတ္တာ ပဗ္ဗဇိယတိ)၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေထည်း၊ တေန—ကြောင့်၊ သမဏ၊ပေ၊ဒတ္တာတိ—ဟူ၍၊ (ဘ၀ဝါ)အာဟ။

ပန — ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ၊ ကထံ — အဘယ်နည်းဖြင့်၊သော-ထိုသခ်ၢမည်သောမင်းသည်၊ကေ-တဆောင်သော၊ပါသာဒ-ကို၊ ဗဟူနံ-များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ဒဿတိ-လှူလိမ့်မည်နည်း၊(လှူမှာတဲ့လား)၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ အယ-ထိုမင်း၏၊ စိတ္တံ - သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ ယတိ ဂ,ကိရ— ဖြစ်လိမ့်မည်တဲ့၊ (ကိ — အဘယ်သို့ ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း)၊ အယံ ပါသာဒေါ- သည်၊ ဝိပ္ပကိရိယတု — ဖရိုဖရဲ ကြဲအပ်ပါစေ၊ ဣတိ - ဤသို့ စိတ်ဖြစ်လိမ့်မည်တဲ့၊ သော- ထိုပြာသာဒ်သည်၊ ခဏ္ဍ ခဏ္ဍသော - အပိုင်း အပိုင်းအားဖြင့်၊ ဝိပ္ပကိရိယတိ — ဖရိုဖရဲ ကြဲလိမ့်မည်၊ သော — ထိုမင်းသည်၊ တံ-ထိုပြာသာဒ်ကို၊ အလဂ္ဂ မာနောဝ - မငြိကပ်သည်သာ၊ ဟုတ္တာ၊ ယော - အကြင်သူသည်၊ ယတ္တကံ-အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဝတ္ထုကို၊ ဣစ္ဆတိ၊ သော—

ဒတ္တာ, ဝိယ ဇ္ဈိတ္တာ။ ။[သဒ္ဓမာတ်သည် စွန့်လှူခြင်းအနက် ဟောရာ၌ ဘူဝါဒိ ဖြစ်သောကြောင့် ဝိယ ဇ္ဈိတ္တာ ဟုလည်းကောင်း, ဣကို ပြေ၍ ဝိယ ဒ္ဓေတ္တာ ဟုလည်းကောင်း ရှိသည်။] ထိုပြာသာဒ်ကို မိမိ၏ သိမ်းပိုက်အပ်သောဝတ္ထုအဖြစ်မှ စိတ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ လှူမှုကို "ဒတ္တာ" ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ စိတ်ဖြင့်လှူပြီးနောက် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သူပိုင်ဖြစ်အောင် ကိုယ်တိုင်လက်ရောက် ပေးလှူသောအခါ ငဲ့ကွက်မှုမရှိတော့ပဲ စွန့်လိုက်ခြင်းကို "ဝိယ ဇ္ဈိတ္တာ"ဟု ဆိုသည်၊ ဤသို့ ဤနေရာ၌ အတူးမှတ်ပါ။— ဋီကာ။

သည်၊ တတ္တက်-ကို၊ ဂဏ္ဍတု-ယုပါစေ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောရ၏၊ ဒါနဝေသန-ဖြင့်၊ ဝိယဇ္ဈတိ — လိမ့်မည်၊ [ထိုပြာသာဒ်သည် ရတနာချည်း ပြစ်သောကြောင့် အဆောက်အဦ ပျက်စီးသွားသော်လည်း ယူနိုင်သည်။] တေန- ကြောင့်၊ ဒါနံ ဒတ္တာ၊ပေ၊ ဝိဟရိဿတိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ၊ တ္တေကေန-ဤမျှ အတိုင်း အရှည် ရှိသော ဒေသနာ အစဉ်ဖြင့်၊ [တ္တေကေနာတိ ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိ ကတ္တာ ယာဝ ပဗ္ဗဇိဿတီတိ ပဒံ၊ တ္တေကေန ဒေသနာ မဂ္ဂေန၊—ဋီကာ။] ဘဂဝါ-သည်၊ ဝဇ္ဇဂါမိ ကုသလဿ-ဝဇ္ဇီသို့ အစဉ်လိုက်သော ကုသိုလ်၏၊ အနုသန္ဓိ-အနုသန္ဓေကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏။

၁၀၉။ ဣဒါနိ - ဌ၊ ဝိဝဇ္ဇဂါမိကုသလဿ—ဝဇ္ဇီ၏ဆန့်ကျင်ဘက် နိဗ္ဗာန်သို့ သွားကြောင်းကုသိုလ်၏၊ အနုသန္ဓိ-ကို၊ ဒဿေန္တော (ဟုတ္တာ)၊ပုန-ဖန်၊ အတ္ထ ဒီပါ ဘိက္ခဝေ ဝိဟရထာတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ (ဘဂဝါ)အာဟ။

ဘိက္ခုနော အာယုဝဏ္ဏာဒိ ဝမ္ဘုနကထာ ဝဏ္ဏနာ

၁၁၀။ ဣဒံ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနော အာယုသင်္ခိတ္တံ—ဟူသော ဤပါဠိဖြင့် (ဒဿေတိ ဌ)စပ်)၊ ဘိက္ခဝေ,ခေါ - သင်တို့အား၊ အံဟံ - သည်၊ အာယုနာပိ ဝစိုဿထာတိ—ဟူသော၊ ယံ - အကြင် စကားကို၊ အဝေါစံ - မိန့်တော်မူခဲ့ပြီ၊

ဣဒံ ဘိက္ခဝေနော အာယုသင်္ခိတံ။ ။[အာယုသင်္ခိတ်ဌ သင်္ခိတ်ဝိဘတ်ကို ပဌမာအနက်ဌ သက်ပါ။] ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးကို မိမိသန္တာန်ဌ ဖြစ်စေခြင်းသည် အာယု, (အသက်) မဟုတ်, အာယုကာရဏာ (အသက်ရှည်ခြင်း၏ အကြောင်း) သာတည်း၊ ဤဌ အကျိုး ဖြစ်သော အသက်၏ အာယုဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး ဌ တင်စား၍ အကြောင်းဖြစ်သော ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးကို ဖလူပစာရအားဖြင့် "အာယု သင်္ခိ" ဟု ဟောတော်မူသည်၊ ဤအဓိပ္ပါယ်ကိုရည်ရွယ်၍ " ဣဒံ အာယုကာရဏန္တိ အဓ္ဓေသော" ဟု ဖွင့်သည်။

ဋီကာ။ ။ဋီကာဌကား အာယုသင်္ခိတ်ဌ သင်္ခိ'ကို ပဌမာအနက်ဌ မသက်စေပဲ,ဣဒံ၏ စပ်ပုဒ်ကိုလည်း "ဣဒ္ဓိတမ်ခ"ဟု ထည့်ပြီးလျှင် ဣဒံနှင့် အယုသင်္ခိ'ကို တုလျာဓိကရဏဟု မယူမူ၍ တမျိုးဖွင့်ဆွားသည်၊ ထိုအလို "အာယုသင်္ခိ- အသက်ဌ (အသက်ရှည်မှုဌ)၊ ဣဒံ-ဤ ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးကို (ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးကို မိမိသန္တာန်ဌဖြစ်စေခြင်းဟူသော ဤ အကြောင်းကို)၊ ဘိက္ခုနော- ရဟန်းသည်၊ ဣဒ္ဓိတမ်ခ- အလိုရှိသိုက်၏"ဤသို့ အနက် ပေးရပေလိမ့်မည်။

ကိုယ်အဆင်းနှင့် ဂုဏ်သတင်း။ ။သီလရှိသူ၏သန္တာန်ဌ ထိုသီလကို အခြေခံ၍ အဝိပ္ပဋိသာရ (နှလုံး မသာမယာ မဖြစ်မှု), ပါမောဇ္ဇ (ဝမ်းမြောက်မှု) ပီတိ, ပဿဒ္ဓိ (အေးချမ်းမှု), သုခ (စိတ်ချမ်းသာမှု), သမာဓိ (စိတ်တည်ကြည်မှု), ယထာဘူတ ဉာဏာဒိ (အမှန်ကိုသိသောဉာဏ် စသည်) တို့ ဖြစ်၏၊ ထိုတရားများ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်

တတ္ထ-ထိုစကား၌၎ကဒံ-ဤအကြောင်းသည်၊(ဤဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးကို မိမိသန္ဓာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းသည်)၊ ဘိက္ခုနော ၏၊ အာယုသ္မိ — အသက်တည်း၊ ဝါ-အသက်ရှည်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ ဣဒံ - သည်၊ အာယုကာရဏံ — အသက်၏ အကြောင်းတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တသ္မာ — ကြောင့်၊ တုမှေဟိ - သင်ဘို့သည်၊ အာယုနာ - ဖြင့်၊ ဝနိုတုကာမေဟိ - တိုးပွားခြင်းငှါ အလိုရှိကုန်သည်၊ (သမာနေဟိ- ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့)စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဣမေ ဣဒ္ဓိပါဒါ-တို့ကို၊ ဘာဝေတမ္မာ — မိမိသန္ဓာန်၌ ဖြစ်စေထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ — ဤ အနက်ကို၊ ဒဿေတိ။

ဝဏ္ဏသ္မိ န္တိ— ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊ (ဒဿေတိ ၌စပ်)၊ ဝေါ— တို့အား၊ အဟံ-သည်၊ ဝဏ္ဏေနပိ ဝနိုဿတာတိ— ဟူသော၊ ယံ-ကို၊ အဝေါစံ၊ တတ္ထ-၌၊ ဣဒံ-ဤ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလနှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ ဝဏ္ဏကာရဏံ-အဆင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ (ကိုယ်အဆင်းနှင့် ကျော်စောခြင်းဟူသောဂုဏ်အဆင်း၏ အကြောင်းတည်း)၊ ဟိ - မှန်၊ သီလဝတော — သီလရှိသူ၏၊ (သရီရဝဏ္ဏောပိ ဂုဏဝဏ္ဏောပိ တို့၌စပ်၊) အဝိပ္ပဋိသာရာဒီနံ — နှလုံးမသာမယာ မဖြစ်ခြင်းအစရှိသည်တို့၏၊ ဝသေန-ဖြင့်၊ သရီရဝဏ္ဏောပိ-ကိုယ်၏အဆင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကိတ္တိဝသေန — ကျော်စောခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဂုဏဝဏ္ဏောပိ — ဂုဏ်ဟူသော အဆင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏတိ—တိုးပွား၏၊ တသ္မာ, တုမှေဟိ—တို့သည်၊ ဝဏ္ဏေန ဝနိုတုကာမေဟိ (သမာနေဟိ) သီလသမ္ပန္နေဟိ — သီလနှင့် ပြည့်စုံသူတို့သည်၊ ဘဝိတမ္ဗံ—ဖြစ်ထုံ၏၊ ဣတိ ဒဿေတိ။

ထိုစိတ်တို့နှင့် အတူဖြစ်သည့် မွန်မြတ်သောစိတ္တဇရူပ်များ တကိုယ်လုံးဝယ် ပုံ့နှံ့နေရကား ခန္ဓာကိုယ်၌ အဆင်းဝေတ်လည်း ထူးထူးခြားခြား ကြည်လင်နေ၏၊ ထိုသူ၏ ဂုဏ်သတင်းကား လူသတင်း လူချင်းခေါင်လျက် အရှေ့တိုင်းတွင် ဝမ်းကြွင် လှပ၍ ခုနေပေလိမ့်မည်။

မှတ်ချက်။ ။တရားထူး ရ- မရ အကဲခတ်ရာ၌ ကြည်လင်နေသော ရုပ်အဆင်းနှင့် မျက်နှာကိုကြည့်၍ အကဲခတ်ကြ၏၊ ထိုသို့ အကဲခတ်၍ ဖြစ်လောက်အောင်ပင် အဘွင်း၌ရှိသော တရားဝတ်ကြောင့် အချို့သူတို့၏ ရုပ်အဆင်းနှင့် မျက်နှာသည် ထူးထူးခြားခြား ကြည်လင်နေပေသည်၊ မျက်နှာကြည့်၍ အကဲခတ်ကြပုံကို ဘုရားရှင်နှင့် ဥပက , အရှင်အဿဇိနှင့် ဥပတိဿ (အရှင်သာရိပုတ္တရာ အလောင်း) ပရိဗ္ဗိုဇ်ဘို့ တွေ့ဆုံရာ၌ ပြောခဲ့သောစကားများဖြင့် သိပါ၊ သို့ရာတွင် သီလမစင်ကြယ်, ကိုယ်ကျင့်မခံကောင်းသော်လည်း မှင်မယုက် နေတတ်သူများလည်း ရှိကြပေသည်၊ မှင်ကောင်းသူများသည် အမှားပြုထားခဲ့သော်လည်း မျက်နှာ မယုက်ကြပါ၊ ဒုစရိုက်ဝါရင့်သူများသာ။

သုခသို့ဆိုန်- ကား၊ ဝေါ-တို့အား၊ အဟံ-သည်၊ သုခေနပိ ဝစိုဿဝတာတိ- ဟူသော၊ ယံ၊ အဝေါစံ၊ တတ္ထ-၌၊ ဝိဝေကဇ-နိဝရဏတို့မှ ကင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော၊ ပီတိသုခါဒိ နာနပ္ပကာရက-ပီတိသုခ အစရှိသော အထူးထူးသော အပြားရှိသော၊ [အာဒိဖြင့် သမာဓိ, အပ္ပီတိ, သတိပါရိသုဒ္ဓိတို့ကို ယူပါ။] ဣဒံ စျာနသုခံ-သည်၊ ဘိက္ခုနော - ၏၊ (သုခသို့ - တည်း)၊ တသ္မာ တုမှေဟိ သုခေန ဝစိုတုကာမေဟိ (သမာနေဟိ) စတ္တာရိ ဣမာနိ စျာနာနိ ဘာဝေ တဗ္ဗာနိ။

ဘောဂသို့ဆိုန်- ကား၊ ပေ၊ အဝေါစံ၊ အပ္ပမာဏာနံ — အတိုင်းအရှည် မရှိ ကုန်သော၊ သတ္တာနံ- သတ္တဝါတို့အား၊ အပ္ပဋိကူလတာ.ဝဟော- ဆန့်ကျင်ခြင်း မရှိသူ၏ အဖြစ်ကို ဆောင်တတ်သော၊ သုခသယနာဒိ ကောဒသာနိသံသော—

အပ္ပဋိကူလတာဝဟော။ ။ပဋိကူလသဒ္ဒါသည် ဆန့်ကျင်ဖက်အနက်ကို ဟော၏။ [ပဋိကူလံ တ္ထ ပ သမ္ပ ။- အဘိဓာန် (၇၁၉) ။] ဆန့်ကျင်ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ် ဟူသည် မိမိကလည်း သတ္တဝါအားလုံးတို့၌ မဆန့်ကျင်, သတ္တဝါအားလုံးတို့ကလည်း မိမိအပေါ်၌ မဆန့်ကျင်ခြင်းတည်း၊ တယောက်နှင့်တယောက် ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်နေ လျှင် ရန်သူဖြစ်တော့၏။ ယခုကား ဗြဟ္မဝိဟာရတရားကြောင့် သတ္တဝါအားလုံးတို့ အပေါ်ဝယ် ဆန့်ကျင်ဖက်မဖြစ်တော့ရကား အားလုံးပင် မိတ်ဆွေတွေချည်း ဖြစ်နေ၍ မိမိမှာ ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်ရ နေရခြင်းစသော အကျိုးများဖြစ်သည်၊ ထိုအကျိုး များကား အလွန် ချမ်းသာမှုသာ စည်းစိမ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဣဒံ ဘိက္ခုနော ဘောဂသို့ - ဤ ဗြဟ္မဝိဟာရသည် ရဟန်း၏ စည်းစိမ်" ဟု ဟောတော်မူသည်။ [ကောဒသာနိသံသော၏ သရုပ်ကို ကောဒသဂိုဏ်တွင်ရှု့ ရှုပါ။]

အနက်ပေးမှတ်ချက်။ ။ရှေးနိသယယ၌ "အပ္ပဋိကူလတာဝဟော-နှောက်ယှက်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဆောင်တတ်သော" ဟု ပေး၏။ ပဋိကူလသဒ္ဒါကို အနာ ကူလာစ ကမ္မနာမ်၌ အာကူလသဒ္ဒါနှင့် အနက်တူ၏ ဟု ဆိုလိုဟန်တူ၏။ "အနှောက် အယှက် မရှိသဖြင့် ချမ်းသာစွာနေနေရ၏" ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော်လည်း သဒ္ဒါနှင့်အနက် ကွာဟချက် များလွန်းသည်။

ဋီကာ ။ ။ အပ္ပဋိကူလတာဝဟောတိ အပ္ပမာဏာနံ သတ္တာနံ , အတ္တနောစ ဟေတု အပ္ပဋိကူလ ဘာဝတော၊ ထိုဝါကျ၏ ဆိုလိုရင်းကား- အတိုင်းအရှည်မရှိသော သတ္တဝါတို့က မိမိ၌ ဆန့်ကျင်ခြင်းမရှိ, မိမိကလည်း ထို သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ ဆန့်ကျင် ခြင်း မရှိသောကြောင့် "အပ္ပဋိကူလတာဝဟ" ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။ [အပ္ပဋိကူလ တာ ဝဟောဟု "အပ္ပဋိကူလတာ" ဟူသော ပုဒ်တစိတ်ကို ယူ၍ "အပ္ပဋိကူလ ဘာဝ ဟေတာ"ဟု အကြောင်းပြသည်။]

ချမ်းသာစွာ အိပ်ရခြင်း အစရှိသော တဆယ့်တပါးသော အကျိုးရှိသော၊ အယ်သော သမ္ဘဒီသာ ဝိပ္ပါရိတ ပြဟ္မဝိဟာရ ဘောဂေါ - ထိုကဲ့သို့သော ခပ်သိမ်းသော အရပ်တို့၌ ပျံ့နှံ့ခြင်းရှိသော ပြဟ္မဝိဟာရ ဟု ဆိုအပ်သော ဤ စည်းစိမ်သည်၊ (ဘိက္ခုနော-၏၊ ဘောဂသို့-တည်း၊) တသ္မာ၊ ပေ၊ ဘာဝေတဗ္ဗာ။

ဗလသို့နှိုင်း-ကား၊ ပေ၊ အဝေါစုံ၊ (တတ္ထ-၌၊) အာသဝက္ခယပရိယောသာနေ- အာသဝေါတရားတို့၏ကုန်ခြောင်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏အဆုံး၌၊ ဥပ္ပန္နံ- သော၊ အရဟတ္တဖလသင်္ခါတံ-အရဟတ္တဖိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဣဒံ ဗလံ-ဤအားသည်၊ (ဗလသို့ - အားမည်၏၊) [ထို အရဟတ္တဖိုလ်၏ ပျက်စီးခြင်းသဘော မရှိသည့် အတွက် တုစုံတခုသော ဆန့်ကျင်ဘက်တရားက မလွှမ်းမိုးနိုင်သောကြောင့် " အရဟတ္တဖလသင်္ခါတံ ဗလံ "ဟု ဆိုသည်။] တသ္မာ၊ ပေ၊ ဝန္ဒိတုကာမေဟိ (သမာနေဟိ) အရဟတ္တပုဂ္ဂိယာ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းငှါ၊ ယောဂေါ-အားထုတ်မှုကို၊ ကရဏီယော- ပြုထိုက်၏။

ယထယိဒံ ဘိက္ခဝေ မာရဗလန္တိ- ဟူသော ဤပါဠိတော်ဖြင့်၊ (ဒသောတိ - ဥစ္စတိ)၊ ဒေဝပုတ္တမာရ မစ္စုမာရ ကိလေသမာရာနံ-ဒေဝပုတ္တမာရ် မစ္စုမာရ် ကိလေသမာရ်တို့၏၊ ဣဒံ ဗလံ - ဤ အစွမ်းသည်၊ ဒုပ္ပသဟံ ယထာ - ခဲယဉ်းသဖြင့်

သမ္ဘဒီသာ ဝိပ္ပါရိတ ။ ။ ဟိတူပ သံဟာရာဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ (စီးပွားကို ဆောင်ခြင်း အစရှိသည်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်) [အာဒိဖြင့် သနားခြင်း စသည်ယူ၊] သမ္ဘဒီသာသု ဖရဏ အပ္ပမာဏဝသေန (အလုံးစုံသောအရပ်မျက်နှာတို့၌ မေတ္တာဖြန့်မှု၏ အတိုင်းအရှည် မရှိသည်၏အစွမ်းဖြင့်) သမ္ဘဒီသာသု ဝိပ္ပါရိကတာ၊- ဋီကာ၊ "ဥဒ္ဓံ အဓောစ တိရိယဉ္စ အသမ္ဗာဓံ- အထက် အောက် အလယ် အရပ်တိုင်း၌ နှံ့နှံ့စပ်စပ်ဖြန့်သုဖြင့် ပြန့်နှံ့ ကျယ်ဝန်း၍ ကျဉ်းမြောင်းခြင်းမရှိအောင် မေတ္တာဖြန့်ရာ၏" ဟူသော စကားတော်နှင့်အညီ အရပ်မျက်နှာတိုင်း၌ မိမိစိတ်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြန့်ထားသည်ဟု ဆိုလိုသည်။

မာရဗလံ။ ။သေနာယံ သတ္တိယံစေဝ, ထူလတ္ထေစ ဗလံ ဘဝေ၊ အဘိဓာန် (၇၆၄)လာ ဗလသဒ္ဒါ၏ အနက်တို့ဘင် ဤ၌ သတ္တိ (အစွမ်း) အနက်တည်း၊ မာရာနံ + ဗလံ မာရဗလံ = ဒေဝပုတ္တ ကိလေသ မစ္စုမာရ်တို့၏ အစွမ်းသတ္တိ၊ မာရ်ငါးပါး ရှိသော်လည်း ဤနေရာ၌ ခန္ဓနှင့် အဘိသင်္ခါရကို မပြ၊ လောက၌ ဗလအားလုံးတို့တွင် ဤ မာရဗလကို နိုင်ဖို့ရာ အခက်ဆုံးတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ယထာ၊ ပေ၊ ဣဒံ ဗလန္တိ" ဟု ဆိုသည်။

စာ၁စ်။ ။ခ္ဓလောကေကို ကေဗလမ္ပိ၌စပ်၊ ထိုပုဒ်ကိုလည်း ဒုပ္ပသဟံ ဒုရတိသမ္ဘဝံ ပုဒ်များကို လိုက်ခ်ေ၍ အဓိပ္ပါယ်ယူပါ၊ မာရဗလကို လွှမ်းမိုးရာ၌ လောကီကုသိုလ်တရားတို့ဖြင့်သာ မလွှမ်းမိုးနိုင်၊ သောတာပတ္တိမဂ်စသော လောကုတ္တရာ တရားတို့ဖြင့်ကား လွှမ်းမိုးနိုင်၏၊ ခ္ဓလောကုတ္တရာတွင် အသ်ာဆုံးဖြစ်ခ်ေသော အရဟတ္တဖိုလ်ဖြင့်ကား ကေန် လွှမ်းမိုးနိုင်ပေသည်သာ၊- ဋီကာ။

လ္ဟမ်ားမိုးအပ် လ္ဟမ်ားမိုးနိုင်သကဲ့သို့၊ ဒုရတိသမ္ဘဝံ ယထာ-လ္ဟမ်ားမိုးနိုင်ခဲ့ သကဲ့သို့၊ [ဒုပ္ပသဟံ=ဒုရေး+ပရေးရှိသော+သဟစောတ်သည် အတိဘဝန အနုက်ဟောဟု သိစေလိုရှိ "ဒုရတိ သမ္ဘဝံ"ဟု ဖွင့်သည်။] ဝေ-ဤ အတူ၊ (သို့ကလောက်) အည်-မာရ ဗလမှ အခြားသော၊ (တံ) ကေ ဗလမ်-ထို တမျိုးသော အားကို လည်း၊ နသမနုပဿာမိ-သမ္ဘည္ဘတာဉာဏ်ဖြင့် ကောင်းစွာ မြင်တော်မမူ၊ တမ်-ထို ဗလ-ထို မာရဗလကိုလည်း၊ ဣဒ မေဝ အရဟတ္တဖလ-ဤ အရဟတ္တဖိုလ်ကသာ၊ ပသဟတိ-လ္ဟမ်ားမိုးနိုင်၏၊ အတိဘဝတိ-လ္ဟမ်ားမိုး၍ ပြစ်နိုင်၏၊ အဘျောတ္ထရတိ-လ္ဟမ်ားမိုးနိုင်၏၊ [ပသဟတိကို အတိဘဝတိဟု လည်းကောင်း, အတိဘဝတိကို အဘျောတ္ထရတိဟု လည်းကောင်း အဆင့်ဆင့် ဖွင့်သည်။] တသ္မာ၊ ဧတ္ထေဝ-ဤ အရဟတ္တ ဖိုလ်၌သာ၊ (အရဟတ္တဖိုလ် အကျိုးငှါသာ)၊ ယောဂေါ ကရဏီ ယော၊ ဣတိ-ဤ အနုက်ကို၊ ဒယော-ပြု၏။

ဝေမိဒံပုညန္တိ- ကား၊ ဝေ-ဤသို့၊ (ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးကို ပွားများမှုမှစ၍ စေတောဝိမုတ္တိဟူသော ဗလကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း တိုင်အောင်သော အစီ အရင်ဖြင့်၊) ဣဒံ လောကုတ္တရပုညမ်ိ- ဤ လောကုတ္တရာကုသိုလ် သည်လည်း၊ [ပိဖြင့် လောကုတ္တရာကုသိုလ်၏ နောက်၌ဖြစ်သော ဖိုလ်ကို ယူပါ။] ယာဝ အာသဝက္ခယာ- အရဟတ္တမဂ်တိုင်အောင်၊ ပဝတ္တတိ-တိုးပွား၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝိဝဋ္ဋဂါမိ ကုသလာနုသန္ဓိ - ဝိဝဋ္ဋဂါမိကုသိုလ်၏ အနုသန္ဓေကို၊ နိဋ္ဌပေန္တော-ပြီးဆုံးစေတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အရဟတ္တနိုက္ခ္ဍေန-အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အထွင့်ဖြင့်၊ ဒေသနံ-ကို၊ နိဋ္ဌပေသိ- ပြီးဆုံးစေတော်မူပြီ၊ ["အတ္ထဒီပါ ဘိက္ခဝေ ဝိဟရထ" စသည်ဖြင့်ဝိဝဋ္ဋဂါမိကုသိုလ်၏အနုသန္ဓေကိုစတော်မူခဲ့၍ "ဝေမိဒံ ပုညံ ပဝတ္တတိ"ဖြင့် ထိုကုသိုလ်၏အနုသန္ဓေကို ပြီးဆုံးစေတော်မူသည်။] သုတ္တပရိယောသာနေ- စက္ကဝတ္တိသုတ်တော်၏ အဆုံး၌၊ ဝိသတိ- နှစ်ဆယ်သော၊ ဘိက္ခုသဟဿာနိ — ရဟန်း အထောင်တို့သည်၊ (တနည်း) ဝိသတိ ဘိက္ခုသဟဿာနိ — ရဟန်းထောင်ပေါင်း နှစ်ဆယ်တို့သည်၊ (ရဟန်း နှစ်သောင်းတို့သည်)၊ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပါပုဏိံ,သု- ရောက်ကုန်ပြီ၊ စတုရာသီတိ ပါဏသဟဿာနိ- ရှစ်သောင်း လေးထောင်သော သတ္တဝါတို့သည်၊ အမတပါနံ-နိဗ္ဗာန်ဟူသော အမြိုက်ရေကို၊ ပိဝိံ,သု-သောက်ကြရကုန်ပြီ၊ [အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ် တရားထူးရ၍ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ကြသည်-ဟူလို။] ဣတိ-စက္ကဝတ္တိသုတ်အဖွင့် အပြီးတည်း။

ပါဠိတော်။ ။ နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ဧကဗလမ္ပိ သမနုပဿာမိ၊ ယံ ဧဝံ ဒုပ္ပ သဟံ၊ ယထယိဒံ ဘိက္ခဝေ မာရဗလံ— ဘိက္ခုဘို့ မာရဗလမှ အခြားသော (အလ္ဟမ်ားမိုး ခက်သော) တမျိုးသော ဗလကိုလည်း ငါဘုရား မြင်တော်မမူ၊ ဤပါဠိတော်ကို အင္ဂ ကထာ၌ "ယထာ၊ဧ၊ပ၊နေ သမနုပဿာမိ"ဟု အဖြောင့်ဖွင့်သည်။

စက္ကဝတ္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ- သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

၄။ အဂ္ဂညသုတ်

ဝါသေဋ္ဌဘာရဒ္ဒါဇာ အဖွင့်

ဝေ ၁၁၁။ ဧवं မေ သုတန္တိ- သည်၊ အဂ္ဂညသုတ္တံ – တည်း၊ တတြ- ထိုသုတ်၌၊ အယံ- ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အနုတ္တာနုပဒဝဏ္ဏနာ - မပေါ်လွင်သော အနက်ရှိသော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်တည်း၊ ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတု ပါသာဒေတိ ဧတ္ထ – ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ အနုပုဗ္ဗိကထာ-အစဉ်အတိုင်းဖြစ်သော စကားတည်း၊ [ရှေးနိဿယ၌ အတိတေ ကိရ ဟု ပါ၌ရှိ၏၊ ကိရ – ခဲ့ဦးအုံ့ ဟု ပေး၏။] အတိတေ–၌၊ သတသဟဿာ ကပ္ပမတ္ထကေ- ကမ္ဘာတသိန်း အထက်၌၊ ဧကော-တယောက်သော၊ ဥပါသိကာ-ဥပါသိကာမသည်၊ ပဒုမုတ္တရံ-ပဒုမုတ္တရမည်သော၊ [ပဒုမုတ္တိုရ်ဟု ခေါ်ကြ၏။] ဘဂဝန္တံ-ကို၊ နိမန္တေတ္မာ–ပင့်၍၊ ပုဒ္ဓပမုခဿ-ဘုရားအမှူးရှိသော၊ ဘိက္ခုသတသဟဿဿ-ရဟန်းတသိန်းအား၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒတ္မာ- ၍၊ ဘဂဝတော - ၏၊ ပါဒမူလေ - ခြေတော်ရင်း၌၊ နိပဇ္ဇိတ္မာ–ပျပ်ဝပ်၍၊ အနာဂတေ–နောင်အခါ၌၊ တုမ္ဘာဒိသဿ–အရှင်ဘုရားကဲ့သို့ ရှုတော်မူအပ်သော၊ (အရှင်ဘုရားတို့လိုဖြစ်သော)၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ အဂ္ဂ

ဧတ္ထ အယံ စသည် ။ ။ ပုဗ္ဗာရာမေ, မိဂါရမာတုပါသာဒေဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါး အပေါင်း၌ (က) ပုဗ္ဗာရာမဟူသည် အဘယ်နည်း၊ (ခ) အဘယ့်ကြောင့် ပုဗ္ဗာရာမမည်သနည်း၊ (ဂ) မိဂါရမာတာဟူသည် အဘယ်သူနည်း၊ (ဃ) အဘယ့်ကြောင့် မိဂါရမာတာ မည်သနည်း၊ (င) အဘယ်နည်းဖြင့် မိဂါရမာတာ၏ ပြာသာဒ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သနည်း၊ ၍သို့ အဘွင်း၌ မြဲပ်နေသော အဓိပ္ပါယ်ရှိသော စောဒနာကို ဖြေတော်မူလို၍ "ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတုပါသာဒေတိ ဧတ္ထ" စသည်ကို မိန့်။

ထိုတွင် (က, ခ) ပုဏ္ဏာဘို့ကို "ဝိသာခါ သာဝတ္ထိယာ၊ ပေါ၊ ပုဗ္ဗာရာမံ နာမ ကာရာပေသိ" ဟူသော စကားဖြင့်လည်းကောင်း, (ဂ, ဃ) ပုဏ္ဏာတို့ကို "အာဘိတော၊ ပေ၊ မိဂါရမာတာတိ ဝုစ္စတိ" ဟူသော စကားဖြင့်လည်းကောင်း၊ (င) ပုဏ္ဏာကို " ပဋ္ဌိ ကုလံ၊ ပေ၊ ပါသာဒံ ကာရာပေသိ" ဟူသော စကားဖြင့်လည်းကောင်း ဖြေသည်။

အနုပုဗ္ဗိကထာ။ ။ ပုဗ္ဗံ+အနုဂတာ အနုပုဗ္ဗီ၊ အနုနှင့် ပုဗ္ဗကို သမာသ်စပ်၊ ဣတ္ထိဧကတ္တ ဤပစ္စည်း၊ အနုပုဗ္ဗီစ+ သာ+ ကထာစာတိ အနုပုဗ္ဗိကထာ၊ ဣတ္ထိ ရဿပြု၊ အစဉ်အတိုင်းဖြစ်သောစကား၊ ဆရာမြတ်ဘို့ကား အဋ္ဌ ဝုဒ္ဓိဖြင့် အာနုပုဗ္ဗိကထာ ဟု ရှိစေလို၏၊ ထိုအလို "ပုဗ္ဗံ + အနုဂတံ အနုပုဗ္ဗံဟု သမာသ်တွဲ၊ အနုပုဗ္ဗေန + ကထေ တမ္ဘာ အာနုပုဗ္ဗီ"ဟု တဒ္ဓိတ်ဆက်၊ ကထေတမ္ဘ အနက်၌ ဏပစ္စည်း, ဣတ္ထိဧကတ ဤပစ္စည်း၊ "အာနုပုဗ္ဗိကထာ-အစဉ်အတိုင်းဆိုထိုက်သောစကား"ဟု အနက်ပေးပါ။ [အနုပုဗ္ဗိ ကထံ ကထေသိ ဒါနကထံ သီလကထံ စသည်၌လည်း နည်းတူသိပါ။]

ပဋ္ဌာယိကာ-မြတ်သော အလုပ်အကျွေးမသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပါလိုမို့၊ ဣတိ-သို့၊ ပတ္ထနံ-ဆုတောင်းမှုကို၊ အဲကာသိ-ဖြည့်ပြီ၊ [ပစ္စည်းလေးပါးကို လှူရုံသာမက ရင်းရင်းနှီးနှီး အလိုရှိရာကို လှူဒါန်းသူသည် ဥပဋ္ဌာက မည်၏၊ "အနီးအပါးဌာနေ၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးသူ" ဟု ဆိုလိုသည်။]

ယာ - ထိုဥပါသိကာမသည်၊ ကပ္ပသတသဟဿံ — ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး၊ (ကမ္ဘာတသိန်းလုံးလုံး)၊ ဒေဝသုစေဝ–တိုဋ္ဌလည်းကောင်း၊ မနုဿေသု စ–တိုဋ္ဌလည်းကောင်း၊ သံသရိတွာ-ကျင်လည်၍၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဘဂဝတော–၏၊ ကာလေ— လက်ထက်တော်၌၊ ဘဒ္ဒိယနဂရေ-. ဘဒ္ဒိယမြို့၌၊ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိ ပုတ္တသ–မေဏ္ဍကသခွေး၏ သားဖြစ်သော၊ ဓနဉ္ဇယသေဋ္ဌိနော– ဓနဉ္ဇယသခွေး၏၊ ဂဟေ-၌၊ သုမနာဒေဝိယာ— သုမနာဒေဝီ၏၊ (သုမနာမည်သော သူဌေးကတော်၏)၊ ကုစ္ဆိမှိ–ဝမ်း၌၊ ပဋိသန္ဓိံ - ကို၊ ဂဏှိ- ယူပြီ၊ [သုမနာဒေဝီယာ၌ သုမနာနှင့် ဒေဝီသည် သမာသ်ဖြစ်သော်လည်း၊ သညောသဒ္ဒါ ဖြစ်သောကြောင့် သုမနာ၌ ပုမ္ဗောမင့်ရ၊ ထို့ကြောင့် "သုမနာဒေဝီယာ" ဟု နာ၌ ဒီဃဖြင့်ရှိပါစေ၊ ရှေးပသိဒ္ဓိ ကမ္မဓာရယသမာသ်ခန်း၌ ကြည့်ပါ။]

ဇာတကာလေ — ဖွားမြင်ရာအခါ၌၊ တတ်သော် — ထိုအမျိုးသို့၏၊ (နာမ်ဌာနပ်)၊ ဝိသာခါတိ-ဝိသာခါဟူသော၊ နာမံ-အမည်ကို၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊ (မှည့်ကြကုန်ပြီ)၊ သာ-ထို ဝိသာခါသည်၊ ယဒါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဘဒ္ဒိယနဂရံ - သို့၊ အာဂမာသိ - ကြွလာတော်မူပြီ၊ တဒါ- ၌၊ ပဋ္ဌဒါသိသတေဟိ— ငါးရာသော ကျွန်မတို့နှင့်၊ [ကျွန်မဟု ဆိုသော်လည်း တကယ့် ကျွန်မမျိုး မဟုတ်, အခြံအရံ အမျိုးကောင်းသို့မျိုးသာတည်း။] သဒ္ဓိံ - အတူ၊ ဘဂဝတော- မြတ်စွာဘုရားအား၊ ပစ္စုဂ္ဂမနံ - ခရီးဦးကြိုဆိုမှုကို၊ ကတွာ- ၍၊ ပဌမဒဿနမှိ ယေဝ - ဘုရား၌ပင်ကို ရှေးဦးစွာ ဖူးမြင်ရာအခါ၌ပင်၊ (ဘုရား၌ပင်နှင့် ပဌမအကြိမ်တွေ့ရာ အခါ၌ပင်)၊ သောတာပန္နာ- သောတာပန်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ။ [အခြံအရံ အမျိုးသို့ငါးရာနှင့်အတူ သောတာပန်ဖြစ်သည်။]

အပရဘာဂေ-နောက်အဖို့၌၊ သဝဏ္ဏိယံ-၌၊ မိဂါရသေဋ္ဌိပုတ္တသ-မိဂါရ သခွေး၏ သားဖြစ်သော၊ ပုဏ္ဏဝဍ္ဎနကုမာရသ-ပုဏ္ဏဝဍ္ဎနသတ္တိသား၏၊ ဂေဟံ-သို့၊ ဂတာ— ရောက်ပြီ၊ တတ္ထ— ထိုအိမ်၌၊ နံ - ထို ဝိသာခါကို၊ မိဂါရသေဋ္ဌိ-သည်၊ မာတုဋ္ဌာနေ- အမိအရာ၌၊ ဌပေသိ-ထားပြီ၊ [ဝိသာခါ၏ သီလအကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသည့်အတွက် လေးစားထိုက်သောအရာ၌ တည်သောကြောင့် မိဂါရ သခွေးက မိမိ၏ အမိအရာ၌ထားသည်၊ ထားရခြင်း၏အကြောင်းကို ဓမ္မပဒ, ပဋ္ဌဝဂ်, ဝိသာခါဝတ္ထု၌ ကြည့်ပါ။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ မိဂါရမာတာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ [အတီတေ ၊ပေ၊ ဝုစ္စတိတိုင်အောင်သော စကားဖြင့် (၁-ဂ) ပုစ္ဆာတို့ကို ဖြေသည်။]

စ-ဆက်၊ ပတိကုလံ – ခင်ပွန်းအိမ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တီယာ – လိုက်လွှားသော၊ အဿာ–ထိုဝိသာခါ၏(အတွက်၊) ပိတာ - သည်၊ မဟာလတာ ပိဋ္ဌန္တံ နာမ– မဟာလတာမည်သော တန်ဆာကို၊ ကာရာပေသိ - ပြုလုပ်စေပြီ၊ တသ္မိံ ပိဋ္ဌန္တေ – ၌၊ စတသော ဝဇိရနာဠိယော - ဝဇိရ စိန် လေးကွမ်းစားတို့သည်လည်း ကောင်း၊ မုတ္တာနံ - ပုလဲတို့၏၊ ကောဒသ နာဠိယော – တဆယ့် တကွမ်းစား တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဝါဠသ–သန္ဓာ၏၊ ဗာဝီသတိနာဠိယော–နှစ်ဆယ့်နှစ် ကွမ်းစားတို့သည် လည်းကောင်း၊ မဏိနံ–ပတ္တမြား တို့၏၊ တေတ္တိံ သနာဠိယော– သုံးဆယ့်သုံးကွမ်းစား တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥပယောဂံ–ယှဉ်စပ်သုံးစွဲခြင်းသို့၊ ဝါ–သင့်လျော်ရာ အရပ်၌ ထည့်သွင်းခြင်းသို့၊ အဂမံသု–ရောက်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့လျှင်၊ ဧတေဟိ စ - ဤ ရတနာတို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ အညေဟိ – (ကြောင်မျက်ရွဲ, ပတ္တမြားနီ , ပတ္တမြားပြောက် အစရှိသော) အခြားသော ရတနာတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တဟိ–ကုန်သော၊ ရတနေဟိ–တို့ဖြင့်၊ နိဋ္ဌာနံ- ပြီးဆုံးခြင်းသို့၊ အဂမာသိ-ရောက်ပြီ၊ တံ–ထို တန်ဆာသည်၊ သိသေ-ဦးခေါင်း ၌၊ ပဋိမုဉ္စိ-စွပ်အပ်သည်၊(သမာနံ- ဖြစ်လည်သော်၊) ယာဝပါဒပိဋ္ဌိယာ-ခြေဖမိုး တိုင်အောင်၊ ဘဿတိ– လျှောကျ၏၊ ဝါ–ရောက်၏၊ [အောက်သို့ လျှောကျ သွားခြင်းမျိုးမဟုတ်၊ ဦးခေါင်းမှစွပ်၍ ဝတ်လိုက်လျှင် ခြေဖမိုးအထိ ရောက် သည် ဟု ဆိုလိုသည်။] ပဋ္ဌန်-ငါးစီးကုန်သော၊ ဟတ္ထိနံ-တို့၏၊ ဗလံ-အားကို၊ ဓာရယမာနာဝ - ဆောင်နိုင်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဣတ္ထီ - သည်၊ နံ - ထို တန်ဆာကို၊ ဓာရေတုံ–ဆောင်ခြင်းငှါ၊ သက္ကောတိ–၏၊[ဆင်ပြောင် ငါးစီး၏ ခွန်အားနှင့် ညီမျှသော ခွန်အားရှိသည့် အမျိုးသမီးများသာ ဤ မဟာလတာ တန်ဆာကို ဝတ်ဆင်နိုင်သည်၊ ခွန်အားနည်းသော အမျိုးသမီးများ မဝတ်ဆင် နိုင်ပါ–ဟူလို။]

သာ- ထိုဝိသာခါသည်၊ အပရဘာဂေ - ၌၊ ဒသဗလဿ– ၏၊ အဂ္ဂုပဋ္ဌာ ယိကာ–မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမသည်၊ ဟုတ္ဝာ၊ တံ ပသာဓနံ- ထို တန်ဆာကို၊ ဝိဿဇ္ဇေတ္ဝာ–စွန့်လျှား၍၊ နဝဟိကောဋ္ဌိဟိ–ကိုးကုဋေတို့ဖြင့်၊ ဘဂဝတော-၏ (အတွက်)၊ ဝိဟာရံ-ကို၊ ကာရယမာနာ - ပြုလုပ်စေလျက်၊ (ဆောက်လုပ်စေလျက်)၊ ကရီသမတ္တေ - တကရီသမျှလောက်သော၊ ဘူမိ

ကရီသမတ္တေ ။ ။ဤအမှုဏာသည် တစိတ် ရှိ၏၊ ကရီသံ စတုရမ္ဘဏံဟု ဆိုသော ကြောင့် ၄လေး အမှုဏာ (မျိုးတတင်း) ကြဲလေးက်ရာ အရပ်သည် တကရီသရှိ၏၊ မြန်မာအခေါ်အားဖြင့် တကေလောက် ရှိ၏၊ ကရီသကို ရှေးက တပယ်ဟု ဘာသာ ပြန်၏၊ ပယ် အတိုင်းအတာကို ကွမ်းကျင်သူများအား မေးပါလေ။

ဘာဝေ—မြေအဖို့၌၊ ပါသာဒံ—ပြာသာဒ်ကို၊ ကာရေသိ-ပြုလုပ်စေပြီ၊(ဆောက်လုပ်စေပြီ)၊တဿ-ထိုပြာသာဒ်၏၊ဥပရိဘူမိယံ-အထက်ဘုံ၌(အထက်ထပ်၌)၊ ပဠေ ဂဗ္ဘသတာနိ—ငါးရာသော အခန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟေဋ္ဌိမဘူမိယံ—၌၊ (အောက်ထပ်၌)၊ ပဠေ (ဂဗ္ဘသတာနိ-တို့သည်လည်းကောင်း၊) ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ဤ၊ ဂဗ္ဘသဟဿပဋိမဏ္ဍိတော- အခန်းတထောင်ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ပြာသာဒ်သည်၊ အဟောသိ၊ [ပဋိကုလံ ၊ပေ၊ အဟောသိ တိုင်အောင်သော စကားတို့ဖြင့် (ဂ)ပုစ္ဆာကို ဖြေသည်။]

သာ-ထိုဝိသာခါသည်၊ (ကာရာပေသိ၌စပ်)၊ သုဒ္ဓပါသာဒေ ၀ — အခြံအရံ မဖက် သက်သက်သော ပြာသာဒ်သည်သာ၊ နဲ သော့ဘတိ — မတင့်တယ်သေး၊[အခြား ကျောင်းဆောင်များမပါပဲ ပြာသာဒ်တခုတည်းသည် ကြည့်၍ မလှသေး—ဟူလို။] ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တံ-ထိုပြာသာဒ်ကို၊ ပရိ၀ါရေတွာ - ဝိုင်းရံ၍၊ ပဠေ ဒုဝဲ ဂေဟသတာနိ - နှစ်ကြိမ် ပွါး၍ ပြုအပ်သော ငါးရာသော ကျောင်းငယ်တို့ကို လည်းကောင်း၊ ပဠေ စုဠပါသာဒသတာနိ — ငါးရာသော

ပါသာဒ ။ ။ အခြို့အရာ၌ လေးဒေါင့် ရှိ၍ အခြို့အရာ၌ လေးထောင့် မကျတတ်ပဲ အထက်၌ အထွဋ်တပ်ထားသော အုင်တိုက် (သို့မဟုတ်) သစ်သား အဆောက်အဦသည် ပါသာဒ မည်၏၊ ဤဝိသာခါ၏ ပြာသာဒ်သည်၊ အထပ် နှစ်ထပ်ရှိ၍ အခန်းပေါင်း တခထောင်ရှိ၏၊ သုရစိဇာတ်တော်၌လာသော မဟာပနာဒမင်း၏ ပြာသာဒ်ကား လွန်စွာကြီးကျယ် ခမ်းနား၏၊ အလျား ၉ ယူဇနာ , အနံ ၇ ယူဇနာ ရှိ၍ အထပ်ပေါင်း တရာရှိသည်၊ [ပသိဒ်ဘိ ဣတော ပါသာဒေါ - စိတ်ကြည်နူးစရာ အဆောက်အဦ။]

ဒုဝဲ ဂေဟသတာနိ။ ။ဒွိဟိ+ဝဲနာနိ= ဒုဝဲနိ၊ ဒုဝဲနာနိစ+တာနိ+ဂေဟာနိ စာတိ ဒုဝဲဂေဟာနိ၊ ဒုဝဲ+ ဂေဟာနံ+ သတာနိ=ဒုဝဲဂေဟသတာနိ၊ ပဠေ +ဒုဝဲ ဂေဟသတာနိ=ပဠေ ဒုဝဲဂေဟသတာနိ၊ "ဒုဝဲ-နှစ်ကြိမ်တိုးပွား" ဟူရာ၌ အလယ်၌ အခန်းရှိ၍ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ပတ်ပတ်လည် စကြိုန် အဆောင်ရှိသောအားဖြင့် နှစ်ကြိမ်တိုး၍ ပြုအပ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤဒုဝဲဂေဟသတသည် ဒုတိယ သံဃာဒိသေသ်၌ လာသော အရှင်ဥဒါယီ၏ ကျောင်းမျိုးတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဤဒီကာ၌ ထိုပါဠိတော်အဋ္ဌကထာတို့နှင့် ညီအောင် "သမန္တတော အနုပရိယာယတော" နေရာ၀ယ် "သမန္တတော အနုပရိယာဂါရော" ဟု ပါ၍ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်၊ ဤ၌ ၀ဒန္တိ၀ါဒ ရှိသေး၏။

ဝုဠ္ဍပါသာဒ စသည်။ ။ ဝုဠ္ဍပါသာဒ ဟူသည် ပါသာဒ ပုံစံဖြင့် ဆောက်အဝ်သော အဆောက်အဦ၀ယ်တို့တည်း၊ "ဒီဃသာလာ" ဟူသည် အနည်းငယ်ရှည်သော ကျောင်းတန်းများတည်း၊ ဤသာလာကား ဓမ္မသာလာ (ဓမ္မာရုံ) ဥပဋ္ဌာနသာလာ (သံဃာအများစည်းဝေးရာဇရပ်) ဘောဇနသာလာ (ဆွမ်းစားကျောင်း) စသည်ဖြင့် အသုံးပြုရာ ဌာနအလိုက် များစွာရှိ၏။

ပြာသာဒ်အခ္ခန်ယော်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဠု ဒီဃ သာလသတာနိစ-ငါးရာသော ဇရပ်ရှည်တို့ကို လည်းကောင်း။ ကာရောပေသိ၊ ဝိဟာရမဟော – ကျောင်း အကြီးပွဲသည်၊ စတ္တာဟိ မာသေဟိ - လေးလတို့ဖြင့်၊ နိဋ္ဌာနံ - သို့၊ အဂမာသိ-ပြီ။

(မာတုဂါမတ္တဘာဝေ-မာတုဂါမ၏ အတ္တဘောဝ၌၊ (မိန်းမဘဝ၌) ၊ဌိတာယ-တည်သော၊ ဝိသာခါယ - ၏၊ ဗုဒ္ဓသာသနေ-၌၊ ဓန ပရိစ္စာဂေ ဝိယ-ဥစ္စာကို စွန့်လွှတ်ခြင်းကဲ့သို့၊ အညိသာ - အခြားအမျိုးသို့၏၊ ဗုဒ္ဓသာသနေ ဓနပရိစ္စာ ဂေ ဝါနာမ နတ္ထိ၊ ပုရိသတ္တဘာဝေ-ယောကျား၏အတ္တဘောဝ၌၊ (ယောကျားဘဝ ၌)၊ ဌိတသ-သော၊ အနာထပိဏ္ဍိကသေဋ္ဌိ-ကဲ့သို့၊ အညသ-၏၊ (ဗုဒ္ဓသာသနေ ဓနပရိစ္စာဂေ ဝါနာမ နတ္ထိ) – [တတိယ သံဂါယနာခေတ်ဝယ် အသောက မင်းကြီးက ကုဋေတရာ လှူတော်မူသည်။] ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏၊ [နောက်ဝါကျ၌ လွယ်ကူအောင် ပါဠိရှိသည့်အတိုင်း ပေးသည်။] ဟိ-မှန်၊ သော-ထိုအနာထပိဏ် သူဌေးသည်၊ စတုပဏ္ဏာသကောဋိယော – ၅၄ ကုဋေသော ဥစ္စာတို့ကို၊ ဝိဿ ဇေတ္ဝာ-၍၊ သာဝတ္ထိယာ-၏၊ ဒက္ခိဏဘာဝေ- တောင်မျက်နှာအဖို့ဖြစ်သော၊ (သာဝတ္ထိမြို့၏ တောင်ဖက်ဖြစ်သော)၊ အနုရာဓပုရသ-အနုရာဓ မြို့၏၊ မဟာ ဝိဟာရသဒိသေ – မဟာဝိဟာရ၏ တည်ရာအရပ်နှင့်တူသော၊ ဌာနေ-အရပ်၌၊ ဇေတဝန မဟာဝိဟာရံ နာမ-ဇေတဝန်မည်သော ကျောင်းတိုက်တော်ကြီးကို၊ ကာရေသိ-ပြီ၊ [သာဝတ္ထိမြို့၌ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၏ တည်နေရာ ဌာနကို သိဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့က မဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက်ကြီး၏ တည်နေပုံနှင့် ဥပမာ ပြသည်။]

ဝိသာခါ-သည်၊ သာဝတ္ထိယာ - ၏၊ ပါစီနဘာဂေ - အရှေ့မျက်နှာအဖို့၌၊ ဥတ္တရ ဒေဝိယာ-ဥတ္တရဒေဝီ၏၊ ဝိဟာရံ သဒိသေ – ကျောင်းနေရာနှင့်တူသော၊ ဌာနေ - ၌၊ ပုဗ္ဗာရာမံ နာမ – ပုဗ္ဗာရုံမည်သော ကျောင်းတိုက်ကို၊ ကာရေသိ၊ [သိဟိုဠ်ကျွန်းဝယ် ဥတ္တရာဒေဝီ၏ ကျောင်းတိုက်ကို အနုရာမြို့၏ အရှေ့တံခါး အနီး၌ ဆောက်လုပ်အပ်သတတ်၊ ဝိသာခါ၏ကျောင်းတိုက် တည်နေပုံကို မြင်လွယ်အောင် ဥတ္တရာဒေဝီ၏ကျောင်းတိုက်ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ပြသည်၊ ဝိသာခါ ၊ပေ၊ ပုဗ္ဗာရာမံ နာမ ကာရေသိ-ဟူသော စကားဖြင့် (က-ခ) ပုစ္ဆာ၏ အဖြေကို ပြသည်]။

ဘဂဝါ-သည်၊ ဒ္ဒိန္နံ - နှစ်ဦးကုန်သော၊ ဣမေသံ ကုလာနံ - ဤ အမျိုးကြီး တို့ကို၊ (အမျိုးကြီး အဆွေကြီးတို့ကို)၊ အနုကမ္ပာယ - ချီးမြှောက်ခြင်းငှါ၊ သာဝတ္ထိ -ကို၊ နိဿာယ – ၍၊ ဝိဟာရဋ္ဌာ- လသော်၊ ဒ္ဒိသု, ဣမေသု ဝိဟာ ရေသု - ဤကျောင်းတိုက်ကြီးတို့၌၊ နိဗဒ္ဓ ဝါသံ - အမြဲ နေခြင်းကို၊ ဝသိ - နေတော်မူပြီ၊ [ဝိဟာရသည် အချို့နေရာ၌ ကျောင်းတကျောင်းကိုသာ ယူရ သော်လည်း ဤနေရာ၌ကား ကျောင်းပေါင်း များစွာသော ကျောင်းတိုက်

ကြီးမျှားကိုယူပါ။] ကေ - တခုသော၊ အန္တောဝဿံ—ဝါတွင်း၌၊ ဇေတဝနေ-
ဟု၊ ဝသတိ — ၏၊ ကေ (အန္တောဝဿံ) ပုဗ္ဗာရုမေ (ဝသတိ)၊ ပန - ဆက်၊
တသ္မိं သမယေ - ၌၊ (ဤ အဋ္ဌက သုတ်တော်ကို ဟောတော်မူရာ ထိုအခါ၌)
ဘဂဝါ ပုဗ္ဗာရုမေ ဝိဟရति၊ တေန— ထို့ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗာရုမေ မိဂါရမာတုံ
ပါသာဒေ - ဟူ၍၊ (သံဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ [အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန
ဟုလည်း ကတ္တာဝ်းထည့်နိုင်သည်။ ဤဝါကျမျိုးဝယ် ဤနည်းချည်းတည်း။]

ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဒါဇာတိ - ကား၊ ဝါသေဋ္ဌော - ဝါသေဋ္ဌမည်သော၊
သာမဏေရော စ - သည်လည်းကောင်း၊ ဘာရဒ္ဒါဇော - သော၊ (သာမဏေ
ရော) စ—သည်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသု ပရိဝသန္တိ တိ — ကား၊ တေ — ထို
သာမဏေတို့သည်၊ တိတ္ထိယပရိဝါသ်-တိတ္ထိတို့၏ ပရိဝါသ်ကို၊ နေဝ ဝသန္တိ —
နေကြသည် မဟုတ်၊ အာပတ္တိပရိဝါသ် — အာပတ်ကြောင့် ပရိဝါသ်ကို၊
(အာပတ်သင့်သောကြောင့် ပရိဝါသ်ကို)၊ နေ (ပရိဝသန္တိ) — မဟုတ်၊ ပန —
အဟုတ်ကား၊ အပရိ ပုဏ္ဏဝဿတ္တာ — မပြည့်သေးသော အသက် ရှိကုန်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘိက္ခုဘာဝံ — ရဟန်း အဖြစ်ကို၊ ပတ္ထယမာနာ - တောင်းတ
ကုန်လျက် (စောင့်မြော်ကုန်လျက်)၊ ဝသန္တိ၊ ဇေတဝနေ - ကြောင့်ပင်၊ ဘိက္ခု
ဘာဝံ အာကင်္ခမာနာတိ — ဟူ၍၊ (သံဂီတိ ကာရော) အာဟ။

ဘိက္ခုသု ပရိဝသန္တိ။ ။ဤပုဒ်အတိုင်းဆိုလျှင် ရဟန်းတို့အထံ၌ ကျင့်သုံးနေကြ၏
ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏၊ ကျင့်သုံးနေ ဟူရာ၌ တိတ္ထိဖြစ်ဖူးသူများ သာသနာတော်သို့ ရှင်
ရဟန်း ပြုလိုလျှင် လေးလလုံးလုံး တိတ္ထိယပရိဝါသ ကျင့်သုံးရ၏၊ ရဟန်းတော်များ
ဂရုကအာပတ်သင့်လျှင် အာပတ္တိပရိဝါသ ကျင့်သုံးရ၏၊ ထိုနှစ်မျိုးလုံး မဟုတ်ခြောင်း
ကို ပြုလိုသောကြောင့် "တေ နေဝ တိတ္ထိယပရိဝါသံ" စသည်ကို မိန့်သည်။

နေဝ တိတ္ထိယပရိဝါသံ စသည် ။ ။ဝါသေဋ္ဌနှင့် ဘာရဒ္ဒါဇတို့သည် တိတ္ထိ
အသွင်ကို မယူခဲ့ဖူးသောကြောင့် (တိတ္ထိတို့၏ အသွင်ဖြစ်သော အဝတ်သက်နှံးကို
မဝတ်ခဲ့ဖူးသောကြောင့်) တိတ္ထိယပရိဝါသကို ကျင့်သုံးနေကြသည် မဟုတ်၊ ဥပသမ္ပဒါ
မဟုတ်သည့် အတွက် အာပတ်သင့်မှု မရှိသောကြောင့် အာပတ္တိ ပရိဝါသကိုလည်း
ကျင့်သုံးနေသည် မဟုတ်၊ အမှန်မှာ အသက် ၂ ဝ မပြည့်သေးသည့် အတွက် (ပြည့်မည့်
အချိန်ကို စောင့်၍) ရဟန်းအဖြစ်ကို တောင်းတလျက် ရဟန်းတို့အထံ၌ နေကြသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤစကားအရ "ဘိက္ခုဘာဝံ-ကို အာကင်္ခမာနာ-ကုန်လျက်၊ ဘိက္ခုသု-
တို့၌၊ ပရိဝသန္တိ - နေကုန်၏၊ (စောင့်နေကုန်၏)" ဟု အနက်ပေး၊ ထို့ကြောင့် ပရိ
ဝသန္တိ၌ ပရိ၏ အနက်မပါပဲ ဝသန္တိ ဟု ဖွင့်သည်။ [တိတ္ထိယပရိဝါသကို မဟာ
ခန္ဓက, အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗကထာ၌ ကြည့်ပါ။]

ဟိ - မှန်၊ (သာမဏေဖြစ်ကြသော ဘာရဒ္ဒါဇာတို့သည် ရဟန်းအဖြစ်ကို တောင့်တလျက်နေကြ၏ဟူသော စကားသည် မှန်၏။) ဥဘောပိ - ကုန်သော၊ ဧတေ-ဤ ဝါသေဋ္ဌ, ဘာရဒ္ဒါဇာတို့သည်၊ ဥဒိစ္စ ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလကုလေ- ဥဒိစ္စ ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလမျိုး၌၊ (မြတ်သော ဗြာဟ္မဏဖြစ်သော မဟာသာလ မျိုး၌)၊ နိဗ္ဗတ္တာ-ကုန်ပြီ၊ စတ္တာလီသစတ္တာလီသ ကောဋိဝိဘဝါ-ကုဋေလေးဆယ် ကုဋေလေးဆယ်သော စည်းစိမ်ရှိကုန်၏၊ တိဏ္ဏံ-သုံးပုံကုန်သော၊ ဝေဒါနံ-ဝေဒ တို့၏၊ (ဝေဒကျမ်းစာတို့၏)၊ ပါရဂူ - တဖက်ကမ်းသို့ ရောက်၏၊ (တဖက် ကမ်းရောက် တတ်မြောက်၏)၊ မဏ္ဍိမနိကာယေ-၌၊ ဝါသေဋ္ဌသုတ္တံ-ကို၊ သုတ္တာ- နာရ၍၊ သရဏံ – ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ (ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍)၊ ဂတာ-ဆည်းကပ်ကုန်ပြီ၊ (ဘုရားဖြင့် အသိအမှတ် ပြုကုန်ပြီ)၊ တေဝိဇ္ဇသုတ္တံ- ကို၊ (ဤ ဒီဃနိကာယ်၌ပါဝင်သော တေဝိဇ္ဇသုတ်တော်ကို)၊ သုတ္တာ၊ ပဗ္ဗဇိတ္တာ-ရှင်အ ဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၍၊ ဣမသ္မိံ ကာလေ - ၌၊ (ဤ အဂ္ဂညသုတ်တော်ကို ဟောတော်မူခါနီး အချိန်၌)၊ ဘိက္ခုဘာဝံ-ကို၊ အာဂတ်မာနာ—မြော်လင့်တောင့်တ ကုန်လျက်၊ ပရိဝသန္တိ— နေကုန်၏။

အဘ္ဘောကာသေ စက်မတိတိ-ကား၊ ဥတ္တရ ဒက္ခိဏေန-မြောက်အရပ် တောင် အရပ်အား ဖြင့်၊ (တောင်မြောက်အား ဖြင့်)၊ အာယတဿ-ရှည်သော၊ ပါသာ ဒဿ-၏၊ ပုရတ္ထိမဒိသာဘာဂေ-အရှေ့အရပ်မျက်နှာ အဖို့၌၊ ပါသာဒစ္ဆာယာ ယံ-ပြာသာဒ်၏ အရိပ်၌၊ ယန္တ္တရဇ္ဇုဟိ—ယန္တ္တရားကြိုးတို့ဖြင့်၊ အာကဋိယ မာနံ- ဆွဲငင်အပ်သော၊ ရတနသတုဗ္ဗေမဇ်-အတောင်တရာ အမြင့်ရှိသော၊ [ရတန သဒ္ဒါ အတောင် အနက်ဟော။] သုဝဏ္ဏ အဋ္ဌိကံ ဝိယ-ရွှေဆင်းတုတော် ကဲ့သို့၊ အနိလ ပထေ-ကောင်းကင်၌၊ ဝိဓာဝန္တိဟိ-အတူးထူး အပြားပြား ပြေးသွားကုန်သော၊

-ဥဘောပိ ဟေ ဧတေ။ ။ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဒါဇာတို့သည် ရဟန်းအဖြစ်ကို မြော်လင့် တောင်းဘ၍ ရဟန်းတို့အထံဝယ် သာမဏေအဖြစ်ဖြင့် နေကြရာ၌ မူလအခြေခံ ရင်းမှစ၍ဤ၂ဦးခုဘာဝ်၌မသင်ရှားသောကြောင့် "သာမဏေအဖြစ်ဖြင့်နေ၏" ဟူသော စကားသည် အဘယ်သို့ သင့်အံ့နည်း ဟု ဧစောဒနာဖွယ်ရှိရကား "ဥဘောပိ ဟေ- ဧတေ" စသည်ကို မိန့်သည်။

သုဝဏ္ဏ အဋ္ဌိကံ။ ။အဋ္ဌိယတေတိ အဋ္ဌိကံ၊ အဋ္ဌခါတ် + ဏျ ပစ္စည်း၊ ယကို ဂ ပြု၊ အဋ္ဌသဒ္ဒါသည် "ပူဇော်ခြင်း" အနက်ကိုလည်းဟော၏။ [အဋ္ဌော မူလစ ပူဇ နေ - အဘိဓာန် (၁၀၄၇)။] သုဝဏ္ဏေန+ပကတံ+အဋ္ဌိကံ သုဝဏ္ဏအဋ္ဌိကံ-ရွှေဖြင့် ပြုအပ်သော ပူဇော်ထိုက်သော ဆင်းတုတော်၊ ရှေးနိဿယ၌ "ရွှေစေတီ" ဟု ဧပေး၏။ သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားရှင် စကြံကြွတော်မူနေပုံကို ဥပမာပြုသောစကား ဖြစ်၍ "ရွှေဆင်းတုဧတော်" ဟု ဧပေးလိုက်ပါသည်။

ဆမ္ဘဏ္ဍာဟိ – ခြေဝဲက်ပါးသော အာဆင်းရှိကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓရဿိဟိ– ဘုရားရှင်၏ ရောင်ခြည်တော်တို့ဖြင့်၊ သေဘာမသနော-တင့်တယ်တော်မူလျက်၊ အပ္ပရုပရုံ-ထိုမှ ဤမှ၊ (ခေါက်တုံ့ ခေါက်ပြန်)၊ စက်မတိ· စကြန်ကြွတော်မူ၏။

၁၁၃။ ။အနုစက်မိ သ္သတိ–ကား၊ အဠလိ -လက်အုပ်ကို၊ ပဋ္ဌယ-မြှောက်ချီ၍၊ သြနတ္တသရီရာ - ညွှတ်သောကိုယ် ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ်၏) [အချိုအသော် ပြုသောအားဖြင့် ကိုယ်ကို မတ်မတ်ကြီးမထားဘဲ ခပ်ယိုင်ယိုင် ထားကုန်သည် ဖြစ်၍။] အနုဝတ္တမာနာ - အစဉ်လိုက်ကုန်လျက်၊ (အတုလိုက်ကုန်လျက်)၊ စက်မိ သု - ကုန်ပြီ၊ ဝါသေဋ္ဌ အာမန္တေသိဘိ(ဗြဟ္မ)-၌၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်၊) တေသံ-ထို နှစ်ယောက်တို့တွင်၊(သင်္ဘမကော နှစ်ပါးတို့တွင်)၊ သော-ထိုဝါသေဋ္ဌ သည်၊ ပဏ္ဍိတ တ်ရော- သာ၍ ဉာဏ်ရှိ၏၊ ဂဟေတဗ္ဗံ-ယူထိုက်သော အကြောင်း အရာကို လည်းကောင်း၊ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗဉ္စ- စွန့်ထိုက်သော အကြောင်းအရာကို လည်းကောင်း၊ ဇာနာတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထို ဝါသေဋ္ဌကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍သိစေတော်မူပြီ၊(မိန့်တော်မူပြီ၊)တုမှေ ခုတ္ထာတိ–ကား၊တုမှေ-တို့သည်၊ (ပဋ္ဌိတာ- ကုန်သည်၊)အတ္ထ- ကုန်၏။

ဗြာဟ္မဏ်စ္စာတိ-ကား၊ ဗြာဟ္မဏဇာတိကာ– ဗြာဟ္မဏဇာတ် ရှိကုန်သည်၊ ဗြာဟ္မဏကုလိနာတိ -ကား၊ ဗြာဟ္မဏော သု-တို့၌၊ ကုလိနာ - မြတ်သော အမျိုး ရှိကုန်သည်၊ (ထင်ရှားသော အမျိုး ရှိကုန်သည်)၊ ကုလသမ္ဘူနာ - မြတ်သော

အနုစက်မိ သု ။ ။ အနုကို အနုဝတ္တိမာနာ ဟု ဖွင့်၏၊ အနုသည် အဘိဓာန် (၁၁၇၄) လာ အနက်တို့တွင် အနုဝတ္တိ အနက်ဟောတည်း၊ စက်မန္ဒံ - စကြီးကြွနေ တော်မူသော၊ ဘဂဝန္တံ- ကို၊ အနုစက်မိ သု–အစဉ်လိုက်၍ စကြီးသွားကုန်ပြီ-ဟု ပါဠိ တော်၌ ပေးပါ၊ ထိုသို့ စကြီးခဲသွားလျှင် အလိုရှိအပ်သော အကြောင်းအရာကို မေးမြန်း ဖို့ရန် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားနှောက်သို့ လိုက်၍ စကြီးသွားနေကြရသည်။

ဗြာဟ္မဏ်စ္စာ။ ။ ဗြာဟ္မဏသ + စာတိ ဧတေသန္တိ ဗြာဟ္မဏ ဇာတိယော၊ ဗြာဟ္မဏဇာတိယော ဧဝ + ဗြာဟ္မဏဇစ္စာ၊ သွတ္ထိဒ္ဓ ဏျ ပစ္စည်း၊ ဤသို့ ရှေးနိသယဒ္ဓ ပြု၏၊ သို့သော် သမာသ်ပြီးသော ဇာတိသဒ္ဒါနောင် ဏ ပစ္စည်း သက်လေ့ရှိသော ကြောင့်လည်းကောင်း, ဇစ္စမဓိရော စသည်ဖြင့် ဇစ္စပုဒ်ကို ဇွေ့ရသောကြောင့်လည်း ကောင်း "ဇာတိမဓ + ဇစ္စံ၊ ဗြာဟ္မဏံ + ဇစ္စံ ဧတေသန္တိ ဗြာဟ္မဏဇစ္စာ" ဟု ဆရာ မြတ်တို့ ပြုတော်မူကြသည်။

ဗြာဟ္မဏ ကုလိနာ ။ ။ ကုလသမ္ဘူနာဖြင့် ကုလိနာ၌ ကုလပုဒ် + ဏိန် ပစ္စည်း ဖြစ်ကြောင်းကို လည်းကောင်း, ထို ဏိနပစ္စည်း၏ အသယတ္ထိအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း ပြ၏၊ ကုလံ+ ဏယသံ+ အတ္ထိတို့ ကုလိနာ ဟု ပြု၊ ထို ဏိနပစ္စည်းလည်း ပသံသာအနက်၌ သက်ပါ၊ [ကုလသမ္ဘူနာတိ သမ္ဘူနကုလာ ဥဒ်ဒေတာ ဒိတော (အလွန် ထင်ရှားသော) ဗြာဟ္မဏကုလေ ဥပ္ပန္နာ-ဒ္ဋိကာ။] ဗြာဟ္မဏောသု+ကုလိနာ ဟု ဆက်။

အမျိုးနှင့် ပြည့်စုံကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဗြာဟ္မဏကုလာတိ - ကား၊ ဗြာဟ္မဏ ကုလတော-ဗြာဟ္မဏမျိုးမှ၊ (နိက္ခမိတ္တာ-၍)၊ ဘောဂါဒိသမ္ပန္နံ- စည်းစိမ် အစ ရှိသည်တို့ဖြင့် ပြည့်စုံသော၊ ဗြာဟ္မဏကုလံ- ကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ (ပဗ္ဗဇိတာ အဘွဲ့ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဣတိအဏ္ဍော- နက်၊ နအဂ္ဂေါသန္တိတိ- ကား၊ ဒသ ဝိဓေန — ဆယ်ပါး အပြားရှိသော၊ အဂ္ဂေါသဝတ္ထုနှာ - ဆဲခြင်း၏ တည်ရာ အကြောင်းဝတ္ထုဖြင့်၊ (ဆဲရေးကြောင်းဝတ္ထုဖြင့်)၊ နအဂ္ဂေါသန္တိ - မဆဲကြ ဘူးလား၊ [အဂ္ဂေါသဝတ္ထု ဆယ်ပါးသည် ပါစိတ်ပါဠိတော်၌ သြမသဝါဒ သိက္ခာပုဒ်၌ ပါ၏။] နပရိဘာသန္တိတိ- ကား၊ နာနာဝိဓာယ- အမျိုးမျိုးသော အပြားရှိသော၊ ပရိဘဝနကထာယ — လွှမ်းမိုးကြောင်း စကားဖြင့်၊ (နှိမ်၍ ပြောဆိုကြောင်း စကားဖြင့်)၊ နပရိဘာသန္တိ - လွှမ်းမိုး၍ မပြောကြဘူးလား၊ (မနှိမ်ကြဘူးလား)၊ ဣတိအဏ္ဍော-နက်။

ဣတိ-ဤ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ (ပုဗ္ဗတိ ၌စပ်)၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ဣမေ သာမဏေရေ - တို့ကို၊ အဂ္ဂေါသန္တိ - ဆဲကြကုန်၏၊ ပရိဘာသန္တိ-လွှမ်းမိုး၍ ပြောကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနမာနော၀-သိတော်မူလျက်သာ၊ ပုဗ္ဗတိ၊ ကသ္မာ- ကြောင့်၊ (ပုဗ္ဗတိ — နည်း၊) ဣမေ-ဤ သာမဏေတို့သည်၊ မယာ — သည်၊ အပုဗ္ဗိတာ-မမေးအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ)၊ ပဌမတရံ- ရှေးဦးစွာ၊ နကထေ သန္တိ-စကားပြောကြလိမ့်မည် မဟုတ်၊ အကထိတေ-မပြောအပ်သော်၊ ကထာ- တရားစကားသည်၊ နသမုဋ္ဌာတိ — မဖြစ်၊ ဣတိ — ကြောင့်၊ ကထာ သမုဋ္ဌာ ပနတ္ထာယ - တရားစကားကို ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ဇာနမာနော ပုဗ္ဗတိ)၊ တဋ္ဌါတိ - တည်ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ကေသဝစနေ - ကေသ သဒ္ဒါသည် ဟောအပ်သော အနက်၌၊ ဝါ-စင်စစ်ဟူသော အနက်၌၊ (ပဝတ္တော-သော၊) နိပါတော-တည်း၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ဧကံသေနေ၀-တခုသော အဖို့ဖြင့်ပင်၊ (စင်စစ်သာလျှင်)၊ နော-တပည့်တော်တို့ကို၊ ဗြာဟ္မဏာ - တို့သည်၊ အဂ္ဂေါ သန္တိ - ပါကုန်၏၊ ပရိဘာသန္တိ — ပါကုန်၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ["ဣမေ သာမဏေရေ" ဟူသော ကံကို ကြည့်၍ "နော" ကိုလည်း "ကံ" အနက် ပေးလိုက်ပါသည်။]

ဗြာဟ္မဏကုလာ ။ ။ ဤပုဒ်သည် နိဒ္ဒေသဝိသယ အပါဒါန်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "နိက္ခမိတ္တာ" ဟု ပါဠိတော်၌ ထည့်စပ်၊ ဤပါဠိဖြင့် တစုံတခုသော ပျက်စီးမှုသည် နှိပ်စက်အပ်သော ဗြာဟ္မဏမျိုးမှ ထွက်လာ၍ ရဟန်းပြုသည်မဟုတ်၊ ဥစ္စာစည်းစိမ်, ဆွေမျိုးအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ပြည့်စုံသော ဗြာဟ္မဏမျိုးကိုစွန့်၍ ရဟန်းပြုခဲ့သည်ဟု ပြု၏၊ ထို့ကြောင့် "ဘောဂါဒိ သမ္ပန္နံ၊ပေါ်ပဟာယ"ဟု သရုပ်ဖော်သည်။-[အဂ္ဂေါသန္တိ၌ ဆဲပုံသည် ပါဠိတော်၌ ပါသည်။]

အတ္တရူပါယာတိ - ကား၊ အတ္တနော - မိမိ၏၊ အနုရူပါယ - အလိုအားလျော်သော၊ ပရိပုဏ္ဏာယာတိ - ကား၊ ယထာရူပေ - အလိုအားလျော်စွာ၊ ဝုဒ္ဓိ - အကြင်အကြင် အလိုအတိုင်း၊ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ - ပုဒ်ဗျည်းတို့ကို၊ (အနက်ကို ထင်ရှားပြကြောင်း ဖြစ်သော် စကားလုံးတို့ကို)၊ အာရောပေတွာ အာရောပေတွာ - တက်ရောက်စေ၍ တက်ရောက်စေ၍၊ (တင်၍ တင်၍)၊ ပရိပူရိတာယ - ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံသော၊ နော အပရိ ပုဏ္ဏာယာတိ - ကား၊ အန္တရာ - အကြား၌၊ အဒ္ဓပိတာယ - မတည်စေအပ်သော၊ (မရပ်တန့်စေအပ်သော)၊ နိရန္တရံ - အကြား မရှိအောင်၊ (အဆက်မပြတ်)၊ ပဝတ္တာယ - သော၊ (ပရိဘာသာယ ဟူသော ပါဠိတော်၌စပ်)၊ [အဒ္ဓပိတာယ နေရာဝယ် ကာရိတ်ပစ္စည်း မပါဘဲ "အဒ္ဓိတာယ - ရပ်တန့်မနေသော" စာ ရှိလျှင်ကောင်း၏၊ အခြားနေရာ၌ ဘတ္တာနံ ဘတ္တပဒ္ဓိပါ ဒုတိ အဒ္ဓိတာ ဟောတိဟု သုံးစွဲ၏။]

ပန - ပရိဟာရပက္ခမှတပ္ပါ၊ စေဝဒကပက္ခကား၊ ကသ္မာ - ကြောင့်၊ ဗြာဟ္မဏာ - တို့သည်၊ ဣမေ သာမဏေရေ - တို့ကို၊ အဂ္ဂေါသန္တိ - နည်း၊ ဣတိ - ဤကား အမေးတည်း၊ အပ္ပတိဋ္ဌတာယ - တည်ရာ မီဝရာမရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (မီခိုအားကိုးစရာ မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဂ္ဂေါသန္တိ - ကုန်၏၊) ဣတိ - ဤကား အဖြေတည်း၊ ဟိ - မှန်၊ (အပ္ပတိဋ္ဌတာယဟူသော စကားသည် မှန်၏၊) (တနည်း) ဟိ - ခဲ့၊ ဣမေ သာမဏေရာ - တို့သည်၊ အဂ္ဂပြာဟ္မဏာနံ - မြတ်သော ပြာဟ္မဏတို့၏၊ ပုတ္တာ - တို့တည်း၊ တိဏ္ဏံ - ကုန်သော၊ ဝေဒါနံ - တို့၏၊ ပါရဂူ - ကမ်းတဖက်သို့ ရောက်သူတို့တည်း၊ ဝါ - တဖက်ကမ်းရောက် တတ်မြောက်သူတို့တည်း၊ [စာအုပ်တို့၌ "တိဏ္ဏံ ဗေဒါနံ" ဟု တွေ့ရ၏၊ ပါဠိတော်မျှားခ "တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ" ဟု သုံးစွဲသည်။] ဇမ္ဗုဒီပေ - ဇမ္ဗူဒီပ်၌၊ ပြာဟ္မဏာနံ - တို့၏၊ အန္တရေ - အလယ်၌၊ ပါကဋာ - တင်ရှားသူတို့တည်း၊ သမ္ဘာဝိတာ - ချီးမွမ်းအပ်သူတို့တည်း၊ ဟောသံ - ထို သာမဏေတို့၏၊ (ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဒါဒိ သာမဏေတို့၏)၊ ပမုခီ

အတ္တနော၊ ဗေ၊ ပဝတ္တာယ။ ။ပါဠိတော်နောက်နား၌ ပြသည့်အတိုင်း ပြာဟ္မဏတို့က ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဒါဒိ သာမဏေများကို ဆဲသောအခါ (အတ္တနော အနုရူပါယ်) စိတ်ကြိုက် စကားလုံးဖြင့်၊ (ပရိပုဏ္ဏာယ) အပြည့်အစုံ သုံး၍၊ (နော အပရိပုဏ္ဏာယ) ကြားထဲမှာ ရပ်တန့်မနေပဲ မပြတ်မလပ် ဒလစပ် ဆဲရေးကြ၏၊ ထို့ကြောင့် "ပရိပုဏ္ဏာယ"ကို "ယထာရူပေ၊ ဗေ၊ ပရိပူရိတာယ" ဟုလည်းကောင်း, "နော အပရိပုဏ္ဏာယ"ကို "အန္တရာ၊ ဗေ၊ ပဝတ္တာယ" ဟုလည်းကောင်း သရုပ်ဖော်သည်။

မှန်၏၊ - အကြားအကြား၌ ဖြတ်၍ ပြောအပ်သောစကားသည် အကြောင်းအရာ တခုနှင့်တခု ပြတ်နေသောကြောင့် ပရိပုဏ္ဏမဖြစ်၊ ဤ၌ ထိုသို့ မဟုတ်သောကြောင့် ပရိပုဏ္ဏဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် နော အပရိပုဏ္ဏာယကို အန္တရာ စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ - ဋီကာ။

တတ္ထာ-ရှင်ပြုကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အညေ- ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏပုတ္တာ— တို့သည်၊ ဖဗ္ဗဇိ သု။

အထခေါ—၌၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ မယံ—တို့သည်၊ အပ္ပတိဋ္ဌာ — တည်ရာ မှီရာ မရှိသူတို့သည်၊ ဇာတာ—ကုန်ပြီ၊ ဣတိ — ဤသို့ကြံ၍၊ ဣမာယ အပ္ပတိဋ္ဌ တာယ - ဤသို့တည်ရာ မှီရာမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂါမဒ္ဒါရေပိ - ရွာတံခါးဝ၌ လည်းကောင်း၊ အန္တောဂါမေပိ — ရွာတွင်း၌ လည်းကောင်း၊ တေ—တို့ကို၊ ဒိသ္မာ - ၍၊ တုမှေဟိ - တို့သည်၊ ဗြာဟ္မဏသမယော - ဗြာဟ္မဏ တို့၏ အယူကို၊ ဘိန္နော - ဖျက်အပ်ပြီ၊ [ဋီကာ၌ ဝိဘိန္နော ဟု ရှိ၏။] မုဏ္ဍ သမဏကသ - ကတုံးဖြစ်သော ရဟန်းစုတ်၏၊ [သမဏကဋ္ဌက သည် ကုစ္ဆိတ အနက်ဟော။] ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော - နောက်၌ နောက်၌၊ (နောက်က နောက်က)၊ ရသဂ်ဒ္ဓါ - အရသာ၌ မက်မောကုန်သည်၊ (အစားကောင်း အသောက်ကောင်း၌ မက်မောကုန်သည်)၊ ဟုတ္ဝာ၊ ဝိစရထ — လှည့်လည် ကြကုန်၏၊ ဣတိ အာဒီနိ စေဝ-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို လည်းကောင်း၊ ပါဠိယံ - ၌၊ အာဂတာနိ- တိုက်ရိုက် လာကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏောဝ သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏောတိ အာဒီနိစ — တို့ကို လည်းကောင်း၊ ဝတ္ဝာ — ပြော၍၊ အဏ္ဏော သန္တိ — ကုန်၏။

သာမဏေရာ — တို့သည်၊ (အာရောစေသုံ ၌ စပ်)၊ တေသု - ထို ဗြာဟ္မဏ တို့သည်၊ အဏ္ဏောသန္တေသုပိ — ဆဲပါကုန်သော်လည်း၊ ကောပံ ဝါ— အမျက် ကိုသော်လည်းကောင်း၊ [ရှေးဦးစွာ ဖြစ်သော အနည်းငယ်သော ဒေါသ သည် "ကောပ" မည်၏။] အာဃာတံ ဝါ— ရန်ငြိုးကိုသော်လည်းကောင်း၊ [နောက်၌ဖြစ်သော ပြင်းထန်သောဒေါသသည် စိတ်ကို နှိပ်စက်တတ်သော ကြောင့် "အာဃာတ" မည်၏။]အကတ္ဝာ-မပြုပဲ၊ ကေဝလံ-ကောပ အာဃာတ မဖက်သက်သက်၊ ဘဂဝတော—သည်၊ ပဋ္ဌာ-မေးအပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္ဝာ)၊ တဋ္ဌ ၊ပေ၊ပရိဘာသန္တိတိ—ဟူ၍၊ အာရောစေသုံ-လျှောက်ကုန်ပြီ၊ အထ-လျှောက်ကြ ရာ ထိုအခါ၌၊ နေ-ထို သာမဏေတို့ကို၊ ဘဂဝါ- သည်၊ အဏ္ဏောသနာကာရံ - ဆဲခြင်း၏ အခြင်းအရာကို၊ (ဆဲပုံ အခြင်းအရာကို)၊ ပုစ္ဆန္တော - မေးလိုသည်၊ (ဟုတ္ဝာ) ယထာဝကထံ ပန ဝေါ ဘိ - ဟူ၍၊ ပုစ္ဆတိ - မေးတော်မူ၏၊ ဘေ — ထို သာမဏေတို့သည်၊ အာစိက္ခန္တာ-လျှောက်လို ကုန်သည်၊(ဟုတ္ဝာ)၊ဗြာဟ္မဏာ ဘန္တေတိ အာဒိ—အစရှိသော စကားကို၊ အာဟံသု—လျှောက်ကုန်ပြီ။

တတ္ထ-ထို ဗြာဟ္မဏာ ဘန္တေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏောတိ- သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏော ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (ဒသေန္တိ ၌စပ်)၊ ဇာတိဂေါတ္တာဒီနံ—

သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏော။ ။ ဝဏ္ဏသဒ္ဒါသည် ဇာတိ (အမျိုး) အနက်ဟောတည်း၊ ဥပမာကဲ့"ဤသူသည် ဗြာဟ္မဏ,ဤသူသည် ခတ္တိယ, ဤသူသည် ဂဟပတိ,ဤသူသည်

ဇာတ်အနွယ် အစရှိသည်တို့ကို၊ ပညာပန ဌာနေ - အပြားအားဖြင့် သိစေရာ ဌာနဌ၌၊ (ပညတ်အရာ၌)၊ ဗြာဟ္မဏောဝ–ဗြာဟ္မဏသည်သာ၊ (ဗြာဟ္မဏဇာတ် သည်သာ)၊ သေဋ္ဌော–မြတ်၏၊ ဣတိ–ဤသို့၊ (ဗြာဟ္မဏတို့သည်)၊ ဒသေန္တိ– ပြကုန်၏၊ ဟိနာ အညေ ဝဏ္ဏာတိ– ကား၊ ဣတရေ-ဗြာဟ္မဏမျိုးမှ တပါးကုန် သော၊ တယော–ကုန်သော၊ ဝဏ္ဏာ-အမျိုးတို့သည်၊ (ဇာတ်တို့သည်)၊ ဟိနာ- နိမ့်ကျကုန်၏၊ လာမကာ - ညံ့ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ။

သုက္ကောတိ– ကား၊ ပဏ္ဍရော – ဖြူစင် သန့်ရှင်း၏၊ ကဏှောတိ – ကား၊ ကာဠကာ–မည်းညစ်ကုန်၏၊ (မသန့်ရှင်းကုန်)၊ [စာအုပ်တို့၌ ကဏှောတိ ကာဠကော ဟု ကေဝုစ်ဖြင့် တွေ့ရ၏၊ ကဏှာ.အညေ ဝဏ္ဏာ၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ကြောင့် ကဏှာတိ ကာဠကာဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ရှိသင့်သည်။–မဇ္ဈိမ ပံ, ၄–ဝဂ်, ၄–သုတ်တို့၌ကား ကေဝုစ် ရှိ၏။] သုဒ္ဓါနန္တိ– ကား၊ ဇာတိဂေါတ္တာဒီနံ-တို့ကို၊ ပညာပန ဌာနေ-၌၊ သုဒ္ဓါနန္တိ - စင်ကြယ်ကုန်၏၊ ဗြဟ္မုနော ပုတ္တာတိ – ကား၊

သုဒ္ဓ " ဟု ဇာတ်စသည်တို့ကို အထင်အရှား ပြသောအားဖြင့် " ဗြာဟ္မဏောဝ ဣသေဋ္ဌော ဝဏ္ဏော-ဗြာဟ္မဏအမျိုးဇာတ်သည်သာ အမြင့်မြတ်ဆုံး" ဟု ဗြာဟ္မဏတို့က ယူဆကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ဇာတိ ဂေါတ္တာဒီနံ ၊ ဧပ ၊ ဒသေန္တိဟု မိန့်သည်။ [ဇာတိ သဒ္ဒါ၏ အခြားအနက်များနှင့် တကွ ဝိဂြဟကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် အဋ္ဌကထာတို့၌ ကြည့်ပါ။]

ဣတရေ၊ ဧပ၊ ဟိနာ။ ။ဗြာဟ္မဏ ခတ္တိယ စသော အမျိုးခဲ့လေးပါးတွင် ဗြာဟ္မဏ သည်သာ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်၏၊ ကျန် ၃ မျိုးသည် ဗြာဟ္မဏတို့အောက် နိမ့်ကျ၏ ဟု ဗြာဟ္မဏတို့ ယူဆရာ၌ မိစ္ဆာဘိမာန- မှားသော လွန်ကဲသော မာန , မိစ္ဆာဝါဟ– မှားသော အယူကြောင့်သာဖြစ်၏၊ ဗြာဟ္မဏနှင့် ခတ္တိယကား တရံတခါ ဗြာဟ္မဏက သာ၏၊ ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်၌ ဗြာဟ္မဏထက် ခတ္တိယက သာသောကြောင့် ငါတို့ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ခတ္တိယမျိုး၌ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူသည်။

သုဒ္ဓါနန္တိ ။ ။ သုဒ္ဓါနန္တိတိ သုဒ္ဓါ ဟောန္တိ၊ နိ ဒုတိယံ ဂရဟဏံ, ပါပုဏာနန္တိတိ ဝဒန္တိ၊ သုဒ္ဓါနန္တိ – စင်ကြယ်ကုန်၏ ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်၊ ထိုသို့ စင်ကြယ် သန့်ရှင်းသဖြင့် ဒိဋ္ဌာ (မျက်ကွယ် ကဲ့ရဲ့မှု) ဂရဟာ (မျက်မှောက် ကဲ့ရဲ့မှု) သို့ မရောက်- ဟူလို၊ ဤသို့ ဗြာဟ္မဏတို့က ဧပြောကြသည်။

ဣနည်း။ ။သုဒ္ဓါနန္တိ ဝါ သံသာရတော သုဒ္ဓါနန္တိ–ဗြာဟ္မဏ အမျိုးအနွယ်တို့သည် သံသရာမှ စင်ကြယ် (လွတ်မြောက်) ကုန်၏၊ နဲ ဣသေသာ ဝဏ္ဏာ–အခြားသော အမျိုး အနွယ်တို့ သံသရာမှ မစင်ကြယ်ကြကုန်၊ (ဘာကြောင့်နည်း) အသုဒ္ဓဇာတိကတ္တာ– ဖြူစင်သန့်ရှင်းသော ဇာတ်မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈေနာဘာဝတောစ- ဝေဒကျမ်းစာကို ရွတ်ဆိုမှု မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ ဤသို့ ဗြာဟ္မဏတို့ ယူဆကြသည်၊– ဋီကာ။

မဟာပြဟ္မာ့ဇနော — မဟာပြဟ္မာ၏၊ (ပြဟ္မာမင်း၏)၊ ပုတ္တာ—သားတို့တည်း၊ သြရသာ မုခတော ဇာတာတိ-ကား၊ ဥရေ-ရင်ခွဲ၊ ဝသိတ္တာ-နေ၍၊ မုခတော-ခံတွင်းမှ၊ နိက္ခန္တာ-ထွက်လာကုန်ပြီ၊ ဝါ-တနည်း၊ ဥရေ ရင်ခွဲ၊ ကတ္တာ - ပြု၍၊ ဝါ-ထား၍၊ သံဝဍ္ဎိတာ—ကြီးပွားစေအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ— ကြောင့်၊ သြရသာ-သြရသတို့မည်၏။["မုခတော-မှ၊ ဇာတ-ဖြစ်" ဟူသည် ပါးစပ်မှ ဖွားမြင်သည်ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် ဇာတာကို နိက္ခန္တာဟု ဖွင့်သည်။]

သြရသာ။ ။ဥရေ ဝသိတ္တာကို ကြည့်၍ "ဥရေ+ဝသန္တိတိ သြရသာ"ဟု ပြု၊ ဤနည်းဖြင့် သြရသာသည် မုခတော ဇာတာ၏ ဝိသေသနတည်း၊ သြရသာ — မဟာပြဟ္မာ၏ ရင်ခွဲ နေခဲ့ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) မုခတော-ခံတွင်းမှ၊ ဇာတာ - မွေးဖွားကုန်ပြီ၊ သို့ ပေးပါ။

တနည်း။ ။ဥရေ ကတ္တာ သံဝဍ္ဎိတာကို ကြည့်၍"ဥရေ+သံဝဍ္ဎာ သြရသာ"ဟု ပြု၊ ဤနည်းဖြင့် မုခတော ဇာတာသည် သြရသာ၏ ဝိသေသနတည်း၊ မုခတော - မှ၊ ဇာတာ-ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) သြရသာ — မဟာပြဟ္မာ၏ ရင်ခွဲ ကြီးပွားခဲ့ရကုန်ပြီ၊ ဤသို့ ပေ ပါ။

မှတ်ချက် ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ ဥရေ ကတ္တာ ဟု ကတ္တာပုဒ် ပါနေသောကြောင့် "သံဝဍ္ဎိတာ— ကြီးပွားစေအပ်ကုန်ပြီ" ဟု ကမ္မသာဓန ရှိရ၏။ ကတ္တာလည်း ဌပန အနက်ဟော။ [အာဓာရ နောက်, ကရဏောက်, မဖေါက် ဌပန အနက်တည်း— နိယာမ်။] ပါဠိတော်၌ကား "ဥရေ+သံဝမှာ" ဟု ကတ္တုသာဓနဖြင့် ပြုမှ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းသည်။

ဋီကာ။ ။ပုတ္တာနာမ အနောရသာပိ ဟောန္တိ၊ နာ တထာ ဣမေ (ဤ ပြာဟ္မဏတို့ကား ထိုသို့ အနောရသ မဟုတ်ကြ)၊ ဣတိ အာဟ သြရသာတိ၊ ဥရေ သံဝဍ္ဎိတ ပုဒ္ဓာပိ သြရသန္တိ ဝုစ္စတိ၊ (မိဒါကိုယ်တိုင် မမွေးဖွားပဲ ရင်ခွဲထား၍ ကြီးပွားစေအပ်သော သားကိုလည်း သြရသ ဟု ဆိုအပ်၏)၊ ဣမေ ပန မုခတော နိဂ္ဂတာ ဟုတ္တာ ဥရေ သံဝဍ္ဎိတာ ဒဿေတုံ မုခတော ဇာတာတိ ဝုတ္တံ၊-မဇ္ဈိမပဏ္ဏာ, ၄-ဝဂ်, ၄ သုတ်၊ [မုခတော နိဂ္ဂတာ ဟုတ္တာ ဥရေ သံဝဍ္ဎိတာကို ကြည့်၍ နောက်နည်းဖြင့် မုခတော ဇာတာသည် သြရသာ၏ ဝိသေသနတည်း ဟု မှတ်ပါ။]

မုခတော ဇာတာ ၌ မှတ်ဖွယ်။ ။အဋ္ဌကထာနှင့် ပဏ္ဏာသဋီကာတို့၌ မုခတော ဇာတာကို ပြာဟ္မာမင်း၏ ခံတွင်းမှ ဖွားမြင်၏ ဟု ဖွင့်၏၊ များစွာသော ပြာဟ္မဏတို့ကလည်း ထိုသို့ပင် ယူဆကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ပြာဟ္မဏတို့သည် ပြာဟ္မဏီ၏ ဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့၍ ပြာဟ္မဏီ၏ ယောနိမှ မွေးဖွားခဲ့ကြပါလျက် မုခတော ဇာတာ (ပြဟ္မာမင်း၏ ခံတွင်းမှ မွေးဖွားကြသည်) ဟု ထင်နေကြပုံကို မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

ဗြဟ္မဏာတိ – ကား၊ ဗြဟ္မဏော – ဗြဟ္မာကြောင့်၊ နိမ္မတ္တာ – ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ [နောက်၌ ယောနိဇာဝယ် ပဿာဝ မဂ္ဂေန ဇာတာ ဖင်ပေါက်ကိုကြည့်၍ "ဗြဟ္မဏော-ကြောင့်" ဟုပေးလိုက် ပါသည်။] ဗြဟ္မနိမ္မိတာတိ – ကား၊ ဗြဟ္မုနာ – သည်၊ နိမ္မိတာ – ဖန်ဆင်းအပ်ကုန်ပြီ၊ ဗြဟ္မဒါယာဒါဘိ – ကား၊ ဗြဟ္မုနော – ၏၊ ဒါယာဒါ – ဝေဒ အစရှိသော အင်္ဂမ္ဗာကို ခံယူကြရကုန်၏။ [အာဒိဒ္ဓိ-တိ အာဒိ-ါ၊ ဒါယံ + အာဒါ = ဒါယာဒါ။]

ဟီနေ ၊ပေ၊ အဗ္ဗျပဇဇတာတိ – ကား၊ ဟီနံ – နိမ့်ကျသော၊ ဝဏ္ဏံ – အမျိုး၊ အနွယ်သို့၊ အဗ္ဗျပဇ္ဇာ – ကပ်ရောက်ကုန်သည်၊ အတ္ထ – ဖြစ်ကုန်၏၊ မုဏ္ဍကသဏ္ဌာနေတိ – ဟူသောစကားကို၊ နိန္နန္တာ – ကဲ့ရဲ့ လိုကုန်သည်၊ ဇိဂုစ္ဆန္တာ – စက်ဆုပ်လိုကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝဒန္တိ – ပြောကုန်၏၊ မုဏ္ဍကာ မတ္တာ ဥ – ဦးပြည်း ဖြစ်ကာမျှကိုလည်းကောင်း၊ (ကတုံးဖြစ်ကာမျှကိုလည်းကောင်း၊) သမဏမတ္တာ – ရဟန်း ဖြစ်ကာမျှကိုလည်းကောင်း၊ သဏ္ဌာယ – ၍ နဝဒန္တိ – ပြောကြကုန်သည် မဟုတ်၊ [ကမ္ပ သုည ဂုရုဟတ္တ။ ကုစ္ဆိတော + မုဏ္ဍော

ပါဆိုက်ဝဂ်ဋီကာ။ ။ဤဋီကာ၌ကား၊ မုခတော ဇာတာကို တိုက်ရိုက် အဓိပ္ပါယ်ယူရမည် မုချစကားဟု မယူဆပဲ ဥပစာစကားဟု ယူဆ၍ ဗြာယ္ဓဏာဘိုသည် ဗြဟ္မာမင်း၏ ခံတွင်းမှ မွေးဖွားသည်ဟု ဆိုသော်လည်း တကယ်မွေးဖွားသည် မဟုတ်၊ ဗြဟ္မာမင်း၏ မုခပါဠိတည်းဟူသော စေဒကျမ်းစာမှ ပေါ်ထွားလာကြသူများ ဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်သည်၊ ဗြဟ္မဇာ၌သည်း မဟာဗြဟ္မာ၏ ဝေဒဟူသော စကားကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏ဟု လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မ နိမ္မိတာ၌ မုခတော ဇာတာ ဗြဟ္မဇာ ဟူသော အကြောင်း ၂ ပါးကြောင့်ပင် ဗြဟ္မာမင်းက ဖန်ဆင်း အပ်သည် ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်၏။

မှန်၏–ထို အဖွင့်သည် "ဗြဟ္မုနော + ဇာတံ ဗြဟ္မံ၊ ဗြဟ္မံ + အဏတိတိ ဗြဟ္မဏော" ဟူသော ဝေရဉ္ဇာကဏ္ဍဂုဏသုတ်လာ စကားနှင့် ထပ်မိ၏၊ ပညာတတ် ဗြဟ္မဏများကလည်း ဇာတိကဝဂ်ဋီကာကဲ့သို့ပင် ယူဆကြပေလိမ့်မည်။

မေးဖွယ်။ ။ထိုသို့ယူလျှင် "မုခတော ဇာတာ" ဟူသော စကားနှင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ မိန့်တော်မူအပ်သော "ဒိသန္တိ ခေါ၊ ဝါသေဋ္ဌ၊ ပေ ယောနိဇာဝ သမာနာ" ဟူသော စကားနှစ်ရပ်ကို အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်း ဟု မေးစရာရှိ၏၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဗြာဟ္မဏအများစု၏ အယူမှားကို တိုက်ရိုက် ပယ်သည် ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့ပြင် "မုခတော ဇာတာ" အရ ဗြဟ္မာမင်း၏ ခံတွင်းမှ တကယ်ပင် မွေးဖွားသည် ဟု ယူသည်ဖြစ်စေ, ဗြဟ္မမင်း၏ မုခပါဠိတော်ဖြစ်သော ဝေဒကျမ်းစာမှ ပေါ်ထွားသည် ဟု ယူသည်ဖြစ်စေ ဗြာဟ္မဏတို့၏အယူကား အမှားသာတည်း၊ ဘာကြောင့်နည်း၊–သဗ္ဗဝါတို့ကို ဖန်ဆင်းနိုင်သော ထာဝရဗြဟ္မာသည်ပင် မရှိသောကြောင့်တည်း။

မုဏ္ဍကော၊ ကုစ္ဆိတော + သမဏာ သမဏကာ ဟု ပြု။] ဣဇ္ဇေတိ - ကား၊ ဂဟပတိကေ - အိမ်ရှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ - သုဒ္ဒအမျိုးအနွယ် ဖြစ်ကုန်သော၊ ကဏ္ဍတိ- ကား၊ ကာဠကေ - မည်းညစ်ကုန်သော၊ ဗန္ဓုတိ - ကား၊ မာရဿ- မာရ်နတ်၏၊ ဗန္ဓုဘူတေ - ဆွေမျိုးဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ မာရပက္ခိကေ - မာရ်မင်း၏ အသင်းအပင်းဌ ဖြစ်ကုန်သော၊ (မာရ်မင်း၏ ဘက်သားဖြစ်ကုန်သော)၊ ပါဒါပစ္စေတိ-ကား၊ မဟာပြဿုနော- ၏၊ ပါဒါနံ- ခြေတို့၏၊ အပစ္စဘူတေ- သားဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ပါဒတော- မှ၊ ဇာတေ- မွေးဖွားကုန်သော၊ (မုဏ္ဍကေ- စက်ဆုပ်အပ်သော ကတုံးဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ- ကတုံးစုတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ သမဏကေ - စက်ဆုပ်အပ်သော ရဟန်းတို့သို့၊ ဝါ - ရဟန်းစုတ်တို့သို့၊ အဠ္ဌုပဂတာ - ကပ်ရောက်ကုန်သည်၊ အတ္ထ - ဖြစ်ကုန်၏ ဌ်စပ်၊) ဣတိအယံ - ကား၊ အဓိပ္ပါယော - ပုဏ္ဏားတို့၏ အလိုတည်း။

၁၁၄။ တဋ္ဌ ဝေါ၊ ပေ၊ ဝေ မာဟံသူတိ ဇ္ဇေ-ဟူသော ဤပါဋ်ဌ်၌၊ ဝေါတိ- ဝေါဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ·နိပါတမတ္တံ-အနုက်မရ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ ဝါ- တနည်း၊ သာမိဝစနံ - သာမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ တုမှာကံ -သင်တို့၏၊ ဗြာဟ္မဏာ-ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ (ဝေမာဟံသု ဌ်စပ်)၊ ဣတိ အဇ္ဇေ-နက်၊ ပေါရာ ဏန္တိ-ကား၊ ပေါရာဏကံ·ရှေးဌ်ဖြစ်သော၊ အဂ္ဂညံ-လူအမေါင်းတို့သည် အစ

ဣဇ္ဇေ။ ။[ဣဇ္ဇာ၏ ဝစနတ္ထနှင့်တကွ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကို သီလက္ခန် ဘာသာဋ္ဌိကာ အမ္ဗဋ္ဌသုတ်၌ ကြည့်ပါ။] ဆင်သည် " ဣဘ " မည်၏၊ ဆင်၏ ပယောဂကို ထိုက်သူများသည် " ဣဇ္ဇ " မည်၏၊ ဆင်သည် စေခိုင်းသူ၏ အလိုအတိုင်း သစ်ဆွဲမှုစသော ကာယပယောဂကို တပင်တပန်း ပြုရသကဲ့သို့, အလုပ်သမား လယ်သမား ဂဟပတိတို့လည်း အားသွန် ခွန်စိုက် ပင်ပင်ပန်းပန်း အလုပ်လုပ်နိုင်မှ စားဝတ် နေရေး ပြေလည်ကြသောကြောင့် ဂဟပတိကတို့သည် "ဣဇ္ဇ"မည်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဣဇ္ဇေတိ ဂဟပတိဂေ"ဟု ဖွင့်သည်။

ဆက်ဦးအုံ့။ ။ဂဟပတိဟု ဆိုသော်လည်း များစွာသောအိမ်ဘို့ကို ပိုင်ဆိုင်သော သူကြွယ်များ မဟုတ်၊ တအိမ်မှုလောက်သာ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သော အိမ်ပိုင်ရှင်ကလေးများ တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဂဟပတိ" ဟုသာ မဆိုပဲ "ဂဟပတိက"ဟု ခုဌကအနုက်ဟော က ပစ္စည်းဖြင့်ဆိုရ၍ ဣဇ္ဇေတိ သုဒ္ဒေ ဟု ဋီကာဌ် ဌင့်သည်၊ အိမ် ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ ဖြင့် ဖွဲ့အစ်သော အောက်တန်းကျသောသူဆင်းရဲများ-ဟူလို၊ ဂဟပတိလူမျိုး အများစု ပါဝင်ခဲ့သော သမဏတို့ကိုလည်း ဗြာဟ္မဏတို့က "ဣဇ္ဇ"ဟု နှိပ်ချ၍ သုံးစွဲသည်။

ဗန္ဓု။ ။ ။ဗန္ဓုနဘြော နဗန္ဓု၊ သံယောဇဉ်ကြီးဖြင့် ဖွဲ့နှောင်တတ်သောကြောင့် ဆွေမျိုးသည် "ဗန္ဓု"မည်၏၊ ရဟန်းများကို "မာရ်နတ်၏တက်သားများ"ဟု ဗြာဟ္မဏ တို့က ယူဆကြသည်၊ [အမ္ဗဋ္ဌ သုတ္တာဌကထာ၌ " ဗန္ဓုပါဒါပစ္စေ " ဟု တပုဒ်တည်း အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ပြထားသည်။]

ဟူ၍ အသိအမှတ် ပြုအပ်သော၊ လောကုပ္ပတ္တိ စရိယဝံသ် — သတ္တလောက ဖြစ်ခြင်း၏ အစဉ်အဆက်ကို၊ (သတ္တလောက ဖြစ်ပုံ အစဉ်အဆက်ကို)၊ အဿ ရန္တာတိ-ကား၊ အဿရမာနာ-အမှတ်မရကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) (ဧဝ မာဟ်သု ၌စပ်)၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ (ကိ ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ ဝါသေဋ္ဌ - ဝါသေဋ္ဌ၊ ကော် ဇသန-စင်စစ်အားဖြင့်၊ ဧဝါ-သင်တို့၏၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ပေါရာဏ-ရှေးဦး ဖြစ်သော၊ လောကုပ္ပတ္တိ — သတ္တလောက၏ ဖြစ်ခြင်းကို၊ (သတ္တလောက ဖြစ်ပုံကို)၊ အနဿရန္တာ - အမှတ် မရကုန်သည်၊ အဇာနန္တာ - မသိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ ဒိဿန္တိ ခေါ ပနာတိ ဧဝမာဒိ - ဤသို့ အစရှိသော စကားကို၊ တေသံ - ထို ဗြာဟ္မဏတို့၏၊ လဒ္ဓိတိန္ဒနတ္ထာယ-အယူကို ဖျက်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။[ဗြာဟ္မဏာ ဗြာဟ္မဏေနာ ပုတ္တာ သြရသာ မုခတော ဇာတာ ဟူသောအယူကို ပယ်ဖျက်ခြင်း ငှါ မိန့်အပ်ပြီ။]

တတ္ထ - ထို ဒိဿန္တိ ခေါ ပန အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဗြာဟ္မဏိယောတိ— ဟူသည်ကား၊ ဗြာဟ္မဏာနံ- တို့၏၊ ပုတ္တပဋိလာဘတ္ထာယ - သား သမီး ရခြင်း အကျိုးငှါ၊ အာဝါဟ ဝိဝါဟဝသေန - သမီးဆောင်ယူခြင်း သမီးပေးပို့ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကုလံ-အမျိုးသို့၊ အာနီတာ-ဆောင်ယူအပ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏိ ယော - ပုဏ္ဏားမတို့ကို၊ ဒိဿန္တိ-တွေ့မြင်အပ်ကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ တာ ဧတာ-ထို ပုဏ္ဏားမတို့သည်၊ အပရေန-တပါးသော၊ သမယေန-အခါ၌၊ ဥတုနီယော ပိ- ဥတုရှိကုန်သည်လည်း၊ ဟောန္တိ၊ သဒ္ဓါတပုပ္ဖါ-ဖြစ်သော ဥတုပန်းရှိကုန်သည်၊

ပေါရာဏ အနဿရန္တာ။ ။ကမ္ဘာဦးက အမျိုး ၄ ပါး ပိုင်းခြား ခွဲဝေထားမှု မရှိ, သတ္တဝါအားလုံး တူကြ၏၊ နောက်မှ သတ္တဝါတို့၏ ပယောဂအလိုက် ကွဲပြားမှု ဖြစ်ရသည်၊ ထို ဖြစ်စဉ်ကို မသိ၍ ဗြာဟ္မဏတို့က ဖြေကြသည်၊ ပြောပုံကို ပါဠိတော်၌ ကြည့်ပါ။

အာဝါဟ ဝိဝါဟ။ ။အာဝဟန် အာဝါဟော—မိမိ သတို့သားအတွက် အခြား အိမ်မှ သတို့သမီးကို ဆောင်ယူခြင်း၊ (အာ + ဝဟ + ဏ)၊ ဝိမိနာ + ဝဟန် ပေသန် ဝိဝါဟော — မင်းလာ အစီအစဉ်ဖြင့် သတို့သမီးကို သူတပါးအိမ်သို့ ပို့ပေးခြင်း။ [“အာ ဝါဟ - သတို့သမီးကို ဆောင်ယူခြင်း၊ ဝိဝါဟ- သတို့သမီးကို ယောက်ျားအိမ်သို့ ပို့ပေး ခြင်း” ဟု အချုပ်မှတ်ပါ။]

သဒ္ဓါတပုပ္ဖါ။ ။ရစ်သယလာ (ရာသီပန်းဟူသော မြို့-အညစ်အကြေးရှိသော မိန်းမ)၊ ဇုတ္တိန် ဟိ ကုမာရိ ဘာဝပ္ပတ္တိတော (အပျိုအဖြစ်သို့ ရောက်ရာ-အပျိုတော် ဝင်စ အခါမှ)၊ ပဌာယ ပဋ္ဌိမဝယဇ္ဇတော ဩရံ (သားသမီး ရှိနိုင်လောက်သော နောက်ဆုံးအရွယ်၏ ဤဖက်၌)၊ အသတိ ဝိနိဗန္ဓေ (အနှောက်အရှက် ဘေးရန်မရှိ လျှင်-ကျန်းမာလျှင်) အဌမေ အဌမေ သတ္တာဟေ-၌၊ ဂဗ္ဘာသယသည်တော (သားအိမ်

(ဟောန္တိ)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဂဒ္ဒြိနိယောတိ-ဟူသည်ကား၊ သဠာတဂဒ္ဒာ-ဖြစ်သော ကိုယ်ဝန်ရှိကုန်သော၊ ဝိဇာယမာနာတိ - ကား၊ ပုတ္တဓီတရော-သား သမီးတို့ကို၊ ဇနယမာနာ - ဖြစ်စေကုန်သော၊ ["ဇနယမာနာ"ဟု ဖွင့်သဖြင့် ဝိဇာယမာနာဝယ် ဇနီဓာတ်၏ သားဖွားခြင်း အနက်ကို ပြသည်။]

ပါယမာနာတိ-ကား၊ ဒါရကေ-ကလေးတို့ကို၊ ထည့်-နို့ရည်ကို၊ ပါယန္တိ ယော - သောက်စေကုန်သော၊ (ဗြာဟ္မဏိယော - တို့ကို၊ ဒီဃန္တိ-တွေ့မြင်အပ်ကုန်၏၊) ယောနိဇာဝသမာနာတိ-ကား၊ ဗြာဟ္မဏီနံ-တို့၏၊ ပဿာဝမဂ္ဂေန-ပဿာဝမဂ်ဖြင့်၊ ဝါ - ပဿာဝမဂ်ကြောင့်၊ ဇာတာ-ဖြစ်ကုန်သည်၊ သမာနာ-ဖြစ်ပါကုန်လျက်၊ဝေမာဟံသူတိ-ကား၊ဝေံ-သို့၊ဝဒန္တိ-ကုန်၏၊ကထံ အဘာယ်သို့လျှင်၊ (ဝဒန္တိ-နည်း၊) ဗြာဟ္မဏောဝ၊ ပေ၊ ဗြဟ္မဒါယာဒါတိ-ဟူ၍၊ (ဝဒန္တိ)၊ ပန-ဆက်၊ နေသံ-ထိုပုဏ္ဏားတို့၏၊ တံ-ထိုဗြာဟ္မဏာ ဗြဟ္မုနော ပုတ္တာ အစရှိသော စကားသည်၊ သစ္စဝစနံ-မှန်သော စကားသည်၊ ယဒိ သိယာ-အကယ်၍ ဖြစ်အုံ၊ (ဇဝံသတိ)၊ ဗြာဟ္မဏီနံ - ပုဏ္ဏားမတို့၏၊ ကုစ္ဆိ- ဗိုက်သည်၊ မဟာ ဗြဟ္မဿ မဟာဗြဟ္မာ၏၊ ဥရော-ရင်သည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဗြာဟ္မဏီနံ-တို့၏၊ ပဿာဝမဂ္ဂေါ-ပဿာဝမဂ်သည်၊ မဟာဗြဟ္မုနော-၏၊ မုခံ-ပါးစပ်သည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ဧတေ-ဤ အကြောင်းအရာကို၊(ဗြာဟ္မဏီတို့၏ ဗိုက်က မဟာဗြဟ္မာ၏ ရင်ဘတ်ဖြစ်ခြင်း, ဗြာဟ္မဏီတို့၏ ပဿာဝမဂ်က

ဟု အသိအမှတ်ပြုအင်သော) တတိယ အာဝဇ္ဇေ (သုံးခုမြောက် ဖွေ့ဌ) ကတိပယာ လောဟိတ ပီဌကာ (အနည်းငယ်သော သွေးဖု သွေးဥတို့သည်) သဏ္ဌာဟိတ္ဌာ အဂ္ဂ ဟိတပုမ္မာ ဝေ ဘိဇ္ဇန္တိ (ပြည် အဖြစ်သို့ မရောက်ပဲ ဓပါက်ကွဲကုန်၏)၊ တတော လောဟိတံ ပဋ္ဌရတိ၊ တတ္ထ ဥတုသမညာ ဥပ္ပဇ္ဇသမညာစ၊–ဋီကာ။

မှတ်ချက်။ ။"အဌမေ အဌမေ သတ္တာဟေ-ရှစ်သတ္တာဟမှာ ဘကြွမ်"ဟု ဋီကာ ဆိုစ၏၊ ယခုခေတ်၌ "တလလျှင် တကြိမ်" ဟု ပြောကြ၏၊ ရှေးခေတ်နှင့် ယခုခေတ် အနည်းငယ် ကွာပေလိမ့်မည်၊ ထို့ပြင် ဤဋီကာ၌ "အဂ္ဂဟိတပုပ္ဖါ ဧဝ" ဟု ပါ၍ပျက်ခဲ့၏၊ သာရတ္ထဋီကာ သုဒိန္နကဏ္ဍ မျက်နှာ (၁၁) အတိုင်း "ပြည်" အနက်ဟော ပုမ္မသဒ္ဒ၊ဖြင့် "အဂ္ဂဟိတပုပ္ဖာ ဧဝ" ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်။

ရဇသ်လာ။ ။ဋီကာ၌ပါသော ဤပုဒ်ကို ရှင်းဦးမည်၊ ရဇော+ အတ္ထိ+ အဿာ အနက်၌ "ဝလစ်ပစ္စည်း" ဟု ဓထောမနိမိ ဆိုစ၏၊ ပါ၍၌ အလ ပစ္စည်း, သ် အာဂုမ် ဒွေဘာဝ်လာ၍ "ရဇသ်လာ" ဟု ဖြစ်၏၊ ထိုပုဒ်သည် မြှုနှင့်ယှဉ်သော အရာဝတ္ထု ဟူသောအနက်၊ ကျွဲဟူသော အနက်၊ ရာသီပန်းဟူသော မြှုရှိသော မိန်းမ ဟူသော အနက်များကို ဟောစ၏၊ ပထမအနက်၌ သုံးလိန်, ဒုတိယ၌ ပုံလိန်, တတိယ၌ ဣတ္ထိလိန် တည်း။

မဟာပြဟ္မာ၏ ပါးစပ်ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဤ အကြောင်းအရာကို)၊ ဝေ-ဤသို့၊ (ပုဏ္ဏားတို့ဆိုအပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်)နှ ခေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗ-မမှတ်ထိုက်၊တေန-ထို့ကြောင့်၊ တေစ၊ပေ၊အဗ္ဘာစိက္ခန္ဓာတိ အာဒိ-အစရှိသော၊ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ-ကို၊ ဘဂဝါ-သည်)၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

စံတုဝဏ္ဏသုဒ္ဓိ အဖွင့်

၁၁၅။ တ္ထောဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ မယံ-တို့သည်၊ မဟာပြဟ္မာ၊ နော-၏၊ ခုရေ-၌၊ ဝသိတ္ဝာ-နေ၍၊ မုခတော-ပါးစပ်မှ၊ နိက္ခန္တာ-ထွက်လာကြကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တုံ-ပြောခြင်းငှါ၊ ဝါ-ပြောခွင့်ကို၊ မာ လဘန္တု -မရကြပါစေနှင့်၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမံ-မုခစ္ဆေဒကဝါဒံ-ဤ မုခဝါဒကို ဖြတ်ကြောင်း စကားကို၊ (ဗြာဟ္မဏာ မဟာပြဟ္မာ၏နှာ မုခတော ဇာတာ ဟူသော ဝါဒကို ဖြတ်ကြောင်းစကားကို)၊ ဝတ္ဝာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ပုန-တဖန်၊ စတ္တာရောပိ-ကုန်သော၊ ဝဏ္ဏာ - အမျိုးဇာတ်တို့သည်၊ ကုသလေ-ကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ သမာဒါယ-ကောင်းစွာယူ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်၍၊ ဝတ္တန္တာ ဝ-ကျင့်ကြမ်းသော၊ သုဒ္ဓန္တိ - စင်ကြယ်ကြကုန်၏၊ ဣတိ (ဣမသ္မာ အတ္ထသ) - ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ-ပြတော်မူခြင်း အကျိုးငှါ၊ စတ္တာရောမေ၊ပေ၊ ဝဏ္ဏာတိ အာဒိ - ကို၊ (ဘဂဝါ)အာဟ၊ အကုသလသခ်ါတာတိ - ကား၊ အကုသလာတိ - အကုသိုလ်တို့ဟူ၍၊ သခ်ါတာ - ဆိုအပ်ကုန်၏၊ ဝါ - တနည်း၊ အကုသလ ကောဋ္ဌာသဘူတာ-အကုသိုလ် အဖို့အစုဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏၊ သမ္ဘတ္ထ-အလုံးစုံသော သာဝဇ္ဇသခ်ါတာ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ သေ ဧသော-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော - အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

နှ အလမရိယာတိ - ကား၊ အရိယဘာဝေ - အရိယာ၏ အဖြစ်၌၊ အသ မတ္ထာ - မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ [ဤသို့ အရိယာကို အဓာရဖြင့် ပွင့်သော်လည်း " အရိ ယာယ + အလံ အလမရိယာ၊ အရိယာ အဖြစ် အကျိုးငှါ မစွမ်းကုန် " ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုသင့်၏။] ကဏ္ဍာတိ - ကား၊ ပကတိ ကာဠကာ - ပင်ကိုယ် သဘော

အကုသလသခ်ါတာ။ ။သခ်ါတာ၌ သံ ရှေ့ရှိသော+ခါဓာတ်၊ ကထန အနက် ဟော၊ ကံ ဟော တ၊ သခ်ါယန္တေတိ သခ်ါတာ၊ အကုသလာ ဣတိ သခ်ါတာ အကုသလ သခ်ါတာ၊ အကုသလနှောင် ဣတိကြေ၊ သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရည်း၊ ဒုတိယ နည်း၌ သခ်ါတသဒ္ဒါသည် " ကောဋ္ဌာသ " အနက်ဟောဟု မှတ်၊ အကုသလနှင့် သခ်ါတကို "အကုသလာစ + တေ + သခ်ါတာ စ"ဟု ဖြစ်စေ, "အကုသလာ ဧ သခ်ါတာ"ဟု ဖြစ်စေ ကမ္မဓာရည်း ပြု။

အားဖြင့် မည်းညစ်ကုန်၏၊ ကဏ္ဍ ဝိပါကာတိ– ကား၊ နေသံ-ထို တရားတို့၏၊ ဝိပါကောပိ–အကျိုးသည်လည်း၊ ကဏ္ဍော-မည်းညစ်၏၊ ဒုက္ခော- ဆင်းရဲ၏၊ ဣတိ အတ္ထော - အနက်၊ [မည်းညစ်ဟူရာ၌ "ညစ်နွမ်း၏, ဆင်းရဲစေတက်၏, ပူပန်စေတက်၏" ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် "ဒုက္ခော" ဟု ဖွင့်။] ခတ္တိယောပိ တေတိ - ကား၊ ခတ္တိယမျိုးပိ- မင်းမျိုး၌လည်း၊ တေ– ထို အကုသိုလ် တရား တို့ကို၊ (ဒိယန္တိ၌ စပ်)၊ ကေစ္စေတိ-ကား၊ ကေသို့ -အချို့သော၊ (ခတ္တိယောပိ၌စပ်)၊ သမ္ဘတ္တ — အလုံးစုံသော ဗြာဟ္မဏောပိ တေ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ သေ — သည်၊ နယော - တည်း၊ သုဏ္ဏာတိ - ကား၊ နိဏ္ဏိလေသ ဘာဝေန - ကိလေသာ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏ္ဍရ–ဖြူစင် ကုန်၏၊ [ဖြူစင် ဟူသည် ကိလေသာ မရှိသောကြောင့် "စင်ကြယ်၏" ဟု ဆိုလိုသည်။] သုဏ္ဏဝိပါကာတိ – ကား၊ နေသံ - ထို တရားတို့၏၊ ဝိပါကောပိ – သည်လည်း၊ သုဏ္ဏော – ဖြူစင်၏၊ သုခေါ–ချမ်းသာ၏၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်။

၁၁၆။ ဥဘယဝေါကိဏ္ဏောသု ဝတ္တမာနေသူတိ – ကား၊ ဥဘယေသု– နှစ်ပါးစုံတို့သည်၊ ဝေါကိဏ္ဏောသု-ရောပြွမ်းကုန်သည်၊ မိဿီဘူတေသု-ရောနှောသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၊ ဟုတ္မာ၊ ဝတ္တမာနေသု – ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ (ဝေ မာဟံသု-၌ စပ်)၊ ကတမေသု ဥဘယေသု– အဘယ် နှစ်ပါးစုံတို့သည်၊ (ဝေါ ကိဏ္ဏောသု – ရောပြွမ်းကုန်သနည်း)၊ ဣတိ – ဤကား အမေးတည်း၊ ဝိညူဂရ ဟိတေသု ဧဝ – ပညာရှိတို့သည် ကဲ့ရဲ့အပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝိညူ ပသတ္ထေသု ဧဝ – ပညာရှိတို့သည် ချီးမွမ်းအပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ကဏ္ဍသုဏ္ဏောသု–မည်းညစ်ကုန် ဖြူစင်ကုန်သော၊ ဓမ္မေသု–ကုသိုလ် အကုသိုလ် တရားတို့သည်၊ (ဝေါကိဏ္ဏောသု–ကုန်လတ္တံ့၊ ဣတိ- ဤကား အဖြေတည်း)၊

မိဿီဘူတေသု။ ။ဘခါတရံ မည်းညစ်သော အကုသိုလ်တရားဖြစ်၍, တခါတရံ ဖြူစင်သော ကုသိုလ်တရား ဖြစ်၏၊ ဤသို့ အားဖြင့် တခုတည်းသော သန္တာန် (စိတ် အစဉ်) ၌ပင် တခုတည်းသော အတ္တဘော (ခန္ဓာကိုယ်) ၌ပင် ရောနှော၍ ဖြစ်နိုင်သည်၊ တပေါင်းတည်း တပြိုင်နက်ထည်း ဖြစ်သည်ကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ –ဋီကာ။

ကတမေသု ဥဘယေသု။ ။ ရှေဝါကျ၌ ပုဒ်နှင့် ဝိဘတ်တူအောင် ပုဒ္ဓဝေါကျ ပြုလုပ်ထားသည်၊ ထို၏ စပ်ပုဒ်ကို "ဝေါကိဏ္ဏောသု" ဟု ထည့်ပါ၊ ဝါဋ္ဌတော်များ၌ ရှေဝါကျနှင့် တူအောင် ပုဒ္ဓဝေါကျကို ထားလေ့ရှိ၏၊ တိဏိ မာနိ ဘိက္ခဝေ ဗလဿ ဗာလလက္ခဏာနိ၊ ပေ၊ ကတမာနိ တိဏိ။ အံ, ၁ – ၁၀၀၊ တိဟိ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဓဝဒိတဗ္ဗော ၊ပေ၊ ကတမေဟိ တိဟိ၊ အံ , ၁–၁၀၁။ စသည်။

ယဒေတ္ထ၊ပေ၊ဝေ မာဟံသုတိ-ကား၊ တ္ထေ ဘေသု ကဏ္ဍ သုက္ကဓမ္မေသု - ဤ မည်းညစ်ကုန် ဖြူစင်ကုန်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် တရား၊တို့၌၊ ဝတ္ထုမာနာပိ - ဖြစ်သည်လည်း၊ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ- တို့သည်၊ ဝေ-သို့၊ ဗြာဟ္မဏော ဝ၊ပေ၊ ဝဏ္ဏောတိ အာဒိ - အစရှိသော၊ ယံ ဘေ - အကြင်စကား၊ကို၊ ဝဒန္တိ - ပြော ကုန်၏၊ တံ၊ပေ၊နာနုဇာနန္တိတိ-ကား၊ ယေ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ လောကေ- လောကဌ၌၊ ပဏ္ဍိတာ - ပညာရှိကုန်၏၊ တေ - ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ နအနုမောဒန္တိ- ဝမ်းမမြောက်ကြကုန်၊ နပသံသန္တိ-မချီးမွမ်းကြကုန်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

တံ ကိသ ဟေတု၊ ဣမေသံ ဟိ ဝါသေဋ္ဌာတိ အာဒိမှ-အစရှိသော စကား၊ရပ်ဌ၌၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ် လတ္တံကား၊ သခ်ေပတ္ထော - အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်တည်း၊ နာနုဇာနန္တိတိ - ဟူ၍၊ ယံ - အကြင်စကား၊ကို၊ ဝုတ္တံ—ဆိုအပ်ပြီ၊ တံ - ထို စကား၊ကို၊ ကသ္မာ — ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ ဆိုအပ်သနည်း၊ ဣတိ စေ- ဤသို့မေးအံ့၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ စတုန္နံ - ကုန်သော၊ ဣမေသံ ဝဏ္ဏာနံ - ဤအမျိုးဇာတ်တို့တွင်၊ ယော ဘိက္ခု- သည်၊ (အမျိုးလေးပါးမှ တောထွက်လာသော အကြင် ရဟန်း သည် - ဟူလို။)အရဟံ—ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာ၏ ၊ပေ၊ သမ္မာ - ဣာဝင်းစွာ၊ ဝါ - သင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ အညာ(အညာ၊ယ) - သိ၍၊ ဝိမုတ္တော - ကိလေသာတို့မှ လွတ်၏၊ တေသံ - ထိုအမျိုးဇာတ်တို့တွင်၊ သော - ထိုရဟန်း၊ကို၊ အဂ္ဂံ(အဂ္ဂေါ) - အမြတ်ဆုံးဟူ၍၊ အက္ခာယတိ - ဆိုအပ်၏၊ တေစ - ထိုပုဏ္ဏား တို့သည်လည်း၊ ဝေ ရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သည်၊(ဤသို့ ၁၅၀၀ ကိလေသာ တို့မှ ဝေးကွာခြင်း စသော သဘောရှိကုန်သည်) နု (ဟောန္တိ) - မဖြစ်နိုင်ကုန်၊ ကသ္မာ - ကြောင့်၊ နေသံ - ထိုပုဏ္ဏား၊တို့၏၊ (ဝစနံ - ကို၊) ဝိညူ၊ နအနုဇာနန္တိ- ခွင့်မပြုကြကုန်(လက်မခံကြကုန်)။

ဣတ္ထ ဝတ္ထုမာနာပိ။ ။ဣတ္ထေဖြင့် "စတူသု ဝဏ္ဏေသု" ဟု လည်းကောင်း, "ကဏ္ဍ သုဘ္ဂေသု ဓမ္မေသု" ဟုလည်းကောင်း၊ ဇအောက်ဌ‌ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်နှစ်မျိုးတို့တွင် အခြားမဲ့ (အနိုးကင်) ဆိုအပ်ပြီးသော " ကဏ္ဍသုက္ကဓမ္မကို စွဲပါ" ဟု ,သိစေလို၍ "ဘေသု ကဏ္ဍသုက္ကဓမ္မေသု" ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝတ္ထုမာနာပိဖြင့် ပါဌသေသကို ပြသည်၊ ထိုဗြာဟ္မဏတို့သည် ဆိုကဏ္ဍသုက္ကတရား၊တို့ကို မလွန်မြောက်ကြ၊ လွန်မြောက်ကြောင်း အကျင့် ပဋိပတ်သည်း မရှိ၊ ထို့ကြောင့် " ဝတ္ထုမာနာပိ ဗြာဟ္မဏာ " ဟု ဆိုသည်။

နာနုဇာနန္တိ။ ။ဗြာဟ္မဏဝဏ္ဏာ၀ သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏော အညေ ဟီနာ ဝဏ္ဏာ၀သော ဗြာဟ္မဏတို့၏ စကား၊ကို မှန်ကန်စွာ ပြောဆိုခြင်းမဟုတ်သောကြောင့် ပညာရှိများက ခွင့်မပြုကြ၊ ခွင့်မပြု- ဟူရာ၌၊ ဝမ်းမမြောက် မချီးမွမ်း ဟု သရုပ်ဖော်သည်၊ ထို့ကြောင့် နအနုမောဒန္တိ၊ နပသံသန္တိ-ဟု ဆိုသည်။ [ထိ ခွင့်မပြုခြင်း၏ အကြောင်း၊ကို "တံ ကိသ ဟေတု" စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်နှင့်, အဋ္ဌကထာများ၌ ပြတား၊သည်။]

စ - ဆက်၊ တွေ့ အရဟန္တိ အာဒိပဒေသု— ဤအရဟံ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ ကိလေသာနံ - တို့၏၊ အာရကတ္တာဒီဟိ — ဝေးကွာသည်၏ အဖြစ် အစရှိကုန်သော၊ ကာရဏေဟိ-အကြောင်းတို့ကြောင့်၊ အရဟံ-အရဟံ မည်၏။[အာဒိဖြင့် "ကိလေသာရိနံ ဟတတ္တာ,သံသရစက္ကဿ အရာနံ ဟတတ္တာ, ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ, ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝေန အရဟံ" အနက်တို့ကိုယူ၊ ရှုပ်ပြီးပုံကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ ဂုဏ်တော်အဖွင့်၌ ပြထားပြီ။] အာသဝါနံ—တို့၏၊ ခီဏတ္တာ— ကုန်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ခီဏာသဝေါ - မည်၏၊ သတ္တ-ခုနစ်ပါး ကုန်သော၊ သေက္ခာ-သေက္ခာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပုထုဇ္ဇန ကလျာဏကာစ - ကလျာဏ ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မစရိယ ဝါသံ — မဂ္ဂ ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးမှုကို၊ ဝသန္တိနာမ-ကျင့်သုံးကြ၏ မည်၏၊ အယံ ပန — ဤ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား၊ ဝုတ္ထဝါသော — ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ ရှိ၏၊ ဣတိ — ကြောင့်၊ ဝုသိတဝါ—ဝုသိတဝါ မည်၏။

ဝါသံ ဝသန္တိ။ ။ဝါသံနှင့် ဝသန္တိသည် "ကျင့်သုံးမှုကို ကျင့်သုံး၏" ဟု ဆိုသဖြင့် ကံနှင့် ကြိယာတို့ အရမပြားခဲ့သော်လည်း ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားခဲ့သော အဘေဒေါ ပစာရ စကားဟု မှတ်ပါ၊ (တနည်း) ဗြဟ္မစရိယဝါသံ-ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို+ဝသန္တိ ဟု အနက်ဆိုပါ။

ဝုတ္ထဝါသော။ ။ ကျင့်သုံးအပ်ပြီးခဲ့သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ ရှိ၏ ဟု လည်းကောင်း, ကျင့်သုံးအပ် (နေအပ်)ပြီးခဲ့သော အရိယာဝါသရှိ၏ ဟု လည်းကောင်း ဋီကာ (၂) နည်း ဖွင့်၏၊ အရိယာဝါသတရားဆယ်ပါးကား — ပဉ္စင်ဝိပ္ပတိန (နိဝရဏ ငါးပါးကို ပယ်ပြီးခြင်း)၊ ဆဋ္ဌင်သမန္နာဂတ (ရူပ စသော အာရုံ ၆.ပါး၌ အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သော ဥပေက္ခာ ၆-ပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း) ဩာရက္ခ (သတိဟူသော အစောင့်အရှောက် တပါးရှိခြင်း)၊ စတုရာပသေန (မိုရာ ၄ ပါးရှိခြင်း) ပနုန္နပစ္စေက (ဒိဋ္ဌိသစ္စာ အသီးသီးကို ပယ်နှုတ်ပြီးခြင်း) သမဝယသင်္ခေသန (ရှာခြင်း ၃ မျိုးကို ကောင်းစွာ အပြည့်အစုံ စွန့်ပြီးခြင်း) အနာဝိလသင်္ကပ္ပ (ကာမ ဗျာပါဒိတိ သ ဝိတက် ၃ ပါးကို ပယ်ပြီးသဖြင့် မနောက်ကျခဲ့သော စိတ် အကြံရှိခြင်း) ပဿဒ္ဓကာယသင်္ခါရ (စတုတ္ထဈာန်ရှိန် ငြိမ်းအေးသော ကာယသင်္ခါရ ရှိခြင်း) သုဝိမုတ္တ စိတ္တ (ရာဂ ဒေါသ မောဟမှ ကောင်းစွာ လွတ်မြောက်ပြီးသော စိတ်ရှိခြင်း) သုဝိမုတ္တဥည (ရာဂ ဒေါသ မောဟကို ပယ်ပြီးပြီဟု သိလျက် ကောင်းစွာ လွတ်မြောက်သော ပညာရှိခြင်း) တည်း။ - အကျယ်ကို အံ ၃, ၂ ၇၉၌ ရှု။

ဝုသိတဝါ။ ။ဝုတ္ထဝါခဲ့သောဟု ဖွင့်သော်လည်း "ဝုသီတိ ဝုသိတဝါ" ဟု ကိတ်, အတီတ ကာလိက ကတ္တုသာဓန ပြုပါ၊ [ဝသ + တဝန္တု၊ ပစ္စည်း၊ ဝ၌ အကို ဥပြု၊ ဒု အာဂုမ်။] မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံး ပြီးသူ - ဟူလို၊ ထိုသို့ပြုမှ ဋီကာ၌ ပြအပ်သော ဝိဂ္ဂဟ တနည်းနှင့် ခြားနားမည်၊ [မှန်၏ — ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ ရှိ— ဟူသည်နှင့် မဂ္ဂ ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးပြီး - ဟူသည် အဓိပ္ပါယ် အတူဝင်။

အာသဲ - ထို ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ - သည်၊ စတူဟိ - ကုန်သော၊ မဂ္ဂေဟိ - တို့ဖြင့်၊ စတူသု - ကုန်သော၊ သစ္စေသု - တို့၌၊ ပရိဇာနနာဒိကရဏီယံ - ပိုင်းခြားရှိသိခြင်းအစရှိသော ပြုဖွယ်ကို၊ ကတံ - ဆောင်ရွက်အပ်ပြီ၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ကတကရဏီယော - မည်၏၊ အာသ - ၏၊ ဝါ - သည်၊ ကိလေသဘာရောစ - ကိလေသာ ဝန်ကိုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓဘာရောစ - ခန္ဓာ ဝန်ကိုလည်းကောင်း၊ သြဟိတော - ချထားအပ်ပြီ၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ (သော) သြဟိတ ဘာရော - မည်၏၊ သြဟိတောတိ - ကား၊ သြဟာရိတော - ပယ်ရှားအပ်ပြီ။

သုန္ဒရရ - ကောင်းမြတ်သော၊ အတ္ထော - အကျိုးတည်း၊ ဝါ - တနည်း၊ သကော - မိမိဥစ္စာ ဖြစ်သော၊ သဒတ္ထော - ကောင်းမြတ်သော အကျိုး၊ ဝါ - မိမိဥစ္စာဖြစ်သော အကျိုး။ ဧတေန - ဤ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သဒတ္ထော - ကောင်းမြတ်သော အကျိုးသို့၊ ဝါ - မိမိ ဥစ္စာဖြစ်သော အကျိုးသို့၊ အနုပ္ပတ္တော - အစဉ်မပြတ် ရောက်အပ်သို့ မည်၏။

ဋီကာနည်း။ ။ဝုဿတိတိ ဝုသိတံ၊ [ဝသ + တ ပစ္စည်း။] ကျင့်သုံးအပ်သော အရိယာမဂ်နှင့် ဖိုလ်တည်း၊ ဝုသိတံ ယဿ အတ္ထိတိ ဝုသိတဝါ၊ [ဝန္တု ပစ္စည်း] ဝုသိတဝါ - ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ် ဖိုလ် ရှိ၏၊ ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ္ဂမြတ်ဘုရား ရှိ၏ - ဟုလည်း ဆိုနိုင်၏၊ မှန်၏ - မဂ်ရလျှင် ဖိုလ်လည်း မကင်းပဲ ဆက်၍ ဖြစ်ရတော့သည်သာ၊ ဤစကားအရ ဆိုလျှင် ဆိုင်ရာ မဂ္ဂ မြတ်ဘုရားကို ကျင့်ပြီးသော အရိယာအားလုံးနှင့်ဆိုင်သော်လည်း ဤ၌ အတိသယဝုစနီ ဖွာ (အလွန်အကဲဖြစ်သော အနက်) ကို ဆိုလိုသဖြင့် ရဟန္တာသာ ဝုသိတဝါ မည်၏ ဟု မှတ်။ - ဋီကာ။

ပရိဇာနနာဒိ။ ။အာဒိဖြင့် ပဟာန သစ္ဆိကိရိယာ ဘာဝနာတို့ကိုယူ၊ ထိုကိစ္စ ၄ ပါးသည် ဒုက္ခဆုံးခြင်း ပြုလိုသူတို့ ကေန် ပြုထိုက်သောကြောင့် ကရဏီယမည်၏၊ ထို ပြုထိုက်သော မဂ်ကိစ္စ ၄ ပါးကို မဂ် ၄ ပါးဖြင့် သစ္စာ ၄ ပါးတို့၌ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြီးအပ်ပြီးဖြစ်သည်။

သြဟိတ ဘာရော။ ။သြဟိတဝုယ် အဝ + ဟ ဟတ် + တ ပစ္စည်း၊ ဧကို ဟ၊ ဟာ၌ အာကို ဣပြု၊ ဝန်ထမ်းနေသူဟု ဆိုအပ်သော သတ္တဝါကို အောက်သို့ နစ်မြုပ်စေတတ်သောကြောင့် ကိလေသာနှင့် ခန္ဓာတို့သည် ဝန်ထုပ် ဝန်ပိုးနှင့် တူရကား "ဘာရ" မည်၏၊ "ဘောရဝိယာတိ ဘာရာ" ဟု ပြု၍ အဋ္ဌကထာအတိုင်း ဆက်ပါ။ [ဘာရာ ဟဝေ ပဟ္ဓိတ္ဝန္ဓာ, ဘာရဟာရော စ ပုဂ္ဂလော၊ ဘာရာဒါနံ ဒုခံ လောကေ, ဘာရနိက္ခေ ပရံ သုခံ။ - သံ ၂, ၂၂။]

သဒတ္ထော။ ။သုန္ဒရော + အတ္ထော ဟူသော နည်းခ်ိ သဒတ္ထောဝယ် သံပုဒ် အတ္ထ ပုဒ်၊ သံသည် သုန္ဒရ အနက်ဟော၊ သကော ဝါ အတ္ထော ဟူသော နည်းခ်ိ သ ပုဒ် အတ္ထ ပုဒ်၊ ဒ ကား အာဂုမ်၊ သ သည် အာဘိဝေန် (ဂ၀ဂ) လာ အနက်တို့တွင် အတ္ထ နိယ (မိမိဥစ္စာ) အနက် ဖြစ်ဟာ ဘည်း၊ သဒတ္ထ အရ အရဟာတ္တဖိုလ်တည်း၊ ထို့နောက် အဋ္ဌကထာ အတိုင်း ဝိဂ္ဂဟ ပြုပါ၊ တချို့နေရာ၌ "သဒတ္ထံ + အနုပ္ပတ္တော အနုပ္ပတ္တ ဩဒတ္ထော" ဟု ဒုတိယာ တဗ္ဗုဒိသ်လည်း ဖွင့်ကြသည်။

တိဏ္ဏာ – တဏှာကို၊ ဘဝသံယောဇနံ – ဘဝသံယောဇဉ် ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ – ဆိုအပ်၏၊ အဃ – ထိုရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-မှာ၊ သာ - ထိုတဏှာသည်၊ ပရိက္ခီဏာ – ကုန်ပြီ၊ ဣတိ – ကြောင့်၊ ပရိက္ခီဏ ဘဝသံယောဇနော – မည်၏၊ သမ္မဒညာဝိမုတ္တောတိ - ကား၊ သမ္မာ - ကောင်းစွာ၊ ဟေတုနာ – အကြောင်းအားဖြင့်၊ ကာရဏေန-အကြောင်းအားဖြင့်၊ ဇာနိတ္မာ–အရဟတ္တမဂ်ပညာဖြင့် သိ၍၊ [“အညာယ” ဟု ဆိုလိုလျက် တဿပစ္စည်း၏ ကာရီယဖြစ်သော(ယ) ချေထားသည်ဟု သိစေလို၍ အညာကို“ဇာနိတ္မာ”ဟု ဖွင့်သည်။] ဝိမုတ္တောဣတိ ဧတေသာဘိက္ခဝေ လုတ်ပြီ၊ ဇနေတသ္မိန္တိ-ကား၊ တေသို့ ဇနေ-ဤ လူအပေါင်း၌၊ ဣမသ္မိं လောကေ-ဤ သတ္တလောကဌာ၊ (သေဋ္ဌော- အမြတ်ဆုံးတည်း ၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဒိဋ္ဌေစေဝ ဓမ္မေ အဘိသမ္ပရာယဉ္စာတိ-ကား၊ ဣဒတ္တာဘာဝေ စ-ဤ အတ္တဘောဌာလည်းကောင်း၊ ပရတ္တာဘာဝေ စ–တပါးသော အတ္တဘောဌာ လည်းကောင်း၊(ဓမ္မော-သည်၊ သေဋ္ဌော-တည်း၊ ၌စပ်)။

☰ ၁၁၇။ အနန္တရာတိ-ကား အနန္တရဝိရဟိတာ–အထူးအခြားမှ ကင်းသော၊ အတ္တနော-၏၊ ကုလေန-အမျိုးနှင့်၊ သဒိသာ-တူသော၊ (သကျကုလာ-ဌာစပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊[ပယောဇနီကောသလမင်းနှင့် ဘုရားရှင်၏ အမျိုးအနွယ်တို့ မင်းမျိုးအားဖြင့် တူသည်ကိုရည်ရွယ်သည်။]အနုယုတ္တာတိ-ကား၊ဝ သဝတ္တိနော-အလိုဌ ဖြစ်ရကုန်သည်၊ ဝါ–အလိုသို့ လိုက်ရကုန်သည်၊ (ဘဝန္တိ-ဌာစပ်)၊ နိပစ္စာ ကာရဏ္ဍ - ကား၊ မဟာလ္လကတရာ – သာ၍ကြီးသော သာကိုဝင်မင်းတို့သည်၊ (ပယောဇနီကောသလမင်းထက်ကြီးသော သာကိုဝင်မင်းမျိုးတို့သည်)၊ နိပစ္စ ကာရံ–ရှိသေဖျပ်ဝပ်မှုပြုခြင်းကို၊ ဒယော ဣတိ – ပြုကြကုန်၏၊ [ရှိမခိုးကြာဘဲ ရှိသေ သော အမှုအရာကိုသာ ပြုကြသည်-ဟူလို။] ဒဟရတရာ–သာ၍ငယ်သူတို့သည်၊

ဘဝသံယောဇနံ။ ။ဤပုဒ်အရ တဏှာကို ယူပါ၊ ဒိဋ္ဌိစသည်တို့ သံယောဇဉ် မည်ကြသော်လည်း “အဝိဇ္ဇာ နိဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ” စသော စကားတော်အရ လွန်ကဲသော သတ္တိတူးရှိသော တဏှာကိုသာ ဘဝသံယောဇဉ်-ဟု ဆိုထားသည်၊ ထို တဏှာကိုပင် ပါဠိတော်များ၌ သမုဒယသစ္စာအဖြစ်ဖြင့် ဟောထား အပ်သည်။

အနုယုတ္တာ။ ။တသို့ တသို့ ကိစ္စေ (မင်း၏ ထိုထိုကိစ္စ၌) အနုယုဇ္ဇန္တိ (အား ထုတ်ကြကုန်၏) ဣတိ အနုယုတ္တာ (မင်း၏ကိစ္စ၌ မင်းအလိုကျ အားထုတ်ကြရသော နောက်လိုက်မင်းများ၊ ၄ နေရာ၌ ကောသလမင်း၏ နောက်လိုက် သာကိုဝင်မင်းများ တည်း၊ “အာနုယန္တာ”ဟု ပါ၌ရှိသေး၏၊ အနုယန္တိ–နောက်က လိုက်ကြရ၏၊“ဣတိ အနုယန္တာ၊အနုယန္တာ ဝေ အာနုယန္တာ၊ အနုဝတ္တကာ၊တေနာဟ-ဝသဝတ္တိနောတိ” ဟု ဋီကာရှိသောကြောင့် ထိုပါဌ်လည်း အသင့်ပင်။

အဘိဝါဒနာဒီနိ-ရှိခိုးခြင်း အစရှိသော အမှုတို့ကို၊ ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ တတ္ထ–ထို နိပစ္စကာရ် အစရှိသော ပါဠိ၌၊ ဝါ–ထို နိပစ္စကာရ် အစရှိသည်တို့တွင်၊ သာမိစိ ကမ္မန္တိ-ကား၊ တံ တံ ဝတ္တကရဏာဒိ – ထိုထိုဝတ်ကိုပြုခြင်း အစရှိသော၊ အနုစ္ဆ ဝိကကမ္မံ–လျော်ကန်ပတ်သော အမှုကို၊ (ကရောန္တိ–၌စပ်)။

ဝ၁ဂ။ နိဝိဋ္ဌာတိ-ကား၊ အဘိနိဝိဋ္ဌာ-အလွန်အကဲ သက်ဝင်၍ တည်နေပြီ၊ ဝါ– စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်၍ တည်နေပြီ၊ အစလဋ္ဌိတာ – မလှုပ်ရှားပဲ တည်နေပြီ၊ ပန-ပရိဟာရပက္ခမှတပါ၊ စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ့၊ ကဿ-အဘယ်သူ၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဝေရှုပါ- ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သဒ္ဒါ- သည်၊ ဟောတိ – နည်း၊ ဣတိ– ဤကား အမေးတည်း၊ သောတာပန္နဿ– ၏၊ (ဝေရှုပါ သဒ္ဒါ, ဟောတိ- ၏၊ ဣတိ – ဤကား အဖြေတည်း၊) ဟိ – ခဲ့၊ သော- ထို သောတာပန်သည်၊ နိဝိဋ္ဌ သဒ္ဒေါ-စွဲမြဲစွာသက်ဝင်သော သဒ္ဒါရှိသည်၊ ဟုတ္ဝာ၊ အသိနာ- သန်လျက်ဖြင့်၊ သိသေ- ဦးခေါင်းကို၊ ဆေဒ္ဓမာနေပိ- ဖြတ်အပ်ပါသော်လည်း၊ ဗုဒ္ဓေါ– ဘုရား သည်၊ အဗုဒ္ဓေါ–ဘုရားမဟုတ်၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မော– တရားသည်၊ အဓမ္မော – တရာ.မဟုတ်၊ ဣတိ ဝါ - ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ သံဃော- အရိယာသံဃာသည်၊ အသံဃော-သံဃာမဟုတ်၊ ဣတိ ဝါ – ဤသို့ သော်လည်းကောင်း၊ နိ ဝဒတိ-မပြောဆို၊ သူရမ္ဘဋ္ဌော ဝိယ-သူရမ္ဘဋ္ဌကဲ့သို့၊ ပတိ ဋ္ဌိတသဒ္ဒေါ–စွဲစွဲမြဲမြဲတည်သော သဒ္ဒါရှိသည်၊ ဟောတိ။

ကိရ-ခဲ့၊ သော- ထို သူရမ္ဘဋ္ဌသည်၊ သတ္ထု– မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဓမ္မဒေသနံ- တရားဒေသနာတော်ကို၊ သုတ္ဝာ-နာရ၍၊ သောတာပန္နော-သောတာပန်သည်၊ ဟုတ္ဝာ၊ ဂေဟံ–အိမ်သို့၊ အဂမာသိ- ပြန်သွားပြီ၊ အထ–ထိုအခါ၌၊ မာရော– သည်၊ ဒ္ဒတ္တိ ံသ ဝရလက္ခဏပ္ပဋိမဏ္ဍိတံ – သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော မြတ်သော လက္ခဏာတော်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ ဗုဒ္ဓရူပံ-ဘုရားပုံသဏ္ဌာန်တော်ကို၊ မာပေတ္ဝာ-ဖန်ဆင်း၍၊ တဿ–ထို သူရမ္ဘဋ္ဌ၏၊ ဃရဒ္ဒါရေ-အိမ်တံခါးဦး၌၊ ဌတ္ဝာ- ၍၊ သတ္ထာ–သည်၊ အာဂတော-ကြွလာတော်မူပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သာသနံ–သတင်း စကားကို၊ ပဟိဏိ–ပို့စေပြီ။

သူရမ္ဘဋ္ဌော- သည်၊ စိန္တေသိ– ပြီ၊ (ကိံ- နည်း၊) ဣဒါနေ ဝ–ယခုအခါ၌ သာလျှင်၊(မကြာသေးမီကမှ) သတ္ထု-၏၊ သန္တိကေ–၌၊ မဲ့ – ကို၊ သုတ္ဝာ-၍၊ အာဂတော-ပြန်လာခဲ့ပြီ၊ ကိံ-အဘယ်သည်၊ ဘဝိဿတိနုခေါ-ဖြစ်ပါလိမ့်မည် နည်း၊(ဘယ်လိုမျှား ဖြစ်တာပါလိမ့်)၊ ဣတိ–သို့၊ (စိန္တေသိ - ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊) ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ-ချဉ်းကပ်၍၊ သတ္ထု သညာယ – ဘုရားဟူသော အမှတ် သညာဖြင့်၊ ဝန္ဒိတ္ဝာ–ဝပ်ချ၍၊ အဋ္ဌာသိ - တည်ပြီ၊ မာရော-သည်၊ အာဟ– ပြောပြီ၊(ကိံ-နည်း၊)အမ္ဘဋ-အမ္ဘဋ၊ တေ-သင့်အား၊ မယာ-ငါသည်၊ ရူပံ–ရူပ်

သည်၊ အနိစ္စံ-မမြဲ၊ပေ၊ဝိညာဏံ-ဝိညာဉ်သည်၊ အနိစ္စံ-မမြဲ၊ဣတိ-သို့၊ယံ-အကြင်စကားကို၊ ကထိတံ-ပြောဆိုအပ်ပြီ၊ တံ—ထိုစကားကို၊ ဒုက္ခထိတံ — မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်မိပြီ၊ ဟိ— မှန်၏၊ အနုပဓာရေတ္ဝာ၀—မစူးစမ်း မဆင်ခြင်ပဲ သာလျှင်၊ (အမှတ်တမဲ့) မယာ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တံ—ပြောဆိုအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ— သည်၊ ရူပံ - သည်၊ နိစ္စံ—မြဲ၏၊ပေ၊ ဝိညာဏံ နိစ္စံ၊ ဣတိ- သို့၊ ဂဏှာဟိ—မှတ်ယူလော့၊ ဣတိ—ဤသို့ပြောပြီ။

သော-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ အနုပဓာရေတ္ဝာ—၍၊ အပစ္စက္ခံ — မျက်မှောက်မဟုတ်သည်ကို၊ ကတ္ဝာ- ၍၊ ကိဉ္စိ- တစုံတခုသောတရားကို၊ ယံ ကထေယ္ယုံ—အကြင် ပြောဟောကုန်ရာ၏၊ တေ—ဤ ပြောဟောခြင်းသည်၊ အဋ္ဌာနံ- သင့်သော အကြောင်းမဟုတ်၊ အဒ္ဓါ- စင်စစ်ကေန်၊ အယံ မာရော-သည်၊ မယုံ-၏၊ ဝိစ္ဆိန္နဇနနတ္ထံ—ရတနာသုံးပါးဦးဖြစ်သော ယုံကြည်မှု၏ ပြတ်စဲခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှါ၊ အာဂတော—လာခဲ့ပြီ၊ ဣတိ စိန္တေသိ-ပြီ။ [ရတနတ္တယ သဒ္ဓါယ ဝိစ္ဆိန္နဿ ဥပ္ပါဒနတ္ထံ၊- ဋီကာ။]

တတော— ထို့ကြောင့်၊ နံ- ထိုသူ့ကို၊ တံ- သည်၊ မာရော- သည်၊ အသိ-ဖြစ်သလော၊ ဣတိ - သို့၊ အာဟ - တိုက်ရိုက်မေးပြီ၊ သော - ထို မာရ်နတ်သည်၊ မုသာ၀ါဒံ-မုသာ၀ါဒကို၊ ကာတုံ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ အာမ အာင်း၊ (အဟံ)၊ မာရော—သည်၊ အသ္မိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံရ၏၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (တံ)၊ အာဂတော-သည်၊ အသိ— ဖြစ်သနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ မေးပြီ၊ တ၀—သင်၏၊ သဒ္ဓါစာလနတ္ထံ-သဒ္ဓါကိုလှုပ်ရှားစေခြင်းအကျိုးငှါ၊(အဟံ အာဂတော အမှိ)၊ ဣတိ, အာဟ၊ ကဏှပါပိမ-မိုက်မဲယုတ်မာသော ဟဲ့ မာရ်နတ်၊ တံ-သည်၊ ဧကော — တယောက်ထည်းသည်၊ တာ၀ တိဋ္ဌ — တည်ပါစေဦး၊ (ထားလိုက်ပါဦး)၊ တာဒိသာနံ—ထို သင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သော၊ မာရာနံ - တို့၏၊ သတံပိ—တရာသည် လည်းကောင်း၊ သဟဿံပိ—တထောင်သည် လည်းကောင်း၊ သတသဟဿံပိ—တသိန်းသည်လည်းကောင်း၊ မမ-ငါ၏၊ သဒ္ဓံ-သဒ္ဓါကို၊ စာလေတုံ-လှုပ်ရှားစေခြင်းငှါ၊ အသမတ္ထံ-မစွမ်းနိုင်၊ မဂ္ဂေန-မဂ်ဖြင့်၊ အာဂတသဒ္ဓါ နာမ-ဖြစ်ပေါ်လာသော သဒ္ဓါမည်သည်၊ ထိရာ-ခိုင်မြဲ၏၊ သိလာပထ၀ိယံ ရတနာဖြင့်ပြီးသော ကျောက်မြေဌ၊ [ရတနာ (၇)ပါးဖြင့်ပြီးသော ကျောက်မြေ၊ ရွှေဖြင့်ပြီးသော ကျောက်မြေ ဟုလည်း ဆိုကြ၏။] ပတိဋ္ဌိတ သိနေရုဝိယ—တည်သော

အဋ္ဌာနံ။ ။ ဘုရားရှင်တို့မှာ ဟောထိုက်သောတရားကို ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ပဲ ဟောမှု, ကိုယ်တိုင်မသိပဲ ဟောမှုသည် ဖြစ်သင့်သောအကြောင်းမဟုတ်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း— မသိမှု မောဟကို မောဓိပင်ရင်းခပ်ပင် အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်အပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ မှန်၏— သမ္ဗုဒ္ဓေ ဝေဒိကမ္မံ ဉာဏပုမ္ဗင်္ဂံ ဉာဏာနုပရိ၀တ္တံနှင့်အညီ ဉာဏ်မပါသော ၀စီကံ မရှိနိုင်ပါ။

မြင့်မိုရ်တောင်ကဲ့သို့၊ အစလော — လှုပ်ရှားခြင်းမရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ကိ — အဘယ့်ကြောင့်၊ တွံ-သင်သည်၊ ဧတ္ထ-ဤအရပ်၌၊ (ဌိတော— တည်သနည်း၊) [ဌိကာထည့်အပ်သော ပါဌသော။] ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ အစ္ဆရံ-လက်ဖြောက်ကို၊ ပဟရိ—ပုတ်ခတ်ပြီ၊ သော— ထို မာရ်နတ်သည်၊ ဌာတုံ- ၎၊ အသက္ကောဇ္ဇော — မစွမ်းနိုင်သည်၊ ဟုတ္ဝာ၊ တတ္ထေဝ — ထိုအရပ်၌ပင်၊ အန္တရဓာယိ— ကွယ်ပျောက်ပြီ၊ ဧဝရူပံ—ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သဒ္ဒံ- သဒ္ဒါကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ နိဝိဋ္ဌာတိ-ဟူသော၊ ဧတံ—ဤစကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

မူလဇာတာ ပတိဋ္ဌိတာတိ-ကား၊ မဂ္ဂမူလဿ- မဂ်ဟူသော အမြစ်၏၊ သဠ္ဠာ တတ္ထာ-ကောင်းစွာ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တေန မဂ္ဂမူလေန — ထို မဂ်ဟူသော အမြစ်ဖြင့်၊ ပတိဋ္ဌိတာ - တည်ပြီ၊ ဒဠ္ဌာတိ - ကား၊ ထိရာ — ခိုင်မြဲပြီ၊ အသံဟာရိယာတိ-ကား၊ သုနိခါတ ဣန္ဒခီလောဝိယ-ကောင်းစွာ စိုက်အပ်သော တံခါးတိုင်ကဲ့သို့၊ ဧကနိ — တစုံတယောက်သည်၊ စာလေတုံ- လှုပ်ရှားစေခြင်း ၎၊ အသက္ကုဏေယျော - မစွမ်းနိုင်၊ တယော်တံ ကလ္လံ ဝစနာယာတိ — ကား၊ တယ အရိယသာဝကဿ- အား၊ ဝါ-သည်၊ ဧတံ- ဤစကားကို၊ ဝတ္တုံ—ပြောခြင်း ၎၊ ယုတ္တံ- သင့်၏၊ ကိန္တု-အဘယ်သို့ ပြောသင့်သနည်း၊ "ဘဂဝတောမှ ပုတ္တော သြရသော" တိ ဝေမာဒိ—ဤသို့ အစရှိသောစကားသည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဝတ္တုံ, ယုတ္တံ-၏၊) ဣတိ—ဤကား အဖြေတည်း။

ဟိ-မှန်၏၊ သော-ထို အရိယသာဝကသည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ အရိယဘူမိယံ- အရိယ အရာ၌၊ (အရိယာနယ်မြေ၌၊) ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ—ကြောင့်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပုတ္တော-သားတည်း၊ [ဘုရားရှင်၏ ဟောအပ်သော တရားကိုမှီ၍ အရိယာအမျိုး ဇာတ်အား ဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် "ဘဂဝန္တံ၊ပေ၊ ဇာတော" ဟု ဖွင့်သည်။] ဥရေ - ရင်၌၊ ဝသိတ္တာ - နေ၍၊ မုခတော—ခံတွင်း တော်မှ၊ နိက္ခန္တမမ္မဃောသဝသေနံ — တွက်တော်မူလာသော တရား ဒေသနာ တော်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ မဂ္ဂဖလေသု— တို့၌၊ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ — တည်သည်၏ အဖြစ်

မဂ္ဂမူလဿ သဠ္ဠာတတ္တာ။ ။မဂ္ဂေါ ဧဝ + မူလံ မဂ္ဂမူလံ = မဂ်တည်းဟူသော အမြစ်၊ ထို အမြစ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားဟူသော မြေပေါ်ဝယ်, သို့မဟုတ် အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် သဒ္ဓါတရား ခိုင်ခန့်စွာ တည်နေသည်၊ မဂ္ဂမူလဿ သဠ္ဠာ တတ္တာဖြင့် မူလဇာတာသည် ကြိယာသီးခြားမဟုတ်, ပတိဋ္ဌိတာ၏ ဝိသေသနတည်း- ဟု ပြသည်၊ "လမူဇာတာ - ဖြစ်သော မဂ်ဟူသော အမြစ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပတိ ဋ္ဌိတာ-တည်ပြီ" ဟု ပါဠိတော်၌ ဧ၊ပါ။

ကြောင့်၊ သြရသော — ရင်ခွဲ ဖြစ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ မုခတော - ခံတွင်းတော်မှ၊ ဝါ-ခံတွင်းတော်မှဖြစ်သော တရားဒေသနာတော်မှ၊ ဇာတော-ဖြစ်၏၊ အရိယ ဓမ္မတော—အရိယတရားတော်ကြောင့်၊ ဇာတတ္တာ—ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ အရိယဓမ္မေန— အရိယဓမ္မသည်၊ နိမ္မိတတ္တာ စ— ဖန်ဆင်းအပ်

သြရသော။ ။ဥရေ စသိတ္တာကို ကြည့်၍ "ဥရသိ+ဝသတိတိ သြရသော" ဟုပြု၊ ဝသိတ္တာဖြင့် သြရသောသည် မုခတော ဇာတောတို့၏ "ဝိသေသန" ဟု ပြု၏၊ပါဠိတော်၌ "သြရသော-ရပ်ခွဲ နေသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ မုခတော- ခံတွင်းမှ၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ" ဟု ဓပေးပါ၊ "ရင်ခွဲ+နေ" ဟူရာ၌ တကယ် နေခဲ့ရသည် မဟုတ်၊ ဘုရားရှင် တရားသံသည် ဘုရားရှင်၏ ရင်ခွဲဖြစ်၏၊ ထို တရားသံကြောင့် အရိယာဖြစ်ရသော သာဝကကို "သြရသ— ဘုရားရှင်၏ ရင်ခွဲ နေသူ" ဟု ဆိုရသည်။ [ဥရေ ဝသိတ္တာတိ ဋီကာ ဓမ္ဓ ဓေယ္ယာသသ ဥရတော သမုဒ္ဒာနတာယ ဝုတ္တံ၊- ဋီကာ။]

တနည်း။ ။ ရင်ခွဲ ဖြစ်သော လုံ့လတော်ဖြင့် ဖြစ်စေရ, ဟောတော်မူရခဲ့သော ကြောင့် တရားတော်ကို ဌာနုပစာရအားဖြင့် "ဥရ (ရင်)" ဟု ဆို၏၊ ထို တရားတော် ကြောင့် အရိယာဇာတ် အားဖြင့် ဖြစ်သော သာဝကသည် သြရသမည်၏၊ ["ဥရေ— တရားတည်းဟူသော ရင်ခွဲ+ ဇာတော- ဖြစ်သော အရိယသာဝကတည်း၊ သြရသော-က" ဟု ပြု။] ဤသို့လည်း ဋီကာ တနည်းဖွင့်သည်။ [ဥရေ ဝါယာမဇနိတာဘိဇာတိ တာယ ဝါ သြရသော၊-ဋီကာ။]

မုခတော ဇာတော။ ။"ခံတွင်းမှ ဖြစ်" ဟူရာ၌ "ခံတွင်းမှ ထွက်ပေါ်လာသော တရားကြောင့် ဖြစ်" ဟု ပြုလို၍ "မုခတော နိက္ခန္တ ဓမ္မဿောသဝသေန" ဟု ဖွင့်သည်၊ မှန်၏— တရားတော်သည် အရိယသာဝက ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ ထို တရား တော်၏ အခကြောင်းကား နှုတ်တော်ဘည်း၊ ဤ၌ တရားတော်၏ အကြောင်းဖြစ်ခဲ့သော မုခကို အရိယာဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ဆိုထားသည်၊ ဥပမာ - တိဏောဟိ ဘက္ခံ သိဒ္ဓံ - မြက်ထင်းတို့ကြောင့် ထမင်းပြီးဖီး၏ " ဟူရာ၌ကဲ့သို့တည်း၊ တချို့ကား " ဝိမောက္ခ မုခ " ဟု ဆိုကြသေး၏၊ ထိုနည်းခွဲလည်း မဂ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာကို "မုခ"ဟု ဆိုထားခဲ့သောကြောင့် အကြောင်း၏ အကြောင်းပင်တည်း။- ဋီကာ။

အရိယဓမ္မတော ဇာတတ္တာ။ ။အရိယဓမ္မပ္ပဝတ္တိတော လဒ္ဓဝိသေသော ဟုတ္တာ ပဝတ္တော အဒုတ္ကာရကာလိကော (ထိုပုထုဇဉ် အဖြစ်ကို လွန်မြောက်ခိုက် ဖြစ်သော) ခန္ဓသန္တာနော "အရိယဓမ္မတော ဇာတော"တိ ဒေဝဒိတဗ္ဗော၊ အရိကဓမ္မံ ဝါ မဂ္ဂဓလံ နိဿာယ ဥပနိဿာယ စ ဇာတော သဗ္ဗောပိ ဓမ္မပ္ပဓမ္မော (ထို မဂ်ဖိုလ်နှင့် တကွ ဖြစ်ခဲ့သော စိတ် ဧစေတသိက် ဟူသော သဟဇာတတရားအစု၊ ထို မဂ်ဖိုလ်သို့ အာရုံ ပြုသော မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၈ ပါး ဟူသော တရားအစဉ် အတန်းကိုလည်း) အရိယဓမ္မတော ဇာတောတိ ဂဟေတဗ္ဗော။— ဋီကာ။

သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဇော ဓမ္မနိမ္မိတော — ဓမ္မဇ ဓမ္မနိမ္မိတ မည်၏၊ နဝခလောကုတ္တရဓမ္မဒါယဇ် — ကိုးပါးသော လောကုတ္တရာ တရားဟူသော အမွေခံ၏ အဖြစ်ကို၊ အရှင်ဟာတိ—ထိုက်၏၊ ဣတိ—ကြောင့်၊ ဓမ္မဒါယာဒေါ— မည်၏။

တံ ကိသ ဟေတုဟိ—ကား၊ ဘဂဝတောမှိ ပုတ္တောတိ—ဟူ၍၊ ဝတ္ဘာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဓမ္မဇော ဓမ္မနိမ္မိတောတိ-ဟူ၍၊ ယဒေတံ(ယံတေ)-အကြင်စကားကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တံ-ကို၊ ကသ္မာ - ကြောင့်၊ (ဝုတ္တံ - နည်း၊) ဣတိ စေ - ဤသို့မေးအံ့၊ ဣဒါနိ - ယခုအခါ၌၊ အသ - ထို ဘဂဝတောမှိ ပုတ္တော အစရှိသော စကား၏၊ အတ္ထံ - ကို၊ ဒဿေန္တော - သည်၊ (ဟုတ္ဘာ)၊ တထာဂတသ ဟောတန္တိ အာဒိ (ဘဂဝါ) အာဟ - ပြီ၊ တတ္ထ — ထိုတထာဂတသ ဟောတံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဓမ္မကာယော ဣတိ ပိတိ (ဣတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ [ဓမ္မကာယောဿ အပေါင်း အာဓာရ, အစိတ် အာဓေယ စပ်။] ကသ္မာ-ကြောင့်၊ တထာဂတော - ကို၊ ဓမ္မကာယောတိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တော - ဆိုအပ်သနည်း၊ ဟိ — အဖြေကား၊ (တနည်း)၊ ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်၊ တထာဂတေန - သည်၊ တေ

ဇာတ နိန္ဓိတ အထူး။ ။ဘိုအရိယာတရားတို့၏ မပြီးဆုံးသေးသောကိစ္စရှိသော (ဖြစ်ဆဲ) ကာလ၏အဖြစ်ဖြင့် အရိယာဖြစ်ခြင်းမှကို ရည်ရွယ်၍ "ဇာတ"ဟု ဆိုသည်၊ ပြီးပြီးသော ကိစ္စ (ဖြစ်ပြီးကာလ) ရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် အပြည့်အစုံ ဖြစ်မှုကို ရည်ရွယ်၍ "နိန္ဓိတ"ဟု ဆိုထားသည်။

ဒါယဇ် အရဟတိ။ ။ဓမ္မဒါယာဒေါ ဟု ပါဠိတော်၌ရှိ၏၊ ဒါယဇ် အရဟတိကို ထောက်လျှင် အဌကထာ လက်ထက်က "ဓမ္မဒါယဇ္ဇော" ဟု ပါဠိရှိဟန်တူ၏၊ ဋီကာ၌မူ "နဝလောကုတ္တရ ဓမ္မဒါယံ အာဒိယတိတိ ဓမ္မဒါယာဒေါတိ ဝိ ပါဌော" ဟု မူကွဲပြု၏၊ ထိုဋီကာအတိုင်း ယခုပါဠိတော်မျှားမှ ပါဠိရှိနေသည်။ [ဒါတဗ္ဗာတိ ဒါယော၊ ဓမ္မောယေव ဒါယော ဓမ္မဒါယော၊ ဓမ္မဒါယံ အာဒိယတိတိ ဓမ္မဒါယာဒေါ။]

တထာဂတော ဟိ ။ ။ ဘုရားရှင်မှာ သူတပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံသော သီလစသော တရားအစုံ၏ ပေါင်းစု သက်ဝင်နေသည့် အတွက် ဓမ္မကာယ (တရားတည်းဟူသော ကိုယ်ရှိတော်မူပုံ) မှာ ပြောနေစရာမလို၊ ဆရာ့ အရာ၌တည်သော ဘုရားရှင်၏ ဓမ္မကာယ မည်ပုံကို ပြလိုရှိ၍ ကသ္မာ တထာဂတော စသည့်ဖြင့် မူရွှာထုတ်၍ "တထာဂတော ဟိ" စသည်ဖြင့် ပြောသည်။ [ပါဠိတော်နှင့် တွဲကြည့်ပါ။]

အဘိနိဟရိ။ ။ သဒ္ဓမ္မဒေသနာဝါစာယ (သူတော်ကောင်းတရားကို ဟောကြောင်း စကားတော်ဖြင့်) ကရဝိကရုတမဉ္ဇုနာ (ကရဝိက်၏ တွန်သံကဲ့သို့ သာယာသော) ပြဟ္မသရေန (မြတ်သော အသံတော်ဖြင့်) ဝေနေယျ သန္တာနာဘိမုခံ (ဝေနေယျ ဘွဲ့၏ သန္တာန်သို့ ရှေ့ရှု) တာဒဿာသယာနုရူပံ (ထို ဝေနေယျတို့၏ အဇ္ဈာသယ အားလျော်သော) ဟိတမဇ္ဈာ (စီးပွားအကျိုးကို) နိဟရိ ဥပနေသိ။—ဋီကာ။

ပိဋ္ဌကံ - ပိဋ္ဌက သုံးပုံဟူသော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံ - ဘုရားစကားတော်ကို၊ ဟဒယေန — စိတ်နှလုံးတော်ဖြင့်၊ စိန္တေတွာ - ၍၊ ဝါစာယ — (သူတော်ကောင်း စာရားကို ဟောကြောင်း)နှုတ်တော်ဖြင့်၊ ဝါ - အသံတော်ဖြင့်၊ အာဘိ နိဟရိ - (ဝေနေယျတို့၏ သန္တာန်သို့) ရှေ့ရှု ဆောင်တော်မူပြီး၊ ဝါ - ဝေနေယျတို့၏ အဗျာသယ အားလျော်စွာ အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်တော်မူပြီ။

တေန - ထို့ကြောင့်၊ အဿ - ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ကာယော-ကိုယ်တော်သည်၊ ဓမ္မ မယတ္တာ - တရားဖြင့် ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဓမ္မောဝ - တရားပင်တည်း၊ ဣတိ — ဤသို့လျှင်၊ အဿ - ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ ဓမ္မော - တရားဟူသော၊ ကာယော - ကိုယ်တော်သည်၊ အတ္ထိ — ရှိ၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ ဓမ္မ ကာယော - မည်၏၊ ဓမ္မကာယတ္တာဝေ - ဓမ္မကာယ၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ ဗြဟ္မ ကာယော- မည်၏၊ ဟိ - မှန်၏၊ ဓမ္မော - ကို၊ သေဋ္ဌတ္ထေန- မြတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ ဗြဟ္မာတိ—ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ—၏၊ ဓမ္မဘူတောတိ—ကား၊ ဓမ္မသဘာဝေါ- တရားသာလျှင်ဖြစ်သော သဘောတည်း၊ ဓမ္မဘူတတ္တာ ဓေ- တရားဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ ဗြဟ္မဘူတော— မည်၏။

၁၁၉။ ဣဒါနိ ဝတာ — ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော "ဒိဿန္တိ ခေါ ပန ဝါသေဋ္ဌ" အစရှိသော ဒေသနာတော်အစဉ်ဖြင့်၊ ဘဂဝါ - သည်၊ သေဋ္ဌဗ္ဗ ဒကဝါဒံ - မြတ်သည်၏အဖြစ်ကို ဖြတ်ကြောင်းစကားကို၊ (ဗြဟ္မဏောဝ သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏော အစရှိသည်ဖြင့် ဗြာဟ္မဏတို့က ပြောအပ်သော မြတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ဖြတ်ကြောင်း စကားကို)၊ ဒဿေတွာ - ၍၊ ဣဒါနိ-ဌ၊ အပရေနပိ- အခြားလည်း ဖြစ်သော၊ နယေန-ဖြင့်၊(ရှေးဌ ဖြစ်သော သတ္တလောက ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ပြကြောင်းနည်းဖြင့်)၊ သေဋ္ဌဗ္ဗ ဒကဝါဒမေဝ-ကိုသာ၊ ဒဿေတုံ-ဌ၊

ဓမ္မဘူတော ။ ။ အဓမ္မမှန်သမျှကို စွန့်တော်မူပြီးဖြစ်၍ ဘုရားရှင် တကိုယ်လုံးသည် ဓမ္မဘူတ (တရားချည်း) ဖြစ်နေတော်မူသည်၊ ထိုသို့ တရားချည်း ဖြစ်နေသောကြောင့်ပင် ဗြဟ္မဘူတ (အမြတ်ချည်း) ဖြစ်နေတော်မူသည်၊ [ဓမ္မော ဓဂ+ဘူတော စသည်ကဲ့ ပြု။] "တရားချည်း ဖြစ်နေ" ဟူသည်မှာလည်း " ဘုရားရှင်သည် တရားသဘောချည်း ဖြစ်နေ၏"ဟု ဆို ဆိုက်သောကြောင့် "ဓမ္မသဘာဝေါ" ဟု ဖွင့်သည်။

သေဋ္ဌဗ္ဗ ဒကဝါဒမေဝ။ ။[ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] ဒိဿန္တိ ခေါ ပန ဝါသေဋ္ဌ စသော စကားတော်သည်သာ သေဋ္ဌဗ္ဗ ဒကဝါဒ (ဗြာဟ္မဏတို့က သူတို့သာ အမြတ်ဆုံး — ဟု ပြောအပ်သော စကားကို ဖြတ်တောက်ကြောင်း) စကားတည်း၊ "ဟောတိ-ခေါ သမဓယာ"စသည်ဖြင့်နောက်ဌပြုမည့်စကားအစဉ်ကား သေဋ္ဌဗ္ဗ ဒကဝါဒအစစ် မဟုတ်၊ ပေါရာဏက လောကုပ္ပတ္တိဒဿနဝါဒ (ရှေးဌဖြစ်သော သတ္တလောက ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ပြကြောင်း) စကားတည်း။

သို့ရာတွင် သိုဝါဒလည်း"ဗြာဟ္မဏောဝ သေ(ဋ္ဌော ဝဏ္ဏော ဟီနာ အညေ ဝဏ္ဏာ" ဟုလည်းကောင်း, "ဗြာဟ္မဏာ ဗြဟ္မုနော ပုတ္တာ"စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်သော

"ဟောတိ ခေါ သော ဝါသေဋ္ဌ သမယော" တိ အာဒိ ၊(ဘဂဝါ)၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ- ၌၊ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကထာ- သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကထာကို၊ ဗြဟ္မဇာလေ-၌၊ ဝိတ္ထာရိ တာ၀-ချဲ့ဖွင့်အပ်ပြီးသည်သာ၊ ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆန္တီတိ-ကား၊ ဣတ္တာဘာ၀ံ—ဤသို့ ပြားသော ခန္ဓာ၏အဖြစ်ဟူသော၊ မနုဿတ္တံ—လူ့အဖြစ်သို့၊ အာဂ စ္ဆန္တီ—ရောက် လာကုန်၏၊ တေ၀ ဟောန္တိ မနောမယာတိ-ကား၊ တေ— ထို သတ္တ၀ါတို့သည်၊ ဣဒ မနုဿလောကေ-၌၊နိဗ္ဗတ္တမာနာပိ-ဖြစ်ကုန်ပါသော်လည်း၊သြ၀ပါတိကာ- ဥ၀ပါတ်ပဋိသန္ဓေ ရှိကုန်သည်၊ ဟုတ္ဝာ၊ မနေနေ၀- ဥ၀စာရ စျာန်စိတ်ကြောင့် သာ၊ နိဗ္ဗတ္တာ—ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ—ကြောင့်၊ မနောမယာ- မနောမယတို့မည်၏၊ ဗြဟ္မလောကေ၀ိယ—ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ကဲ့သို့၊ ဣဓ၀ပိ-ဤ လူ့ပြည်၌လည်း၊ နေသံ-ထို သတ္တ၀ါတို့၏၊ (ကမ္မာဘိုးလူတို့၏)၊ ပီတိယေ၀-သည်သာ၊ အာဟာရကိစ္စံ—ကို၊ သာဓေတိ—ပြီးစေ၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပီတိဘက္ခာ-တို့မည်၏၊ ဧတေနေ၀နယေန- ဤနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ သယံပဘာ၀ဒီနိပိ-သယံ ပဘာ အစရှိသောပုဒ်တို့ကိုလည်း၊ ဝေဒိတမ္ဗာနိ - သိသင့်ကုန်၏၊ [ဤမှ နောက်၌ အဋ္ဌကထာစာအုပ်၀ယ် ဣတိ သဒ္ဒါကို တွေ့ရ၏၊ ရှေးနိဿယ၌ ဣတိသဒ္ဒါမပါ။] ဣတိ—ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

မိန္ဓာ၀အယူကို ဖြေရှင်းကြောင်းဖြစ်သော (မြတ်ဗုद्ध၏ အမြတ်ဆုံး ဟူသော အယူ အဆကို ဖြတ်ရာ ရောက်သောကြောင့်) သေဋ္ဌဋ္ဌဒကဝါဒ မည်သည်ပင်။

ဋီကာ။ ။အယံ ပကာရော ဋီကာ၊ [ပကာရအနက်၌ တ ပစ္စည်း။] ဋီကာ+ ဘာ၀ေ ဣတ္ထတ္တံ၊ ဤသို့ သာမညသဒ္ဒါ ဖြစ်သော်လည်း " သာမညဇောတနာယ ဝိ၀ေ၀ သ ၀ေ ၀ ဝ ဝ ဝ ဝ ” ဟူသော ပရိဘာသာအရ " မနုဿတ္တံ"ဟု (ဝိ၀ေ၀) အနက်ကို ဖွင့်နိုင်သည်၊ (တနည်း) ကမ္မာဘိုးက လူ့ဖြစ်လာပုံကို ပြသော အရာ ဖြစ်၍ ပကရဏာ၏ အစွမ်းဖြင့်ပင် မနုဿတ္တံ ဟူသော အနက်ကို ဝိုင်းဖြတ်အပ်ပြီ ဟု - မှတ်ပါ။

မနောမယာ ။ ။ မနသာ + နိဗ္ဗတ္တာ မနောမယာ၊ ဥတု အာဟာရ ဟူသော ပြင်ပအကြောင်း မပါပဲ ဥ၀စာရ စျာန်စိတ်ကြောင့်သာ လူ့ပြည်၌ ဖြစ်ကြရသည်၊ ထို ဥ၀စာရစျာန် စေတနာသည် နိ၀ရဏာကိုပယ်ခွါနိုင်မှုအစရှိသည်ဖြင့် မွန်မြတ်သော ဖြစ်ပုံ အထူး (သတ္တိထူး) ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ထို စေတနာမှာ စျာန်၏ အကျိုးနှင့် တူသော အကျိုးထူး ရှိသည်၊ သို့ဖြစ်၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာလို လူ့ပြည်မှာလဲ ဒီတိဘက္ခာ စသော အကျိုးများ ဖြစ်သည်။

သယံပဘာ ။ ။ သယမေ၀+ပဘာသန္တိ (ထွန်းလင်းတောက်ပကုန်၏) ဣတိ သယံ ပဘာ၊ [သယံ+ပ+ဘာသဓာတ်+ဣ ပစ္စည်းကြိုပါ။] အန္တလိက္ခေ+စရန္တိ အန္တလိက္ခစရာ၊ သုဘေ (တင့်တယ်သော အရပ်၌) + တိဋ္ဌန္တိ သုဘဋ္ဌာ ယိနော။ [သုဘ+ဋ္ဌာ, တသီလမပါသော ဏီ ပစ္စည်း။]

အမှာ။ ။သယံ ပဘာ စသည်တို့၏ ဝိဂ္ဂဟကို ဋီကာအတိုင်း ပြုသည်၊ ဆိလက္ခန် ဗြဟ္မဇာလ သုတ္တန္တဋီကာ၌မူ တနည်း ဖွင့်ထားသည်။

ရသပထဝီ ပါတုဘာဝအဖွင့်

၁၂၀။ ဧကောဒကီဘူတန္တိ-ကား၊ သမ္ဘံ-အလုံးစုံသော၊ စက္ကဝါဠံ-ကုဋေ တသိန်းသော စကြာဝဠာသည်၊ ဧကောဒကမေဝ-တခဲနက်သော ရေသည်သာ၊ ဘူတံ- ဖြစ်၏၊ [စကြာဝဠာ ကုဋေတသိန်းလုံး ရေပြင်ချည်း ဖြစ်နေသည်-ဟူလို။] အန္ဓကာရောတိ- ကား၊ .တမော- အမှိုက်သည်၊ အန္ဓကာရတိမိသာတိ - ကား၊ စက္ခုဝိညာဏပ္ပတ္တိ နိဝါရဏေန - စက္ခုဝိညာဉ်၏ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းဖြင့်၊ အန္ဓဘာဝကရဏံ - မမြင်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော၊ ဗဟလတမံ - ထူထဲသော အမှိုက်သည်၊ (အမှောင်ထုကြီးသည်)[ဟောတိ ၌စပ်။]သမတနိတိ-ကား၊ ပတိဋ္ဌဟိ- တည်ပြီ၊ သမန္တတော- ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ပတ္ထရိ- ပျံ့နှံ့ပြီ၊ ပယသော တတ္တသာတိ- ကား၊ တတ္တသ-အလွန်ပူသော၊ ခီရသ-နို့ရည်၏၊ (သန္တာနကံ-၌စပ်)၊ ဝါ-သည်၊ (နိဗ္ဗာယနသ ၌စပ်)။ [ပယော သဒ္ဒါ နို့ရည်အနက်ဟော၊ ထို့ကြောင့် ခီရသဟု ဖွင့်သည်။]

ဝဏ္ဏသမ္ပန္နာတိ - ကား၊ ဝဏ္ဏေန — အဆင်းနှင့်၊ သမ္ပန္နာ - ပြည့်စုံသည်၊ (အဟောသိ ၌စပ်)၊ ဟိ- မှန်၏၊ အသာ - ထို ရသပထဝီ၏၊ ဝဏ္ဏော — သည်၊ ကဏိကာရပုပ္ဖသင်္ကာသော-မဟာလှေကားပွင့်နှင့်တူသည်၊အဟောသိ၊ဂန္ဓသမ္ပန္နာ တိ-ကား၊ ဂန္ဓေန-အနံ့နှင့်၊ သမ္ပန္နာ-သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဒိဗ္ဗဂန္ဓ-နတ်၌ဖြစ်သော အနံ့ကို၊ ဝါယတိ- လှိုင်စေ၏၊ ရသသမ္ပန္နာတိ— ကား၊ ရသေန — ကောင်းမြတ်သော အရသာနှင့်၊ သမ္ပန္နာ (ဟုတ္တာ)၊ ပက္ခိတ္တဒိဗ္ဗောဇာဝိယ— တည့်အပ်သော နတ်၌ဖြစ်သော သြဇာရှိသကဲ့သို့၊ (နတ်သြဇာ ထည့်ထားသကဲ့သို့)၊ ဟောတိ၊ ခုဒ္ဒမဓုန္တိ-ကား၊ခုဒ္ဒကမက္ခိကာဟိ-ငယ်သောပျားတို့သည်၊ (ယင်ပျားတို့သည်)၊ ကတမဓုံ—ပြုအပ်သော ပျားရည်သည်၊ [နိဂ္ဂဟီတ်ကား ဝါစာသိလိဋ္ဌ။]

အနေလကန္တိ-ကား၊ နိဒ္ဒေါသံ — အပြစ်မရှိသည်၊ မက္ခိကဏ္ဍကဝိရဟိတံ— ပျားကောင် ပျားဥမှ ကင်းသည်၊ (အဟောသိ)၊ [နတ္ထိ+လော ယဿတိ အနေ လကံ၊ လောသဒ္ဒါ ဒေါသ (အပြစ်) အနက်ဟော၊ သမာသန္တ ကပစ္စည်းသက်။] လောလဇာတိကောတိ— ကား၊ လောလသဘာဝေါ - လော်လီသောသဘော

သမတနိ။ ။သံ+တနု-ဝိတ္ထာရေ ဓာတ်+အဇ္ဇတ္တနိ ဤ၊ ရှေ့၌ အ လာ၍ သမတနိ ဖြစ်သည်၊ သံ သည် သဒ္ဒါဒနေ အနက်ဟော၊ "သမတနိ-ကောင်းစွာ ဖုံးလွှမ်း ပျံ့နှံ့ပြီ" ဟု သဒ္ဒတ္ထပေး၊ ပတ္ထရိကို ဋီကာ၌ ဝိပ္ပရိ - ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုရသပထဝီက ရှေ့၌ တည့်သောကြောင့် ပတိဋ္ဌဟိ-ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်သည်။

ရှိသော၊ (သတ္တောဘ၌စပ်)၊ အတိတာနန္တရေ - အခြားမဲ့ လွန်လေပြီးသော၊ ကပ္ပေပိ — ကမ္ဘာ၌လည်း၊ ဧလာလောယေဝ - လော်လီသည် သာတည်း၊ [ထို့ကြောင့် ယခုလည်း လော်လည်သူဖြစ်၍ သူမျှားတက်အယင် မြည်းစမ်းကြည့်သည် — ဟူလို။] အမ္ဘောတိ - ဟူသောစကားကို၊ အစ္ဆရိယဘောတော- ဖြစ်သော အံ့ဖွယ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ အာဟ-ပြောပြီ၊ [အမ္ဘောသည် အာလုပ်မဟုတ်, အံ့သြသောအားဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော စကားတည်း။] ကိမေဝိဒံ ဘာဝိသတိတိ-ကား၊ အသော-ထို ရသပထဝီ၏၊ ဝဏ္ဏောပိ-သည်လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓောပိ - သည်လည်းကောင်း၊ မနာပေါ - စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်၏၊ ဝါ- မြတ်နိုးအပ်၏၊ အသော-၏၊ ရသောပန-အရသ၏သည်ကား၊ ကိဒိသော-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှိအပ်သည်၊ ဘဝိသတိ-ဖြစ်ပါလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ယော- အကြင် သတ္တဝါသည်၊ တတ္ထ - ထို ရသပထဝီ၌၊ ဥပ္ပန္နလောဘော — ဖြစ်သော လောဘရှိ၏၊ သော- သည်၊ ရသပထဝိ - ကို၊ အဂ်ုလိယာ — လက်ချောင်းဖြင့်၊ သာယိ-သာယာပြီ၊ (လျက်ပြီ)၊ အဂ်ုလိယာ-ဖြင့်၊ ဂဟေတ္ဝာ- ယူ၍၊ ဇိဝှဂ္ဂေ— လျှာဖျား၌၊ ဌပေသိ- ထားပြီ။

အစ္ဆာဒေသိတိ- ကား၊ ဇိဝှဂ္ဂေ- ၌၊ ဌပိတမတ္တာ — ထားအပ်ကာမျှသည်၊ (သမာနာ)၊ သတ္တရသ ဟရဏီ သဟဿာနိ— ခုနစ်ထောင်သော အရသာကို ဆောင်ယူကြောင်း အကြောတို့ကို၊ ဖရိတ္ဝာ - ဖြန့်၍၊ မနာပါ- သည်၊ ဟုတ္ဝာ၊ တိဋ္ဌတိ-တည်၏၊ တဏှာစသာ သြက္ကမိတိ-ကား၊ တတ္ထ - ထို ရသပထဝီ၌၊ အသော- ထို သတ္တဝါ၏ (သန္တာန်၌)၊ တဏှာစ- တဏှာသည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ။

စန္ဒိမသူရိယာဒီ ပါတုဘာဝအဖွင့်

၁၂၁။ အာလုပ္ပကာရကံ ဥပဂ္ဂမိ သု ပရိဘုဥ္ဇိတုန္တိ- ကား၊ အာလောပံ- အလုတ်အလေးကို၊ ကတ္ဝာ-၍၊ ပိဏ္ဍောပိဏ္ဍေ—အတုံးအခဲတို့ကို၊ (အပိုင်း အပိုင်းတို့ကို)၊ ဆိန္ဒိတ္ဝာ-ဖြတ်၍၊ ပရိဘုဥ္ဇိတုံ-စားခြင်းငှါ၊ အာရဘိ သု-အားထုတ်ကြကုန်ပြီ၊ [အာလောပံ ကတ္ဝာဖြင့် အာလုပ္ပသဒ္ဒါသည် အာလောပ၏ ပရိယာယ်

အတိတာနန္တရေ။ ။အဓိပ္ပါယ်ကို ပါဠိတော်နှင့် တွဲကြည့်ပါ၊ ၅၅ ဝါကျအဖွင့် ဋီကာ၌ "ကသ္မာ" ဟု အမေးတွေ့ရ၏၊ ကြီးကြီးဖန်ဖန် အနက်ပေးလျှင် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း အဓိပ္ပါယ်မရပါ၊ ထို့ကြောင့် "ကသ္မာ" နေရာဝယ် "တသ္မာ" ဟု ရှိသင့်ပါသည်၊ ဋီကာ အဓိပ္ပါယ်ကို အထက်၌ ပြခဲ့ပြီ။

အစ္ဆာဒေသိ။ ။အာပုဗ္ဗ + ဆဒိဓာတ်သည် ဇ္ဇစ္ဆာ အနက်ဟော စုရာဒိတည်း၊ "အစ္ဆာဒေသိ—လွန်စွာ နှစ်သက်ပြီ"ဟု သဒ္ဒတ္ထမှတ်ပါ၊ မနာပါ ဟုတ္ဝာ တိဋ္ဌတိကား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း။

ဟုလည်းကောင်း, ကာရကံ၌ ကြိယာဝိသေသန အနက်ဝယ် အံ ဝိဘတ် သက်ထားသည် ဟုလည်းကောင်း ပြသည်။] စန္ဒိမ သူရိယာတိ- ကား၊ စန္ဒိမာစ-လ သည်လည်းကောင်း၊ သူရိယောစ – နေသည်လည်းကောင်း၊ ပါတုရဟောသုန္တိ- ကား၊ ပါတုဘဝိ ံသု–ထင်ရှား ဖြစ်ကုန်ပြီ။

ပန – ပရိဟာရပက္ခမ္ဘတပါ: စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ၊ တေသံ – ထိုလ နေတို့တွင်၊ ကော–အဘယ်အရာသည်၊ ပဌမံ - ရှေးဦးစွာ၊ ပါတုဘဝိ - နည်း၊ ကော-သည်၊ ကသ္မိ ं – အဘယ်အရာ၌၊ ဝသတိ-နည်း၊ ကဿ-အဘယ်အရာ၏၊ ပမာဏံ – အတိုင်းအရှည်ကား၊ ကိ ं – အဘယ်နည်း၊ ကော – သည်၊ ဥပရိ– အထက်၌၊ (ဟောတိ-နည်း၊) ကော-သည်၊ သီဃံ-လျင်စွာ၊ ဂစ္ဆတိ – နည်း၊ နေသံ – ထိုလ နေတို့၏၊ ဝိထိယော – သွားရာလမ်းကြောင်းတို့သည်၊ ကတိ– အဘယ်မျှလောက်တို့နည်း၊ ကထံ – အဘယ် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ စရန္တိ– လှည့်လည်ကုန်သနည်း၊ ကိတ္တကေ – အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဌာနေ- အရပ်၌၊ အာလောကံ – အလင်းရောင်ကို၊ ကရောန္တိ - ပြုကုန်သနည်း၊ ဣတိ– ဤကား အမေးတည်း။

ဥဘော-နှစ်စင်းသော လ နေတို့သည်၊ ဧကတော-တပြိုင်နက်၊ ပါတုဘဝန္တိ- ကုန်၏၊ [ရှေးနိဿယ၌ "နပါတုဘဝန္တိ" ဟု နပါနေ၏၊ အဋ္ဌကထာ၌မပါပါ၊ ဋီကာ၌လည်း မရှိပါ။] သူရိယော- သည်၊ ပဌမတရံ- စွာ၊ ပညာယတိ-၏၊ ဟိ- မှန်၏၊ တေသံ သတ္တာနံ- တို့၏၊ သယံပဘာယ- မိမိကိုယ်ရောင်သည်၊ အန္ဓရ ဟိတာယ-ကွယ်ပျောက်လသော်၊ အန္ဓကာရော-အမိုက်မှောင်သည်၊အဟောသိ- ပြီ၊ တေ-ထို သတ္တဝါတို့သည်၊ ဘီတ တသိတာ-ကြောက်ခမ်း ထိတ်လန့်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္စာ - ၍၊) အာလောကော - အလင်းရောင်သည်၊ သစေ ပါတုဘဝေယျ– အကယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ပါမူကား၊ ဝတ-စင်စစ်၊ ဘဒ္ဒကံ-ကောင်းသည်၊ အသ- ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တယိ ံသု– ကုန်ပြီ။

တတော - ထိုမှ နောက်၌၊ မဟာဇနဿ – များစွာသော လူအပေါင်း၏၊ သူဇနဘာဝံ– ရဲရင့်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဇနယမာနံ- ဖြစ်စေလျက်၊ သူရိယမဇ္ဈလ်– နေဝန်းသည်၊ ဥဒ္ဒဟိ- ထွက်ပေါ်လာပြီ၊ တေနေဝ- ထို့ကြောင့်ပင်၊ အသ-တို

ကော တေသံ ဝသည် ။ ။ လောကီလူသားတို့သည် လ နေတို့ကို မျက်စိဖြင့် မြင်နေရသော်လည်း ထိုလ နေတို့၏ဖြစ်ပုံ၌ တွေးဝေတတ်ကြ၏၊ (ဒသသေချာချာ မသိကြ)၊ ထို့ကြောင့် ဒွေဝေမှုကိုပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ "ကောပန ဒေတသံ" စသည်ဖြင့် ပုဿဘာရှစ်ချက်ထုတ်၍ အစဉ်အတိုင်း အဖြေပြုလိမ့်မည်။

သူရဘာဝံ ။ ။ ကံအားလျော်စွာ အရှေ့ လောကဓာတ်မှ အရောင်ဝန်းကြီး ထွက်ပေါ်လာသောအခါ ကမ္ဘာဦးလူတို့သည် အကြောက်အလန့်ကင်း၍ ရဲတင်းလာ

ဓနဝန်း၏၊ သူရိယောတိနာမံ – သူရိယောဟူသော အမည်သည်၊ အဟောသိ–ဖြစ်ပြီ၊ တသ္မိं – ထိုနေဝန်းသည်၊ ဒီဝသံ– တနေ့ပတ်လုံး၊ အာလောကံ - ကို၊ ကတ္မာ ၍၊ အတ္ထင်္ဂတေ– နေဝင်တောင်သို့ ရောက်လသော်၊ ဝါ- ဝင်လသော်၊ ပုန- တဖန်၊ အန္ဓကာယော- သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ တေ–ထို သတ္တဝါတို့သည်၊ အညော–နေဝန်းမှ အခြားသော၊ အာလောကော- သည်၊ သစေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ–အကယ်၍ ဖြစ်ပါမူ၊ ဝတ - စင်စစ်၊ ဘဒ္ဒကံ - ကောင်းသည်၊ အသ - ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ–သို့၊ စိန္တယိ သု-ကုန်ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နေသံ-ထို သတ္တဝါတို့၏၊ ဆန္ဒံ-ဆန္ဒကို၊ ဥ တ္ဘာဝ–သာလျှင်၊ စန္ဒမဏ္ဍလံ-လဝန်းသည်၊ ဥဋ္ဌဟိ-ပြီ၊ တေနေဝ–ထို့ကြောင့်ပင်၊ အသ-ထိုလဝန်း၏၊ စန္ဒောတိနာမံ–စန္ဒဟူသော အမည်သည်၊ အဟောသိ-ပြီ။ [ကော တေသံ ပဌမံ ပါတုဘာဝတိ အမေး၏အဖြေကို ပြသည်။]

တေသု - ထို လ နေတို့တွင်၊ စန္ဒော-သည်၊ အန္ဓော မဏိဝိမာနေ- ပတ္တမြားဗိမာန်၏အတွင်း၌၊ ဝသတိ–၏၊ တံ-ထို လဗိမာန်ကို၊ ဗဟိ–အပ၌၊ ရဇတေန-ငွေဖြင့်၊ ပရိက္ခိတ္တံ-ကာရံအပ်ပြီ၊ ဥဘယမ္ပိ– ပတ္တမြား ငွေ နှစ်ပါးစုံသည်လည်း၊ သိတလမေဝ–အေးမြသည်သာ၊ အဟောသိ၊ သူရိယော- သည်၊ အန္ဓောကနကဝိမာနေ- ရွှေဗိမာန်၏အတွင်း၌၊ ဝသတိ- ၏၊ တံ– ထို နေဗိမာန်ကို၊ ဗာဟိရံ–အပ၌၊ ဖလိကပရိက္ခိတ္တံ– ဖန်ဖြင့် ကာရံအပ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဥဘယမ္ပိ–ရွှေ ဖန် နှစ်ပါးစုံသည်လည်း၊ ဥဏှမေဝ- ပူသည်သာတည်း။ [ကော ကသ္မိं ဝသတိ ၏ အဖြေကို ပြသည်။]

ပမာဏတော- ပမာဏအားဖြင့်၊ စန္ဒော – သည်၊ ဥဇုကံ – ဖြောင့်ဖြောင့်၊ (အလျားအနုံ အစောက်အားဖြင့်)၊ ကျေနပညာသယောဇနော-လေးဆယ့်ကိုးယူဇနာရှိ၏၊ ပရိမဏ္ဍလတော – အဝန်းအဝိုင်းအားဖြင့်၊ တိဟိ ယောဇနေဟိ–သုံးယူဇနာတို့ဖြင့်၊ ဥနဒိယစုသတယောဇနာ - ယုတ်လျော့သော အခွဲနှင့်တကွ ယူဇနာနှစ်ရာ ရှိ၏၊ ဝါ - တရာ့လေးဆယ့်ခုနှစ် ယူဇနာရှိ၏၊ သူရိယော- သည်၊ ဥဇုကံ– ဖြောင့်ဖြောင့်၊ ပညာသယောဇနာ–ယူဇနာငါးဆယ် ရှိ၏၊ ပရိမဏ္ဍလတော – အားဖြင့်၊ ဒိယစုသတယောဇနော – အခွဲနှင့်တကွ ယူဇနာနှစ်ရာရှိ၏၊ ဝါ-ယူဇနာတရာ့ငါးဆယ်ရှိ၏။ [ကသ္မာ ကိံ ပမာဏံ၏အဖြေကို ပြသည်။]

၏၊ ထို့ကြောင့် "သူရံ-အရဲခတ်ကို၊ ဇနေတိ–ဖြစ်စေတတ်၏" ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ နေကို "သူရိယ"ဟု ခေါ်သည်။ ["သူရဘာဝံ ဇနယမာနံ"ဖြင့် သူရိယ၏ ဝစနတ္ထကို ပြသည်။]

/ ဓနေတိ နာမံ။ ။ဓနဝန်းကြီး ကွယ်ပျောက်ပြန်ရာ ညဉ့်အခါ၀ယ် အမှောင် ကျရောက်သဖြင့် ယခင် အရောင်အလင်းနှင့်အတူ အရောင်တခု ပေါ်လာမှု "ကောင်းပေစွ"ဟု အလိုဆန္ဒ ဖြစ်ကြရာ ထိုဆန္ဒနှင့်အတူ ပေါ်လာသော အရောင်ဝန်းကို "ဆန္ဒ ဆန္ဒ"ဟု ခေါ်ခဲ့ရာမှ ကာလရှည်ကြာ၍ "စန္ဒ စန္ဒ"ဟု ဖြစ်လာသည်။ [ဆန္ဒံ ကတ္မာ ၊ပေါ၊စနော်တိ နာမံဖြင့် ဆန္ဒမှ စန္ဒဖြစ်လာပုံကို ပြသည်။]

စန္ဒော - သည်၊ ဟေဋ္ဌာ- အောက်၌၊ သူရိယော- သည်၊ ဥပရိ- အထက်၌၊ (ဟောတိ)၊ နေသံ—ထို လ နေတို့၏၊ အန္တရာ-အကြား၌၊ ယောဇနံ-တယူဇနာ သည်၊ ဟောတိ၊ စန္ဒဿ- ၏၊ ဟေဋ္ဌိမန္တတော - အောက်၌ဖြစ်သော အစွန်းမှ၊ သူရိယဿ-၏၊ ဥပရိမန္တတော-အထက်၌ဖြစ်သော အစွန်းသည်၊ ယောဇနသတံ-ယူဇနာတရာသည်၊ ဟောတိ။ [ကော ဥပရိ၏အဖြေကို ပြသည်။]

. စန္ဒော - သည်၊ ဥဇုကံ - ဖြောင့်ဖြောင့်၊ သဏိကံ - ဖြေးဖြေး၊ ဂစ္ဆတိ—၏၊ တိရိယံ - ဖီလာ၊ သိဃံ — လျင်စွာ၊ (ဂစ္ဆတိ)၊ ဒ္ဒိသု - နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ပဿေသု — နံဘေးတို့၌၊ နက္ခတ္တတာရကာ — နက္ခတ် ကြယ်တာရာတို့သည်၊ ဂစ္ဆန္တိ - ကုန်၏၊ ဓေနု - နွားမသည်၊ ဝစ္ဆံ — နွားငယ်သို့၊ (ဥပသက်မတိ) ဝိယ — ကဲ့သို့၊ (တထာ - တူ)၊ စန္ဒော—သည်၊ တံတံ နက္ခတ္တံ - ထိုထို နက္ခတ်သို့၊ ဥပသက်မတိ - ၏၊ နက္ခတ္တာနိ ပန - တို့သည်ကား၊ အတ္တနော - ၏၊ ဌာနံ — သွားရာ အရပ်ကို၊ [အတ္တနော ဌာနန္တိ အတ္တနော ဂမနဋ္ဌာနံ၊ — ဋီကာ။] နဝိဇ ဟန္တိ — မစွန့်ကုန်။

သူရိယဿ-၏၊ ဥဇုကံ- ဖြောင့်ဖြောင့်၊ ဂမနံ — သွားခြင်းသည်၊ သီဃံ-၏၊ တိရိယံ—ဖီလာ၊ ဂမနံ-သည်၊ ဒန္ဓံ - နှေး၏၊ သော - ထို နေသည်၊ ကာဠ ပက္ခ ဥပေါသထတော-လဆုတ်ပက္ခ ဥပုသ်နေ့မှ၊ ပါဋိပဒဒိဝသေ-အထွက် တရက်နေ့၌၊ ယောဇနာနံ-တို့၏၊သတသဟဿံ-တသိန်း၊ စန္ဒမဏ္ဍလံ-လဝန်းကို၊ သြဟာယ-စွန့်၍၊ ဂစ္ဆတိ၊ [လ နှင့် နေတို့ ယူဇနာ တသိန်း ဝေးကွာသွားသည်—ဟူလို။] အထ—ထို အခါ၌၊ စန္ဒော - သည်၊ လေခါဝိယ—အရေး အသားကဲ့သို့၊ ပညာ ယတိ-ထင်ရှား၏၊ ပက္ခဿ-လဆန်းပက္ခ၏၊ ဒုတိယာယ- နှစ်ရက်မြောက်နေ့၌၊ သတသဟဿံ—တသိန်း၊ (စန္ဒမဏ္ဍလံ—သြဟာယ ဂစ္ဆတိ)၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ယာဝ ဥပေါသထဒိဝသာ — ဥပုသ်နေ့တိုင်အောင်၊ သတသဟဿံ သတသဟဿံ—

ဥဇုကံ သဏိကံ ဂစ္ဆတိ။ ။ကြီးအာမာဝါသိယံ (လကွယ်နေ့၌) သူရိယေန သဒ္ဓိ ဂစ္ဆန္တော ဒိဝသေ ဒိဝသေ (နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း) ထောကံ ထောကံ သြဟိယန္တော (ကျန်ရစ်လျက်) ပုဏ္ဏမာသိယံ (လပြည့်နေ့၌) ဥပစုမဘဝေမဝ (ထက်ဝက်ခရီး အယိပင်) သြဟိယနတော (ကျန်ရစ်ခြင်းကြောင့်တည်း)။

တိရိယံ သိဃံ ဂစ္ဆတိ။ ။ကေသ္ဝိဗ္ဗိ မာသေ ကဒါစိ ဒက္ခိဏတော (တရံတခါ ဧတောင်အရပ်၌) ကဒါစိ ဥတ္တရတော ဒဿနတော (တွေ့မြင်ရခြင်းကြောင့်တည်း။)

နက္ခတ္တတာရကာ ။ ။ ဝစနတ္ထကို နောက်မှ ပြမည်၊ နက္ခတ်တာရာတို့က လ၏ ဘေးက သွားသည် ဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုထားသည်၊ လ ၏ ရှေ့နောက် လ နှင့် အတူပင် သွားကြသည်။

တသိန်း တသိန်း၊ သြဟာယ-၍၊ ဂစ္ဆတိ၊ အထ-ထိုမှ နောက်၌၊ စန္ဒော-သည်၊ အနုဂ္ဂမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဝနိတ္ထာ-တိုးပွားမ၍၊ ဥပေါသထဒိဝသေ-၌၊ ပရိပုဏ္ဏော-ပြည့်သည်၊ ဟောတိ။

ပုန - တဖန်၊ ပါဋိပဒ ဒိဝသေ - လဆန်းပက္ခ အထွက်တရက်နေ့၌၊ ယောဇနာနံ - တို့၏၊ သတသဟဿံ - တသိန်း၊ ဝါဝိတ္ထာ - ပြေး၍၊ ဂဏ္ဍာတိ-၏၊ ဒုတိယာယ-၌၊ သတသဟဿံ - တသိန်း၊ (ဝါဝိတ္ထာ ဂဏ္ဍာတိ)၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤ၊ ယာဝ ဥပေါသထ ဒိဝသာ-တိုင်အောင်၊ သတသဟဿံ သတသဟဿံ-တသိန်း တသိန်း၊ ဝါဝိတ္ထာ ဂဏ္ဍာတိ၊ အထ-၌၊ စန္ဒော-သည်၊ အနုဂ္ဂမေန-အားဖြင့်၊ ဟာယိတ္ထာ - ယုတ်လျော့၍၊ ဥပေါသထ ဒိဝသေ- လကွယ် ဥပုသ်နေ့၌၊ သဗ္ဗသော - ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့်၊ နပညာယတိ-မထင်ရှား။ [လ၏ အရိပ်က ကြီးလာ၍ လလည်း မထင်ရှားတော့။]

စန္ဒော အနုဂ္ဂမေန ဝနိတ္ထာ။ ။ဣဒံ (ဤစကားကို) ဥပရိဘာဝတော ပတိတ သူရိယာလောကတာယ (အထက်ပိုင်း၌ နေရောင်ခြည် ကျရောက်နေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဟေဋ္ဌတော ပဝတ္တာယ (ဆာယာယ၌ စပ်) သူရိယသ ဒူရဘာဝေန ဒိဝသေ ဒိဝသေ အနုဂ္ဂမေန ပရိဟာယမာနာယ (ဆုတ်ယုတ်သော) အတ္တနော ဆာယာယဝသေန အနုဂ္ဂမေန စန္ဒမဏ္ဍလ ပဒေသသ (လဝန်း အစိတ်အပိုင်း၏) ဝစုမာနသ္သဝိယ ဒိသ္သမာနတာယ (တိုးပွားလာသလို မြင်ရသည့်အတွက်) ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ အနုဂ္ဂမေန ဝနိတ္ထာဝိယ (တိုးပွားလာသကဲ့သို့ ဟု အနက် မှတ်ပါ)။

မှတ်ချက်။ ။လ ပြည့်လာမှ, လ ဆုတ်သွားမှသည် တကယ်ကို လကြီး ပြည့်လာသည်, လကြီး ဆုတ်သွားသည် မဟုတ်၊ လ ပေါ်၌ ဖြစ်နေသော အရိပ်ကြောင့် တပိုင်းတစသာ မြင်ရသောအခါ လဆုတ်သည်, အပြည့်အစုံ မြင်ရသောအခါ လပြည့်သည် ဟု ပြောကြရသည်၊ တို့ကြောင့် ဝနိတ္ထာကို " တိုးပွားလာသကဲ့သို့ " ဟု အနက် မှတ်ပါ– ဟူလို။

ရှေး နိဿယ အဓိပ္ပါယ် ။ ။ လ, နေ တို့၏ ဖီလာသွားခြင်း ဟူသည်ကား တောင်အရပ်မှသည် မြောက်အရပ်သို့, မြောက်အရပ်မှသည် တောင်အရပ်သို့ သွားခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် သာရတ္ထ ဒီပနီ ဋီကာ၌ "တိရိယဂမနံ နာမ ဒက္ခိဏဒိသတော ဥတ္တရဒိသာယ, ဥတ္တရဒိသတော ဒက္ခိဏဒိသာယ ဂမနံ" ဟု မိန့်အပ်ပြီ၊ အကြောင့် သွားခြင်း ဟူသည်ကား မြင့်မိုရ်တောင်၏ လည်းကောင်း စကြာဝဠာ တောင်၏ လည်းကောင်း အလယ် မဇ္ဈေရိယိုဖြင့် သွားခြင်းတည်း၊ ထို–အကြောင်းကို " ယဒါ ပန သိနေရုဿ စက္ကစါဠဿ ဥဇုကံ ဝေမဇ္ဈေန ဂစ္ဆန္တိ " ဟူသော သာရတ္ထ ဒီပနီ ဋီကာပါဠိဖြင့် သိအပ်၏၊ နေသည် တနေ့တနေ့မှာ ယူဇနာ သုံးသန်း သုံးသန်း သွား၏၊ လသည် တနေ့တနေ့မှာ ယူဇနာ နှစ်သန်း ကိုးသိန်း နှစ်သန်း ကိုးသိန်း သွား၏၊ ထို့ကြောင့် လဆန်း တရက်နေ့၌ နေသည် လဝန်းကို ယူဇနာတသိန်း ချန်၍ သွားသတဲ့။

စန္ဒံ–ကို၊ ဟေဌာ – ၌၊ ကတ္ဝာ–၍၊ သူရိယော – သည်၊ ဥပရိ–၌၊ ဟောတိ၊ မဟာတိယာ – ကြီးစွာသော၊ ပါတိယာ – ခွက်ဖြင့်၊ ခုဒ္ဒကဘာဇနံ – ငယ်သော ခွက်ကို၊ (ပိဓိယတိ) ဝိယ–ပိတ်အပ် သကဲ့သို့၊ (တထာ)၊ စန္ဒမဏ္ဍလံ–လဝန်းကို၊ ပိဓိယတိ – ၏၊ မဗ္ဗန္ဓိကေ - နေ့မွန်းတည့် အချိန်၌၊ ဂေဟစ္ဆာယာ – အိမ်အရိပ် သည်၊ နပ(ပညာယတိ) ဝိယ – မထင်ရှားသကဲ့သို့၊ (တထာ)၊ စန္ဒဿ - ၏၊ ဆာယာ–သည်၊ နပညာယတိ၊ ဝသာ - ထို လ သည်၊ ဆာယာယ - အရိပ်သည်၊ အပညာယ မာနာယ–မထင်ရှားလသော်၊ ဒုရေ–အဝေး၌၊ ဌိတာနံ - တည်သူ တို့၏၊ ဒိဝါ - နေ့အခါ၌၊ ပဒီပေါ - ဆီမီးသည်၊ နပ (ပညာယတိ) ဝိယ–ကဲ့သို့၊ (တထာ)၊ သယမ္ဘို – ကိုယ်တိုင်လည်း၊ နပညာယတိ။ [ကော သီဃံ ဂစ္ဆတိ၏ အဖြေကို ပြသည်။]

ပန-ဆက်၊ ကတိ နေသံ ဝိထိယောတိ ဣဒ္ဓ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ **အဇဝိထိ**– အဇဝိထိလည်းကောင်း၊ (ဆိတ်နှင့် သင့်လျော်သော လ, နေတို့၏ သွားရာခရီး လည်းကောင်း၊) နာဂဝိထိ-လည်းကောင်း၊(ဆင်နှင့် သင့်လျော်သော လ, နေ

အဇဝီထိ။ ။ယာယ ဒိတိယာ (အကြင် လမ်းဖြင့်) သူရိယော ဂစ္ဆန္တော (နေ သွားလသော်) ဝသဝလာဟကာ (မိုးကို ရွာစေတတ်ကုန်သော) ဒေဝပုတ္တာ သူရိယာဘိတာပဝသန္တိတ္ထာ (နေအပူဒဏ်သည် ပူလောင်အပ်သောကြောင့်) အတ္တနော ဝိမာနတော (ဗိမာန်မှ) နိက္ခမန္တိ၊ ကိဠာပသုတာ (ပျော်ပျော်ပါးပါး ကစားမှု အားထုတ်ကုန်သည်) ဟုတ္ဝာ နိစိရန္တိ၊ တဒါ ကိရ သူရိယဿ ဝိမာနံ ပကတိ မဂ္ဂတော (သွားနေကြလမ်းမှ) အဓော သြတရိတ္ထာ (ဇောက်သို့ ဆင်းလာ၍=နိမ့် လာ၍)ဝိစရတိ၊ တဿ (ထို နေဗိမာန်၏) သြရယ္ယ စရဏေနေ (လှည့်လည်ခြင်း ကြောင့်ပင်) စန္ဒဝိမာနမ္ပိ အဓော သြရယ္ယ စရတိ၊ (ဘာ့ကြောင့်နည်း) တဗ္ဗတိကတ္တာ (ထိုနေဗိမာန်နှင့် သွားပုံ တူသောကြောင့်တည်း)၊ တသ္မာ သာ ဒိထိ ဣဒ္ဓိကာဘာဝေန (မိုးခရ မရှိသည့် အတွက်) အဇာနုရူပတ္တာယ (ဆိတ်တို့အားလျော်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်) အဇဝိထိ သမညံ ဂတာ၊ (အဇဝိထိဟူသော အမည်သို့ ရောက်ပြီ။)

မှတ်ချက်။ ။သာ ဒိထိ အဇာနုရူပတ္တာကို ကြည့်၍ အဇာနံ+အနုရူပါ=အဇာနု ရူပါ၊ အဇာနုရူပါ+ဒိထိ= အဇဒိထိဟု ပြု၊ အနုရူပပုဒ်ကို ချေ၊ (ဆိတ်ဘို့အား လျောက် ပတ်သော လ နေတို့၏သွားရာလမ်း)၊ဆိတ်များသည် ရေကိုကြောက်၏၊ ထိုအချိန် ရေ မရှိသောကြောင့် ထို နေသွားခရီးသည် ဆိတ်တို့နှင့် သင့်လျော်သော (ဆိတ်တို့၏ အကြိုက်ဖြစ်သော) ရာသီ ဖြစ်သည် ဟု ဆိုလိုသည်။

နာဂဝီထိ။ ။ယာယ ပန ဒိတိယာ သူရိယော ဂစ္ဆန္တော ဝသ ဝဋ္ဌာဟကာ ဒေဝ ပုတ္တာ သူရိယာဘိတာပါဘာဝေတော (နေ အပူ၏ မရှိခြင်းကြောင့်) အတိဏ္ဍံ အတ္တနော ဝိမာနတော ဗဟိ နိက္ခမိတ္ဝာ ကီဠာပသုတာ ဧ့တော စိတော စ ဝိစရန္တိ၊ တဒါ ကိရ သူရိယဝိမာနံ ပကတိမဂ္ဂတော ဥဋ္ဌံ အာရုဟိတ္ဝာ (အထက်တက်၍) ဝိစရတိ၊ တဿ ဥဋ္ဌံ အာရုယ္ယ စရဏေနေ စန္ဒဝိမာနမ္ပိ ဥဋ္ဌံ အာရုယ္ယ စရတိ၊ တဗ္ဗတိကတ္တာ= တဗ္ဗတိ

တို့၏ သွားရာ ခရီးလည်းကောင်း)၊ ဂေါ်ဝိထိ — လည်းကောင်း၊ (နွားနှင့် သင့်လျော်သော လ , နေတို့၏ သွားရာ ခရီးလည်းကောင်း)၊ ဣတိ — သို့၊ တိဿော-ကုန်သော၊ ဝိထိယော-တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တတ္ထ - ထို သုံးပါးသော ဝိထိတို့တွင်၊ အဇာနံ-ဆိတ်တို့သည်၊ ဥဒကံ-ရေသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပဠိကူလံ-စက်ဆုပ်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဟတ္ထိနာဂါနံ-ဆင်တို့သည်၊ (ဥဒကံ - သည်၊) မနာပံ- စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်၏၊ (မြတ်နိုးအပ်၏)၊ ဂုန္နံ — နွားတို့အား၊ [ဖါသုဋ္ဌ သမ္ဘဒါန် စပ်။] (ဥဒကံ-သည်)၊ သိတုဏှသမတာယ - အချမ်း အပူ မျှတသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဖါသု-ချမ်းသာသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယံ ကာလံ-အကြင် အခါ၌၊ စန္ဒိမသူရိယာ-တို့သည်၊ အဇဝိထိ -သို့၊ အာရုဟန္တိ-တက်ရောက်ကုန်၏၊ (သွားကုန်၏)၊ တဒါ-၌၊ ဒေဝေါ-မိုးသည်၊ ကေ ဗိန္ဒုမ္ပိ-တပေါက်မျှလည်း၊ နဝဿတိ-မရွာ၊ ယဒါ-၌၊ နာဂဝိထိ -သို့၊ အာရောဟန္တိ-ကုန်၏၊ တဒါ — ၌၊ ဘိန္နဝိယ - ကွဲသကဲ့သို့၊ နဘံ — ကောင်းကင်သည်၊ ပဝဿရတိ-ယိုကျ၏၊ (ရွာချ၏-ဟူလို)၊ ယဒါ-၌၊ ဂေါဝိထိ အာရောဟန္တိ၊ တဒါ-၌၊ ဥတုသမတာ - ဥတု၏ ညီမျှသည်၏ အဖြစ်သည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ — ကောင်းစွာ ဖြစ်၏၊ [ကတိ နေသံ ဝိထိယောဟု အဓိပ္ပာယ်ကို ပြသည်။]

စန္ဒိမသူရိယာ—တို့သည်၊ ဆမာသေ—ခြောက်လတို့ ပတ်လုံး၊ သိနေရုတော-မြင့်မိုရ်တောင်မှ၊ ဗဟိ - အပသို့၊ နိက္ခမန္တိ - ကုန်၏၊ ဆမာသေ—လုံး၊ (သိနေရုနော-၏၊)အန္တော-အတွင်း၌၊ ဝိစရန္တိ-လှည့်လည်ကုန်၏၊ ဟိ-မှန်၏၊(တနည်း) ဟိ - ခဲ့ဦးအုံ၊ ဟေ - ထို လနေတို့သည်၊ အာသဠှမာသေ — ဝါဆိုလ၌၊ သိနေရု

ကတာ စ (ထို နေဗိမာန်နှင့် သွားပုံ တူရခြင်းမှာလည်း) သမာနဂတိနာ ဝါတမဏ္ဍလေန (တူသော သွားခြင်းရှိသော လေအဝန်းက) ဝိမာနဿ ဖေလ္လိတမ္ပတ္တာ (လှုပ်စေအပ် သွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း) တသ္မာ သာဝိထိ ဥဒကမဟာ ဘာဝေန (ရေများသည့်အတွက်) နာဂါနုရူပတာယ နာဂဝိထိတိ သမညံ ဂတာ။

မှတ်ချက်။ ။ဝိဂ္ဂဟကို ရှေးနည်းအတိုင်း ပြု၊ "နာဂ=နဂါး" ဟုလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ အဇရေဂါတို့ကိုထောက်၍ အခြေလေးခြောင်းရှိ ကုန်းနေသတ္တဝါချင်းတူအောင် "ဆင်" ဟု ပေးလိုက်သည်။

ဂေါဝိထိ။ ။ယဒါ သူရိယော ဥဒ္ဓမနာရုဟန္တော အဓောစ အဓနာတရန္တော ပကတိမဂ္ဂေနေဝ ဂစ္ဆတိ၊ တဒါ "ဝဿဝဠာဟကာ ယထာကာလံ" (ကာလအားလျော်စွာ) ဝိမာနတော နိက္ခမိတ္တာ သုခေန ဝိစရန္တိ၊ ဧတန (ကြောင့်) ကာလေန ကာလံ (တရံတခါ) ဝဿနဲဝေါ (မိုးရွာခြင်းကြောင့်) ဥတု သမတာ ဟောတိ (ဥတု ညီမျှ၏)၊ တာယ ဥတုသမတာယ ဟေတုဘူတာယ (ရာသီ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ထို ဥတု မျှတခြင်းကြောင့်) သာ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဂတိ (လ, နေတို့၏ ထို သွားပုံသည်) ဂဝါနုရူပတာယ ဂေါဝိထိတိ သမညံ ဂတာ။

သမီးပေန - မြင့်မိုရ်တောင်၏ အနီးဖြင့်၊ ဝိစရန္တိ - ကုန်၏၊ တတော–ထို ဝါဆိုလမှ၊ ဝါ–မြင့်မိုရ်တောင်၏ အနီးမှ၊ ပရေ-အခြားကုန်သော၊ ဒွေမာသေ-လုံး၊ နိက္ခမိတ္ဝာ - ၍၊ ဗဟိ – ၌၊ ဝိစရန္တာ–ကုန်သည်၊ ဟုတ္ဝာ – ၍၊ ပဌမကတ္တိကမာသေ - သီတင်းကျွတ်လ၌၊ မဇ္ဈေန–မဇ္ဈေဝိထိဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တိ- ကုန်၏၊ တတော-ထိုလမှ၊ စက္ကဝါဠဘိမုခါ - စကြာဝဠာသို့ ရှေးရှုကုန်သည်၊ (ဟုတ္ဝာ)၊ ဂန္တွာ-၍၊ တယောမာသေ–လုံး၊ စက္ကဝါဠသမီပေန်-စကြာဝဠာ၏ အနီးဖြင့်၊ စရိတ္ဝာ-

၍၊ ပုန–တဖန်၊ နိက္ခမိတ္ဝာ–၍၊ စိတြ မာသေ – တာကူးလ၌၊ (တန်ခူးလ၌) မဇ္ဈေန - ဖြင့်၊ ဂန္တွာ-၍ တတော - ထိုတာကူးလမှ၊ ဒွေမာသေ - လုံး၊ သိနေရုဘိမုခါ-ကုန်သည်၊ (ဟုတ္ဝာ)၊ ပက္ခန္ဒိတ္ဝာ–ပြေး၍၊ ပုန-တဖန်၊ အာသာဠ္ဠေ-၌၊ သိနေရုသမီပေန–ဖြင့်၊ စရန္တိ-ကုန်၏ [ကထံ စရန္တိ၏ အဖြေကို ပြသည်။]

ကိတ္တကေ–သော၊ ဌာနေ - ၌၊ အာလောကံ - ကို၊ ကရောန္တိ–ကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ကေပေဟာရေန - တပြိုင်နက်တည်းဖြင့်၊ တီသု–သုံးပါးကုန်သော၊ဒီပေသု-ကျန်းတို့၌၊ အာလောကံ-ကို၊ကရောန္တိ-ကုန်၏၊ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။ ကထံ – အဘယ်သို့ပြုကုန်သနည်း၊ ဟိ - အဖြေကား၊ ဣမသ္မိံ ဒီပေ-ဤ(ဇမ္ဗူ)ဒီပ်)ကျန်း၌၊ သူရိယုဂ္ဂမနံကာလော-နေထွက်ချိန်သည်၊ ပုဗ္ဗဝိဒေဟေ–ပုဗ္ဗဝိဒေဟကျန်း၌၊ (အရှေ့ကျန်း၌၊) မဇ္ဈန္ဟိကော–နေမွန်းတည့်ချိန်သည်၊ ဟောတိ၊ ဥတ္တရကုရုသု-ဥတ္တရကုရုကျန်းတို့၌၊ (မြောက်ကျန်းတို့၌)၊ အတ္ထင်္ဂမနကာလော-နေဝင်ချိန်တည်း၊ အပရဂေါယာနေ–အနောက်ကျန်း၌၊ မဇ္ဈိမယာမော–သန်းခေါင်ချိန်တည်း၊ပေ၊ [လွယ်ပြီ။] ဣတိ–ဤသို့ ပြုကုန်၏။ [ကိတ္တကေ ဌာနေ အာလောကံ ကရောန္တိ၏အဖြေကို ပြသည်။]

ဣမသ္မိံ ၊ပေ၊ မဇ္ဈိမယာမော။ ။အရှေ့ကျန်း၌ မွန်းတည့်လျှင် တောင်ကျန်း၌ နေထွက်၏၊ အနောက်ကျန်း၌ သန်းခေါင်ဖြစ်၏၊ မြောက်ကျန်း၌ နေဝင်၏၊ဤသို့ ကျန်းလေးကျန်း အစဉ်အတိုင်းမှတ်ပါ၊ "တည့်+ထွက်+သန်း+ဝင်" ဟု ကျန်းလေးကျန်းလက်ယာရစ် အစဉ်အတိုင်း အချုပ်မှတ်ပါ၊ ဤသည်ကို ရည်ရွယ်၍ " သုံးကျန်းလင်းခိုက်, တကျန်းမိုက်" ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ "ကော ပန တေသံ ပါတုဘာဝတိ" မှစ၍ ဤ မဇ္ဈိမယာမောတိ တိုင်အောင် လ, နေတို့သည် မျက်စိဖြင့် မြင်ရ၍ ထင်ရှားသော်လည်း သူတို့၏ဖြစ်ပုံမှာ မျှားစွာသောလူတို့နှားမလည်နိုင်သောကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာက ကိုယ်တိုင် မေးခွန်းထုတ်၍ ဖွင့်ပြထားသည်၊ ဤဝါကျတို့၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဓမ္မဒင်နက္ခတ် ကျမ်းကျင်သူတို့ အထံ၌ လေ့လာကြပါ၊ သို့ဆုတွင် ယခုခေတ် သိပ္ပံပညာရှင်တို့၏အမြင်နှင့်မူ ကွဲပြားဟန်တူသည်။

နက္ခတ္တာနိ တာရကရူပါနိုတိ—ကား၊ ကတ္တိကာဒိနက္ခတ္တာနိ စေ၀—ကတ္တိကာ အစရှိသော နက္ခတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သေသတာရကရူပါနိ စ-ကြွင်းသော ကြယ်တာရာအပေါင်းတို့သည် လည်းကောင်း၊ စန္ဒိမသူရိယေဟိ—တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ ယေ၀—အတူသာလျှင်၊ ပါတုရဟောသုံ—ကုန်ပြီ၊ ရတ္တိန္ဒိ၀ါတိ-ကား၊ တတော သူရိယတ္ထင်မနတော-ထို နေ၀င်ချိန်မှ၊ ယာ၀ အရုဏုဂ္ဂမနာ - အရုဏ်တက်သည့် တိုင်အောင်၊ ရတ္တိ - ညဉ့်တည်း၊ အရုဏုဂ္ဂမနတော - အရုဏ်တက်ချိန်မှ၊ ယာ၀ -သူရိယတ္ထင်မနာ - နေ၀င်ချိန်တိုင်အောင်၊ ဒိ၀ါ - နေ့တည်း၊ ဣတိ ဧ၀ं - သို့၊ ရတ္တိန္ဒိ၀ါ—ညဉ့် နေ့တို့သည်၊ ပညာယိ သု—ထင်ရှားကုန်ပြီ။

နက္ခတ္တာနိ။ ။နက္ခံနံ (၇မနံ) + တာယန္တိ ရက္ခန္တိတိ နက္ခတ္တာနိ၊ [နက္ခ သဒ္ဒူပ ပဒ + တာခါတ် + အ ပစ္စည်း။] ဟိုလမ်းမှ သွားလိုက်, ဒီလမ်းမှသွားလိုက်အားဖြင့် မည်မည့်တတ်မသွားပဲ မိမိ၏လမ်းဖြင့်သာ သွားခြင်းအားဖြင့် သွားခြင်းကို စောင့်ရှောက်တတ်သည်၊ "နက္ခရန္ဒိ နနယန္တိတိ နက္ခတ္တာနိ" ဟု ခရခါတ် + တ ပစ္စည်းဖြင့်လည်း ပြုကြ၏၊ ထို နက္ခတ်များနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို အဘယာရာမ ဆရာတော်၏ အဘိ၀ါန နိဿယသစ်မှာ ရှုပါ။

သေသတာရက ရူပါနိစ။ ။အတ္တနော ဝိသိ တာယန္တိ (စောင့်ရှောက်လျက်) အရန္တိ ဂစ္ဆန္တိတိ တာရာ၊ (တာယန္တိ သဒ္ဒူပပဒ+အရခါတ်+အ ပစ္စည်းဖြင့် "တာယန္တိ အရ"ဖြစ်ပြီးနောက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် "တာယန္တိအရ"မှ ယန္တိကိုချေ၊ "အရ"၌ အ ကိုလည်းချေ၊) ဇုတ္တိဇောတက အာ သက်၍ "တာရာ"ဟု ဖြစ်၏၊ တာရာ၀ေ+တာရကာ၊ [သွတ္ထိ၌ က ပစ္စည်း။]—အဘိ၀ါနပဒီပိကာ သုစိ။ [တာရကာစ+တာ+ရူပ နိ စာတိ တာရကရူပါနိ ဟု ဆက်။]

ဆက်ဦးမည်။ ။"သေသဘာရကရူပါနိ-နက္ခတ်တို့မှ ကြွင်းသော ကြယ်တာရာ အပေါင်း"ဟု ဆိုသဖြင့် ကတ္တိကာစသော နက္ခတ်များလည်း " တာရက " အမည် ရသည် ဟု ပြ၏၊ မှန်၏—ကတ္တိကာစသော နက္ခတ်များသည် တာရကလည်းမည်, နက္ခတ်လည်းမည်၍, ကြွင်းသော ကြယ်များသည် "တာရက"သာ မည်ကြသည်၊ ထို အားလုံးလည်း နတ်တို့နေရာ ဗိမာန်များ ဟု ဋီကာဆို၏။

ဋီကာ။ ။ယေသု (အကြင် ကတ္တိကာ စသည်တို့၌) ကတ္တိကာဒိ နက္ခတ္တ သမညာ၊ တာနိပိ တာရက ရူပါနိ ယေ၀ါတိ ဝုတ္တံ၊ " သေသတာရက ရူပါနိစ " တိ၊ နက္ခတ္တ သညိတ တာရကရူပတော (နက္ခတ်ဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော တာရာအပေါင်းမှ) အ၀သိဋ္ဌတာရက ရူပါနိတိ အတ္ထော၊ ဥဘယာနိပိ တာနိ ဒေ၀တာနံ ၀သနက ဝိမာနာနိတိ ဧ၀ဒိဘဗ္ဗာနိ။

ရတ္တိ, ဒိ၀ါ။ ။ရာ (သဒ္ဒေါ) + တိယုတိ ဆိဒ္ဓတိ ဣတ္ထောတိ ရတ္တိ၊ (ရာ သဒ္ဒူပ ပဒ + တိခါတ် + ဣ ပစ္စည်း၊ တ ဒ္ဒေဘော်လာ၊ ရာ၌ ရဿပြု၊) သတ္တ၀ါများ၏ အသံ ငြိမ်းခြေး တိတ်ဆိတ်ရာ ညဉ့်အခါ၊ ဒိဗ္ဗန္တိ သတ္တာ ကီဠန္တိ ဇောတန္တိ ဣတောတိ ဒိ၀ါ၊ ဒိ၀ု ကီဠနေခါတ်, အ ပစ္စည်း, ဣတ္ထိဇောတက အာ ပစ္စည်း၊ တချို့နေရာ၌ အာကာ ရန္တနိ၀ါတ် "ဒိ၀ါ" ပုဒ်လည်း ရှိသေးသည်။

အထ-ထိုမှ နောက်၌၊ ပဠုဒသရတ္တိယော – တဆယ့်ငါးညဉ့်တို့သည်၊ အစုမာသော-လခဲ့တည်း၊ ဒွေ အစုမာသာ-လခဲ့နှစ်ခုတို့သည်၊ မာသော-တလတည်း၊ ဣတိ ဧဝံ- သို့၊ မာသအုမာသာ - တလ, တလထက်ဝက်တို့သည်၊ ပညာယိ သု၊ အထ-ထိုမှနောက်၌၊ စတ္တာရောမာသာ—ဝလေးလတို့သည်၊ ဥတု - တဥတုတည်း၊ တယောဥတူ-သုံးဥတုတို့သည်၊ သံဝစ္ဆရော - တနှစ်တည်း၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဥတု သံဝစ္ဆရာ–ဥတုနှစ်တို့သည်၊ ပညာယိ သု။

၁ ၂ ၂။ ဝဏ္ဏ ဝေဝဏ္ဏတာ စာတိ— ကား၊ ဝဏ္ဏသ - အဆင်း၏၊ ဝိဝဏ္ဏ ဘာဝေါ-ဖေါက်ပြန်သော အဆင်းရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊(ပညာယိတ္ထ-ပြီ၊)တေသံ ဝဏ္ဏာတိမာနပစ္စယာတိ-ကား၊ တေသံ-ထို သတ္တဝါတို့၏၊ ဝဏ္ဏံ-ကို၊ အာရဗ္ဘ— အကြောင်းပြု၍၊ ဥပ္ပန္နအတိမာနပစ္စယာ–ဖြစ်သော လွန်ကဲသော မာနဟူသော

မာသော, ဥတု။ ။သတ္တာနံ အာယုံ မိနန္တော၀ိယ (ရေတွက် ချင့်ချိန်သကဲ့သို့) သိယတိ အနေန ကခ္ခာ၀ိတိ မာသော၊ (မာ+ဝတ်+သာ+ဝတ်+အ ပစ္စည်း၊ တနည်း- ဧသော+ဝတ်+ကို ပစ္စည်း)၊ ဥ တံ ကိရိယံ (ထိုထို ပြုမှုယ်ကိစ္စကို) အရတိ ဝတ္တေတိတိ ဥတု၊ အရ+ဝတ်+တု ပစ္စည်း, အရကို ဥပြု။ [အရတော တု၊ တမှီ အရသေ ဥ၊–ဝတ္ထုဗျ သင်္ဂဟ၊ ဝေမျက်နှာ ၅၁။]

မာသောရုပ်ပြီး။ ။သဒ္ဒနီတိ ဝေတုမာလာ ၃ဖ၀ ၌ မာ+ဝတ် + ဩ+ဝတ် နှစ်ပါးဖြင့် ရုပ်ပြီးသည်ဟု ဆို၏၊ သာ+ဝတ်ဖြင့်လည်း ရုပ်ပြီးနိုင်သည်ငင်၊ မာနနေ + သိယတိကို ကြည့်၍ "မာနနသော" ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နနေ ကို ချေလျှင် လည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ၌ သိယတိသည် သိ+ဝတ် မဟုတ်၊ သ+ဝတ် + ဒိ+ဒိ ယ၊ သာ၌ အာကို ဇ္ဇပြုသားသည်၊ တနည်း–ဩ+ဝတ်+ ဒိ+ဒိ ယ+ဇ္ဇ အာဂုမ်ဖြင့် သိယတိ ပြီးသည်၊ သာ+ဝတ်, ဩ+ဝတ်ဟူကသာ "အဆုံး" အနုက်ဟောကြောင်း, သိ+ဝတ်က "အဆုံး" အနုက်မ+ဟောကြောင်းကို သတိပြုပါ။

သံ+ဝစ္ဆ+ရော ။ ။ တံ တံ သတ္တံ ဓမ္မပ္ပ+ဝတ္တိ'စ (ထိုထို သတ္တ+ဝါကိုလည်းကောင်း, တရားဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း) သင်္ဂမ (စုပေါင်း၍) ဝ+ဒ+နော+ဝိယ သရတိ ဝတ္တတီတိ သံ+ဝ+ စ္ဆ+ရော။ [သံ+ပုဗ္ဗ+ ဝ+ဒ+ဝတ်+ သ+ရ+ဝတ်+အ ပစ္စည်း။]

ရုပ်ပြီး။ ။"သံ+ဝ+ဒ+ နော သ+ရ"မှ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် နော ကို ချေ, ဒ ကို စ, သ ကို ဆ ပြု၍ "သံ+ဝ+ စ္ဆ+ ရ" ဖြစ်သည်၊ သဒ္ဒနီတိ ဝေတုမာလာ ၃ဖ၀ ၌ သ+ရ+ဝတ် နေ+ရ+ဝယ် စ+ရ ဝတ်ဖြင့် ရှိ၏၊ ဋီကာ၌ "သရတိ ဝတ္တေတိ" ဟု တွေ့ရ၏၊ "ဝတ္တေတိ" ဟု မရှိသင့်၊ "ဝတ္ထတိ"ဟုသာ ရှိသင့်သည်၊ နီတိ၌လည်း "ပ+ဝတ္ထတိ" ဟု ရှိသည်။

ဝဏ္ဏ ဝေ+ဝဏ္ဏတာ။ ။ဝိရူ+ဝေါ + ဝ+ဏ္ဏော ယသ္သာတိ ဝိ+ဝဏ္ဏော၊ ဝိ+ဝဏ္ဏော+ဝေ ဝေ+ဝ+ဏ္ဏော၊ (သ္ဝတ္ထ၌ ဏ)၊ ဝေ+ဝ+ဏ္ဏသ + ဘာ+ဝေါ ဝေ+ဝ+ဏ္ဏတာ၊ ဝ+ဏ္ဏသ + ဝေ+ဝ+ဏ္ဏတာ = ဝ+ဏ္ဏ+ဝေ+ဝ+ဏ္ဏတာ၊ " အဆင်း၏ ဖေါက်ပြန်သော အဆင်းရှိသူ၏ အဖြစ် " ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏၊ အဓိပ္ပါယ်မှာ အဆင်း၏ဖေါက်ပြန်ခြင်းပင် ဖြစ်သော

အကြောင်းကြောင့်၊ မာနာတိ မာနဇာတိကာနန္တိ-ကား၊ ပုနပ္ပုနံ— အဖန်ဖန်၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာတိမာန သဘာဝါနံ — ဖြစ်သော မာနလွန်ကဲသော မာနဟူသော သဘောရှိကုန်သည်၊ (သမာနာနံ ၊ ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။)။ [ရသပ်ထစ် အန္တရ ဓာယတိ ၌စပ်၊ ဇာတိကို "သဘာဝ"ဟု ဖွင့်သည်။]

ရသာယ ပထဝိယာတိ-ကား၊ သမ္ပန္နရသတ္တာ-ပြည့်စုံသော အရသာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရသာတိ - ဟူ၍၊ လဒ္ဓနာမာယ - ရအပ်သော အမည်ရှိသော၊ ပထဝိယာ - သည်၊ (အန္တရဟိတာယ - သော် ၌စပ်) [သမ္ပန္နရသတာဖြင့် "ရသော+တေသော အတ္ထိတိ ရသာ"ဟု အသ်ထို့ကိုပြု၍၊ ဏပစ္စည်း, အတိသယ အနက်ဟော။] အနုတ္ထုန္နိ သူတိ-ကား၊ အနုဘာသိ သု-ဆန့်ကျင်သောအားဖြင့် ပြောဆိုကုန်ပြီ၊ ဝါ - ညည်းတွားကုန်ပြီ၊ အဟောရသန္တိ — ကား၊ အမှာကံ— ငါတို့၏၊ မဓုရ ရသံ — ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော အရသာရှိသော မြေဆီသည်၊ အဟော အန္တရဟိတံ — အော် ကွယ်သွားပြီ၊ အဂ္ဂညံ အက္ခရန္တိ — ကား၊ လောကုပ္ပတ္တိ ဝံသကထံ-လောကဖြစ်ခြင်း၏ အစဉ်အဆက်ကို ဆိုသောစကားသို့၊ အနုသရန္တိတိ- ကား၊ အနုဂစ္ဆန္တိ— အစဉ်လိုက်ကုန်၏။

ဘူမိပပ္ပဋ္ဌကပါတုဘာဝါဒိအဖွင့်

၁ ၂၃။ ဧဝ မေဝ ပါတုရဟောသိတိ-ကား၊ ဒေဒိသော-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်၊ (မြိုင်ဆိုင်နှင့်တူသော မြေလွှာသည်)၊ ဟုတ္ဝာ၊ ဥဒ္ဒဟိ — ပေါ်ထွက်ပြီ၊ အန္ဓော ဝါပိယံ-ရေအိုင်အတွင်း၌၊ ဥဒကေ-သည်၊ ဆိန္နေ-ပြတ်လတ္တံ့၊ သုက္ခကလလ ပဋ္ဌလံဝိယ-ခြောက်သော ညွှန်လွှာသည်ကဲ့သို့၊ ဥဒ္ဒဟိ။ [ဘူမိ+မြေ+ ပပ္ပဋ္ဌက- အထပ်အလွှာ။]

ကြောင့် "ဝဏ္ဏ ဧဝ ဝဏ္ဏတာ=အဆင်း၏ ဖေါက်ပြန်ခြင်းသည်" ဟု အလွယ်ဆိုပါ၊ ဤပါဠိသည် ယခု ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများ၌ တွေ့ရသော ပါဠိတည်း၊ ဋီကာ၌မူ ပါဠိတမျိုး တွေ့ရသည်။

ဋီကာ။ ။ဝိဝဏ္ဏနံ ဝိဝဏ္ဏော၊ (ကြည်ဖယ်ခြင်း = ကင်းကွာခြင်း)၊ ဧသော ဝေ ဧဝေဝဏ္ဏံ၊ ဝဏ္ဏသ + ဝေဝဏ္ဏံ ဝဏ္ဏဝေဝဏ္ဏံ၊ (လွပ်သောအဆင်း၏ ကင်းကွာခြင်း) ၊ ဝဏ္ဏသမ္ဘတ္တိယာ ဝိဝဏ္ဏမာ၊ တသ ပန အတ္ထိတာ " ဝဏ္ဏ ဧဝ ဝဏ္ဏတာတိ " ဝုတ္တာ၊ တေနာဟ "ဝေဝဏ္ဏဘာဝေါ"တိ၊ ဤဋီကာအလို "ဝဏ္ဏဝေဝဏ္ဏံ + ယသ+ အတ္ထိတိ ဝဏ္ဏ ဝေဝဏ္ဏော၊ ဝဏ္ဏ ဧ ဝ ဝ ဏ္ဏ သ+ ဘာ ဝေ ါ ဝ ဏ္ဏ ဧ ဝ ဝ ဏ္ဏ တာ=လွပ်သော အဆင်း၏ ကြည်ဖယ် ကင်းကွာခြင်း ရှိသူ၏အဖြစ်"ဟု ပြုပါ။

၁၂၄။ ပဒါလတာတိ-ကား၊ ကော-တမျိုးသော၊ မဒုရရသာ – ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော အရသာရှိသော၊ ဘဒ္ဒါလတာ - ကောင်းသော နွယ်သည်၊ (အဟောသိ-ဌ္ဌစပ်)၊ ကလမ္ဗုကာတိ – ကား၊ နာဠိကာ – ကန်စွန်းနွယ်တည်း၊ အဟုဝတနောတိ-ကား၊ နော-ငါတို့၏၊ မဒုရရသာ–ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော အရသာရှိသော၊ ပဒါလတာ – ပဒါမည်သော နွယ်သည်၊ အဟောသိ ဝတ–ဖြစ်ပြီတကား၊ အဟာယိ ဝတနောတိ– ကား၊ နော-တို့၏၊တေရဟိ-ဌ္ဌ၊ သာ–ထို ကောင်းမြတ်သောနွယ်သည်၊အန္တရဟိတာ(ဝတ)-ကွယ်ပျောက်လေပြီတကား၊ ဣတိ-သို့၊ (အနုတ္ထုန် သု-ညည်းတွားကြကုန်ပြီ၊) [အဟာယိကို အန္တရဟိတာ ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။]

(ရှေ့) ၁၂၅။ အကဋ္ဌပါကောတိ– ကား၊ အကဋ္ဌေ ယေ ဝ - မထွန်အပ်သည်သာ လျှင် ဖြစ်သော၊ ဘူမိဘာဂေ–မြေအဖို့ဌ္ဌ၊ ဥပ္ပန္နော-ဖြစ်သော၊ အကဏောတိ – ကား၊ နိဏ္ဏဏ္ဏကော - ဆန်ကွဲ မရှိသော၊ အထုသာတိ - ကား၊ နိတ္ထုသော - ဖွဲ့မရှိသော၊ (သာလိ ဌ္ဌစပ်)၊ သုဂန္ဓောတိ – ကား၊ ဒိမ္ဗဂန္ဓံ – နတ်ဌ္ဌ ဖြစ်သော အနံ့ကို၊ ဝါယတိ-လွှင်စေ၏၊ တဏ္ဍုလပ္ပလောတိ-ကား၊ သုပရိသုဒ္ဓံ-ကောင်းစွာ

ပဒါလတာ။ ။"ပဒါမည်သော နွယ်"ဟု ဋ္ဌီကာဆိုဏ်၊ ထိုနွယ်က အဆင်းအနံ့ အရသာ ကောင်းသောကြောင့် "ဘဒ္ဒလတာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ရှေးက "နွယ်ချို"ဟု ဘာသာ ပြန်ကြ၏။ [ပဒါ–ကောင်းသော+လတာ=နွယ်။]

နာဠိကာ။ ။ထိုနွယ်ချိုကို ကန်စွန်းနွယ်ဖြင့် ဥပမာပြုထားသော်ကြောင့် မြေကြီးထဲမှ ကန်စွန်းနွယ်လို နွယ်ချိုတမျိုး ပေါ်လာသည်–ဟု ထင်စရာရှိ၏၊ အမှန်မှာ ထိုသို့ မဟုတ်ပါ၊ ရှေးဦးစွာ ရသပထဝီခေါ် မြေ အဆီသည် တမြေပြင်လုံး ဖြစ်နေ၏၊ ထို မြေအဆီ ခန်းခြောက်သော အခါ အထပ်အလွှာ ဖြစ်ရစ်၏၊ ရေ ခန်းခြောက်သော အခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော မြေအလွှာမျိုးပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ၁၂၃- ဘူမိပပ္ပဋ္ဌက အခန်းဝယ် "ဥဒကေ ဆိန္နေ"စသည်ဖြင့် ဥပမာပြခဲ့သည်။

မြေထက်မြေသွား ခြောက်သွေ့ကွဲအက်သောအခါ အစိတ်စိတ်အမှုန်မှုန် နွယ်ချောင်းကလေးများသဖွယ် ဖြစ်ရစ်သည်ကို "နွယ်ချို" ခေါ် "ပဒါလတာ" ဟု ဆိုရ၏၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်ဌ "ဘူမိပပ္ပဋ္ဌက အန္တရဟိတေ ပဒါလတာ ပါတုရဟောသိ, သေယျထာပိ နာမ ကလမ္ဗုကာ"စသည်ဖြင့် ရှေး မွန်မြတ်သောသဒ္ဓေါမှ သတ္တဝါတို့ကံ အလိုက် ဆုတ်ယုတ်လာပုံကို ဟောတော်မူသည်။

အကဋ္ဌပါကော။ ။ အကဋ္ဌေ+ ပါ၊ကော အကဋ္ဌပါကော၊ ထွန်ဖြင့် မထွန်အပ်သော အရပ်ဌ ဖြစ်၍ မှည့်ရင့်နေသော သဲလေးစပါး၊ မှန်၏–"ပါက-ကျက်"ဟူရာ၌ မီးဖြင့်ချက်၍ ကျက်သည်-ဟုဆိုလိုသည်မဟုတ်၊မှည့်ရင့်နေသည်ကိုဆိုလို၏၊ထို့ကြောင့် ဋ္ဌီကာ၌ "ပစ္စနုကော=နိပ္ပဇ္ဇနကော"ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုစပါးကား ဆန်ကွဲလည်း မပါ၊ "စပါးခဲ့" ဟု ခေါ်သည့် ဖွဲကြမ်းလည်းမပါပဲ စင်ကြယ်သန့်ရှင်း အနံ့သင်းမြ်ဖြူ ဖွေးဖွေး ဆန်သီးကလေးများသာတည်း။

စင်ကြယ်သော၊ ပဏ္ဍာရုံ- ဖြူဖွေးသော၊ တဏ္ဍုလမေဝ—ဆန်သည်သာ၊ ဖလတိ-သီး၏၊ ပက္ကံ ပဋိဝိရူဠှန္တိ—ကား၊ သာယံ—ညနေ အခါ၌၊ ဂဟိတဗ္ဗာနံ - ယူအပ်ရာ အရပ်သည်၊ ပါတော—နံနက်အခါ၌၊ ပက္ကံ-မှည့်ရင့်သည်၊ ဟောတိ၊ ပုန-တဖန်၊ ဝိရူဠှံ-စည်ပင်သည်၊ ဝါ- ပေါက်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပဋိပါဂတိကမေဝ - တဖန် ပင်ကိုယ်သဘော် ရှိသည်သာ၊ ဂဟိတဗ္ဗာနံ — သည်၊ နံ ပညာယတိ - မထင်ရှား၊ နာပဒါနံ ပညာယတီတိ - ကား၊ အလာယိတံ — မရိတ်အပ်သည်၊ ဟုတ္တာ၊ အနူနမေဝ - မယုတ်လျော့သည်သာ၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပညာယတိ။

ဣတ္ထိပုရိသလိင်္ဂါဒိပါတုဘာဝ အဖွင့်

၁၂၄။ ဣတ္ထိယာစာတိ-ကား၊ ယာ—အကြင် သတ္တဝါသည်၊ ပုဗ္ဗေ-ကမ္ဘာ မပျက်မီ ရှေအဖို့၌၊ မနုဿကာလေ—လူဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဣတ္ထီ-သည်၊(ဟောတိ)၊ တဿ—ထိုသတ္တဝါ၏၊ ဣတ္ထိလိင်ံ - မိန်းမ၏ အသွင်သည်၊ ပါတုဘဝတိ-၏၊ [ဣတ္ထီဟူသော ပုဒ်၏ လိန်ကို ကြည့်၍ "ယာ"ဟု ထားသည်၊ "သတ္တော" ကို ငဲ့လျှင် "ယော"ဟုလည်း ရှိနိုင်၏။] ပုဗ္ဗေ—၌၊ ပုရိသဿ-ယောကျ်ားဖြစ်သူ၏၊ ပုရိသလိင်ံ (ပါတုဘဝတိ)၊ ဟိ—ချဲ့၊ [ရှေးနိဿယ၌ "ဟိ" မပါ။] မာတုဂါမော နာမ-မည်သည်၊ ပုရိသတ္တဘာဝံ-ယောကျ်ား၏ အတ္တဘောကို၊ လဘန္တော-ရလိုလသော်၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ပုရိသတ္တပစ္စယေ — ယောကျ်ားအဖြစ်၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေ—တရားတို့ကို၊ ပူရေတွာ- ပြည့်စေ၍၊ (ပြည့်စေလသော်)၊ လဘတိ — ရ၏၊ (ယောကျ်ားအဖြစ် ရ၏)၊ ပုရိသော — သည်၊ ဣတ္ထတ္တဘာဝံ - မိန်းမ၏ အတ္တဘောကို၊ လဘန္တော — သော်၊ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရံ-ကို၊ နိဿာယ—၍၊ လဘတိ-ရ၏။

နာပဒါနံ။ ။ အဲပဒါနံ၌ အပ+ဒါဓာတ်, အဝခဏ္ဍန အနက် + ယု ပစ္စည်း၊ ဣဿ — ဤနေရာ၌၊ အပဒိယတေ - ပိုင်းဖြတ်အပ် ရိတ်ဖြတ်အပ်၏။ ဣတိ အပဒါနံ၊ "နာပဒါနံ ပညာယတိ—ရိတ်အပ်ရာအရပ် (ရိတ်ရာ) မထင်ရှား" ဟူရာ၌ ထိုသူတို့၏ ကံကြောင့် မရိတ်အပ်သလို (ရိတ်မထားသလို) ဖြစ်နေသည်- ဟု ဆိုလိုသည်။

မနုဿကာလေ။ ။မနုဿကာလေတိ ဣဒံ (ဤစကားကို) ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတာနံ ဉယေ တတ္ထ (ထို မိန်းမဘဝ၌) ဣဒါနိ နိကန္တိဝသေန ဥပ္ပတ္တိ ဟောတိတိ ကတ္တာ ဝုတ္တံ (ဤသို့ နှလုံးပြု၍ ဆိုအပ်ပြီ)၊ ဝေတာနမ္ပိ ပုရိမဇာတိယံ ဣတ္ထိဘာဝေ ဌိတာနံ တတ္ထ (ထိုမိန်းမဘဝ၌) ဝိရာဂါဒိ ပုရိသတ္တပစ္စယေ အသတိ (စက်ဆုပ်ခြင်း အစရှိသော ယောကျ်ား ဖြစ်ကြောင်း မရှိလျှင်) တဒါ (ထိုကမ္မာဒီးအခါ၌) ဣတ္ထိလိင်ံမေဝ ပါတုဘဝတိ။ [ယောကျ်ားဖြစ်ကြောင်းများကို ဦးကာ၌ ကြည့်ဝါ။]

ပုရိသော၊ ပေ၊ လဘတိ။ ။ပစ္စက္ခံ ဘူတံ (မျက်မြင်ဖြစ်သော) သဒိသဠ ဒိဋ္ဌမ္ပိ (ထိုမျက်မြင်နှင့် အတူလည်းဖြစ်သော) ဒိဋ္ဌမ္ပိ (မျက်မှောက်၌ ဖြစ်သော) [အနတ္ထံ ၌စပ်။] သမ္ပရာယိကဠ သုဘိပုလံ (အလွန်ကြီးကျယ်သော) အနတ္ထံ အစိန္တေတ္တာ

ပန - ဆက်၊ တဒါ - ထို ကမ္မာဒီးအခါ၌၊ ပကတိယာ—ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ မာတုဂါမဿ — ၏၊ ဣတ္ထိလိင်ံ—သည်လည်းကောင်း၊ ပုရိသဿ - ၏၊ ပုရိသလိင်ံ - သည်လည်းကောင်း၊ ပါတုရဟောသိ၊ ဥပနိဗ္ဗာယတန္တိ — ကား၊ ဥပနိဗ္ဗာယန္တောနံ- ကပ်၍ ကြည့်ရှုကုန်လတ္တံ့၊ (မျက်လုံးကို ထိုအာရုံမှ မခွါပဲ ကပ်၍ ကြည့်ရှုကုန်လတ္တံ့)၊ သြလောကန္တောနံ - မက်မက် မောမော ကြည့်ရှုကုန်လတ္တံ့၊(သာရုဂေါ ဥဒပါဒိ—၌စပ်)၊ ပရိဋ္ဌာဟောတိ - ကား၊ ရာဂပရိဋ္ဌာဟော—ရာဂကြောင့် ဖြစ်သော ပူလောင်မှုသည်၊(သြက္ကမိ၌ စပ်)၊ သေဋ္ဌိန္တိ- ကား၊ ဆာရိက်-ပြာကို၊ နိဗ္ဗုယ္ယမာနာဝယာတိ-ကား၊ နိယျမာနာဝယ-ဆောင်အပ်သော်၊(ခံပန္တိ၌ စပ်)၊ [နိဗ္ဗုယ္ယ၌ နိပုဗ္ဗ+ဝဟာဝတ်၊ ကံဟော ယပစ္စည်း၊ ဝ ၌ အကို ဥပြု၊ ဟနှင့် ယ ရှေနောက်ပြန်။]

၁၂၇။ အဓမ္မသမ္မတန္တိ—ကား၊ တံ ပံသုခိပနာဒိ— ထိုမြေမှုံဖြင့် ပစ်ခြင်း အစရှိသည်ကို၊ အဓမ္မောတိ— အဓမ္မဟူ၍၊ သမ္မတံ-သမုတ်အပ်ပြီ၊ စာဒေတရဟိ ဓမ္မသမ္မတန္တိ—ကား၊ တံ-ထိုမြေမှုံဖြင့် ပစ်ခြင်း အစရှိသည်ကို၊ ဣဒါနိ— ယခုခေတ်၌၊ ဓမ္မောဘိ-ဓမ္မဟူ၍၊(တရား၏ ဟု)သမ္မတံ—သမုတ်အပ်ပြီ၊(အသိအမှတ်ပြုအပ်ပြီ)၊ ဓမ္မောတိ—ဓမ္မဟူ၍၊(တရား၏ ဟူ၍)၊ တံ - ထို မြေမှုံဖြင့် ပစ်ခြင်း အစရှိသည်ကို၊ ဂဟေတ္တာ—ယူ၍၊ ဝိစရန္တိ—လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ တထာဟိ—ထိုစကားမှန်၏၊ ကေစ္စေသု-အချို့ကုန်သော၊ ဇနပဒေသု-တို့၌၊ ကလဟံ-ခိုက်ရန်ကို၊ ကုရုမာနာ-ပြုကုန်သော၊ ဣတ္ထိယော—တို့သည်၊(ဝဒန္တိ-၌စပ်)၊ယာ(တုံ)-အကြင် သင်သည်၊ ဂေါမယပိဏ္ဍမတ္တံပိ—နွားချေးမျှကိုလည်း၊ (နွားချေးခဲဖြင့် ပစ်ခြင်းမျှကိုလည်း)၊ နာလတ္ထ — မရ၊ (သော) တုံ —သည်၊ ကဿ - ကြောင့်၊ ကထေသိ - ပြောဆိုရသနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ - ကုန်၏၊ [နွားချေးခဲတောင် မရဘဲ ကောင်မက ဘာတာညာညာပြောနေရသေးတယ်-ဟူလို၊ ဤသို့"ဝိဝါဟကမ္မ" ခေါ် ယောကျ်ားမရသည်ကို ရည်ရွယ်၍ ပြောကြသည်။] ပါတဗျတန္တိ-

---

(အကျိုးမဲ့ကို မစဉ်းစားဘဲ) ပုရိသဿ — ကာမေသု မိစ္ဆာစရဏံ ကေဝလံ ဣတ္ထိယံ အာသာပတ္တိ ဓလေနေဝ (တပ်မက်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း အကျိုးကြောင့်သာ ဖြစ်၏၊) ဣတိ- (ထို့ကြောင့်) အာသာပတ္တိ ဣတ္ထိဘာဝါ ဝဟာဝိ (မိန်းမ အဖြစ်ကို ဆောင်နိုင်သည်လည်း) ဟောတိယေဝ၊ (ဘာ့ကြောင့်နည်း) တံ နိန္ဒပေါဏပဇ္ဇာရဘာဝေန (ထိုအာသာ၌ စိတ် ညွှတ်ကိုင်းနေခြင်းအားဖြင့်) တံ နိကန္တိယာ (ထိုအာသာ၌ တပ်မက်မှုက) နိမိတ္တဘာဝါတ္တိဘော (မိန်းမဖြစ်ဖို့ အကြောင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ပုရိသော၊ပေ၊လဘတိတိ။

ပါဘဗျတ်။ ။ပါဓာတ်+ဝိဝန အနက်ဟော, တဗျပစ္စည်း ကံဟော, တာပစ္စည်း ဘောဟော၊ ပါတမ္ဘော ဝိဝိတမ္ဘောတိ ပါတဗျော၊ အသဒ္ဒမ္ဘော၊ (ဓမ္မထုန်)၊ ပါတဗျဿ+ဘာ+ဝေါ ပါတဗျဘာ၊ ဒ္သောက်ထိုက် မှီဝဲထိုက်သော ဓမ္မထုန်၏ ဖြစ်ကြောင်း

ကား၊ သေဝိတမ္ဘတံ - မှီဝဲ ထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ (အာပဇ္ဇိ သုဠ္ဌုစပ်)၊ သန္ဓိဓိ ကာရကန္တိ — ကား သန္ဓိဓိ — သိုမှီး သိမ်းဆည်းမှုကို၊ ကတ္တာ—ပြု၍၊ (ပရိဘုဥ္ဇိတုံ ဥပဂ္ဂမိ သုဠ္ဌုစပ်)။ [သန္ဓိဓိကာရကံဝယ် ဒုတိယာ အံ ဝိဘာတ်, ကြိယာ ဝိသေသန အနက်ဟော၊ "က" ကား "အပိုလာထားသော အက္ခရာ" ဟု ဋီကာဆို၏။] အပဒါနံ ပညာယိတ္ထောတိ— ကား၊ ဆိန္နဋ္ဌာနံ — ဖြတ်အပ်ရာအရပ်သည်၊ ဥိန ဓေဝ - ယုတ်လျော့သည်သာလျှင်၊ ဟုတ္တာ၊ ပညာယိတ္ထ - ထင်ရှားပြီ၊ [အပ ဒီယတေ အဝခဏ္ဍီယတေ ဇေတ္ထောတိ အပဒါနံ၊ (ဖြတ်ပစ်အပ်ရာ အရပ်) အပ— ရှေးရှိသော+ဒါဓာတ်, အဝခဏ္ဍန အနက်ဟော။] သဏ္ဌာသဏ္ဌောတိ-ကား၊ ဧကေ ကသ္မိံ - တခုတခုသော၊ ဌာနေ- အရပ်၌၊ ကလာပဗန္ဓာဝိယ- အစုအဖွဲ့တို့ကဲ့သို့၊ ဂုံမ္ဗ ဂုမ္ဗာ-အစုအစုတို့သည်၊ ဟုတ္တာ၊ (သာလယော အဋ္ဌံသု ဠ္ဌုစပ်)။

၁၂၂။ မရိယာဒံ ဌပေယျာမာတိ - ကား၊ သိမံ - အပိုင်းအခြားကို၊ (ယန္ဒုနု) ဌပေယျာမ - အကယ်၍ ထားကြရပါမူ ကောင်းလေစု၊ ယတြ ဟိ နာမာတိ - ကား၊ ယောဟိ — အကြင်သင်သည်၊ (ပရိဘုဥ္ဇသိနာမ ဠ္ဌုစပ်)၊ [ယတြဠ္ဌ ကြ ပစ္စည်း လိင်္ဂဏ်ထွဋ္ဌ သက်ဟု ပြသည်၊ ဟိ အနက်မရှိ။] ပါဏိနာ ပဟာရိ သူတိ — ကား၊ တယောဝါရေ - သုံးကြိမ်တို့ဘိုင်တိုင်၊ ဝစနံ - ပြောဆို အပ်သော စကားကို၊ အဂဏှန္တံ — မနာယူသူကို၊ ပါဏိနာ — လက်ဖြင့်၊ ပဟ ရိ သု — ပုတ်ခတ်ကြပြီ၊ တဒဂ္ဂေ ခေါတိ — ကား၊ တံ — ထိုနေ့ကို၊ (သူတပါး တို့၏ သလေးစပါး အဖို့ကို ခိုးယူရာ ထိုနေ့ကို)၊ အဂ္ဂံ ကတ္တာ-အစပြု၍၊ (အဒိန္နာ ဒါနံ ပညာယတိဠ္ဌုစပ်၊) [တံ+အဂ္ဂေ ဠ္ဌ ဒုတိယာသည် ကြိယာဝိသေသနတည်း၊ အဂ္ဂေ ဠ္ဌ အံ့ ကို ပြု။]

ဖြစ်ရာ သောက်သုံး မှီဝဲမှု၊ ချဉ်ငန်းမည် — လူတို့သည် တစုံတခုသော ဝတ္ထုကို သောက် ကြသကဲ့သို့ ထိုမေထုန်၏ အရသာကိုလည်း ကိလေသာကာမဖြင့် လွန်လွန် ကဲကဲ နှစ်နှစ် သက်သက် သောက်သုံး မှီဝဲကြသည်၊ ထို သောက်သုံး မှီဝဲမှုသည် " ပါတဗျတာ" မည်၏၊ ဤနည်းဠ္ဌ "ပါတဗျာတံ — သောက်သုံး မှီဝဲ အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဝါ- သောက်သုံး မှီဝဲခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇိံသု - ရောက်ကုန်ပြီ " ဟု ပါဠိတော်ဠ္ဌ ပေးပါ။ အာ ဥပသာရသည် အနက်ထူး မရှိ။

တနည်း။ ။ပါဓာတ်သည် ပရိဘောဂ (သုံးဆောင် ခံစားခြင်း) အနက်ဟော၊ တဗျပစ္စည်း ကတ္တားဟော၊ " ပါနကာ ပရိဘုဥ္ဇနကာတိ ပါတဗျာ " ဟု ကိတ်ပုဒ်ဖြင့် သပဒ ဝိဂ္ဂဟပြု၊ သုံးဆောင် ခံစားတတ်သူများ၊ ပါတဗျာနံ + ဘာဝေါ ပါတဗျတာ၊ သုံးဆောင် ခံစားတတ်သူတို့၏ + ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သုံးဆောင် ခံစားမှုတည်း၊ ဤနည်းဠ္ဌ "ပါတဗျတံ — သုံးဆောင် ခံစားတတ်သူတို့၏ အဖြစ်သို့၊ ဝါ- အလိုရှိတိုင်း သုံးဆောင် ခံစားခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇိံသု- ကပ်ရောက်ကုန်ပြီ" ဟု ဆိုပါ၊ အာပဇ္ဇိံသုဠ္ဌ အာ ဥပသာရသည် ဥပဂမနအနက် ရှိသည်၊ — ဋီကာ။

မဟာသမ္မတရာဇ အဖွင့်

၁၃၀။ ခီယိတဗ္ဗံ ခီယေယျာတိ - ကား၊ ပကာသေတဗ္ဗံ - အပြစ်အား ဖြင့် ထင်ရှားစေထိုက်သူကို၊ ပကာသေယျ-ထင်ရှားစေရာ၏၊ [ခီယေယျဒ္ဒ ခီ(အ ဝဏ္ဏ ပကာသနေ) ဓာတ်+ဒီ ဝ.ါ ဒီ ယပစ္စည်း။] ခီပိတဗ္ဗံ-ပစ်ပယ်ထိုက်သူကို၊ ခီပေ ယျ-ပစ်ပယ်ရာ၏၊ ဟာရေတဗ္ဗံ-(အဖွဲ့အစည်းမှ) ပယ်ရှားထိုက်သူကို၊ ဟာရေယျ-ပယ်ရှားရာ၏၊ ဣတိ-ဤ အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ - ဆိုလို သည်၊ ဟောတိ၊ ယော နေသံ သတ္ထောတိ - ကား၊ တေသံ - ထိုကမ္မာဘိုးဘွား ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့တွင်၊ ယော သတ္ထော - အကြင် သတ္တဝါသည်၊ (အဘိရူပ တရောစ-သာ၍လည်း လွန်ကဲသောအဆင်းရှိ၏၊ ဝါ-သာ၍လည်း အဆင်းလှ၏၊ ဒဿနီယတရောစ - သာ၍လည်း ကြည်ညှာရှုထိုက်၏၊ ဝါ - သာ၍လည်း ရှုခြင်စဖွယ်, တင့်တယ်၏၊)သော-ထို သတ္တဝါဟူသည်၊ ကော ပန-အဘယ်သူနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ [အဘိရူပတရောစ ဒဿနီယတရောစတို့ကို ပါဠိ တော်မှ ယူပေးသည်။]အမှာကံ-တို့၏၊ ဗေဒေသတ္ထော-ဘုရားအလောင်းတည်း၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊ သာလိနံ ဘာဂံ အနုပဒဿာမာတိ-ကား၊ မယံ-တို့သည်၊ ဧကေကဿ - တယောက် တယောက်၏၊ ခေတ္တတော - လယ်မှ၊ အမ္ဗဏမ္ဗဏံ-တအမ္ဗဏ တအမ္ဗဏသော စပါးကို၊ အာဟရိတ္တာ-၍၊ ဘုယ္ယံ-အား၊ သာလိဘာဂံ-သလေးအဖို့ကို၊ ဒဿာမ-ပေးပါကုန်အံ့၊ တယာ-သည်၊ ကိဠိ-တစုံတခုသော၊ ကမ္မံ- ကို၊ နကာတဗ္ဗံ-မပြုထိုက် (ပြုဖွယ်မလိုပါ)၊ တုံ- သည်၊ အမှာကံ - တို့၏၊ ဧဒ္ဒကဋ္ဌာနေ အကြီးအကဲ အရာ၌၊ တိဋ္ဌ-တည်နေပါ၊ ဣတိ (အဝေါစုံ)။

၁၃၁။ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တန္တိ-ကား၊ သခ်ါ- ကောင်းငှာ ပြောဆိုအပ်သော အမည်သည်၊ သမညာ - အညီအမျှသိအပ်သော အမည်သည်၊ ပညတ္တိ - အပြား

အမ္ဗဏမ္ဗဏံ။ ။" ကောဒဿ ဒေါ ဏာ တု အမ္ဗဏံ " ဟု အဘိဓာန် ၄၇၄ - ၌ (၁) အမ္ဗဏသည် (၁၁) စိတ်, နှစ်တင်းသုံးစိတ်ရှိ၏၊ မူလဋီအလို ဓလေးစိတ်သည် (၁) အမ္ဗဏ၊ ကေစိတ္တိအလို (၆) စိတ်သည် (၁) အမ္ဗဏ မည်၏၊ [အကျယ်ကို အဘိဓာန် နိဿယသစ် ၄၇၄ နှင့်, ၃၃၇ ဝါထာ၌များ၌ ကြည့်ပါ။]

အက္ခရံ ဝသည်။ ။အက္ခရာဟူသည် ကမ္ဘာဦး လူအပေါင်းက ပြောဆိုအပ်သော အမည်နှာမပညတ် (စကားလုံး) တည်း၊ ထိုသည်ပင် ထုတ်ဖော်၍ ပြောဆိုအပ်သော ကြောင့် နိရုတ္တိလည်း မည်၏၊ [ဥစ္စဓေတတိ ဥတ္တိ၊ နိဟရိတ္တာ ဥတ္တိ နိရုတ္တိ။] ထို ပြောဆိုအပ်သော အနက်၌သာ တက်ရောက် ထင်ရှား၍ အခြားအနက်၌ မဖြစ်ခြင်း ကြောင့် "အက္ခရာ"လည်း မည်၏။ [နာ ခရတိ နာ နဿတီတိ အက္ခရံ။]

အားဖြင့် သိစေတတ်သော အမည်သည်၊ ဝေါဟာရော - ခေါ်ဝေါ်အပ်သော အမည်သည်၊ ဥပ္ပန္နော - ဖြစ်ပြီ၊ ခတ္တိယော ခတ္တိယောတ္တေ၀ ဒုတိယံ အက္ခရန္တိ-ကား၊ ကေ၀လံ-သက်သက်၊ အက္ခရမေ၀ - အမည်နာမ ပညတ်သည်သာ၊ နု—ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး၊ ပန - အဟုတ်ကား၊ တေ-ထိုကမ္ဘာဦး၌ ဖြစ်သူတို့သည်၊ (သာမညကတ္တာ၊)အသ-ထိုမဟာသမ္မတမင်းမြောက်ထိုက်သူအား၊ခေတ္တသာမိ နော - လယ်ပိုင်ရှင်တို့သည်၊ (ဝိသေသကတ္တာ၊) တီဟိ - သုံးမျိုးကုန်သော၊ သခေါ်ဟိ-ခရာသင်းတို့ဖြင့်၊ အတိသေကမ္မိ-အတိသိက်သွန်းခြင်းကိုလည်း၊အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ။

ရဇ္ဇေတိတိ - ကား၊ သုခေတိ - ချမ်းသာစေ၏၊ ပိနေတိ - နှစ်သက်စေ၏၊ အဂ္ဂညေနာတိ-ကား၊ အဂ္ဂန္တိ—မြတ်သောအမျိုးဟူ၍၊ ဥဘတေန-'သိအပ်သော၊ ဝါ- တနည်း၊ အဂ္ဂေ - မြတ်သော အမျိုးတို့ကို၊ ဥဘတေန - သိအပ်သော၊

သခ်ါ စသည်၌ သံခါဒိတမ္ဘာ (ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်၏) ဋီကာ သခ်ါ၊ သံ + ခါ ဓာတ်+အ ပစ္စည်း + ဣတ္ထိဓောတကာ အာ ပစ္စည်း၊ သမညာယတိတိ သမညာ (အညီ အမျှ သိအပ်သောနာမည်)၊ ပညာပေတိတိ ပညတ္တိ (သိစေတတ်သော နာမည်)၊ ဝေါဟရိယတေတိ ဝေါဟာရော (ခေါ်ဝေါ်အပ်သော နာမည်)။ [ဝိ + အ၀ ရှေ့ရှိသော ဟရဓာတ်+ဏ ပစ္စည်း။]

တီဟိ သခေါ်ဟိ။ ။သုံးမျိုး အပြားရှိသော ပြုစီရင်ခြင်းဖြင့် ပြုစီရင်ထားအပ်သော ခတ္တိယ ပြာဟ္မဏ ဂဟပတိဟူသော အမျိုး ၃ ပါးတို့ ကိုင်ဆောင်အပ်သော ခရာသင်း ၃ မျိုး၊ (တနည်း) ခတ္တိယာနုယန္တိ, ပြာဟ္မဏဂဟပတိက, ဓနုဂမဇနပဒ ဟူသော ဂဟပတိ ၃ ဦးတို့ ကိုင်ဆောင်အပ်သော ခရာသင်း ၃ မျိုး။

အဂ္ဂန္တိ ဥဘတေန။ ။ဤပါဠိဖြင့် "အဂ္ဂံ + ဣတိ + ဥဘတမ္ဘန္တိ အဂ္ဂညံ"ဟု သမ္ဗာ ဝနာ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ကို ပြု၏၊ ဆက်ဦးမည်—ကမ္မဓာရည်း ထုံးစံအတိုင်း အဂ္ဂနှင့် ညသည် အရတူ၍ "မြတ်သောအမျိုး" ဟု သိအပ် (သိနိုင်) သော အကျိုးရာ (စကား လုံး) ရ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် " အနက်ခြမ်ဖြစ်သော ခတ္တိယ အသိုင်းအဝိုင်း၏ မြင့်မြတ်ပုံကို အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း " ဟု မေးစရာရှိ၏၊ ထိုသို့ အနက်ခြမ်းက မြတ်သော ကြောင့်ပင် ခတ္တိယသဒ္ဒါလည်း မြတ်သောကြောင့် ပ ဒ္ဒိတော်ယ " အဂ္ဂညေန အက္ခ ရေန " ဟု ဟောခဲ့တော်မူအပ်သည်၊ " အဂ္ဂဝညေန " သည် မင်းမျိုးမင်းနွယ် ဟူသော အနက်ခြမ်နှင့် ခတ္တိယသဒ္ဒါတို့၏ မြင့်မြတ်ပုံကို မခွဲခြားပဲ တမျိုးတည်းဆိုထားအပ်သော အမှာခေါ်ပစာရစကား ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

အဂ္ဂေ ဝါ ဥဘတေန ။ ။ဤနည်းဖြင့် အဘေခေါ်ပစာရ ကြိုစရာမလို၊ မှန်၏— "အဂ္ဂေ+ဥယတိ ဘောနာတိ အဂ္ဂညံ"ဟု ဒုတိယာ ကိတန္တတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုလျှင် အဂ္ဂအရ မြတ်သော ခတ္တိယမျိုးရ၍, ညအရမှာ မြတ်သောအမျိုးတို့ကို သိအပ်ကြောင်း အကျိုးရာ ရသောကြောင့် အနက်ခြမ်နှင့် သဒ္ဒါတို့ အရကွဲနေသည်။

လောကုပ္ပတ္တိသမယေ— လောက၏ ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဥပ္ပန္နေန- ဖြစ်သော နာမည် ပညတ်ဖြင့်၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ—ဖြစ်ခြင်းသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ဣတိ (အယံ)-ကား၊ (အတ္ထော — တည်း)။

မြောက်ဟူဏမဏ္ဍလာဒီ အဖွင့်

၁၃၂။ ဝိတက်ါရာ ဝိတရူမာတိ— ကား၊ ပစိတ္တာ— ချက်ပြုတ်၍၊ ခါဒိတဗ္ဗာ ဘာဝေတော — ခဲစားထိုက်သော ဘောဇဉ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဝါ- ခဲစားထိုက်သည်၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဝိဂတရူမက်ါရာ-ကင်းသော မီးခိုး, ကင်းသော မီးကျီး ရှိကုန်၏၊ ပန္နမုသလာတိ - ကား၊ ကောဇ္ဇေတ္တာ- ထောင်း၍၊ ပစိတဗ္ဗာ ဘာဝေတော-ချက်ထိုက်သောဘောဇဉ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ချက်ပြုတ်ထိုက်သည်၏အဖြစ် မရှိခြင်းကြောင့်၊ ပတိတမုသလာ-ချထားအပ်ပြီးသောကျည်ဆွဲ ရှိကုန်၏၊ [ပတိတဖြင့် ပန္နဒ္ဒ ပတခေတ်+တပစ္စည်းဟု ပြု၏။] သာသေမေသမာနာ တိ- ကား၊ ဘိက္ခာစရိယဝသေန - ဆွမ်းခံလှည့်လည်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ယာဂုဘတ္တံ - ယာဂုနှင့် ဆွမ်းကို၊ ပရိယေသန္တာ-ရှာကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ [သြသဂ္ဂန္တိ ဌ်ခပ်။] တမေနံ မနုဿာ ဒိသ္မာတိ - ကား၊ တေ ဧတေ-ထို တောကျောင်းတို့၌ စျာန်ဝင်စားနေသူတို့ကို၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ပဿိတ္တာ-၍၊ (ဧဝမာဟံသု ဌ်စပ်)၊ [ဟမေနံသည် ဝစနဝိပလ္လာသတည်း။]

အနဘိသမ္ဘုဏမာနာတိ - ကား၊ အသဟမာနာ အသက္ကောန္တာ - မစွမ်းနိုင်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဂန္ဓေ ကရောန္တာတိ - ကား၊ တဓေယာ - ကုန်သော၊

ပစိတ္တာ စသည် ။ ။ ပါဠိတော်၌ " ဝိတက်ါရာ ဝိတရူမာ ပန္နမုသလာ " ဟု ဟောတော်မူထား၏၊ ထို၌ မီးကျီးမရှိရုံ မီးခိုးမရှိရုံ ကျည်ဆွဲမရှိရုံမျှကို ပြုတော်မူလိုရင်း မဟုတ်, ချက်ပြုတ်၍ မစားမူ ထောင်းထု၍ ချက်ပြုတ်စရာမရှိမှုကိုရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူလိုရင်းဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ပစိတ္တာ ခါဒိတဗ္ဗာ ဘာဝေတော" စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်။

ဋ္ဌိကာ။ ။ခ္ဍယန အနာရမ္ဘာဘာခ္ဍဝန (အကြောင်းအားထုတ်မှု၏ မရှိခြင်းကြောင့်) ဗာဟိဘကုသလာ "မြောက်ဟူဏာ"တိ ဝုတ္တာ၊ တမ္ဗမဝ (ထို အနာရမ္ဘကိုပင်) တာဝ ဒဿေတုံ ပါဠိယံ ဝိတက်ါရာတိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော " ပစိတ္တာ "တိ အာဒိမာဟ။

အနဘိသမ္ဘုဏမာနာ။ ။အဘိ+ သံ+ ဘူခေတ်+ သ္ဍာဒိဂိုဏ်း+ ဥဏာပစ္စည်းဖြင့် " အဘိသမ္ဘုဏာ " ဟု ဖြစ်၏၊ ဘူ၌ ရဿ, ဏာ၌လည်း ရဿပြု၊ မာနသက်၍ "အဘိသမ္ဘုဏမာနာ"ဟု ပြီးသည်၊ ဘူခေတ်သည် "ပါပုဏာနု"အနက်ကို ဟောအ၏၊ ထို့ကြောင့် "အနဘိသမ္ဘုဏမာနာ- ကောင်းစွာ မရောက်နိုင်ကုန်သည်၊ ဝါ-မဝှီနိုင်ကုန်သည်" ဟု ပေးပါ။ ထိုခေတ်သည် " သတ္တိ " အနက်ကိုလည်း ဟောသေး၏၊ ထို့ကြောင့် " အနဘိသမ္ဘုဏမာနာ — ကောင်းစွာ အားထုတ်ခြင်းငါ မစွမ်းနိုင်ကုန်သည်"ဟု ပေးပါ၊ ၍ နောက်နည်းကိုရည်ရွယ်၍ "အသဟမာနာ အသက္ကောန္တာ"ဟု ဖွင့်သည်။

ဝေဒေ- ဝေဒကျမ်းစာတို့ကို၊ အဘိသခ်ရောန္တာစေဝ - ပြုစီရင်ကုန်လျှက်လည်း ကောင်း၊ [ကျမ်းစာ တမျိုးနှင့်တမျိုး မတူအောင် ထူးထူးခြားခြား ပြုစီရင်ကြကုန် , ဗြာဟ္မဏတို့၏ အသွင်အပြင်အဖြစ်ဖြင့် စီစဉ်ကြကုန်လျက် လည်း ကောင်း။] ဝါစေန္တာစ - ဆိုစေကုန်လျက် လည်းကောင်း၊ (သူတပါးတို့အား ပို့ချကုန်လျက် လည်းကောင်း)၊ အစ္ဆန္တိတိ - ကား၊ ဝသန္တိ - နေကြကုန်၏၊ အစ္ဆေန္တိတိပိ- ဟူ၍လည်း၊ ပါဌော- ပါဠိတော်ပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိသေး၏၊ ဧသေဝ (ဧသော+ဧဝ)အတ္ထော - ဤအနက်ပင်တည်း၊ [ဋီကာဌ်မှု "အစ္ဆေန္တိ- အချိန်ကို ကုန်လွန်စေကုန်၏"ဟု ကာရိတ်အနက် ဖွင့်သေး၏။]

ဟိနသမ္မတန္တိ-ကား၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဝါသေဋ္ဌ၊ မံ-ငါ့ကို-ဝေဒကျမ်းဂန် မန္တန်တို့ကို၊ ဓာရေန္တိ — ဆောင်ရွက် မှတ်သားကြကုန်၏။ မန္တေ- တို့ကို၊ ဝါစေန္တိ— ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒံ— ဤ ဝေဒကျမ်းဂန် မန္တန်တို့ကို အာဂုမ် နှုတ်တက် ဆောင်ရွက်ပို့ချခြင်းကို၊ တေန သမယေန-ထို ကမ္ဘာဦးအခါ၌၊ ဟိနသမ္မတံ— နိမ့်ကျ၏ဟု သမုတ်အပ်ပြီ။ [ဗျာန်မဝင်စားနိုင်ပဲ ကျမ်းစာအလုပ်၌ အားထုတ်နေသော ကြောင့် "နိမ့်ကျ၏" ဟု သမုတ်အပ်သည်။]

တဒေတရဟိ သေဋ္ဌသမ္မတန္တိ - ကား၊ တံ — ထို ဝေဒကျမ်းဂန် မန္တန်တို့ကို အာဂုမ် နှုတ်တက် ဆောင်ရွက်ပို့ချခြင်းသည်၊ ဝါ- ကို၊ ဣဒါနိ- ၌၊ တ္တေကေ- ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ မန္တေ - တို့ကို၊ ဓာရေန္တိ - ကုန်၏၊ တ္တေကေ မန္တေ, ဝါစေန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ဆောင်ရွက်မှတ်သားမှု, ပို့ချမှု ပြုလသော်၊ သေဋ္ဌသမ္မတံ- အမြတ်ဟု သမုတ်အပ်သည်၊ ဇာတံ- ဖြစ်ပြီ၊ ["ဝေဒကျမ်းစာကို ဆောင်နိုင်သော, ဝေဒသုတ္တန်ကို နားလည်သော မြင့်မြတ်သော ဗြာဟ္မဏတွေ" ဟု ချီးမွမ်းခံကြရသည်။] ဗြာဟ္မဏမဏ္ဍလဿာတိ - ကား၊ ဗြာဟ္မဏဂဏဿ- ဗြာဟ္မဏအပေါင်း၏၊ (အဘိနိဗ္ဗတ္တိ အဟောသိ ၌စပ်)။ ["မဏ္ဍလ — အသိုင်းအဝိုင်း"ကို "ဂဏ" ဟု ဖွင့်သည်။]

၁၃၃။ မေထုနံ ဓမ္မံ သမာဒါယာတိ- ကား၊ မေထုနံ ဓမ္မံ- မေထုန်အကျင့်ကို၊ သမာဒိယိတ္ဝာ — ကောင်းစွာယူ၍၊ (ကျင့်၍)၊ [ဇနီး ခင်ပွန်း အဖြစ်ဖြင့် နှစ်ဦး အတူတူနေ၍။] ဝိသုကမ္မန္တေ ပယောဇေသုန္တိ — ကား၊ ဂေါရက္ခဝါဏိဇ

ဝိသုကမ္မန္တေ။ ။ဝိသုကို"ဝိဿုတေ"ဟု ဖွင့်သဖြင့် "ဝိသုဌ် တ ကြေနေသည်" ဟု ကြံသင့်၏၊ ထို ဝိဿုတေ ကို "ဥဂ္ဂတေ" ဟု ထပ်ဖွင့်၍ " ဂေါရက္ခ ဝါဏိဇကမ္မာဒိ ဇ္ဈေ"ဟု သရုပ်ဖော်သည်၊ အာဒိဖြင့် "ကသိကမ္မ—လယ်ယာလုပ်ကိုင်မှု" စသည်ကို ယူပါ။

ဝေဿာ။ ။ဤအဖွင့်ကိုကြည့်၍ "ဝိသု+ပယောဇနေ်တိ ဝေဿာ"ဟု ပြု၊ ဝိသု ပုဒ်+ဏျပစ္စည်း, ပယောဇနတ္ထိတ်၊ ဝိသခေတ်+ဏျ ပစ္စည်းဖြင့်"ဝိသတိ ဥပဘောဂတိ- ကာမဂုဏ်ကို ခံစားတတ်၏၊ ဇာတိ ဝေဿာ"ဟု လည်း ပြုတော်မူကြသည်။

ကမ္မာဒီကေ - နွားကျောင်းမှ, ကုန်သွယ်မှု အစရှိကုန်သော၊ ဝိဿုတေ- ထင်ရှား ကုန်သော၊ ဥဂ္ဂတေ- ပေါ်လွင်ကုန်သော၊ ကမ္မန္တေ—အမှုတို့ကို၊ ပြုပယောဇေသုံ- ယှဉ်စေကြကုန်ပြီ။

၁၃၄။ သုဒ္ဒါ သုဒ္ဒါတိ- ကား၊ တေန လုဒ္ဒါစာရကမ္မ ခုဒ္ဒါစာရကမ္မုနာ- ထိုကြမ်းကြုတ်သော အကျင့်ဖြစ်သောအလုပ်, သေးငယ်သော အကျင့်ဖြစ် သော အလုပ်ဖြင့်၊ သုဒ္ဓံသုဒ္ဓံ - လျင်စွာလျင်စွာ၊ လဟုံလဟုံ—လျင်စွာလျင်စွာ၊ ကုစ္ဆိတံ — စက်ဆုပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ — ကုန်၏၊ ဝိနဿန္တိ—ပျက်စီး ကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထော — ဤကား အနက်၊ အဟု ခေါတိ — ကား၊ ဟောတိ ခေါ — ဖြစ်သည်သာ။ [အဟု သည် ပစ္စုပ္ပန်မှ အတိတ်ပြောင်းသော ကာလ ဝိပလ္လာသတည်း။]

ဤ ၁၃၅။ သကံဓမ္မံဂရဟာမာနောတိ- ကား၊ သေတစ္ဆံတို့-ထီးဖြူကို၊ ဥဿာ ပနမတ္ထေန- စိုက်ထူခြင်းမျှဖြင့်၊ သုဗ္ဗိတို့- ကိလေသာမှ စင်ကြယ်ခြင်းငှါ၊ ဝါ- သံသရာမှ စင်ကြယ်ခြင်းငှါ၊ နသက္ကာ — မတတ်နိုင်၊ ဣတိ ဧဝံ - သို့၊ အတ္ထနော- ၏၊ ခတ္တိယဓမ္မံ— မင်းကျင့်တရားကို၊ နိန္ဒမာနော - ကဲ့ရဲ့လျက်၊ (ပမ္ဘဇတိ ဌ်စပ်) သမ္ဘတ္ထ - အလုံးစုံသော ဝါကျတို့ဌ်၊ (ပြာဟွဏော ပိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ စသော ဝါကျတို့ဌ်၊)သေ(သော)-သည်၊ နယော-အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း၊ ဣမေဟိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ စတူဟိ မဏ္ဍလေဟိတိ ဣမိနာ - ဖြင့်၊ ဣမံ-ဤ ဆိုအပ် လတ္တံသော အနက်ကို၊ ဒသေတိ-ပြ၏၊ (ကိ)၊ သမဏမဏ္ဍလံ နာမ-သမဏ အသိုက်အဝန်း မည်သည်၊ ဝိသုံ-သီးခြား၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် မရှိပါသော်လည်း (အာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဌ်စပ်)၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ဇာတိယာ - ဇာတ် အားဖြင့်၊ သုဗ္ဗိတို့, နသက္ကာ-မတတ်နိုင်၊ အတ္ထနော အတ္ထနော-မိမိ မိမိ၏၊သမ္မာ

သုဒ္ဒါ။ ။"သု+ဒါ"ဟု ခွဲ၊ သု သည် လျင်မြန်ခြင်း အနက်ဟော နိပါတ်တည်း၊ ဒါသည် ဂရဟတ္ထ၊ (သို့မဟုတ်) ကုန်ဆုံးတဝမနအနက်ဟော ဘူဝါဒိ ဓာတ်တည်း၊ "သုဒ္ဒန္တိ လဟုံ လဟုံ ကုစ္ဆိတံ ဂစ္ဆန္တိတိ သုဒ္ဒါ"ဟု ပြု၊ ထို သူဆင်းရဲများသည် စိတ် ဒုက္ခ လက်ဒုက္ခ မနေကြရပဲ မနားမနေ လျင်လျင်မြန်မြန် (ပြာယီးပြာရာ) မုဆိုး တံငါ စသော အလုပ်, ကျူးထရံရက်မှုစသောအလုပ်များဖြင့် အသက်မွေးကြရသည်။

မှတ်ချက်။ ။"သုဒ္ဓံ သုဒ္ဓံ"ကို"လဟုံ လဟုံ"ဟု ဖွင့်သည်မဟုတ်၊ သုဒ္ဒါကို"လဟုံ လဟုံ ကုစ္ဆိတံ ဂစ္ဆန္တိ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် သုဒ္ဓံ သုဒ္ဓံ နေရာဝယ်"သုဒ္ဒန္တိ"ဟု "သု+ ဒါ+အန္တိ"ဝိဘတ်ဖြင့် ပါဌ်ရှိသင့်ကြောင်းကို ရှေးနိသယဌ် ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။

အမှာ ။ ။ ဤဋီကာနှင့် သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ ဂ၂-ကို ကြည့်၍ ရှေးနိသယ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ကောင်း၏၊ ထို့ပြင် သုစရိတ်+အပစ္စည်းဖြင့်"သောစန္တိတိ သုဒ္ဒါ" ဟု လည်း ပြုတော်မူကြ၏၊ ဓာတ္တန် စ ကို ဒ ပြု, ဒ ဒ္ဒဘော်လာ၍ ပြီးသည်။

ပဋိပဋ္ဌိယာ - ကောင်းသော အကျင့်ဖြင့်၊ ဝိသုဒ္ဓိ- စင်ကြယ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ စတူဟိ - ကုန်သော၊ ဣမေဟိ မဂ္ဂေလေဟိ-ဤ အသိုင်းအဝိုင်း တို့ဖြင့်၊ ဝါ— တို့မှ၊ သမဏာ မဂ္ဂလသ — ၏၊ အတ္ထိနိဗ္ဗတ္တိ — ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ။

ဣမာနိ မဂ္ဂလာနိ—တို့သည်၊ သမဏမဂ္ဂလံ—သို့၊ အနုဝတ္တန္တိ— အစဉ်လိုက်ကြရကုန်၏ (အတူလိုက်၍ ကျင့်ကြရကုန်၏၊) အနုဝတ္တနာနိ စ — အစဉ်လိုက်၍ ကျင့်ကုန်ရသော်လည်း၊ ဧမေဓနော—ဧလောကုတ္တရာ တရားဖြင့်သာ၊ ဝါ-ကြောင့်သာ၊ အနုဝတ္တန္တိ - ကုန်၏၊ အဓမ္မေန - တရား မဟုတ်သော အားဖြင့်၊ ဝါ — တရား မဟုတ်သော အကြောင်းကြောင့်၊ နော အနုဝတ္တန္တိ — အစဉ်မလိုက်ကုန်၊ ဟိ-မှန်၏၊ သမဏမဂ္ဂလံ-ကို၊ အာဝဇ္ဇ-စဉ်း၍၊ သမ္မာပဋိပဇ္ဇိပဏ္ဍိတော—ကို၊ ပူရေတ္ဝာ-၍၊ သုဒ္ဓိ—စင်ကြယ်ခြင်းသို့၊ ပါပုဏန္တိ- ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ပြ၏။ [ဒုယောတိသို့ ပြန်လှည့်ပါ။]

ဣမေတိ၊ ပေ၊ အတ္ထိနိဗ္ဗတ္တိ။ ။ "သမဏမဂ္ဂလ" ဟု အမျိုးသီးခြား မရှိသော်လည်း ခတ္တိယ စသော အမျိုးလေးပါးမှ တောဝတ်ကို ရဟန်းပြုလာကြသော ကြောင့် အမျိုးလေးပါးတို့ဖြင့်ပင် သမဏမဂ္ဂလလည်း ဖြစ်ပေါ်လာတော်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ယုံမှားဖွယ်။ ။သို့ဖြစ်လျှင် ခတ္တိယ စသော အသိုင်းအဝိုင်းလေးမျိုးသာ ပဓာနဖြစ်၍, သမဏမဂ္ဂလ (ရဟန်း အသိုင်းအဝိုင်း) ကား ပဓာနမဟုတ်-ဟု ထင်စရာရှိ၏၊ ထို အထင်မှားမှုကို ပယ်ရှားဖို့ရာ "ဣမာနိ၊ ပေ၊ အနုဝတ္တန္တိ" တဲ့ မိန့်သည်။

သမဏမဂ္ဂလံ အနုဝတ္တန္တိ။ ။သမဏမဂ္ဂလက (ရဟန်းတော်များက) အမျိုးလေးပါးထက် သီလစသော လောကုတ္တရာဂုဏ်အားဖြင့် ထူးခြားသောကြောင့် အတူလိုက်၍ ကျင့်ကြရသည်၊ မှန်၏— လောကုတ္တရာဂုဏ်သည် ပညာရှိတို့၏ အတူလိုက်၍ ကျင့်ဖို့ရာ အကြောင်းတည်း၊ အမျိုးကောင်းရုံ အဆင်းလှရုံ အသံခံ့ကောင်းရုံ (စကား အပြော ကောင်းရုံ) မျှဖြင့် ပညာရှိများက အထင် မကြီးကြပါ, အတူလိုက်၍ မကျင့်ကြပါ၊ ထို့ကြောင့် "ဓမ္မနော" စသည် မိန့်သည်။

ဓမ္မနော။ ။ "ဓမ္ဓ" ဟူသည် သံသရာမှ စင်ကြယ်ကြောင်း လောကုတ္တရာ တရားတည်း၊ ထို ဓမ္မလည်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာ၌သာ ရှိနိုင်သောကြောင့် သမဏမဂ္ဂလအရ သာသနာက ရဟန်းအပေါင်းကိုသာ ဆိုလိုသည်-ဟု မှတ်ပါ။

မှတ်ချက် ။ ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ လောကုတ္တရာဂုဏ် အရှင်အသီဟစသော ထေရ်တို့၏ လောကုတ္တရာ ဂုဏ်များကိုကြည်ညိုမြတ်ခိုးခြင်းကြောင့် ဗုဒ္ဓခေတ်က အရှင်သာရိပုတ္တရာ, အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန် စသော ဗြဟ္မဏများ, အရှင်အာနန္ဒာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ စသော မင်းညီ မင်းသားများ, အရှင်ယသ စသော သူဌေးသူကြွယ်များ၏ အတူလိုက်၍ တရားကျင့်ကြံပုံကို သတိ ပြုပါ။ ယခုခေတ်၌လည်း စဉ်းစားဉာဏ်ရှိသူများက ရှေးချယ်ကြည်ညိုလိုကြသည်။

ဒုစ္စရိတာဒီကထာ အဖွင့်

၁၃၆။ ဣဒါနိ - ၌၊ ယထာ ဧဝတိယာ - အကြင်အကြင် ဧဝတ်အားဖြင့်၊ သုဒ္ဓိတုံ - ဌ၊ နိ သက္ကာ - နိုင်၊ သမ္မာပဋိပဇ္ဇိယာဝ ဖြင့်သာ၊ သုဒ္ဓိနိ၊ တမတ္ထံ- ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဝါ-ထိုအကြောင်းအရာကို၊ ပါကဋံ - ထင်ရှားအောင်၊ ကရောန္တော-ပြုလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ခတ္တိယောပိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌာတိ- ဟူသော၊ ဒေသနံ - ကို၊ အာရဘိ- အားထုတ်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ - ၌၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကမ္မသမာဒါန ဟေတူတိ-ကား၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကမ္မဝသေန - မိစ္ဆာအယူ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သမာဒိန္နံ ကမ္မဟေတု - ဆောက်တည်အပ်သော ကံတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ- တနည်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကမ္မဿ—မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကံ ကို၊ သမာဒါနဟေတု-ဆောက်တည်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ (နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ-၌စပ်)။

၁၃၇။ ဒွယကာရီတိ-ကား၊ ကာလေန — ရံခါ၊ ကုသလံ — ကုသိုလ်ကို၊ ကရောတိ၊ ကာလေန-ရံခါ၊ အကုသလံ (ကရောတိ၊) ဣတိ ဧဝံ—သို့၊ ဥဘယ ကာရီ-နှစ်ပါးစုံသော ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကို ပြုလေ့ရှိ၏။ သုခ ဒုက္ခပဋိသံဝေဒီ ဟောတီတိ-ကား၊ ကေဝလဏ္ဍော — တပြိုင်နက်သော ခဏ၌၊ ဥဘယဝိပါကဒါန ဌာနံ နာမ - နှစ်ပါးစုံသော အကျိုးကို ပေးရာအရပ်မည်သည်၊ နတ္ထိ — မရှိ၊ [ကုသိုလ် အကုသိုလ် နှစ်ပါးစုံဖြင့် တပြိုင်နက်စပ်ယှဉ်နေသော သတ္တဝ ဟူသော ခန္ဓာအစဉ်၏ မရှိနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။] ပန—ထိုသို့ပင် မရှိနိုင်ပါသော်လည်း၊ ဧယန—အကြင်သူသည်၊ အကုသလံ ကို၊ ဗဟုံ-စွာ၊ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ကုသလံ—ကို၊ မန္ဒံ- အနည်းငယ်၊(ကတံ ဟောတိ)၊ သော-သည်၊ တံ ကုသလံ-ကို၊ နိဿာယ—မှီ၍၊ ခတ္တိယကုလေ ဝါ—မင်းမျိုး၌သော်လည်း၊ ကောင်း၊ ပြာဟ္မဏ

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကမ္မသမာဒါန ဟေတု။ ။သမာဒိယတေတိ သမာဒိန္နံ၊ [သံ+အာ+ဒါ+ယု၊ ကံဟော။] သမာဒါနံ+ကမ္မံ ကမ္မသမာဒါနံ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ+ကမ္မသမာဒါနံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနံ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မ သမာဒါနမေဝ+ဟေတု= မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနဟေတု၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအစွမ်းဖြင့် ဆောက်တည်အပ်သော ကံဟူသော အကြောင်း (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟူသော မနောကံကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပါဏာတိပါတ စသော ကာယကံ, မုသာဝါဒ စသော ဝစီကံ) ရှေ့။

တနည်း။ ။မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယေဝ+ကမ္မံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မံ၊ သမာဒိယတေ သမာဒါနံ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မဿ + သမာဒါနံ = မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနံ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနံ ဧဝ+ ဟေတု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနဟေတု = မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ဆောက်တည်ခြင်း ဟူသော အကြောင်း (မနောကံ)၊ [ဆောက်တည် ဟူရာ၌ တမင် ဆောက်တည်သည် မဟုတ်, ထို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်မှ, (သို့မဟုတ်) ထို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူသို့ ကပ်ရောက်မှ (အယူကို ယူထားမှ) ပင်တည်း။

ကုလေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ နိုဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်ရ၏၊ အထ—၌၊ နံ- ထိုသူ့ကို၊ အကုသလံ ကမ္မံ — သည်၊ ကာဟမ္မိ — ကား်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ခုဇ္ဈမ္မိ—ကုန်းသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပီဌသပ္ပိမ္မိ-ဆွဲအသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကရောတိ၊ သော—သည်၊ ရဏ္ဍသဝါ-မင်း၏ အဖြစ်အားမူလည်း၊ အနရဟော-မထိုက်တန်သည်၊ဟောတိ၊အဘိသိတ္တကာလေဝါ-အဘိသိက်သွန်းအပ်ပြီးရာ အခါ၌လည်း၊ ဝေဘူတော — ဤသို့ ဖြစ်သည် (ကာဟ စသည် ဖြစ်သည်)၊ (ဟုတ္စာ)၊ ဘောဂေ—စည်းစိမ်တို့ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ—သုံးဆောင်ခံစားခြင်းငှါ၊ နု သဏ္ဌောတိ-မစွမ်းနိုင်။

အပရဿ- အခြားသူအား၊ ဝါ-၏၊ မရဏကာလေ — သေခါနီး အခါ၌၊ ဒ္ဒေ-နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဗလဝမလ္လာဝိယ-အားကြီးသော လက်ပန်းသည်တို့ကဲ့သို့၊ (လက်ဝှေ့သမားမျှားကဲ့သို့၊) ဒ္ဒေပိ — နှစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ကုသလာကုသလ ကမ္မာနိ—ထို ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့သည်၊ ဥပဋ္ဌဟန္တိ—ထင်လာကုန်အုံ့၊ တေသု - ထို နှစ်ပါးသောကံတို့ထဲ၌၊ အကုသလံ - အကုသိုလ်ကံသည်၊ ဗလဝတရံ—သာ၍ အားကြီးသည်၊ [ဘဝ၌ တပ်မက်သော နိကန္တိတဏှာ စသော အကြောင်းထူးကိုရခြင်းကြောင့် အားကြီးသည်။] ဟောတိ — ဖြစ်အုံ့၊

ဒ္ဒေ ၊ဝေ၊ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ ။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ နှစ်မျိုးလုံးတို့သည် ပြုထားအပ် , ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဆည်းပူးထားအပ်လျှင် သင်္ဘောအားဖြင့် နှစ်မျိုးလုံးပင် အားရှိကြသည်သာ၊ ထို့ကြောင့် သေခါနီးအခါဝယ် ကံ , ကမ္မနိမိတ် အဖြစ်ဖြင့် နှစ်မျိုးလုံးပင် တလှည့်စီ ထင်လာနိုင်ကြသည်။

အကုသလံ ဗလဝတရံ။ ။ထို ကံနှစ်မျိုးတွင် အကုသိုလ်ကံက ပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးဖို့ရာ ပို၍ အားရှိနိုင်သည်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း-အတောကဲအပုံအခကြောင်းကို ရခြင်းကြောင့်တည်း၊ မှန်၏-နိကန္တိ (ဘဝ၌ တပ်မက်မှု) တဏှာ စသော အကြောင်းထူးတို့သည် အကုသိုလ်နှင့် သဘာဝ ဖြစ်၏, ကုသိုလ်နှင့်မဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် ကံပြုစဉ် ဆည်းပူးစဉ်က ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ ၂ မျိုး အားတူသော်လည်း အကုသိုလ်ကံက ကုသိုလ်ကံထက် အကျိုးပေးဖို့ရာ အခွင့်သာပေသည်။ [အကုသိုလ်ကံက တိရစ္ဆာန်ဖြစ်အောင် အကျိုးပေး၍, ကုသိုလ်ကံက ပဝတ္တိအခါ မင်္ဂလာဆင် စသည်ဖြစ်အောင် အကျိုးမပေးပုံကို အဋ္ဌကထာအတိုင်း သိပါ။]

ကုသိုလ်အား၊ ရှိလျှင်။ ။အကယ်၍ ကုသိုလ်ကံက အား၊ ရှိလျှင် အကုသိုလ်ကံကို တားမြစ်၍ လူ့ဘုံ၌ လူဖြစ်အောင် အကျိုးပေးပေလိမ့်မည်၊ အကုသိုလ်ကံကလည်း ပဝတ္တိအခါဝယ် ထိုလူဖြစ်လာသူကို ကား်အောင် ကုန်းအောင် အ-ခြောင် ဆွံ့အောင် ရောဂါတမျိုးမျိုးဖြင့် နှိပ်စက်အောင် ပြုပေလိမ့်မည်၊ ဤသည်ကို ရည်ရွယ်၍ "သုခ ဒုက္ခ ပဋိသံဝေဒီ-ချမ်းသာ ဆင်းရဲ နှစ်မျိုးကို ခံစားရသူ" ဟု မိန့်သည်။

တံ—ထို အကုသိုလ်ကံသည်၊ ကုသလံ - ကုသိုလ်ကို၊ ပဋိဗာဟိတ္ဝာ-တားမြစ်၍၊ တိရစ္ဆာနယောနိယံ - တိရစ္ဆာန်မျိုးဌ၊ နိဗ္ဗတ္တာပေတိ — ဖြစ်စေ၏၊ ကုသလ ကမ္မပ္ပ-ကုသိုလ်ကံသည်လည်း၊ ပဝတ္တိဝေဒနိယံ—ပဝတ္တိအခါ၌ ခံစားထိုက်သော အကျိုးရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တမေနံ - ထို တိရစ္ဆာန်ဘုံ၌ ဖြစ်သော သတ္တဝါကို၊ မဂ်လဟတ္ထိ ဝါ-မဂ်လာဆင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မဂ်လအဿ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မဂ်လဥသဘံ ဝါ - မဂ်လာ နွားလားဥသဘကို သော်လည်းကောင်း၊ ကရောန္တိ၊ [ပိုင်ရှင်မျှားက မဂ်လာဆင် စသည်အရာ၌ထား၍ အသုံးပြု ကြသည်—ဟူလို။] သော—ထိုသတ္တဝါသည်၊ သမ္ဘတ္တိ-စည်းစိမ်ကို၊ အနုဘဝတိ-ခံစားရ၏၊ ဣဒံ - ဤသို့ ဆင်းရဲ ချမ်းသာ နှစ်ဖြာသော အကျိုးပေးခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ သုခဒုက္ခပဋိသံဝေဒီ ဟောတိတိ-ဟူ၍၊(ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ—ပြီ။

ဗောဓိပက္ခိယဘာဝနာ အဖွင့်

၁၃၇။ သတ္တန္နံ ဗောဓိပက္ခိယာနန္တိ - ကား၊ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာဒိ အာဒိကောဋ္ဌာသဝသေန — စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ အစရှိသော အစု၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သတ္တန္နံ ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ ပဋိပါဋိယာ ပန-အစဉ်အားဖြင့်ကား၊ သတ္တတိ သာယ-သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးသော၊ ဗောဓိပက္ခိယာနံ-မဂ်ဉာဏ်၏ အသင်း အပင်း၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ-တို့ကို၊ ဘာဝနမန္ဒာယာတိ - ကား၊ ဘာဝနံ-ပွားစေခြင်းကို၊ အနုဂန္ဓာ-အစဉ်ရောက်၍၊ ပဋိပဇ္ဇိတ္ဝာ-ကျင့်၍၊ ဣတိ အတ္ထော-

---

ဆုံးဖြတ်ချက်။ ။အားတူသော ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ နှစ်မျိုးလုံး တလှည့်စီ ထင်လာရာ၌ စုတိစိတ် ကျခါနီးအချိန်ဝယ် ကုသိုလ်ဇောများက သာ၍ အားရှိပါးရှိ စောလျှင် ကုသိုလ်က အကုသိုလ်ကံကို တား၍ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေး၏၊ အကုသိုလ် ဇောများက သာ၍အားရှိစွာ စောလျှင်လည်း ကုသိုလ်ကံကိုတား၍ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ပေးသည်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း— ကံနှစ်မျိုးလုံး အားရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း, သာ၍ အားရှိဖို့ရန် နိကန္တိစသော အခြား အကြောင်းတမျိုးကို ငဲ့ခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်းဟု ဋီကာ ဆုံးဖြတ်သည်၊ ဉာဏ်ဖြင့်ဆင်ခြင်၍ ယူပါ။ လေ-ဟုလည်း မှာသည်။

အမှာ။ ။ဤ အဖွင့်များသည် အာဘိဓမ္မာကျမ်းကို အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ လေ့လာပြီးသူများအဘက် မခက်ပါ၊ ကံအကျိုးပေး ဆန်းကြယ်ပုံကို တသက်လုံး မုဆိုးလုပ်လာသော အရှင်သောဏ၏အဖေ ဦးပဋ္ဌင်းကြီး၏ ဝတ္ထု, တမ္ဗဒါဋ္ဌိ လူသတ်သမားကြီး၏ ဝတ္ထု, ပိဋ္ဌကသုံးပုံ ဆောင် ကပိလ ရဟန်းကြီး၏ဝတ္ထု စသည်တို့ကို ကြည့်၍သိပါ။

ဗောဓိပက္ခိယ။ ။အရိယသစ္စာလေးပါးတို့ကို သိတတ်သော သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ မဂ်ဉာဏ်သည် "ဗောဓိ" ဧည့်၏၊ ဗောဓိယာ+ပဋ္ဌော ဗောဓိပဋ္ဌော၊ ဗောဓိပဋ္ဌော+ဘဝါ ဗောဓိပက္ခိယာ၊ (သတိ, ဝီရိယစသော တရားများ။)

နက်၊ ပရိနိဗ္ဗာယတ္တိတိ-ကား၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန-ကိလေသာ ပရိနိဗ္ဗာန်ဖြင့်၊ (ကိလေသာခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းခြင်းဖြင့်)၊ပရိနိဗ္ဗာယတိ-ငြိမ်းအေး၏ကျေတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဝဏ္ဏေ-အမျိုးတို့ကို၊ ဒသေတ္မာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ဝိနိဝတ္တေတ္မာ-ထို အမျိုးတို့မှ သီးခြားဖြစ်စေ၍၊ ဝါ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ပဋိဝိဒ္ဓစတ္တာသစ္စံ- ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော သစ္စာလေးပါးရှိသော၊ ဒီဃာဝုဝ မေဝ-ကိုသာ၊ ဒေဝမနုဿေသု - တို့၌၊ ဝါ - တို့တွင်၊ သေဋ္ဌံ - အမြတ်ဆုံးကို၊ ကတ္မာ-၍၊ ဒသ္သေတိ-ပြတော်မူ၏။

၁၄၀။ ကေဒါနိ - ယခုအခါ၌၊ တမေဝ ဝိတ္ထံ - ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုပင်၊ (ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်သင်္ခနတ် လွှတ်တို့၌အမြတ်ဆုံးဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော ထို အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုပင်)၊ လောကသ္မိဟိ - လောကသည် သမုတ်အပ်သော၊ ပြဟ္မုနောပိ-၏လည်း၊ ဝစနဿနာနုသာရေန-ပြအပ်သောစကားကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ ဒဋ္ဌ-မြဲစွာ၊ကတ္မာ၊ဒသ္သေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၊(ဟုတ္မာ)၊ ဣဓမေသံ ဟိ ဝါသေဋ္ဌ စတုန္နံ ဝဏ္ဏာနန္တိ အာဒိ -အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ပြဟ္မုနာပေသာတိအာဒိ-ပြဟ္မုနာပေသာ အစရှိသောစကားကို၊ အမ္ဘဋ္ဌသုတ္တေ-၌၊ ဝိတ္ထာရိတံ-အကျယ်ချဲ့အပ်ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧတ္တာ ကေန-ဤမျှအတိုင်းအရည်ရှိသော၊ ဣမိနာ ကထာမဂ္ဂေန - ဤစကားအစဉ်ဖြင့်၊ သေဋ္ဌစ္ဆေဒကဝါဒမေဝ - ဇာတိ ပြာဟ္မဏတို့၏ မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ဖြတ်တောက်ကြောင်း စကားကိုသာ၊ ဒသ္သေတ္မာ-ပြတော်မူပြီး၍ (ဟောတော်မူပြီး၍)၊ သုတ္တန္တံ - (ရှေးဦး လောကိယဓမ္မကို ဆက်စပ်ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော) အဂ္ဂညသုတ်ကို၊ ဝိနိဝတ္တေတ္မာ-လောကိယဓမ္မမှ သီးခြားဖြစ်စေ၍၊ (“သတ္တန္နံ ဗောဓိပက္ခိယာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနမနုယုတ္တာယ ” စသည်ဖြင့် သီးခြားထုတ်ဆောင်၍)၊ အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေန-အရဟတ္တဖိုလ် အထွဋ်ဖြင့်၊ ဒေသနံ-ကို၊ နိဋ္ဌာပေသိ-ပြီးဆုံးစေတော်မူပြီ။

အတ္တမနာ ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဒါဇာတိ (ဇတ္ထ) - ၌၊ (ဂုဏ္ဌတ္ထံ - လျှို့ဝှက်နေသော အနက်ကို၊) ဟိ(ဥဒ္ဒရိတ္မာ ဒသ္သေမိ) - ထုတ်၍ပြဦးမည်၊ ဝါသေဋ္ဌဘာရဒ္ဒါဇ သာမဏေရာပိ-ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဒါဇမည်သော သာမဏေတို့သည်လည်း၊ သက မနာ-မိမိစိတ်ရှိကုန်သည်၊ တုဋ္ဌမနာ-နှစ်သက်သောစိတ် ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္မာ)၊ သာဓု သာဓုတိ- သာဓု သာဓုဟူ၍၊ ဘဂဝတော- ၏၊ ဘာသိတံ- ဟောတော်

ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ ။သဉ္ဇပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ မြင့်မြတ်ပုံ ထင်ရှားအောင်ပြုဖို့လွယ်ကူသောကြောင့် “ပရိနိဗ္ဗာယတိ” အရ “ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်” ကို ယူထားသည်။

မူအပ်သော စကားတော်ကို၊ အတိုနန္ဒိ သု – လွန်စွာ နှစ်သက်, ရှင်အားတက်လျက်, လက်ခံကြကုန်ပြီ၊ ဣဒ မေဝသုတ္တန္တံ–ဤ အဂ္ဂညသုတ်ကိုပင်၊ အာဝဇ္ဇန္တာ-ဆင်ခြင်ကုန်လျက်၊ (ထပ်ကာ ထပ်ကာ နှလုံးသွင်းကုန်လျက်)၊ အနုမဇ္ဇန္တာ-အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် အဖန်ဖန် သုံးသပ်ကုန်လျက်၊ ဝါ- အဖန်ဖန် ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် သုံးသပ်ကုန်လျက်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ– ပဋိသမ္ภิဒါတို့နှင့်၊ သဟ–အတူ၊ အရဟတ္တံ အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပါပုဏိံ သု–ရောက်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ– အပြီးတည်း။

အဂ္ဂညသုတ္တဝဏ္ဏနာ– သည်၊ နိဋ္ဌိတာ–ပြီ။

အဂ္ဂညသုတ်အဖွင့် ပြီးပြီ။

၅။ သမ္ပသာဒနီယသုတ်

သာရိပုတ္တသီဟနာဒ အဖွင့်

(၁) ၁၄၁။ ဧवं မေ သုတံ နှိ သမ္ပသာဒနီယသုတ္တံ၊ [ပါထိကသုတ်အစ ပုဒ်စဉ် (၁)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] တတြာယ မနုတ္တာနပဒ ဝဏ္ဏနာ။ [စက္ကဝတ္တိသုတ် ပုဒ်စဉ် (၇၀)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] နာဌနှာယန္တိ- ကား၊ နာဌနှားတိ – နာဌနှာ ဟူ၍၊ ဧဝံ နာမကေ-ဤသို့ အမည်ရှိသော၊ နဂရေ-မြို့၌၊ တံ နဂရံ–ထို နာဌနှာ မြို့ကို၊ ဂေါဝရဂါမံ – ဂေါစရဂါမ်ကို (ဆွမ်းခံရွာကို)၊ ဂတ္တာ – ပြု၍၊ (ဝိဟရတိ- ၌စပ်)၊ ပါဝါရိကမ္ဗဝနေတိ - ကား၊ ဒုဿ ပါဝါရိကသောဋ္ဌိနော–

ပါဝါရိက ။ ။ ပါဝါရေန္တိ သဗ္ဗာဒေန္တိ သရိရံ ဧတေနာတိ ပါဝါရော၊ ဝတ္ထုံ= ကိုယ်ကို ဖုံးလွှမ်းကြောင်း အဝတ်၊ ဝါ–ဘနည်း+ပါဝါရဏံ ဝါ ပါဝါရော= ဖုံးလွှမ်း အပ်, ဝတ်အပ်သော အဝတ်၊ ပါဝါရော + ယသ + အတ္ထိတိ ပါဝါရိကော = ရောင်းစရာ အဝတ်အထည် ဘဏ္ဍာများစွာ ရှိသူ၊ [ပဟူတအနက် အဝိပါသော အသယ္ဟိ။] ထိုသဒ္ဒေးသည် ငယ်ရွယ်စဉ်က အဝတ်အထည်များကို များစွာစုဆောင်း၍ အရောင်းအဝယ်လုပ်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒေးဖြစ်ရာအခါ၌လည်း သူ့ကို "ပါဝါရိက-အထည်ကုန်သည်" ဟုသာ အများက သိနေကြ၍ တွင်ကျယ်နေသည်။

မှတ်ချက်။ ။အဘိဓာန် (၂၉၂) ဂါထာ၌ "ပါဝါရ" ကို "အပေါ်ရုံ စုံလုံးတာဘက်" ဟု ဆို၏၊ ဤ အဋ္ဌကထာ၌ "ပါဝါရိက" ကို "ဒုဿပါဝါရိက" ဟု ဆို၏၊ ဋီကာ၌လည်း "ဒုဿ" နှင့် ဝတ္ထုတို့သည် ပရိယာယ်သဒ္ဒါများ ဖြစ်သည် ဟု ဆို၏၊ "ဒုဿနှင့် ပါဝါရလည်း အတူတူ" ဟု ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ ခြိုထည်သာမက အဝတ်အထည် အားလုံးကို "ပါဝါရ" ဟု ယူပါ။

အထည်ကုန်သည် သင်္ဘော၏၊ အမ္မဝနေ - သရက်ဥယျာဉ်၌၊ (ဝိဟာရတိ ၌စပ်)၊ တံ- ထို သရက်ဥယျာဉ်သည်၊ တသ - ထို သင်္ဘော၏၊ ဥယျာနံ- ဥယျာဉ်သည်၊ အဟောသိ ကိရ- ဖြစ်သတဲ့။

သော-ထို သင်္ဘောသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဓမ္မဒေသနံ-တရားဒေသနာတော်ကို၊ သုတ္တာ-နာရမ္ပ၊ ဘဂဝတိ - မြတ်စွာဘုရား၌၊ ပသန္နော - ကြည်ညိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ တသ္မိံ ဥယျာနေ - ထို သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ကုဋိလေဏမဏ္ဍပါဒိ ပဋိ မဏ္ဍိတံ - ကျောင်းဝယ်, လိုဏ်, မဏ္ဍပ် အစရှိသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏(အတွက်)၊ဝိဟာရံ-ကို၊ ကတ္တာ-ဆောက်လုပ်၍၊ နိယျာတေသိ - အပ်နှံလှူဒါန်းပြီ၊ သော ဝိဟာရော - သည်၊ ဇီဝကမ္မဝနံဝိယ- ဇီဝက၏ သရက်ဥယျာဉ်ကဲ့သို့၊ ပါဝါရိကမ္မဝနံတော့ဝ - ပါဝါရိက၏ သရက်ဥယျာဉ်ဟူ၍သာ၊ သင်္ခ်ံ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂတော-ရောက်ပြီ၊ တသ္မိံ ပါဝါရိကမ္မဝနေ - ထို အထည်ကုန်သည်သင်္ဘော၏ သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟာရတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ဘဂဝန္တံ-ကို၊ တေ - ဤစကားကို၊ အဝေါစ-ပြီး (ကိ-နည်း၊) ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရား(အပေါ်)၌၊ ဝေါ်ပသန္နော-ဤသို့ ကြည်ညိုပါ၏၊ ဝါ-သို့ကလောက် ကြည်ညိုပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားကို၊ ဝါ-ဤသို့ အလားတူ အခြားစကားကို၊ (အဝေါစ)ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ အဝေါစ-လျှောက်သနည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဥပဋ္ဌာနသာလာ ပဝေဒနတ္ထံ - ဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်မှုကို သိစေခြင်းအကျိုးငှါ၊ (အဝေါစ-ပြီ။)

ပုဒ်ဖြေးမုံ။ ။ပဝုဋ္ဌ+ဝရဝေတ်+ဏပစ္စည်း၊ ဝ၌ ဝုဒ္ဓိပြု၍ "ပဝုဋ္ဌော" ဟု ဖြစ်ပြီးမှ "ပါကာရော" ကဲ့သို့ ပ၌ ဒီဃပြု၍ "ပါဝါရော" ဟု ဖြစ်သည်၊ အဘိဓာန်ရှိကာ (၂၉၂) ဂါထာ၌ "ဝရ-အစ္ဆာဒနေ, ပဝုဋ္ဌော, ကမ္မနိ ဏော, ဥဘယတြ-ပိ (ပ, ဝ နှစ်ပုဒ်လုံး၌လည်း) ဝုဒ္ဓိ" ဟု ဆိုခြင်းမှာ လွယ်ကူစေရန် ဆိုခြင်းဟု မှတ်ဝ၊ [နိပ္ပန္နကိတ်ပုဒ်၌ "ပါဝါရော" ဟုလည်းဧကာင်း, အာချွတ်၌လည်း "ပါဝါရေန်" ဟုလည်းဧကာင်း ရှိသည်။]

ဘဂဝတိတိ။ ။ဘဂဝတိ၌ ဇုတိသဒ္ဒါ အာဒိအနက်ဟော, (တနည်း) ပကာရအနက်ဟောဟု ဋီကာဆိုရ၏၊ ထို ဇုတိဖြင့် ပါဠိတော်လာ "နမော ဘဂဝတော" စသော စကားများကို ယူပါ။

စဉ်းစားဖွယ်။ ။"ကသ္မာ ဧဝံ အဝေါစ"ဟု အကြောင်းကိုမေးပြီးလျှင် "သောမနဿ ပဝေဒနတ္ထံ"ဟု အကျိုးကို ဖြေခြင်းသည် သရက်ပင်ကို မေးမူ ပိန္နဲပင်ကို ဖြေထားသလို အမေးအဖြေ တခြားစီ မဟုတ်လော ဟု စဉ်းစားစရာရှိ၏၊ ထို အချက်ကို ဋီကာ၌ ဧအာက်ပါအတိုင်း ရှင်းထားသည်။

တတြ — ထိုဥပဋ္ဌာန် သောမနဿ ပဝေဒနတ္တံ ဟူသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတ္တံကား၊ အနုပုဗ္ဗိကထာ — အစဉ်အတိုင်းဖြစ်သော စကားတည်း၊ [ဤ အနုပုဗ္ဗိကထာ၏နယ်သည် " အတ္တနော သောမနဿံ ပဝေဒေန္တော ဧवं ပသန္နော အဟံ ဘန္တေ အာဒိမဟာ" တိုင်အောင်တည်း။]

ကိရ — ၎၊ ထေရော - အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်သည်၊ တံဒိဝသံ - ထိုနေ့၌၊ ကာလဿဝ-နံနက်စော်စောကပင်၊ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ—ကိုယ်လက်သုတ်သင်မှုကို၊ ကတ္ဝာ-ပြု၍၊ သုနိဝတ္ထနိဝါသနော-ကောင်းစွာ ဝတ်အပ်သော သင်းပိုင်ရှိသည် [ကျောင်း၌. ဝတ်နေကြသင်းပိုင်ကို ပြင်ဆင် ဝတ်တော်မူပြီးသည်။] (ဟုတ္ဝာ) ပတ္တစီဝရံ—ကို၊ အာဒါယ—ယူ၍၊ ပါသာဒိကေဟိ - ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်ကုန်သော (ကြည်သဏ္ဌာန်ကို ဆောင်ကုန်သော)၊ အဘိက္ကန္တာဒီဟိ — ရှေ့သို့သွားခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဒေဝမနုဿာနံ-တို့၏၊ ပသာဒံ-ကြည်ညိုခြင်းကို၊ အာဝဟန္တော - ဆောင်လျက်၊ နာဋဋ္ဌဝါသိနံ — နာဋဋ္ဌာမြို့၌ နေသူတို့၏၊ ဟိတ

ဋီကာ။ ။ယာ ဟိသ ထေရဿ တဒါ ဘဂဝတိ သောမနဿုပ္ပတ္တိ (မှန်၏—ဂုဏ်ဘော်များကို စဉ်းစားနေချိန်တွင် အရှင်သာရိပုတ္တရာမှာ ဘုရားရှင်၏အပေါ်၌ အကြင် ကြည်သိုလေးစား ဝမ်းမြောက်မှုဖြစ်၏)၊ သာ နိဒ္ဒါရိဘရူပါ (ထုတ်ဆောင်ပြအပ်သော သဘောရှိသည်ဖြစ်၍) ကာရဏာဘာဝေန စောဒိတာ၊ ကသ္မာ ဧवं အဝေါ စာတိ ("ကသ္မာ ဧवं အဝေါစ" ဟု အကြောင်း၏ အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် စောဒနာအပ်ပြီ)။

သာ ဧဝ စ (ဤသောမနဿုဇ္ဇတ္တိသည်ပင်) ယသ္မာ နိဒ္ဒါရိတရူပါ ပဝေဒနဝသေန (သိစေခြင်း—သိအောင် လျှောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) ဘဂဝတော သမ္မုခါ တထာ ဝစနံ ပယောဇေတိ (ဧवं ပသန္နော အဟံ ဘန္တေ ဘဂဝတိ စသော ထိုစကားကို ယှဉ်စေ၏၊) တသ္မာ "အတ္တနော ဥပဋ္ဌာနော သောမနဿ ပဝေဒနတ္ထံ" ပယောဇနဘာဝေန (အကျိုးအဖြစ်ဖြင့်) ဝိသဇ္ဇိတံ။

အချုပ်မှာ— ဘုရားရှင် အပေါ်၌ သောမနဿဖြစ်မှုသည် (မလျှောက်ပဲ မနေနိုင်လောက်အောင် ဝမ်းမြောက်လှသဖြင့်) သိုဝမ်းမြောက်မှုကို အခြေခံ၍ လျှောက်ထားသောကြောင့် လျှောက်ခြင်း၏အကြောင်းလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ လျှောက်ထားခြင်း၏ အကျိုးဟုလည်း ဆိုနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် အကြောင်းမေးမြန်း အကျိုးကို ဖြေနိုင်ပါသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာစာအုပ်များ၌ "ကာရဏာဘာဝေန စောဒိတာ"၏ နောက်ဝယ် ပုဒ်တားမြှင့် "တသ္မာ ဧवं အဝေါစာတိ" ဟု ဗျော့ရေ၏၊ စာသွားနှင့် အဓိပ္ပါယ်ကို ထောက်လျှင် "တသ္မာ" နေရာ၌ "ကသ္မာ" ဟု ရှိသင့်သည်, ပုဒ်တားလည်းမလိုတော့။

တတြ။ ။ တတြဖြင့် ထိုးစံအတိုင်း ရှေ့ဝါကျ၌ " သောမနဿပဝေဒနတ္ထံ " ဟူသော စကားကို စွဲပါ။ ဋီကာ၌မူ "တသ္မိံ သောမနဿပဝေဒနေ" ဟု လိုရင်းကိုသာ စွဲထားသည်။

သုခံ – စီးပွားချမ်းသာကို၊ အနုဗြူဟယန္တော - တိုးပွားစေလျက်၊ ပိဏ္ဍာယ - ဆွမ်းအလို့ငှါ၊ ပဝိသိတ္တာ-၍၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ - ဆွမ်းစားရာကာလ၏ နောက်အဖို့၌၊ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော– ဆွမ်းခံရာအရပ်မှ ဖဲ့ခွဲသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝိဟာရံ, ဂန္တွာ-၍၊ သတ္ထု - အား၊ ဝတ္တံ-ကို၊ ဒသ္သေတ္တာ - ပြ၍၊ [မြတ်စွာဘုရားမြင်တော်မူ လောက်အောင် ဝတ်ကို အထင်အရှားပြ၍။] သတ္ထရိ-သည်၊ ဂန္ဓကုဋိ -သို့၊ ပဝိ ဋ္ဌေ- ဝင်တော်မူပြီးလသော်၊ သတ္ထာရံ - ကို၊ ဝန္ဒိတ္တာ–၍၊ အတ္တနော ၏၊ ဒိဝါ ဋ္ဌာနံ–နေ့ ဓနရာအရပ်သို့၊ အဂမာသိ–ကြွတော်မူပြီ။

တတ္ထ–ထို နေ့ နေရာအရပ်၌၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဿ ဝါသိကေသု - ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေတပည့်, နိဿယည်းယူ အနီးနေတပည့်တို့သည်၊ ဝတ္တံ-ကို၊ ဒဿေတ္တာ - ၍၊ ပဋိက္ကန္တေသု– ပြန်သွားကုန်လသော်၊ ဒိဝါဋ္ဌာနံ– ကို၊ သမ္မဇ္ဇိတ္တာ- တံမြက်လှည်း၍၊ စမ္မကွဏ္ဍံ - သားရေပိုင်းကို (သားရေအခင်းကို)၊ ပညပေတ္တာ-ခင်း၍၊ ဥဒကတုမ္ဗတော-ရေဗူးမှ၊ ဥဒကေန-ဖြင့်၊ ဟတ္ထပါဒေ-တို့ကို၊ သီတလေ-အေးမြ သည်တို့ကို၊ ကတ္တာ - ၍၊ တိသန္ဓိပလ္လင်္ကံ – သုံးခု အစပ်ရှိသော တင်ပလ္လင်ကို၊ အာဘုဇိတ္တာ-ဖွဲ့ခွေ၍၊ [တင်ပလ္လင်ခွေလိုက်သောအခါ ဒူးနှစ်ခု,တင်တခုအားဖြင့် အစပ် ၃ ခု ဖြစ်ပေါ်လာသည်။] ကာလပရိစ္ဆေဒံ – အချိန် အပိုင်းအခြားကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဖလသမာပတ္တိ -အရဟတ္တ ဖလသမာပတ်သို့၊ သမာပဇ္ဇိ-ကောင်းစွာ ရောက်ပြီ (ဝင်စားပြီ)။

သော–ထိုအရှင်သာရိပုတ္တရာသည်၊ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလဝသေန– အကြင် အကြင် ပိုင်းခြားအပ်ပြီးသောကာလ၏အစွမ်းဖြင့်၊ သမာပတ္တိတော-မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ အတ္တနော–၏၊ ဂုဏေ–တို့ကို၊ အနုဿရိတ္တံ – အဖန်ဖန် အမှတ်ရခြင်းငှါ၊ အာရဒ္ဓေ-အားထုတ်တော်မူပြီ၊အထ-၌၊ ဂုဏေ-တို့ကို၊အနုဿရတော-အဖန်ဖန် အမှတ်ရလသော်၊ ဝါ– အဖန်ဖန် အမှတ်ရသော၊ အဿ - ထို အရှင် သာရိ ပုတ္တရာ၏ (ဥဒ္ဒေသ)၊ သီလံ-သီလသည်၊ အာပါတံ - ရှေးရှုကုန်ခြင်းသို့ (ထင်လာ ခြင်းသို့)၊ အဂတံ–ရောက်ပြီ၊ တတော - ထိုမှနောက်၌၊ ပဋိပါဋိယာ ဝ – အစဉ် အားဖြင့်သာ၊ သမာဓိ-သမာဓိသည်၊ (အာပါတံ-သို့၊ အာဂတော-ပြီ၊) ပညာ -

---

သမာပတ္တိတော၊ ပေ၊ အာရဒ္ဓေ၊ ။"အဟော သင်္ခါရာ ဝတာယံ အရိယ ဝိဟာရော=ခေါ် အရိယာတို့၏နေထိုင်ပုံသည် ဤမျှသက်သာလေစွ"ဟု သမာပတ်ချမ်းသာ ကို ဆင်ခြင်မှုကို အဦးပြု၍ မိမိ၏ဂုဏ်တို့ကို အမှတ်ရဖို့ရာ အားထုတ်တော်မူသည်၊ အားထုတ်ပြီးနောက် ထိုဂုဏ်တို့ကို သမာဓိစသော သာမညအပြား, ပဌမဈာန်စသော ဝိဒုသသအပြား၊ ပညာစသော သာမညအပြား, ဝိပဿနာဉာဏ်စသော ဝိဒုသသ အပြားအားဖြင့် ထုတ်၍ ဓမ္ဓအာဂမ်ခမ္ဗတော်မူသည်။

ပညာသည်၊ (အာပါတံ – သို့၊ အာဂတာ - ပြီ)၊ ဝိမုတ္တိ – အရဟတ္တဖိုလ်သည်၊ (အာပါတံ-သို့၊ အာဂတာ- ပြီ၊) ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ–အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည်၊ (အာပါတံ အာဂတံ)၊ [နောက်နောက်ပုဒ်တို့၌ " အာပါတ မာဂတံ " ကို လိန်ဝုစ်ပြင်၍ လိုက်ပါစေ၊ အကျဉ်းချုပ်မျှသာ ပေးပါမည်။]

ပဌမံ ဈာနံ – ပဌမဈာန်သည်၊ (အာပါတံ အာဂတံ)၊ပေ၊အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိ - အာကာသာနဉ္စာယတန သမာပတ်သည် ၊ပေ၊ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိ - သည်၊ပေ၊ဝိပဿနာဉာဏံ – သည်၊ပေ၊ဒိဋ္ဌစက္ခုဉာဏံ – သည်၊ပေ၊သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ - သည်၊ပေ၊သောတာပတ္တိဖလံ- သည်၊ ၊ပေ၊အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ – အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါသည်၊ [အနက်၌, သို့မဟုတ်- အကျိုး၌ ခဲ့ခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ကောင်းစွာသိနိုင်သောဉာဏ်။] ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ-သည်၊ [ပါဠိ, သို့မဟုတ် အကြောင်း၌ ခဲ့ခြမ်း စိတ်ဖြာ၍ ကောင်းစွာသိနိုင်သောဉာဏ်။] နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ - သည်၊ [သဒ္ဒါ၌ ခဲ့ခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ကောင်းစွာ သိနိုင်သောဉာဏ်။]

အပါထဟာဂတံ ။ ။ ဤနှစ်ပုဒ်ကို သမာဓိ, ပညာ, စသော နောက်နောက်ပုဒ်များသို့ လိန် ဝုစ် ပြင်၍ လိုက်ပါ'စေ၊ အာပါထ၌ အာ+ပထဓာတ် ဂတိအနုက်ဟော+ ဏ ပစ္စည်း၊ "အာပါထံ-ထင်ခြင်း=ထင်လာခြင်း=ထင်ရှားခြင်း" ဟု အနုက်ပေးလေ့ရှိ၏။ "အာပါထကစ္ဆာယိတိ–မနုဿာနံ အာပါထဋ္ဌာနေ သမာဓိ သမာပဇ္ဇောဝိယ နိသိဒန္တော အာပါထကေ ဇနဿ ပါကဋဋ္ဌာနေ ဗျာယိ" ဟူသော ဝိဘင်္ဂမူလဋီကာ (၂၁၉) စကားအရ သင့်သည်ပင်။

ဆက်ဦးမည် – ကျမ်းစာများ၌ အာပါထပုဒ်အသုံးကို များစွာတွေ့ရ၏။ ဝိ - ၃, ၂ ၇၁။ အံ–၂, ၃၃၃။ သံ–၂, ၃၀၂။ ဝိ-၄-၁, ၄၃။ မူလဋီ– ၂, ၂၂။ အဘိ၊ သင်္ဂ, ၅၇ ၁သည်တည်း၊ ဆရာမြတ်တို့ကား–ဝိဘ- ၁, ၃၃။ မူလဋီ–၂, ၂၂။ အဘိ သင်္ဂ- ၅၇ တို့၌ အာပါထ၊ ရုဝ်ယ် အာ - ပဘာဓာတ် + ဏ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော "အာပါတ"ပုဒ်ကို ပြင်၍သုံးစွဲတော်မူသည်၊"အာပါတံ-ရှေးရှုကျခြင်း၊ဝါ-ထင်ခြင်း" ဟုလည်း အနုက်ပေးတော်မူသည်။ [ပါရာဇိကဏ် ဘာဋီ ပ, ၂ ၁၉။ သမ္မော ဘာသာ ဋီကာ ပ, ၄၅၄။ သင်္ဂြိဟ်ဘာသာဋီကာ၊ ၂ ၁၅ ရှု။]

ဒိဋ္ဌဝေဒ္ဓဗ္ဗာ ။ ။ လောကီအဘိညာဉ်များတွင် ဒိဗ္ဗစက္ခုကို သီးခြားသိခြင်းမှာ– အနှင်သာရိပုတ္တရာ၏ အခြားအဘိညာဉ်များထက် သာလွန်ပုံကို ပြလိုသောကြောင့်-ဟု ဆိုကြ၏။ ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဉ်ကဲ့လည်း ကပ္ပသတသဟဿာဓိကသာ စကားအရ ကိစ္စ၏အစွမ်းဖြင့် ပြအပ်ပြီးဖြစ်၏။ သို့မဟုတ် လက္ခဏာဟာရ နည်းအားဖြင့်ပင် ဒိဗ္ဗစက္ခုကို ပြသဖြင့် သို့နှင့် လက္ခဏာတူသော ပုဗ္ဗေနိဝါသ စသော ကျန် လောကီ အဘိညာဉ်များကိုလည်း ယူနိုင်သည်ပင်။

ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ-သည်၊ [အတ္ထ ဓမ္မ နိရုတ္တိ သုံးမျိုးလုံးကို သိစွမ်းသောဉာဏ်၌ ခဲခြမ်း စိတ်ဖြာ၍ သိသောဉာဏ်၊ ဤကား "ဝိမုတ္တိအရဟတ္တဖိုလ်ကို သိသော ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကဲ့သို့သော ဉာဏ်တမျိုးတည်း။] သာဝကပါရမီဉာဏ်-သာဝကပါရမီဉာဏ်သည်၊(အာပါတံ-သို့၊ အာဂတံ-ပြီ။)

ဤတော-ဤအခါမှ(ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေရာ ဤအခါမှ)၊ ပဌာယ-စ၍၊ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကသ-ကမ္ဘာတသိန်း အပိုအလွန်ရှိသော၊အသင်္ခေ်ယ္ယသ-အသင်္ခေ်၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ အနောမဒဿီ ဗုဒ္ဓသ-၏၊ ပါဒမူလေ-ခြေတော်ရင်း၌၊ ကတံ-ပြုအပ်ခဲ့သော၊ အာဘိနီဟာရံ-မိမိစိတ်ကို အလိုရှိအပ်သော အကျိုးသို့ ရှေးရှုဆောင်ကြောင်း ဆုတောင်းမူကို၊ အာဒိ ကတ္တာ-အစပြု၍၊ အတ္တနော-၏၊ ဂုဏော-တို့ကို၊ အနုဿရတော-အဖန်ဖန် အမှတ်ရလသော်၊ ဝါ-အဖန်ဖန် အမှတ်ရသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏(ဉာဏ်၌)၊ ယာဝ နိသိန္နပလ္လင်္ကာ-ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေရာ ပလ္လင်တိုင်အောင်၊ [ယာဝသည် "မရိယာဒအနုက်" ဟော နိပါတ်။] ဂုဏာ-တို့သည်၊ ဥပဋ္ဌဟိ သု-ဉာဏ်၌ ထင်လာကုန်ပြီ။

ဝေါ-သို့၊ ထေရော-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဂုဏ-တို့ကို၊ အနုဿရမာနော-သော်၊ ဂုဏာနံ-တို့၏၊ ပမာဏံ ဝါ- အတိုင်းအရှည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိစ္ဆေဒံ ဝါ- အပိုင်းအခြားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒဋ္ဌုံ-မြင်ခြင်းငှါ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ သော-သည်၊ စိန္တေသိ- စဉ်းစားပြီ၊ (ကိ - နည်း၊) တာဝ-ဘုရားရှင်မှ ရှေးဦးစွာ၊ ပဒေသဉ္ဉာဏော - ပဒေသဉ္ဉာဏ်၌ (အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဉာဏ်၌)၊ ဌိတသ - တည်သော၊ သာဝကသ - သာဝကဖြစ်သော၊ မယှံ - ၏၊ ဂုဏာနံ-တို့၏၊ ပမာဏံ ဝါ- သည်သော်လည်းကောင်း၊ ပရိစ္ဆေဒေါ ဝါ- သည်သော်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ - မရှိ၊ အဟံ ပန - ငါသည်ကား၊ ယံ သတ္ထာရံ - အကြင် မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဥဒ္ဒိဿ- ရည်စူး၍၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းပြုခဲ့ပြီ၊ တဿ-၏၊ ဂုဏာ - တို့သည်၊ ကိဒိသာနုခေါ- အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်ပါကုန်သနည်း၊

သာဝကပါရမီဉာဏ်။ ။သာဝကတို့ သိဆိုက်သောအရာ၌ အထူတ်အထိပ်သို့ ရောက်သောဉာဏ်တည်း၊ သာဝကပါရမီကို ကောင်းစွာ ပြည့်စုံအောင် ဖြည့်အပ်ပြီး ဖြစ်လျှင် အရဟတ္တမဂ် ရသည်နှင့်တပြိုင်နက် ဤဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာသည်၊ သီးခြားရအောင် ပရိကမ်ပြုစွယ် မလို၊ ဥဒေါ - ဘုရားရှင်တို့မှာ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ရလျှင် သမ္ဘည္ဇတဉာဏ်ဧတာ်ကို ရသကဲ့သို့တည်း။

ယာဝ နိသိန္နပလ္လင်္ကာ ။ ။ဤပုဒ်ကို အနုဿရတောဘွဲ့စပ်ပါဟု ဋီကာဆိုအ၏၊ ဤအလို "အတ္တနော - မိမိ၏၊ ဂုဏော - တို့ကို၊ ယာဝ နိသိန္နပလ္လင်္ကာ - တိုင်အောင်၊ အနုဿရတော - လမ်းသာ၊ ဝါ-သော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ (ဉာဏ်၌)၊ ဂုဏာ ဥပဋ္ဌဟိ သု"ဟု ဧပေးပါ။

(ဘယ်လောက်များပါကုန်သနည်း)၊ ဣတိ- ဤသို့စဉ်းစားပြီ၊ (ဣတိ- ဤသို့ စဉ်းစားပြီး၍၊) [ဣဘိ ဘလုံးအကြောကြုံပါ။] ဒသဗလဿ - ဆယ်ပါးသော အားရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဂုဏော - တို့ကို၊ အနုဿရိတုံ - အမှန်ဖန် အမှတ်ရခြင်းငှါ၊ အာရဒ္ဓေါ - ပြီ။

သော-ထိုထေရ်သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သီလံ-သီလကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ (အာရုံပြု၍)၊ [အနုဿရိတုံ အာရဒ္ဓေါ။ ဤသို့ နောက်နောက်ပုဒ်များ၌လည်း လိုက်၍ အနက်ပေးပါ။] သမ္မာဓိံ - ကို၊ ပညံ - ကို၊ ဝိမုတ္တိံ - ကို၊ ဝိမုတ္တိဉာဏ ဒဿနံ-ကို၊ နိဿာယ-၍၊ (အနုဿရိတုံ အာရဒ္ဓေါ။) [ဂုဏ်တော်တို့ကို တပါးစီ တပါးစီ ,အောက်မေ့ပြီး၍ ဓလေးပါးစီ ငါးပါးစီ စသော အပေါင်းအားဖြင့် အောက်မေ့ပုံကိုပြလိုရှိ "စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ" စသည်မိန့်။] စတ္တာရော သတိ ပဋ္ဌာနေ-တို့ကို၊-နိဿာယ၊ပေ၊စတုယောနိ ပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ - လေးပါးသော ယောနိတို့ကို ပိုင်းခြားတတ်သော ဉာဏ်ကို၊[မ-၁၊၁၀၅ မဟာသီဟနာဒသုတ်၌ ပါသည်။] စတ္တာရော-ကုန်သော၊ အရိယဝံသေ-တို့ကို၊ [အံ-၁၊၃ ၃ ၆ အရိယ ဝံသသုတ်၌ ပါသည်။]နိဿာယ-၍၊ ဒသဗလဿ-၏၊ ဂုဏေ-တို့ကို၊ အနုဿရိတုံ-ငှါ၊ အာရဒ္ဓေါ-ပြီ။

ဘဏာ - ထို အတူ၊ပဌ၊ ပဓာနိယင်္ဂါနိ - ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ခြင်း ရှိသော ရဟန်း၏ အင်္ဂါတို့ကို၊(နိဿာယ အနုဿရိတုံ အာရဒ္ဓေါ)၊[နိဿာယ အနုဿရိ တုံ အာရဒ္ဓေါကို နောက်နောက်ပုဒ်များ၌လည်း လိုက်ပါစေ၊ လွယ်ကူအောင် အကျဉ်းမျှ ပေးပါမည်။]ပဌမံ-ငါးပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ သမ္မာသမာဓိံ-ကို၊[အံ-၂၊ ၂၀၊ပဌမဝိဂ္ဂဟသုတ်။] ပဌ၊ဣဒ္ဓိယာနိ-တို့ကို၊ ပဌ၊ဗလာနိ-တို့ကို၊ပဌ၊ နိဿရဏိယာ - မိမိဆိုင်ရာ ဆန္ဒကျင်ဖက်တို့မှ လွတ်မြောက်တတ်ကုန်သော၊ ဓာတုယော-ဓာတ်တို့ကို၊ ပဌ၊ ဝိမုတ္တာယတနာနိ - ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက် ခြင်း၏ အကြောင်းတို့ကို၊ ပဌ၊ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို -ရင့်ကျက်

တပေါင်းတည်း မထင်နိုင်။ ။အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော် များကို ဆင်ခြင်သောအခါ ဂုဏ်တော်တွေက များလှသောကြောင့် တပေါင်းတည်း (တလုံးတံခဲတည်း) မထင်လာနိုင်၊ တပေါင်းတည်းထင်လာသည် ဟု ဆိုစေကာမူ အထင်အရှားသဘောအားဖြင့် မဆင်ခြင်နိုင်၊ သို့ဖြစ်၍ ဂုဏ်တော်များကို ပုဒ်တိုင်း ပုဒ်တိုင်း သရုပ်အားဖြင့် ဆင်ခြင်ရသည်၊ တို့ကြောင့် "သီလံ သမာဓိံ ပညံ" စသည် ဖြင့် အဌကထာဆရာ သရုပ်ထုတ်သည်။

ပဓာနိယင်္ဂ-စသည်။ ။ ပဓာနိယင်္ဂ နိဿရဏိယ ဝိဝေဏ္ဍာ ယတန စသည်တို့ကို သဒ္ဒါတိသုတ်၌ တွေ့ရလိမ့်မည်, အနက်ကိုလည်း တို အဖွင့်များကို ကြည့်၍ပေးထား ပါသည်။

စေတတ်ကုန်သော၊ ပညာ-ပညာခံတို့ကို၊ [စာအုပ်မျှားဌ ပညာ ဟု ရှိ၏၊သင်္ဂီတိ သုတ် ပုဒ်စဉ် ၃၂၂ ဌ်မှ သညာ ဟု ရှိသည်။]

ဆဲ-ကုန်သော်၊ သာရဏီယေ-မပြတ်မပြတ် အမှတ်ရထိုက်ကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ ဆ၊ အနုဿတိဌာနာနိ — အနုဿတိဌာနတို့ကို၊ (ဒီဃ ၃မ်ကသမ်ဗဏ္ဍယိက ဖြစ်သော စီးပွားချမ်းသာတို့၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သော အဖန်ဖန် အမှတ်ရမှုတို့ကို)၊ ဆ၊ ဂါရဝေ-ဂါရဝတို့ကို၊(ရိုသေလေးစားခြင်းတို့ကို)၊ဆ၊ နိဿရဏီယာ-ကုန်သော၊ ဓာတုယော-တို့ကို၊ ဆ၊ သတ်တဝိဟာရေ-တို့ကို၊ (ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အမြဲနေကြောင်းတရားကိုကို၊)ဆ၊ အနု ဘ္ဂရိယာနိ – အနုတ္တရိယ ဘို့ကို၊ (မိမိထက် လူးမြတ်ခြင်းမရှိသော် တရား)တို့ကို)၊ ဆ၊ နိမ္မေဓဘာဂိယာ - နိမ္မေဓ ဘာဂိယ မည်ကုန်သော၊ (မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိထိုက်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ကပ်ရောက်တတ်ကုန်သော၊) ပညာ-တို့ကို၊ ဆ၊ ဘာဝိညာ-တို့ကို၊ ဆ၊ အသာ ဓာရဏ ဉာဏာနိ-အသာဓာရဏ ဉာဏ်တို့ကို(တူရားရှင်မှတပါး အခြားသူ ဘုန်ရှင် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိသော ဉာဏ်တို့ကို။)

သတ္တ — ကုန်သော၊ အပရိဟာနိယေ - မဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ [ဒီ-၂၊ ၆၄, ၆၅, ၆၇။] သတ္တ၊အရိယဓနာနိ- အရိယာတို့၏ ဥစ္စာ တို့ကို၊ သတ္တ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂ— တို့ကို၊ သတ္တ၊ သပ္ပုရိသဓမ္မေ—သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားတို့ကို၊ [သင်္ဂီတိသုတ်ဌ် တွေ့ရလိမ့်မည်။] သတ္တ၊ နိဗ္ဗုဒဝတ္ထူနိ- နိဗ္ဗုဒဝတ္ထု တို့ကို၊ သတ္တ၊ ပညာ - တို့ကို၊ [သင်္ဂီတိသုတ် ၂၉၀ ဌ် သညာဟု ရှိ၏။] သတ္တ ဒက္ခိဏေယျပုဂ္ဂလေ—မြတ်သောအလှူကို ခံထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ [သင်္ဂီတိသုတ် ၂၁၀။] သတ္တ၊ခီဏာသဝဗလာနိ- ရဟန္တာ၏အားတို့ကို။ [ဒီ-၃၊ ၂၄၂။]

အသာဓာရဏဉာဏာနိ။ ။ဗုဒ္ဓိယပရောပရိယတ္တဉာဏ် , အာသယာနုသယ ဉာဏ်, ယမကပါဋိဟာရိယဉာဏ်, မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏ် , သဗ္ဗညုတဉာဏ်, အနာဝရဏဉာဏ်၊ ဤဉာဏ်တော်များကို " အသာဓာရဏဉာဏ် " ဟု ခေါ်သည်၊ အကျယ်ကို ဋီကာ(ဝ,ဝ,၄)ဌ် ရှုပါ။

ပညာ။ ။ သင်္ဂီတိသုတ်၊ ၂၀၈။ ဋီကာ ဝတ္ထုကဋ္ဌ—၆။ သာရတ္ထ- ဋီ(ပ)၃၁၅ တို့ဌ် "သညာ" ဟု ရှိသည်။

နိဗ္ဗုဒဝတ္ထူနိ။ ။စာအုပ်မျှားဌ "နိဗ္ဗုဒဝတ္ထူနိ"ဟု တွေ့ရ၏၊ အဂါ ၇ ပါးရှိသော်ခဲ့ နိဗ္ဗုဒဝတ္ထုသုတ်ကို မတွေ့ရ၊ အံ— ၃၊ ၄၃၀ ဌ်မှ နိဗ္ဗုဒဝတ္ထု ၁၀ ပါးကို တွေ့ရ၏၊ သို့သော် ဤနေရာနှင့်မလျော်၊ ထို့ကြောင့် "သတ္တ"-ဟူသော သင်္ချာနှင့်လျော်အောင် "နိဗ္ဗုဒဝတ္ထူနိ"ဟု ပါဠိရှိသင့်သည်၊ မှန်၏—ဒီ-၃၊ ၂ ၀၅။ အံ-၂၊ ၄၂ ၄ တို့ဌ် "သတ္တ နိဗ္ဗုဒဝတ္ထူနိ"သုတ်ကို တွေ့နိုင်သည်။

အဋ္ဌ၊ ပညာပဒီလသာဘေဟေတု - ပညာရခြင်း၏ အကြောင်းတို့ကို။ [ဒီ-၃၊ ၂၄၃။] အဋ္ဌ၊ သမ္မတ္တာနိ-မဖေါက်ပြန်သောသဘောရှိသော တရားတို့ကို၊ အဋ္ဌ၊ လောကခမ္မာဘိက္ကာဒမ လောကခမ်တို့ကို လွန်မြောက်ကြောင်းတရားတို့ကို၊ အဋ္ဌ၊ အာရမ္ဘဝတ္ထူနိ-အားထုတ်ခြင်း (ဝီရိယ)၏တည်ရာ အကြောင်းတို့ကို၊ [အံ-၃၊ ၁၄၉။ ဒီ-၃၊ ၂၁၂။ ၂၄၇။] အဋ္ဌ၊ အက္ခဏဒေသနာ-အက္ခဏဒေသနာတို့ကို၊ (မဂ္ဂ ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးဖို့ရာ အခွင့်မဟုတ်သော အခါတို့ကို ဟောပြခြင်းတို့ကို)။ [အံ-၃၊ ၆၀။ ဒီ-၃၊ ၂၄၉။] အဋ္ဌ၊ မဟာပုရိသဝိတက္ကော-ယောဂျီခေါ်မြတ်ဘို့၏ အကြံဘို့ကို။ [အံ-၃၊ ၆၂။] အဋ္ဌ၊ ဝိမောက္ခေ - တို့ကို။

နဝ၊ ယောနိသောမနသိကာရ မူလကေ- ယောနိသောမနသိကာရဟူသော အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော၊ ဓမ္မေ - တို့ကို၊ [ဒီ-၃၊ ၂၅၂။] နဝ၊ ပါရိသုဒ္ဓိ ပဓာနိယင်္ဂါနိ-တို့ကို၊ (ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အင်္ဂါတို့ကို၊) [ဒီ- ၃၊ ၂၅ ၂။] နဝ၊ သတ္တာဝါသဒေသနာ-သတ္တဝါသဒေသနာတို့ကို၊(သတ္တဝါတို့၏တည်ရာဘုံတို့ကို ဟောပြခြင်းတို့ကို၊) [အံ- ၃၊ ၂၀၁၊ ဒီ- ၃၊ ၂၁၈။] နဝ၊ အာဃာတပဋိဝိနယေ - ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ကြောင်းတရားတို့ကို၊ [အံ-၃၊ ၂၀၈။ ဒီ-၃၊ ၂၁၈၊ ၂၅၅။] နဝ၊ ပညာ-တို့ကို၊ [ဒီ-၃၊ ၂၅၄။] နဝ၊ နာနတ္တာနိ- အထူးထူးသော သဘောရှိသော တရားတို့ကို၊ [ဒီ-၃၊ ၂၅၄။] နဝ၊ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရေ- အစဉ်အတိုင်းဝင်စားအပ်သော ချမ်းသာစွာနေကြောင်း သမာပတ်တို့ကို။ [ဒီ-၃၊ ၂၂၀။]

ဒသ၊ နာထကရဏေ-အားကိုးရာကို ပြုတတ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ [အံ-၃၊ ၂၇၅။ ဒီ-၃၊ ၂၂၁၊ ၂၅၅။] ဒသ၊ ကသိဏာယတနာနိ - တို့ကို၊ (ထိုထို စျာန်တို့၏ ဖြစ်ရာတည်ရာဖြစ်သော ကသိုဏ်းတို့ကို)။ [ဒီ-၃၊ ၂၂၃။] ဒသ၊ ကုသလကမ္မပထေ- တို့ကို၊ (သုဂတိသို့ရောက်ကြောင်း ကုသိုလ်လမ်းကြောင်းတို့ကို)၊ [ဒီ-၃၊ ၂၂၄။] ဒသ၊ တထာဂတဗလာနိ ဘုရားရှင်၏အားတော်တို့ကို၊ [အံ-၃၊ ၂၈၃။ မ-၁၊ ၉၉။] ဒသ၊ သမ္မတ္တာနိ - မဖေါက်ပြန်သောသဘော ရှိသော တရားတို့ကို၊ [အံ-၃၊ ၄၅ ၂။] ဒသ၊ အရိယဝါသေ-တို့ကို၊ (အရိယာတို့၏ တည်နေရာတရားတို့ကို)၊ [အံ-၃၊ ၂၇၉။ ဒီ-၃၊ ၂၂၄၊ ၂၅၇။] ဒသ၊ အဒသက္ခဓမ္မေ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏တရားတို့ကို၊ [ဒီ-၃၊ ၂၂၅။]

ကောဒသ- ကုန်သော၊ မေတ္တာနိသံသေ- မေတ္တာ၏အကျိုးတို့ကို၊ [အံ-၃၊ ၅၄ ၂။] ဒ္ဒါဒသ၊ ဓမ္မစက္ကာကာရေ-ဓမ္မစက်၏အခြင်းအရာ အပြားတို့ကို၊ [သစ္စာလေးပါးတို့၌ သစ္စဉာဏ်, ကိစ္စဉာဏ်, ကတဉာဏ်ဟူသော ဉာဏ်သုံးပါး၏ အစွမ်းဖြင့် တဆယ့်နှစ်ပါးဖြစ်သည်၊ ဝိ- ၃၊ ၁၅။] တေရသ၊ ဓုတင်ဂုဏေ-ဓုတင်ဂုဏ် အကျင့်တို့ကို၊ စုဒ္ဒသ၊ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ - ဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်တို့ကို၊ [အ

သာဝေရဏာဉာဏ်ခြောက်ပါးတွင် မဂ်ဉာဏ်လေးပါး ဖိုလ်ဉာဏ်လေးပါးထည့်၍ တဆယ်လေးပါး ဖြစ်သည်။] ပဌဒသ၊ ဝိမုတ္တိ ပ်ရိပါစနိယေ - အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရင့်ကျက်စေတတ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ [ဥဒါန-၉၊ ၁၉၉။] သောဋ္ဌသဝိဓ-တဆယ်ခြောက်ပါးအပြား၌သော၊ အာနာပါနဿတိ - အာနာပါနဿတိကို၊ [မ-၃၊ ၁၂၅။ ဝိ-၁၊ ၈၈။]

အဋ္ဌာရသ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မေ - ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်တရားတို့ကို၊ ကျေနဝိသတိ-ဏ်ခုယုတ် နှစ်ဆယ်သော (တဆယ့်ကိုးပါးသော)၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏာဒီ-တို့ကို၊ [မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်နှင့် ပယ်အပ်ပြီး, မပယ်အပ်သေးသော် ကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်သော ဉာဏ်တို့ကို။] စတုစတ္တာလီသ - လေးဆယ့်လေးပါးသော၊ ဉာဏဝတ္ထုနိ-ဉာဏဝတ္ထုတို့ကို (သုခအထူးတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော ဉာဏ်တို့ကို)၊ [သံ-၁၊ ၂၇၈။] ပရောပဏ္ဏာသ-ငါးဆယ်ထက် ပိုလွန်သော၊ ဝါ-ငါးဆယ်ကျော်သော၊ ကုသလဓမ္မေ-တို့ကို၊ [ဓမ္မသင်္ဂဏီ မဟာကုသိုလ်စိတ်၏နိဒ္ဒေသ၌ "ဖဿော ဇေဟာတိ" စသည်ဖြင့်လာသော တရားများတည်း။] သတ္တ သတ္တတိ- ခုနှစ်ဆယ့်ခုနှစ်ပါးသော၊ ဉာဏဝတ္ထုနိ - တို့ကို၊ [သံ-၁၊ ၂၉၁။] စတုဝီသတိ ကောဋ္ဌ

ဗုဒ္ဓဓမ္မေ။ ။ "အာဝေဏိကဂုဏ်တော် တဆယ့်ရှစ်ပါး" ဟု အချားနားလည်နေကြသော "အတိတံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝေါ ဒသ အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ" စသော ဂုဏ်တော်များတည်း၊ "အဋ္ဌာရသ" အရကို ပြောဆိုခဲ့ "တဆယ့်ရှစ်သခ်ျာရှင်း တူသော်လည်း သရုပ်နှင့် ပါဠိသွားမူ ကျမ်းစာများ၌ အဆိုချင်း မတူကြပေ၊ ဤဋီကာ (၅၄) နှင့် ဝိဘင် မူလ ဋီ (၂) တို့၌ တမျိုးဆိုရ၍ ဤ အဋ္ဌကထာ (၁၇၆) ၌ တမျိုးဆိုထားသည်၊ ယခုခေတ်၌ ဋီကာလာပါဠိကိုသာ အသိများကြသည်။

စတုစတ္တာလီသ ။ ။ (၁) ဇရာမရဏာကို သိသောဉာဏ်၊ (၂) ဇရာမရဏာ၏ အကြောင်းကို သိသောဉာဏ်၊ (၃) ဇရာမရဏာ၏ချုပ်ငြိမ်းရာကို သိသောဉာဏ်၊ (၄) ဇရာမရဏာ၏ချုပ်ငြိမ်းရာသို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ကို သိသောဉာဏ် ဟု ဇရာမရဏာ၌ ဉာဏ်လေးပါးဖြစ်သည်။ ထို့အတူ ဇာတိ, ဘဝ, ဥပါဒါန်, တဏှာ, ဝေဒနာ, ဖဿ, သင်္ဌာယတန, နာမရူပ, ဝိညာဉ်, သင်္ခါရတို့၌လည်း ဉာဏ်လေးပါးစီအား ဖြင့် (၄၄) ပါး ဖြစ်သည်၊ အချုပ်မှာ အဝိဇ္ဇာမှ တပါးသော-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ (၁၁) ပါး၌ သံ့စွာ (၄) ပါးဖြင့် လှဉ်လျှင် (၄၄) ပါး ဖြစ်သည်။ [ဉာဏာနိယေ + သုခဝိသေသာနံ အမိဿာနဘာဝတော ဉာဏဝတ္ထုနိ။- ဋီကာ။]

သတ္တ သတ္တတိ။ ။ (၁) "ဇာတိကြောင့် ဇရာမရဏာ ဖြစ်ရသည်" ဟု သိသော ဉာဏ်၊ (၂) "ဇာတိ မရှိလျှင် ဇရာမရဏာ မရှိနိုင်" ဟု သိသော ဉာဏ်၊ ဤသို့ ပစ္စုပ္ပန်၌ ဉာဏ် နှစ်ပါး၊ အတိတ်ကာလ၌လည်း (၃) ဇာတိကြောင့် ဇရာမရဏာ ဖြစ်ခဲ့သည်၊ (၄) ဇာတိမရှိလျှင် ဇရာမရဏာ မဖြစ်ခဲ့ဟု သိသော ဉာဏ် နှစ်ပါး၊ အနာဂတ်၌လည်း (၅) ဇာတိကြောင့် ဇရာမရဏာ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ (၆) ဇာတိ မရှိလျှင် ဇရာမရဏာ

သတ သဟာသသမာပတ္တိ သဠာရမဟာဝေဒိရဉာဏ်-ကုဋေနှစ်ဆယ့်လေးသိန်းသော သမာပတ်တို့၏ ရှေးဦးဖြစ်သော မဟာဝေဒိရဉာဏ်တော်ကို၊ ဝါ-ကုဋေ နှစ်ဆယ့်လေးသိန်းသော သမာပတ်တို့နှင့် အတူဖြစ်သော မဟာဝေဒိရဉာဏ်တော်ကို၊ နိဿာယ-၍၊ ဒသပလသာ ၏၊ ဂုဏော-တို့ကို၊ အနိသရိတုံ—ဌ၊ အာရဘိ—အားထုတ်တော်မူပြီ။

ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်ဟု သိသော ဉာဏ် နှစ်ပါးအားဖြင့် ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ် (၆) ပါး ဖြစ်သည်၊ ယင်း ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်သည်သည်း ကုန်ခန်း ပျက်စီး ချုပ်ပျောက်ခြင်း သဘောရှိသော တရားမျိုးသာ ဖြစ်သည် ဟု ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ် (၁) ပါး၊ ဤသို့အားဖြင့် ဇရာမရဏနှင့် စပ်၍ ဉာဏ် (၇) ပါး ဖြစ်သည်၊ ထို့အတူ သင်္ခါရတို့၏ အောင်ခံသော ကျန် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ (၁၀) ပါးနှင့် စပ်၍လည်း ဉာဏ် (၇) ပါးစီ ဖြစ်ရာ ဉာဏ်ပေါင်း (၇၇) ပါး ပြားသည်။

၅။ မဟာဝေဒိရညာဏ်။ ။[မဟာ–ကြီးကျယ်သော+ ဝေဒိရ – ဆန့်ကျင်ဖက် တရားတို့က မဖျက်ခွဲနိုင်သော+ ညာဏ – ဉာဏ်တော်။] ဤ ဉာဏ်တော်နှင့် စပ်၍ ကျမ်းစာများ၌ အမျိုးမျိုးရှိရာတွင် ဤဋီကာဖွင့် အတိုင်း ဤ၌ ရေးပါမည်။

ဂေဒိ၀ါဒ ။ ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် နေ့စဉ်နေ့စဉ် မဟာကရုဏာသမာပတ်ကို အကြိမ်ပေါင်း ကုဋေ (၁၂) သိန်း, အရဟတ္တဖလသမာပတ်ကို အကြိမ်မပေါင်း ကုဋေ (၁၂) သိန်း ဝင်စားတော်မူ၏၊ ထို (၂၄) သိန်းသော ဉာဏ်တော်တို့၏ ပုရေစရ (ရှေသွားဖြစ်), သဟဝစရ (အတူဖြစ်သော) ဉာဏ်တော်သည် " မဟာဝေဒိရ ဉာဏ်တော်"မည်၏။

မှတ်ချက်။ ။ထိုသမာပတ်များကို ဝင်စားတော်မူရာ၌ ရှေးအဖို့က ဝင်စားအပ်သော သမာပတ်များရှိသေး၏၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ရူပါဝစရ သမာပတ် (၅) ပါး၊ အရူပသမာပတ် (၄) ပါး၊ အပ္ပမညာသမာပတ် (၁) ပါး၊ နိရောဓသမာပတ် (၁) ပါး၊ အရဟတ္တဖလသမာပတ် (၁) ပါး၊ ဤသမာပတ် (၁၂) ပါးကို နေ့စဉ်နေ့စဉ် ဆွမ်းမစားမီအချိန်၌ ကုဋေ (၁) သိန်းစီ ဆွမ်းစားပြီးနောက်၌ ကုဋေ (၁) သိန်းစီ ဝင်စားတော်မူရာ သမာပတ် ကုဋေပေါင်း (၂၄) သိန်းရှိ၏၊ ထို သမာပတ်တို့တွင် အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော မဟာကရုဏာသမာပတ်နှင့် အရဟတ္တဖလသမာပတ်ကိုသာ ဥတ္တိဋ္ဌနည်းအားဖြင့် ယူ၍ "မဟာကရုဏာသမာပတ် ကုဋေ (၁၂) သိန်း, အရဟတ္တဖလသမာပတ် ကုဋေ (၁၂) သိန်း"ဟု ဆိုထားသည်၊ အမှန်မှာ သမာပတ်အားလုံး၌ ရှိသော ဉာဏ်ကိုပင် " မဟာဝေဒိရဉာဏ် " ဟု ကေစိတို့၏ ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည် ဟု မှတ်ပါ၊ အပ္ပမညာသမာပတ် (၁) ပါးဟူသည် မဟာကရုဏာသမာပတ်တည်း။

အပရေ ဝါဒ။ ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ (၁၂) ပါးတွင် အဝိဇ္ဇာ စသော (၁) ပါးစီ (၁) ပါးဖီကို သုံးသပ်၍ အနုလောမနည်းအားဖြင့် ဖလသမာပတ် ကုဋေ တသိန်းစီ, ဇရာ မရဏမှစ၍ ပဋိလောမ နည်းအားဖြင့် ဖလသမာပတ် ကုဋေ (၁)

စ— သည်သာမကသေး။ [သမ္ဘစ္စယတ္ထဇောတက၊ ဆိုအပ်ပြီးသော သီလစသော ဂုဏ်တို့ကို မှီ၍ အဖန်ဖန် အမှတ်ရခြင်းငှါ အားထုတ်သည် မဟုတ်သေး, ယခုပြမည့် အပရမ္မရိယဓမ္မများကို အာရုံပြု၍လည်း အမှတ်ရဖို့ အားထုတ်ပါသည်—ဟူလို၊ ရှေးနိဿယဟု စ-ထိုမှတပါးလည်း ဟု စဲ့သည်။] တသို့ယော ဒိဝါဌာနေ— ထိုနေ့နေရာ အရပ်ဌပင်၊ နိသိန္နောယော - နေတော်မူလျက်သော၊- (အနုဿရိတုံ အာရဘိဌ္ဌစပ်။)ဥပရိ-အထက်ဌ၊(နောက်ဌ)၊ အပရံ ပန ဘန္တေ ဗောဒါနုတ္တရိယန္တိ — အပရံ ပန ဘန္တေ ဗောဒါနုတ္တရိယံ ဟူ၍၊ သောဌသ— တဆယ့်ခြောက်ပါးကုန်သော၊(ယေ)အပရမ္မရိယဓမ္မာ-အကြင် နောက်နောက်ဌ လျှောက်အပ်သော တရားတို့သည်၊ ဝါ— အကြင် အဆက်ဆက် လျှောက်အပ်သော တရားတို့သည်၊ အာဝမိဿန္တိ — လာကြလိမ့်မည်။ [ဤသုတ် ပုဒ်စဉ် (၁၄၅) မှ စ၍ တွေ့ရလိမ့်မည်။] တေပိ - ထို အပရမ္မရိယဓမ္မတို့ကိုလည်း၊ နိဿာယ—၍၊ အနုဿရိတုံ-ငှါ၊ အာရဘိ—ပြီ။

သော—ထိုအရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်သည်၊ (အနုဿရန္တော ပဿိတုံဌ္ဌစပ်)၊ မယုံ-၏၊ သတ္ထာ- ဆရာဖြစ်တော်မူသော ဘုရားရှင်သည်၊ ကုသလပညတ္တိယံ- သတိပဋ္ဌာန်စသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းဌ၊ဝါ-သတိ

သိန်းစီ နှေစဉ်နှေစဉ်ဝင်စားတော်မူရာ ဖလသမာပတ် ကုဋေသိန်းပေါင်း (၂၄) သိန်းရှိ၏။ ထိုဖလသမာပတ် ဉာဏ်တော် ကုဋေ (၂၄) သိန်းကို "မဟာဝဇိရဉာဏ်တော်" ဟု အပရေ ဆရာတို့က ဆိုကြသည်။

ဋီကာ။ ။သမာနဝါဒကို ဋီကာဌ် မပြု၊ဋီကာတ္ထကဌကထာ (၁၄၀) ဌ် "ယေ တေ ဘဂဝတော ဒေဝသိကံ ဝုဋ္ဌာနကဝသေန (နှေစဉ် သုံးစွဲ=ဝင်စားတော်မူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) စတုဝီသတိ ကောဋိသတသဟဿာ သခ်၊ (ကုဋေ-၂၄- သိန်းအရေအတွက် ရှိကုန်သော) သမာပတ္တိဝိဟာရာ (နေကြောင်း သမာပတ်များ)၊ ယေသံ ပုခရေစရနဘာဝေနပဝတ္တံ (ယင်းသမာပတ်တို့၏ ရှေသွားအဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်သော) သမာဓိစရိယာနုဂတံ ဉာဏစရိယာနုဂတံ ဉာဏံ (သမာဓိဖြစ်ခြင်း, ဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းသို့ အစဉ်လိုက်သော ဉာဏ်ကို) စတုဝီသတိ ကောဋိသတ သဟဿ သမာပတ္တိသင်္ခါရိ မဟာဝဇိရဉာဏန္တိ ဝုစ္စတိ (ကုဋေ-၂၄- သိန်းသော သမာပတ်တို့နှင့် အတူဖြစ်လေ့ရှိသော မဟာဝဇိရဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်၏) ဟု ဆိုသောကြောင့် ၍ဝါဒကို အများးလက်ခံသော သမာနဝါဒ ဟု ယူသင့်သည်။

မှန်၏၊— "ဗုဒ္ဓဝိသယော အစိန္တေယျော"အရ ဘုရားရှင်သည် အလိုတော်ရှိလျှင် ပြအပ်သော သမာပတ်တို့တွင် မည်သည့်သမာပတ်ကိုမဆို ကုဋေ (၂၄) သိန်း မကဝင်စားနိုင်မည်သာ၊ တရံတခါ သမာပတ် မျိုးစုံကို အကုန်ဝင်စားရ၍ တရံတခါ၌မူ မိမိအလိုရှိအပ်သော သမာပတ်တမျိုးမျိုးကိုသာ ပို၍ ဝင်စားတော်မူပေလိမ့်မည်၊ သို့ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ နှေစဉ်ဝင်စားအပ်သော သမာပတ်များ၏ ရှေသွားဖြစ်သော ဉာဏ်တော်ကို "မဟာဝဇိရ ဉာဏ်တော်"ဟု အများက ယူဆကြသည်၊ ကုဋေ (၂၄) သိန်းဆိုသော စကားကိုလည်း ဥယျာဇုယူ ဟုသာ မှတ်သင့်သည်။

ပဌာန်စသောတရားတို့ကို ပညတ်ခြင်းဌာ၊ အနုတ္တရော-မိမိထက်မြတ်သူ ရှိတော်မမူ၊ ဝါ-အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူ၏။[ပညတ္တိကို "ပညာပနေ" ဟု ဋ္ဌိကာဖွင့်၍ ပုဒ်စဉ်(၁၄၆)၌"ပညာပန"ကို သမ္မောဓန ဟု ဖွင့်လိမ့်မည်။ "နောက်နောက် ဝါကျ၌ " မယှံ သတ္ထာ" ပုဒ်ကို လိုက်ပါစေ၊ လွယ်ကူအောင် ပေးပါမည်။] အာယတနပညတ္တိယံ - အာယတနတို့ကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းဌာ၊ ဝါ-အာယတနတို့ကို ပညတ်ခြင်းဌာ၊ အနုတ္တရော-၏၊ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိယံ- အမိဝမ်းသို့ သက်ရောက်ခြင်းဌာ၊အနုတ္တရော၊အာဒေသနာဝိဓာသု-အာဒေသနာအဖို့အစုတို့ဌာ၊ (သူတပါး၏ စိတ်ကို ညွှန်ခြင်း အစီအရင်တို့ဌာ) ၊ပေ၊ ဒဿနသမာပတ္တိယံ-ဌာ၊ (ဆံ အစရှိသော ကောင်ဌာသကို ရှုခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သော သမာပတ်ဌာ) ၊ပေ၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိယံ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းဌာ၊ အနုတ္တရော- ၏။

ပဓာနေ-အားထုတ်ထိုက်သော ဗေဒနာတရားဌာ၊ အနုတ္တရော၊ ပဋိပဒါသု-ဒုက္ခပဋိပဒါစသော အကျင့်တို့ဌာ ၊ ပေ ၊ ဘဿသမာစာရေ-မုသာဝါဒစသည်မှ ရှောင်ကြဉ်၍ ပြောဆိုအပ်သော စကားအကျင့်ဌာ၊ပေ၊ပုရိသသီလသမာစာရေ-ယောကျ်ား (ပုဂ္ဂိုလ်) ၏ သီလအာစာရဌာ၊ (စင်ကြယ်သော ကိုယ်,နှုတ်နှင့် စင်ကြယ်သော စိတ်အကျင့်ဌာ)၊ပေ၊အနုသာသနီဝိဓာသု—အနုသာသနီ အဖို့အစုတို့ဌာ၊ပေ၊ပရပုဂ္ဂလဝိမုတ္တိဉာဏေ-သောတာပန်စသော တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကိလေသာမှ လွတ်ခြင်းကို သိခြင်းဌာ၊ ဝါ-သိကြောင်း ဉာဏ်ဌာ၊ သဿတဝါဒေသု-သဿတဝါဒတို့ဌာ၊ပေ၊ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏေ-ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်ဌာ၊ပေ၊ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေ-ဌာ၊ပေ၊(မယှံ သတ္ထာ)၊ ဣဒ္ဓိဝိဓေ—ဣဒ္ဓိဝိဓ ဉာဏ်ဌာ၊ အနုတ္တရော၊ ဣမိနာ စ ဣမိနာစ - ဤအကြောင်း ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း၊ အနုတ္တရော - ၏၊ ဝါ-၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဒသဗလဿ-၏၊ ဂုဏေ-တို့ကို၊ အနုဿရန္တော-အဖန်ဖန် အမှတ်ရလခဿသော်၊ ဝါ — အောက်မေ့ဆင်ခြင်လသော်၊ ဘဂဝတော — ၏၊ ဂုဏာနုံ-တို့၏၊ အန္တံ-အဆုံးကို၊ နေဝပဿိ—မြင်တော်မမူ၊ ပမာဏံ — အတိုင်းအရှည်ကို၊(အတိုင်းအတာကို)၊ နပဿိ) မြင်တော်မမူ။

[အဆုံး အပိုင်းအခြားကို မမြင်နိုင်ပုံကို အကျယ် ခွဲပြလို၍ " ထေရော အတ္တာနောပိ" စသည်မိန့်။]ထေရော—သည်၊တာဝ—ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်တို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ အတ္တာနောပိ-မိမိ၏လည်း ၊ဂုဏာနုံ-တို့၏၊အန္တံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပမာဏံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ နာဒ္ဒသ—မမြင်နိုင်၊ ဘဂဝတော—၏၊ဂုဏာနုံ—တို့၏၊ (အန္တံ ဝါ ပမာဏံ ဝါ) ကို ပဿိသတိ—အဘယ်မှာမြင်နိုင်လိမ့်မည်နည်း။ [ထိုစကား၏ မှန်ကန်ပုံကိုပြလို၍ "ယသ ယသ ဟိ" စသည်မိန့်။]ဟိ—မှန်၏၊ ယသ ယသ— အကြင် အကြင် သူ၏၊ ပညာ - သည်၊ မဟတီ—ကြီးကျယ်၏၊ ဉာဏ်-သည်၊ ဝိသဒံ-သန့်ရှင်း၏၊ သောသော-ထိုသူထိုသူသည်၊ ပုဗ္ဗဂုဏေ-တို့ကို၊ မဟန္တတော-ကြီးမြတ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဝါ-များသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊

သဒ္ဓေဟတိ-ယုံကြည်၏။[ဆန့်ကျင်ဖက်တို့မှကင်းသဖြင့် ဥာဏ်သန့်ရှင်းသလောက် သဒ္ဓါလည်း ထက်မြက်သည်၊ထို့ကြောင့် ဥာဏ်ကြီးသူက သာ၍ယုံကြည်သည်။]

လောကိယမဟာဇနော–'လောကီလူများစွာသည်၊ ဥက္ကာ သိတ္တာပိ-ချောင်းဟန့်၍လည်းကောင်း (ချောင်းဟန့်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း)၊ ခိပိတ္တာပိ–ချေဆတ်၍လည်းကောင်း၊ နမော ဗုဒ္ဓါနန္တိ - နမော ဗုဒ္ဓါနံ ဟူ၍၊ အတ္ထနော အတ္ထနော-မိမိမိမိ၏၊ ဥပနိဿယေ-အားကြီးသောမှီရာအကြောင်း၌၊(ရှေးရှေး ဘဝက အားထုတ်အပ်ခဲ့သော ဥာဏ်တည်း ဟူသောမှီရာအကြောင်း၌) ဌတ္ဝာ–တည်၍၊ ဗုဒ္ဓါနံ–တို့၏၊ ဂုဏေ–တို့ကို၊ အနုဿရတိ–၏၊ သဗ္ဗ လောကိယမဟာ ဇနတော- အလုံးစုံသော လောကီ လူအများထက်၊ ဧကော-တယောက်သော၊ သောတာပန္နော-သည်၊ ဗုဒ္ဓဂုဏေ မဟန္တတော သဒ္ဓေဟတိ။[ဤပုဒ်တို့ကို နောက်နောက်၌လည်း လိုက်ပါစေ။] သောတာပန္နာနံ – တို့၏၊ သတတောပိ–တရာထက်လည်းကောင်း၊ သဟဿတောပိ - တထောင်ထက်လည်းကောင်း၊ ဧကော-သော၊ ထကဒါဂါမိ–သည်၊ပေ၊ ဧကော – သော၊ အရဟာ-သည်၊ ဗုဒ္ဓဂုဏေ မဟန္တတော–သဒ္ဓေဟတိ။

အဝသေသအရဟန္တေဟိ–ကြွင်းသောရဟန္တာတို့ထက်၊ [ပကတိ သာဝက-ရဟန္တာများကိုဆိုလိုသည်။] အသီတိ မဟာထေရာ = ရှစ်ကျိပ်သော မထေရ်တို့သည်၊ ဗုဒ္ဓဂုဏေ မဟန္တတော သဒ္ဓေဟန္တိ [ထေရ ဂါထာ၊ ၄–၂၊ ၅၄၁၌] သရုပ်ပါသည်။]အသီတိ မဟာထေရေဟိ–တို့ထက်၊ စတ္တာရော မဟာထေရာ–တို့သည်၊ (ဗုဒ္ဓဂုဏေ မဟန္တတော သဒ္ဓေဟန္တိ၊)။ [အရှင်မဟာသပ, အရှင်အနုရုဒ္ဓ, အရှင်မဟာကစ္စာန , အရှင်မဟာ ကောဋ္ဌိက (၄) ပါးတည်း။] စတူဟိ မဟာထေရေဟိ–တို့ထက်၊ ဒွေ အဂ္ဂ သာဝကာ၊ပေ၊တေသုပိ-ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်လည်း၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရော – သည် ၊ ပေ ၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရတောပိ – ထက်လည်း၊ ဧကော-တဆူသော၊ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓေါ–သည်၊ ဗုဒ္ဓဂုဏေ မဟန္တတော သဒ္ဓေဟတိ။[ဆုတောင်းမှ ကြိုးကျယ်သည့်အားလျော်စွာ စုဆောင်းသော ဥာဏ်၏ အဆောက်အဦး ကောင်းမှုရှိသောကြောင့် ဥာဏ်ထက်မြက်သည်။] ပန– ဆက်၊ သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘေ-အလုံးစုံသော စကြာဝဠာ တိုက်၌၊ သဃ်ဘဏ္ဍေန – သက်နှံ:အစုန်:ဖြင့်၊ သဃ်ဘဏ္ဍံ – ကို၊ ပဟရိယ မာနာ – ထိအပ်ကုန်လျက်၊ နိသိန္နာ - ထိုင်နေကုန်သော၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ – တို့သည်၊ ဗုဒ္ဓဂုဏေ – တို့ကို၊ သစေ အနုဿရေယျုံ - အကယ်၍ ဆင်ခြင် အောက်မေ့ကုန်ရာ၏၊ တေဟိ သဗ္ဗေဟိပိ-

---

သစေ ပန စသည် ။ ။ သတိပိ ပစ္စေကဗောဓိယာ အဝိသေသေသု ဗဟူသု ဧကဏ္ဍ သန္ဓိပတိတေသု (လောကုတ္တရာဖြစ်သော ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်အားဖြင့် မထူးခြားသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအများ တပေါင်းတည်း စည်းဝေးကြပါသော်လည်း) ပုဗ္ဗ

ထို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအားလုံးတို့ထက်လည်း၊ ကောဟ သမ္ဘည္ဗုဒ္ဓေါ–သမ္ဘည္ဗုဘုရား ရှင်သည်သာ၊ ဗုဒ္ဓဂုဏေ မဟန္တတောဿ သဒ္ဒဟတိ။ [အောက်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ဒေသနာသောတ နည်းအားဖြင့် "သဒ္ဒဟတိ"ဟု ဆိုသည်၊ အမှန်မှာ ယုံကြည်ရုံမျှသာ မဟုတ်၊ မျက်မှောက်ပြု၍ အသေအချာပင် သိတော်မူသည်။]

[ဆိုအပ်ပြီးသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားအောင် ပြလိုခဲ့"သေယျထာပိ နာမ"စသည်မိန့်။] သေယျထာပိ နာမ–ဥပမာ မည်သည်ကား၊ မဟာဇနော-များစွာသော လူအပေါင်းသည်၊ (ဝန္ဒေယျ – ၌စပ်)၊ မဟာသမုဒ္ဒေါ–သည်၊ ဂမ္ဘီရော–နက်သလား၊ ဥတ္တာနော–တိမ်သလား၊ ဣတိ သို့၊ ဇာနန္တေ၊ သိခြင်းအကျိုးငှါ၊ ယောတ္တာနိ–လွန်ကြီးတို့ကို၊ ဝန္ဒေယျ– ကျစ်ရာ၏၊ တတ္ထ–ထိုသို့ ကျစ်ရာ၌၊ ကောစိ-အချို့သူသည်၊ ဗျာမပ္ပမာဏ-တလံအတိုင်း အရှည်ရှိသော၊(တလံရှည်သော)၊ ယောတ္တံ၊ ဝန္ဒေယျ-ရာ၏၊ ကောစိ-သည်၊ ဒွေဗျာမံ-နှစ်လံရှိသော(နှစ်လံရှည်သော)၊(ယောတ္တံ ဝန္ဒေယျ)၊[ဤသို့ ယောတ္တံ ဝန္ဒေယျ ပုဒ်ကို လိုက်၍ ပေးပါ၊ နောက်၌လည်း နည်းတူ။] ၊ပေ၊ သတဗျာမံ– အလံတရာရှိသော ၊ပေ၊ သဟဿဗျာမံ – အလံတထောင်ရှိသော ၊ ပေ ၊ ကောစိ–သည်၊ စတုရာသီတိဗျာမသဟဿံ – အလံ ရှစ်သောင်းလေးထောင် ရှိသော၊ (ယောတ္တံ ဝန္ဒေယျ)။

တေ–ထိုသူတို့သည်၊ (လွန်ကြီးကိုကျစ်ပြီးသူ ထိုသူတို့သည်)၊ နာဝံ-လှေကို၊ အာရုယ္ဟ- တက်စီး၍၊ ဝါ - သို့မဟုတ်၊ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ– သမုဒ္ဒရာအလယ်၌၊ ဥဂ္ဂတ ဗဟုတာဒီမှိ-ပေါ်တက်နေသော တောင်အစရှိသည်၌၊ ဌတ္ဝာ- တည်၍၊ [နာဝံ–ကို၊ အာရုယ္ဟ-တက်စီး၍သော်လည်းကောင်း၊ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ-၌၊ ဥဂ္ဂတဗဟုတာဒီမှိ-၌၊ ဌတ္ဝာဝါ-တည်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဤသို့လည်းပေးနိုင်သည်။]အတ္တနော - ၏၊ ယောတ္တံ - ကို၊ သြတာရေယျုံ - ရေထဲသို့ချကုန်ရာ၏၊ တေသု-ထိုသူတို့တွင်၊ (လွန်ကြီးကိုချ၍ ရေကိုနှိုင်းဆကြသူ ထိုသူတို့တွင်)၊ ယဿ-အကြင်သူ၏၊ ယောတ္တံ-သည်၊ ဗျာမမတ္တံ-တလံ အတိုင်းအရှည်ရှိ၏၊ သော-သည်၊(တလံရှိသော လွန်ကြီးကိုချ၍ ရေကိုနှိုင်းဆသူသည်)၊ ဗျာမမတ္တဌာနေယေဝ- တလံအတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်၌သာ၊ ဥဒကံ-ကို၊ ဇာနာတိ-သိ၏။ [မိမိလွန်ကြီး၏ မှီရာ တလံအတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကရေကိုသာ သိသည်။] ၊ပေ၊ ယဿ-၏၊(ယောတ္တံ-သည်၊)စတုရာသီတိဗျာမသဟဿံ-အလံ ရှစ်သောင်းလေးထောင် ရှိ၏၊ သော-သည်၊ စတုရာသီတိဗျာမသဟဿဌာနေယေဝ – အလံ ရှစ်သောင်း

ယောဝဝသေန (ရှေးဘဝကအားထုတ်အပ်ခဲ့သောကောင်းမှုအစွမ်းဖြင့်) လောကိယ ဝိသယေ (လောကီအရာ၌) သိယာ ကဿစိ ဉာဏဿ ဝိသိဋ္ဌတာ (တစုံတယောက်မှာ ဉာဏ်ထူးရှိရာ၏) ဧတိ ဒသေတုံ သဒ္ဓေ ပနာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊–ဋီကာ။

လေးထောင်ရှိသော အရပ်၌သာ၊ ဥဒကံ ဇာနာတိ၊ ပရတောနောက်၌၊ (မိမိတို့ လွန်ဖြင့်လှမ်း၍ မှီရာအရပ်မှ ဟိုဘက်၌)၊ ဥဒကံ-ကို၊ ဘွေကံတိ-ဤမျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိ၏ဟူ၍၊ နဇာနာတိ-မသိ။

ပန-ဆက်။ [ရှေ့ဝါကျကိုကြည့်၍ ဆက် ဟု ပေးပါသည်။] မဟာသမုဒ္ဒေ-၌၊ ဥဒကံ - သည်၊ တတ္တကံယေဝ-ထိုမျှလောက်သည်သာ၊ (လွန်ဖြင့် မှီရာအရပ်၌ ရှိသော ရေလောက်သာ)၊ နမဟုတ်၊ အထခေါ-အဟုတ်ကား၊ အနန္တံ-အဆုံး မရှိ၊ အပရိမာဏံ-အတိုင်းအတာမရှိ၊ ဟိ-မှန်၊ မဟာသမုဒ္ဒေါ-သည်၊ စတုရာသီတိ ယောဇန သဟဿံ - ယူဇနာ ရှစ်သောင်းလေးထောင် အရပ်တိုင်အောင်၊ ဂမ္ဘီရော-၏၊ [ဝါကျရှိသော ပါဠိအတိုင်းပေးသည်၊ ရှေးနိဿယ၌ "စတုရာသီတိ ယောဇနသဟဿ ဂမ္ဘီရော" ဟု သမာသ်ရှိသည်။]

[ပြအပ်ပြီးသော ဥပမာကို ဥပမေယျဖြင့် နှီးနှောပြလိုသောကြောင့် "ဝေ မေဝ" စသည်မိန့်။] ဝေမေဝ-ဤအတူပင်၊ ကေဗျာမယောဇ္ဇတော-တလံ ရှိသော လွန်ကြီးမှ၊ ပဌာဝ-စ၍၊ နဝဗျာမယောဇ္ဇေန-ကိုးလံရှိသော လွန်ကြီး ဖြင့်၊ ဥဒကဥဒကံဝိယ-သိအပ်သောရေကဲ့သို့၊ လောကိယမဟာဇနေန-လောကီ လူများအပေါင်းသည်၊ ဒိဋ္ဌဗုဒ္ဓဂုဏာ-မြင်အပ်သောဘုရားရှင်၏ဂုဏ်တော်တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိထိုက်ကုန်၏။ [နဝဗျာမယောဇ္ဇေန-ဖြင့်၊ ဥဒကဥဒကံ-ကို၊ (ဝေဒိ တဗ္ဗံ)ဝိယ-သိထိုက်သကဲ့သို့၊ လောကိယမဟာဇနေန-သည်၊ ဒိဋ္ဌဗုဒ္ဓဂုဏာ-တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏၊ ဤသို့လည်းပေးနိုင်သည်။] ဒသဗျာမယောဇ္ဇေန-ဆယ်လံ ရှိသော ကြီးဖြင့်၊ ဒသဗျာမဒ္ဒဏေ - ဆယ်လံရှိသောအရပ်၌၊ ဥဒကဥဒကံဝိယ-ကဲ့သို့၊ ဣသာတာပနေန-သည်၊ ဒိဋ္ဌဗုဒ္ဓဂုဏာ-တို့ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ) [ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝေဒိတဗ္ဗာကိုလိုက်၍ ပေးပါ။]၊ ပေ၊ စတုရာသီတိဗျာမသဟဿယော ဇ္ဇေန-အလံရှစ်သောင်းလေးထောင်ရှိသော လွန်ကြီးဖြင့်၊ စတုရာသီတိဗျာမသ ဟဿဒ္ဒဏေ-၌၊ ဥဒကဥဒကံဝိယ-ကဲ့သို့၊ ဓမ္မသေနာပတိနာ — တရားစစ်သူကြီး ဖြစ်တော်မူသော၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရေန-သည်၊ ဒိဋ္ဌဗုဒ္ဓဂုဏာ(ဝေဒိတဗ္ဗာ)။

ဒသဗျာမယောဇ္ဇေန။ ။တတ္ထ (ထိုဒသဗျာမယောဇ္ဇေန စသော စကားရပ်၌) ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စာနမ္ပိ ပဋိပက္ခဝိဓေနုပ္ပဇ္ဇယောဂဝိသေသ ဝေါနေ (ဆန့်ကျင်ဖက်ကို ဖျက်ဆီး နိုင်သော ရှေးကအားထုတ်အပ်သော ကောင်းမှုအထူး၏ အစွမ်းဖြင့်) ဥဒကံ သာတိ သယံ (လွန်ကဲသော သတ္တိထူးရှိ၏)မဟာနုဘာဝဿ ဟောတိတိ ဗုမမတ္ထံ ဒသေတုံ သောတာပန္နဿ ဥဒကသ ဒသဗျာမဥဒကံ သြပမ္မဘာဝေန (ဥပမာ အဖြစ်ဖြင့်) ဒသေတွာ တဒေတာ ပရေသံ (သကဒါဂါမိ စသော အခြားသူတို့အတွက်) ဒသုတ္တရ ဒိဂုဏဒသဂုဏအသိတိဂုဏဝိသိဋ္ဌံ (ဆယ်ခု အလွန်ရှိသော နှစ်ဆတက်, ဆယ်ဆတက်, ရှစ်ဆယ်ဆတက်ဖြင့် အထူးပြုအပ်ရသော) ဥဒကံ သြပမ္မံ ကတ္တာ ဒဿိတံ၊—ဋီကာ။

တတ္ထ-ထိုစကားရပ်၌၊ (မဟာသမုဒ္ဒရာ ရေကို နှိုင်းယှဉ်ရာ ဥပမာစကား ရပ်၌)၊ သော ပုရိသော-သည်၊ (အလံရှစ်သောင်းလေးထောင်ရှိသော လွန်ကြိုး ဖြင့် အလံရှစ်သောင်းလေးထောင်ရှိသော အရပ်က မဟာသမုဒ္ဒရာရေကို နှိုင်းဆ သော ထိုယောကျ်ားသည်)၊ မဟာသမုဒ္ဒေ–၌၊ ဥဒကံနာမ-မည်သည်၊ တွေကံ ယေဝ–ဤမျှလောက်သည်သာ၊ (ဤမျှလောက် ရှစ်သောင်းလေးထောင် အလံ ရှိသည်သာ)၊ နု-မဟုတ်၊ **အနန္တံ**– အဆုံးမရှိ၊ **အပရိမာဏံ**- အတိုင်းအတာမရှိ၊ ဣတိ-ဆို၊ ဂဏှာတိယထာ-မှတ်ယူသကဲ့သို့၊ **ဝေမေဝ**-ဤအတူပင်၊ **အာယသ္မာ** သာရိပုတ္တော – သည်၊ ဓမ္မဒ္ဓယေန – ထင်ရှားသော ပစ္စက္ခသဘောကို အစဉ် လိုက်၍ဖြစ်သော အနုမာနဉာဏ်ဖြင့်၊ **အန္ဓယမုဒ္ဓိယာ**- **အစဉ်**လိုက်သဖြင့် **အနက်** ကို သိ**ခ**သော အနုမာနဉာဏ်ဖြင့်၊ **အနုမာနေန** - နှိုင်းယှဉ်**အပ်**သော သဘောကို နှိုင်းယှဉ်တတ်**ခ**သောဉာဏ်ဖြင့်၊ ဝါ – မှန်းဆအပ်သောသဘောကို မှန်းဆတတ် သော ဉာဏ်ဖြင့်၊ နယဂ္ဂါဟေန – မြင်အပ်ဖူးသောနည်းဖြင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်သော သဘောကို မှတ်ယူတတ်သောဉာဏ်ဖြင့်၊ **သာဝကပါရမီ**ဉာဏော - ၌၊ ဌတ္ဝာ – တည်၍၊ **ဒသဗလဿ**-၏၊ ဂုဏော- တို့ကို၊ **အနုဿရန္တော**–လသော်၊ ဗုဒ္ဓဂုဏာ-

---

စောဒနာဖွယ်။ ။ "**စတုရာသီတိ** ।ပေ। **သာရိပုတ္တော**ဣတိ**ရေ**နှ-**ဒိဋ္ဌဗုဒ္ဓဂုဏာ**" ဟူသောစကား**အရ** **အလံ**ရှစ်သောင်းလေးထောင်ရှိသော **အရပ်**၌ **သိအပ်**သော**ရေ** ကဲ့သို့ **အရှင်သာရိပုတ္တရာ**သည် **သိမြင်အပ်**သော **ဗုဒ္ဓဂုဏ်**တို့ကို **မှတ်အပ်**ကုန်၏ ဟု ဆိုသျှင် ရှစ်သောင်းလေးဆောင်သော လွန်ကြိုးဖြင့် **သိအပ်**သော**ရေ**ကို **နှိုင်းယှဉ်အပ်** ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သကဲ့သို့ **ဗုဒ္ဓဂုဏ်**တော်တို့**သည်**လည်း **နှိုင်းယှဉ်အပ်** ပိုင်းခြားအပ်ကုန် ၏၊ **အရှင်သာရိပုတ္တရာ**သည်လည်း ထို **ဗုဒ္ဓဂုဏ်**တော်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ **သိအပ်**ကုန်၏ ဟူ**သော**အဖြစ်သည် ရောက်ရာသည်မဟုတ်လော**ဟု** **စောဒနာ**ဖွယ်ရှိ၏၊ထို**စောဒနာ**ကို ဖြေလို၍ "**တတ္ထ ယထာ**" **စ**သည်ဝိုဋ်သည်။ [**နနု ဧဝံ ဣဒ္ဓေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ပရိမိတာ ပရိ** ဋ္ဌိန္နာ၊ ထေ**ရေန ဧ**ဝ ဟေ ပရိ**ဋ္ဌိ**ဒ္ဓ ဉာဏာတိ **အာ**ပဇ္ဇတိတိ၊ **နာ**ပဇ္ဇတိတိ **ဒ**ယော**ဒ္ဓေ**ာ "**တတ္ထ ယထာ** သော ပုရိ**သော**"တ် **အာ**ဒိ**မာ**ဟ၊– ဋီ**ကာ**။]

ဓမ္မဒ္ဓ**ယေန စ**သည်။ ။**သိ**ဒ္ဓံ **ခ**မ်ံ + **အ**နုဂန္တ**ာ** + **ဧ**တိ ပဝတ္တတိတိ **ဓ**မ္မ**ယော**။ [**ဓ**ေ+**အ**နု+ဒ္ဓ**ဝ**ေတ်+**အ** ပစ္စ**ည်**း။] **အ**ဏ္ဍံ ဗုဇ္ဈတိတိ ဗုဒ္ဓိ၊ **အ**န္ဓ**ယေ**နှ+ဗုဒ္ဓိ **အ**န္ဓ**ယ**ဗုဒ္ဓိ၊ **အ**နု**ခ**ေယ်ံ **အ**နုမိ**နော**တိတိ **အ**နု**မ**ာနံ၊ [**အ**နု+**မ**ာ+**ယု**။] နိ**ဒ**ဿ**ခ**ေ ဒိ**ဋ္ဌ**ေ**ယ**ေနှ **အ**နု **ခ**ေယ်ံ ဂဏှာတိတိ **နယ**ဂ္ဂါ**ဟော**။[ဂဏှာတိတိ ဂါ**ဟော**၊**ခ**ယေနှ+ဂါ**ဟော** **နယ**ဂ္ဂါ **ဟော** ဟု ပြု၊ **နယ**+ ဂ**ဟ** + **ဏ**။] ထို **ဓ**မ္မ**ခ**ယ **အ**နု**မ**ာ**ခ**ဉာ**ဏ်**သည် **သာ**မ**န်**ပုဗ္ဗိ**လ**ိ**ဒ**္ဓ မ**ဖြ**စ်၊ပါ**ရ**မီ**ဖြ**ည့်**ခ**ည်း**ပ**ူး**အ**ပ်**ခ**ဲ့**ခ**ော **အ**ဂ္ဂ**သာ**ဝ**ဂ**ဌ**ခ**ော ဖြစ်၏**ဟ**ု ပြ**လို**၍ "**သာ**ဝ**ဂ** ပါ**ရ**မီ**ဉ**ာ**ဏော ဌ**ဘ**ော"**ဟ**ု **ဆို**သည်။

တို့သည်၊ အနန္တာ—ကုန်၊ အပရိမာဏာ-ကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ သဒ္ဒဟိ-ယုံကြည်တော်မူပြီ။ [ရှေးနိဿယနှင့် ဋီကာ၌ကား "သဒ္ဓဟတိ"ဟု ဝတ္တမာန်ဖြင့် ရှိသည်။]

ဟိ—ထင်ရှားအောင်ပြဦးမည်၊ [ဋီကာအလို။] တနည်း၊ ဟိ–မှန်၏၊ ["ဗုဒ္ဓဂုဏာ အနန္တာ အပရိမာဏာ"တိ သဒ္ဓဟိဟူသောစကားသည် မှန်၏။]ထေရေန-သည်၊ ဒိဋ္ဌ ဗုဒ္ဓဂုဏေဟိ – တိုက်ရိုက်မြင်အပ်သော ဗုဒ္ဓဂုဏ်တို့ထက်၊ ဧမ္မန္ဓယေန - ဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗဂုဏာယေဝ-ယူထိုက်သော ဗုဒ္ဓဂုဏ်တို့သည်သာ၊ ဗဟုတရာ-သာ၍ မျှားကုန်၏၊ [ထိုကို လောကဥပမာဖြင့် ပြလို၍ "ယထာ ကဏ် ဝိယ" စသည် မိန့်။] ယထာကဏ်ဝိယ — ဥပမာ အာဘယ်ကဲ့သို့နည်း၊ ဣတော - ဤ အလယ်အရပ်မှ၊ နဝ- ကိုးယူဇနာတို့လည်းကောင်း၊ ဣတော-မှ၊ နဝ- လည်းကောင်း၊ ဣတိ–သို့၊ အဋ္ဌာရသ ယောဇနာနိ — တဆယ့်ရှစ်ယူဇနာတို့ကို၊ အဝတ္ထရိတ္ဝာ—လွှမ်းကျော်၍၊ [တောင်ဖက်ကမ်းနှင့် မြောက်ဖက်ကမ်း တဆယ့်ရှစ်ယူဇနာ ရှိသည်ဟု ဆိုလိုသည်။] ဂန္ဓဗ္ဗနိယာ — သွားသော၊ စန္ဒဘာဂါယ – စန္ဒဘာဂါ မည်သော၊ မဟာနဒိယာ ၌၊ ပုရိသော- သည်၊ သူစိပါသေန- အပ်နှင်းဖြင့်၊ ဥဒကံ-ကို၊ ဂဏှေယျ— ခပ်ယူရာ၏၊ သူစိပါသေန - ဖြင့်၊ ဂဟိတ ဥဒကတော - ယူအပ်သော ရေထက်၊ အဂ္ဂဟိတမေဝ—မယူအပ်သောရေကသာ၊ ဗဟု- သည်၊ ဟောတိ ယထာ- ကဲ့သို့လည်းကောင်း။

ဝါပန - ဥပမာ တနည်းကား၊ (ဥပမာတမျိုးကား)၊ ပုရိသော - သည်၊ မဟာပထဝီတော-မှ၊ အဂ်ုလိယာ- လက်ချောင်းဖြင့်၊ ပံသုံ– မြေမှုန့်ကို၊ ဂဏှေယျ၊ အဂ်ုလိယာ–ဖြင့်၊ ဂဟိတပံသုတော- ထက်၊ အဝသေသပံသုယေဝ– ကြွင်းကျန်သော မြေမှုန့်သည်သာ၊ ဗဟု၊ ဟောတိ ယထာ— ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ ပန—ကား၊ ပုရိသော-သည်၊ မဟာသမုဒ္ဒါဘိမုခီ -သမုဒ္ဒရာသို့ရှေးရှသည်ဖြစ်၍၊ အဂ်ုလိ — ကို၊ ဂဏှေယျ- ရာ၏၊ (လက်ညှိုးညွှန်ရာ၏)၊ အဂ်ုလိ အဘိမုခ ဥဒကတော— လက်ညှိုး၏ ရှေးရှုဖြစ်သောရေထက်၊ (လက်ညှိုး၏ ရှေ့တည့်တည့်ရောက်နေသော ရေထက်)၊ အဝသေသံ-သော၊ ဥဒကံယေဝ-သည်သာ၊ ဗဟု၊ဟောတိ ယထာ— ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ စ - ဥပမာ တနည်းကား၊ ပုရိသော - သည်၊ အာကာသာဘိမုခီ — ကောင်းကင်သို့ ရှေးရှုဖြစ်၍၊ အဂ်ုလိ ကရေယျ၊ အဂ်ုလိ အဘိမုခ အာကာသတော - လက်ညှိုး၏ ရှေးရှုဖြစ်သော ကောင်းကင်ထက်၊

အနန္တာ အပရိမာဏာ ။ ။ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ဗုဒ္ဓဂုဏ်ဘို့ကို တစိတ်တဒေသအားဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ ကြွင်းကျန်သောဂုဏ်တို့ကို နယဂ္ဂါဟဖြင့် အာရုံပြုနိုင်သည်ဟု ဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓဂုဏ်ဘို့ကို နှိုင်းယှဉ်အပ် ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သည်ပင် မဟုတ်ပုံလောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ "အနန္တာ အပရိမာဏာ"ဟု ဆိုသည်၊ နယဂ္ဂါဟအားဖြင့် ယူနိုင်သည်ဟု ဆိုသော်လည်း အသေအချာ ပိုင်းခြား၍ မယူနိုင်ပါ၊ အဆုံး အဝိုင်း အခြားမရှိ အတိုင်းအတာမရှိဟုသာ သိပါသည် — ဟူလို။

(လက်ညှိုး၏ ရှေတည့်တည့်ဖြစ်သော ကောင်းကင်ထက်)၊ သေသ အာကာသပ္ပ ဒေသောစ - ကြွင်းသော ကောင်းကင်အရပ်သည်သာ၊ ဗဟု - သည်၊ ဟောတိ ယထာ-ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-တူ၊ ထေရေန-သည်၊ ဒိဋ္ဌာနုဒ္ဓဂုဏာဟိ-တို့ထက်၊ အဒိဋ္ဌာ-တိုက်ရိုက် မမြင်အပ်ကုန်သော၊ ဂုဏာဝ- တို့သည်သာ၊ ဗဟူ- များကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ကုန်၏။

[ထိုစကားကို သုတ်တပါးဖြင့် ခိုင်မြဲစေလို၍ "ဝုဏ္ဏမ္ပိ စေတံ" စသည်မိန့်။]
စ — သာဓကကား၊ "ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝေါ ဃ ဝဏ္ဏော နိ ခီယေထ တထာဂတဿာ"တိ-ဟူသော၊ တေ - ဤ ဂါထာစကားကို၊ [ဂါထာဝစနံဟု စဲ့။] (အာစရိယဟိ)ပိ — ရှေးဆရာတို့သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ [ကပ္ပပိ— အာယုကပ်ပတ်လုံးလည်း၊ အည် - ဗုဒ္ဓဂုဏ်မှ တပါးသောစကားကို၊ အဘာသ မာနော- ပြောဆိုတော်မမူပဲ၊ ဗုဒ္ဓေါပိ- ဘုရားတဆူသည်လည်း၊ ဗုဒ္ဓဿ- ၏၊ ဝဏ္ဏံ- ဂုဏ်ကို၊ စေ ဘဂဝေယျ - အကယ်၍ ပြောဆိုတော်မူရာ၏၊ (ဧဝံသတိပိ— ဤသို့ ပြောဆိုတော်မူပါသော်လည်း)၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ ဒီဃံ ရှည်သော ကာလ၏၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ ကပ္ပေါ-အာယုကပ်သည်၊ ခီယေထ— ကုန်သွား ရာ၏၊ တထာဂတဿ—၏၊ ဝဏ္ဏော-သည်၊ နိ ခီယေထ-မကုန်ရာ၊]

ဧဝံ—သို့၊ ထေရဿ—၏၊ (ပိတိ သောမနဿံ—၌စပ်)၊ ဝါ—သည်၊(အနုဿ ရတောာ-၌စပ်)၊ အတ္တနောစ— ၏ လည်းကောင်း၊ သတ္ထုစ - ၏လည်းကောင်း၊ ဂုဏေ - တို့ကို၊ အနုဿရတောာ — အဖန်ဖန်အမှတ်ရလသော်၊ ယမကမဟာနဒီ မဟောဃော ဝိယ - အစုံဖြစ်သော မြစ်ကြီးတို့၏ ကြီးစွာသော ရေအလျှဉ် ကဲ့သို့၊ (အစုံစီးသော မြစ်ကြီးတို့၏ ကြီးစွာသော ရေယဉ်ကဲ့သို့-ဟူလို)၊ အဘ္ဘန္တ ရေ - ကိုယ်တွင်း၌၊ ပိတိ သောမနဿံ — သည်၊ အဝတ္ထရမာနံ လွှမ်းမိုးလျက်၊ (ပူရေတိ — ၌စပ်)၊ ဝါတော — လေသည်၊ ဘဿံ- သားရေအိတ်ကို၊ (ဖားဖို ကို)၊ (ပူရေတိ) ဝိယ -ပြည့်စေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓုမ်ဇာတာ - ဖောက်၍၊ ဥဒ္ဂတ ဥဒကံ — တက်လာသောရေသည်၊ (ထွက်လာသောရေသည်)၊ မဟာ ရဟဒံ — အိုင်ကြီးကို၊ (ပူရေတိ) ဝိယ — ကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ (ဧဝံ — တူ၊) သဗ်ကလသရီရံ— အလုံးစုံသောကိုယ်ကို (ထကိုယ်လုံးကို)၊ ပူရေတိ — ပြည့်စေ၏။

တတော-ထို့ကြောင့်၊ ဝါ-ထိုမှနောက်၌၊ ထေရဿ-၏၊(ပိတိသောမနဿံ-၌စပ်၊) ဝါ-သည်၊(အာဝဇ္ဇနဿ-၌စပ်)၊ ယုဘံ-အကြင်ငါသည်၊ ဧဝံဝိဓဿ— ဤသို့ သဘောရှိတော်မူသော၊ သတ္ထု—၏၊ သန္ဓိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတော - ရဟန်း ပြုခဲ့ပြီ၊(တဿ)မေ- ထို ငါ၏၊ ဝါ-သည်၊ ပတ္ထနာ-ဆုတောင်းမှုကို၊ သုပတ္ထိတာ ဝတ-ကောင်းစွာ တောင်းအပ်ခဲ့ပေစ့ တကား၊ (တဿ) မေ-သည်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ— ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ သုလဒ္ဓါ(ဝတ)—ကောင်းစွာရအပ်ပေစ့ တကား၊ (အရတော်

ပေစ္စတကား)၊ ဣတိ-သို့၊ အာဝုဇ္ဇန္တသ- ဆင်ခြင်လသော်၊ ဗလဝတရံ-သာ၍ အားကြီးသော၊ (သာ၍ အားရှိသော)၊ ပိတိသောမနဿံ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ—ပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ ထေရော-သည်၊ (စိန္တေန္တော အာဒိမာဟ-၌စပ်)၊ ကသ-အဘယ်သူ့အား၊ အဟံ, ဣမံ ပိတိသောမနဿံ-ကို၊ အာရောစေယျံ-လျှောက်ရမည်နည်း၊ (ထုတ်ဖေါ်ပြောပြရမည်နည်း)၊ ဣတိ—သို့၊ စိန္တေန္တော— စဉ်းစားလသော်၊ အညော— မြတ်စွာဘုရားမှ အခြားသော၊ ကောစိ - တစုံတယောက်သော၊ သမဏောဝါ - သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏောဝါ- ဗြာဟ္မဏသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဒေဝေါဝါ—သည်သော်လည်းကောင်း၊ မာရောဝါ- မာရ်နတ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မာဝါ— လည်းကောင်း၊ မမ— ၏၊ ဣမံ ပသာဒံ-ဤကြည်ညိုခြင်းကို၊ (ဗုဒ္ဓဂုဏ်တို့ကို အာရုံပြု၍ သက်ဝင်နစ်မြုပ်လျက်ဖြစ်သော ဤကြည်ညိုမှုကို)၊ အနုစ္ဆဝိကံ- လျှောက်ပတ်သည်ကို၊ ကတ္တာ— ၍၊ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ—လက်ခံခြင်းငှါ၊ နသက္ခိဿတိ— စွမ်းနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ [အမှန်အားဖြင့် မသိသောကြောင့် လက်ခံနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ် - ဟူလို။] အဟံ, ဣမံ သောမနဿံ-ကို၊ သတ္တာ(နော)ယေဝ—အားသာ၊ ပဝေဒေယျာမိ-သိစေသင့်၏၊ (သိအောင် လျှောက်သင့်၏)၊ သတ္ထာဝ-သည်သာ၊ မေ-၏၊ (သောမနဿံ-ကို)ပဋိဂ္ဂဏှိတုံ- ခံယူခြင်းငှါ(လက်ခံခြင်းငှါ)၊ သက္ခိဿတိ-စွမ်းနိုင်တော်မူလိမ့်မည်။

ဟိ - မှန်၊ [သတ္ထာဝ မေ ပဋိဂ္ဂဏှိတုံ သက္ခိဿတိ ဟူသော စကားသည် မှန်၏။] သော— ထို ဘုရားရှင်သည်၊ (သက္ကောတိ—၌စပ်)၊ မမ - ၏၊ ပိတိသောမနဿံ-သည်၊ တိဋ္ဌတု-တည်ပါစေဦး၊[ပိတိသောမဿကို ထားလိုက်ပါဦးဟု ဆိုလိုသည်။] မာဒိသဿ-မိမိကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ (မိမိလို ဖြစ်သော)၊သမဏသတသဿဝါ- ၏သော်လည်းကောင်း၊ သမဏသဟဿသဿဝါ - ၏သော်လည်းကောင်း၊ သမဏသတ်သဟဿသ္သဝါ- ရဟန်းတသိန်း၏ သော်လည်းကောင်း၊ သောမနဿံ-ကို၊ ပဝေဒေန္တသ-သိစေလသော် (လျှောက်လသော်)၊ သင်္ဂဗ္ဗသံ-အလုံးစုံသော သူတို့၏၊ မနံ - ကို၊ ဂဏှန္တော - ယူလျက်၊ (ဆွဲဆောင်လျက်)၊ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ သက္ကောတိ- ၏။ [ထို သောမနဿကို မူလအကြောင်း, အထူးသောအပုံအကြောင်း, သဘာဝ, ကိစ္စ, ဖလစာားဖြင့် ကောင်းစွာထိုးထွင်း၍ သိတော်မူသောကြောင့် လက်ခံခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်တော်မူသည် - ဟူလို။]

[စွမ်းနိုင်တော်မူပုံကို ဥပမာဖြင့်ပြလိုရ်ရ "သေယ္ယထာပိ နာမ"-စသည်မိန့်။] သေယျထာပိ နာမ - ဥပမာ မည်သည်ကား၊ အဗ္ဘာရုယောဇနာနိ - တို့ကို၊ အဝတ္ထရမာနံ-လွှမ်းမိုးလျက်၊ ဂစ္ဆန္တီ -သော၊ စန္ဒဘာဂမဟာနဒီ—စန္ဒဘာဂမြစ်ကြီးကို၊ ကုသုမ္ဘာဝါ-ထူးအိုင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကန္ဒရာဝါ—ချောက်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သမ္ဘဇ္ဇိတုံ—လက်ခံခြင်းငှါ၊ နသက္ကောန္တိ - မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ မဟာသမုဒ္ဒေါ - သည်သာ၊ တံ-ထို စန္ဒဘာဂမြစ်ကြီးကို၊ သမ္ဘဇ္ဇတိ-

ဏ်၊ ဟိ-မှန်၏၊ [ရှေးနိုဿယတွင် "ဟိ" နေရာဝယ် "စ-ဆက်ဦးအံ့" ဟု ရှိ၏။] မဟာသမုဒ္ဒေါ-သည်၊ (သမ္ဘဒ္ဓိစ္ဆတိ ဌ္ဌစပ်)၊စန္ဒဘာဂါ-သည်၊ တိဋ္ဌတု- တည်ပါစေဦး၊ (ထားလိုက်ပါဦး)၊ ဧဝ ရူပါနံ-ဤသို့ သဘော ရှိကုန်သော၊ နဒီနံ-တို့၏၊] သတမ္ပိ-တရာကိုလည်းကောင်း၊ သဟဿမ္ပိ - ကိုလည်းကောင်း၊ သတသဟဿမ္ပိ- ကိုလည်းကောင်း၊ သမ္ဘဒ္ဓိစ္ဆတိ-၏၊ စ-ဆက်ဦးမည်၊ (တနည်း)၊ စ-လက်ခံနိုင်ရုံသာမကသေး၊ အဿ - ထို သမုဒ္ဒရာ၏၊ - တေန - ထို မြစ်တို့၏ တရာ, တထောင်, တသိန်းဖြင့်၊ ဝါ-ထိုသို့ လက်ခံခြင်းကြောင့်၊ ဥဒကတ္ထံ ဝါ-လိုနေ (ဟောက်နေ)သည်၏ အဖြစ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ပူရတ္ထံ ဝါ-ပြည့်လျှံနေသည်၏ အဖြစ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ နု ပညာယတိ-မထင်ရှား။

ဧဝ မေဝ-ပင်၊ သတ္ထာ - သည်၊ မာဒိသဿ၊ပေါသက္ကောတိ၊ သေသာ-ဘုရားရှင်မှ ကြင်းကုန်သော၊ သမဏပြောဟ္မဏာဒယော- အစရှိသူတို့သည်၊ (နု သက္ကောန္တိ-ဌ္ဌစပ်၊) စန္ဒဘာဂံ-ကို၊ ကုသုမ္ဘကန္ဒရာ တို့သည်၊ (သမ္ဘဒ္ဓိစ္ဆတုံ၊ နု သက္ကောန္တိ) ဝိယ-သို့၊ မမ-၏၊ သောမနဿံ သမ္ဘဒ္ဓိစ္ဆိတုံ နု သက္ကောန္တိ၊ ဟန္ဒ-ယခု၊ အဟံ-သည်၊ မမ၊ပိတိသောမနဿံ ကို၊ သတ္ထုနော ဝ-အား၊ အာရောစေမိ-လျှောက်တော့မည်၊ဤတိ-ဤသို့ ဆုံးဖြတ်၍၊ ပလ္လင်-ထက်ဝယ်တင်ပလ္လင်ကို၊ ဝိနိဗ္ဘုဇိတ္ဝာ-ဖြေ၍၊ စမ္မခဏ္ဍံ- သားရေပိုင်းကို (သားရေခင်းကို)၊ ပတ္ထေါ ဌေတ္ဝာ-ခါ၍၊အာဒါယ-ချီ၊ သာယန္ဟသမယေ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ ပုပ္ပါနံ-ပန်းတို့၏၊ ဝဏ္ဏတော-အညွှာမှ၊ ဆိဒ္ဒိတ္ဝာ-ပြတ်၍၊ ပဋ္ဌရဏကာလေ ပြန့်ကြဲနေရာအခါ၌၊ (ဟိုနေရာ ဒီနေရာ ကြွေကျရာ အခါ၌)၊ သတ္ထာရံ-ကို၊(အာဟာ-ဌ္ဌစပ်) ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ - ၍၊ အဋ္ဌာနော - ၏၊ သောမနဿံ-ကို၊ ပဝေဒေန္တော-သိစေလိုသည် (ဟုတ္ဝာ)၊ ဧဝံ ပသန္နော အဟံ ဘန္တေ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

တတ္ထ - ထို "ဧဝံ ပသန္နော အဟံ ဘန္တေ" အရှိသော စကားရပ်၌၊ [ဧဝံ ပသန္နော ဘိယျော ဘိညတရော စသည်၌ အပေါင်း၊ အာဓာရ + အစိတ် အာဓေယ် စပ်။] ဧဝံ ပသန္နောတိ- ကား၊ ဧဝံ - သို့၊ ဥပ္ပန္နသဒ္ဓေါ- ဖြစ်ပေါ်သဒ္ဓါရှိပါ၏၊ ဧဝံ - သို့၊ သဒ္ဓဟာမိ - ယုံကြည်ပါ၏၊ ဤတိ အတ္ထော - နက်၊ ဘိယျော ဘိညတရောတိ - ကား၊ ဘိယျတရော - အထူးသာလွန်သော၊ အဘိ

ဧဝံ ပသန္နော။ ။ပသန္နောဖြင့် ပသန္နဌ် ပသာဒ၏(တပစ္စည်း၏)ဝတ္ထုမာန်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏။ဥပ္ပန္နသဒ္ဓေါ်ဖြင့်လည်း"သဒ္ဓါ"၏ ပစ္စုပ္ပန်အဖြစ်ကိုပင် ပြအပ်၏ ဟု သိစေလို၍ "ဧဝံ သဒ္ဓဟာမိတိ အတ္ထော"ဟု ဖွင့်သည်။

ဘိယျောဘိညတ်ရော။ ။[ဘိယျော+အဘိညု+ တရော။] အဘိညာတောကို ကြည့်၍ "အဘိညာယတီတိ အဘိညော"ဟု ကမ္မသာဓနပြု၏။ [အဘိ + ညာ+အ ပစ္စည်း။]ထို့နောက် " ဘိယျတရော အဘိညာတော "ကို ကြည့်၍ " အဓိကော+

ညားတော- အထူးသိအပ်သူတည်း၊ ဝါ - အထူးအသိအမှတ်ပြုအပ်သူတည်း၊ [ထင်ရှားသူတည်း — ဟု ဆိုလိုသည်။] ဝါ-တနည်း၊ ဘိယျတရာဘိညော — အထူးသားလွန်သော ဉာဏ်ရှိသူတည်း၊ ဥတ္တရိ တရဉ္ဇကော-အထူးသာလွန်သော ဉာဏ်ရှိသူတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော - ဤကား ဘိယျတရာဘိညော၏ အနက်၊ သမ္မောဒိယန္တိ — ကား၊ သမ္ဘည္ဟတဉ္ဇကော - သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်အရာ၌၊ ဝါ-တနည်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဉ္ဇကော-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်အရာ၌၊ (ဘိယျောဘိညတရော-၌စပ်)။

အဘိညော=ဘိယျော ဘိညော" ဟု ကမ္မဓာရယ-ပြုပြီးမှ "ဝိသေသေန + ဘိယျော ဘိညော=ဘိဒ္ဓယျော-ဘိညတရော"ဟု ဖြစ်စေ၊ "ဘိယျော ဘိညော်နံ + ဝိသေသော= ဘိဒ္ဓယျော ဘိညတရော"ဟု ဖြစ်စေ ဝိသေသတဒ္ဓိတ် ဆက်ပါ၊"ဘိယျော ဘိညတရော- အထူးအားဖြင့် သာလွန် အသိအမှတ် ပြုအပ်သူ = အထူး သာလွန် ထင်ရှားသူ" ဟု အနက်ဖြစ်သည်၊ သုတ်မဟာဝဂ္ဂဘာသာဋီကာ ဒုတိယတွဲ (၃၄၅) ၌ ဤအတိုင်း ပြင်၍ အနက်ဖော်ပြနိုင်သည်။

တနည်း။ ။ဘိယျတရာဘိညော ဥတ္တရိတဉ္ဇကောကို ကြည့်၍ " အဘိ ဇာနာတိတိ အဘိညော—အထူးသိတတ်သော ပညာ=ထူးသော ပညာ"ဟု ပြု၊ [အဘိ+ဉ+ အပစ္စည်း+ဣတ္တိဇောတက အာပစ္စည်း။] ဘိယျော+အဘိညော တောသောတိ ဘိဒ္ဓယျော ဘိညော၊ [ဗဟုဒ္ဓီတိ] ၊ထို့နောက် ဝိသေသ တဒ္ဓိတ် ဆက်ပါ၊"ဘိယျော ဘိညတရော- အထူးအားဖြင့် သာလွန်သော ဉာဏ်ရှိသူ"ဟု ဖြစ်သည်။[ဋီကာ၌ " အတိသယ်ဝစနီ ဣဿာဝဝသေန—အလွန်ကို ဆိုလိုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် " ဟူသော စကားသည် ဝိသေသ တဒ္ဓိတ်ကိုပင် ရည်ရွယ်သည်။]

သမ္မောဒိယံ။ ။သမ္ဘုဏ္ဍတိ တောယောတိ သမ္မောဒိ — အလုံးစုံသော တရားအားလုံးကို သိကြောင်းဖြစ်သော သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်၊တနည်း — သစ္စာလေးပါးကိုသိကြောင်း ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ [သံ + ဗုဒ္ဓ + တိ။] သမ္ဘည္ဟတဉာဏ ပဒဋ္ဌာနံ (သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော) ဟိ အဂ္ဂမဂ္ဂ ဉာဏံ, အဂ္ဂ မဂ္ဂ ဉာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ (အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ဟူသော အကြောင်း ရှိသော) သမ္ဘည္ဟတဉာဏံ သမ္မောဒိနာမ-ဋီကာ။ သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်သည် မုချ သမ္မောဒိမည်၍, အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် ဖလ်ပစ္စဝေက္ခဏအားဖြင့် သမ္မောဒိ မည်သည်။

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေဝါ။ ။ သမ္မောဒိ အရ ဥတ္တရဒုနိဒ္ဒေသ - နည်းအားဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ကို ယူပါ ဟု သိစေလိုခြင်း "အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေဝါ"ဟု ဖွင့်သည်၊ မှန်၏— ဘုရားရှင်၏ အောက်မင် သုံးပါးသည်လည်း မိမိဆိုင်ရာ ကိလေသာကို ဝါသနာနှင့်တကွ ပယ်နိုင်သည်သာဖြစ်၍ ဥေယျတရားကို ပိတ်ဖုံးတတ်သော မဲ့ဟကို ပယ်နိုင်ရကား သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်၏ အကြောင်း ပင်ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် အောက်မင် သုံးပါး၏ ကိလေသာ ပယ်မှုသည် အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်သေးသဖြင့် ပြည့်စုံပြီ ဟု မဆိုနိုင်သေး၊ သို့ဖြစ်၍ အရဟတ္တမဂ်ကိုသာ သမ္မောဒိ အရ ယူထားသည်။

ဟိ-မှန်၏၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေနေဝ—အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်ပင်၊ နိပ္ပဒေသာ-အကြွင်းအကျန် မရှိကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓဂုဏာ—တို့သည်၊ (ဟောန္တိ-၌ ပဓာနစပ်)၊ ဝါ-တို့ကို၊ (ဂဟိတာ၌ အပွဓာနစပ်)၊ ဂဟိတာ-ယူအပ်ကုန်သည် (ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ကုန်သည်)၊ ဟောန္တိ၊ [အဓိဂတာ ဟောန္တိ၊—ဋီကာ။] ဟိ—ချေ၊ တနည်း— ဟိ-ထင်ရှားအောင်ပြဦးမည်၊ ဒွေ—ကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကာ-တို့သည်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေနေဝ-ဖြင့်ပင်၊ သာဝကပါရမီဉာဏ်-ကို၊ ပဋိလဘန္တိ -ရကြကုန်၏၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်(ပဋိလဘန္တိ)၊ ဗုဒ္ဓါ၊ သမ္မာသမ्बုဒ္ဓဉာဏ်ဌေဝ—ကိုလည်းကောင်း၊ သကလေ — အလုံးစုံကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓဂုဏေစ — တို့ကိုလည်းကောင်း၊ (ပဋိလဘန္တိ)၊ ဟိ - မှန်၊ နေသံ - ထိုဘုရားရှင်တို့၏၊ သမ္ဘံ - အလုံးစုံသော်ဗုဒ္ဓဂုဏ်သည်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေနေဝ - ကြောင့်သာ၊ ဣဒ္ဓတိ — ပြီးစီး၏၊ တသ္မာ— ကြောင့်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ်-သည်၊ သမ္မောဓိနာမ-မည်သည်၊ ဟောတိ၊ တေန-ထိုအရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်အားဖြင့် (သမ္မညုတဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမ္မောဓိမည်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်အားဖြင့်)၊ ဘဂဝတာ-ထက်၊ ဥတ္တရိတရော-ထူးကဲသာလွန်သူသည်၊ နတ္ထိ၊ တေန—ကြောင့်၊ ဘဂဝတာ၊ပေါသမ္မောဓိယန္တိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မာ သာရိပုတ္တတ္ထေရော)အာဟ-ပြီ၊ [မြတ်စွာဘုရားအားလျှောက်ပြီ။]

၁၄၂။ ဥဠာရာတိ-ကား၊ သေဋ္ဌာ-မြတ်သော၊ (အယံ ဝါစာ-၌စပ်၊) ဟိ-မှန်၏၊ အယံ ဥဠာရသဒ္ဒါ-ဤ ဥဠာရသဒ္ဒါသည်၊ (အာဂစ္ဆတိ-၌စပ်)၊ "ဥဠာ

အရဟတ္တမဂ္ဂေနေဝ ဟိ။ ။အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် သမ္မညုတဉာဏ်သည် သမ္မောဓိ မည်သင့်၏၊ နိမ္မာန်ကို အာရုံပြုသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကား အဘယ်နည်းဖြင့် သမ္မောဓိ မည်ပါသနည်းဟု မေးမြန်းရှိ၍ "အရဟတ္တမဂ္ဂေနေဝ ဟိ" စသည်မိန့်၊ ဒေဝရိယာတို့၏ ဗောဓိဉာဏ်သုံးပါးသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကြောင့်သာ ပြည့်စုံ၏၊ ထို့ကြောင့် သမ္မညုတဉာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်လည်း သမ္မောဓိ မည်ပါသည်ဟူလို။ [အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ် သမ္မောဓိ နာမမဟောတိ တိုင်အောင်မျှော်၍ ကျမ်းတက်သည်။]

မှတ်ချက်။ ။"ဒွေ ဟိ အဂ္ဂသာဝကာ အရဟတ္တမဂ္ဂေနေဝ" စသော စကားကို ကြည့်၍ သာဝကပါရမီဉာဏ်, ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်, သမ္မညုတဉာဏ်ဟူသော ဗောဓိဉာဏ် သုံးပါးနှင့် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တို့ တမျိုးစီဖြစ်၏ဟု ဤဝေဖန်ရာ၌ မှတ်သင့်တည်။

တေန။ ။တေနာတိ သမ္မောဓိနာ သမ္မညုတညာဏ ပဒဋ္ဌာနေန အရဟတ္တမဂ္ဂ ညာဏေန၊—ဋီကာ၊ ဤ၌ "သမ္မောဓိနာ" ဟု သုံးစွဲပုံကိုကြည့်၍ ဉာဏ်အနက်ဟော သမ္မောဓိသည် ဇုတ္တိလိန်သာမက ပုံလိန်ရှိကြောင်းကိုလည်း သတိပြုပါ၊ အဘိဓာန် (၇၀၅)၌မူ "ဗောဓိ သမ္မညုတ္တေ အရိယမဂ္ဂေစ နာရိယံ" ဟု မျှားရာလိုက်၍ ခေါ်ထားသည်။

ရာနိ ခါဒနိယာနိ ခါဒန္တိ” တိ အာဒီသု - အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ မဓုရေ - ချိုမြိန်ကောင်းမြတ် ဟူသောအနက်၌၊ အာဂစ္ဆတိ-လာ၏။ [ဥဒ္ဒေါရာနိ-မွန်မြတ်ကုန်သော၊ ဝါ-ချိုမြိန်ကောင်းမြတ် သာယာအပ်ကုန်သော၊ ခါဒနိယာနိ-ခဲဖွယ်တို့ကို၊ ခါဒန္တိ - ခဲစားကြကုန်၏၊— မ-၁၊ ၃၀၁။] ဥဒ္ဒေါရာယ ခလု ဘဝံ ဝစ္ဆာယနော သမဏံ ဂေါတမံ ပသ်သာယ ပသ်သတီတိ အာဒီသု - တို့၌၊ သေဋ္ဌေ - အမြတ်ဟူသောအနက်၌၊ (အာဂစ္ဆတိ)၊ [ဘဝံ ဝစ္ဆာယနော- အရှင်ဝစ္ဆာယနသည်၊ ခလ-စင်စစ်၊ သမဏံ ဂေါတမံ-ကို၊ ဥဒ္ဒေါရာယ— မွန်မြတ်သော၊ ဝါ— ထူးခြား ကောင်းမြတ်သော၊ ပသ်သာယ- ချီးမွမ်းခြင်းဖြင့်၊ ပသ်သတိ-ချီးမွမ်း၏၊— မ-၃၊ ၂၃၃။] “အပ္ပမာဏော ဥဒ္ဒေါရော သြဘာသော”တိ အာဒီသု— တို့၌၊ ဝိပုလေ-ကျယ်ပြန့်ခြင်းဟူသော အနက်၌၊ (အာဂစ္ဆတိ)။[အပ္ပမာဏော- အတိုင်းအရှည်မရှိသော၊ ဥဒ္ဒေါရော- သော၊ ဝါ— ကြီးမား ကျယ်ပြန့်သော၊ သြဘာသော- အလင်းရောင်သည်၊ ပါတုရဟောသိ— ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ - ဒီ-၂၊ ၁၃။] သ္မာယံ (သော+အယံ)-ထိုဥဒ္ဒေါရသဒ္ဒါသည်၊ ဣဓ-ဤနေရာ၌ (ဥဒ္ဒေါရော ခေါ တေ အယံ သာရိပုတ္တ အာသဘိ ဝါစာ ဘာသိတာဟူသော ဤပါဠိရပ်၌)၊ သေဋ္ဌေ- ၌၊ အာဂတော - ပြီ၊ တေန - ကြောင့်၊ “ဥဒ္ဒေါရတိ သေဋ္ဌာ”တိ- ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ။

အာသဘိတိ- ကား၊ ဥသဘဿ-မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ— ရဲရင့် မြင့်မြတ်သူ၏၊ ဝါစာသဒ္ဒိသီ— စကားနှင့်တူသော၊ အစလာ — လှုပ်ရှားခြင်းမရှိသော၊ အသမ္မေဝေဓီ—ထိုတို့ ဤ၌ အမျိုးမျိုး တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော၊ (အယံ ဝါစာ ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ [အစလာ အသမ္မေဝေဓီတို့ကို ဟေတုမန္တ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့်

မဓုရေ စသည်။ ။ခါဒနိယာနံ (တို့၏) ဥဒ္ဒေါရတာ (ဥဒ္ဒေါရ၏အဖြစ်သည်) သာတရသာနုဘာဝေန (သာယာအပ်သောအရသာ၏ အာနုဘော်အားဖြင့်ဖြစ်၏)၊ ဤတို့ အာဟ— “ မဓုရေ အာဂစ္ဆတိ ” တိ၊ (ထို့ကြောင့် မဓုရေ အာဂစ္ဆတိ ဟု ဆိုသည်)၊ ပသ်သာယ ဥဒ္ဒေါရတာ ဝိသိဋ္ဌဘာဝေန (ထူးမြတ်သည်၏အဖြစ်) ဤတို့ အာဟ — သေဋ္ဌေတိ၊ သြဘာသဿ ဥဒ္ဒေါရတာ မဟန္တဘာဝေန (ကျယ်ပြန့်သည်၏ အဖြစ်) ဤတို့ ဝုတ္တံ “ဝိပုလေ”တိ၊—ဋီကာ။]

အာသဘိ။ ။ဥသဘသဒ္ဒါသည် အဘိဓာန် (၉၉၆) ဂါထာလာ အနက်တို့တွင် သေဋ္ဌ အနက်ဟောတည်း၊ “ဥသဘဿ ဝါစာ”ကို ကြည့်၍ “ဥသဘဿ-မြတ်သူ၏၊ ဝါ-ရဲရင့် မြင့်မြတ်သူ၏+ အယံ-ဥစ္စာတည်း၊ အာသဘိ”ဟု ဖြစ်၊ [ဥသဘ+ဤဒံ အနက်၌ ဏ ပစ္စည်း+ ဤတို့ဧောတက ဤပစ္စည်း။] ထို့နောက် ဝါစာသဒ္ဒိသီကို ကြည့်၍ “အာသဘိ + ဝိယာတိ အာသဘိ=ဥသဘ၏ ဥစ္စာဖြစ်သောစကားနှင့် တူသောစကား”ဟု ဥပမာတစ်ခု၌ ဆင့်ပါ၊ ဥသဘ၏ ဥစ္စာဖြစ်သောစကားနှင့် တူခြင်း၏အကြောင်းဂုဏ်ကို ပြလိုမူ “အစလာ အသမ္မေဝေဓီ”ဟု ဧွန်သည်။

ယူ၍ "အစလာ-သော၊ ဝါ – လှုပ်ရှားခြင်း မရှိသည်ဖြစ်၍၊ အသမ္ဘဝေဓီ–သော၊ ဝါ-ထိုထို ဤဤ အမျိုးမျိုး တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဥသဘသ-၏၊ ဝါစာသဒိသီ-သော၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်သည်။]

ကေံသော ဂဟိတောတိ - ကား၊ အနုဿဝေနဝါ – တစုံတယောက်ထံမှ တဆင့်စကား ကြားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာစရိယ ပရမ္ပရာယဝါ – ဆရာအဆက်ဆက် ဆောင်ရွက်အပ်သော အစဉ်အလာအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဣတိ ကိရာယဝါ-ဤသို့ ဖြစ်စရာရှိ၏ဟု ကြံဆအပ်သော အတွေးနောမတိအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပိဋကသမ္ပဒါနေနဝါ-ကျမ်းဂန်ကိုသင်ပြပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်အနေ အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ–ပိဋကကျမ်းစာကို ကောင်းစွာ တတ်ကျွမ်းကာမျှ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာကာရ ပရိဝိတက္ကေနဝါ – အခြင်းအရာ (အကြောင်း အရာ)ကို ကြံစည်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာဝါ- ဤဟာ သည် ဤလိုဘည်း ဟု အယူဖြင့် တွေးကြံစဉ်းစား နှစ်သက်ခြင်းအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဝါ – တွေးကြံစဉ်းစား နှစ်သက်အပ်သော အယူအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ [ဒိဋ္ဌိ- အယူကို+ နိဇ္ဈာန- စဉ်းစားခြင်း + ခန္တိ- နှစ်သက်ခြင်း။] တဏ္ဍ ဟေတုဝါ–အာဂမအဓိဂမ မပါ ကြံဆအပ်သော အကြောင်းအရာသက်သက် အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နယဟေတုဝါ–နည်းလမ်းယုတ္တိကို ချိန်ဆခြင်းဟူသော အကြောင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကဟေတုဝါ-မလျှောက်ပဲ၊ ပစ္စက္ခတော– မျက်မှောက်အားဖြင့်၊ ဉာဏေန–ဉာဏ်ဖြင့်၊ ပဋိဝိဇ္ဈိတ္မာ ဝိယ–ထိုးဆွင်းသိသကဲ့သို့၊ ဧကံသော– တခုသောအဖွဲ့ကို၊ ဂဟိတော- ယူအပ်ပြီ၊ သဒ္ဓိဋ္ဌာနကတာ ဝ– ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကားကိုသာ၊ ဝါ – ခိုင်မြဲတိကျ ဆုံးဖြတ်ချက် ချအပ်သော စကားကိုသာ၊ ကထိတာ–ပြောအပ်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော– ဤကား အနက်။ [ကေံ သော ဂဟိတော၏ အဓိပ္ပါယ်နက်။]

သီဟနာဒေါတိ-ကား၊ သေဋ္ဌနာဒေါ-မြတ်သောစကားသံကို၊ (ပါဠိတော် နဒိတောဋ္ဌစပ်)၊ နေဝ ဒန္ဓာယနေန– နှေးခြင်းကိုလည်းမပြုပဲ၊ ဝါ-နှေးလည်း

ပဋိဝိဇ္ဈိတ္မာ ဝိယ။ ။[ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] ယသ္မာ ဗုဒ္ဓဝိသယေ (ဘုရားအရာ၌) ဌဘ္ဘာ ဘဂဝတော (၏) အယံ ထေရသ္သ စောဒနာ (အနှင့် သာရိပုတ္တရာထေရ်ကို "ဥဒ္ဒါဟာ ခေါ ဧတ အယံ သာရိပုတ္တ အာသဘီ ဝါစာ"စသည်ဖြင့် မေးခြင်းဖြစ်၏)၊ ထေရသ္သ စ သော အဝိသယော (ထိုသီဟနာဒ အာသဘီဝါစာကို မိန့်ဆိုမှုသည်လည်း ထေရ်၏အရာမဟုတ်)၊ တသ္မာ "ပစ္စက္ခတော ဉာဏေန ပဋိဝိဇ္ဈိတ္မာ ဝိယာ"တိ ဝုတ္တံ၊ [သင့်ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်ပြု၍ ဉာဏ်ဖြင့် သိသလိုဟု " ဝိယ" ထည့်၍ ဆိုထားပြီ-ဟူလို။] -ဋီကာ။

သီဟနာဒေါ။ ။နဒနံ နာဒေါ-ဟောက်ခြင်း, ဟောက်သံ၊ [နဒ+ဏ။] သီဟ သ+နာဒေါ သီဟနာဒေါ=ခြင်္သေ့၏ဟောက်သံ၊သီဟနာဒေါ ဝိယာတိ သီဟနာဒေါ=

မ်ိုးနှေးစေပါ၊ နဂ္ဂရုယန္တေန – ယုံမှား ကြောက်ရွံ့ခြင်းကိုလည်း မပြုပါ၊ ဝါ– မယုံမှား မကြောက်ရွံ့ပါ၊ သီဟေန ဝိယ-ခြင်္သေ့ကဲ့သို့၊ (တေ-သင်သည်)၊ [ပါဠိ တော်မှ ကတ္တားကိုယူပေးသည်။] ဥတ္တမနာဒေါ–မြတ်သောအသံကို၊ နဒိတောမြွက်ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤကားအနက်၊[သီဟေန-သည်၊ ဥတ္တမနာဒေါ-ကို၊ နဒိတောဝိယ-ကဲ့သို့၊ တေ–သည်၊ ဥတ္တမနာဒေါ-ကို၊ နဒိတော-ပြီ၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။]

ကိ ံ တေ သာရိပုတ္တာတိ – ဟူသော၊ ဣမံ ဒေသနံ – ဤဒေသနာတော်ကို၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ အာရတိ - အားထုတ်တော်မူသနည်း၊ ဣတိ -ဤကား အမေးတည်း၊ အနုယောဂဒါပနတ္ထံ – မေးစိစစ်ချက်ကို စင်ကြယ်စေခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါ– မေးစိစစ်ချက်ကို အဖြေပေးစေခြင်းအကျိုးငှါ၊ (အာရတိ - ပြီ၊ ဣတိ– ဤကား အဖြေတည်း)၊ ဟိ-ခဲ့၊ ဧကစ္စော–အချို့သူသည်၊ သီဟနာဒံ-ခြင်္သေ့မင်း၏, ဟောက်ခြင်းအလား, မြတ်သောစကားကို၊ နဒိတ္တာ – မြွက်ဆိုပြီး၍၊ အတ္တနော-၏၊ သီဟနာဒေ-၌၊ အနုယောဂံ–မေးစိစစ်ချက်ကို၊ ဒါတုံ-စင်ကြယ်စေခြင်းငှါ၊ ဝါ-အဖြေပေးခြင်းငှါ၊ နသက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်၊ နိဿံသနံ-စကား

ခြင်္သေ့၏ဟောက်သံနှင့်တူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏စကား၊ ထို သီဟနာဒနှင့်တူခြင်းမှာလည်း မြတ်သောကြောင့် ဖြစ်ရကား " သေဋ္ဌနာဒေါ " ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်၊ တွန့်ဆုတ် နုံ့နှေးခြင်းလည်း မရှိပဲ ကြောက်ရွံ့ ယုံမှားမှုလည်းမရှိပဲ "ခြင်္သေ့ ဟောက်သလို ရဲရဲဝံ့ဝံ့ မိန့်မြွက်အပ်သော မြတ်သောစကား" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဂဠ္ဓရုယန္တေန။ ။[ဂဠ္ဓ + အာယ + အန္တ။] ဂရတိ သိဒ္ဓတိတိ ဂဠ္ဓော-ဂက်ဂက်အသံ = ကွဲအက်သောမြည်သံ၊ [ဂရဓာတ်+ ရ ပစ္စည်း၊ မောဂ္ဂလ္လာန် ဏာဒိ ၁၅၂ သုတ်။] ဂဠ္ဓံ+ ကရောတိတိ ဂဠ္ဓရုယန္တော = ဂက်ဂက် အသံပြုသူ= ကွဲအက်သော မြည်သံပြုသူ။ [မောဂ္ဂလ္လာန်,ခါဒိကဏ္ဍ ၁၀သုတ်ဖြင့် အာယသက်, အန္တသက်။] ဤအသံလည်း အပြစ်ရှိသော (မကောင်းသော) အသံပင်ဖြစ်သည်၊ [တေ ဆိန္နသရာ ဝိ ဟောန္တိ ဂဠ်ရသရာ ဝိ ကာကသရာ ဝိ၊– ဒီ- ၂၊ ၁၅၀။] ဋီကာ၌ကား အောက်ပါ ပါဌ်ကို တွေ့ရသည်။

ဘဂ္ဂရုယန္တေန။ ။[ဘဂ္ဂ+ အာယ+အန္တ၊ ရိ - လာ။] ဘဂ္ဂ နာမ်ပုဒ်နောင် ကရ ဝေါ်၏ အနက်၌ အာယသက်၊ ကျိုးပြတ် (ကွဲအက်) သောအသံကိုပြုသူ - ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်သူသည် စကားပြောလျှင် ပြတ်ပြတ်သား;သား မဖြစ်ပဲ အသံတုန်တုန်ရီရီ ထစ်ထစ်ငေါ့ငေါ့ ဖြစ်တတ်သည်၊ ထိုသို့ မဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုရ၍ " နဘဂ္ဂရုယန္တေနာတိ အပရိသက်ဿေန = ယုံမှား စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့မှုမရှိပဲ " ဟု ဋီကာ ဖွင့်သည်။

အနုယောဂဒါပနတ္ထံ။ ။[အနုယောဂ+ဒါပန+အတ္ထံ။] အနုပုဗ္ဗ+ယုဇဝေါတ်ဖြင့် ပြီးသော "အနုယောဂ"ပုဒ်သည် တချို့နေရာ၌"အားထုတ်ခြင်း"အနက်ကို ပေးပါ၏၊ ဥပမာ – ဘာဝနာနုယောဂ မနုယုတ္တာ ဝိဟရေယျာမ (ဝိ - ၁ ၊ ၂၇) စသည်တည်း၊

ဖြင့် ပွတ်တိုက်နှိပ်နယ်မှုကို၊ (ဝေသေချာချာ နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် မေးမှုကို)၊ နက္ခမတိ-မခုံ၊[မခံနိုင်-ဟူလို။] လေပေ—ညွှန်ပျောင်းဌ၊ ပတိတမက္ကဌောဝိယ—ကျသော မျောက်ကဲ့သို့၊ ဟောတိ၊ [ဗျာယိပျာယာ ထောက်တဲညှိရုံမရ ဖြစ်နေသည်-ဟူလို။] ဓမမာနံ - မှုတ်အပ်သော [ပန်းတဲသမားတို့၏ ဖိုဌ် မီးဖြင့်ပူစေအပ်သော]၊ အပရိသုဒ္ဓလောဟံ - မစင်ကြယ်သော သံသည်၊ ဗျာယိတ္တာ — လောဝ်၍၊ ဗျာမအင်္ဂါရော—လောင်အပ်သော မီးသွေးသည်၊ ဟောတိယထာ-ကဲ့သို့၊ ဝေ-တူ၊ ဗျာမအင်္ဂါရော ဝိယ-ကဲ့သို့၊ ဟောတိ။

ကော—ဝယောက်သည်၊ သီဟနာဒေ-ဌ၊ အနုယောဂံ—ကို၊ ဒါပိယမာနော—သုတ်သင်စေအပ်သော် (အရှင်းခိုင်းအပ် အဖြေပေးခိုင်းအပ်သော်)၊ ဒါတုံ—ဌ၊ သက္ကောတိ၊ နိယ်သနံ-ကို၊ ခမတိ—ခံ၏(ခံနိုင်၏)၊ ဓမမာနံ —

တချို့နေရာ၌"စစ်ဆေးမေးမြန်းခြင်း"အနက်ကို ဟောဂ၏၊ ဥပမာ - အနုယောဂဝတ္ထု နိသာမယ (ဝိ—၅၊ ၂ဝ၉) စသည်တည်း၊ ဤနေရာ၌လည်း စစ်ဆေးမေးမြန်းခြင်း အနက်ကိုပင် ဟောသည်။

"ဒါပန"၌"သောဓာပေတုံ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့်"ဒါ"ဓာတ်မဟုတ်"ဒေသနေ" အနက်ကို ဟောသော "ဒေ"ဓာတ်တည်း၊ "သောနေ" ဟူသည် သုတ်သင်ခြင်း = စင်ကြယ်စေခြင်းတည်း၊ မှန်၏ — နှိပ်နယ်မှု (နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် ကတ်တီး ကတဲတတ် မေးမှု) ကို ခံနိုင်ခဲသော သီဟနာဒကို မိန့်ပြောတ်သူသည် လိုရင်း မေးစိစစ်ချက်ကို သုတ်သင်သူ=စင်ကြယ်စေသူ=အဖြေပေးသူမည်၏၊ စစ်ဆေးမေးမြန်းသူသည် ထို မေးမြန်းချက်ကို သုတ်သင်ခိုင်းသူ=စင်ကြယ်အောင်ပြုခိုင်းသူ=အဖြေပေးစေသူမည်၏၊ဤနေရာ၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် အနုယောဂကို စင်ကြယ်စေသူ = အဖြေပေးရသူမည်၏၊ ဘုရားရှင်ကား၊ စင်ကြယ်စေအောင်ခိုင်းသူ=အဖြေပေးစေလိုသူတည်း၊ "ဒါတုံ ဒါပိယမာန"တို့၌လည်း ဒေဓာတ် သောဓနအနက်ဟော ဟုပင် မှတ်ပါ။ [ဋီကာလာ စကားများကို ကိုးကားချိ နိတိ၊ ဓာတု၊ ဝ၂ - ဝ၃ ၌ ဆုံးဖြတ်ထား၏၊ ရှာပါလေတော့။]

လေပေ။ ။"ညွှန်ပျောင်း"ဟု ရှေးနိသယအတိုင်း ပေးလိုက်ပါသည်၊ ကျမ်းစာများ၌ "မဏ္ဍဋ္ဌလေပ- မျောက်နဲ့စေး=(မျောက်ကို စေးကပ်စေသော အစေး" ဟု အသုံးတမျိုးရှိရာ ဤ၌လည်း လေပ— အရ သစ်ပင်မှ ထွက်သော သစ်စေးတမျိုး ဖြစ်သင့်ပါသည်၊ မှန်၏ — သစ်ပင်ပေါ်၌ နေလေ့ရှိသော မျောက်သတ္တဝါအတွက် ညွှန်ထဲကျဖို့ထက် မျောက်နဲ့စေးခေါ် သစ်စေးဖြင့် ဖွဲ့မိဖို့က ပိုမြန်နိုးစပ်ပါသည်။

ဓမမာနံ။ ။ဓမမာနန္တိ တာပယမာနံ (မီးဖြင့် ပူစေအပ်)၊ တာပနဇ္ဇောတ္ထ (ဤနေရာ၌ တာပနကို) ဂဠရိယာ (မ္ဘေအိုး သို့မဟုတ် မိုက်ခွက်=လုံ၌)၊ ဓမောပနသီသေန (ချေးညှော်တို့ကို မှုတ်ထုတ်ခြင်းကို အဦးပြု၍) ဝဒတိ-(အဋ္ဌကထာ ဆရာဆိုသည်၊) ဋီကာ။ [ဂဠရိ ကို အဘိဓာန် (၄၉၉) ဂါထာ နိသယသစ်၌ "မ္ဘေအိုး" ဟု ဘာသာပြန်တော်မူသည်၊ ဤနေရာ၌ အရည်ကျိုသော အိုးတမျိုးဖြစ်စရာရှိသည် "ဖို့, ဖားဖို" ဟုလည်း ဘာသာပြန်ကြ၏။]

အပ်သော၊ နိဒ္ဒေါသ,ဇာတဲရှိပံ့ဝိယ - အပြစ်မရှိသော ရှေ့ကဲ့သို့၊ အဓိကတရံ — သာ၍လွန်စွာ၊ သောဘုတိ - တင့်တယ်၏၊ [သူ၏ စွမ်းရည်က ခက်ခက်မေးလေ လေးလေး နက်နက် ပြေနိုင်လေ ဖြစ်သောကြောင့် အလွန်တင့်တယ်သည်။] ထေရော - သည်၊ တာဒိသော—ထိုကဲ့သို့ ရှိအပ်သူတည်း၊ (ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတည်း)၊ တေန - ကြောင့်၊ နံ—ထို အရှင်သာရိပုတ္တရာကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ (အာရဘီ-ဌ္ဌစပ်) အယံ — ဤ သာရိပုတ္တရာသည်၊ အနုယောဂကွမော - မေးစီစစ်ခြင်းကိုခံနိုင်၏၊ ဣတိ—သို့၊ ဥ ဘဒ - ၍၊ သီဟနာဒေ—ဌ္ဌ၊ (ခြင်္သေ့မင်း၏ ဟောက်ခြင်းအလား လျှောက်ထားအပ် မြတ်သောစကား၌)၊ အနုယောဂဒါပနတ္ထံ — မေးစီစစ်ချက်ကို သုတ်သင်, ခြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါ - မေးစီစစ်ချက်ကို ရှင်းလင်း အဖြေပေးစေခြင်း အကျိုးငှါ၊ ဣဒမဝေါ -ကိုလည်း၊ (ကိုးတော သာရိပုတ္တ-စသော ဤဒေသနာတော်ကိုလည်း)၊ အာရဘိ - ပြီ။

တတ္ထ—ထို ကိုးတော သာရိပုတ္တ-အစရှိသော ဒေသနာတော်၌၊ သဗ္ဗေတေတိ-ကား၊ သဗ္ဗေ - ကုန်သော၊ တေ-ထို ရှေးရှေးက ပင့်တော်မူပြီးသော ဘုရားရှင်တို့ကို၊ တယာ- သည်၊ (ဝိဒိတာကိုး—သိအပ်ကုန်သလော - ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဧဝံသီလာတိအာဒီသု - အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ လောကိယ, လောကုတ္တရ ဝသေန- လောကီလောကုတ္တရာ အပြားအားဖြင့်၊ သီလာဒီနိ—သီလအစရှိသည်တို့ကို၊ ပုစ္ဆတိ — မေးတော်မူ၏။ [အာဒိဖြင့် သမာဓိ, ပညာ, ဝိမုတ္တိကို ယူ။] တေသံ - ထိုပုဒ်တို့၏ (ထိုသီလစသည်တို့၏)၊ ဝိတ္ထာရကထာ—အကျယ် ဖြစ်သော စကားကို၊ မဟာပဒါနေ—သုတ်၌၊ (မယာ)ကထိတာဝ—ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်သာ။ [ဒီ-ဌ၊ ၂။ ၁၉ ရှု။]

ကိုးပန တေ သာရိပုတ္တ ယေ တေ ဘဝိဿန္တိ(ဘုတ္ထ)—ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (ဂုဏ္ဌတ္ထံ—လျှို့ဝှက် တိမ်မြုပ်ပုပ်နေသော အနက်ကို)၊ စ(ဥဒ္ဒရိတ္တာ ဒယေမိ)—ထုတ်၍ ပြဦးမည်၊ တာဝ—အနာဂတဗုဒ္ဓတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ အတီတာ—လွန်လေ ပြီးသော ဘုရားရှင်တို့သည်၊ နိရုဒ္ဓါ - ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ ချုပ်တော်မူပြီးကုန်ပြီ၊ အပဏ္ဏကတ္တိက ဘာဝံ — နာမည် ပညတ် မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂတာ — ရောက်တော်မူကုန်ပြီ၊ ဒီပသိခါ ဝိယ-ဆီမီးလျှံကဲ့သို့၊ နိဗ္ဗုတာ-ရုပ် နာမ် ခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းတော်မူကြကုန်ပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ နိရုဒ္ဓေ—ကုန်သော၊ အပဏ္ဏကတ္တိက ဘာဝံ-သို့၊ ဂတေ - ကုန်သော ဘုရားရှင်တို့ကို၊ တံ ကထံ — အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝါ— အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ဇာနိဿသိ- သိနိုင်လိမ့်မည်နည်း။ [မသိနိုင်ရာသည် မဟုတ်လား—ဟု မေးတော်မူလိုသည်။]

အနုဝါဒ ။ ဤသမ္ဗေ တေ စသည်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရှေးကဖွင့်အတိုင်း ပါဠိတော်နိဿယ၌ ပြထားပြီ။

ပန – အထူးကား၊ [ထိုအတိတဗုဒ္ဓတို့ကို မသိနိုင်ခြင်းထက် သာ၍မသိနိုင်သော အနာဂတဗုဒ္ဓတို့ကို ဆိုဦးအုံ– ဟူလို။] အနာဂတဗုဒ္ဓါနံ – တို့၏၊ (နောင်ပွင့်တော်မူမည့် ဘုရားရှင်တို့၏)၊ ဂုဏာ–တို့ကို၊ ကိန္တိ–အဘယ်သို့လျှင်၊ တယာ–သည်၊ အတ္တနော ၏၊ စိတ္တေန–ဖြင့်၊(အနာဂတံသ ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော အဘိညာဉ်စိတ်ဖြင့်)၊ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ-ပိုင်းခြားမှ၊ ဝိဒိတာ– သိအပ်ကုန်သနည်း၊ ဣဘိ–သို့၊ ပုစ္ဆန္တော–မေးတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝေ-သို့၊ (ကိုပန တေ သာရိပုတ္တ ယေ တေ ဘဝိဿန္တိ အစရှိသော စကားကို)၊ အာဟ–မိန့်တော်မူပြီ။

ကိုပန တေ သာရိပုတ္တ အဟံ ဧတေ ရဟိတိ – ဟူသော စကားကို (အာဟ-ဒ္ဒစပ်)အနာဂတာ-ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါပိ–တို့သည်လည်း၊ အဇာတာ–ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်သေး၊ အနိဗ္ဗတ္တာ–ခန္ဓာအားဖြင့်လည်း ထင်ရှား မဖြစ်ကုန်သေး၊ အနုပ္ပန္နာ-ပစ္စုပ္ပန်ကာလအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်သေး၊ တေပိ-ထိုဘုရားရှင်တို့ကိုလည်း၊ တံ့ ကထံ၊ ဇာနိဿသိ– သိနိုင်လိမ့်မည်နည်း၊(မသိနိုင်ရာသည် မဟုတ်လော၊)ဟိ–မှန်၊ တေသံ-တို့ကို၊ ဇာနနံ–သိခြင်းသည်၊ အပဒေ-ခြေရာမရှိသော (ခြေရာမထင်နိုင်သော)၊ အာကာသေ-ကောင်းကင်၌၊ ပဒဿနံ ဝိယ - ခြေရာကို ရှုမြင်ခြင်းကဲ့သို့ (ခြေရာကို မြင်အောင်ကြည့်ရသလို)၊ ဟောတိ၊ ဣဒါနိ-၌၊ မယာ–နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ကေဝိဟာရေ–တကျောင်းတည်း၌၊ (တံ့)ဝသသိ - နေ၏၊ ကေတော – တပေါင်းတည်း၊ ဘိက္ခာယ – ဆွမ်းအလို့ငှါ(ဆွမ်းခံ)၊ စရသိ–လှည့်လည်၏၊ ဓမ္မဒေသနာကာလေ - တရားဟောရာအခါ၌၊ ဒက္ခိဏ ပသေ–လက်ျာ နံပါး၌ (လက်ျာဖက်ဘေး၌)၊ နိသီဒသိ – ထိုင်၏၊ ကိုပန – အဘယ်သို့နည်း၊ (ဘယ်လိုလဲ)၊ မယှံ –၏၊ (သင်နှင့်အတူ နေသော ငါ၏)၊ ဂုဏာ–

အနာဂတဗုဒ္ဓါနံ ပန။ ။ပန–သဒ္ဒါ ဝိသေသတ္ထ ဇောတနော၊ တေန အတီတေသု တာဝ ခန္ဓာနံ ဘူတပုဗ္ဗတ္တာ (အထင် အရှားဖြစ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်)၊တတ္ထ-(ထို အတိတ်ဘုရားရှင်တို့၏ ခန္ဓာတို့၌)၊ သိယာ ဉာဏသ သဝိသယေ (စိမ်သောဝတ္ထု၏ အရာ၌)၊ ဂတိ (ဖြစ်နိုင် သိနိုင်ခြင်းဖြစ်ရာ၏)၊ အနာဂတေသု ပန သဗ္ဗသော အသဗ္ဗာတေသု (ခန္ဓာ အထင်အရှား မဖြစ်သေးသော ဘုရားရှင်တို့၌)၊ ကထံ (အဘယ်နည်းဖြင့် သိနိုင်ရာသနည်း)၊ ဣတိ ဣမမတ္ထံ ဇောတေတိ၊ တေနာဟ–"အနာဂတာပိ"တိ အာဒိ၊ [နောက်ဝါကျ၌ တွေ့ရလိမ့်မည်။] ဋီကာ။

စိတ္တေန ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ။ ။စေတောပရိယဉာဏ်သည် လွန်ပြီးခုနစ်ရက်, လာမည့်ခုနစ်ရက် အတွင်း၌သာ သိနိုင်၏၊ သို့ဖြစ်၍ "စိတ္တေန ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ ဝိဒိတာ" ဟူသော စကားကို စေတောပရိယဉာဏ်၏ ကိစ္စကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်၊ အနာဂတံသဉာဏ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည် ဟု မှတ်ဝ။ [အတိတဘုရားရှင်တို့ကို စိတ်ဖြင့် သိရာ၌လည်း ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်ကိုပင် ရည်ရွယ်သည်။]

တို့ကို၊ အတ္တနော-၏၊ စေတသာ-ဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္နိတ္စာ-၍၊ တယာ-သည်၊ ဝိဒိတာ-သိအပ်ကုန်သလော၊ ဣတိ-သို့၊ အနုယုဉ္ဇန္တော - မေးစီစစ်လိုသည် ဖြစ်၍၊ ဝေ-သို့၊ အာဟာ-ပြီ။

ပန-ဆက်၊ ထေရော-သည်၊ ပုစ္ဆိတေ ပုစ္ဆိတေ - မေးအပ်တိုင်း မေးအပ်တိုင်းသော အရာ၌၊ "နော ဟေတံ ဘန္တေ" တိ - ဟူ၍၊ ပဋိက္ခိပတိ - ပယ်၏၊ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ၊ ဗုဒ္ဓက မေးခွန်းသုံးခု မေးတော်မူရာ "နောဟေတံ" ဟု ချည့် ဖြေထားသည်။] စ-ဆက်၊ (တနည်း) စ-ပရိဟာရပက္ခမှတပါ၊ စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ၊ ထေရဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဝိဒိတမ္မိ - သိအပ်သော အရာသည်လည်း၊ အတ္ထိ- ၏၊ အဝိဒိတမ္မိ-သည်လည်း၊ အတ္ထိ၊ သော-ထို အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဝိဒိတဘာဝေန-သိအပ်သော အာရုံ၌၊ ပဋိက္ခေပံ- ပယ်မြစ်မှုကို၊ ကရောတိ ကိ - ပြုသလော၊ အဝိဒိတဘာဝေန-၌၊ [ပဋိက္ခေပံ-ကို၊ ကရောတိ ကိ -လော၊) ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဝိဒိတဘာဝေန-၌၊ (ပဋိက္ခေပံ-ကို၊) န ကရောတိ- မပြု၊ အဝိဒိတဘာဝေနယေဝ- ၌သာ၊ (ပဋိက္ခေပံ)၊ ကရောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။

ကိရ-ခဲ့ဦးအုံ၊ ထေရော-သည်၊ အနုယောဂေ- မေးစီစစ်ချက်ကို၊ အာရဒ္ဓေ ယေဝ- အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီးသော်သာ (အားထုတ်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း)၊ အညာသိ-သိပြီ(ကိ)၊ အယံ အနုယောဂေါ- သည်၊ သာဝကပါရမီဉာဏေ- သာဝကတို့၏ အထွဋ်အထိပ်သို့ ရောက်သောသိခြင်း၌၊ န - ဖြစ်သည်မဟုတ်၊

ဝိဒိတဘာဝေန နကရောတိ။ ။မိမိသိအပ်သော အရာ၌ "နော ဟေတံ ဘန္တေ" ဟု ပယ်မြစ်မှုကိုမပြု၊ အကယ်၍ပြုလျှင် သိပါလျက် မသိဟု ပြောရာရောက်၍ သမ္မာနုမုသာဝါဒ သိက္ခာပုဒ်အရ အပြစ်ရှိရာ၏၊ ထိုမုသာဝါဒမျိုးကိုလည်း အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပြီးဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် " ဝိဒိတဘာဝေန နကရောတိ " ဟုဆိုသည်။ [ဝိဒိတဘာဝေန နကရောတိ၊ (ကသ္မာ) သိက္ခာပဒေနေဝ တာဒိသဿ ပဋိက္ခေပဿ (သိလျက် မသိဟု ပြောခြင်း ဟူသော ပယ်မြစ်မှုမျိုးကို) ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ, သေတုဿ တတ္ထေဝ စ၊ - ဋီကာ။]

ထေရောကိရ။ ။ကထံ ပန ထေရော ဒွယသမ္ဘဝေ (ဝိဒိတဘာဝနဲ့ အဝိဒိတဘာဝနဟု နှစ်မျိုးဖြစ်နေရာ၌) ပဋိက္ခေပမေဝ အကာသိ၊ နဝိဘဋ္ဌမျာကာသိ (ခွဲခြားခဲ့ မပြေရသနည်း)၊ ဣတိ အာဟ- ထေရော ကိရာတိ အာဒိ၊ (ဤသို့ မေးခွန်းရှိ၍ - ထေရော ကိရ စသည်မိန့်) - ဋီကာ။

သာဝကပါရမီဉာဏေ။ ။[သာဝက+ ပါရမီ + ဉာဏ။] ပါရံ-အဆုံး အပိုင်း အခြား=အထွဋ်အထိပ်သို့+မိနောတိ-ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပါရမီ-မည်၏၊ [ပါရ+မိ+ဝတ်+ဏီ ပစ္စည်း။] "သာဝကာနံ ဉာဏံ သ ပရိယန္တဂတေ" ဟူသော ဋီကာကို ထောက်၍ " မိနောတိ- ရောက်တတ်၏" ဟု အနက်ပေး၊ မိနောတိ-လည်း မာ ဓာတ် , မိ ဓာတ် , မိ ဓာတ် သုံးမျိုးဖြစ်သင့်သော်လည်း ဂတိ အနက်ဟောရာ၌ "မာ" ဓာတ်ကိုသာ ဓာတ္တတ္ထသင်္ခေပ ပြသောကြောင့် "မာ"ဓာတ် ဟု မှတ်ပါ။

သမ္ဘည္ပုတည္ပ္ပာေဏ — သမ္ဘည္ပ္ပ၏ အဖြစ်ဖြင့် သိခြင်းဌာ၊ အယံ အနုယောေဂါ (ေဟာတိ၊) ဣတိ-ဤသို့သိပြီ၊ ဣတိ—ကြောင့်၊[ဣတိ တလုံး အကြေကြံပါ။] အတ္တေနာ—၏၊ သာဝကပါရမိဉာဏေ- သာဝကပါရမိဉာဏ်ဌာ၊ ပဋိကွေပံ—ကို၊ အကတ္ဝာ-၍၊အဝိဒိတဌာန-မသိအပ်သော အရာဖြစ်သော၊ သမ္ဘည္ပုတဉာဏေ-ဌာ၊ ပဋိကွေပံ ကရောတိ၊ ေတန - ကြောင့်၊ ဝါ — ထိုနောက်ပေါ်တံ ဘန္တေ ဟူသော စကားဖြင့်၊ ဣဒမ္ပိ- ဤအနက်အစိပ္ပါယ်ကိုလည်း၊ ဒီပေတိ-ပြ၏၊(ကိ—အဘယ်သို့ ပြသနည်း၊)ဘဂဝါ-ရား၊ မယံ- တပည့်တော်၏၊ ဝါ-မှာ၊ အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ-ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ သီလ သမာဓိ ပညာ ဝိမုတ္တိကာရဏဇာနန သမတ္ထံ-သီလ သမာဓိ ပညာ ဝိမုတ္တိဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းတို့ကို သိခြင်းဌာ စွမ်းနိုင်သော၊သမ္ဘည္ပုတည္ပ္ပာဏံ—သည်၊ နတ္ထိ- မရှိပါ။ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။

ေတ္ထာတိ - ကား၊ အတီတာဒိဘေဒေသု - အတိတ် အစရှိကုန်သော အပြားရှိကုန်သော၊ ေတသု ဗုဒ္ဓေသု-တို့၌၊ (စေတောပရိယဉာဏ် နတ္ထိ-ဟု ပါဠိတော်ဌာစပ်၊) [ေတ္ထေဖြင့် ဗုဒ္ဓေသုကိုစဉ်ပါဟု ပြသည်၊ ပါဠိတော်ဌာမှ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေသု ဟု တိုက်ရိုက်ပါသောကြောင့် "အတီတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နေသု — ကုန်သော၊ အရဟန္တေသု-ကုန်သော၊ ေတ္ထ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေသု-အဲဒီဘုရားရှင်တို့၌" ဟု ပေးပါ။] အထ ကိဉ္စရဟိတိ-ကား၊ အထ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်၊[ကိဉ္စရဟိ-ကို ဖွင့်သည်၊ ဟိတ် အနက်ေဟာ ပုစ္ဆာဝါစက နိပါတ်—ဟူလို။] ဧဝံ-သို့၊ ဉာဏေ - စေတောပရိယဉာဏ်သည်၊ [ပါဠိတော်ကိုကြည့်၍ ပေးသည်၊ အဋ္ဌကထာ အလို၊ ဉာဏေ-သမ္ဘည္ပုတဉာဏ်သည်-ဟု ဆိုပါ။] အသတိ-မရှိလသော်၊ [အထကသ္မာကို ထပ်ဖွင့်သည်။] တယာ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ (ဧဝံပသန္နော အဟံ

ဇာနနံ ဉာဏံ။[ဉ+ယု။] ပါရမိ ဧဝ+ဉာဏံ= ပါရမိဉာဏံ၊ [အဝ ခ ရဏ ကမ္ဘ ခ ရယ။] သာဝကာနံ + ပါရမိဉာဏံ= သာဝက ပါရမိဉာဏံ၊ သာဝကပါရမိဉာဏ်သည် နာမည်တမျိုးဟု ယူဆ၍ အဋ္ဌကထာ၌ "ဒ"ဝယ် ဒီဃရှိသည်၊ဋီကာ၌မူ သမာသ်အလယ် ရသပြုလျက် "သာဝကပါရမိဉာဏံ"ဟု ရှိသည်၊ "သာဝကာနံ ဥဏ္ဏသ ပရိ ယဏ္ဍ ဂတေ ဇာနနေ၊ သမ္ဘည္ပုတည္ပ္ပာဏေ သမ္ဘည္ပုတဝယ ဇာနနေ"ဟူသော ဋီကာကို ကြည့်၍ အနက်ပေးထားသည်၊အချို့ဆရာတို့အလို "သာဝကပါရမိဉာဏေ-သာဝက ပါရမိဉာဏ်အရာ၌၊ သမ္ဘည္ပုတည္ပ္ပာဏေ-သမ္ဘည္ပုတဉာဏ်အရာ၌"ဟု ပေးပါ။

သီလ၊ပေ၊ဇာနန သမတ္ထံ။ ။သီလ သမာဓိ ပညာ ဝိမုတ္တိတို့ကို ဒွန်တွဲ၊ကာရဏနှင့် ကမ္မခါရဏည်းတွဲ၊ သီလ သမာဓိ ပညာ ဝိမုတ္တိဟု ဆိုအပ်သောအကြောင်းများ-ဟူလို၊ မှန်၏—ဗုဒ္ဓ၏ သီလ စသည်တို့သည် ဗုဒ္ဓကိစ္စ၏အကြောင်း ဖြစ်၏၊ အခြားသူတို့က ဗုဒ္ဓ ဟု သိနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းလည်း ဖြစ်သည်၊-ဋီကာ။ [သမတ္ထနှင့်တွဲရာ၌ ရှေပုဒ်ဝယ် အာခါရေအနက်ကိုသာ ဆရာမြတ်တို့ ပေးလေ့ရှိသည်။]

ဘန္ဓေ အစရှိသောစကားကို)၊ ကထိတံ-ပြောအပ်သနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုဒတိ-မိန့်တော်မူ၏။ [ဘုရားရှင်က အရှင်သာရိပုတ္တရာအား မိန့်တော်မူသည်။]

၁၄၃။ ဓမ္မန္ဒယောတိ - ကား၊ ဓမ္မဿ - ဟုတ်မှန်သော သဘောအားဖြင့် သိထိုက်သောတရားကို ဆောင်ထား ဆုံးဖြတ်တတ်သော၊ [ဉာဏသင်္ခါ ဝိသေသနစပ်ပါ။] ပစ္စက္ခတော-မျက်မှောက်အားဖြင့်၊ ဉာဏဿ-သိသောဉာဏ်သို့၊ အနုယောဂံ-အစဉ်လျှောက်၍ ဖြစ်သောဉာဏ်ကို၊ အနုဂန္တွာ-အစဉ်လိုက်၍၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော၊ အနုမာနဉာဏံ - အနုမာနဉာဏ်ကို၊ (နှိုင်းယှဉ်အပ်သောသဘောကို နှိုင်းယှဉ်တတ်သောဉာဏ်ကို)၊ နယဂ္ဂါဟေဟာ - နယဂ္ဂါဟဉာဏ်ကို၊ (မြင်အပ်ဖူးသော သဘောဖြင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်သော သဘောကို မှတ်ယူတတ်သော

ဓမ္မန္ဒယော။ ။[ဓမ္မ + အန္ဒယော။] ဓမ္မအရ ပစ္စက္ခဉာဏ်ကို အရှေ့ကောက်ပါဟု သိစေလိုမှ "ဓမ္မဿ ပစ္စက္ခတော ဉာဏဿ" ဟု ဖွင့်သည်၊ အနုမာနညာဏံ ဝိယ သံသယပိဋ္ဌိကံ အဟုတ္ဝာ (ယုံမှားမှုဟူသော ကျောခိုထောက်နှောက်ခံ မရှိပဲ)၊ "ဣဒ မိဒ"န္တိ ယထာ သဘာဝတော (ဤဟာသည် ဤလိုတည်း ဟု ဟုတ်မှန်သောသဘော အားဖြင့်) ဥယ္ယောဇေတိ (ဆောင်ထား) နိစ္ဆိနောတိ (ဆုံးဖြတ်) ဇုတိ ဓမ္မော၊ ဣ-ဋ္ဌိကာ။

အနုယောဂံ စသည်။ ။"အန္ဒယော"ကို "အနုယောဂံ" ဟု ပဌမဖွင့်၍ "အနုဂန္တွာ ဥပ္ပန္နံ"ဟု ထပ်ဆင့်ဖွင့်သည်၊ အနု+ ဧတိတိ အန္ဒယော=ပစ္စက္ခဉာဏ်သို့+ အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်သော ဉာဏ်၊ [အနု+ဣ+ဍ။] "ဓမ္မဿ+အန္ဒယော ဓမ္မန္ဒယော"ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်ဖြစ်ခဲ့၊ "ဓမ္မံ + အန္ဒယော ဓမ္မန္ဒယော" ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်ဖြစ်စေ ပြုပါ၊ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၌ ဓမ္မဿသည် ဆဋ္ဌီကံတည်း၊ ထို ဓမ္မန္ဒယ၏ အတိဓေယျကို ပြလိုမှ "အနုမာန ဉာဏံ နယဂ္ဂါဟော"ဟု ဆိုသည်။ [ဤနှစ်မှတ်၏ ဝိဂ္ဂဟကို ရှေ့ပြခဲ့ပြီ။]

မှတ်ချက်။ ။ "အန္ဒယော" ဟူသော သံဝဏ္ဏတမ္ဘနှင့် "အနုဂန္တွာ ဥပ္ပန္နံ" ဟူသော အနုသံဝဏ္ဏနာကို ထောက်၍ "အနုယောဂံ" နေရာဝယ် "အနုဂမနံ" သို့မဟုတ် "အနုအယနံ" ဟု ပါဠိရှိလျှင်သာ၍ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းသည်၊ သို့မဟုတ် ဓမ္ဓ-ဿ-သော၊ ပစ္စက္ခတော- အားဖြင့်၊ ဉာဏ-ဿ- အား၊ အနုယောဂံ- ရှေ့ပို့ရာ စိစစ်တတ်သော ဉာဏ်ကို၊ ဤသို့သောင့်လည်း အနက်ပေးသင့်သည်။

အမှာ။ ။ရှေ "တတ္ထ-ယတော သော ဟိ သော"စသောစကားကြောင့် ဓမ္မန္ဒယေနပုဒ်ကို ဋ္ဌိကာပိဂ္ဂဟ ပြုရာ၌ ဓမ္မအရ ထင်ရှားသောသဘောကို ယူခဲ့၏၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်ကို မယူ၊ ဤ၌ ပစ္စက္ခဉာဏ်ကို ယူ၏၊ သို့ရာတွင် အဓိပ္ပါယ်ကား မထူးပါ၊ မှန်၏ — ဓမ္ဓန္ဒယ-ထင်ရှားသော သဘောသို့ အစဉ်လိုက်၍ သိသောဉာဏ်နှင့် ထင်ရှားသောသဘောကို သိသော ပစ္စက္ခဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်၍ သိသောဉာဏ်ဟူသည် အတူတူပင်၊ ထို့ကြောင့် "ပစ္စက္ခသိဒ္ဓဲ အတ္ထံ (ပစ္စက္ခအားဖြင့် ထင်ရှားသောအနက် သဘောသို့) အနုပဂန္တွာ အနုမာနညာဏသဒ္ဒ ပဝတ္တိ (ဖြစ်ခြင်းသည်)၊ ဒိဋ္ဌေန အဒိဋ္ဌဿ အနုမာနံ (မြင်အပ်သောအရာဖြင့် မမြင်အပ်သောအရာကို နှိုင်းယှဉ် မှန်းဆခြင်း) ဇုတိ ဗျောဝေဒိတ"ဟု ဋ္ဌိကာဖွင့်သည်။

ဉာဏ်ကို)၊ ဝိဒိတောပြီ-သိအပ်ပါပြီ၊ ဘဝဝါ-ရှုး၊ သာဝကပါရမီဉာဏော-၌၊ ဌတ္ဌာဝ-တည်၍သာ၊ ဣမိနာဝ အာကာရေန-ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့်ပင်၊ ဇာနာမိ-သိပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-ဟော၏။

ဟိ-ခဲ့ဦးမည်၊ [သမ္ဘည္ဝတညာဏဂတိကော ဇဝ တိုင်အောင် "ဟိ" ၏ နယ်ဖြစ်သည်၊ ရှေးနိဿယ၌ " ဟိ-ဆက်အုံ့ "ဟု ပေးသည်။] ထေရသ-၏၊ နယဂ္ဂါဟော-နယဂ္ဂါဟဉာဏ်သည်၊ အပ္ပမာဏော-အတိုင်းအရှည်မရှိ၊ အပ္ပရိယန္တော-အဆုံး အပိုင်းအခြားမရှိ။ [ဉာဏ်တပါးတည်းဖြစ်သော်လည်း သိစရာ အာရုံတွေက များသောကြောင့် " အပ္ပမာဏော " ဟု ဆိုသည်။] သမ္ဘည္ဝတ ညာဏဿ - ၏၊ ပမဏံဝါ- သည်လည်းကောင်း၊ ပရိယန္တောဝါ- သည်လည်း ကောင်း၊ နတ္ထိယထာ - ကဲ့သို့၊ ဇေ-တူ၊ ဓမ္မ သေနာပတိနော — တရားစစ်ကြီး ဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏၊ နယဂ္ဂါဟဿ-၏၊(ပမာဏံ ဝါ ပရိယန္တော ဝါ နတ္ထိ)။

တေန—ထိုသို့ အဆုံး အပိုင်းအခြားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တနည်း)၊ တေန—ထို အဆုံး အပိုင်းအခြားမရှိသောဉာဏ်ဖြင့်၊ [တေနာတိ အပရိယန္တတ္တာ၊ တေန ဝါ အပရိယန္တေန ဉာဏေန၊ — ဋီကာ။] သော—ထို အရှင်သာရိပုတ္တရာ ထေရ်သည်၊ (ဇာနာတိ ၌စပ်)၊ သတ္ထာ-သည်၊ ဣမိနာ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ ဧဝံဝိဓော - ဤသို့ အပြားရှိတော်မူ၏ (ဤသို့ သဘောရှိတော်မူ၏)၊ ဣမိနာ— ကြောင့်၊ အနုတ္တရော-မိမိထက်မြတ်သူရှိတော်မမူ၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနာတိ-၏၊ ဟိ- မှန်၊ ထေရသ- ၏၊ နယဂ္ဂါဟော—သည်၊ သမ္ဘည္ဝတညာဏဂတိကော ဇဝ— သမ္ဘည္ဝတဉာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်သာ (သမ္ဘည္ဝတဉာဏ်နှင့် အလားတူသည်သာ)။

ဝိဒိတော။ ။"အနုမာန (နှိုင်းယှဉ် မှန်းဆသောဉာဏ်) နယဂ္ဂါဟ (နည်းယူ သော ဉာဏ်) ကို သိအပ်"ဟူရာ၌ ဉာဏ်၏အာရုံဖြစ်သော အကြောင်းအရာကို သိပြီး ဖြစ်လျှင် သိုအကြောင်းအရာ ကို သိသောဉာဏ်ကိုလည်း သိသည်ဟုပင် ဆိုရ၏၊ ဥပမာ- စာပေကျမ်းစာ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိသူသည် အတ္ထကောသလ္လဉာဏ် ကိုလည်း ရပြီးဖြစ်သကဲ့သို့ဘည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဝိဒိတ - သိအပ်"ဟူရာ၌ "ဝိဒိ-ထိုးထွင်းအပ်၊ ပဋိလဒ္ဓ-ရအပ်၊ အဓိဂတ-ထိုးထွင်းသိအပ်"ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။ [ဝိဒိတော (သိတတ် သော အရာ၌) ဝေဒကဓိဉာဏ် (သိတတ်သောဉာဏ်ကိုလည်း) "အတ္ထတော ဝိဒိတ မေဝ ဟောတိ ဘိ အနုမာနဉာဏ် နယ ဂ္ဂါဟော ဝိဒိတော"တိ ဝုတ္တံ၊—ဋီကာ။]

သော ဣမိနာ။ ။ဧတေနဝ (ဤဉာဏ်တော်ဖြင့်ပင်) ထေရော ယံယံ အနုမေယျ မတ္ထံ ဉာဏုဘာဝေ ဟောတိ၊ တတ္ထတတ္ထ အသ (ထေရ်၏) အသင်္ခမပ္ပဋိဟတ္ထ အနုမာန ဉာဏ် (ပြိုကပ်ခြင်း ပိတ်ပင်ခြင်း မရှိသောအနုမာနဉာဏ်သည်) ပဝတ္တတိတိ ဒဿေတိ၊ ဧတနာဟ- ဧသော ဣမိနာတိ အာဒိ၊—ဋီကာ။

ဣဒါနိုဘိက္ခု၊ တံနယဂ္ဂါဟံ-ကို၊ ပါကဋံ - ထင်ရှားသည်ကို၊ ဝါ - အောင်၊ ကာတုံ-ငှါ၊ ဥပမာယ-ဖြင့်၊ ဒသ္သေန္တော-ပြတော်မူလိုသည်(ဟုတ္တာ)၊ သေယျထာပိ ဘန္တေတိအာဒိ -ကို၊ (ထေရော) အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ ဘတ္တ-ထို သေယျထာပိ ဘန္တေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ မဇ္ဈိမပဒေသေ-မဇ္ဈိမဒေသ၌၊ (တိုင်းပြည်၏အလယ်အရပ်၌)၊ နဂရသ-၏၊ ဥဒ္ဓါပပါကဝိရာဓိနိ-တံတိုင်းခြေ, တံတိုင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ ထိရာနိ ဝါ - ခိုင်မြဲကုန်သည်မူလည်း၊ ဟောန္တု - ဖြစ်ပစေကုန်၊ ဒုဗ္ဗလာနိ ဝါ - အားမရှိကုန်သည်မူလည်း၊ ဟောန္တု၊ ပန - သို့မဟုတ်၊ သမ္ဘသော ဝါ — အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်မူလည်း၊ မာ ဟောန္တု— မရှိပစေကုန်၊ စောဒေသကော-သူခိုး, ခါးမြ, သူပုန်တို့၌ ယုံမှားကြောက်ရွံ့ရခြင်းသည်၊ န ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထို မဇ္ဈိမပဒေသနဂရကို၊ အဂ္ဂဟေတ္တာ—မယူပဲ၊ ပစ္စန္တိမနဂရန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ- ပြီ၊ ဒဠ္ဠဒ္ဓါပန္တိ- ကား၊ ထိရပါကာရပါဒိ-ခိုင်မြဲသော တံတိုင်းခြေရှိ၏၊ ဒဠ္ဠပါကာရတောရဏန္တိ-ကား၊ ထိရပါကာရဇ္ဇော - ခိုင်မြဲသော တံတိုင်းလည်းရှိ၏၊ ထိရပိဋ္ဌသယ်ဘဏ္ဍ - ခိုင်မြဲသော တံခါးတိုင်လည်းရှိ၏။

ကေဒ္ဒါရန္တိ-ဟူ၍၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ အာဟ-လျှောက်သနည်း၊ ဟိ—အဓိပ္ပာယ်ကား၊ တနည်း-ဟိ-အကြင့်ကြောင့်၊ [နောက်၌ တသ္မာ ရှိသည်။] ဗဟုဒ္ဓါရေ-များသောတံခါးရှိ၏သော၊ နဂရေ-၌၊ ဗဟူဟိ-ကုန်သော၊ ပဏ္ဏိတဒေါဝါရိကေ ဟိ-ဉာဏ်ရှိသော တံခါးစောင့်တို့သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ - ဖြစ်ရာ၏၊ (ဖြစ်ရမည်)၊ ကေ ဒ္ဒါရေ-တံခါးတပေါက်ရှိသော မြို့၌၊ ကေဝ-ဉာဏ်ရှိသည့် တယောက်တည်းသော တံခါးစောင့်သည်သာ၊ ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ စ-ဆက်၊ ထေရသ-၏၊ ပညာယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိသော—တူသော၊ အညော—အခြားသူသည်၊ နတ္ထိ၊ တသ္မာ—ကြောင့်၊ အတ္ထာနော- ၏၊ ပဏ္ဏိတဘာဝဿ - ဉာဏ်ရှိသူ၏ အဖြစ်၏၊ သြပမ္မတ္ထံ-ဥပမာ၏ အကျိုးငှါ၊ [ဥပမာယေဝ သြပမ္မံ။] ကေဝေ-တယောက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဒေါဝါရိကံ-ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှါ၊ ကေဒ္ဒါရန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ။

ဒဠ္ဠဒ္ဓါပ။ ။[ဒဠ္ဠ+ဥဒ္ဓါပ။] ပါကာရသဲ ထိရဘာဝံ (ခိုင်ခန့်သည်၏အဖြစ်ကို) ဥဒ္ဓံဥဒ္ဓံ အာပေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဣတိ ဥဒ္ဓါပံ-တံတိုင်းခြေ၊ [ဥဒ္ဓ+အပ+ဏ။] ဒဠ္ဠနှင့် ပဟုဒ္ဓိဟိတ္ထပါ၊ ပစ္ဆန္နေ+ဘာဝံ ပစ္ဆန္နိမံ။ [ပစ္ဆန္န+ ဣမ။]

ကေဒ္ဒါရန္တိ ကသ္မာ အာဟ ။ ။ ပဏ္ဏိတဒေါဝါရိကဋ္ဌာနိယံ (ဉာဏ်ရှိသော တံခါးမှူး၏ အရာရှိသည်ကို) ကတ္တာ ထေရော အတ္တာနံ ဒဿေတိ (ကေဒ္ဒါရိကံ ဟူသောပါဋ္ဌဖြင့် ပြ၏) ဣတိ ဒဿေန္တော " ကေဒ္ဒါရန္တိ ကသ္မာ အာဟာ " တိ စောဒနံ သမုဋ္ဌာပေသိ (ဖြစ်ပေါ်စေပြီ)၊ - ဦးကား၊ ထိုစောဒနာ၏ အဖြေကို " ဗဟုဒ္ဓါရေဟိ နဂရေ " စသည်ဖြင့်ပြသည်။

ပဏ္ဍိတောတိ—ကား၊ ပဏ္ဍိစ္စေန — ဉာဏ်ရှိသူအဖြစ်နှင့်၊ သမန္နာဂတော—သော၊ ဗျတ္တောတိ-ကား၊ ဝေယျတ္တိယေန-ထက်မြက်သူ၏အဖြစ်နှင့်၊ သမန္နာဂတော-သော၊ ဝိသဒဉ္ဇာဏော-သန့်ရှင်းကြည်လင်သော ဉာဏ်ရှိသော၊မေဓာဝီတိ- ကား၊ ဌာနုပ္ပတ္တိကပညာသခ်ါတာယ - ထိုထိုအရာ ဌာန, ထိုထိုအရာဌာနဌ ဖြစ်ခြင်းရှိသော ပညာဟု ဆိုအပ်သော၊ မေဓာယ - တခဏချင်းဖြစ်ပေါ်လာသော ဉာဏ်နှင့်၊ သမန္နာဂတော-သော၊ [ဒေါဝါရိကော-ဟု ပါဠိတော်ဌ်စပ်။] အနုပရိယာယ ပထန္တိ — ကား၊ အနုပရိယာယနာမကံ — အနုပရိယာယ အမည်ရှိသော၊ (မြို့ရိုးကို လှည့်ပတ်၍ သွားကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အနုပရိယာယ အမည်ရသော)၊ ပါကာရမဂ္ဂံ - မြို့ရိုးပတ်လမ်းကို (မြို့ပတ်လမ်းကို)၊ [အနုဂ္ဂမမာနော-ဟု ပါဠိတော် ဌ်စပ်။] ပါကာရသန္ဓိန္တိ-ကား၊ ဒ္ဒိန္ဒ-နှစ်ချပ်

ပဏ္ဍိတောတိ။ ။ [ပဏ္ဍာ+ဋ္ဌတ။] ဂန္ဓိရဋ္ဌေ:နေသု ပဏ္ဍာတိ ဂန္ဓတိတိ ပဏ္ဍာ၊ (ပညာ)၊ [ပဒိ– ဘူဝ:ဒိ+ အ+ ဋ္ဌတ္ထိတောတက အာ။] ထို ပညာသည် ပဏ္ဍိတသဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ခကြောင်းတည်းဟု သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်ကို ပြလိုလို၍ "ပဏ္ဍိစ္စေန" ဟု ဖွင့်သည်၊ မှန်၏–ပဏ္ဍိတသ+ဘာဝေါ ပဏ္ဍိစ္စံ ဟု ပြုလျှင် ပညာပင်ရသည်၊ သမန္နာဂတောဖြင့် "ပဏ္ဍာယ+ဋ္ဌတော (ဂတော ပဝတ္တော) "ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်ဖြစ်ခစ၊ "ပဏ္ဍာ+ သဒ္ဒါတာ+ အသ"ဟု သဒ္ဒါတအသတဒ္ဓိတ် ဖြစ်စေ ပြုပါ-ဟု ပြသည်။ [ယသော ပညာယ ဝသေန ပုရိသော ပဏ္ဍိတောတိ ဝုစ္စတိ၊ တံ ပဏ္ဍိစ္စန္တိ အာဟ – ပဏ္ဍိစ္စေန သမန္နာဂတောတိ၊–ဋီကာ။]

ဗျတ္တောတိ။ ။ ဝိ+ အဇ္ဇရောတ်သည် ထင်ရှားပြုခြင်း အနက်ကို ဟောရ၏၊ "ထိုထို အမှု၌ ထင်ရှားအောင် ပြုတတ်"ဟူသည် ရှုံ့ဘွန့်ဝွန့်မရှိပဲ ထက်မြက်သော ဉာဏ်ရှိသူတည်း၊ ထို့ကြောင့်"ဝေယျတ္တိယေန သမန္နာဂတော " ဟု ဖွင့်သည်၊ [တံတံ ဋ္ဌာနံ ကတ္တုမ္ဘူတာသု (ဤသို့ ပြုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ထိုထို အမှု ဘို့၌) ဝေဒကဘာဝေါ (ကျွမ်းကျင်) ဗျတ္တဘာဝေါ ဝေယျတ္တိယံ။] ဆက်ဦးမည်-ဗျဇ္ဇယတိတိ ဗျတ္တောဝ၊ဝိ+အဇ္ဇ၊ ဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့် "ဝိ+အတ္တ"ဟု ဖြစ်၏၊ (ယ) လာလျှင် ဝိယတ္တ၊ (ယ) မလာပဲ ဝိ–ဌ် ဋ္ဌကို ယ, ဝ ကို မပြုလျှင်"ဗျတ္တ"ဟု ဖြစ်သည်၊ ဗျတ္တသ+ဘာဝေါ ဝေယျတ္တိယံ။

မေဓာဝီ။ ။ မေဓတိ သမ္ဓောသံ ဟိ:သတိ ဝိဓမတီတိ မေဓာ၊ [မေဓ ဓာတ်, ဟိ:သာ အနုက်ဟော+အ+အာ။] မေဓာ အရ ပညာသည် ထိုထိုအရာ၌ အကြောင်းအားလျော်စွာ တခဏချင်း ဖြစ်ပေါ်လာသော တခ်ိုးဌုပ္ပတ္တိဉာဏ် ခေါ်သော ပညာတည်း – ဟု သိစေလို၍ " ဌာနုပ္ပတ္တိကပညာသခ်ါတာယ မေဓာယ " ဟု ဖွင့်သည်၊ မေဓာ+ ဇောသ+အတ္ထိတိ မေဓာဝီ။ [ဌာနုပ္ပတ္တိကာ၏ ဝိဂ္ဂဟကို ဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။]

အနုပရိယာယ ပထံ။ ။အနုပရိယာယန္တိ ဧတေနာတိ အနုပရိယာယော၊ [အနု+ ပရိ + ဋ္ဌတ + ဏ။] အနုပရိယာယော ဧဝ+ပဋ္ဌော အနုပရိယာပဋ္ဌော-မြို့ရိုးကို လှည့်ပတ် သွားကြောင်းလမ်း=မြို့ပတ်လမ်း။

ကုန်သော၊ ဣဌဂကာနံ- အုတ်တို့၏၊ အပဂစဌာနံ- ကွာဟနေရာအရပ်ကိုသော် လည်းကောင်း၊ ပါကာရဝိဝရန္တိ-ကား၊ပါကာရဿ-၏၊ဆိန္နဌာနံ-ပြတ်ရာအရပ် ကိုသော်လည်းကောင်း၊ [နပယောဇယု-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊ ပါဠိတော်၌ "ဝါ" သဒ္ဒါပါသောကြောင့် "သော်လည်းကောင်း"ဟု ပေးသည်။]

စေတသော ဥပက္ကိလေသေတိ-ကား၊ (ယသ္မာ-ကြောင့်၊)ပဌ-ကုန်သော၊ နီဝရဏာနိ-တို့ကို၊ (ဝုစ္စန္တိ၌ စပ်၊) ဝါ-တို့သည်၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဥပက္ကိလေသေန္တိ- ညစ်နွမ်းစေတတ်ကုန်၏၊ ဝါ-ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်ကုန်၏၊ ကိလိဋ္ဌံ- ညစ် နွမ်းသည်ကို၊ ဝါ-အောင်၊ ကရောန္တိ-ပြုတတ်ကုန်၏၊ ဥပတာပေန္တိ-ပူလောင် စေတတ်ကုန်၏၊ ဝိဗာဓေန္တိ-နှိပ်စက်တတ်ကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ စေတသော

ပါကာရသန္ဓိံ။ ။သန္ဓိတဗ္ဗာ+ဏ္ဍောတိ သန္ဓိ၊ [သံ+ဓ+ဏ္ဍ။] ပါကာရာနံ+ သန္ဓိ ပါကာရသန္ဓိ – မြို့ရိုးတို့၏ ဆက်စပ်အပ်ရာ အရပ်၊ ပါကာရဿ ဖုလ္လိတပမဒေ ဓသော-မြို့ရိုး၏ ပွင့်နေ ပေါက်ပျက်နေသောအရပ်ဟု ဋီကာသရုပ်ဖော်၏၊ထိုအရပ်သည် အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် အုတ်နှစ်ချပ်လပ်နေလျှင်ပင် "ပါကာရသန္ဓိ"ဟု ဆိုနိုင်ရကား "ဒ္ဝိန္နံ ဣဋ္ဌကာနံ အပဂတဌာနံ"ဟု ဖွင့်သည်။

ဆိန္နဌာနံ။ ။ ဆိန္ဒ ဘိန္ဒပမဒေသော-ကျိုးပြတ်သော အရပ် , ပေါ်ကွဲပျက်စီး သော အရပ်၊ ဆိန္နဌာနံဝါ-တနည်း ကျိုးပြတ်သောအရပ်၊ယင်းကို "ဝိဝရ-အပေါက်" ဟု ခေါ်သည်။

ကိလိဋ္ဌံ ကရောန္တိ။ ။ဥပက္ကိလေသေန် ဥပ+ကိလိသ ဓာတ် ဏ ပစ္စည်း၊ ကိလိသ ဓာတ်၏ မလိန အနက်ဟောကြောင်းကို သိစေလို၍ မိမိဓာတ်နက်ကို ရှောကသွင်းပြီး လျှင် ကရုဓာတ်ဖြင့် "ကိလိဋ္ဌံ ကရောန္တိ"ဟု ဖွင့်သည်၊ [ကိလိဋ္ဌန္တိ မလိနံ၊–ဋီကာ။] ဤအဖွင့်ကိုကြည့်၍ ဥပက္ကိလေသေန္တိ၌ ကာရိတ်ပါကြောင်းသိနိုင်၏၊ မှန်၏- "ညစ်နွမ်း အောင်ပြု" ဟူသည် ညစ်နွမ်းစေခြင်းပင်တည်း၊ ဟေတု ကတ္တာသာဓနေ ရလျှင် ကရုဏ သာဓနေလည်း ရသောကြောင့် " စေတသော–၏၊ ဥပက္ကိလေသေ- ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော"ဟုလည်းဓကောင်း၊ အဖွင့်အတိုင်း"စေတသော-ကို၊ ဥပက္ကိလေသေ– ညစ်နွမ်းစေတတ်ကုန်သော"ဟုလည်းကောင်း ပေးပါ။

ဥပတာပေန္တိ ဝိဗာဓေန္တိ။ ။ကိလိသဓာတ်၏ ဥပတာပန (ဒါဟ) အနက်ကို ယူ၍ "ဥပတာပေန္တိ"ဟု လည်းကောင်း, ဗာဓန အနက်ကို ယူ၍ " ဝိဗာဓေန္တိ " ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ ဤစကားအရ–"စေတသော-ကို၊ ဥပက္ကိလေသေ-ပူလောင် စေတတ် နှိပ်စက်တတ်ကုန်သော"ဟု ပေးပါ၊"ပူလောင်စေ"ဟူရာ၌ နိဝရဏတို့သည် ကိလေသာမီးဖြစ်၍ အပူသတ္တိ ရှိ၏၊ ထို ကိလေသာအပူဖြင့် စိတ်ကို လောင်စေ သည် – ဟူလို။

အမှာ။ ။အဌသာလိနီ သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကတိက်၌ ကိလိသဓာတ်၏ မလိန အနက် မပါ , နောက်နှစ်နက်သာ ပါ၏၊ သို့ဖြစ်၍ ထိုနှင့်လျော်သောအဖွင့်ကို ထို ဘာသာဋီကာ (၃) အုပ် (၃၁၁)၌ ပြထားပြီ။

ဥပက္ကိလေသာတိ–တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ – အပ်ကုန်၏၊ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏောတိ – ကား၊ (ယသ္မာ)၊ နိဝရဏာ–တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ–ကုန်လတ္တံ့၊ အနုပ္ပန္နာယ– မဖြစ်သေးသော၊ ပညာယ-အား၊(နဒေန္တိ ၌စပ်)၊ ဝါ–၏၊ ဥပ္ပတ္တိတုံ-ဖြစ်ခြင်း ငှါ၊ ဝါ- ဖြစ်ခွင့်ကို၊ နဒေန္တိ– မပေးကုန်၊ ဥပ္ပန္နာယ- ဖြစ်ပြီးသော၊ ပညာယ– အား၊ ဝါ-၏၊ ဝစ္ဆိတုံ– တိုးပွားခြင်းငှါ၊ ဝါ–ကို၊ နဒေန္တိ၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏာတိ– တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ။

သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တောတိ - ကား၊ စတ္ဟသု - ကုန်သော၊ သတိပဋ္ဌာနေသု–တို့၌၊ သုဋ္ဌု-ကောင်းစွာ၊ ဌပိတစိတ္တော – ထားအပ်သောစိတ်ရှိကုန်သည်၊ ဟုတ္ဝာ - ၍၊ [သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးတို့၌ သတိပဋ္ဌာန ဘာဝနာ လေးမျိုးဖြင့် စိတ်တို့ကို ကောင်းစွာထားအပ်သဖြင့် ''သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော-ကောင်းစွာစဲကပ်တည်နေသော စိတ်ရှိကုန်သည်။] သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ယထာဘူတန္တိ - ကား၊သတ္တ - ကုန်သော၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ-- တို့ကို၊ ယထာသဘာဝေန— အကြင်အကြင် မဖေါက်မပြန် မှန်ကန်သော သဘောအားဖြင့်၊ ဘာဝေတွာ - မိမိသဏ္ဌာန်၌ ဖြစ်စေပြီး၍၊ (အဘိ

ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ။ ။ဒုဗ္ဗလံ + ကရောန္တိတိ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ၊ [ဒုဗ္ဗလ + အဘူတတဗ္ဗော အနုက်၌ စီ ပစ္စည်း+ကရ+ယု။] ''ပညာ၏ အားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြု''ဟူရာ၌ ပညာဥပါဒ်ဆဲ ဖြစ်လျှင် နိဝရဏတို့က ဘာတခုမျှ မပြုနိုင်ကြ၊ နိဝရဏများ ဖြစ်ခိုက်၌ကား မဖြစ်သေးသော ပညာ၏ ဖြစ်ခွင့်, ဖြစ်ပြီးသောပညာ၏ တိုးတက်ကြီးပွားခွင့် မရ၊ သို့ဖြစ်၍ နိဝရဏတို့က ပညာဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်သလို ဖြစ်သောကြောင့်''ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏော''ဟု ဆိုသည်၊ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ပြလိုရ၍ ''နိဝရဏာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ''စသည် မိန့်သည်။

တ သ္မာ။ ။ထိုးစံအတိုင်း ရှေဝါကျရှိ အနက်ကို ယူ၍ ''တသ္မာ - ထိုသို့ နိဝရဏတို့က မဖြစ်သေးသော ပညာ၏ ဖြစ်ခွင့်ကို မပေးသည်၏အဖြစ်, ဖြစ်ပြီးသော ပညာ၏ တိုးပွားခွင့်ကို မပေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်''ဟု အကျယ်စွပါ။ ဋီကာ၌မူ-''အကြောင်းကို သတ်ဖြတ်ခြင်းအားဖြင့် ပညာ၏ ဖြစ်ခွင့်ကို မပေးခြင်းကြောင့်'' ဟု လိုရင်းကိုသာ စွဲထားသည်။

ပဌမနည်း။ ။ပါဠိတော်၌ ''စတ္ဟသု သတိပဋ္ဌာနေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော, သတ္တ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ယထာဘူတံ ဘာဝေတ္ဝာ, အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိ'သု'' ဟုရှိ၏၊ ထို၌ သတိပဋ္ဌာန်နှင့် ဗောဇ္ဈင် တို့အရ သမထ ဝိပဿနာ (လောကီ) နှင့် အောက် မဂ်သုံးပါး၌ရှိသော သတိ စသည်ကို ယူ၏၊ သမ္မာသမ္ဗောဓိ အရှကား ထင်ရှားပြီ၊ ဤနည်းကို ပဌမနည်းဟု မှတ်ပါ။

ဒုတိယ။ ။ပုဒ်မနယေ သတိပဋ္ဌာနာနိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါစ မိဿကာ အဓိပ္ပေတာတိ တတော အညထာ ဝတ္တုံ '' အပိစေတ္ထော '' တိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊ မိဿကာတိ သမထ ဝိပဿနာ မဂ္ဂဝသေန မိဿကာ။

သမ္ဘုဏ္ဍိ သုဟု ပါဠိတော်ခ်ီစပ်)။[ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့ကိုပယ်ရှားဖြတ်တောက်နိုင်လောက်အောင်ပွားများမှုကို "ယထာသဘာဝေန ဘာဝေတွာ" ဟုဆိုသည်။] ဒေ နုတ္တရံ သမ္ဘာသမ္ဘေဒီ တိ - ကား၊ အရဟတ္တံ - အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို၊ ဝါ-တနည်း၊ သမ္ဘည္ဟတညာဏံ - ကို၊ ပဋိဝိဇ္ဈိ သု - ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူကုန်ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ ဒဿေတိ။

အပိစ - တနည်းကား၊ တွေ - ဤ သတိပဋ္ဌာန်, ဗောဇ္ဈင်, သမ္ဘောဓိတို့၌၊ [ရှေးနိဿယ၌ "တွေ-ဤ စတုသု သတိပဋ္ဌာနေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော စသော ပါဋ်၌၊ အပိစ အပရော နယော မယာ ဝုစ္စတေ" ဟု စွဲသည်။] သတိပဋ္ဌာနာတိ-ကား၊ ဝိပဿနာ-တည်း၊ သမ္ဘောဇ္ဈင်ါ-တို့ဟူသည်၊ မဂ္ဂေါ-တည်း၊ အနုတ္တရာ-သော၊ သမ္ဘာသမ္ဘောဓိ- ဟူသည်၊ အရဟတ္တံ - အရဟတ္တမဂ်တည်း။ [ဤကား ဒုတိယ နည်းတည်း။]

ဗောဇ္ဈင်မိသကာ-ဗောဇ္ဈင်နှင့် ရောသော တရားတို့ကို၊ သတိပဋ္ဌာနာတိ ဝါ- သတိပဋ္ဌာန်တို့ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂါတိ ဝါ-မဂ်တို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (အဓိပ္ပေတာ - အလိုရှိအပ်ကုန်၏)။ [အဓိပ္ပေတာ ကား ပါဌသေသ။] သမ္ဘာသမ္ဘောဓိ - ဟူသည်၊ အရဟတ္တမေဝ - ပင်တည်း၊ [ဤ တတိယနည်း၌ သတိပဋ္ဌာန် အရ ဝိပဿနာ အခိုက်၌ ဖြစ်သော ဗောဇ္ဈင်နှင့် ရောသော သတိပဋ္ဌာန် ကိုလည်းကောင်း၊ ဗောဇ္ဈင် အရ အောက်မဂ်သုံးပါး၌ ရှိသော ဗောဇ္ဈင် ကိုလည်းကောင်း ယူသည်။]

ပန - အဌကထာဝါဒမှတပါး ထေရဝါဒန္တရကား၊ ဒီဃဘာဏက မဟာသိဝတ္တေရော-သည်၊ (ဒီဃနိကာယ်ကို ရွတ်အံ့ဆောင်ထားသော မဟာသိဝထေရ်သည်)၊ အာဟ - မိန့်ပြီ(ကို - နည်း)သတိပဋ္ဌာနေ-တို့ကို၊ ဝိပဿနာတိ-ဝိပဿနာ ဟူ၍၊ ဂဟေတွာ - ယူပြီး၍၊ ဗောဇ္ဈင်ေ - တို့ကို၊ မဂ္ဂေါစ - ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သမ္ဘည္ဟတညာဏဠာတိ - ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဂဟိတော-ယူအပ်သော်၊ (ယူရလျှင်)၊ သုန္ဒရော- ကောင်းသော်၊ ပဌော -ပြဿနာသည်၊ (သိခြင်းငှာ အလို ရှိအပ်သော အနက်သည်)၊ [ဤတုံ့ဂုဏ်ဆိုတော အတ္ထော ပဌော

မဟာသိဝထေရ်၏ ဝါဒ။ ။"စတုသု သတိပဋ္ဌာနေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော" ဟု ရှေးဦးစွာ ဆိုထားသောကြောင့် သတိပဋ္ဌာန်အရ ဝိပဿနာဟု ယူလို၏၊ "သတ္တ ဗောဇ္ဈင်ေ ယထာဘူတံ ဘာဝေတွာ" ဟု ဆိုထားသောကြောင့်လည်းကောင်း, မဂ်အခိုက်၌ဖြစ်သော သတိ ပညာစသော တရားများသာ မုချ ဗောဇ္ဈင်မည်သောကြောင့် လည်းကောင်း ဗောဇ္ဈင်အရ မဂ်ကိုယူလို၏၊ ဗောဇ္ဈင်တရားအားလုံးကို အပြည့်အစုံ ရလျှင်လည်း ဘုရားရှင်သည် သမ္ဘည္ဟတညာဏ်ကို ရအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဗောဇ္ဈင်တို့ကိုပင် သမ္ဘည္ဟတညာဏ် ဟု ယူလိုပြန်၏၊ ထိုသို့ယူရလျှင် သာ၍ သင့်မြတ်စရာရှိ၏၊ သို့ရာတွင် ရှေးဆရာတော်များက မယူခဲ့ ဟု မဟာသိဝထေရ်က မိန့်သည်။

ဟု ကျမ်းစာမျှားခ်ီ ဖွင့်လေ့ရှိ၏။] ဘဝေယျ– ရာ၏၊ ပန – ထိုသို့ပင် ကောင်းရာ ပါသော်လည်း၊ ဧဝံ – သို့၊ နဂဟိတံ – ရှေးဆရာတို့ မယူအပ်၊ ဣတိ ဤသို့ မိန့်ပြီ၊ [အာဟ သို့ ပြန်လှည့်သည်။] ဣတိ–သို့၊ ထေရော – အရှင်သာရိပုတ္တရာ ထေရ်သည်၊ သမ္ဘညုဗုဒ္ဓါနံ– တို့၏၊ နိဝရဏပ္ပဟာနေ- နိဝရဏတို့ကို ပယ်ခြင်းခ်ီ လည်းကောင်း၊ သတိပဋ္ဌာန ဘာဝနာယ–ခ်ီ လည်းကောင်း၊ သမ္မောဓိယာ – ခ်ီ လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈေ – အလယ်ခ်ီ၊ ဘိန္နသုဝဏ္ဏရဇတာနံ - ကဲ့အက် ကျိုးပျက် သော ရွှေဝေတို့၏၊ (နာနတ္တာဘာဝေ ၁) ဝိယ – အထူး၏အဖြစ် မရှိခြင်းကဲ့သို့၊ နာနတ္တာဘာဝံ- အထူး၏ အဖြစ် မရှိခြင်းကို၊ ဒဿေတိ – ပြ၏။

ဣဓ – ဤနေရာ၌၊ ဌတ္ဝာ-ရပ်၍၊ [ပါဠိတော်ကို ဆက်မဖွင့်သေးပဲ ရပ်၍။] ဥပမာ – ဥပမာကို၊ သံသန္ဒေတဗ္ဗာ– ဥပမေယျနှင့် ကောင်းစွာနှိုးနှောထိုက်၏၊ ဟိ-ခဲ့၊ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော-သည်၊ ပစ္စန္တနဂရံ-တိုင်းပြည်၏ အစွန်အဖျား ဖြစ်သော မြို့ကို၊ ဒဿေသိ – ပြတော်မူပြီ၊ ပါကာရံ – မြို့ရိုးကို၊ ဒဿေသိ၊ ပရိယာယပထံ မြို့ပတ်လမ်းကို၊ ဒဿေသိ၊ ဒ္ဝါရံ–တံခါးကို၊ ဒဿေသိ၊ ပဏ္ဍိတ ဒေါဝါရိကံ-ဉာဏ်ရှိသော တံခါးမှူးကို၊ ဒဿေသိ၊ နဂရံ- သို့၊ ပဝေသနက နိက္ခမနကေ-ဝင်ကုန်, ထွက်ကုန်သော၊ သြဠာရိကေ–အလွန်ကြီးမား ပေါ်လွင် ထင်ရှားကုန်သော၊ ပါဏေ-သတ္တဝါတို့ကို၊ ဒဿေသိ၊ ပဏ္ဍိတဒေါဝါရိကဿ- အား၊ တေသံ ပါဏာနံ- တို့၏၊ ပါကဋဘာဝံစ - ထင်ရှားကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို လည်း၊ ဒဿေသိ။

တတ္ထ–ထို ပစ္စန္တနဂရ အစရှိသည်တို့တွင် [တေသု ပစ္စန္တနဂရာဒီသု–ဋ္ဌိကာ၊ ရှေးနိဿယခ်ီ တတ္ထ– ထိုပြသည်တို့တွင် ဟု စဲ့သည်။] ကိံ - အဘယ်အရာသည်၊ ကေန–အဘယ်အရာနှင့်၊ သဒိသံ–တူသနည်း၊ ဣတိစေ–ဤသို့ မေးအံ့၊ ဟိ– အဖြေကား၊ နိဗ္ဗာနံ-သည်၊ နဂရံဝိယ-မြို့ကဲ့သို့တည်း၊ ဝါ– မြို့နှင့်တူ၏။ [သုခ အစစ်ကို အလိုရှိသူတို့ ကပ်ရောက်ထိုက်သောကြောင့် လည်းကောင်း, ကပ်ရောက် သူတို့၏ သေးရှုန်ကင်းသော ချမ်းသာ ရသာဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း နိဗ္ဗာန်နှင့်တူသည်။] သီလံ - သည်၊ ပါကာရောဝိယ - တည်း။ [ထိုသီလသို့ ကပ်ရောက်သူတို့အား ထက်ဝန်းကျင် စောင့်ရှောက်တတ်သောကြောင့် မြို့ရိုး နှင့်တူသည်။] ဟိရိ-သည်၊ ပရိယာယ ပထောဝိယ- ကဲ့သို့တည်း။ [သီလ မြို့ရိုး၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် မြို့ပတ်လမ်းနှင့်တူသည်။]

အရိယမဂ္ဂေါ– သည်၊ ဒ္ဝါရံဝိယ – ကဲ့သို့တည်း။ [နိဗ္ဗာန်မြို့တော်သို့ ဝင်ရာ လမ်းဖြစ်သောကြောင့် မြို့တံခါးနှင့်တူသည်။] ဓမ္မသေနာပတိ–သည်၊ ပဏ္ဍိတ ဒေါဝါရိကောဝိယ - ကဲ့သို့တည်း။ [နိဗ္ဗာန်မြို့တော်သို့ ဝင်ပြီး, ဝင်ဆဲ, ဝင်မည့် သတ္တဝါတို့ကို ကောင်းစွာ မှတ်သားတတ်သောကြောင့်တည်း။] အတီတာ နာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နာ – အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓါ- တို့သည်၊

နဂရပ္ပဝိသနက နိက္ခမနက သြင်္ဂါရိက ပါဏာဝိယ မြို့တွင်းသို့ ဝင်ကုန် ထွက်ကုန်သော အလွန် ကြီးမား ထင်ရှားကုန်သော သတ္တဝါတို့ကဲ့သို့တည်း၊ ဝါ-တို့နှင့် တူ၏၊ အာယသ္မာတော သာရိပုတ္တသ-အား၊ ဝါ-၏(ဥဒ္ဒေ)၊ အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နဗုဒ္ဓါနံ- တို့၏၊ သီလသမထာဒီဟိ – သီလ သမာဓိ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပါဂတဋ္ဌာနေ ဝါ- ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်သည်၊ ဒေါဝါရိကဿ - ၏ (စိတ်ဌ)၊ တေသံ ပါဏာနံ-တို့၏ (မြို့တွင်းသို့ ဝင်ကုန် ထွက်ကုန်သော ထို သတ္တဝါတို့၏)၊ ပါဂတဋ္ဌာနေ ဝါဝိယ–ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်နှင့် တူ၏၊ ဝါ-ကဲ့သို့တည်း။

တ္တေါ ဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားဖြင့်၊ (နခေါ မေ ဘန္တေ အစ သမ္မာသမ္ဗောဓိ အာဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ အဆုံးရှိသောစကားဖြင့်)၊ ထေရေန – သည်၊ (ဒိန္နောဘွဲ့စပ်)၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား၊ ဝေံ–သို့၊ အဟံ-သည်၊ သာဝကပါရမီဉာဏော–ဘွဲ့၊ ဌတ္တာ– ၍၊ ဓမ္မနယေန- ဖြင့်၊ နယဂ္ဂါဟေန- ဖြစ်၊ [ပုဒ်စဉ် ၁၄၃ အစဉ် အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] ဇာနာမိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ သီဟနာဒဿ-၏၊ အနုယောဂေါ- မေးစီစစ်ချက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒိန္နော- စင်ကြယ်စေအပ် သုတ်သင်အပ်သည်၊ ဝါ-အဖြေပေးအပ်သည်၊ ဟောတိ။

၁၄၄။ ဣဓ ဘန္တေ ယေန ဘဂဝါတိ- ဟူသော၊ ဣမံ ဒေသနံ-ကို၊ ကသ္မာ- ကြောင့်၊ အာရဘိ - အားထုတ်တော်မူသနည်း၊ သာဝကပါရမီဉာဏဿ-၏၊ နိပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ-ပြီးစီးပုံကိုပြခြင်း အကျိုးငှါ (ရရှိပုံကိုပြခြင်း အကျိုးငှါ)၊ [အာရဘိ-ပြီ။] ဟိ-ခဲ့၊ အယံ– ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ တတ္ထ-ဤ ဣဓ ဘန္တေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အဓိပ္ပါယော-အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်၏ အလိုတည်း၊ ဘဂဝါ – ရား၊ အဟံ၊ သာဝကပါရမီဉာဏံ - ကို၊ ပဋ္ဌိလဘန္တော – လသော်၊ ပဋ္ဌနဝုတိပါသဏ္ဍေ-ကိုးဆယ့်ငါးပါးသော ပါသဏ္ဍအယူရှိကုန်သော၊ [ရှေးနိဿယ၌ "ပဋ္ဌနဝုတိပါသဏ္ဍေသု– ကိုးဆယ့်ငါးပါးသော ပါသဏ္ဍအယူရှိသောသူတို့တွင်"ဟု ပါ၏ရှိ၏။] အညံ -အခြားသော၊ ကေမို - တပါးလည်းဖြစ်သော၊ သမဏံ ဝါ-သို့သော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ-ကောင်း၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ - ၍၊ သာဝကပါရမီဉာဏမ္မို - ကိုလည်း၊ နပဋ္ဌိလတိ - မရခဲ့ပါ၊ [ရှေးနိဿယ၌ "သာဝကပါရမီဉာဏံ-ကို"ဟု ပေး၏၊ "ပိ"သဒ္ဒါမပါ၊ ပေါင်းစရာ

ပဋ္ဌ နဝုတိပါသဏ္ဍေ။ ။ထေရ်သည် ပရိမ္ပုဗ္ဗဘဝတုန်းက နိမ္မာန်ရှာရင်း ဟိုဟို ဒီဒီ လှည့်လည်စဉ် ထိုထို ပါသဏ္ဍအယူဝါဒရှိသူ ပညာရှိ သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့ထံ ချဉ်းကပ်၍ နိမ္မာန်ကိုမေးရာ မည်သူမျှ စိတ်ကျေနပ်အောင် မဖြေနိုင်၊ ထို့ကြောင့် " ပဋ္ဌနဝုတိ ပါသဏ္ဍေ၊ ပေ၊ ပဋ္ဌိလတိ"ဟု ဆိုသည်၊ ဤ ပဋ္ဌနဝုတိပါသဏ္ဍသရှစ်ကို အောက်ဌ ပြခဲ့ပြီဟု ဋီကာဆိုး၏၊ အဘိဓာန်ဂါထာ (၄၄၁)နှင့် ထို၏ အဘာရယာမ နိဿယ သစ်ဌမ (၉၆) ပါး တွေ့ရသည်။

အနက်လည်းမရှိ၍ မပါခြင်းသာကောင်း၏။] တုမ္မေယေဝ– အရှင်ဘုရားတို့သို့ သာ၊ဥပသက်မိတ္တာ– ၍၊ တုမ္မေ(ဧဝ)-တို့ကိုသာ၊ [ဧဝသဒ္ဒါ လိုက်ပါစေ။]ပယိ ရှုပါသန္တော – ဆည်းကပ်လျက်၊ (သာဝကပါရမီဥဿဏ်) ပဋိလဘိ - ရခဲ့ပါပြီ၊ ဣတိ- ဤကား ထေရ်၏အလိုတည်း။

တတ္ထ- ထို ဣဓဟံ ဘန္တေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ဣဓဟံ- ဣဓဟုသော သဒ္ဒါသည်၊ နိပါတမတ္တံ - အနက်မရ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ ဥပသက်မိ ဓမ္မ သဝနာယာတိ-ကား၊ တုမ္မေ—တို့သို့၊ ဥပသက်မန္တော ပန-ချဉ်းကပ်သော်ကား (ချဉ်းကပ်သည်မှာ)၊အဟံ-သည်၊ စိဝရာဒိဟေတု-သက်နှံးရလိုခြင်း အစရှိသော အကြောင်းကြောင့်၊ နု ဥပသက်မန္တော — ချဉ်းကပ်သည် မဟုတ်ပါ၊ [ပစ္စည်း ရရေးအတွက် ချဉ်းကပ်သည်မဟုတ်ပါ — ဟူလို။] ဓမ္မသဝနတ္ထာယ — တရား နာခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဥပသက်မန္တော-ပါပြီ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဥပသက်မိတ္တာ-၍၊ ဝါ— ခြင်းကြောင့်၊ သာဝကပါရမိဥဿဏ်-ကို၊ ပဋိလဘိ - ပါပြီ။

ပန—ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ့၊ ကဒါ-၌၊ ထေရော- သည်၊ ဓမ္မသဝနတ္ထာယ - ငှါ၊ ဥပသက်မန္တော- နည်း၊ ဣတိ - ဤကား အမေး တည်း၊ သူကရဓတလေဏော — ဝက်တူးအပ်သော လိုဏ်၌၊ [တောဝက်များ တူးထားအပ်သော လိုဏ်၌-ဟူလို၊ ထိုလိုဏ်ကား ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီးမှာ ရှိသတဲ့။] ဘာဂိနေယျ ဒီဃနခ ပရိဗ္ဗာဇကဿ-တူဖြစ်သော ဒီဃနခပရိဗ္ဗာဇ်အား၊ ဝေဒနာ ပရိဂ္ဂဟ သုတ္တန္တကထနဒီဝသေ - ဝေဒနာသိမ်းဆည်းကြောင်း သုတ္တန်ကို ဟော တော်မူရာနေ့၌၊ ဥပသက်မန္တော - ပြီ၊ တဒါယေဝ — ထိုအခါ၌ပင်၊ သာဝက ပါရမိဥဿဏ်-ကို၊ ပဋိလဘိ-ပြီ၊ ဣတိ—ဤကား အဖြေတည်း။

ဟိ - မှန်၊ တံ ဒိဝသံ- ထိုနေ့၌၊ ထေရော- သည်၊ တာလဝဏ္ဏံ-ထန်းရွက် ယပ်ဝန်းကို၊ ဂဟေတ္မာ- ကိုင်၍၊ ဘဂဝန္တံ- ကို၊ ဗီဇမာနော – ယပ်ခတ်လျက်၊ ဋ္ဌိတော- တည်နေစဉ်၊ [လွယ်ကူအောင် ပေးသည်၊ ဋ္ဌိတော — တည်နေသည်၊ သမာနော-ဖြစ်စဉ် ဟု အကျယ်မှတ်ပါ။]တံ ဒေသနံ-ထို ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟသုတ္တန် ဒေသနာကို၊ သုတ္တာ-နာရ၍၊ တတ္ထေဝ — ထိုနေရာ၌ပင်၊ [ဋီကာ၌ "တတ္ထေဝ- တူအား ဟောအပ်သော ထိုဒေသနာ၌ပင်"ဟု စဲ့၏။]သာဝကပါရမိဥဿဏ်-ကို၊ ဟတ္ထဂတံ–လက်သို့ ရောက်သည်ကို၊ အကာသိ-ပြီပြီ၊ [သူတပါးအတွက် ခူးပြီး သားထမင်းကို စားရသလို ပါရမီပြည့်သဖြင့် လွယ်လွယ်ကူကူ ရဟန္တာဖြစ်၍ သာဝကပါရမိဥဿဏ်ကို ရရှိတော်မူသည်။]

ဥတ္တရုတ္တရံ ပဏီတပဏီတန္တိ-ကား၊ ဥတ္တရုတ္တရဥ္စေ၀- အောက်အောက်ဓမ္မကို ကျော်လွန်သည်ထက် ကျော်လွန်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ၀ါ- အောက်အောက် ဓမ္မကို ကျော်လွန်သည်ကို လည်းဓကောင်း၊ ပဏီတပဏီတဉ္စ - ပဓာန အဖြစ်သို့ ဆောင်အပ်သည်ထက် ပဓာနအဖြစ်သို့ ဆောင်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ၀ါ- မြတ်သည်ထက် မြတ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ (တနည်း)ဥတ္တရုတ္တရဥ္စေ၀-အထက် အထက်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဏီဘပဏီတဉ္စ-မြတ်သည် သာ၍မြတ်သည်ကိုလည်း ကောင်း၊ ကတ္ဝာ-၍၊ ဒေသေသိ-ဟောတော်မူပြီ။

ဥတ္တရုတ္တရံ။ ။ဥတ္တရတိ အတိက္ကမတိတိ ဥတ္တရော (ဓမ္မော)၊ [ဥ+ တရ+အ။] "ဥ" ဥပသာရကြောင့် တရဓာတ်သည် အတိက္ကမနအနက်ကို ဟောရ၏၊ ဥတ္တရတော+ ,ဥတ္တရော=ဥတ္တရုတ္တရော-အောက်အောက်ဓမ္မကို ကျော်လွန်သည်ထက်ကျော်လွန်သော ဓမ္မ၊ (ပဌမီတပ္ပုရိသ်)၊ "ကတ္ဝာ ဒေသေသိ" ကို ကြည့်၍ ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ ဒုတိယာဖြင့် "ဥတ္တရုတ္တရံ-အောက်အောက်တရားကို ကျော်လွန်သည်ထက် ကျော်လွန် အောင်"ဟု ဖြစ်သည်၊ တနည်း-"ဥတ္တရံ"ဟူသော ကြိယာဝိသေသနတပ္ပဒ်ကို ဝိဘတ္တိ ဘိက္ခညောသု ဒ္ဒေ (မောဂ္ဂလ္လာန်သုတ်) ဖြင့် "ဥတ္တရံဥတ္တရံ"ဟု နှိုရပ်ပြု၊ သျာဒိလောပေါ် ပုဗ္ဗသေကသမ္ဗန္ဓဖြင့် ရှေ့ပ္ပဒ်၌ ဝိဘတ်ချေ, သန္ဓိစပ်၍ "ဥတ္တရုတ္တရံ - အောက်အောက် တရားကို ကျော်လွန် ကျော်လွန်အောင်"ဟု ဖြစ်သည်။ [ဟေဋ္ဌိမသဒ္ဒေါ ဟေဋ္ဌိမသော ဥတ္တရ ဏဒ္ဒတော အတိက္ကမနတော ဥတ္တရုတ္တရံ၊- ဋီကာ။]

ပဏီတပဏီတံ။ ။[ပ+နိ+တ။] ပဓာနံ+နိ=ပဏီ=ပဓာနအဖြစ်သို့ ဆောင်အပ်သော ဓမ္မ၊ ပဏီတ=ပဏီ + ပဏီတော=ပဏီတ ပဏီတော၊ ထို့နောက် ကြိယာဝိသေသန ထုံးစံအတိုင်း "ပဏီတ ပဏီတံ=ပဓာနအဖြစ်သို့ ဆောင်အပ်သည် ထက် ပဓာနအဖြစ်သို့ ဆောင်အပ်သည်မည်လောက်အောင်၊ ၀ါ- ပြဓာန်းသည်ထက် ပြဓာန်းအောင်"ဟု ဖြစ်သည်၊ တနည်း- ပဏီတံတပုဒ်ကို နှိုရပ်ပြု၍ "ပဏီတပဏီတံ- ပဓာနအဖြစ်သို့ ဆောင်အပ် ပဓာနအဖြစ်သို့ ဆောင်အပ်သည် မည်လောက်အောင်၊ ၀ါ-ပြဓာန်း ပြဓာန်းအောင်"ဟု ဖြစ်သည်။ [ပဓာနဘာ၀ံ ပါပိတတာယ (ရောက်စေ အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ပဏီတ ပဏီတံ၊-ဋီကာ။] "ပါပိတ-ရောက်စေအပ်"နှင့် "နီတ-ဆောင်အပ်"ဟူသည် အတူပင်တည်း။

တနည်း။ ။ဥတ္တရ သဒ္ဒါသည် ဥပရိ အနက်ဟောတည်း၊ ဥတ္တရုတ္တရံ - အထက် အထက်ဖြစ်အောင်၊ ၀ါ - အထက် အသက် တိုးတက်၍- ဟု ပေး၊ ပဏီတလည်း "အမြတ်"ဟောတည်း၊ "ပဏီတပဏီတံ- သာ၍မြတ် သာ၍မြတ်အောင်"ဟု ပေး၊ [ဥတ္တရုတ္တရန္တိ ၀ါ ဥပရူပရိ၊ ပဏီတပဏီတန္တိ ပဏီတတရံ ပဏီတတမဉ္စာတိ အတ္ထော၊- ဋီကာ။] ဤနည်းဖြင့် နှစ်ပုဒ်လုံးသည် ဝိ၌ဿာသာ၊ ဝိ၌ဿာအမျိုးမျိုးတွင် ဥတ္တရုတ္တရံသည် အာနုပုဗ္ဗီယဖြစ်သင့်၍, ပဏီတပဏီတံသည် အတိသယတ္ထ ဖြစ်သင့်သည်။

ကဏ္ဍသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂန္တိ—ကား၊ ကဏ္ဍဥေဝ—မည်းညစ်သော အကုသိုလ်တရားကိုလည်းကောင်း၊ သုက္ကဥ—ဖြူစင်သော ကုသိုလ်တရားကိုလည်းကောင်းတည်း၊ တဉ္စခေါ—ထိုတရားကိုလည်း၊ သပ္ပဋိဘာဂံ-ဆန့်ကျင်ဖက်အဖို့ရှိသည်ကို၊ သဝိပက္ခံ - ဆန့်ကျင်ဖက်သဘောရှိသည်ကို၊ ကတ္ဝာ (ဒေသေသိ)၊ ကဏ္ဍံ—ကို၊ ပဋိပဇ္ဇာဟိတ္ဝာ-တားမြစ်၍၊ သုက္ကံ—သုက္ကတရားကိုလည်းကောင်း၊[ကဏ္ဍတရားကို ရှေးဦးစွာ ထုတ်ပြ၍ ရပ်တန့်ပြီးလျှင်, ဤ "ကဏ္ဍ" တရားကို ပယ်စွမ်းနိုင်သော "သုက္က" ကိုလည်းကောင်း။] သုက္ကံ-ကို၊ ပဋိဗာဟိတ္ဝာ-၍၊ ကဏ္ဍံ-ကိုလည်းကောင်း၊[သုက္က တရားမျှားကို ထုတ်ပြ၍ ဤ သုက္ကတရားဖြင့် ပယ်ထိုက်သော "ကဏ္ဍ" ကိုလည်းကောင်း။] ဤတိဝေါ-သို့၊ သပ္ပဋိဘာဂံ-ကို၊ ကတ္ဝာ-၍၊ ကဏ္ဍသုက္ကံ—မည်းညစ်သောတရား ဖြူစင်သောတရားကို၊ ဒေသေသိ—ပြီ၊[ကဏ္ဍနှင့်သုက္က တရားနှစ်မျိုးလုံးကို ယှဉ်၍ဟောသည်၊ ဥပမာ— လောဘနှင့် အဓလောဘကို နှိုင်းယှဉ်၍ ဟောသကဲ့သို့တည်း။] စ-ဆက်၊ ကဏ္ဍံ-ကို၊ ဒေသေန္တောပိ-ဟောတော်မူပါသော်လည်း၊ သဉ္ဇာဟံ - အား:ထုတ်ကြောင်း လုံ့လ ဗျာပါရရှိသည်ကို၊ သဝိပါကံ-အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိသည်ကို၊(ပြု၍)၊ ဒေသေသိ၊ [ကဏ္ဍတရားကိုသဘောပေါက်၍ ရှောင်ကြဉ်မှု ဟူသော အကျိုးကို ရနိုင်လောက်အောင် ကြိုးကြိုးစားစား ဟောတော်မူသည်- ဟူလို။] သုက္ကံ - ကို၊ ဒေသေန္တောပိ - လည်း၊ သဉ္ဇာဟံ — အောင်၊ သဝိပါကံ — အောင်၊ ဒေသေသိ၊[သုက္ကတရားကို ဟောရာ၌လည်း ဖြည့်ကျင့်ခြင်းဟူသော အကျိုးရအောင် အား:ထုတ်ဟောတော်မူသည်-ဟူလို။]

တသ္မိံ ဓမ္မေ အာဘိညာ ဣဓေကစ္စံ ဓမ္မံ ဓမ္မေသု နိဋ္ဌမဂမန္တိ-ကား၊ ဒေသိတေ-ဘုရား:ရှင်ဟောတော်မူအပ်သော၊ တသ္မိံ ဓမ္မေ — ၌၊ [ဧကစ္စံ ဓမ္မံ၌ အပေါင်း အာဓာရ+အစိတ် အာဓေယ် စပ်။] ဝါ—တွင်၊ ဧကစ္စံ အချို့သော၊ ဓမ္မံနာမ-တရားမည်သော၊ သာဝကပါရမီဉာဏ်—ကို၊[ဧကစ္စံ ဓမ္မံ၏ အာဘိဓေယ္ယတ္ထကို ပြသည်။]သဉ္ဇာနိတ္ဝာ—ကောင်းစွာသိ၍၊ ဓမ္မေသု—တို့၌၊ နိဋ္ဌံ— ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့၊ ဝါ - ပြီးဆုံးခြင်းသို့၊ အဂမံ — ရောက်ပါပြီ၊ ကတမေသု ဓမ္မေသု — အာဘယ်

ကဏ္ဍ သုက္ကသပ္ပဋိဘာဂံ။ ။ကဏ္ဍသည် ပဟာတမ္ပ၊ သုက္ကသည် ပဟာယက အား:ဖြင့် ဆန့်ကျင်ဖက် သဘောရှိ၍ "သပ္ပဋိဘာဂ"ဟု ဆိုသည်၊ ဤ၌ "ပဋိဘာဂ" သဒ္ဒါသည် ဆန့်ကျင်ဖက် အဖို့အနှက်ဟော ဟု သိစေလို၍ "သဝိပက္ခံ" ဟု ဖွင့်၊ "ကဏ္ဍသုက္ကံ သပ္ပဋိဘာဂ"သည် "ဒေသေသိ"၌ စပ်ရသော ကြိယာဝိသေသန ဟု ပြလို၍ "ကတ္ဝာ"ဟု ထည့်သည်၊ ကဏ္ဍသုက္ကကို ဒွန်တွဲ၊ သပ္ပဋိဘာဂကို ဧဟုဗ္ဗီဟိ၊ ထိုနှစ်ပုဒ်ကို ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပြု၊ကြိယာဝိဒေသသန ထုံးစံအတိုင်း ဒုတိယာ ဧကဝုစ်ဖြစ်သည်။

တရားတို့၌၊ (နိုင်ငံ–သို့၊ ဂတောဘုရား–နည်း၊)ဤတို့–ဤကား အမေးတည်း၊ စတုသစ္စ ဓမ္မေသု-တို့၌ (နိုင်ငံ ဂတောဘုရား– ပြီ၊) ဤတို့–အဖြေတည်း၊ [ဓမ္မေသုအရ သစ္စာ လေးပါးကို ယူသည်၊ ရှေးအဋ္ဌကထာနည်း။]

ထို–ဓမ္မေသု နိဗ္ဗာန်မဂဓံ ဟူသော ဤပုဒ်၌၊ အယं– ကား၊ ထေရသည်လျှောပေါ– ထေရ်တို့၏ အတူတကွ ပြောဆိုအပ်သော စကားတည်း၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ ကာဠဝလ္လဝါသီ - ကာဠဝလ္လ ကျောင်း၌နေသော၊ သုမတ္ထေရော–သည်၊ ဝဒတိ – ၏၊ (ကိं – နည်း၊) စတု သစ္စဓမ္မေသု –-တို့၌၊ ဤဒါနိ – ယခုမှ၊ [ဤဓာတ်ဘာသာ ဘန္ဓေစသော စကားကို လျှောက်ထားမှ။] နိဗ္ဗာဂမနကာရဏံ – ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ ဟိ – မှန်၊ အဿဇိ မဟာသာဝကသ – ကို၊ ဒိဋ္ဌဒိဝသေ ယေဝ - ဖူးတွေ့အပ်ရာနေ့၌ပင်၊ သော – ထိုအရှင်သာရိပုတ္တရာသည်၊ ပဌမ မဂ္ဂေန – ဖြင့်၊ စတု သစ္စ ဓမ္မေသု–တို့၌၊ နိဗ္ဗာ ဂတောဘုရား၊ အပရဘာဂေ- နောက်အဖို့၌၊ သူဂရ ခတလေဏဒ္ဒါရေ - ဝက်တူးလိုဏ်၏ တံခါး၌၊ ဥပရိ – အထက်ဖြစ်ကုန်သော၊ တိဟိ မဂ္ဂေဟိ–တို့ဖြင့်၊ စတု သစ္စ ဓမ္မေသု နိဗ္ဗာ ဂတောဘုရား ဤမသို့ ပန ဌာနေ– ဤ နေရာ၌ကား၊ (ဓမ္မေသု နိဗ္ဗာန်မဂဓံကို လျှောက်ရာ ဤနေရာ၌ကား၊) တနည်း၊ -ဤမသို့ ပန ဌာနေ – ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သင့်သောအကြောင်းအားဖြင့် အကြံဖြစ်ရာ ဤနေရာ၌ကား၊ ''ဓမ္မေသု''တိ – ဓမ္မေသု ဟူသည် မှာ၊ ဗုဒ္ဓဂုဏေသု–တို့၌၊ နိဗ္ဗာ ဂတောဘုရား၊ ဤတိ - ဤသို့ မိန့်ပြီ။[ဤမသို့ ပန ဌာနေတိ'' ဓမ္မေသု နိဗ္ဗာန်မဂဓံ''ဟု ဤမသို့ ပဒေသော၊ ဤမသို့ ဝါ နိဗ္ဗာနကာရဏဘူတေ ယောနိသော ပရိဝိတက္ကနေ၊ – ဤကား။]

ပန – ဝါဒတမျိုးကား၊ လောကန္တရဝါသီ – လောကန္တရ ကျောင်း၌နေသော၊ စူဠသီဝတ္ထေရော–သည်၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံသော စကားကို၊ တထေဝ- ထိုသို့မ ထေရ် အတူပင်၊ ဝတ္တာ – မိန့်၍။ [စတု သစ္စ ဓမ္မေသု ဤဒါနိ မှ စ၍ တိဟိ မဂ္ဂေဟိ စတု သစ္စ ဓမ္မေသု နိဗ္ဗာ ဂတောဘုရား တိုင်အောင် မိန့်ပြီး၍။] ဤမသို့ ပနဌာနေ – ၌ကား၊ ဓမ္မေသုတိ - ဓမ္မေသု ဟူသည်မှာ၊ အရဟတ္တေ – အရဟတ္တ ဖိုလ်၌၊- နိဗ္ဗာ – သို့၊ ဂတောဘုရား -ပြီ၊ ဤတိ– သို့၊ အာဟ - ပြီ။

ဗုဒ္ဓဂုဏေသု ။ ။ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်၌ ယခုမှ နိဗ္ဗာန်တဖြစ်သည် မဟုတ်၊ သာဝကပါရမီဉာဏ်ကို ရရှိအပ်ရာ အခါကပင် နိဗ္ဗာန်တဖြစ်ခဲ့၏၊ သို့သော် ထို နိဗ္ဗာန်ဘသည် ယခုမှ အသင်အရှားဖြစ်သောကြောင့် '' ဤမသို့ ပန ဌာနေ ဗုဒ္ဓဂုဏေသု နိဗ္ဗာန်တော '' ဟု ဆိုသည်။ [နိဗ္ဗာန်တ ဟူသည် ယုံမှားမှု မရှိပဲ ဆုံးဖြတ်ချက် ချခြင်းတည်း။] စူဠသီဝထေရ်၏ '' ဤသို့ ပန ဌာနေ ဓမ္မေသုတိ အရဟတ္တေ နိဗ္ဗာန်တော'' ဟူသော စကားမှာလည်း ဤသို့ စိစစ်ပါ။

ပန - ဝါဒတမျိုးကား၊ 'ဒီဃဘာဏကတိပိဋကမဟာသီဝတ္ထေရော - သည်၊ တထေဝ — ထို့သုမထေရ် အတူပင်၊ ပုရိမဝါဒံ — ရှေ့စကားကို၊ ဝတ္ဝာ - ၍၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ — ဤကား၊ ဓမ္မေသုတိ - မှာ၊ သာဝကပါရမီ ဉာဏေ - ၌၊ နိဋ္ဌိ ဂတော, ဣတိ - သို့၊ ဝတ္ဝာ- ၍၊ ဗုဒ္ဓဂုဏာပန- တို့သည်ကား၊ နယဝေါ — နည်းအားဖြင့်၊ အာဂတာ - ရောက်လာကုန်ပြီ၊ [အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဉာဏ်၌ ထင်လာကုန်ပြီ—ဟူလို။] ဣတိ — သို့၊ အာဟ - ပြီ။ [တသို့ ဒေသိတေမှစ၍ အာဂတာတိ အာဟ တိုင်အောင်သော စကားဖြင့် ဓမ္မေသု အရ လေးနည်း ကောက်ရပုံကို သတိပြုခဲ့ပါ။]

သတ္ထုရိပသီဒိန္တိ—ကား၊ ဧဝံ—သို့၊ သာဝကပါရမီဉာဏဓမ္မေသု - တို့၌၊ နိဋ္ဌ-ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့၊ ဂန္တွာ - ရောက်ပြီး၍၊ [နိဗ္ဗမဂမ်ံ ပုဒ်ကို နိဋ္ဌံ ဂန္တွာ ဟု ပြင်၍ ဆတ္ထုရိ ပသီဒိ -၌ စပ်ပါ ဟု ပြသည်၊] မတ္တာယ—အတိုင်းအရှည်ထက်၊ ဘိယျော သော—လွန်စွာ၊ ဓာနည်း—ဘိယျောသော-လွန်ကဲသော၊ မတ္တာယ - အားဖြင့်၊ [ပသီဒိ ၌ စပ်။] သော ဘဂဝါ-သည်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ-သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓအစစ် ပါပေတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ သတ္ထုရိ-မြတ်စွာဘုရား အပေါ်၌၊ ပသီဒိ - ကြည်ညိုပါပြီ၊ [ဘုရားရှင်၏ဂုဏ်တော်တို့ကို နည်းမှန်အားဖြင့် သိမ်းယူနိုင်သဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်၏ ဘုရားရှင်အပေါ်၌ အလွန်အကဲ ကြည်ညိုမှုဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဘိယျောသော မတ္တာယ" စသည်ဖြင့် ဆိုသည်။]

သ္ဓာဏ္ဓာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မောတိ-ကား၊ သုဒ္ဓ-ကောင်းစွာ၊ အဏ္ဓာတော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ သုကထိတော—ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [အာ-ခါဓာတ်-အနက်ဖွင့်၊ တရားတော်၏ ထို သုဒ္ဓအဏ္ဓာတ ဖြစ်ပုံကို ပြလိုခြင်း "နိယျာ နိကော မဂ္ဂေါ" စသည်မိန့်။] မဂ္ဂေါ — သည်၊ နိယျာနိကော — ဖြစ်သည်၊ (သမာနော—လသော်၊) ရာဂဒေါသ မောဟနိမ္မဒနသမတ္ထော - ရာဂ ဒေါသ

ဓမ္မေသုတိ သာဝကပါရမီဉာဏေ။ ။တိပိဋကမဟာသီဝမထေရ်၏ အလိုအားဖြင့် "ဓမ္မေသု" အရ သာဝကပါရမီဉာဏ်ကို ယူရရှိးမှန်လျှင်, သာဝကပါရမီဉာဏ် တပါး တည်းဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် "ဓမ္မေသု" ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုအပ်သနည်းဟု မေးဖွယ် ရှိ၏၊ ထို အမေးကို ဋီကာ၌ ဖေါ်ပြပါအတိုင်း ရှင်းထားသည်။

ဋီကာ ။ ။ ဧတေ (ထို ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်တို့ကို) နယဝိဘာဂေါ ယာထာဝတော (ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း) ဇာနန္တော သာဝကပါရမီဉာဏေ (၌) တထာဇာနနဝသေန (ထို ဘုရားဂုဏ်တော်ကို သိခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) နိဗ္ဗာနတ္ထာ သာဝကပါရမီဉာဏမေဝ (ကိုပင်) တသ္မာ အပရာပရဗ္ဗတ္တိဝသေန (ထိုဉာဏ်၏ ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်း) ဧကန် ဧကန် ဘာဝေါတမ္ဘ ကိစ္စဗဟုတာဝသေနစ (ထိုထို ဉာဏ်သည် ဖြစ်ခဲ့ ထိုက်သော ကိစ္စ၏များသည်၏ အဖြစ် အစွမ်း) ဓမ္မေသုတိ ပုံထုံဝစနေန ဝုတ္တံ။

မောဟကို နှိမ်နင်း ဖျက်ဆီးခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည် (ဟုတ္တာ) ဖလတ္ထာယ-ဖိုလ် အကျိုးငှါ၊ နိယျာတိ-ဖြစ်၏၊[ဣတိ-ဤသို့ တွေးမြင်၊ ဘဂဝတိ-၌၊ ပသန္နော-ကြည်ညိုသည်၊ အမှိ-ပါ၏၊ ဣတိ - ဤအဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ - ပြ၏၊ ဤသို့ သမ္မန်ပါဟု ဋီကာဖွင့်သည်။]

သုပ္ပဋိပန္နော သံဃောတိ- ကား၊ ဗုဒ္ဓဿ-အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူသော၊ ဘဂဝတော-၏၊ သာဝကသံဃောပိ- သည်လည်း၊ ဝက်ဘဒ် ဒေါသ ဝိရဟိတံ- လရေးကောက်ကဲ့သို့ ကောက်ခြင်းအစရှိသော အပြစ်မှကင်းသော၊ [အာဒိ ဖြင့် ဇိမှ - ထွန်ကိုင်းကောက် ကဒ္ဒိလ - နွားကျင်ငယ်ကောက်တို့ကို လည်းကောင်း၊ အခြားသော ပဒ္ဓိပတ္တိ အပြစ်မျှားကိုလည်းကောင်း ယူပါ။] သမ္မာပဋိပန်-ကောင်းသော အကျင့်မြတ်ကို၊ ပဋိ ပန္နတ္တာ- ကျင့်သည်၏ အပြစ်ကြောင့်၊ သုပ္ပဋိပန္နော - ကောင်းစွာ ကျင့်တော်မူ၏၊ ဣတိ - ဤသို့ တွေးမြင်၊ ဘဂဝတိ-၌၊ ပသန္နော-သည်၊ အမှိ-ပါ၏၊ ဣတိ ဒဿေတိ။[အရှင်သာရိပုတ္တရာ ထေရ်က ပြသည်။]

ကုသလဝမ္မဒေသနာအဖွင့်

၁၄၅။ ဣဒါနိ ၌၊ ဒိဝါဋ္ဌာနေ - နေ့နေရာ အရပ်၌၊ နိသိဒိတ္ဝာ - ၍၊ သမာပတ္တိတေ-ကောင်းစွာ ဝင်စားအပ်ကုန်သော၊[“သမ္မာဇီဝတ္ထေ-ကောင်းစွာ အသက်မွေးအပ်ကုန်သော”ဟု ရှေးနိသျှင်တို့ရ၏, မကောင်းပါ၊သမာဝတ္တိတေ-

---

ဖလတ္ထာယ နိယျာတိ ။ ။ အနန္တရဝိပါကတ္ထာ (အခြားမဲ့ အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) အတ္ထနော (မိမိ ဟူသော မင်၏) ဥပ္ပတ္တိသမနန္တရမေဝ ဖလနိပ္ပါဒနဝသေန (ဖိုလ်ကို ဖြစ်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) ပဝတ္တတိတိ အတ္ထော၊-ဋီကာ၊ ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ နိယျာတိ၌ နိ+ယာဓာတ်သည် “ ဂတိ” အနက်ဟော ဟု မှတ်ပါ၊ ဂတိ အနက်ဟော ဓာတ်မှန်သမျှ ပဝတ္တိအနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်သည်၊နိယျာတိနှင့် အနက်တူခဏာင် နိယျာနိကောဒ်လည်း ဂတိအနက် ယူပါ။

တနည်း။ ။ ဝဋ္ဋစာရကတော နိယျာတိတိ ဝါ နိယျာနိကော နိယျာနသီလော ဝါ-ဟု အဋ္ဌကထာမှ တနည်းဖွင့်၏၊ ပထမ ဝါ သဒ္ဒါကို “ ဝါ- အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းကား ” ဟု ပေး၊ ဤ ပထမနည်းအလို ယာဓာတ်သည် နိ ဥပသာရကြောင့် ထွက်မြောက်ခြင်း အနက်ဟော၊ အနိယ ပစ္စည်း ကတ္တားဟော၊ “နိယျာနိယော” ဟု ဆိုလိုလျက် နိ၌ ရဿ,ယ ကို က ပြု၍“နိယျာနိကော”ဟု ကိတ်ပုဒ်ဖြစ်သည်၊“မဂ္ဂေါ-သည်၊ နိယျာနိကော-ဝဋ္ဋနှောင်အိမ်မှ ထွက်မြောက်တတ်သည်၊ ရာဂ၊ပေ၊သမတ္ထော (ဟုတ္တာ) ဖလတ္ထာယ-ငှါ၊ နိယျာတိ-ဖြစ်၏”ဟု ပေးပါ။

နိယျာနသီလော ဝါ။ ။ဤဒုတိယနည်း၌ “ နိယျာနံ + သီလံ + ယဿ” ဟု ပြုရသော တဿီလတ္ထတဒ္ဓိတ်၊ [နိယျာန+ဏိကား] မဂ္ဂေါ-သည်၊ နိယျာနိကော- ဝဋ္ဋနှောင်အိမ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်း အလေ့ရှိသည်-ဟု ပေး။

ကောင်းစွာ ဆင်ခြင်အပ် ကုန်သောဟု ပါဠိရှိသင့်သည်။]သောဌသ-ကုန်သော၊ အပရာပရိယဓမ္မေ—အဆက်ဆက်ဖြစ်သော တရားတို့ကို၊ ဒဿေတုံ—ပြခြင်းငှါ၊ အပရံ ပန ဘန္တေ တေဒါ နုတ္တရိယန္တိ—ဟူသော၊ ဒေသနံ—ကို၊ အာရဘိ—ပြီ၊ တတ္ထ - ထို ဒေသနာ၌၊ အနုတ္တရိယန္တိ-ကား၊ အနုတ္တရဘာဝေါ - မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဂုဏ်ပါတည်း၊ ယထာ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေတိတိ-ကား၊ ယထာ ယေနာကာရေန—အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ထာ ပစ္စည်း၏ အာကာရအနက်ကို ဖွင့်။] ယာယ ဒေသနာယ - အကြင် ဒေသနာတော်ဖြင့်၊ [အဘိမေ့ယျတ္ထကို ပြသည်။] ဘဂဝါ-သည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတိ-၏၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ သာ ဒေသနာ-ထို ဒေသနာတော်သည်၊ အနုတ္တရာ- အတူမရှိ မြတ်ဟော်မူပါပေ၏၊ ဝါ-အမြတ်ဆုံးပါတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏။

ကုသလေသု ဓမ္မေသူတိ- ကား၊ တာယ ဓဒေသနာယ-ဖြင့်၊ ဒေသိတေသု—ဟောအပ်ကုန်သော၊ ကုသလေသု - အပြစ် မရှိကုန်သော [ကုသလသဒ္ဒါ၏ အနုဝဇ္ဇတ္ထကို ဖွင့်လိမ့်မည်။] ဓမ္မေသုပိ-တို့ကြောင့်လည်း၊ ဘဂဝါ- သည်သာ၊

အနုတ္တရိယံ။ ။" အနုတ္တရဘာဝေါ " ကိုကြည့်၍ အနုတ္တရသ + ဘာဝေါ အနုတ္တရိယံ ဟုပြု၊ [အနုတ္တရ+ဏျ။]ဏ် အနုပန်ခြေ ဋ္ဌ လာ၊ မောဂ္ဂလ္လာန် စတုတ္ထ ကဏ္ဍ, (၅၉) သုတ်ဖြင့် ဋ္ဌယလည်း သက်နိုင်၏၊ ထို အနုတ္တရိယံ အရ ဒေသနာခေတာ် တည်းဟူသော ဂုဏ်ကို ခေါက်ပါ။—

ဋီကာ။ ။ အနုတ္တရဘာဝေါတိ သေဋ္ဌဘာဝေါ၊ အနုတ္တရော ဘဂဝါ ယေန ဂုဏေန၊ သော အနုတ္တရဘာဝေါ၊ တံ အနုတ္တရိယံ။ ယသ္မာ တသ္မာဝိ ဂုဏသ (ထို ဒေသနာတည်း ဟူသော ဂုဏ်ထက်လည်း) ကိုဋ္ဌဥတ္တရိတရံ နတ္ထိ ဧဝ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ " သာ တုမှာကံ ဒေသနာ အနုတ္တရာတိ ဝဒတီတိ"။

ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ။"ယထာ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု" ဟု ပါဠိတော်ရှိ၏၊ ထိုမှ ကုသလေသု ဓမ္မေသုကို တဝါကျခွဲရမည်ဟုလည်းကောင်း, တာယ ဒေသိတေသုနှင့် ဘဂဝါ၀ အနုတ္တရောကို ပါဠိသေသ ထည့်ရမည်ဟု လည်းကောင်း ပြလိုခဲ့ " တာယ ဒေသနာယ၊ပေ၊အနုတ္တရော " ဟု ဖွင့်သည်၊ ကုသလေသု ဓမ္မေသုမှ နိမိတ်အနက်ဝယ် သတ္တမီသက်ပါ၊ [ကုသလေသု ဓမ္မေသူတို့ ကုသလဓမ္မ နိမိတ်ကို၊ နိမိတ္တတ္ထေ ဟိ တေ ဘုမ္မံ၊—ဋီကာ။] ဤနည်းအရ အနက်ပေးပုံကို ပါဠိတော် နိဿယ၌ ပြတားပြီ။—

တနည်း။ ။ယာ ဝါ သာ ဒေသနာ စသောနည်းအလို ကုသလေသု ဓမ္မေသုကို တဝါကျခွဲစရာမလို၊ ပါဠိသေသလည်း ထည့်ဖွယ်မလိုပါ၊ "ကုသလေသု ဓမ္မေသု"ကို ဓမ္မံ ဒေသေတိ၌ အာဓာရအဖြစ်ဖြင့် စပ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် "တသ္မာ ဘူမိ ဒဿနေ ဝိ" ဟု ဆိုသည်၊ "ဘူမိ" ဟူသည် ဖြစ်ရာဝိသယတည်း၊ မှန်၏— ကုသလဓမ္မတို့သည် ကုသလဓမ္မဒေသနာ၏ ဖြစ်ရာ ဖြစ်ကြသည်၊ အနက်ကို ပါဠိတော်နိဿယ၌ တွေ့ရ လိမ့်မည်။

အနုတ္တရော — အမြတ်ဆုံးပါတည်း၊ ဣတိ- ဤ အနက်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြ၏၊ ဝါ-တနည်း၊ ယာ သာ ဒေသနာ- အကြင် ဒေသနာတော်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တဿာ-၏၊ ဘူမိ - ဖြစ်ရာကို၊ ဒယော ဇန္တော — ပြလိုသည်၊ (ဟုတ္စာ)ပိ- ၍လည်း၊ ဝါ— ကြောင့်လည်း၊ ကုသလေသု ဓမ္မေသုတိ- ဟူ၍၊ အာဟ- လျှောက်ပြီ။ [အရှင်သာရိပုတ္တရာက ဘုရားရှင်အား လျှောက်ပြီ။]

တတြိမေ ကုသလာ ဓမ္မာတိ— ကား၊ ကုသလေသု ဓမ္မေသုတိ- ကုသလေသု ဓမ္မေသုဟူ၍၊ တတြ ဝုတ္တပဒေ — ထို ဆိုအပ်သောပုဒ်၌၊ [ပဒဖြင့် ပုဒ်အပေါင်း ဖြစ်သော ဝါကျကို ယူပါ။] တနည်း-တတြ ဝုတ္တပဒေ- ထို ဆိုအပ်သော တရား အစု၌၊ [ပဒသဒ္ဒါ ကောင်္ဘသအနက်ဟော။] ဣမေ-ဤသည်တို့ကား၊ ကုသလာ ဓမ္မာနာမ-ကုသိုလ်တရားတို့ မည်၏။ ဣတိ-သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ထိုက်ကုန်၏။ [ပါဠိတော်၌ "တတြ-ထို ကုသလေသု ဓမ္မေသုဟူသော စကားရပ်၌"ဟု ပေးပါ။]

တတ္ထ — ထို တတြိမေ ကုသလာ ဓမ္မာဟူသောပါဠိ၌၊ [ဝေဒိတဗ္ဗံ ၌စပ်။] အာရောဂျဋ္ဌေန— အနာရောဂါမရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်လည်းကောင်း၊ [ဣတိ၌ နိဒဿေတဗ္ဗစပ်၊ နောက်၌လည်း- နည်းတူ။] ဝါ -- ကျန်းမာခြင်းဟူသော အနက်လည်းကောင်း၊ အနဝဇ္ဇဋ္ဌေန-အပြစ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက် လည်းကောင်း၊ (အပြစ်မရှိခြင်း ဟူသော အနက်လည်းကောင်း)၊ ကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန - ဉာဏ်ပညာကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်လည်းကောင်း၊ (ပညာကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်း အနက်လည်းကောင်း)၊ နိဒ္ဒရထဋ္ဌေန-ကိလေသာအပူ မရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသောအနက်လည်းကောင်း၊ (ကိလေသာ အပူမရှိခြင်းဟူသော အနက်လည်းကောင်း)၊ သုခဝိပါကဋ္ဌေန — ကောင်းသောအကျိုး ရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်လည်းကောင်း၊ (ကောင်းသော အကျိုးရှိခြင်းဟူသော အနက်လည်းကောင်း)၊ ဣတိ-သို့၊ ပဠုဓာ- ငါးမျိုး အပြားအားဖြင့်၊ ကုသလံ-ကုသလကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ [အနဝဇ္ဇဋ္ဌ ကြိယာမျှားလည်းပါသောကြောင့် ကုသလံ-ကုသိုလ်ဟု မဆိုရ။]

အမှာ။ ။ဤအဓွန့်ကိုကြည့်၍ "ကုသလေသု ဓမ္မေသု"အရ ဒေသနာ၏ တည်ရာအာရုံဖြစ်သော မောဓိပက္ခိယတရားတို့ကိုကောက်၍, "ယထာ"အရ ဒေသနာဉာဏ်ကို ကောက်ရကြောင်း သတိပြုပါ။

ပဠုဓာ။ ။ "ကုသလော တံ ရထသ အင်ဝစ္ဆင်ါနံ" စသည်၌ ကုသလသည် ဆေက (ကျွမ်းကျင်) အနက်ကို ဟော၏။ ထို ဆေကဌကို သီးခြားယူ၍ မူလ ၅ နက်နှင့် ပေါင်းပြီး "ဆဓာ"ဟု မဆိုပဲ ထို ဆေကအနက်ကို "ကောသလ္လသမ္ဘူတ"၌ သွင်းယူ၍ "ပဠုဓာ"ဟုသာ ဆိုသည်၊ အဌသာလိနီ၌ကား-အာရောဂျ, အနဝဇ္ဇ, ဆေက, သုခ ဝိပါက ဟု (၄) မျိုး ဆိုအ၏၊ အဘိဓာန်၌လည်း သုခဝိပါကနေရာဝယ် ဋ္ဌဝိပါက ဟု ပရိယာယ်ဖြင့် လဲလှယ်၍ လေးမျိုးပင် ဆိုထားသည်။

တေသု - ထိုင်ငါးမျိုးသော အနက်တို့တွင်၊ ဇာတကပရိယာယံ – ဇာတက ဒေသနာတော်သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်၍၊ အာရောဂျဌေန-အားဖြင့်၊ ကုသလံ-သည်၊ ဝဋ္ဋတိ - သင့်၏၊ သုတ္တန္တပရိယာယံ - သို့၊ ပတ္တာ- ၍၊ အနဝဇ္ဇေန- အားဖြင့်၊ (ကုသလံ ဝဋ္ဋတိ)၊ အဘိဓမ္မပရိယာယံ ပတ္တာ ကောသလ္လ ।ပေ। ဝိပါကဌေန (ကုသလံ ဝဋ္ဋတိ)၊ ပန အတ္ထုဒ္ဓါရဿာမည္ပတပါ: အတ္ထုဒ္ဓေသဝိသေသကာ:၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤနေရာ၌၊ ဗာဟိတိကသုတ္တန္တ ပရိယာယေန–ဗာဟိတိကသုတ္တန် ဒေသနာနည်းအားဖြင့်၊ အနဝဇ္ဇေန-ဖြင့်၊ ကုသလံ-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-မှတ်ထိုက်၏။

ဇာတကပရိယာယံ။ ။"ကစ္စိ နု ဘောတော ကုသလံ,ကစ္စိ ဘောတော အနာမယံ"ဟု ဝိသတိနိပါတ် စူဠဟံသဇာတ် စသည်၌ တွေ့ရ၏၊ ထို ဇာတကဌကထာ၌ "ကုသလန္တိ အာရောဂျံ၊ ဇူတရုံ တသော ဝေ ဝေ ဝစနံ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ကုသလ၏ "အာရောဂျ"အဖြစ်ထင်ရှားသည်။ [ကစ္စိ - အသို့နည်း၊ ဘောတော- အရှင်၏၊ ကုသလံ-ကျန်းမာသူ၏အဖြစ်သည် (ကျန်းမာခြင်းသည်)၊ ဟောတိ နု-ရှိလော၊ ကစ္စိ-နည်း၊ ဘောတော - ၏၊ အနာမယံ- အနာမရှိသူ၏ အဖြစ်သည်၊ (အနာကင်းရှင်း, ကျန်းမာခြင်းသည်)၊ ဟောတိ နု–လော။]

သုတ္တန္တပရိယာယံ။ ။ "တံ ကိံ မညထ ဂဟပတယော၊ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ ဝါ သာဝဇ္ဇာ ဝါ အနဝဇ္ဇာ ဝါ"စသော သုတ္တန် ပါဠိတော်များ၌ ကုသလတရားတို့ကို ပင် အနဝဇ္ဇ (အပြစ်မရှိသော တရား) ဟု ဟောတော်မူထားသောကြောင့် ကုသလ သဒ္ဒါ"အနဝဇ္ဇ" အနက်ဟောဖြစ်ရသည်။

အဘိဓမ္မပရိယာယံ။ ။အဘိ ၁– ၁၉ ၌ ပညာ၏ ပရိယာယ်အဖြစ်ဖြင့် "ကောသလ္လ"ကို ပြထား၏၊ ယောနိသောမနသိကာရ ဟူသော အကြောင်းရှိသော ကုသိုလ်မှန်သမျှသည် ကမ္မသကတဉာဏ် အရင်းခံလျက် ဖြစ်ကြ၏၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်စေကာမှ ဉာဏ်က ကုသိုလ်အား ပကတူပနိဿယဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်၌ကား သဟဇာတဖြင့်သည်းကျေးဇူးပြု၏၊ ထို့ကြောင့် "ကောသလ္လသမ္ဘူတ"ဟု ဆိုသည်။

လောဘ ဒေါသ စသော ကိလေသာအပြစ်များ ကုသိုလ်တရား မှန်သမျှ၌ မရှိ၊ အခလာဘစသော တရားများသာယှဉ်၏၊ ထို့ကြောင့် "နိဒ္ဒရသ"ဟုလည်းကောင်း, "ကုသလသ ကတဂ္ဂါ ဥပစိတဂ္ဂါ" စသော စကားအရ ကုသိုလ်မှန်သမျှ ကောင်းကျိုးကို ပေးသောကြောင့် "သုခဝိပါက"ဟု လည်းကောင်း ဆိုသည်။

ဗာဟိတိကသုတ္တန်။ ။ဤသုတ်သည် မ-၂၊ ၂၃၅ ၌ ရှိ၏၊ ထို၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် ကောသလမင်းအား ဘုရားရှင်၏ ကာယ ဝေါ စိ မနော သမာစာရကို အကျယ်ဟောပြ၏၊ ဘုရားရှင်၏ သမာစာရဖြစ်သောကြောင့် "ကတမော ဘန္တေ ကုသလော သမာစာရော"စသော အမေး၏ အဖြေ၌ "ကုသလ"အရ သုခဝိပါက (ကုသိုလ်ကံ) ဖြစ်သော တရားမဟုတ်၊ အနဝဇ္ဇ (အပြစ်ကင်းစင်သော) ကြိယာစိတ်နှင့် ဖိုလ်စိတ်များသာ ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ကုသလသည် "အနဝဇ္ဇ" အနက်ဟောဖြစ်ရသည်၊– ဋီကာ။

စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာတိ—ကား၊ စုဒ္ဓသဝိဓေန- တဆယ့်လေးပါး အပြား အားဖြင့်၊ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်-လည်းကောင်း၊ နဝဝိဓေန-အားဖြင့်၊ ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် — လည်းကောင်း၊ သောဠသဝိဓေန— အားဖြင့်၊ စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်-လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဝိဓေန-အားဖြင့်၊ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်— လည်းကောင်း၊ ဣတိဇ်ဝံ- သို့၊ နာနာနယေဟိ - အမျိုးမျိုးသော နည်းတို့ဖြင့်၊ ဝိဘဇိတွာ-ဝေဖန်တော်မူ၍၊ သမထဝိပဿနာမဂ္ဂဝသေန—သမထ ဝိပဿနာမဂ်နှင့် စပ်သဖြင့်၊ လောကိယ လောကုတ္တရ မိဿကာ — လောကီ လောကုတ္တရာ ရောကုန်သော၊ စတ္တာရော - ကုန်သော၊ သတိပဋ္ဌာနာ- တို့ကို၊ ဒေသိတာ - ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ [စုဒ္ဓသဝိဓ စသည်၏သရုပ်ကို သတိပဋ္ဌာန သုတ်၌ ကြည့်ပါ။]

စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာတိ-ကား၊ ပဂ္ဂဟဝေဒနာ-ကုသိုလ်တရားတို့ကို ချီးမြှောက် ခြင်း လက္ခဏာအားဖြင့်၊ ဧကလက္ခဏာ - တူသောလက္ခဏာ ရှိကုန်၏၊ (တခု တည်းသော လက္ခဏာရှိကုန်၏)၊ ကိစ္စဝသေန-ကိစ္စနှင့်စပ်သဖြင့်၊ နာနာကိစ္စာ- အမျိုးမျိုးသောကိစ္စ ရှိကုန်၏။ [သမ္မပ္ပဓာန်၏ ကိစ္စလေးပါးကို သတိပြုပါ၊ ထို ကိစ္စကြောင့်ပင် လေးပါး ပြားရသည်။] ဣဓ ဘိက္ခု ၊ပေ၊ အနုပ္ပါဒါယာတိ အာဒိနာ-သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ပေ၊ဒေသိတာ။

စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါတိ-ကား၊ ဣဒ္ဓိဗလဝေဒနာ-ပြီးစီးခြင်း သဘောအားဖြင့်၊ [နိုပ္ပဇ္ဇနသဘာဝေန- ဌိကာ။] ဧကသင်္ခါ- တပါးတည်းဖြင့် ရေတွက်ရခြင်း ရှိကုန်၏။[တပါးတည်းဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်၏ဟု လည်း ပေးနိုင်၏။] ဆန္ဒာဒိ ဝသေန-ဆန္ဒ အစရှိသည်တို့နှင့် စပ်သဖြင့်၊ နာနာသဘာဝါ- အထူးထူးသော

ဇုမသ္မိं ပန ဌာနေ။ ။ဗောဓိတိကသုတ်တော်နှင့် ဤသမ္မသာဒနိယသုတ်တော် တို့၌ ကုသလသဒ္ဒါ၏ အနဝဇ္ဇဌာနချင်းတူသောကြောင့် "ဇုမသ္မိं ပန ဌာနေ၊ပေ၊ဒဋ္ဌမ္ဘံ" ဟု ဆိုသည်၊ တရားကိုယ်ချင်းတူသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်။

ခဲ့ဦးမည်။ ။ဤသုတ်၌ ကုသလာအရ ဗောဓိပက္ခိယတရားများတည်း၊ ဗောဓိ ပက္ခိယတရားဟူသည် အချုပ်အားဖြင့် သမထဝိပဿနာမဂ်နှင့် ယှဉ်သောတရားများ ဖြစ်၏၊ သို့ဖြစ်၍ ကေန သုခဝိပါက တရားများပင်တည်း၊ သို့ရာတွင် ထိုတရားတို့၌ ကိလေသာအပြစ် မရှိခြင်းမျက်စိဖွင့်၍ ကုသလ သဒ္ဒါ၏ အနဝဇ္ဇအနက်ကို ဆိုထားသည်၊ ဌိကာ။

မှတ်ချက်။ ။နောက်၌ပြမည့် "ဓလသတိပဋ္ဌာန် ပန ဇုမ အနုမိပ္ပေတံ"ဟူသော စကားအရ ဗောဓိပက္ခိယတရားများတွင် ဖိုလ်စိတ်များမပါဝင်၊ သို့ရာတွင် မြတ်သင်္ကာ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ ကုသလတိုက် မူလဋီကာအဖွင့်၌ကား ဤသုတ်လာ ကုသလအရဝယ် ဖိုလ်တရားများပါယူ၍ တမျိုးဖွင့်ထားခဲ့လေသည်။

သဘောရှိကုန်၏၊ [ဣဒ္ဓိပါဒ် ဖြစ်သော စိတ်စေတသိက် တရားများတွင် ဆန္ဒစသော တရားလေးမျိုးသာ ထူးခြား၏၊ အခြား ထူးခြားချက်တရားမရှိ၊ ထိုဣဒ္ဓိပါဒ် တရားတို့၏ ထူးခြားမှုသည်လည်း ဆန္ဒစသည်ကြောင့်ပင် ဖြစ်ရကား "ဆန္ဒာဒိဝသေန နာနာသဘာဝါ"ဟု ဆိုသည်။] ဣဒ္ဓိ ဘိက္ခု၊ ဟေ၊ ဘာဝေတိ ဘိ အာဒိနာ၊ ပေ၊ ဒေသိတာ။

ပဠိုဒ္ဓြိယာနီတိ- ကား၊ အာဓိပတေယျဋ္ဌေန—အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောအားဖြင့်၊ ဧကလက္ခဏာနိ—တူသော လက္ခဏာ ရှိကုန်၏၊ အဓိမောက္ခာဒိသဘာဝဝသေန-အာရုံ၌ စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်ခြင်းအစရှိသော သဘောနှင့် စပ်သဖြင့်၊ နာနာသဘာဝါနိ၊ စ— ဆက်၊ သမထ ၊ပေ၊ ဒေသိတာနိ၊ ပဗ္ဗ ဗလာနိတိ-ကား၊ ဥပတ္ထမ္ဘနဋ္ဌေန—သမ္မယုတ်တရားတို့ကို ထောက်ပံ့တာဘ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောအားဖြင့်၊ ဝါ- တနည်း၊ အကမ္မိယဋ္ဌေန - ဆန့်ကျင်ဖက် တရားတို့က မလှုပ်ရှားစေအပ်(မလှုပ်ရှားစေနိုင်)သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောအားဖြင့်၊ ကေသင်္ဂါဟာနိ-တပါးတည်းဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ရခြင်းရှိကုန်၏၊ ဝါ- တပါးတည်းဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။ [သမ္မယုတ္တဓမ္မာနံ ဥပတ္ထမ္ဘနကဘာဝေန၊ ပဋိပက္ခေဟိ အကမ္ပိယသဘာဝေန၊— ဋီကာ။] သလက္ခဏေန — မိမိလက္ခဏာအားဖြင့်၊ နာနာသဘာဝါနိ၊ ပေ၊ ဒေသိတာနိ။

သတ္တပေါဇ္ဈင်္ဂါတိ- ကား၊ နိယျာနဋ္ဌေန - သံကိလေသ အဖို့မှ ထွက်မြောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောအားဖြင့်၊ ဝါ-ဝဋ္ဋနှောင်အိမ်မှ ထွက်မြောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောအားဖြင့်၊ ကေသင်္ဂါဟာ-ကုန်၏၊ ဥပဌာနာဒိနာ—အာရုံ၌ ကပ်၍ တည်ခြင်း အစရှိသော[အာဒိပြင့် ဓမ္မဝိစယ ပဂ္ဂဟစသည်ကို ယူ။] သလက္ခဏေန-မိမိ လက္ခဏာအားဖြင့်၊ နာနာသဘာဝါ ၊ပေ၊ ဒေသိတာ၊ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါတိ-ကား၊ ဟေတုဋ္ဌေန-နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သော အကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောအားဖြင့်၊ ကေသင်္ဂါဟော၊ ဒဿနာဒိနာ-နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်း အစရှိသော[အာဒိဖြင့် အဘိနိရောပန စသည်ကို ယူ။] သလက္ခဏေန—ဖြင့်၊ နာနာသဘာဝေါ-၏၊ သမထဝိပဿနာ မဂ္ဂဝသေနေဝ—ဖြင့်ပင်၊ လောကိယ လောကုတ္တရမိဿကော- လောကီ လောကုတ္တရာ ရောအပ်သော၊ ဝါ-လောကီ လောကုတ္တရာနှင့် ရောနှောသော၊ အရိယော-ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသော၊ ဝါ-ကိလေသာ အပြစ်ကင်းသဖြင့် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော၊ အဋ္ဌင်္ဂိကော-ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ မဂ္ဂေါ-ကို၊ ဒေသိတော - ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော—နက်။

အမှာ။ ။ဤပေါဓိပက္ခိယတရားတို့၏ လက္ခဏာစသည်ကို အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ ကျမ်းများ၌ လေ့လာကြပါတော့။

ဣဒ ဘန္တေ ဘိက္ခု အာဝါနံ ခယာတိ-ဟူသော၊ ဣဒံ-ဤစကားတော်ကို၊ ကိမတ္ထံ–အဘယ်အကျိုးငှါ၊(ဓမ္မသေနာပတိနာ-သည်၊) အာရဒ္ဓံ- အပ်သနည်း၊ သာသနဿ-၏၊ပရိယောသာနဒဿနတ္ထံ-အဆုံးကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊(အာရဒ္ဓံ)၊ ဟိ– မှန်၊ တနည်း-ဟိ(ယသ္မာ)–ကြောင့်၊[နောက်၌ တသ္မာရှိသည်။]ကေဝလံ- အရဟတ္တဖိုလ် မဖက်, သက်သက်၊ သာသနဿ – ၏၊ မဂ္ဂေနေဝ – ဖြင့်သာ၊ ပရိယောသာနံ–သည်၊ နဟောတိ - မဟုတ်၊ ပန – အဟုတ်ကား၊ အရဟတ္တ ဖလေန-ဖြင့်၊(ပရိယောသာနံ)ဟောတိ၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ တံ - ထို သာသနာ တော်၏ အဆုံးဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ဒဿေတုံ-ငှါ၊ ဣဒံ-ကို၊ အာရဒ္ဓံ- အပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဟု၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တေဒါနိုတ္တရိယံ ဘန္တေ ကုသလေသု ဓမ္မေသူတိ- ကား၊ ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ ကုသလေသု–အပြစ်မရှိကုန်သော၊ ဓမ္မေသု–တို့၌၊ ဝေ-သို့၊ ယာ အယံ ဒေသနာ-သည်၊(အတ္ထိ)၊ တေ-ဤဒေသနာတော်သည်၊ အနုတ္တရိယံ-မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဂုဏ်ပါတည်း။ [တေဒါနိုတ္တရိယံ ၊ပေ၊ ဓမ္မေသု– သည် နိဂမဝါကျတည်း၊ ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။]

တံ ဘဂဝါတိ-ကား၊ တံဒေသနံ-ထို ဒေသနာတော်ကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အသေသံ-အကြွင်း မရှိအောင်၊ သကလံ-အလုံးစုံ၊ အဘိဇာနာတိ - ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိတော်မူ၏။[တံ ဒေသနံ အရ- ဟောပုံ အခြင်းအရာ, ဟောပုံ အစီ အစဉ်, ဟောထိုက်သော တရား ၃ မျိုးတည်း၊ အသေသံ-အကြွင်း အကျန်မရှိ ဟူရာ၌ အလုံးစုံဟု သိစေလိုရ၍ သကလံဟု ဖွင့်၊ ဋီကာ၌ "သမ္ပုဏ္ဏံ-ပြည့်စုံအောင်၊ အနဝသေသံ- လုံးဝ အကျန်မရှိအောင်"ဟု တနည်းဖွင့်သည်၊ အဘိဝိသေဋ္ဌေန ဉာဏေန ဇာနာတိ။]

ဣဒ ဘန္တေ စ'သည်။ ။တတြိမေ ကုသလာ ဓမ္မာ အစရှိ၍ ကုသိုလ်ဖြစ်ခဲ့သော မောဓိပက္ခိယဓမ္မတို့ကို ပြရာ၌ဖွဲ့နှဲ့၍ ကုသိုလ်မဟုတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို အရာမဟုတ်ပါပဲ အဘယ် အကျိုးငှါ ပြရသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ဣဒ ဘန္တေ၊ပေ၊ဇုဒံ ကိမတ္ထံ အာရဒ္ဓံ" ဟု ကိုယ်တိုင် ဓမ္မာဒနာလျက် "သာသနဿ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ" ဟု အဖြေပေးသည်။

သာသနဿ၊ပေ၊ဒဿနတ္ထံ။ ။သာသနံ နာမ နိပ္ပရိယာယတော (ပရိယာယ် မဟုတ် မုချအားဖြင့်) သတ္တတိ'သ မောဓိပက္ခိယဓမ္မာ၊ တတ္ထ (တို့တွင်) ယေ သမထ ဝိပဿနာ သဟဂတာ ဧတ သာသနဿ အာဒိ၊ မဂ္ဂ ပရိယာပန္နာ- (မဂ်၌ အကျုံးဝင်ခဲ့သော မောဓိပက္ခိယတို့သည်) မဇ္ဈေ၊ ဖလဘူတာ (ဖိုလ်ဖြစ်သော မောဓိပက္ခိယ) ပရိယောသာနံ၊ တံ ဒဿနတ္ထံ၊ တေနာဟ-သာသနဿ ဟိတိ အာဒိ။–ဋီကာ။

တံ ဘဂဝတောတိ-ကား၊ တံဒေသနံ-ကို၊ ဘဂဝတော သည်၊ အသေသံ-ဓမ္မာဝင်၊ အဘိဇာနတော— လသော်၊ (အဘိညေယျံ နတ္ထိ — ၌စပ်)၊ ဥတ္တရိ အဘိညေယျံ နတ္ထိတိ - ကား၊ တဒုတ္တရိ - ထို ဘုရားရှင် သိတော်မူအပ်သော ဒေသနာထက် အလွန်၊ အဘိဇာနိတဗ္ဗံ—သိထိုက်သော ဒေသနာသည်၊ နတ္ထိ။ [ထိုကို အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် ပြလိုခြင်း "အယံ နာမ ဣတော" စသည်မိန့်။] ယံ— အကြင်အရာကို၊ (ဓမ္မပုဂ္ဂလဖြစ်သော ပရမတ် ပညတ်ကို)၊ ဘဂဝါ- သည်၊ နဇာနာတိ- မမူ၊ ဣတော- ဤ ဘုရားရှင် သိတော်မူအပ်သော ဓမ္မပုဂ္ဂလထက်၊ အညော- အခြားသော၊ (အနဘိညတော - မသိအပ်သောအရာသည်)၊ ဓမ္မော ဝါ- ဓမ္မသည်သော်လည်းကောင်း [ပရမတ်ကို ရည်ရွယ်သည်။] ပုဂ္ဂလော ဝါ- ပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်လည်းကောင်း [ပညတ်ကို ရည်ရွယ်သည်။] အယံ နာမ— ဤ မည်သော အရာဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိဣဒံ — ဤသို့ ညွှန်ပြစရာ ပုဂ္ဂလဓမ္မသည်၊ နတ္ထိ- မရှိတော့။

ယဒဘိဇာနံ အညော သမဏောဝါတိ-ကား၊ ယံ—အကြင် အရာကို၊ တုမှေ ဟိ- အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ အနဘိညာတံ- ထိုးထွင်း၍ မသိအပ်၊ တံ-ထိုအရာကို၊ အညော - အရှင်ဘုရားတို့မှ အခြားသော၊ သမဏောဝါ— သမဏသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဗြာဟ္မဏောဝါ- သည်သော်လည်းကောင်း၊ အဘိဇာနန္တော— လသော်၊ ဘဂဝတာ-ထက်၊ ဘိယ္ယော ဘိညတရော-အထူးသာလွန်သောဉာဏ်ရှိသူသည်၊ အသေ-ဖြစ်ရာပါ၏၊ အဓိကတရပညော-ပိုမြတ်သောလွန်သောဉာဏ်ရှိသူသည်၊ ဘဝေယျ — ပါ၏၊ [ဘိယ္ယော ဘိညတရော အသေကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ယဒိဒံ ကုသလေသု ဓမ္မေသုတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ယဒိဒန္တိ-သည်၊ နိပါတ မတ္တံ-တည်း၊ ကုသလေသု-အပြစ်မရှိကုန်သော၊ဓမ္မေသု-တို့ကြောင့်၊ ဘဂဝတာ-ထက်၊ ဥတ္တရိတရော-သာလွန်သူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ။ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဧတ္ထ- ဤ ကုသလေသု ဓမ္မေသု ဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော-တည်း။ [ဤ ဝါကျများ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပါဠိတော်နှင့် တွဲကြည့်ပါ။]

အသေသံ အဘိဇာနတော။ ။အသေသံ အဘိဇာနနတော ဝေ (သိတော်မူခြင်းကြောင့်ပင်)ဥတ္တရိ ဥပရိ အဘိညေယျံ နတ္ထိ၊ ဣတောတိ ဘဂဝတာ အဘိညာတတောာ၊ အညော ပရမတ္ထဝသေန ဓမ္မော ဝါ ပညတ္တိဝသေန ပုဂ္ဂလော ဝါ အယံ နာမ၊ ယံ ဘဂဝါ နဇာနာတိတိ ဣဒံ နတ္ထိ နဥပလဗ္ဘတိ (ကသ္မာ) သမ္ဗသေဝ သမ္ဗဒေဝ တုမှေဟိ အဘိညာတတ္တာ။

မှတ်ချက်။ ။"တံ ဘဂဝတော အသေသ မဘိဇာနတော ဥတ္တရိ အဘိညေယျံ နတ္ထိ"ဟူသောပါဠိတော်၌ ဘဂဝတောကို အဘိညေယျံ၌ သမ္ဗန်+သမ္ဗန္ဓိ (သို့မဟုတ်) ကတ္တား ကတ္တိ စပ်၊ အဘိဇာနတော၌ လက္ခဏဝန္ဓ+လက္ခဏစပ်၊ အဘိဇာနတော၌ အန္တပစ္စည်း လက္ခဏာကတ္တားဟော"အဘိဇာနနတော"ဟူသောဋီကာအလို"ဟိတ်" အနုက်ဟောတည်း။

ဣတိ – သို့၊ ဘဂဝါ – သည်သာ၊ ကုသလေသု၊ ဓမ္မေသု- ကြောင့်၊ အနုတ္တရော-အမြတ်ဆုံးပါတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒသောန္တော- ပြလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ) ဘန္တေ-ရှင်း၊ ဣမိနာပိ ကာရဏေန-ကြောင့်လည်း၊ အဟံ၊ ဘဂဝတိ- မြတ်စွာဘုရား(အပေါ်)၌၊ ဝေ–သို့၊ ပသန္နော – ပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဒီပေတိ – ပြ၏၊ ဣတောဘာ-ဤကုသလဓမ္မဒေသနာမှ၊ ပရေသု–နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ အပရံ ပနာတိ အာဒီသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ဝိသေသမတ္တမေဝ - ထူးရာမျှကိုသာ၊ ဇဏ္ဍယိသောမ-ဖွင့်ကုန်တော့မည်၊ ပုရိမဝါရသဒိသံပန- ရှေဝါရနှင့်တူသော စကားရပ်ကိုကား၊ ဝုတ္တနယေနေဝ–ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ– သိပါတော့။

အာယတန ပဏ္ဏာတ္တိဒေသနာအမှတ်

၁၄၆။ အာယတနပဏ္ဏာတ္တိသုတိ-ကား၊ အာယတန ပညာပနာသု- အာယတနတို့ကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းတို့၌၊ ဝါ-အာယတနတို့ကို ပညတ်ခြင်းတို့၌၊ ("ဓမ္မံ ဒေသေတိ"ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဣဒါနိ - ၌၊ တာ အာယတန ပညတ္တိယော - ထိုအာယတန ပညတ်တို့ကို၊ (ထိုအာယတန နာမည်တို့ကို)၊ ဒသေန္တော-သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဆယိမာနိ ဘန္တေတိ အာဒိ -အစရှိသောစကားကို၊ (ထေရော)အာဟ၊ ပန–ဆက်၊ သော အာယတနကထာ–ဤ အာယတနကထာကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ–၌၊ ဝိတ္ထာရေန–အကျယ်အာ ဖြင့်၊(ယော) ကထိတော–အပ်ပြီ၊ တေန– ကြောင့်၊ (ထိုအာယတနကထာ၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဝယ် အကျယ်ဆိုအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ တံ–ထိုအာယတနကထာကို၊နဝိတ္ထာရယိဿာမ-မချဲ့ကုန်တော့အုံ၊(ချဲ့တော့မည် မဟုတ်)၊ တသ္မာ–ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထိုဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ–ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်၊ သာ–ထို အာယတနကထာကို၊ ဝိတ္ထာရတော–အားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ–ထိုက်၏။

(၅) တေဒါနိတ္ထရိယံ ဘန္တေ အာယတန ပဏ္ဏာတ္တိသုတိ– ကား၊ အာယတနပဏ္ဏာတ္တိသု–တို့၌၊အဗ္ဘန္တရတ္ထိကဗာဟိရဝဝတ္ထာနာဒိဝသေန- အဗ္ဘန္တရက အာယတန,ဗာဟိရအာယတန တို့ကို ပိုင်းခြားခြင်း အစရှိသည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝေ–သို့၊ယာ အယံ

အာယတနပဏ္ဏာတ္တိသု။ ။ပဏ္ဏာတ္တိသု ကို "ပညာပနာသု" ဟု ဖွင့်၍, ဋီကာ၌ "သမ္မောဓေနေသု"ဟု ဖွင့်သည်၊ထို့ကြောင့် ပ+ဉာ ဓာတ်+ကာရိတ် ဏေ+တိပစ္စည်း၊ ဉာ၌ ရှုသ, ဒွေဘော်လာ၍ "ပညတ္တိ" ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ညကို ဏ္ဍာ ပြု။ [ပညာပနံ ပညတ္တိ၊ အာယတနာနံ+ပညတ္တိ အာယတနပညတ္တိ= အာယတနတို့ကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း။] တနည်း–နိဂ္ဂိဟန (ထားခြင်း) အနက်ဟော ပဗုဇ္ဇ, စုရာဒိ ဥပဓာတ်လည်း ရှိသောကြောင့် " အာယတန ပညတ္တိ – အာယတနတို့ကို ဝေနေယျတို့သန္တာန်၌ ထားခြင်း"ဟု သဒ္ဒတ္ထ၊"အာယတန တို့ကို ပညတ်ခြင်း"ဟု အဓိပ္ပါယတ္ထ ပေးပါ။

ဒေသနာ— အကြင်ဟောတော်မူခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေ— ဤဒေသနာတော်သည်၊ အနုတ္တရိယံ— မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဂုဏ်ပါတည်း။ [ရှေးနိဿယဟု "တေ သော, အနုတ္တရိယံ အနုတ္တရာ" ဟု လိန်ပြင်၍ ပေး၏၊ အနုတ္တရိယံသည် နပုံလိန်တည်း၊ တေသည် ဒေသနာကိုစဉ်ရသော်လည်း နောက်ပုဒ်နှင့် လိန်တူအောင် နပုံလိန်ဖြစ်နေသည်။] သေသံ - ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဝုတ္တနယမေव-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်း ရှိသည်သာ။

ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိဒေသနာ အဖွင့်

၁၄၇။ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိသုတိ - ကား၊ ဂဗ္ဘောက္ကမနေသု - ကိုယ်ဝန်သူငယ် အဖြစ်ဖြင့် အမိဝမ်းတို့ သက်ဝင်ခြင်းတို့၌၊ (တနည်း)၊ ဂဗ္ဘောက္ကမနေသု - အမိဝမ်းဝယ် သက်ရောက်ခြင်းတို့၌၊ (ဓမ္မံ ဒေသေတိ-၌စပ်)၊ တာ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိယော-တို့ကို၊ ဒဿေန္တော၊ပေ၊အာဟ၊ တတ္ထ-ထို စတသော ဣမာ ဘန္တေ အစရိယော စကား၊ရပ်၌၊ အသမ္ဘဝေနောတိ - ကား၊ အဘာဝေန - မသိသည်၊ သမ္ဘုဏ္ဍော-တော်ဝေသည်၊ ဟုတ္ဝာ- ၍၊ မာတုကုစ္ဆိ သြက္ကမတိတိ-ကား၊ ပဋိသန္ဓိဝသေန-ဖြင့်၊ ပဝိဿတိ- ဝင်၏၊ ဌာတိတိ- ကား၊ ဝသတိ- နေ၏၊ နိက္ခမတိတိ-ကား၊ နိက္ခမန္တောပိ-ထွက်ပါသော်လည်း၊ (ဖွားမြင်ပါသော်လည်း)၊ အသမ္ဘဝေနော-မသိသည်၊ သမ္ဘုဏ္ဍော-သည်၊ (ဟုတ္ဝာ)ဝ-သာ၊ နိက္ခမတိ-၏၊ အယံ ပဌမာတိ-

---

ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိသု။ ။အဝ + ကမနံ အဝက္ကန္တိ၊ [အဝ + ကမု + တိ။] ဂဗ္ဘော ဘာဝေန + အဝက္ကန္တိ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိ - ကိုယ်ဝန်သူငယ်အဖြစ်ဖြင့် (အမိဝမ်းသို့) + သက်ဝင်ခြင်း။ ဂဗ္ဘသဒ္ဒါ ကိုယ်ဝန်သူငယ် အနက်ဟော၊ ဂဗ္ဘဉ် ဘာဝပ္ပဓာန, ဘာဝ ဓလောပ၊ တနည်း - ဂဗ္ဘော + အဝက္ကန္တိ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိ - အမိဝမ်း၌သက်ဝင်ခြင်း။ ဂဗ္ဘသဒ္ဒါ အမိဝမ်းတိုက် အနက်ဟော။ [ဂဗ္ဘောက္ကမနေသူတိ၊ ဂဗ္ဘဘာဝေန မာတုကုစ္ဆိယံ အဝက္ကမနေသု အရုပ္ပဝေဒေသသု (ဝင်ရောက်ခြင်း)၊ ဂဗ္ဘော ဝါ မာတုကုစ္ဆိသို့ အဝက္ကမနေသု၊-ဋီကာ။]

ပဝိသတိ။ ။ကံ၏ အစွမ်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေ နေသောအားဖြင့် အမိဝမ်း၌ ဖြစ်သည်ကို "သြက္ကမတိ" ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ အမိဝမ်း၌ ဖြစ်သော သတ္တဝါသည် အမိဝမ်းသို့ ဝင်ရောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် "ပဝိသတိ" ဟု ဆိုသည်။ [ပဝိသတိတိ ပစ္စယဝသေန (သတ္တဝါဖြစ်ရန် အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်) တတ္ထ (ထို အမိဝမ်း၌) နိမ္မတ္တောဟော ပဝိသန္တောဝိယ ဟောတိတိ ကတ္တာ ဝုတ္တံ၊—ဋီကာ။]

ဌာတိ, ဝသတိ။ ။ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ အစဉ်အားဖြင့် တည်သည်ကို "ဌာတိ" ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ ခန္ဓာအစဉ် တည်ရှိသောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အမိဝမ်း၌ နေသကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် "ဝသတိ" ဟု ဆိုသည်။ [ဌာတိတိ သန္တာနဋ္ဌိတိယာ ပဝတ္တတိ၊ တယာဘူတော စ တတ္ထ ဝသန္တောဝိယ ဟောတိတိ အာဟ "ဝသတိ" တိ၊—ဋီကာ။]

ကား၊ အယံ - ဤ အမိုဝမ်းသို့ သက်ဝင်ခြင်းသည်၊ [အယံ- ဤသို့ အမိုဝမ်းသို့ ဝင်ရာ, အမိုဝမ်းဌာတည်ရာ, အမိုဝမ်းမှ ဖွားမြင်ရာဟူသော ကာလသုံးပါးတို့ဌာ် မသိသည်ဖြစ်၍ အမိုဝမ်းသို့ သက်ဝင်ခြင်းသည်ဟု ပါဠိတော်ကြည့်၍ အကျယ်ပေးပါ။] ပကတိလောကိယမနုဿာနံ-ပကတိလူတို့၏၊ [ပါရမီမရှိသူ မျှားစွာသော ရိုးရိုး လောကီလူသားတို့၏ - ဟူလို။] ပဌမာ - (ဒေသနာတော် အစဉ် အား ဖြင့်) ရှေးဦးစွာဖြစ်သော၊ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိ-တည်း။

သမ္မဇာနော မာတုကုစ္ဆिं သြက္ကမတိတိ - ကား၊ သြက္ကမန္တော - အမိုဝမ်းသို့ သက်ဝင်လသော်၊ သမ္မဇာနော-သည်၊ အသမ္မုဠှော- မတွေ့ဝေသည်၊ ဟုတ္တာ, သြက္ကမတိ-၏၊ အယံ ဒုတိယာတိ- ကား၊ အယံ - ဤ အမိုဝမ်းသို့ သက်ဝင်ခြင်းသည်၊ [ဤသို့ အမိုဝမ်းသို့ သက်ဝင်သောအခါ၌သာ သိ၍, အမိုဝမ်း၌တည်ရာ အမိုဝမ်းမှ ဖွားမြင်ရာ ဟူသော နှစ်ပါးသော အခါတို့၌ မသိသည် ဖြစ်၍ အမိုဝမ်းသို့ သက်ဝင်ခြင်းသည်၊ ဤသို့ ပါဠိတော်ကြည့်၍ အကျယ်ဆိုပါ။] အသိတိ မဟာဇေဏုနံ-ရှစ်ကျိပ်သော မဟာသေရ်ဖြစ်ကုန်သော၊ သာဝကာနံ-တို့၏၊ ဒုတိယာ – နှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ [ဒေသနာအစဉ်ကို ရည်ရွယ်သည်။] ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိ– တည်း၊ ဟိ- မှန်၊ တေ- ထို အသီတိ မဟာသာဝကတို့သည်၊ ပဝိသန္တာဝ – အမိုဝမ်းသို့ ဝင်ကုန်စဉ်သာ၊ ဇာနန္တိ၊ ဝသန္တာစ – နေကုန်စဉ်လည်း ကောင်း၊ နိက္ခမန္တာစ-ထွက်ကုန်စဉ်လည်းကောင်း၊ နဇာနန္တိ။

အယံ တတိယာတိ-ကား၊ အယံ-ဤ အမိုဝမ်းသို့ သက်ဝင်ခြင်းသည်၊ [ဤ အမိုဝမ်းသို့ သက်ဝင်ရာ , အမိုဝမ်း၌တည်ရာ ဟူသော နှစ်ပါးသော အခါတို့၌ သာ သိသည်ဖြစ်၍, အမိုဝမ်းမှ ဖွားမြင်ရာအခါ၌ မသိပဲ အမိုဝမ်းသို့ သက်ဝင်ခြင်းသည်၊ ဤသို့ အကျယ်ဆို။] ဒ္ဒိန္ဒံ-ကုန်သော၊ အဂ္ဂသာဝကာနံစ-တို့၏လည်း ကောင်း၊ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တာနဉ္စ - ပစ္စေကဗုဒ္ဓါလောင်းတို့၏ လည်းကောင်း၊ တတိယာ–သော၊ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိ–တည်း၊ တေ–ထို အဂ္ဂသာဝက, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ လောင်းတို့သည်၊ (ပါပုဏန္တိ - ၌စပ်)၊ ကမ္မဇေဟိ – ကံကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါတေဟိ–လေတို့သည်၊ (ခိတ္တာ-၌စပ်)၊ အဓောသိရာ– အောက်၌ ဦးခေါင်း ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍၊ (ဦးခေါင်း ဇောက်ထိုးဖြစ်၍)၊ ဥဒ္ဓံပါဒါ – အထက်၌ ခြေထောက်ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ (ခြေထောက် မိုးမျှော်၍)၊ အနေကသတပေါရိယေ–တရာမကသော တရပ်တသူ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ (လူ၏အရပ် အတိုင်း အတာ တရာမကရှိသော)၊ [လူတယောက်၏အရပ်ကို ငါးပေနှုန်းဖြင့် တွက်လျှင် ပေပေါင်း ငါးရာကျော် ရှိသည်။] ပပါတေ-ချောက်၌၊ (ခိတ္တာ) ဝိယ - ပစ်ချ အပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ယောနိမုခေ - ယောနိဝ၌ (အမိ၏ ပဿာဝမဂ်ဝ၌-ဟူလို။) ခိတ္တာ – ပစ်ချအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ တာဌ္ဌိဂ္ဂဠေန - သံကောက်ပေါက်ဖြင့်၊

ဟတ္ထိ-ဆင်တို့သည်၊ (နိုက္ခမန္တိ) ဝိယ- ထွက်ကြရသကဲ့သို့၊ [ရှေးနိဿယ၌ တာဌ ဆိုဂုဏ်ဌေန- ဖြင့်၊ ဟတ္ထိ - ကို၊ နိုက္ခမမာနာဝိယ – ထွက်စေကုန်သကဲ့သို့၊ ဤသို့ ပေး၏။] သမ္ဘာဝေန- ကျဉ်းမြောင်းသော၊ ယောနိမုခေန- ဖြင့်၊ နိုက္ခမမာနာ— ထွက်ကြရကုန်လျက်၊ အနန္တံ – အဆုံးမရှိသော၊ ဒုက္ခံ – သို့၊ ပါပုဏာတိ ကိရ- ရောက်ကြရကုန်သတဲ့။

တေန-ကြောင့်၊ နေသံ-ထို အဂ္ဂသာဝကာ, ပဇ္ဇေကပုဒ္ဓါလောင်းတို့၏၊ (သမ္ဗဇာနတာ-ဌ်စပ်)၊ မယံ၊ နိုက္ခမာ- အမိဝမ်းမှ ထွက်ကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ကုန်၏၊ [နိုက္ခမာ+အမှ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ပါ။] တနည်း၊ မယံ, နိုက္ခမမှာ-အမိဝမ်းမှ ထွက်နေကုန်ပြီ၊ [နိ+ ကမု+ဟိ,ယတ္တနိ မှ ဝိဘတ်ဟု ကြံပါ။] ဣတိ- သို့၊ သမ္ဗဇာနတာ— သိသူ၏အဖြစ်သည် (သိခြင်းသည်)၊ နဟောတိ၊ စ - ဆက်၊ ဧဝံ — သို့၊ ပူရိတ ပါရမိနံ—ဖြည့်အပ်ပြီးသောပါရမီ ရှိကုန်သော၊ သတ္တာနံပိ-တို့၏သော်မှလည်း၊ [ပိ သဒ္ဒါ သမ္ဘာဝနာ၊ ထိုပိဖြင့် "အပူရိတပါရမိနမ္ပိ" ဟု ဂရဟာပြု။] ဧဝ ရူပေ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဌာနေ-အရာ၌၊ မဟန္တံ-ကြီးသော၊ ဒုက္ခံ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်သေး၏၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေးမြော်၊ ဂဇ္ဘာဝါသေ- အမိဝမ်းဝယ် နေရခြင်း၌၊ နိပ္ပီဠိတုံ— ငြိုးငွေ့ခြင်းငှါ၊ အလမေဝ- သင့်လျော်သည်သာ၊ ဝိရဇ္ဇိတုံ— မတပ်မက်ခြင်းငှါ၊ အလံ-သင့်လျော်သည်သာ၊ [ရှေးပုဒ်မှ ဧဝသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ယူ၍ ပေးသည်။]

အယံ စတုတ္ထောဘိ-ကား၊ အယံ-ဤ အမိဝမ်းသို့ သက်ဝင်ခြင်းသည်၊ [အယံ-ဤ အမိဝမ်းသို့ သက်ဝင်ရာ, အမိဝမ်း၌တည်ရာ, အမိဝမ်းမှ ဖွားမြင်ရာဟူသော သုံးပါးသောအခါတို့၌ သိသည်ဖြစ်၍ အမိဝမ်းသို့ သက်ဝင်ခြင်းသည်၊ ဤသို့ ပါဠိတော်ကြည့်၍ အကျယ်ဆိုပါ။] သဗ္ဗညူ ဗောဓိသတ္တာနံ — သဗ္ဗညူ ဘုရားလောင်းတို့နှင့်၊ ဝသေန - စပ်သဖြင့်၊ စတုတ္ထော - သော၊ ဂဇ္ဘာဝက္ကန္တိ- တည်း၊ ဟိ-မှန်၊ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တာ-တို့သည်၊ မာတုကုစ္ဆိသို့ - အမိဝမ်း၌၊ ပဋိသန္ဓိ — ကို၊ ဂဏှန္တာပိ – ယူကုန်စဉ်လည်း၊ ဇာနန္တိ- သိကုန်၏၊ တတ္ထ - ထို အမိဝမ်း၌၊ ဝသန္တာပိ-နေကုန်စဉ်လည်း၊ ဇာနန္တိ၊ နိုက္ခမန္တာပိ–အမိဝမ်းမှ ဖွားမြင်ကုန်စဉ်လည်း၊ ဇာနန္တိ။

စ-ဆက်၊ နိုက္ခမနကာလေပိ- အမိဝမ်းမှ ဖွားမြင်ရာအခါ၌လည်း၊ ဧတေ-ထို သဗ္ဗညုဘုရားအလောင်းတို့ကို၊ ကမ္မဇေါ ဟော — တို့သည်၊ ဥဒ္ဓံပါဒေ—အထက်၌ ခြေထောက် ရှိသည်တို့ကို၊ အဓော သိရေ - အောက်၌ ဦးခေါင်းရှိသည်တို့ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ခိပိတုံ-ပစ်ချခြင်းငှါ၊ နဿကြောန္တိ-ကုန်၊ [ကမ္မဇလေတို့၏ ထိုအနေ အထားအားဖြင့် မဖြစ်ခြင်းကိုပင် "ခိပိတုံ နဿကြောန္တိ" ဟု ဆိုသည်။] ဒွေ ဟတ္ထေ-တို့ကို၊ ပသာရေတ္တာ-ဆန့်တန်း၍၊ အက္ခိနိ-မျက်လုံးတို့ကို၊ ဥမ္မီလေတ္တာ-ဖွင့်၍၊ ဌိတာဘာဝ—ရပ်ကုန်လျက်သာ၊ (ဟုတ္တာ)၊ နိုက္ခမန္တိ။

ဘဝဂ္ဂံ—ဘဝင်္ဂ်ကို၊ ဥပါဒါယ—အစပြု၍၊ အဝိစိအန္တရေ- အဝီစိအဲ့ကြား၌၊ သမ္ဘည္ဟေတာ-ဘီသတ္တေ- တို့ကို၊ ဌပေတ္ဝာ — ချန်ထား၍၊ အ၎ညော- သမ္ပည္ဟေ ဟောဘီ သတ္တတို့မှ အခြားသော၊ တီသု ကာလေသု - တို့၌၊ သမ္မဇ္ဇာနောနာမ — သိသူ မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ တေနေဝ- ကြောင့်ပင်၊ နေသံ- ထို သမ္ပည္ဟာရုံးအလောင်း တို့၏၊ မာတုကုစ္ဆိ -သို့၊ သြက္ကမနကာလေစ—သက်ဝင်ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ နိက္ခမနကာလေစ-၌လည်း၊ ဒသသဟဿီ လောကဓာတု - တသောင်း အတိုင်း အရှည်ရှိသော လောကဓာတ်သည်၊ ကမ္မတိ—တုန်လှုပ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ တ္ထေ-ဤ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိ ဒေသနာ၌၊ သေသံ ကြင်းသောပုံ၏အပေါင်းကို၊ ဝုတ္တ နယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အာဒေသနုဝိဓာဒေသနာ အဖွင့်

၁၄၇။ အာဒေသန ဝိဓာသူတိ - ကား၊ အာဒေသန ကောဋ္ဌာသေသု- သူတပါး၏ စိတ်ကို ညွှန်ပြကြောင်း အဖို့အစုတို့၌၊ (ဓမ္မံ ဒေသေတိ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဣဒါနိ- ၌၊ တာ အာဒေသနဝိဓာ-ထို ညွှန်ပြကြောင်း အဖို့အစုတို့ကို၊ ဒဿေန္တော-သည် (ဟုတ္ဝာ)၊ စတသော ဣမာတိ အာဒိ -ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ နိမိတ္တေန အာဒိသတိတိ — ကား၊ အာဂတ နိမိတ္တေန — ရောက်လာခြင်းဖြင့် ကောက်ယူထိုက်သော အတိတ် နိမိတ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဂတနိမိတ္တေန — သူတပါး၏ သွားခြင်းဖြင့် ကောက်ယူထိုက်သော အတိတ် နိမိတ်ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဋ္ဌိတနိမိတ္တေနဝါ-မိမိအနီး၌ တည်ရှိနေခြင်းဖြင့် ကောက်ယူထိုက်သော

အာဒေသန ဝိဓာသု။ ။ပရသဒ္ဓါ အာဒိသတိ ဟောတိတိ အာဒေသနာနိ= သူတပါး၏စိတ်ကို ညွှန်ပြကြောင်း နိမိတ်စသည်တို့၊ [အာ+ဒိသ+ယု။] ယထာ ဥပန္ဓိတ နိမိတ္တာဒီနိ (အကြင်အကြင် ထင်လာသော နိမိတ်စသည်တို့)၊ [အာဒိဖြင့် ပါဝင်ခြင်းကို ရှေးသော မနုဿသဒ္ဒ, ဝိတက္ကဝိမ္ဘာရသဒ္ဒ စသည်ကိုယူပါ။] တာနိဝေ- ထို အာဒေသနာတို့သည်ပင် + အညမညဿ အသံကိုဏ္ဍရှုပေန (တပါးနှင့် တပါး မရောသော သဘောအားဖြင့်)၊ ဒ္ဝိတက္ကာ အာဒေသနဝိဓာ - မည်၏။ [ဝိဓသဒ္ဒါ ကောဋ္ဌာသအနုက်ဟော၊— ဋီကာ။]

နိမိတ္တေန ။ ။ နိမိတ္တအရကို ပြလိုမူ "အာဂတနိမိတ္တေန , ဂတနိမိတ္တေန , ဋ္ဌိတနိမိတ္တေန" ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုတွင် အာဂတနိမိတ်ဟူသည် အတိတ်နိမိတ် မေးလာသူ (မမေးသော်လည်း မိမိကညွှန်ပြလိုသူ) နှင့် မိမိ၏ အနီးအပါးသို့ ရောက်ရှိလာသော အတိတ်နိမိတ် အမှတ်အသားတည်း၊ ဂတနိမိတ်ဟူသည် နိမိတ်မေးလာသူ၏ (မိမိ ညွှန်ပြလိုသူ၏) သွားခြင်း အမူအရာ ဖြစ်သော အမှတ်အသား တမျိုးတည်း၊ ဋ္ဌိတနိမိတ်ဟူသည် မိမိ၏အနီး၊အပါးနှင့်တည်ရှိသော နိမိတ်မေးလာသူ၏ရုပ်ခြင်းစသော အမှတ်အသားတည်း။

အတိတ် နိမိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣဒံနာမ—ဤ မည်သော အခြင်းအရာသည် (ဤ)မည်သော အကျိုးသည်)၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကထေတိ-ပြောပြ၏။

တတြ—နိမိတ္တေန အာဒိသတိ ဟူသော ထိုစကားရပ်၌၊ ဣဒံ - ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝတ္ထု-တည်း၊ ကော, ရာဇာ—သည်၊ [တောင်ပိုင်း မဓုရာပြည်ကို အစိုးရသော ပဏ္ဍုမင်း-ဟု အံ—ဦး၊ ၂၊ ၁၃၉ ၌ ဆို၏။] တိယော-သုံးလုံးကုန်သော၊ မုတ္တာ-ပုလဲတို့ကို၊ ဂဟေတ္မာ-ဆုပ်ကိုင်၍၊ ပုရောဟိတံ-ပုရောဟိတ်ကို၊ ပဿိ-မေးပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) အာစရိယ-ဆရာ၊ မေ-၏၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ (လက်ထည်းမှာ)၊ ကိံ-ဘာပါနည်း၊ ဣတိ—ဤသို့ မေးပြီ၊ သော - ထို ပုရောဟိတ်သည်၊ ဣတောစိတောစ-ဤမှ ဤမှလည်း၊ (ဟိုဟိုဒီဒီ)၊ သြလောကေသိ-ကြည့်ပြီ၊ စ— ဆက်၊ တေန သမယေန — ၌၊ ကော - တကောင်သော၊ သရဗူ—အိမ်မြောင်သည်၊ ["ထက်တူ"ဟု လည်း ပေးကြ၏။] မဂ္ဂိကံ - ယင်ကောင်ကို၊ ဂဟေဿာမိ-ဖမ်းယူမည်၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ ပဗ္ဗန္ဓိ-ပြေးလေပြီ၊ ဂဟဏကာလေ - ဖမ်းယူရာအခါ၌၊ မဂ္ဂိကာ-သည်၊ ပလာတာ - ထွက်ပြေး (ပျံသွား) ပြီ၊ သော — ထို ပုရောဟိတ်သည်၊ မဂ္ဂိကာယ-၏၊ မုတ္တာတ္တာ—လွတ်သွားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟာရာဇ-မဟာရာဇာ၊ မုတ္တာ-မုတ္တပါတည်း၊ ဣတိ - သို့၊ အာဟ-သံတော်ဦး တစ်ပြီ။

ဆက်ဦးမည်၊— အတိတ်နိမိတ် ကောက်မှု၌ ကျွမ်းကျင်သူများသည် ထို နိမိတ်သုံးမျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် သူတပါး၏အခန်ခြေအနေကို သောချာစွာ ဟောကိန်းထုတ်နိုင်ကြ၏၊ အင်္ဂါဝိဇ္ဇာ အတတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူများလည်း သူတပါး၏ လက် ခြေ အင်္ဂါ အသံသြဘာနှင့် သွားပုံလာပုံ အမူအရာများကို ကြည့်လျက် ညွှန်ပြတတ်ကြသည်၊ ထို့ကြောင့် အာဂတ ဂတ ဋ္ဌိတ တို့သည် အတိတ် နိမိတ် ကောက်ယူဖို့ရန် အမှတ်အသားများ ဖြစ်ကြသည်။ [အာဂတေန+ဂဟေတဗ္ဗံ နိမိတ္တံ စသည်ဖြင့် မဇ္ဈေလောဒိ တပ္ပုရိသ်ပြု။]

ဣဒံ နာမ ဘဝိဿတိ။ ။ နိမိတ္တေပတ္တသ (ရောက်လာသော နိမိတ်ရှိသူ၏) [လာဘာလာဘဉ္စစ၊။] လာဘာလာဘာဒိ အာဒိသနဝိဓိဒေသနသ— (လာဘ်ရမည် မရမည် စသည် ညွှန်ပြမှု အစီအရင်ကို ပြကြောင်း စကား၏၊) ပဝတ္တတ္တာ ဣဒံ နာမ ဘဝိဿတိတိ ဝုတ္တံ၊—ဒီကာ။ ဤစကားအရ လာဘာလာဘစသည်နှင့် နောက်လာမည့် ဝတ္ထုဟူပါသော မုတ္တာစသော အရာများကို အတိတ်နိမိတ်ကောက်၍ ပြောပြခြင်းလည်း အာဒိသနဝိဓေပင်တည်း—ဟု မှတ်ပါ၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဧဝံဝိ တေ မနောစသည်ဖြင့် ပါဠိတော်၌ သူတပါးစိတ်ကို ပြောပြခြင်း တမျိုးကိုသာ တိုက်ရိုက် ပြထားခြင်းသည် နိဒဿနနည်းမျှ (နမူနာ လောက်မျှ) ဖြစ်သည်-ဟု သိသာပြီ။

မုတ္တာ—မုတ္တာသည်၊ တာဝ ဟောတု—ဖြစ်ပါစေ၊ မုတ္တာ - တို့သည်၊ ကတိ—လယ်လောက်တို့ပါနည်း၊ ဣတိ—မေးပြီ၊ သော - ထိုပုရောဟိတ်သည်၊ ပုန—နောက်ထပ်၊ နိမိတ္တံ— အဘိတ် နိမိတ်ကို၊ သြလောကေသိ - ပြီ၊ အထ — ၌၊ အဝိဒူရေ- အနီး၌၊ ကုဋ္ဌဒ္ဒေါ — ကြက်သည်၊ တိဏ္ဍတ္ထုံ— သုံးကြိမ်၊ သဒ္ဒံ—ကို၊ နိစ္ဆာရေသိ-ထုတ်ပေါ်စေပြီ၊ (တွန်ပြီ)၊ ဗြာဟ္မဏော- သည်၊ မဟာရာဇ - ဇာ၊ တိဏ္ဍသ-သုံးလုံးတို့ပါတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ ပြီ၊ ဧဝံ—သို့၊ ကေစ္စော-သည်၊ အာဂတနိမိတ္တေန—ဖြင့်၊ ကထေတိ-ပြောပြ၏၊ ဧတေ နုပါယေန-ဤနည်းအား ဖြင့်၊ ဂတဋ္ဌိတနိမိတ္တေဟိပိ-တို့ဖြင့်လည်း၊ ကထနံ-ကို၊ ဥဒါတမ္ပိ။

အမနုဿာနန္တိ-ကား၊ ယက္ခပိသာစာဒီနံ- ဘီလူး မြေဘုတ် အစရှိသည်တို့၏ ရသော်လည်းကောင်း၊ ဒေဝတာနန္တိ — ကား၊ စာတုမဟာရာဇိကာဒီနံ - စာတုမဟာရာဇ် အစရှိသော နတ်တို့၏သော်လည်းကောင်း၊ (သဒ္ဒံ-၌စပ်)၊ [ပါဠိတော်၌ ဝိကပ္ပနတ္ထ ဝါ သဒ္ဒါပါသောကြောင့် ''သော်လည်းကောင်း'' ဟု ပေးသည်၊] သဒ္ဒံ သုတ္ဝာတိ - ကား။ အညဿ - အခြားသူ၏၊ စိတ္တံ - ကို၊ ဥတ္ဝာ-သိ၍၊ ကထေန္တာနံ— ပြောဆိုကုန်စဉ်၊ သဒ္ဒံ - ကို၊ သုတ္ဝာ — ကြား၍၊ (အာဒိသတိ-၌စပ်)။

ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒန္တိ- ကား၊ ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရဝသေန-ဇီဝါတာလု အစရှိသည်တို့၏ လှုပ်ရှားကြောင်း ဖြစ်သော ဝိတက်၏ အစွမ်းကြောင့်၊ [ရှေးနိဿယ၌ ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရေန-ဝိတက်၏ ပုံ့ခုန်ခြင်းကြောင့် ဟု ပေး၏၊ ဝသေနလည်း မပါ။] ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော၊ ဝိပ္ပလပန္တာနံ-ယောင်ယမ်း ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သုတ္တပမတ္တာ

ယက္ခပိသာစာဒီနံ။ ။ဟိုက်ဘုရားသခင်ရှေ့ဝ (''ဟိ ''ဟု အသံပြုတတ် = ဟိန်းတတ်သော ဘီလူးများ) ကဏ္ဍပိသာစာဒိ ပိသာစာနံ (ကဏ္ဍ မြေဘုတ်စသော တစ္ဆေ မြေဘုတ်များ) ကုမ္ဘဏ္ဍနာဂ ဒီနဉ္စ (ကုမ္ဘဏ်, နဂါးစသည်များ)၊—ဋီကာ။

ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒံ ။ ။ ဖရောတ်သည် ဗျာပန, စလန အနက်ကို ဟောဂ၏၊ ဤ၌ "ဇိဝှါတာလုစလနာဒိကရဝိတက္ကာ သမုဋ္ဌိတံ သုခုမသဒ္ဒံ''ဟူသော ဋီကာလာ သာဓက စကားကို ထောက်၍ စလန အနက်ကို ယူပါ၊ဝိသေသေန+ဖရတိ တေနာတိ ဝိပ္ဖာရော၊ ဝိတက္ကော+သော + ဝိပ္ဖာရောစာတိ ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရော = ဇိဝှါ တာလု စသည်တို့၏ လှုပ်ရှားကြောင်း ဖြစ်သော ဝိတက်၊ ထို့နောက် ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရဝသေန ဥပ္ပန္နံ သဒ္ဒံကို ကြည့်၍''ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရေန+ ဥပ္ပန္နော + သဒ္ဒေါ ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒေါ''ဟု မရှေ့လောဝိ တပ္ပုရိသ် ပြုပါ။

ဝိပ္ပလပန္တာနံ။ ။ ကဿစိ- အညဿ အဗောဓနတော (တစုံ တရာသော အနက်ကို မသိစေနိုင်ခြင်းကြောင့်) ဝိရူပံ - (ဝေါက်ဝေါက် ပြန်ပြန်) ဝိဝိဓံ ဝါ— (အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ) +ပလပန္တာနံ—ပြောဆိုသူတို့၊ (ယောင်ယမ်းပြောဆိုသူတို့-ဟူလို) ထိုသူကိုသည် များသောအားဖြင့် အိပ်ပျော်နေသူနှင့် မှေလျော့သူများ၌ဖြစ်တတ်ကြ၏၊

ဒိနံ-အိပ်ပျော်နေသူ, မေ့လျော့နေသူ အစရှိသူတို့၏၊ သဒ္ဒံ-အသံကို၊ သုတ္တာတိ-ကား၊ တံသဒ္ဒံ-ထို အသံကို၊ သုတ္တာ- ကြားရ၍၊ (အာဒိသတိ-ဌ္ဌစပ်)၊ ယံ - အကြင် အကြောင်းအရာကို၊ ဝိတက္ကယတော—ကြံစည်သော၊ တဿ — ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သော သဒ္ဒေါ—ထို အသံသည်၊ (ဝိတက္ကဝိပ္ဖါရသဒ္ဒသည်)၊ ဥပ္ပဇ္ဇေ - ဖြစ်ပြီ၊ တဿ-ထို ဝိတက်၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝသေန— စပ်သဖြင့်၊ တေ - သင်၏၊ မနော— စိတ်သည်၊ ဝေမ္မိ-ဤသို့လည်း(ဖြစ်နေ၏)ဤတို-သို့၊ အာဒိသတိ—ညွှန်ပြ၏။

ထို့ကြောင့် "သုတ္တ ပမတ္တာဒိနံ" ဟု သရုပ်ဖော်သည်၊ အာဒိဖြင့် ဝေဒနာ (ရောဂါ ဝေဒနာ လွန်စွာနှိပ်စက်ခံနေရသူ) ဓိတ္တ စိတ္တ (ဘီလူး စသည်တို့ ပူးဝင်းသဖြင့် ပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသူ) စသည်တို့ကို ယူပါ။

မဟာအဋ္ဌကထာဝါဒ။ ။"ဤစကားကို ပြောမည်—ဤသို့ ပြောမည် ဟု ကြံစည်သူ၏ သန္တာန်၌ ဝိတက္ကဝိပ္ဖါရသဒ္ဒ ဖြစ်၏"ဟု မဟာအဋ္ဌကထာ၌ လာသောကြောင့် နိုးနေစဉ် ပကတိအခြေအနေ၌ တည်၍ မယောင်မယမ်းပဲ ပြောဆိုသူတို့၏သန္တာန်၌လည်း တရံတခါ ဝိတက္ကဝိပ္ဖါရသဒ္ဒ ဖြစ်၏ – ဟု သိနိုင်၏၊ ယင်းကို လောကဿ မန္တဇပ (မန္တန်စုပ်သလို လုံ့ရှိစွာ ပြောအပ်သော အသံ) ဟု ဆိုကြ၏၊ယင်းအသံမျိုးကို မဟာအဋ္ဌကထာဝယ် အသောတဝိညေယျတာ (သောတဝိညာဉ်ဖြင့် မကြားနိုင်) ဟု ဆိုသည်။

မှန်၏-ထိုစကားမျိုးကိုပင် ရည်ရွယ်၍"ဝိသတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော လျှာ အာစောက်တို့၏ လှုပ်ရှားခြင်းစသည်ကို ပြုတတ်သော ဝိတက်ကြောင့် ဖြစ်သော သိမ်မွေ့သော အသံကို ဒီဃသောတဖြင့် ကြားရ၍ ညွှန်ပြ၏—ဟူသော စကားကို သုတ္တန် ပါဠိတော်၌ ဆိုသားအပ်သည် " ဟု မူလဋီကာဆရာကလည်း မိန့်ထားပြီ၊ ထိုသို့ ဆိုထားသော်လည်း ထို ဝိတက္ကဝိပ္ဖါရသဒ္ဒသည် အလွန် မသိမ်မွေ့ (မတိုး) လျှင် မိမိ၏ ပကတိနားနှင့် အလွန်နီးကပ်နေသော အခြားသူ၏ နားဖြင့်လည်း ကြားနိုင်၏ ဟု သိနိုင်ပြန်သည်၊ ဤသို့ ဋီကာဆရာ ကောက်ချက်ချသည်။

တဿ ဝသေန ။ ။ တဿ ဝိတက္ကဿ ဝသေန၊ စေတောပရိယညာဏ်နှင့် စပ်သဖြင့်အာဒိသနဝိဓာ ဖြစ်ပေါ်လာသောကြောင့် " တဿ — ထို ဝိတက်၏" ဟု အနက်ပေးပါသည်၊ တချို့ကား " သော သဒ္ဒေါ ဥပ္ပဇ္ဇေ၊ တဿ ဝသေန" ၌ သောသဒ္ဒေါကို ကြည့်၍ " တဿသဒ္ဒဿ - ထို အသံ၏ " ဟု အနက်ဆိုကြ၏၊ ထိုအနက်လည်း မသင့်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း၊ သဒ္ဒဖြင့် တံသမုဋ္ဌာပကစိတ္တ (သဒ္ဒ၏ ဖြစ်ကြောင်း စိတ်) ကို မယူနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊-စကားသံရှိ အစဉ်လိုက်သဖြင့်လည်း ထို အသံ၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကိုသာ ယူနိုင်၍ စိတ်ကို မယူနိုင်သော ကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ "ယံ အတ္ထံ ဝိတက္ကယတော"ကို ကြည့်၍ "တဿ - ထို အနက်အဓိပ္ပါယ် (ထို အကြောင်း အရာ) ၏"ဟု အနက်ဖွင့်ကြသည်မှာလည်း မသင့် ဟု ဋီကာပယ်ထားသည်။

မနောသင်္ခါရာ ပဏိဟိတာတိ-ကား၊ စိတ္တသင်္ခါရာ—စိတ်သည်၊ စီမံပြုလုပ်အပ်သော ဝေဒနာသညာ တို့ကို၊ သုဌုပိတာ — ကောင်းစွာထားအပ်ကုန်ပြီ၊ ဝိတက္ကေသေတိတိ-ကား၊ ဝိတက္ကယိသေတိ – ကြံစည်လိမ့်မည်၊ ပဝေဇ္ဇေသေတိ-ဖြစ်စေလိမ့်မည်၊ ဣတိ—သို့၊ ပဇာနာတိ-သိ၏။ [ဝိတက်၏ ကြံစည်ခြင်း-ဟူသည် ဝိတက်၏ ဖြစ်ခြင်းမျှတည်း-ဟု သိစေလို၍၊ဝိတက္ကယိသေတိကို "ပဝေဇ္ဇေသေတိ" ဟု ဖွင့်သည်။] စ-ဆက်၊ ဇာနန္တော—လသော်၊ အာဂမနေန-စျာန်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ကသိုဏ်းပရိကမ်ဖြင့်၊ ဇာနာတိ၊ ပုဗ္ဗဘာဂေန — မဂ်၏ ရှေအဖို့၌ ဖြစ်သော သမထ ဝိပဿနာဖြင့်၊ ဇာနာတိ။ [ပုဗ္ဗဘာဂအရ ဌီကာ၌ ဝိပဿနာကိုသာ ယူထားသည်။] အန္တောသမာပတ္တိယံ- သမာပတ် အတွင်း၌ (သမာပတ် အတွင်းက)၊ စိတ္တံ - ကို၊ သြလောကေတွာ — ကြည့်၍၊ ဇာနာတိ။

ပဏိဟိတာ။ ။သင်္ခရိယန္တိ သင်္ခါရာ၊ [သံ+ကရ+ဏ။] မနသာ+သင်္ခါရာ မနောသင်္ခါရာ၊ ဝေဒနာသညာကို ပဓာနအားဖြင့် ကောက်၊ ပဏိဟိတာတိ ပုရိမပရိဗန္ဓ ဝိနယေန (ရှေးခို ဖြစ်သော နှောက်ယှက်တတ်သော နိဝရဏ ဘေးရန်တို့ကို ပယ်ရှားခြင်းအားဖြင့်)၊ ပဓာနဘာဝေန (ပ၏အဖွင့်) +နိဟိတာ ဌပိတာ၊ – ဋီကာ။ ဤ၌ ပဓာနဘာဝေန နိဟိတာအရ မနောသင်္ခါရာ၌ ပဓာန (အရေးပါဆုံး) ဖြစ်သော ဝေဒနာ သညာကိုသာ ယူထားသည်ကို သတိပြုပါ။

ပဝေဇ္ဇေသေတိတိ ပဇာနာတိ။ ။[ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။]ယထာ ဇုမသေ ၊ပေ၊ ဝိတက္ကေသေတိတိ-သည် ပဇာနာတိ၏ အာကာရတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ပဇာနာတိ" သို့ ပြန်၍ စပ်ဖို့ရန် "ပဝေဇ္ဇေသေတိ" နောင် ပဇာနာတိ ပုဒ်ကို အဋ္ဌကထာ ဆောင်ယူထားသည်။ [ပဇာနာတိတိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တ ပဒသမ္ဘန္ဓ ဒဿနဝသေန (ရှေနှာ၌ ဆိုထားအပ်သော ပုဒ်၌ စပ်ရန် ညွှန်ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) အာနေတိ။—ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ဤအာဂမန်,ပုဗ္ဗဘာဂ နှစ်မျိုးဖြင့်-သိခြင်းမှာ ဈာန်ရပြီးသူ မဂ်ရပြီးသူက အခြား သမထဝိပဿနာအလုပ် အဝေးထုတ်နေသူကို မြင်၍ ဤနည်းအားဖြင့် အားထုတ်လျှင် မည်သည့်ဈာန် မည်သည့်မဂ်ကို ရလိမ့်မည် ဟု (အတိုဘ,ဉ်မပါပဲ) အနုမာနနည်းဖြင့် သိခြင်းတည်း၊ သမာပတ်အတွင်းကစိတ်ကို ကြည့်၍ သိခြင်းကား အတိုဘ,ဉ် မပါပဲ မဖြစ်နိုင်။

ပုဗ္ဗဘာဂေန ။ ။ ပုဗ္ဗဘာဂ အရ ဤအဋ္ဌကထာ အလို သမထ ဝိပဿနာကို ယူရ၏၊ သို့ရာတွင်ဋီကာ၌ " ပုဗ္ဗဘာဂေနာတိ မဂ္ဂသ သမ္ဘပုဗ္ဗဘာဂေန ဝိပဿနာ ရမ္ဘေန-"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဝိပဿနာကိုသာ ယူသင့်၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် "ပုဗ္ဗဘာဂေန ဇာနာတိ နာမ သမထ ဝိပဿနာယ အာရဒ္ဓါယေဝ"၌ သမထဝိပဿနာယဝယ် သမထ ပုဒ် ဝိဟာန်တူသည်၊ အံ - ၆ - ၂ ၊ ၁၅၃ ၌ ပထမဝိပဿနာယ ဟု တွေ့ရ၏၊ ယင်းပါဠိသည်သာ ဤဋီကာနှင့် ညီဖွယ်ရှိသည်။

[ထိုသုံးမျိုးကို အကျယ်ချဲ့လိုက်၍ "အာဂမနေန ဇာနာတိ နာမ" စသည်မိန့်။] အာဂမ့နေန ဇာနာတိ နာမ-မည်သည်၊ ကသိဏပရိကမ္မကာလယေဝ-ကသိုဏ်း ပရိကမ်ကို စီးဖြန်းရာ အံ့ခါ၌ပင်၊ (ဇာနာတိ-၌ စပ်)၊ ယေနာကာရေန- အကြင်-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သေ-ဤသူသည်၊ ကသိဏ်ဘာဝနံ-ကသိုဏ်းဘာဝနာကို၊ အာရဒ္ဓေါ– အားထုတ်ပြီ၊ (တေနာ ကာရေန – ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊)- ပဌမဇ္ဈာနံ ဝါ – ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိယောဝါ-တို့ကို သော်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗတ္တေယ္ယတိ-ဖြစ်စေနိုင်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနာတိ။

-ပဌမ္ဘာဂေန ဇာနာတိနာမ-မည်သည်၊ သမထ ဝိပဿနာယ-ကို၊ အာရဒ္ဓါ ယေဝ–အားထုတ်အပ်သော်သာ(အားထုတ်အပ်ရာ အခါ၌ပင်) [ဤမှနောက်၌ ဇာနာတိကို တွေ့ရ၏, ပိုဟန်တူသည်၊ အာဂမနေန၏ အကျယ်၌ မပါ၊]။] ယေနာကာရေန–ဖြင့်၊ သေ-သည်၊ ဝိပဿနံ-ကို၊ အာရဒ္ဓေါ-ပြီ၊ (တေနာ ကာရေန–ဖြင့်၊) သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ဝါ–ကိုသော်လည်း၊ နိဗ္ဗတ္တေယ္ယတိ၊ပေ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ ဝါ – ကိုသော်လည်း၊ နိဗ္ဗတ္တေယ္ယတိ၊ ဣတိ–သို့၊ ဇာနာတိ။

အနေန သမာပတ္တိယံ-၌၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဩလောကေတ္မာ-၍၊ ဇာနာတိ နာမ-မည်သည်၊ ယေနာကာရေန - ဖြင့်၊ ဣမဿ – ဤသူ၏၊ မနောသင်္ခါရာ - တို့ကို၊ သုဒ္ဓပိတာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ ဣမ်ဿနာမ - ဤမည်သော၊ စိတ္တဿ-၏၊ အနန္တရာ– အခြားမဲ့၌၊ [အဝိတက္ကာ အဝိစာရ သမာဓိဈာန်မှ ထရာအခါကို ဆိုလိုသည်။] ဣမံ နာမ – သော၊ ဝိတက္ကံ – အကြံကို၊ ဝိတက္ကေယ္ယတိ - ကြံစည်လိမ့်မည်၊ (တေနာကာရေန-ဖြင့်) ဣတော-ဤသမာပတ်မှ (အဝိတက္ကာ အဝိစာရ သမာဓိ ဈာန်မှ)၊ ဝုဋ္ဌိတဿ - ထပြီးသော၊ တေဿ – ဤသူ၏၊ သမာဓိ-သည်၊ ဟာန ဘာဂိယော ဝါ – ဆုတ်ယုတ်ခြင်း အဖို့ရှိသည်သော်လည်း၊ ဘဝိဿတိ၊ ဌိတိ ဘာဂိယော ဝါ-တည်တံ့ခြင်း အဖို့ရှိသည်သော်လည်း၊ (ဘဝိဿတိ)၊ ဝိသေသ ဘာဂိယော ဝါ-အထက်တရားလူးဟူသော အဖို့ရှိသည်သော်လည်း၊ (ဘဝိဿ တိ)၊ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယောဝါ–ကိလေသာ အတုံးအခဲကို ဖောက်ခဲ့နိုင်သော အဖို့ ရှိသည်သော်လည်း၊ (ဘဝိဿတိ)၊ အဘိညာယော ဝါ- တို့ကိုသော်လည်း၊ နိဗ္ဗတ္တေယ္ယတိ၊ ဣတိ ပဇာနာတိ။

တတ္ထ-ထိုသို့သူတပါး၏စိတ်ကို သိရာ၌၊ [ရှေဝါကျရှိ-ကြိယာကို စွဲသည်။] (တနည်း)၊ တတ္ထ-ထို သူတပါးစိတ်ကို သိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ["ပုထုဇဉာနော စေတောပရိယညာဏလာဘီ" စသော နောက်စကားကို မျှော်ပေးသည်။]

ဇာတ္ထ။ ။ကိ ပနိဒံ စေတောပရိယညာဏံ ပရသ စိတ္တံ ပရိဇာနိတုံ (ပိုင်းခြားရန်) ဇာနနန္တံ ဇုဋ္ဌိစိတ္တဘာဝတော (တန်ခိုးရှိသော စိတ်ဖြစ်သောကြောင့်) အဝိသေသတော (အထူးမမ , သာမညအားဖြင့်) သဗ္ဗေသမ္ပိ စိတ္တံ ဇာနာတီတိ (သိနိုင်သလား ဟု ဓမ်းလျှင်) , နော (မသိနိုင်) ၊ ဣတိ ဒဋ္ဌေသဒ္ဓနာ "တတ္ထာ" တိ အာဟ၊– ဋီကာ။

စေတောပရိယဉ္စာဏလာဘီ-စေတောပရိယဉ္စာဏ်ကို ရခြင်းရှိသော၊ ပုထုဇဉ်နော-သည်၊ ပုထုဇဉ်နာနံယေဝ-တို့၏သာ၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဇာနာတိ၊ အရိယာနံ-တို့၏၊ (စိတ္တံ-လောကုတ္တရာစိတ်ကို) နဲ(ဇာနာတိ) နိုင်၊ အရိယေသုပိ-တို့တွင်လည်း၊ ဟေဋ္ဌိမော ဟေဋ္ဌိမော—အောက်အောက်၌ ဖြစ်သော အရိယာသည်၊ ဥပရိမဿ ဥပရိမဿ-အထက်အထက်ဖြစ်သော အရိယာ၏၊ စိတ္တံ နဇာနာတိ၊ ပန-အနုယ၊ ဥပရိမော-သည်၊ ဟေဋ္ဌိမဿ-၏၊ (စိတ္တံ)ဇာနာတိ။

စ-ဆက်၊ ဧတေသု-ဤအရိယာတို့တွင်၊ သောတာပန္နော-သည်၊ သောတာ ပတ္တိ ဖလသမာပတ္တိ - ကို၊ သမာပဇ္ဇတိ - ဝင်စား၏၊ပေ၊ ဥပရိမော-အထက်၌ ဖြစ်သော အရိယာသည်၊ ဟေဋ္ဌိမံ-အောက်၌ဖြစ်သော သမာပတ်ကို၊ နဲ သမာ ပဇ္ဇတိ - မဝင်စား၊ ဟိ-မှန်၊ တေသံ - ထိုအရိယာတို့၏၊ ဟေဋ္ဌိမာ ဟေဋ္ဌိမာ— အောက် အောက်၌ ဖြစ်သော၊ သမာပတ္တိ-သည်၊ တတြုပ ပတ္တိယေဝ-အောက် အောက် အဆင့်၌ဖြစ်သည်သာ၊ ဟောတိ၊ တယော တံ ဟောတီတိ-ကား၊ ဤနံ-ဤ သူတပါးစိတ်ကို ညွှန်ပြခြင်းသည်၊ ဝါ-ညွှန်ပြအပ်သော သူတပါးစိတ်သည်၊

နဲ အရိယာနံ။ ။ စေတောပရိယအာသိညာဉ်ရ ပုထုဇဉ်သည် မိမိတို့အချင်းချင်း ပုထုဇဉ်၏စိတ်ကိုသာ သိနိုင်၍, အရိယာတို့၏စိတ်ကို မသိနိုင်၊ "အရိယာတို့၏စိတ်" ဟူသည် လောကုတ္တရာစိတ်တည်း၊ မသိနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းမှာ—မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်ကို မရခြင်းကြောင့်တည်း၊ [ယေန စိတ္တေန တေ အရိယာနာမ ဇာတာ၊ တံ လောကုတ္တရ စိတ္တံ နဲ ဇာနာတိ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာဝတော၊— ဋီကာ။] ထို့အတူပင် အောက်အောက် အရိယာများလည်း အထက်အထက် အရိယာများ၏ မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်ကို မရသေး သောကြောင့် မသိနိုင်ကြ။

ဥပရိမော ပန ဟေဋ္ဌိမဿ။ ။အထက်အထက် အရိယာသည် အောက်အောက် သမာပတ်ကို မဝင်စားသောကြောင့် အောက်အောက် အရိယာ၏ လောကုတ္တရာ စိတ်ကို သိနိုင်သလားဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ " ဥပရိမော ပန ဟေဋ္ဌိမဿ ဇာနာတိ" ဟု မိန့်၊ အောက်အောက် သမာပတ်ကို မဝင်စားသော်လည်း ရရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် သိနိုင်သည်-ဟူလို။

ဇာနာတိ။ ။" ဥပရိမော ဟေဋ္ဌိမံ နဲ သမာပဇ္ဇတိ" တိ ဝတ္ထာ တိဏ္ဍ ကာရဏာ မာဟ "တေ သဒ္ဒိတ်" အာဒိ၊ တေသံတိ အရိယာနံ၊ ဤဋီကာအလို"ကသ္မာ-ကြောင့်၊ နဲ သမာပဇ္ဇတိ-နည်း၊ ဟိ (ယသ္မာ-ကြောင့်)၊ တေသံ-တို့၏၊ ဟေဋ္ဌိမာ၊ပေ၊ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နဲ သမာပဇ္ဇတိ"၊ ဤသို့ပေးပါ၊ လွယ်အောင် ဒဋ္ဌိပေးလိုက်သည်။

တတြုပပတ္တိယေဝ။ ။အရိယာတို့သည် မိမိအဆင့်နှင့်လျော်သော သမာပတ်ကို သာ ဝင်စားကြ၏၊ ဥပမာ-သကဒါဂါမ်သည် ဒေသာတာပတ္တိဖလ, သကဒါဂါမိဖလ သမာပတ်နှစ်မျိုးလုံး ရရှိပြီးသော်လည်း သကဒါဂါမိဖလသမာပတ်ကိုသာ ဝင်စား တော့၏၊ ထို့ကြောင့် သောတာပန်အဆင့်မှ သကဒါဂါမ်အဆင့်သို့ ရောက်သွားသော

ဧကံ သေနေ-တခုသော အဖို့အားဖြင့်၊ ဝါ-စင်စစ်အားဖြင့်၊ တဏှာ- ထို ညွှန်ပြ အပ်သည့်အတိုးသားဟောတိ၊ ဟိ-မှန်၊ စေတောပရိယဉာဏဝေသေန-စေတော ပရိယ ဉာဏ်၏ အကူမ်းဖြင့်၊ ဉာတံ-သိအပ်သောစိတ်သည်၊ အညထာဘာဝီ နာမ— တပါးလောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းရှိသည် မည်သည်(သိထားအပ်သော အခြင်းဘရာမှ တမျိုးတာပုံ ပြောင်းလဲ၍ ဖြစ်ခြင်းမည်သည်)၊ နတ္ထိ၊ သေသံ-ကြွင်း ဧသာ ပုဒ်အပေါင်းကို၊ ပုဂ္ဂိုလဉနေ ဝ-ဖြင့်သာ၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-ယှဉ်စေထိုက်၏။

ဒဿနသမာပတ္တိဒေသနာ အဖွင့်

၁၄၉။ အာတပ္ပမန္ဒာယာတိ အာဒိ—အစရှိသော စကားကို၊ ပြဟ္မစာလေ- ပြဟ္မစာလသုတ်အဖွင့်၌၊ ဝိတ္ထာရိတမေव — ချဲ့အပ်ပြီးသည်သာ။ [ပြဟ္မစာလ ပုဒ်နောင် ဝဏ္ဏနာ ပုဒ်ကိုချေထားသည်-ဟု ဋီကာဆိုသည်။] ပန-ဆက်၊ အယံ- ဤဆိုအပ်လတ္တံကား၊ ဣဒေ— ဤ သမ္မသာဒနီယ သုတ်၌၊ သခ်ေပါ— အကျဉ်း တည်း၊ [“အယံ ပန—ဤ ဆိုအပ်လတ္တံကား” ဟု တပေါင်းတည်းလည်း ပေးနိုင် ၏။] အာတပ္ပန္တိ-ကား၊ ဝီရိယံ-ဝီရိယတည်း၊ တဒေဝ- ထိုဝီရိယသည်ပင်၊ ပဒဟိ တဗ္ဗတော— အားထုတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဓာနံ - ပဓာန မည်၏၊ အနုယုဇ္ဇိတဗ္ဗတော — အဖန်ဖန် အားထုတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနု ယောဂေါ— အနုဃောဂလည်း မည်၏။

အခါ သောတာပတ္တိဖလသမာပတ်သည် ပြိမ်းအေးလေပြီ၊ အထက်အဆင့်သို့ လိုက်ပါ မလာ၊ ဤအဓိပ္ပါယ်ကိုရည်ရွယ်၍ “တတြုပပတ္တိယေဝ-ထိုထို အောက်အောက် အရိုက် အတန့်၌ ဖြစ်သည်သာ” ဟု ဆိုသည်၊ တနည်း— အံဋ္ဌ- ၂၊ ၁၅၁။ အံ ဋီ- ၂၊ ၁၄၀ တို့၏ အဓွန့်ကို ကြည့်၍ “ တတြုပပတ္တိယေဝ — ထိုထို အောက်အောက် အရိယာတို့၌ ဖြစ်သည်သာ”ဟု အနက်ဆိုပါ။

စေတော ပရိယ၊ပေးနဿို။ ။အတိတ်နိမိတ်ကောက်ခြင်း စသည်ဖြင့် သူတပါး၏ စိတ်ကို သိရာ၌ တရံတခါ လွဲမှားနိုင်သည်၊ စေတောပရိယအဘိညာဉ်ဖြင့် သိရာ၌မူ မလွဲမှားနိုင်ဟု ပြလိုခဏ်“စေတောပရိယ၊ပေးနဿို”ဟု ဆိုသည်၊ ကျန်အဘိညာဉ်များ ဤ မိမိဆိုင်ရာကိစ္စကို သိရာ၌လည်း မလွဲမှားနိုင်၊ ဋီကာ၌ “ ဗျာတိစာရောပိ - မသိုရာ၌ ရှေးရှု ပါဝင်လာခြင်း (လွဲမှားခြင်း) သည်လည်း”ဟု မှတ်ပါ၊

အာတပ္ပ။ ။ကောသဇ္ဇ-မှုန်းရိခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သမ္ဘဒ္ဓိ-သော၊ သံကိလေသ ပက္ခံ-ညစ်နွမ်းခြင်းအဖိုဖြစ်သော တရား အပေါင်းကို လည်းကောင်း၊ အာတပ္ပတိ - နှိပ်စက်သောအား, ပယ်ရှားတတ်၏၊ ဣတိ—ကြောင့်၊ အာတပ္ပံ- မည်၏။ [အာ+ ဘူဝါ ဒိ တပ္ပဝေတ်+ဏ။] ဘူဝါဒိ တပ္ပဝေတ်သည် “ဖိ”သာ”အနက်ဟောဟု ခေတ် ကျမ်းဌ ဆိုး၏၊ အပ္ပမာဒံစသော ပုဒ်တပါး၏အနိုးဌ ဖြည့်သောကြောင့် “အာတပ္ပ” အရ ဘုသိုလိစိုရိယကိုလာ ယူပါဟု ဋီကာဆိုသည်။

အပ္ပမာဒန္တိ — ကား၊ သတိအစိုးပြုဝါသံ — သတိနှင့် ကင်းမ်ား မနေခြင်းကို၊ (အနှာယ-ဥ်ပ်စပ်) [ပမဇ္ဇတိ ဟောနာတိ ပမာဒေါ၊ နိ+ပမာဒေါ အပ္ပမာဒေါ = အကျင့် ပဋိပတ်ဌ် မမေ့ကြောင်းသတိ။] သမ္မာ မနသိကာရန္တိ—ကား၊ အနိစ္စ-အနိစ္စဖြစ်သော ခန္ဓာဌ်၊ အနိစ္စန္တိ အာဒိဝသေန - အနိစ္စ အစရှိသည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တံ-ဖြစ်သော၊ ဥပါယမနသိကာရံ- သင့်သော အကြောင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ ဝါ-သင့်သောအကြောင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းကြောင်း

တနည်း။ ။ဘူ, စု, ဒိ တပဓာတ်သည် ဒါဟအနက်ကို ဟောတ်၊ ထို့ကြောင့် ဒိ+ဝါ=ဒိ ယ ပစ္စည်းဖြင့် "တပ္ပတိ - သောင်မြှိုက်တတ်၏" ဟု ဆိုပါ၊ "အာတပ္ပံ" ဌ်ကား ကတ္တားဟော ဏျ ပစ္စည်းတည်း၊ ဤသို့ယူလျှင် ပဒဟိတမ္ဘ အနုယုဇ္ဇိတမ္ဘ ပုဒ်တို့ဌ် တမ္ဘ ပစ္စည်း၏ ကတ္တားဟောအဖြစ်ကို အလိုရှိသိုက်ခဲသောကြောင့် ပဓာနံအနုယောဂေါ တို့၏ ကတ္တုသာဓန ဖြစ်သင့်ကြောင်းကို အာတပ္ပသဒ္ဒါဖြင့် ဥပမာပြသော ဋီကာနှင့် လျော်ပေလိမ့်မည်။

မှန်၏— အာတပ္ပံ ပဓာနံ အနုယောဂေါ သုံးပုဒ်လုံးပင် ဗိရိယကို အရကောက်ရ၏၊ ပဒဟိတမ္ဘတော အနုယုဇ္ဇိတမ္ဘတောတို့သည် ပဓာနံ အနုယောဂေါပုဒ်တို့၏ နာမလာသာ ဟိတ် (နာမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းပြစကား) ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အာ + တပ+ ဏျ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော အာတပ္ပ သဒ္ဒါသည် ကတ္တုသာဓန ဖြစ်သကဲ့သို့, ပဒဟိတမ္ဘတော အနုယုဇ္ဇိတမ္ဘတော တို့ဌ် တမ္ဘပစ္စည်းလည်း ကတ္တုသာဓနပင် ဖြစ်တော့သည်။

ဋီကာ။ ။ ပဒဟိတမ္ဘတောတိ ပဒဟနတော၊ ဘာဝနံ ဥဿိသ ဝါယမနတောတိ အတ္ထော၊ အနုယုဇ္ဇိတမ္ဘတောတိ အနုယုဇ္ဇနတော၊ ဤဒိသာနံ ပဓာနံ ဗဟုလံ (လိုက်လာသော ဗဟုလံ သဒ္ဒါကြောင့်) ကတ္တုဝိသယတာယ ဋ္ဌိတမ္ဘတ္တာ အာတပ္ပပဒဿ ဝိယ ဋ္ဌတရေသမ္ပို (အခြားသော ပဓာနံ အနုယောဂေါ ပုဒ်တို့၏သည်း) ကတ္တုသာဓနတာ ဒဋ္ဌမ္ဘာ။

ဤစကားအရ "ပဒဟတိတိ ပဓာနံ၊ ယုဇ္ဇတိတိ ယောဂေါ၊ ပုနပ္ပုနံ + ယောဂေါ အနုယောဂေါ"ဟုပြု၊ ကြွင်းသော မှတ်ဗွယ်ကို သိလက္ခန်ဘာသာဋီကာ, (၃) တွဲ ၃၇, ၃၀ ဌ် လည်းကောင်း၊ ဗဟုလံ သဒ္ဒါ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ (၃) တွဲ ၄၅၄ - ဌ် လည်းကောင်းပြသားပြီ။

ရှေးနိဿယ။ ။ရှေးနိဿယယဌ်ကား"အာရဗ္ဘံ ခေါ ပန မေ ဗိရိယံ၊ (ဝ-၁၊၄)၊သမ္ဘံ အာရဗ္ဘ ဗိရိယံ၊ (ခ၊၁၊၁၄)၊ အာရဗ္ဘ ဗိရိယေန ဘာဝိတမ္ဘံ (ဓမ္မပဒ ၆၊၁၊၄၄) စသည်ကို ထောက်ရ"ပဒဟိတမ္ဘ အနုယုဇ္ဇိတမ္ဘ"တို့ဌ် တမ္ဘ ပစ္စည်းသည် ကံဟောလည်းဖြစ်သင့်၏ဟု မိန့်သည်။

သမ္မာ မနသိကာရံ။ ။ကရောတိ ဟောနာတိ ကာရော၊မနသိ+ကာရော=မနသိကာရော၊ (အလုတ္တ သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်) ၊သမ္မာ+မနသိကာရော သမ္မာမနသိကာရော= ကောင်းစွာ ဘာဝနာကို စိတ်ဌ်ပြုကြောင်း (နှလုံးသွင်းကြောင်း) ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ သမ္မာကို "ဥပါယ - သင့်သော အကြောင်း" ဟု ဖွင့်၏၊ ထို" သင့်သောအကြောင်း" ဟူသည် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အသုဘဖြစ်သော ခန္ဓာဌ် နိစ္စ သုခ အတ္တ သုဘ ဟု မသင့်မတင့် နှလုံးမသွင်းပဲ အနိစ္စ စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းဟု သရုပ်ဖေါ်သည်။

ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို၊ (အနွယ-၌စပ်၊) စေတောသမာဓိန္ဒြိ-ကား၊ ပဌမဈာန သမာဓိ - ပဌမဈာန် သမာဓိသို့၊ ဝါ-ကို၊ (ဖုသတိ- ထိရောက်၏၊ ဝါ-ရ၏ ၌စပ်။) [စေတော အရ ပဌမဈာန်စိတ်ကို ယူပါ-ဟု ပြသည်။]

အယံ ပဌမော ဒဿနသမာပတ္တိတိ—ကား၊ ဒုတ္တိ သာကာရံ-သုံးဆယ့်နှစ်ပါး ဝ်းသော အဖွဲ့အစုကို၊ ပဋိကူလတော - စက်ဆုပ် ရွံ့ရှာဖွယ်အားဖြင့်၊ မနသိ - ၌၊ ကတ္တာ-၍၊ ပဋိကူလဒဿနဝသေန-စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု ရှုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဥပ္ပါဒိတော - ဖြစ်စေအပ်သော၊ အယံ ပဌမဈာနသမာပတ္တိ - သည်၊ ပဌမော - သော၊ ဒဿနသမာပတ္တိနာမ— မည်၏၊ ပန- အထူးကား၊ တံ စျာနံ- ထို ပဌမစျာန်ကို၊ ပါဒကံ—အခြေခံကို၊ ကတ္တာ-၍၊ သောတာပန္နော- သည်၊ သစေ ဟောတိ-အုံ၊ အယံ-ဤ သောတာပတ္တိဖိုလ်သည်၊ နိပ္ပရိယာယေနေဝ- ပရိယာယ်မဟုတ် မုချ အားဖြင့်ပင်၊ ပဌမော-သော၊ ဒဿနသမာပတ္တိ-မည်၏။ [ဒေသနာကွက်မအားဖြင့် ပဌမဖြစ်သည်။]

အတိက္ကမ္မစာတိ-ကား၊ အတိက္ကမိတ္တာစ—ကျော်လွန်၍လည်း(ပစ္စဝေက္ခတိ — ၌စပ်)၊ [အတိက္ကမ္မ-၌ "မ္မ"သည် တွာ ပစ္စည်း၏ ကာရိယတည်း၊ "ကျော်လွန်" ဟူသည် အာရုံမပြုခြင်း မဆင်ခြင် ခြင်းတည်း။] ဆဝိမံသလောဟိတန္တိ—ကား၊ ဆဝိဠ — အရေကိုလည်းကောင်း၊ မံသဠ - အသားကိုလည်းကောင်း၊ လောဟိ တဠ-သွေးကိုလည်းကောင်း၊(အတိက္ကမ္ဘ စ-၌စပ်)၊ အဋ္ဌိ ပစ္စဝေက္ခတိတိ-ကား၊ အဋ္ဌိ အဋ္ဌိတိ-အရိုး အရိုးဟူ၍၊ ပစ္စဝေက္ခတိ—ဆင်ခြင်၏။[အရေ အသား အသွေး ကောင်းသော အမျိုးကို မဆင်ခြင်တော့ပဲ အရိုးတခုတည်းကိုသာ ဆင်ခြင်သည်။]

ဒဿနသမာပတ္တိ ။ ။ "ပဋိကူလဒဿနဝသေန ဥပ္ပါဒိတာ ပဌမဈာန သမာ ပတ္တိ"ကို ကြည့်၍ "ဒဿနေန + ဥပ္ပါဒိတာ+သမာပတ္တိ ဒဿနသမာပတ္တိ" ဟု ပြု၊ တနည်း- "ကရဇကာယေ (မိဖတ်၏ သွေးသားကြောင့် ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်၌) ပဋိကူလာကာရသ (စက်ဆုပ်ဖွယ် အခြင်းအရာကို) သမ္မသေဝ ဒဿနဝသေန ပဝတ္တသမာပတ္တိ ဘာဝ'တော" ဟူသော ဋီကာကို ကြည့်၍ " ဒဿနေန+ပဝတ္တာ+ သမာပတ္တိ ဒဿနသမာပတ္တိ"ဟု ပြုပါ။

သစေ ပန။ ။မုချ ဒဿနသမာတ္တိကို ပြလိုရ်"သစေ ပန"စသည် မိန့်သည်၊ ဤ "ပန"မျိုးကို ဝိသေသ (အထူး) ဟု ပေးရသည်။ [သစေ ဇာ, နောက် ပန, ဝိသေသ ဟု စွဲ—ရှေရေးဆောင် နိယာမ်။]

နိပ္ပရိယာယေနေဝ ။ ။ ဝုတ္တလက္ခဏာ ဒဿနသမာပတ္တိ သဒ္ဓိသယတ္ထာ (ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော ဒဿနသမာပတ်ဟူသော မှီရာရှိသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်လည်းကောင်း) ဒဿနမဂ္ဂဖလ ဘာဝတောစ (ဒဿနမည်သော မဂ်၏ အကျိုးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း) ပဌမသာမညဖလံ (သောတာပတ္တိဖိုလ်) ပရိယာယေန ဝိနာ ဒဿနသမာပတ္တိ—ဋီကာ။

အဋ္ဌ အဋ္ဌတိ-ဟူ၍၊ ပစ္စဝေက္ခိတ္တာ-၍၊ ဥပ္ပါဒိတာ-သော၊ အဋ္ဌအာဒီနဝမ္ပဏာ-ဆရိုး ဟူသော အာရုံရှိသော၊ ဒိဋ္ဌစက္ခုပါဒကဗျာန သမာပတ္တိ — ဒိဋ္ဌစက္ခုအတိဉာဏ် ဟူသော တည်ရာအခြေခံရှိသော ပဌမဈာန် သမာပတ်သည်၊ ဒုတိယာ-နှစ်ခု မြောက် ဖြစ်သော၊ ဒဿနသမာပတ္တိနာမ-မည်၏။

ပန— အထူးကား၊ တံ ဈာန်-ထို ပဌမဈာန်ကို၊ ပါဒကံ— ကို၊ ကတ္တာ- ၍၊ သကဒါဂါမိမဂ္ဂ-ကို၊ သစေ နိဗ္ဗတ္တေတိ - အကယ်၍ ဖြစ်စေအုံ၊ (ဧ၀ံသတိ)၊ အယံ—ဤသကဒါဂါမိ ဖိုလ်သည်၊ နိပ္ပရိယာယေန—အားဖြင့်၊ ဒုတိယာ-သော၊ ဒဿန သမာပတ္တိ - မည်၏၊ ပန— ဝါဒတမျိုးကား၊ [ရှေးနိဿယ၌ " ပန -

---

ဒိဋ္ဌစက္ခုပါဒကဗျာနသမာပတ္တိ ။ ။ [အဋ္ဌက ဘာ၀နာသည် ကာယဂတာ သတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်၍ ပဌမဈာန်ကိုသာ ရစေနိုင်ကြောင်းကို သတိပြုပါ။] " ဒိဋ္ဌစက္ခု ပါဒကဗျာန"ဟု ဆိုသဖြင့် ဒိဋ္ဌစက္ခု၏ အခြေခံ ဈာန်ဟု ထင်စရာရှိ၏၊ အမှန်မှာ ထိုသို့ မဟုတ်၊ ဒိဋ္ဌစက္ခုအတိဉာဏ်ကို အခြေခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပဌမဈာန်တည်း၊ မှန်၏-ရဟန်းတပါးသည် အာလောကကသိုဏ်းဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကိုရ၍ ထိုဈာန်ကို အခြေခံ လျက် ဒိဋ္ဌစက္ခုဉာဏ် ရရှိပြီးနောက် သဝိညာဏက (သက်ရှိ) ခန္ဓာကိုယ်ဝယ် အရိုးကို သိမ်းဆည်းကာ ထိုအရိုးခဲ့ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့် ရအပ်သော ပဌမဈာန် ကို "ဒုတိယ ဒဿနသမာပတ္တိ"ဟု ဆိုသည်။

မေးဖွယ်။ ။ဤဒုတိယ၀ါရ၌ ဆဝိ မံသ ဓလောဟိတကို နှလုံးမသွင်းပဲ, အရိုးကိုသာ နှလုံးသွင်းသည်ဟု ဆိုလျှင် ပါဠိတော်၌ အဘယ်ကြောင့် ဒွတ္တိံသာကာရ မနသိကာရ ကို ဟောတော်မူထားပါသနည်း-ဟု မေးစရာရှိ၏၊ ထိုအမေးကို ဋီကာ၌ အောက်ပါ အတိုင်း ရှင်းထားသည်။

ဋီကာ။ ။ယော ပနေတ္ထ ပါဠိယံ ဒွတ္တိံသာကာရ မနသိကာရော ဝုတ္တော၊ သော မဂ္ဂသောဓနဝသေန- (လမ်းရှင်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) ဝုတ္တော [အရိုးစုကို နှလုံးမသွင်းမီ လမ်းရှင်းသည့်အနေဖြင့် ဒွတ္တိံသကာရကို ဓရှုးဦးစွာ နှလုံးသွင်းပုံကို ဟောတော်မူ ထားပါသည်၊ နောက်နောက် အခါ၌ကား အဋ္ဌ (အရိုးစု) ကိုသာ ဆွဲငြိစွာ နှလုံးသွင်း ပါသည်-ဟူလို။] တတ္ထ ဝါ (တနည်း-ထို ဒွတ္တိံသာကာရ၌) ကတပရိစယသ (ပြုအပ် ပြီးသော အလေ့အကျင့်ရှိသူမှာ) သုခေနေ၀ (လွယ်ကူသဖြင့်) ဝုတ္တနယာ အဋ္ဌ ပစ္စဝေက္ခဏာ သမိဒ္ဓါတိတိ၊ တေနေ၀ေတ္ထ ဇုမ္ဘေ၀ါတိ — (ဇုမ္ဘေ၀ ဟူ၍လည်း ကောင်း) အတိတ္ထမ္ဘစာတိ (ဟူ၍လည်းကောင်း) စ သဒ္ဒေါ သမုစ္စယတ္ထော ဝုတ္တော။

မှတ်ချက်။ ။ဤဋီကာ၌"ဇုမ္ဘေ၀"ဟု ဓစ၀သဒ္ဒါတွေ့ရ၏၊ ယခု၀ါဠိတော်များ ၌ကား"ဇုမ္ဘေ၀"ဟု ရှိနေ၏၊ ဋီကာအတိုင်း "ဇုမ္ဘေ၀"ဟု ဖြစ်စေ, "ဇုမ္ဘေ၀စ" ဟု ဖြစ်စေ ပါဠိတော်၌ ပါ၌ရှိသင့်သည်။

ဒုတိယာ ဒဿနသမာပတ္တိ ။ ။ အယန္တိ အယံ သကဒါဂါမိမဂ်လေ သမာပတ္တိ၊ သာတိသယံ (လွန်ကဲသော သတ္တိထူးခြားတက္ခ) စတုသစ္စ ဒဿနာဝမနုတော (သစ္စာ လေးပါးကို မြင်သော သကဒါဂါမိမဂ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောကြောင့်) ပရိယာ ယေန ဝိနာ မုချာ (မုချအားဖြင့်) ဒုတိယာ ဒဿနသမာပတ္တိ။— ဋီကာ။

အထူးကိုဆိုအံ့'' ဟု ပေးတော်။] ကာဠဝလ္လဝါသီ–ကာဠဝလ္လကျောင်းဌာနေသော၊ သုမတ္တေရော–သည်၊ ယာဝ တတိယ မဂ္ဂါ–တတိယမဂ်တိုင်အောင်၊ ဝဋ္ဋတိ – သင့်၏၊ ဣဘိ, အာဟ–ပြီ။ [ဒီကာသဝ၏အစွမ်းဖြင့် စတုတ္ထဒုဿနသမာပတ္တိကို ဟောတော်မူသားသောကြောင့် အနာဂါမိဖိုလ်ကိုလည်း ဒုတိယဒုဿနသမာပတ္တိဌာန် သွင်းသင့်သည်– ဟု ဆိုလိုသည်။]

💬 ဝိညာဏ သောတန္တိ– ကား၊ ဝိညာဏမေဝ - ဝိညာဏ်ကိုသာ၊ (ပဇာနာတိ- ဟု ပါဠိတော်ဌာန်စပ်)၊ ဥဘယတော အမ္ဘောစ္ဆိန္နန္တိ – ကား၊ ဒ္ဝိဟိ - နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဘာဝေဟိပိ– အဖို့တို့ဖြင့်လည်း၊ အစ္ဆိန္နံ– မပြတ်သော၊ [အဗ္ဘောစ္ဆိန္နဌာ ဝိ +;အဝ ပုဒ်တို့ အနက်မရှိ။] ဣဓ လောကေ ပတိဋ္ဌိတဿာတိ–ကား၊ ဆန္ဒရာဂ ဝသေန–နှစ်သက်ခြင်း တပ်မက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-နှစ်သက်တတ် တပ်မက်တတ်သော ရာဂ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဣမသ္မိံ့ လောကေ–ဤ ပစ္စုပ္ပန်လောကဌာ်လည်း၊ (ဤဘဝဌာ်လည်း)၊ ပတိဋ္ဌိတံ- တည်သော၊ (ဝိညာဏသောတံ ဟု ပါဠိတော်ဌာ်စပ်)၊ ဒုတိယပဒေပိ – ဌာ်လည်း၊ (ပရလောကေ ပတိဋ္ဌိတ္ဌ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်ဌာ်လည်း)၊သေဝ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော– အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်းအစီအရင်တည်း။

ဝိညာဏသောတံ။ ။စိတ်တမျိုးသည် နှေးစိတ်မှ အနန္တရပစ္စည်းကို ရ၍ နောက်စိတ်၏ အနန္တရပစ္စည်း အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏၊ ဤသို့ အားဖြင့် စိတ်တမျိုးပြီး တမျိုး အစဉ်မပြတ် ရေအလျဉ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေရကား သောတနှင့် တူသောကြောင့် " သောတော ဝိယာတိ သောတံ (ဥပမာ တဒ္ဓိတ်)၊ တနည်း-သဒ်သူပစာ၊''ဝိညာဏမေဝ+ဝိညာဏသောတံ " ဟု တဒ္ဓာဝဝုတ္တိ ကမ္မဓာရယပြု၊ ဤသို့ စိတ်အစဉ်တွေ များသော်လည်း စေတောပရိယဉာဏ်ဖြင့် သိထိုက်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့် ဝိညာဏ် တမျိုးတည်းကိုသာ ပါဠိတော်ဌာ် ဟောတော်မူထားသည်၊ ထို့ကြောင့် " ဝိညာဏသောတန္တိ ဝိညာဏဧဝ"ဟု ဖွင့်သည်။

ဒ္ဝိဟိ ဘာဝေဟိ။ ။ဤဘဝသည် ဝိညာဏ်၏ ညြရဘာဝ (ဤဖက်အဖို့) တည်း၊ နောက်ဘဝသည် ပရဘာဝ (နောက်အဖို့) ကည်း၊ ဤသို့ အဖို့နှစ်ပါးဖြင့် ဆက်စပ်နေသည်၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်ဌာ် "ဣဓ လောကေ ပတိဋ္ဌိတ္ဌ ပရလောကေ ပတိဋ္ဌိတ္ဌ" ဟု ဆက်၍ ဟောတော်မူသည်။

ဆန္ဒ ရာဂဝသေန။ ။ဝိညာဏ်သည် ဥပါဒါန်ဋ္ဌာဏ်အားဖြင့် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ပျက်စီးနေရကား တစုံတခုသော စိတ်ဝိညာဏ်မှ တည်သော သဘောမရှိ၊ သို့ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် "ပတိဋ္ဌိတ" ဟု ဆိုပါသနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ဆန္ဒရာဂဝသေန" ဟုမိန့်သည်၊ ဤဘဝ၌ တပ်မက်သော တဏှာ၏အစွမ်းဖြင့်" ဤဘဝ၌ တည်သည်"ဟု လည်းကောင်း, နောက်ဘဝ၌ တပ်မက်သော တဏှာ၏ အစွမ်းဖြင့် " နောက်ဘဝ၌ တည်သည်" ဟု လည်းကောင်း ဆိုရပါသည်–ဟူလို။

ဝါ-တနည်း၊ ကမ္မံ-ကံသို့၊ (ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံသို့)၊ ကမ္မတော-ကံအဖြစ်ဖြင့်၊ ဥပဂစ္ဆန္တိ-ကပ်ရောက်သော အာဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏ်သည်၊ ဣဓလောကေ-၌၊ ပတိဋ္ဌိတံ နာမ-တည်သည် မည်၏၊ ကမ္မဘဝံ-ကမ္မဘဝကို၊ (ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကံဟူသော ကမ္မဘဝကို)၊ အာဂစ္ဆန္တိ- ဆွဲငင်သော ကမ္မဝိညာဏ်သည်၊ ပရလောကေ-၌၊ ပတိဋ္ဌိတံ နာမ-၏။

ကမ္မံဝါ။ ။ဝိညာဏ်၏ ပတိဋ္ဌိတ ဖြစ်ပုံကို တနည်းဖြင့်လိုရှိ၍ "ကမ္မံဝါ" စသည်မိန့်၊ ရှေနည်း၌ ဆန္ဒရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့် ခွဲခြားမ်ား၍, ဤနည်း၌ ကံ၏အစွမ်းဖြင့် ခွဲခြားလိမ့်မည်၊ ကမ္မံသည် ဥဂယော်ဝဝ,စနန္ဒ ပုဒ်တည်း။

ကမ္မတော ဥပဂစ္ဆန္တိ။ ။အကျိုးကို ပြုစီမံတတ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကံဟူသော စေတနာသည် "အာဘိသင်္ခါရ" မည်၏၊ ထို ဝိညာဏ်လည်း ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကံနှင့် အတူဖြစ်သောကြောင့် မိမိလည်း ကံအဖြစ်သို့ပင် ရောက်သွားသည်၊ ထို့ကြောင့် " ကမ္မံ ကမ္မတော ဥပဂစ္ဆန္တိ" ဟုဆိုသည်။ [ကမ္မဘာဝေန ဥပဂစ္ဆန္တိ၊ ဝိညာဏန္တိ အဓိပ္ပါယော၊ အာဘိသင်္ခါရဝိညာဏံ ဟိ ယေန ကမ္မုနာ သဟဂတံ၊ အညဇ္ဇေ (စင်စစ်) တဿ ဘာဝေ (ထို ကံအဖြစ်သို့သာ) ဥပဂတံ ဟုတ္တာ ပဝတ္တတိ။–ဋီကာ]

ဣဓ လောကေ ပတိဋ္ဌိတံ နာမ။ ။ ထို ဝိညာဏ်သည် နောက်လောကဌ် အကျိုးပေးနိုင်လောက်အောင် ဤဘဝ၌ ကတဥပစိတ **ကမ္မ** အဖြစ်ဖြင့် တည်နေသောကြောင့် "ဣဓလောကေ ပတိဋ္ဌိတ" မည်သည်။ [ဣဓ ကတူပစိတ ကမ္မ ဘာဝူပဂမနတော (ပြုအပ် ဆည်းပူးအပ်သော ကံအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း၊)–ဋီကာ။]

ကမ္မဘဝံ အာဂစ္ဆန္တိ ။ ။ ထို ဝိညာဏ်ကိုပင် နောက်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးသောအခါ "ကမ္မဝိညာဏ်" ဟု ခေါ်ရ၏၊ ထို ဝိညာဏ်က, မိမိနှင့် ယှဉ်ဖက်ကံကို ထပ်ကာထပ်ကာ ဇောစောစေလျက် ပဋိသန္ဓေကိုဖြစ်စေသောအားဖြင့် ကမ္မဘဝအဖြစ်သို့ ဆွဲငင် ပြောင်းလဲစေသည်၊ ထို့ကြောင့် "ကမ္မဘဝံ အာဂစ္ဆန္တိ" ဟု ဆိုသည်။ [ကမ္မ ဝိညာဏံ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တကမ္မံ ဇဝါပေတ္တာ (အရှိန်အဟုန် ဖြစ်စေ၍=ဇောစေ၍) ပဋိသန္ဓိနိဗ္ဗတ္တနေန တဒတ္ထိမုခံ (ထို ကမ္မဘဝသို့ရှေ့ရှု)၊ အာဂစ္ဆန္တိ၊=ဋီကာ။]

ပရလောကေ ပတိဋ္ဌံ နာမ။ ။ "ဝိညာဏ်က နောက်ဘဝ၌တည်" ဟု ဆိုရာ၌ အမှန်တကယ် သွားတည်သည်မဟုတ်၊ မိမိ၏ အကျိုးဝိပါက်ကိုသာ တည်စေသည်၊ ထိုသို့ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ဖြစ်စေနိုင်သော အစွမ်းသတ္တိအားဖြင့် "ပရလောကေ ပတိဋ္ဌိတံ နာမ" ဟု ဆိုရသည်။ [တေနေဝ ပဋိသန္ဓိနိဗ္ဗတ္တနသာမတ္ထိယေန ပရလောကေ ပတိဋ္ဌိတံ နာမ အတ္တနာ ဖလဿ တတ္ထ ပတိဋ္ဌာပနေန၊–ဋီကာ။]

ဂေါစ်ဝါဒ။ ။ အာဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏ်သည် နောက်ဘဝ၌ အကျိုးပေးခြင်းငါ့ မစွမ်းနိုင်လျှင် "ဣဓ လောကေ ပတိဋ္ဌိတ" မည်၏၊ စွမ်းနိုင်လျှင် "ပရလောကေ ပတိဋ္ဌိတ" မည်၏–ဟု ဂေါစိဆရာတို့ ဆိုကြ၏၊ ထိုအဆို မသင့် ဟု ဋီကာပယ်ထားသည်။

ဣမိနာ - ဤပါဠိဖြင့်၊ ("ပုရိသဿ စ ဝိညာဏသော တံ ပဇာနာတိ ဥဘယတော အဗ္ဗောစ္ဆိန္နံ ဣဓ လောကေ ပတိဋ္ဌိတဉ္စ ပရလောကေ ပတိဋ္ဌိတဉ္စ" ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်)၊ ကိံ - အဘယ်ကို၊ ကထိတံ ဟောတော်မူအပ်သနည်း၊ သေက္ခ ပုထုဇ္ဇနာနံ- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ စေတောပရိယညာဏံ- စိတ်ကိုပိုင်းခြားရှိ သိတတ်သော ဉာဏ်ကို၊ ကထိတံ—အပ်ပြီ၊ ဟိ - မှန်၏၊ သေက္ခ ပုထုဇ္ဇနာနံ-တို့၏၊ စေတောပရိယညာဏံ-သည်၊ တတိယာ-သော၊ ဒဿန သမာပတ္တိနာမ-မည်၏။

ဣဓ လောကေ အပ္ပတိဋ္ဌိတဉ္စာတိ-ကား၊ နိစ္စနှုရာဂတ္တာ-ဆန္ဒရာဂ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် (နှစ်သက်တတ် တပ်မက်တတ်သောရာဂ မရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့်)၊ ဣဓ လောကေစ — ၌လည်း၊ အပ္ပတိဋ္ဌိတံ— မတည်သော၊ (ဝိညာဏ သောတံ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဒုတိယပဒေပိ-၌လည်း၊ (ပရလောကေ အပ္ပတိဋ္ဌိ တဉ္စ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း)၊ သေသံ- သည်ပင်၊ နယော- တည်း၊ ဝါ— တနည်း၊ ကမ္မံ- သို့၊ ကမ္မတော- အားဖြင့်၊ နှ ဥပဂစ္ဆန္တံ — မှီကပ်ရောက်သော အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ်သည်၊ ဣဓ လောကေ-၌၊ အပ္ပတိဋ္ဌိတံနာမ-မည်၏၊ [တချို့ စိတ်သည် ကံပြုသောအခါ စေတနာပါသော်လည်း တဏှာအနုသယကင်းသဖြင့် သန့်ရှင်းနေရကား "ကံ"ဟု မဆိုရပဲ, ကြိယာဟုသာ ဆိုရတော့သည်။]

ဣမ္ဘာဝံ-ကို၊ အနာဂတဘဝန်-မဆွဲငင်သော ကမ္မဝိညာဏ်သည်၊ ပရလောကေ— ၌၊ အပ္ပတိဋ္ဌိတံ နာမ-မည်၏၊ ဣမိနာ-ဤပါဠိဖြင့်၊ (ဣဓလောကေ အပ္ပတိဋ္ဌိတဉ္စ ပရလောကေ အပ္ပတိဋ္ဌိတဉ္စ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်)၊ ကိံ-ကို၊ ကထိတံ- နည်း၊ ဒိဋ္ဌာသဝဿ-ရဟန္တာ၏၊ စေတောပရိယဉာဏံ-ကို၊ ကထိတံ-ပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဒိဋ္ဌာသဝဿ-၏၊ စေတောပရိယဉာဏံ — သည်၊ စတုတ္ထာ - လေးပါးမြောက် ဖြစ်သော၊ ဒဿနသမာပတ္တိနာမ - မည်၏။ [အဓိပ္ပါယ်ကို တတိယဒဿန သမာပတ္တိ၏ ပြောင်းပြန်အားဖြင့်သိပါ။]

အပိစ-သည်သာမကသေး၊ [ရှေးနည်းသာ မကသေး, ဤနည်းလည်းရှိပါ သေး၏-ဟူလို။] ဒ္ဒတ္တိ သာကာရေ-သုံးဆယ်နှစ်ပါးသော အဖို့အစုဖြစ်သော

သေက္ခ၊ပေ၊ကထိတံ။ ။"ဣဓ လောကေ ပတိဋ္ဌိတဉ္စ ပရလောဓ္ကေ ပတိဋ္ဌိတဉ္စ" ဖြင့် ပိုင်းခြားရှိ သိထိုက်သော စိတ်ဝိညာဏ်၏ ဆန္ဒရာဂဖြင့် ဤဘဝ နောက်ဘဝ၌ တည်ပုံကိုပြသဖြင့် "ဤစေတောပရိယဉာဏ်သည် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပုထုဇဉ်တို့၏စိတ်ကို သိသောဉာဏ်"ဟု သိရသည်၊ ထို့ကြောင့် "သေက္ခ ပုထုဇ္ဇနာနံ စေတောပရိယဉာဏံ ကထိတံ"ဟု ဆိုသည်။ [ကထိတံ ပရိစ္ဆိန္နိတမ္ပိသ စေတသော ဆန္ဒရာဂဝသေန ပတိ ဋ္ဌိတဘာဝ ဧောတနတ္ထာ၊—ဋီကာ။]

အဓိ၀။ ။ပုရိမာနံ ဒ္ဝိန္နံ သမာပတ္တိနံ (ဒဿနသမာပတ္တိတို့အတွက်) ပုမ္ဗေ သမထ ဝသေန (ဒ္ဒတ္တိ သာကာရ ပဋိကူလဒဿန ပဌမဈာန်, အဋ္ဌ အာရုမ္မဏာ ဒိမ္ဗစက္ခုပါဒိက

ကောဌာသန် ၊ အာရဒ္ဓဝိပဿနာပိ-အားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာသည်လည်း၊ (ကောဌာသကို အာရုံပြု၍ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဟု ရှုအပ်သော ဝိပဿနာသည်လည်း)၊ ပဌမာ - သော၊ ဒဿနသမာပတ္တိ - မည်၏၊ အဋ္ဌိအာရမဏော–အာရုံးဟူသော အာရုံ၌ ၊ အာရဒ္ဓဝိပဿနာ–သည်၊ ဒုတိယာ-သော၊ ဒဿနသမာပတ္တိ-မည်၏၊ သောကွပုထုဇဉာနံ စေတောပရိယဉ္ဘဏ် ၊ ဒီဃာသဝဿ စေတောပရိယဉ္ဘဏန္တိ- ဟူသော၊ ဣဒံ ပဒဒ္ဒယံ – ဤပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်းသည်၊ နိစ္စလမေဝ-မလှုပ်သည်သာ (မပြောင်းသည်သာ)။

အပရော-အခြားသော၊ နယော–နည်းကား၊ ပဌမဇ္ဈာနံ-သည်၊ ပဌမာ–သော၊ ဒဿနသမာပတ္တိ-မည်၏၊ ဒုတိယဇ္ဈာနံ–သည်၊ ဒုတိယာ-သော(ဒဿနသမာပတ္တိ)၊ တတိယဇ္ဈာနံ - သည်၊ တတိယာ- သော၊ (ဒဿနသမာပတ္တိ)၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ-သည်၊ စတုတ္ထာ-သော၊ ဒဿနသမာပတ္တိ–မည်၏။

ပဌမဈာန်နှင့်စပ်သဖြင့်) အတ္ထသ ဝုတ္တာတ္တာ ဣဒါနိ.ဝိပဿနာဝသေန ဒသ္သေတုံ အပိ စာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာ။

နိစ္စလမေဝ။ ။ပုမ္ဗေ ဝုတ္တသ အတ္ထသ နိ အပနေတမ္ဗတော (မပယ်ရှားထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း)၊ အတ္ထန္ဒရတ္ထတာယ (နောက်ထပ် အနက်တမျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကို)၊ ဒဿိယမာနာယ (ပြအင်သော်) ပဒံ စလိတံ နာမ ဟောတိ၊–ဋီကာ။

မှတ်ချက်။ ။ရှေးဦး ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကို ပယ်၍, နောက်ထပ် အနက်တမျိုးကို ပြလျှင် ထိုပုဒ်သည် "စလိတ= လှုပ်ရှား ပြောင်းလဲသောပုဒ်" မည်၏၊ သို့ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကို မပယ်လျှင် "နိစ္စလ- ပြောင်းလဲမှု မရှိသောပုဒ်"ဖြစ်သည်၊ မပြောင်းလဲပဲ ရှေးအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ဤစကားအရ ဋီကာ၌ အတ္ထသနောင် နိ သဒ္ဒါ ကျနေသည်၊ နိ သဒ္ဒါပါမှ အဓိပ္ပါယ်မှန်မည်။

ဒုတိယဇ္ဈာနံ ဒုတိယာ။ ။ပဌမဈာန်၏ ပဌမဒဿနသမာပတ္တိမည်ပုံမှာ အသစ်အဆန်း မဟုတ် , ထုံးစံအတိုင်းပင်၊ ဒုတိယဈာန်၏ ဒုတိယဒဿနသမာပတ်မည်ပုံ၌ကား အဋ္ဌကဝဂ္ဂကသိုက်း၏ အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သော ဒုတိယဈာန်သည် ဒုတိယဒဿနသမာပတ် ဟု ဆိုကြသည်။

တတိယဇ္ဈာနံ တတိယာ။ ။ဤဈာန်လည်း အဋ္ဌကဝဂ္ဂကသိုက်းဖြင့်ပင် ရအပ်သည်ပင်ဖြစ်၏၊ ထိုဈာန်၏ ဒဿနသမာပတ္တိဖြစ်ပုံမှာ-ရဟန်းတပါးသည် အာလောကကသိုက်း၌ စတုတ္ထဈာန်ကို ဖြစ်စေ၍ ထိုဈာန်ကို အခြေခံလျက် ဒိဗ္ဗစက္ခု ရရှိပြီးနောက် သဝိညာဏကခန္ဓာကိုယ်၌ အရိုးကို သိမ်းဆည်းကာ ထိုအရိုး၌ ဝဏ္ဏကသိုက်းရှသဖြင့် အောက်ဈာန်သုံးပါး ရလေရာ တတိယဈာန်သည် တည်ရာဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် တတိယဒဿနသမာပတ္တိ မည်သည်။

စတုတ္ထဇ္ဈာနံ စတုတ္ထာ။ ။ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်ကိုဖြစ်စေ၍ ထိုဈာန်ကိုအခြေခံလျက် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ရရှိပြီးသူ၏ ထိုစတုတ္ထဈာန်သည် စတုတ္ထာဒဿနသမာပတ္တိမည်၏။

တတ္ထ - ထိုမှတပါး၊ ပဌမ မဂ္ဂေါ-ပဌမ မဂ်သည်၊ ပဌမာ-သော၊ ဒဿနသမာပတ္တိ-မည်၏၊ ဒုတိယ မဂ္ဂေါ-သည်၊ ဒုတိယာ-သော (ဒဿနသမာပတ္တိ)၊ တတိယမဂ္ဂေါ-သည်၊ တတိယာ-သော(ဒဿနသမာပတ္တိ)၊စတုတ္ထမဂ္ဂေါ-သည်၊ စတုတ္ထာ-သော၊ ဒဿနသမာပတ္တိ-မည်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ တတ္ထ-ဤ ဒဿနသမာပတ္တိ ဒေသနာ၌၊ သေသံ - ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ ပုရိမနယေနေ၀ - ရှေးနည်းဖြင့်သာ၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-ယှဉ်စေထိုက်၏။

ပုဂ္ဂလပဏ္ဏတ္တိဒေသနာ အဖွင့်

၁၅၀။ ပုဂ္ဂလပဏ္ဏတ္တိသုတိ-ကား၊ လောကဝေါဟာရ၀သေန- လောကဝယ် ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုအပ်သော အသုံးအနှုန်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ သတ္တော -

---

မှတ်ချက်။ - ။ဤနေရာ၌လည်း "ဇုဒိနာ ကိ' ကထိတံ" စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ခဲ့သည့်အတိုင်း သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းအားဖြင့် "တတိယ ဒဿန သမာပတ္တိ"ဟု လည်းကောင်း, ရဟန္တာ၏စိတ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းအားဖြင့် "စတုတ္ထာဒဿနသမာပတ္တိ" ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်ရလျှင် ပါဠိတော်နှင့် ညီရာ၏ ဟု ဋီကာဆိုသည်။

ပဌမမဂ္ဂေါစသည်။ ။အဋ္ဌိအာရုဓဏ ပဌမဇ္ဈာနပါဒကော (အရိုးအာရုံရှိသော ပဌမဈာန် အခြေခံရှိသော) ပဌမမဂ္ဂေါ ပဌမာ ဒဿနသမာပတ္တိ၊ အဋ္ဌိအာရုမဏ ပဌမဇ္ဈာန ပါဒကော ဒုတိယမဂ္ဂေါ ဒုတိယာ ဒဿနသမာပတ္တိ၊ ပရိစ္ဆိဇ္ဇာကာသဟဂတာ (စေတောပရိယဉာဏ်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော) စတုတ္ထဇ္ဈာနပါဒကာ တတိယ စတုတ္ထ မဂ္ဂါ တတိယစတုတ္ထသမာပတ္တိယောတိ၊ (ဣတိ- ဤသို့ မှတ်အပ်ကုန်၏)၊ ပုရိသသီ ဝိညာဏပဇ္ဇောနနံ ပနေတ္ထ အသမ္ဘောဟ၀သေန ဒဋ္ဌမ္ဘံ-ဋီကာ။

မှတ်ချက်။ ။ [ပါဠိဘော်ကြည့်ပါ။] တတိယ စတုတ္ထ၀ါရ၌ "ပုရိသသီ ဝိညာဏသောတံ ပဇာနာတိ"-ဟု ရှိ၏၊ တတိယ ဒဿန သမာပတ္တိ စတုတ္ထ ဒဿနသမာပတ္တိ အရ၊ တတိယ စတုတ္ထ မဂ်ကိုယူလျှင် ထိုမဂ်တရားက နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုသောကြောင့် အာဘယ်နည်းဖြင့် ပါဠိတော်နှင့် ညီပါတော့မည်နည်း ဟု မေးစရာရှိ၏ "ပုရိသသီ၊ပေ၊ဒဋ္ဌမ္ဘံ"ဟု မိန့်သည်၊ တိုက်ရိုက် အာရုံပြုသောအားဖြင့် စိတ်ကိုသိသည် မဟုတ်, အသမ္ဘောဟ (မမှေ့မမှေ့ဝိုင်းခြားခြင်း) အားဖြင့် သိပါသည်-ဟူလို။

ပုဂ္ဂလပဏ္ဏတ္တိသု။ ။ ပညာပနံ ပညတ္တိ၊ ညကိုဏ္ဍပြု၍ "ပဏ္ဏတ္တိ" ဟု ဖြစ်သည်၊ ပုဂ္ဂလာနံ+ပဏ္ဏတ္တိ ပုဂ္ဂလပဏ္ဏတ္တိ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုကွဲကွဲပြားပြားသိစေခြင်း=ဟောပြခြင်း= ပညတ်ခြင်း၊ [ပုဂ္ဂလာနံ ပညာပနေသု၊ ဂုဏဝိသေသ၀သေန (ဂုဏ်ထူး၏ အစွမ်းဖြင့်) ဩညမညံ အသက်ရတော (မရောယှက်အောင်) ဌပနေသု (ထားခြင်းတို့၌)၊- ဋီကာ။] ဆက်ဦးမည်၊-ပညာပနံ၌ ပ ပုဗ္ဗ+ဉ+ကာရိတ် ဏာပေ+ယုပစ္စည်းဟု ဆိုလျှင် "အပြားအားဖြင့်သိစေခြင်း = သိအောင်ဟောပြခြင်း"ဟု အနက်မှတ်ပါ၊ ပပုဗ္ဗ+ဉ ပ ဓာတ်+ယု ပစ္စည်းဟု ဆိုလျှင် "မရောယှက်အောင် ချထားခြင်း= ခွဲခြားထားခြင်း" ဟု

သတ္တဝါ၊ ပုဂ္ဂလော—ပုဂ္ဂိုလ်၊ နရော လူ၊ ပေါသော-ယောကျ်ား၊ ဣတိ-သို့၊ ပညာပေတဗ္ဗာ-အပြားအားဖြင့် သိစေထိုက်ကုန်သော၊ ဝါ - ခြေ၊ ဝါ ပညတ်ထိုက်ကုန်သော၊ လောကပညတ္တိသု-လောကပညတ်တို့၌၊ (သတ္တလောကကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းတို့၌)၊ (ဓမ္မံ ဒေသေတိ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဟိ—မှန်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ ကထာ-စကားတော်တို့သည်၊ ဝါ-ပြောဟောကြောင်းစကားတို့သည်၊ သမ္မုတိကထာ- ပညတ်စကားလည်းကောင်း၊ ဝါ— ပညတ်ကို ပြောဆိုကြောင်းစကား လည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထကထာ — ပရမတ်စကားလည်းကောင်း၊ ဝါ— ပရမတ်ကို ပြောဆိုကြောင်းစကားလည်းကောင်း၊ ဣတိ - သို့၊ ဒွေ - နှစ်မျိုးတို့တည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ ဒုစရိုသည်ဖြင့်၊ ပေါဒပါဒသုတ္တေ - ၌၊ (မယာ)၊ ဝိတ္ထာရိတာ—ချဲ့အပ်ပြီ။

တတ္ထ-ထို သမ္မုတိကထာ ပရမတ္ထကထာ နှစ်မျိုးတို့တွင်၊ ပုဂ္ဂလပဏ္ဏတ္တိသုတိ-ဟူသော၊ အယံ-ဤကထာသည်(ဤစုကားသည်)၊ သမ္မုတိကထာ-တည်း၊ ဣဒါနိ—၌၊ ယေ ပုဂ္ဂလေ- အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ပညပေန္တော - ပညတ်တော်မူသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပုဂ္ဂလပဏ္ဏတ္တိသုတ်-တို့၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အနုတ္တရော-မိမိထက်မြတ်သူ

မှတ်ပါ၊ ဥပသည် စုရာဒိ ဖြစ်သောကြောင့် "ဥ" ဟုလည်း ဝုဒ္ဓိ ရှိနိုင်သည်၊ ပဏ္ဏာတ္တိ ၌သည်း နည်းမှီ သိပါ။

သတ္တော ပုဂ္ဂလော ။ ။ "ရူပါဒိသု သတ္တာဒိသတ္တာဘာ၃ယ-သတ္တော" ဟူသော ဋီကာကို ကြည့်၍ "ရူပါဒိသု သဠာယတနေသု သတ္တော" ဟု ပြု၊ ဤဝစနတွင်ကြောင့် သတ္တ ဟူသော ဧလာ ကပညတ် ဖြစ်လာသည်၊ "တသ္မာ တသ္မ သတ္တနိကာယသ္မ ပုရေဘ ဝေ" ကို ကြည့်၍ "တံ တံ သတ္တနိကာယံ ပုရေတိ ပုရော" ဟုပြု၊ ဂလနတော မရဏ ဝသေန ပဘနတောစကို ကြည့်၍ "ဘဝေ ဘဝေ သတ္တ နိကာယေ ဘဝ၃နိဗ္ဗတ္တ ခန္ဓ သန္တာနတော ဝါ ဂလတိ (လျှောကျတတ်၏) ဣတိ ဂလော-ဟုပြု၊ ပုရောစ+သော+ ဂလောစာတိ ပုဂ္ဂလော၊ (ကမ္မဓာရယ်၊) ရဿကိုချေ, ဂ ဒွေဘော်လာ။

-နရော ပေါသော ။ ။ "သန္တိယာ နယနတော" ကို ကြည့်၍ "ခန္ဓသန္တတိ နရတိ (ဆောင်တယ်၏) ဣတိ နရော" ဟုပြု၊ နိတိ ဓာတုဘ၁ဘနှင့် ဓာတ္ဌတ္ထသင်္ဂဟ၌ နရ ဓာတ်၏ နယန အနက်ပါ၏၊ "အတ္တဘာ၃ယ သေ ပေါသနတော" ကို ကြည့်၍ "အတ္တ ဘာ၃ံ ပေါသေတိတိ ပေါသော" ဟုပြု၊ [ပုသ + ဏ ။] မွေးမြူခြင်း အနက်ဟောရာ၌ ဘူ, ကိ, ဒိ, စု, လေးဂိုဏ်းဘည်း၊ လိုတွင် ဘူ, စု, အရှိများသည်။

လောကပညတ္တိသု ။ ။ ပုဂ္ဂလပဏ္ဏတ္တိသု၌ ပုဂ္ဂလပညတ်နှင့် သက်ဆိုင်သော ပညတ်တို့ကို ခွဲခြားပြလို၍ သတ္တော နရော ပေါသော ဟူသော ပညတ်တို့ကို ထုတ်ပြ သည်၊ ဤနေရာ၌ ဤပညတ် ဧလေးမျိုးကို သော ယူရမည်-ဟု ဆိုလိုရင်းမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် "လောကပညတ္တိသု - သတ္တလောကဿ ပါဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ် ပညတ်တို့၌" ဟု အနက် မှတ်ပါ၊ သတ္တဝါအားလုံးနှင့် ဆိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ပညတ် အားလုံးကို "ပုဂ္ဂလပဏ္ဏတ္တိသု" အရ ယူပါ—ဟူလို။

ရှိတော်မမူသည်၊ ဝါ-အမြတ်ဆုံးသည်၊ ဟောတိ၊ တေ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဒဿေ ဣတော-ပြလိုသည်(ဖြစ်၍)၊သတ္တိမေ ဘိက္ခေ ပုဂ္ဂလာ, ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တောတိ အာဒိ - အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ - လျှောက်ပြီ။ [အရှင်သာရိပုတ္တရာက မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ပြီ။]

တတ္ထ—ယိုသတ္တိမေ ဘိက္ခေ ပုဂ္ဂလာ,ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော အစရှိသော စကားရပ်၌၊ [ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော ပညာဝိမုတ္တော စသည်၌ အပေါင်း အာဓာရ+အစိတ် အာဓေယ် စပ်။] ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တောတိ-ကား၊ ဒ္ဝိဟိ-နှစ်ပါးကုန်သော၊ဘာဂေဟိ-အဖို့တို့ဖြင့်(အရူပသမာပတ်အဖို့, မဂ်အဖို့တို့ဖြင့်)၊ ဒ္ဝိဟိ— နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဘာဂေတိ- တို့မှ၊ (ရူပကာယအဖို့, နာမကာယအဖို့ တို့မှ)၊ ဝိမုတ္တော— လွတ်ပြီ၊ [ဒ္ဝိဟိ ဘာဂေဟိ၌ နှစ်ထပ်အနက်ပေးရပုံကို သတိပြုပါ။] အရူပသမာပတ္တိယာ - အရူပသမာပတ်ဖြင့်၊ ရူပကာယတော - ရုပ်

အမှာ။ ။ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာနှင့်စပ်၍ ကျမ်းစာတို့၌ အမျိုးမျိုး ဖွင့်ပြထားရာ ဤပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ, ပုဒ္ဂလပညတ္တိ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ, မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ဘိက္ခုဝဂ် ကိဋာဂိရိ သုတ် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ စသည်တို့ကို ကြည့်၍ (၁) ဝိဂ္ဂိဟ် (၂)ထေရဝါဒနှုန်း(၃)သရုပ် (၄)ညီနှိုင်းချက် ၅ လေးမျိုးကို အခြေခံ၍ ဥာဏ်မီသမျှ စိစစ်ပါမည်။

ဒ္ဝိဟိ ဘာဂေဟိ။ ။ဤပုဒ်သည် ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တောဟု ဥဘတောဘာဂ၏ အဖွင့်တည်း၊ ဟိ ဝိဘတ်သည် ကရိယာ်းအနက်, နိဿဋ္ဌ(အပါဒါန်) အနက်၌ ဖြစ်၏၊ ထို ဒ္ဝိဟိဘာဂေဟိ အရကို ပြလိုမူ"အရူပသမာပတ္တိယာ ရူပကာယတော,မဂ္ဂေန နာမကာယတော" ဟု မိန့်သည်၊ နှစ်ပါးစုံသော အဖို့ဟူသည် အရူပသမာပတ်အဖို့ မဂ်အဖို့နှင့် ရူပကာယနာမကာယ အဖို့တည်း — ဟူလို၊ အရူပသမာပတ်ကို ရသောအခါ ရူပကာယမှ လွတ်၏၊ —အရဟတ္တမဂ် ရသောအခါ နာမကာယမှ လွတ်၏၊ ဤ စကားအရ — " ဒ္ဝိဟိဘာဂေဟိ - နှစ်ပါးစုံသော အရူပသမာပတ် အဖို့ မဂ်အဖို့ တို့ဖြင့် နှစ်ပါးစုံသော ရူပကာယ နာမကာယ တို့မှ" ဤသို့ အာဝုတ္တိနည်းဖြင့် နှစ်ကြိမ်ထပ်၍ အနက်ပေးပါ။

ဋီကာ။ ။ဒ္ဝိဟိဘာဂေဟိတိ ကရဏော, နိဿဋ္ဌော စေတံပုဗ္ဗဝစနံ(ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်) အာဝုတ္တိ အာဒိဝသေနစ(အာဒိဖြင့် တန်ခိုးနည်းစသည်ကို ယူပါ)၊အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ "အရူပသမာပတ္တိယာ"တိ အာဒိ။

အမှာ။ ။ဤဋီကာ၌"ကာရဏော"ဟု ပါ၍ပျက်နေ၏၊ အံ၊ ဋီ—၃၊ ၁၄၉ အတိုင်း ကရဏော(ကရိယာ်းအနက်၌)ဟု ရှိပါစေ။ ပုဒ္ဂလပညတ္တိ၊ ၆(၄၁)၌"ဒ္ဝိဟိဘာဂေယ ဒ္ဝေဝါရေ"ဟု ရှိသောကြောင့် အာဝုတ္တိနည်း ကြီးမြတ်ယင်းမလိုပါ။

အရူပသမာပတ္တိယာ ရူပကာယတော။ ။ အရူပသမာပတ္တိယာ အရ အရူပစုန် လေးပါးတည်း၊ ဈာန်တို့က နိဝရဏာဒိလေသာတို့ကို ပယ်ခွါနိုင်ရကား ရုပ်၌ တပ်မက်သော ရူပတဏှာကို ပယ်ခွါခြင်းအားဖြင့် ရူပကာယ (ရုပ်အပေါင်း)မှ

အပေါင်းမှ၊ ဝိမုတ္တောပြီ၊ မဂ္ဂေန—အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်၊ နာမကာယတော—နာမ်အပေါင်းမှ၊ (ဝိမုတ္တောပြီ)။

[ထို ဥဘတောဘာဝ ဝိမုတ္တာ၏ သရုပ်ကို ပြလိုရှု "သော စတုန္နံ" စသည်မိန့်။] သော—ထို ဥဘတောဘာဝ ဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ပဠဝိဓော ဟောတိ—ဌာ်စပ်)၊ စတုန္နံ—ကုန်သော၊ အရူပသမာပတ္တိနံ—တို့တွင်၊ [နိဒ္ဒါရဏော သာမိဝေနံ ဌီကာ။] ဒေကေကတော-တပါးတပါးသော အရူပသမာပတ်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ သခ်ါရေ-တို့ကို၊ သမ္မသိတ္ဝာ-သုံးသပ်၍၊ (ဝိပဿနာရှု၍)၊ အရဟတ္တပဋ္ဌာနံ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကုန်သော၊ စတုန္နံ— လေးယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်းကောင်း၊ (ဝသေန-ဌာ-စပ်)၊ နိရောဓော—နိရောဓိသမာပတ်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ—၍၊ အရဟတ္တပဋ္ဌ အနာဂါမိနော စ — အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်၏ လည်းကောင်း၊ [ဘူတပုဗ္ဗဂတိက နည်းအားဖြင့် အရဟတ္တပဋ္ဌ အနာဂါမိနော-ဟုဆိုသည်။] ဝသေန— အပြားအားဖြင့်၊ [နောက်ဌာ် ဘေဒအနက်ဟော ပုဒ်ပါသည်။] ပဠဝိဓော-ငါးပါးအပြားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏။

လွတ်မြောက်သည်၊ မှန်၏—အဋ္ဌသမာပတ္တိလေးဘီ အရှင်မြတ်တို့ အရူပဈာန် ဝင်စားသောအခါ ခန္ဓာကိုယ်မှ မည်သည့်ရှုပ်ကိုမျှ မပယ်ပုံကို သတိပြုပါ။ — ဤကား ဤအဋ္ဌကထာ လာသည့်အတိုင်း အဓိပ္ပါယ်တည်း၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ၌ (၄၂)ရှိ(၃၅) ဤဌာနမှ အရူပါဝစရဈာန်သည် ရူပကာယမှလည်းကောင်း, နာမကာယမှလည်းကောင်း ခွဲပါးစုံ လွတ်ကြောင်းကို မိန့်သည်။

မဂ္ဂေန နာမကာယတော။ ။ဥဘတောဘာဝဝိမုတ္တ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်အတွက် ခြစ်၍ မဂ္ဂေနအရ အရဟတ္တမဂ်ကို ယူပါ၊ "နာမကာယ" ဟူသည် ကိလေသာအပေါင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကိလေသာအားလုံးကို အမြစ်ဖြတ် သတ်လိုက်သဖြင့် ကိလေသာအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်သွားသည်ကို "မဂ္ဂေန နာမကာယတော" ဟု ဆိုသည်။ [နာ မကာယ - ကိလေသာဟူသော နာမ်အပေါင်း။]

ဥဘတောဘာဝဝိမုတ္တောဟိ။ ။အထက်ပါ အဓိဋ္ဌာယ်များကို ကြည့်၍ ဥဘတောဘာဝကို "ဥဘတော စ-နှစ်ပါးစုံသော အဖွဲ့လည်း (အရူပသမာပတ် အဖွဲ့, မဂ်အဖွဲ့လည်း) + ဥဘတောဘာဝါ စ— နှစ်ပါးစုံသော (ရူပကာယ နာမကာယ) အဖွဲ့တို့လည်း=ဥဘတောဘာဝါ" ဟု ဧကဒေသသရူပေကသေသပြု၊ ဥဘတောဘာဝေဟိ-နှစ်ပါးစုံသော အရူပသမာပတ်အဖွဲ့ မဂ်အဖွဲ့တို့ဖြင့် နှစ်ပါးစုံသော ရူပကာယ နာမကာယတို့မှ+ဝိမုတ္တောဟိ- လွတ်သူတည်း၊ ဥဘတော ဘာဝဝိမုတ္တောဟိ" ဟု ဆက်။

အံ ဌီကာ ။ ။ ဥဘတော ဥဘယတာ (နှစ်ပါးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်)၊ [အရူပသမာပတ် , မဂ်ဟူသော နှစ်ပါးစုံသော အဖွဲ့အားဖြင့်-ဟူလို။] ဥဘတော ဥဘောဟိ ဘာဝေဟိ (နှစ်ပါးကုန်သော ရူပကာယ-နာမကာယအဖွဲ့တို့မှ၊) ဝိမုတ္တောဟိ

ဥဘတောဘာဝရိမုတ္တောဝ၊ ကေဒေသသရူပေကဒေသနမ္ပယန—(ဥဘတော တပ္ပဒ်ကို ချေ၍ ဥဘတောဘာဝ) တစိတ်ကြွင်းမသောနည်းဖြင့် ဥဘတောဘာဝရိမုတ္တာဖြစ်သည်။ [အုံ၊ ဋီ—၃၊ ၁၄၉]။

တိဝိဒ္ဓကစ္ဆဒ္ဒနာဝဏ္ဏေ၏ ဝါဒ။ ။ဤထေရ်က ဗျာန်သမာပတ်ဟူသော ဝိကွန္တနဝိမောက္ခ, မဂ်ဟူသော သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခနှစ်ပါးတို့ဖြင့် ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော ကြောင့် "ဥဘတော ဘာဝ ဝိမုတ္တာ" မည်၏ - ဟု ဆို၏။ ဤအလို "ဥဘတောဘာဝ" အရ ဝိကွန္တနဝိမောက္ခအဖို့, သမုစ္ဆေဒ ဝိမောက္ခအဖို့ နှစ်ပါးကို ယူ၍ " ဥဘတော ဘာဝေဟိ+မုတ္တောဝ (ကိလေသာ တို့မှ လွတ်သူတည်း၊) ဥဘတောဘာဝ-ဝိမုတ္တောဝ" ဟု ဖြစ်။ [ပဌမတ္တေရဝါဒေ ဒ္ဝိဟိ ဘာဝေဟိ ဝိမုတ္တောဝ ဥဘတောဘာဝရိမုတ္တောဝ၊ပေ၊ တတ္ထ ဝိမုတ္တောတိ ကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တောဝ၊ - ပုဂ္ဂလပညတ်၊ မူလဋီ- ၃၊ ၃၅။]

တိဝိဒ္ဓက မဟာဝံမ္မရက္ခိတထေရ်။ ။ ဤထေရ်ကမူ ရူပကာယ နာမကာယ နှစ်ပါးအပေါင်းမှ လွတ်သောကြောင့် ဥဘတော ဘာဝရိမုတ္တာမည်၏ - ဟုမိန့်သည်၊ ဤအလို ရူပကာယနာမကာယ နှစ်ပါးကို "ဥဘတော ဘာဝ" အရယူ၍ " ဥဘတော ဘာဝေဟိ+ဝိမုတ္တောဝ" ဟုဖြစ်၊ ကိလေသာ ဟူသော နာမကာယမှ လွတ်ရာ၌ ဝိကွန္တနဝိမောက္ခ – သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခ အားဖြင့် နှစ်ကြိမ်လွတ်ရသည်။

ဋီကာ။ ။ဒုတိယတ္တေရဝါဒေ ဥဘတောဘာဝေဟိ ဝိမုတ္တောတိ ဥဘတောဘာဝ ဝိမုတ္တောဝ၊ပေ၊ကိလေသ ဝိကွန္တနဝိမောက္ခနေ ဟိ ဝါ ကာယဒ္ဒယတော ဝိမုတ္တောတိ အတ္ထော၊—မူလ ဋီ—၃၊ ၃၅။ [ကိလေသဝိကွန္တနသမုစ္ဆေဒနေဟိ – ကိလေသာတို့ကို ပယ်ခွါခြင်း အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်းတို့ဖြင့်–ဟု ဆိုပါ။]

တိဝိဒ္ဓက ဓုတ္ဌာဘယထေရ်။ ။ဤဒထေရ်၏ ဝါဒ၌ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သည်ကို "ဝိမုတ္တောဝ"ဟု ဆိုလို၏၊ ထိုသို့ လွတ်ရာ၌ ဗျာန်သမာပတ်ဖြင့် ပယ်ခွါစဉ်က တကြိမ်, မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်စဉ်က တကြိမ်၊ ဤသို့ နှစ်ကြိမ်လွတ်သည်ကို " ဥဘတော ဘာဝ"ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် ဥဘတောဘာဝေဟိ-နှစ်ပါးစုံသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ (ဝါ-နှစ်ကြိမ်)၊ဝိမုတ္တောဝ-ကိလေသာတို့မှ လွတ်သူတည်း၊ ဥဘတောဘာဝ ဝိမုတ္တောဝ-ဟုဖြစ်။

ဋီကာ။ ။ သမာပတ္တိယာ ဝိကွန္တနဝိမောက္ခေန ကေဝါရံ, မဂ္ဂေန သမုစ္ဆေဒ ဝိမောက္ခေန ကေဝါရံ ဝိမုတ္တတ္တာ ဥဘတောဘာဝရိမုတ္တောဝ၊ [သမာပတ္တိယာ-အရူပ ဗျာန်သမာပတ်ဖြင့်၊ ဝိကွန္တနဝိမောက္ခေန - ပယ်ခွါခြင်းဟူသော ဝိမောက္ခအားဖြင့် စသည် အနက်ဆိုပါ။]

ဝါဒ ၃ မျိုးပေါင်း။ ။အဋ္ဌကထာ၌ ဤထေရဝါဒ သုံးမျိုးကိုပင် ပါဝင်အောင် တပေါင်းထည်း ပြု၍ " အရူပသမာပတ္တိယာ ရူပကာယတော ဝိမုတ္တောဝ, မဂ္ဂေန နာမကာယတော"ဟု ဖွင့်ထား၏။ [တောနေ၊ပေ၊ဇုမသံ တိဏ္ဏန္နဝိ ထေရဝါဒါနံ ကေစိ သဂ်ဟော ကတောတိ ဒဋ္ဌမ္ဗံ။ – ဋီကာ။]

သော စတုန်စသည်။ ။ဥဘတောဘာဝရိမုတ္တာ၏ သရုပ်ကိုပြလို၍"သောစတုန်" စသည်မိန့်၊ ဤစကားကိုကြည့်၍-အရူပသမာပတ်လေးမျိုးတွင် တမျိုးမျိုးကို ဝင်စား ရာမှထ၍ သင်္ခါရဘာရားတို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဟု ရှုသဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်ကြသော

ပုဂ္ဂိုလ်လေးဦး, နိရောဓသမာပတ်မှ ထ၍ သခ်ါရတို့ကို ဝိပဿနာရှုသဖြင့် အနာဂါမ်ဖြစ်ပြီးမှ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တဦး၊ ဤသို့ငါးဦးရှိသည်ဟု သိပါ။

မဟာနိဒါနသုတ် ။ ။ [ဒီ ၂၊ ၆၀။] ထိုသုတ်၌ "ရူပီ ရူပါနိ ပဿတိ၊ အယံပဌမော ဝိမောက္ခော၊ပေ၊သမ္ဘဝေါ နေဝသညာ နာသညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ အယံ အဋ္ဌမော ဝိမောက္ခော"ဟု နိရောဓသမာပတ်အဆုံးရှိသော ဝိမောက္ခ ရှစ်ပါးကို ဟောတော်မူ၏၊ ထို့နောက် "အာသဝါနဉ္စ ခယာ"စသည်ဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ကို ဟောတော်မူ၏၊ ဤသို့ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခအားဖြင့် ရူပကာယမှ လည်းကောင်း, အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကိလေသာဟူသော နာမကာယမှ လည်းကောင်း နှစ်မျိုးစုံမှ လွတ်သော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောတော်မူ၏၊ ထိုသုတ်တော်၌ နိရောဓသမာပတ်ကို ရပြီးမှ အရဟတ္တမဂ်ကို ရသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥဘတောဝဝိမုတ္တအဖြစ်ကို ဟောဟော်မူခြင်းသည် "အမြတ်ဆုံး ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်"ကို ဖေါ်ထုတ်ချီးကျူး၍ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုသုတ်တော်၌ပင် "ဣမာယစ အာနန္ဒ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တိယာ အညာ ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တိ ဥတ္တရိတရာ ဝါ ပဏီတတရာ ဝါ နတ္ထိ" ဟု မိန့်တော်မူသည်။ [မူလ၊ ဋီ၊ ၃၊ ၃၄-။]

ကိဋာဂိရိသုတ် ။ ။ [မ၊ ၂၊ ၁၃၈၊ ၁၄၃။] ထိုသုတ်၌ကား "ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ယေ တေ သန္တာ ဝိမောက္ခာ အတိက္ကမ္မ ရူပေ အာရုပ္ပါ၊ တေ ကာယေန ဖုသိတ္ဝာ ဝိဟရတိ"ဟု အရူပသမာပတ် လေးပါးကိုဟောတော်မူ၏၊ ထို့နောက် "ပညာယ စ သဿ ဒိသ္ဝာ အာသဝါ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တိ"ဟု အရဟတ္တမဂ်ကို ဟောတော်မူ၏၊ ဤသို့ အရူပသမာပတ် လေးပါး၏အစွမ်းဖြင့် ရူပကာယမှလွတ်၍ အရဟတ္တမဂ်ရသောအခါ ကိလေသာနာမကာယမှလွတ်သော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောတော်မူထားသည်။ [မူလ၊ ဋီ၊ ၃၊ ၃၄–၃၅]။

အဋ္ဌကထာမျှား။ ။ဤအဋ္ဌကထာနှင့် ပုဂ္ဂလပညတ် အဋ္ဌကထာ (၄၁) မဇ္ဈိမ၊ ၆၊ ၃၊ (၁၃၁) တို့၌ကား ကိဋာဂိရိသုတ်တော်အတိုင်း အရူပသမာပတ် တပါးကို ရလျှင် (ဝိမောက္ခ ရှစ်ပါးကို နိရောဓ သမာပတ်အထိ မရစေကာမူ) ရူပကာယမှ လွတ်၍ အရဟတ္တမဂ် ရသောအခါ နာမကာယမှ လွတ်သောကြောင့် ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တဖြစ်နိုင်ရကား "သော စတုန္နံ အရူပသမာပတ္တိနံ ဧကေကတော ဝုဋ္ဌာယ" စသည်ဖြင့် ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ် အားလုံးကို သိမ်းကျုံး၍ "ပဋ္ဌဝိဓော" ဟု ပြထားသည်။

မှတ်ချက်။ ။ကိဋာဂိရိသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ကား – အရူပသမာပတ်တို့သည် ရူပသမာပတ်နှင့်ကင်း၍ မဖြစ်ခြင်းကြောင့် "အာရုပ္ပါ"ဟု ဟောတော်မူထားသော်လည်း ဝိဒေါဂ္ဂ ရှစ်ပါးကိုပင် ဟောတော် မူထား၏ ဟုလည်းကောင်း၊ ဋီကာများ၌လည်း ယင်းသုတ်ဝယ် " ဒ္ဒိဟိ ဘာဝေဟိ ဒ္ဒေါ၀ါရေ ဝိမုတ္တော" ဟူသော လက္ခဏာနှင့် ညီသောကြောင့် ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ သေဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ဟောတော်မူထား၏ ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်ကြသည်။ ဤအလို ယင်းသုတ်၌လည်း ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ် ငါးယောက်လုံးကိုပင် ဟောတော်ထားသည်–ဟု မှတ်ပါ။

တ္ထေ-ဤဥာဏတောဘာဝဝိမုတ္တိကုထာ၌၊[ရှေးနိယယ၌ "တ္ထေ-ဤဥာဏတော ဘာဝဝိမုတ္တာပုဂ္ဂိုလ်၌" ဟု စွဲ၏။]ပါဠိ ပန-ပါဠိတော်သည်ကား၊(အာဘိဓမ္မပုဂ္ဂလ ပညတ္တိ ပါဠိတော်သည်ကား၊)ကတမော စ ပုဂ္ဂလော၊ပေ၊အာသဝါ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ—သို့၊ အဌဝိမောက္ခလာဘီနော-ရှစ်ပါးသော ဝိမောက္ခကို ရခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝသေန—အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ — စပ်သဖြင့်၊ အာဂတာ—လာပြီ။

ပါဠိတော်အနက်။ ။[ဥာဏတောဘာဝဝိမုတ္တော- ဥာဏတောဘာဝဝိမုတ္တ မည်သော၊ ပုဂ္ဂလော-ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကတမော စ — အဘယ်နည်း၊ ဣဓ - ဤသာသနာတော်၌၊ ဧကစ္စော-အချို့သော၊ ပုဂ္ဂလော—သည်၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဝိဒမောက္ခေ—ရူပ အရူပ စျာန်သမာပတ်ဟူသော ဝိမောက္ခတို့ကို၊ ဝါ—ဆန့်ကျင်ဖက် နိဝရဏတို့မှ လွတ်သော ရူပ အရူပစျာန်သမာပတ်တို့ကို၊ ကာယေန-သဟဇာတ နာမကာယဖြင့်၊ ဖုသိတ္ဝာ-တွေ့ထိ၍၊(ရှိ၍)၊ဝိဟရတိ-နေနိုင်၏၊ အာသဝေ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပညာယစ - ဝိပဿနာပညာ, မဂ်ပညာ ဖြင့်လည်း၊ ဒိဋ္ဌာ-သစ်စာရဲ့တရား, သစ္စာလေးပါးတို့ကို မြင်ခြင်းကြောင့်၊ အာသဝါ — တို့သည်၊ ပရိက္ခီဏာ—ကုန်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ။]

ပါဠိပနေတ္ထ။ ။ဥာဏတောဘာဝဝိမုတ္တ ဖြစ်သင့်သောပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးကို သိမ်းကျုံး၍ "ပဋ္ဌဝိဓော" ဟု ဆိုသော်လည်း-ပုဂ္ဂလပညတ် ပါဠိတော်၌ကား အဌဝိမောက္ခ ဥာဏတောဘာဝဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ ဟောတော်မူထားသည်-ဟု ပြလိုမှ "ပါဠိပနေတ္ထ" စသည်မိန့်၊ မှန်၏—ဤပါဠိသည် သာဓကစကားမဟုတ်၊ မိမိအဆိုနှင့် ပါဠိတော်အလိုကို ညှိ၍ပြခြင်းသာ ဖြစ်၏၊ တိုက်ရိုက် သာဓကပြလိုလျှင် "ယထာဟ, တေနာဟ, ဒ္ဒတနာဟ ဘဂဝါ,တေန ဝုတ္တံ,ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ" စသည်ဖြင့် သုံးလေရှိသည်။ [နောက်၌ လာလိမ့်မည်။]

မေးခွန်း။ ။သို့ဖြစ်လျှင် အရူပစျာန်လေးပါးလုံး မရဝဲ ၁ ပါး, ၂ ပါး, ၃ ပါးသာ ရသော-ဥာဏတောဘာဝဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်အတွက် "အဌဝိမောက္ခလာဘီ" ဟုမဆိုနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟု မေးခွန်းရှိ၏၊အပေါင်းဖြစ်သော အဌသမာပတ္တိလာဘီ ဥာဏတောဘာဝဝိမုတ္တ၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရူပစျာန် ၁ ပါး, ၂ ပါး, ၃ ပါးရသူ ဥာဏတောဘာဝဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၌ တင်စား၍ ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် "အဌဝိမောက္ခ လာဘီ" ဟုပင် ဆိုနိုင်ပါသည်။ [မူလ၊ ဋီ၊ ၃၊ (၃၆)။]

အဌဝိမောက္ခေ စသည် ။ ။ အဌသမာပတ္တိယော သဟဇာတနာမကာယေန ပဋိလဘိတ္ဝာ၊ပေ၊ဝိပဿနာ ပညာယ သစ်စာရဂတံ (သစ်စာရအပေါင်းကို) မဂ္ဂပညာယ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပဿိတ္ဝာ စတ္တာရော်ဝိ အာသဝါ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တိ၊—ဋီကာ။

ဒိသ္မာ။ ။ပါဠိတော်ရှိအတိုင်း အဓိပ္ပါယ်ယူလျှင် "အာသဝါ" ဟူသော ကတ္တားသည် ဒိသ္မာ၏ ကတ္တားလည်း ဖြစ်စရာရှိသောကြောင့် "အာသဝေါတရားတို့က မြင်၍ ကုန်သည်" ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်၏၊ ထို့ကြောင့် ဒိသ္မာကို ပုဗ္ဗကာလ ကြိယာဝိသေသန

ပညာယ - ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့်၊ ဝိမုတ္တော — ကိလေသာတို့မှ လွတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဣတိ— ကြောင့်၊ ပညာဝိမုတ္တော- မည်၏၊ သော—ထို ပညာဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ပဋ္ဌဝိဓောဝ ဟောတိ-ဌ်စပ်)၊ သုက္ခဝိပဿကောစ- စျာန်အစေးမရှောက်သဖြင့် ခြောက်တောက်တောက် ဝိပဿနာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် လည်းကောင်း၊ စတူဟိ—ကုန်သော၊ စျာနေဟိ-ရူပါဝစရစျာန်တို့မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ- ထ၍၊ အရဟတ္တံ - အရှဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပတ္တာ - ရောက်ကုန်သော၊ စတ္တာရောစ— လေးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဣမေသံ- ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝသေန—အပြားအားဖြင့်၊ ပဋ္ဌဝိဓောဝ- ၈ါးပါးအပြားရှိသည်သာ၊ ဟောတိ။ [ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တနှင့် သခ်္ခာချင်းတူ၍ "ပဋ္ဌဝိဓောဝ" ဟု ဝေဖြင့်ဆိုသည်။]

ဖေ့ပေးပဲ ဟိတ်အနက်ပေးရသည်၊ သို့ရာတွင် ကြိယာအနေအားဖြင့်ကား မြင်ခြင်းက ရှေးကျသောကြောင့် "ပုဗ္ဗကာလကြိယာ" ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်၊ ဘာကြောင့်နည်း၊— အာသဝေါတို့၏ကုန်ခြင်းသည် မြင်ခြင်းနှင့်စပ်၍ နေသောကြောင့်တည်း။

ဋီကာ ။ ။ ဒိဿာတိ ဒဿနဟေတု၊ နဟိ အာသဝါ ပညာယ ပယိတ္ဗာ၊ (အာသဝေါ တရားတို့က ပညာဖြင့် မြင်တတ်ကုန်သည် မဟုတ်)၊ ဒဿန ကာရဏာ ပန (အဟုတ်ကား မြင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်) ပရိကိ္ခဏာ (ကုန်သော အာသဝေါတို့ကို) ဒိဿာ ပရိကိ္ခဏာတိ (မြင်ခြင်းကြောင့် ကုန်သောအာသဝေါတို့ ဟူ၍) ဝုတ္တာ၊ (ဘာကြောင့်နည်း) ဒဿနာယတ္တာ ပရိကိ္ခဏတ္တာ (ပညာဖြင့် မြင်ခြင်းဌ် စပ်သော ကုန်ခြင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း)၊ ဧဝဉ္စိ ဒဿနံ (မြင်ခြင်းကို) အာသဝါနံ ခယသ (ကုန်ခြင်း၏) ပုရိမ ကိရိယာဘာဝေန ဝုတ္တံ။ ဋီကာဌ "အာသဝါ" ဟူသော ပဌမာ ဗဟုဝစနန် နေရာဝယ် "အာသဝေ" ဟု ဒုတိယာ ဗဟုဝစနန်ဖြင့် ပါဋ္ဌပျက် ဖုန်၏၊ ပုဗ္ဗလပညတ္တိ မူလဋီ၊ (၃၅)အတိုင်း "အာသဝါ" ဟု ပါဋ္ဌမှန်ရှိပါစေ။

ပညာဝိမုတ္တော။ ။ပညာ-ဟူသည် ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာတည်း၊ ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီးမှ ပညာဝိမုတ္တအမည် ရနိုင်သောကြောင့် အရှဟတ္တ မဂ်ပညာကိုသာ ဥတ္တုန္နည်း အားဖြင့် ယူနိုင်၏၊ "ပညာဖြင့် ကိလေသာတို့မှ လွတ်သည်" ဟု ဆိုရာ၌ သမားဓိ လုံးလုံး မပါ-ဟု ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်၊ ရူပါဝစရသမာဓိကား ပါ,ပါ၏၊ လွန်ကဲသော သတ္တိထူး ရှိသော အရူပါဝစရ ဈာန်သမာဓိ မပါပဲ ပညာသက်သက်ဖြင့်သာ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သူ-ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် အံ၊ ဋီ-၃၊ (၁၅၁)၊မး ဋီ-၃၊ (၈၆) တို့၌ "ပညာယဝေ+ဝိမုတ္တော" ဟု ဧဝသဒ္ဒါထည့်၍ ဖွင့်ကြသည်။ [ဝိသေသတော ပညာယ ဧဝ ဝိမုတ္တော၊ နတ္ထသာ (ထိုပညာ၏) ပတိဋ္ဌာနဘူတေန အဋ္ဌဝိမောက္ခ သခ်ါတေန သာတိသယေန (လွန်ကဲသော သတ္တိထူးရှိသော) သမာဓိနာတိ ပညာဝိမုတ္တော၊မး— ဋီ၊၃၊၈၆။] ဤဝါကျ၏နောက်ဌ "အနမိဂတ ဝိဓမာကွေန" ဟု ပါဋ္ဌရှိနေ၏၊ အဂုတ္တိုရ် ဋီကာအတိုင်း "အနမိဂတအဋ္ဌဝိမောက္ခော" ဟု ရှိသင့်သည်။

ဤ-ဤ ပညာဝိမုတ္တိကထာ၌ [ဤသို့ တေသံ ပညာဝိမုတ္တိကထာယံ၊-မ၊ ဋီ၊ ၃၊ ၈၆။] ပါဠိပန — ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ပါဠိတော်သည်ကား၊ အဋ္ဌဝိမောက္ခ ပဋိ ကွေ့ပဝေသနေ ၀ - ရူပ်ပါးသောဝိမောက္ခတို့ကို ပယ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဟု၊ အာဂတာ- လာပြီ၊ ယထာဟ - အဘိယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ နဟေ ၀ ခေါ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ ကာယေန၊ပေ၊အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ပညာဝိမုတ္တောတိ— နဟေ ၀ ခေါ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ၊ပေ၊အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ပညာဝိမုတ္တောဟူ၍၊ (အာဟ— ဟောတော်မူပြီ)။

ပါဠိတော်အနက်။ ။ [အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဝိမောက္ခေ-တို့ကို၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ဖုသိတ္ဝာ—၍၊ နဟေ ၀ ခေါ ဝိဟရတိ-နေကား မနေနိုင်၊ (နဲ့တော့ မနေနိုင်၊ ရတော့ မရ — ဟူလို။) စ- ထိုသို့ပင် မနေနိုင်ပါသော်လည်း၊ အာသ-၏၊ ပညာယ-ဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌာ-ကြောင့်၊ အာသ ၀ ါ – တို့သည်၊ ပရိက္ခီဏာ-ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ အယံ– ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပညာဝိမုတ္တော– ပညာဝိမုတ္တမည်သော၊ ၀ ါ— အရူပစျာန်သမာဓိမပါ, အရဟတ္တမဂ်ပညာဖြင့်သာ ကိလေသာတို့မှလွတ်သော၊ ပုဂ္ဂလော-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။]

အဋ္ဌ ဝိမောက္ခ ပဋိကွေ့ပ ဝေသန။ ။ဤပါဠိဖြင့် ဝိမောက္ခရူပ်ပါးလုံးကိုပယ်သည်, ရူပစျာန်တစိတ်တပိုင်းကိုသာ ပယ်သည်မဟုတ်၊ ဤပညာဝိမုတ္တကား ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ ဝိမောက္ခရူပ်ပါးလုံးမရ, ရူပစျာန် လေးပါးကိုသာ ရသည် - ဟူလို၊ သို့ဖြစ်လျှင်-အရူပစျာန် တချို့တာက် မရှိသော်လည်း (ဥပမာ ၁ ပါးသာရ၍ ၃ ပါးကျန်, ၂ ပါးသာရ၍ ၂ ပါးကျန်နေသော်လည်း) အဋ္ဌဝိမောက္ခလာဘီအဖြစ်ကို မတားဟူသောစကားကျ တွက်လာ၏၊ မှန်၏— အရူပစျာန်လေးပါးတွင် တပါးပါးကိုရလျှင်ပင် ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တသာ မည်၍, ပညာဝိမုတ္တ မမည်၊ [ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ သရုပ်နှင့် ပညာဝိမုတ္တသရုပ်ကို ညွှန်ကြားပါ။]

ဋီကာ။ ။အဋ္ဌဝိမောက္ခ ပဋိကွေ့ပ ဝေသနေ ၀ ၊ နတဒေကဒေသဘူတ ရူပဈာန် ပဋိကွေ့ပ ဝေသန (ထိုဝိမောက္ခ၏ တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော ရူပစျာန်ကို ပယ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်)၊ ဧ ၀ ံ ဟိ အရူပဈာနနကဒေသာဘာ ၀ ေ ၀ ိ (အရူပစျာန် တစိတ်တပိုင်းမရပဲ ကျန်နေပါသော်လည်း) အဋ္ဌ ဝိမောက္ခ ပဋိကွေ့ ပေါ် နဟောတိ သိဒ္ဓံ ဟောတိ၊ အရူပါ ၀ စရ ဈာနေသု ဟိ ကေသ္မိဒ္ဓိ သတိ ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တောယေ ၀ နာမ ဟောတိ, နပညာ ဝိမုတ္တော ၀ တိ။

ယထာဟ။ ။ဤပုဒ်၏ အနက်အမျိုးမျိုးကို ပါရာဇိကာ(၀) တွဲ (၅၂)၌ အကျယ်ပြထားပြီ၊ ဤ၌ ယထာဟ-အဘယ်ကဲ့သို့ မိန့်တော်မူသနည်း - ဟု အလွယ်ပေးထားပါသည်။

ဖုဋ္ဌန္တံ—တွေ့ထိအပ် ရရှိအပ်ပြီးသော အရှုပါ၀စရစျာန်တို့၏ အဆုံးဖြစ်သော အခြားမဲ့ကာလပတ်လုံး၊ ၀ါ-တွေ့ထိအပ် ရရှိအပ်ပြီးသော အရှုပါ၀စရစျာန်တို့၏ အဆုံးဖြစ်သော အခြားမဲ့ကာလ၌ မျက်မှောက်ပြုသည် မည်လောက်အောင်၊ သစ္ဆိကရောတိ - နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်၏။ ဣတိ — ထို့ကြောင့်၊ ကာယ သက္ခီ—ကာယသက္ခီ မည်၏။ သော-ထို ကာယသက္ခိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စျာနဖဿံ— စျာန်အတွေ့ကို၊ ပဌမံ - ရှေးဦးစွာ၊ ဖုသတိ - တွေ့ထိ၏၊ ၀ါ— ရရှိ၏၊ ပစ္ဆာ -

---

ဖုဋ္ဌန္တံ။ ။[ဖုဋ္ဌ + အန္တ။] ဖုဋ္ဌာနံ + အန္တော + ဖုဋ္ဌန္တော-ဟု ဆဋ္ဌီတဿုရိသ်ပြု၊ "ဖုဋ္ဌ"အရတွေ့ထိအပ်ရရှိအပ်ပြီးသော အရှုပါ၀စရစျာန်တို့ကိုယူပါ၊"အန္တ=အဆုံး" ဟူရာ၌ ထိုစျာန်တို့၏အဆုံး ဘင်ခဏမဟုတ်, အဆုံးဖြစ်သော အခြားမဲ့ကာလတည်း။ [ဖုဋ္ဌာနံ အန္တော ဖုဋ္ဌန္တော၊ ဖုဋ္ဌာနံ အရှုပဇ္ဈာနာနံ အနန္တရော ကာလော အဓိပ္ပါ ယော၊- ဋီကာ။]

ဒိဘတ်အနက်။ ။"ဖုဋ္ဌန္တံ"၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် အစွန္တသံယောဂ အနက်၌ ဖြစ်၏၊ မှန်၏-ဤ ကာယသက္ခိပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပတ္တိဖလဌမစ၌ အရဟတ္တမဂ္ဂဌာ ဝိုင်အောင် ခြောက်ပါး ရှိသောကြောင့် အရှုပါ၀စရစျာန်တို့၏ အခြားမဲ့ ကာလ ပတ်လုံး အကြောင်းအားလျော်စွာ အထက် မဂ်ဖိုလ်များကို (နိဗ္ဗာန်ကို) မျက်မှောက် ပြုရမည် ဖြစ်သည်။

ဋီကာ။ ။အစွန္တသံယောဂေ စေတံ ဥပယောဂ၀စနံ၊ ဖုဋ္ဌာနန္တရကာလမေ၀ (တွေ့ထိအပ် ရရှိအပ်သော အရှုပါ၀စရစျာန်တို့၏အခြားမဲ့ကာလပတ်လုံးပင်) သစ္ဆိ ကာတမ္ဗံ (မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော နိဗ္ဗာန်ကို) သစ္ဆိကတော သစ္ဆိကရဏပါ ယေန (မျက်မှောက်ပြုခြင်းအား သင့်လျော်သောအကြောင်းအားဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၏)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

မှတ်ချက်။ ။ဤဋီကာ၌ " ဖုဋ္ဌာနန္တရကာလမေ၀ " ဟူရာ၌ အခြားမဲ့ကာလ တခဏချင်းသာလျှင်-ဟု ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ အခြားမဲ့ကာလ တခဏလျှောက်လုံးဟု ဆိုလို သည်၊ ထိုသို့ မျက်မှောက်ပြုရာ၌ အကြောင်းအားလျော်စွာ ပြုရမည်ဖြစ်သောကြောင့် "သစ္ဆိကရဏပါ ယေန"ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ [စာအုပ်များ၌ သစ္ဆိကာတမ္ဗံ နောင် ဝိဒိတာ၊ တွေ့ရ၏၊ ထိုပိုဒ်တား ဧလိ ပါ။]

တနည်း။ ။ပုဒ္ဂလပညတ္တိ မူလဋီကာနှင့် မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသဋီကာတို့၌ ဘာ၀နပုံသက (ကြိယာ၀ိသေသန) အနက်လည်းဖွင့်ကြသေး၏၊ထိုအလို"ဖုဋ္ဌန္တံ-တွေ့ထိအပ် ရရှိအပ် ပြီးသော အရှုပါ၀စရစျာန်တို့၏ အဆုံးဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ မျက်မှောက်ပြုသည် မည်လောက်အောင်"ဟု အနက်ပေး၍ သစ္ဆိကရောတိ၌ စပ်ပါ။ [ဘာ၀ - ကြိယာ၌ စပ်ထိုက်သော+ နပုံသက - နပုံလိန်ရှိသောသဒ္ဒါ။]

ကာယသက္ခီ ။ ။ [ကာယ — နာမကာယကို + သက္ခီ — မျက်မှောက် ပြုခြင်းရှိသူ (မျက်မှောက်ပြုသူ) ။] သစ္ဆိကရောတိသည်။ သက္ခီ၏အနက်ပြုတည်း၊ သက္ခီ၌ "သ+ အက္ခိ"ဟု ခွဲ၊ သဟ+ အက္ခိနာ ယော ၀တ္တတိ သက္ခီ၊ [သက္ခိနာ—

နောက်မှ၊ နိဿောခံ — သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝါ - သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ရာဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာနံ - ကို၊ သစ္ဆိကခဏာဘိ - မျက်ခမျာက်ပြု၏။ [သရုပ်ကို ပြလိုရှိ "သော သောတာပတ္တိ ဖလဋ္ဌ" စသည်မိန့်။]

သော — ထိုကာယသက္ခိပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော-ခ္ခစပ်)၊ ဝါ — သည်၊ (ဆဋ္ဌိခေါဟောတိ-ခ္ခစပ်)၊ သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌ-သောတာပတ္တိဖိုလ်ခ္ခတည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အာဒိ—အစ ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာ-အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်အောင်၊ ဆဋ္ဌိခေါ-ခြောက်ပါး အပြားရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ— သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ထိုက်၏၊ တေနေဝ— ထို့ကြောင့်ပင်၊ (ဘဂဝါ— သည်၊) အာဟ — ဟောတော်မူပြီ၊ (ကိံ — နည်း၊) ဣဒေကစ္စော ပုဂ္ဂလော၊ပေါကာယ သက္ခိတိ—ဟူ၍ (အာဟ-ပြီ)။

ပါဠိတော်အနက်။ ။[ဣဓ—ဤသာသနာတော်၌၊ ကေစ္စော—အချို့သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဝိမောက္ခေ-တို့ကို၊ကာယေန-ဖြင့်၊ ဖုသိတ္ဝာ-၍၊ ဝိဟရတိ—၏၊[ဤစကားတော်ဖြင့် "ကာယသက္ခိပုဂ္ဂိုလ်သည် အရူပါဝစရစျာန်တို့ကိုရ၏"ဟု ပြသည်။] အဿ—ထိပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပညာယ—ဝိပဿနာ မဂ်ပညာ ဖြင့်လည်း၊ ဝါ— အလယ် မဂ်ဖိုလ်ခြောက်ပါးဟူသော ပညာဖြင့်လည်း၊ ဒိဋ္ဌာ— ကြောင့်၊ ကေစ္စေ—အချို့ကုန်သော၊ အာသဝါ—တို့သည်၊(အောက်မဂ် သုံးပါး ဖြင့် ပယ်ထိုက်သော အာသဝေါတို့သည်)၊ ပရိက္ခီဏာ — ကုန်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ အယံ—ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ကာယသက္ခိ - ကာယသက္ခိမည်သော၊ ဝါ- အရူပစျာန်အတွေ့ကို တွေ့ထိပြီးမှ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူသော နာမကာယဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသော၊ ပုဂ္ဂလော-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။]

မျက်စိနှင့်၊ ဝါ-မျက်မြင်နှင့်ဟု ဆို။] သက္ခိဝိယာတိ သက္ခိ—မျက်စိဖြင့် မြင်ခြင်းနှင့်ဘက္ခု ဖြစ်သူကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူသော နာမကာယဖြင့် ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် ဖြစ်သူ၊ ကာယေန—နာမကာယဖြင့် + သက္ခိ=ကာယသက္ခိ။ [ကာယသက္ခိဋ္ဌိ ကာယေန သစ္ဆိကတာဝဋ္ဌံ၊— သာမညဖလသုတ် ဋီကာ။]

ကေစ္စေ အာသဝါ။ ။အာသဝါအရ အောက်မဂ်သုံးပါးဖြင့် ပယ်သတ်ထိုက်သော ကိလေသာများကို ဋီကာ ယူသည်၊ ကာယသက္ခိပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌမှ အရဟတ္တမဂ်ဋ္ဌ အဆုံး ခြောက်ပါးရှိသော်လည်း "ပရိက္ခီဏာ-ကုန်ပြီ" ဟု ဆိုသဖြင့် အောက်မဂ်သုံးပါးဖြင့် ပယ်သတ်ထိုက်သော ကိလေသာများ ဟု သိနိုင်သည်။

ဋီကာ။ ။ဣဓ ကေစ္စေ အာသဝါတိ ဟေဋ္ဌိမ မဂ္ဂတ္တယဝဇ္ဇာ အာသဝါ၊ ယော ဟိ (မှန်၏၊—အကြင် အဋ္ဌသမာပတ္တိလာภ်ပုထုဇန်သည်) [ဤအခိုက်ခ္ခ ပုထုဇန်ဘဝသာ ရှိသေးသည်ကို သတိပြုပါ။] အရူပဗျာနေန ရူပကာယတော နာမကာယေကဒေသ တော စ (နိဝ္ဗာနဟာ ဟူသော နာမကာယ တစိတ်မှလည်းကောင်း) [စျာန်သမာပတ်

ဒိဋ္ဌဋ္ဌံ—သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်တတ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၏ အဆုံးဖြစ်သော နောက်ကာလပတ်လုံး၊ ဝါ— သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်တတ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၏ အဆုံးဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ ရောက်သည် မည်လောက်အောင်၊ ပတ္တော-နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သူတည်း၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော-ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တမည်၏၊ တတြ—ထို စကားရပ်၌၊ ဣဒံ — ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ သခေါ်ပ

ဖြစ်၍ နိဝရဏကိုသာ ပယ်သည်။] ဝိကွန္တနဝိမောက္ခေန (အားဖြင့်) ဝိမုတ္တောဝေ၊ တေန (ထိုအင္ဒသမာပတ္တိလာဘီပုထုဇနပုဂ္ဂိုလ်သည်) နိရောဓေ၊ ဝိမောက္ခော (နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော ဝိမောက္ခကို) အာလောစိတော ပကာသိတောဝိယ (ရှေးရှုမြင်အပ် ထင်စွာပြုအပ်သကဲ့သို့) ဟောတိ၊ နဝန ကာယေန သစ္ဆိကတော (မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူသော နာမကာယဖြင့်တား မျက်မှောက် မပြုအပ်သေး)။ [ဉာဏ်က ထက်လွန်းသောကြောင့် အရှုပရှာန်ရှေးသောအခါ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သလိုတော့ ဖြစ်နေ ပါပြီ၊ သို့သော် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် တကယ် မမြင်သေးပါ- ဟူလို။]

နိရောဓံ ပန အာရုမ္မဏံ ကတ္တာ ကေစိ သုတ္တာ ကေစိ အာသဝေသု ခေပိတေသု (အချို့သော အာသဝေါတို့ကို ကုန်စေအပ်ပြီးရာ အခါမှ) [မဂ်ဖြင့် ကိလေသာတချို့ကို ကုန်စေပြီးရာ အခါကျမှ။] တေန (ထိုအရိယာသည်) [ဤအခိုက်၌ အရိယာ ဖြစ်ပြီ။] သစ္ဆိကတော ဟောတိ (နိရောဓ ဝိမောက္ခကို မျက်မှောက်ပြုအပ်၏)၊ ဘဿ သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ နိရောဓံ ယထာလောစိတံ (မိမိ မဂ်မရမိုက ရှေးရှုမြင်ထားအပ်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်) နာမကာယေန (မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူသော နာမကာယဖြင့်) သစ္ဆိကရောတိတိ ကာယသက္ခိတိ ဝုစ္စတိ၊ နတု ဝိမုတ္တောဝ (ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တ ဟုကား မဆိုနိုင်သေး)၊ (ဘာ့ကြောင့်နည်း) ကေစွာနံ အာသဝါနံ အပရိက္ခီဏတ္တာ။

မှတ်ချက်။ ။ ဤ အင္ဒသမာပတ္တိလာဘီ အရိယာသည် အရဟတ္တမဂ်အခိုက်၌ " ကာယသက္ခိ ပုဂ္ဂိုလ် " သာ ဖြစ်၍ " ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ " ဟု မဆိုနိုင်သေး၊ အခြားတဖက်မှာ— အရဟတ္တမဂ် အခိုက်၌ အာသဝေါမှား ကုန်ဆဲသာ ဖြစ်၍ " ကုန်ပြီး " ဟု မဆိုနိုင်သေးသောကြောင့်တည်း၊ အရဟတ္တဖိုလ်ရ၍ ရဟန္တာ ဖြစ်လျှင်ကား ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ ဟု ဆိုနိုင်ပြီ။

ဒိဋ္ဌဋ္ဌံ။ ။ပယဿတိတိ ဒိဋ္ဌံ၊—သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်တတ်သော သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်၊ ဒိဋ္ဌသ+အဋ္ဌော ဒိဋ္ဌဋ္ဌော— သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်၏ အဆုံးဖြစ်သော နောက်ကာလ၊ ဒုတိယာ ဝိဘတ်၏ အနက်ကို ဋီကာတို့၌ သေချာစွာ မမှတ်ကြ၊ " ဗုဒ္ဓံ " ပုဒ်၌ကဲ့သို့ပင် အစွန္တသ်ယောဂအနက် (တနည်း) ကြိယာဝိသေသနအနက်ဖြစ်သင့်၏- ဟု ဆရာတို့ ယူဆတော်မူကြသည်။ [ဓာတုကထာ ဘာသာဋီကာ၊ (၅၀၀)။]

ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တောဝ။ ။ဒိဋ္ဌဋ္ဌံ+ပတ္တောဝ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တောဝ၊ " ဒိဋ္ဌဋ္ဌပတ္တောဝ " ဟု ဆိုလိုလျက် ဋ္ဌံ ကိုချေ, ဋ္ဌ (အ) ကို ဋ ပြန်၍ " ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တောဝ " ဟုဖြစ်သည်၊ ပတ္တောဝ - ၏ ဂ်ကို " နိရောဓံ " ဟု ထည့်ပါ။ [ဒိဋ္ဌဋ္ဌံ ပတ္တောတိ ဒဿနသမ်ပါတသ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂ ဉာဏသ အနန္တရံ ပတ္တောတိ အတ္ထော၊—ဋီကာ။]

လက္ခဏံ – အကျဉ်းချုပ် လက္ခဏာတည်း၊ သခ်ါရာ–သခ်ါရတို့သည်၊ ဒုက္ခာ–ဆင်းရဲကုန်၏၊ နိရောဓော – ဒုက္ခ၏ ချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ– ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သည်၊ သုခေါ–ချမ်းသာ၏၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ပညာယ–ပညာဖြင့်၊ ဥတံ-သိအပ်သည်၊ ဒိဋ္ဌံ–တွေ့အပ်သည်၊ ဝိဒိတံ-အထူးသိအပ်သည်၊ သစ္ဆိကတံ–မျက်မှောက်ပြုအပ်သည်၊ ပသိတံ - မြင်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ – ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌိပဋ္ဌော–မည်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဝိတ္ထာရတော - အကျယ်အားဖြင့်၊ သောပိ–ဤ ဒိဋ္ဌိပဋ္ဌာ ပဋိုလ်သည်လည်း၊ ကာယသက္ခိ ဝိယ– ကာယသက္ခိ ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့၊ ဆဋ္ဌေခေ- ခြောက်ပါး အပြားရှိသည်၊ ဟောတိ။

တေနေဝ – ထို့ကြောင့်ပင်၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-ပြီ၊ (ကိံ -နည်း၊) ဣဓေ ကစ္စော၊ပေ၊ဒိဋ္ဌိပဋ္ဌော်တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။ [ဣဓ - ဤ သာသနာတော်၌၊ ကစ္စော–အခြို့သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ (ပဇာနာတိ-၌စပ်)၊ ဣဒံ-ဤ တရား

အခြို့ကား-ဖုဋ္ဌဗ္ဗံ၌ ဒုတိယာဝိภัทသည် သတ္တမီအနက်ရှိ၏-ဟု လည်းကောင်း, ပဋ္ဌော၏ ကုံသည်လည်း အလယ် မဂ် ဖိုလ် ခြောက်ပါး-ဟု လည်းကောင်း ကြံ၍ "ဒိဋ္ဌိ ပဋ္ဌာ - သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၏အခြံ့ားမဲ့၌ အလယ် မဂ်ဖိုလ် ခြောက်ပါးသို့ ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်"ဟု အနုက်ပေးကြသည်။

ဋီကာ။ ။ဋီကာ၌"ဒိဋ္ဌဗ္ဗံ ပဋ္ဌော"နေရာဝယ် "ဒိဋ္ဌတ္ထာ ပဋ္ဌော"ဟု အဋ္ဌကထာ ပါ၌ ရှိသေးကြောင်းကို ပြ၏၊ ထိုအလို "ပဿတိထိ ဒိဋ္ဌိ – သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်တတ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၊ဒိဋ္ဌိယာ–ဖြင့်+ပဋ္ဌော-နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သူတည်း၊ ဒိဋ္ဌိပဋ္ဌော"ဟု ပြုပါ။ [ဒိဋ္ဌတ္ထာ ပဋ္ဌောတိဝိ ပါဌော၊ တေန (ထိုပါဌ်ဖြင့်) စတုသစ္စ ဒဿနသခ်ါတာ ယ ဒိဋ္ဌိသာ နိရောဓသ (နိဗ္ဗာန်သို့) ပတ္တတံ ဒီပေတိ၊– ဋီကာ။]

ဒုက္ခာ သခ်ါရာ စ သည်။ ။"ဒုက္ခာ သခ်ါရာ" ဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာကို သိပုံကို ပြ၏၊ "သုခေါ နိရောဓော"ဖြင့် နိရောဓသစ္စာကို သိပုံကိုပြ၏၊ ဤသို့ အကျိုးသစ္စာ နှစ်ပ :ကို သိလျှင် အကြောင်းသစ္စာဖြစ်သော သမุဒယသစ္စာနှင့် မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်း နာနန္ဒရိက နည်းအားဖြင့် သိ၏–ဟု ပြသည်။ [တဒုဘယေနစ သမุဒယ မဂ္ဂသစ္စ ပဋိဝေဓံ နာနန္ဒရိယကဘာဝတော၊–ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ, သခ်ါရုပေက္ခ ဉာဏကထာအဖွင့်။]

အမှာ။ ။"ဉာတံ"နေရာ၌ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၌ (၄၂) ၌ "ဉာဏ်–သိတတ်သော ဉာဏ်သည်" ဟုပါ၌ရှိ၍, "ပဿိတံ" နေရာ၌ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဋီကာဝယ် "ဒုသိတံ- တွေ့ထိအပ်သည်" ဟုရှိ၏။

ဣဒံ ဒုက္ခံ စ သည်။ ။ ဤပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကို ဋီကာကြည့်ပါ၊ "ဣဒံ ဒုက္ခံ၊ပေ၊ပဋိပဒါတိ ပဇာနာတိ"ဟူသော စကားတော်ဖြင့် အသီးသီးသောခဏာ၌ သစ္စာကို ပိုင်းခြားသိပုံကို ပြတော်မူ၍ , တပြိုင်နက်သော် ခဏာ၌ သစ္စာသိပုံကို ပြလိုမူ၍ " တံထာဝတပ္ပ ဝေဒိတာ စ သ" စသည်ကို ဆက်၍ ဟောတော်မူသည်။ [ဣဒ္ဓောဝတား နာနုက္ခဏော သစ္စဝဝတ္ထာနံ ဒဿိတံ၊ ဣဒါနိ တံ (ထို သစ္စာဝဝတ္ထာန ကို) ကေဝလော ဒဿေတုံ-ထာပဘပ္ပဝေဒိတာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊– ဋီကာ။]

ကြည့်ထား၊ ဘော်ဘူမက တရားသည်၊ ဒုက္ခ-ဒုက္ခသစ္စာတည်း၊ ဣတိ- သို့၊ ယထာဘူတ်-အကြင်အကြင် ထင်ရှားဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ဝါ-မဖေါက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ၊ ပဇာနာတိ- အပြားအားဖြင့် သိ၏၊ [ကွဲကွဲပြားပြား သေချာစွာ သိသည် ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဝိပဿနာ၏အာရုံဖြစ်၍ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို ယူပါ-ဟူလို။] အယံ-ဤတရားသည်၊ ဒုက္ခသမုဒယော-ကြင်းသော အကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလသော် ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာတည်း၊ ဣတိ - သို့၊ ယထာဘူတ်-စွာ၊ ပဇာနာတိ-၏၊ အယံ-ဤ နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓော - ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ယထာဘူတ်- စွာ၊ ပဇာနာတိ-၏၊ အယံ-ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားသည်၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ - ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်သော၊ ပဋိပဒါ - အကျင့်ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ယထာဘူတ်- စွာ၊ ပဇာနာတိ။

အသ-ထိုပဋိပတ္တိလ်၏၊ (ပညာယ-၌စပ်)၊ ဝါ-သည်၊ (ဝေါဒိဋ္ဌာ ဝေါစရိတာ-တ်ဋ္ဌ စပ်)၊ တထာဂတပ္ပဝေဒိတာ - မြတ်စွာဘုရားသည် သိတော်မူအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဓမ္မာ စ-သစ္စာလေးပါး တရားတို့သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ-၌စပ်)၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ ပညာယ-မဂ်ပညာဖြင့်၊ ဝေါဒိဋ္ဌာ-အထူးသက်ဝင်၍ မြင်အပ်ပြီးကုန်သည်၊ ဝေါစရိတာ-အထူးသက်ဝင်၍ လှည့်လည်အပ်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဒ သ - ၏၊ ပညာယ စ - ဖြင့်လည်း၊ ဒိဋ္ဌာ - ကြောင့်၊ ကေစေ အာသဝါ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တိ။ [ရှေးအုတိုင်း ဖေါ်ဆိုပါ။] အယံ - ဤ ပဋိပတ္တိလ်ကို၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော- ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တမည်သော၊ ဝါ-သစ္စာလေးပါးကို သိတတ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ပြီးသော၊ ပဋ္ဌလော-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏။]

တထာဂတပ္ပဝေဒိတာ ။ ။ တထာဂတော်နှင့် ဗေါဓိမဏ္ဍော (ဗောဓိမဏ္ဍိုင်ကုန်းက) ပဋိဝိဒ္ဓါ- (ထိုးထွင်းအပ်ကုန်) ဝိဒိတာ- (သိအပ်ကုန်) ပါကဋာ ကတာ- (ထင်ရှားအောင် ပြုအပ်ကုန်သော)၊ ဤအဓွဇ်ကိုကြည့်၍, "ပဝေဒိတ" ၌ ကာရိက်ပစ္စည်းမပါပုံကို သိပါ၊ စတုတ္ထ ပါရာဇိက ၌ ဌာနကား-ဟောနာပိတ် ဟု တနည်း ဖွင့်၏၊ ထိုအလို "မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေနေယျတို့ကို အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူအပ်" ဟု အနက်မှတ်ပါ၊ ထိုအနက်လည်း သင့်သည်ပင်။

ဝေါဒိဋ္ဌာ။ ။ ဝိ+အထူး+အဝ-သက်ဝင်၌+ဒိဋ္ဌ-မြင်အပ် - ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ မြင်သည်ကိုပင် ကောင်းစွာမြင်အပ်သောကြောင့် "သုဒိဋ္ဌာ" ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

ဝေါစရိတာ။ ။ဤ၌လည်း "ဝိ + အဝ + စရိတာ" ဟု ခွဲ၊ ပညာဖြင့် အထူးသက်ဝင် လှည့်လည်အပ်-ဟု အနက်ဖြစ်၏၊ သစ္စာတရားတို့ကို ပညာဖြင့် သက်ဝင်လှည့်လည်ထားအပ်-ဟု ဆိုရာ၌ ပညာကို ထိုသစ္စာတရားတို့၌ လှည့်လည် သက်ဝင်စေအပ် (ရောက်စေအပ်) ဟုလည်း အနက်ဖြစ်သောကြောင့် "တေသု (ထိုသစ္စာတို့၌) တေန (ထိုအရိယာသည်) ပညာ (ကို) သုဋ္ဌု စရာပိတာတိ အတ္ထော" ဟု ဋီကာ၌ အဓိပ္ပါယ်ထွက် ရှင်းထားသည်။

(၅) သဒ္ဓါယ-သဒ္ဓါဖြင့်၊ ဝိမုတ္တော - ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော - သဒ္ဓါဝိမုတ္တမည်၏၊ သောပိ - ထို သဒ္ဓါ ဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ဝုတ္တနယေနေ ဝ - ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်။ [ကာယသက္ခိ ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်းပင် ဟု ဆိုလိုသည်။] ဆဗ္ဗိဓော - သည်၊ ဟောတိ၊ ဧတေနေ ဝ - ကြောင့်ပင်၊ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ (ကိုယ်-နည်း၊) ဣမေကော စေဝ ၊ ပေ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တောဝ တိ-ဟူ၍၊ (အာဟ)။ [ဣမေကော စေဝ ၊ ပေ၊ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တိ ၊ ရှေးအတိုင်း ပေးပါ၊ စသော-ထိုသို့ပင် အာသဝေါတို့ ကုန်ပြီးပါ ကုန်သော်လည်း၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တသ-ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (အာသဝါ-တို့သည်၊ ပရိက္ခီဏာ-ကုန် ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ) ယထာ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ (ဝေါ-တူ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တသ-၏၊ အာသဝါ-တို့သည်၊ ပရိက္ခီဏာ-ကုန်ပြီးကုန်သည်၊) နော (ဟောန္တိ) မဖြစ်ကုန်၊ (အာသဝေါ ကုန်ပုံချင်းမတူကြပါ-ဟု ဆိုလိုသည်။) အယံ-ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော-သဒ္ဓါ ဝိမုတ္တ မည်သော၊ ဝါ-သဒ္ဓါမျှဖြင့် ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီးသော၊ ပုဂ္ဂလော-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ—အပ်၏။]

ဟိ-မှန်၏၊ (ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သဒ္ဓါဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကိလေသာ ကုန်ပုံချင်း မတူဟူသော စကားသည် မှန်၏။) တေသု - ဤ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တ ပုဂ္ဂိုလ် သဒ္ဓါဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တသ-၏၊ ပဋ္ဌဝေဒနာ ဂမဂ္ဂကွဏော—ရှေးအဖို့ဖြစ်သော မဂ်

သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ ။သဒ္ဓါယ+ဝိမုတ္တော သဒ္ဓါဝိမုတ္တော ဟု ပြု၊ ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ် (တနည်း) ပညာဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ အလုံးစုံ အကုန်အစင် မလွတ်မြောက်သေးပဲ သဒ္ဓါတရားဖြင့်သာ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သူ။ [သဒ္ဓဟနုဝသေန ဝိမုတ္တော၊ ဒေတေန သမ္ဘတ္တာ အဝိမုတ္တသဒ္ဒေ (မလွတ်မြောက်သေးပါသော်လည်း) သဒ္ဓါမတ္တေန (ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ လွန်ကဲသော ပညာမရှိသည့်အဲတွက် သဒ္ဓါတရား သက်သက်မျှ ဖြင့်) ဝိမုတ္တဘာဝံ ဒဿေတိ၊—ဋီကာ။]

တနည်း။ ။ဋီကာတို့၌ "ဝိမုတ္တ"ကို "ကိလေသာတို့မှ လွတ်"ဟူသော အနက်မှ "အဝိမုတ္တ-စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်"ဟူသော အနက်ကိုယူ၍ "သဒ္ဓါယ-ဖြင့်+ အဝိမုတ္တော-နိဗ္ဗာန်၌ စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်သူ"ဟု တနည်း ရွင်းကြသေးသည်။

နော စ ခေါ ယထာ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တသ။ ။ယထာ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တသ အာသဝါ ပရိက္ခီဏာ၊ နော ဝေ သဒ္ဓါယ ဝိမုတ္တသသာတိ အတ္ထော၊—ဋီကာ၊ ဤအဖွင့်အတိုင်း "စ ခေါ- ထိုသို့ပင် ကုန်ပြီးပါ ကုန်သော်လည်း၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တသ—၏၊ အာသဝါ-တို့သည်၊ ပရိက္ခီဏာယထာ-ကုန်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဝေ- တူ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တသ- ၏၊ အာသဝါ-တို့သည်၊ နော ပရိက္ခီဏာ-မကုန်ကုန်"ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

ဒေတေသု ဟိ-စသည် ။ ။ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သဒ္ဓါဝိမုတ္တိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အာသဝေါ ကုန်ပုံချင်းမတူကြောင်း ပြလိုသော် "ဒေတေသု ဟိ" စသည်မိန့်၊ (တနည်း) အာသဝေါ ကုန်ပုံချင်းမတူကြောင်း အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော် "ဒေတေသုဟိ" စသည်မိန့်၊ "ကိလေသာကုန်ပုံ

ခဏာ၌၊(အရဟတ္တမဂ်မရောက်မီ ရှေ့မဂ်ခဏာ၌-ဟူလို။)သဒ္ဓဟန္တိသော ဝိယ-ယုံကြည်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ သြကပ္ပေန္တိသော ဝိယ-ဥာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း။ အဓိမုစ္စန္တိသော ဝိယ ● — စဲ့စဲ့မြဲမြဲ-နှလုံးသွင်းသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ကိလေသကွယော – ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်းသည်၊ ဝါ - ကိလေသာတို့၏ ကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်လည်း၊ ဟောတိ၊ ဒိဋ္ဌိပတ္တသော-၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂကွဏော-၌၊ ကိလေသစ္ဆေဒကံ-ကိလေသာကို ဖြတ်တတ်သော၊ ဥာဏံ-ဥာဏ်သည်၊ အဒန္ဓံ-မနှုံ့နှေးသည်၊ တိက္ခံ- ထက်မြက်သည်၊ သူရံ- ရဲရင့်သည်၊ ဟုတ္ဝာ-၍၊ ဝဟတိ-မဂ်ကို ဆောင်နိုင်၏။ [ထိုစကားကို ဥပမာဖြင့် ပြလိုရှိ "တသ္မာ ယထာ နာမ" စသည်မိန့်။]တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယထာ နာမ-ဥပမာ မည်သည်ကား၊ နာတိ တိဏဏေန–အလွန်မထက်သော(တုံးနေသော)၊အသိနာ- သန်လျက်ဖြင့်(ခေါ်းလွယ်ဖြင့်)၊ ကဒလိ-ငှက်ပျောပင်ကို၊ ဆိန္နန္တိသ-ဖြတ်လသော်၊ ဝါ-ဖြတ်သူ၏၊ဆိန္ဒဒ္ဒါနံ-ဖြတ်အပ်ရာအရပ်သည်၊ ဝါ-ပြတ်ရာအရပ်သည်၊ မဇ္ဈံ- ညက်ညောသည်၊(ချောနေသည်)၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ အသိ-တုံးနေသော သန်လျက်သည်၊ သိသံ-လျင်မြန်စွာ၊ နဝဟတိ-မဆောင်နိုင်၊(ဖြတ်ခြင်းကိစ္စကို မဆောင်နိုင်)၊ သဒ္ဒေါ-အသံကို၊ သုယျတိ- ကြားအပ်၏၊ ဗလဝတရော – သာ၍အားရှိသော (ပို၍အားကြီးသော)၊ဝါယာမော-အားစိုက်မှုကို၊ကာတဗ္ဗော-ပြုထိုက်၏၊ဝေရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တသ-၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂဘာဝနာ-ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော မဂ်ကို ပွားစေခြင်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ–သိထိုက်၏။)

ယထာပန- ဥပမာတမျိုးကား၊ (သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥပမာမှတပါး ဒိဋ္ဌိပတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥပမာကား)၊ အတိနိသိတေန — ကောင်းစွာ သွေးအပ်သော (ကောင်းစွာ သွေးထားသဖြင့် ထက်နေသော)၊ အသိနာ- ဖြင့်၊ ကဒလိ - ကို၊ ဆိန္နန္တိသ-လသော်၊ ဝါ-၏၊ ဆိန္ဒဒ္ဒါနံ-သည်၊ ဝါ-သည်၊မဇ္ဈံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အသိ-သည်၊ သိသံ-လျင်မြန်စွာ၊ ဝဟတိ– ဆောင်နိုင်၏၊ သဒ္ဒေါ–ကို၊ နသုယျတိ–မကြားအပ်၊ ဗလဝတရံ–သော၊ ဝါယာမကိစ္စံ- အားထုတ်ခြင်းကိစ္စ

ချင်း မတူ " ဟူရာ၌ ကုန်သွားသော ကိလေသာများ မတူသည်ကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်, ကိလေသာပယ် ရာ၌ ရှေးအဖို့က ကြိုးစားရပုံချင်း မတူသည်ကို ဆိုလိုသည်။

ဋီကာ။ ။ကိ" ပန နေသံ (ဒိဋ္ဌိပတ္တပုဂ္ဂိုလ် သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ် တို့၏) ကိလေသပ္ပဟာနေ (ကိလေသာကို ပယ်ခြင်း၌) နာနတ္တံ (ထူးခြားမှု) အတ္ထိတိ, နတ္ထိ၊ အထ (ထိုသို့ ထူးခြားမှုမရှိလျှင်) ကသ္မာ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော ဒိဋ္ဌိပတ္တံ နပါပုဏာတိ (မမှီသနည်း)၊ ဧတိ (ဤကား အမေးတည်း)၊ အာဝမနိယနာနတ္တေန (မဂ်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပဋိပဒါ၏ ထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မမှီ)။

သည်၊ နံ ဟောတိ-မဖြစ်၊ (သိပ်အားမစိုက်ရ)၊ ဝေရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ပညာဝိမုတ္တာသ-၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂဘာဝနာ—ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ထိုက်၏။ ["ပညာဝိမုတ္တာသ" နေရာဝယ် ပုဂ္ဂလပညတ္တိဋီကာ "ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တာသ"ဟု ရှိ၏၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တာနှင့် ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ထူးခြားပုံကို ပြသောအရာဖြစ်၍ "ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တာသ"ဟု ရှိသော ပါဋ္ဌက ကောင်းသည်။]

ဓမ္မံ—သောတာပတ္တိ မဂ်ပညာဟူသော ဓာတုသို့၊ အနုဿရတိ-အစဉ်လိုက်တတ်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ ဓမ္မာနုသာရီ - ဓမ္မာနုသာရီ မည်၏၊ ဓမ္မောတိ - ဓမ္မဟူသည်ကား၊ ပညာ - ပညာတည်း၊ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမံ — ပညာရှေ့သွားရှိသော (ရှေဆောင် ပဓာနအနေအားဖြင့် ဖြစ်သော ပညာရှိသော)၊ မဂ္ဂံ-သောတာပတ္တိ မဂ်ကို၊ ဘာဝေတိ - ဖြစ်စေ၏၊ ဣတိ အတ္ထော - နက် (ဓမ္မာနုသာရီ - ၏ အဓိပ္ပါယ်နက်)၊ သဒ္ဓါနုသာရိမ္ပိ - သဒ္ဓါနုသာရီ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်လည်း၊ ဧသေव - သည်ပင်၊ နယော-တည်း၊ ဥဘောပိ-နှစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေ—ဤ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌာယေव - သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သာတည်း။

ဇ — သာဓကကား၊ ယသ ပုဂ္ဂလဿ၊ပေ၊ဓမ္မာနုသာရီတိ- ယသ ပုဂ္ဂလဿ ၊ပေ၊ဓမ္မာနုသာရီ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ တထာ - ထို့ပြင်၊ ယသ ပုဂ္ဂလဿ ၊ပေ၊ သဒ္ဓါနုသာရီတိ — ယသ ပုဂ္ဂလဿ ၊ပေ၊ သဒ္ဓါနုသာရီ ဟူသည်လည်းဖြစ်

မှန်၏။ ॥ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော ဟိ အာဂမနမ္ဟိ (မဂ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ပဋိပဒါ အခိုက်၌) ကိလေသေ ဝိကွန္တေန္တော (ကိလေသာတို့ကို ပယ်ခွါစဉ်) အပ္ပဋိဃာတေန အကိလမန္တော (ဆင်းရဲမှုလည်း မရှိ, ပင်ပန်းမှုလည်း မရှိပဲ) သဏ္ဌာတိ ဝိကွန္တေတုံ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော ဒုက္ခေန ကိလမန္တော ဝိကွန္တေတိ၊ တသ္မာ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တံ နိ ပါပုဏာတိ၊ တေနာဟ—ဧတေသု ဟိတိ အာဒိ။

အာဂမနီယ နာနတ္တေန။ ॥မဂ်မရမီရှေအဖို့၌ ကျင့်အပ်သော ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာကို (မဂ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်) "အာဂမနီယ" ဟု ခေါ်၏၊ ထိုအခိုက်၌ ကိလေသာကိုခွါရာဝယ် ဆင်းရဲစွာ ကျင့်ရလျှင် ဒုက္ခပဋိပဒါဖြစ်၍, လွယ်ကူစွာ ကျင့်ရလျှင် သုခပဋိပဒါဖြစ်၏၊ ဤသို့ အာဂမနီယချင်းမတူသဖြင့် ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တနှင့် သဒ္ဓါဝိမုတ္တတို့၏ ပညာချင်း ထူးခြားမှုရှိကြောင်းကို သိရသည်။ [မ-ဋီ၊ ၃၊ ၈၈။]

ဓမ္မာနုသာရီ။ ॥အာရမဏံ ယာထာဝဒဿနာ (ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း) ဓာရေတိ အဝဓာရေတိ (ပိုင်းခြားတတ်၏) ဣတိ ဓမ္မော၊ သောတာပတ္တိမဂ်ပညာရှု၏၊ အနုဿရတီတိ-အနုသာရီ။ [အနု+ သရ+ ဏိ။] သရဓာတ်သည် ဂတိအနက်ဟော၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ မဟာဋီ၊ ၂ (၄၆၇) ၌ အနုဂစ္ဆတိ ဟု ဖွင့်သည်၊ ဓမ္မံနှင့် အနုသာရီကို အဋ္ဌကထာအတိုင်း သမာသ်တွဲ၊ သဒ္ဓါနုသာရီပုဒ်၌လည်း နည်းတူသိ၊ သဒ္ဓါအရ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်၌ရှိသော သဒ္ဓါကို ယူသင့်၏၊ မဟာဋီကာ၌ကား— ဓမ္မ (ပညာ) သဒ္ဓါတို့အရ မဂ်၏ ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော သဒ္ဓါ ပညာတို့ကို ယူထားသည်။

သော၊ တေ-ဤစကားတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ)ပိ-သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပါဠိတော်အနက်။ ။[ယဿ ပုဂ္ဂလဿ- အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (ပညိန္ဒြိယံ-ဌာနပ်)၊ ဝါ- သည်၊ (ပဋိပန္နဿ ဌာနပ်)၊ သောတာပတ္တိဖလ သစ္ဆိကိရိယာယ- သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ၊ ပဋိပန္နဿ- ကျင့်စဉ်၊ ပညိန္ဒြိယံ- ပညိန္ဒြေသည်၊ အဓိမတ္တံ-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ပညာ ဝါဟိ- ပညာကို အထူးသဖြင့် ဆောင်စေသော၊ ဝါ- ပညာကို အထူးသဖြင့် ဖြစ်စေသော၊ (တနည်း) ပညာဝါဟိ - ပညာက ဤ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှု ဆောင်စေနိုင်သော၊ ဝါ- ပညာက ဤ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုရောက်စေနိုင်သော၊ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမံ - ပညာ ရှေသွားရှိသော၊ အရိယာမဂ္ဂံ-အရိယာမဂ်ကို၊ ဘာဝေတိ-မိမိသန္တာန်ဌ ဖြစ်စေ၏၊ အယံ - ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဓမ္မာနုသာရီ - သောတာပတ္တိ မဂ်ပညာသို့ အစဉ်လိုက်သော၊ ပုဂ္ဂလော-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။]

အမှာ။ ။သဒ္ဓါနုသာရီဌ "သဒ္ဓါဝါဟိ"-သဒ္ဓါကို အထူးသဖြင့် ဆောင်စေသော၊ ဝါ သဒ္ဓါကို အထူးသဖြင့် ဖြစ်စေသော၊(တနည်း)သဒ္ဓါဝါဟိ"-သဒ္ဓါက ဤ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုဆောင်စေနိုင်သော၊ ဝါ- သဒ္ဓါက ဤ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုရောက်စေနိုင်သော၊ သဒ္ဓါနုသာရီ-သဒ္ဓါသို့ အစဉ်လိုက်သော၊ ဤသို့ ပေးပါ။

ပညာဝါဟိ"။ ။ပညံ ဝါဟေတီတိ ပညာဝါဟိ၊ (အရိယ မဂ္ဂေါ)၊ပညံ သာတိ သယံ (အလွန်အကဲနှင့်တကွ) ပဝတ္တေတီတိ အတ္ထော၊ ပညာ ဝါ ဗုဒ္ဓံ ပုဂ္ဂလံ ဝါဟေတိ၊ နိဗ္ဗာနာဘိမုခံ ဂမေတီတိ အတ္ထော။-ဋီကာ။

မှတ်ချက်။ ။ဤဋီကာနှင့် အံ၊ ဋီ၊ ၃ (၁၅၃) တို့၌ ရှိသောပါဌအတိုင်း အနက်ပေးထားသည်၊ သို့ရာတွင် ပါဌ်ချက်နေသလား ဟု စဉ်းစားမိပါသည်၊ စိစစ်ပါဦး မည်-ဝဟာဒတ်သည် သကမ္မကတည်း၊သကမ္မကဒတ်ကိုဖွင့်ရာ၌ အကမ္မကဒတ်ဖြင့် ဖွင့်လျှင် ကာရိတ်သွင်း၍ ဖွင့်ရိုးရှိ၏၊ ဤ၌ ပဌမနည်းဝယ် ပဝတ္တေတိ- ဟု ဆိုသဖြင့် သံဝတ္ထေတမ္ပိ "ဝါဟေတိ"ဟု ကာရိတ်ရှုပ်မရှိသင့်၊ "ဝဟတိ"ဟု သုဒ္ဓကတ္တုရှုပ်သာ ရှိသင့်၏၊ "အရိယာမဂ်က ပညာကိုဆောင်သည်" ဟူရာ၌ "အရိယာမဂ်က ပညာကို ဖြစ်စေသည်"ဟု အနက်မှန်လည်း ရပါသည်။

ဒုတိယနည်း၌ကား ကာရိတ်ရှုပ်ရှိနိုင်၏၊ "ပညာ" နေရာ၌မူ ဒဒတ်ကတ္တားအဖြစ်ဖြင့် "ပညာယ"ဟု ရှိသင့်၏၊အရိယာမဂ်သည် ကာရိတ်ကတ္တားတည်း၊ ပညာယသည် ဒဒတ်ကတ္တားလည်း ဟုတ်, ကာရိတ်ကံလည်း ဟုတ်၏၊ ထိုပုဒ်မျိုး၌ ကတ္တုသတ္တိပိုရ် ထင်ရှားစေလိုရာဝယ် တတိယာဝိဘတ်ဖြင့် သုံးစွဲလေ့ရှိပါသည်၊ "အရိယာမဂ်သည် ပညာက ပုဂ္ဂိုလ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ဆောင်စေသည်၊- အရိယာမဂ်သည် ပညာက ပုဂ္ဂိုလ်ကို

အယံ - ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ တွေ - ဤပုဂ္ဂလပညတ္တိ ဒေသနာကထာ၌၊ သခ်ေ ပေါ— အကျဉ်းတည်း၊ ဝိတ္ထာရတော ပန — အကျယ်အားဖြင့်ကား၊ သော ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တာဒိကထာ - ဤ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာဒိကထာကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌၊ ပညာဘာဝနာဓိကာရေ-ပညာဘာဝနာ အရာမ္ဘာနု၌၊ ဝုတ္တာ- ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (ဤ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာဒိကထာ၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဝယ် ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) တတ္တ - ထို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေ ဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ထိုက်၏၊ ဣဓ ပေ -ဤ ပုဂ္ဂလပညတ္တိဒေသနာ ကထာ၌လည်း၊ သေသံ - ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ ပုရိမနယေနေ ဝ—ရှေနည်းဖြင့်သာ၊ ယောဇေတဗ္ဗံ—ယှဉ်စေထိုက်၏။

နိမ္မာန်သို့ ခေါ်ဆောင်အောင် လုပ်ပေးသည်" ဟု အနက်မှန်ရသည်၊ အကယ်၍ "ပညာ" ဟု ပဌမနှုန်ရှိသောပါဠိကို အမှန်ယူလျှင် "ဝါ ဟေတိ" ဟု ကာရိတ်မရှိသင့်၊ အဘိမူလ ဋီ၊ ၃၊ (၃၆) ၌လည်း ကာရိတ်မပါ၊ သို့ရာတွင် အရိယာမဂ်ရခြင်း "ဝဟတိတိ ဝါဟီ - ပုဂ္ဂိုလ်ကို နိမ္မာန်သို့ ခေါ်ဆောင်တတ်သောပညာ၊ [ဝဟ+ ဏ+ ဣတ္ထိ ဧောတကဿ]။] ပညာ+ဝါဟီ+ ယသ္သာတိ-ပညာဝါဟီ" ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိပြုရပေလိမ့်မည်၊ ဆရာတို့လည်း နောက်နည်းဝယ် ဗဟုဗ္ဗီဟိအနက် ပေးတော်မူကြသည်။ [ဓာတုကထာ အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၊ မျက်နှာ (၅၇၃)။]

အမှာ။ ။ဤဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တိ စသော ပုဂ္ဂိုလ်ခွဲခြားချက်ကို ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ဋ္ဌကထာ မှ ယူ၍ အကျဉ်းချုပ် ပြုပါဦးမည်။

ရှေးဦးမှတ်ဖွယ်။ ။ရှေးဦးစွာ သဒ္ဓါဓုရ ပညာဓုရ ဟူသော ဓုရနှစ်ပါး၊ သမထ ဝိပဿနာဟူသော အဘိနိဝေသ နှစ်ပါး၊ ဥဘတောဘာဂ ဝိမုတ္တိ ပညာဝိမုတ္တိဟူသော သီသ နှစ်ပါးတို့ကို မှတ်သားရာ၏၊ [ဓုရ- ပဓာနတရား၊ အဘိနိဝေသ — စွဲခွဲမြဲမြဲ သက်ဝင် နှလုံးသွင်းအပ်သောတရား၊ သီသ—အထွတ် အထိပ်ဖြစ်သော အကျိုး။]

ပုဂ္ဂိုလ်၏ လက္ခဏာ။ ။ထို့နောက် ပုဂ္ဂိုလ်များကို သမာပတ်ရှစ်ပါး (အရူပ သမာပတ်) ကို ရ, မရ၊ မည်သည့် ဓုရ လွန်ကဲ မကဲကို သတိပြုပါ၊ ဥပမာ— ကာယ သက္ခိ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တိတို့သည် အရူပသမာပတ်များ ရကြ၏၊ ပညာဝိမုတ္တိပုဂ္ဂိုလ် သည် အရူပသမာပတ် မရ၊ သမာပတ်လုံးဝ မရသော သုက္ခဝိပဿကလည်း ရှိသေး၏၊ ကျန်ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ရူပသမာပတ်ရ—မရ နှစ်မျိုးပင် ရှိ၏၊ သဒ္ဓါနုသာရီ,သဒ္ဓါဝိမုတ္တိတို့သည် သဒ္ဓါဓုရ လွန်ကဲ၏၊ ဓမ္မာနုသာရီ ဒိဋ္ဌိပတ္တ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တိတို့သည် ပညာဓုရ (ပညာ) လွန်ကဲ၏။

မဂ်ဖိုလ်အနိုက်။ ။သောတာပတ္တိမဂ်အနိုက်၌ ဓမ္မာနုသာရီ သဒ္ဓါနုသာရီပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏၊ အလယ်မဂ်ဖိုလ်ခြောက်ပါး အနိုက်၌ ကာယသက္ခိ, ဒိဋ္ဌိပတ္တ သဒ္ဓါဝိမုတ္တိပုဂ္ဂိုလ် များ ဖြစ်၏၊ အရဟတ္တဖိုလ်အနိုက်၌ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ, ပညာဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်၏၊ ဤသို့ မှတ်သားပြီးလျှင်, ဓေါပြုလတ္တံသော အဋ္ဌကထာလာ စကားများကို သေချာစွာ လေ့လာက သဘောပေါက်ပါလိမ့်မည်။

(က) ဓမ္မာနုသာရီ+ကာယသက္ခိ+ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ

ယော ဘိက္ခု အဋ္ဌသမာပတ္တိလာภီ ပညံ ဓုရံ ကတ္တာ (ပဓာနပြု၍) သမထဝဝေသန အภိနိဝိဋ္ဌော (စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်သည် ဖြစ်၍) အညတရံ အရူပသမာပတ္တိံ ပဒဋ္ဌာနံ (မဂ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းကို) ကတ္တာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတ္တာ - (ဖြစ်စေ၍)၊ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ။

သော.... ၁။ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂက္ခဏေ ဓမ္မာနုသာရီ နာမ၊
၂။ ပရတော ပန ဆသု ဌာနေသု ကာယသက္ခိ နာမ၊
၃။ အရဟတ္တဖလေ ပတ္တေ ဥภတောภာဂဝိမုတ္တော နာမ။
[ဆဋ္ဌာန—အလယ် မဂ်ဖိုလ် ခြောက်ဌာန။] ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ၌၊ (၄၄)။

(ခ) ဓမ္မာနုသာရီ+ဒိဋ္ဌိပတ္တ+ပညာဝိမုတ္တ

အပရော ပညမေဝ ဓုရံ ကတ္တာ ဝိပဿနာဝဝေသန အภိနိဝိဋ္ဌော သုဒ္ဓသင်္ခါရေဝါ (သုက္ခဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှု ဈာန်သင်္ခါရမဖက် သက်သက်သော သင်္ခါရတို့ကို လည်းကောင်း) ရူပါဝစရဇ္ဈာနေသု ဝါ အညတရံ (ဈာနလาภီဖြစ်လျှင် ရူပဈာန်တည်းက တပါးပါး ကိုလည်းကောင်း) သမ္မသိတ္တာ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ။

အယံဝိ.... ၁။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေယေဝ ဓမ္မာနုသာရီ နာမ၊
၂။ ပရတော ပန ဆသု ဌာနေသု ဒိဋ္ဌိပတ္တော နာမ၊
၃။ အရဟတ္တေ ပတ္တေ ပညာဝိမုတ္တော နာမ။

(ဂ) သဒ္ဓါနုသာရီ+ကာယသက္ခိ+ဥဘတောภာဂဝိမုတ္တ

အပရော အဋ္ဌသမာပတ္တိလာภီ သဒ္ဓံ ဓုရံ ကတ္တာ သမာဓိဝဝေသန အภိနိဝိဋ္ဌော အညတရံ အရူပသမာပတ္တိံ ပဒဋ္ဌာနံ ကတ္တာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတ္တာ အရဟတ္တာ ပါပုဏာတိ။

အယံ.... ၁။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေ သဒ္ဓါနုသာရီ နာမ၊
၂။ ပရတော ဆသု ဌာနေသု ကာယသက္ခိယေဝ နာမ၊
၃။ အရဟတ္တေ ပတ္တေ ဥภတောภာဂဝိမုတ္တောယေဝ နာမ။

(ဃ) သဒ္ဓါနုသာရီ+သဒ္ဓါဝိမုတ္တ+ပညာဝိမုတ္တ

အပရော သဒ္ဓမေဝ ဓုရံ ကတ္တာ ဝိပဿနာဝဝေသန အภိနိဝိဋ္ဌော သုဒ္ဓသင်္ခါရေဝါ ရူပါဝစရဇ္ဈာနေသု ဝါ အညတရံ သမ္မသိတ္တာ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ။

အယံဝိ.... ၁။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေ သဒ္ဓါနုသာရီ နာမ၊
၂။ ပရတော ဆသု ဌာနေသု သဒ္ဓါဝိမုတ္တော နာမ၊
၃။ အရဟတ္တေ ပတ္တေ ပညာဝိမုတ္တော နာမ။
[ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ၌၊ ၄၅။]

ပ၀ါနဒေသနာ အဖွင့်

၁၅၁။ ပ၀ါနေသူတိ ဣဓ-ပ၀ါနေသုဟူသော ဤပါဠိ၌၎င်း၊ ပဒဟနဝေသနဘာ၀နာကို အားထုတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ၀ါ- အားထုတ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ-တို့ကို၊ ပ၀ါနာတိ-ပ၀ါနတို့ ဟူ၍၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ တေသံ-တို့ ဗောဇ္ဈင်တို့၏၊ ဝိတ္ထာရကထာ - အကျယ်ဖြစ်သော စကားကို၊ မဟာသတိပဋ္ဌာနေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေ ၀ — ဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ထိုက်၏၊ ဣဝေပိ—ဤ ပ၀ါနဒေသနာကထာ၌လည်း၊ သေသံ - ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းကို၊ ပုရိမနယေနေ ၀-ရှေးနည်းဖြင့်သာ၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-၏။

ပဋ္ဌိပဒါ ဒေသနာ အဖွင့်

✠ ၁၅၂။ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါဒီသု-ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါအစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား၊ ဝိတ္ထာရနယော-အကျယ်ဖြစ်သော နည်းတည်း၊ တတ္ထ-ထိုလေးမျိုးသော ပဋ္ဌိပဒါတို့တွင်၊ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါ-ခဲယဉ်းသော မဂ်သို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ရှိသော၊ ဒန္ဓာဘိညာ—နှေးနှေးသော အသိဉာဏ်ရှိသော၊ ပညာ- ပညာဟူသည်၊ ကတမာ-အဘယ်နည်း၊ ဒုက္ခေန-ဆင်းရဲသဖြင့်၊ ကာယိဝေန-ပင်ပန်းသဖြင့်၊ (ကာယိကအောက်ဖြင့်)၊ သမာဓိ - လောကုတ္တရာသမာဓိကို၊ ဥပ္ပါဒေန္တိ—ဖြစ်စေ ရသော၊ ၀ါ— ဖြစ်စေရသည်ဖြစ်၍၊ ဒန္ဓံ—နှေးနှေး၊ တံ ဌာနံ— (လောကုတ္တရာ သမာဓိဟူသော)ထိုအရာကို၊ အဘိဓာနန္တိ—ရသောအားဖြင့် ရှေးရှုသိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏(သန္တာန်၌)၊ ၀ါ—ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏(သန္တာန်၌)၊ ယာ ပညာ— အကြင် ပညာသည်၊ ယာပဇာနနာ - အကြင် အပြားအားဖြင့် သိခြင်းသည်၊ ပေ၊ (ယော) အမောဟော — အကြင် မောဟာ၏ ဆန့်ကျင်ဖက် သဘောသည်၊ (ယော) ဓမ္မဝိစယော—အကြင် သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို စိစစ်

ဒုက္ခေန၊ ပေ၊ ဥပ္ပါဒေန္တိ။ ။ဒုက္ခေန ကသိရေန သမာဓိ ဥပ္ပါဒေန္တိသောတို့ ပုဗ္ဗဘာဂေ (မဂ်၏ ရှေ့အဖို့၌) အာဂမနကာလေ (မဂ်၏ ဖြစ်ခေါ်လာကြောင်း ဝိပဿနာ ဖြစ်ရာအခါ၌) ကိဉ္စေန ဒုက္ခေန သသင်္ခါရေန် သပ္ပယောဂေန (လုံ့လ ပယောဂ သင်္ခါရနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်ဖြင့်) ကိလမန္တိ (ပင်ပင်ပန်းပန်း) ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ (ခွါ၍) လောကုတ္တရသမာဓိ ဥပ္ပါဒေန္တိ။

ဒန္ဓံ၊ ပေ၊ အဘိဓာနန္တိ။ ။ဒန္ဓံ တံ ဌာနံ အဘိဓာနန္တိသောတို့ ဝိက္ခမ္ဘိတေသု ကိလေသေသု ဝိပဿနာပရိ၀ါသေ (ဝိပဿနာကို အဖန်ဖန် ထုံစေရာအခါ၌) စိရံ ၀သိတွာ တံ လောကုတ္တရသမာဓိ သင်္ခါတံ ဌာနံ ဒန္ဓံ သကိတံ အဘိဓာနန္တိသော (ရှေးရှုသိ) ပဋိဝိဇ္ဈန္တိသော (ထိုးထွင်းသိ) သစ္ဆိကရောန္တိသော ပါပုဏန္တိသောတို့ အဓိပ္ပာယ်။

တတ်သော သဘောသည်၊ (ယာ)သမ္မာဒိဋ္ဌိ—အကြင် သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်၊ ဥပဓိတို—ဖြစ်၏၊ အယံ-ဤပညာကို၊ ဒုက္ခပဋိပဒါ- သော၊ ဒန္ဓာဘိညာ-သော၊ ပညာ—ပညာ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ—ဆိုအပ်၏။

တတ္ထ—တို့တွင်၊ ဒုက္ခပဋိပဒါ-သော၊ ခိပ္ပါဘိညာ — လျင်မြန်သော အသိဉာဏ်ရှိသော၊ ပညာ-ဟူသည်၊ ကတမာ-နည်း၊ ဒုက္ခေန၊ပေါ၊ ခိပ္ပံ-လျင်မြန်စွာ၊ တံဌာနံ—ကို၊ပေါ[လွယ်ပြီ]။ တတ္ထ-တွင်၊ သုခပဋိပဒါ-လွယ်ကူသော အကျင့်ရှိသော၊ ဒန္ဓာဘိညာ—သော၊ ပညာ - ဟူသည်၊ ကတမာ - နည်း၊ အကိစ္ဆေန- မခဲယဉ်းသဖြင့်၊ အကသိရေန - မပင်ပန်းသဖြင့်၊ပေါ[လွယ်ပြီ]။

တတ္ထ-တို့တွင်၊ သုခပဋိပဒါ-လွယ်ကူသော အကျင့်ရှိသော၊ ခိပ္ပါဘိညာ— လျင်မြန်သော အသိဉာဏ်ရှိသော၊ ပညာ - ပညာဟူသည်၊ ကတမာ — နည်း၊ အကိစ္ဆေန-ဖြင့်၊ အကသိရေန-ဖြင့်၊ သမာဓိ -ကို၊ ဥပါဒေန္တသ-ဖြစ်စေရသော၊ ဝါ - ဖြစ်စေရသည်ဖြစ်၍၊ ခိပ္ပံ — စွာ၊ တံဌာနံ - ကို၊ အဘိဝေနန္တသ - ၏ (သန္ဓာန်၌)၊ ယာပညာ—သည် ၊ပေ၊ ယာသမ္မာဒိဋ္ဌိ- သည်၊ ဥပဓိတို - ဖြစ်၏၊ အယံ—ဤပညာကို၊ သုခပဋိပဒါ-သော၊ ခိပ္ပါဘိညာ — သော၊ ပညာ - ပညာ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ အယံ-ကား၊ တ္တေ-ဤ-ပါဌိကဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ၌၊ ဝါ- ဤသုတ်၌၊ သခေ်ပေါ—တည်း၊ ဝိတ္ထာရောမန—ကိုကား၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၌၊(မ)ယာ)ဝုတ္တော-ပြီ၊ ဣဓ၊ပေ-ဤပဋိပဒါ ဒေသနာ၌လည်း၊သေသံ-ကို၊ပုရိမနယေနေ(ယော)ဇေတဗ္ဗံ။

ဘဿသမ္မာစာရုဒီအဖွင့်

၁၅၃။ နနု စေဝ မုသာဝါဒူပသမ္ပိတဿ-ကား၊ ဘဿသမ္မာစာရေ-ပြောအပ်သော-စကားဟူသော အကျင့်၌၊ ဝါ— စကားပြောခြင်း ဟူသော အကျင့်၌၊ [ဘာသိယတေတိ ဘဿံ၊ ဘဿသခ်ါတော + သမ္မာစာရော- ဘဿသမ္မာစာရော။] ဖြတ်တောပိ-တည်သူသည်လည်း၊ ကထာမဂ္ဂ-စကား အစဉ်အတန်းကို၊ ဝါ-စကားလမ်းကြောင်းကို၊ အနုပစ္ဆိန္နိတ္တာ-မဖြတ်ပဲ၊ ကထေန္တောပိ—ပြောပါ

အယံ ဝုစ္စတိ။ ။အယံ ဝုစ္စတိတိ ယာ ဧသာ (အကြင်ပညာသည်) ဧဝံ ဥပဓိတို၊ အယံ (ဤပညာကို) ကိလေသပရိဝဋ္ဋမုန် ပဋိပဒါယ (ကိလေသာကို ပယ်ခွာကြောင်း အကျင့်၏) ဒုက္ခတ္တာ ဝိပဿနာပရိဝုသပညာယ(ဝိပဿနာကို ထိုစေကြောင်းပညာ ၏လည်း) ဒန္ဓတ္တာ မဂ္ဂကာလေ ကေစိတ္တကွေ ဥပဓိတ္တာ ပညာ အာဂမနဝသေန (မဂ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း အကျင့်, ဝိပဿနာအစွမ်းဖြင့်) ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ နာမတိ ဝုစ္စတိ။—ဋီကာ။

ကထာ မဂ္ဂံ အနုပစ္ဆိန္နိတ္တာ။ ။"ဘဿသမ္မာစာရ၌ တည်သူ" ဟူသည် မိမိပြောမည့်စကားကို မဖြတ်ပဲ ဆက်လက် ပြောသွားတည်း-ဟု သိစေလိုမျှ" ကထာမဂ္ဂံ အနုပစ္ဆိန္နိတ္တာ ကထေန္တောပိ"ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ဤသို့ မိမိပြောလိုသော်အကြောင်း

သော်လည်း၊ ဣ-ဤသာသနာတော်၌၊ ကေစ္ဆော-အချို့သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ မုသာဝါဒုပသဒ္ဓိတံ-မုသာဝါဒနှင့် စပ်သော စကားကို၊ နစေဝ ဘာသတိ-မပြော၊ အ-ခ - ရှစ်ပါးကုန်သော၊ အနရိယဝေါဟာရေ - အရိယာမဟုတ်သော ပုထုဇဉ်တို့၏ အသုံးအနှုန်း စကားလုံးတို့ကို၊ ဝဇ္ဇေတွာ - ရှောင်ကြဉ်၍၊ အ-ခ အရိယ ဝေါဟာရယုတ္တဲမဝ -ရှစ်မျိုးသော အရိယဝေါဟာရနှင့် စပ်ယှဉ်သော စကားကိုသာ၊ ဘာသတိ-၏။

နစ ဝေဘူတိယန္တိ-ကား၊ ဘာသသမာစာရေ- ၌၊ ဒ္ဝိတောပိ- တည်ပါသော်လည်း၊ ဝါ - တည်သောရဟန်းသည်လည်း၊ ဘေဒကဝါစံ - ညီညွတ်သူတို့၏ ကွဲပြားခြင်းကို ပြုတတ်သော စကားကို၊ (ညီညွတ်သူတို့ကို ကွဲပြားအောင်ပြုတတ်သော စကားကို)၊ နဘာသတိ-မပြော၊ နစ ပေသုဏိယန္တိ တံ-နှစ ပေသုဏိယံ ဟူသော ဤစကားသည်၊ တဿာယေဝ-ထိုဝေဘူတိယစကား၏ပင်၊ ဝေ ဝစနံ-ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလုယ်တည်း၊ ဟိ - မှန်၏၊ ဝေဘူတိယဝါစာ- အသီးအခြားဖြစ်ခြင်း၌ ယှဉ်သောစကားကို၊ ဝါ - ညီညွတ်သူတို့ကို ကွဲပြားအောင်ပြုတတ်သောစကားကို၊ (ဝုစ္စတိ-၌စပ်)၊ ပိယဘာဝဿ- ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ်၏၊ ဝါ- ချစ်ခြင်း၏၊ သုညကရဏတော - ကင်းဆိတ်ခြင်းကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပေသုဏိယန္တိ-ပေသုဏိယံဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ ဧတံ-ဤ ပေသုဏိယံဟူသည်၊ အသာ-ထို ဝေဘူတိယမည်သော စကား၏၊ နာမမေဝ-နာမည်သာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မဟာသီဝတ္ထေရော-သည်၊ အဝေါစ- မိန့်ပြီ။

အရာ ဆုံးသည်ကိုင်အောင် စကားလက်စ မသတ်ပဲ ဆက်လက် ပြောပါသော်လည်း အကြား အကြား၌ မုသာဝါဒ တလုံးမှ မပါသောကြောင့် " နစေဝ မုသာဝါဒုပသဒ္ဓိတံ ဘာသတိ"ဟု ဆိုသည်၊ မုသာဝါဒမပါပဲ အမှန်ချည်းသာပြောသည် - ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် " အ-ခ-အနရိယဝေါဟာရေ၊ပေ၊ ဘာသတိ " ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ [အ-ခ-အနာရိယဝေါဟာရ သရုပ်ကို ပါစိတ်ပါဠိတော် မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ်၌ရှု၊ အနရိယ-နှုတ်တို့၏၊ ဝေါဟာရာ-ပြောဆိုအပ်သော အသုံးအနှုန်းတို့။]

ဝေ'ဘူတိယံ။ ။ဘဝနံ ဘူတိ၊ ဝိသုံ + ဘူတိ ဝိဘူတိ - တဦးနှင့်တဦး သီးခြားဖြစ်ခြင်း = ကွဲပြားခြင်း၊ ဝေဘူတိယံ + နိယုတ္တံ- ဝေဘူတိကံ၊ [ဝိဘူတိ + ဏိက။] ထို့နောက် ကကိုယ ပြု၍ " ဝေဘူတိယံ " ဟု ဖြစ်သည်၊ "အသီးအခြား ဖြစ်ခြင်း၌ ယှဉ်သောစကား " ဟူသည် တဦးနှင့်တဦး တသီးတခြားစီ ဖြစ်သွားအောင် ကွဲပြားအောင် ပြုတတ်သော ရန်တိုက်စကားဟု အဘိဓေယျတွင်ကို ပြလိုမှ "ဘေဒကရဝါစံ" ဟု ဖွင့်သည်။ [ဝိဘူတိ ဝုစ္စတိ ဝိသုံ ဘာဝေါ၊ တတ္ထ နိယုတ္တန္တိ ဧဝေ'ဘူတိကံ၊ တဒေဝ ဝေ'ဘူတိယံ၊ ပေသုညံ၊ တေနာဟ ဘေဒကရဝါစန္တိ၊- ဋီကာ။]

ပေသုဏိယံ။ ။ပိယဘာဝဿ သုညကရဏတောကို ကြည့်၍ "ပိယဿ+သုညံ- ပိယသုညံ- ချစ်ခြင်း၏ ကင်းဆိတ်ခြင်း = မုန်းခြင်း = ကွဲခြင်း၊ ပိယသုညံ ကရောတိတိ ပိယ+သုည+ကရဏာဟု ဆိုလိုလျက် မလိုအပ်သောအက္ခရာတို့ကို ချေ၍ "ပိသုဏာ"

နစ သာရမ္ဘဇန္တိ - ကား။ သာရမ္ဘဇာ - ချုပ်ချယ် စော်ကားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော၊ ဝါ— ချုပ်ချယ်စော်ကားကြောင်း ဒေါသကြောင့် ဖြစ်သော၊ ယာ ဝါစာစ - အကြင်စကားသည်လည်း (အတ္ထိ)၊ တဉ္စ-ထိုစကားကိုလည်း၊ 'နဘာ သတိ၊[ထိုသာရမ္ဘဇာဝါစာ၏ဖြစ်ပုံ အချင်းအရာကို ပြလိုရ်"တွံ ဒုဿီလောတိ" စသည်မိန့်။]တွံ-သည်၊ ဒုဿီလော-ဒုဿီလ၊ (သီလမရှိ)၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တေ— ပြောအပ်သော်၊ တွံ-သည်၊ ဒုဿီလော - ဒုဿီလ၊ တဝ - ၏၊ အာစရိယော— သည်၊ ဒုဿီလော၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော် လည်းကောင်း၊ (ကရဏတ္ထရိယ ဝါစီ— ဌာနပ်)၊ တုယှံ-သင်၏(သင့်မှာ)၊ အာပတ္တိ-အာပတ်ဖြစ်၏(အာပတ်သင့်၏)၊ ဣတိ—သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ အဟံ-သည်၊ ပိဏ္ဍာယ-ဒါ(ဆွမ်းခံ)၊ စရိတ္တာ— လှည့်လည်၍၊ ပါဒုလိပုတ္တံ-သို့၊ ဂတော —သွားမပြီ၊ ဣတိ အာဒိနာ - သော၊ နယေန-ဖြင့်၊ ပဟိဒ္ဓါ - ပြင်ပဋ္ဌ၊ ဝိကွေ့ပကထာပဝတ္ထုံ ဝါ - ပျံ့လွင့်ကြောင်း

ဟု ဖြစ်သည်၊ ထို့နောက် သွယ်ဝိုက် ဣ၃ပစ္စည်း သက်၍ "ဝိသုဏာဝေ+ဝ+ပသုဏိယံ" ဟု ဖြစ်သည်။ [ဝိသုဏာ + ဣ၃၊ ဇုလာ။] မဟာသီဝဍေထ၏ အလိုမူ ဝေတ်ပစ္စည်း ခွဲစရာမလိုသော အဲနိပ္ပန္န ရှင်ပုဒ်တော်မျိုးတည်း-ဟု မှတ်ပါ။

သာရမ္ဘဇာ။ ။"သာရမ္ဘ"ဟူသည် ချုပ်ချယ်စော်ကားကြောင်း ဒေါသတည်း။ ထို သာရမ္ဘကြောင့် ဖြစ်သော စကားသည် သာရမ္ဘဇာ မည်၏။ [သာရမ္ဘတော + ဇာတာ—သာရမ္ဘဇာ၊ ကိတ္တနပဋ္ဌမိ တပ္ပုရိသ်။] သူများအား ချုပ်ချယ်စော်ကားလို သူတို့သည် သူများက တခွန်းပြောလျှင် ပြန်၍ ပြောသင့်သလောက်သာ မပြောပဲ နှစ်ခွန်း သုံးခွန်းစသည်ဖြင့် လွန်လွန်ကဲကဲ ပြောတတ်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုသာရမ္ဘ စကား၏ဖြစ်ပုံကို "တွံ ဒုဿီလော၊ပေ၊ တဝ ၊ စရိယော ဒုဿီလော" ဟု ပုံစံပြုထားသည်။ [ကရဏတ္ထရိယ လက္ခဏတော (ပြုထိုက်သည်ထက် အလွန်အကဲ ပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော) သာရမ္ဘတော ဇာတာတိ သာရမ္ဘဇာ၊ တသ္သ ပဝတ္တိ အာကာရ ဒဿနတ္ထံ "တွံ ဒုဿီလော"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။-ဋီကာ။]

ပဟိဒ္ဓါ ဝိကွေ့ပကထာ။ ။တချို့လည်း မိမိအား ပြောအပ်သော စကားကို လက်ခံမပြောတော့ပဲ ဘေးသို့ရောက်သွားအောင် စကား လွှဲပစ်တတ်၏၊ ထို ဘေး စကားသည် တိရစ္ဆာန်ခါ နားထောင်ကောင်းသော်လည်း မူလစကားနှင့် မဆိုင်သော စကားကို ကြားနေရသဖြင့် နှားထောင်ရသူတို့မှာ စိတ်ဆင်းရဲရ၏၊ ထိုစကားမျိုးလည်း တဝက်သားကို စော်ကားရာရောက်သောကြောင့် ကရဏတ္ထရိယပဋ္ဌိယ (ပြုထိုက်သည် ထက် အလွန်ပြုခြင်းသဘောရှိသော စကားမျိုး) ၌ ပါဝင်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် "တုယှံ အာပတ္တိတိ ဝုတ္တော"စသည်ဖြင့် ပုံစံပြုထားသည်။

ဋီကာ။ ။ဗဟိဒ္ဓါကထာ အမနာပါ၊ (မဆိုင်သော ဘေးစကားသည် မြတ်နိုးစရာ မကောင်း) ၊မနာပါပိ ပရဿ စိတ္တ ဝိဃာတာ ဝဟတ္တာ (စိတ်ပင်ပန်းမှုကို ဆောင်တတ် သောကြောင့်) ကရဏတ္ထရိယပဋ္ဌိယမေဝါတိ ဒဿေန္တော "တုယ္ဟ"န္တိ အာဒိမာဟ။

စကား၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ကရဏုတ္တရိယဝါစံ – ပြုထိုက်သည်ထက် အလွန်ပြုခြင်း လက္ခဏာရှိသော စကားကို၊ နဘာသတိ။

ဇယာ ပေက္ခောတိ-ကား၊ ဇယပုရေက္ခာရော - အောင်ခြင်းကို (နှိုင်ခြင်းကို) ရှေ့ ရှုပြုသည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊(နဘာသတိ-ဌာနတ်) ၊ဟတ္ထကော-ဟတ္ထက မည်သော၊ သက္ကပုတ္တော - သာကီဝင်, မင်းသားသည်၊ (သာကီဝင်တို့တွင် ပါဝင်သော အမျိုးသားသည်) (ဘာသဘိ-ဌာနတ်) တိတ္ထိယာနာမ – တိတ္ထိတို့မည်သည်ကို (တိတ္ထိတွေ့ဆိုတာ)၊ ဓမ္မေနပိ-တရားသဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဓမ္မေနပိ-မတရားသဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဇေတဗ္ဗာ–အောင်ထိုက်ကုန်၏ (အနိုင်ယူထိုက်ကုန်၏)၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊[မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ်ဝိဘင်းဌ သူပြောဆိုပုံပါသည်။]သစ္စာလိုက် - မှန်သောစကား, ချစ်ယုင်းသောစကားဟူသော (မှန်ခသောစကား မမှန်သောစကားဟူသော)၊ ယံ ကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တပါးပါးသော စကားကို၊ ဘာသတိယထာ-ပြောသကဲ့သို့၊ ဝေ-တူ၊ ဇယာပေက္ခာ-အောင်ခြင်းကို ရှုင့်သည်၊ ဝါ–အောင်ခြင်းကို ရှုင့်ခြင်းရှိသည်၊ ဇယပုရေက္ခာရော- အောင်ခြင်းကို ရှေ့ရှုပြုသည်၊ ဟုတ္တာ–၍၊ နဘာသတိ - မပြော၊ (တစုံတရာ မည်သည့်စကားကိုမျှ မပြော)၊ ဣတိအတ္ထော–နက်။

မန္တာ မန္တာစ ဘာသတီဘိတ္ထေ – ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပညာ - ပညာကို၊ မန္တာတိ-မန္တာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ မန္တာယ ပညာယ-ပညာဖြင့်၊(ဘာသတိ-ဌာနတ်)၊ ပုန-တဖန်၊ မန္တာတိ-မန္တာဟူသည်ကား၊ ဥပပရိက္ခိတ္တာ-စူးစမ်း နှိုင်းချိန်၍၊ ဣဒံ- သည်၊ ဝါ- ကို၊ ဝုတ္တံ– သည်၊ ဝါ – သည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ ဝုတ္တံ

ကရဏုဏ္ဍရိယဝါစံ။ ။ဤပုဒ်ကား သာရမ္ဘဇာ၏ လက္ခဏာကို ပြသော စကားတည်း၊ ပဟိဒ္ဓါ!ဝိကျေပကထာလည်း ကရဏုတ္တရိယသဘောဌ ပါဝင်၏၊ ကတ္တုဗ္ဗန္တိ-ကရဏံ ဥတ္တရမေဝ+ဥတ္တရိယံ၊ ကရဏတော+ဥတ္တရိယံ+ယ:သောတိ-ကရဏုတ္တရိယာ၊ [ဝါစာနှင့် ကမ္မဝေရည်းတွဲ။]

ဇယပုရေက္ခာရော။ ။ဇယပုရေက္ခာရော ဟုတ္တာတိ အတ္ထနော ဇယံ ပုရေက္ခတ္တာ၊ ယံ ကိဉ္စိ နဘာသတိတိ ယောဇနာ၊ ဤအဖွင့် အတိုင်း စာစပ်၍ အနက်ပေးထားပါသည်။

မန္တာ မန္တာစ။ ။ပဌမမန္တာသည် ပညာအနက်ကို ဒဟာ၏၊ ထို့ကြောင့် မန္တာ ဝုစ္စတိ ပညာ-ဟု ဖွင့်သည်၊ အဘိဓာန် (၉၇၀) ဂါထာ၌လည်း "ဝေဒေစ မန္တနေ မန္တော,မန္တာပညာယမုစ္စတေ"ဟု ဥတ္ထိလိန် မန္တာသဒ္ဒါ၏ ပညာအနက်ဟောကြောင်းကို ဆိုသည်၊ မန္တနံ ဇာနနံ-မန္တာ၊ [မန္တ + အ + ဣ။] မန္တာယ ပညာယကိုကြည့်၍ ကရဏတ္ထ တတိယာ နာဝိဘတ်ဖြင့် "မန္တာယ"ဟု ဆိုလိုလျက် (ယ) ကျေနေသည်ဟု မှတ်ပါ၊ ဒုတိယ မန္တာ သဒ္ဒါကား–"မန္တေတ္တာ-သိ၍"ပုဒ်နှင့် အနက်တူသော နိပါတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ပုန မန္တာတိ ဥပပရိက္ခိတ္တာ"ဟု ဆိုသည်။

ဟောတိ)၊ ဘာသ သမာစာရေ– ၌၊ ဒ္ဌိဝေဒနာ– ဆည်၊ ဒိဝသဘာဂမ္ပိ– နေ့အဖို့ ပတ်လုံးလည်း (တနေ့လုံးလည်း)၊ ကတေ ဣဿာ– လသော်၊ ပညာယ-ဖြင့်၊ ဥပ ပရိက္ခိတ္တာ-၍၊ ယုတ္တကထမေဝ– သင့်လျော်သောစကားကိုသာ၊ ဘာသတိ-၏၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ နိဓာနဝတိန္တိ-ကား၊ ဟဒယေ ပိ–စိတ်နှလုံး၌လည်း၊ နိဒဟိဘဗ္ဗယုတ္တံ– သိမ်းဆည်းထားထိုက်သည်၏အဖြစ်နှင့် ယှဉ်သော၊ ဝါ– သိမ်းဆည်းထားခြင်းအား သင့်လျော်သော၊ (ဝါစံ-၌စပ်)၊ ကာလေနဘတိ - ကား၊ ယုတ္တပတ္တကာလေန – သင့်လျော် လျောက်ပတ်သော အခါ၌၊ (ဘာသတိ-၌စပ်)။

ဒ္ဌိကာ။ ။မန္တာတိ ဝုစ္စတိ ပညာ, မန္တနံ ဇာနနန္တိ ကတ္ဝာ (ဤသို့ ဝိဂ္ဂဟပြု၍)၊ "မန္တာ" တိ ဣဒံ "မန္တေတ္ဝာ" တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထံ နိပါတပဒံတိအာဟ– "ဥပပရိက္ခိတ္တာ" တိ။

နိဓာနဝတိ ။ ။ နိဓေတိ (သန္နိဓာနံ ကရောတိ) ဣတိ နိဓာနံ–သိမ်းဆည်းထားရာ အရပ်၊ ဤ၌ စိတ်နှလုံးတည်း၊ နိဓာနံ + ယသ္သ + အတ္ထိတိ နိဓာနဝတိ-စိတ်တည်းဟူသော သိုမှီးသိမ်းဆည်းထားရာ ရှိသော၊ ဝါ-စိတ်ထဲ၌ သိမ်းဆည်းထားထိုက်သော စကား၊ "သိမ်းဆည်းထားထိုက်"ဟူရာ၌ မပျောက်ယွင်းအောင် သေသေချာချာ မှတ်သားထားထိုက်သည်ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထိုစကားမျိုးကိုပင် ဓမ္မပြောသင့်သော အခါ ဓမ္မပြောမှ အကျိုးရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် "ကာလေန" ဟု ဟောတော်မူသည်။

ဟဒယေ နိဒဟိတဗ္ဗယုတ္တံ။ ။အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ (အနက်,သဒ္ဒါနှင့် ပြည့်စုံသဖြင့်) အတ္ထ ဓေဝါဒါ ပဋိလာဘ နိမိတ္တတ္တာ (အနက်ကို သိရခြင်းစသော အကျိုးကို ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်) စိတ္တေ ဌပေတဗ္ဗံ၊ ဝိမုတ္တာယတန ဘာဝေန (ကိလေသာမှ လွတ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်) မနသိ ကာတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

မှတ်ချက်။ ။[ပါဠိတော်ကြည့်ပါ]။ ပါဠိတော်၌ နဝင်္ဂ ဓမ္မသာဝါဒုပသဠိတံ ဝါစံ ဘာသတိ-ဖြင့် ဓမ္မသာဝါဒ၏ ဆန့်ကျင်ဖက် "သဗ္ဗဝါစာ"ကို ပြတော်မူ၏၊ နဝ ဝေဒုတိယံ နဝ ဓေသုကိယံဖြင့် ဝိသုဏာဝါစာ၏ ဆန့်ကျင်ဖက် "အဝိသုဏာဝါစာ"ကို ပြတော်မူ၏၊ နဝ သာရမ္ဘံ ဇယာပေက္ခောဖြင့် ဖရုသဝါစာ၏ ဆန့်ကျင်ဖက် "သဏှာ ဝါစာ"ကို ပြတော်မူ၏၊ မန္တာ မန္တာစ ဝါစံ ဘာသတိ နိဓာနဝတိ ကာလေနဖြင့် သမ္ဘပ္ပလာပ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် "မန္တဘာသာ"ကို ပြတော်မူ၏၊ ဤအင်္ဂါလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသောစကားကိုပင် "စတုရင်္ဂ သမန္နာဂတ သုဘာသိတဝါစာ" ဟုဋ္ဌကာဆိုသည်၊ ရှေးဆရာများကလည်း "စကားအရှေ့ အင်္ဂါလေးတန်" ဟု ဓမ္မပြောစမှတ်ပြုကြသည်။

တနည်း။ ။ရှေးနိဿယ၌ "သုဘာသိတ ဥတ္တမမာ တု သဗ္ဗော၊ဓမ္မံ ဘဏော နာဝိယံ တံ တတိယံ၊ သစ္စံ ဘဏော နာလိကံ တံ စတုတ္ထံ" ဟူသော ဂါထာကို ကိုး၍ အင်္ဂါလေးတန် ယူရမည်ဟု ဆို၏၊ ထိုအလို "သုဘာသိတ,ဓမ္မ,ဝိယ,သစ္စ" ဟု ရေတွက်ပါ။

[ဆိုအပ်ပြီးသော "သုဘာသိတဝါစာ"၏ အကျိုးကို ပြလိုခြင်း "ဧဝံ ဘာသိတာ ဟိ" စသည်မိန့်။] ဟိ - အကျိုးကား၊ ဧဝံ- သို့၊ ဝါ- ဤပါဠိတော်ဝယ် ဟောတော်မူအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဘာသိတာ-ပြောအပ်သော၊ ဝါစာ-သည်၊ အမုသာစေ၀– မုသားစကား မဟုတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ- မှန်သည်လည်းကောင်း၊ အပိသုဏာစ – ပိသုဏာစကား မဟုတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ– ကုန်းတိုက်သောစကား မဟုတ်သည်လည်းကောင်း၊ အဖရုသာစ - ဖရုသစကား မဟုတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ – ကြမ်းတမ်းသောစကား မဟုတ်သည်လည်းကောင်း၊ အသင္ဘာစ–မစဉ်းလဲ မကောက်ကျစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ–မရိုးမသား မဟုတ်သည်လည်းကောင်း၊ အသမ္ဘပ္ပလာပါစ-သမ္ဘပ္ပလာပမဟုတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါ–စီးပွားချမ်းသာကို ဖျက်ဆီးတတ်သောစကား မဟုတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ။

စ-ဆက်၊ ဝေရူပါ–ဤသို့ သဘောရှိသော၊ အယံ ဝါစာ–ကို၊ (ဝုစ္စတိ–ခေါ်စပ်)၊ စတုသစ္စနိဿိတာတိပိ – သစ္စာလေးပါးကို မှီ၍ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သိက္ခတ္တယနိဿိတာတိပိ–သိက္ခာသုံးပါး အပေါင်းကို မှီ၍ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒသကထာ၀တ္ထုနိဿိတာတိပိ-ဆယ်ပါးသော ကထာ၀တ္ထုကို မှီ၍ ဟူ၍လည်းကောင်း၊[ဒသ၏ သရုပ်ကို အဂုတ္တရနိ၀ဏနိပါတ မေဃိယသုတ်၌ ရှု။] တေရသ ဓုတင်နိဿိတာတိပိ- တဆယ့် သုံးပါးသော ဓုတင်တို့ကို မှီ၍ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သတ္တတိ သဗ္ဗောဓိပက္ခိယ၀မ္မနိဿိတာတိပိ-သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို မှီ၍ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂနိဿိတာတိပိ- မဂ်ကို မှီ၍ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စတိ– အပ်၏။ [ထို သုဘာသိတ စကားမျိုးကို ပြောလျှင် သစ္စာလေးပါး သိက္ခာသုံးပါးစသော အကြောင်းအရာ တမျိုးမျိုးကို ပြောပြီးသားဖြစ်နေပါသည် ဟု ဆိုလိုသည်။]တေန-ကြောင့်၊ ဧတဒါနုဘာ၀ရိယံ ဘန္တေ ဘာသသမာစာရေတိ–ဟူ၍၊(အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော)အာဟ - မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ပြီ၊ တံ-ထိုစကားကို၊ ပုရိမနယေနေ၀ ယောဇေတဗ္ဗံ။ [ဤတရားတော်များကို ခြုံကြည့်လျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရေးအတွက် ဘက်စုံ ကြိုးစားကြပါက ချောချောမောမောရှိပြီး လွယ်လင့်တကူရောက်အောင် နည်းစုံပြ၍ ဟောတော်မူကြောင်းကိုသိ၍ လေးလေးနက်နက် ယုံကြည်စိတ်ဖြင့် ဤပြအပ်ခဲ့သောနည်းကို မှီကာ ဘ၀လွတ်မြောက်ရေး ရှေးရှု ကြိုးစားနိုင်ရန် ရည်ရွယ်တော်မူကြောင်း သိစေလိုပါသည်။]

ဧဝံ ဘာသိတာ ဟိ ။ ။ အဿ စတုရက်သမန္နာဂတာ သုဘာသိတ၀ါစာ သစ္စသမ္ဓောဓ၀ဟာဒိတာယ (သစ္စာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကို ဆောင်နိုင်ခြင်း အစရှိသည် အားဖြင့်) သတ္တာနံ (တို့၏အတွက်) မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနိသံသာတိ ဒသေတုံ " ဧဝံ ဘာသိတာ ဟိ"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊–ဋီကာ။

သစ္စော စသော သဒ္ဒေါ စာတိ–ကား၊ သီလာစာရေ – စင်ကြယ်သောသီလ, စင်ကြယ်သောစိတ် အကျင့်၌၊ ဌိတော-တည်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ သစ္စောစ–မှန်သော သတ်တောရှိသည်လည်းကောင်း၊ သစ္စကထော–မှန်သောစကားရှိသည်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဒေါစ-သဒ္ဒါရှိသည်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဒါသမ္ပန္နော–သဒ္ဒါနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဟေဌာ–အောက်၌၊ (အောက်ဖြစ်သော ဘဝသမာစာရကထာ-၌၊) သစ္စံ–ကို၊ ကထိတမေဝ နနု-ဟောအပ်ပြီးသည်သာ မဟုတ်ပါလော၊ ဣဒ – ဤ သီလသမာစာရကထာ၌၊ ကသ္မာ–ကြောင့်၊ ပုန-တဖန်၊ ဝုတ္တံ-အပ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ ဟေဌာ-၌၊ ဝါစာသစ္စံ-ကို၊ ကထိတံ-ပြီ၊ ပန– ထိုသို့ပင် ဟောအပ်ပြီးပါသော်လည်း၊ သီလာစာရေ – ၌၊ ဌိတော – တည်သော၊ ဘိက္ခု – သည်၊ အန္တမသော - နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ဝါ-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဟသနကထာယပိ - ရယ်ရွှင်ကြောင်း စကားဖြင့်လည်း (ပြောင်သဲလို လှောင်သဲလို ရယ်စရာစကားဖြင့်လည်း)၊ မုသာဝါဒံ-ကို၊ နက်ရောတိ-မပြု၊ ဣတိ – သို့၊ ဒယေတုံ-ဌာ၊ ဣဒ-၌၊ ဝုတ္တံ–ထပ်၍ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

သီလာစာရေ။ ။ပါဠိတော်၌ "ပုရိသသီလသမာစာရေ" ဟု ရှိ၏၊ ထိုမှ ပုဒ်တစိတ်ကို ယူ၍ "သီလာစာရေ" ဟု ဆိုထားသည်၊ သီလ အရ၊ စင်ကြယ်သော သီလကိုလည်းကောင်း, အာစာရ အရ စင်ကြယ်သော မနောသမာစာရကိုလည်းကောင်း ယူပါ။ [သီလနှင့် အာစာရကို ဒုန်တွဲ။] ဌိတောဿ တပစ္စည်းလည်း ပစ္စုပ္ပန်, ကတ္တားဟောတည်း။ [သီလေ စ အာစာရေ စ ပရိသုဒ္ဓသီလေ ဧစေ ပရိသုဒ္ဓမနော သမာစာရေ စ၊ ဌိတောတိ ပတိဋ္ဌဟန္တော–ဋီကာ။]

သစ္စော စသော သဒ္ဒေါ။ ။"သစ္စံ+တေသော+အတ္ထိတိ သစ္စော" ဟု ပြုစေလို၍ "သစ္စကထော" ဟု ဖွင့်သည်၊ သဒ္ဒေါ၌လည်း နည်းတူ၊ အသဒ္ဒ ယျောဝိဘာတ် ဟု သိစေလို၍ "ဘဝေယျ" ဟု ဖွင့်သည်၊ ရှင်ပြီးပုံကို သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ရှု။ [သစ္စံ တေသော အတ္ထိတိ သစ္စောတိ အာဟ – သစ္စကထောတိ၊ သော နယော သဒ္ဒေါတိ ဣဿာပိ၊ ဧတနာဟ သဒ္ဒါသမ္ပန္နောတိ၊–ဋီကာ။]

နနု ဟေဌာ ၊ ဧ ၊ ဝုတ္တံ ။ ။ အောက် ဝစီသမာစာရ ကထာ၌ ဆန့်ကျင်ဖက် မုသာဝါဒကို ပယ်သောအားဖြင့် "နနု ဧစေ မုသာဝါဒုပသဋ္ဌိတံ ဝါစံ ဘာသတိ" ဟု ဝါစာ သစ္စာကို ဆိုအပ်ပြီးမဟုတ်ပါလော, အဘယ်ကြောင့် ဘာသသမာစာရကထာ၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဤသီလသမာစာရကထာ၌ "သစ္စော စသော" ဟု-ထပ်၍ ဆိုရ ပြန်ပါသနည်း၊ ပုနရုတ္တိ ဒေါသ မရောက်ပြီလော ဟု သူတပါး၏ စောဒနာ၌ မဖြစ်ပါစေနှင့် ဟု နှလုံးသွင်း၍ ထို စောဒနာ၏ အဖြေ ပေးလိုသောကြောင့် "နနု စ" စသည်မိန့်။

ဋီကာ။ ။နနု ဟေဌာ သစ္စံ ကထိတမေဝါတိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ၊ ဟေဌာ ဟိ ဝစီ သမာစာရံ ကထေန္တေန သစ္စံ ကထိတံ ပဋိပက္ခ ပဋိက္ခေပဝသေန၊ ဣဒ သီလံ စာဒေတ

ဣဒါနိ-၌၊ သော-ထိုသီလာစာရ၌ တည်သောရဟန်းသည် (စင်ကြယ်သော သီလ, စင်ကြယ်သော စိတ်အကျင့်၌ တည်သော ရဟန်းသည်)၊ ဓမ္မေန—တရား သဖြင့်၊ သမေန-ညီမျှသဖြင့်၊ ဇီဝိတံ-အသက်ကို၊ စ ၊-အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေတိ-ပြု၏၊ ဣတိ — ဤအနုက်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ - ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ နစ ကုဟကော်တိ အာဒိ — အစရှိသော စကားကို၊ ဝုတ္တံ — လျှောက်အပ်ပြီ၊ တတ္ထ — ထို ကုဟဋေါ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ကုဟကောတိ အာဒီနိ- ကုဟကော အစ ရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဗြဟ္မဇာလေ-၌၊ (မယာ) ဝိတ္ထာရိတာနိ-ချဲ့အပ်ကုန်ပြီ။

ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဒါရော ဘောဇနေ မတ္တညူတိ - ကား၊ ဆသု - ကုန်သော-ဣန္ဒြိယေသု—တို့၌၊ ဂုတ္တဒ္ဒါရော-စောင့်စည်းအပ်သော ဒွါရရှိ၏၊ ဘောဇနေပိ-ဘောဇဉ်၌လည်း၊ (ဘောဇဉ်ကိုမှတ် လေးရပ်သော ပစ္စည်း၌လည်း၊) ပမာဏညူ-ရှာမှီး ခံယူ သုံးဆောင် စွန့်လွှတ်ခြင်းဟူသောအရာ၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိ၏၊ သမ

ရွှေနန် တံ (ဆိုသီလကို) ပရိပုဏ္ဏံ ကတ္တာ ဒသေတုံ သစ္စံ သရူပေနေဝ ကထိတံ၊ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ကထာယ အာရဒ္ဓန္တိ ရဇ္ဇေတံ (ဤသစ္စောစသောသည် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန ကထာကို အားထုတ်အပ်သော စကားဘက်ပြုဖြစ်၏)၊ တထာပိ သစ္စံ ဝတ္တာ အနုန္ဓရ မေဝ သစ္စသ ကထနံ ပုနရုတ္တံ ဟောတိတိ ပရသ စောဒနာဝသရော (စောဒနာ ခြင်း၏ အခွင့်အလမ်း) မာ ဟောတူတိ တတ္ထ ပရိဟာရံ ဒါတုကာမော "ဣဓ ကသ္မာ ပုန ဝုတ္တံ"နိ အာဟ၊—ဋီကာ။

အဓိပ္ပါယ်။ ။မုသာဝါဒကို ပယ်ရှားသောအားဖြင့် အောက်၌ "နစေဝ မုသာ ဝါဒုပသဋ္ဌိတံ ဝါစံ"ဟု ဝစီသစ္စာကို ဟောတော်မူသည်၊ ဤ၌ သီလကို ပြည့်စုံအောင် ပြခြင်းငှါ "သစ္စော စသ" ဟု သီလသစ္စာကို ဟောတော်မူသည်၊ ရှေစကားသည် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန သဘောဖြစ်၍, ဤစကားသည် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် "နနု ဟေဋ္ဌာသစ္စံ" စသည်ဖြင့် စောဒနာမေးယပ်မလို၊ သို့ရာတွင် သစ္စာကိုဆိုပြီး၍ မကြာမီပင် သစ္စာကို ထပ်၍ဆိုသည်ဟု ထင်၍ စောဒနာလျှင် စောဒနာခွင့် မရအောင် ကိုယ်တိုင် စောဒနာ၍ ကိုယ်တိုင် အဖြေပေးခြင်းငှါ "နနု ဟေဋ္ဌာ"စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုသည် ဟု မှတ်ပါ။

ဂုတ္တဒ္ဒါရော ။ ။ ဂုတ္တာ သတိကဝါဋေန ပိဒဟိတာ ဒွါရာ ဧတေနာတိ ဂုတ္တ ဒွါရော၊—ဋီကာ၊ ဤအဖွင့်အတိုင်း " ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဒါရော- သတိတည်းဟူသော တံခါးရွက်ဖြင့် စောင့်စည်း ပိတ်ဆို့ထားအပ်သော တံခါးပေါက်ရှိ၏" ဟု အကျယ် ဆိုပါ။

ဘောဇနေ မတ္တညူ ။ ။ ဘောဇဉ်ဟု ဆိုသော်လည်း ပစ္စည်းလေးပါးလုံးနှင့် ဆိုင်၏၊ ဥပသက္ကဏနည်းတည်း၊ "မတ္တညူ"အရ ရှာမှီး ခံယူ သုံးဆောင် စွန့်လွှတ်ခြင်း ကိစ္စဘို၌ အတိုင်းအရှည် သိရမည်ဟု ဋီကာဆို၏၊ ရှေသုံးမျိုး၌ အတိုင်းအတာ ပမာဏ သိရုံမှာ ထင်ရှားပြီ၊ စွန့်လွှတ်ခြင်း ကိစ္စ၌ကား ဝိဿဇ္ဇနသင်္ခေါသကိုပင် ဝိဿဇ္ဇန မတ္တ ဟု ဆိုဟန်တူ၏၊ ထို အတိုင်း မှန်လျှင် ပစ္စည်းလေးပါးကို ချက်နှာ မလိုက်ပဲ သာရဏီယကျင့်ဝတ်၌ တည်၍ စွန့်လွှတ်ခြင်းကို "ဝိဿဇ္ဇနမတ္တ"ဟု မှတ်ပါ။

ကာရိတိ—ကား၊ သမစာရီ-အညီအမျှ ကျင့်လေ့ရှိ၏၊ [ကာယ ဒုစရိုက် စသည်ကို ပယ်၍ ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းတည်း။] ကာယေန—ကိုယ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကာယဒ္ဒါရုဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါစာယ — ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဝါ—ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မနသာစ—ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကာယဝက်ဘေဒနီ — ကောက်ကွေးသောကိုယ် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဝါ --ကိုယ်၏ကောက်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ပဟာယ - ပယ်စွန့်၍၊ သမံ-အညီအမျှ၊ စရတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော—နက်။

ဇာဂရိယာနုယောဂ မနုယုဇ္ဇောတိ— ကား၊ ရတ္တိန္ဒိဝံ - ညဉ့်နှင့် နေ့ကို၊ ဆ-ကုန်သော၊ ကောဋ္ဌာသေ — အဖွဲ့အစုတို့ကို၊ ကတ္တာ — ၍၊ ဒိဝသံ စက်မေန နိသဇ္ဇာယာတိ — ဒိဝသံ စက်မေန နိသဇ္ဇာယ အစရှိသော၊ ဝုတ္တနယေနေဝ - ဟောတော်မူအပ်သော နည်းဖြင့်ပင်၊ [အံ၊ ၁ ၊ ၁၁ ၂ စသည်။] ဇာဂရိယာနုယောဂံ—နိုးကြားသူ၏ အဖြစ်ကို အဖန်ဖန်အားထုတ်မှုကို၊ ဝါ— နိုး ကြားမှုကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ ယုတ္တပ္ပယုတ္တော - အားထုတ် လွန်စွာအားထုတ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ဝိဟရတိ၊ အတန္ဒိတောတိ-ကား၊ နိတ္တန္ဒိ-ပျင်းရိခြင်း မရှိ၊ ကာယာလသိယ ဝိရဟိတော—ကိုယ်၏ ပျင်းရိသူ၏အဖြစ်မှ ကင်း၏။

ကာယဝက်ဘေဒနီ။ ။ဒုစရိုက်ကျင့်သူ၏ ကိုယ် , နှုတ် , စိတ်သည် ဗြောင့်မတ်ရိုးသားမှု မရှိပဲ ကောက်ကောက်ကွေ့ကွေ့ ဖြစ်နေ၏၊ ထို့ကြောင့်. ကာယ ဒုစရိုက် စသော ဒုစရိုက် ဆယ်ပါးကိုပင် "ကာယဝက်ဘေဒနီ" ဟု ဆိုသည်၊ အာဒိဖြင့် ဝစီဝက်, မနောဝက်တို့ကို ယူ။ [ကာယဝက်ဘေတိ အာဒီနိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ နာမာနိ၊ — အံ—၆၊ ၂၊ ၈၀။]

ဇာဂရိယ၁ နုယောဂ။ ။[ဇာဂရသိ+ဘာဝေါ ဇာဂရိယံ၊ ဇာဂရိယသိ+အနုယောဂေါ— ဇာဂရိယာနုယောဂေါ။] နေ့ကို နံနက် နေ့လည် ညနေဟု သုံးပိုင်းပိုင်း၍, ညဉ့်ကိုလည်း ညဉ့်ဦးယာမ် သန်းခေါင်ယာမ် မိုးသောက်ယာမ် ဟု သုံးယာမ်ပိုင်းကာ သန်းခေါင်ယာမ်ကို အိပ်စက် အနှောင်းပျူချိန် ဟု သတ်မှတ်လျက် ကျန်အချိန်များ၌ စင်္ကြန်သွားခြင်း သို့မဟုတ် ထိုင်ခြင်း (ရပ်ခြင်း) ဖြင့် မအိပ်မနေ နိုးနိုးကြားကြား ကမ္မဋ္ဌာန်း ကြိုးစားမှုကို ဇာဂရိယာနုယောဂ ဟု ခေါ်သည်၊ မအိပ်ရုံ သို့မဟုတ် အိပ်မပျော်၍ နိုးနေရုံမျှကို ဇာဂရိယာနုယောဂ ဟု ခေါ်သည် မဟုတ်။ [ဘာဝနာယ စိတ္တပရိသောဓနဋ္ဌေ (စိတ်ကို စင်ကြယ်စေခြင်း) ဇာဂရိယာနုယောဂေါ၊ နာ နိဒ္ဒါဝိနောဒနမတ္တံ၊-ဋီကာ။]

နိတ္တန္ဒီ။ ။[တန္ဒီ+ယသ+အတ္ထိတိ တန္ဒီတော၊ နိ+တန္ဒီတော ဟု ဆက်။] တန္ဒီသဒ္ဒါသည် ဃောပ္ပေ (အိပ်ငိုက်ခြင်း), ပမာဒေ- (မေ့လျော့ခြင်း) ၌ ဖြစ်၏ ဟု အဘိဓာန် (၁၀၅၅) ဂါထာ၌ ဆို၏၊ အိပ်ငိုက်မေ့မှုး ထိုင်းမှိုင်းခြင်းသည် ပျင်းသူ၏ အမူအရာပင် ဖြစ်၍ " တန္ဒီ - ပျင်းရိခြင်း " ဟု အနက်ဆိုလေ့ ရှိ၏၊ ထို အနက်သည်

အာရဒ္ဓဝိရိယောတိ - ကား၊ ကာယိကဝိရိယေနာပိ-ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဝီရိယ အား၊ ဖြင့်လည်း၊ [ပိသဒ္ဒါဖြင့် နောက်၌ လာဧည့် စေတသိကဝီရိယကို ပေါင်း။] အာရဒ္ဓဝိရိယော—အား၊ ထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဂဏသင်္ဂဏိကံ-အပေါင်းအဖော်နှင့် ပေါင်းသင်းနေထိုင်ခြင်းကို၊ စိနောဒေတွာ-ပယ်ဖျောက်၍၊ စတ္ဂသု-ကုန်သော၊ ဣရိယာပထေသု—တို့၌၊ အဌအာရမ္ဘဝတ္ထု၊ ဝသေန-ရှစ်ပါး သော အာရမ္ဘဝတ္ထု၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ရှစ်ပါးသောဝီရိယ၏ တည်ရာအကြောင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကေဝိဟာရီ-တပါးထည်းနေလေ့ရှိ၏၊ [အဌက အဂ္ဂတ္ထရ(၁၄၉)၌လည်းကောင်း, အထက် သဂီတိသုတ်(၂၁၂)၌လည်းကောင်း အာရမ္ဘဝတ္ထု၊ ဟု ရှိ၏၊ အဘိဓာန် (၈၅၂)၌လည်း အာရမ္ဘော ဝီရိယေ ကမ္မေဟု ဆိုသည်။]

စေတသိကဝီရိယေနာပိ - ဖြင့်လည်း၊ အာရဒ္ဓဝီရိယော - သည်၊ ဟောတိ၊ ကိလေသသင်္ဂဏိကံ (စိတ်၏)ကိလေသာနှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝိနောဒေတွာ- ၍၊ [ပဟာယပုဒ် ပိုဟန်တူ၏, ရှေ့၌မပါခဲ့။] အဌသမာပတ္တိ

"ကာယာလသိယ" ဟူသော အဖွင့်နှင့် လျော်၏၊ ကိုယ်၏ ပျင်းရိခြင်းသည် စိတ်၏ မထက်မြက်ခြင်းနှင့် ဆိုင်၏၊ စိတ်မထက်လျှင် ကိုယ်အမူအရာလည်း ပျင်းရိလာ၏၊ သွက်လက် ထက်မြက်သော စိတ်၌ ထိုနမိဒ (ထိုင်းမှိုင်း လေးလံမှု) ကင်းသောကြောင့် "နိဒ္ဓန္ဒီ"ကို "ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေါ"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ သို့ရာတွင် ထို စိတ်၏ ထက်မထက် ကိုလည်း ကိုယ်အမူအရာဖြင့်ပင် ထင်ရှားစွာ သိနိုင်ရကား "ကာယာလသိယ ဝိရဟိတ ဧတော"ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်၊ကိုယ်ပျင်း စိတ်ပျင်း နှစ်မျိုးလုံးနှင့်ဆိုင်ရာတွင် ထင်ရှားသော ကိုယ်အပျင်းဖြင့် အတန္ဒိတဖြစ်ပုံကို ဆိုလေ၊းသည်- ဟူလို၊ နိဒ္ဓန္ဒီတိ ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေါ သာ ပန နိဒ္ဓန္ဒီတာ ကာယာလသိယဝိဂမနေန ပါကဋာ ဧဟောတိတိ ဝုတ္တံ ကာယာလသိယဝိရဟိတ္ဓေတောတိ၊ (ဋီကာ)။

သင်္ဂဏိကာ။ ။သင်္ဂဏန်-ပေါင်းဆုံနေထိုင်ခြင်း၊ သင်္ဂဏိကာ-ခြင်း၊ [သံ+ဂဏ+ဏျ။] ဤပုဒ်၏အနက်ကို ဝိဘင်္ဂအနုဋီကာ၌ "သင်္ဂတိ သန္ဓိပတန်"ဟု ဖွင့်၏၊ ဤ ဋီကာ၌လည်း "သင်ံမ (ပေါင်း၍) ဂဏဝိဟာရော (အဖွဲ့အစည်းနှင့်နေခြင်း) သဟဝါသော" ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုသင်္ဂဏိကာသည် ဂဏသင်္ဂဏိကာ ကိလေသသင်္ဂဏိကာ ဟူ နှစ်မျိုးရှိသည်၊ "ဂဏသင်္ဂဏိကာ" ဟူသည် မိမိတပါးထည်း တရားတမျိုးမျိုးဖြင့် မနေဝဲ အပေါင်းအဖော် အစုအခဲဝန်းနှင့် နေခြင်းတည်း၊ [ဂဏေန+သင်္ဂဏိကာ ဂဏသင်္ဂဏိကာ။] "ကိလေသ သင်္ဂဏိကာ" ဟူသည် တယောက်ထည်း ဧနဧစကာမှ စိတ်ဖြင့် ကာမဝိတက် စသည်ကိုတွေးမြဲ ကိလေသာဖြစ်နေခြင်းတည်း။ [ကိလေဿေဟိ+သင်္ဂဏိကာ=ကိလေသသင်္ဂဏိကာ ဟုပြု။]

အာရမ္ဘဝတ္ထုဝသေန။ ။ တယောက်တည်း ဧနရံမှုဖြင့် ဂဏသင်္ဂဏိကကို ပယ်နိုင်သော်လည်း အကျိုးမရှိသေး၊ မရသေးသော တရားထူးကို ရဖို့ ကြိုးစားနေမှ အကျိုးရှိသည်၊ထို့ကြောင့် "အာရမ္ဘဝတ္ထုဝသေန ကေဝိဟာရီ"ဟု ဆိုသည်။ [အာရမ္ဘဝတ္ထုဝသေနာတိ အနမိဂတဝိသေသာဓိဂမကာရဏဝသေန၊— ဋီကာ။]

ဝသေန-ရှစ်ပါးသော သမာပတ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကေဝိဟာရီ-၏၊ အပိစ-တနည်း ကား၊ယထာတထာ-အကြင်အခြင်းအရာ ထိုအခြင်းအရာအား ဖြင့်၊ ဝါ-အကြင် အမှတ်မထားတပါးပါးသောအခြင်းအရာအား ဖြင့်၊ ကိလေသုပ္ပတ္တိ-ကိလေသာ ၏ ဖြစ်ခြင်းကို၊ နိ ဝါ ရေ ဇ္ဇော-တားမြစ်လျက်၊ စေတသိကဝိရိယေန-ဖြင့်၊ အာရဒ္ဓ ဝိရိယော-သည်၊ ဟောတိ၊ [သမာပတ်ရှစ်ပါးရမှုမဟုတ်, ဝိပဿနာ- ပဋိသင်္ခါန (ကိလေသာ၏အပြစ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း) စသော အခြင်းအရာအား ဖြင့် ကိလေသာ ကို ပယ်ရှင်းလည်း စေတသိကဝိရိယ ဖြစ်သည် — ဟူလို။] စျာယိတိ — ကား၊ အာရမ္မဏလက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဝသေန — အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-ကသိုဏ်းစသော အာရုံကိုကပ်၍ရှုခြင်း, အနိစ္စစသော လက္ခဏာ ကို ကပ်၍ရှုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ စျာယိ- ကသိုဏ်းစသော အာရုံ, အနိစ္စစသော လက္ခဏာကို ရှုလေ့ရှိ၏။ (သမထကို အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်, ဝိပဿနာကို လက္ခဏူပ နိဇ္ဈာန်ဟု ခေါ်သည်။) သတိမာတိ—ကား၊ စိရကတာဒီအနုဿရဏသမတ္ထာယ- ကြာမြင့်စွာ ပြုအပ်ခဲ့သော အမှုစသည်ကို အမှတ်ရခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ သတိ ယာ—နှင့်၊ သမန္နာဂတော—၏။

ကလျာဏပဋိဘာနောတိ - ကား၊ ဝါဏ္ဏရဏသမ္ပန္နောစေ - စကားသံနှင့် ပြည့်စုံသည် လည်းကောင်း၊ ပဋိဘာနသမ္ပန္နောစ-ရွေရွှထင်လာသော ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည် လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ ပန - ဆက်၊ ယုတ္တပဋိဘာနော - ကျိုး

ကလျာဏပဋိဘာနောဟု ။ ပဋိဘာန သဒ္ဒါသည် စိတ်ထည်းဝယ် ရွှေရှုထင်လာ သော ဉာဏ် (စိတ်ကူးဉာဏ်) ကို လည်းကောင်း, ထို ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စကားကိုလည်းကောင်း ဟောဏ်၊ ဉာဏ်ရှိသူ၏စကားသည် စကားလုံး လှပတင့်တယ် သာယာနာပျော်ဖွယ် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဝါဏ္ဏရဏသမ္ပန္နော စေ ပဋိဘာနသမ္ပန္နော စ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "ကလျာဏ ပဋိဘာနော - ကောင်းသော+ပဋိဘာန်ဉာဏ် ရှိ၏၊ ဝါ- ကောင်းသော + ဉာဏ်အား ထင်လာသော စကားရှိ၏ " ဟု ပုါဠိတော်၌ ပေးပါ။ [ဝါဏ္ဏရဏ၏ အဖွင့်ကို သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ တတိယတွဲ (၄၇၇) ၌ ပြထားပြီး။]

ဋီကာ။ ။ကလျာဏပဋိဘာနောတိ သုန္ဒရပဋိဘာနော၊ သာ ပနဿ ပဋိဘာန သမ္ပဒါ ဝစနစာတုရိယသဟိတာ (စကားလုံး၏ တင့်တယ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်ကိုသာ ဒဿိတ္ဆိ တာတိ အာဟ၊ ဝါဏ္ဏရဏ ပေ၊ သမ္ပန္နောစာတိ၊ ပဋိဘာနန္တိ ဟိ ဉာဏဿ ဝုစ္စတိ ဉာဏသ ဉပဋ္ဌိတ ဝစနမ္ပိ၊ (ဉာဏ်အား ရှေရှုထင်လာသော စကား) ။

ယုတ္တပဋိဘာနော။ ။အကျိုးအကြောင်းနှင့် ယှဉ်သည်ကို"ယုတ္တ"ဟု ဆိုလို၏၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့်ယှဉ်လျှင် မှန်ကန်သင့်လျော်သောကြောင့် "ယုတ္တံ - သင့်၏" စသည်ဖြင့် အနက်ပေးလေ့ရှိ၏၊ ပဋိဘာနသဒ္ဒါကား ဤနေရာ၌"စကား"အနက်ဟော

ကြောင်းနှင့်ယှဉ်သော ဉာဏ်အားထင်လာသော စကားရှိသည်၊ ဟောတိ၊ မုတ္တပဋိဘာနော-လွတ်လွတ်ကျတ်ကျတ်ဖြစ်သော စကားရှိသည်၊နော-မဟုတ်၊ ဟိ-မှန်၊ သီလသမာစာရသို့ - စင်ကြယ်သော သီလ, စင်ကြယ်သောစိတ် အကျင့်၌၊ ဋ္ဌိတဘိက္ခု— တည်သောရဟန်းသည်၊ မုတ္တပဋိဘာနော–လွတ်လွတ်ကျတ်ကျတ်ဖြစ်သော ဉာဏ်အားထင်လာသော စကားရှိသည်၊ ဝါ - ဖရိဖရဲ ပြန့်ကျဲသော စကားရှိသည်၊ နဟောတိ- မဟုတ်၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ ယုတ္တပဋိဘာနော- ကျိုးကြောင်းနှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ်အားထင်လာသော စကားရှိသည်၊ ဟောတိ၊ (ကော ဝိယ - အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့နည်း၊) ဝဏ္ဏိသတ္ထေဌေဝိယ-ဝဏ္ဏိသထေရ်ကဲ့သို့တည်း။

ဂတိမာတိ-ကား၊ ဂမနသမတ္ထာယ-(မကြားနာအပ်သေးသောတရားတော်ကို) သိခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ ပညာယ-နှင့်၊ သမန္နာဂတော-၏၊ ဓိတိမာတိ-ကား၊ ဓာရဏာသမတ္ထာယ — (ကြားနာအပ် သင်ယူအပ်ပြီးသော တရားတော်ကို)

တည်း၊ ယုတ္တံ + ပဋိဘာနံ + ယသ္သာတိ - ယုတ္တပဋိဘာနော=အကျိုး အကြောင်းနှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ်အားထင်လာသောစကားရှိသူ၊ ဝါ-သင့်လျော်သောပဋိဘာန်စကားရှိသူ။ [အတ္ထယုတ္တံ ကာရဏယုတ္တံ ပဋိဘာနမသ္သာတိ ယုတ္တပဋိဘာနော။– ဋီကာ။]

နော မုတ္တပဋိဘာနော ။ ။ တစုံဘရာ မေးလာလျှင် လွတ်လွတ်ကျတ်ကျတ် လျင်လျင်မြန်မြန် အဖြေပေးနိုင်သူကို " မုတ္တပဋိဘာန " ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် ယုတ္တ မုတ္တ ဝါဒီ ဟု ဂုဏ်ပြုသုံးစွဲလေ့ ရှိသည်၊ [အဋ္ဌကထာကြီးတို့၏ နိုဂုံး၌ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓ ဃောသ၏ ဂုဏ်ပုဒ်အဖြစ် သုံးစွဲထားပုံကို သတိပြုပါ။] ဤနေရာ၌မူ " နော " သဒ္ဒါ ပါရှိသောကြောင့် လျင်လျင်မြန်မြန် မှန်မှန်ကန်ကန် ဖြေဆိုနိုင်သူကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်, ဖရိဖရဲ တောင်ရောက် မြောက်ရောက်ဖြင့် စကားပြောသူကို " မုတ္တပဋိဘာန " ဟု ဆိုလိုသည်၊ သီလာစာရ အကျင့်၌တည်သော ရဟန်းသည် " နော မုတ္တပဋိဘာန – ဖရိဖရဲ ပြန့်ကျဲသောစကားရှိသူမဟုတ် " ဟူလိုးပုဋ္ဌိတာနန္တရမေဝ (မေးပြီးလျင်ပြီးခြင်း) သီဃံ ဗျာကာတုံ အသမတ္ထတာယ နော မုတ္တပဋိဘာနမသ္သာတိ နော မုတ္တ ပဋိဘာနော၊ ဣမ ပန ဝိကိဏ္ဏဝါစော မုတ္တပဋိဘာနော အမိပ္ပေတောတိ အမိပ္ပါယေန " သီလသမာစာရ သို့ ပေးနေ ဟောတိတိ " ဝုတ္တံ။

ဂတိမာ။ ။ ဂမနသမတ္ထာယ ပညာယကို ကြည့်၍ " အသုတံ ဓမ္မံ ဂစ္ဆတိ ဗုဇ္ဈတိတိ ဂတိ " ဟု ပြု၍ ပညာကိုအရကောက်၊ [ဂမု+တိ။] ဂမုဓာတ်သည် ဗုဒ္ဓိအနက် ဟော၊ သမန္နာဂတောကို ကြည့်၍, " ဂတိ+ယသ+အတ္ထိတိ ဂတိမာ " ဟု ပြု။ [ဂတိ+မန္တု။] ဂမနသမတ္ထာယာတိ အသုတံ ဓမ္မံ ဂမေတုံ (သိခြင်းငှါ) သမတ္ထာယ၊-ဋီကာ။

ဓိတိမာ။ ။ဓာရဏာသမတ္ထာယကို ကြည့်၍ " ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္ထံ ဓမ္မံ ဓာရေတီတိ ဓိတိ " ဟုပြု၊ [ဓရ+တိ၊ ရ ချေ,ဓ၌ " အ " ကို ဋ္ဌပြု၊ ဓာရဏာ အနက်ဟော ဓာ ဓာတ်သည်းရှိသောကြောင့် ဓာ+တိ မှ ဓာ၌ အာကို ဋ္ဌပြု၍လည်း ပြီးနိုင်၏။] ဓိတိ-အရ

ဆောင်ထား မှတ်သားခြင်းဌာ စွမ်းနိုင်သော၊ ပညာယ-နှင့်၊ သမန္နာဂတော-၏၊ ပန-ကား၊ မတိမာတိတ္ထေ-ဟူသော ဤပါဠိဌာ၊ မတိတိ-မတိဟူသည်၊ ပညာယ-၏၊ နာမမေဝ-ပင်တည်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပညဝါ-ပညာရှိ၏၊ ဤတိအတ္ထော-နက်၊ ဤတိ-သို့၊ တိဟိပိ-သုံးပုဒ်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ [ဂတိမာ ဓိတိမာ မတိမာ-ဟူသော သုံးပုဒ်။] ဤမေဟိ ပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပညာဝ-ကိုသာ၊ ကထိတာ-အပ်ပြီ။

တတ္ထ—ထိုသီလသမာဓိဝိရိယတို့၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်ဌာ၊(အောက်ဖြစ်သော အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟူသောပုဒ်ဌာ)၊ သမ္ဘာဝမ္ဘကရဏဝီရိယံ — ရဟန်း တရားကို ပြုကြောင်းဝီရိယကို၊ ကထိတံ-ဆိုအပ်ပြီ။ [ရှေးနိဿယဌာ "သမ္ဘာဝမ္ဘကရဏော— ရဟန်းတရားကို ပြုခြင်းဌာ၊ ဝီရိယံ-ကို"ဟု ဝါကျရှိ၏။] ဤဓ-ဤဓိတိမာ ဟူသော ပုဒ်ဌာ၊ ဗုဒ္ဓဝစနဂဏ္ဍုန ဝီရိယံ-ဘုရားစကားတော်ကို သင်ယူကြောင်း ဝီရိယကို၊

ပဓာနအားဖြင့် ပညာရ၏၊ အပဓာနအားဖြင့် သတိဝိရိယလည်း ရ၏၊ မှန်၏-ပညာ သည် သတိဝိရိယ အကူအညီဖြင့်သာ ကြားနာသင်ယူအပ်ပြီးသောတရားကို မပျောက် ပျက်အောင် ဆောင်ထားမှတ်သားနိုင်သည်၊ ဤစကားအရ "ဓိတိမာ" ပုဒ်ဌာ ပညာ သည် ဂုဏ် (ဝိဇ္ဇေသ္ဝ), သတိဝိရိယတို့သည် ဂုဏ (ဝိဇ္ဇေသန) တည်းဟု သတိပြု ခဲ့ပါ။ [သာတိသယံ (လွန်ကဲသော သတ္တိထူးနှင့်တကွ) သတိဝိရိယ သဟိတတာယ (သတိဝိရိယနှင့်တကွ ဖြစ်သောခြင်းကြောင့်) ယထာသုတံ ယထာပဒီယတ္ထံ ဓမ္မံ ဓာရေတုံ သမတ္ထောယ၊—ဋီကာ။]

မတိမာ။ ။မနုတိ ဇာနာတီတိ မတိ၊ [မန+တိ။] တရားတော်ကို သိစွမ်းနိုင်ရသော ပညာတည်း၊ ထို့နောက် အသတ္ထိ ဆက်ပါ။ ဤကား ယခုရှိသော အဋ္ဌကထာ ပါဠိတည်း! ဋီကာဆရာ လက်ထက်ကမူ "မတိ" နေရာဝယ် "မုတိ" ဟု ပါဌ်ရှိဟန် တူ၏။ ထို့ကြောင့် "မုနာတိ အနုမိနာတီတိ မုနိ" စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်။

မုတိမာ။ ။မုနာတော အနုမိနာတောကို ကြည့်၍ "မုနာတိ အနုမိနာတီတိ မုနိ" ဟုပြု၊ အနုမာန ပညာကိုယူပါ၊ မုနာတိ၌ 'မုနဓာတ် + ကိယာဒိ နာ ပစ္စည်း၊ ဓာတုန် ချေထားသည်၊ အာချာတ်အရာ၌ 'မုန်ဓာတ်သည် အမြဲဓာတုန်ကျေသည်၊ မုနိ၌ ဣ ပစ္စည်း၊ ထိုမုနိအရ နိုင်းချိန်မှန်းဆတတ်ခြင်း အနုမာန ပညာရှိသူကို ယူပါ။

ဟေဋ္ဌာ ၊ပေ၊ ဣဝံ။ ။အာရဒ္ဓဝီရိယော ပုဒ်၌ ဝိရိယကို ဟောတော်မူခဲ့၏၊ ဤ ဓိတိမာ ပုဒ်၌လည်း ဝီရိယ ပါနေပြန်ရာ ထိုဝိရိယ နှစ်မျိုး၏ အထူးကို ပြလိုခြင်း "တတ္ထ ဟေဋ္ဌာ"စသည်မြင့်၊ အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌကထာအတိုင်း သိပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဓိတိမာ အရ ပဓာနအားဖြင့် (ဂုဏ်အားဖြင့်) ပညာကို ယူရ သော်လည်း အပဓာန (ဂုဏ်) အားဖြင့် ဝီရိယလည်း ပါဝင်ကြောင်းကို ရှေးခ ပြခဲ့ပြီ၊ ဤ အဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ "ဣဓာတိ ဓိတိမာတိ ဝုတ္တဌာနေ၊ ဝီရိယမ္ပိ ဟေဋ္ဌာ ဂုဏဘူတံ ဂဟိတန္တိ ဝုတ္တောဝါ ယမတ္ထော"ဟု ဋီကာဆိုသည်။ [ဝုတ္တောဝါ ယမတ္ထောဖြင့် "သာတိ သယံ သတိဝိရိယ သဟိတတာ၊ ယ"ကို ညွှန်းသည်။]

(ကထိတံ)၊ တ၊ ထ၊ ာ-ထိုမ့ှတ၊ ပါ၊ ၊ ဟေ၊ ဒ္ဓ၊ ာ-ဒ္ဓ၊ (အော့ကျ်ဖြစ်သော)ဇ၊ ာ၊ ဂ၊ ရိ၊ ယ၊ ာ နု၊ ယော၊ ဂ၊ မ၊ နု၊ ယု၊ တ္တော၊ ဗျ၊ ာ၊ ယီ၊ ဟူ၊ သော၊ ပုဒ်ဒ္ဓ)၊ ဝိ၊ ပ၊ သ၊ နာ၊ ပ၊ ညာ-ကို၊ ကထိ၊ တ၊ ာ-ပြီ၊ ဣ၊ ဓ-ဤ၊ ဓိ၊ တိ၊ မာ၊ မ၊ တိ၊ မာ၊ ဟူ၊ သော၊ ပုဒ်ဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓ၊ ဝ၊ စ၊ နာ၊ ဂ၊ ဏ္ဍ၊ နု၊ ပ၊ ညာ-ကို(ကထိ၊ တ၊ ာ)။

နု၊ စ၊ ကာ၊ မ၊ သု၊ ဂိ၊ ဒ္ဓေ၊ ါ၊ တိ-ကား၊ ဝ၊ ဏ္ဍ၊ ကာ၊ မ၊ ကိ၊ လေ၊ သ၊ ကာ၊ မ၊ သု-ဝ၊ ဏ္ဍ၊ ကာ၊ မ၊ ကိ၊ လေ၊ သ၊ ကာ၊ မ၊ တ္ထိ၊ ဒ္ဓ၊ အ၊ ဂ၊ ဒ္ဓေ၊ ါ-မ၊ မ၊ ဂ်ိ၊ မော၊ သ၊ တော၊ စ၊ နိ၊ ပ၊ ကော၊ စ၊ ာ၊ တိ-ကား၊ အ၊ ာ၊ ဘိ၊ ဂ္ဂ၊ ဒ္ဓ၊ ပ၊ ဋ္ဌ၊ ာ၊ ဒီ၊ သု-ရှေ့ဆို့သွားခြင်း နောက်သို့ဆုတ်ခြင်း အစရှိကုန်သော [အာဒီဖြင့် သတိပဋ္ဌာနသုတ်ဒ္ဓ လာသော အာလောကိတ, ဝိ၊ လောကိတ စသည်တို့ကို ယူ။] သ၊ တ္တ၊ သု-ကုန်သော၊ ဌ၊ ာ၊ နေ၊ သု- တို့ဒ္ဓ၊ သ၊ တိ၊ ယာ၊ စေ၊ ဝ- နှင့် လည်း၊ ကော၊ င်း၊ ဥ၊ ဏေ၊ နု၊ စ-နှင့် လည်း၊ ကော၊ င်း၊ သ၊ မ၊ ဋ္ဌ၊ ာ၊ ဂ၊ တော-သည်၊ (ဟုတ်ဌ)၊ စ၊ ရ၊ တိ-လှည့်လည်၏၊ နေ၊ ပ၊ ဂ္ဂ၊ ဏ္ဍ-နေ၊ ပ၊ ဂ္ဂ၊ ံ၊ ဟူ၊ သည်၊ ပ၊ ညာ-တည်း၊ တ၊ ာ၊ ယ-ထို ပ၊ ညာ၊ နှင့်၊ သ၊ မ၊ ဋ္ဌ၊ ာ၊ ဂ၊ တ္တော-ပြည့်စုံသည်၏ အ၊ ဖြစ်ကြောင့်၊ နိ၊ ပ၊ ကော၊ တိ-နိ၊ ပ၊ ကော၊ ဟူ၏၊ ဝ၊ ဏ္ဍော-အပ်ပြီ၊ ဤ၊ ဝ၊ ပိ-ဤ ဘ၊ ာ၊ သ၊ သ၊ မ၊ စ၊ ရ၊ ဒီ ဒေ၊ သ၊ နာ ကထ၊ ာ၊ ဒ္ဓ၊ လည်း၊ သေ၊ သ၊ ံ ပုရိ၊ မ၊ နု၊ ယေ၊ နေ၊ ဝ ယော၊ ဇေ၊ တ၊ ဗ္ဗံ။

ဟ၊ ထ၊ ာ ဟေ၊ ဒ္ဓ၊ ာ စ၊ သ၊ ည်။ ။ဇ၊ ာ၊ ဂ၊ ရိ၊ ယ၊ ာ၊ နု၊ ယော၊ ဂ၊ မ၊ နု၊ ယု၊ တ္တော၊ ဗျ၊ ာ၊ ယီ၊ တ္ထိ၊ ဒ္ဓ၊ ပ၊ ညာ၊ ကို ဟော၊ တော်၊ မူ၊ ခဲ့၏၊ မိ၊ တိ၊ မာ၊ မ၊ တိ၊ မာ၊ တ္ထိ၊ ဒ္ဓ၊ လည်း၊ ပ၊ ညာ၊ ကို၊ ပင်၊ ဟော၊ တော်၊ မူ၊ သ၊ ဖြင့်၊ ပ၊ ညာ၊ နှစ်၊ ပါ၊ ၊ ၏၊ ထူ၊ ခြား၊ ပုံ၊ ကို ပြ၊ လို၊ ၍ "ဟ၊ ထ၊ ာ ဟေ၊ ဒ္ဓ၊ ာ" စ၊ သ၊ ည်၊ မိ၊ န့်။ [ဗျ၊ ာ၊ ယီ၊ ဒ္ဓ ဝိ၊ ပ၊ သ၊ နာ၊ သ၊ ာ၊ မ၊ က သ၊ မ၊ ထ၊ လည်း၊ ပ၊ ါ၊ ၏၊ သို့၊ သော်၊ ယုံ၊ မှား၊ ဖွယ် မ၊ ရှိ၊ ၍ ချန်၊ ထား၊ သ၊ ည်။]

ကာ၊ မ၊ သု။ ။ကာ၊ မ၊ အ၊ ရ၊ ဝ၊ ဏ္ဍ၊ ကာ၊ မ၊ ကိ၊ လေ၊ သ၊ ကာ၊ မ၊ နှစ်၊ မျိုး၊ လုံး၊ ကို ယူ၊ စေ၊ လို၊ ၍ "ဝ၊ ဏ္ဍ၊ ကာ၊ မ၊ ကိ၊ လေ၊ သ၊ ကာ၊ မ၊ သု" ဟု ဖွင့်၊ ကာ၊ မ၊ ဃ၊ ဌ၊ တ၊ တိ၊ ကာ၊ ဒ္ဓ၊ မော-လို၊ လား၊ နှစ်၊ သက်၊ အပ်၊ သော၊ ဝ၊ ဏ္ဍ၊ ကာ၊ မ၊ ၊ ကာ၊ ဒ္ဓ၊ တေ၊ တိ၊ တိ၊ ကာ၊ မော-လို၊ လား၊ နှစ်၊ သက်၊ တ၊ တ်၊ သော၊ ကိ၊ လေ၊ သ၊ ာ၊ ကာ၊ မ။ [စ၊ ရ၊ ာ၊ ဒီ ကမ္ဘ+ဏ။] ကာ၊ ဒ္ဓ၊ မော၊ စ+ကာ၊ ဒ္ဓ၊ မော၊ စ ကာ၊ မ၊ ာ-ဟု ဧကသေသ်ပြု။

အ၊ ဂ၊ ဒ္ဓေ၊ ါ။ ။ဂ၊ ိ၊ ဏ္ဍ၊ တိ၊ တိ ဂ၊ ိ၊ ဒ္ဓေ၊ ါ-အ၊ လွန်လို၊ ချင် မက်မော၊ သူ၊ [ဂ၊ ိ၊ ခု+တ။] ရူ၊ ပ၊ စ၊ ဒ္ဓ၊ သော ကာ၊ မ၊ ဂုဏ်၊ ၊ ပါ၊ ၊ ပါ၊ ၊ သည် ဝ၊ ဏ္ဍ၊ ကာ၊ မ၊ တည်း၊ ။ ထို၊ အာ၊ ရုံ၊ တို့ဒ္ဓ၊ လို၊ ချင်၊ မက်မော၊ ဒ္ဓ၊ သော၊ တ၊ ဏ္ဍာ၊ လော၊ ဘ၊ သည် ကိ၊ လေ၊ သ၊ ကာ၊ မ၊ တည်း၊ ။ ထို၊ ကာ၊ မ၊ နှစ်၊ မျိုး၊ လုံး၊ ပင် သာ၊ ယာ၊ စ၊ ရာ ဖြစ်၊ သည်၊ ဥ၊ ပ၊ မာ - ပွဲ၊ ကြည့်၊ နေ၊ သော လူ၊ တ၊ ယော၊ က်၊ သည် မင်း၊ သို့၊ မင်း၊ သား နှင့်, သီ၊ ချင်း၊ သံ ဆိုင်း၊ သံ၊ တို့၊ ကို ကြည့်၊ ရှု၊ နား၊ ထော၊ င်၊ နေ၊ စ၊ ဥ် လွန်၊ စွာ၊ ဖျော်၊ ရွှင်၊ မှု ကိ၊ လေ၊ သ၊ ကာ၊ မ၊ ဖြစ်၊ နေ၏၊ နော်၊ နော်၊ အ၊ ခါ၊ ဝ၊ ယ် ထို၊ ပွဲ၊ အ၊ ကြောင်း၊ ကို ဖွေ၊ း၍ သာ၊ ယာ၊ ပြန်၏၊ ဤ၊ သို့၊ လျှင် ဝ၊ ဏ္ဍ၊ ကာ၊ မ၊ ကဲ့၊ သို့၊ ပင် ကိ၊ လေ၊ သ၊ ကာ၊ မ၊ သည်၊ လည်း၊ နော်၊ နော်၊ တ၊ ဏ္ဍာ၊ ဖြင့် သာ၊ ယာ၊ စ၊ ရာ ဖြစ်၊ သည်၊ သီ၊ လာ၊ စာ၊ ရ၏၊ တ၊ ည်၊ သော ရ၊ ဟန်း၊ ကား၊ ထို ကာ၊ မ နှစ်၊ မျိုး၊ လုံး၌ သာ၊ ယာ၊ မှု မ၊ ရှိ၊ ဒ္ဓ၊ တော့။ [ကိ၊ လေ၊ သ၊ ကာ၊ မော၊ ပ၊ ိ ဝ၊ ဏ္ဍ၊ ကာ၊ မော ဝိ၊ ယ ယ၊ ထာ၊ ပ၊ ဝ၊ ဏ္ဍော၊ အ၊ သ၊ ာ၊ ဒီ၊ ယ၊ တိ၊ တိ ဝ၊ ဏ္ဍ၊ "ဝ၊ ဏ္ဍ၊ ကာ၊ မ ကိ၊ လေ၊ သ၊ ကာ၊ ဒ္ဓ၊ မေ၊ သု အ၊ ဂ၊ ဒ္ဓေ၊ ါ" တိ။-ဋ္ဌ၊ ကာ။]

နိ၊ ပ၊ ကော။ ။အ၊ ာ၊ ဘိ၊ ၊ ၆ ၊ ၂ ၊ ၃ ၃ ၁-ဒ္ဓ၊ သ၊ ာ၊ တ၊ ဗ္ဗံ နေ၊ ပ၊ ဂ္ဂ၊ ဏ္ဍ၊ ၊ ပေ၊ ပ၊ ရိ၊ ပ၊ ါ၊ ဒ္ဓ၊ ဂ၊ တ၊ ဏ္ဍော၊ နေ၊ ပ၊ ဂ္ဂ၊ သ၊ ံ၊ ါ၊ တံ ပ၊ ညာ-ဝ၊ ယ် ပ၊ ရိ၊ ပ၊ ါ၊ ဂ၊ ဂ၊ တ၊ ဏ္ဍော - ဟူ၊ သော ဟိ၊ တ်၏ ပ၊ ရိ၊ ပ၊ ါ၊ ဂ၊ ပုဒ်၊ တ၊ စ၊ ိ၊ တ်၊ ကို ကြည့်၍ "နိ၊ ပ၊ ဗ္ဗ၊ တိ-ပ၊ ညာ၊ အား၊ ဖြင့် ရင့်ကျက်၏၊ ဗ္ဗ၊ တိ နိ၊ ပ၊ ကော" ဟု ပြု။ [နိ+ပ၊ ၊+ဏ္ဍ။]

အနုသာသနဝိဓာဒိအဖွင့်

၁၅၄။ ပစ္စတ္တံ ယောနိသော မနသိကာရတိ—ကား၊ အတ္တာနော — မိမိ၏၊ ဥပါယ မနသိကာရေန—သင့်လျော်သော အကြောင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊(ဇာနာတိ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ယထာနုသိဋ္ဌံ တထာ ပဋိပဇ္ဇမာနော တိ–ကား၊ ယထာ—အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ မယာ—သည်၊ အနုသိဋ္ဌံ—သွန်သင်အပ်ပြီ၊(သွန်သင်လမ်းပြ ဆုံးမအပ်ပြီ၊) အနုသာသနီ - သွန်သင် လမ်းပြ မှုကို၊ ဒိန္နာ-ပေးအပ်ပြီ၊ တထာ—ထို(သွန်သင်အပ်သော)အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-ထို သွန်သင်အပ်သည့်အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇမာနော—စင်စင်ကြယ်ကြယ် ကျင့်လေသော်၊ (ဘဝိဿတိ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားသည်၊ ဝုတ္တတ္ထမေव — ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိသည်သာ၊ ဣဓ၊ပိ-ဤ အနုသာသနဝိဓာဒေသနာကထာ၌လည်း၊ သေသံ-ကို၊ ပုရိမနယေနေव ယောဇေတဗ္ဗံ။

၁၅၅။ ပရပုဂ္ဂလဝိမုတ္တိဉ္စာတိ-ကား၊ သောတာပန္နာဒီနံ-သောတာပန် အစရှိကုန်သော၊ ပရပုဂ္ဂလာနံ-တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ တေန တေန မဂ္ဂေန-ထိုထို မဂ်ဖြင့်၊ ကိလေသဝိမုတ္တိဉ္စာတိ — ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်းကို သိခြင်း၌၊ ဝါ—ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်းကို သိကြောင်းဉာဏ်၌၊ (ဓမ္မံ ဒေသေတိ- ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဣဓ၊ပိ—ဤ ပရပုဂ္ဂလဝိမုတ္တိဉ္စာ ဒေသနာ ကထာ၌လည်း၊ သေသံ ပုရိမနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။

မဟာဋီကာ။ ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ(၁၆)၌ကား— နိပယတိ ဝိသောသေတိ ပဋိပဇ္ဇံ၊ တဘော ဝါ အတ္တာနံ နိပါတိ ရက္ခတီတိ နိပကော-ဟု ဖွင့်၏။ ပဌမနည်း၌—နိပကော—ဆန့်ကျင်ဖက် ကိလေသာကို ခြောက်သွေ့စေတတ် ပယ်ရှားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဟု ပေး။ [နိ+ပေဓာတ် သောသန အနက်ဟော+အ၊ "နိပယ"ဟု ပြီးမှ ယကို ကပြု။] ဒုတိယနည်း၌—"နိပကော"ဆန့်ကျင်ဖက် ကိလေသာမှ ကိုယ့်ကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်-ဟု ပေး။ [နိ+ပါ+ဏွု။]

ပစ္စတ္တံ။ ။အတ္တာနော-ဟု ဖွင့်သဖြင့် ပစ္စတ္တံသည် ဝိဘတ္တိ အဗျယီဘော မဟုတ်၊ ပတိဥပသာရ အနက်သီးခြားမရှိသော ဝိဘာတ်အနက်ကိုသာ ဟောသော"ဝိဘာဝတ္တိ အဗျယီဘော"ဟု သိရ၏၊ "အတ္တာနောတိ ပစ္စတ္တံ"ဟုပြု၊ ပစ္စတ္တံ - မိမိ၏၊ ဝါ - မိမိ သန္တာန်၌—ဟု ပေးပါ။

အတ္တာနော ဥပါယ မနသိကာရေန။ ။အတ္တနိ သန္တာနေ ပထမနသိလာရေန (လမ်းမှန် နှစ်လုံးသွင်းခြင်း) ဘာဝနာ မနသိကာရေန (ဘာဝနာကို နှစ်လုံးသွင်းခြင်း)၊[ဝိဂ္ဂဟကို ပုဒ်စဉ် (၁၄၉)-၌ ပြခဲ့ပြီး] ပဋိပဇ္ဇမာနေးတိ ဝိသုဒ္ဓိ ပဋိပဇ္ဇမာနော၊ —ဋီကာ။

၁၅၆။ အမုတြာသိ ဧဝံ နာမောတိ–ကား၊ ကောဘဉိုးသော သမဏာ ပြာဟ္မဏာသည်၊ [ပါဠိတော်၌ "ကေစ္စော သမဏောဝါ ပြာဟ္မဏောဝါ" ဟု ရှိသောကြောင့် သမဏာပြာဟ္မဏာကို စွဲသည်။] ပုဗ္ဗေနိဝါသံ – ရှေ့၌ နေအပ်ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို၊ အနုဿရန္တော–အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့လသော်၊ နာမဂေါတ္တံ–နာမည်နှင့် အနွယ်ကို၊ ပရိယာဒိယမာနော–ပိုင်းခြားမှီယူလျက်၊ ဂစ္ဆတိ - သွားနိုင်၏၊ ကော - သည်၊ သုဒ္ဓခန္ဓေယေဝ– နာမ ဂေါတ္တ မဖက်သက်သက်မသာခန္ဓာတို့ကိုသာ၊ အနုဿရတိ – အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့နိုင်၏၊ [ထိုကို ခွဲပြလိုရှိ "ကော ဟိ" စသည်မိန့်။] ဟိ – ခွဲဦးမည်၊ ကော - အခြို့သော သမဏပြာဟ္မဏာသည်၊ သက္ကောတိ - နာမ ဂေါတ္တကို ပိုင်းခြားယူခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်၏၊ [နာမဂေါတ္တံ ပရိယာဒိတုံ ဟူသော ပါဠိသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ထည့်၍ ပေးသည်။] ကော–သည်၊ နသက္ကောတိ– နာမဂေါတ္တကို ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်။

တတ္ထ – ထိုစွမ်းနိုင်သူ, မစွမ်းနိုင်သူနှစ်ဦးတို့တွင်၊ ယော - အကြင် သမဏာ ပြာဟ္မဏာသည်၊ (နာမ ဂေါတ္တံ ပရိယာဒိတုံ) သက္ကောတိ-၏၊ တဿ-ထို သမဏာ ပြာဟ္မဏ၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝသေန - အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ - စပ်သဖြင့်၊ အဂ္ဂဟေတ္တာ – မယူမှု၍၊ (ပါဠိတော်ကို မဟောမှု၍)၊ အသက္ကောန္တသ - မစွမ်းနိုင်သော

ပရိယာဒိယမာနော ။ ။ ပရိ+အာ+ဒါ ဓာတ် + ဒိ ဝါ ဒိ ယ ပစ္စည်း+ကတ္တားဟော မာနပစ္စည်း၊ ယ် လာ၊ ဒါ၌ အာကို ဋုပ္ပ၍ "ပရိယာဒိယမာနော" ဟု ဖြစ်သည်၊ ပရိသည် ပိုင်းခြားခြင်း အနက်ဟော၊ အာပုဗ္ဗ ဒါဓာတ်သည် ယူခြင်း အနက်ဟော၊ ပိုင်းခြား၍ ယူ–ဟူရာ၌ ရှေးကဖြစ်ခဲ့သော နာမည်နှင့်အမျိုးအနွယ်များကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိနိုင်ခြင်းတည်း။ [ပရိယာဒိယမာနောတိ ပရိစ္ဆိန္နေ ဂဏှန္တော တိ အတ္ထော-ဋီကာ။]

ကောဟိ။ ။ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ရာ၌ တချို့သည် နာမဂေါတ္တနှင့်တကွ အောက်မေ့နိုင်၏၊ တချို့ကား နာမဂေါတ္တကို မမေ့အောက်မေ့နိုင်, ခန္ဓာတို့ကိုသာ အောက်မေ့နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ကော ပုဗ္ဗေနိဝါသံ၊ပေ၊သုဒ္ဓခန္ဓေယေဝ အနုဿရတိ ဟု ဆိုသည်၊ ထိုအနက်ကိုပင် ခွဲပြလိုရှိ၍ "ကော ဟိ" စသည် မိန့်။ [ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဝရိတုံ(ဖွင့်ခြင်းငှါ) ကော ဟိတိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာ။]

သက္ကောတိ။ ။ဤကြိယာသည် သမ္ပဒါန်ကို ငဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် ပရိယာဒိယမာနောကို"ပရိယာဒိတုံ"ဟု ပြင်၍ သမ္ပဒါန်ထည့်ပါ၊ ထို၏ ကံကိုလည်း "နာမဂေါတ္တံ" ဟု ထည့်ပါ။[သက္ကောတိ ပရိယာဒိတုံ၊–ဋီကာ။]

အသကောန္တသ ဝသေန ဂဟိတံ ။ ။ ပါဠိတော်၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် အမုတြာသိ ဧဝံ နာမောစသော စကားကို ,အမည် အနွယ်နှင့်တကွဖြစ်သော ခန္ဓာ ငါးပါးကိုအောက်မေ့နိုင်သူ,အမည်အနွယ်မဖက် ခန္ဓာသက်သက်ကိုသာ အောက်မေ့

သမဏပြဟ္မဏာ၏၊ (နာမ ဂေါတ္တကို ပိုင်းခြားချိန် ယူခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သော သမဏပြဟ္မဏာ၏၊ ဝါ- နှင့်၊ ဝသေန- ဖြင့်၊ ဝါ- ဖြင့်၊ ဂဟိတံ- ယူအပ်ပြီ၊ ပန - ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအုံ့၊ အသက္ကောန္တော — မစွမ်းနိုင်သူသည်၊ ကိံ—အဘယ်ကို၊ ကရောတိ — ပြုလုပ်သနည်း၊ သုဒ္ဓခန္ဓေ ယေဝ—တို့ကိုသာ၊ အနုယာရန္တော—အောက်မေ့လျက်၊ ဂန္တွာ-သွား၍၊ အနေက ဇာတိ သတသဟဿ မတ္ထကေ — တဘဝမက မျှားစွာသော ကမ္ဘာတသိန်း ထက်၌၊ ဌတ္တာ-ရပ်၍(ရှေ့မဆက်တော့ပဲ ရပ်၍)၊ နာမဂေါတ္တံ-ကို၊ ပရိယာဒိယ မာနော—လျက်၊ သြတရတိ—ဆင်းလာ၏၊ [ဤဖက်သို့ ပြန်လှည့်လာ၏ ဟု ဆိုလို သည်။] တံ—ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို(ပြန်ဆင်းလာသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို)၊ ဒယော ဣတ္ထော-ပြတော် မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝေနာမောတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ—လျှောက်ပြီ။

သော ဇဝေ မာဟာတိ— ကား၊ သော-ထိုသမဏ ပြာဟ္မဏသည်၊ ဒိဋ္ဌဂတိ ကော — မိစ္ဆာအယူရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝေ-သို့၊ (အတိတံ ပါဟံ စသည်ကို)၊ အာဟ—ပြောပြီ။ [ပုဗ္ဗေနိဝါသ အာဘိညာဉ်ရ သမဏပြာဟ္မဏ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ပြောသည် မဟုတ်, မိစ္ဆာအုယူရှိမှ ပြောသည် ဟု သိစေလို၍ "ဒိဋ္ဌဂတိကော" ဟု ဖွင့်သည်။] တတ္ထ-ထိုအတိတ်ပါဟံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သဿတောတိ- သဿတောဟူ၍၊ ဝတ္တာ-ပြောပြီး၍၊ တေ စ သတ္တာ သံသရန္တီတိ-တေ စ သတ္တာ သံသရန္တီ ဟူ၍၊ ဝဒန္တသ- ပြောသော သမဏပြာဟ္မဏ၏၊ ဝစနံ-စကားသည်၊ ပုဗ္ဗာပရဝိရုဒ္ဓံ— ရှေနောက် ဆန့်ကျင်သည်၊ ကိဉ္စာပိ ဟောတိ - အကယ်၍ကား

နိုင်သူ နှစ်ဦးတို့တွင် အဘယ်သူ၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်းဟု မေးမြန်း ရှိ၍ "အသက္ကောန္တသ ဝသေန ဂဟိတံ" ဟု မိန့်။ [အသက္ကောန္တသ ဝသေန ဂဟိတံ အမှတ်ပြောသိ" ဝေ နာမောတိ အာဒိ ဝုတ္တန်တိ အတ္ထော၊-ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ရာ၌ (၁) မိမိဖြစ်ဆဲဘဝမှ အတိတ် ဖြစ်သော နောက်သို့ပြန်၍ အောက်မေ့ခြင်းဟူသော အာရုံရောဟန (ဇဏက်သို့ တက်ခြင်း) နည်းလည်း ရှိ၏၊ ဥပမာ-အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ယခုဘဝမှ ပြန်၍ ပါရမီ စ၍ ဖြည့်ခဲ့ရာ အနောမဒဿိဘုရားလက်ထက်က သရဒရသေ့ဘဝကို အောက်မေ့ခြင်း မျိုးတည်း၊ (၂) အတိတ်ဖြစ်သော ဘဝမှ စ၍ မိမိဖြစ်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ တိုင်အောင် နောက်ဆုတ် နောက်ဆုတ် ပြန်၍ အောက်မေ့ခြင်းဟူသော သြရောဟန (ပြန်၍ ဆင်း လားခြင်း) နည်းလည်း ရှိ၏၊ ဥပမာ-သရဒ ရသေ့ဘဝမှ ပြန်၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာ့ဘဝ တိုင်အောင် အောက်မေ့ခြင်းမျိုးတည်း၊ ထိုတွင် အာရုံရောဟနနည်းဖြင့် နာမဂေါတ္တကို ပိုင်းခြားဖွယ်ရာ မစွမ်းနိုင်၊ သြရောဟနနည်းဖြင့်ကား ဤကမ္ဘာနိုင်မြဿားသောကြောင့် စွမ်း နိုင်၏—ဟု ဋီကာဆိုသည်။ [ကြွင်းမှတ်ဖွယ်များကို ဗိသုဒ္ဓိမဂ် အဘိညာနိဒ္ဒေသ၌ ရှု။]

ပုဗ္ဗာပရဝိရုဒ္ဓံ။ ။[ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။] "အတ္တာနှင့် လောကသည် မြဲ၏" ဟု ရှေ့၌ ဆိုခဲ့ပါလျက်, ဤ၌"တေ စ သတ္တာ သံသရန္တိ" ဟု ဆိုပြန်သောကြောင့် "မမြ

ဖြစ်ပါပေ၏၊ ပန — ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ (ထိုသို့ပင် ရှေးနောက် မညီ ဖြစ်နေပါသော်လည်း-ဟူလို။)ဒိဋ္ဌိဂတိကတ္တာ-မိစ္ဆာအယူရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သေ-ဤသမဏပြာဟ္မဏသည်၊ ဧတံ-ဤရှေးနောက်ဆန့်ကျင်ခြင်းကို၊(ရှေးနောက် မညီခြင်းကို)၊ နိ သလ္လကွေသိ- မမှတ်သားနိုင်၊ (သတိမထားနိုင်)၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ-မိစ္ဆာအယူရှိသူ၏၊(ဝစနံ)၊ ဌာနံ ဝါ-တခုသော ဖက်၌ ရပ်တည်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နိယမော ဝါ- ဝါဒအားဖြင့် မြဲခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ၊ ဣမံ-ဤအယူကို၊ ဂဟေတ္မာ— ၍၊ ဣမံ-ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေတိ—စွန့်လွှတ်၏၊ ဝိဿေဇ္ဇေတ္မာ – ၍၊ ဣမံ-ကို၊ ဂဏှာတိ - ယူပြန်၏၊ ဣတိ ဧတံ - ဤအကြောင်းကို၊ ဗြဟ္မဇာလေ- ၌၊ ဝိတ္ထာရိတမေဝ-ချဲ့အပ်ပြီးသည်သာ။

အယံ တတိယော သဿတဝါဒေါတိ- ကား၊ ယေရော - အရှင်သာရိပုတ္တရာ ယေရ်သည်၊ လာတိဿေဝ-ပုဒ္ဓဇနိဝါသအဘိဥာဏ်ကို ရခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သာ၊ ဝါ-နှင့်သာ၊ ဝသေန-အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-စပ်သဖြင့်၊ တယော-ကုန်သော၊ သဿတဝါဒေ-သဿတဝါဒတို့ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ ပန-ကား၊ဘဂဝတာ-သည်၊ တဂ္ဂိုဝါဒမ္မိ – တဂ္ဂိုဝါဒကိုလည်း (ကြံဆခြင်းရှိသူ၏ ဝါဒကိုလည်း)၊ ဂဟေတ္မာ-၍၊ ဗြဟ္မဇာလေ-၌၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊(သဿတဝါဒါ-တို့ကို၊) ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ပန-ဆက်၊ တိဏ္ဏံ-ကုန်သော၊ တေသံ ဝါဒါနံ-တို့၏၊ ဝိတ္ထာရကထာ-အကျယ်ဖြစ်သော စကားကို၊ ဗြဟ္မဇာလေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ - ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ - ထိုက်၏။ ဣဒါ - ဤ သဿတဝါဒ ဒေသနာ ကထာ၌လည်း၊ သေသံ – ကို၊ ပုရိမနယေနေဝ — ဖြင့်သာ၊ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ— ချဲ့ထိုက်၏။

သည်အတွက် တဘဝမှ တဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ရ၏” ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွက်နေရကား သူ၏စကားသည် ရှေးနောက်မညီ ဖြစ်နေသည်။

ဧတံ နိ သလ္လကွေသိ။ ။အဘယ့်ကြောင့် ရှေးနောက်မညီသောစကားကို ပြောရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ “ဒိဋ္ဌိဂတိကတ္တာ ပနေသ” စသည်မိန့်၊ မိစ္ဆာအယူ ရှိသောကြောင့် ဉာဏ်မထက်သဖြင့် (အမှန်ကို မစဉ်းစားနိုင်ရကား) ရှေးနောက်မညီသည်ကို မမှတ်နိုင်တော့ပဲ ပြောမိပြောရာ ပြောသည်—ဟူလို။ [ဧတန္တိ ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓံ၊ နိ သလ္လကွေသိ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသေန ကုဗ္ဗာဉာဏတ္တာ (ဉာဏ်တုံးသောကြောင့်)၊ ဧတနာဟ ဒိဋ္ဌိဂတိကတ္တာတိ၊—ဋီကာ။]

ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဟိ ဌာနံ ဝါ။ ။ဝဒန္တသ ဝစနံကိုကြည့်၍ ဒိဋ္ဌိဂတိကသ၏ သမ္ဗန္ဓိအဖြစ် “ ဝစနံ ” ဟု ထည့်လိုက်ပါသည်၊ အကယ်၍ မထည့်ပဲပေးလိုလျှင် “ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ-၏၊ ဌာနံ ဝါ-တခုသောဖက်၌ ရပ်တည်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နိယမော ဝါ-ဝါဒ၏ မြဲခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နတ္ထိ”ဤသို့ပေးပါ။ [ဌာနန္တိ ဧကသ္မိံ ပက္ခေ အဝဋ္ဌာနံ၊ နိယမောတိ ဝါဒနိယမော ပဋိနိယတဝါဒတာ (စွဲမြဲသောဝါဒ ရှိသူ၏ အဖြစ်) ၊—ဋီကာ။]

၁၅၇။ ဂဏနာယ ဝါတိ – ကား၊ ပိဏ္ဍဂဏနာယ – အပေါင်းအားဖြင့် ရေတွက်ခြင်းဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ ဝါ – ပေါင်း၍ရေတွက်ခြင်းဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ သင်္ခါနေနာဝါ-ကား၊ အစ္ဆိဒ္ဒကဝသေန-အစဉ်မပြတ် ရေတွက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ မနောဂဏနာယ – စိတ်ဖြင့် ရေတွက်ခြင်းဖြင့်သော် လည်း ကောင်း၊(နသက္ကာ သင်္ခါတုံ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊)ဥဘယထာပိ-နှစ်ပါးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း [ဂဏနာယဝါ သင်္ခါနေနဝါ ဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါး အပေါင်းဖြင့်လည်း-ဟူလို။] ပိဏ္ဍဂဏနမေဝ–ပေါင်း၍ ရေတွက်ခြင်းကိုသာ၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏။

ဣဒံ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ၊ (ကိံ–အဘယ်အနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-သည်၊ ဟောတိ-နည်း၊)ဝဿာနံ-နှစ်တို့၏၊ သတဝသေန – တဆု၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဟဿဝသေန– တထောင်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတသဟဿဝသေန – တသိန်း၏

ပိဏ္ဍဂဏနာယ။ ။ကေ၀ံ ဒ္ဒေတိ အာဒိနာ အဂဏ္ဍောတ္ဝာ (၁-၂-၃ စသည်ဖြင့် မ၉ရေတွက်ပဲ) သက်လန, ပဒုပ္ပါဒနာဒိနာ ပိဏ္ဍနဝသေန (ပေါင်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) ဂဏနာယ (ရေတွက်ကြောင်းနည်း)၊– ဋီကာ၊ "သက်လန" ဟူသည် ပေါင်း၍ ရေတွက်နည်းတမျိုးတည်း၊ "ပဒုပ္ပါဒန (ပဌမုပ္ပါဒန)" ဟူသည် ပေသီးစသော ဇယ်မျှားကို ချ၍ (တရုတ်တွက်နည်းမျိုး) ရေတွက်နည်းတမျိုးတည်း။

အစ္ဆိဒ္ဒကဝသေန။ ။အဝိစ္ဆိန္နကဂဏနာဝသေန (အဆက်မပြတ် ရေတွက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) ဂဏနာ၊ ကခဂဏနံ မုဒ္ဓိတ္ဝာ (အစဉ်အတိုင်း တခုမီ တခုမီ ရေတွက်နည်းကို အသုံးမပြုပဲ စွန့်လွှတ်၍) ဇုမသ္မိံ ရုက္ခေ ဘ္ဂေကာနိ ပဏ္ဍာနိတိဝါ (ဤသစ်ပင်၌ သစ်ရွက်ပေါင်း ဤမျှရှိ၏ဟုလည်းကောင်း) ဇုမသ္မိံ ဇလာသယေ ဘ္ဂေကာနိ ဥဒကာဒ္ဒ ကာနိတိဝါ (ဤရေအိုင်၌ ရေပြည်ပေါင်း ဤမျှရှိ၏ ဟု လည်းကောင်း) ဧဝံ ဂဏေ တမ္ဗသ (ရေတွက်ထိုက်သော အရာဝတ္ထုကို) ကေ၀ဠမ္ပိ ပိဏ္ဍေတ္ဝာ ဂဏနာ (တပေါင်း တည်း ၉ပေါင်း၍ ရေတွက်ခြင်း)။

မုန်၏ ။ ။ကမဂဏနာ ဟိ အနုရုဒ္ဓရာ ဝိစ္ဆိဒ္ဒ ပဝတ္တိယာ (အကြားအကြား၌ ပြတ်၍နေ၉သောကြောင့်) ပစ္ဆိန္နိကာ (ပစ္ဆိန္နိကာ မည်၏၊ အဝိစ္ဆိန္နိကာ မမည်-ဟူလို) ၊ သာ ပဓနသာ ဂဏနာ (ထို အဝိစ္ဆိန္နကရေတွက်နည်းကို) သဝနန္တရံ အနပေက္ခိတ္ဝာ (နားခ်ိန် ကြားခြင်းဟူသော အ၉ကြောင်းကို မငဲ့ပဲ=သူများကြား၉အောင် နှုတ်ကမဆိုပဲ) မနသာဝ ဂဏေတမ္ဗတော "မ၉နေ၀ဂဏနာ" တိပိ ဝုစ္စတိ (စိတ်တွက်တွက်နည်းဟုလည်း ခေါ်၏)၊ ဋီကာ အာဟ၊– မ၉နာ၀ဂဏနာယာတိ၊ [ထို့ကြောင့် "အစ္ဆိဒ္ဒကဝ၉သန" ဟူသာ မဆိုပဲ "မနောဂဏနာယ" ထည့်ထားသည်-ဟူလို။]–ဋီကာ။

မှတ်ချက်။ ။ဤသင်္ချာများသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ရှေးခေတ်က အသုံးပြုခဲ့လော သင်္ချာနည်းများဖြစ်၍ သေချာစွာ နားလည်ဖို့ မလွယ်ကူပါ၊ ဋီကာဖွင့်သမျှ သဘော ဓလောက်သာ သိနိုင်ပါသည်။

အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကောင်ဝသေန - တကုဋ္ဌေ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဖိဏ္ဍ-အပေါင်းကို၊ ကတ္တာပိ - ၍လည်း၊ တ္ထေကာနိ—ဤမျှ အတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သော၊ ဝါ-ဤမျှလောက်ကုန်သော၊ ဝဿသတာနိ - နှစ်အရာတို့ တည်း၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော် လည်းကောင်း၊ တ္ထေကာ-ကုန်သော၊ ဝဿကောဋ္ဌယော-နှစ်ပေါင်း ကုဋေတို့တည်း၊ ဣတိ ဝါ- သို့သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-သို့၊ သခ်ါတုံ-ရေတွက်ခြင်းငှါ၊နသက္ကာ-မစွမ်းနိုင်ပါ။[အရှင်သာရိပုတ္တရာက ဘုရား ရှင်အား လျှောက်အပ်သော စကားဖြစ်ကြောင်းကို သတိပြုပါ။]

တုမှေ ပန — အရှင်ဘုရားတို့သည်ကား၊ (ဒဿယ-ဌ်စပ်)၊ အတ္တနော—ကိုယ်တော်၏၊ ဒသန္ဓ-ကုန်သော၊ ပါရမိနံ-တို့၏ (ပူရိတတ္တာဝယ် တ္ထ ပစ္စည်းဌ် စပ်)၊ ဝါ-တို့ကို၊ (ပူရိတ-ဌ်စပ်)၊ ပူရိတတ္တာ-ဖြည့်တော်မူအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဝါ - ဖြည့်တော်မူအပ်ပြီးသည့် အတွက်၊ [သုပဋ္ဌိဝိဒ္ဓတ္တာ - ၏ အကူ ဖြစ်သော ဟိတ်။] သမ္ဗညုဘဘုဏသ-၏၊ ဝါ-ကို၊ သုပဋ္ဌိဝိဒ္ဓတ္တာ-ကောင်းစွာ ထိုးထွင်း သိတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊(အနာဝရဏညာဏံ သူရုံဝဟတိ-ဌ်စပ်)၊ ယသ္မာ—ကြောင့်၊ ဧဝါ—အရှင်မြတ်တို့၏၊ အနာဝရဏညာဏံ—အနာ ဝရဏညာဏ်တော်သည် (ပိတ်ပင် ဆီးတားကြောင်းတရား မရှိသော ဉာဏ်တော် သည်)၊သူရုံ-ရဲရင့်ထက်မြက်သည်၊(ဟုတ္တာ)၊ဝဟတိ-သိခြင်းကိစ္စကို ဆောင်နိုင် ပါ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒေသနာဉာဏ ကုသလတံ-ဒေသနာဉာဏ်ဌ် ကျွမ်းကျင် တော်မူသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ပုရက္ခတ္တာ-ရှေသွားပြုတော်မူ၍၊ ဝဿဂဏနာယပိ—

ဒသန္ဓံ ပါရမိနံ။ ။ပညာပါရမီ ဖြည့်တော်မူခဲ့ပုံကို ပြလိုရင်းဖြစ်၏၊ သို့ရာတွင် အခြားပါရမီများ၏ ဖြည့်ခြင်းနှင့်ကင်း၍ ပညာပါရမီ၏ ဖြည့်မှုမရှိသောကြောင့် "ဒသန္ဓံ ပါရမိနံ ပူရိတတ္တာ" ဟု ဆိုသည်၊ ဤပုဒ်လည်း သမ္ဗညုတညာဏသ သုပဋ္ဌိဝိဒ္ဓတ္တာ၏ အကူဟိတ်တည်း၊ ပါရမီဆယ်ပါးကို ဖြည့်တော်မူပြီးသည့်အတွက် သမ္ဗညုတညာဏ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူသောကြောင့် အနာဝရဏညာဏ်တော် ထက်မြက်နေရကား ဒေသနာဉာဏ်တော်ဌ် ကျွမ်းကျင်မှုကို ရှေသွားပြု၍ နတ်တို့၏အသက်ကို နှစ် အရေအတွက် ကမ္ဘာအရေအတွက်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ပြတော်မူနိုင်ပါသည်—ဟူလို။

မှတ်ချက် ။ ။ ဆ အသာဓာရဏညာဏ်တော် (၆) ပါးကို ပြုရာ၌ သမ္ဗညုတ ညာဏ်တော်နှင့် အနာဝရဏ ညာဏ်တော်ကို တပါးစီ ခွဲ၍ ဆိုထားသောကြောင့် ထို ညာဏ်တော်နှစ်ပါးသည် ထူးခြားဟု တချို့ ယူကြ၏၊ တချို့ကလည်း အာရုံ၌ဖြစ်ပုံ ကွဲပြား သောကြောင့်သာ သမ္ဗညုတညာဏ်တော် တပါးတည်းကိုပင် နှစ်ပါးခွဲထားသည်၊ မထူး ဟု ယူကြ၏၊သိမ္ဘယ် ဥ ယျတရားမှန်သမျှအားလုံးကို သိတော်မူသောကြောင့် "သမ္ဗ ညုတညာဏ်" ဟုလည်းကောင်း, ထို ဥ ယျတရားဘို့၌ အပိတ်အပင် အဆီးအတား မရှိ လတ္တံ့လည် ကျက်စားနိုင်သောကြောင့် "အနာဝရဏ ညာဏ်တော်" ဟုလည်းကောင်း ခေါ်သည်၊ အထူးမရှိ တပါးတည်းဖြစ်သည်-ဟု ဆိုလိုသည်။ [အကျယ်ကို သာရတ္ထ၊ ဋီ၊ ၁၊ ၂၃၇-၌ ရှု။]

နှစ်အရေအတွက် အားဖြင့်လည်း၊ ပရိယန္တိုက်-အဆုံး အပိုင်းအခြားရှိသည်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ကပ္ပဂဏနာယပိ-ကမ္ဘာအရေအတွက် အားဖြင့်လည်း၊ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ-ပိုင်းဖြတ်၍၊ တွေ့ကုံ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိ၏၊ ဣတိ - သို့၊ ဒဿေထ - ပြတော်မူပါကုန်၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဒီပေတိ - ပြဖတော်မူ၏၊ ပနဲ-ဆက်၊ ဇေ့ - ဤ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏကထာ၌၊ ပါဠိယတ္ထော - ပါဠိတော်၏ အနက်သည်၊ ဝုတ္တနယောယေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ၊ ဣဓပိ-ဤ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏကထာ၌လည်း၊ သေသံ-ကို၊ ပုရိမနယေနေဝ—ဖြင့်သာ၊ယောဇေတဗ္ဗံ-ထိုက်၏။

၁၅၇။ ဘေဒါနုတ္တရိယံ ဘန္တေ သတ္တာနံ စုတူပပါတဉာဏေတိ - ကား၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ သတ္တာနံ- တို့၏၊ စုတိ ပဋိသန္ဓိဝသေန- ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ယာပိ အယံ ဉာဏဒေသနာ – အကြင် ဉာဏ်ကို ဟော်ကြောင်းသည်လည်း၊ ဝါ—အကြင် ဉာဏ်ကိုဟောကြောင်းဒေသနာသည်လည်း၊ (အတ္ထိ)၊ သာပိ-ထို စုတူပပါတဉာဏဒေသနာသည်လည်း၊ တုမ္ဟာကံယေဝ — အရှင်ဘုရားတို့၏သာ၊ [သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဖြစ်တော်မူသော အရှင်ဘုရားများအတွက်သာ။] အနုတ္တရာ-အတူ မရှိ မြတ်တော်မူပါ၏၊ ဝါ – အမြတ်ဆုံးပါတည်း၊ [ထို ဒေသနာ၏ ရှေးဘုရားရှင်တို့ ဒေသနာနှင့် အလယ်ကပြတ်သော ရှေ့ပိုင်းကဲ့သို့ ကဲ့ပြားမှု မရှိပုံကို ပြလိုရ၍ "အတီတ ဗုဒ္ဓါပိ" စသည်မိန့်။] အတီတဗုဒ္ဓါပိ - ရှေးဘုရားရှင်တို့သည်လည်း၊ ဧဝမေဝ—ပင်၊ (အရှင်ဘုရား ဟောတော်မူသလိုပင်)၊ ဒေသေသုံ-

---

၁ဒဿေထာတိ ဒီပေတိ။ ။[ပါဠိတော် ကြည့်ပါ] ပါဠိတော်၌ ဤအဓိပ္ပါယ်တိုက်ရိုက်မပါ၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာက ပြလိုခဲ့သောအဓိပ္ပါယ်သာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဒီပေတိ"ဟု အဋ္ဌကထာ ဆို၏၊ ထို၏ကတ္တားကို "ဣထရာ"ဟု ဋီကာထည့်သည်။

၈မေးခွန်း။ ။"အလွန် အသက်ရှည်သော နတ်တို့၏အသက်ကို မရေတွက်နိုင်" ဟု ဆိုပြီးနောက် "သာကာရံ(မြင်မြင်ခြင်း သိနိုင်သော ဝတ္ထု, အာဟာရ, သုခ ဒုက္ခ ဝဒေါသံဝေဒန , အာယုပရိယန္တနှင့်တကွ) သဉ္ဇေသံ (နာမဂေါတ္တနှင့်တကွ) ပုဗ္ဗေနိဝါသံအနုဿရတိ"ဟု ဆိုပြန်ရာ ထိုစကားနှစ်ရပ်ကို အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း, ဆန့်ကျင်နေသည် မဟုတ်ပါလား—ဟု မေးစရာရှိ၏၊ ထိုအမေးကို ဋီကာ၌ အောက်ပါ အတိုင်း ရှင်းပြထားသည်။

ဋီကာ။ ။ယံ ပန ပါဠိယံ "သာကာရံ သဉ္ဇေသံ အနုဿရတိ"တိ ဝုတ္တံ၊ တံ (ထိုစကားကို) တသ (ဝတ္ထုစသော အာကာရကို) အနုဿရဏမတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ (အောက်မှဲ့ရုံမျှကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုထားသည်)၊ နှ အာယုနော ဝဿာဒိဂဏနာယ ပရိစ္ဆိန္နနံ (အသက်ကို နှစ်စသော အရေအတွက်ဖြင့် ပိုင်းခြားသိပုံကိုရည်ရွယ်၍ဆိုသည် မဟုတ်)၊ ဘာဝေ္ကြာင့်နည်း— တသ အဝိသယဘာဝတော (ထိုသို့ ပိုင်းခြားနိုင်ခြင်းမှာ သမဏ ပြာဟ္မဏများ၏ အရာမဟုတ်ခဲ့သော့ကြောင့်တည်း) ။

ဟောတော်မူခဲ့ကြပါကုန်ပြီ၊ အနာဂတာပိ–အနာဂတ်ဘုရားရှင်တို့သည်လည်း၊ ဝေမေဝ– ပင်၊ ဒေသေဿန္တိ–ဟောတော်မူကြပါလိမ့်မည်။

တုမှေ- တို့သည်၊ တေသံ အတီတာနာဂတပုဗ္ဗါနံ – ထို အတိတ် အနာဂတ် ဘုရားရှင်တို့၏၊ ဥဃေန– ဥဃ်တော်နှင့်၊ သံသန္ဒိတ္ဝာဝ- နှီးနှော တိုက်ဆိုင်၍ သာ၊ဒေသယိတ္ထ-ဟောတော်မူကြပါကုန်ပြီ၊ ဘဂ္ဂေ-ရား၊ဣမိနာပိ ကာရဏေန- ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း၊ အဟံ – သည်၊ ဘဂဝတိ – မြတ်စွာဘုရား (အပေါ်)၌၊ ဧဝံ- သို့၊ ပသန္နော - ကြည်ညိုပါ၏။ [ဣမိနာပိ ကာရဏေနာတိ အာနုဘ္ဘဝေန , အညေဟိ ဗုဒ္ဓေဟိ ကေသဒိသဘာဝေနစ (တထပ်ထည်း တူသည်၏အဖြစ်)၊–ဋီကာ။] ပန–ဆက်၊ ဣဒ–ဤ စုတူပပါတဉာဏဒေသနာ ကထာ၌၊ ပါဠိယဏ္ဌာ–ကို၊ ဝိတ္ထာရိတောယေဝ–ချဲ့အပ်ပြီးသည်သာ။

၁၅၃။ သာသဝါ သဉ္ဇပဓိကာတိ-ကား၊ သဒေါသာ-အာသဝဟူသော အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်ပါ၏၊ သဉ္ဇပါရမ္ဘာ – သူတပါးတို့၏ ချုပ်ချယ်စော်ကား ကြောင်း အပြစ်တင်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်ပါ၏၊ နော့ အရိယာတိ ဝုစ္စတိတိ–ကား၊

သာသဝါ။ ။သဟ + အာသဝေဟိ+ ယာ + ဝတ္ထုတိတိ သာသဝါ၊ မြေလျှိုးမိုးပုံ စသည်ဖြင့် တန်ခိုးအမျိုးမျိုးကို ပြုနိုင်သော ဋ္ဌိတိဝိဓအဘိညာဉ်သည် ဉာဏ်တရားဖြစ်၍ အာသဝေါတို့၏ အာရုံအပြုခံအဖြစ်မှ မလွတ်၊ ထို့ကြောင့် "အာသဝေါတို့နှင့် တကွ ဖြစ်" ဟူရာ၌ သဟစာတသမ္ဗန္ဓတ္ထအားဖြင့် ဖြစ်သည် မဟုတ်, အာရုံ+ အာဂရမဏိကအနေဖြင့် တကွဖြစ်သည်။ [အာသဝါနံ အာဂရမဏဘာဝူပဂမနေန (အာရုံအဖြစ်သို့- ကပ်ရောက်သဖြင့်) သာသဝါ၊–ဋီကာ။] -ထိုသို့ အာသဝေါတို့၏ လက်တွင်းမှ မလွတ်ကင်းခဲ့သောကြောင့် လောကတွင်ရှာ တန်ခိုးလို မစင်ကြယ်သဖြင့် အပြစ်ရှိရကား "သဒေါသာ"ဟု အဓိကထာဖွင့်သည်။

သဉ္ဇပဓိကာ။ ။(သဉ္ဇပါဓိကာ)၊ ဥပေစ္စ-ကပ်၍၊ အာဓိယန္တိ – ထားအပ်ကုန်၏၊ ဇုတိ-ကြောင့်၊ ဥပါဓိ– ဥပါဓိတို့မည်၏၊ (ဋီကာဝိဂ္ဂဟ)၊ ဒ္ဝေ+အာ+ဓာ ဓာတ်+ ဣ ပစ္စည်း၊ ကေဝုစ်ဖြင့် "ဥပါဓိ" ဗဟုဝုစ်ဖြင့် "ဥပါဓီ" ဟု ဖြစ်သည်၊ဒေါသာရောပနာနိ (အပြစ်တင်ခြင်းများ ရှိ၏၊ "အပြစ်+ တင်" ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း သူတပါးကိုယ်ပေါ်၌ အပြစ်ကို တင်လိုက်ခြင်း = သူများကိုယ်ပေါ်၌ ကပ်ထားလိုက်ခြင်းသည်- " ဥပါဓိ " မည်၏။

ဆက်ပါဦးမည်။ ။ ထို ဥပါဓိမည်သော အပြစ်တင်မှုသည် (အပြစ်မတင်ထိုက်ပဲ တင်ပါက) သူများအား စော်ကားခြင်း တမျိုးဖြစ်၍ " ဥပါရမ္ဘ " ဟု အဓိကထာ ဖွင့်သည်၊ သဟ+ ဥပါဓိဟိ+ ယာ+ ဝတ္ထုဘိတိ သဉ္ဇပါဓိကာ- အပြစ်တင်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော တန်ခိုး၊"အပြစ်ဘင်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်" ဟူရာ၌ အပြစ်တင် ခံရတာသည်-ဟု ဆိုလို၏၊ မှန်၏– ဤတန်ခိုးကို မယုံကြည်သူတို့က သူတို့စိတ်ထဲမှာ ထင်သည့်အတိုင်း "ဝန်ခံရ အတတ်ဖြင့် လှည့်ပတ်သည်" ဟု အပြစ်တင်တတ်ကြပုံကို သီလက္ခန်ဓ,ကေဝဋ္ဋ သုတ်၌ အထင်အရှားပါပြီ။ [အနရိယိဒ္ဓိယဠ္ဠိ အတ္ထနော စိတ္တဒေါသေန (မိမိစိတ်ထဲမှာ ရှိသော အပြစ်ဖြင့်) ကေစ္စေ ဥပါရမ္ဘံ ဒဿန္တိ၊-ဋီကာ။]

အရိယိဒ္ဓိတိ-အရိယာတို့၏ တန်ခိုးဟူ၍၊ ဝါ-ဖြူစင် သန့်ရှင်းသော တန်ခိုးဟူ၍၊ နဝုစ္စတိ—မဆိုအပ်ပါ၊ အနာသဝါ အနုပဓိကာတိ—ကား၊ နိဗ္ဗေါသာ-အာသဝဟူသော အပြစ်မရှိပါ၊ အနုပါဒမ္ဘာ-သူတပါးတို့၏ ချုပ်ချယ်စော်ကားကြောင်း အပြစ်တင်ခြင်း မရှိပါ၊ အရိယာတိ ဝုစ္စတိထိ— ကား၊ အရိယိဒ္ဓိတိ — အရိယာတို့၏ တန်ခိုးဟူ၍၊ ဝါ-ဖြူစင်သန့်ရှင်းသော တန်ခိုးဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ—ပါ၏။

(ကြ) အပ္ပဋိကူလသညီ တတ္ထ ဝိဟရတိတိ —ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (စောဒနာ သောဓနာနယော - စောဒနာ သောဓနာနည်းကို၊ ဧဝံ - ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော— ထိုက်၏၊) [စပ်ပုဒ် မရှိ၍ ထည့်သည်။] ကထံ - အဘယ်အပြားအားဖြင့်၊ ဝါ — အဘယ်နည်းဖြင့်၊ အပ္ပဋိကူလသညီ — စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ် ဟု အမှတ်ရှိသည်၊ ဝါ - နှစ်သက်ဖွယ် ဟု အမှတ်ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ တတ္ထ - ထို စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ အာရုံ၌၊ ဝိဟရတိ - နည်း၊ ဣတိ - ဤကား အမေးတည်း၊ ပဋိကူလေ— စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်သော၊ သတ္တေ-သတ္တဝါတို့အပေါ်၌၊ မေတ္တံ-ကို၊ ဖရတိ-ဖြန့်၏၊ သခ်ါရေ-စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်သော သင်္ခါရတို့၌၊ ဓာတုသည်ံ - ဓာတ်တမျိုး ဟု ဖြစ်သော သညာကို၊ ဝါ-ဓာတ်ဟု သိသော သညာကို၊ ဥပသံဟရတိ-ကပ်ဆောင်၏၊ ယထာ ဟ-အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ ကထံ ပဋိကူလေ ၊ပေ၊ ဥပသံဟရတိတိ-ဟူ၍၊ (အာဟ-ပြီ)။ [ကထံ-ဖြင့်၊ ပဋိကူလေ-စက်ဆုပ်ဖွယ် အာရုံ၌၊ အပ္ပဋိကူလသညီ - သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဝိဟရတိ - နည်း၊ အနိဋ္ဌသ္မိံ - အလိုမရှိအပ်သော၊ ဝတ္ထုသ္မိံ — သတ္တဝါဟူသော ဝတ္ထု၌၊ မေတ္တာယ ဝါ — မေတ္တာဖြင့်လည်း၊

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိ,အဋ္ဌကထာ စာအုပ်များ၌ "သဉ္ဇပဓိကာ"ဟု ပါ၌ ရဿဖြင့် ပါဠိရှိ၏၊ ဋီကာလာ ဝိဂ္ဂဟကို ကြည့်၍လည်းကောင်း, ဤနေရာ၌ ကာမုပဓိစသည် အနက်ဟော ဥပဓိသဒ္ဒါ မဟုတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း "သဉ္ဇပါဓိကာ" ဟု ပါ၌ ဒီဃဖြင့် ပါဠိရှိသင့်သည်။

အရိယိဒ္ဓိ။ ။အရိယာနံ+ဣဒ္ဓိတိ အရိယိဒ္ဓိတိ ဝုစ္စတိ,- ဟူသော ဋီကာကို ကြည့်၍ "အရိယာတို့၏ တန်ခိုး"ဟု ပေးပါသည်၊"အယံ ဘန္တေ ဣဒ္ဓိ၊ပေ၊အရိယာတိ ဝုစ္စတိ" ဟူသော ပါဠိတော်၌ ဣဒ္ဓိနှင့်အရိယာကို အရုတ္တ ဓဟာတော်မူပုံကိုကြည့်၍ " ဖြူစင်သန့်ရှင်းသော တန်ခိုး"ဟု ပေးသည်။

နိဗ္ဗေါသာ အနုပါဒမ္ဘာ။ ။နိဗ္ဗေါသေဟိ ဒိဏာသဝေဟိ ပဝတ္တေတမ္ဘတောာ နိဗ္ဗေါသာ ဒေါသေဟိ သဟ အပ္ပဝတ္တနတောာ၊ တတောာ ဝေ အနုပါဒမ္ဘာ၊-ဋီကာ။

အနိဋ္ဌသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ။ ။အနိဋ္ဌေ သတ္တသညိတေ (သတ္တဝါဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော) အာရမ္မဏေ ၊ပေ၊ ဓာတုတောာ ဝါ ဥပသံဟရတိတိ ဓမ္မသဘာဝစိန္တနေန (တရားသဘောကို စဉ်းစားခြင်းဖြင့်) ဓာတုသော,ပစ္စဝေက္ခဏာယ (ဓာတ်ဟူ၍ ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့်) ဓာတုမနသိကာရံ ဝါ (ဓာတ် ဟု နှလုံးသွင်းမှုကိုလည်း) တတ္ထ ပဝတ္တေတိ၊—ဋီကာ။

ဖရတိ — ဖြန့်၏။ ဓာတုတောဝါ - ဓာတ်အားဖြင့်မူလည်း၊ ဥပသံဟရတိ — ၏၊ ဧဝံ-သို့၊ သေသပဒေသုပိ- (" ပဋိကူလေစ အပ္ပဋိကူလေစ အပ္ပဋိကူလသညီ " စသော)ကြွင်းသောပုဒ်တို့၌လည်း၊ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဥပေက္ခကော ထတ္ထ ဝိဟရတိတိ - ကား၊ ဣဋ္ဌေ - အလိုရှိအပ်သော အာရုံ၌၊ အရဇ္ဇန္တော - လောဘဖြင့် မနှစ်သက်ပဲ၊ အနိဋ္ဌေ—အလိုမရှိအပ်သော အာရုံ၌၊ အဒုဿန္တော—ဒေါသဖြင့် မပျက်စီးပဲ၊ အညေ—အခြားသူတို့သည်၊ အသမပေက္ခနေန-အညီအမျှမရှုသဖြင့်၊ မောဟံ-ကို၊ ဥပ္ပါဒေန္တိယထာ—ဖြစ်စေကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ - တူ၊ အနုပ္ပါဒေန္တော—မောဟကို မဖြစ်စေပဲ၊ ဆသု အာရမဏေသု- တို့၌၊ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာယ - ခြောက်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော ဥပေက္ခာဖြင့်၊ ဥပေက္ခကော- အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သည်၊ ဝါ—အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သော ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ)ဝိဟရတိ—၏။

ဘေဒါနုတ္တရိယံ ဘန္တေ ဣဒ္ဓိဝိဓာသူတို့ - ကား၊ ဘန္တေ—မြတ်စွာဘုရား၊ ဒ္ဝိသု-ကုန်သော၊ ဣဒ္ဓိသု—တန်ခိုးတို့၌(အရိယိဒ္ဓိ, အနရိယိဒ္ဓိ နှစ်မျိုးတို့၌)၊ ဧဝံ — သို့၊ ယာ အယံဒေသနာ—အကြင်ဒေသနာတော်သည်၊ (အတ္တို)၊ တေ - ဤဒေသနာ တော်သည်၊ အနုတ္တရိယံ-မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဂုဏ်ပါတည်း၊ တံ ဘဂဝါတိ—ကား၊ တံဒေသနံ - ကို၊ ဘဂဝါ—သည်၊ အသေသံ - အကြွင်း အကျန် မရှိအောင်၊ သကလံ — အလုံးစုံ၊ အဘိဝေနာတိ - ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်

အပ္ပဋိကူလေ သတ္တေ။ ။ဣတိဒါဠ္ဟာဒိကေ (ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေ စသူအပေါ်၌) ယာထာဝဒုတာ ဓမ္မသဘာဝစိန္တနေန အနိစ္စသညာယ ဝိသဘာဂဘူတေ (မိမိနှင့် သဘောမတူသူ မာတုဂါမအပေါ်၌) ဧကသာဒိ အသုစိဓာတုဝိဝေစနမေဝါတိ (ဆံ အစ ရှိသော မစင်ကြယ်သော ကောင်းသ အစုမျှတည်းဟု) အသုဘသညံ ဖရတိ အသုဘ-မနသိကာရံ(အသုဘဟု နှလုံးသွင်းမှုကို) ပဝတ္တေတိ၊— ဒီကာ၊ ဤနေရာဝယ် ဝိသုဒ္ဓိ ဒီ— ၂၊ ၁၃,၌ အမွှင့်တမျိုး ရှိသည်၊ အံ-ဒီ၊ ၃ ၌လည်း ဖွင့်ထားလေသည်။

ဆဠင်္ဂုပေက္ခာယ။ ။ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဆဠာရမဏာပါဌေ (ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌဖြစ်သော ခြောက်ပါးသော အာရုံ၏ ထင်လာရာအခါ၌)၊ ပရိသုဒ္ဓ ပကတိဘာဝါ ဝိဇဟနလက္ခဏာယ (ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ပင်ကိုယ်သဘောအဖြစ်ကို မပွန်းခြင်းလက္ခဏာရှိသော) [တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယန္တိ စပ်] ဆသုဒ္ဒါရေသု ပဝတ္တနတော ဆဠင်္ဂုပေက္ခာတိ လဒ္ဓနာမာယ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယ—ဒီကာ။ [ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ကိလေသာကင်းမြဲ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သောသဘောကို " ဝိသုဒ္ဓပကတိ ဘာဝ "ဟု ခေါ်၏။ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့သည် ဣဋ္ဌအနိဋ္ဌ အာရုံများ၌ ကိလေသာ မဖြစ်ခဲ့ဘဲ၀ယ် စင်ကြယ်သော ကြိယာစိတ်၌ ပါသော တတြ မဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဖြင့် အညီ အမျှ ရှုမှတ်သူက နေတော်မူနိုင်ကြသည်။]

သိတော်မူ၏။ [ဤ၀ါကျများ၏ အဖွင့်ကို ပုဒ်စဉ် (၁၄၅) ကုသလဓမ္မဒေသနာ အဆုံးဌာပြခဲ့ပြီ။]

တံ ဘဂဝတောတိ—ကား၊ တံ ဒေသနံ-ကို၊ ဘဂဝတော-သည်၊ အသေသံ-အောင်၊ အဘိဇာနတော - ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိတော်မူလသော်၊ (အဘိညေယျံ နတ္ထိ—၌စပ်)၊ ဥတ္တရိ အဘိညေယျံ နတ္ထိ တိ-ကား၊ ဥတ္တရိ - အထက်၌၊ ၀ါ - ဘုရားရှင်သိတော်မူအပ်သော ဒေသနာထက်အလွန်၊ အဘိဇာနိတဗ္ဗံ — သိထိုက်သော ဒေသနာသည်၊ နတ္ထိ—မရှိ၊ [ထိုကို ထင်ရှားအောင်ပြလိုရှိ "အယံ နာမ ဣတော" စသည်မိန့်။] ယံ—အကြင်အရာကို၊ [အကြင်ဓမ္မပုဂ္ဂလ ဖြစ်သော ပရမတ် ပညတ်ကို—ဟူလို၊] ဘဂဝါ - သည်၊ နဇာနာတိ-မမူ၊ ဣတော — ဤ ဘုရားရှင် သိတော်မူအပ်သော ဓမ္မပုဂ္ဂလထက်၊ အညော-အခြားသော၊ (အနတ္ထိ ညာတော-မသိအပ်သောအရာဖြစ်သော) (သော) ဓမ္မောဝါ-ထိုဓမ္မသည်သော် လည်းကောင်း၊ (သော)ပုဂ္ဂလောဝါ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ အယံ နာမ-ဤမည်သော အရာပါတည်း၊ ဣတိ ဣဒံ-ဤသို့ ညွှန်ပြစရာ ပုဂ္ဂလဓမ္မသည်၊ နတ္ထိ—မရှိတော့။ [နဇာနာတိ ဟု ဣတိသဒ္ဒါ ရှိပါစေ၊ ဋီကာ၌ရှိပါသည်။]

ယဒတိဇာနံ အညော သမဏော ဝါ ပြာဟ္မဏော ဝါတိ—ကား၊ ယံ—အကြင်အရာကို၊ တုမှေဟိ-အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ အနဘိညာတံ- ထိုးထွင်း၍ သိတော်မမူအပ်၊ (တံ — ထိုအရာကို)၊ အညော — အရှင်ဘုရားတို့မှ အခြားသော၊ သမဏောဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ ပြာဟ္မဏောဝါ — သည်သော်လည်းကောင်း၊ အဘိဇာနန္တော—လသော်၊ ဘဂဝတော-ထက်၊ ဘိယျော ဘိညတရော-အထူးသာလွန်သောဉာဏ်ရှိသူသည်၊ အသိ-ဖြစ်ရာပါ၏၊ အဓိက တရ ပညော-ပို၍ သာလွန်သော ပညာရှိသူသည်၊ ဘဝေယျ—ဖြစ်ရာပါ၏၊ ယဒိဒံ ဣဒ္ဓိဝိဓာ သူတိ ဣဒ္ဓေ—ဟူသော ဤပါဠိ၌၌၊ ယဒိဒန္တိ — ယဒိဒံ ဟူသော ပုဒ်သည်၊ နိပါတ မတ္တံ - အနက်မရှိသော နိပါတ်မျှတည်း။ [နိပါတ်မျှသာ ဖြစ်၍, အနက် လုံး၀ မရှိ-ဟု ဆိုလိုသည်။] ဣဒ္ဓိဝိဓာသု- တန်ခိုး အဖို့အစုတို့၌၊ ၀ါ—တန်ခိုး အမျိုးမျိုးတို့၌၊ ဘဂဝါ-ထက်၊ ဥတ္တရိတရော—သာလွန်သူသည်၊ နတ္ထိ—ပါ၊ [တန်ခိုးအမျိုးမျိုးတို့ကို ထိုးထွင်းသိခြင်း (ရရှိခြင်း), သူတပါးတို့အား ဟောပြခြင်းကိစ္စ၌ ဘုရားရှင်ထက် သာလွန်သူ မရှိတော့ပါ—ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဟိ—မှန်၏၊ အတီတဗုဒ္ဓါပိ- ရှေး ဘုရားရှင်တို့သည်လည်း၊ ဒ္ဝေ - ကုန်သော၊ ဣမာ ဣဒ္ဓိယော-တို့ကို၊ ဒေသေသုံ- ခွဲကြပါကုန်ပြီ၊ အနာဂတာပိ — နောက် ဘုရားရှင်တို့သည်လည်း၊ ဣမာ၀ — ဤ တန်ခိုး နှစ်မျိုးတို့ကိုသာ၊ ဒေသေဿန္တိ-မှုကြပါလိမ့်မည်၊ တုမှေပိ—တို့သည်လည်း၊ တေသံ-ထိုဘုရားရှင်တို့၏၊ ဥဒ္ဓေန-နှင့်၊ သံသန္ဒိတ္ဝာ—၍၊ ဣမာ၀-တို့ကိုသာ၊ ဓဒသယိတ္ထ—ကြပါကုန်ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ ဘဂဝါ, ဣဒ္ဓိဝိဓာသု—တို့၌၊ အနုတ္တရော— အမြတ်ဆုံးပါတည်း၊ ဣတိ — သို့၊

ဒယော၏ဟု—ပြတော်မူလိုသည်၊(ဟုတ္တာ)၊ ဘန္တေ—ရား၊ ဤမိနာပိကာရဏေန-ကြောင့်လည်း၊ အဟံ၊ ဘဂဝတိ – ၌၊ ဝေ-သို့၊ ဝါ-သို့ကလောက်၊ ပသန္နော—ပါ၏၊ ဤတိ – ဤအနက်ကို၊ ဒီပေတိ – ၏၊ တ္ထောဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ [“အပရံ ပနဘန္တေ တေဒါနုတ္တရိယံ၊ ယထာ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေတိ” အစ “ဘဂဝတာ ဘိယျော ဘိညတရော အဿ ယဒိဒံ ဤဒ္ဓိဝိဓာ သု”အဆုံးရှိသောစကားတို့ကိုရည်ရွယ်သည်။]ဓမ္မ သေနာပတိ-တရားစစ်သူကြီး ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်၊ ဒိဝါဒ္ဒါနေ-နေ့ နေဆာအရုပ်၌၊ (နေ့ သန်းစင်ရာ အရုပ်၌၊) နိသိဒိတ္ဝာ-၍၊ သောဋ္ဌသ-ကုန်သော၊ ယေ အပရမ္ပရိယ ဓမ္မေ-အကြင် အပရမ္ပရိယ တရားတို့ကို၊ ဝါ-အကြင် အဆက်ဆက် ဖြစ်သော တရားတို့ကို၊ သမ္မသိ- သုံးသပ်ဆော်မူပြီ၊ တေ-ထို အပရမ္ပရိယတရားတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ဒဿိတာဝ-ပြအပ်ပြီးကုန်သည်သာ၊ ဟောန္တိ၊[ဆေဝ၌ ၉၀ သဒ္ဒါကို ဒဿိတာ နောင် ရှေ့ထိုင်ပါ, ရှေးနိဿယ၌“တေစ”ဟု စ သဒ္ဒါရှိ၏။]

အညထာသတ္ထုဂုဏဒဿနာဒီ အဖွင့်

၁၆၀။ ဤဒါနိ-၌၊ (အပရမ္ပရိယ သောဋ္ဌသဓမ္မတို့ကို ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌)၊ အပရေနပိ–အခြားလည်းဖြစ်သော၊ အာကာရေန-အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-အပြားအားဖြင့်၊[ဋီကာ၌ ပကာရသဒ္ဒါဖြင့် ဖွင့်ထားပုံကို ကြည့်၍“အပြား”ဟု ပေးပါသည်။] ဘဂဝတော- ၏၊ ဂုဏေ - ဂုဏ်တော်တို့ကို၊ ဒယော၏ဟု-သည်၊ (ဟုတ္တာ) ယံ တံ ဘန္တေတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီး၊ တတ္ထ - ထို ယံ တံ ဘုန္တေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သဒ္ဓေန ကုလပုတ္တေနာတိ

ဤမိနာပိ။ ။ဤအပိဖြင့် ရှေးဦး ဆိုခဲ့ပြီးသော အပရမ္ပရိယ ဓမ္မများကိုသာ သိမ်းယူ သည် မဟုတ်, နောက်ဦးပြမည့် “ယံ တံ ဘန္တေ သဒ္ဓေန ကုလပုတ္တေန ပတ္တဗ္ဗံ”စသော ဂုဏ်တော်များကိုလည်း သိမ်းယူသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝုတ္တာ ဝုတ္တ သမုစ္စည်း ဟုမှတ်ပါ၊ မှန်၏ – နောက်ဦးပြမည့် ဂုဏ်တော်များသည်လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ကြည်ညိုခြင်း၏ အကြောင်းကို ထင်ရှားစေသည်သာ၊ ဤမိနာပိတိ ပိသဒ္ဒေါ နဲ ဧကဝလံ ဝုတ္တတ္ထ သမုစ္စယတ္ထော၊ အထခေါ အဝုတ္တတ္ထသမုစ္စယတ္ထောပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ယံ တံ ဘန္တေတိ အာဒိ နာပိ ဟိ ဘဂဝတော ဂုဏဒဿနံ တဿေဝ (ထိုအရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ပင်) ပသာဒဿ ကာရဏဘိဘာဝေနံ (ဋီ)။

အပရမ္ပရိယဓမ္မေ။ ။ပါဠိတော်၌ အပရံ ပန ဘန္တေ စသည်ဖြင့် အပရံ အပရံပုဒ် ပါသော တရားတို့ကို “အပရမ္ပရိယဓမ္မ” ဟု ဆိုသည်၊ တမျိုးပြီးတမျိုး ဆက်ဆက် ဆင်ခြင်သုံးသပ်အပ်, လျှောက်အပ်သော တရားများ-ဟူလို၊ သောဋ္ဌသသရုပ်ကို ပါဠိ တော် ကြည့်ပါ၊ သို့ရာတွင် ပုဒ်စဉ် (၁၅၃) ၌ နှစ်ပါးပါသည်ကိုလည်း သတိပြု။

(ဇော်ဌ) - ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သဒ္ဓါ - သဒ္ဓါရှိကုန်သော၊ ကုလပုတ္တာ နာမ— အမျိုးကောင်းသားတို့ မည်သည်၊ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ – အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ— အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဗောဓိသတ္တာ - ဘုရားအလောင်းတို့တည်း၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဗောဓိသတ္တတို့၏ သဒ္ဓါ ကုလပုတ္တမည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ယံ-အကြင် အရာသို့၊ သမ္ဘည္တေ-ဗောဓိသတ္တေန-သမ္ဘည္တ ဘုရားအလောင်းတော်သည်၊ ပတ္တေ—

သဒ္ဓါ၊ပေ၊ ဗောဓိသတ္တာ။ ။ ဘုရားရှင်တို့၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သမ္ဘည္တတ ဉာဏ်တော်ဟူသော သမ္မာသမ္ဗောဓိ၌ ယုံကြည်သောကြောင့် အထူးအားဖြင့် သဒ္ဓ ကုလပုတ္တအရ ဘုရားအလောင်းတော်များကို ယူရ၏၊ မှန်၏- ထိုဗောဓိသတ္တတို့သည် ဖြတ်သောဆုကို ပန်တောင်းမှုရာအခါမှစ၍ တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကမျှ မပြောင်း လဲစေနိုင်လောက်အောင် မဟာဗောဓိဉာဏ်၌ ဦးကပ်စွဲမြဲတော်မူကြသည်၊ ထို့ကြောင့် ဗောဓိသတ္တတို့၏ ဗောဓိဉာဏ်၌ ယုံကြည်မှု မပြောင်းလဲပုံကိုလည်းကောင်း, ပါရမီဖြည့် လျှင် ဗောဓိဉာဏ်ကို ရနိုင်သည် ဟု ယုံကြည်သဖြင့် ကံနှင့် ကံ၏အကျိုး၌ ယုံကြည်မှု မပြောင်းလဲပုံကိုလည်းကောင်း သိနိုင်သည်။

ဋီကာ။ ။ဗုဒ္ဓါနံ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ သဒ္ဓဟနတော ဝိသေသတော သဒ္ဓါ ကုလ ပုတ္တာ နာမ ဗောဓိသတ္တာ၊ မဟာဗောဓိသတ္တာတိ အဓိပ္ပါယော၊ ဧတေ ဟိ မဟာဘိနိ ဟာရတော ပဋ္ဌာယ မဟာဗောဓိယံ သတ္တာ အာသတ္တာ လဂ္ဂါ နိယတဘာဝူပဂမနေန (မြဲသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သဖြင့်) ကေနစိ အသံဟာရိယဘာဝတော (မဆွဲဆောင် အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း)၊ ယတော (ယင်းသို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်) နေသံ နကထဋ္ဌိ တတ္ထ (ထို မဟာ ဗောဓိ၌) သဒ္ဓါယ အညထတ္တံ (တမျိုးတဖုံ၏ အဖြစ်သည်), ဩဟာတိ၊ ဘေနေဝ တေသံ (ထို ဗောဓိသတ္တတို့၏) ကမ္မဖလံ သဒ္ဓါယပိ အညထတ္ထာ ဘာဝေါ (တမျိုးတဖုံ ပြောင်းလဲမှု၏ မရှိခြင်းကို) ဒီပိတော ဒဋ္ဌမ္မော။

ဒိဋ္ဌဟ။ ။ မဟာဗောဓိယံ သတ္တာ အာသတ္တာ လဂ္ဂါကို ကြည့်၍ "ဗောဓိယံ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သမ္ဘည္တတဉာဏ်တော်၌ + သတ္တော – ဦးကပ် စွဲမြဲသူတည်း၊ ဗောဓိ သတ္တော" ဟု ပြု၊ သာဝကဗောဓိသတ္တ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တ သမ္ဘည္တဗောဓိသတ္တ သုံးမျိုးတွင် သမ္ဘည္တဗောဓိသတ္တကို ယူပါ၊ ထိုဗောဓိသတ္တကို မဟာသတ္တ, မဟာဗောဓိ သတ္တ, ဗုဒ္ဓံကိုရ စသည်ဖြင့် သုံးစွဲပုံကို ဇာတကများ၌ တွေ့ရသည်။ [အုံ-ဌ၊ ၂၊ ၂၀၂ ၌ အခြားနည်းများ ရှိသေး၏။]

တသ္မာ သမ္ဘည္တ(ဗောဓိသတ္တေန။ ။ [ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။] "ယံ တံ ဘဂ္ဂေ သဒ္ဓေန ကုလပုတ္တေန ပတ္တမ္ပိ(ပေ)အနုပ္ပတ္တံ တံ ဘဂဝတာ" ဟု ရှိ၏၊ ဤ၌ "သဒ္ဓေန" ဝယ် အတိသယအနက် အပိုပါ၏သာ အာသတ္ထိအနက်ဟော ဏ ပစ္စည်းတည်း၊ လွန်ကဲ သော သဒ္ဓါရှိသူ – ဟူလို။ [အာသတ္ထိအနက်ဟော ပစ္စည်းများ၏ ပဟူတ ပသံသာ စသော အနက်များ၌ဖြစ်ပုံကို ပဟူတေစ ပသံသာယံစသော မောဂ္ဂလ္လာန် စတုဏ္ဏကဏ္ဍ ၇၈ သုတ်လာ ဂါထာဖြင့် သိပါ။]

ရောက်ထိုက်၏၊ ဣတိ-ဣတိအနက်သည်၊ ဝါ- ကို၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ပန-ပရိဟာရ ပက္ခမ္ဘတပါး စောဒက ပက္ခကို ဆိုဦးအုံ့၊ ကိံ – အာဘယ်အဆာသို့၊ တေန - ထို သမ္ဘည္ဟု ဗောဓိသတ္တာသည်၊ ပတ္တမ္ဘံ-နည်း၊ (ဣတိ-ဣတိကား အမေးတည်း)၊ နဝ– ကုန်သော၊ လောကုတ္တရ ဓမ္မာ- တို့သို့၊ (ပတ္တမ္ဘာ-ထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ–ဣတိကား အဖြေတည်း)။

အာရဒ္ဓဝိရိယေနာတိ အာဒီသု – အာရဒ္ဓ ဝီရိယေန အစရှိသော သမာသ်ပုဒ်တို့၌၊ ဝီရိယံ ထာမောတိ အာဒိနိ – ဝီရိယံ ထာမော အစရှိသော အစိတ်အစိတ် ပုဒ်တို့သည်၊ [အာဒိဖြင့် ပရက္ကမပုဒ်ကိုယူ။] သမ္ဘာနေဝ –အလုံးစုံတို့သည်ပင်၊ ဝီရိယဝေဝစနာနိ- ဝီရိယ၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလုယ်တို့တည်း၊ တတ္ထ-ထို အာရဒ္ဓဝိရိယေန ထာမဝတာ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ [အာရဒ္ဓဝိရိယေန ထာမဝတာ စသည်၌ အပေါင်းအာဓာရ အစိတ်အာဓေယ် စပ်။] အာရဒ္ဓဝိရိယေနာ

တဖန်– ထို " သဒ္ဓေန ကုသလုတ္တေန " ပုဒ်သည် " အနုပ္ပတ္တံ တံ ဘဂဝတာ "၏ အနိသမဖြစ်၍ ထိုပုဒ်၏အနိုးဌ် တည်ရှိနေသည် ဟု ဆိုနိုင်၏၊ ဤ အကြောင်းနှစ်ပါး ကြောင့် "သဒ္ဓေန ကုလုတ္တေန" သည် ထူးခြားသော အနက်ရှိသောပုဒ်ဖြစ်၍ "သမ္ဘည္ ဗောဓိသတ္တေန" ဟု ဖွင့်နိုင်သည်၊ "အကြင်ဂုဏ်ကို အလွန်သဒ္ဓါရှိသော အမျိုးကောင်း သားသည် ရောက်ထိုက်၏၊ ထိုဂုဏ်ကို ဘုရားရှင်ရောက်အပ်ပြီ" ဟု ဆိုသဖြင့် "အလွန် သဒ္ဓါရှိသော အမျိုးကောင်းသား " ဟူသည် "သမ္ဘည္ ဘုရားအလောင်းတည်း" ဟု သိနိုင်သည်-ဟူလို။

ဋီကာ။ ။တသ္မြာတိ ယသ္မာ အတိသယဝစနိ ဩာဝသေန (အလွန်ကို ဆိုလိုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း) အနုပ္ပတ္တံ တံ ဘဂဝတာတိ သဒ္ဓေန ရ သန္ဓိဝေနနေနစ (သဒ္ဓါ တပါး၏ အနိုးဌ် တည်နေသဖြင့်လည်းကောင်း) ဝိသိဋ္ဌဝိသယံ (ထူးသော ဖြစ်ရာ အနက်ရှိ၏) သဒ္ဓေန ကုလုတ္တေနာတိ ဧဒံ ပဒံ၊ တသ္မာ။ [နိသယဝ်ဗျူ အဋ္ဌကထာ ရှေးဝါကျ၏အနက်ကို ထုံးစံအတိုင်း စွဲလိုက်သည်။]

လောကုတ္တရ ဓမ္မာ။ ။အလုံးစုံသောဘုရားရှင်တို့ ရောက်ထိုက် ရတိုက်သောဂုဏ် ဟူသည် အဋ္ဌကထာ သာရိပုတ္တသီဟနာဒ အဖွင့်၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မျှားစွာ ရှိ၏၊ အချုပ်မှာ- အစိန္တေယျ အပရိမေယျ ဂုဏ်တော်များတည်း၊ ထို ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်အားလုံး ကို ရရှိဖို့ရန် အခြေခံအကြောင်းမှာ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါး ဖြစ်သောကြောင့် "နဝ လောကုတ္တရဓမ္မာ" ဟု ဆိုထားသည်။ [လောကုတ္တရဓမ္မ သမဓိဝမ မူလကတ္တာ သမ္ဘဒ္ဓ ဂုဏသမဓိဂမသ "နဝ ဧလောကုတ္တရဓမ္မာ"တိ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာ။]

အာရဒ္ဓ ဝိရိယေနာတိ အာဒီသု။ ။သမာသပဒေသု " ဝိရိယံ ထာမောတိ " အာဒိနိ အဝယဝပဒါနိ၊ အာဒိ သဒ္ဓေန ပရက္ကမပဒံ သင်္ဂဟိတံ (သိမ်းယူ၏)၊ နဓောရယ္ယပဒံ၊ နဟိ တံ (ထိုဓောရယ္ယပုဒ်သည်) ဝိရိယ ဝေဝစနံ၊ အထ ခေါ ဝိရိယဝန္တ ဝါစကံ (ဝီရိယရှိသူကို ပြောသောပုဒ်တည်း)၊ ဓုရာယ+ နိယုတ္တောတိ ဟိ ဓောရ ယ္ယော။–ဋီကာ။

တိ-ကား၊ ပဂ္ဂဟိတဝိရိယေန – ချီမြှောက်အပ်သော ဝီရိယရှိသော၊ ထာမဝတာ တိ-ကား၊ ထာမသမ္ပန္နေန- ဝီရိယအစွမ်းနှင့်ပြည့်စုံသော၊ ထိရဝိရိယေန- ခိုင်မြဲသော ဝီရိယရှိသော၊ (သဒ္ဓေန ကုလပုတ္တေန-ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ပုရိသထာမေနာတိ-ကား၊ ထာမဝတာ–ဝီရိယစွမ်းရှိသော၊ တေန-ထို အမျိုးကောင်းသားသည်၊ ဝါ-ထို သဗ္ဗညုဘုရားအလောင်းသည်၊ ယံ- အကြင် လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးသို့၊ ပုရိသထာမေန-ယောကျ်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပတ္တမ္ပံ-ထိုက်၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အနုန္တရပဒဒယေပိ- အခြားမဲ့ဖြစ်သော ပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်း၌လည်း၊ ဧသေဝ- ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်၊ နယော- အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ [ပုရိသဝီရိယေန ပုရိသပရက္ကမေနတို့ကို အနုန္တရပဒဿယဟု ဆိုသည်။]

ပုရိသဓောရယှေနာတိ — ကား၊ အသမဓုရေဟိ - အခြားသူတို့နှင့်မတူသော ဝီရိယဟူသော ဝန်ရှိကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓေဟိ - တို့သည်၊ ယာ ဓုရာ — အကြင် လုံ့လ ဝီရိယဟူသော ဝန်ကို၊ ဝဟိတဗ္ဗာ - ဆောင်ထိုက်၏၊ တံ ဓုရံ - ထို လုံ့လ ဝီရိယဟူသော ဝန်ကို၊ ဝဟနသမတ္ထေန— ဆောင်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ (ဆောင်ခြင်း ၌ စွမ်းနိုင်သော)၊ မဟာပုရိသေန-ယောကျ်းမြတ်သည်၊[ဘုရားအလောင်းကို ရည်ရွယ်သည်၊] (ပတ္တမ္ပံ ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ အနုပ္ပတ္တံ တံ ဘဂဝတာတိ-ကား၊

ဓောရယှော။ ။ဓုရံ ဝဟန သမတ္ထေနကိုကြည့်၍ "ဓုရံ+ဝဟတိတိ ဓောရယှော" ဟု ပြုသင့်၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန် စတုတ္ထဈာနဒီကဏ္ဍ (၁၂၀) သုတ်၌လည်း ဤအတိုင်းပင် ပြု၍ "ယှဏ်" ပစ္စည်းသက်ထားသည်၊ ဋီကာ၌ကား—အဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို အဓိပ္ပါယတ္ထ ဟု ယူဆ၍ နိယုတ္တတဒ္ဓိတ် ပြုသည်။

အသမဓုရေဟိ ။ ။ အနညသာဓာရဏာ ဓုရေဟိ၊ ပရေသံ အသယှ သဟနာ (မခံနိုင်သောအရာကို ခံနိုင်ရည်ရှိတော်မူကုန်၏) ဟိ လောကနာထာ,—ဋီကာ၊ ဝိရိယ ရှိသူများသည် ကြိုးကြိုးစားစား အလုပ်လုပ်လေ့ရှိသဖြင့် ဝိရိယ မရှိသူများထက် ပင်ပန်းကြ၏၊ "ဝိရိယ" ဟူသည် အချိန်မှန်မှန်ဖြင့် ကြိုကြိုတင်တင် ကြိုးစားရသောအရာ ဖြစ်၍ "ဓုရ-တာဝန်"ဟုပင် ဆိုရ၏၊ ထိုတာဝန်ကို ဆောင်ရာတွင် သာမန်လူတို့ ခံနိုင်ရည် မရှိကြ၊ ဘုရားရှင်တို့ကား ဝိရိယပါရမီတော်ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့သဖြင့် လောကဓာတ်သူများတကာ အဆင်းရဲမခံနိုင်သောအရာကို ခွဲရှိရှိဖြင့် ခံနိုင်ရည် ရှိတော်မူကြပါပေသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဘုရားဖြစ်သောအခါတလောကလုံး ညွှတ်ရှိုးကိုးစား အားထားခိုလှုံသော "ပယတ္တ" ဘုန်းတော်ကို ရရှိတော်မူကြသည်။

တံ သမ္ဘံ။ ။ထိုးစံအတိုင်း အနိယမဝါကျကိုကြည့်၍ "လောကုတ္တရာ ၉ ပါး"ဟု ပေးပါသည်၊ ဋီကာ၌ကား— "အစိန္တေယျာ ပရိမေယျဓောဒံ ဗုဒ္ဓါနံ ဂုဏာဇာတံ (ဂုဏ်အပေါင်း)"ဟု ရသင့်သမျှ ဖွင့်ထားသည်။

သမ္ဘံ – သော၊ တံ – ထိုလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသို့၊ အတိတာနာဂတ ဗုဒ္ဓေဟိ–တို့သည်၊ ပတ္တမ္ဘံ–ထိုက်၏၊ သမ္ဘမေဝ–အလုံးစုံသော လောကုတ္တရာတရား သို့ပင်၊ အနုပ္ပတ္တံ–အစဉ်ရောက်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဘဂဝတော–၏၊ ဝါ–မှာ၊ ဥနော–ယုတ်လျော့သော (လိုနေသော)၊ ကေဂုဏောပိ–တပါးသော ဂုဏ်သည်လည်း၊ နတ္ထိ–ရှိတော်မမူ၊ ဣတိ– သို့၊ ဒဿေတိ– ၏။ [အတိတ် အနာဂတ် ဘုရားရှင်တို့ ရထိုက်သော ဂုဏ်အားလုံးကို ရရှိတော်မူပြီးဖြစ်သည်၊ တပါးတလေမှ လိုနေတာ မရှိပါ– ဟု ဆိုလိုသည်။]

ကာမေသု ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂန္တိ – ကား၊ ဝတ္ထုကာမေသု – ဝတ္ထုကာမတို့၌၊ (ကိလေသကာမ၏ တည်ရာ ငါးဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌)၊ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂံ – ကိလေသာ ကာမနှင့် တကွဖြစ်သော ချမ်းသာ၌ ငြိကပ်

အတိတာနာဂတ၊ပေါနတ္ထိ။ ။ပါရမိတာ (ပါရမိအားလုံး၏ ဖြစ်ကြောင်း ရှေးကောင်းမှု) ဗုဒ္ဓဂုဏာ, ဝေဒနယု သတ္တာတိ ယသ္မာ ဇုဒံ တယံ (ဤသုံးမျိုး) သဒ္ဓေသမ္ပဒါ ဗုဒ္ဓါနံ သမာနမေဝ၊ တသ္မာ အာဟ " အတိတာ နာဂတ ၊ပေ၊ ဣနော နတ္ထိ " တိ။– ဋီကာ။ [ပါရမိတာနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို စရိယာပိဋကတ၊ ၆၊၂၇၂, ၂၇၃ ၌ ရှု။]

ကာမေသု။ ။"ဝတ္ထုကာမေသု"ဟု ဖွင့်၏၊ ရူပသဒ္ဒစသော အာရုံငါးပါးသည် ကိလေသာ ကာမ၏ တည်ရာ (အာရုံပြုရာ) ဖြစ်၍ "ဝတ္ထု"ဟု ခေါ်၏၊ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် "ကာမ"ဟုလည်း ခေါ်၏၊ အခြားနေရာ၌"ကာမဂုဏ"ဟု သုံးစွဲပုံကို ကြည့်၍ မြန်မာတို့က"ငါးဖြာ အာရုံ ကာမဂုဏ်"ဟု နားလည်နေကြသည်။

ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂံ။ ။အလ္လိယတိတိ အလ္လိကာ၊ [အာ+လီ-အလ္လိယန အနက်ဟော+ဏ္ဍ။] ဏ္ဍကို အက ပြု, ဇုတ္တိလိန်ထုံးစံအတိုင်း " အ " ကို ဇုပြု၊ လ ဒွေဘော်လာ, အာ၌ ရဿ၊ ဇုတ္တိဟောတက ၌ ပစ္ဆည်းဖြင့်"အလ္လိကာ"ဟု ဖြစ်သည်၊ အလ္လိကာ+ဟုတ္ဝာ+အနုယောဂေါ အလ္လိကာနုယောဂေါ=ငြိကပ်ဝတ္ထယ်တာ သာယာသည် ဖြစ်၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်မှု=ထပ်ကာထပ်ကာ ခံစားမှု။ [ကာမသုခေ အလ္လိနာ ဟုတ္ဝာ အနုယုဉ္ဇနံ၊– ဋီကာ။]

ဆက်ပါဦးမည် ။ ။ ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်ကို ခံစားသောအခါ ကိလေသာ ကာမနှင့် တကွ ဖြစ်သော "သုခ ဝေဒနာ" ဖြစ်၏ (လောဘမူ သောမနဿ ဝေဒနာ တည်း)၊ ထိုကို"ကာမသုခ"ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသုခကို သတိရ၍ ချမ်းသာလိုသော (ခံစားလိုသော) နောက်နော် ကာမတဏှာဖြစ်၏၊ ထို တဏှာသည် ရှေးရှေးကာမသုခနှင့် ဆက်နွယ်နေရကား"ကာမသုခလ္လိကာ"မည်၏၊ ထိုတဏှာမျိုး နောက်ထပ်ဖြစ်သည်ကို "အနုယောဂ"ဟု ဆိုသည်။ [ကာမသုခ + အလ္လိကာနုယောဂေါ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ။] ဋီကာကို မှီသော အဓိပ္ပါယ်တည်း၊ ကာမသုခလ္လိကာ၌ လ္လိက အနက် မရှိ ဟု ဖွင့်သော နည်းလည်းရှိသေး၏၊ ဓမ္မစကြာအဖွင့် သာရတ္ထ-၃၊ ၁၆၉၊ ဝိမတိ–၂၊ ၉၀–စသည်၌ ကြည့်။

တွယ်တာသည်ဖြစ်၍ အဖန်ဖန်အားထုတ်မှုကို၊ ဝါ- ကာမချမ်းသာ၌ ငြိကပ်တွယ်တာသည်ဖြစ်၍ အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ (နစ အနုယုဇ္ဇော-ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)။

အညေ-အခြားကုန်သော၊ ကေဏိယ ဇဋိလာဒယော - ကေဏိယ ရသေ့အစရှိကုန်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ (ပရိစာရေန္တိ-၌စပ်) ကော - အာဘယ်သူသည်၊ ပရလောကံ - နောက်လောကကို(နောက်ဘဝကို)၊ ဇာနာတိ-ရှိမှန်းသိသနည်း၊ မုဒုကာယ - နူးညံ့သော(သိမ်မွေ့, နုနယ်သော)၊ လောမသာယ-နူးညံ့သော အမွေးရှိသော၊ ဣမိဿာ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ ဤပရိဗိုဇ်မလေး၏၊ ဗာဟာယ-လက်မောင်း၏၊ သမ္ဘက္ခေသာ - အတွေ့အထိသည်၊ သုခေါ - ချမ်းသာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ မောဠိဗန္ဓာဟိ - ဖွဲ့အပ်သော ဥဿောင်ဆံပင်ရှိကုန်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇိကာဟိ - ပရိဗိုဇ်မကလေးတို့ကို၊ ပရိစာရေန္တိယထာ -

---

ကေဏိယ ဇဋိလ ။ ။ကေဏိယရသေ့သည် မူလကပင် ဓနရှင်ဖြစ်၏၊ ရသေ့ဖြစ်သောအခါလည်း ပစ္စည်းတိုးပွားအောင် ကြိုးစား၏၊ နေ့အခါ ရသေ့ဝတ်ဖြင့်နေ၏၊ ညဉ့်အခါ ကာမချမ်းသာကို ခံစား၏၊ တို့ကြောင့် "ကေဏိယ ဇဋိလာဒယော" ဟု ပုံစံတုတ်ထားသည်။ [အကျယ်ကို ဝိနယမဟာဝဂ္ဂ ဘောဇနက္ခန္ဓက၊ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ သေလသုတ္တ၊ ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့၌ ရှုပါ။]

ကော ဇာနာတိ ပရလောကံ။ ။ကော ဇာနာတိ ပရလောကံ "အတ္ထိ"တိ၊ (နောက်ဘဝ ရှိတယ်လို့, ဘယ်သူသိသလဲ)၊ ဣဒေ ကော (ဒိဋ္ဌိမ္ဟာ ဘယ်သူမှ မသိနိုင်)၊ ဇောဝိသဒ္ဒေယော ယံ ဇုန္ဒြယဝေါစရော(ဤမျက်စိ စသည်တို့၏ ကျက်စားရာ အာရုံ-ယခု မျက်မြင် ကိုယ်တွေ့ အရာသည် တခုတည်းသော အရာဖြစ်၏၊ နောက်ထပ် ဘာမျှမရှိ)၊ ဇုတိ ဝေဒိဋ္ဌိ(ဤသို့ သေလျှင် ဘဝပြတ်၏ဟူသော ဥစ္ဆေဒအယူရှိသူ), ဟုတ္တာတိ အဓိပ္ပါယော၊-ဋီကာ။ ["တဘဝသာရှိ၏, နောက်ဘဝ မရှိ"ဟု ယူဆသူများသည် အကုသိုလ်ကို ရဲရဲကြီး ပြုကြသည်- ဟု မှတ်ချက် ယူပါ။]

ပရိစာရေန္တိ။ ။"အတ္ထိနော ပါရိစာရိကံ ကရောန္တိ"ဟု ဋီကာ ပဌမဖွင့်၏၊ ဤနည်းဖြင့် "ပရိစာရေန္တိ" ဝယ် "ပရိ+စရ" သည် " ပါရိစရိယ" အနက်ဟောတည်း၊ ကာရိတ်ပစ္စည်း၊ "ပရိဗိုဇ်မလေးများကို ပြုစုစေ"ဟူရာ၌"ပရိဗိုဇ်မလေးများကို မိမိ၏ အလုပ်အကျွေး ဇနီးမလေးများအရာ ထားကြသည်-ဟူလို၊ ဤအဓိပ္ပါယ်အရ"မောဠိ ဗန္ဓာဟိ ပရိဗ္ဗာဇိကာဟိ"သည် ပရိစာရေန္တိ၌ ဓာတ် ကတ္တား, ကာရိတ်ကံစသည်၊ ဤအတိုင်း ပဌမနည်းပေးထားသည်။

ဒုတိယနည်း။ ။"ဇုန္ဒြယာနိ ဝါ တတ္ထ (ထိ အာရုံတို့၌) ပရိတော စာရေန္တိ" ဟူသော ဋီကာဒုတိယနည်းအလို ပရိသည် ပရိတော (ထက်ဝန်းကျင် ဟိုဟိုဒီဒီ) အနက်ဟော၊ စရသည် လှည့်လည်ခြင်း အနက်ဟော၊ ကာရိတ် ဏော ပစ္စည်း၊ ထိုဏ်ကံကို"ဇုန္ဒြယာနိ" ဟု ထည့်သည်၊ " ဇုန္ဒြေတို့ကို ထက်ဝန်းကျင် လှည့်လည်စေ "

ပြုစုလုပ်ကျေးစေကြကုန်သကဲ့သို့၊ သမ္မတ္တံ သမ္မတ္တံ-ရောက်လာရောက်လာသော၊ ရူပါဒိ အာရုမ္မဏံ–ရူပအစရှိသော အာရုံကို၊ အနုဘဝမာနာ- ခံစားကုန်လျက်၊ ကာမသုခံ-ကာမချမ်းသာကို၊ အနုယုတ္တာယထာ-အဖန်ဖန်အားထုတ်ကြသကဲ့သို့၊ ဝေံ-တူ၊ နအနုယုတ္တော- မမူ၊ (တနည်း) မောဠိဗန္ဓာဟိ - ကုန်သော၊ ပရိဠာဟိ ကာဟိ - ပရိဗိုဇ်မ တို့နှင့်အတူ၊ သမ္မတ္တံ သမ္မတ္တံ – သော၊ ရူပါဒိအာရုမ္မဏံ- ကို၊ အနုဘဝမာနာ–ကုန်လျက်၊ ကာမသုခံ - ကို၊ အနုယုတ္တာ-ကုန်သည်၊(ဟုတ္တာ)၊ ပရိစာရေန္တိယထာ–ကျွန်ုပ်တို့ကို ထက်ဝန်းကျင် လှည့်လည်စေကြသကဲ့သို့၊ ဝါ-ပျော်ပျော် ပါးပါး ခံစားကြသကဲ့သို့၊ ဝေံ – တူ၊ နအနုယုတ္တော– မမူ၊ ဣတိ-သို့၊ ဒဿေတိ – ၏။

ဟီနန္တိ – ကား၊ လာမကံ - ယုတ်ညံ့သော၊ ဂမ္မန္တိ - ကား၊ ဂါမဝါသိနံ-ရွာ၌နေသူ လူတို့၏၊ ဝါ - ရွာသူ ရွာသား၊ ဓမ္မံ – အကျင့်ဖြစ်သော၊ ပေါထုဇ္ဇနိကန္တိ – ကား၊ ပုထုဇ္ဇနေဟိ - ပုထုဇဉ်တို့သည်၊ သေဝိတဗ္ဗံ - မှီဝဲထိုက်

ဟူရာ၌ မိမိ၏ မျက်စိ နှားစသည်တို့ကို အဆင်း အသံစသော အာရုံဆိုသို့ပို့ ၍ လှည့်လည် ပြောင်းလဲ တမျိုးပြီးတမျိုး ခံစားနေသည်-ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤနည်း၌ မောဠိ ဗန္ဓာဟိ ပရိဠာဟိကာဟိတို့သည် ကရိယာ:(သို့မဟုတ်) သဟဘူဖြစ်သင့်သည်။

ဂမ်။ ။ဂါမအရ ဌာနဖြစ်သော ရွာဖြင့် ဌာနီဖြစ်သော လူဘို့ကို ယူစေလို၍ "ဂါမဝါသိနံ" ဟု ဖွင့်၊ "ဂါမာနံ+အယံ - ဂမ္မော=ရွာသူ ရွာသား၊တို့၏ + ဥစ္စာ ဖြစ်သောအကျင့်" ဟု ဋီကာ တဒ္ဓိတ်ပြု။ [ဂမ္မောတိ ဂါမဝါသိနံ သန္ဓာယ, တေဟိ သေဝိတဗ္ဗတာယ၊ – သာရတ္ထ၊ဋု၊၁၆၉။] သဒ္ဒါ ကျမ်းတို့၌ကား "ဂါမေ+ဘဝေါ-ရွာ၌ဖြစ်သောအကျင့်"ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ်ပြုသည်၊ [ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၂ ၃၁။] ရွာ၌ဖြစ်သော အကျင့်ဟူသည်လည်း ရွာသူ ရွာသား၊တို့၏ အကျင့်ပင်ဖြစ်၍ အဓိပ္ပါယ် အတူပင်။

ပေါထုဇ္ဇနိကံ။ ။ပုထုဇ္ဇနာနံ+အယံ–ပေါထုဇ္ဇနိကော ဟုပြု၊ အများအားဖြင့် ထို ကာမဂုဏ် ချမ်းသာကို ပုထုဇဉ်တို့ မှီဝဲလေ့ရှိသောကြောင့် ပုထုဇဉ်တို့၏ဥစ္စာ ဟု ဆိုနိုင်ရကား "ပုထုဇ္ဇနေဟိ သေဝိတဗ္ဗံ"ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်သည်။ [ပုထုဇ္ဇနာနံ ဣဒန္တိ ဓေပါထုဇ္ဇနိကံ၊ ယထာ (အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်) ပန တံ (ထို ကာမသုခ သည်) ပုထုဇ္ဇနာနံ ဣဒန္တိ ဝတ္တမ္ဗတံ လဘတိ၊ တံ (ထို အခြင်းအရာကို) ဒဿေတုံ ပုထုဇ္ဇနေဟိ ဓေသေဝိတဗ္ဗန္တိ အာဟ၊=ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာ၌ ကာမသုခံ ပုဒ်တစိတ်ကိုင်ခဲ့၍"ပုထုဇ္ဇနာနံ+ဣဒံ-ပေါထုဇ္ဇနိကံ" ဟု နုပုံလိန်ဖြင့် ဆိုဟန်ဟူ၏၊ ဤ၌ကား ကာမသုခလျှိကာနုယောဂဝ၌ စပ်ရမည် ဖြစ်ခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း, "ယော စာယံ ကာမေသု ကာမသုခလျှိကာနုယောဂေါ ဟိနော ဂမ္မော ပေါထုဇ္ဇနိကော"ဟု ဓမ္မစတ္တပဝတ္တနသုတ် ပါဠိတော်ရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း ပုံလိန်ဖြင့်ဆိုလိုက်သည်။ [အဋ္ဌကထာ၌ ဟီနံ ဂမ္မံစသည်ဖြင့် ရှိခြင်းမှာ ပါဠိတော်အတိုင်း ဒုတိယန္တထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်။]

သော၊ အနုရိယန္တိ – ကား၊ နနိဒ္ဓေါသံ - အပြစ်ရှိသည် မဟုတ်သော၊ ဝါ – မစင်ကြယ် မသန့်ရှင်းမဟုတ်သော၊ ဝါ-တနည်း၊ အရိယေဟိ-အရိယာတို့သည်၊ နသေဝိတမ္ပံ – မမှီဝဲထိုက်သော၊ အနတ္ထသင္ဟိတန္တိ - ကား၊ အနတ္ထ သံယုတ္တံ – စီးပွားနှင့် မစပ်ယှဉ်သော၊ ဝါ – အမျိုးမျိုးသော မကောင်းကျိုးတို့နှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ (ကာမေသု ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂံ - ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်။) အတ္တကိလမထာနုယောဂန္တိ – ကား၊ အတ္တနော – မိမိ၏၊ အာတာပန ပရိတာပနာနုယောဂံ– ရှေးရှု ပူလောင်စေကြောင်းအကျင့်, ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်စေကြောင်း အကျင့်ကို အဖန်ဖန်အားထုတ်မှုကို၊ (နစ အနုယုတ္တော – ဟု

အနုရိယံ။ ။အရိယသဒ္ဒါသည် နိဒ္ဒေါသတ္ထ (ကိလေသာ အပြစ်မရှိခြင်းအနက်) ဟောတည်း၊ ထို အနက်ကိုပင် ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ၌၊ ၃၉ – ၌ ပရိသုဒ္ဓတ္ထ ဟု ဆိုသည်၊ ဋီကာတို့လည်း " ဝိသုဒ္ဓေါ ဥတ္တမော " ဟု ဖွင့်လေ့ရှိကြသည်၊ [ယသ္မာ ပန နိဒ္ဒေါ သဗ္ဗော အရိယတ္ထော၊ တသ္မာ အနရိယန္တိ ဝုတ္တं၊–ဋီကာ။] နဝါ အရိယေဟိ သေဝိတမ္ပံ ဟူသော ဒုတိယနည်း၌ကား – အရိယသဒ္ဒါသည် " အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်" အနက် ဟောတည်း၊ အရိယာနံ+အယံ-အရိယော=အရိယာတို့၏ ဥစ္စာ ဟု ဋီကာတို့ပြု ဏ ပစ္စည်း။ [အနရိယော တိ နအရိယော နဝိသုဒ္ဓေါ နဥတ္တမော၊ နဝါ အရိယာနံ သန္တကော၊–သာရတ္ထ၊ ၃၊ ၁၆၉။]

ဒုက္ခံ။ ။ဒုက္ခယုတ္တံကို ကြည့်၍"ဒုက္ခနံ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲခြင်း"။ [ဒုက္ခ+အ။] သဒ္ဒနီတိ နှင့် ဓာတ္တတ္ထသင်္ဂဟတို့၌ ဒုက္ခဓာတ်ရှိသည်၊ ဒုက္ခံ + ဗေဿ + အတ္ထိတိ ဒုက္ခံ ဟု ပြု၊ "ဒုက္ခမံဝါ"ဟူသော ဒုတိယနည်း၌၊ ဒု+ခဒ+ကွ ပစ္စည်းဖြင့် "ဒုက္ခံ" ဟု ဖြစ်၏၊ ဒုက္ခ မနံ ဒုက္ခံ=ခဲယဉ်းသဖြင့် သည်းခံရခြင်း၊ ဝါ အခံရခက်ခြင်း၊ ဒုက္ခံ+ဗေဿ+အတ္ထိတိ ဒုက္ခံ-ဟု ပြု၊ ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ခံရခြင်းရှိသော အတ္တကိလမထ။ [ဒုက္ခံ+ဗေဿ+အတ္ထိတိ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမနံ ဗေဿာတိ ဒုက္ခမံ၊–ဋီကာ။] တနည်း-ဒုက္ခေန+ခမိတမ္ဘံတိ ဒုက္ခံ=ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ခံထိုက်သော အတ္တကိလမထအကျင့်။

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌လည်း အဌကထာ ဋီကာတို့ဝယ် ဒုတိယန္တနှိုင်းသော ပါဠိတော် အတိုင်း ဖွင့်သည် ဟု ယူပါ၊ မှန်၏– ဤ ဒုက္ခံသည် အတ္တကိလမထာနုယောဂ၏ "ဝိသေသန"ဖြစ်၏၊ "ယောစ္စာယံ အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ ဒုက္ခော အနရိယော အနတ္ထသံဟိတော" ဟု ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တန ပါဠိရှိသည်။

အနုယောဂမနုယုတ္တော။ ။ အနုဓယာဂံ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်ကို ကံအနက်ဟော ဟု မှတ်ပါ၊ ဤအလို " အနုယောဂံ+အနုယုတ္တော=အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို+ အားထုတ်"ဟု ဆိုသဖြင့်၊ ကံနှင့် ကြိယာတို့ အရမကွဲသော်လည်း ကွဲသကဲ့သို့ ဆိုအပ်သော အဘေဒေါပစာရ စကား ဟု မှတ်၊ တနည်း- ဒုတိယာဝိဘတ်ကို ကြိယာဝိသေသန အနက်၌ သက်စေ၍ "အနုယောဂံ-အဖန်ဖန် အားထုတ်သည် မည်လောက်အောင်" ဟု ပေး၍, အနုယုတ္တောဝ၌ ကြိယာဝိသေသန စပ်။ [အနုယုဇ္ဇနံ အနုယောဂေါ၊ တံ အနုယုတ္တောတိ ဥပယောဂဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဘာဝနပုံသကံ ဝါ။–မူလဋီ-ဒု၊-၄၂။]

ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဒုက္ခန္တိ–ကား၊ ဒုက္ခယုတ္တံ-ဒုက္ခနှင့် ယှဉ်သော၊ ဝါ-တနည်း၊ ဒုက္ခမံ - ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ခံရခြင်း ရှိသော၊ (အတ္တကိလမထာနုယောဂံ - ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)။

ဧကေ— အချို့ကုန်သော၊ သမဏပြောဟ္မဏာ—တို့သည်၊ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂံ- ကိလေသာကာမနှင့်တကွဖြစ်သော ချမ်းသာ၌ ငြိကပ်တွယ်တာသည် ဖြစ်၍ အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ ဝါ—ကာမချမ်းသာ၌ ငြိကပ်တွယ်တာသည် ဖြစ်၍ အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ ပရိဝဇ္ဇေဿာမ—ရှောင်ကြဉ်ကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ကာယကိလမထံ—ခန္ဓာကိုယ်၏ ပင်ပန်းကြောင်းအကျင့်သို့၊ အနုဓာဝန္တိယထာ-ပြေးသွားဝင်ရောက်ကြကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တတော—ထို အတ္တကိလမထအကျင့်မှ၊ မုဇ္ဈိဿာမ - လွတ်မြောက်ကြကုန်အံ့၊ (လွတ်မြောက်အောင် ကြိုးစားကြကုန်အံ့၊)ဣတိ—ဤသို့ကြံ၍၊ ကာမသုခံ-ကိလေသာကာမနှင့် တကွဖြစ်သော ချမ်းသာသို့၊ ဝါ-ကာမချမ်းသာသို့၊ အနုဓာဝန္တိယထာ - ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဧဝံ-တူ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ နဿ (အနုဓာဝတိ) ပြေးသွားဝင်ရောက်တော်မူသည် မဟုတ်။ [အတ္တကိလမထ , ကာမသုခနှစ်ပါးသို့ ပြေးဝင်တော်မူသည် မဟုတ်။]

[ထိုကို အနွယအားဖြင့် ပြလို၍ "ဘဂဝါပန" စသည်မိန့်။] ပန-အဟုတ်ကား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဥဘော-ကုန်သော၊ တေအန္တေ — ဤ အဖျိုအစုတို့ကို။ [အန္တသဒ္ဒါ ဘာဂ အနုက်ဟောဟု သာရတ္ထဋီ၊ဥ၊ ၁၆၈-၌ ဖွင့်၏။] ဝဇ္ဇေတွာ-ရှောင်တော်မူ၍၊ (ပဋိပန္နော-၌စပ်)၊ [ယာသာကို သမ္မာပဋိပတ္တိနှင့် တွဲပါ၊ အာကာရဝါကျကို အတွင်းသွင်း၍ အနက်ပေးထားသည်]၊ ဘိက္ခဝေ-ဘိက္ခုတို့၊ တထာဂတေန-သည်၊ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ - ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူအပ်သော၊ စက္ခုကရဏီ — ဉာဏ်မျက်စိကို ပြုတတ်သော၊ [သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်ဖို့ရာ ဉာဏ်

တတော မုဇ္ဈိဿာမ။ ။စာအုပ်များ၌ ရှုခေါဒါဖြင့် "မုဇ္ဈိဿာမ"ဟု ရှိ၏၊ ထိုပုဒ်သည် " စာဂ - စွန့်လွှတ်ခြင်း " အနက်ဟောတည်း၊ ကံကို အမြဲငဲ့၏၊ တရံတခါ အပါဒါန်ကိုလည်း ငဲ့၏၊ ဥပမာ - မုဠတိ မိဂံ ဗန္ဓနာ-အခန္ဓာင်အဖွဲ့မှ သမင်ကို လွှတ်လိုက်၏"စသည်တည်း၊ ဒီဝါဒီ မုစခေတ်ကား "မောက္ခ-လွတ်မြောက်ခြင်း"အနက်ကို ဟောဏ်၊ အပါဒါန်ကို အမြဲငဲ့၏၊ ဥပမာ—ပဒီမုစ္စတိ ဒုက္ခသွာ၊ မုဏ္ဍောဟံ သမ္ဘပါသေဟိ စသည်တည်း၊ " အမိမုစ္စတိ - စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်၏ " စသည်ဖွဲ့ကား ကံကို ငဲ့သေး၏၊ ဤနေရာ၌မူ "တတော-ထို အတ္တကိလမထအကျင့်မှ" ဟု အပါဒါန်ဖြင့် သုံးထားသောကြောင့်လည်းကောင်း, ထိုအပါဒါန်အပြင် ကံလည်း မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း "မုစ္စိဿာမ-လွတ်မြောက်ကြကုန်အံ့, လွတ်မြောက်အောင် ကြိုးစားကုန်အံ့"ဟု ဒီဝါဒီ ရှုပ် ရှိသင့်သည်၊ သို့မဟုတ်လျှင် " တံ - ထို အတ္တကိလမထအကျင့်ကို၊ မုဇ္ဈိဿာမ — စွန့်လွှတ်ကြကုန်အံ့ " ဟု ရှိရပေလိမ့်မည်။

မျက်လုံးကို ဖွင့်ပေးတော်သော - ဟု ဆိုလိုသည်။] မစ္ဆိုမာ - ကာမသုခလွတ်ကာ နုံယောဂ အကျင့်, အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့် နှစ်ပါးတို့၏ အလယ်၌ ဖြစ်သော၊ [ထိုနှစ်ပါးတို့မှ အလွတ်ဖြစ်သော လမ်းစဉ်တမျိုး-ဟူလို။] ပဋိပဒါ-မဂ္ဂင်ရှစ်ရပ် အကျင့်မြတ်သည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ ဝေ-သို့၊ ဝုတ္တာ - ဟောတော်မူအပ်သော၊ယာ သာ သမ္မာပဋိပတ္တိ-အကြင် မှန်လောအကျင့်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တမေဝ-ထို သမ္မာပဋိပတ် အကျင့်မြတ်သို့သာ၊ ပဋိပန္နော - သွားတော်မူပြီ၊ (တနည်း) တမေဝ-ကိုသာ၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်တော်မူပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ နစ အတ္တကိလမထာ နုယောဂန္တိ အာဒိ -ကို၊ အာဟ-ပြီ။

အာဘိစေတသိကာနန္တိ-ကား၊ အဘိစေတသိကာနံ-လွန်ကဲသော ဥပစာရ စျာန်စိတ်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-လွန်ကဲသော ဥပစာရ စျာန်စိတ်ကို မှီကုန်သော၊ ကာမာဝစရ စိတ္တာနိ-တို့ကို၊ အတိက္ကမိတ္မာ-ကျော်လွန်၍၊ ဋ္ဌိတာနံ-တည်ကုန်

အာဘိစေတသိကာနံ။ ။အဓိကံ+စေတော အဘိစေတော-ရိုးရိုး ကာမာဝစရ ကုသိုလ် ကြိယာစိတ်များထက် သာလွန်သော ဥပစာရစျာန်စိတ်, (တနည်း) ဥပစာရ သမာဓိ၊ အဘိသဒ္ဒါသည် အတိရေက (သာလွန်) အနက်ကို ဟောသည်၊ စေတော သည် မနောဂဏာဒိတည်း၊ ထို ဂိုဏ်းဝင်ပုဒ်များနှင့် တွဲရာ၌ ရှေပုဒ်ကို နပုံလိန်ဖြင့် သုံးစွဲလေ့ရှိ၏၊ ဥပမာ- သုန္ဒရံ+မနော (ဋီကာကျော်), ယံ စိတ္တံ တံ မနော (ပါရာဇိက ပါဠိ၊ ၆၃) စသည်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "အဓိကံ+စေတော"ဟု ပြုသည်။

အာဘိစေတသိကာနိ ။ ။ အဘိစေတသိ+ဏာတာနိ အာဘိစေတသိကာနိ-လွန်ကဲသော ဥပစာရစျာန်စိတ်၌ဖြစ်သော စျာန်တို့, (တနည်း) လွန်ကဲသော ဥပစာရ သမာဓိစိတ်၌ ဖြစ်သော စျာန်တို့၊ [အဘိစေတ+ဏိက၊ သ် လာ။] တနည်း- အဘိ စေတော + သန္ဓိသိတာနိ အာဘိစေတသိကာနိ- လွန်ကဲသော ဥပစာရစျာန်စိတ်ကို မှီသောစျာန်တို့, (တနည်း) လွန်ကဲသော ဥပစာရသမာဓိကိုမှီသော စျာန်တို့၊ အဘိ စေတောဟု ကြိယာ၏ ကံဖြစ်၍ ဒုတိယာဝိဘတ်ကိုသြ ပြုထားသည်။ အာဘိစေတသိ ကာနန္တိ အာဘိစေတော ဝုစ္စတိ အာဘိက္ကန္တ ဝိသုဒ္ဓံ စိတ္တံ အဓိစိတ္တံ ဝါ၊ တသ္မိံ အာဘိ စေတသိ ဏာတာနိတိ အာဘိစေတသိကာနိ၊ အဘိစေတော သန္ဓိသိတာနိ ဝါ။

အဓိပ္ပါယ်ရှင်းချက်။ ။အဘိစေတောကို " အဓိကံ + စေတော " ဟု အဘိ၏ ပရိယာယ်ဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြု၊ ထိုပုဒ်အရ ဥပစာရစျာန်စိတ်ကို ကောက်ပါ၊ ထိုစိတ်၏ သာလွန်မှုဖြစ်ခြင်းသည် ရိုးရိုးကာမာဝစရစိတ်တို့ထက် နှစ်သက်အပ် ကောင်းမြတ် သောကြောင့် ဖြစ်ရကား "အဘိက္ကန္တ" ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ နှစ်သက်အပ် ကောင်းမြတ် ခြင်းသည်လည်း ဆန့်ကျင်ဖက်နိဝရဏတို့မှ စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရကား "ဝိသုဒ္ဓံ" ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ အဓိစိတ္တံ ဝါဖြင့် အဘိစေတ၏ အရကောက် တနည်းကို ပြသည်၊ -စေတဖြင့် စိတ်ကို ခေါင်းတပ်၍ ဆိုထားသည်၊ စိတ်သာမက စျာန်အရာ၌ လိုရင်း ဖြစ်သော ဥပစာရသမာဓိကိုပါ ယူပါ-ဟူလို၊ တသ္မိံ စသည်ကား ထင်ရှားပြီ။

သော (စတုန္နံ ဈာနာနံ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခ ဝိဟာရာနန္တိ–ကား၊ ဣမ သို့ မဟေ အတ္တဘာဝေ–ဤ ပစ္စက္ခ အတ္တဘောဘ၌ဝင်၊ ဝါ–ဤ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ပင်၊ သုခဝိဟာရာနံ – ချမ်းသာစွာနေကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော၊(ဈာနာနံ-၌စပ်)၊ ဟိ-မှန်၊ ပေါ်ဌပါဒသုတ္တန္တသို့ -၌၊ သပ္ပိတိက ဒုတိယ ဈာနဖလသမာပတ္တိ-ပီတိနှင့်တကွဖြစ်သော ဒုတိယဈာန်ဖလသမာပတ်ကို၊(ဒိဋ္ဌ ဓမ္မသုခရိဟာရောတိ - ဟူ၍) ကထိတာ - မူအပ်ပြီ၊ ပါသာဒိကသုတ္တန္တေ - ၌၊ မဂ္ဂေန-နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ဝိပဿနာပါဒကဈာနံ-ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော ဈာန်ကို၊(ကထိတံ–ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရဟု ဟောတော်မူအပ်ပြီ)။

သာဓက ။ ။ အဓိကံ စေတောတိ အဘိစေတောဃ ဥပစာရဈာနစိတ္တံ၊ တာသ ပန အဓိကစာ (သာလွန်သည်၏ အဖြစ်သည်) ပါကတိက ကာမာဝစရ စိတ္တေဟိ (တို့ထက်) သုန္ဒရတာယ၊ သာ (ထို ကောင်းသည်၏အဖြစ်သည်) ပဋိပက္ခတော သုဋ္ဌိယာတိ အာဟ "အဘိဏှန္တံ ဝိသုဒ္ဓံ စိတ္တ"န္တိ၊ အဓိစိတ္တန္တိ သမာဓိမာဟ၊ ဧသောဝိ ဥပစာရ သမာဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။–အံ၊ ၌ ၂၊ ၂ ၄၇။

ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ။ ။ ဒိဋ္ဌော + ဓမ္မော ဒိဋ္ဌဓံမ္မော= မျက်မှောက်ထင်ထင် တွေ့မြင်အပ်သောသဘော ဟူသော ပစ္စက္ခအတ္တဘော၊ ဝါ - ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၊ ဝိဟာရန္တိ ဘေဘီတိ ဝိဟာရာနိ၊ သုခံ+ဝိဟာရာနိ သုခဝိဟာရာနိ – ချမ်းသာစွာနေရကြောင်း ရူပါဝစရစျာန်များ၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မော+သုခဝိဟာရာနိ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနိ၊ [ဋီကာကိုကြည့်၍ နပုံလိန်ထားပါသည်။] ထို စျာန်တို့ကို ဝင်စား၍နေကြသော စျာယိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဤဘဝ၌ပင် ကိလေသာ မညစ်နွမ်းသော နေကွမ္မသုခ (ကာမစသည်မှ ထွက်မြောက်ကြောင်း ချမ်းသာ) ကို ရရှိကြသည်။

ပေါ်ဌပါဒသုတ္တန္တသို့။ ။"စတုန္နဉ္စ ဘဂဝါ စျာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ " စသည်ဖြင့် ရူပ!ဝစရစျာန်တို့ကို ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ ဟု ဟောတော်မူအပ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာစကား၏ တခြားသောသုတ်တို့၌လာသော အဆိုနှင့် မဆန့်ကျင်ပုံကို ညွှန်ပြပြုလို၍ "ပေါ်ဌပါဒသုတ္တန္တသို့" စသည်မိန့်၊ ပီတိနှင့် တကွဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, လောကုတ္တရာဝိပါက် ဟူသော သိမ်မွေ့သော ချမ်းသာနှင့် ယှဉ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ပေါ်ဌပါဒသုတ်၌ သပ္ပိတိက ဒုတိယ ဈာန ဖလသမာပတ်ကို "ဒိဋ္ဌဓမ္မ သုခဝိဟာရ"ဟု ဟောတော်မူလေသည်၊–ဋီကာ။

ပါသာဒိကသုတ္တန္တေ။ ။နောက်လာမည့် ပါသာဒိကသုတ်တော်၌ကား– စတ္တာရော မေ စုန္ဒ သုခလ္လိကာနုယောဂါ ကေန္တ နိဗ္ဗိဒါယ ဝိရာဂါယ စသည်ဖြင့် မဂ်နှင့်တကွ ဝိပဿနာ၏အခြေခံ စျာန်လေးပါးကို "ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ" ဟု ဟောတော်မူသည်။ [ထိုသုတ် ၁၀၇, ၁၀၉ ရှု။]

(၂) ဒသုတ္တရသုတ္တန္တေ - ၌၊ စတုတ္ထဈာနိကံ ဖလသမာပတ္တိ - စတုတ္ထစျာန်နှင့် ယှဉ်သော ဖလသမာပတ်ကို၊ (ကထိတာ — ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊) ဣမသ္မိံ သမ္မသာဒနီယေ-၌၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရဈာနာနိ-မျက်မှောက်ထင်ထင် တွေ့မြင်အပ်သော သဒ္ဒေါ ဟူသော ပစ္စက္ခအတ္တဘောဌာန် ချမ်းသာစွာနေကြောင်းဖြစ်သော ရူပါဝစရစျာန်တို့ကို၊ ကထိတာနိ-အပ်ကုန်ပြီ၊ နိကာမလာဘီတိ - ကား၊ ယထာကာမလာဘီ - အကြင်အကြင် အလိုအတိုင်း ရခြင်းရှိစေတော်မူပါ၏၊ ဝါ - အလိုရှိတိုင်း ရခြင်းရှိတော်မူပါ၏၊ [အရှင်သာရိပုတ္တရာက ဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားအပ်သော စကား ဖြစ်ကြောင်းကို သတိပြု၊ လာဘီ၌ တဿီလတ္ထ ဏီ ပစ္စည်းဖြင့် အလိုရှိတိုင်း ရလေ့ရှိတော်မူပါ၏ ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။] အကိစ္စလာဘီတိ- ကား၊ အဒုက္ခလာဘီ-မဆင်းရဲပဲ ရခြင်းရှိတော်မူပါ၏၊ အကသိရလာဘီတိ-ကား၊ ဝိပုလလာဘီ-ပြန့်ပြန့်ပြောပြော (များများစားစား) ရခြင်းရှိတော်မူပါ၏။

ဒသုတ္တရသုတ္တေ။ ။ထိုသုတ် ၂.၄.၃ (၈) ၌လာသော စကားတော်ကို ရှည်ရှယ်ဟန် တူ၏၊ ထိုအဋ္ဌကထာနှင့် တွဲကြည့်ပါ။ ထို၌ "အယံ သမာဓိ ပစ္စုပ္ပန္နသုခေါ စေဝ" အရ အရဟတ္တဖလသမာဓိကို ဓကာက်၍ "ဣသော ဟိ အပ္ပိတပ္ပိတကွဏေ (ဝင်စားအပ်ရာ ဝင်စားအပ်ရာခဏ၌) သုခတ္တာ ပစ္စုပ္ပန္နသုခေါ"ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်ထားသည်။

နိကာမလာဘီ။ ။နိကာမေန- မိမိ အလိုအားဖြင့်၊ ဝါ- အလိုရှိတိုင်း + လာဘီ- ရခြင်းရှိသူတည်း၊ နိကာမလာဘီ-သူ၊ မိမိအလိုရှိရာ ခဏ၌ပင် ဝင်စားနိုင်သူ။ [နိကာမေန လာဘီ အတ္တနော ဣစ္ဆာဝသေန လာဘီ၊ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတကွဏေ (အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်ရာ ခဏ၌) သမာပဇ္ဇိတုံ သမတ္ထောတိ အတ္ထော၊—ဋီကာ။]

အကိစ္ဆလာဘီ။ ။အကိစ္ဆေန (မပင်ပန်းသဖြင့်) + လာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ၊ အကိစ္ဆကို "အဒုက္ခ - မဆင်းရဲ" ဟု ဖွင့်၍ ဋီကာ၌ "သုခ- လွယ်ကူ ချမ်းသာ" ဟု ဖွင့်သည်၊ စျာန်၏ ဆန့်ကျင်ဖက် နိဝရဏတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖျက်အပ်ပြီးဖြစ်သော ကြောင့် လွယ်လွယ်ကူကူ မပင်မပန်း ဝင်စားနိုင်သူ။ [သုခေနေဝ ပစ္စနီကဓမ္မာနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ သမာပဇ္ဇိတုံ သမတ္ထောတိ - ဋီကာ။]

အကသိရလာဘီ။ ။အကသိရာနံ လာဘီ အကသိရလာဘီ - ပြန့်ပြန့်ပြောပြော များးများးစားစားဖြစ်သော စျာန်တို့ကို ရခြင်းရှိသူ၊ အကသိရ အရ ကသိကအောက် ဟု ဘာသာပြန်လေ့ရှိ၏၊ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ကား အကသိရကို " ဝိပုလာနံ " ဟု လည်းကောင်း " ဝေပုလ္လံ ပါပိတာနံ စျာနာနံ " ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်လေ့ရှိကြသည်။

ဆက်ဦးမည်—ထို "ဝိပုလတာ (စျာန်တို့၏ များသည်၏အဖြစ်) "ဟူသည် ထင်ကာ ထင်ကာ ဝင်စားသောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ မှန်၏- အာဒိကမ္မိကဝိထိ အခိုက်၌ စျာန်ဇောများ တကြိမ်သာဖြစ်၍, သမာပဇ္ဇနဝိထိ၌ကား နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်မှစ၍ အကြိမ်များစွာ ဖြစ်ကြ၏၊ ထို၌လည်း ရှေ့ထောင် သိန်း သန်း စသည်ဖြင့် စျာန်ဇော အကြိမ်

များသော အချိန်ကြာလေ ဖြစ်သည်ကို သဘိဗ္ဗေါ၊ ထိုသို့ ဈာန်ဇောများမှာ အချိန်ကြာသောကြောင့် သတ်မှတ်ထားသော အပိုင်းအခြားအတိုင်း ဝင်စားပြီး ဈာန်မှ ထနိုင်သည်၊ ဥပမာ- (၁) နာရီတိတိ ဝင်စားမည်ဟု ပိုင်းခြားထားလျှင် (၁) နာရီ မပြည့်မီ အတွင်း ဈာန်မှမထသေးပဲ (၁) နာရီတိတိ အချိန်ပြည့်ဝင်စားပြီးမှ ထခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ "အကသိရာနံ ဝိပုလာနံ လာဘီ၊ ယထာ ပရိစ္ဆေဒေနေဝ ဝုဋ္ဌာတုံ သမတ္ထော" ဟု ဆိုသည်။

သာဓက။ ။ဝိပုလာနန္တိ ဝေပုလ္လံ ပါပိတာနံ ဈာနာနံ၊ ဝိပုလတာ နာမ သုဘာဝိတဘာဝေန (ကောင်းစွာပွားများအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) စိရတရပုဗ္ဗဏ္ဏိယာ (ကြာမြင့်စွာဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သည်)၊သာဓ (ထို စိရတရပုဗ္ဗဏ္ဏိကိုလည်း) ပရိစ္ဆေဒါနုရူပါ ဝုဋ္ဌိတမ္ပိ"ဝိပုလာန" န္တိ ဝတ္တာ "ယထာပရိစ္ဆေဒေန ဝုဋ္ဌာတုံ သမတ္ထော ၊ပေ၊အာဟ၊ ပရိစ္ဆေဒကာလံ ဟိ အပ္ပတ္ဝါ ဝ (မရောက်ပဲသာ) ဝုဋ္ဌဟန္တော (ဈာန်မှ ထသူသည်) အကသိရလာဘီ၊ နဟောတိ ယာဝဒိစ္ဆိတံ (အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သော ဈာန်ကို) ပဝတ္တေတုံ အသမတ္ထတ္တာ။ အံ ၆-၂၊၂ ၄၇။

သုံးပါးအထူး။ ။နိုကာမလာဘီဖြင့် မိမိအလိုရှိတိုင်း အလိုရှိတိုင်းသော ခဏ၌ ဈာန်ကို ဝင်စားနိုင်သည်၏အဖြစ် ဟူသော သမာပတ္တိနဝသိဘော်ကိုသော် လည်းကောင်း, အာဝဇ္ဇန အဓိဋ္ဌာန ပစ္စဝေက္ခဏ ဝသိဘော်တို့ကို လည်းကောင်း ပြု၏၊ အကိစ္စလာဘီဖြင့် ဆန့်ကျင်ဖက် နိဝရဏတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်အပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် လွယ်လွယ်ကူကူ ဝင်စားနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သုခပဋိပဒတာ ခိပ္ပါဘိညတာကို ပြု၏၊အကသိရလာဘီဖြင့် ဈာန်တို့ကို များစွာရှိထားသဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သော အချိန်ကျမှ ဈာန်မှ ထနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ဝုဋ္ဌာနဝသိဘော်ကို ပြု၏။

ဘုရားရှင်။ ။ဘုရားရှင်သည်ကား အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဈာန်ကို နှောက်ယှက်တားဆီးတတ်သော နိဝရဏဘေးရန်များကို အကြွင်းမဲ့ မဂ်ဖြင့် ဖြတ်တော်မူပြီးဖြစ်၍ ဝသိဘော် ငါးမျိုးလုံးကို အစုံအလင် ရရှိတော်မူပြီး ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အလိုရှိတိုင်း ဝင်စားနိုင်မူစသော ကိစ္စအားလုံးကို ကောင်းကောင်းကြီး စွမ်းဆောင်တော်မူနိုင်ပါပေသည်။ [ဘဂဝါ ပန သဗ္ဗသော သမုစ္ဆိန္နပရိပန္ထကတ္တာ ဝသိဘာဝဿ သမ္ဘဒေဝ သမဓိဂတတ္တာ သဗ္ဗမေတံ သမ္ဘဒေဝ သဗ္ဗောတိ၊—ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာ၌ သတ်မှတ်ထားသောအချိန်ဝယ် ဈာန်မှ ထနိုင်ပုံကို "နာဠိကယန္တံ ဝိယ" ဟု ဥပမာပြုထား၏၊ ထိုပုဒ်ကို အံ ၆-၂ စသည်၌လည်း တွေ့ရ၏၊ ထို "နာဠိကာ"ဟူသည် နာရီတမျိုးပင်တည်း၊ မှန်၏— သတ္တဝါတို့ ရေနာရီ အနက်ဟော "နာဠိကာ"ပုဒ်သည် ပါဠိ၌"နာဠိကာ"ဟု ဖြစ်၏၊ နောက်အခါဝယ် ရေနာရီကိုသာ မက နာရီမှန်သမျှကို ဟိန္ဒူများက"နာဠိကာ"ဟုပင် သုံးစွဲကြသတဲ့၊ ဤ၌ "နာဠိကယန္တံ"ဟု ဆိုသဖြင့် အချိန်တိကျသော စက်နာရီတမျိုးဟု ယူဆဖွယ်ရှိသည်။ [နာဠိကယန္တန္တိ ကာလမာနနာဠိကယန္တမာဟ၊— နာဠိကယန္တဟူသည် အချိန်ကို တိုင်းတာကြောင်းဖြစ်သော စက်ယန္တယားနာရီကို ဆိုသည်။— အံ ဋီ-၂၊ ၂ ၄၇။]

အနုယောဂဒါနပွဲကာရအဖွင့်

၁၆၁။ ကေသာ လောကဓာတုယာတိ - ကား၊ ဒသ သဟဿီ လောကဓာတုယာ — တသောင်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကြာဝဠာ၌၊ (ဥပပဉ္စယျုံ - ,ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဟိ-ခဲ့၊ ခေတ္တာနိ - ခေတ်တို့သည်၊ တီဏိ — သုံးပါးတို့တည်း၊ ဇာတိခေတ္တံ-ဇာတိခေတ်လည်းကောင်း၊ အာဏာခေတ္တံ-လည်းကောင်း၊ ဝိသယခေတ္တံ-လည်းကောင်းတည်း၊ တတ္ထ-ထိုသုံးပါးသော ခေတ်တို့တွင်၊ ဒသ သဟဿီ လောကဓာတု - သည်၊ ဇာတိခေတ္တံနာမ — ဇာတိခေတ်မည်၏၊ ဝါ-ဘုရားအလောင်း၏ ဖွားမြင်တော်မူရာ ခေတ်မည်၏၊ ဟိ - မှန်၏၊ သာ — ထိုတသောင်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကြာဝဠာသည်၊ တထာဂတဿ — ၏၊ [ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ စသော သုံးပုဒ်၌ စပ်၊] ဝါ - ဘုရားလောင်း၏၊ မာတုကုစ္ဆိ သို့ — မယ်တော်ဝမ်းသို့၊ သြက္ကမနကာလေ—သက်ဝင်ရာ အခါ၌လည်းကောင်း၊

ဒသ သဟဿီ လောကဓာတု။ ။ကေသာ လောကဓာတုယာ အရ ၅ စကြာဝဠာ တခုကိုသာ ယူမည်ဖိုး၍ "ဒသသဟဿလောကဓာတု" ဟု ဖွင့်သည်၊ ၅ စကြာဝဠာသာမက ၅ စကြာဝဠာကို ဝန်းရံ၍ တည်နေကြသော စကြာဝဠာတသောင်းကို ယူပါ၊ မှန်၏- ဇာတိခေတ်၏ အဖြစ်ဖြင့် ထို စကြာဝဠာတသောင်းကို တပေါင်းတည်း ပေါင်းယူ၍ "ကေသာ လောကဓာတုယာ" ဟု ဟောတော်မူထားသည်။ [ဒသ သဟဿံ+ပမာဏံ+ ယတ္ထာတိ— ဒသသဟဿီ၊ ပရိမာဏအနက်၌ ဏပစ္စည်း၊ ဇုတ္တိဇောတက ၅ ပစ္စည်း၊ လောကဓာတုနှင့် ကမ္မဓာရည်း တွဲပါ၊ သမာသ်အလယ် ရသပြု၍ "ဒသသဟဿီလောကဓာတုယာ" ဟု ရှိသည်။]

မှတ်ချက်။ ။ ထို စကြာဝဠာတသောင်း၏ ဇာတိခေတ် ဖြစ်ခြင်းသည် ဓမ္မတာ (ထုံးစံ) တည်း၊ ပရိဂ္ဂဟ (အနီးအနား စကြာဝဠာများကိုသိမ်းယူထားခြင်း) ဟုလည်းကေစိတို့ ဆိုကြ၏၊ ဘုရားအားလုံး၏ပင် ဇာတိခေတ်သည် စကြာဝဠာအတွင်းရှိ နတ်ပြည်ဖွဲ့များသာ တရားထူးရကြ၏ ဟု ဋီကာ၌ ဝေဒန္တီဝါဒရှိသည်။

ဇာတိခေတ္တံ ။ ။ ဇာယတိ ဣတ္ထောတိ ဇာတိ— ဖွားမြင်တော်မူရာ စကြာဝဠာ၊ ဇာတိစ+သာ+ခေတ္တံ စာတိ ဇာတိခေတ္တံ=ဖွားမြင်တော်မူရာခေတ်ဟု ဣတိပါ။ [ပဂ်မ္ဘုနဒေဝတ္ထေပသက်မနာဒိနာ (မြေလှုပ်ခြင်း, နတ်ပြည်ဖွဲ့များ ဘုရားရှင်ထံ ချဉ်းကပ်ခြင်းစသည်အားဖြင့်၊) ဇာတစတ္တံဝါ ဣဒေန သမာနယောဂကွမဇ္ဇာနံ (အတူယှဉ်ခြင်း၌ ခန့်သော—အတူဖြစ်ထိုက်သော အရပ်) ဇာတိခေတ္တံ။] သရသေနေ (မိမိ၏ သဘောအားဖြင့်ပင်) အာဏာပဝတ္တနဋ္ဌာနံ အာဏာခေတ္တံ။ [အာဏာယ+ပဝတ္တနံ ခေတ္တံ အာဏာခေတ္တံ-ဟု ပြု၊ ပဝတ္တနပုဒ်ကို ချေ။] ဗုဒ္ဓဘာဝသ ဝိသယဘူတံ ဌာနံ ဝိသယခေတ္တံ။ [ဝိသယဘူတံ+ခေတ္တံ ဟု ပြု။]

မာတုကုစ္ဆိံ စသည်။ ။ဤအခါ ခြောက်မျိုးကိုသာ ယူထားခြင်းသည် နိဒဿနမတ္တ (နမူနာ ညွှန်ပြရုံမျှ) ဖြစ်၏၊ မဟာတိနိဟာရ (မိမိစိတ်ကို မြတ်သော သမ္ပတ္တိ ဥာဏ်သို့ ရှေးရှုဆောင်ဖျောင်း ဆုတောင်းရာ၊) ဘုရားဆုပန်ရာ အခါစသည်တို့၌

နိက္ခမနကာလေ - အမိဝမ်းမှ ဖွားမြင်တော်မူရာ အခါ၌လည်းကောင်း၊ သမ္ဗောဓိကာလေ - သစ္စာလေးပါးကို သိတော်မူရာ အခါ၌လည်းကောင်း၊ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ— ဓမ္မစက္ကြာကို ဖြစ်စေတော်မူရာ အခါ၌လည်းကောင်း၊ အာယုသင်္ခါရောဿဇ္ဇနေ - အာယုသင်္ခါရကို လွှတ်တော်မူရာ အခါ၌လည်းကောင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာနေစ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံခဲတော်မူရာ အခါ၌လည်းကောင်း၊ ကမ္မတိ-တုန်လှုပ်ရ၏။

ပန — အဖိုတပါးကား၊ ကောဋိသတ သဟဿ စက္ကဝါဠံ - ကုဋေတသိန်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော စက္ကဝဠာသည်၊ အာဏာခေတ္တံနာမ — အာဏာခေတ်မည်၏၊ ဝါ — ပရိတ် အာဏာတော်၏ ပျံ့နှံ့ရာ ခေတ်မည်၏၊ ဟိ - မှန်၏၊ အာဌာနာဌိယ မောရပရိတ္တ ဓဇဂ္ဂပရိတ္တ ရတနပရိတ္တာဒိနံ - အာဌာနာဌိယသုတ်, မောရပရိတ်, ဓဇဂ္ဂပရိတ်, ရတနပရိတ် အစရှိသည်တို့၏၊ အာဏာ — အာဏာသည် (အရှိန်အာဝါ အမိန့်အာဏာသည်)၊ တ္ထေ - ဤ ကုဋေတသိန်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော စက္ကဝဠာ၌၊ ဝတ္တတိ— ဖြစ်၏၊ (ပျံ့နှံ့၏)။

ပန — ကား၊ ဝိသယ ခေတ္တဿ - ဝိသယခေတ်၏၊ ဝါ - ဉာဏ်တော်၏ အရာဖြစ်သောခေတ်၏၊ ပရိမာဏံ-အတိုင်း အရှည်သည်၊(အတိုင်းအတာသည်) နတ္ထိ၊ ဟိ — မှန်၏၊ ဗုဒ္ဓါနံ - တို့၏၊ (အဝိသယောနာမ ၌စပ်)၊ ဉာဏံ — ဉာဏ်တော်သည်၊ ယာဝတကံ-အကြင်မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိ၏၊ တာဝတကံ- ထို ဉာဏ်တော် အတိုင်းအရှည် ရှိသလောက်၊ ဥ ယျံ — သိထိုက်သော တရား သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဥ ယျံ-သည်၊ ယာဝတကံ - ၏၊ တာဝတကံ — ထို ဥ ယျ

လည်း စက္ကြာဝဠာတသောင်း တုန်လှုပ်၏ ဟု ဋီကာဆို၏၊ အံ၊ ၃၊ ၁၂၊ ၁၃၃-သုတ်တော်လာ မြေလှုပ်ခြင်း၏အကြောင်းများတွင် ဘုရားရှင်နှင့်ဆိုင်သော အကြောင်းခြောက်မျိုးကို ယူ၍ ဆိုသားဟန် တူသည်၊ [မြေလှုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းများကို ထို သုတ် ၌, ဋီ-တို့၌ ရှုပါ။]

အာဏာ ဝတ္တတိ ॥ ॥ အာဌာနာဌိယသုတ်တော် စသည်တို့၏ အာဏာ ပျံ့နှံ့ ဟူရာ၌ ထိုစက္ကြာဝဠာ ကုဋေတသိန်း၌ နေကြသော နတ်မြတ်ဗြဟ္မာတို့က ထိုတရားတော်ကို လေးလေးစားစား ဦးထိပ်ထားလျက် လက်ခံကြသောကြောင့် ထိုသို့ ပျံ့နှံ့သည်၊ ထိုသို့ ပျံ့နှံ့သည်မှာလည်း ဘုရားရှင်တို့၏ အာနုဘော်ကြောင့်သာ ဖြစ်၏၊ အလိုဆန္ဒတော်ကြောင့် မဟုတ်၊ မှန်၏- ယာဝတာ ပန အာကခ်ေယျ (အလိုရှိသလောက် အသံတော်ဖြင့် ကြားသိစေနိုင်၏) ဟု အံ၊ ၁၊ ၂ ၂ ၉၊ ပါဠိတော်ရှိသောကြောင့် ထို ကုဋေတသိန်း ထက် ပိုလွန်၍လည်း အာဏာတော် ပျံ့နှံ့စေနိုင်သည်။

ဥ ယျံ ॥ ॥ ဉာတမ္ဘဏ္ဍို ဥ ယျံ၊ [ဉာ+ဏျ။] ဥ ယျတရားသည် အဝိုင်းအခြား မရှိအောင် များသော်လည်း တရားကိုယ်အားဖြင့် ငါးမျိုးသာ ရှိ၏၊ ထို ငါးမျိုးကား - သင်္ခါရ,ဝိကာရ, လက္ခဏ,နိဗ္ဗာန်, ပညတ်တည်း၊ ဝိကာရဟူသည် “ရူပသ္မ လဟုတာ

တရား အတိုင်းအရှည် ရှိသလောက်၊ ဥဏ္ဏ- သည်၊ (အတ္တို)၊ ဧဒေယျ—သိထိုက်သော တရားသည်၊ ဥဏ္ဏ ပရိယန္တိကံ -ဥဏ္ဏတော်ဟူသော အဆုံး အပိုင်းအခြား ရှိ၏၊ ဥဏ္ဏ - သိတတ်သော ဥဏ္ဏထော်သည်၊ ဧဒေယျပရိယန္တိကံ - သိထိုက်သော တရားဟူသော အဆုံး အပိုင်းအခြား ရှိ၏၊ ဣတိ - သို့၊ ဝစနတော - ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊အဝိသယောနာမ-အရာမဟုတ်သည်မည်သည်၊ နတ္ထိ-ရှိတော်မမူ။

ပန — ဆက်၊ တီသု - ကုန်သော၊ ဣမေသု ခေတ္တေသု ဤခေတ်တို့တွင်၊ ဣမံ စက္ကဝါဠံ—ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အညသ္မိံ -ဤ စကြဝဠာမှ အခြားသော၊ စက္ကဝါဠေ—၌၊ ဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ပွင့်တော်မူကုန်၏၊ ဣတိ—သို့၊ သုတ္တံ - ပါဠိတော်သည်၊ နတ္ထိ - မရှိ၊ ပန — အနေယကား၊ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ - ပွင့်တော်မမူကုန်၊ ဣတိ—သို့၊(သုတ္တ)သည်၊ အတ္ထိ[ထိုစကားကို အကျယ်ချဲ့လို၍ "တီဏိ ပိဋကာနိ" စသည်မိန့်။] ပိဋကာနိ-ပိဋကတို့သည်၊တိဏိ-သုံးပုံတို့တည်း၊ ဝိနယပိဋကံ- ဝိနယပိဋက လည်းကောင်း၊ သုတ္တန္တပိဋကံ — လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မပိဋကံ —

မုဒုတာ ကမ္မညတာ ဝိညတ္တိ ဒွယံ ဝိကာရ ရူပံနာမ" အရေပင်တည်း၊ ထိုရှစ် ငါးပါးသည် သန်ဓိရတွင် တိုက်ရိုက် မပါဝင်သောကြောင့် ဧဒေယျတရား တပါးအဖြစ် သိုးခြားယူရသည်။

လက္ခဏာရှစ်လေးပါးလည်း "ရူပသဒ္ဒ ဥပစယော သန္တတိ ဇရတာ အနိစ္စတာ လက္ခဏာ ရူပံ နာမ"အရေပင်တည်း၊ ထိုလေးပါးလည်း သန်ဓိရတွင် တိုက်ရိုက်မပါဝင်၍ သီခြား ဧဒေယျတရား ဖြစ်ရသည်၊ နိမ္မာန်နှင့် ပညတ်တို့၏ သန်ဓိရတွင် မပါဝင်ပုံမှာ ထင်ရှားပြီ၊ ထိုဝိကာရ လက္ခဏာ နိမ္မာန် ပညတ်တို့မှကြွင်းသော ရှစ်နာမ် အားလုံးကို "သန်ဓိရ" ဟု ခေါ်၏၊ ထို ငါးမျိုးဖြင့် သိမ်းယူလျှင် သိဖွယ်အားလုံးစုံတော့၏၊ ထို့ကြောင့် "ဧဒေယျဓမ်တရားငါးပါး"ဟု ပြောလေ့ရှိကြသည်။ [သန်ဓိရ ဧဒေယျာနိ အသေသိတာနိတိ သန်ဓိရ ဝိကာရ လက္ခဏာ နိမ္မာန ပညတ္တိ သန်ဓိတ ဧဒေယျာနိ အသေသတော ဇာနိတ္မာ၊ — ဇိနာလင်္ကာရ ဋီကာ၊ အသာဓာရဏာ ဉာဏဝဏ္ဏနာ (၂၃) ဂါထာ အဖွင့်။]

နုပ္ပဇ္ဇန္တိတိ ပန အတ္ထိ။ ။"ဤစကြာဝဠာမှတပါး အခြား စကြာဝဠာ၌ ဘုရားမပွင့်"ဟု ပြသော သုတ်တော်ရှိ၏ ဟူသော စကားနှင့်စပ်၍ ဋီကာ၌ ဤသို့ ထုတ်ပြထား၏၊ "နှ ဇမ အာစရိယော အတ္ထိ, သဒိသော ဇမ နုဝိဇ္ဇတိ = ငါဘုရားမှာ လောကတွင်ရှာ ဆရာမရှိ,ငါဘုရားနှင့်တန်းတူသူမရှိ(ဝိ၊ ၃၊ ၁၂) ဟူသောစကားတော်ကို ဤ စကြာဝဠာ၌တည်၍ မုဒ္ဓမြတ်စွာမိန့်တော်မူခဲ့၏။ [ဗောဓိပင်မှ မိဂဒါဝုန်တောသို့ ကြွလာတော်မူရာ ဂယာရွာနှင့် ဗောဓိပင်အကြား လမ်းခရီး၌ ဥပကအား မိန့်တော်မူခဲ့သည်။]

ဤပါဠိတော်။ ။ဤပါထိကဝဂ္ဂ သမ္မသာဒနီယ သုတ်တော်၌လည်း "ကိုပနာ ဝုသော သာရိပုတ္တ အဇ္ဇေတရှိ အညော သမဏောဝါ ဗြာဟ္မဏောဝါ ဘဂဝတာ သမသမော သမ္ဗောဓိယံ = ငါ့ရှင် သာရိပုတ္တရာ ယခုအခါ၌ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်

လည်းကောင်းတည်း၊ သင်္ဂီတိယော - သံဂါယနာ တို့သည်၊ [နောက် ဤတိ ပါသည်။] မဟာကဿပတ္ထေရဿ- အရှင်မဟာကဿပထေရ်၏၊ သင်္ဂီတိ-သံဂါ ယနာ လည်းကောင်း၊ ယသတ္ထေရဿ— ၏၊ သင်္ဂီတိ- လည်းကောင်း၊ မောဂ္ဂလိ ပုတ္တတိဿတ္ထေရဿ-၏၊ သင်္ဂီတိ-လည်းကောင်း၊ ဤတိ—သို့၊ တိယော-သုံးတန် တို့တည်း၊ တိယော-ကုန်သော၊ ဤမာ သင်္ဂီတိယော- တို့သို့၊ အာရဒ္ဓေ-တင်အပ် သော၊ တေ ပိဋကေ - ပိဋကသုံးပုံ ဟူသော၊ ဗုဒ္ဓဝစနေ - ဘုရားစကားတော်၌၊ ဤမံ စက္ကဝါဠံ— ကို၊ မုဏ္ဍိတ္ဌာ-လှတ်၍၊ အညတ္ထ - အခြား စကြာဝဠာ၌၊ ဗုဒ္ဓါ- တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ - ကုန်၏၊ ဤတိ - ဤသို့၊ သုတ္တံ — သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန - ကား၊ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ - ကုန်၊ ဤတိ— သို့၊ (သုတ္တံ) အဂ္ဂိ။

အပုဗ္ဗံ အစရိမန္တိ-ကား၊ အပုရေ-ရှေးကာလလည်းမဟုတ်၊ အပစ္ဆာ-နောက် ကာလလည်းမဟုတ်၊ကေတော-တပြိုင်နက်၊ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ-ပွင့်တော်မမူကုန်၊ပုရေဝါ- ရှေ့၌သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆာ ဝါ- နောက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ— ကုန်၏၊ ဤတိ ဝုတ္တံ ဟောဘိ၊ တတ္ထ-ထို အပုဗ္ဗံ အစရိမံဟူသော ပါဋ်၌၊ ဗောဓိ ပလ္လင်္ကော်-၌၊ ဗောဓိ -သစ္စာလေးပါးကို သိသော ဉာဏ်သို့၊ အပတ္တာ-မရောက်

သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်အရာတွင် ငါဘုရားရှင် ထပ်တူထပ်မျှ တန်းတူသော အခြားသမ္ဘာ ဗြာဟ္မဏ ရှိသလား"ဟု မေးလျှင်၊ "အဟံ ဘန္တေ နောတိ ဝဒေယျံ=တပည့်တော်က မရှိပါ အရှင်ဘုရားဟု ဖြေလျှောက်ပါမည်"ဟု ဘုရားရှင်အား ဖြေလျှောက်ထား၍ (ထိုသို့ ဖြေလျှောက်ထားနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြဖို့ရာ) " အဌာနမေတံ အနဝကာသော၊ ယံ ကေဿစိ ဣသိဝါ ဣသိဝါ ဒ္ဒေ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ အဘဝေယ္ယုံ၊ ဣဒံ ဌာနံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။— (မ၊ ၃၊ ၁၁၀၊ အုံ၊ ၁၊ ၂ ၉၊ အာဘိ၊ ၂၊ ၃၅၀။)

" တမ်းသောင်းသော စကြာဝဠာ၌ နှစ်ဆူသောဘုရားရှင်တို့ ပွင့်တော်မူခြင်း၏ အကြောင်း အခွင့်အလမ်း မရှိနိုင်" ဟူသောသုတ်တော်ကို ဓမ္မသေနာပတိကလည်း မိန့်တော်မူခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်နှင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာ နှစ်ပါးလုံးကပင် ဗုဒ္ဓဒေဝတ်ဖြစ်သော ဤစကြာဝဠာကို ချန်ထား၍ အခြား စကြာဝဠာ၌ ဘုရားရှင်များ မပွင့် ဟု မိန့်ခြင်းမူပြီး ဖြစ်၏၊ ဤသို့ အဌကထာဆရာ ဆိုလိုသည် ဟု ဋီကာတို့ ဖော်ကျက်ချသည်။ [ဤဋီကာနှင့် ဝိဘင်၊ မူလ၊ ဋီ၊ ၂ ၀ ဂ, ၂ ၀ ၉ ကြည့်ပါ။]

အပုဗ္ဗံ အစရိမံ။ ။အပုဗ္ဗကို "အပုရေ"ဟုလည်းဖော်ကောင်း, အစရိမံကို "အပစ္ဆာ" ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ ထိုတွင် ပုဗ္ဗအရ ပဋိသန္ဓေယူရာအခါမှ အတိတ်ဖြစ်သော ရှေးကို ယူပါ၊ စရိမ-အရ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးရာကာလမှ နောက်ဖြစ်သော အနာဂတ် ကို ယူပါ၊ ဧကတ္တောကို "သဟ(တပြိုင်နက်) ၊ ဧကသ္မိ" ကာလေ (တချိန်တည်း)" ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ ထို " တချိန်တည်း " ဟူသည်လည်း ပဋိသန္ဓေယူရာ အခါမှစ၍ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်အထိ အချိန်အတွင်းကို ဆိုလိုသည်။

တတ္ထ ဗောဓိပလ္လင်္ကော်။ ။ အပုဗ္ဗ အစရိမနှင့်စပ်၍ နောက်ဆုံးဘဝ ပဋိသန္ဓေ ဇနတော်မူရာအခါမှစ၍ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် ကာလကို ပိုင်းခြားပြလို၍ "တတ္ထ

မှု၍(မရောက်မချင်း)၊ နဥ္ဇဟိသောမိ - ဤနေရာမှ မထတော့အုံ့၊ ဣတိ ဤသို့ ဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၍၊ နိသိန္နော ကာလတော - ထိုင်တော်မူရာ အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ယာဝ - အကြင်မျှလောက်၊ မာတုကုစ္ဆိသိ - မယ်တော်ဝမ်းတိုက်၌၊ ပဋိသန္ဓိ ဂဟဏံ-ပဋိသန္ဓေကို ယူတော်မူခြင်းသည်၊ ဝါ-ပဋိသန္ဓေကို ယူတော်မူရာ အခါ သည်၊(အတ္ထိ)၊ တာဝ-ထိုမျှလောက် တိုင်အောင် (ထိုဗောဓိပလ္လင်၌ ထိုင်တော် မူရာ အခါမှစ၍ ပဋိသန္ဓေယူရာ အခါတိုင်အောင်) ပုဗ္ဗေတိ-ပုဗ္ဗေဟူ၍၊ နဝေဒိ တဗ္ဗံ-မသိထိုက်သေး၊[ဤမျှသာ မကသေး, နောက်ကျန်သေးသည်— ဟူလို။]

ဟိ-မှန်၏၊ ဗောဓိသတ္တသော-၏၊ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေ-ပဋိသန္ဓေကို ယူတော်မူရာ အခါ၌၊ ဒသသဟဿီ စက္ကဝါဠကမ္ပနေနေ ဝ—တသောင်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကြာဝဠာ၏ တုန်လှုပ်ခြင်းဖြင့်ပင်၊ ခေတ္တေ ပရိဠဟော-ဇာတိခေတ်ကို ပိုင်းခြား ယူခြင်းကို၊ ကတော - ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ [ကတောဿ ကတ္တာကို ဥပဓိမာနေန ဗောဓိသတ္တေနဟု ဋီကာထည့်၏၊ ပဋိသန္ဓေနေလာသော ဘုရား**အ**လောင်းတော် က ပြုတော်မူအပ်ပြီ—ဟူလို။] အညသ — အခြားသော၊ ဗုဒ္ဓဿ - ၏၊ ဥပ္ပတ္တိ— ပဋ္ဌာန်တော်မူခြင်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ နိဝါရိတာ-တားမြစ်အပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ [ဤစကားဖြင့် ပုဗ္ဗေအရကို ပြသည်။]

စ- ဆက်၊ ပရိနိဗ္ဗာနတော - ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရာ အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ- ၍၊ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ သာသပမတ္တာပိ-မှန်ညင်းစေ့ အတိုင်းအရှည်ရှိသည် လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓာတုယော-ဓာတ်တော်တို့သည်၊ တိဋ္ဌန္တိ- တည်ရှိကုန်၏၊ တာဝ- ထိုဓာတ်တော်တို့ တည်ရှိသမျှကာလပတ်လုံး၊ ပစ္ဆာတိ- ပစ္ဆာဟူ၍၊ နဝေဒိတဗ္ဗံ-မသိထိုက်သေး၊ [ဓာတ်တော်တို့ တည်ရှိနေလျှင် သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားရှင်တို့ တည်ရှိနေသည်ဟုပင် ဆိုထိုက်ကြောင်းကို ပြလို၍ "ဓာတူသု ဟိ" စသည်မိန့်။] ဟိ- မှန်၏၊ ဓာတူသု - တို့သည်၊ ဋ္ဌိတာသု - တည်ရှိကုန်လသော်၊ ဗုဒ္ဓါပိ- တို့သည်လည်း၊ ဋ္ဌိတာဝ- ကုန်သည်သာ၊ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ (ဓာတ်တော်တို့ တည်ရှိကုန်လသော် ဘုရားရှင်တို့၏လည်း တည်ရှိကုန်သည်၏

ဗောဓိပလ္လင်္ကေ"စသည်မိန့်၊ အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌကထာအတိုင်းသိပါ၊ "နိသိန္နော ကာလ တော ပဋ္ဌာယ ယာဝ မာတုကုစ္ဆိသိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ" ဟု ပဋိလောမအစဉ်အားဖြင့် ဆိုထားသည်။ [ဧသော ပန ကာလော ကထံ ပရိစ္ဆိန္နောတိ၊ စရိမဘဝေ (နောက်ဆုံး ဘဝ၌) ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနန္တိ ဒဠ္ဌသဒ္ဒေါ "တတ္ထ ဗောဓိပလ္လင်္ကေ"တိ အာဒိမာဟ၊— ဋီကာ။]

ခေတ္တပရိဠဟော ကတော။ ။[အဋ္ဌကထာ၌ ကတောနောင် ဝေမပါ၊ ဋီကာ၌ ပါသည်။] ခေတ္တပရိဠဟော ကတောဝ ဟောတိ "ဣဒံ (ဤ စကြာဝဠာတသောင်း သည်၊) ဗုဒ္ဓါနံ ဇာတိခေတ္တ"န္တိ၊ ဧကနေ ပန ပရိဠဟော ကတော၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန ဗောဓိ သတ္တေန၊—ဋီကာ။

အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဇော်ဇန္တရေ - ဤကာလအတွင်း၌၊ (ဘုရားအလောင်း၏ နောက်ဆုံးဘဝ ပဋိသန္ဓေနေသည်မှစ၍ ဓာတ်တော်တို့တည်ရှိရာ ဤကာလ အတွင်း၌)၊ အညဿ-သော၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ ဥပ္ပတ္တိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ နိ ဝါရိတာ ဝ-တားမြစ်အပ်သည်သာ၊ ဟောတိ၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ (တနည်း) ပန-တားမြစ် အပ်ရာ ကာလအဖို့မှ မတားမြစ်အပ်ရာကာလ အဖို့တပါးကား၊ ဓာတု ပရိနိဗ္ဗာ နေ- ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်သည်၊ ဇာတေ- ဖြစ်ပြီးလသော်၊ အညဿ-သော၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ ဥပ္ပတ္တိ-ကို၊ နိ ဝါရိတာ- အပ်။ [ဤစကားဖြင့် ပစ္ဆာ၏အရကို ပြသည်။]

တိပိဋက အန္တရဝေါနအဖွင့်

အန္တရဝေါနာနိနာမ-ကွယ်ခြင်းတို့မည်သည်၊ ပရိယတ္တိအန္တရဝေါနံ-ပရိယတ်၏ ကွယ်ခြင်း လည်းကောင်း၊ ပဋိဝေဓအန္တရဝေါနံ - ပဋိဝေဓ၏ ကွယ်ခြင်းလည်း ကောင်း၊ ပဋိပတ္တိအန္တရဝေါနံ - ပဋိပတ်၏ ကွယ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဏိ-တို့တည်း၊ တတ္ထ-ထို သုံးပါးသော အန္တရဝေါနတို့တွင်၊ ပရိယတ္တိတိ-ကား၊ တိဏိ-ကုန်သော၊ ပိဋကာနိ-တို့တည်း၊ ပဋိဝေဓောတိ-ကား၊ သစ္စပဋိဝေဓော— သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍သိသော မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တည်း၊ [စျာန်တရား မျှားလည်း ပဋိဝေဓပင် ဖြစ်၏၊ သို့ရာတွင် သစ္စပဋိဝေဓောဟု ဆိုသောကြောင့် ပဋိဝေဓအရ မဂ်ဖိုလ်ကိုသာ ယူထားသည်။] ပဋိပတ္တိတိ-ကား၊ ပဋိပဒါ-သစ္စာ လေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိကြောင်း သိလစသော အကျင့်တည်း။

ဇော်ဇန္တရေ။ ။ဇော်ဇန္တရေတိ စရိမဘဝေ ဗောဓိသတ္တသ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ ဓာတု ပရိနိဗ္ဗာနန္တိ ဒုမေဟိ ဒ်ိဟိ ပရိန္ဒိန္နေ (ပိုင်းခြားအပ်သော) တေသို့ အန္တရေ (ဤ ကာလ အတွင်း၌) ၊—ဋီကာ။

တိဏိ အန္တရဝေါနာနိ။ ။ "ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန် ဖြစ်ပြီးသောအခါ အခြား ဘုရား ရှင်၏ ဖြစ်ခွင့်ကို မတားမြစ်အပ်"ဟု ဆိုပြီး၍ ထို မတားမြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကိုပြလိုရှိ "တိဏိ ဟိ" စသည်မိန့်။ [တိဏိနောင် ဋီကာ၌ "ဟိ" ပါ၏၊ ရှေးနိဿယ၌လည်း ပါသည်၊ အဘိ၊ ၌၊ ၎ ၌လည်း ပါသည်၊ "ဟိ-ချဲ့ဦးမည်"ဟု ပေးပါ။]

ဋီကာ။ ။"နနိ ဝါရိတာ"တိ ဝတ္တာ တတ္ထ (ထိုစကားရပ်၌) ကာရဏံ ဒသေတုံ "တိဏိ ဟိ" တိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊ ပဋိပတ္တိ အန္တရဝေါနေန သာသနဿ ဩသတ္တိတတ္တာ (ဆုတ်နှစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) အပရဿ ဥပ္ပတ္တိ လဒ္ဓါဝသရာ (ရအပ်သောအခွင့် ရှိသည်) ဟောတိ၊ ပဋိပဒါတိ ပဋိဝေဓာဝဟာ (ပဋိဝေ့ဓကို ခေါင်းဆောင်သော) ပုဗ္ဗ ဘာဂ ပဋိပဒါ (ရှေးအဖို့က ကျင့်အပ်သော သီလစသည်) ။

တတ္ထ· ထိ သုံးပါးတို့တွင်၊ ပဋိဝေဓေခေစ- သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိပတ္တိစ- သည်လည်းကောင်း၊ ဟောဒတိပိ- ရုံခါလည်းရှိ၏၊ နဟောတိပိ- ရုံခါလည်းမရှိ၊ ဟိ-ခ့ဲ၊ ကေသို့ ကာလေ-တခုသောအခါ၌၊ (တခါတုန်းက)၊ ပဋိဝေဓကရာ- ပဋိဝေဓကို ပြုတတ်ကုန်သော (မဂ်ဖိုလ်ရကုန်သော)၊ ဘိက္ခု - တို့သည်၊ ဗဟူ- များကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ သေဘိက္ခု- သည်၊ ပုထုဇ္ဇနော - တည်း၊ ဣတိ- သို့၊ အဂ်ုလိ - လက်ချောင်းကို၊ ပသာရေတ္မာ - ဆန့်၍၊ [အဂ်ုလိ ပသာရေတ္မာ- လက်ညှိုးထိုး၍။] ဒယော တမ္ဘော - ညွှန်ပြထိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣမသို့ ယေဝ ဒီပေ — ဤ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ပင်၊ [အခြားနိုင်ငံကို မဆိုထား ဤ သီဟိုဠ်ကျွန်း ၌ပင်-ဟူလို။] ကေဝါရံ-တကြိမ်တခါက၊ ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခု နာမ- ပုထုဇဉ်ရဟန်း မည်သည်၊ နဟောတိ - မရှိခဲ့၊ ပဋိပတ္တိပူရကာပိ - ပဋိပတ်ကိုဖြည့်ကျင့်သော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ ကဒါစိ-တရံတခါ၌၊ ဗဟူ ဟောန္တိ၊ ကဒါစိ- ၌၊ အပ္ပါ- နည်းကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ-သို့၊ ပဋိဝေဓေစ ပဋိပတ္တိစ၊ ဟောတိပိ-၏၊ နဟောတိပိ-မရှိ။

ပန - ထိုသို့ပင် ပဋိဝေဓ ပဋိပတ္တိတို့ ရုံခါရှိ၍ ရုံခါ မရှိပါသော်လည်း၊ [ရှေးနိုဿယ၌ "ပန- စင်စစ်ကား" ဟု ပေး၏။] သာသနဋ္ဌိတိယာ - သာသနာ တော် တည်ခြင်း၏၊ ပရိယတ္တိယေဝ-ပရိယတ်သည်သာ၊ ပမာဏံ-ပမာဏတည်း၊ ဟိ- ခ့ဲ၊ ပဏ္ဍိတော - ပညာရှိသောရဟန်းသည်၊ ဝေပိဠကံ - ပိဋကသုံးပုံကို (ပိဋကသုံးပုံတွင်ပါဝင်သော တရားတော်ကို)၊ သုတ္တာ - နာပြီး၍၊ [စာအုပ်မရှိ သေးသော ရှေးခေတ်က စာတက်သောအခါ ဆရာက နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ပြရ၏၊ ထိုသို့ ရွတ်ပြသည်ကို တပည့်က စိတ်စိုက်၍ နားထောင်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် "သုတ္တာ"ဟု ဆိုသည်။] ဒွေပိ—နှစ်ပါးသော ပဋိဝေဓ ပဋိပတ္တိတို့ကိုလည်း၊ ပူရေတိ- ပြည့်စေ နိုင်၏၊ ဝါ-ဖြည့်ကျင့်နိုင်၏။ [ထိုကို ဥပမာဖြင့် ညွှန်ပြလို၍ "ယထာ အမ္မာကံ" စသည်ကို မိန့်သည်။]

အမ္မာကံ-ငါတို့၏၊ ဗောဓိသတ္တော-သည်၊ အာဠာရယ-အာဠာရ ရသေ့၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ပဗ္ဗ၊ အဘိညာ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တ၊ သမာပတ္တိယော စ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗတ္တေတ္မာ-ဖြစ်စေပြီး၍၊ နေဝသညာနာသညာယတန သမာပတ္တိယာ-၏၊ ပရိကမ္မ-ပရိကမ်ကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊ သော-ထိုအာဠာရ ရသေ့

ယထာ အမ္မာကံ။ ။သာသနာတော် တည်တံ့ရန် ပရိယတ္တိ၏ ပမာဏဖြစ်ပုံကို ဘုရားအလောင်းကို ဥပမာအဖြစ် ညွှန်ပြလို၍ "ယထာ အမ္မာကံ" စသည်မိန့်၊ ထို ညွှန်ပြကြောင်း ဥပမာသည် ဟီနနိဒဿန (ဟီနဥပမာ) ဖြစ်၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း- သံသရာဝဋ္ဌဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း နိယျာနိကဓမ္မ၏ တည်တံ့ပုံကို ညွှန်ပြရာ၌ယ် အနိယျာနိကဓမ္မကို ပုံစံပြထားခြင်းကြောင့်တည်း။

သည်၊ နတ္ထာနာမိတိ—ငါမသိဟု၊ အာဟ - ပြောပြီ၊ တတော-ထိုသို့ ပြောခြင်း ကြောင့်(ထိုသို့ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်၏ ပရိကမ်ကို ငါမသိ ဟု ပြောခြင်းကြောင့်)၊ ဥဒကဿ-ဥဒကရသေ့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊အဓိဂတ ဓိသေသံ — ရအပ်ပြီးသော တရားထူးကို (မိမိ ရရှိထားအပ်သော အာကိဉ္စ ညာယတနစျာန် တိုင်အောင်သော တရားထူးကို)၊ သံသန္ဒိတ္တာ — နှိုးနှောချ၊ (သို့နှင်း တိုင်ပင်၍)၊ နေဝသညာနာသညာယတနဿ—စျာန်၏၊ ပရိကမ္မံ ပုစ္ဆိ၊ သော - ထို ဥဒကရသေ့သည်၊ အာစိက္ခိ - ပြောပြပြီ၊ တဿ—ထို ဥဒကရသေ့၏၊ ဝစနသာမနန္တရမေव-ဝကား၏ အခြားမဲ့၌ပင်၊ မဟာသတ္တော-ဘုရားအလောင်း သည်၊ တံ စျာနံ-ထို နေဝသညာနာသညာယတနံစျာန်ကို၊ သမ္မာဒေတိယထာ-ပြီးစီးစေသကဲ့သို့၊ ဝေမေဝ-ဤအတူပင်၊ ပညဝါ-ပညာရှိသော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ပရိယတ္တိ-ကို၊ သုတ္တာ-ရှိ၊ ဒွေပိ-နှစ်ပါးသော ပဋိဝေဓ ပဋိပတ္တိတို့ကိုလည်း၊ ပူရေတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပရိယတ္တိယာ-သည်၊ ဌိတာယ — တည်လသော်၊ သာသနံ-သည်၊ ဌိတံ—ဟောတိ။

ပန — ဆက်ဦးမည်၊ ယဒါ-အကြင် အခါ၌၊ သာ—ထို ပရိယတ်သည်၊ အန္တရ ဓာယတိ—ကွယ်ပျောက်၏၊ တဒါ-၌၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ(သုတ္တန္တဝိနယပိဋကတို့၏ ရှေးဦးစွာ)၊ အဘိဓမ္မပိဋကံ - သည်၊ နဿတိ - ပျောက်ပျက်၏၊ တတ္တ - ထို အဘိဓမ္မပိဋကဝယ်၌၊ ဝါ- ထို အဘိဓမ္မပိဋကတွင်၊ ပဌာနံ-ပဌာန်းပါဠိတော်သည်၊ သမ္ဘပဌမံ - အလုံးစုံသော အဘိဓမ္မပိဋကတို့၏ ရှေးဦးစွာ၊ အန္တရ ဓာယတိ—၏၊ အနုက္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့် (ပါဠိတော် အစဉ်ကိုဆိုသည်)၊ ပစ္ဆာ—နောက်ဆုံး၌၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ- ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်သည်၊ (အန္တရဓာယတိ)၊ တသ္မိံ — ထို အဘိဓမ္မပိဋကသည်၊ အန္တရဟိတေ- ကွယ်ပျောက်ပြီးလသော်၊ ဒ္ဝိသု—ကုန်သော၊ ပိဋကေသု— ပိဋကတို့သည်၊ (သုတ္တန္တပိဋက ဝိနယပိဋကတို့သည်) ဌိတေသု - တည်ကုန်လသော်၊ သာသနံ ဌိတမေဝ ဟောတိ။

ဧတ္ထ — ထို နှစ်ပါးသော ပိဋကတို့တွင်၊ သုတ္တန္တပိဋကေ - သည်၊ အန္တရ ဓာယဓာနေ — ကွယ်ပျောက်လသော်၊ [ကွယ်ပျောက်ဆဲ ဖြစ်၍ မာန ပစ္စည်းဖြင့် သုံးသည်။] ပဌမံ - စွာ၊ အဂ်ုတ္တရ နိကာယော - သည်၊ ကော ဒသကတော — ဧကာဒသက နိပါတ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယာဝ ဧကကာ-ဧကကနိပါတ်တိုင်အောင်၊ အန္တရဓာယတိ-၏၊ တဒနန္တရံ - ထိုအဂ်ုတ္တရ နိကာယ်၏ အခြားမဲ့၌၊ သံယုတ္တ

ဋီကာ ။ ။ ပရိယတ္တိ ပမာဏန္တိ ဝတ္တာ တမတ္ထံ ဗောဓိသတ္တံ နိဒဿနံ (ညွှန်ပြ ခြင်း ဥပမာကို) ကတ္တာ ဒသေတုံ ယထာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊ တယိဒံ ဟိနံ (ဥပမေယျ ထက် နိမ့်ကျသော) နိဒဿနံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ နိယျာနိက ဓမ္မသ ဟိ (မှန်၊) ဌိတိ ဒဿေသန္တော အနိယျာနိက ဓမ္မံ နိဒဿေသုတိ (အဋ္ဌကထာဆရာ ညွှန်ပြ၏။)

နိကာယော-သည်။ စက္ခုပေယျာလတော—စက္ခုပေယျာလသုတ်မှ၊ ပဌာယ-၍၊ ယာဝ ဩဃတရဏာ - ဩဃတရဏ သုတ်တိုင်အောင်၊ အန္တရဓာယတိ၊ တဒနန္တရံ—ထို သံယုတ္တနိကာယ်၏ အခြားမဲ့၌၊ မဇ္ဈိမ နိကာယော - သည်၊ ဣန္ဒြိယ ဘာဝနတော—ဣန္ဒြိယဘာဝနာသုတ်မှ၊ ပဌာယ—၍၊ ယာဝ မူလပရိယာယာ—မူလပရိယာယသုတ်တိုင်အောင်၊ အန္တရဓာယတိ၊ တဒနန္တရံ—ထိုမဇ္ဈိမနိကာယ်၏ အခြားမဲ့၌၊ ဒီဃနိကာယော-သည်၊ ဒသုတ္တရတော - ဒသုတ္တရသုတ်မှ၊ ပဌာယ-၍၊ ယာဝ ဗြာဟ္မဏာလာ—တိုင်အောင်၊ အန္တရဓာယတိ။

[သုတ်တော်၏ အစိတ်ပိုင်းများ အနှည်းငယ်ကျန်နေသေးသော်လည်း သာသနာတော်ကို တည်တံ့အောင် မဆောင်နိုင်ပုံကို ပြလိုမှု "ကေသဝပိ" စသည်မိန့်။] ကေသဝ—တပုဒ်သော၊ (ဂါထာယ)ပိ-၏ လည်းကောင်း၊ ဒ္ဒိန္ဒ—ကုန်သော၊ ဂါထာနံပိ - တို့၏လည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆာ - ပုစ္ဆာသည်၊ အဒ္ဓါန် - ရှည်သောကာလသို့၊ ဂစ္ဆတိ - ရောက်နိုင်၏၊ [အမေးပုစ္ဆာ ဂါထာများ ကျန်ရှိနေနိုင်သေးသည် - ဟူလို]၊ သာသနံ — ကို၊ ဓာရေတုံ - ဆောင်ထားခြင်းငှါ၊ နသက္ကောတိ—မစွမ်းနိုင်၊ (ကာဝိယ — အဘယ်ပုစ္ဆာကဲ့သို့နည်း)၊ သဘိယ ပုစ္ဆာ (ဝိယ) - သဘိယပုစ္ဆာကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ အာဠဝက ပုစ္ဆာဝိယစ—အာဠဝကပုစ္ဆာ ကဲ့သို့ လည်းကောင်းတည်း၊ တော - ဤပုစ္ဆာတို့သည်၊ ကဿပ ဗုဒ္ဓ ကာလိကာ — ကဿပဘုရားရှင်၏ လက်ထက်တော်၌ ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္မာ)၊

ကဿပဗုဒ္ဓကာလိကာ။ ။သဘိယပုစ္ဆာသည် သုတ္တနိပါတ် မဟာဝဂ် သဘိယသုတ် (၃၅၅)၌ ပါသည်၊ အာဠဝကပုစ္ဆာသည် သုတ္တနိပါတ် ဥရဂဝဂ် (၃၈၅)၌ ပါသည်၊ ထိုပုစ္ဆာတို့သည် ပုစ္ဆာအဖြစ်ဖြင့်သာ သာသနာပေါ်၌ တည်ကြ၏၊ ဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူလာမှ ထို ဂါထာတို့၏ အဖြေကို သိကြရသည်၊ ထို့ကြောင့် ထို ပုစ္ဆာတို့ သက်သက် သာသနာတော်ကို တည်အောင် မဆောင်ထားနိုင်သဖြင့် " အန္တရာ သာသနံ ဓာရေတုံ နာသက္ခိံသု"ဟု ဆိုသည်။

လူ့လောကအား ကျေးဇူးများ။ ။သာသနာတော်ကို မဆောင်နိုင်သော်လည်း လူ့လောက၏ လမ်းမှန်ကို ညွှန်ပြသော ဂါထာများလည်း ရှိသေး၏၊ အသီတိနိပါတ် မဟာသုဘသောမ ဇာတ်၌ "သဒ္ဓိ ဓေရဝ သမာသေထ"စသော ဂါထာလေးပုဒ်သည် ကဿပဘုရားရှင် လက်ထက်တော်ကပင် ဖြစ်၏၊ ထို ဂါထာများကို အဆက်ဆက် ဆောင်ယူလာရာ မိမိတို့ ဘုရားအလောင်းတော် မဟာသုတသောမမင်း လက်ထက်တွင် နန္ဒပြာဟ္မဏက သုတသောမမင်းအား ဟောပြ၏၊ သုတသောမမင်းကလည်း တရားတပါးသော မင်းများကို ယဇ်နတ်ပူဇော်ဖို့ရန် ဖမ်းထားသော ပေါရိုဏာဒအား တဆင့် ဟောပြရာ ပေါရိုဏာဒ သံဝေဂရသဖြင့် တရားတပါးသော မင်းများ အသက်ချမ်းသာဖူးလေပြီ။

အန္တရာ-အကြား၌၊ (ကဿပဘုရားရှင်နှင့် ဤဂေါတမဘုရားရှင်တို့၏ အကြား၌)၊ သာသနံ — ကို၊ ဓာရေတုံ - ၄ ၊ နာသက္ခိ သု ကိရ - မစ္စမ်းနိုင်ကုန်သတဲ့ (မစ္စမ်းနိုင်ကြဘူးတဲ့)။

ပန-ကား၊ ဒ္ဒိသု—ကုန်သော၊ ပိဋကေသု—တို့သည်၊(အဘိဓမ္မပိဋက, သုတ္တန္တပိဋကတို့သည်၊) အန္တရဟိတေသုပိ-ကွယ်ပြီးပါကုန်သော်လည်း၊ ဝိနယပိဋကေ—သည်၊ ဋ္ဌိတေ-တည်လသော်၊ သာသနံ-သည်၊ တိဋ္ဌတိ-တည်၏၊ ပရိဝါရက္ခန္ဓကေသု—ပရိဝါရ, မဟာဝဂ္ဂခန္ဓက, စူဠဝဂ္ဂခန္ဓကတို့သည်၊ အန္တရဟိတေသု-ကွယ်ပြီးကုန်လသော်၊ ဥသတောဝိဘင်္ဂေ— ဥဘတောဝိဘင်းသည်၊ ဋ္ဌိတေ — သော်၊ (သာသနံ)ဋ္ဌိတမေव ဟောတိ၊ ဥဘတောဝိဘင်္ဂေ—သည်၊ အန္တရဟိတေ-ကွယ်ပြီးလသော်၊မာတိကာဃပိ-ဒွေမာတိကာသည်လည်း၊ ဋ္ဌိတာယ-တည်လသော်၊ (သာသနံ)ဋ္ဌိတမေव ဟောတိ၊ မာတိကာယ—သည်၊ အန္တရဟိတာယ—သော်၊ ပါတိမောက္ခပဋ္ဌာ ဥပသမ္ပဒါသု — နိဒါနုဒ္ဒေသဟူသော ပါတိမောက်, ရှင်ရဟန်းပြုနည်းတို့သည်၊ ဋ္ဌိတာသု—ကုန်လသော်၊ သာသနံ တိဋ္ဌတိ။

ပါတိမောက္ခ ပဋ္ဌာ ဥပသမ္ပဒါသု ။ ။ယော ပန ဘိက္ခုစသော သိက္ခာပုဒ်တော်များကို"မာတိကာ"ဟု လည်းကောင်း, "ပါတိမောက်" ဟု လည်းကောင်း ခေါ်၏၊ ဤနေရာ၌မူ"မာတိကာယ အန္တရဟိတာယ"ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် ပါတိမောက္ခမာဂ္ဂံအရ"နိဒါနုဒ္ဒေသ"ဟု ခေါ်သော ပါတိမောက်ကိုသာ ယူရတော့သည်၊ ထိုနိဒါနုဒ္ဒေသနှင့် ရှင်ပြုနည်း ရဟန်းပြုနည်း ဤသုံးမျိုးကျန်သေးလျှင် သာသနာ တည်ပါဦးသည်၊ မှန်၏— သာသနာ တည်ဖို့အရေးခဏ် ရဟန်းသာမဏေများသည် ပဝေနဖြစ်၏၊ ရဟန်းသာမဏေ ဖြစ်ရန်လည်း ရှင်ပြုနည်း ရဟန်းပြုနည်းများ ရှိရပေလိမ့်ဦးမည်၊ထို့ပြင် ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် ကျင့်ရမည့် အကျင့်ပဋိပတ်ကိုပြုသော ပါတိမောက်လည်း အနည်းဆုံး နိဒါနုဒ္ဒေသမျှလောက်ပင် ဖြစ်ဧစ ရှိရပေဦးမည်။

ဒုတိယ။ ။မာတိကာယ အန္တရဟိတာယာတိ"ဧယော ပန ဘိက္ခု"တိ အာဒိနယ ပုံဝတ္ထာယ သိက္ခာပဒပါဠိမာတိကာယ အန္တရဟိတာယ၊နိဒါနုဒ္ဒေသ သခ်ါတေ ပါတိမောက္ခေ, ပဋ္ဌာဥပသမ္ပဒါကမ္မေသုစ (ရှင်ပြုကြောင်းကံ, ရဟန်းပြုကြောင်းကံများ) [ဋ္ဌိတေသု ဟူသော အဋ္ဌကထာ-ဋ္ဌစပ်၊] သာသနံ တိဋ္ဌတိ။

တတိယ။ ။ ပါတိမောက္ခ ထင်ရှားရှိမှသာ ပဋ္ဌာ (ရှင်အဖြစ်) ဥပသမ္ပဒါ (ရဟန်းအဖြစ်) နှစ်ပါး ထင်ရှားရှိနိုင်၏၊ ထို့အတူ ထို နှစ်မျိုးရှိမှလည်း ပါတိမောက္ခ ရှိနိုင်၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း၊—ရှင်ရဟန်းမှ မရှိလျှင် " ပ + အတိ + မောက္ခ — အလွန်မြတ်သော သီလမရှိနိုင်သောကြောင့်တည်း။ [ပါဏာတိပါတ နာမည်ချင်းတူသော်လည်း စောင့်ထိန်းရသော သီလချင်း မတူပုံကို သတိပြုပါ။] ထို့ကြောင့် ပါတိမောက္ခ, ပဋ္ဌာ, ဥပသမ္ပဒါ သုံးမျိုးလုံးသည် သာသနာတည်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ "ပါတိမောက္ခ၊ပေ၊တိဋ္ဌတိ"ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသည်။[ယထာ ဝုါ ပါတိမောဇ္ဇေ ရေ့ရှေ့ဝေ

လိဂ် - အသွင်သည်၊ (ရဟန်းအသွင်, သာမဏေ အသွင်သည်)၊ အဒ္ဓါနံ - ရှည်သော ကာလသို့၊ ဂစ္ဆတိ—ရောက်နိုင်၏၊ ပန - ဆက်၊ သေတဝတ္ထ သမဏ ဝံသော - ဖြူသော အဝတ်ကို ဝတ်သော ရဟန်းတို့၏ အနွယ်သည်၊ ကဿပ

ပဗ္ဗဇ္ဇာ , ဥပသမ္မဒါစ၊ ဒေဝ သတိဒေ၀ တဒုဘယေ ပါတိမောက္ခံ , တဒုဘယာဘာ၀ေ ပါတိမောက္ခာဘာ၀တော၊ တသ္မာ ယယိဒံ တယံ (ထိုသုံးမျိုးအပေါင်း) သာသနသ ဒ္ဒိတိဟေတုတိ အာဟ—"ပါတိမောက္ခ၊ပေ၊တိဋ္ဌတီ"တိ၊-ဋီကာ။]

တနည်း။ ။ပါတိမောက်ဟူသည် ဥပသမ္မဒါခေါ် ရဟန်းအဖြစ် (ရဟန်းဘ၀) နှင့် ဆိုင်၏၊ အကြောင်းမှာ ထို ပါတိမောက်ကို ဥပသမ္မန္နမဟုတ်သူတို့ အလိုမရှိအပ် သောကြောင့်ဖြစ်၏၊ ["အလိုမရှိအပ်"ဟူရာ၌ သူတို့ရှုတ်၍ ဥပုသ်ပြုဖွယ်မလို ကျင့်ဖွယ် မလိုဟု ဆိုလို၏။] ရဟန်းအဖြစ်သည်လည်း ပဗ္ဗဇ္ဇာ (ရှင်အဖြစ်) နှင့် ဆက်သွယ် နေ၏၊ [အများအားဖြင့် သာမဏေရှိမှ ရဟန်းရှိနိုင်သည်ကို သတိပြု။] ထို့ကြောင့် ပါတိမောက္ခ၏ ပြည့်စုံမှု , ထိုပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဥပသမ္မဒါတို့၏ ပြည့်စုံမှု၊ ဤသုံးမျိုးစုံမှ သာသနာ တည်နိုင်သည်၊ [ယသ္မာ ဝါ ဥပသမ္မဒါဒိနံ ပါတိမောက္ခ အနုပသမ္မန္နဿ အနိဿိတတ္တာ၊ ဥပသမ္မဒါစ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒီနာ၊ တသ္မာ ပါတိမောက္ခေ, တံသိဒ္ဓိယာ သိဒ္ဓါသု ပဗ္ဗဇ္ဇုပသမ္မဒါသုစ သာသနံ တိဋ္ဌတိ။—ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ဤဋီကာက ပါတိမောက္ခ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဥပသမ္မဒါ သုံးမျိုးတွင် မည်သည့် အရာက သာ၍ အရေးကြီးသည်-ဟု ဖွင့်လိုရင်း မဟုတ်၊ သူ့နည်းနှင့်သူ သုံးမျိုးလုံးပင် အရေးကြီးကြောင်းကို ဖွင့်လိုရင်းဖြစ်၏၊ ထို့ပြင် နိဒါနုဒ္ဒေသခေါ် ပါတိမောက်လောက်သာ ကျန်လျှင် ရဟန်းသာမဏေများသည် "အဘယ်သီလကို ထိန်းရန် မည်သည့် သိက္ခာပုဒ်က ပြမည်နည်း"ဟု မေးစရာ ရှိ၏၊ သာမဏေများအတွက် ရှင်ပြုနည်းခ်ီ ဆယ်ပါးသီလ သိက္ခာပုဒ်ပါပြီ၊ ထို့ကြောင့် " ပစ္ဆိမကသ သီလဘေဒတော " ဟု ဆိုလိမ့်မည်၊ ရဟန်းတပါးသည် မာတိကာသိက္ခာပုဒ်အားလုံးကွယ်၍ စောင့်ထိန်းစရာ သီလ မရှိလျှင် သီလပျက်စရာ မလို၊ ယခုမူသြ၀ါဒခန်းလာ ပါရာဇိကလေးပါးရှိသော သဖြင့် ထို သီလပျက်သည်—ဟု စဉ်းစားမိပါသည်။

သာ၀ကေ။ ။တ၀ေတာ ပဌာယ၊ပေ၊ပါရာဇိကမတ္တမေ၀ တိဋ္ဌတိ၊ စတ္တာရိ ပါရာ ဇိကာနိ ရက္ခန္တာနံ ဘိက္ခူနံ သ၀ေတပိ သဟ၀ေသဟိ ဓရမာနေ ပဋိပတ္တိ အန္တရဟိတာ နာမ နဟောတိ၊ ပစ္ဆိမကသ ပန ဘိက္ခုနော သီလတေ၀ေန ၀ါ (ပါရာဇိက သီလ ပျက်) ဒိ၀ိတက္ခ၀ေယေန ၀ါ (အသက်ကုန်) အန္တရဟိတာ ဟောတိ။ — အံ — ၆၊ ၁၊ ၆၇၊ ၆၈။

သေကဝတ္ထသမဏ၀ံသော။ ။ " အ၀တ်ဖြူ၀တ်သော သမဏအနွယ်များ" ဟု ဆိုသဖြင့် သာသနာ့ပြင်ပအယူကို ယူသူများမဟုတ်ကြောင်း သိ၏၊ သူတို့သည် သာသနာကို မဆောင်နိုင်ကြသော်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ (သာသနိက) ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြ၏၊ ယခုကာလ ဖိုးသူတော် သီလရှင်များလည်း "သာသနာ့နွယ်ဝင်များ" ပင် ဖြစ်ကြသည်။

ဗုဒ္ဓကာလတော - ကဿပ ဘုရားရှင်၏ လက်ထက်တော် အခါမှ၊ ပဌာယ- ၍၊ သာသနံ ဓာရေတုံ၊ နာသကို-မစွမ်းနိုင်တော့၊ ပဋိသန္ဓိဒါ ပတ္တော်ဟိ-ပဋိသန္ဓိဒါ ပတ္တ ရဟန္တာတို့ဖြင့်၊(ပဋိသန္ဓေဒါဥာဏ်လေးပါးသို့ ရောက်သော ရဟန္တာတို့ဖြင့်) ဝဿ သဟဿံ - အနှစ်တထောင်သည်၊ အဋ္ဌာသိ - တည်ပြီ၊ ဆဋ္ဌာဘိညေဟိ - တို့ဖြင့်၊ (ခြောက်ပါးသော အဘိညာဉ်ရှိသော ရဟန္တာတို့ဖြင့်)၊ ဝဿ သဟဿံ (အဋ္ဌာသိ) ၊တေဝိဇ္ဇေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (ဝိဇ္ဇာသုံးပါးရှိသော ရဟန္တာတို့ဖြင့်)၊ ဝဿ သဟဿံ (အဋ္ဌာသိ)၊ သုက္ခဝိပဿကေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (စျာန်အဝေးမရောက်သဖြင့် ခြောက်ကပ်သော ဝိပဿနာရှိသော ရဟန္တာတို့ဖြင့်)၊ဝဿ သဟဿံ(အဋ္ဌာသိ) ပါတိမောက္ခေဟိ- ပါတိမောက္ခရဟန်းတို့ဖြင့် (ပါတိမောက်ကို ဆောင်သော ကျင့်သော ရဟန်းတို့ဖြင့်)၊ဝဿ သဟဿံ-အဋ္ဌာသိ၊[“ဌာဏတိ-တည်လိမ့်မည်” ဟု ရှိသင့်၏၊] ပန-ကား၊ ပစ္ဆိမကဿ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သစ္စပဋိ ဝေဓတော - သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိရာအခါမှလည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမ ကဿ – နောက်ဆုံးဖြစ်သော ရဟန်း၏၊ သီလဘေဒတော-သီလပျက်ရာအခါမှ လည်းကောင်း၊ ပဌာယ-၍၊ သာသနံ - သည်၊ ဩသက္ကိတံနာမ - အောက်သို့ လျှောသည် မည်သည်၊ ဝါ- ဆုတ်နှစ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ၊တဏှာ - ထို သာသနာ ကွယ်ရာအခါမှ၊ ပဌာယ - ၍၊ အညဿ-အခြားသော၊ ပုဗ္ဗဿ- ၏၊ ဥပဓိတို- ပွင့်တော်မူခြင်းကို၊ နနိ ဝါရိတာ— မတားမြစ်အပ်။

သာသနအန္တရဟိတ အဖွင့်

ပရိနိဗ္ဗာနာနိနာမ- ပရိနိဗ္ဗာန်တို့မည်သည်၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနံ- ကိလေသ ပရိနိဗ္ဗာန်လည်းကောင်း၊ (ကိုးလသာတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းလည်းကောင်း၊) ခန္ဓ ပရိနိဗ္ဗာနံ–လည်းကောင်း၊ (ဝန္ဓာတော်၏ ငြိမ်းအေးခြင်းလည်းကောင်း၊)ဓာတု ပရိနိဗ္ဗာနံ - လည်းကောင်း၊ (ဓာတ်တော်တို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်း လည်းကောင်း)၊ ဣတိ–သို့၊ တိဏိ- သုံးပါးတို့တည်း၊ တတ္ထ- ထို သုံးပါးသော ပရိနိဗ္ဗာန်တို့တွင်၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနံ-သည်၊ ဗောဓိပလ္လင်္ကေ-ဗောဓိပလ္လင်ခွံ၌ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနံ-သည်၊ကုသိနာရာယံ-ကုသိနာရုံမြို့၌၊(အဟောသိ)၊ဓာတုပရိနိဗ္ဗာ နံ-သည်၊ အနာဂတေ—နောင်အခါ၌၊ ဘဝိဿတိ–ဖြစ်လိမ့်မည်။

ဩသက္ကိတံနာမ။ ။ပဋိဝေဓနှင့် ပဋိပတ္တိသာသနာ ပျက်ပုံကို တပေါင်းတည်း ပြလို၍ “ ပစ္ဆိမကဿ ၊ပေ၊ ဩသက္ကိတံနာမ ဟောတိ ” ဟု ဆိုသည်၊ [ဩသက္ကိတ် နာမာတိ ပစ္ဆိမက ပဋိဝေဓ သီလဘေဒဒွယံ (နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော ရဟန်း၏ ပဋိ ဝေဓဉာဏ်, နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော ရဟန်း၏ သီလပျက်ခြင်း နှစ်ပါးအပေါင်းကို) ကေတော ကတ္ဝာ တတော ပရံ ဝိနဋ္ဌနာမ ဟောတိ၊ ပစ္ဆိမက ပဋိဝေဓတော ပရံ ပဋိဝေဓသာသနံ , ပစ္ဆိမကသီလဘေဒတော ပရံ ပဋိပတ္တိသာသနံ ဝိနဋ္ဌံ နာမ ဟောတိတိ အတ္ထော၊–ဋီကာ။]

[ထိုစကားကို အကျယ်ချဲ့လို၍ "သာသနသာ ကိရ" စသည်မိန့်။] ကိရ-ချဲ့ဦးမည်၊ သာသနသာ-၏၊ သြသက္ကနကာလေ—အောက်သို့ လျှောရုအခါ၌၊ ဝါ—ဆုတ်နစ်ရုအခါ၌၊ ဣမသ္မိं တမ္မပဏ္ဍိဒီပေ - ဤ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌၊ ဓာတုယော—ဓာတ်တော်တို့သည်၊ သန္ဓိပတိတာ-စုဝေး၍၊ မဟာစေတိယံ- မဟာစေတီတော်သို့၊ ဂမိဿန္တိ- ကြွတော်မူကြလိမ့်မည်၊ မဟာစေတိယတော- မှ၊ နာဂဒီပေ—နာဂကျွန်း၌၊ ရာဇာယတနစေတိယံ- ရာဇာယတနစေတီတော်သို့၊ (ဂမိဿန္တိ)၊ တတော-ထိုရာဇာရတနစေတီတော်မှ၊ မဟာဗောဓိပလ္လင်ံ- မဟာဗောဓိပလ္လင်သို့၊ ဂမိဿန္တိ၊ နာဂဘဝနတောပိ - နဂါးဘုံမှလည်းကောင်း၊ ဒေဝလောကတောပိ - နတ်ပြည်မှလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မလောကတောပိ - ဗြဟ္မာ့ပြည်မှလည်းကောင်း၊ ဓာတုယော— တို့သည်၊ မဟာဗောဓိပလ္လင်ံမေဝ- သို့သာ၊ ဂမိဿန္တိ၊ သာသပမတ္တာပိ- မုန်ညင်းစေ့ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဓာတု — ဓာတ်တော်သည်၊ အန္တရာ-မဟာဗောဓိပလ္လင်သို့ မရောက်မီ အကြား၌၊ နနသိ ဿတိ-ပျောက်ပျက်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ သဗ္ဗာ-ကုန်သော၊ ဓာတုယော—တို့သည်၊ မဟာဗောဓိပလ္လင်ေ - ၌၊ ရာသိဘူတာ - အစုဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သုဝဏ္ဏကရန္ဒေါဝိယ — ရွှေတုံးကဲ့သို့၊ ဧကဋ္ဌနာ - တခဲနက်တို့သည်၊ (တလုံးတခဲတည်း တို့သည်)၊ ဟုတ္တာ၊ ဆဗ္ဗဏ္ဏရဿ္မိယော - ခြောက်ပါးသော အဆင်းရှိသော ရောင်ခြည်တော်တို့ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေဿန္တိ-လွှတ်တော်မူကြလိမ့်မည်။

တိဏိ ပရိနိဗ္ဗာနာနိ။ ။ရှေ့၌ " သာသနဋ္ဌိတိယာ ပန ပရိယတ္တိ ပမာဏံ " ဟု ဆိုခဲ့၏၊ သာသနာတည်ခြင်း၌ ပရိယတ္တိသည် ပမာဏဖြစ်သည်မှာ မှန်၏၊ သို့ခေသော်လည်း ပရိယတ္တိချည်သက်သက် တည်အောင် မစွမ်းနိုင်၊ ကျင့်သူရှိမှ ဖြစ်၏၊ သို့ဖြစ်၍ ပဋိပတ္တိ မရှိလျှင် ပရိယတ္တိသည်၊ တည်ရာမရ၊ ထို့ကြောင့် ပဋိပတ္တိ ကွယ်ခြင်းသည် သာသနာတော်ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၏ စိသေသကာရဏာ (ထူးသောအကြောင်း) ဖြစ်ရကား "ပစ္ဆိမကာသ ပန သစ္စပဋိဝေဓတော, ပစ္ဆိမကာသ သီလဘေဒတော ပဌာယ သာသနံ သြသက္ကိတံ နာမ ဟောတိ"ဟု ဆိုခဲ့သည်၊ ထိုသာသနာတော် ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည် ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန် နောက်ဆုံးဖြစ်၏ဟု ပြလို၍ "တိဏိ ပရိနိဗ္ဗာနာနိ"စသည် မိန့်သည်။

ဋီကာ။ ။တေန (ပစ္ဆိမကာသ ပန သစ္စပဋိဝေဓတော စသော ပါဌ်ဖြင့်) [ဒသေတွာ ၌စပ်။] ကာမံ "သာသနဋ္ဌိတိယာ ပရိယတ္တိ ပမာဏ"ဟု ဝုတ္တံ (အကယ်၍ကား ဆိုအပ်ပါခဲ့၏)၊ ပရိယတ္တိ ပန ပဋိပတ္တိဓာတုကာတိ (ထိုသို့ ဆိုအပ်သော်လည်း ပရိယတ္တိသည် ပဋိပတ္တိ ဟူသောအကြောင်း ရှိ၏၊ သို့ဖြစ်၍) ပဋိပတ္တိယာ အသတိ သာ အပ္ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ ပဋိဝေဓောဝိယ (ပဋိပတ္တိမရှိလျှင် ပဋိဝေဓသည် တည်ရာမရှိသကဲ့သို့ ပရိယတ္တိလည်း တည်ရာမရှိ)၊ တသ္မာ ပဋိပတ္တိ အန္တရဓာနံ သာသနောသက္ကနဿ ဝိသေသကာရဏန္တိ ဒဿေတွာ တယိဒံ သာသနော သက္ကနံ ဓာတု ပရိနိဗ္ဗာဓနာသာနန္တိ ဒဿေတုံ " တိဏိ ပရိနိဗ္ဗာနာနိ " တိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊ ဓာတူနံ သန္ဓိပါတနာဒိ ဗုဒ္ဓါနံ အဓိဋ္ဌာနေနေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တာ-ထို ရောင်ခြည်တော်တို့သည်၊ ဒသသဟဿီ လောကဓာတုံ- တသောင်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကြာဝဠာကို၊ ဖရိသန္တိ — ဖြန့်တော်မူကြလိမ့်မည်၊ တတော-ထိုသို့ ဖြန့်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ - ထိုမှ နောက်၌၊ ဒသသဟဿ စက္ကဝါဠ ဒေဝတာ- တသောင်းသော စကြာဝဠာ၌ နေကြသော နတ်ပြဟ္မာတို့သည်၊ သန္ဓိ ပတိတ္ဝာ- စည်းဝေး၍၊ အဇ္ဇ— ယနေ့ (ယနေ့မှ)၊ သတ္ထာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပရိနိဗ္ဗာတိ — ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ၏၊ အဇ္ဇ၊ သာသနံ၊ သြသက္ကတိ- အောက်သို့ လျှောဆင်း (ဆုတ်နစ်၏)၊ ဒါနိ - ယခု၊ ဣဒံ- ဤ ဖူးမြင်ရခြင်းသည်၊ အမှာကံ- ငါတို့၏၊ ပစ္ဆိမဒဿနံ - နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဖူးမြင်ရခြင်းတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြောဆို၍၊ ဒသဗလဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပရိနိဗ္ဗုတဒိဝသတော-ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူရာနေ့ထက်၊ မဟာနွတရံ-သာ၍ ကြီးကျယ်သော၊ ကာရဏံ- သနားဖွယ်ကို၊ (ငိုကြွေးခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်သော သနားဖွယ်ကို)၊ ကရိသန္တိ—ပြုကြလိမ့်မည်၊ အနာဂါမိ ဒိဋ္ဌာသဝေ—အနာဂါမ် ရဟန္တာတို့ကို၊ ဌပေတ္ဝာ-၍၊ အဝသေသာ- ကြွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဘကဘာဝေန-မိမိကိုယ်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သန္ဓာရေတုံ- ကောင်းစွာ ဆောင်ထားခြင်းငှါ၊ နု သက္ခိဿန္တိ- စွမ်းနိုင်ကြလိမ့်မည်မဟုတ်။

ဓာတူသု- ဓာတ်တော်တို့၌၊ တေဇောဓာတု — တေဇောဓာတ်သည်၊ [ဓာတ် လေးပါး အစုအဝေးဖြစ်သော ဓာတ်တော်အတွင်း၌ ပါဝင်သော တေဇော ဓာတ်သည်။] ဥဒ္ဓဟိတ္ဝာ-တ၍၊ ယာဝ ပြဟ္မလောကာ — ဗြဟ္မာတို့ တိုင်အောင်၊ ဥဂ္ဂန္ဓိ်ဿတိ—ပျံတက်လိမ့်မည်၊ သာသဝမတ္ထာ'ယပိ- မုန်ညင်းစေ့ အတိုင်းအရှည် ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဓာတုယာ-သည်၊ သတိ-လသော်၊ ကေဇောလာ—တခု တည်းသော မီးတောက်မီးလျှံရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဓာတူသု-တို့သည်၊ ပရိယာဒါနံ — ကုန်ခန်းခြင်းသို့၊ ဂတာသု — ရောက်ကုန်လသော်၊ (ဇာလာ— မီးတောက်မီးလျှံသည်)၊ ဥပစ္ဆိဇ္ဇိဿတိ-ပြတ်စဲလိမ့်မည်၊ ဧဝံ-သို့၊ မဟန္တံ-သော၊ အာနုဘာဝံ-အာနုဘော်ကို၊ ဒဿေတ္ဝာ— ပြပြီး၍၊ ဓာတူသု — တို့သည်၊ အန္တရဟိတာသု—ကွယ်ပြီးကုန်လသော်၊ သာသနံ-သည်၊ အန္တရဟိတံ နာမ-ကွယ်သည် မည်သည်၊ ဟောတိ၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ (သာသနံ)ဧဝံ-သို့၊ နု အန္တရ ဓာယတိ — မကွယ်သေး၊ တာဝ-ထိုသာသနာ မကွယ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ အစရိမံ နာမ-အစရိမ မည်သည်၊ (နောက် မဆုတ်သည် ဓည်သည်)၊ ဟောတိ၊ ဧဝံ-သို့၊ အပုဗ္ဗံ — ရှေလည်းမကျ၊ အစရိမံ — နောက်လည်းမကျ၊ (ဒွေ သမ္မာ

အနာဂါမိ ဒိဋ္ဌာသဝေ။ ။အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ဘို့မှာ ဒေါသမရှိ၊ သောက ပရိဒေဝတို့သည် ဆုတ်နစ်သော ဒေါသ၏ အရှိန်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အနာဂါမ်နှင့် ရဟန္တာတို့သည် ကိုယ့်ကိုယ်ကို ထိန်းနိုင်ကြ၏။

သမ္ဘုဒ္ဓါ)ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ-ပဋ္ဌာန်းတော်မူကုန်ရာ၏၊ တေ ဌာနံ-ဤ အကြောင်းသည်၊ (ဤ ရှေ့မကျ, နောက်မကျ တပြိုင်နက်သောကာလ၌ နှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့၏ ပဋ္ဌာန်းမှုခြင်းဟူသော ဤအကြောင်းသည်)၊ နဝိဇ္ဇတိ—မရှိ။

ပန - ပရိဟာရပက္ခမ္မတပါ: စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ကသ္မာ၊ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ၊ (ဒွေ သမ္မာသမ္ဘုဒ္ဓါ)နုပ္ပဇ္ဇန္တိ-ပဋ္ဌာန်းတော်မမူကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊ (အပုဗ္ဗံ အစရိမံ, ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ - ပဋ္ဌာန်းတော်မူကြကုန်သော၊ ဒ္ဝိန္နံ-ကုန်သော၊ သမ္မာ သမ္ဘုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊) အနစ္ဆရိယတ္တာ -.မအံ့ဩဖွယ်ကို ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဝါ-မအံ့ဩလောက်ကုန်ဆည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဟိ-ခဲ့၏၊ ဗုဒ္ဓါ-ဘုရားရှင်တို့သည်၊ အစ္ဆရိယမနုဿာ—အံ့ဩဖွယ်သော လူတို့တည်း၊ ယထာဟ - အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ ကေပုဂ္ဂလော ဘိက္ခဝေ၊ပေ၊ သမ္မာသမ္ဘုဒ္ဓေါတိ-ဟူ၍၊ (အာဟ-ပြီ၊) ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ကေပုဂ္ဂလော-အဖေါ် မလှောက် တယောက်တည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ လောကေ - လောက၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော — ဖြစ်လသော်၊ အစ္ဆရိယမနုဿော — အံ့ဩလောက်သော လူသည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ-အဖြစ်ဖြင့်)၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ပေါ်သည် မည်၏၊ ကေပုဂ္ဂလော—ဟူသည်၊ ကတမော—အဘယ်သူနည်း၊ ဘိက္ခဝေ—တို့၊ အရဟံ-သော၊ သမ္မာ သမ္ဘုဒ္ဓေါ - သော၊ တထာဂတော- မြတ်စွာဘုရားတည်း။— အင်္ဂုတ္တိုရ် ကေက နိပါတ်, ကေပုဂ္ဂလဝဂ်။]

[ဘုရားနှစ်ဆူ ပြိုင်တူပဋ္ဌာန်းတော်မူခြင်း၏ အပြစ်ကိုပြလိုရှိ "ယဒိစ" စသည်မိန့်။] စ — လဒ္ဓ ဒေါသ ထင်ရှားပြအံ့၊ ဒ္ဝေ ဝါ — နှစ်ဆူသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ စတ္တာရော ဝါ၊ အဋ္ဌ ဝါ၊ သောဠသ ဝါ-တဆယ့်ခြောက်ဆူသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော(ဗုဒ္ဓါ- တို့သည်၊) ဧကတော - အပြိုင်နက်၊ ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယုံ - အကယ်၍ ပဋ္ဌာန်းတော်မူကုန်အံ့၊(ဝေဝသတိ)၊ အနစ္ဆရိယာ-မအံ့ဩဖွယ်ကုန်သည်၊ ဘဝေယ္ယုံ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ [အစ္ဆရိယာ— အံ့ဩဖွယ်ကုန်သည်၊ နဘဝေယ္ယုံ - မဖြစ်ကုန်ရာ၊ ဤသို့ အစ္ဆရိယာ-ကို "နနအစ္ဆရိယာ" ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍လည်း ပေးနိုင်၏။]ဟိ—ခဲ့၊

အဓိဋ္ဌာန်တော်ကြောင့်ဖြစ်။ ။ (၁) ဇမ္ဗူဒီပ (အိန္ဒိယနိုင်ငံ), သီဟိုဠ်ကျွန်း နာဂကျွန်း (သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ), နဂါးပြည်, နတ်ပြည်, ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ အနှံ့အပြား ရောက်ရှိနေသော ဓာတ်တော်များ၏ မဟာဗောဓိပလ္လင်ဌာနာ၌ တဖေါင်းတည်း စုဝေးတော်မူခြင်း၊ (၂) ရှေတုံးကဲ့သို့ တလုံးတခဲတည်းဖြစ်၍ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ် လွှတ်တော်မူခြင်း၊ (၃) ထိုဓာတ်တော်တို့၌ပါသော တေဇောဓာတ် မီးတောက် စတင် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ (၄) တခုတည်းသော မီးတောက်မီးလျှံ ရှိခြင်း၊ ၅၂ အံ့ဖွယ် အားလုံးသည် ခန္ဓာပရိနိဗ္ဗာန် မစံမီက ဘုရားရှင် ဓိဋ္ဌာန်တော်မူခဲ့ခြင်း ကြောင့်သာ ဖြစ်သည်။

ကေသို - သော၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်းတိုက်၌၊ ဒ္ဒိန္ဒ-နှစ်ဆူကုန်သော၊ စေတိယာနပ္ပ-စေတီတော်တို့၏ သော်မှလည်း၊ လာဘသက္ကာရော - လာဘ်, ပူဇော်သက္ကာရသည်၊ ဥဋ္ဌာရော - မွန်မြတ်သည်၊ နဟောတိ၊ ဘိက္ခုပိ - တို့သည်လည်း၊ ဗဟုတာယ - များကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အစ္ဆရိယာ – အံ့သြဖွယ်တို့သည်၊ နဟောတာ-မဖြစ်ကုန်၊ ဧဝံ-တူ၊ ဗုဒ္ဓါပိ – များစွာသော ဘုရားရှင်တို့သည်လည်း၊ (ယဒိ) ဘဝေယျုံ-ကုန်အုံ၊ (ဧဝံသတိ အစ္ဆရိယာ နဟောတာ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဒ္ဒေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ)နုပ္ပဇ္ဇန္တိ–ပွင့်တော်မမူကုန်။

[ဒေသနာတော်ချင်းမထူးသည့်အတွက် အံ့သြဖွယ်မရှိပုံကိုပြလိုရှိ "ဒေသနာယစ" စသည်မိန့်။] ဒေသနာယစ - ဒေသနာတော်၏လည်း၊ ဝိသေသာဘာဝတော-ထူးသည်၏အဖြစ် မရှိခြင်းကြောင့် (အထူးမရှိခြင်းကြောင့်)၊ (နုပ္ပဇ္ဇန္တိ)၊ ဟိ-ခဲ့၊ သတိပဋ္ဌာနာဒီဘေဒံ- သတိပဋ္ဌာန်အစရှိသော အပြားရှိသော၊ ယံ ဓမ္မံ-အကြင် တရားတော်ကို၊ ဧကော - တဆူသော ဘုရားရှင်သည်၊ ဒေသေတိ – ဟောတော်မူ၏၊ အညေန- အခြားသောဘုရားရှင်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာပိ-ပွင့်တော်မူ၍လည်း (ပွင့်တော်မူလျှင်လည်း)၊ သောဝ-ထို သတိပဋ္ဌာန်အစရှိသော တရားတော်သည်သာ၊ ဝါ – ကိုသာ၊ ဒေသေတဗ္ဗော – ဟောတော်မူထိုက်သည်၊ သိယာ–၏၊ တတော– ထို့ကြောင့်၊ (ဓမ္မော-သည်၊) အနစ္ဆရိယော- မအံ့သြထိုက်သည်၊ သိယာ- ရာ၏၊ ပန– အနှယကား၊ ကေသို - တဆူသောဘုရားရှင်သည်၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တော– ဟောတော်မူလသော်၊ ဒေသ်နာပိ–သည်လည်း၊ ဝါ–ကိုလည်း၊ အစ္ဆရိယာ-အံ့သြထိုက်သည်၊ (အံ့သြလောက်သည်)၊ ဟောတိ။

ကေသို ဥ။ ။အနစ္ဆရိယ ဖြစ်ပုံကို ချဲ့ပြသောဝါကျဖြစ်၍ "ဟိ" သည် ဝိတ္ထာရဒဿနတာ၊ တနည်း - စေတီတော်နှစ်ဆူဖြင့် ဥပမာပြသောစကား ဖြစ်၍ တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏာ "ဟိ-ဥပမာ ဆောင်၍ ထင်ရှားအောင်-ပြအုံ" ဟု ပေး၊ တနည်း - နောက်၌ တသ္မာရှိသောကြောင့် ကာရဏာဝါကျလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ " ဟိ (ယသ္မာ) အကြင့်ကြောင့်" ဟု ပေးပါ။

အနစ္ဆရိယတ္တာ စသည်။ ။ဤသုပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေသု အစ္ဆရိယတ္တာ ဒေါသဘာဝတော (အံ့သြဖွယ် အဖြစ် မရှိခြင်းဟူသော အပြစ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် နှစ်ဆူမပွင့်)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဗုဒ္ဓါနာမ မဇ္ဈေ ဘိန္နသုဝဏ္ဏာ ဝိယ (အသယ်ကကျီးပြုတ်သော ရွှေချောင်းလို) ဧကသဒ္ဒါ (တထပ်ထည်း တူတော်မူကြ၏၊ သို့ဖြစ်၍) တေသံ ဒေသနာပိ ကေရသာ ဧဝ (တူမသော သဘောရှိသည်သာ)၊ ဣတိ အာဟ- ဒေသနာယ စ ဝိသေသာဘာဝတောတိ၊ တေန စ (ဤပါဠိ ဖြင့်လည်း၊) အနစ္ဆရိယတ္တမေव သာဓေတိ။ ဝိဝါဒ ဘာဝတောတိ တေန ဝိဝါဒါဘာဝတ္ထံ (ဝိဝါဒ၏ မဖြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ) ဒ္ဒေ ကေတော နုပ္ပဇ္ဇန္တိတိ ဒဿယတိ။ – ဋီကာ။

၈— သည်သာမကသေး၊ [ဒေသနာချင်း မထူးသဖြင့် မအုံ့ဩလောက်သည်သာမကသေး, ဝိဝါဒ ဖြစ်စရာလည်း ရှိသေး၏—ဟူလို။] ဝိဝါဒဘာဝတော - ဆန့်ကျင်ဖက် ပြောဆိုခြင်း၏ ဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ - ငြင်းခုံခြင်း၏ ဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ (ဒွေ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓါ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ)၊ ဟိ — ချဲ့၊ ဗဟူသု - မျှားစွာကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓေသု-တို့သည်၊ ဥပ္ပန္နေသု-ပွင့်တော်မူကုန်လတ္တံ့၊ ဗဟုန်-ကုန်သော၊ အာစရိယာနံ — တို့၏၊ အန္တေဝါသိကာဝိယ - အနီးနေ တပည့်တို့ကဲ့သို့၊ [အန္တေဝါသိကာ - တို့သည်၊ ဝိဝဒန္တိဝိယ - ငြင်းခုံကြသကဲ့သို့၊ ဤသို့လည်း ပဓာနကြိယာကိုပြင်၍ အနက်ပေးနိုင်သည်။] အမှာကံ—ငါတို့၏၊ဗုဒ္ဓေါ—သည်၊ (ငါတို့ဘုရားက) ပါသာဒိကော - ကြည်ညိုဖွယ်ကို ဆောင်၏၊ အမှာကံ-ဗုဒ္ဓေါ၊ မဓုရဿရော — သာယာသော အသံတော် ရှိ၏၊ လာဘီ - ပစ္စည်းလေးပါးကို ရခြင်း ရှိတော်မူ၏၊ ပုညဝါ— ပုဉ်းကံရှိတော်မူ၏၊ ဣတိ—သို့၊ ဝိဝဒေယျုံ— ဆန့်ကျင်ဖက် ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဝါ - ငြင်းခုံကုန်ရာ၏၊ တသ္မာပိ - ကြောင့်လည်း၊ (ထိုသို့ ငြင်းခုံကြရာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊) ဝေ- သို့၊ (ဒွေ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓါ) နုပ္ပဇ္ဇန္တိ။

အပိစ- သည်သာ မကသေး၊ ဧတံ ကာရဏံ - ဤအကြောင်းကို၊ (တခုသော စကြာဝဠာ၌ နှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့၏ ပွင့်တော်မမူခြင်း ဟူသော ဤအကြောင်းကို)၊ မိလိန္ဒရညာ - မိလိန္ဒမင်းသည်၊ ပုဗ္ဗေန - မေးအပ်သော၊ ဝါ- မေးအပ်သည်ဖြစ်၍၊ နာဂသေနတ္ထေရေနပိ - အရှင်နာဂသိန်ထေရ် သည်လည်း၊ ဝိတ္ထာရိတမေဝ - ချဲ့အပ်ပြီးသည်သာ၊ ဟိ - မှန်၏၊ တတ္ထ - ထို မိလိန္ဒပဉ္ဍာ၌၊ ဝုတ္တံ-မိန့်တော် မူအပ်ပြီ၊ (ကိံ - နည်း၊) [ဤကိံ ၏ အဖြေကို "ပဠော သြပမ္မေဟိ ကာရဏေဟိ" ကျမှတ်တော်ရလိမ့်မည်၊အာကာရဝါကျမျှားကို တခါတည်း အနက်ပေးမည်။] ဘဝန္တေ နာဂသေန - အရှင်နာဂသိန်၊ အဌာန မေတံ၊ပေါ့နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိတိ - ဟူ၍၊ ဝါ - ဟူသော၊ ဧတံ — ဤစကားတော်ကို၊ ဘဂဝတာပိ — မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း၊ ဘာသိတံ - ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [ဘုရားနှစ်ဆူ မပွင့်နိုင်ပုံကို မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတာတော့ ရှိပါသည်— ဟူလို၊ ဟောတံကို ဟိ+ဧတံ ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ဟိ အနက်မရှိ။]

ပါဠိတော် အနက်။ ॥ဘိက္ခဝေ-ဘိက္ခုတို့၊[အဌာနမေတံ အနဝကာသော ဟူသော နိယမကိုမပေးသေးပဲ, ယံ ကိယာ စသော အနိယမကို အနက်ပေးမည်။] ယံ-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊[အဌာနံ-ဌာနကိုကြည့်၍ ပေးသည်။] ဝါ- အကြင် အခွင့်အလမ်းကြောင့်၊ [အနဝကာသော—ဌာ အဝကာသောကိုကြည့်၍ ပေးသည်။] ကိယာ— တခုသော၊ လောကဓာတုယာ-လောကဓာတ်၌၊ ဝါ-စကြာဝဠာ၌၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ အရဟန္တော-ဝါသနာနှင့်တကွ တထောင့်ငါးရာကိလေသာတို့မှဝေးကွာတော်

မှုပြီးကုန်သော၊ ဝါ–ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်ကုန်သော၊ သမ္မာသမ္ဗုद္ဓါ-တို့သည်၊ အပုဗ္ဗံ–ရှေလည်းမကျ၊ အစရိမံ–နောက်လည်းမကျ၊ (တနည်း) အပုဗ္ဗံ, အစရိမံ - တပြိုင်နက်သော ကာလ၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ-ကုန်ရာ၏၊ ဧတံ–ဤအကြောင်းသည်၊ (စကြာဝဠာတခုထည်း၌ ဘုရားနှစ်ဆူ တပြိုင်နက်ထည်း ပွင့်တော်မူခြင်းဟူသော ဤအကြောင်းသည်၊) အဋ္ဌာနံ- မရအပ် မရနိုင်သောအကြောင်းတည်း၊ ဝါ- မရှိနိုင် မဖြစ်နိုင်သော အကြောင်းတည်း၊ (ဧသော - ဤအခွင့်အလမ်းသည်၊) အနဝကာသော-မရအပ် မရနိုင်သော အခွင့်အလမ်းတည်း၊ ဝါ- မရှိနိုင် မဖြစ်နိုင်သော အခွင့်အလမ်းတည်း၊ တေ ဌာနံ–ဤ အကြောင်းသည်၊ နဝိဇ္ဇတိ — မရှိ။

ဘန္တေ နာဂသေန၊ သဗ္ဗေပိ–အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တထာဂတာ-တို့သည်၊ ဒေသေန္တာစ - ဟောတော်မူကုန်သော်လည်း၊ သတ္တတိ သ–သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ ဗောဓိပက္ခိယေ ဓမ္မေ-ဗောဓိပက္ခိယ တရားတို့ကို၊ ဒေသေန္တိ-ဟောတော်မူကုန်၏၊ ကထယမာနာစ — စကား ပြောတော်မူကုန်သော်လည်း၊ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ - တို့ကို၊ ကထေန္တိ–ပြောတော်မူကုန်၏၊ သိက္ခာပေန္တာစ - ကျင့်စေတော်မူကုန်သော်လည်း၊ တိသု သိက္ခာသု-တို့၌၊ သိက္ခာပေန္တိ–ကျင့်စေတော်မူကုန်၏၊ အနုသာသမာနာစ–သွန်သင် ဆုံးမတော်မူကုန်သော်လည်း၊ အပ္ပမာဒပဒိုပတ္တိယံ-မမေ့မလျော့ ကျင့်ခြင်း၌၊ အနုသာသန္တိ-သွန်သင် ဆုံးမတော်မူကုန်၏၊ ဘန္တေ နာဂသေန၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ တထာဂတာနံ– တို့၏၊ ကော– တမျိုးတည်းသော၊ ဒေသနာ – ဒေသနာတော်သည်လည်းကောင်း၊ ကော, ကထာ- စကားတော်သည်လည်းကောင်း၊ ကော, သိက္ခာ- သည်လည်းကောင်း၊ ကော, အနုသိဋ္ဌိ-သွန်သင် ဆုံးမခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ယဒိ (ဟောတိ)-အံ့၊ (ဝေဿတိ)၊ ကေန ကာရဏေန- အဘယ် အကြောင်းကြောင့်၊ ဒွေ တထာဂတာ၊ ကေကွဏေ — တပြိုင်နက်သော ခဏ၌၊ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ - နည်း။

ဧကေနပိ – တဆူတည်း ဖြစ်သော၊ [တဆူလည်း ဟု မဆိုပဲ "တည်း" ဟု ဆိုပါ၊] ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗဂေန-ဘုရားရှင်၏ ပွင့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ တာဝ-ထိုမျ

ကော ဒေသနာ။ ။ ရှေ့၌ "ဒေသေန္တော ကထယမာနာ သိက္ခာပေန္တော အနုသာသမာနာ" ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် ထိုအစဉ်နှင့် လျော်အောင် "ကော ဒေသနာ ကော ကထာ" စသည်ဖြင့် ဆိုသည်၊ ဋီကာ၌ကား – "ကေဒ္ဓေသောတိ ဧကော ကေဝိဓော အဘိန္ဓော ဥဒ္ဓေသော (ညွှန်ပြတော် မူခြင်း) " ဟု မိမိလက်ထက်၌ ရှိသော အဋ္ဌကထာ ပါဠိကို ဖွင့်ထားလေသည်။

လောက်၊ အယံ လောကော - ဤ ကမ္ဘာလောကသည်၊ သြဘာသ ဇာတော-ဖြစ်သောအလင်းရောင်ရှိပါ၏၊ [ကိုယ်တော်ရောင် ဥဏ္ဏတော် ရောင် ဓမ္မအရောင်မျှားကို ရဲသည်ရှယ်သည်။]

ဒုတိယော — နှစ်ဆူမြောက် ဖြစ်သော၊ ဗုဒ္ဓေါ - သည်၊ ယဒိဘဝေယျ — အုံ့၊ (ဝေ၀ံသတိ)၊ ဒ္ဒိန္ဒံ - နှစ်ဆူကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏၊ ပဘာယ—အရောင် အလင်းဖြင့်၊ အယံ လောကော - သည်၊ ဘိယ္ယောသော- လွန်ကဲသော၊ မတ္တာယ—အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ (တနည်း)ဘိယ္ယောသော မတ္တာယ- အတိုင်းထက်အလွန်၊ သြဘာသဇာတော—သည်၊ ဘ၀ေယျ- ဖြစ်ရာ၏၊ သြ၀ဒမာနော စ-ဆုံးမတော်မူကုန်သော်လည်း၊ ဒ္ဒေ တထာဂတာ၊ သုခံ- ချမ်းချမ်းသာသာ၊ သြ၀ဒေယ္ယုံ - ဆုံးမတော်မူကုန်ရာ၏၊ အနုသာသ မာနာစ-တားမြစ် (သွန်သင်) တော်မူကုန်သော်လည်း၊ သုခံ, အနုသာ သေယ္ယုံ - တားမြစ် (သွန်သင်)တော် မူကုန်ရာ၏၊ ယထာ - အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် (ဟောတော်မူလသော်)၊ အဟံ — ဒကာတော် သည်၊ နိဿံသယော-သံသယမရှိသည်၊ (ယုံမှားကင်းသည်)၊ ဘ၀ေယ္ယုံ- ဖြစ်ရာ၏၊ တတ္ထ—ထို တခုံသောလောကဓာတ်ဝယ် နှစ်ဆူသောဘုရားရှင် တို့၏ ပွင့်တော်မမူခြင်း၌၊ (တထာ-ထို သံသယမရှိလောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊) မေ—ဒကာတော်အား၊ ကာရဏံ—အကြောင်း ကို၊ ပြုဟိ- ဟောတော်မူပါလော၊ ဣတိ — ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

မဟာရာဇ — မဟာရာဇာ၊ ဒသ သဟဿီ — တသောင်း အတိုင်းအရှည် ရှိသော၊ အယံ လောကဓာတု- ဤလောကဓာတ်သည်၊ (ဤစကြ၀ဠာ သည်)၊ ကေ ဗုဒ္ဓဓာရဏီ-ဘုရားတဆူကိုသာ ဆောင်နိုင်၏၊ ဣသော ဝ- တဆူသာလျှင်ဖြစ်သော၊ တထာဂတသ-၏၊ ဂုဏ်-ဂုဏ်တော်ကို၊ ဓာရေ တိ- ဆောင်နိုင်၏၊ [ကေ ဗုဒ္ဓဓာရဏီကို ထပ်၍ အဓိပ္ပါယ်ဖေါ်သည်။] ဒုတိယော-နှစ်ဆူမြောက်ဖြစ်သော၊ ဗုဒ္ဓေါ-သည်၊ ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ- အုံ့၊ (ဝေ၀ံသတိ- သော်)၊ ဒသ သဟဿီ- သော၊ အယံ လောကဓာတု-သည်၊

ကေ ဗုဒ္ဓဓာရဏီ။ ။ကေ့ ဝေ ဗုဒ္ဓ ဓာရေတိတိ - ကေ ဗုဒ္ဓဓာရဏီ။ [ဓရ+ယု+ ဤ။] ဘေန (ဤပါဠိဖြင့်) ဝေ၀ံ သဘာ၀ါ ဗုဒ္ဓ ဂုဏာ၊ [ဤ ဗုဒ္ဓဂုဏ်တို့သည် မြေကြီးက မဆောင်နိုင်လောက်အောင် ဤသို့ လေးလံသော် သူ့ဘာ၀ရှိကြ၏။] ယေန (အကြင် အကြောင်းကြောင့်) ဒုတိယံ ဗုဒ္ဓဂုဏ် ဓာရေတုံ အသမတ္ထာ အယံ - လောကဓာတုတိ ဒသေတိ၊ ပစ္စယ ဝိသေသ နိပ္ပန္နာနံ ဟိ (မှန်၏၊—ရှေးရှေးအကြောင်း ကောင်းမှုပါရမီ အထူးကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော) ဓမ္မာနံ (တို့၏) ၊သ္ဘာ၀ဝိသေသော (သဘောထူး-သတ္တိထူး) နိ သတ္ကာ နိ၀ါရေတုန္တိ၊-ဋီကာ။

နဝါရေယျ-မဆောင်နိုင်ရာ၊ စလေယျ-လှုပ်ရှားခြင်း၊ ကမ္မေယျ- တုန်ရှာခြင်း၊ နမေယျ-ကိုင်းရှာခြင်း၊ သြဏမေယျ-အောက်သို့ညွှတ်ရှာခြင်း၊ ဝိနမေယျ-အထူးထူးအပြားပြားညွှတ်ရှာခြင်း၊ ဝိကိရေယျ-ဖရိုဖရဲကျဲရှာခြင်း၊ ဝိဓေမေယျ-လွင့်ကျဲရှာခြင်း၊ ဝိဒ္ဓံသေယျ- ပျက်စီးရှာခြင်း၊ ဌာနံ- မူလ တည်ရာအရပ်သို့၊ နဥပဂစ္ဆေယျ - မကပ်ရောက်နိုင်ရာ။

မဟာရာဇ—ဇာ၊ ယထာ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ နာဝါ— လှေသည်၊ ဧကပုရိသ သန္ဓာရဏီ — တယောက်သော ယောက်ျားကိုသာ ကော်ငင်းစွာ ဆောင်နိုင်သည်၊ ဘဝေယျ - ၏၊ ဧကပုရိသော — တယောက်သော ယောက်ျားသည်၊ အတိရုဠ္ဆေ-တက်စီးလသော်၊ သာနာဝါ-သည်၊ သမ္ဘပါဒိကာ - အညီအမျှ ရေပေါ်၌သွားနိုင်သည်၊ (ရေပေါ်၌ ပေါ်နိုင်သည်)၊ ဘဝေယျ၊ အာယုနာ-အသက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏေန-ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝယေန — အရွယ်အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပမာဏေန — အရပ်ပမာဏအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိသတူဓလေန—အပိန် အဝအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗဂ်ပစ္ဆေန—အလုံးပြည့်သော အင်္ဂါကြီး ငယ် အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ တာဒိသော - ထို ပဌမ

ဝလေယျ။ ။"နဝါရေယျ- မဆောင်နိုင်" ဟု ဆိုပြီး၍ ထို မဆောင်နိုင်ပုံကို ပရိယာယ် စကားတို့ဖြင့် ထင်ရှားအောင် ပြလို၍"စလေယျ"စသည် မိန့်၊ ဤပုဒ်တို့ကို ဋီကာကြည့်၍ အနက်ပေးထားသည်။

ယထာ မဟာရာဇ။ ။ ဗုဒ္ဓါနီ တတ္ထ (တသောင်းသော စကြာဝဠာက ဘုရားနှစ်ဆူကို မဆောင်နိုင်ခြင်း၌)၊ နိဒဿနံ (ညွှန်ပြကြောင်း ဥပမာ) ဒယော၀န္ဓာ ယထာ မဟာရာဇာတိ အာဒိမာဟ။–ဋီကာ။

သမုပါဒိကာ။ ။သမံ—အညီအမျှ၊ ဥဒ္ဓံ-ရေ၏ အထက်၌၊ ပဇ္ဇတိ-သွားနိုင်၏၊ ဇုတိ-ကြောင့်၊ သမုပါဒိကာ၊ [သမံ+ဥ+ပါဒိကာ။] " သမံ "၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၊ "ပါဒိကာ"၌ ပဒ+ဏ္ဍ၊ နာဝါကိုငဲ့၍ ပါဒိကာဟု ဇုတ္တိလိန်ဖြင်သည်၊ ဝိဘက် အနုဋ္ဌ-ၛ၁၁ ၌ကား—အောက်ပါအတိုင်း တနည်းဖွင့်ထားသည်။

"သမုပ္ပါဒိကာ"တိ ဝတ္တမ္ဘေ သ ကာရေ အကာရသ အာကာရော၊ (သ၌ အကို အာပ္ပို)၊ ကေသ၀ ပကာရသ လောပေါ၊ ကတောတိ ဘဝေ ဘော ဘာ—"သမံ ဥဒ္ဓံ ပဇ္ဇတီတိ-သာမုပါဒိကာ"တိ။

ဖုတ်ချက်။ ။ပဒ ဓာတ်သည် ဥ ရှေ့ရှိလျှင် ဒွေဘော်ရောက်လေ့ရှိ၏၊ ဥပမာ—ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပါ၌ဒေါ, ပဋိစ္စသမုပ္ပါ၌ဒေါ - စသည်တည်း၊ တရံတခါ ဒွေဘော်မလာပဲ ဥ နောင် သရရှိလျှင် (ဒ်) လာ၏၊ ဥပမာ- ဥဒပါဒိ စသည်တည်း၊ ဤထုံးစံကို လိုက်နှင့် ဋီကာက (ပ) တလုံးကိုချေဟု ဆိုသည်၊ လေးပြီးမှ ခေ့ခေ့ရခြင်းထက် ဓိနဝစနယုတ္တံ ပ ဒ အရ ဒွေဘော်မလာပဲ ရှင်ပြီးခြင်းက သာ၍လွယ်ကူသည်၊ သ ၌ကား ဋီကာဆရာ၏ လက်ထက်က "သာ"ဟု ဒီဃရှိဟန်တူသည်။

ယောကျ်ားကိုယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ (ထို ပဌမယောကျ်ားနှင့် ရှယ်တူသော)၊ဒုတိယော-သော၊ပုရိသော-သည်၊အထအာဂစ္ဆေ ဃ-အကယ်၍ရောက်လာအုံ့၊ သော-ထို ဒုတိယယောကျ်ားသည်၊ တံ နာဝံ-သို့၊(အထ) အာဘိရှဟေယျ- အကယ်၍ တက်စီးပြန်အုံ့၊ (ဝေသတိ)၊ မဟာရာဇ-ဇာ၊ သာနာဝါ—သည်၊ ဒ္ဒိန္နမ္ပိ - နှစ်ယောက်သော ယောကျ်ားတို့ကိုလည်း၊ ဓာရေယျ အပိနု-ဆောင်နိုင်ရာပါသလော၊ (တနည်း)ဒ္ဒိန္နမ္ပိ-တို့၏လည်း၊ (သရီရဘာရံ-ကိုယ်တည်းဟူသောဝန်ကို၊)ဓာရေယျ အပိနု-လော၊ဣတိ (ပုစ္ဆိ)၊ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ နဟိ (ဓာရေယျ) – မဆောင်နိုင်ရာပါ၊ စလေယျ ၊ပေ၊ ဌာနံ နဥပဂစ္ဆေယျ။ ဥဒကေ - ရေ၌၊ ဩသိဒေယျ— နစ်မြုပ်ရာပါ၏၊ ဣတိ (အဝေါစ)၊ မဟာရာဇ ဝေမေဝ၊ပေ၊ဌာနံ နဥပဂစ္ဆေယျ။

မဟာရာဇာ- ဇာ၊ ယထာ ဝါ၊ပန- ဥပမာ တမ္ပိ၊ကား၊ ပုရိသော-သည်၊ ယာဝဒတ္ထံ - အလိုရှိတိုင်း၊ (စားချင်သလောက်) [ဘုဥ္ဇေယျ-ဥစပ်၊] ဆာဒေန္တံ-နှစ်သက်စေနိုင်သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ ယာဝ ကဏ္ဌံ-လည်မျိုတိုင်အောင်၊(လည်ပင်းဆိုက်အောင်)အာဘိပ္ပရယိတ္ဝာ-အလွန်ပြည့်စေ၍၊ ဘုဥ္ဇေယျ-စားရာ၏၊ သော-ထိုယောကျ်ားသည်၊ ဓာတော-ဝပြီးသည်၊ ပီဏိတော-တင်းတိမ်ရောင့်ရဲပြီးသည်၊ ပရိပုဏ္ဏော-ပြည့်စုံလုံလောက်ပြီး

တနည်း။ ၂သမံ-မျှ၊ ဥပ- ဘက်၌၊ အာဒိယတိ- ခံရကို ယူတတ်၏၊ ဣတိဝါ—ဤဝစနတ္ထကြောင့်လည်း၊ သမုပါဒါ၊[သမံ+ ဥပ+ အာ+ ဒါ။] ဒါနောင် (အ)သက်၊ ဣတ္ထိဇောတက အာပစ္စည်း ထပ်၍သက်၊ သမုပါဒါ၊ဝေ+သာမုပါဒိကာ၊[ကိုကပစ္စည်းသွယ်။] သမုပါယိနီ (အညီအမျှ ရှေ့ကပ်၍ သွားတတ်၏)၊ ဣတိအတ္ထော၊— ဝိဘင်အနုဋ္ဌိ၊-(၂ဝ၁)။[သမုပါယိနီဟု ဋီကာ၌ ပါဠိတွေ့ရ၏၊ ကြုံကြုံဖန်ဖန် အနက်ပေးနိုင်သော်လည်း သမ+ဥပ+ဣဓာတ်+ဏိ+ဣနီတွင် "သမုပါယိနီ"ဟု ပါ၌ရှိသင့်သည်၊ ဓမ္မပဒ၊ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဝတ္ထုတွင်လည်း " အနုပါယိနီ " ဟုလည်းကောင်း "အနုပါယိနီ" ဟုလည်းကောင်း ရှိသည်။]

ဝဏ္ဏေနစသည်။ ။ဝဏ္ဏေနာတိ သဏ္ဌာနေန(- ပုံသဏ္ဌာန်)၊ ပမာဏေနာတိ အာရောဟေန(အနိမ့် အမြင့်ဟူသော အရပ်အမောင်း)၊ ကိသထူလေနာတိ ကိသထူလဘာဝေန(ပိန်သူ ဝသူ၏အဖြစ်=ပိန်ခြင်း ဝခြင်း)၊ [ကိသာထူလတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောသောကြောင့် ပိန်ခြင်း ဝခြင်းကြိယာရအောင် ဘာဝသဒ္ဒါထည့်၍ ဖွင့်သည်၊ ဘာဝ ပဌမာန ဘာဝလောပကြံပါ—ဟူလို။] ပရိဏာဟေန (လုံးပတ်ဟု ခေါ်သော ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက်) ဣတိ အတ္ထော။

ဒ္ဒိန္နမ္ပိ။ ။ဒ္ဒိန္နမ္ပိတိ ဒွေပိ၊ ဒုတိယာအနက်၌ ဆဋ္ဌီသက်ပါ—ဟူလို၊ ဒ္ဒိန္နမ္ပိဝါ သရီရဘာရံ၊ ဒ္ဒိန္နံဟူသောသမ္ဗန္ဓ၏ သမ္ဗန္ဓီကို "သရီရဘာရံ" ဟု ပါ၌သော်သ ထည့်စပ်ပါ—ဟူလို၊ ဤအတိုင်း အနက်နှစ်နည်း ပေးထားပါသည်။

သည်၊ နိရန္တရော - (နောက်ထပ် အစာဝင်ဖို့ရန်)အကြားမရှိသည်၊ တဒ္ဒိ ကတော - အစာဝသဖြင့် ပျင်းရိအောင် ပြုအပ်ပြီးသည်၊ ဝါ - အစာ ဝသဖြင့် အိပ်နေသူဖြစ်သည်၊ အနောဏမိတဒဏ္ဍာတော— မည္ဆတ်ကိုင်း သော ဒုတ်ကဲ့သို့ ဖြစ်သည်၊ ဝါ - မည္ဆတ်ကိုင်းသော ဒုတ်နှင့် တူသည်၊ [ကွေးရှိမရလောက်အောင် တောင့်မာသော ဒုတ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်— ဟူလို။] (သမာနော-ဖြစ်ပါလျက်)၊ ပုနဒေဝ-တဖန်သာလျှင်၊ တာဝ တကံ - ထိုမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိခဲသော၊ (ပဌမစားအပ်သော ဘောဇဉ် လောက် မျှားသော)၊ ဘောဇနံ-ကို၊ ဘုဉ္ဇေယျ-အံ့၊ မဟာရာဇ—ဇာ၊ သော ပုရိသော - သည်၊ သုခိတော -ချမ်းသာသို့ ရောက်သည်၊ [သုခံ+ ဣတော။] ဝါ - ကောင်းစွာဖြစ်သော ချမ်းသာခြင်းရှိသည်၊ [သဠာတ အာယတ္ထိအနက်၌ ဣတပစ္စည်း]၊ဘဝေယျ အပိနုခေါ-ဖြစ်နိုင်ရာသလော၊ ဣတိ — ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ၊ နဟိ - မဖြစ်နိုင်ရာပါ၊ သကိ— တကြိမ်၊ ဘုတ္တော - စားပြီးသည်၊ (သမာနော) ဝ - ဖြစ်သော်သာ၊ မရေယျ - သေရာပါ၏။ ဣတိ - ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဧဝမေဝ ခေါ၊ပေ၊ နဉ္ဇပဂစ္ဆေယျ၊ ဣတိ—ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ နာဂသေန၊ အာဘိဓမ္မာဘာရေန - လွန်ကဲသော တရားတည်းဟူသော ဝန်ကြောင့်၊ ပထဝီ-သည်၊ စလတိ ကိ နုခေါ-လှုပ်ပါသလော၊ ဣတိ— လျှောက်ပြီ၊ မဟာရာဇ၊ ဣဓ — ဤလောကဌ်၊ ဒွေ— နှစ်စီးကုန်သော၊ သကဋာ - လှည်းတို့သည်၊ ယာဝမုခသမာ—လှည်းဦးနှင့် ညီမျှအောင်၊ (လှည်းဦးအထိ ပြည့်နေအောင်)၊ ရတနပူရိတာ-ရတနာတို့ဖြင့် ပြည့်နေ

သကိ ဘုဇ္ဇောဝ မရေယျ။ ။သကိ ဘုဇ္ဇောဝါတိ ဧကံ ဝါ ဒွိဝါ (တလုတ်စာ ခွဲးအပ်ခဲ့သောထမင်းကို) ဘုဇ္ဇာမဇ္ဇောဝ မဇ့ရေယျာတိ၊ [အဋ္ဌကထာ ဋီကာ စာအုပ်တို့၌ "မဇ့ရေယျ"ဟုတည်ကြည်တည့်တည်းရှိခဲ့သော်လည်း နောက်ထပ်တလုတ်စားရုံမျှဖြင့် မသေ နိုင်ခဲ့သေးပါ၊ ထို့ကြောင့် "မရေယျ" နေရာဝယ် "ဝဝ်ခ့မယျ - အနှစ်ကွက်ရာ၏"ဟု ရှိမ ကောင်းမည်ဟု ဆရာတို့မိန့်ကြသည်။]

အတိဓမ္မဘာရေန။ ။တရားကြောင့် မြေသည် တည်နိုင်စရာသာရှိ၏၊ သို့ပါလျက် ခ့မြေကြီးသည် တရားကြောင့်ပင် လှုပ်လေသလား- ဟု မဟာရာဇာက ယူဆ၍ " ကိ နုခေါ ဘန္တေ နာဂသေန အတိဓမ္မဘာရေန ပထဝီ စလတိ" ဟု မေးသည်။ [ခ့မ္ဘဏ္ဍ နာမ (တရားခ့ကြောင့်မည်သည့်) ပထဝီ တိဌေယျ၊ သာ ကိ တေခ့နဝ (ထိုတရား ကြောင့်ပင်) စလတိ ဝိနသ္သတိတိ အဓိပ္ပါခ့ယန ပုစ္ဆတိ၊ - ဋီကာ။] စာအုပ်ဆွားဌ် "သ ကိ"" ဟု ပါဌ်ရှိ၏၊ သ ပုဒ်ဖြင့် ပထဝီကိုစွဲရမည်ဖြစ်၍ "သာ ကိ"" ဟု ရှိပါခ့စေ၊- ဝိဘင်္ဂလဋီ၊ (၂ဝ၆)၌ "သာ"ဟုပင် ဋီကာကိုလိန်ရှိသည်။

ကုန်သည်၊ ဘဝေယျံ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ ဂေဿာ- ထစ်းသော၊ သကဋ္ဌ တော-လှည်းမှ၊ ရတနံ-ကို၊ ဝဟတော-ယူ၍၊ ဟောတိ-သော၊ သကဋ္ဌ-ဌ်၊ အာကိဏေယျံ-လောင်းထည့်ကုန်ရာ၏၊ မဟာရာဇ၊ တံ သကဋံ-တို လှည်းသည်၊ ဒ္ဝိန္နံ-ကုန်သော၊ ဘကဋ္ဌာနံပိ-သို့၏လည်း၊ ရတနံ-ကို၊ ဓာရေယျ အပိနုခေါ-ဆောင်နိုင်ရာသလော၊ လူတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။ [လှည်းတစီးတည်းက လှည်းနှစ်စီး အပြည့်တိုက် ရတနာကို ဆောင်နိုင်မည်လား-ဟု မေးသည်။]

ဘန္တေ၊ နဟိ-မဆောင်နိုင်ရုပါ၊ တဿ-ထိုလှည်း၏၊ နာဘိဒိ-ပုံတောင်း ချက်မသည်လည်း၊ ဖလေယျ-ကွဲရုပါ၏၊ [ယခု အခါ လှည်းပဒေါင်းဟု အမျိုးသိကြသော အရာသည် "နာဘိ" မည်၏၊] တဿ-၏၊ အရုပိ-

---

ရတနာ၏သဘော။ ။ လောကဓာတ်ရွှေ ခဋ္ဌ ခဏ္ဍာဂတ် သံစဉ်သော ရတနာသည် ဥစ္စာနှစ်ကို ကောင်းစွာဆောင်နိုင်၏၊ လူများစွာကလည်း အလွန် အလိုရှိကြ၏၊ ထို ရတနာသည် လေးသောသဘော ရှိသောကြောင့် လှည်းတပါးပေါ်၌ အလွန်များစွာ တင်လျှင် အတိဘာရဝဟတ (မနိုင်ဝန်) ဖြစ်၍ လှည်းကျိုးဖို့ရန် အကြောင်း ဖြစ်၏ ဟု ခြင်ကြ၏။ [ရတနံ နာမ ဧလောကေ ကုဋ္ဌမ္ပံ သန္ဓာရေန္တံ (ဆောင်ကိုင်သည်လည်းဖြစ်၏) အတိမတ္တ လောကေန၊ တံ အတ္တနော ဂရုသဘာဝတာယ သကဋ္ဌတ္ထံသ (လှည်းပျက်ခြင်း၏) ကာရဏံ အတိဘာရဝဟတံ ("အကြောင်းဖြစ်သော အလွန် လေးသော ဝန်ဟု) ဒိဋ္ဌံ။-ဋီကာ။]

ဓမ္မရတနာ။ ။ထို့အတူပင် တရားရတနာသည်လည်း ထိုတရားနှင့်ပြည့်စုံသူကို စီးပွားချမ်းသာ အထူးတိုးဖြင့် ဆောင်ထား ကယ်တင်နိုင်၏၊ ပညာရှိများကလည်း အလွန် အလိုရှိကြ၏၊ ထိုတရားသည်ပင် ဂန္ဓိရ အပဌမယျ (နက်နဲခြင်း မနိုင်းယှဉ်နိုင်ခြင်း ဟူသော) ဂုဏ်အားဖြင့် လေးလေးပင်ပင် သဘောရှိသောကြောင့် အတိဘာရဝဟတ (အလွန်လေးသောဝန်) ပင် ဖြစ်ရကား မြေလွှာပ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သည်၊ [ဝေဝ ဓမ္မောစ ဟိတသုခဝိသေသေဟိ တံ သမ္ဘိဏံ ဓာရေန္တော, အတိမတောစ ဝိညူနံ ဂန္ဓိရ ပဋိမယျ ဘာဝေန ဂရုသဘာဝတ္တာ အတိဘာရဝဟတော ပထဝီစလနသ ကာရဏံ ဖောတိ။] ဤအဓိပ္ပါယ်ကိုပြလိုမှ အရှင်နာဂသိန်က "ဧတ ဓမ္မာရတ ဒ္ဝေ သကဋာ" စသော ဥပမာကို ထုတ်သည်။

ဂေဏ္ဍာ သကဋတော။ ။ "ကေဏ္ဍာ"ကို သကဋတော၌ တုလျာမိကရဏ ဝိသေသနစပ်၊ သကဋတောကို ဂဟေတ္တာ၌ အပါဒါန်စပ်၊ ဋီကာဆရာများလက်ထက် ကမူ "ကေဏ္ဍာ" နေရာဝယ် "ကေသ" ဟု ပါဌ်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ကေသာတိ ဂေဏ္ဍာ" ဟု ပဋ္ဌမဖွင့်ကြ၏၊ သကဋတောနှင့် အနက်တူအောင် ဆဋ္ဌိ သ ဝိဘတ်ကို အပါဒါန်အနက်၌ သက်ပါဟု ဆိုလိုသည်၊ "ကေသဝါ သကဋသ ရတနံ တဿ ဂေဏ္ဍာ သကဋတော ဂဟေတ္တာတိ အတ္ထော"ဟု တနည်းဖွင့်ကြ၏၊ "ကေသ"၏ သမ္ပဒါန်ကို "ရတနံ"ဟု ထည့်၍ "ကေသ-လှည်းတစီး၏-ရတနံ-ကို၊ သကဋတော- ထိုလှည်း ဒေါ်မှ၊ ဂဟေတ္တာ-ယူ၍"ဟု အနက်ပေးပါ-ဟူလို။

အကန့်ဒေါက်ဆံတို့သည်လည်း၊ တိဏ္ဍေယျ-ကျိုးကုန်ရာပါ၏၊ တဿ-၏၊ နေမိပိ-အကွပ်တကူသည်လည်း၊ ဩပတေယျ-အောက်သို့ ပြုတ်ကျရာပါ၏၊ တဿ-၏၊ အကွောပိ- ဝင်ရိုးသည်လည်း၊ တိဏ္ဍေယျ-ကျိုးရာပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ မဟာရာဇ၊ အတိရတနဘာရေန-လွန်ကဲသော ရတနာတည်းဟူသော ဝန်ကြောင့်၊ သကဋ — သည်၊ တိဏ္ဍတိ ကိ ုနုခေါ — ကျိုးသည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ - ဤသို့ မေးပြီ၊ ဘန္တေ၊ အာမ-မှန်ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ မဟာရာဇ၊ ဧဝမေဝ ခေါ - ဤ အတူသာလျင်၊ အတိမမ္မဘာရေန — လွန်ကဲသော တရားတည်းဟူသော ဝန်ကြောင့်၊ (ဘုရားနှစ်ဆူတို့၏ လွန်ကဲသော တရားတည်းဟူသော ဝန်ကြောင့်)၊ ပထဝီ - သည်၊စလတိ-၏၊ ဣတိ—ဤသို့ မိန့်ပြီ။

မဟာရာဇ၊ အပိစ- နောက်တမျိုးကား၊ ဣမံ ကာရဏံ-ဤ အကြောင်းကို၊ ဗုဒ္ဓဗလပရိဒီပနာယ-ဘုရားရှင်တို့၏ အားတော်ကို ထင်ရှားပြခြင်းငှါ၊ ဩသာရိတံ - သွင်းအပ်ပြီ၊ ယေန ကာရဏေန ၊ပေ၊ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တတ္ထ-ထိ ဘုရားနှစ်ဆူတို့၏ တပ္ပြိုင်နက် မပဋ္ဌာန်ရာ၌၊ အညမ္မံ — အခြားလည်းဖြစ်သော၊ အာဘိရူပ်-အလွန်သင့်လျော်သော၊ ကာရဏံ-ကို၊ သုဏောဟိ-နားထောင်ဦးလော၊ မဟာရာဇ ဒ္ဝေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ဧကက္ခဏေ ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယုံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ တေသံ — ထို နှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့၏၊ ပရိသာယ- ပရိသတ်၏၊ ဝိဝါဒေါ- ဆန့်ကျင်ဖက် ပြောဆိုခြင်းသည်၊ (ငြင်းခုံခြင်းသည်၊)ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ၊တုမှာကံဗုဒ္ဓါ-သင်တို့၏ဘုရား၊အမှာကံ ဗုဒ္ဓေါ-ငါတို့၏ဘုရား၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဥဘတော ပက္ခဇာတာ-ဖြစ်သော နှစ်ဖက်ရှိကုန်သည်၊ ဝါ- နှစ်ခြမ်းကွဲကုန်သည်၊ ဘဝေယျုံ၊ မဟာရာဇ ဒ္ဝိန္နံ - နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဗလဝါမစ္စာနံ - အားရှိသော အမတ်ကြီးတို့၏၊ ပရိသာယ-၏၊ ဝိဝါဒေါ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ၊ တုမှာကံ အမစ္စော-သင်တို့၏ အမတ်၊ အမှာကံ အမစ္စော-ငါတို့၏ အမတ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဥဘတော ပက္ခဇာတာ၊ ဟောန္တိယထာ - ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ မဟာရာဇ၊ ဧဝမေဝ ခေါ၊ ပေ၊ ဘဝေယျုံ၊ မဟာရာဇ၊ ယေန ကာရဏေန — အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဒ္ဝေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ဧကက္ခဏေ၊ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ-ပဋ္ဌာန်တော် မမူကုန်၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ ဣဒံ (ကာရဏံ) - သည်၊ ကေ - သော၊ ကာရဏံ—တည်း။

မဟာရာဇ၊အပရမ္မိ-နောက်ထပ်တမျိုးကား၊ ယေန ကာရဏေန၊ပေ၊နုပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဥတ္တရိ - ထို့ထက် လွန်သော၊ ကာရဏံ - ကို၊ သုဏောဟိ — လော့၊ မဟာရာဇ၊ပေ၊ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယုံ၊ ဗုဒ္ဓေါ—သည်၊ အဂ္ဂေါ— အထွတ် အဖျား

(အမြတ်ဆုံး)တည်း၊ ဣတိ–သို့၊ ယံ ဝစနံ–သည်၊(အတ္ထိ)တံ(ဝစနံ)၊ မိစ္ဆာ-မှားသည်၊ ဘဝေယျ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဧဝေဒ္ဓော- ဂုဏ်အားဖြင့် အကြီးဆုံးတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ သေဒ္ဓော– ဂုဏ်အားဖြင့် အမြတ်ဆုံးတည်း၊ ဣတိ – လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝိသိဒ္ဓော - အလွန်ထူး၏၊ ဣတိ – လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဥတ္တမော-မြတ်၏၊ ဣတိ - လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ပဝရော – အပြားအားဖြင့် တောင်းတအပ်၏၊ (အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏၊) ဣတိ - လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ အသမော-အတူမရှိ၊ ဣတိ – လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ အသမသမော– အတူမရှိသော ရှေးဘုရားတို့နှင့်သာ တူတော်မူ၏၊ ဣတိ-လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ အပ္ပဋိသမော-ဆန့်ကျင်ဖက် အတူမရှိ၊ ဣတိ - လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ အပ္ပဋိဘာဂေါ-တူသော အဖို့မရှိ၊ ဣတိ-လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော - ပြိုင်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ ဣတိ - လည်းကောင်း၊ ယံ ဝစနံ (အတ္ထိ)၊ တံ (ဝစနံ)၊ မိစ္ဆာ ဘဝေယျ၊ မဟာရာဇ၊ယေန ကာရဏေန၊ ၊ပေ၊ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဝုံ–သင်ဒကာတော်သည်၊ ဣဒမ္ပိ ကာရဏံ-ဤအကြောင်း ကိုလည်း၊ အတ္ထတော – အနက် (ဒေဒိပွါယ်) အားဖြင့် သမ္မဒ္ဓိ-လက်ခံပါလော့။

မဟာရာဇ၊ အပိစ–သည်သာမကသေး၊ ဧကောယေဝ–တဆူသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဗုဒ္ဓေါ–သည်၊ လောကေ–၌၊ ယံဥပ္ပဇ္ဇတိ - အကြင်ပွင့်တော်မူ၏၊ ဧသော– ဤ တဆူသောဘုရား၏သာ လောကဌ ပွင့်တော်မူခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-အလုံးစုံသော တရားကို သိတော်မူပြီးကုန်သော၊ ဘဂဝန္တာနံ– –ဘုန်းတော်ကြီး ဘုရားတို့၏၊ သဘာဝပကတိ – သဘောဖြစ်သော

သဘာဝပကတိ။ ။သဘာဝဘူတာ (သကာဝအတိုင်း ဖြစ်သော) အကိတ္တိမာ (ကြွေးကြော်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်သည် မဟုတ်သော) ပကတိကာ (ပင်ကိုယ် သဘော)၊ ဒီကာ၌ ပကတိကာ ဟု "ကာ" ပါ၏။

မှတ်ချက်။ ။ကိတ္တိသဒ္ဒါသည် ကြွေးကြော်ခြင်းအနက်ကို ဟောဏ်၊ ပြောလုပ်ခြင်းအနက်ကို မဟော၊ ထို့ကြောင့် "အကိတ္တိမာ"နေရာဝယ် " အကုတ္တိမာ " ဟု ပါ၌ ရှိသင့်သည်၊ မှန်၏–ကရဏံ ကုတ္တိ၊ ကုတ္တိယာ+နိဗ္ဗတ္တာ ကုတ္တိမာ=ပြောလုပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော သဘော၊ ပင်ကိုယ်သဘောမဟုတ်၊ တနည်း– ကရီယတေတိ ကုတ္တိမာ-ပြောလုပ်ထားအပ်သော သဘော၊ " မဏိကုတ္တိမာ– ပြောလုပ်ထားအပ်သော ပတ္တမြား" ဟူရာ၌ "တွင်းထွက် ပတ္တမြား မဟုတ်" ဟု ဆိုလို၏၊ ဤကား-နှ+ကိတ္တိမာ အကိတ္တိမာ-တမင် ပြောလုပ်၍ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ သဘာဝအတိုင်းဖြစ်နေသော ပင်ကိုယ်သဘော– ဟူလို။

ပင်ကိုယ်တည်း၊ ဝါ - ပင်ကိုယ်သဘောတည်း၊ (ထုံးစံတည်း)၊ ကသ္ဿ ကာရဏောဟု - အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ (ကောယေဝ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ—နည်း)၊ သမ္ဘည္ဟုဒ္ဓဂုဏာနံ- သမ္ဘည္ဟ ဘုရားရှင်တို့၏ ဂုဏ်တော်တို့၏၊ ကာရဏမဟန္တတ္တာ - ပါရမီတော် အကြောင်းတို့၏ ကြီးကျယ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ဋီကာအတိုင်းပေးသည်။]

မဟာရာဇ၊ အညမ္မိ- ဘုရားမှ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ယံ—အကြင် အရာဝတ္ထုသည်၊ မဟန္တံ-ကြီးကျယ်သည်၊ ဟောဟိ၊ တံ-ထိုအရာဝတ္ထုသည်၊ ကေဝယေဝ—တမျိုးတည်းသာ၊ ဟောတိ၊ မဟာရာဇ၊ ပထဝီ— သည်၊ မဟန္တီ— ကြီးကျယ်၏၊ သာ—သည်၊ ကောယေဝ — တခုသာတည်း၊ (တကမ္ဘာသာတည်း)၊ သာဂရော-သမုद्रာသည်၊ မဟန္တော၊ သော— သည်၊ ကောယေဝ-တစင်းတည်းသာတည်း။ [မိမိ၏ အနီးအပါးဌာ အခြားတစင်း မရှိ။] ဂိရိရာဇာ-တောင်တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ သိနေရု— မြင့်မိုရ်တောင်သည်၊ မဟန္တော- ၏၊ သော — သည်၊ ကောယေဝ— တည်း၊ အာကာသော— ကောင်းကင်သည်၊ မဟန္တော — ၏၊ သော— သည်၊ ကော ယေဝ—တည်း။

ကာရဏမဟန္တတ္တာ ။ ။ ကာရဏာနံ မဟန္တတာယ (ပါရမီအကြောင်း ရှေးကောင်းမှုတို့၏ ကြီးကျယ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ မဟန္တေဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏေမ္မေဟိ (ဘုရားအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော တရားဟူကုန်သော)၊ ပါရမိသင်္ခါတေဟိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ နိမ္မတ္တိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ — ဋီကာ။ [အဋ္ဌကထာ စာအုပ်များ၌ "ကသ္ဿ ကာရဏာ မဟန္တတာယ"ဟု တွေ့ရ၏၊ ဤဋီကာအတိုင်း " ကသ္ဿ ကာရဏာ, ကာရဏ မဟန္တတ္တာ"ဟု ပါ၍ ရှိပါစေ။]

ပထဝီ၊ ဝေ၊ သမ္ဘာသမ္ဘုဒ္ဓေါ။ ။ ကြီးကျယ်သော သက်မဲ့ အရာဝတ္ထုများနှင့် မြင့်မြတ်သော သိကြား မာရ်နတ် မဟာဗြဟ္မာတို့ဝတ္ထုသည် မိမိ၏ အရာဌာနဌ တမျိုးစီသာ ရှိကြ၏၊ ထို့အတူ ဘုရားရှင်သည်လည်း ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်တော် မူသဖြင့် တဆူတည်းသာ ရှိတော်မူရသည်။

ဗုဒ္ဓဘူမိ။ ။ဘုရားရှင်၏ ဝိသယ (အရာ) ဟူသည် အဘယ်နည်း ဟု မေးစရာ ရှိ၏၊ "ဗုဒ္ဓဘူမိ" ခေါ် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သမ္ဘည္ဟတ်ဉာဏ်တော်သည် ဘုရားရှင်၏ အရာဖြစ်၏၊ [ဗုဒ္ဓ-ဘုရားရှင်၏၊ ဘူမိ - ဖြစ်ရာဌာန၊] တနည်း—ညေယျ (သိဖွယ်) တရားဟူသမျှသည် ဘုရားရှင်၏ အရာတော်ဝင် ဖြစ်၏။ [ဝေ သမ္ဘာသမ္ဘုဒ္ဓေါ ဝိ မဟန္တော အတ္တနော ဝိသယေ ဧကော ဧဝ။ ကော စ တသ္ဿ ဝိသယော - ဗုဒ္ဓဘူမိ၊ ယာဝတကံ ဝါ ညေယျံ။ — ဋီကာ။]

[ကြီးကျယ်သော သက်ရှိအရာဝတ္ထုများကို ပြလိုရှိ "သင်္ကော မဟာနော" စသည် မိန့်။] သင်္ကော - သိကြားသည်၊ မဟာနော၊ သော၊ ဧကော ယေဝ - တယောက်တည်းသာတည်း၊ မာရော - မာန်နတ်သည်၊ ၊ပေ၊ မဟာပြဟ္မာ-မဟာပြဟ္မာသည် ၊ပေ၊ အရဟံ- ပူဇော် အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော၊ သမ္မာ သမ္မုဒ္ဓေါ-မဖေါက်မပြန် အမှန်ကိုယ်တိုင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူသော၊ တထာဂတော - သည်၊ မဟာနော-ကြီးကျယ်တော်မူ၏၊ သော - ထို ဘုရားရှင်သည်၊ လောက သ္မိံ - ၌၊ ဧကောယေဝ - ကဆုတည်းသာတည်း၊ ယတ္တ – အကြင် အရပ်၌၊ တေ - မြေကြီးအစ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓ အဆုံး အားလုံးသော ထို အိမ်ရာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တတ္ထ – ၌၊ အညေသံ - အခြားသော အရာ ဝတ္ထုတို့၏၊ သြကာသော - အခွင့်သည်၊ နုပေါတိ-မရှိတော့၊ မဟာ ရုဇ၊ တသ္မာ – ကြောင့်၊ အရဟံ – သော၊ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ - သော၊ တထာဂတော – သည်၊ ဧကောယေဝ - သည်သာ (ဟုတ္တာ)၊ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဣတိ - ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ နာဂသေန၊ ပဠော– ပြဿနာကို၊ သြပမ္မေဟိ - ဥပမာတို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကာရဏေဟိ – အကြောင်းတို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ သုကထိတော - ကောင်းစွာဖြေဆိုအပ်ပါပြီ၊ ဣတိ– ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဣတိ - သို့၊ (ဝုတ္တံ)။ ["ဝုတ္တံ ဟိ တတ္တ" တုန်းက "ကိ" ၏ အမေးကို ဖြေရန်ဝုတ္တံသို့ ပြန်လှည့်ပါ။]

အခြားစကြာဝဠာ၌ ဘုရားမရှိ။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အရာတော်သည် ဧကာင်းကင်ကဲ့သို့ အဆုံးအဝိုင်းအခြားမရှိရကား ဘုရားရှင်သည် အနန္တ၀ိသယ (အဆုံးအဝိုင်း အခြား မရှိသော) ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် တဆုတည်းသာ ဖြစ်၏ ဟု အရှင်နာဂသိန်ထေရ် မိန့်တော်မူသည်၊ ထိုထေရ်၏ အလိုမှာ စကြာဝဠာတသောင်း ၀ွင်လည်း ဤစကြာဝဠာ (ဤကမ္ဘာ)မှ အခြားစကြာဝဠာ (၉၉၉) တို့၌လည်း ကောင်း, ဤစကြာဝဠာများမှ အခြားသော အနန္တစကြာဝဠာတို့၌လည်းကောင်း အခြား ဘုရားတဆူမှ မရှိဟု ယူလိုပေသည်။

ဒီကာ။ ။ဧဝံ (ဤသို့) "အာကာသော ဝိယ အနန္တ၀ိသယော ဘဂဝါ၊ ဧကော ဧ၀ ဧဟာတိ"တိ ဝဒန္တော (ပြောဆိုသော အရှင်နာဂသိန်သည်) "ကေသော ဧလောက ဓေတုယာ"တိ ဝုတ္တလောကဓာတုတော အညေသုပိ စက္ကဝါဠေသု အဟရဟေ ဗုဒ္ဓသ အဘာဝံ ဒဿေတိ။ [ဤ ဒီကာစကားများကိုထောက်၍ အခြား အနန္တ စကြာဝဠာ များ၌ ပွင့်တော်မူသော ဘုရားများ မရှိပုံကို ရှေးရှေးနက်နက် ယုံကြည်သင့် ပေသည်။]

ဓမ္မသ္မိ စာနုဓမ္မန္တိ- ဟူသည်ကား၊ နဝဝိဓသ- ကိုးပါး အပြားရှိသော၊ လောကုတ္တရဓမ္မသ- ၏၊ အနုဓမ္မံ-စလျှော်သော သဘောဖြစ်သော၊ ဝါ-လျှော်သော အကျင့် ဖြစ်သော၊ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ-ရှေအဖို့၌ ဖြစ်သော သီလစသော အကျင့်ကို၊ (ဗျာကရောမိ-ဖြေဆိုပါ၏လော၊ ဝါ-ဖြေဆိုရာရောက်ပါ၏လော-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ သဟဓမ္မိကောတိ-ကား၊ သကာရဏော-အကြောင်းနှင့်

ဓမ္မသ္မိ စာနုဓမ္မံ။ ။ဓမ္မသ္မိ အရ စလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးတည်း၊အနုဓမ္မံသည် အနုရူပ (အလျှော်) အနက်ကို ဟောဘ၏၊လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးအားလျှော်သော သဘော=လျှော်သော အကျင့်-ဟူလို၊ ထို၏ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြလိုမူ "ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ"ဟု ဖွင့်သည်။

ဓမ်းမွယ်။ ။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] သမ္မုခါ မေတံ စသည်ဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် စကြာဝဠာတခုတည်း၌ ဘုရားနှစ်ဆူ ပြိုင်တူ ပွင့်တော်မမူနိုင်ကြောင်း ကိုသာ ဖြေဆိုထား၏၊ သို့ပါလျက် လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးအားလျှော်သော ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါကို အဘယ်နည်းဖြင့် အရကောက်နိုင်သနည်းဟု ဓမ်းစရာရှိ၏၊ အဖြေကား-ဘုရားနှစ်ဆူပွင့်တော်မမူနိုင်ပုံကို တိုက်ရိုက်ဖြေဆိုထားသည်မှာ မှန်၏၊သို့ရာတွင် ထိုအဖြေသည် မှန်ကန်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်တော်မူပုံကို အာရုံပြုလျက် ဘုရားရှင်အပေါ်၌ ကြည်ညိုလေးစားမှု တိုးပွားကာ အကျင့် ပဋိပတ်ကို ကောင်းစွာ ကျင့်သူအတွက် (ထိုဖြေဆိုချက်က) လောကုတ္တရာအထိ အကျိုးပြုနိုင်သောကြောင့် " နဝဝိဓ ၊ပေ၊ ပဋိပဒံ " ဟု ဆိုသည်၊ သမ္မုခါ မေတန္တိ အာဒိနာ ပဝတ္တိဘံ (ဖြစ်စေအပ်သော) အတ္တနော ဗျာကရဏံ (အဖြေစကားသည်) အဝိပရီတတ္ထတာယ သတ္ထုရိ ပသာဒုပ္ပါဒနေန သမ္ဘာဝပဋိပဇ္ဇမာနဿ အနုက္ကဏ္ဌမနုလောကုဋ္ဌာရဓမ္မာဝဟမ္မိ ဟောတိတိ အာဟ- "ဓမ္မသ္မ၊ပေ၊ ပဋိပဒန္တိ " (ဋီ)။

သဟဓမ္မိကော။ ။သဟ+ဓမ္မေန+ယော ဝတ္တတိတိ-သဟဓမ္မော၊ သဟဓမ္မော ဧဝ + သဟဓမ္မိကော၊ (သ္ဝတ္ထတ္ထိ ဏိက)။ [သဟဓမ္မေနာတိ သဟဓမ္မော၊ သော ဧဝ သဟဓမ္မိကော၊ ဓမ္မသဒ္ဒေါ စေတ္ထ ကာရဏာ ပရိယာယော။-အံ - ဋီ ၂ ၊ ၁ ၂ ၉။]

ဝါဒါနုဝါဒေါ။ ။ ဝါဒ ဟူသည် ဘုရားရှင် မိန့်အပ်သောစကားတည်း၊ အနုဝါဒေါ၌ အနုသဒ္ဒါကို အနုဂတ (အစဉ်လိုက်) အနက်ဟော ကြိုပါ၊ ဝါဒဿ+ အနုဝါဒေါ-ဝါဒါနုဝါဒေါ-မြတ်စွာဘုရား မိန့်အပ်သောစကားသို့ အစဉ်လိုက်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ စကား၊ ဤ အဓိပ္ပါယ်အရ ဝါဒါနုဝါဒေါ တပူဒ်လုံးသည် (တပ္ပုရိသ် သမာသ် ထုံးစံနှင့် အညီ) အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ စကားချည်း ဖြစ်သော ကြောင့် "ဝါဒေါယော"ဟု ဖွင့်သည်။ [ဤကား ဝါဒါနုဝါဒေါ ဟု ရှိသော ပါဠိတော်နှင့် လျော်အောင် ကြိုအပ်သော အဓိပ္ပါယ်တည်း။]

တက္ကဖြစ်သော၊ [မမ္မသဒ္ဒါ ကာရကအနက်ဟောဟု ပြသည်၊] ဝါဒါနံ ဝါဒေါတိ – ကား၊ ဝါဒေါယေဝ–ဝါဒပင်တည်း၊ (အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ စကားပင်တည်း)။

ပါဠိတော် ဆိုလိုရင်း။ ။"အဟော သုံ အတ္ထိတ မဒ္ဓါနံ"စသော စကားမှတ်ကို တပည့်တော်သည် မြတ်စွာဘုရားအထံမှ နာယူမှတ်သားခဲ့ရပါသည် ဟု ဖြေလျှင်....

ဝုတ္တ ဝါဒိနော စေဝ ဘဂဝတော ဟောမိ=မြတ်စွာဘုရားမိန့်တော်မူအပ်သော စကားကို ပြောသူဟုတ်ပါရဲ့လား။

နု စ ဘဂဝန္တံ အဘူတေန အဗ္ဘာစိက္ခာမိ=မြတ်စွာဘုရားကို မဟုတ်မမှန် စွပ်စွဲရာ မဖြစ်ရောက်ပါဘူးလား။

ဓမ္မသ စ အနုဓမ္မံ ဗျာကရောမိ= လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးအားလျော်သော ပဋိပတ်ကို ဖြေရာ ရောက်ပါရဲ့လား။

နစ ဓကာစိ သဟဓမ္မိကော ဝါဒါနုဝါဒေါ ဂါရယှံ ဌာနံ အာဂစ္ဆတိ=အကြောင်း နှင့်တကွ မြတ်ဘုရား၏စကားသို့ လိုက်ပြောဖွယ်သော တပည့်တော်စကား သည် အနည်းငယ်မျှ ပညာရှိများ ကဲ့ရဲ့စရာအဖြစ် မရောက်ပဲ ရှိပါရဲ့လား။

ဤသို့ အရှင်သာရိပုတ္တရာက ဘုရားရှင်အား လျှောက်သည်။ သီလက္ခန္ဓ၊ ၌ (၂၀၇) ဌာနား "တုမှာကံ ဝါဒေါ၀ါ အနုဝါဒေါ၀ါ"ဟု ဖွင့်၏၊ ထို အဋ္ဌကထာ အလိုလည်း ထိုပါဠိတော်၌ "ဝါဒါနုဝါဒေါ"ဟုပင် ပါဝင်ရှိရမည်။

ဝါဒါနုပါတော။ ။ဝါဒေါနေရာ၌ ဒန္ဒဇပဋ္ဌမကွဲရာ (တ) ဖြင့် "ဝါဒါနုပါတော" ဟု ဋီကာ၌ ပါဝင်ရှိသည်၊ ထို အလို အနုပါတော၌ အနု+ပတ+ဏ ပစ္စည်း၊ အနုသည် ပစ္ဆာ အနက်ဟော၊ ပတသည် "ဖြစ်ခြင်း" အနက်ဟော၊ ပတနံ (ပဝတ္တနံ) ပါတော၊ "ပစ္ဆာ+ပါတော-အနုပါတော၊ ဝါဒသ+အနုပါတော-ဝါဒါနုပါတော" ဟုပြု၊ ဝါဒါ နုပါတော-မြတ်စွာဘုရားစကား၏ နောက်ထပ် ဖြစ်လာခြင်း၊ ဝါ-နောက်ထပ်ဖြစ်လာ သော မြတ်စွာဘုရား၏ စကား၊ ထိုသို့ နောက်ထပ်ဖြစ်လာခြင်းမှာလည်း အရှင်သာရိ ပုတ္တရာက မြတ်စွာဘုရားစကားကို ယူ၍ (လိုက်၍) ပြောခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်၊ ဥပမာ–ယခုအခါ နိုင်ငံခေါင်းဆောင် တစုံတယောက်က ပြောအပ်သော စကားကို နောက် တယောက်က ယူပြောလျှင် ထိုခေါင်းဆောင်၏ စကားသည် နောက်ထပ် ဖြစ်ပေါ်လာသော စကား–ဟု ဆိုရသကဲ့သို့တည်း။

ဋီကာမျှား ။ ။ ဝါဒသ အနုပတနံ အနုပ္ပဝတ္တိ ဝါဒါနုပါတောတိ အာဟ– "ဝါဒေါယေ၀ါ"တိ။- ဤဋီကာ။ ဝါဒသ္သာတိ ဝစနဿ၊ အနုပါတော အနုပစ္ဆာ ပ၀တ္တိ၊–အံ-ဋီ၊ ၂ ၁ ၂ ၉။ [ဤအလို ပါဠိတော်၌ "ဝါဒါနုပါတော" ဟု ရှိရမည်၊ ပါဠိ နှစ်မျိုးလုံး သဒ္ဒတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထမတူသော်လည်း အဓိပ္ပါယတ္ထမူ အတူပင်။]

အစ္ဆရိယ အဘိဓာန် အဖွင့်

၁၆၂။ အာယသ္မာ ဥဒါယီတိ(ဏ္ဍော)ဟူသော ဤပါဠိတော်။ [အာယသ္မာ ဥဒါယီဟူသော နှစ်ပုဒ်အပေါင်းတွင် ဥဒါယီဟူသော ဗုဒ္ဓပုဒ်တစ်တော်ကို ဖွင့်ပြသော အရာဖြစ်၍ "ဏ္ဍော"ဟု ထည့်ပါ။] ဥဒါယီနာမ-ဥဒါယီ မည်ကုန်သော၊ ထေရာ-တို့သည်၊ ကာဠဒါယီ - ကာဠဒါယီထေရ်လည်းကောင်း၊ လာဠဒါယီ-လည်းကောင်း၊ မဟာဥဒါယီ-လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ တယော-သုံးပါးတို့တည်း၊ (တေသု-ထိုသုံးပါးတို့တွင်)၊ ဣဓ - ဤသုတ်၌၊ မဟာဥဒါယီ- မဟာဥဒါယီကို၊ အဓိပ္ပေတော- အလိုရှိအပ်၏။ ကိရ - ချဲ့ဦးမည်၊ တသ - ထို မဟာဥဒါယီ၏၊ (အဘိဓာန်ရေ ၌စပ်)၊ ဝါ-သည်၊ (သုဏာန္ဓသ-၌စပ်)၊ ဣမံ သုတ္တံ-ဤသုတ်တော်ကို၊ အာဒိတော - အစမှ၊ ပဋ္ဌာယ - စ၍၊ ယာဝ ပရိယောသာနာ - အဆုံးတိုင်အောင်၊ သုဏာန္ဓသ - နာယူစဉ်၊ အဘိဓာန်ရေ ကိုယ်တွင်း၌၊ ပဋ္ဌဝဏ္ဏာ - ငါးပါး အပြားရှိသော၊ [ဝဏ္ဏသဒ္ဒါ ပကာရ အနက်ဟော။] ပီတိ-သည်း ဥပဓိဇီတွာ-ဖြစ်၍၊ ပါဒပိဋ္ဌိတော-ခြေဖမိုးမှ၊ သီသမတ္ထကံ-ဦးထိပ်သို့(ဦးထိပ်အထိ)၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏၊ သီသမတ္ထကတော-မှ၊ ပါဒပိဋ္ဌိं-ခြေဖမိုးသို့၊ အာဂစ္ဆတိ-ပြန်လာ၏၊ [ရှေးနိသဒ္ဒ ဂစ္ဆတိဟုပင် ရှိ၏၊ "အာ" မပါ။] ဥဘယတော - နှစ်ပါးစုံသော အရပ်မှ(ခြေဖမိုးနှင့် ဦးထိပ်မှ)၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ မဇ္ဈံ-အလယ်အရပ်သို့၊ သြတရတိ-ရောက်လာ၏၊ မဇ္ဈတော - အလယ်အရပ်မှ၊ ပဋ္ဌာယ - ၍၊ ဥဘတော-နှစ်ပါးစုံသော အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ၊ သော-ထို မဟာဥဒါယီထေရ်သည်၊ နိရန္တရံ-အကြားမရှိအောင်၊ ဝါ-မပြတ်၊ ပီတိယာ-ပီတိသည်၊ ဖုဋ္ဌသရီရော-ပြန့်အပ်သောကိုယ်

တယော ဘေရာ။ ။အာယသ္မာ ဥဒါယီ ဟူသောစကားနှင့် စပ်၍ သာသနာတော်၌ ဥဒါယီအမည်ရသော ထေရ်တို့ကို ပြလိုမှ "တယော ထေရာ" စသည်မိန့်၊ ဆိုတွင် လာဠပါယီဟူသည် လျှပ်ပေါ်လော်လီ မတည်ကြည်သော ထေရ်တည်း၊ ထို ထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ သုဒ္ဓာဝိသဒ္ဒိစသော သိက္ခာပုဒ်များကို ပညတ်တော်မူရသည်၊ ကာဠဒါယီ ဟူသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာနှင့် ဖွားဖက်တော် ဖြစ်သော ဘေဒဂ်ရ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တည်း။

မဟာဥဒါယီ။ ။[မဟာ-ကိုယ်ခန္ဓာကြီးသော+ဥဒါယီ။] ဤအရှင်မြတ်လည်း ရဟန္တာပင်တည်း၊ ဤအရှင်နှင့် စပ်၍ ဝိနည်းဌ နိသိဒိုင် အမြတ်အဆာကို ခွင့်ပြုတော်မူရသည်။[ဝိနယ၊ ၂၊ ၂၂ ၁။]

ဖုဋ္ဌသရီရော ။ ။ ပီတိသမုट्ठာနေဟိ (ပီတိကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော) ပဏီတ ရူပေဟိ (မွန်မြတ်သော စိတ္တဇ ရူပ်တို့သည်) အတိပျာပိတဒေဟော (အလွန် ဖြန့်အပ်သော ကိုယ်ရှိသည်ဖြစ်၍) နိရန္တရံ ပီတိယာ ဖုဋ္ဌသရီရောတိ ဝုတ္တော၊ တဒေတာ ဧဝ

ရှိသည်၊(ဟုတ္တာ-၍)၊) ဗလဝ သောမနဿေန-အားကြီးသော သောမနဿဖြင့်၊ [ဣတ္ထမ္ဘူတ လက္ခဏာ။] ဒသဗလသ-အား၊ (အာဟ-ဥစ်)၊ ဝါ-၏၊ ဂုဏ်-ဂုဏ်ကို၊ ကထေန္တော-လျှောက်လိုသည်၊ (ဟုတ္တာ) အစ္ဆရိယံ ဘန္တေတိ အာဒိ— အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ—ပြီ။

အပိစ္ဆတာတိ-ကား၊ နိတ္တဏှတာ—တဏှာ ရှိတော်မမူသည်၏ အဖြစ်တည်း၊ သန္တုဋ္ဌိတာတိ-ကား၊ စတူသု-ကုန်သော၊ ပစ္စယေသု-တို့၌၊ တိဟိ—ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ - အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ ဝါ – အပြားတို့ဖြင့်၊ သန္တောသော —

(ကြောင့်ပင်) အသာ (ထိုပီတိ၏) ပရိယာယတော ဖရဏလက္ခဏမှ ဝုတ္တံ၊- ဒီကာ။ [ပီတိသည် တကိုယ်လုံး မပျံ့နှံ့၊ ပီတိကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရူပ်များကသာ ပျံ့နှံ့နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် " ပီတိ ဖရဏလက္ခဏာ "ဟု ဆိုရာ၌ မုချစကားမဟုတ်၊ အကျိုးဖြစ်သော စိတ္တဇရူပ်တို့၏ ဖရဏလက္ခဏာကို အကြောင်း ပီတိပေါ် တင်စားသော ဖလူပစာစကား- ဟူလို။]

မှတ်ချက်။ ။အတိဗျာပိတဒေဟောနှင့် ဖရဏလက္ခဏံကို ဓေထောက်၍ ဝုဋ္ဌ ဝုသ ဓာတ် မဟုတ်၊ ဖရဓာတ် ဗျာပန (ပျံ့နှံ့ခြင်း) အနက်ဟော၊ တ ပစ္စည်း၊ ရ်ချေ၊ဖဋ် (အ) ကို ဥပြု။ [ပီတိ၀ါးမျိုးကို အတိ၊ ဋ၊ ၁ (၁၅၈) ၌ရှု။]

အဝိ ဋ္ဌတာ။ ။ [အပ+ဝါ+ဋ္ဌ+တာ။] ဋ္ဌ ဓာသဒ္ဒါသည် တဏှာ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ အပ+ဝသဒ္ဒါကား ဤနေရာ၌ အဘာဝ (မရှိခြင်း) အနက်ဟောတည်း၊ အနည်းငယ် အနက်ဟော မဟုတ်၊ မှန်၏— နည်းသော လိုချင်တောင့်တမှု တဏှာရှိ၏ ဟု ဆိုလျှင် ဘုရားရှင်၌ ကြီးမား ဆိုးဝါးသော တဏှာများသာမရှိ၊ မဆိုးဝါးသောတဏှာ အနေသေး စားလေးများကား ရှိသေး၏ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်နေ၏၊ အမှန်မှာ ထိုသို့မဟုတ်၊ ဘုရားရှင်၌ မည်သည့်တဏှာမျှ ရှိတော်မမူပါ၊ ထို့ကြောင့် အဘာဝအနက်ပြု နတ္ထိပုဒ်ဖြင့် "နတ္ထိ+ဋ္ဌ+ ယသ္သ+ တိ-အပ္ပ+ ဋ္ဌော" ဟု ပြု၊ အဝိ ဋ္ဌ+ ဘာ+ ဝါ-အပ္ပ+ ဋ္ဌ+ တာ ဟု ဆက်၊ ထို့ကြောင့် "နိတ္ဏှတာ" ဟု ဖွင့်သည်။ [အပ+ဝသဒ္ဒါ အပ+ကသိ ရေနေ ဝါတိ အာဒိသုဒိယ ဋုဓ (ဤနေရာ၌) အဘာဝ+ ဣတ္ထောတိ အာဟ- အပ္ပ+ ဋ္ဌ+ တာ+ တိ နိတ္ဏှတာ+ တိ၊- ဒီကာ။]

သန္တုဋ္ဌိတာ။ ။ဒိ+ ဝါ+ ဒိ တုသဓာတ်သည် နှစ်သက်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ကော+ သနံ-တုဋ္ဌိ၊ [တုသ+ တိ။] သမ္မာ+ တုဋ္ဌိ- ယသ္သ+ တိ- သန္တုဋ္ဌိ၊ (တထာဂတော)— ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ ကောင်းစွာနှစ်သက် ကျေနပ်ခြင်းရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ သန္တုဋ္ဌိနော+ ဘာ+ ဝါ-သန္တုဋ္ဌိတာ၊ "ကောင်းစွာ နှစ်သက်ကျေနပ်"ဟူရာ၌ ယထာ လာဘ, ယထာဗလ , ယထာ သာရုပ္ပဟူသော သန္တောသသုံးပါးတို့ဖြင့် တရားနှင့် အညီ ရောင့်ရဲတော်မူခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "စတူသု ပစ္စယေသု တိဟာကာရေဟိ သန္တောသော" ဟု ဖွင့်သည်။

ကောင်းစွာ နှစ်သက်တော်မူခြင်းတည်း၊ သလ္လေခဘာဝတိ - ကား၊ သမ္ဘ ကိလေ သာနံ– ဘာလုံးစုံသော ကိလေသာတို့၏၊ သလ္လိခိတ ဘာဝေါ - နည်းပါးအောင် ခြောက်ပစ်ဖျောက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်တည်း၊ ယတြ ဟိ နာမဟတိ-ကား၊ ယော-အကြင် ကုသိုလ်ရှိ၏သည်၊ (အတ္တာနံ - မိမိကို၊ နေဝ ပါတုကရိယတိ)နာမ - ထင်ရှားခွာ ပြုတော်မမူပါပေ၊ (ထင်ပေါ်အောင် မလုပ်ပါ – ဟူလို။) [ဤသို့ ပါဠိ ထတ်နှင့် တွဲ၍ဖေးပါ။] နှ အတ္တာနံ ပါတုကရိယတိတိ - ကား၊ အတ္တာနော– မိမိ၏၊ ဂုဏေ-ဂုဏ်တို့ကို၊ အာဝိ-ထင်ရှားစွာ၊ (ထင်ရှားအောင်)၊ နှ ကရိယတိ- ပြုတော်မမူပေ၊ ပဌာကံ ပရိဟရေယျုန္တိ-ကား၊ အမှေယိ-တို့နှင့်၊ သဒိသော-

---

ပုဒ်ရေး။ ။သီ သဒ္ဒါ၏ သဗ္ဗာဒေသနာကိုယူ၍ ဝိဂုဟပြုပါသည်၊ ကြွင်းသော အနုပဒေများကဲ့သို့ သိလက္ခဏာဘာသာဋီကာ ဒုတိယတွဲ (၃၇၆) ၌ ပြထားပြီ၊ သနေ္တာသ သုံးပါးဝိုးဆကျယ်ကို ဒီ၊ ၌၊ ၁, ၁၀၂ ။ အုံ-၌ ၁, ၆၀၊ ၆၁ ၌ ရှု၊ သီသက္ခန် ဘာသာ ဋီကာ ဒုတိယတွဲ (၄၅၂) ၌လည်း ပြထားပြီ၊ ပစ္စည်းလေးပါးအတွက် သနေ္တာသ သုံးပါး၏ရှိရုံကား သနေ္တာသမပေါင်း (၁၂) ပါးရှိသည်။

သလ္လေခတာ။ ။သမ္ဘကိလေဒသ + သံလိခဘိ (နည်းပါးအောင် ကောင်းစွာ ခြစ်ပစ်တော်မူတတ်၏၊) ဒုတိ သလ္လေခါ (တသာဂတော)၊ [သံ + လိခ+ ဏ။]၊ သလ္လေခသ + ဘာဝေါ သလ္လေခတာ – ကိလေသာ အားလုံးကို နည်းပါးအောင် ကောင်းစွာ ခြစ်ပစ်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းအကျင့်၊ ရှေးက " ခေါင်းပါး သော အကျင့်" ဟု ခေါ်ကြ၏။

ယတြ ဟိ နာမ။ ။သတြဒ္ဓ "ကြေပစ္စည်းသည် ပဌမာအနက်ဌသတ်၏" ဟု သိစေ လိုမူ၍ "ယော" ဟုဖွင့်သည်၊ ဟ်ကား အနက်မဋ္ဌိသေဝနိပါတ်၊ ထို့ကြောင့် မဖွင့်ပဲချန်ထား သည်၊ နာမကား အဋ္ဌမီယံ ဘဏ္ဍေ စသောစကားကို ဝေါဟာရ်၍ ဝိမှယ (အုံ့ညြခြင်း) အနက်ဟောနိပါတ်၊ တနည်း– သမ္ဘာဝနာ (ချီးမွမ်းခြင်း) အနက်ခဟာနိပါတ် ဟု မှတ်ပါ၊ ထိုနာမနှင့် ယှဉ်၍ " ပါတုကရိသတိ " ဟု ဝါဝိသန္ဓိဝိဘတ် ရှိရုသည်။ [အကျယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ ဒုတိယတွဲ, အနာဂတေ ဘဝိသန္ဓိသုတ်၌ လည်းကောင်း၊ မောဂ္ဂလ္လာန် (၆) ကဏ္ဍ နာမေ ဂရုဟာဝိမှယေသုသုတ်၏ နိဿယ သစ်၌လည်းကောင်း ပြထားသည်။]

နှ အတ္တာနံ။ ။[ပါဠိတော်၌ နေဝတ္တာနံဟု ရှိသည်။] အတ္တာနံအရ "မိမိကိုယ် ကို ထင်ပေါ်အောင် မပြု" ဟူရာ၌ "မိမိ၏ဂုဏ်တို့ကို ထင်ပေါ်အောင် မပြု" ဟု သိစေလို၍ "အတ္တနော ဂုဏေ" ဟု ဖွင့်သည်၊ ဒုတိယာဝိဘတ် ဆဋ္ဌီဝိဘတ်၌ သက် ဟု ဆိုလိုရင်း မဟုတ်၊ ပါတုကား ပကာသ (ထင်ရှားခြင်း) အနက်ဟော နိစ္စါတ်တည်း၊ တို့ကြောင့် "အာဝိ" ဟု ဖွင့်သည်။

ပဌာကံ ပရိဟရေယျုံ။ ။အတ္ထိခေါ (၃၉၇) ဂါထာ၌ ဓရောနှင့် ပဌာကာကို အနက်တူဟု ဆို၏၊ ထို့ကြောင့် "အလံ, တံခွန်" ဟု ပေးသည်၊ တချို့နေရာ၌ကား "ဓရပဌာကံ ဥဿာပေတွာ" ဟု တွေ့ရ၏၊ [ဓမ္မပဒ၊ ၌- ၁, ၂ ။] ထိုနေရာမျိုး၌ "ဓရပဌာကံ-တံခွန်ကုန်းကို" ဟု ပေးကြ၏၊ "ပရိဟရ-ထက်ဝန်းကျင်ဆောင်ယူ"

ဣသော၊ (တန်းတူသော)၊ ကော - အဘယ်သူသည်၊ အတ္ထိ - ရှိသေးသနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တာ-ပြောကုန်လျက်၊ (ကြေငြာကုန်လျက်)၊ ပဌာဝီ-တံခွန်ကို၊ (အလံကို)၊ ဥက္ခိပိတ္ဝာ - မြှောက်၍၊ နာဌန္ဒံ - နာဌန္ဒာမြို့ကို၊ (တမြို့လုံးကို)၊ ဝိစရေယျုံ - လှည့်လည်ကုန်ရာ၏။

ပဿ ခေါ တံ ဥဒါယိ တထာဂတဿ အပ္ပိစ္ဆတာတိ – ကား၊ ဥဒါယိ-ဥဒါယီ၊ တထာဂတဿ ၏၊ အပ္ပိစ္ဆတာ- အလိုတရှာ ရှိတော်မမူသည်၏အဖြစ်သည်၊ ဝါ–အလိုတရှာ ရှိတော်မမူခြင်းသည်၊ ယာဒိသီ–အကြင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်၏၊ (အကြင်သို့ သဘောရှိတော်မူ၏၊)(တံ-ထို အပ္ပိစ္ဆတာဂုဏ်ကို)၊ ပဿ- ရှုလော့၊ (ကြည့်စမ်းပါလော့)၊ ဣတိ- သို့၊ ထေရဿ- ဥဒါယီထေရ်၏၊ [ရှေးနိဿယ၌ "အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်၏"ဟု စွဲ၏၊ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] ဝစနံ-ကို၊ သမ္မဒ္ဓန္တော- လက်ခံတော်မူသည်ဖြစ်၍၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ၊ ပန– ပရိဟာရပက္ခမ္ဘတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ နေဝ ပါတု ကရောတိ ကိ - ထင်ရှားအောင်ပြုတော်မမူသလော၊ အတ္တာနော–၏၊ ဂုဏံ–ကို၊ န ကထေတိ ကိ –မိန့်တော်မမူသလော၊(မိန့်တော် မမူဘူးလား)၊ [ရှေဝါကျကို ထင်ရှားအောင် ဖွင့်သည်။] ဣတိ စေ–ဤသို့ မေးအံ့၊ န န ကထေတိ-မိန့်တော်မမူသည် မဟုတ်, မိန့်တော်မူသည်သာ၊ [န ကထေတိ– မိန့်တော် မမူသည်မှာ၊ န–မဟုတ်၊ ကထေတိ ယေဝ– မိန့်တော်မူသည်သာ၊ ဤသို့လည်း ပေး။]

[န န ကထေတိကို ခွဲပြလိုရှိ "အပ္ပိစ္ဆတာဒီဟိ"စသည်ကို မိန့်၊]အပ္ပိစ္ဆတာ ဒီဟိ-အပ္ပိစ္ဆတာ အစရှိသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်၊ ကထေတဗ္ဗံ- မိန့်တော်မူထိုက်သော၊ စိဝရာဒီဟေတုံ – သက်နှံ အစရှိသည်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော စကားကို၊ န ကထေတိ-မိန့်တော်မမူ၊ ဝေနေဝ - ထို့ကြောင့်ပင်၊ ပဿ ခေါ တံ ဥဒါယိ-

---

ကို " ဝိစရ – လှည့်လည် " ဟု ဆိုသည်၊ ဤသုတ် ဟောတော်မူရာဌာနက နာဌန္ဒာမြို့ ပါဝါရိကသဒ္ဒေး၏ သရက်ဥယျာဉ်ဖြစ်သောကြောင့် "နာဌန္ဒံ ဝိစရေယျုံ" ဟု သရုပ်ဖော်သည်။

အပ္ပိစ္ဆတာဒီဟိ ကထေတဗ္ဗံ။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အပ္ပိစ္ဆတာ စသော ဂုဏ်တော်များသည် သူတပါးအား ပြောပြထိုက်သော အကြောင်းများ ဖြစ်၏၊ ထိုအကြောင်းကို သက်နှံးစသော ပစ္စည်းလေးပါးအတွက် မိန့်တော်မမူ၊ ထို့ကြောင့် "စိဝရာဒီဟေတုံ န ကထေတိ" ဟု ဆိုသည်၊ သစ္စာလေးပါးကို သိမည့် ဓမ္မနေယျ သတ္တဝါ ရှိလျှင်ကား ထိုအကြောင်းကို မိန့်တော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဗုဒ္ဓေန ကသတ္တိ ပန၊ ပေ၊ ကထေတိ" ဟု ဆိုသည်။ [စိဝရာဒိ ဟေတုန္တိ စိဝရပ္ပါ ဒါဒိဟေတု ဘူတံ ပယုတ္တကထံ (ပစ္စည်းလေးပါးနှင့် စပ်သော စကား) န ကထေတိ၊ ဝေနေယျဝသေနာတိ ဝိနေတဗ္ဗ ပုဂ္ဂလဝသေန (ဆုံးမဘိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်သဖြင့်) ကထေတိ "ဧဝံ (ဤသို့ ပြောလျှင်) အယံ ဝိနယံ (ဆုံးမခြင်းသို့) ဥပဂစ္ဆတိတိ၊ – ဋီကာ။]

တထာဂတသ အပ္ပိစ္ဆတာတိ အာဒိ–အစရှိသော၊ (ယံ ဝစနံ - အကြင်စကား သည်၊ အဏ္ဍိ၊ တံ ဝစနံ-ကို၊ ဘဂဝါ)အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ပန- အနေယကား၊ ဗုဒ္ဓေ၊ ဂုဏသတ္တံ–သစ္စာလေးပါးကို သိမည့်သတ္တဝါကို၊ အာဂမ္မ – စွဲ၍၊ ဝေနေယ္ယ ဝသေန - ဆုံးမထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်သဖြင့်၊ ကထေတိ – ၏၊ ယထာဟ-အာဘယ်ကဲ့သို့ မိန့်တော် မူသနည်း၊ နမေ အာစရိယော အတ္ထိ၊ပေါနတ္ထိ မေ ပဋိ ပုဂ္ဂလောတိ - နမေ အာစရိယော အတ္ထိ၊ပေါနတ္ထိ မေ ပဋိပုဂ္ဂလော ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ၊ [ဗောဓိပင်နှင့် ဂယာရွာအကြား၊တွင် ဥပကအား ဗုဒ္ဓ မိန့်တော်မူခဲ့ပြီ။]

ဂါထာအနက်။ ။(ဥပက- ဥပက၊) မေ-ငါဘုရား၏၊ ဝါ - ငါဘုရားမှာ၊ အာစရိဒယော - လောကုတ္တရာအရာ၌ ဆရာသည်၊ နတ္ထိ - ရှိတော်မမူ၊ မေ– ငါဘုရား၏၊ ဝါ - ငါဘုရားနှင့်၊ သဒိသော - တန်းတူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နဝိဇ္ဇတိ - ဝိုတော်မမူ၊ သဒေဝကသ္မိံ – နတ် ဗြဟ္မာတို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ လောကသ္မိံ–ကမ္မာလောက၌၊ မေ-၏၊ ဝါ မှာ၊ ပဋိပုဂ္ဂလော - သီလစသော ဂုဏ်အားဖြင့် မခြားဘန်းတူ ကိုယ်စားပြုနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နတ္ထိ - ရှိတော် မမူ။.....

ဝံ - သို့၊ တထာဂတသ – ၏၊ ဂုဏဒီပိကာ - ဂုဏ်ကို ထင်ရှားပြတတ် ကုန်သော၊ ဗဟု - ကုန်သော၊ ဂါထာပိ - တို့ကိုလည်းကောင်း၊ [သမ္ဘာ ဘိတ္တု သမ္ဘဝိဒုဟသ္မိ စသောဂါထာများ၊] သုတ္တန္တာပိ - တို့ကိုလည်းကောင်း၊ [ဒသ

မှတ်ချက်။ ။ဤပြခဲ့သော အဓိပ္ပါယ်အရ - အပ္ပိစ္ဆတာဒီဟိ–အပ္ပိစ္ဆတာ အစ ရှိသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်၊ ကထေတဗ္ဗံ-မိန့်တော် မူထိုက်သော စကားကို၊ ဗိဝရာဒိဟေတုံ - သက်နှိုး အစရှိသည်တို့၏ အကြောင်းကို၊ (ကတ္တာ-ပြု၍၊) (တနည်း) အာဂမ္မ- စွဲ၍၊ နကထေတိ–ဟု အနက်ပေးသင့်သည်၊ နိဿယ်ကို ပါဠိရှိတိုင်း ပေးလိုက်သည်။

ရှေးနိဿယ။ ။ရှေးနိဿယ်ကား-"အပ္ပိစ္ဆတာဒီဟိ"နေရာဝယ် "ပါဠိ စ္ဆတာ ဒီဟိ"ဟု ပါဠိရှိ၏၊ ပါဠိစ္ဆတာဒီဟိ - ယုတ်မာသော အလိုရှိသည်၏ အဖြစ် စသည် တို့ဖြင့်၊ "ကထေတဗ္ဗံ – သော၊ ဗိဝရာဒိဟေတုံ– သက်နှိုးစသည်နှင့် စပ်သော စကား ကို၊ နကထေတိ – မဆို " ဟု အနက်ပေးတော်မူ၏၊ သူ့နည်းနှင့်သူ အဓိပ္ပါယ် ရသည် ဟု ထင်ပါသည်။

နမေ အာစရိယောစသည်။ ။နမေ အာစရိယော အတ္ထိတိ လောကုတ္တရမဂ္ဂ မယုံ အာစရိယောနာမ နတ္ထိ၊ ကိဉ္စာပိ ဟိ လောကိယမဂ္ဂာနုဗျိ (တို့ကိုလည်း) ယ-ဒိခ္ခသာ လောကနာထသ အဓိဂမော (ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း)၊ နတာဒိသော အဓိဂမော ပရူပဒေသော (သူတပါးတို့ ညွှန်ပြရခြင်း) အတ္ထိ၊ လောကုတ္တရမဂ္ဂ ပနသ လေသောပိ (အနည်းငယ်မျှလည်း) နတ္ထိ၊ နတ္ထိ ဧမ ပဋိပုဂ္ဂလောတိ မယုံ သီလာဒီဟိ ဂုဏေဟိ ပဋိနိဓိဘူတော (ကိုယ်စားပြုနိုင်သူ ဖြစ်သော) ပုဂ္ဂလော နာမ နတ္ထိ။–သာရတ္ထ၊ ၃၊ ၁၆၄။

ဗလ သမန္နာဂတော ဘိက္ခဝေ တထာဂတော စသော သုတ္တန်မျှား၊ စတ္တာရိ မဃနိ ဘိက္ခဝေ တထာဂတဿ ဝေသာရဇ္ဇာနိ စသော သုတ္တန်မျှား၊] ဝိတ္ထာရေ ဇ ဗ္ဗာ – ခဲ့ရိုက်ကုန်၏၊

၁၆၃။ အဘိက္ခဏံ ဘာသေယျာသိတိ–ကား၊ ပုနပ္ပုနံ–ထပ်ကာထပ်ကာ၊ ဘာသေယျာသိ–ဟောပါလော၊[ပုနပ္ပုနံကား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်၊ “ အဘိက္ခဏံ–မပြတ်”ဟု အနက်ပေးပါ။]ပုဗ္ဗဏ္ဏသမယေ-နံနက်အခါ၌၊ မေ-သည်၊ ကထိတံ-ဟောအင်ပြီ၊ ဣတိ– ဤသို့ ကြံ၍၊ မဇ္ဈန္ဟိကာဒီသု–နေ့လည် အချိန်အစရှိသည်တို့၌၊ မာ နုကထယိတ္ထ-မဟောပဲ မနေပါနှင့်၊ ဝါ–တနည်း၊ အဇ္ဈ-ယနေ့၊ မေ-သည်၊ ကထိတံ–ဟောအပ်ပြီ၊ ဝါ– ဟောပြီးပြီ၊ ဣတိ–ဤသို့ စဉ်းစား၍၊ ပရဒိဝသာဒီသု-နောက်နေ့ အစရှိသည်တို့၌၊ မာ နကထယိတ္ထ–နှင့်၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ပဝေဒေသိတိ- ကား၊ ကထေသိ– လျှောက်ပြီ။ [“ပဝေဒေသိ-သိစေ” ဟူရာ၌ သိအောင်လျှောက်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ကထေသိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဟပ်၏။] ဣမသ္မာ ဝေယျာကရဏာသာတိ(ဏ္ဍော)-ဟူသော ဤပါဋ္ဌ၌၊ နိဂ္ဂါဟကတ္တာ - ဂါထာမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ - ဂါထာမဖက်သော (အမေး

ဝေယျာကရဏာသ။ ။ဝေယျာကရဏနှင့် ဗျာကရဏသည် တူ၏၊ ဝိ + အာ + ကရဏမှ ဣကို ယ, ဝကို ဗပြောလျှင် “ဗျာကရဏ” ဟု ဖြစ်၏၊ ဣကို ယ ပြု, ယ် လာ, လောလျှင် “ဝေယျာကရဏ”ဟု ဖြစ်၏၊ [မာယူန မာဂမော ဌာနေကို သတိပြု။] တနည်း– ဣကို ပြု, ယလာလျှင် “ ဝေယျာကရဏ ” ဟု ဖြစ်၏၊ ၎င်း ဗျာကရဏ ဝေယျာကရဏတို့သည် “ဗျာကရောတိ – ဖြေဆိုတတ်” စသည်ဖြင့် ကဲ့သို့ ကဒြေ ဟူသော အနက်ကိုဟောတတ်၏၊ ၎င်းသုတ်တော်သည်လည်း ဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တော် သာရိပုတ္တရာ စသော ပုဗ္ဗာဝုံကို အရှင်သာရိပုတ္တရာက ဖြေသောအားဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို ပြရာဖြစ်သောကြောင့် အဖြေသုတ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဣမသ္မာ ဝေယျာကရဏာသ” ဟု သံဂါယနာတင် ဘေရိတို့မိန့်တော်မူကြသည်။

နိဂ္ဂါဟကတ္တာ။ ။[နိ တ္ထိ+ဂါထာ+ယသ္သာတိ- နိဂ္ဂါဟကံ၊ (သုတ်)၊ နိဂ္ဂါဟကသ+ဘာဝေါ- နိဂ္ဂါဟကတ္တံ။] သုတ္တ ဂေယျ စသော အင်္ဂါကိုးပါး အခွဲ၌-ဂါထာရှိသော သုတ်သည် ဂေယျမည်၏၊ [အမေး အခြေပင် ဖြစ်သော်လည်း ဂါထာပါလျှင် ဂေယျပင်မည်၏။] အမေးအခြေ ဖြစ်၍ ဂါထာမပါသော သုတ်လည်း ဝေယျာကရဏာမည်၏၊ ဤသို့ ခွဲ၏။ [အဘိ၊ ၆၊ ၁၊ ၂၇။ ဝိနယ၊ ၆၊ ၁၊ တို့ကိုရှု။] ထို့ကြောင့် ဝေယျာကရဏ အမည်ရှိခြင်း၏ လိုရင်းအကြောင်းမှာ ဂါထာမပါခြင်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် “နိဂ္ဂါဟကတ္တာ”ဟု မိန့်သည်။

ဆိုလိုရင်း။ ။ဆိုလိုရင်းမှာ အမေးအခြေ၏အဖြစ်သည် ဝေယျာကရဏမည်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ပါသော်လည်း လိုအကြောင်းမှာ ဂေယျမည်ခြင်း၏ အကြောင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ရကား ဂေယျနှင့် မဆက်ဆံသော သီးခြားအကြောင်းကိုသာ ပြလိုသောကြောင့် “နိဂ္ဂါဟကတ္တာ” ဟု အဋ္ဌကထာ မိန့်သည်–ဟူလို။

အဖြေ) စုဏ္ဏိယသက်သက်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒံ သုတ္တံ-ကို၊ ဝေယျာကရဏန္တိ-ဝေယျာကရဏဟူ၍၊ ဝုတ္တံ - ဆိုအပ်ပြီ၊ အဓိဝစနန္တိ-ကား၊ နာမံ-အမည်တည်း၊ ပန-ဆက်၊ ဣတိ ဟိ ဒန္တိ ပဌာယ-ဣတိ ဟိ ဒံမှစ၍၊ ဣဒံ ပဒံ-ဤပုဒ်ကို၊ (ဤ အဓိဝစနံ တိုင်အောင် ပုဒ်ကို)၊ သဒ္ဒီတိ ကာရေဟိ- သံဂ ဟယနာတင် ထေရ်တို့သည်၊ ဌပိတံ —ထားအပ်ပြီ။ [သံဂ ဟယနာတင်သောအခါကမှ ထည့်ထားအပ်သည်-ဟုလို။] သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောပါဠိရပ်၌၊ သေသံ—ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ-ပေါ်လွင် ထင်ရှားသောအနက် ရှိသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနီယာ - သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနီ မည်သော၊ ဒီဃနိကာယ ဋ္ဌကထာယ—ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၏၊ ဝါ - ၌၊ သမ္ပသာဒနီယ သုတ္တဝဏ္ဏနာ-သမ္ပသာဒနီယ သုတ်၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ – ပြီးပြီ။

အာရုပ်မှာ— အဖြေလည်းဖြစ်, ဂါထာလည်း မပါသောကြောင့် ဤ သုတ်တော်သည် "ဝေယျာကရဏ" မည်၏-ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် "နိဂ္ဂါထကတ္တာ - ဂါထာမဖက် (အမေး အဖြေ) စုဏ္ဏိယ သက်သက်၏ အဖြစ်ကြောင့် " ဟု ပေးလိုက်သည်။ [နိဂ္ဂါထကတ္တာ ပုဗ္ဗနဝိသဒ္ဒနဝေသန ပဝတ္တိတတ္တာ စ "ဝေယျာကရဏ"န္တိ ဝုတ္တံ၊— ဋီကာ။]

၆။ ပါသာဒိကသုတ်

နိဂ္ဂဏ္ဌနာဋပုတ္တကဝါလက်ဒီရိယ အဖွင့်

ဝေ ၁၆၄။ ဧवं မေ သုတန္တိ ပါသာဒိကသုတ္တံ။ [ပါထိကသုတ် အစအတိုင်း ပေးပါ။] တတြာယ မနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ။[စက္ကဝတ္တိသုတ် အစအတိုင်း ပေးပါ။] ဝေဓညာ နာမ သက္ကာတိ-ကား၊-ဓနုမှိ-လေးအရာ၌၊ ကတသိက္ခာ-သင်ယူအပ်ပြီးသော အတတ်ရှိကုန်သော၊ ဝေဓည နာမကာ-ဝေဓည အမည်ရှိကုန်သော၊ ကေ-အာချိုကုန်သော၊ သက္ကာ-သာကိုဝင်တို့သည်၊(သန္တိ-ရှိကုန်၏၊) တေသံ

ဝေဓညာ။ ။လက္ခဏသ (မှတ်တိုင်၏) သရဝေဓံ (မြားပစ်ရမည့် ပစ်မှတ်ကို) အဝိရဇ္ဈိတွာန (မချွတ်ယွင်းပဲ) ဝိဇ္ဈနဝိဓိ (ပစ်ခတ်ကြောင်း အစီအစဉ်ကို) ဇာနန္တိတိ ဝေဓညာ၊-ဋီကာ၊ဤဋီကာကိုကြည့်၍"ဝိဇ္ဈန္တိ တေနာတိ ဝေဓော-မြားပစ်ကြောင်း အစီအစဉ် မြားပစ်နည်း၊ [ဝိဓ+ဏ။] ဝေဓံ+ဇာနန္တိတိ ဝေဓညာ"ဟု ကိတန္တိတမူ ရှိသပြီ။ [ဝေဓ + ဉ + အ။] သရဝေဓဲ့ရ မြားပစ်ရမည့်နေရာကား သားမြီးကို ၇ စိတ် စိတ်ဖြာပြီးလျှင် တစိတ်ကို ဝိဇ္ဇသဘာလောက် ဝေးသောအရပ်၌ ခရမ်းသီးကို ချည်၍ အောက်၌ကျနေသော သားမြီးဖျားအမျှင်ကို ထိမှန်အောင်ပစ်နိုင်ရသတတ်။ [သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ (ခ) တွဲ၊ ၁၁၆ ကြည့်။]

အမ္မဝနေ ပါသာဒေတိ-ကား၊ တေသံ- ထိုဝေဠုမည်သော သာကိုဝင်တို့၏၊ အမ္မဝနေ-သရက်ဥယျာဉ်၌၊ သိပ္ပံ-အတတ်ပညာကို၊ (လေးအတတ် အုစရှိသော အတတ်ပညာကို)၊ ဥဋ္ဌာတွာယ-သင်ယူခြင်းအကျိုးငှါ၊ ကတော-ဆောက်လုပ်အပ်သော၊ ဒီဃပါသာဒေါ-ပြာသာဒ်ရှည်သည်၊ အတ္ထိ၊ တတ္ထ-ထိုပြာသာဒ်ရှည်၌၊ စိဟရတိ - သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ အဓုနာ ကာလက်တောတိ-ကား၊ သမ္မတိ-ယခုအခါ၌၊ [မကြာမီ အချိန်က - ဟူလို။] ကာလက်တော - ပြုအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိပါပြီ၊ ဝါ-သေပါပြီ။

ဒီဃ ပါသာဒေါ ။ ။ မဇ္ဈိမေနု ပမာဏေန သရပါတ ယောဇုတာဝသေန (မြားကျဖိုရာ သင့်လျော်သည်၏အဖြစ် အစွမ်းဖြင့်)၊ [မြားတကျအရပ် - ဟူလို။] ကတတ္ထာ ဒီဃပါသာဒေါ - ဌိကာ၊ မြားတစင်းကျအရပ်သည် မြင်မာ အခေါ် အားဖြင့် ကုလားလေးတာပေါင်း (၂၅၀) ခန့်၌, အတောင်အားဖြင့် တထောင်ရှိ၏၊ တတောင်လျှင် တပေနှင့် ၆ လက်မရှိရာ ပေပေါင်း (၁၅၀၀) ရှိသည်။

ကာလက်တော။ ။ဤပုဒ်၌ သမာသ်နှင့် ဝါကျဟု နှစ်နည်းရှိ၏၊ ကာလ်သဒ္ဒါ၏ အနက်သည်လည်း ကာလောသမယ မစ္စု။သု ဟူသော အဘိဓာန်ဂါထာ (၁၀၀၄) အရ နှစ်နည်းရှိ၏ ဟု ရှေးဦးစွာ မှတ်ထားပါ၊ ထိုတွင် ၀ ၌ ၂။ ၃၆ နှင့် သာရတ္ထ ၂။၂၅၀ တို့၌ သမာသ်ဖွင့်၏၊ ထိုအလို-"ကတော+ကာလော+ယေန"ဟု ပြု၊ ကတ ကာလောဟု ဆိုလိုလျက် "ကာလကတော" ဟု ဝိသေသနပုဒ် နောက်ကျသည်၊ ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှါ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ "ကာလက်ခ်တော"ဟု ဖြစ်သည်။

အနက်ပေး။ ။ကတကာလ်လောတိ ကတမရဏာ ကာလ်လော ဟူသော သာရတ္ထကို ကြည့်၍ "ပြီးအပ်ပြီးသော သေချိန်ရှိပြီ၊ (သေရာကာလ ရှိပြီ)"ဟု ပေး။ [ကာလ်သဒ္ဒါ သမယအနက်ခ်ေတာ။] အထဝါ ၊ပေ၊ ကတမရဏောကို ကြည့်၍ " ပြီးအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိပြီ"ဟု ပေး။[ကာလသဒ္ဒါ မစ္စု အနက်ဟော။]

ဝါကျနည်း။ ။ကာလေတိ ဆခ္ဍော ခ်ခေပ်ေတိတိ ကာ်လော။[ကလ + ဏ။] မရဏံ၊ တံ+ကတော ပတ္ထောတိ ကာလက်တော၊ [ဤနည်း၌ သေခြင်းကိုပြုပြီ၊ ဝါ-သေခြင်းသို့ ရောက်ပြီ-ဟု ပေး။] ကာလေနဝါ မစ္စုနာ ကတော နဋ္ဌော အဒဿနံ ဂတောတိ ကာလက်ခ်တော။ [သေမင်းသည် ပြီးအပ် ဖျက်ဆီးအပ်ပြီ ဟု ပေး။]- ဥဒါန၊ ၊ ၂ ၊ ၁၀၅။

မှတ်ချက်။ ။တေ တတ္ထကံ ကာလ် ခ်ခေပ်ဟော (ခမ္ဘပဒ၊ ၂ ၊ ၁ ၊ ၆၅။) စသည်ကို ထောက်၍ "ခ်ခေပ်တိ-ကုန်စေတတ်၏"ဟု ပေးဝါ၊ ဒီ၊ ၂ ၊ ၂၂ ၄၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂ ၊ ၄၆ တို့၌ "ပြီးအပ် ပြီးဆုံးခ်ေစအပ်ပြီးသော အသက်ရှင်ရာကာလ ရှိ"ဟု ဖွင့်သေး၏။

ဒ္ဒေမိက ဇာတာ - ကား၊ ဒ္ဒေ ဗျဇာတာ - ဖြစ်သော နှစ်ဖို့နှစ်စု ရှိကုန်၏၊ ဝါ - နှစ်ဖို့နှစ်စု၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏၊ ဒ္ဒေဘာဂါ - နှစ်ဖို့ နှစ်စု တို့သည်၊ ဇာတာ- ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ဘဏ္ဍနာဒီသု-ဘဏ္ဍန အစရှိသည်တို့တွင်၊ ပုဗ္ဗဘာဂကလ ဟာ - ရှေးအဖို့ခွဲဖြစ်သော ခိုက်ရန်သည်၊ ဘဏ္ဍနံ- ဘဏ္ဍနမည်၏၊ ဝါ-ခိုက်ရန် ပွားကြောင်း ကြိမ်းမောင်းကြောင်း စိတ် မည်၏၊ တံ-ထို ဘဏ္ဍနသည်၊ ဒဏ္ဍာ ဒါနာဒိဝသေန-ဒုတ်ကိုယူခြင်း အစရှိသည်၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊(ဒုတ် ကိုင်ခြင်း စသည်)၊ ပဏ္ဍာတို ဝိတိက္ကမဝသေန ၀ - ပညာတ်တော်ကို ကျူးကျော် ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝခိုတံ-တိုးပွားသည်၊ (သမာနံ - သော်၊) ကလဟော-ကလဟ မည်၏၊ ဝါ-ခိုက်ရန်မည်၏၊ တွံ-သည်၊ ဣမံ ဓမ္မ ဝိနယံ-

---

ဒ္ဒေမိကဇာတာ။ ။ဒ္ဒေ+ဘာဂါ ဒ္ဒိဓာ- နှစ်ဖို့ နှစ်စု နှစ်ဖက်၊ ဒ္ဒိဓာ+ ယေသံ+ အတ္ထိတိ ဒ္ဒေမိကာ။ [ဒ္ဒိဓာ + ဋက၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဒ္ဒိဒ္ဓ ဋကို ပြု။] ဇာတာ+ဧတ+ ဒ္ဒေမိကာစာတိ- ဒ္ဒေမိကဇာတာ (ဝိသေသန ဥတ္တရပဒ ကမ္မဓာရည်း)၊ "ဖြစ်သော နှစ်ဖို့ နှစ်စု နှစ်ဖက်ရှိသော နိဂဏ္ဌများ" ဟု ပေး၊ နှစ်ဖက်ကွဲ, နှစ်ခြမ်းကွဲနေသော နိဂဏ္ဌများ- ဟူလို။ [ဇာတဒ္ဒေမိကာ သဠ်ဘတဘေဒါ၊ - ဋီကာ။] ဒ္ဒေဗျဇာတာကို ကြည့်၍ ၈၁ ပစ္စည်းသာအနက်ရှိ၍ ဋက အနက်မရှိဟု ထင်ရသော်လည်း နောက်ပုဒ်စဉ် (၁၆၆) ၌ "သာ၀ကာနံ ဒ္ဒေမိကာဒိ ဘာ၀ေန" ဟူသော ဋီကာကိုကြည့်၍ ဋက အနက်ရှိကြောင်းကို သတိပြုပါ။

ဒ္ဒေဗျဇာတာ။ ။ဒ္ဒေဗျသည် ဒ္ဒိဓာနှင့် အနက်တူ၏၊ ဒ္ဒေမိကဇာတာ၏ အမှင့် ဖြစ်သောကြောင့် "ဇာတံ+ဒ္ဒေဗျ+ယေသန္တိ ဒ္ဒေဗျဇာတာ" ဟု ပြု၊ ဒုဝိဓာဘာ၀ပဏ္ဍာ (နှစ်ဖို့နှစ်စု၏ အဖြစ်သို့ရောက်) ဟူသောဋီကာကို "အဓိပ္ပါယတ္ထ" ဟု ယူပါ၊ တနည်း- ဒ္ဒေဗျ၌ "ဒ္ဒိဓာ+ဗျ" ဟု ခွဲ၊ ဒ္ဒေဗျန္တိ ဒ္ဒိဓာဘာ၀ံ၊- အံ့၊ ဌ (၁၃၄) ကို ကြည့်၍ ဒ္ဒိဓာနောင် ဘာ၀အနက်၌ ဗျ သက်၍ ရှပ်ပြီးပါ၊ ဇာတ၌လည်း "ဖြစ်" ဟူသော အနက်ကိုမယူပဲ, ဓာတုနှံ အနေကတ္ထတာအရ "ပတ္တ- ရောက်" ဟူသော အနက်ကို ယူ၊ ဤသို့ဆိုလျှင် " ဒုဝိဓာဘာ၀ ပတ္တာ " ဟူသော ဋီကာသည် သဒ္ဒတ္ထလည်း ဖြစ်နိုင်သည်၊ ဒ္ဒေမိကဇာတာနှင့် ဒ္ဒေဗျဇာတာ နှစ်ပုဒ်လုံး၏ အချုပ်မှာ- " နှစ်ဖက်ကွဲနေ သည် " ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် " ဒ္ဒေ့ ဘာဂါ ဇာတာ " ဟု မိန့်သည်။

ဘဏ္ဍနံ ။ ။ဘဏ္ဍန္တိ ပရိဘာသန္တိ (ကြိမ်းမောင်း) တေနာတိ ဘဏ္ဍနံ၊ [ဘဒိ + ယု။] ဝိရုဇ္ဈတိတ္တံ (ဆန့်ကျင်ကြောင်းစိတ်)၊- ဋီကာ၊ ဤစကားအရ ဘဏ္ဍန ဟူသည် ခိုက်ရန်ဖြစ်ဖို့ရန် ရှေးရှုနေသောစိတ်ဟု သိပါ၊ အခြားနေရာ၌ကား တမျိုး ဖွင့်ကြသည်။ [သာရတ္ထ ၃၊ ၄။ အံ၊ ၌ ၂ ၊ ၄၀ ရှုပါ။]

ကလဟော။ ။ဒုတ်စသည် ကိုင်၍လည်းကောင်း, ပညတ်ချက်ကို ကျူးကျော်၍ လဲ့ယှဉ်းကောင်း ကိုယ်အားဖြင့် ရန်ဖြစ်ခြင်းသည် "ကလဟ" မည်၏၊ ပညတ်ချက်ဟူရာ၌ "ဣဒံ နဟာနာဒိ (ဤရေဓားကို ချိုးခြင်းစသည်ကို) နကာတဗ္ဗန္တိ ပညတ္တိ ဝတ္ထု ပတ္တာ တ္တိ" ဟု နိဂဏ္ဌာဘိုနှင့် သျှော်အောင် ဋီကာဖွင့်သည်။

ဤမြေမှဝိနယကို၊ နအာဇာနာသိ – မသိ၊ ဣတိ အာဒိနာ - ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန- ဖြင့်၊ ဝိရုဒ္ဓဝစနံ - ဆန့်ကျင်ဖက် ပြောခြင်းသည်၊ ဝိဝါဒေါ- ဝိဝါဒ မည်၏၊ ဝိတုဒန္တာတိ- ကား၊ ဝိဗျန္တာ- နှုတ်ဖြင့် ထိုးကုန်လျက်၊ (ဝိဟရန္တိ-ဟု ပါဠိတော် ၌စပ်)။

သဟိတံ မေတိ-ကား၊ မမ-၏၊ ဝစနံ-စကားသည်၊ အတ္ထသဏ္ဌိတံ ~ အနက် အဓိပ္ပါယ်နှင့် စပ်ယှဉ်၏၊ အဓိစိဏ္ဏံ·တေ ဝိပရာဝတ္တန္တိ – ကား၊ ယံ — အကြင် အကြောင်းအရာကို၊ တဝ-သည်၊ အဓိစိဏ္ဏံ-ကြာရှည် နေ့ရက်, လေ့ကျက်အပ်ပြီ၊ စိရကာလာသေဝန ဝသေန-ရှည်ကြာသော ကာလပတ်လုံး မှီဝဲခြင်း (အဖန်ဖန် ဖြစ်စေခြင်း)၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဂုဏံ - အဝါးဝစ္စာ လေ့လာအပ်ပြီ၊ တံ - ထို အကြောင်းအရာသည်၊ မမ-၏၊ ဝါဒံ-ကို၊ အာဂမ္ဘ-စွဲ၍၊ ဝါ-အကြောင်းပြု၍၊ နိဝတ္တံ-ဆုတ်နစ်ပြီ၊ [နောက်ဆုတ်ရပြီ-ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဝိပရာဝတ္တံ-ပြောင်းပြန် ဖြစ်ပြီ၊ ဤသို့လည်း မှတ်ရှိ၏။] အာရောပိတောတေ ဝါဒေါတိ-ကား၊ တုယ္ဘံ-၏၊ ဥပရိ - အပေါ်၌၊ မယာ-သည်၊ ဒေါသော-အပြစ်ကို၊ အာရောပိတော-တင်အပ်ပြီ။ [ဝါဒေါကို ဒေါသောဟု ဖွင့်သည်၊ "ဝါဒေါ - ပြောဆိုကြောင်း အပြစ်"ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးပါ။] စရ ဝါဒပွမောက္ခာယာတိ-ကား၊ ဘတ္တပုဋ္ဌံ-ထမင်းထုပ်ကို၊ အာဒါယ - ယူ၍၊ တတ်- ထိုထိုဆရာသို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္မာ-၍၊ ဝါဒပွမောက္ခတ္ထာယ-ငါတင်အပ်သော အပြစ်မှ လွတ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ (ယခုသင်ထားအပ်သောပညာထက် ပိုလွန်အောင်-ဟူလို၊) ပရိယေသ မာနော - ပညာကိုရှာလျက်၊ ဝိစရ - လှည့်လည်ချေပါ၊ [စရကို "ကျင့်"ဟု အနက်ပေးမည်စိုး၍ "ဝိစရ"ဟုလည်းကောင်း, ဝါဒပွမောက္ခတ္ထာယကို တဒတ္ထ သမ္ဘဒါန်ဟုသိစေလိုလျှင် "ဝါဒပွမောက္ခတ္ထာယ"ဟုလည်းကောင်းဖွင့်သည်။]နိဗ္ဗေ

ဝိဝါဒေါ။ ။ဝဒနံ ဝါဒေါ၊ ဝိရုဒ္ဓေါ+ဝါဒေါ ဝိဝါဒေါ- ဆန့်ကျင်ဖက်ပြောခြင်း= ငြင်းခုံခြင်း၊ ငြင်းခုံပုံကို ပါဠိတော်၌ ကြည့်၊ မွေ့ဝိနယဟူသည် နိဂဏ္ဌများ၏ "ပါဝစန" ခေါ် (ပါဠိတော်ကဲ့သို့သော) တရားတမျိုးတည်း။ [မွေ့ဝိနယန္တိ ပါဝစနံ (မြင့်မြတ် ကြီးကျယ်သောစကား) သိဒ္ဓန္တံ (အယူဝါဒ)၊– ဋီကာ။]

သဟိတံ မေ။ ။မယုံ ဝစနံ သဟိတံ (ရှေနောက်နှစ်ရပ် ဆက်စပ်၏၊) သိလိဋ္ဌံ (ခန္ဓနောက်နှစ်ထွေ ပြေပြစ်၏) ပုဗ္ဗာ ပရ သမ္ဗန္ဓံ အတ္ထယုတ္တံ (အကျိုးနှင့် ယှဉ်၏) ကာရဏယုတ္တံ၊-ဋီကာ။

ဝိပရာဝတ္တံ။ ။ဝိရောဓဒဿန ဝဒ္ဓသန (ဆန့်ကျင်ဖက်ကို ညွှန်ပြခြင်း၏ အစွမ်း ဖြင့်) ပရာဝတ္တိတံ (ပြောင်းပြန် ဖြစ်စေအပ်ပြီ) ပရာဝတ္တံ (ပြောင်းပြန် ဖြစ်အောင်) ဒုသိ တန္တိ အတ္ထော၊–ဋီကာ။ သင်၏ကြိုတင်၍ ယူဆထားသောအယူကို ငါက ဆန့်ကျင်ဖက် ကို ထောက်ပြလျက်ပြောင်းပြန်ဖြစ်သွားအောင် ဖျက်ဆီးအပ်ပြီ–ဟု ဆိုလိုသည်။

ဌေဟိ ဝါတိ-ကား၊ အထ-ဆိုမဟုတ်၊ မယာ-သည်၊ အာဇရာပိတဒေါသတော-တင်အပ်သော အပြစ်မှ၊ အတ္တာနံ- မိမိကို၊ (ကိုယ့်ကိုယ်ကို၊) မောစေဟိ ဝါ-လွှတ်စေမူလည်းလွှတ်စေပါ။["နိဗ္ဗေဌေဟိ-ဖြေရှင်းပါ" ကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။] သစေ ပဟောသိတိ-ကား၊သစေ သင်္ကောသိ-အကယ်၍ စွမ်းနိုင်အုံ၊ (နိဗ္ဗေဌေဟိ ဝါ-ဟု ပါဠိတော်ဌစပ်)။

ဝမောယေဝါတိ—ကား၊ မရဏမေဝ-သေခြင်းသည်ပင်၊ (ဝတ္ထုတိ မညေ—ဖြစ်သည် ဟု ထင်ရ၏—ဟု ပါဠိတော်ဌစပ်)၊ နာဌပုတ္တိယေသူတိ—ကား၊ နာဌပုတ္တသ - နာဌပုတ္တဆရာကြီး၏၊ အန္တေဝါသိကေသု - တပည့်ဖြစ်ကုန်သော၊ (နိဂဏ္ဌေသု-ဟု ပါဠိတော်ဌစပ်)၊ နိဗ္ဗိန္ဒရူပါတိ— ကား၊ ဥက္ကဏ္ဌိတသဘာဝါ—ပျင်းရိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်၏၊ ဝါ—ပျင်းရိခြင်းသဘောရှိကုန်၏၊ အဘိဝါဒနာဒီနိပိ-ရှိခိုးမှု အစရှိသည် တို့ကိုလည်း၊ နကရောန္တိ— မပြုကြကုန်၊

အမှာ။ ။ ရှင်ပြီးပုံကို သိလက္ခန်ဘာသာဋီကာ (၀) တွဲ (၅၁၄, ၅၁၅) ၌ ပြထားပြီ၊ ဤဋီကာ၌ ဝိပရာဝတ္ထုကို ကုံဟောဖွင့်ဝေါ်လည်း "မမ ဝါဒံ အာဂမ္မ"ကို ထောက်၍ လည်းဝေကာင်း, "ဝိပရာဝတ္ထံ ပရိဝတ္တိတ္တာ ဌိတံ" (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ဂ၆။) ကို ထောက်၍လည်းကောင်း ကတ္တားဟောပေးပါသည်။

ဝမောယေဝ။ ။ မရဏမေဝကိုကြည့်၍ သတ်ဖြတ်ခြင်းသာမက သေခြင်းတိုင်အောင်ယူပါ၊ နိဂဏ္ဌများ တဖက်နှင့်တဖက် ရန်ဖြစ်ကြသည်မှာ အချင်းချင်း သတ်သဖြင့် သေသည့်အထိပင်ဖြစ်သည်—ဟု ဆိုလိုသည်။ [မရဏမေဝါတိ အညမညဃာတနဝသေန မရဏမေဝ၊— ဋီကာ။]

နာဌပုတ္တိယေသု။ ။ " နာဌပုတ္တသ+ဇုမေ နာဌ ပုတ္တိယာ"ဟု ဇုဒံ တဒ္ဓိတ်ပြု၊ [နာဌပုတ္တ+ဇုယ။] နာဌပုတ္တ၏ ဥစ္စာဖြစ်သူတို့ဟူသည် သူ၏တပည့်များပင်ဖြစ်သော ကြောင့် "နာဌပုတ္တသ+အန္တေဝါသိကေသု"ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်သည်။ [နာဌပုတ္တသ ဇုမေတိ နာဌပုတ္တိယာ၊ ဧတေ ပန တသ သိဿာတိ အာဟ အန္တေဝါသိကေသု တိ၊-ဋီကာ။]

နိဗ္ဗိန္ဒရူပါ။ ။ [နိဗ္ဗိန္ဒ=နိ+ဝိဒ+တ။] ရူဝါဒိ ဝိဒသည် နှစ်သက်ခြင်း အနက်ဟော၊ ဤ၌ နိဥပသာရကြောင့် မနှစ်သက်ခြင်း ငြီးငွေ့ခြင်းအနက်ဖြစ်၏၊ နိဗ္ဗိန္ဒနံ နိဗ္ဗိန္ဒ—ပျင်းရိငြီးငွေ့ခြင်း၊ ရူပကားအဘိဝေန (ဝ၂၅) ဝါထာလာ " သဘာဝ " အနက်ဟော၊ နိဗ္ဗိန္ဒ+ရူပံ ဃယသဒ္ဒ နိဗ္ဗိန္ဒရူပါ၊ (ဂိဟိသာဝကာ)၊ တနည်း-ဥက္ကဏ္ဌိတ ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင် ဖွင့်သည်ကိုကြည့်၍ " နိဗ္ဗိန္ဒန္တိ ဟိ နိဗ္ဗိန္ဒာ—ပျင်းရိ ငြီးငွေ့သူများ" ဟု ပြု၊ ထို့နောက် ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝဝေါဟာရပြုကြ၍ ရူပံနှင့် ဗဟုဗ္ဗီဟိ တွဲ၊ ပျင်းရိငြီးငွေ့သူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသူတို့"ဟု ပေးပါ၊ ထိုသို့ ငြီးငွေ့ စိတ်ပျက်ကြသဖြင့် ရှိခိုးမှု စသည်ကို မပြုကြတော့။

ဝိရတ္တရူပါ။ ။ ရဇ္ဇနံ ရတ္တံ၊ [ရဇ္ဇ+တ၊] နှစ်သက် မြတ်နိုးခြင်း၊ ရတ္တတော+ဝိဂတံ ဝိရတ္တံ၊ ဝိရတ္တံ+ရူပံ ဃယသံ ဟု ပြု၊ နှစ်သက်မြတ်နိုးခြင်းမှ ကင်းသော သဘော

ဝိရဲတ္တာရူပါတိ-ကား၊ ဝိဂတပေမဝ-ကင်းသော ချစ်ခင်ခြင်းရှိကုန်၏၊ ဝါ-ချစ်ခင်ခြင်းမှ ကင်းကုန်၏၊ ပဠိဝါန ရူပါတိ-ကား၊ တော်သံ-ထိုနိဂဿတို့၏ အပေါ်၌၊ သက္ကစ္စကိရိယတော-ရိုသေမှုကို ပြုခြင်းမှ၊ နိဂတ္တန သဘာဝါ-နောက်ဆုတ်ခြင်းသဘောရှိကုန်၏။ ယထာ တန္တိ—ကား၊ ဒုရက္ခာတာဒိသဘာဝေ-ဒုရက္ခာတ အစရှိသော သဘောရှိသော၊ (မကောင်းသဖြင့် ဟောအပ်သော) တရား၏အဖြစ် အစရှိသော သဘောရှိသော)၊ ဓမ္မဝိနယေ-ဓမ္မဝိနယ၌၊ ဝါ-သော်သည်နှင့်၌၊ နိဗ္ဗိန္ဒ ဝိရတ္တာပဋိဝါနရူပေဟိ - ငြီးငွေ့ခြင်းသဘောရှိသည့်၊ မနှစ်သက်ခြင်း သဘောရှိသည့်၊ နောက်ဆုတ်ခြင်းသဘော ရှိသည်တို့သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ ယထာ - ဖြစ်ရာသကဲ့သို့၊ တထေဝ - ထို့အတူပင်၊ (နိဗ္ဗိန္ဒဝိရတ္တ ပဋိဝါန ရူပါ - တို့သည်၊) ဇာတာ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော — အနက်။

ဒုရက္ခာတေတိ - ကား၊ ဒုက္ခထိတော-မကောင်းသဖြင့် ဟောအပ်သော၊ ဒုပ္ပ ဝေဒိတေတိ—ကား၊ ဒုဝိညာပိတော - မကောင်းသဖြင့် သိစေအပ်သော၊ အနုပ

ရှိကုန်၏၊ (တနည်း) ရတ္တာတော+ဝိဂတာ ဝိရတ္တာ- နှစ်သက် မြတ်နိုးခြင်းမှ ကင်းသူတို့၊ ဝိရတ္တာ+ရူပံ ယေသံ ဟု ဆက်၊ နှစ်သက် မြတ်နိုးခြင်းမှ ကင်းသူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသူတို့၊ [ရူပနှင့် ဗဟုဗ္ဗိဟိတ္ထဝုဒ္ဓိ ရှေပုဒ်ဝယ်ဘာဝလောပကြောရသည်။]

ပဋိဝါနရူပါ ။ ။ ဝါဓာတ်သည် ဂတိအနက်ဟော၊ ပဋိဥပသာရကြောင့် နောက်သို့ သွားခြင်း = နောက်ဆုတ်ခြင်းအနက်ကို ယူ၊ ပဋိဝါနံ ပဋိဂမနံ နိဝတ္တနံ ပဋိဝါနံ၊ [အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၊ ၌၊ ပဋိဂမနံ ဟု ဖွင့်သည်။] ပဋိဝါနံ+ရူပံ ယေသံ—တွေ၊ နိဂဿများအပေါ်ဝယ် ရှေးက ပြုကျင့်နေကြဖြစ်သော ရိုရိုသေသေ ပြုကျင့်မှုစသော ပဋိပတ်မှ နောက်ဆုတ်ခြင်း သဘောရှိကြသည်။ [ပုဂ္ဂိုလ်ပဋိပတ္တိတော ပဋိဝတ္တနံ ပဋိဝါနံ၊ တံ ရူပံ သဘာဝေါ ဧတေသန္တိ ပဋိဝါနရူပါ- ဋီကာ။]

ယထာ တံ။ ။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] ယထာ တံ စသော ဥပမာနဝါကျ၌ "တံ" အနက် မရှိ၊ နိဗ္ဗိန္ဒဝိရတ္တ ပဋိဝါနရူပေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဟု ပါဠိသော့သထည်း၊ ဧဝ မေဝ ဇာတာ ဟု ဥပမေယျဝါကျ အပိုထည့်၊ ဒုရက္ခာတာဒိသဘာဝေ ဓမ္မဝိနယေ ကား ပါဠိတော်လာ "ဒုရက္ခာတေ ဓမ္မဝိနယေ ဒုပ္ပဝေဒိတေ၊ ပေ၊ အပ္ပဋိသရဏော" ပုဒ်တို့ကို အကျဉ်းချုံးထားသည်။

[နိယာဒ] ၊တံ ယထာကား, ရှိလခြားမူ, တံကို အနက်ယူ၊
ယထာ, တံမူ, တံ၏အနက်, ထူးမထွက်။

ဒုရက္ခာတ, ဒုပ္ပဝေဒိတ။ ။ဒုဝိညာပိတေကို ကြည့်၍ ဒုပ္ပဝေဒိတော်၌ ကာရိတ်ပါပုံကို သိပါ၊ ဤနှစ်ပုဒ်၌ ဓမ္မဝိနယခေါ် ပါဠိတော်၏အနက်ကို ဖြေပြခြင်းသည် အကျွန်ုပ် (ကထန) မည်၏၊ အကြောင်းပြစကား ဥဒါဟရဏ် (ဥပမာ) စကားတို့ကို ထုတ်ဆောင်၍ ကွဲကွဲပြားပြား သိ နားလည်အောင် ပြောပြခြင်းသည် ပဝေဒန မည်၏— ဟု ခွဲပါ။ [ကထနံ အတ္ထသ အာဘိကွနံ, ပဝေဒနံ ဥဟတုဒါဟရဏာနိ အာဟရိတ္တာ ဇေမဘဒန်၊- ဋီကာ။]

သမသံဝတ္တနိကေတိ–ကား၊ ရာဂါဒိနံ–ရာဂ အစရှိသည်တို့၏၊ ဥပသမံ - ငြိမ်းအေးခြင်းကို၊ ကာတုံ-ငါ၊ အသမတ္ထေ - မစုမ်းနိုင်သော၊ ဘိန္နထူပေတိ–ကား၊ ဘိန္နပ္ပတိဋ္ဌေ– ပျက်စီးပြီးသော တည်ရာ မှီရာရှိသော၊ (ဓမ္မ ဝိနယေ - ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဟိ-မှန်၏၊ တ္ထေ - ဤ ဘိန္နထူပေဟူသော ပါဠိ၌၊ နာဌပုတ္ထောဝ- နာဌပုတ္တ ဆရာကြီးသည်ပင်၊ နေသံ - ထို နိဂဏ္ဌတို့၏၊[ထို လူဝတ်ကြောင်ဖြစ်သော နိဂဏ္ဌသာဝကတို့၏– ဟု ပါဠိတော်ကြည့်၍ အကျယ်စဲ့။] ပတိဋ္ဌဝ္ဌန (ပတိဋ္ဌာ+အတ္ထေန)–တည်ရာ မှီရာဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ ထူပေါ-ထူပမည်၏၊ (စေတီပုထိုးမည်၏)၊ပန-ဆက်၊သော-ထိုထူပမည်သော နိဂဏ္ဌနာဌပုတ္တ ဆရာကြီးသည်၊ ဝါ-ပုထိုး ပမာ မှီရာဖြစ်သော နိဂဏ္ဌနာဌပုတ္တ ဆရာကြီးသည်၊ ဘိန္နော–ပျက်စီးပြီ၊ မတော - သေပြီ၊ တေန – ကြောင့်၊ ဘိန္နထူပေတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ အပ္ပဋိသရဏောတိ – ကား၊ တသော-

---

အနုပသမ သံဝတ္တနိကေ။ ။[နဉ+ဥပသမ+သံဝတ္တန+ ဏိက။] သံဝတ္တတိတိ သံဝတ္တန်၊ [သံ+ဝတု+ယု။] ဥပသမာယ+ သံဝတ္တန် ဥပသမသံဝတ္တန် - ရာဂစသည်တို့၏ ငြိမ်းအေးမှိုရာ+ဖြစ်သော ဓမ္မဝိနယ၊ နဉ+ဥပသမသံဝတ္တန်၊ အနုပသမသံဝတ္တန်၊ [သ္ဝတ္ထ္ဝ ဏိက။] အနုပသမသံဝတ္တနမေဝ+အနုပသမသံဝတ္တနိကံ၊ တသ္မိံ အနုပသမသံဝတ္တနိကေ ဟု ဝိဘာဂျန္တ ခံပါ။ [နဉ+ဥပသမာယ သံဝတ္တတိတိ အနုပသမသံဝတ္တန်၊ တဒေဝ အနုပသမသံဝတ္တနိကံ။- ဋီကာ။]

ဘိန္နထူပေ ။ ။ သမုဿိတံ (ထောင်မတ်နေသည်) ဟုတ္တာ ပတိဋ္ဌာဟေတု ဘာဝတော ထူပံ၊ (ပတိဋ္ဌာ-လူအများ၏ မှီရာဖြစ်သော ပုထိုး)-ဋီကာ။ ဤဋီကာကို ကြည့်၍ နိဂဏ္ဌများ၏ လေးစားမှိုရာအဖြစ်ဖြင့် မားမားမတ်မတ် ရပ်နေသော နာဌပုတ္တ ဆရာကြီးကို သဒိသူပစာအားဖြင့် (သို့မဟုတ်) ဥပမာတဒ္ဓိတ်အားဖြင့် "ထူပ"ဟု ခေါ်သည်၊ ဘိန္နော+ထူပေါ+ယသ္မိံတိ–ဘိန္နထူပေါ၊ (ဓမ္မဝိနယော)၊ အပ္ပဋိသရဏောဟူလည်း-"နတ္ထိ ပဋိသရဏံ (ကိုးကွယ်စရာ နိဂဏ္ဌနာဌပုတ္တဆရာ) ယသ္မိံတိ အပ္ပဋိသရဏော" ဟု ပြုပါ။

တနည်း။ ။ ထူပနှင့် ပဋိသရဏအရ နိဂဏ္ဌနာဌပုတ္တကို အရကောက်ရသော အဋ္ဌကထာနည်းမှ တပါး ဓမ္မ၏ နိယျာနိကအဖြစ်ကို အရကောက်ရသောနည်းကို လည်း ဋီကာ၌ ဖေါ်ပြပါအတိုင်း ဖွင့်ထားသည်။

ဋီကာ။ ။ ထူပေါတိ ဝါ ဓမ္မသ နိယျာနဘာဝေါ (ဝဋ္ဋဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်) ဝေဒိမ္ဗော အညေ ဓမ္မေ အဘိဘုယျ (လွှမ်းမိုး သာလွန်၍) သမုဿိတဋ္ဌေန၊သော ('ထို ဓမ္မ၏ နိယျာနိကအဖြစ်သည်) နိဂဏ္ဌသ သမယော (အယူဝါဒ၌) [ဘိန္နောဝ် စပ်၊ သမယနောင်လည်း ပိုဒ်တား မလို။] ကေဟိစိ အဘိန္ဒ သမ္ဘောဝိ (မပျက်ဟု သမုတ်ထားအပ်ပါသော်လည်း) ဘိန္နော ဝိနဋ္ဌော ဝေ၊ '(ဘာကြောင့်နည်း) သမ္ဘေန သဒ္ဓိ အဘာဝတော (အလုံးစုံ အကုန်အစင် မရှိသော ကြောင့်တည်း)၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ သော–('ထို ဓမ္မဝိနယသည်၊) ဘိန္နထူပေါ။

ထို နိဂဏ္ဌနာဋ္ဌပုတ္တာ၏ပင်၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ပဋိသရဏ ဝိရဟိတော-ကိုးကွယ်ရာမှကင်းသော၊ (ဓမ္မဝိနယော-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)။ . .

စ – စောဒနာ ပါဠိုးမည်၊ အယံ နာဋ္ဌပုတ္တော-ဤ နာဋ္ဌပုတ္တ ဆရာကြီးသည်၊ [နောက်လိုက် နောက်ပါ မျှားစွာရှိသော ဂိုဏ်းဆရာကြီး တဦးဖြစ်ကြောင်း သိပါ။] နာဋ္ဌနွဝါသိကော နုနု–နာဋ္ဌနွာမြို့၌ နေသူ မဟုတ်ပါလော၊ ဓသ္ဌာ-ထို နာဋ္ဌပုတ္တသည်၊ ဂဟဋ္ဌာ-ကြောင့်၊ ပါဝါယံ-ပါဝါမြို့၌၊ ကာလင်္ကတော-သေခြင်း ကိုပြုပါသနည်း၊ ဝါ-သေခြင်းသို့ ရောက်ပါသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ စောဒနာပါ၏၊ ကိရ-အဖြေကား၊ ["ကိရ-အဖြေကို ဆိုဦးမည်" ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။] သော-သည်၊ (ဆဋ္ဌေသိ–၌စပ်)၊ ဥပါလိနာ-ဥပါလိမည်သော၊ ဂဟပတိနာ - အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်၊ ဝါ - က၊ ပဋိဝိဒ္ဓ သစ္စေန–ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော သစ္စာရှိ
ရှိ သည်(ဖြစ်၍)၊ ဒသဟိ၊ ဂါထာဟိ - တို့ဖြင့်၊ ဘာသိတ-ရွတ်ဆို(ပြောပြ)အပ် ကုန်စသော၊ ဗုဒ္ဓဂုဏော-တို့ကို၊ သုတ္တာ-ကြားလသော်၊ ဥဏ္ဏံ- ပူသော၊ လောဟိတံ-သွေးကို၊ ဆဋ္ဌေသိ – စွန့်ပြီ။[သွေးအန်ပြီ-ဟု ဆိုလိုသည်။] အထ - ထိုအခါ၌၊ အဖာသုကံ–မကျန်းမာသော်၊ နံ-ထိုနာဋ္ဌပုတ္တကို၊ ဂဲဟတော-သယ်ယူ၍၊ ပါဝံ-ပါဝါမြို့သို့၊ အဂမံသု– သွားကြပြီ၊ သော– သည်၊ တတ္ထ–ထို ပါဝါမြို့၌၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ ဝါ-သေချိန်ကို၊ အကာသိ–ပြုပြီ။

အမှာ ။ ။ ဘိန္ဒော + ထူပေါ + ဣတိ ဘိန္ဒထူပေါဟု ပြု၊ ပျက်စီးပြီးသော (ဓမ္မ၏) နိယျာနိက အဖြစ်ရှိသော ဟု ဋီကာအလိုပေး၊ အဋ္ဌကထာအလိုကား-"ဘိန္ဒထူပေါ-ပျက်ပြီးသော ပုထိုးပမာ မှီခိုရာဖြစ်သောနာဋ္ဌပုတ္တဆရာရှိသော" ဟု ပေး။

ဋီကာ ။ ။သော ဧဝ,နိယျာနဘာဝေါ ဝန္ဒဒုက္ခေတာ မုစ္စိတုကာမာနံ ပဋိသရဏော (ကိုးကွယ်ရာတည်း)၊ တံ ဣဒေ (ဤနိဂဏ္ဌတို့၏ အယူ၌) နတ္ထိတိ အပ္ပဋိသရဏောဝ၊ [အပ္ပဋိသရဏောဝ - ကိုးကွယ်စရာ ဓမ္မ၏ နိယျာနိကအဖြစ် မရှိသော-ဟု ဋီကာအလို ပေး၊ အပ္ပဋိသရဏောဝ- ကိုးကွယ်စရာ နာဋ္ဌပုတ္တဆရာမရှိသော-ဟု အဋ္ဌကထာအလို ပေးပါ။]

ဥပါလိနာ။ ။ဤ ဥပါလိသူကြွယ်သည် မူလက နိဂဏ္ဌနာဋ္ဌပုတ္တ၏ တပည့်ဖြစ်၏၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ နာဋ္ဌနွာမြို့သို့ ကြွလာတော်မူခိုက် ဗုဒ္ဓနှင့်တွေ့သဖြင့် နိဂဏ္ဌဆိုင်ရာ အယူဝါဒများကို ဆွေးနွေးရင်း ဗုဒ္ဓ၏တရားကို ကျေနပ်၍ ဥပါသကာဖြစ်ပြီးနောက် သောတာပန်ဖြစ်သည်၊ ဥပါလိ၏သတင်းကိုကြား၍ အိမ်သို့လိုက်လာသော နာဋ္ဌပုတ္တ ဆရာကြီးအား ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တပည့်ဖြစ်ကြောင်းကို ဗုဒ္ဓရှိရာဖက်သို့ လက်အုပ်ချီလျက် ဂါထာ (၁၀) ပုဒ်ဖြင့် အားရပါးရ ပြောပြသည်၊ နိဂဏ္ဌဆရာကြီးလည်း ထိုစကားကို ကြားသဖြင့် ဗုဒ္ဓအပေါ် မနာလိုသော ဒေါသစိတ်, မိမိအတွက် ဝမ်းနည်းသော သောကစိတ်များကြောင့် ကိုယ်တွင်း၌ ပူလောင်ကာ နှလုံးကြွေမျက် ခွေးများ အန်တွက်လေသည်။ [အကျယ်ကို မဇ္ဈိမ၊ ၂၊ ၃၅, ၄၈ ၌ရှု။]

စ — ဆက်၊ ကာလံ—ကို၊ ကုရုမာနော—ပြုစဉ်၊[သေခါနီးအချိန်၌-ဟူလို။] စိန္တေသိ — စဉ်းစားပြီ၊(ကိုး-နည်း၊)မမ-၏၊ လဗ္ဘိ—အယူသည်၊ အနိယျာနိကာ-ဝဋ္ဋဒုက္ခမှမထွက်မြောက်တတ်၊ [တရားထွက်မြောက်လျှင် တရားရှင်ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ထွက်မြောက်ပြီးဖြစ်သည်၊] သာရဝိရဟိတာ - အနှစ်မှုကင်း၏၊ မယံ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ နဋ္ဌာ — ပျက်စီးကုန်ပြီ၊[တာဝနဋ္ဌာ - ပျက်စီးပြီးကြပြီ၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။] အဝေသသဇနော-ကျွန်သော လူအပေါင်းသည်လည်း၊ အပါယ ပူရကော — အပါယ်ကို ပြည့်စေသူသည်၊ မာ အဟောသိ — မဖြစ်ပါစေနှင့်၊ (မဖြစ်စေချင်ပါ)၊ အဟံ—သည်၊ (ဝက္ခာမိ—ဥစ်)၊ မမ—၏၊ သာသနံ-သည်၊ (အဆုံးအမသည်)၊ အနိယျာနိကံ - တတ်၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ ပန ဝက္ခာမိ—အကယ်၍မျှား ပြောလိုက်အုံ၊ (ဝေါသတိ) နဿတိ သဒ္ဓမ္မော—ယုံကြည်ကြလိမ့်မည် မဟုတ်၊ အဟံ၊ ဒေ့ပိ - နှစ်ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနေ - တို့ကို၊ ကေနိဟ်ဘာရေန - တခုတည်းသောနည်းဖြင့်၊ ဝါ — တခုတည်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ယံနူန နဿ ဥဂ္ဂဏှာပေယျံ- အကယ်၍ မသင်ယူစေရပါမူ ဧကာင်းပေစ့၊ (သင်မပေးရလျှင် ကောင်းမှာပဲ)၊ တေ — ထိုသူတို့သည်၊ မမ- ၏၊ အစ္ဘယေန-ကွယ်လွန်ရာအခါ၌၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ ဝိဝဒါယန္တိ- ဆန့်ကျင်ဖက် ပြောကြလိမ့်မည်၊ (ငြင်းခုံကြလိမ့်မည်)၊ သတ္ထာ- သည်၊ တံ ဝိဝါဒံ- ထို ဆန့်ကျင်ဖက်ပြောမှုကို၊ (ထိုငြင်းခုံမှုကို)၊ ပဋိစ္စ-စ၍၊ (အကြောင်းပြု၍)၊ ကေ-တမျိုးသော၊ ခမ္မကထံ - တရားစကားကို၊ ကထေယ်တိ - ဟောတော်မူလိမ့်မည်၊ တတော- ထိုသို့ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ တေ-တို့သည်၊ သာသနဿ—၏၊ မဟန္တဘာဝံ-ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဇာနိဿန္တိ— သိကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ (စဉ်းစားနေရာ ထိုအခါ၌)၊ နံ-ထိုဆရာကြီးကို၊ ကောတယောက်သော၊ အန္တေဝါသိကော- အနီးနေတပည့်သည်၊ ဥပသင်္ကမိတ္မာ-၍၊ အာဟ-ပြီ၊ (ကိုး)၊ ဘန္တေ၊ တုမှေ- တို့သည်၊ ဒုမ္ဗလာ — အားမရှိကြတော့ပါ၊ မယှမ်ပြီ- အားလည်း၊ ဣမသ္မိံ ဓမ္မေ - ၌၊ (နိဂဏ္ဌတို့၏ ဆိုင်ရာဓမ္မ၌)၊ အာစရိယ ပူမာဏံ- ဆရာ့ပမာဏဖြစ်သော၊ ဝါ- အာစရိယမင်္ဂဿဖြစ်၍ ပမာဏပြုလောက်သော၊သာရံ-အနှစ်ကို၊ အာစိက္ခတ-မိန့်တော်မူခဲ့ပါကုန်၊ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ [အာစရိယမင်္ဂဿ ဟုတ္တာ ပမာဏဘူတံ၊— ဧကာ၊ အာစရိယမင်္ဂဿ၏အဖွင့်ကို သုတ်မဟာဝါ ဘာသာဋီကာ (ဒု)တွဲ၊ (၁၀၁၊ ၃၇၇)၌ ပြထားပြီ။] အာဝုသော၊ တုံ-သည်၊ မမ-၏၊ အစ္ဘယေန-၌၊ သဿတန္တိ-သဿတဟူ၍၊(အတ္တနှင့် လောကသည် အခါခပ်သိမ်း မြဲ၏ဟူ၍)၊ ဂဏ္ဌေယျာသိ-ယူပါလေ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ အပရောပိ- အခြားတယောက်သည်လည်း၊ ဥပသင်္ကမိ- ပြီ၊ တံ-ထိုသူကိုတော့၊ ဥစ္ဆေဒံ-ဥစ္ဆေဒကို၊(အတ္တနှင့် လောကသည် သေလျှင် ပြတ်၏ဟူသော အယူကို)၊

ဂဏ္ဍာပေသိ - ယူစေပြီ၊ ဧဝံ- သို့၊ ဒေဝိ-ကုန်သော၊ ဇနေ-တို့ကို၊ ကေလဒ္ဓိကေ-တူသောအယူရှိသူတို့ကို၊ ဝါ-တမျိုးတည်းသောအယူရှိသူတို့ကို၊ အကတ္တာ-မပြုပဲ၊ ဗဟူ- များစွာသော လူတို့ကို၊ ဝါ- များစွာသော အယူတို့ကို၊ နာနာ နိဟာ ရေန - အမျိုးမျိုးသောနည်းဖြင့်၊ ဝါ-အမျိုးမျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဥဂ္ဂဏ္ဍာပေတ္တာ-သင်ယူစေ၍(သင်ပေး၍)၊ ကာလံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ။

တေ-ထို တပည့်တို့သည်၊ တသာ-ထို နာဠန္ဒပုတ္တဆရာကြီး၏၊ သရီရကိစ္စ-ခန္ဓာကိုယ်၏ကိစ္စကို၊ (သင်္ဂြိုဟ်မှုကိစ္စကို)၊ ကတ္တာ- ၍၊ သန္ဓိပတိတ္တာ - စည်းဝေး၍၊ အညမညံ- ချင်း၊ ပုစ္ဆိ သု - ကုန်ပြီ၊ (ကိ - နည်း)၊ အာဝုသော - တို့၊ ကသာ-အဘယ်သူ့အား၊ အာစရိယော-သည်၊ သာဝံ- ကို၊ အာစိက္ခိ- ပြောခဲ့သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးကြပြီ၊ ဧကော-သည်၊ ဥဒ္ဒဟိတ္တာ- ထ၍၊ မယှံ-အား၊ (အာစိက္ခိ-ပြောပြခဲ့ပြီ)၊ ဣတိ- သို့၊ အာဟ- ပြောပြီ၊ ကိ - အဘယ်ကို၊ အာစိက္ခိ-ပြောပြခဲ့သနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ မေးကြပြီ၊ သဿတံ- သဿတကို၊ (အာစိက္ခိ-ပါပြီ)၊ ဣတိ - ဤသို့ ပြောပြီ၊ အပရော- သည်၊ တံ- ထိုသူ့ကို၊ ပဋိဗာဟိတ္တာ-တားမြစ်၍၊ မယှံ-အားသာ၊ သာဝံ-ကို၊ အာစိက္ခိ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ၊ ဧဝံ-သို့၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော တပည့်တို့သည်၊ မယှံ သာဝံ အာစိက္ခိ၊ အဟံ၊ ဧဝဉ္စကော-အကြီးအကဲတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အညမညံ၊ ဝိဝါဒံ-ကို၊ ဝေါ့ဒုတ္တာ-တိုးပွားစေ၍၊ အဏ္ဏောသေစေ-ဆဲရေးကြောင်းစကားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိဘာသေစ-ကြိမ်းမောင်းသော စကားတို့ကို လည်းကောင်း၊ ဟတ္ထပါဒပဟာရာ ဒီနိစ - လက်ဖြင့်ရိုက်နှက်ခြင်း ခြေဖြင့်ကန်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဝတ္တေတ္တာ- ဖြစ်စေ၍၊ ကေမဂ္ဂေန - တလမ်းတည်းဖြင့်၊ ဒဋ္ဌ- တို့သည်၊ အဂစ္ဆန္တာ-မသွားကြပဲ၊ နာနာဒိသာသု- အမျိုးမျိုးသော အရပ်တို့သို့၊ ပက္ကမိ သု- ဖဲသွားကြကုန်ပြီ။

၁၆၅။ အထခေါ စုန္ဒော သမဏုဒ္ဒေသောတိ-ကား၊ အယံ ထေရော-သည်၊ ဓမ္မသေနာပတိသ - တရားစစ်သူကြီး ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏၊ ကနိဋ္ဌဘာတိကော-ညီငယ်တည်း၊ တံ-ထိုစုန္ဒကို၊ ဘိက္ခု- တို့သည်၊ အနုပသမ္ပန္နကာလေ - ဥပသမ္ပန် မဟုတ်ရာအခါ၌၊ ဝါ- သာမဏေဖြစ်ရာ အခါ၌၊ စုန္ဒော သမဏုဒ္ဒေသောတိ-စုန္ဒော သမဏုဒ္ဒေသောဟူ၍၊ (စုန္ဒသာမဏေဟူ၍)၊ သမုဒါစရိတ္တာ - ခေါ်ဝေါ်ပြောဆို၍၊ ထေရကာလေပိ- ထေရ်ဖြစ်ရာအခါ၌လည်း၊ တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ သမုဒါစရိ သု--ကုန်ပြီ။ [သာမဏေတုန်းက ခေါ်သည့် အတိုင်းပင် ထေရ်ဖြစ်သော်လည်း ဘုတပုဗ္ဗဂတိက နည်းအားဖြင့် စုန္ဒသမဏုဒ္ဒေသဟုပင် ခေါ်ကြသည်၊--ဟူလို။] တေန- ကြောင့်၊ စုန္ဒော သမဏုဒ္ဒေသောတိ-ဟူ၍၊ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

"ပါဝါယံ ဝယံဝုဋ္ဌော ယေန သာမဂါမော၊ ယေနာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘေနုပသက်မိ"တိ (ဧတ္ထ) - ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ကသ္မာ ကြောင့်၊ ဥပသက်မိ-နည်း၊ [အရှင်စုန္ဒသည် ပါဝါမြို့၌ ဝါကျွတ်ပြီးသော အခါ သာမဏေ အရှင်အာနန္ဒာရှိရာသို့ အဘယ်ကြောင့် ချဉ်းကပ်သနည်း၊] ကိရ - အဖြေကား၊ နာဌပုတ္တော-သည်၊ ကာလက်တော-သေခြင်းကို ပြုပြီးလသော်၊ ဝါ-သေခြင်းကို ပြုပြီးရာ အခါ၌၊ ဇမ္ဗုဒီပေ-ဇမ္ဗူဒီပာ၌၊ (အိန္ဒိယ နိုင်ငံ၌)၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထို နေရာ၌၊ ကထံ-ကို၊ ပဝတ္တယိ သု-ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ (ကိ - နည်း၊) နာဌ ပုဒ္ဓာ - နာဌ၏ သားဖြစ်သော၊ နိဂဏ္ဌာ - နိဂဏ္ဌဆရာကြီးသည်၊ ဧကော-သော၊ သတ္ထာ - ဆရာတည်း၊ ဣတိ - သို့၊ ပညာယိတ္ထ-ထင်ရှားပြီ၊ တဿ-ထို ဆရာကြီး၏၊ ကာလံ ကိရိယာယ - သေခြင်းကို ပြုခြင်းကြောင့်၊ သာဝကာနံ-တို့၏၊ ဒေ၀ဂ္ဂပေါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဝိ၀ါဒေါ-ဆန့်ကျင်ဖက် ပြောခြင်းသည်၊ ဝါ-ငြင်းခုံခြင်းသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ [ပါဋိတော်လာ ဝိ၀ါဒအမှုကို ရည်ရွယ်၍ ဒေ၀ဒတ္တပေါဟု ဆိုသည်။]

ပန ကား၊ သမဏော ဂေါတမော-ရဟန်းဂေါတမသည်၊ [ဂေါတမော-အနွယ်အားဖြင့် ဂေါတမမည်သော၊ သမဏော-ရဟန်းမြတ်သည်၊ ဤသို့လည်း ခဲ့၍ ပေး။] ဇမ္ဗုဒီပေ-၌၊ စန္ဒော ဝိယ- လကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ သူရိယော ဝိယ စ - နေကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ပါကဋော - ထင်ရှားတော်မူ၏၊ အသ-ထို ရဟန်းဂေါတမ၏၊ သာ၀ကာပိ — တပည့်တို့သည်လည်း၊ ပါကဋာ ယေ၀-ကုန်သည်သာ၊ သမဏော ဂေါတမေ-သည်၊ ပရိနိဗ္ဗုတေ-လသော်၊ ကိဒိသော-အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ (ဘယ်လိုသဘောရှိသော)၊ သာ၀ကာနံ-တို့၏၊ ဝိ၀ါ ဒေါ-သည်၊ ဘ၀ိယတိ နုခေါ-ဖြစ်လိမ့်ဦးမည်နည်း၊ (ဖြစ်အုံးမှာလဲ)၊ ဣတိ-ဤသို့(စကားကို) ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ။

ယေရော—အရှင် စုန္ဒယေရ်သည်၊ တံ ကထံ—ထိုစကားကို၊ သုတ္ဝာ-ကြားရ၍၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ - နည်း၊) ဣမံ ကထံ— ကို၊ ဂဟေတ္ဝာ-ယူ၍၊ ဒသဗလဿ-မြတ်စွာဘုရားအား၊ အာရောစေဿာမိ - လျှောက်ထားမည်၊ သတ္ထာ - သည်၊ တေ—ဤစကားကို၊ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ -အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကို၊ (ဖြစ်ပေါ်လာသော အကြောင်းအရာကို၊) ကတ္ဝာ-၍၊ ကော-တမ္ပျိုးသော၊ ဒေသနံ— ဒေသနာတော်ကို၊ ကဓ ဿတိ—ဟောတော်မူလိမ့်မည်၊ ဣတိ—ဤသို့ စဉ်းစားပြီ၊ သော—ထိုယေရ်သည်၊

ပညာယိတ္ထ။ ။[ပ+ဉ+ဏ်ဧဟာ၀ယ+အဇ္ဇတ္တနိ-အာ၊ အာကို ဣတ္ထပြု။] ဉာဏ်သည် ဒိ၀ါဒိ မရှိ၊ ပ-ကွဲကွဲပြားပြား + ဉာယ — သိအပ်ဟူရာ၌ သိနိုင်လောက်အောင် ထင်ရှားခြင်းဖြစ်သောကြောင့် "ပညာယိတ္ထ— ထင်ရှားပြီ"ဟု အဓိပ္ပါယ်နက် ပေးပါ၊ "ပညာယတိ - ထင်ရှား၏ " စသည်၌လည်း နည်းတူပင်။

နိုက္ခမိတ္တာ-(ပါဝါမြို့မှ)ထွက်လာ၍၊ ယေနု— အကြင်အရပ်၌၊ သာမဂါမော— သာမ မည်သောရွာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ယေနု-၌၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော—သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေနု— အရှင်အာနန္ဒာရှိရာ ထိုသာမရွာ အရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ— ချဉ်းကပ်ပြီ။

သာမဂါမောတိ-ကား၊ **သာမာကာနံ**-လမန်းဆန်တို့၏၊ ဝါ-လမန်းစပါး တို့၏၊ ဥဿန္နတ္တာ - ပေါများသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တာသု ဂါမသု-ထိုရွာ၏၊ နာမံ-သာမဂါမဟူသော အမည်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ယေနာယသ္မာ အာနန္ဒော တိ-ကား၊ ဥဇုမေဝ-ဖြောင့်ဖြောင့်သာ၊(တန်းတန်းမတ်မတ်သာ)၊ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကံ-အထံတော်သို့၊ အဂန္တွာ-မသွားသဲ့ပါ၊ ယေနု - အကြင်အရပ်၌၊ အသု-ထိုအရှင်စုန္ဒ၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သော၊အာယသ္မာ အာနန္ဒော-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေနု-မိမိ၏ ဥပဇ္ဈာယ် ဖြစ်သော အရှင်အာနန္ဒာရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ပြီ။

ကိရ-ခဲ့ဦးမည်၊ ဗုဒ္ဓကာလေ - ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်၌၊ သာရိပုတ္တာတ္ထေရော-သည်လည်းကောင်း၊ အာနန္ဒတ္ထေရော-သည်လည်းကောင်း၊ အညမညံ-

---

သာမာကာနံ။ ။ " လမန်းဆန် " ဟု အနက်ပေးကြ၏၊ ခုဒ္ဒသိက္ခာ ဂါထာ (၇၆)၌ "သာမာကာဒိ တိဏံ-လမန်းစသော မြက်မျိုး"ဟု ဆို၏၊ "မြက်သီးဆန်" ဟု ပေးပါ၊ ဋီကာ၌-"သာမာကမဉ္ဇာနံ-လမန်းစပါး"ဟု ဖွင့်၏၊ "ညြောဒ-စပါး အထူး" ဟု ဆိုသော ထောမနိမိန္ဒင် ညြ၏၊ ဒီ၊ ၁၊ ၁၅၇၌ "သာမာက ဘက္ခော ဝါ လမန်းဆန် (မြက်သီးဆန်) ကို စားသူ" ဟု တိတ္ထိတို့ကျင့်ဝတ်အဖြစ် တွေ့ရသည်၊ ထို သာမာကစပါးတို့ ပေါများသောကြောင့် ဌာနီဖြစ်သော စပါးဘို၏ သာမာက အမည်ကို ဌာနရွာပေါ်တင်စား၍ ဌာနဗျူဟစာအားဖြင့် ရွာကို " သာမဂါမ " ဟု ခေါ်သည်။ [သာမာကာနံ+ဂါမော သာမဂါမော။ ကရော၊ မာ၌ ရသပ္ပါ။]

ဗုဒ္ဓကာလေ ကိရ။ ။ "ယေနသ္မာ ဥပဇ္ဈာယော" တိ ဝတ္ထာ ယတ္ထ (အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်) **အသ္မာ** အာယသ္မတော စုန္ဒသ (ထို အရှင်စုန္ဒ၏) ဓမ္မဘဏ္ဍာ ဂါရိယကာ (တရားဘဏ္ဍာစိုးဖြစ်သော အရှင်အာနန္ဒာသည်) ဥပဇ္ဈာယော အဟောသိ၊ တံ (ထိုအခြင်းအရာကို) ဝိတ္ထာရေန ဒဿေတုံ "ဗုဒ္ဓကာလေ ကိရာ"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊—ဋီကာ။

ဗုဒ္ဓကာလေ။ ။ဤပုဒ်သည် ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော် အကြောင်းအရာကို ပြောပြသော ဝုဒ်ဖြတည်း၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရော စသည်ကို အထူးပြုသော ဝိဓေယသန မဟုတ်၊ မှန်၏- "ဗုဒ္ဓကာလေ သာရိပုတ္တဒတ္ထေရော—ဘုရားလက်ထက်တော်၌ သာရိပုတ္တရာထေရ်" ဟု ဝိဓေယသန အဖြစ်ဖြင့် ဆိုလျှင် ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူသည့် ကာလ တလျှောက်လုံး အရှင်သာရိပုတ္တရာလည်း သက်တော်ထင်ရှားရှိသည်ဟုပင် အဓိပ္ပါယ် ထွက်နေ၏၊ အမှန်မှာ ထိုသို့ မဟုတ်၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မမူမီ ရှေ(၆)လ လောက် စောမီ ဓမ္မဝေနာပတိ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်။ [ဗုဒ္ဓကာလေတိ ဘူတ

ချင်း၊ မမာယိ သူ- ငါ့ဥစ္စာဟု ပြုကြကုန်ပြီ၊ ဝါ-မြတ်နိုးကြကုန်ပြီ၊ သာရိပုတ္တ ထွေရော-သည်၊ (မမာယိ-ဌ)စပ်) မယာ-သည်၊ ကာတဗ္ဗံ-ထိုက်သော၊ သတ္ထု-အာ၊ ဥပဋ္ဌာနံ-ပြုစုလုပ်ကျွေးမွေးကို၊ (အာယသ္မာ အာနန္ဒော) ကရောတိ-ပြု၏၊ (ပြုလုပ်ဖေါ်ရ၏)၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေးမြင်၊ အာနန္ဒထွေရံ-ကို၊ မမာယိ-ပြီ၊ အာနန္ဒ ထွေရော-သည်၊ (အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော-သည်)၊ ဘဂဝတော-၏၊ သာဝကာ နံ-တို့တွင်၊ အဂ္ဂေါ-အမြတ်ဆုံးတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေးမြင်၊ သာရိပုတ္တထွေရံ-ကို၊ မမာယိ-ပြီ၊ ကုလဒါရကေစ-အမျိုး၏ ကလေးတို့ကိုလည်း၊ (အမျိုးသား ကလေးများ-ကိုလည်း)၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-ရှင်ဖြစ်စေ၍ ၊(ရှင်ပြုပေး၍)၊ သာရိပုတ္တ ထွေရဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဥပဇ္ဈာ-ဥပဇ္ဈာယ်ကို၊ ဂဏှာပေသိ-ယူစေပြီ၊ (အယူ ခိုင်းပြီ)၊ သာရိပုတ္တထွေရောပိ-သည်လည်း၊ ထဝေဝ-ထို့အတူပင်၊ အကာသိ-ပြီ၊ [မိမိ၏ တပည့်များကို အရှင်အာနန္ဒာအထံ၌ ဥပဇ္ဈာယ် အယူခိုင်းသည်—ဟု ဆိုလိုသည်၊]ဝေ—ဤသို့လျှင်၊ ကေမေကေန-တပါးတပါးသည်၊ အတ္တနော-၏၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ ဒတ္တွာ-ပေး၍၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-၍၊ ဥပဇ္ဈံ-ကို၊ ဂဏှာပိတာနိ-ယူစေ အပ်ကုန်သော၊ ပဒ္ဓ ပဒ္ဓ ဘိက္ခုသတာနိ - ငါးရာ ငါးရာသော ရဟန်းတို့သည်၊ အဟေသုံ - ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော- သည်၊ ပဏီတာနိ- မွန်မြတ်ကုန် သော၊ စီဝရာဒီနိပိ- တို့ကိုလည်း၊ လဘိတ္တာ - ရ၍ (ရယင်)၊ ထေရဿ- အရှင် သာရိပုတ္တရာ့ထေရ်အား၊ အဒါသိ—လှူပြီ။

ကထနမေတံ၊ နဝိသေသနံ၊ သတ္ထု ပရိနိဗ္ဗာနတော ပုရေတရ မေဝ ဟိ ဓမ္မသေနာပတိ ပရိနိဗ္ဗုတတာ၊ — ဋီကာ၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပုံကို ဒီ၊ ၌၊ ၂။ ၁၃၉- ရှု။]

ကိရ။ ။ဝိတ္ထာရေန — ဟူသော ဋီကာကို ကြည့်၍ "ကိရ- ခဲ့" ဟု ပေးသည်၊ အနုသာဝနတ္ထ (တဆင့်ကြားအနှက်)ဖေါ်ဟာ နိပါတ် ၊ ဟု ယူလျှင် "ကိရ - တဆင့် စကား ကြားရသည်မှာ"ဟု ပေးပါ၊ ဤ့ဆိုခဲ့မေး၀ါကျကို ကြည့်၍"ကိရ- အဖြေကား" ဟုလည်းကောင်း, သံ၀ဏ္ဏေတပ္ပန္နဲ့ ကပ်လျက်ရှိသော ကိရကို " ဂုဏ္ဌေ - ကို၊ ကိရ (ဥဒ္ဓရိတ္ဝါ ဒသေမိ) - ထုတ်၍ ပြဦးမည် " ဟု လည်းကောင်း ပေးရ်သေးသည်။ [သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ (ပ) တွဲ၊ ၂ ၅၇။ ၃၀၄—ရှု။]

မမာယိ သူ။ ။မမ + ဣဒံ မမံ၊ အမှပုဒ်နောင် ဣဒံ အနှက်၌ ဣ ပစ္စည်း၊ သုတ် ကြီးဖြင့် အမှကို'မမ'ပြု၊ ထို့နောက် မမံဟူသော'ဒုတိယဝိဘတ္တိနာမ်ပုဒ်နောင် ကရောတိ အနှက်၌ အာယပစ္စည်းသက်၍ "မမာယ"ဟု နာမဓာတ်ဖြစ်သည်။ [ကစ္စည်းဘာသာ ဋီကာ (၃) တွဲ၊ ၁၁၆၊ ၃၃၇-ရှု။]

ဓမ္မရတနပူဇော

ကိရ-ခွဲခြားပြီး၊ ကော-သော၊ ပြာဟွဏော-ပြာဟ္မဏသည် (ပုဏ္ဏားသည်)၊ စိန္တေသိ-စဉ်းစားပြီ(ကိ-နည်း)၊ ဗုဒ္ဓရတနဿ-ဘုရားရတနာအား၊ လည်းကောင်း၊ သံဃရတနဿ-အား၊ လည်းကောင်း၊ ပူဇာ-ပူဇော်ရခြင်းသည်၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝါ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ဓမ္မရတနံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပူဇိတံ-ပူဇော်အပ်သည်၊ ဝါ-ပူဇော်ရာရောက်သည်၊ ဟောတိ နုခေါ-ဖြစ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားပြီ၊ သော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဥပသင်္ကမိတ္မာ-၍၊ တေမတ္ထံ-ဤအကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ(ကိ-နည်း)၊ ပြာဟွဏ-ပြဟ္မဏ၊ ဓမ္မရတနံ-ကို၊ သစေပိ ပူဇေတုကာမော-အကယ်၍မူလည်း ပူဇော်လိုသည်ဖြစ်အံ့၊ (ဝေ-သတိ)၊ ကေ-သော၊ ဗဟုဿုတံ-များသော သုတရှိသော ရဟန်းကို၊ (များစွာကြားနာအပ်ပြီးသော ဗုဒ္ဓဝစနရှိသော ရဟန်းကို)၊ ပူဇေဟိ-ပူဇော်လေ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ဗဟုဿုတံ-ကို၊ အာစိက္ခထ-မိန့်ကြားတော်မူပါကုန်၊ ဝါ-ညွှန်ပြတော်မူပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ ပုစ္ဆ-မေးလေ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ သော-ထို ဗြာဟ္မဏသည်၊ ဘိက္ခုသံဃံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္မာ-၍၊ ဘန္တေ-အရှင်ဘုရားတို့၊ ဗဟုဿုတံ-ကို၊ အာစိက္ခထ-ကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ ပြာဟ္မဏ-ပြဟ္မဏ၊ အာနန္ဒတ္ထေရော-အာနန္ဒာထေရ်တည်း။[အာနန္ဒတ္ထေရော-သည်၊ ဗဟုဿုတော-၏၊ ဤသို့လည်းပေးနိုင်၏။] ဣတိ-သို့ မိန့်ပြီ၊ ပြာဟ္မဏော-သည်၊ ထေရံ-ကို၊ သဟဿဿ္ဌနိကေန-အဖိုးတထောင်ထိုက်တန်သော၊ တိစီဝရေန-ဖြင့်၊ ပူဇေသိ-ပူဇော်ပြီ။

ထေရော-သည်၊ တံ-ထို သင်္ကန်းကို၊ ဂဟေတ္မာ-ယူ၍၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ ကုဓတော-အဘယ်မှ၊ (ဘယ်က)၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်သနည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ-ပြီ၊ ဘန္တေ၊ ကေန-သော၊ ပြာဟ္မဏေန-သည်၊ ဒိန္နံ-လှူအပ်ပါပြီ၊ အဟံ ပန-တပည့်တော်သည်ကား၊ ဣဒံ-ဤသင်္ကန်းကို၊ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ-အား၊ ဒါတုကာမော-လှူလိုပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ ဒေဟိ-လှူလေ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ-ရှင်ဘုရား၊ စာရိကံ-ဒေသစာရီကို၊ ဟဏ္ဍန္တော-ဖဲသွားနေပါပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ အာဂတကာလေ-ပြန်လာရာ အခါ၌၊ ဒေဟိ-လေ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘန္တေ၊ သိက္ခာပဒံ-သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပညတ္တံ-ပညတ်တော်မူအပ်ပါပြီ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ကဒါ ပန-အဘယ် အခါ၌ကား၊ သာရိပုတ္တော-သည်၊ အာဂမိဿတိ-ပြန်လာလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ၊ ဒသာဟမတ္တေန-ဆယ်ရက်မျှလောက်ဖြင့်၊

(အဲဝဂမိဿတိ - ပါလိမ့်မည်)၊ ဣတိ - ပြီး၊ အာနန္ဒ - အာနန္ဒာ၊ ဒသာဟပရိဝိမံ- ဆယ်ရက်အလွန် အပိုင်းအခြားရှိသော ကာလပတ်လုံး၊ အတိရေက စီဝရံ — အဓိဋ္ဌာန် တင်အပ်, ဝိကပ္ပနာ ပြုအင်သော သက်နှံးမှ အပိုအလွန်ဖြစ်သော သက်နှံးကို၊ နိက္ခိပိတုံ—ထားခြင်းငှါ၊ အနုဇာနာမိ - ခွင့်ပြုတော်မူ၏၊ ဣတိ - သို့၊ သိက္ခာပဒံ- ကို၊ ပညာပေသိ- ပညတ်တော်မူပြီ။ [ဝိ၊ ၁။ ၂၉၄။ ၂၉၅။]

💬 သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ - သည်လည်း၊ တထေဝ - ပင်၊ ယံကိဉ္စိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော၊ (အမှတ်မရှိ တစုံတရာသော)၊ မနာပံ - မြတ်နိုးဖွယ် ပစ္စည်းကို၊ လဘတိ - အံ့၊ တံ - ထို ပစ္စည်းကို၊ အာနန္ဒတ္ထေရဿ - အား၊ ဒေတိ - ၏၊ သော-ထို အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်သည်၊ အတ္တနော—၏၊ ကနိဋ္ဌဘာတိကံ- ညီငယ်ဖြစ်သော၊ ဣမမ္ပိ—ဤ စုန္ဒထေရ်ကိုလည်း၊ ထေရဿ ဝ - အရှင် အာနန္ဒာ ထေရ်အား သာ၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ တပည့်ကို၊ (ကတ္တာ-၍)၊ အဒါသိ- ပေးပြီ။ [ဋီကာ၌ "ကတ္တာ" ဟု ပါ၍သေသထည့်သည်။] တေန— ကြောင့်၊ ယေနဿ၊ ပေ၊ တေနုပသက်မိတိ - ဟူ၍၊ (သိဂ်ိတိကာရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ အဿ- ထို အရှင်စုန္ဒ၏၊ ဧဝံ-ဤအကြံသည်း အဟောသိ ကိရ - ဖြစ်သတဲ့၊ (ကိ - အာဘယ်သို့ ဖြစ်သနည်း၊)မေ-၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-သည်၊ မဟာပညော-ကြီးကျယ် သော ပညာရှိ၏၊ ဧသော—သည်၊ ဣမံ ကထံ-ဤစကားကို၊(ဤ မိမိ လျှောက်မည့် စကားကို)၊ သတ္ထု - အား၊ အာရောစေဿတိ - တဆင့်လျှောက်လိမ့်မည်၊ အထ- လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ သတ္ထာ-သည်၊ တဒနုရူပံ - ထို စကားအားလျော် သော၊ ဓမ္မံ -ကို၊ ဒေသေဿတိ—ဟောတော်မူလိမ့်မည်၊ ဣတိ — ဤသို့ အကြံ ဖြစ်သတဲ့။

ကထာပါဘတန္တိ — ကား၊ ကထာယ - စကား၏၊ (မြတ်စွာဘုရားထံမှ ရထိုက်သော တရားစကား၏)၊ မူလံ—အကြောင်းသည်၊(အတ္ထိ ခေါ - ရှိသည် -သော-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဟိ—မှန်၊ [ပါဘတံကို မူလံဟု ဖွင့်သည်မှာ မှန်၏-

---

ကထာပါဘတံ။ ။မူလော ပဒါသု ပါဘတံ-ဟူသော အဘိဓာန် (၁၁၂၇) ဂါထာနှင့်အညီ ပါဘတသဒ္ဒါသည် (၁) လက်ဆောင်အနက် (၂) အရင်း အနှီး ဥစ္စာအနက်တို့ကို ဟော၏၊ ဤ၌ မူလံကို ကြည့်၍ "မူလအနက်" ယူပါ၊ "ပဌမမေဝ— အတိုးအပွား မရမီ ရှေးဦးစွာသာလျှင် + အာဘတံ-ဆောင်ယူ စုဆောင်းအပ်သော ဥစ္စာတည်း၊ ပါဘတံ-ဥစ္စာ" အရင်းအနှီး ဥစ္စာ-ဟူလို၊ ဤ၌ ထိုအရင်းအနှီး ဥစ္စာနှင့် တူဓသာ တရားစကား၏ အကြောင်းဖြစ်သော အရှင်စုန္ဒ၏စကားကို သဒိသူပစာ အားဖြင့် ပါဘတခေါ်သည်ဟု ပြလို၍"မူလံ ဟိ ပါဘတန္တိ ဝုစ္စတိ" —ဟု ဆိုသည်။ [ဝုစ္စတိ ဝုတ္တံ, နာမံ ရှိရာ, ဥပစာ, မြစ်ဖျား ဥာဏ်ဖြင့် ရှု- နိယာမ်။]

ကထာယ မူလံ။ ။ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍"ကထာယ+ပါဘတံ ကထာပါဘတံ"ဟု ပြု၊ ကထာဟူသည် ဘုရားရှင်ထံမှ ရထိုက်ရန်ိုင်သော တရားစကားတော်တည်း၊ ပါဘတဟူသည် အရှင်စုန္ဒ၏ စကားတည်း၊ ထို စကားသည် တရားမှောနှိုရာ

ဟူလို။] မူလံ - ကို၊ ပါဒေတန္တိ–ပါဒတ ဟူ၍၊ ဥစ္စတိ - အာပ်၏၊ ယထာဟ – အာဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ အပ္ပကေနာပိ မေဓာဝိ၊ပေ၊အဏုံ အဏ္ဍိ ဝ သန္ဓမန္တိ - အပ္ပကေနာပိ မေဓာဝိ၊ပေ၊အဏုံ အဏ္ဍိ ဝ သန္ဓမံ ဟူ၍၊ အာဟ – ပြီ။ [ခု၊ ၅! ၂။]

ဂါထာအနက်။ ။မေဓာဝိ- မီးခဲမှုးမှတ္တင် ကျွမ်းကျင်သော ပညာရှိသည်၊ အဏုံ–အနည်းငယ်သော၊ အဏ္ဍိ - မီးကို၊ သန္ဓမံ(သန္ဓမန္တော)–ကောင်းစွာမှတ်လျက်၊ (မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ အဏ္ဍိကွန္ဓံ–မီးအစုကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ)ဣဝ – ဖြစ်ပေါ်စေသကဲ့သို့၊ (ဝေဒေမေ-ဤ အတူပင်၊) ဝိစက္ခဏော - ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုတွင် ကျွမ်းကျင်သော၊ မေဓာဝီ – သည်၊ အပ္ပကေနာပိ - အနည်းငယ်လည်း ဖြစ်သော၊ ပါဘတေန–အဲရင်းအနှီးဖြင့်၊ အတ္ထာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ– ဥစ္စာခြုံရုံ, အတန်တန်ဖြင့်, ဖန်ဖန်တိုးစေ, တည်တံ့စေ၏။

အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ "မူလံ" ဟု လည်းကောင်း, ဋီကာ၌ "ကာရဏံ" ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်သည်၊ "ဧဒံ ကထာပါဘတံ- ဤတရားစကား၏ အကြောင်းသည်" ဟု ပါဠိတော်၌ ဓိပေးပါ။ [ကထာယ' မူလန္တိ ဘဂဝတော သန္ဓိကာ လဘိတမ္ဘ ဓမ္မကထာယ ကာရဏံ၊- ဋီကာ။] ဘုရားရှင်၏ တပည့်များသည် ဘုရားရှင်ထံ ဖူးမြင်ရန် လွှားသောအခါ တရားဟောရန် သင့်လျော်သော အကြောင်းအရာ တမျိုးမျိုး(စကားတမျိုးမျိုး)ကို ရှာကာလေ့ရှိကြသည်၊ ထို့ကြောင့် "အတ္ထိ ခေါ ဧဒံ အာဝုသော စုန္ဒ ကထာပါဘတံ၊ပေ၊တေမတ္ထံ ဘဂဝန္တော အာရောစေယျာမ" ဟု ပါဠိတော်ရှိသည်။

သမုဋ္ဌာပေတိ ။ ။ ဤဂါထာသည် ကေနိပါတ်စူဠဝဂ်ဝေဠုဒုဿတက်၌ ပါ၏၊ ထိုဇာတက၊ ၌၊ ၁။ ၁၃၉–၌ သမုဋ္ဌာပေတိကို "မဟန္တံ ဓနဂ္ဂေ ယသိဗ္ဗေ ဥပ္ပါဒေဒတ္တာ တတ္ထ (ထိုဥစ္စာ အခြံအရံ အကျော်အစောင်း) အတ္ထာနံ သဏ္ဌာပေတိ ပတိဋ္ဌာပေတိ" ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအတိုင်းအနက်ပေးထားသည်၊ တာယ ဝေဝါ ပန ဓနယသ မဟန္တတာယ (ထို ဥစ္စာအခြံအရံ ကြီးကျယ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်) အတ္ထာနံ သမုဋ္ဌာပေတိ (တင်ပေါ်စေ) အတိညာတံ ပါကဋံ ကရောတိ–ဟု တနည်းဖွင့်၏၊ ထိုအလို "သမုဋ္ဌာပေတိ- ဥစ္စာခြုံရုံ အတန်တန်ဖြင့် ဖန်ဖန်မြင့်စေ, ထင်ပေါ်စေ၏" ဟု ပေးပါ။

ဤဋီကာ။ ။ဤဋီကာ၌ကား – သမုဋ္ဌာပေတိတိ ဥဋ္ဌာပေတိ (ထွက်ပေါ်စေ= ထုတ်ဆောင်)၊ ဒါလိဒ္ဓိယပက်ဓတာ - (ဆင်းရဲညွှန်မှ) ဥဒ္ဓရတိ - (ထုတ်ဆယ်ကယ်တင်) ဇုတိ အဓိပ္ပါယော- ဟု ဖွင့်၏၊ ဤအလို " သမုဋ္ဌာပေတိ – ဆင်းရဲညွှန်တွင်းမှ, လွတ်ကင်းပစေ, ထုတ်ဆယ်လေ၏" ဟု ပေးပါ။ ကြွင်းပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ဇာတက အဋ္ဌကထာကြည့်၍ ပေးထားသည်။

ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယာတိ-ကား၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒဿနတ္ထာယ-ဖူးမြင်ခြင်း အကျိုးငှါ၊(ဣဒံ ကထေးပါဘတံ အတ္ထိ ခေါ-ဟု ပါဠိတော်ဌစပ်၊)ပန-ပရိဟာရ ပဏ္ဍမ္ပတပါး စောဒကမဏ္ဍကို ဆိုဦးအံ့၊ အနေန - ဤ အာနန္ဒာ ထေရ်သည်၊ ဘဂဝါ- ကို၊ နိ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော ကိं - မဖူးမြင်အပ်ဖူးလော၊ (မဖူးမြင်ဖူးဘူးလား)၊ ဣတိ-ဤကား အဓိပ္ပာယ်တည်း၊ နော နဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော-မဖူးမြင်အပ်ဖူးမဟုတ် ဖူးမြင်အပ်ဖူးသည်သာ၊ [နဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော- မဖူးမြင်အပ်ဖူးသည်ကား၊ နော- မဟုတ်၊ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော ယေဝ - ဖူးမြင်အပ်ဖူးသည်သာ၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏၊] ဟိ- မှန်၏၊ အယံ အာယသ္မာ-ဤအရှင်သည်၊ ဒိဝါ- နေ့အခါ၌၊ နဝ ဝါရေ- ကိုးကြိမ်တို့လည်းကောင်း၊ ရတ္တိं -၌၊ နဝ ဝါရေ-တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ကောဟံ-တရက်၌၊အဌာရသဝါရေ-တဆယ့်ရှစ်ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ဥပဋ္ဌာနမေဝ-ဆည်းကပ်ခြင်း အကျိုးငှါပင်၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ပန-အထူးကား၊ ဒိဝသဿ-၏၊ ဝါ-၌၊ သတ ဝါရံ - အကြိမ်တရာ ဧသော်လည်းကောင်း၊ သဟဿဝါရံ ဝါ-သော်လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓကာမော-သွားခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၊ သမာနောပိ-သော်လည်း၊ အကာရဏာ-အကြောင်းမရှိပဲ၊ နဂစ္ဆတိ-မသွား၊ ကေ-တမျိုးသော၊ပဋ္ဌုဒ္ဓါရံ-

---

အဌာရသဝါရေ ။ ။ တရက်၌ နေ့ညဉ့် ဟု နှစ်ပိုင်းရှိ၏၊ နေ့၌လည်း နံနက်နေ့လည် ညနေ ဟု သုံးပိုင်း (သုံးပဟိုရ်) ရှိရာတွင် တပဟိုရ်၌ သုံးကြိမ် ဘုရားရှင်ထံ ဆည်းကပ်၏၊ ညဉ့်၌လည်း သုံးပဟိုရ်ပင် ရှိရာ ထို့အတူပင် သွား၏၊ ဤနည်းအားဖြင့် တနေ့လျှင် " တဆယ့်ရှစ်ကြိမ် " ဖြစ်သည်။ [ဧကေကသ္မိं ပဟာဝေ့ရေယေဝ တဝ့ယောတယော ဝါ့ရေ ကတ္တာ ဒိဝါ နဝဝါရေ, ရတ္တိं နဝ ဝါရေ၊-ဋီကာ၊ ပဟာဝ့ရော ယာမသည်တော- အဘိဓာန် (၇၂) အရ ဤနေ့ရာ၌ ပဟိုရ်နှင့် ယာမ် အတူပင်။]

ဥပဋ္ဌာနမေဝ ဂစ္ဆတိ။ ။ဥပဋ္ဌာန၌ တဒတ္ထသမ္ဗန္ဓါန်အနက်ဝယ် သ ဝိဘတ်ကို အံ့ပြုထားသည်ဟု ယူ၍ " ဥပဋ္ဌာနမေဝ - ဆည်းကပ်ခြင်း အကျိုးငှါပင် " ဟု ပေး၊ တနည်း-ဥပဋ္ဌာနံ အာဂစ္ဆန္တိ (ဒီ၊ ၁၂၊ ၂၊ ၂၁၆)နှင့် "ဥပဋ္ဌာနန္တိ ဥပဋ္ဌာန သာလံ" (ဒီ၊ ၁၂၊ ၂၊ ၂၉၉)ကို ကြည့်၍ " ဥပဋ္ဌာနမေဝ – ဆည်းကပ်ရာ အရပ်သို့ပင် " ဟု ဖေးပါ၊ ဝတ်ကြီး ဝတ်ပေါ်ပြုရန် တရက်လျှင် (၁၀) ကြိမ် ဗုဒ္ဓထံ ပုံမှန်သွားသည်။ [ဥပဋ္ဌာနမေဝ ဂစ္ဆတိ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနဝတ္ထေန (ဗုဒ္ဓအား ပြုစု လုပ်ကျွေးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်)၊ – ဋီကာ။]

ပဋ္ဌုဒ္ဓါရံ။ ။ထိုသို့ ပုံမှန်သွားရုံသာမက ထိုအချိန်တို့၏ အကြားအကြား၌လည်း ပြဿနာမေးဖို့ရန် သွားသေး၏ဟု ပြလို၍ " ဒိဝသဿ ပန " စသည်မိန့်၊ " ဣတိ ဣဒ္ဓိတဿ အတ္ထဿ ဥဒ္ဓရဏာဘာဝတော ပဋ္ဌော၀ ပဋ္ဌုဒ္ဓါရော " ဟူသော ဋီကာကို ကြည့်၍"ဣတိ ပဋိယတေ (ဣဒ္ဓိယတေ) တိ ပဋ္ဌော၊ [ပဋ္ဌမောတ် ဣဒ္ဓေ အနက်ဟော၊ အ ပစ္စည်း။] ဣတိ ဣဒ္ဓိတံ အတ္ထံ ဥဒ္ဓိရတီတိ ဥဒ္ဓါရော၊ [ဥ + ဓရ+ ဏ။] ပဋ္ဌော၀+ ဥဒ္ဓါရော ပဋ္ဌုဒ္ဓါရော"ဟု ပြပါ။

အလိုရှိအပ်သောအနက်ကို ထုတ်ဆောင်တတ်သော ပြဿနာကို၊ ဂဟေတွာ ဝ-ယူ၍သာ၊ ဂစ္ဆတိ၊ သော-ထို အရှင်အာနန္ဒာသည်၊ တံ ဒိဝသံ-၌၊ (အရှင်စုန္ဒက လာ၍ပြောရာ ထိုနေ့၌)၊ တေန ကထာပါဘတေန — ထို တရားစကား၏ အကြောင်းဖြစ်သော အရှင်စုန္ဒ၏စကားဖြင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဂန္တုကာမော-သည်၊ (ဟုတ္တာ)ဝေ-သို့၊ (ပါဠိတော်၌ ပါသည့်အတိုင်း)၊ အာဟ-ပြီ၊ (အရှင်စုန္ဒအား ပြောပြီ)။

အသမ္မောသမ္ဘုဒ္ဓပ္ပဝေဒိတဝမ္မဝိနယအမ္ပင့်

၁၆၆။ ဧဝံ ဟေတံ စုန္ဒ ဟောတိတိ (ဇ္ဇော)-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ (အာဟ-၌စပ်)၊ အာနန္ဒတ္ထေရေန - သည်၊ (တသ္မိံ အတ္ထေ - ထိုအကြောင်းအရာကို၊) အာရောစိတေပိ- လျှောက်ထားအပ်ပါ သော်လည်း၊ [လျှောက်ထားပုံ အပြည့်အစုံကို ပါဠိတော်၌ ကြည့်ပါ၊] ယသ္မာ - ကြောင့်၊ အာနန္ဒတ္ထေရော - သည်၊ ဣမိဿာ ကထာယ - ၏၊ သာမိကောပိ- ပိုင်ရှင်သည်၊ နု- မဟုတ်၊ ပန-အဟုတ်ကား၊ စုန္ဒတ္ထေရော - သည်၊ သာမိကောပိ-ပိုင်ရှင်ဖြစ်၏၊ [ပိုင်ရှင်ဖြစ်ပုံကို ပြလိုရှိ "ဧသာဝ"စသည်မိန့်၊] သောဝ-ထို စုန္ဒထေရ်သည်သာ၊ တဿာ-ထို စကား၏၊ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ-အစ အလယ် အဆုံးကို၊ ဇာနာတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊

ဂဟေတ္တာဝ ဂစ္ဆတိ။ ။အရှင်အာနန္ဒာသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား မေးသင့်သော ပြဿနာ ဟုတ် မဟုတ် , ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အဖြေကို မှတ်သားထားနိုင် သိနိုင်သည့် ကြီးကျယ်သော ပညာ ရှိတော်မူ၏၊ ဘုရားရှင်ကလည်း ထိုနှင့်လျော်ရသော တရားတော်ကို ဟောတော်မူခြင်း၌ ပင်ပန်းရုံသာ ဟု သဘောထားတော်မမူပဲ တက်တက်ကြွကြွ အားထုတ်တော်မူလေ့ ရှိ၏၊ ဤအကြောင်း နှစ်မျိုးကြောင့် ဘုရားရှင်ထံ သွားလျှင် ပြဿနာတမျိုးမျိုးကို ယူ၍သာ သွားလေ့ရှိသည်။ [ဂဟေတ္တာဝ ဂစ္ဆတိ အတ္တနော မဟာပညတာယ သတ္ထုစ ဓမ္မဒေသနာယံ အကိလာသုဘာဝတော။ — ဋီကာ။]

ပန။ ။"စုန္ဒတ္ထေရော ပန သာမိကော"သည် ရှေ့ဝါကျကိုထောက်လျှင် အနွယ်ဝါကျတည်း၊ " ပန- အနွယ်ကား " ဟု ပေးရမည်၊ သို့ရာတွင် " အာနန္ဒတ္ထေရော ၊ပေ၊သာမိကော- သည်၊ နု- မဟုတ်" ဟူသော ရှေ့စကားနှင့်လျော်အောင် " ပန— အဟုတ်ကား"ဟု ဆရာတို့ ပေးတော်မူကြသည်။

တ သ္မာ။ ။ထို အနွယ်ဝါကျ၏ အနက်ကို (အရှင်စုန္ဒ၏ ပိုင်ရှင်ဖြစ်ပုံကို)ပြလိုရှိ " သောဝ တဿာ၊ပေ၊ဇာနာတိ " ဟု မိန့်သည်၊ ဤဝါကျကား ဟိ (ယသ္မာ) သဒ္ဒါ မပါသော်လည်း ရှေ့ဝါကျ၏ အကြောင်းပြ ဟေတု (ကာရဏ) ဖြစ်၏၊ ရှေ့ဝါကျသည် ဖလဝါကျတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဟေတုဝါကျ၏နောက်၌ရှိသော "တသ္မာ"ဖြင့် ဟေတုဝါကျ၏အနက်ကို မစဲရ၊ ဖလဝါကျ၏ အနက်ကိုသာ စဲရသည်၊ သို့ဖြစ်၍ "တသ္မာ—

(အရှင်စုန္ဒသည်သာ စကားပိုင်ရှင်ဖြစ်သောကြောင့်)၊ ဘဂဝါ-သည်၊ [ဤပုဒ်ပိုဟန်တူ၏, အစဉ် ဘဂဝါဟု ပါခဲ့ပြီ၊] တေန-ထိုစုန္ဒထေရ်နှင့်၊ သဒ္ဓိं-အတူ၊ ကထေန္တော-စကားပြောတော်မူလိုသည်၊(ဟုတ္တာ)ဝေံ ဟေတုं စုန္ဒ ဟောတိတိ အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တဿ-ထိုစကား၏၊(ဝ,စနသဃကို ငဲ့သည်၊) အတ္ထော-အနက်ကား၊ စုန္ဒ-စုန္ဒ၊ ဒုရက္ခာတာဒိသဘာဝေ- ဒုရက္ခာတ,အစရှိသော သဘောရှိသော၊ (မကောင်း သဖြင့် ဟောအပ်သည်၏ အဖြစ် အစရှိသော သဘောရှိသော)၊ ဓမ္မဝိနယေ-ဓမ္မဝိနယဟု၊ (သာသနာဟု)၊ သာဝကာ-တို့သည်၊ ဒေ့ဓိကဇာတာ - ဖြစ်သော နှစ်ဖို့နှစ်စုရှိကုန်သည်၊ ဝါ- နှစ်စုကွဲကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဘဏ္ဍနာဒီနိ - ငြင်းခုံမှုအစရှိသည်တို့ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ မုခသတ္တိဟိ-နှုတ်တည်းဟူသော လုံ့တို့ဖြင့်၊ ဝါ- နှုတ်ခွန်းစကားဟူသော လုံ့တို့ဖြင့်၊ ဝိတုဒန္တာ-ထိုးကုန်လျက်၊ ယံ ဝိဟာရန္တိ-အကြင် နေကြကုန်၏၊ တေ-ဤသို့ နေခြင်းသည်၊ ဝေဟိ-ဤသို့ပင်၊ (ဤ သင် လျှောက်အပ်သည့် အတိုင်းပင်)၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ထို့ကြောင့်၊ ဝါ- ထိုသို့ အရှင်စုန္ဒ၏သာ စကား၏ပိုင်ရှင်ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်"ဟု အကျယ်ပေးပါ။ [တသ္မာ ဝါကျနှင့် ထို၏ရှေ့၌ရှိ ဟေတုဝါကျသည် အရက္ခပြား၏၊ ဖလ ဝါကျနှင့်သာ အရတူ၏၊ ထို့ကြောင့် တသ္မာဖြင့် လေကိုသာ ခွဲရသည်-ဟူလို။]

နိယာမ။ ။တသ္မာရှေ, ဟိတ်ကိုတွေ့, ပြား၍ ရှိမှခံ၊
တသ္မာကို, ဟိတ်၏ဖိုလ်, စွဲဆို မြဲထုံးစံ။

ဝေံဗြူတံ။ ။[ဝေံ+ဟိ+တေံ။] ဝေံ-သည် အရှင်စုန္ဒ၏စကားကို လက်ခံသော ဝ,စနသမ္ပဋ္ဌိဆန် အနက်ဟော နိပါတ်၊ ဟိ -ကား ဝေနှင့် အနက်တူသော အဝ ဓာရဏာ အနက်ဟောနိပါတ်၊ ဧတံ-ကား နိယမ သဗ္ဗနာမ်ဝိ၏ ထို နိယမရှိသောကြောင့် " ယံ " ဟု အနိယမတည့် ဖေပးသည်။ [ပါဠိတော်၌ ဝေံ ဟေတုं, အဋ္ဌကထာ၌ ဝေ ဗြူတံ- ဟု ပါ၍ရှိသည်။]

ဆိုလိုရင်း။ ။စုန္ဒ-မမှန်မကန် နည်းလမ်းမကျ ဟောပြထားအပ်သော သာသနာ၌ ဆရာ ကွယ်လွန်လျှင် တပည့်များ တဖက်နှင့်တဖက်ဂိုဏ်းကွဲ၍ ဖရိုဖရဲ စွပ်စွဲပြီး အချင်းများလျက် (ဧကံ) ဤသို့ ခေနကြသည်မှာ (ဝေံ ဟိ ဟောတိ) သင်လျှောက်သည့်အတိုင်းပင် ဖြစ်ရမည် – ဟူလို၊ အချုပ်မှာ– "ဝေံ ဟိ ဧတံ ဟောတိ = အဲဒါဟာ အဲသလိုပဲ ဖြစ်တတ်သည်" ဟု မှတ်ပါ။

ဋီကာ။ ။ဝေန္တိ ဝ,စနသမ္ပဋ္ဌိဆန်၊ ဗုဒ္ဓဩရေန ဟိ အာနိတံ (ဘုရားဝယ်ယူလာအပ်ခဲ့သော) ကဆာပါဘတံ ဘဂဝါ သမ္ပဋ္ဌိဆန္တော "ဝေန္တိ" အာဟ၊ "ဝေ" ဣတိ ဒုရက္ခာတေ ဓမ္မဝိနယေ သာဝကာနံ ဒ္ဒေ့ဓိကာဒိဘာဝေန (နှစ်စုကွဲခြင်း စသည် အဖြစ်ဖြင့်) ဝိဟရဏာ ကိရိယာပရာမသနံ (နေခြင်းကိရိယာကို သုံးသပ်ကြောင်းစကား) ဟိ ဧတံ၊– ဋီကာ။ [ဟိ-မှန်၏၊ ဝေန္တိ ဧတံ–ဒီလိုဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်-ဟု အနက်ဆိုပါ။]

ဣဒါနိ- ဘိက္ခု၊ ယသ္မာ – ကြောင့်၊ အနိယျာနိကသာသနေနေ ဝ - ဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်းဟု မယှဉ်သော သာသနာဖြင့်သာ၊ နိယျာနိကသာသနံ—ဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်းဟု ယှဉ်သော သာသနာတော်သည်၊ ပါဂဋံ-ထင်ရှားသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (အနိယျာနိက သာသနာဖြင့်သာ နိယျာနိက သာသနာ၏ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊အာဒိတော-အစ၌၊ အနိယျာနိက သာသနမေဝ — ကိုသာ၊ ဒသ္သေန္တော - ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဣဒ စုန္ဒ သတ္ထာစ ဟောတိ အသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါတိ အာဒိ -ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုဣဒ စုန္ဒ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ဝေါဂ္ဂမ္မစ တမှာ ဓမ္မာ ဝတ္ထုတိတိ-ဟူသော်ပါဠိ၏ (ဣတိ အတ္ထော-၌စပ်)၊ နိရုန္ဓရံ-အကြားမရှိအောင်၊ ဝါ- အဆက်မပြတ်၊ နဝူရေတိ-မပြည့်စေ၊ ဝါ-မပြည့်ကျင့်၊ သြဂ္ဂမိတ္ဘာ သြဂ္ဂမိတ္ဘာ-ဖဲ့၍ ဖဲ့၍၊ အန္တရန္တရံ-အကြား အကြားကို၊ ကတ္ဘာ-၍၊ ဝတ္ထုတိ-ကျင့်၏၊ ဣတိ အတ္ထော- နက်။

ယသ္မာ၊ပေ၊ပါဂဋံ ဟောတိ။ ။ဗျတိရေက'မုခေနစ (ဆန့်ကျင်ဖက်ကို အဦးပြု သဖြင့်လည်း) နေယျသ (ထုတ်ဆောင်ပြထိုက်သော) အတ္ထသ ဝိဘူတဘာဝါပတ္တိ ဧတာ (ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း) - ဋီကာ၊ အဖြူ၏ အကြောင်းကို ပြောလိုလျှင် ထို၏ ဆန့်ကျင်ဖက် အမဲကို ရှေးဦးစွာပြောမှ အဲဖြူ၏ သဘော ပို၍ထင်ရှားသကဲ့သို့, နိယျာနိကသာသနာကို ပြရာဝယ် ထို၏ ဆန့်ကျင်ဖက် အနိယျာနိက သာသနာကို ရှေးဦးစွာပြမှ နိယျာနိကသာသနာ ပို၍ ထင်ရှားသော ကြောင့် "ယသ္မာ၊ပေ၊ပါဂဋံ ဟောတိ" ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသည်။

တနည်း။ ။အထဝါ ယသ္မာ၊ပေ၊ပါဂဋံ ဟောတိ- ဒေါ၀ိသသု အာဒီနဝ ဒဿ ဧနနဲ့ တပ္ပဋိပက္ခေသု ဂုဏေသု အာနိသံသဿ ဝိဘူတဘာဝါပတ္တိတော၊ - ဋီကာ၊ လောဘ၏အပြစ်ကိုမြင်လျှင် ထို၏ဆန့်ကျင်ဖက် အလောဘ၏ဂုဏ်သည် ပို၍ ထင်ရှားသကဲ့သို့ အနိယျာနိကသာသနာ၌ အပြစ်မြင်လျှင် နိယျာနိသာသနာ၌ ဂုဏ်၏အကျိုး ပို၍ ထင်ရှားသောကြောင့် "ယသ္မာ၊ပေ၊ပါဂဋံ ဟောတိ" ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသည်။

ဝေါဂ္ဂမ္မ။ ။[ဝိ+အဝ+ဂမု+တ္တာ။] "ဝေါဂ္ဂမ္မ-ဖဲ့၍" ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ "ဖဲ့" ဟူရာ၌ တကြိမ်တခါသာ မဟုတ်, အကြိမ်များစွာ ဖဲ့သည် ဟု သိစေလို၍ " သြဂ္ဂမိတ္ဘာ သြဂ္ဂမိတ္ဘာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤအဖွင့်အရ ပါဠိတော်၌ "ဝေါဂ္ဂမ္မ ဝေါဂ္ဂမ္မ"ဟု အာဇေမဋိတ်ဖြင့် ဆိုလိုလျက် ဝေါဂ္ဂမ္မတပုဒ် ချထားသည်-ဟုလည်းကောင်း၊ " ဖဲ့၍ ဖဲ့၍ ကျင့်သည်" ဟု ဆိုသဖြင့် အမြဲမကျင့်, ကြိုးကြားကြိုးကြား (တရံတခါ) ကျင့်၏ ဟူသော အနက်ကိုလည်းကောင်း သိရသည်။

ဋီကာ။ ။ဝေါဂ္ဂမ္မာတိ အပသက္ကေတ္တာ (အပသက္ကိတ္တာ)။ [ဝိ + အဝ်ကို " အပ " ဟုလည်းကောင်း၊ ကမုဓာတ်ကို ဂတိအနက်ဟော သကဓာတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မ္မကို တ္တာ ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်သည်။] အာဇေမဋိတလောပေန စာယံ

တဿ တေ အာဝုသော လာဘာတိ-ကား၊ တဿ တုယ္ဘံ-ထိုသင်၏၊ ဝါ-ထိုသင့်မှာ၊ ဧတေ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပတ္တိအာဒယော-ဤလွတ်မြောက်ကြောင်းတရား အား လျော်သော အကျင့်ကို မကျင့်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ လာဘာ-လာဘ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ သုလဒ္ဓန္တိ-ကား၊ မနုဿတ္တမ္ပိ-လူ့အဖြစ်ကိုလည်း၊ (လူဘဝ

နိဒ္ဒေါသော။ ဝေါတ္ဘာမ္ဘ ဝေါတ္ဘာမ္ဘာတိ ဝုတ္တံ ဖောတိ၊ ဧတေန တဿ ဝေါတ္ဘာမနဿ (ထို ဝေါတ္ဘာမ္ဘနကြီယာ၏) အနုရနုရာတိ အယမတ္ထော (အကြား အကြား ဟူသော ၍ အနက်ကို) လဒ္ဓတိတိ အာဟ- နု နိရနုရန္တိ အာဒိ။

မှတ်ချက်။ ။အာမေဋိတလောဟဟု ဆိုသော်လည်း "ဘယေ ကောဓေ ပသံသာ ယံ"စသော အာမေဋိတ်၏ လက္ခဏာမတ္တေရ၊ ဖဿားခြင်းကြီယာအား လုံးကို ပျံ့နှံ့စေ လိုခြင်းဟူသော ဝိစ္ဆာလက္ခဏာသာ တွေ့ရ၏၊ တို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ အာမေဋိတ်နှင့် ဝိစ္ဆာကို သဘောတူဟု ယူသင့်သည်၊ ကြီယာကို ပျံ့နှံ့စေပုံကို ပြရာဖြစ်၍ "အဘိက္ခည" ဆိုလျှင် ပိုရှင်းသည်၊ ကျမ်းစာချားနှင့် ဝိစ္ဆာကို အာမေဋိတ်ဟု ဖွင့်ထားသည်ကို တွေ့ရ သည်။ [မူလ၊ ဋီ၊ ၂ ။ ၇။ သဒ္ဒမ္မာ ဘာသာဋီကာ (ပ) တွဲ၊ ၃၀၆ ရှု။]

ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပတ္တိအာဒယော။ ။"ဓမ္မ" ဟူသည် နိဂဏ္ဌစသော ဆရာတဦး ဦးက ဟောပြသော လွတ်မြောက်ကြောင်း တရားတည်း၊ "အနုဓမ္မ" ဟူသည် ထို တရားကို ရရှိရန် နိဂဏ္ဌဆရာ စသူတို့ ညွှန်ပြသော ကျင့်ဝတ်တည်း၊ ထို ဓမ္မာနုဓမ္မ ကျင့်ဝတ်ကို မကျင့်ခြင်းကို "အပ္ပဋိပတ္တိ" ဟု ဆိုသည်။ [ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိ—ဓမ္မာနုဓမ္မ+ အပ္ပဋိပတ္တိ ဟု ပုဒ်ဖြတ်။] အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်လာ အသာမီစိ ပဋိပဒါစသည်ကို ယူပါ။ [ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိအာဒယောတိ ဧတေန သဏ္ဌာရာ ဝုတ္တာမုတ္တိဓမ္မသာ အနု ဓမ္မံ အပ္ပဋိပဇ္ဇနာဒယော၊ (အပ္ပဋိပတ္တိကို အပ္ပဋိပဇ္ဇနာဟု ဖွင့်) အာဒိသဒ္ဒေန ပါဠိယံ အာဂတာ အသာမီစိပဋိပဒါဒယော စ'သင်္ဂဟိတာ။—ဋီကာ။] အဋ္ဌကထာ၌ "ဓမ္မာနု ဓမ္မပဋိပတ္တိ" ဟု ပဋ္ဌ ဒွေဘော်ရှိ၏၊ ဋီကာ၌ ဒွေဘော်မပါ၊ မည်သို့ပင် ရှိစေ "ဓမ္မာနု ဓမ္မ+အပ္ပဋိပတ္တိ" ဟု ပုဒ်ဖြတ်ပါ၊ ဓမ္မာနုဓမ္မာပဋိပတ္တိ ဟု နောက်မျှော်၌လည်း ဒီဃ ရှိလျှင် သန္ဓိစပ်ထားကြောင်း သာ၍ ထင်ရှားပေလိမ့်မည်။

ဆိုလိုရင်း။ ။[ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] "တဿ တေ အာဝုသော လာဘာ"၌ ဧတေ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိအာဒယော— ဟု အဓိပ္ပါယ်ထင်ရှားအောင် ထည့်၍ ဖွင့်၏၊ ဤဝါကျ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ-ဤလောက၌ ဆရာလုပ်သူက သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ (ဘုရားအစစ်) မဟုတ်၊ သူ၏ တရားကလည်း နိယျာနိက မဟုတ်၊ သာဝကဖြစ်သူကလည်း ထို တရားအတိုင်း မကျင့်၊ ဤသို့ ဖြစ်နေရာတွင် သာဝကဖြစ်သူအား ဖြောတိုက်သည်မှာ "တဿ တေ အာဝုသော လာဘာ — ငါ့ရှင် တရားမကျင့်သည်မှာ သင့်အတွက် လာဘ်ရခြင်း ဖြစ်ပေသည်"။

မနုဿတ္တမ္ပိ။ ။[တဿ တေ သုလဒ္ဓံ၌ သုလဒ္ဓံ-၏ ကံကို "မနုဿတ္တမ္ပိ" ဟု ထည့်ပါ ဟု ပြသည်။] ဝိဖြင့် (၁) တရားစစ် တရားမှန်ကို စိစစ်နိုင်သော ဝိစာရဏ ပညာရှိခြင်း။ (၂) အပြစ်တို့၌ စွဲစွဲမြဲမြဲ မသက်ဝင်ခြင်း၊ (၃) မိမိအယူသာ မှန်၏ ဟု တဖက်သတ် မစွဲလမ်းခြင်း စသည်များကို ဆည်းယူပါ ဟု ဋီကာဆိုသည်။

ကိုလည်း)၊ တေ-သင်သည်၊ သုလဒ္ဓံ-ကောင်းစွာ ရအပ်ပြီ၊ တထာ ပဋိပဇ္ဇတူတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပဋိပဇ္ဇတု - ကျင့်ပါလော၊ ယထာ တေ သတ္ထာရာ ဓမ္မော ဒေသိတောတိ-ကား၊ ယေန အာကာရေန -အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တေ-သင့်အား၊ သတ္ထာရာ- သည်၊ ဓမ္မော - ကို၊ ကထိတော-ဟောအပ်ပြီ။

အမှာ။ ။ အဓိပ္ပါယ်ကို ရှေအတိုင်း သိပါ၊ ဋီကာစာအုပ်များ၌ "ဝိစာရဏာ ပညာယ အသမ္ဘဝေါ"ဟု တွေ့ရ၏၊ (အ) - ဝိဓနသည်၊ သမ္ဘဝေါဟု ရှိသင့်၏၊ မှန်၏-ဝိစရဏာညာရှိသဖြင့် ဆရာပြောသည့်အတိုင်း မကျင့်သည့်အတွက် ချီးမွမ်းခံရပုံကို ပါဠိတော်၌ အထင်အရှားပါပြီ၊ ဝိစရဏာပညာ မရှိသူများကား ဆရာပြောသည်ကို အာဇာတ်ထင်၍ ခိုင်းသည့်အတိုင်း ကျင့်ပေလိမ့်မည်။

တထာ ပဋိပဇ္ဇတု ။ ။ ဤ ဝါကျသည် ယထာ တေ၊ပေ၊ ဒေသိတောဏ် နိယမတည်း၊ ယထာကို "ယေန အာကာရေန"ဟု ဖွင့်၏၊ တထာ၌လည်း "တေန အာကာရေန"ဟု ပင် ဖွင့်သင့်၏၊ ထိုသို့ မဖွင့်ပဲ "ဧဝံ (ဤအခြင်းအရာအားဖြင့်) ပဋိပဇ္ဇတု"ဟု ဖွင့်ထားသည်ကို သတိပြုခဲ့ပါ။

အာကာရ,ပကာရ။ ။သဒ္ဒနာမေဟိ ပကာရဝစနေ တု ထာ-သုတ်ဖြင့် ပကာရအနက်၌ ထာပစ္စည်းသက်၏၊ ထို "ပကာရ" ဟူသည် ထူးခြားသော အခြင်းအရာအပြားတည်း၊ ယထာ ၊ပေ၊ ဓမ္မော ဒေသိတောဏ် ဟောပုံအခြင်းအရာ များစွာဖြင့် ပေါင်းစပ်နေသော ဓမ္မသည် သာမည်ဖြစ်၏၊ ထိုတွင် ဆရာက တပည့်နားလည်ခြောင် ဟောပြအပ်သော အခြင်းအရာ တမျိုးသည် ဝိသေသပကာရ (ထူးခြားသော အပြား) ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ "အာကာရေန"ဟု လည်းကောင်း၊ ဋီကာ၌ "ပကာရသ"ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်သည်။

တထာ,ဧဝံ။ ။"တထာ-ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်"ဟု ဆိုလျှင် "ဟောပုံအခြင်းအရာ ပကာရသည် ဝေဒနာပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်၌ (တိရောဂ္ဂတာ) မျတ်ကွယ်သဘောဖြစ်၏၊ "ဧဝံ-ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့်"ဟု ဆိုလျှင် (ပစ္ဆာဂ္ဂတာ) မျက်မှောက်ဖြစ်၏၊ သို့သော်လည်း "တထာ ပဋိပဇ္ဇတု"ဖြင့် ကျင့်ပုံ အခြင်းအရာကို သတ်မှတ်ပြု၏၊ [နိယမဝါကျ ထုံးစံအတိုင်း "တထာ-ထိုဟောတော်မူအပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပဋိပဇ္ဇတု-ကျင့်"ဟု ဆိုရာ၌ ကျင့်ပုံအခြင်းအရာကို သတ်မှတ်ပြုသည်ကို သတိပြုပါ[1]။] ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇတုဖြင့်လည်း ကျင့်ပုံအခြင်းအရာကိုပင် သတ်မှတ်ပြု၏၊ ထို့ကြောင့် မျက်ကွယ် မျက်မှောက် အနေဖြင့် ကွဲသော်လည်း အနက်အားဖြင့် ထူးခြားမှုမရှိရကား "တထာ ပဋိပဇ္ဇတု"ကို "ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇတု"ဟု ဖွင့်ထားသည်။

ဋီကာ။ ။တထာ ဝေဒနာ ပဒေဟိ ယထာဂ္ဂဟံ ပကာရသ (ဟောပုံအပြား၏) ကာမံ တိရောဂ္ဂတာ ပစ္ဆာဂ္ဂတာ ဝုစ္စတိ၊ (အကယ်၍ကား၊ ဆိုအပ်ပါပေ၏၊) တထာဝိ ယထာ "တထာ ပဋိပဇ္ဇတု" တိ ပဒေန (ဖြင့်) ပဋိပဇ္ဇနာကာရော နိယမေတွာ (သတ်မှတ်၍) ဝိဟိတော (စီရင်အပ်သကဲ့သို့)၊ တထာ "ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇတူ"ဟိ ဒုဝိနာဝိ။

သမာဒါပေတိတိ-ကား၊ ယောစ အာစရိယော - သည်လည်း။ [ယောဖြင့် အာစရိယောကို စွဲပါဟု သိစေသည်။] သမာဒါပေတိ - ကောင်းစွာယူစေ၏။ [ကောင်းစွာ နာယူကျင့်သုံးစေ၏-ဟူလို။] ယဉ္စ သမာဒါပေတိတိ-ကား၊ယံအန္တေ ဝါသိ -အကြင် အနီးနေတပည့်ကို၊ သမာဒါပေတိ-၏၊ယောစ သမာဒါပိတော တိ—ကား၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ သမာဒါပိတော - ကောင်းစွာ ယူစေအပ်သော၊ ဝါ- ကောင်းစွာ နာယူ ကျင့်သုံးစေအပ်သော၊ ယောစ အန္တေဝါသိကော - သည်လည်း၊ ယတော- အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အာစရိယေန—သည်၊ သမာဒါ ပိတံ-ကောင်းစွာ ယူစေအပ်ပြီ၊ ဝါ - ကောင်းစွာ နာယူကျင့်သုံး စေအပ်ပြီ၊ တထတ္ထာယ - ထို အခြင်းအရာ၏ ဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ထိုဟောပြော ညွှန်ပြ ချက်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းငှါ)၊ ပဋိပဇ္ဇတိ - ကျင့်၏၊ သဗ္ဗေတိ - ကား၊ တယောပိ - သုံးယောက်သည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ-ထို သူတို့လည်း၊(ထိုဆရာ့ တပည့်,ကျင့်သူ သုံးယောက်တို့သည်)၊ [အပုညံ ပသဝန္တိ-ဟု ပါဠိတော်ဌာစပ်။]

ဟိ - မှန်၊ တွေ-ဤ အနိယျာနိုက သာသနာ၌၊ ဝါ - ဤသုံးယောက်တို့တွင်၊ အာစရိယော-သည်၊ သမာဒါပိတတ္တာ- ကောင်းစွာ ယူစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မိစ္ဆာအကျင့်၌ ကျင့်သုံးဆောက်တည်စေသောကြောင့်) အပုညံ-ကို၊ ပသဝတိ-ဖြစ်စေ၏၊[ပ+ဘူဝါဒိ သုဝေါတ် ဇနန အနက်ဟော။]ဝါ-တိုးပွါး စေ၏၊ သမာဒိန္နန္တေဝါသိကော - ကောင်းစွာယူစေအပ်သော အနီးနေတပည့် သည်၊ဝါ—ကောင်းစွာ ကျင့်သုံးဆောက်တည်စေအပ်သော တပည့်သည်၊ သမာ ဒိန္နတ္တာ - ကောင်းစွာ ယူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ - ကောင်းစွာ ကျင့်သုံး ဆောက်တည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (အပုညံ ပသဝတိ)၊ ပဋိပန္နကော-ကျင့်သူ သည်၊ပဋိပန္နတ္တာ-ကျင့်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊(အပုညံပသဝတိ)တေန-ကြောင့်၊ "သဗ္ဗေ တေ ဗဟုံ အပုညံ ပသဝန္တိ" တိ— ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တေနေ

[ပဋိပဇ္ဇနာကာရော နိယမေတ္တာ ဝိဟိတောဟု ထည့်စပ်။] ဣတိ- (ကြောင့်)၊ ဣဒံ (ဤ ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇတုပုဒ်ကို) တဿ (ထို တထာ ပဋိပဇ္ဇတုပုဒ်၏) အတ္ထဒဿန ဘာဝေန ဝုတ္တံ။

သမာဒါပေတိ။ ။စာအုပ်များ၌ "သမာဒပေတိ"ဟု ဒ-၌ ရသောကြောင့် ပါဠိ၌၏၊ အ — သရ နှစ်လုံးပေါင်းလျှင် ဒီဃဖြစ်မိုးထုံးစံ၌၏၊ အနှင့် အာပေါင်းလျှင်လည်း. ဒီဃပင်ဖြစ်ရ၏၊ ယခုကား: သံ+အာ+ဒါ+ဏာပေ + တိ ဖြင့် ပြီးရကား: ဒါ၌လည်း: အာသရ, ဏာပေ၌လည်း: အာသရပင်ရှိသောကြောင့် သာ၍ပင် ဒီဃရှိရမည်၊ ထိုသို့ မရှိပဲ ဒ-၌ ရသောကြောင့် ရှိနေခြင်းမှာ သဒ္ဒထုံးစံ မကျသည့်ပြင် လွန်လွန်းနေပေသည်၊ သို့ဖြစ်၍ ဤကဲ့သို့"သမာဒပတိ, သမာဒပေတ္တာ, သမာဒပိတော"စသည်ဖြင့် ရသော ရှိနေခြင်းကို ဆရာများ မနှစ်သက်ခဲ့သောကြောင့် " သမာဒါပေတိ, သမာဒါပေတ္တာ, သမာဒါပိတော"-ဟု ဇနရာတိုင်း၌ပင် ဒီဃပြင်၍ သုံးစွဲတော်မူကြသည်။

ပါယေန - ဤ နည်းအားဖြင့်၊ (ပုံစံ ကပ်၍ သိမှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ဤနည်း အားဖြင့်) သမ္ဘဝ ရှေသု-တို့၌၊ အတ္ထော ဝေဒိတမ္ဘော။

၁၆၇။ [ကြင်းသော ဝါရတို့၌ ထူးရာကို ဖွင့်ပြလို၍ "အပိစေတ္ထ" စသည်မိန့်] အပိစ - ထိုသို့ပင် သိထိုက်ပါသော်လည်း၊ (တနည်း)-အပိစ-စင်စစ်ကား၊ ဇေတ္ထ-ဤ ဝါရတို့၌၊ ဉာယပ္ပဋိပန္နောတိ-ကား၊ ကာရဏပ္ပဋိပန္နော-မုတ္တိမဂ္ဂအား လျော်သောအကြောင်းကို ကျင့်၏၊ ဉာယ မ္ဘာရာဝေယ္ယတိတိ - ကား၊ ကာရဏံ - မုတ္တိ ဓမ္မအား လျော်သောအကြောင်းကို၊ နိပ္ဖါဒေယ္ယတိ-ပြီးစေလိမ့်မည်၊ [အာ+ရာဝ ဓာတ်၏ "သိခြင်း" အနက်ကို ဖွင့်သည်။] ဝိရိယံ အာရဘတိတိ-ကား၊ အတ္တနော-၏၊ ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တကံ-ဒုက္ခကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ [ဤဘဝ , နောင်ဘဝ၌ ဒုက္ခကို ဖြစ်စေတတ်သော။] ဝိရိယံ-ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ဟိ- သာ်မကကား၊ ဒုရက္ခာတော ၊ပေ၊ ဝိဟရတိတိ-ဟူသော၊ တေ-ဤသုတ်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ် ပြီ။ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဒုရက္ခာတော-မကောင်းသဖြင့် ဟောအပ်သော၊ ဝါ-လွဲမှားစွာ ဟောအပ်သော၊ ဓမ္မဝိနယော- ဓမ္မဝိနယာ၌၊ ဝါ-ဆုံးမကြောင်းတရား၌၊ ယော - အကြင်သူသည်၊ အာရဒ္ဓဝိရိယော-အားထုတ်အပ်သောဝိရိယရှိ၏၊ သော-သည်၊ ဒုက္ခံ - ဆင်းဆင်းရဲရဲ၊ ဝိဟရတိ-နေရ၏၊ ယော—သည်၊ ကုသီတော-ပျင်းရိ၏၊ ဇသော၊ သုခံ-ချမ်းချမ်းသာသာ၊ ဝိဟရတိ။ အံ၊ ၁။၃၆။]

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပ္ပဝေဒိတ ဓမ္မဝိနယာဒီ အဖွင့်

၁၆၈။ ဧဝံ-သို့၊ အနိယျာနိက သာသနံ - ဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်း၌ မယှဉ်သော် သာသနာကို၊ ဒသ္သေတွာ—ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ နိယျာနိက သာသနံ-ကို၊ ဒဿေန္တော — သည်၊ (ဟုတ္တာ) ဣဓ ပန စုန္ဒ သတ္ထာစ ဟောတိ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါတိ အာဒိ—ကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ တတ္ထ - ထို ဣဓ ပန စုန္ဒ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ နိယျာနိကောတိ- ကား၊ မဂ္ဂတ္ထာယ - မဂ်အကျိုးငှါ လည်းကောင်း၊ ဖလတ္ထာယစ-ဖိုလ်အကျိုးငှါလည်းကောင်း၊ နိယျာတိ—ဖြစ်၏။

ဉာယပ္ပဋိပန္နော ။ ။ ဉာယတိ မုတ္တိဓမ္မော (လွတ်မြောက်ကြောင်း တရား) ဧတေနာတိ ဉာယော၊ [ဉ+ဏ၊ ဉာ၌ အာကို အာယပြု။] ဧတန သတ္ထာရာ (သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓ မဟုတ်သော ထိုဆရာသည်) ဝုတ္တော ဓမ္မာနု ဓမ္မော (မုတ္တိဓမ္မအားလျော်သော အကျင့်)၊ တံ+ပဋိပန္နော ဉာယပ္ပဋိပန္နော၊ ဣသော ပန ယသ္မာ တသ္မ မုတ္တိ ဓမ္မသ (ကို) အဓိဂမေ (ရခြင်း၌) ကာရဏသမ္ဘဝတော (အကြောင်း ဟု အသိအမှတ် ပြုအပ်၏)၊ တသ္မာ ဝုဘို "ကာရဏပ္ပဋိပန္နော" တိ၊-ဋီကာ။

နိယျာနိကော။ ။နိယျာတိကို ကြည့်၍ "နိယျာတီတိ နိယျာနိကော (ဓမ္မော)" ဟုပြု၊ [နိ+ယာ+အနီယ။] ပုဒ်ပြီးပုံကို ရှေပုဒ်စဉ် (၁၄၅)၌ ပြခဲ့ပြီ၊ " ဓမ္မော— သည်၊

၁၆၉။ ဝိရိယံ အာရဘတိတိ - ကား၊ အတ္တနော - ၏၊ သုခနိပ္ဖ၊ဒကံ - ချမ်းသာကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ ဝ၊-သုခကို ပြီးစီးစေတတ်သော၊ ဝိရိယံ-ကို၊ အာရဘတိ-အား၊ထုတ်၏၊ ဟိ - သာဓကကား၊ သ္မာကွာတေ ဘိက္ခဝေ၊ပေ၊ ဝိဟရတိတိ-ဟူသော၊ ဧတံ - ဤသုတ်တော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ - ပြီ။ [ဘိက္ခဝေ- တို့၊ သ္မာကွာတေ - ကောင်းစွာ ဟောအပ်သော၊ မမ္မဝိနယေ - ၌၊ ဝ၊ - တရား သဖြင့် ဆုံးမရာ သာသနာ၌၊ ယော-သည်၊ ကုသီတော-၏၊ သော ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ-နေရ၏၊ ယော, အာရဒ္ဓဝိရိယော—၏၊ သော သုခံ ဝိဟရတိ။—အံ၊ ၁။ ၃ ၆ ၊]

နိယျာနိကော-မဂ်ဖိုလ်အကျိုးငါဖြစ်၏"ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးပါ၊ [နိယျာတိတိ ဝတ္တတိ သံဝတ္တတီဘိ ဝ၊ အတ္ထော၊–ဋီကာ။ " နိယျာတိ - ဖြစ်၏၊ (သို့မဟုတ်) ကောင်းစွာ ဖြစ်၏"ဟု အနက်ပေး–ဟူလို။] နိယျာနိကောဓ၏ အဖွင့်ကို ဋီကာအတိုင်း ရှေမုခ်စာ၌ (၁၄၅)၌ ပြခဲ့ပြီ၊ နောက် (၁၇၀) ၌လည်း တွေ့ရဦးမည်။

ဝုတ္တဥ္ဘေတံ။ ။ [ဝုတ္တံ + ဟိ+ ဧတံ။] ရှေစကားကို ခိုင်မြဲအောင် သာဓကပြ ခဲ့သော စကားတည်း၊ ဒဋ္ဌိကရဏ သုံးမျိုးတွင် အာဂမဖြစ်၏၊ ဤ ဝ၊ကျမျိုး၌ ဟိ ကို"ဟိ-သာဓကကား" ဟု ဆရာတို့ပေးတော်မူလေ့ရှိ၏၊ ဒဋ္ဌိ ထုံးစံအတိုင်း " ဟိ (သစ္စံ) – မှန်၏"ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

မမ္မဝိနယေ။ ။မမ္မဝိနယဟူသည် သုတ္တ, ဝိနယ, အဘိမမ္မဟု ခေါ်သော ပါ၀စန (မြတ်သောစကားတော်) တည်း၊ ထိုစကားတော် အားလုံးသည် ဝေနေယျသတ္တ၀၊ များ၏ ဝဋ္ဋဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ဖို့ရန် တရားသဖြင့် ဆုံးမထားသော အဆုံးအမတော်များ ဖြစ်သောကြောင့် "သာသနာ" ဟုလည်း ဆိုရ၏၊ ထို့ကြောင့် "မမ္မဝိနယေ-မမ္မဝိနယ၌၊ ဝ၊- တရားသဖြင့်ဆုံးမရာ သာသနာတော်၌"ဟု ပေးပါ၊ ဝိနေတိ ဣတိ-ဝိနယော၊ မမ္မေန + ဝိနယော – မမ္မဝိနယော"ဟု ပြု။ [မမ္မေန+ ဝိနယော+ ဣတိ၊ ဝိနာ ဒဏ္ဍာ သဏ္ဌေဟိ (ဒုတ်, ဓား, လက်နက်မပါ) ဒုတိ-မမ္မဝိနယော၊– သံ၊ ဋီ၊ ၁၊ ဂ၅။] ဤ ဋီကာသည် သ္မာကွာတေ မမ္မဝိနယေဟူသော ပါဠိတော်နှင့် လျော်သည်။

အခြား သာသနာအတွက်။ ။ နိဂဏ္ဌ စသူတို့ကလည်း မိမိတို့၏ သာသနာ၀ကို "မမ္မဝိနယ"ဟုပင် ဆို၏၊ [ပါဠိတော်အစ ပုဒ်စဉ် (၁၆၄)၌ကြည့်။] ထို မမ္မဝိနယကို ဋီကာ၌"မမ္မဝိနယ္ယန္တိ ပါ၀စနံ သိဒ္ဓန္တံ"ဟု ဖွင့်ထားပုံကို ရှေအစ္စကထာ (၁၆၄)၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကလည်း သူတို့အယူအဆအတိုင်းပင်"မမ္မဝိနယေ"ဟု သုံးစွဲတော်မူ၏၊ [ဧဝံ ဟောတံ စုန္ဒ ဒုရက္ခာတေ မမ္မဝိနယေစသည်။] ထို ဒုရက္ခာတ မမ္မဝိနယအတွက် အနက်ပေးရာ၌ "တရားနှင့်အညီ ဆုံးမသည်"ဟု မဆိုနိုင်သောကြောင့် "မမ္မဝိနယေ-၌၊ ဝ၊- အဆုံးအမတရားဟူသော သာသနာ၌"ဟု ဆိုသင့်သည်။ [ဝိနေတိ ဣတေနာ တိ-ဝိနယော၊ မမ္မောစ+သော+ဝိနယောစ ဟု တွဲ။]

၁၇၀။ ဤတို့သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ နိယျာနိက သာသနေ-၌၊ သမ္မာ ပဋိပန္နဿ-ကောင်းစွာကျင့်သော၊ ကုလပုတ္တဿ-အား၊ ပသံသံ-ချီးမွမ်းခြင်းကို၊ ဝါ-ချီးမွမ်းကြောင်း စကားကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ပုန-နောက်ထပ်၊ ဒေသနံ-ကို၊ ဝဿေန္ဓော-တိုးပွားစေလိုတော်မူသည်၊(ဟုတ္တာ)၊ ဣဒ စုန္ဒ သတ္ထာ စ လောကေ ဥဒပါဒိတိ အာဒိ- ကို၊ -အာဟ- ပြီ၊ တတ္ထ - ထိုစကားရပ်၌၊ အဝိညာပိတတ္ထာတိ- ကား၊ အဗျောဓိတတ္ထာ - မသိစေအပ်သော မဂ္ဂသစ္စာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဟူသော အနက်ရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ - ဟု ပါဠိတော်ဋ္ဌပ်)။

ကုလပုတ္တဿ ပသံသံ။ ။[ပါဠိတော် ပုဒ်စဉ် (၁၆၉) ကြည့်ပါ။] ဆရာ၏ သမ္မာသမ္ဗုद္ဓဖြစ်ခြင်း, ဓမ္မ၏ သွာက္ခာတဖြစ်ခြင်း , သာဝကာ၏ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ် အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း၊ ဤသုံးမျိုးစုံသော သာသနာ၌ ဆရာကိုလည်းကောင်း,တရားတော်ကိုလည်း ကောင်း, သာဝကကိုလည်းကောင်း ချီးမွမ်းထိုက်ပုံကို ဟောတော်မူ၏၊ သို့ပါလျက် "နိယျာနိကသာသနေ သမ္မာပဋိပန္နဿ ကုလပုတ္တဿ ပသံသံ-ဒဿေတွာ" ဟူ၍ အာဘယ်ကြောင့် ဆိုရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား – ပါဠိတော်၌ ဆရာ၏ သမ္မာသမ္ဗုद္ဓဖြစ်ပုံ ဓမ္မ၏ သွာက္ခာတဖြစ်ပုံကို မိန့်တော်မူရခြင်းမှာ သာဝကဖြစ်သူ၏ သမ္မာပဋိပတ်၌ ကေန်စင်စစ် မှီခိုအားထားရာ၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်းငှါ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "နိယျာနိကသာသနေ၊ပေ၊ပသံသံ ဒဿေတွာ" ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသည်၊ဤစကားကိုကြည့်၍ ဆရာလုပ်သူနှင့် သူ၏ တရားကမမှန်လျှင် တပည့်ဖြစ်သူအတွက် မှီခိုစရာမဖြစ်ပုံကို မှတ်ချက်ရသည်။ [ဣဓ သာဝကဿ သမ္မာ ပဋိပတ္တိဿာ ဧကန္တိက အပယဿယ ဒဿနတ္ထံ သတ္ထုသမ္မာသမ္ဗုद္ဓတာ , ဓမ္မဿစ သွာက္ခာတတာ ကိတ္တိတာ (ဟောကြားအပ်ပြီ) ဣတိ " သမ္မာပဋိပန္ နေ၊ ပသံသံ ဒဿေတွာ"တိ ဝုတ္တံ၊– ဋီကာ။]

ဤသို့ ပြရကျေး။ ။ဤသို့ပြသဖြင့် နိဂဏ္ဌသာဝကများ၏ ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်းဟူသော သံကိလေသဘာဝိယ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဒေသနာတော်၏ စကားအဆက် ဖြစ်သော သာဝကများ၏ မှီခိုရာဖြစ်ပုံကိုပြသော ဝေါဒါနဘာဝိယ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ပုံကို ပြအပ်ပြီး ဖြစ်သည်။ [ဝေဠု ဣမိဿာ ဒေသနာယ သံကိလေသဘာဝိယ ဘာဝေန ဥဋ္ဌိတာယ ဝေါဒါန ဘာဝိယဘာဝေန ယထာနုသန္ဓိနာ ပစ္စတ္ထိ ဒီပိတာ၊ဟောတိ၊-ဋီကာ။]

အဗျောဓိတတ္ထာ။ ။ပါဠိတော်လာ "အဝိညာပိ တတ္ထ" ၌ "အတ္ထ" ဟူသည် မြတ်သောအနက် (မြတ်သောအကျိုး) ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာကို ထိုးထွင်း သိခြင်းတည်း။ [အပ္ပဝေဒိတတ္ထာ ပရမတ္ထံ စတုတ္ထသစ္စ ပဋိဝေဓံ အပါပိတာ (မရောက်စေအပ်) ဣတိ အတ္ထော၊–ဋီကာ။]

သမ္ဘသင်္ဂါဟ ပဒကတန္တိ – ကား၊ သမ္ဘသင်္ဂဟပဒေဟိ – အလုံးစုံသော သာသနာ၏ အနက်ကို သိမ်းယူကြောင်း ပုဒ်တို့ဖြင့်၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ သမ္ဘသင်္ဂါဟိကံ-အလုံးစုံသော သာသနာ၏အနက်ကို သိမ်းယူခြင်းရှိသည်ကို၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သမ္ဘသင်္ဂါဟပဒဂတန္တိပိ-ဟူ၍လည်း၊ ပါဠော-ပါဠိတော် ပါ၏သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သမ္ဘသင်္ဂါဟ ပဒေသု-အလုံးစုံသော သာသနာ၏ အနက်ကို သိမ်းယူကြောင်းပုဒ်တို့၌၊ ဂတံ-ဖြစ်သည်၊ ဝါ-ပါဝင်သည်၊(နဟောတိ)၊ ကေသင်္ဂဟဇာတံ တူသော သာသနာ၏အနက်ကို ရေတွက်ကြောင်း ပုဒ်အဖြစ်သို့ရောက်သည်၊ နဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

သပ္ပါဋိဟိရကတန္တိ - ကား၊ နိယျာနိကံ - ဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်း၌ ယှဉ်သည်၊ ဝါ - ဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်းဟူသော အကျိုးရှိသည်၊ (နဟောတိ ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟိတိ-ကား၊ ဒေဝလောကတော-နတ်ပြည်မှ၊ ယာဝ မနုဿလောကာ - လူ့ပြည်တိုင်အောင်၊ သုပ္ပကာသိတံ-ကောင်းစွာ ပြအပ်သည်၊ (နဟောတိ)။

သမ္ဘသင်္ဂါဟ ပဒကတံ။ ။သမ္ဘဟူသည် အလုံးစုံသော သာသနာတော်၏ ဟူသော အနက်တည်း၊ သင်္ဂါဟပဒဟူသည် သိမ်းယူကြောင်းပုဒ်တည်း၊ [သင်္ဂါဟနှင့် သင်္ဂဟသည် အနက်ဘူ၊ သင်္ဂါဟ၌ ဏပစ္စည်း၊ သင်္ဂဟ၌ အပစ္စည်း။] သမ္ဘသင်္ဂါဟ ပဒေဟိ+ ကတံ သမ္ဘသင်္ဂါဟပဒကတံ (မြဟ္မစရိယံ)၊ [သမ္ဘသ သာသနဏ္ဍသ သင်္ဂဟနပဒေဟိ ဧကဋ္ဌံ (တပေါင်းတည်း) ကတံ၊–ဋီကာ။]

သမ္ဘသင်္ဂါဟိကံ။ ။သင်္ဂါဟကိုကြည့်၍ သင်္ဂါဟိကမ်ဟု အသယ္ဆိုအနက် ကြံလိုက်သည်၊ ကျမ်းစာတို့၌ကား ဤပုဒ်မျိုးဝယ် ကတ္တုသာဓနေ အရှိများသည်၊ ထို့နောက် ပါဠိခေတာ်ဝယ် "နဟ တေသံ၊ပေါ်ဟောတိ"ဟု ရှိသော့ကြောင့် ထိုသို့စပ်ဖို့ရန် "ကတံ နဟောတိတိ အတ္ထော"ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာနည်း။ ။ပုဗ္ဗေနာပရံ (ရှေ့နောက်) သမ္ဗန္ဓတ္ထာဘာဝေန (ဆက်စပ်သော အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်) သင်္ဂဟေ တမ္ဘတာသဝါ သင်္ဂါဟာနိ (သိမ်းယူထိုက်ကုန်သော) ပဒါနိ ကတာနိ တေသောတိ သင်္ဂဟပဒကတံ၊ မြဟ္မစရိယံ" ဟု ဋီကာတနည်းဖွင့်၏၊ ထိုအလို "သမ္ဘသင်္ဂဟပဒကတံ-အလုံးစုံ ပြုအပ်ပြီးသော သိမ်းယူအပ်သောပုဒ်ရှိသည်" ဟု ပါဠိတော်၌ပေးပါ။

သပ္ပါဋိဟိရဏ။ ။သပ္ပါဋိဟိရံကို "သ + ပါဋိဟိရံ"ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ ပါဋိဟိရံ- ၌ ပတိ+ ဟရ+ဏ၊ ပတိ+ဟရဝေတ်၏အနက်ကို ဋီကာ၌ နှစ်နည်းဖွင့်၏၊ ပဌမနည်း၌ ပတိသည် " ပဋိပက္ခ " အနက်ဟော၊ ဟရဝေတ်သည် " ပယ်ခြင်း " အနက်ဟော၊ "ဟရဏံ ဟာရော (ပယ်ရှားခြင်း)၊ ပဋိပက္ခသ – ရာဂစသော ဆန္ဒကျင်ဖက် ကိလေသာကို+ ဟာရော-ပယ်ရှားခြင်းတည်း၊ ပဋိဟာရော-ခြင်း"ဟု ပြပါ။ [ရာဂါဒိ ပဋိပက္ခဟရဏံ၊-ဋီကာ။]

တနည်း။ ။ဒုတိယနည်းဖြင့်—ပဋ္ဌိ+ဟရတော်သည် "ဆောင်ခြင်း" အနက်ဟော တည်း၊ "ဆောင်ခြင်း"ဟူရာ၌ ဆုံးမသည့်အတိုင်း ကျင့်သူတို့ကို ဝဋ္ဌဒုက္ခမှထွက်ဆောင် ခြင်း (နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေခြင်း) တည်း။ [ယထာနုသိဋ္ဌံ ဝါ ပဋ္ဌိပဇ္ဇမာနာနံ ဝဋ္ဋ ဒုက္ခ ဒေတာ ပဋ္ဌိဟရတိ နိဗ္ဗာနပါပနံ ပဋ္ဌိဟာရော၊—ဋီကာ။]

ပုဒ်ဖြေးပုံ။ ။"ပဋ္ဌိဟာရော"ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် ဟာ၌အာဂကို ဇုပြု"ပဋ္ဌိဟိရော"ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့နောက်"ပဋ္ဌိဟိရော ဧေ+ပါ၀ိုဟိရော"ဟု ပြု၍ သွယ်ဆက် ဏ-ပစ္စည်း၊ ပ-ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု၍"ပါ၀ိုဟိဒ္ဓရော"ဟု ဖြစ်သည်၊ [သော ဧ၀ အာကာရသာ ဇုကာရံ ကတ္တာ ပဋ္ဌိ ဟိရော၊ပဋ္ဌိဟိဒ္ဓရော ဧ၀ ပါ၀ိုဟိဒ္ဓရော၊-ဋီကာ။]

အမှာ။ ။ဤဋီကာအလို"သပ္ပါ၀ိုဟိရ ကတံ"ဟု ဟိဋ္ဌ ဇုရသာဖြင့် ပါဠိရှိရမည်၊ ဤပါ၀ိုတော်, အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့်ကား "သပ္ပါ၀ိုဟိရကတံ"ဟု ဟိဋ္ဌ ဤဒီဃဖြင့် ပါဠိ ရှိသည်၊ ထို့ပြင် သီလက္ခန်, ပေါ်ဌပါဒသုတ် ဇော်သိကဓမ္မ, ပုဒ်စဉ် (၄၂၅)၀ ၌ အဋ္ဌ ကထာ ဋီကာတို့ဖြင့် "အပ္ပါ၀ိုဟိရကတံ"ဟု လည်းကောင်း၊ ထိုသုတ် တယောအတွ, လာဘ, ပုဒ်စဉ် (၄၃၂)ပါ၌ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ဖြင့် "သပ္ပါ၀ိုဟိရကတံ"ဟု လည်း ကောင်း ဟိဋ္ဌ ဤဒီဃဖြင့် တည်ကြည်တည့်တမ်းဆည်း ရှိကြသည်၊ဤဖြင့်လည်း ဟိဋ္ဌ ဤဒီဃဖြင့် ပါဠိရှိနိုင်သည်ပင်။

သပ္ပါ၀ိုဟိရကတံ။ ။[သပ္ပါ၀ိုဟိရ+ကတာ။] သဟ+ပါ၀ိုဟိဒ္ဓရန + ယံ+ဝတ္ထု ကိတိ သပ္ပါ၀ိုဟိရံ၊ သပ္ပါ၀ိုဟိရံ+ကတံ သပ္ပါ၀ိုဟိရကတံ (ဗြဟ္မစရိယံ)၊ "ရာဂစသော ဆန့်ကျင်ဖက် ကိလေသာကို ဖယ်ရှားခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်အောင် ပြုအပ်သည်၊ ဝါ-ဝဋ္ဋ ဆင်းရဲမှ ထုတ်ဆောင်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ခြေအောင် ပြုအပ်သည်၊ နဟောတိ-ဟု ပါ၌ဟော် ဖွယ်။

နိယျာနိက်။ ။ သပ္ပါ၀ိုဟိရကတ ဖြစ်သော ဗြဟ္မစရိယသည် ဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်း, ဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်သော အကျိုးရှိခြင်း ဖြစ်၏ ဟု ပြလိုရ "နိယျာနိကံ" ဟု ဖွင့်သည်၊ နိယျာနေ+နိယုတ္တံ နိယျာနိကံ၊ တနည်း - နိယျာနံ + ပဓယာဇနံ + ယသ္သတိ နိယျာနိကံ၊ [နိယျာန+ ဏိက၊] တာဒိသံပန ဝဋ္ဋတော နိယျာနေ နိယုတ္တံ, နိယျာနပ္ပယောဇနဋ္ဌေ ဟောတိတိ အာဟ"နိယျာနိက"န္တိ၊-ဋီကာ။ ရှေ့၌"ဝဋ္ဋ ဒုက္ခတော"ဟု ဆိုခဲ့၏၊ ဤ၌"ဝဋ္ဋတော"ဟု ဆို၏၊ ထို၂-မျိုးသည် "ဒုက္ခံ တော်ဘူမကံ ဝဋ္ဋံ"နှင့်အညီ ဝဋ္ဋမှန်သမျှ ဒုက္ခချည်းဖြစ်သောကြောင့် မထူး—ဟုမှတ်ပါ။

ယာ၀ ဒေ၀ မနုဿေသု။ ။ယာ၀သည် အဘိ၀ိဓိ အနက်ဟော နိပါတ်၊ ထို၏ ယှဉ်ရာ၌ ပဏ္ဍိတ ဝိဘာတ်ရှိရ၏၊ သမာသ်ဖြစ်လျှင်ကား အခြားဝိဘာတ်လည်း ရှိနိုင်သည်၊ ဒေ၀အရ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်နှင့် ရူပဗြဟ္မာ (၁၆)ဘုံကို ယူပါ၊ တရားမနာနိုင်သော အရူပ ဗြဟ္မာ (၄)ဘုံကို မယူရ၊ [ဒေ၀လောကဲတော ပဌာယ ယူပိ ဒေ၀နိကာယတော ပဘုတိ၊—ဋီကာ။] ယာ၀ဒေ၀မနုဿေသု-နတ်ပြည် လူ့ပြည်တိုင်အောင် (နတ်ပြည်မှ လူ့ပြည်တိုင်အောင်) ဟု ဓပေးပါ၊ ဋီကာ၌ ဒေ၀မနုဿအရ လောကကို မယူပဲ ဗုဒ္ဓလ်ကို ယူသောနည်းလည်း ဖွင့်သေး၏၊ ထိုအလို"ယာ၀ ဒေ၀ မနုဿေသု- နတ် လူတို့တိုင်ခြေအောင်" ဟု ဓပေးပါ။

အနုတပ္ပေါ်ဟောတိတိ-ကား၊အနုတာပကရော-နောင်တတဖန် ပူပန်ခြင်းကို ပြုတတ်သည်၊ ဟောတိ၊ သတ္တာစ နော လောကေတိ ဣဒံ - သတ္တာစ နော လောကေဟူသော ဤစကားကို၊ တေသံ-ထို သာဝကတို့၏၊ အနုတာပါကာရ ဒဿနတ္ထံ"- နောင်တတဖန် ပူပန်ပုံ အခြင်းဆရာကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝုတ္တံ- ပြီ၊[စာအုပ်မျှားဌ် အနုတာပကာရဟု ပ-ဌ် ရသဖြင့်ရှိ၏၊ ပါ-ဟု ဒီဃရှိရမည်၊ ရှေးနိဿယဌ်လည်း အနုတာပါကာရဒဿနတ္ထံ- ဟု ရှိသည်၊] နာနုဘဝပ္ပါ ဟောတိတိ-ကား၊ သတ္တာရံ- ဆရာကို၊ အာဂမ္မ - ရှေးရှုရောက်၍၊ ဝါ- စွဲ၍၊ သာဝကေဟိ — တို့သည်၊ ယံ — အကြင် လောကုတ္တရာ တရားသို့၊ ပတ္တေဟိ — ရောက်တိုက်၏၊ တဿ - ထိုတရား၏၊ ဝါ - သို့၊ ပတ္တတ္တာ - ရောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုတာပါကရော-နောင်တတဖန် ပူပန်ခြင်းကို ပြုတတ်သည်၊နဟောတိ-မဖြစ်။[တရားထူးကို ရပြီးဖြစ်၍ ဆရာကွယ်လွန်သော်လည်း ဝမ်းနည်း စရာ မလိုတော့-ဟူလို။]

၁၇၂။ ထေရောတိ-ကား၊ ထိရော - ခိုင်မြဲ၏၊ ထေရကာရကေဟိ- ထေရ်၏ အဖြစ်ကိုပြုတတ်ကုန်သော၊ ဝါ-ခိုင်မြဲသည့်အဖြစ်ကိုပြုတတ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေဟိ- တရားတို့နှင့်၊ (ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သီလ သမာဓိ စသော တရား တို့နှင့်)၊ သမန္နာဂတော - ၏၊ "ရတ္တညူ" တိအာဒီနိ-ရတ္တညူအစရှိသော ပုဒ်တို့ သည်၊ ဝုတ္တတ္ထာနေ ဝ-ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိကုန်သည်သာ၊[ဒီ-ဋ-၁။ ၁၃၁

အနုတပ္ပေါ်။ ။အနု + တပဓာတ်သည် ဒါဟ (ပူလောင်ခြင်း) အနက်ဟော၏။ "ပူလောင်"ဟူသည် ဤနေရာ၌ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဖြစ်သော ဆရာခကာင်းနှင့်တွေ့၍ တရားမှန်လည်း နာရပါလျက် တရားထူးမရသောကြောင့် ဆရာကွယ်လွန်သောအခါ ဝမ်းနည်းပူဆွေး နောင်တရနေခြင်းတည်း၊ အနုတပ္ပတိ + ဧတေနာတိ အနုဘပ္ပေါ်၊ [အနု+တပ+ဏျ။] သာဝကများ၏ နောင်တရဖို့ အကြောင်းဖြစ်သော ကွယ်လွန် သွားသောဆရာ၊[ဝေရုပေါခေါစုန္ဒ သတ္ထာသာဝကာနံ ကာလကတော အနုတပ္ပေါ် ဟောတိ၊- ပါဠိတော်။] ဋီကာ၌ကား- "အနုတာပါယ (အနုတပ္ပါယ) ဟောတိတိ အနုတပ္ပေါ်"ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုအလို"အနုတပ္ပါယ+သံဝတ္တတိတိ အနုတပ္ပေါ်"ဟု သံဝတ္ထ တဒ္ဓိတ်ပြုသင့်သည်၊ အနုတာပကရော ဟူသော အင်္ဂကထာကား အဓိပ္ပါယတ္ထတည်း။

ထေရော။ ။ထိရော–ဟု ဖွင့်သဖြင့် ဓထရောနှင့် ထိရောသည် ပရိယာယ်တည်း၊ ထိရတိ သီလာဒိဂုဏောတိတိ ဓထရော – ဓာတ္တတ္ထသင်္ဂဟ၊ [ထိရ + ဏ၊ ထိရော ဌ် အ–ပစ္စည်း။] တနည်း-ထေရကာရဏောတိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော-ကို ကြည့်၍ "ထိရဘိတိ-ထိရော (သီလာဒိဂုဏော) ၊ထိရော+ယသ+အတ္ထိတိ ထေရော"ဟုပြုပါ၊ [ထိရောတိ ဋီတရေမ္ဘာ- (တည်တံ့ခိုင်မြဲသောတရားရှိ၏) ၊ဧကနှစ် အသံဟာရိဓယာ- (မပြောင်းလွဲစေအပ် မပြောင်းလွဲစေနိုင်) ၊- ဋီကာ။]

ဌ်ဖွင့်ခဲ့ပြီ။] ဧတေဟိ ဧစ ပိတိ-ကား၊ ဟေဌာ-အောက်ဌ၊ ဝုတ္တေဟိ-ဆိုအပ်ပြီး ကုန်သော၊ ဧတေဟိ(အင်္ဂေါ်ဟိ)-တို့နှင့်၊ (သမန္နာဂတံ ဗြဟ္မစရိယံ စေပိ ဟောတိ-ဟု ပါဠိတော်ဌစပ်)၊ [ဧတေဟိ အင်္ဂေါ်ဟိဌ အင်္ဂါမျှားကို ပါဠိတော်ကြည့်။]

၁၇၃။ ပတ္တယောဂကွေမာတိ — ကား၊ စတ္တူဟိ-ကုန်သော၊ ယောဂေဟိ — ယောဂတို့ဖြင့်၊ [ကာမယောဂစသော ၄-ပါးတည်း။] ခေမတ္တာ—ဘေးမရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရဟတ္တံ- သည်၊ ဣမ-ဤပါဠိဌ၊ ယောဂကွေမံ နာမ- မည်၏၊ ဝါ-ယောဂ ၄-ပါးတို့ဖြင့် ဘေးမရှိရာမည်၏၊ တံ-ထိုဘေးမရှိရာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပတ္တာ-ရောက်ကုန်ပြီ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ အာလံသမက္ခာတုံ သဒ္ဓမ္မဿာတိ— ကား၊ သမ္မုခါ- မျက်မှောက်တော်ဌ၊ ဂဟိတတ္တာ— နာယူအပ်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ- ထိုဘုရားရှင်၏၊ သဒ္ဓမ္မံ- ကို၊ သမ္မာ - ကောင်းစွာ၊ [သမက္ခာတော-ဌ သံ-၏အဖွင့်။] အာစိက္ခိတုံ - တဆင့် ဟောပြောခြင်းငှါ၊ သမတ္ထာ- စွမ်းနိုင်ကုန်၏၊ [အလံ—၏ အဖွင့်။]

၁၇၄။ ဗြဟ္မစာရိနောတိ - ကား၊ ဗြဟ္မစရိယဝါသံ - မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်းကို၊ ဝုသ်သမာနာ - ကျင့်သုံးကုန်သော၊ (တနည်း) ဗြဟ္မစရိယဝါသံ-

---

ခေမတ္တာ။ ။ခေမတ္တာကို အနုပဒ္ဒုတတ္တာ (မနှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဟု ဖွင့်၏၊ မနှိပ်စက်အပ် အနှိပ်စက်မခံရ ဟူသည် နှိပ်စက်တတ်သော ဘေးရန် မရှိသောကြောင့် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဒီယန္တိ ဥပဒ္ဒဝါ (နှိပ်စက်တတ်သောဘေးရန်များ) ဣဿာတိ ခေမံ"—ဟု ပြု။ [ဒီ+မန်ပစ္စည်း၊ နိ-ဧ။]

ပတ္တယောဂကွေမာ။ ။ယောဂေဟိ+ခေမံ ယောဂကွေမံ= ယောဂ လေးပါးတို့ဖြင့် ဘေးမရှိရာ အရဟတ္တဖိုလ်၊ တံ ပတ္တာကို ကြည့်၍ "ယောဂကွေမံ + ပတ္တာ ယောဂကွေမပတ္တာ"ဟု ဆိုလိုလျက် ယောဂကွေမနှင့် ပတ္တကို ရှေ့နောက်ပြန်၊ [ရှ-(၁၉၇)ဌ ပတ္တဇိုဝိဇ္ဇကော စသော တပ္ပုရိသ်များရှိ၏။] တနည်း-ဒိဋ္ဌမ္ဟေ ပတ္တမ္ဟေ ပရိယောဂါ ဒ္ဌမ္ဟေ စ ဣသည်ဖြင့် (သောတာပန် ဖြစ်ခန်း) ပါဠိတော်ရှိ၍သောကြောင့် "ပတ္တံ+ယောဂကွေမံ+ယေဟိတိ-ပတ္တယောဂကွေမာ"ဟု ပြုပါ။

သဒ္ဓမ္မဿ။ ။အဿ သဒ္ဓမ္မံကို ကြည့်၍ သဒ္ဓမ္မဿကို " သဒ္ဓမ္မံ+အဿ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ အဿဖြင့် ဘုရားရှင်ကို စွဲပါ၊ ဋီကာ၌ သဒ္ဓမ္မဿဃဟိ အဿ သဒ္ဓမ္မဿ ဟု ပါ၌ဖျက်နေသည်၊ သဒ္ဓမ္မံ အဿဟု ရှိရမည်၊ [သဒ္ဓမ္မဿဃ:တိ သဒ္ဓမ္မံ အဿ၊ အဿာတိ စ အဿ သတ္ထုနော၊—ဋီကာ။]

ဗြဟ္မစာရိနော ။ ။"မြတ်သော အကျင့် " ဟူသည် ဤနေရာ၌ ကာမဂုဏ်-(မေထုန်) မခံစားခြင်း , ညစာမစားခြင်း , ပွဲသဘင်ကြည့်မှုစသော အရောင်အပါ မရှိခြင်း, သနပ်ခါး ပန်းစသည် မသုံးစွဲခြင်းများတည်း, ဤအကျင့်များကို အထူးအား ဖြင့် အနာဂါမ်များ ကျင့်သုံးကြသည်။ [အကျယ်ကို စံမ္ဘပဒ၊ ၌၊ ၁။ ၂၄၀။ ဆတ္ထပါဒိ ဥပါသကာဝတ္ထုဌ ရှု။]

မြတ်သော အကျင့်ဖြင့် နေခြင်းကို၊ ဝသမာနာ — နေကုန်သော၊ အရိယ သာဝကာ - အရိယာဖြစ်ပြီးသော သာဝကတို့တည်း၊ ကာမဘောဂိနောတိ - ကား၊ ဂိဟိသောတာဝန္နာ-လူဝတ်ကြောင်းသောတာဝန်တို့တည်း။ [ရဟန်းများ ကား ပုထုဇဉ် သောတာမန်အား၊လုံး ကာမဂုဏ်ကိုမခံစား၊ ထို့ကြောင့် "ကာမ ဘောဂီ" စာရင်းဌာ်မပါဝင်ကြ ပါဠိတော်ကြည့်။] ဣဒ္ဓေ၀ါတိအာဒိနိ-ဣဒ္ဓေ၀ အစရှိသောပုဒ်တို့ကို၊ မဟာ၀ပရိနိဗ္ဗာနေ- ဌ၊ ဝိတ္ထာရိတာနေ၀ — ချဲ့အပ်ပြီးကုန် သည်သာ၊ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပတ္တာနံ— ကား၊ လာဘဂ္ဂေ၀— မြတ်သောလာဘ်သို့ လည်းကောင်း၊ယံသဂ္ဂ-မြတ်သောအခြံအရံ အကျော်အစောသို့လည်းကောင်း၊ ပတ္တံ—ရောက်သည်၊ (နောစခေါ-မဖြစ်သေး-ဟု ပါဠိတော်ဌာ်စပ်)။ [အဂ္ဂေါ+ လာဘော—လာဘဂ္ဂေါ၊ အဂ္ဂေါ+ယသော ယသဂ္ဂေါ၊ လာဘဂ္ဂနှင့် ယသဂ္ဂကို ဒွန္ဒတွဲ၍ ပတ္တာနှင့် တပူရိသ်တွဲ။]

၁၇၅။ သန္တိ ခေါပန မေ စုန္ဒ ဘေရဟိ ဃေရာ ဘိက္ခူ သာ၀ကာတိ- ကား၊ သာရိပုတ္တာ မောဂ္ဂလ္လာနာဒယော-အစရှိကုန်သော၊ ဃေရာ-ဃေရ်ဖြစ်ကုန်သော၊ (ဘိက္ခူ-ဟု ပါဠိတော်ဌာ်စပ်)၊ ဘိက္ခုနိယောတိ-ကား၊ ခေမာဃေရီ ဥပ္ပလ၀ဏ္ဏာ ဃေရီအာဒယော-ခေမာဃေရီ ဥပ္ပလ၀ဏ်ဃေရီ အစရှိသူတို့တည်း၊ ဥပါသကာ သာ၀ကာ ဂိဟိ ဩဒါတ၀တ္ထ၀သနာ ဗြဟ္မစာရိနောတိ—ကား၊ စိတ္တဂဟပတိ ဟတ္ထက အာဠာ၀ကာဒယော — စိတ္တသူကြွယ်, ဟတ္ထကအာဠာ၀က အစရှိသူ တို့တည်း၊ ကာမဘောဂိနောတိ - ကား၊ စူဠအနာထပိဏ္ဍိက မဟာအနာထပိဏ္ဍိ ကာဒယော - စူဠအနာထပိဏ်, မဟာအနာထပိဏ် စသူတို့တည်း၊ ဗြဟ္မစာရိနိ ယောတိ-ကား၊ နန္ဒမာတာဒယော - နန္ဒမာတာ (နန္ဒမိခင်)စသူတို့တည်း၊ ကာမ ဘောဂိနိယောတိ-ကား၊ ခုဇ္ဇုတ္တရာဒယော- ခုဇ္ဇုတ္တရာ စသူတို့တည်း။

အရိယသာ၀ကာ ။ ။ သောတာပန် သကဒါဂါမ်များ၊လည်း ထို အကျင့်ကို ကျင့်လျှင် ဗြဟ္မစာရီ-ဟုပင် ဆိုနိုင်ရကား အနာဂါမ်ကိုသာ မဖွင့်တော့ပဲ သောတာပန် သကဒါမ် အနာဂါမ် ဖြစ်သော အရိယာအား၊လုံး၊ကို သိမ်းကြုံး၍ " ဗြဟ္မစရိယ၀ါသံ ၀သမာနာ အရိယသာ၀ကာ"-ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသည်။ [ဥပါသကာ ဗြဟ္မစာရီနော နာမ ဝိဇ္ဇသသတော အနာဂါမိနော၊ သောတာပန္နေ သကဒါဂါမိနောပိ တာဒိသာ (အနာဂါမ်များနည်းတူ ကျင့်လျှင်) တထာ (ထိုဗြဟ္မစာရီ ပုဂ္ဂိုလ်များဟူ၍) ဝုစ္စန္တိ ဗြဟ္မစရိယ၀ါသံ ၀သမာနာ အရိယသာ၀ကာ ဣစ္စေ၀ ဝုတ္တံ— ဋီကာ။]

စူဠအနာထပိဏ္ဍိက။ ။ စူဠအနာထပိဏ်ကို ကာမဘောဂိစာရင်း၌ သွင်းထား သည်မှာ စဉ်းစားရယ်ဖြစ်၏၊ ဓမ္မပဒ၊ ၌၊ ၂ ။ ၁၃၆။ (ဒေ၀ေါရောဟနဝတ္ထု) ၌ အနာဂါမ် ဥပါသကာအဖြစ် ဇော်ရသည်၊ သူသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကိုယ်စား တိတ္ထိတို့ အား တန်ခိုးပြရန် ခွင့်ပန်ခဲ့ဖူးလေသည်။

၁၇၆။ သမ္ဘာကာရ သမ္မန္ဒန္တိ - ကား၊ သမ္ဘကာရဏ သမ္မန္ဒံ - အလံးစုံသော အကြောင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံ၏၊ ဣဒမေဝ တန္တိ — ကား၊ ဣဒမေဝ ဗြဟ္မစရိယံ - ဤမြတ်သောအကျင့်ကိုသာ၊ [ဣဒမေဝဖြင့် ဗြဟ္မစရိယံကို စွဲ၊ တံ အနက် မရှိ - ဟု ပြသည်။] ဣမ မေဝ စမ္မံ-ဤ အာဆုံးအမ တရားကိုသာ၊ သမ္ဘာ - ကောင်းစွာ၊ ဝါ-ကောင်းသော၊ ဟေတုနာ-အကြောင်းဖြင့်၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ ဝဒမာနော-ပြောဆိုလိုလသော်၊ ဝါ—ပြောဆိုလိုသူသည်၊ ဝဒေယျ- ပြောဆိုရာ၏၊ ဥဒကာ သုဒန္တိ-ကား၊ဥဒကောသုဒံ-ဟူ၍၊(ပဒန္ဓေဒေ ါ-ပုစ်ဖြတ်ရခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊) [ဥဒကာသုဒံကို ဥဒကော+အသုဒံ— ဟု ပုစ်ဖြတ်သင့်သည်။]

သမ္ဘာကာရ သမ္မန္ဒံ ။ ။ သမ္ဘာကာရ၌ အံ့ကာရကို ကာရဏ ဟု-ဖွင့်၏၊ အဘိဓာန် (၉၈၂) ဝါထာလာ အနက်များတွင် ကာရဏာအနက်တည်း၊ ထိုကာရဏ များကို ပါဠိတော်ကြည့်ပါ၊အချုပ်မှာ-ဆရာ၏သမ္ဘာသမ္ဘူဖြစ်ခြင်း,ဓမ္မ၏ သွားကွာတ ဖြစ်ခြင်း, သာဝကတို့က ထိုဓမ္မ၌ မဂ္ဂသစ္စာကို သိခြင်း, ယင်းတို့အတွက် ဗြဟ္မစရိယကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဟောပြီးဖြစ်ခြင်း, ဆရာက ရတ္တညူစိရပမ္ဘဝတ စ်သော ဂုဏ်ရှိခြင်း, ထို ဆရာ၌ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသော ကြီး လတ် ငယ် အရွယ်အမျိုးမျိုး ရှိသောဘိက္ခု ဘိက္ခုနီ, သာဝကများရှိခြင်း, ဗြဟ္မစာရီ လူဝတ်ကြောင်ဥပါသိကာမများ ရှိခြင်း, ကာမဂေါဝီ လူဝတ်ကြောင် ဥပါသက ဥပါသိကာမများ ရှိခြင်း, ထိုသာသနဗြဟ္မစရိယ၏ စည်ပင် ပြန့်ပွား လူသိများလျက် နတ်ပြည်တိုင်အောင် ထင်ရှားခြင်းတည်း။

ဋီကာ ။ ။ သမ္ဘကာရဏ သမ္မန္ဒန္တိ ယတ္တကေဟိ ကာရဏေဟိ သမ္မန္ဒံနာ်မ ဟေးတိ၊ တေဟိ သမ္ဘေဟိ ကာရဏေးဟိ သမ္မန္ဒံ (ပတ်ဝန်းကျင်မှရောက်)၊ သပ္ပတ္တံ (ကောင်းစွာ ရောက်) ဥပဂတံ (ကပ်ရောက်) ပရိပုဏ္ဏံ (ပြည့်စုံ)၊ [ဤအဖွင့်ဖြင့် သမ္မန္ဒ၏ "ပရိပုဏ္ဏအနက်" ဟောကြောင်းကို ပြသည်။] သမန္နာဂတံ ဝါ (ကောင်းစွာ အစဉ်ရှေးရှုရောက်၍ ပြည့်စုံ) [ဤအဖွင့်ဖြင့် သမ္မန္ဒ၏ သမဂီအနက်ကို ပြသည်။]

မှတ်ချက် ။ ။ ပရိပုဏ္ဏာ ပြည့်စုံဟူရာ၌ " သမ္မန္ဒ သာလိကေဒါရံ - စပါးပင် တို့နှင့်ပြည့်နေသော စပါးခင်း" ဟူရာ၌ ကဲ့သို့ အစိတ်အပိုင်း အားလုံးမကျန် ပြည့်နေ ခြင်းတည်း၊ သမ္မန္နာဂတ (သမဂီ) ပြည့်စုံကား — " ပါတိမောက္ခ သံဝရေန ဥပေ တော၊ဥပ၊သမ္မန္နော—ပါတိမောက္ခသံဝရနှင့်ပြည့်စုံ" ဟူရာ၌ကဲ့သို့ ထိုအရာဝတ္ထု ရှိနေ ခြင်းတည်း၊ [သီလနှင့်ပြည့်ရာ၌ တကိုယ်လုံး သီလနှင့်ချည်းပြည့်သည်မဟုတ် , သမာဓိ ပညာ သဒ္ဓါ ဝိရိယ စသော တရားများနှင့် ကျန်အရာဝတ္ထု များလည်း ရှိသေးသည်။] မြန်မာတို့က ထိုပရိပုဏ္ဏာ သမဂီ ၂ - မျိုးလုံးကိုပင် " ပြည့်စုံ " ဟု ပြန်ကြသည်။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၃၆။ ရှ။]

ဥဒကာ သုဒံ။ ။ ဤနေရာ၌ ပါဌ် အမျိုးမျိုးရှိသည်၊ ယခုပါဠိတော် များ၌မူ "ဥဒကော သုဒံ" ဟု အင်ဒကထာ ပုစ်ဖြတ်ပြီးသားအတိုင်း ရှိနေသည်၊ ဋီကာလည်း "ဥဒကာ သုဒံ" ဟုပင် ရှိသည်။

ပဿံ နပဿတိတိ–ကား၊ ပဿန္တော–ကြည့်သူသည်၊ ဝါ- ကြည့်ပါလျက်၊ နပဿတိ–မမြင်၊ ကိရ – ချေ၊ သော – ထိုဥဒက ရဲသော့သည်၊ ဣမံ ပဋ္ဌံ-ဤပြဿနာကို၊ မဟာဇနံ–များစွာသော လူအပေါင်းကို၊ ပုစ္ဆိ–ပြီ၊ တေဟိ– ထိုထိုလူတို့သည်၊ ဝါ-ထိုလူတို့က၊ အာစရိယ-ဆရာ၊ နဇာနာမ- အဖြေကို မသိပါကုန်၊ နော–အကျွန်ုပ်တို့အား၊ ကထေဟိ-ပြောပြပါ၊ ဣတိ-သို့၊ဝုတ္တော-ပြောဆိုအပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ သော-ထိုဥဒက ရသော့သည်၊ အာဟ- ပြီ၊ (ကိံ)၊ အယံ ပဋ္ဌော- သည်၊ ဂမ္ဘီရော- နက်နဲ၏၊ အာဟာရသပ္ပါယော - လျောက်ပတ်သော အာဟာရသည်၊ သတိ - ဖြစ်လသော်၊ (ရလေသော်)၊ ထောကံ - အနည်းငယ်၊ စိန္တေတ္တာ - ဝင်းစား၍၊ ကထေတုံ - ပြောခြင်းငှါ၊ (ဖြေခြင်းငှါ)၊ သက္ကာ - စွမ်းနိုင်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။

တတော-ထိုမှနောက်၌၊ တေဟိ-ထိုလူတို့သည်၊ စတ္တာရော မာသေ-၄ လတို့ ပတ်လုံး၊ မဟာသက္ကာရေ-ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးဧသော်၊ တံ ပဋ္ဌံ-ကို၊ ကထေန္တော-ပြောလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ကိဉ္စ ပဿံ နပဿတိတိ အာဒိ – ကိဉ္စ ပဿံ နပဿတိ အစရှိသော စကားကို၊ (အာဘယ်အရာကို ကြည့်ပါလျက် မမြင်သနည်း အစရှိသောစကားကို)၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို ကိဉ္စ ပဿံ နပဿတိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သာဓု နိသိတသာတိ - ကား၊ သုဋ္ဌု– ကောင်းစွာ၊ နိသိတသ-သွေးအပ်ပြီးသော၊ တိခိဏသ- ထက်သော၊ သုနိသိတ ခုရသ-ကောင်းစွာသွေးအပ်သော သင်ခုန်း၏၊(ဒါးငယ်၏)၊တလံ-အပြင်သည်၊ ပညာယတိ ကိရ – ထင်ရှားသတဲ့၊ ဓာရ - သင်ခုန်းသွားသည်၊ နပညာယတိ (ကိရ)- မထင်ရှားဖူးတဲ့၊ ဣတိ အယံ- ကား၊ ဣတ္ထေ-ဤ သာဓု နိသိတသ အစရှိသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော–တည်း။

သောကိရ။ ။ပဒေသည္ (တစိတ် တပိုင်းကိုသာ သိသော) ဥဒကရသော့သည် မိမိပညာထက် မြတ်ဝုံကိုပြခြင်းငှါ အနိယျာနိက အနက်၌ ယှဉ်စပ်သုံးစွဲထားအပ်သော ပဟေဠိဆန်သော စကားကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက သမ္ဗဿူဖြစ်တော်မူသည့်အတွက် နိယျာနိက အနက်၌ ယှဉ်စပ်သုံးစွဲ၍ ပြတော်မူခြင်းငှါ "ဥဒကော သုဒ်" အစရှိသောစကားကို ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူထားသည်-ဟု ပြလို၍ "သော ကိရ" စသည်မိန့်။

သုဋ္ဌုနိသိတသ ။ ။သွာဒိ သိဓာတ်သည် " တေဇ- ထက်ခ့အောင်သွေးခြင်း " အနက်ကိုဟော၏၊ ထိုသို့ ထက်အောင်သွေးထားသဖြင့် ထက်နေရကား"တိခိဏသ" ဟု ဖွင့်သည်။

ပဿံ နပဿတိ။ ။ဥဒကရသော့၏ဆိုလိုရင်းမှာ အလွန်ထက်အောင် သွေးထားအပ်သော သင်ခုန်းပါး အမြင်ပုံသဏ္ဌာန်ကိုသာ မြင်၍ အသွားကိုမမြင် - ဟု ဆိုလို သည်၊ ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်မှာ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာနှင့် ပြည့်စုံသော ဗြဟ္မစရိယဒ္ဓ ကြည့်သောသူသည် နှုတ်ပယ်စရာတွေများနေ၍ ဖြည့်စွက်စရာကိုပင် မမြင်ဟု-ဆိုလိုသည်၊ [အကျယ်ကို ပါဠိတော်၌နော်။]

သင်္ဂါယိတဗ္ဗဓမ္မာဒိအဖွင့်

၁၇၇။ သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မာတိ-ကား၊ သင်္ဂန္ဓာ-ကောင်းစွာရောက်၍၊ သမာဂန္ဓာ-ကောင်းစွာလာ၍၊ အတ္ထေန အတ္ထံ ဗျဉ္ဇနေန ဗျဉ္ဇနန္တိ-ကား၊ အတ္ထေန-အနက်နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ အတ္ထံ-ကို၊ ဗျဉ္ဇနေနပိ-သဒ္ဒါနှင့်လည်း၊ သဟ-တကွ၊ ဗျဉ္ဇနံ-ကို၊ သမာနေန္တေဟိ-ညီမျှသည်ကို ပြုကုန်လျက်၊ ဝါ-ညှိနှိုင်းကုန်လျက်၊ (သင်္ဂါယိတဗ္ဗံ၊ နဝိဝဒိတဗ္ဗံ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) [ပါဠိတော်၌ "သဗ္ဗေဟေဝ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်ပင်" ဟု ကတ္တားရှိပြီးဖြစ်၍ "သမာနေန္တေဟိ-ကုန်လျက်" ဟု အနက်ဆိုသည်။] ဤတို့ အတ္ထော-နက်၊ သင်္ဂါယိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ ဝါစေတဗ္ဗံ-သူတပါးတို့အား ဆိုစေထိုက်၏၊ ဝါ-ပို့ချထိုက်၏၊ သဇ္ဈာယိတဗ္ဗံ

သင်္ဂမ္မ, သမာဂမ္မ။ ။[သင်္ဂမ္မ-သံ+ဂမု+တွာ။ သမာဂမ္မ၌ "အာ" ပါသည်သာ ထူး၏။] "သင်္ဂမ္မ-, ကောင်းစွာရောက်" ဟူသည် စည်းဝေးမည့်အရပ်သို့ ရဟန်းများ ရောက်ရှိနေခြင်းတည်း၊ "သမာဂမ္မ - ကောင်းစွာလာ" ဟူသည် ပင့်ခေါ်သဖြင့် အခြားအရပ်၌ရှိသော ရဟန်းများ၏ ရောက်လာခြင်းတည်း။ [သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မာတိ တသ္မိ'ယေဝ ဌာနေ 'လဒ္ဓမာနာနံ ဂတိဝသေန သင်္ဂမ္မ, ဌာနန္တရတော ပဏ္ဍောသနေန သမ်ာဂတာနံ ဝသေန သမာဂမ္မ၊—ဋီကာ။]

အတ္ထေန အတ္ထံ။ ။အတ္ထေနဒ္ဓ သဟတ္ထဝယ် တတိယာတည်း၊ ဗျဉ္ဇနေနလည်း နည်းတူ၊ ထိုတွင် ပုဒ်တပါးဖွဲ့လာသော အနက်နှင့် အခြားအခြား ပုဒ်တို့ဖွဲ့ပါသော အနက်ကို ညှိနှိုင်းခြင်းသည် "အတ္ထေန အတ္ထံ" မည်၏၊ ပုဒ်တ-ပုဒ်ဖွဲ့ပါသော သဒ္ဒါနှင့် အခြားအခြားပုဒ်တို့ဖွဲ့လာသော သဒ္ဒါကို ညှိနှိုင်းခြင်းသည် "ဗျဉ္ဇနေန ဗျဉ္ဇနံ"မည်၏။ [ပဒန္တရေ အာဂတအတ္ထေန သဟ တတ္ထ တတ္ထ အာဂတံ အတ္ထံ၊ ဗျဉ္ဇနေန ဗျဉ္ဇနန္တိ ဣတ္ထေဝပိ ဧသေဝနယော၊—ဋီကာ။]

သမာနေန္တေဟိ။ ။သမာနံ ကရောန္တေဟိ၊— ဋီကာ၊ ဤအလို သမာနံဟူသော ဒုတိယန္တ နာမ်ပုဒ်နောင် ကရဝေတ်၏အနက်ဖွဲ့ "တဒမိနာဒိနိ" ဟူသော မေ၀ဂ္ဂလ္ဝာန် သုတ်ဖြင့် ဤ ပစ္စည်းသက်၊ သုတ်ကြီးဖြင့် ဤကို ဖြေ၊ အန္တသက်, အ ချေ၊ "သမာနေန" ဟု ဖြစ်သည်၊ ဩပမ္ဘံ ဝါ အာနေန္တေဟိ၊—ဋီကာ၊ ဤအလို- သံ+အာ+နိဝတ်+အန္တ တည်း၊ "သမာနေန္တေဟိ- အလားတူအနက် သဒ္ဒါတို့ကို ကောင်းစွာ ဆောင်ယူကုန်လျက်" ဟု ပေးပါ။

သင်္ဂါယိတဗ္ဗံ။ ။"သံ+ ဂါယိတဗ္ဗံ- ကောင်းစွာ ရွတ်ဆိုထိုက်၏" ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ ရွတ်ဆိုခြင်းမှာ သူတပါးအား ပို့ချသည့်အနေဖြင့် ရွတ်ပြခြင်းတည်းဟု သိစေလိုလျှင် "ဝါစေတဗ္ဗံ" ဟု ဖွင့်သည်၊ စာဒုရ်မရှိသေးသော ရှေးခေတ်က တပည့်ဖြစ်သူအား ဆရာက ရှေးဦးစွာ ရွတ်ပြရ၏၊ တပည့်က လိုက်ဆိုရ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဝါစေ-ဆိုစေ (အဆိုခိုင်း)" ဟု အနက်ဖြစ်သည်၊ နှုတ်တိုက်ချပေးခြင်းတည်း။ [သမ္ဗဒေ ဝ ဂါယိတဗ္ဗံ ကထေတဗ္ဗံ၊ တံ ပန သင်္ဂါယနံ ဝါစနာမဂ္ဂေါ (ပို့ချရိုးအစဉ်) ဤတိ အာဟ-"ဝါစေတမ္ဟ"န္တိ၊— ဋီကာ။]

(သင္ဂါယိတမ္ဘံ)-သရဏ္ဟာယ် ထိုက်၏၊(ရွတ်ဆိုထိုက်၏)၊ ယထယိဒံ ပြဟ္မစရိယန္တိ-ကား၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် (ရွတ်ဆိုအပ်သော်)၊ သကလံ-အလုံးစုံသော၊ ဣဒံ သာသနပြဟ္မစရိယံ-ဤသာသနဗြဟ္မစရိယသည်၊(အဒ္ဓနိယံ-ရှည်သောကာလ၌ဖြစ်သည်၊ စိရဋ္ဌိတိကံ-ကြာမြင့်စွာ တည်ခြင်းရှိသည်၊ အသ-ဖြစ်ရာ၏ ဟုပါဠိတော်၌စပ်။)

၁၇၀။ တတြာ-ဧစတိ-ကား၊ တတြ သံဃမဇ္ဈေ - ထို သံဃာ့အလယ်၌၊ ဝါ-နည်း၊ တသ - ထို ရဟန်း၏၊ ဝါ - သည်၊ ဘာသိတေ - ဟောအပ်သော အနက်သဒ္ဒါ၌၊(ဝေါ-ဤအကြံသည်၊ ဧစ အသ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊[တတြ-ထိုသံဃာ့အလယ်၌၊ ဝါ - ထိုရဟန်း ဟောအပ်သော အနက်သဒ္ဒါ၌-ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးပါ၊] အတ္ထဇ္ဇေ၀ မိဿာ ဂဏ္ဍာတိ၊ ဗျဉ္ဇနာနိစ မိဿာ ရောပေတိတိ - ကား၊ ''စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ'' တိတ္ထေ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊(ဤသဒ္ဒါ၌)၊ အာရမဏံ-အာရုံသည်၊ သတိပဋ္ဌာနံ- မည်၏၊ ဣတိ- သို့၊ အတ္ထံ-ကို၊ ဂဏ္ဍာတိ-ယူ၏၊ သတိပဋ္ဌာနာနိတိ ဟူ၍၊ ဗျဉ္ဇနံ-ကို၊ ရောပေတိ-တက်ရောက်စေ၏၊ ဝါ-တင်၏။

ဣမဿ နုခေါ အာဝုသော အတ္ထဿာတိ-ကား၊ သတိယေ၀ သတိပဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထဿ-သတိယေ၀ သတိပဋ္ဌာနံ ဟူသော ဤအနက်၏၊ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာတိ-စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဟူကုန်သော၊ ဣမာနိ-ဤ ပုဒ်တို့သည်၊ ဗျဉ္ဇနာနိ ကိं နုခေါ - သဒ္ဒါတို့လော၊ ဥဒါဟု - သို့မဟုတ်၊ စတ္တာရိ သတိပဋ္ဌာနာနိတိ-စတ္တာရိ သတိပဋ္ဌာနာနိဟူကုန်သော၊ တောနိ ဝါ-ဤပုဒ်တို့သည်လည်း၊ ဗျဉ္ဇနာနိ

အတ္ထဇ္ဇေ၀ မိဿာ ဂဏ္ဍာတိ။ ။အနက်ကို မှားသောအားဖြင့် ယူပုံ, သဒ္ဒါကို မှားသောအားဖြင့် တင်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြလိုရှိ ''စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ'' တိ စသည်မိန့်၊ [ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။] ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ''စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ'' ဟု ဟောကြောင်းမူသား၏၊ ဤရဟန်းက ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မာဟူသော အာရုံ ၄ ပါးကို သတိပဋ္ဌာန် ဟု ယူဆ၏၊ သတိကို မယူ၊ ဤသို့ အနက်အရကောက် လွဲနေသည်။ [အာရမဏံ သတိပဋ္ဌာနန္တိ ဂဏ္ဍာတိ၊ နသတိယေ၀ သတိပဋ္ဌာနံ၊– ဋီကာ။]

ဗျဉ္ဇနာနိစ မိဿာ ရောပေတိ ။ ။ သူ၏ အယူအဆအတိုင်း၊ အာရုံ ၄ မျိုးနှင့် လိုက်လျောအောင် ''စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ'' ဟု ပုံလိန်ဖြင့် မသုံးပဲ ''စတ္တာရိ သတိပဋ္ဌာနာနိ''ဟု နပုံလိန်ဖြင့် စကားလုံးသုံးလိုသည်။ [သတိပဋ္ဌာနာနိတိ ဗျဉ္ဇနံ ရောပေတိ တဿိ အဏ္ဍေ (ထိုအာရုံဟူသောအနက်၌)၊ နသတိပဋ္ဌာနာတိ၊– ဋီကာ။]

အ ချုပ်မှာ။ ။စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာဟူသောတရား၌ သတိသာ သတိပဋ္ဌာန် ဟု မယူပဲ, အာရုံသည် သတိပဋ္ဌာန်မည်၏ဟု အနက်ကို လွဲမှားစွာယူ၏၊သဒ္ဒါကိုလည်း ''သတိပဋ္ဌာနာ''ဟု ပုံလိန်ဖြင့်မသုံးပဲ ''သတိပဋ္ဌာနာနိ''ဟု နပုံလိန်ဖြင့်သုံးသည်။

(ကိ သုခေါ) - တို့လော၊ ကတမာနိ ဩပါယိကတရာနိတိ - ကား၊ ဤမသ အတ္ထသ— သတိယေဝ သတိပဋ္ဌာနံဟူသော ဤအနက်၏၊ ကတမာနိ ဗျဉ္ဇနာနိ- အဘယ်သဒ္ဒါတို့သည်၊ ဥပပန္နတရာနိ - သာ၍ သင့်မြတ်ကုန်သနည်း၊ အလ္လီနတရာနိ-သာ၍ ကပ်ရောက်ကုန်သနည်း၊ ဝါ- သာ၍ ပြေပြစ်ကုန်သနည်း။

ဤမေသဉ္ဇ ဗျဉ္ဇနာနန္တိ - ကား၊ "စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ"တို ဗျဉ္ဇနာနံ- စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဟူသော သဒ္ဒါတို့၏၊ "သတိယေဝ သတိပဋ္ဌာန"နန္တိ- သတိယေဝ သတိပဋ္ဌာနံ ဟူသော၊ အယံ - ဤအနက်သည်၊ အတ္ထော ကိ နုခေါ-အနက်လော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ "အာရမ္ဘံ သတိပဋ္ဌာန"နန္တိ-ဟူသော၊ ဧသော-ဤအနက်သည်၊အတ္ထော(ကိ နုခေါ)-လော၊ ဤတိ-ဤသို့မေးထိုက်၏၊ [ပါဠိတော်မှ "ဝ စနိယော အာသ" ကို ယူ၍ အနက်ပေးသည်၊] ဤမသ ခေါ အာဝုသော အတ္ထသာတိ - ကား၊ "အာရမ္ဘံ သတိပဋ္ဌာန" နန္တိ ဤမသ အတ္ထသ-"အာရမ္ဘံ သတိပဋ္ဌာနံ"ဟူသော ဤအနက်၏၊ (ဤမာနေဝဗျဉ္ဇနာနိ ဟု ပါဠိတော်ဌ်စပ်)။

ယာ စေဝ ဇာတာနိတိ—ကား၊ ယာနိစေဝ တောနိ—အကြင်သဒ္ဒါတို့ကိုသာ၊ ("စတ္တာရိ သတိပဋ္ဌာနာနိ" ဟူသော အကြင်သဒ္ဒါတို့ကိုသာ)၊ မယာ-သည်၊ ဝုဘ္ဘာနိ-ဆိုအပ်ကုန်ပြီ၊ ယာ စေဝ သောတိ-ကား၊ ယောစေဝ သေ— အကြင် အနက်ကိုသာ၊ ("အာရမ္ဘံ သတိပဋ္ဌာနံ" ဟူသော အကြင်အနက်ကိုသာ)၊ မယာ—သည်၊ဝုတ္တော-အပ်ပြီ၊သော နေဝ ဥဿာဒေတဗ္ဗောတိ—ကား၊ တုမှေဟိ-

---

ဩပါယိကတရာနိ။ ။သတိယေဝ သတိပဋ္ဌာနံ (သတိသည်သာ သတိပဋ္ဌာန်မည်၏) ဟူသော အနက်၌ "စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ" ဟူသော ပုလ္လိန်သဒ္ဒါ၊ "စတ္တာရိ သတိပဋ္ဌာနာနိ" ဟူသော နပုလ္လိန်သဒ္ဒါ ၂ မျိုးတွင် အဘယ်သဒ္ဒါနှင့် သင့်လျော်သနည်းဟု ထိုရဟန်းအား ဖေးရမည်။ [ဥပပန္နတရာနိတိ ယုတ္တတရာနိ၊ အလ္လီနတရာနိတိ သိလိဋ္ဌတရာနိ၊— ဋီကာ။]

ယာ စေဝ တောနိ။ ။ယာနိစေဝဟူသောပုဒ်သည် တောနိနှင့် လိန်တူရမည်ဖြစ်၏၊ ယို့ကြောင့် "ယာနိစေဝ"ဟု နပုလ္လိန်မှ "ယာစေဝ"ဟု ဤတွင်လိန် သို့ပြောင်းနေသော လိင်ဝိပလ္လာသတည်း၊ တနည်း- ယာနိမှ ယောဝိဘက်၏ ကာရိယ နိကိုချေထားသော ဝိဘတ္တိလောပတည်း၊ ထို ယာနိစေဝ တောနိဖြင့် စတ္တာရိ သတိပဋ္ဌာနာနိကို ခွဲပါ၊ ထိုပုဒ်၏ ကဘွား, ကြိယာဖြစ်သော ပါဌသေသကိုပြည့်၍"မယာ ဝုတ္တာနိ"ဟု ဖွင့်သည်။ [ယာ ဒေဝါတိ လိင်ဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ၊ ဝိဘတ္တိလောပေန ဝါ- ဋီကာ။]

ယာစေဝ သော။ ။"ယောဒေဝ သေ"ဟု ဖွင့်သဖြင့် ယာသည် သောနှင့် လိန်တူ၏။ ထို့ကြောင့် "ယောဒေဝ" ဟု ပုလ္လိန်ပြင်ဆိုလိုလျက် "ယာ စေဝ" ဟု ဤကြောင်းနှင့်ပြင်ဆွန်းပြသားသည်၊ ထိုပုဒ်ဘို့ကြောင့် အဓိပ္ပာယ်ကိုခွဲ၊ မယာဝုတ္တောဟု ပါဠိတော်ဌ် ပါဠိသေသ ထည့်ပါ။ [ပုန ယာ ဒေဝါတိ လိင်ဝိပလ္လာသေနနုဝ နိဒ္ဒေသော၊—ဋီကာ။]

တို့သည်၊ တာဝ-ရှေးဦးစွာ၊ သမ္မာ- ကောင်းစွာ၊ အတ္ထေ — အနက်ခ၌လည်း ကောင်း၊ သမ္မာ- စွာ၊ ဗျဥ္ဇနေ - သဒ္ဒါခ၌လည်းကောင်း၊ ဌာတဗ္ဗံ- တည်ရာ၏၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ သော - ထို တရားဟောသောရဟန်းကို၊ နေဝ ဥဿာဒေ တဗ္ဗော- မချီးမြှောက်ထိုက်၊ [သူ၏စကားက အလွဲအချော် ဖြစ်နေသောကြောင့် သူ့ကို မချီးမွမ်းထိုက်။] နဿ အပသာဒေတဗ္ဗော — မကြိမ်းမောင်းထိုက်။

သညာပေတဗ္ဗောတိ-ကား၊ ဇာနာပေတဗ္ဗော-သိစေထိုက်၏၊ [ထိုရဟန်းအား ကောင်းမွန်စွာ နားလည်အောင် ဓမ္မဒေသနာ ပြောပြပါ - ဟူလို။] တဿ စ အတ္ထဿ ဒီပိ-ကား၊ "သတိယေဝ သတိပဋ္ဌာန" ဟု အတ္ထဿ- သတိ ယေဝ သတိပဋ္ဌာနံ ဟူသော အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ တေသဉ္စ ဗျဥ္ဇနာနဿ- ကား၊ သတိပဋ္ဌာနာတိ ဗျဥ္ဇနာနံ - သတိပဋ္ဌာနာ ဟူသော သဒ္ဒါတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ နိဿဋ္ဌိယာတိ- ကား၊ နိသာမနတ္ထံ- ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ရှုခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဓာရဏတ္ထံ-ဆောင်ခြင်း မှတ်ခြင်းအကျိုးငှါ (သညာပေတဗ္ဗော-ဌာ်စပ်)၊ ဣမိနာ နယေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗဝါရေသု-တို့ဌာ်၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏။

၁၈၁။ တာဒိသဿ-ကား၊ တုမ္မာဒိသံ-သင်ကဲ့သို့ ရှိအပ်သော၊ (သင့်လို ဖြစ်သော)၊ အတ္ထုပေတဿ— ကား၊ အတ္ထေန — အနက်အားဖြင့်၊ ဥပေတံ— ကပ်၍ သိတတ်သော၊ အတ္ထဿ— အနက်ကို၊ ဝိညာတာရံ - သိတတ်သော၊

ဥဿာဒေတဗ္ဗော။ ။စုရာဒိ သဒ္ဒဓာတ် (၁) ဥပသာရကြောင့် "မြှောက်ခြင်း" အနက်ဟော။ [နေဝ ဥဿာဒေတဗ္ဗောတိ နဥဏ္ဍသေတဗ္ဗော ဝိရဇ္ဈိတ္တာ ဝုတ္တတ္တာ။] အပရှေးရှိရာ၌ "ကြိမ်းမောင်းခြိမ်းခြောက်ခြင်း" အနက်ကို ဟောဏ်။ [အပ သာဒေ တဗ္ဗောတိ နဿ သန္တဇ္ဇေတဗ္ဗော ပိ ဝါ ဒေပရိဟရဏတ္ထံ၊-ဋီကာ။]

နိဿဋ္ဌိယာ။ ။နိ+သမုဓာတ်+တိ၊ သမုဓာတ်သည် နိရှေးရှိလျှင် "ဒဿန-ကြည့်ရှုခြင်း" အနက်ကိုဟော၏။ ဤနေရာ၌ ဉာဏ်ဖြင့်ကြည့်ရှုမှတ်သားခြင်းကိုယူ၊ ထို့ကြောင့် "ဓာရဏတ္ထံ" ဟု ဖွင့်သည်။ [ဓာရဏတ္ထဿ ဥပဓာရဏတ္ထံသလ္လက္ခဏတ္ထံ၊-ဋီကာ။]

အတ္ထုပေတံ။ ။[အတ္ထ+ဥပေတံ။] အဝိပရီတေန အတ္ထေန ဥပေတံ၊ တံ "အယ မေတ္ထာအတ္ထော" တိ (ဤကား ဤပါဠိ၌ အနက်တည်းဟု) ဥပေစ္စ ပဋိဇာနိတ္တာ ဌိတံ၊- ဋီကာ၊ ဤဋီကာကိုကြည့်၍ ဥပေတံ-၌ ဥပ+ဇုဓာတ်+ တပစ္စည်းတည်း၊ ဥပသည် ဥပစ္စ (ကပ်၍) အနက်ဟော, ဇုဓာတ်သည် ဗုဒ္ဓိ (သိခြင်း) အနက်ဟော, တ ပစ္စည်းသည် ကတ္တာဟော-ဟု မှတ်ပါ၊ အနက်အားဖြင့် " ကပ်၍ သိတတ် " ဟူရာ၌ " အနက်ကို သိသူ"ဟု ဥဒုကကို ပြလို၍" အတ္ထဿ ဝိညာတာရံ "-ဟု ဖွင့်သည်၊ အတ္ထဿသည် ဝိညာတာရံ-၏ ဆင်ခြင်၊ ဝိညာတာရံ - ၌ တုပစ္စည်း။ [တထာ ရူပေါစ တဿ (ထို အနက်ကို) ဗုဒ္ဓိတာ နာမ (သိသူမည်သည်) ဟောတိတိအာဟ " အတ္ထဿ ဝိညာ တာရ"န္တိ၊- ဋီကာ။] ဗျဥ္ဇနပေတံ —၌လည်း နည်းတူသိ။

ဗျဉ္ဇနုပေတန္တိ—ကား၊ ဗျဉ္ဇနေဟိ— သဒ္ဒါတို့ဖြင့်၊ ဥပေတံ - သော၊ ဗျဉ္ဇနာနံ-တို့ကို၊ ဝိညာတာရံ—သော၊ (သဗ္ဗညူစာရီ - ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဧဝံ—သို့၊ ဧတေ ဘိက္ခု-ဤရဟန်းကို၊ (အနက်ကိုလည်း အမှန်အတိုင်းယူ, သဒ္ဒါတို့ကိုလည်း အမှန်အတိုင်း တင်၍ တရားဟောသော ထိုရဟန်းကို)၊ ပသံသထ—ချီးမွမ်းကြ ကုန်လော၊ ဟိ-ချီးမွမ်းသင့်၏၊ သော သိက္ခု-သည်၊ တုမှာကံ-တို့၏ (အတွက်)၊ သာဝကော နာမ—သာဝကမည်သည်၊ နု—မဟုတ်၊ စုန္ဒ၊ သေ—ဤရဟန်းသည်၊ (တုမှာကံ-တို့၏ အတွက်)၊ ဗုဒ္ဓေါ နာမ—ဗုဒ္ဓမည်၏၊ ဣတိ—ဤကား ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်တည်း၊ [ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ဤသို့ မိန့်တော်မူလိုသည်—ဟူလို။] ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဗဟုဿုတံ-များစွာကြားနာအပ်ပြီးသော ဗုဒ္ဓဝစနရှိသော၊ ဝါ-များစွာ ကြားနာအပ်ပြီးသော သုတ္တ ဂေယျ စသည်ရှိသော၊ ဘိက္ခုံ—ကို၊ အတ္တနော—ကိုယ်တော်၏၊ ဌာနေ-အရာ၌၊ ဌပေသိ-ထားတော်မူပြီ။

ပစ္စယာနုညာတကာရဏာဒီအဖွင့်

၁၇၂။ ဣဒါနိ-၌၊ တတောပိ—ထို့ထက်လည်း၊ (ဤမ ပန စုန္ဒ သတ္ထာစ လောကေ ဥဒပါဒိ-အစရှိသော ဒေသနာထက်လည်း)၊ [ရှေးနိယယ-၌ တမျိုးစွဲ၏။] ဥတ္တရိတရံ-သာ၍ လွန်မြတ်သော၊ ဝါ-သာ၍ ထူးကဲသော၊ ဒေသနံ-ကို၊

---

၀ သော ဟိ။ ။ဧဝံ ဘော် ဘိက္ခု-၌ ဧဝံဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော "လာဘာနော အာဝုသော, သုလဒ္ဓံ နော အာဝုသော" စသော ချီးမွမ်းပုံအခြင်းအရာကို ညွှန်ပြသည်၊ ထို ရဟန်းအား ချီးမွမ်းထိုက်ပုံကို ပြလိုခဲ့ "ဧသောဟိ" စသည်မိန့်၊ [ဤဒါနိယ ပသံသ ဘာဝံ ဒဿေတုံ "ဧသော ဟိ" တိအာဒိ ဝုတ္တံ၊ – ဋီကာ။] ပသံသဘာဝံ ဧနုရာဒ်၌ " ပါသံသဘာဝံ "ဟု ဝါ၌ ဒီဃဖြင့် ရှိသင့်သည်၊ ပါဠိတော်၌လည်း "ပါသံသော"ဟု သုံးစွဲပုံကို သတိပြုပါ။ [ဤ ပါဠိတော် ၉၇၊ ၉၉၊ စသည်။]

ဗုဒ္ဓေါ နာမ သော။ ။သောတိ ပရိယတ္တိမ္မေဿ သတ္ထုံကိစ္စကရဏတော (ဆရာ၏ ကိစ္စကို ပြုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း) တတ္ထ စ (ထိုပရိယတ္တိမ္မှ၌လည်း) အသ- (ထို ရဟန်း၏) သမ္မဒေဝ အဝဋ္ဌိတဘာဝတော (စွဲမြဲစွာတည်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း) "ဗုဒ္ဓေါ နာမ သော"တိ ဝုတ္တော၊ - ဋီကာ။

အတ္တနော ဌာနေ ဌပေသိ။ ။"လာဘာ ခနော"တိ အာဒိနာစ အသ (ထို ရဟန်း၏) (ဘာဝ-၌စပ်) ဘိက္ခုနံ ဝိယဂရုဘာဝံ (ရဟန်းတို့က ချစ်ခင်လေးစားအပ် သုံ့အဖြစ်ကို- ချစ်ခင်လေးစားပုံကို) ဝိဘာဝေန္တော (ထင်ရှားစေလျက်) သတ္ထာ တံ အတ္တနော ဌာနေ ဌပေသိတိ ဝုတ္တော၊-ဋီကာ။

တတောပိ ဥတ္တရိတရံ။ ။[ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။] ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် "ဣဒ ပန ဝုန္ဒ သတ္ထာ စ ဟောတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ (ပုဒ်စဉ် ၁၆၈)" စသည်ဖြင့် နိယာနိက သာသနာကို ပြတော်မူ၏၊ ထိုနောက် "ဣဒ ဝုန္ဒ သတ္ထာစ လောကေ ဥဒပါဒိ (ပုဒ်စဉ်

ဝေဒေ္ဓနော-တိုးပွားစေလိုတော်မူသည်၊(ဟုတ္တာ)၊ နဝေါအဟံ စုန္ဒာတိ အာဒီ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ - ထိုနဝေါအဟံ စုန္ဒ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဒိဋ္ဌ ဓမ္မိကာ - မျက်မှောက်ဘဝ၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါနာမ - အာသဝတို့မည်သည်၊ ဣလောကေ - ဤလောက၌၊ (ဤ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌)၊ ပစ္စယဟေတု-ပစ္စည်း ၄-ပါးဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-ပစ္စည်း ၄-ပါး၏ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇနကာ - ဖြစ်လတ္တံကုန်သော၊ (ပစ္စည်း ၄ - ပါးကို ရှာခြင်း, သုံးဆောင်ခံစားခြင်းကြောင့် ဖြစ်လတ္တံကုန်သော)၊ အာသဝါ - အာသဝတို့တည်း၊ (ကာမာသဝ စသည်မျိုးတည်း)၊ သမ္ပရာယိကာ - တမလွန် ဘဝ၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ အာသဝါနာမ - တို့မည်သည်၊ ပရလောကေ- နောက်လောက၌၊ (နောက်ဘဝ၌)၊ ဘဏ္ဍနဟေတု-ငြင်းခုံခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊(တရားဓမ္မနှင့်စပ်၍ ငြင်းရ ခုံရ သတ်ရ ဖြတ်ရခြင်းစသောအကြောင်းကြောင့်)၊ ဥပ္ပဇ္ဇနကာ-ကုန်သော၊ အာသဝါ-တို့တည်း။

သံဝရာယာတိ-ကား၊ ယထာ—အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် (စောင့်စည်းအပ်သော်) ဝါ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် (ပိတ်ဆို့အပ်သော်)၊ တေ—ထို အာသဝေါတရားတို့သည်၊ နုပဓိသန္ဓိ—စိတ်အစဉ်သို့ မဝင်လာကုန်၊ ဝေံ—ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပိဒဟနာယ-ပိတ်ဆို့ခြင်းငှါ၊ (ဓမ္မံဒေသေမိ - ဟု ပါဠိ

---

၁၀၇)"စသည်ဖြင့် နိယျာနိကသာသနာ၌ ကောင်းစွာ ကျင့်သော အမျိုးကောင်းသား ရဟန်းအား ချီးမွမ်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဒေသနာကို တိုးပွားစေတော်မူခဲ့၏၊ ယခုတဖန် ထို ဒေသနာထက်ပင် ဆက်လက် တိုးပွားစေလိုတော်မူ၍ "နဝေါ အဟံ စုန္ဒ"စသော စကားကို မိန့်တော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့်"တဘောပိ ဥဇ္ဇာရိတရံ ဒေသနံ ဝေဒေဿာ" ဟု ဆိုသည်။

ဒိဋ္ဌဓမ္မိက အာသဝတို့ကို ပယ်ရန် ဟောတော်မူပုံ ။ ။ ဤဝ ဘိက္ခုဝေ အရိယသာဝကော မိစ္ဆာအာဇီဝံ (မှားသောအားဖြင့် အသက်မွေးမှု) ပဟာယ သမ္မာအာဇီဝေန ဇီဝိတံ ကပ္ပေတိ (သံ၊ ၃။ ၀) ဟု လည်းကောင်း, ဤဝ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ပဠိသခ်ါ ယောနိသော စီဝရံ ပဋိသေဝတိ (မ၊ ၁။ ၁၂။ အုံ၊ ၂၊ ၃၄၁) စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း သမ္မာပဋိပတ်ကို ညွှန်ပြတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဒိဋ္ဌ ဓမ္မိက အာသဝတို့ကို ပယ်ဖျောက်ရန် တရားဟောတော်မူသည် မည်၏။

သမ္ပရာယိက အာသဝတို့ကိုပယ်ရန် ဟောတော်မူပုံ ။ ။ ဘိက္ခုတို့ သင်တို့ ထည်းက ရဟန်းတပါးသည် ပါဠိတော်၏အနက်နှင့် သဒ္ဒါကို လွဲမှားစွာယူလျှင် သူ့ကို ချီးလဲ မချီးမွမ်းနှင့်, ကြိမ်းလဲ မကြိမ်းမောင်းနှင့် မှန်ကန်သော အနက်ကို မှတ်နိုင်ဖို့ရန် ကောင်းစွာ နားလည်အောင် ပြောပြပါ ဟု ပရိယတ္တိဓမ္မ၌ အယူမှားနေသူတို့ကိုသာ သမ္မာပဋိပတ်၌ တိုက်တွန်းတော်မူသည်၊ တရားဓမ္မနှင့်စပ်၍ ငြင်းခုံမှု စသည်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အာသဝေါတို့ကို တားဆီးဖို့ရာ တရားဟောရာ ရောက်အောင် ကြိုးစားရမည်။

တော်ဌိစပ်)၊ ပဋိသာတာယာတိ– ကား၊ မူလ သာတေန – အကြောင်းရင်းကို ပယ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ပဋိဟနနာယ – ပယ်ခြင်းငှါ၊ (ဓမ္မံဒေသေမိ – ဟု ပါဠိတော်ဌိစပ်)၊ အလံ ဝေါ တံ ယာဝဒေဝ သီတသ ပဋိသာတာယာတိ-ကား၊ တံ–ထိုသက်နှီးသည်၊ (ငါဘုရားခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ထိုသက်နှီးသည်)၊ တုမှာကံ–သင်တို့၏၊ သီတသ - အအေးကို၊ ပဋိသာတာယ-ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ၊ သမတ္ထံ-စွမ်းနိုင်၏၊ ဣဒံ–ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ကိုဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ ယံ စီဝရံ - ကို၊ ဝေါ-တို့အား၊ မယာ-သည်၊ အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ တံ - ထိုသက်နှီးကို၊ ပါရုပိတ္ဝာ-ရုံ၍၊(ရန်း၍) ဒပ္ပံဝါ – ထောင်လွှားခြင်းကို လည်းကောင်း၊ မ်ာနံဝါ - မာန်မူခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကုရုမာနာ - ပြုကုန်လျက်၊ ဝိဟရိဿထ - နေကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ – ဤသို့ ရည်ရွယ်၍၊ နု အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည် မဟုတ်။

ပုန-အဟုတ်ကား၊ တံ-ကို၊ ပါရုပိတ္ဝာ-၍၊ သီတပဋိဃာတာဒိနိ-အအေးကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကတ္ဝာ-၍၊ သုခံ-စ္စာ၊ သမဏ ဓမ္မ - ရဟန်းတရားကို၊ ယောနိသော-သင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ မနသိကာရံ - နှလုံးသွင်းမှုကို၊ ကရိဿထ – ပြုကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ–ဤသို့ ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ အနုညာတံ-အပ်ပြီ၊ (ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ [ကိုဝုတ္တံ ဟောတိ–ဟူသော အမေးကို ဖြေသည်။]စ – ဆက်၊ ဣဒမတ္ထိကတံ ဝေ – ဤ အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ၊ ဥပါဒါယ-အကြောင်းပြု၍၊ စီဝရံ-ကို၊(အနုညာတံ)ယထာ-ခွင့်ပြုအပ်သကဲ့သို့၊ ဝေ-တူ၊ ပိဏ္ဍပါတာဒယောပိ-ဆွမ်း အစရှိသည် တို့ကိုလည်း၊ (အနုညာတာ)၊

ဋီကာမတ္ထိကတာ။ ။[ဋီကာ+အတ္ထ+ဋီက+တာ။]ယထာစ စီဝရံ စဉ်သောဝါကျ၌ "ဣဒမတ္ထိကတံ ဥပါဒါယ"–ဟုပါဌသေသထည့်၍ အနက်ပေးရန် ဋီကာဖွင့်၏၊ ထိုဣဒမတ္ထိကတံ ဥပါဒါယ-ဖြင့် "သီတပဋိဃာတာဒိနိ ကတ္ဝာ သုခံ သမဏဓမ္မံ ယောနိသော မနသိကာရံ ကရိဿထ"ကို အကျဉ်းချုပ်ထားသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဣဒ မတ္ထိကတံ-အချမ်းစသည်ကို ပယ်ဖျောက်၍ ရဟန်းတရားကို ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းနိုင်ခြင်းအကျိုးရှိသည်၏အဖြစ်ကိုသာ" ဟု အနက်ပေးရသည်။

တနည်း။ ။ဣဒမတ္ထိတန္တိ ဣမာယ ကလျာဏပဋိပတ္တိယာ အတ္ထိကဘာဝံ၊ ဣမိနာ ဝါ ပိဏ္ဍပါတမတ္တေန အတ္ထိကဘာဝံ – ဟူသော အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၀၀, ကို ကြည့်၍ "ဣဒမတ္ထိကတံ-ဤကောင်းမြတ်သော အကျင့်ဖြင့် အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ကိုသာ၊ ဝါ–ဤသက်နှီးစသော ပစ္စည်းမှုဖြင့် အကျိုးရှိသူ၏ အဖြစ်မျှကိုသာ"ဤသို့လည်း ပေးနိုင်သည်၊ တနည်း-"ဣမေဟိ ကုသလဓမ္မေဟိ အတ္ထိ ဣဒမတ္ထိ၊ ယေန ဥဘောနေ ၊ပေ ၊တံ ဥဘော ဣဒမတ္ထိတာ၊–ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၀, ကို ကြည့်၍ "ဣဒမတ္ထိကတံ-ဤ ကုသိုလ်တရားဘို့ဖြင့် အလိုရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဘာဝကိုသာ"ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

ပန-ဆက်၊ တွေ - ဤ အလံ ဝေါ တံ ယာဝဒေဝ သီတသီ ပဋိသံဝေဒါတာယ အစ ရှိသော ပါဠိရပ်၌၊ အနုပဒဝဏ္ဏနာ- အစဉ်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကို၊ ဝိသုဒ္ဓိ မဂ္ဂေ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ — ဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိုက်၏။

သုခလွှိကာနုယောဂါဒိအဖွင့်

၁၈၃။ သုခလွှိကာနုယောဂန္တိ- ကား၊ သုခလွှိယနာနုယောဂံ- ချမ်းသာ၌ ငြိကပ်သည်ဖြစ်၍ အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ သုခသေဝနာ ဓိမုတ္တံ - ချမ်းသာ၌ စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်ခြင်းကို၊ (အနုယုတ္တာ - ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော- နက်၊ သုခေတိတိ—ကား၊ သုခိတံ—ချမ်းသာသို့ ရောက်သည်ကို၊ ဝါ - လွန်စွာ ဖြစ်သော ချမ်းသာခြင်းရှိသည်ကို၊ ကရောတိ၊ ပီဏေတိတိ— ကား၊ ပီဏိတံ— လွန်စွာဖြစ်သော နှစ်သက်ခြင်းရှိသည်ကို၊ ဝါ- လွန်စွာဖြစ်သော ပြည့်ဖြိုးခြင်းရှိ သည်ကို၊ ထူလံ—ဝဖြိုးသည်ကို၊ ကရောတိ။

၁၈၄။ အဒ္ဒိတဓမ္မာတိ—ကား၊ နဒ္ဒိတသဘာဝါ— တည်တံ့သော သဘော မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) [ဝိဟရန္တိ—ဟု ပါဠိတော်၌စပ်] နော - ငါတို့၏၊ ဝါ - တို့မှာ၊ ဇိဝှါ—လျှာသည်၊အတ္ထိ—၏၊ ဣတိ—ဤသို့ ကြံ၍၊ ယံယံ-အကြင်အကြင်

မှတ်ချက်။ ။ဝိသုဒ္ဓိဋီ-၌"အတ္ထိ"ဟု တဒ္ဓိတ်ဖြစ်ပြီးမှ ဣမ (ဣဒ)နှင့် သမာသ်တွဲ၏၊ မောဂ်၊ ပဌိကာ၊ တတိယကဏ္ဍ ၅၅—သုတ်၌ " ဣဒမတ္ထော" ဟု ရှေးဦးစွာ သမာသ်တွဲပြီးမှ အသတ္တိဆင့်သည်၊ အကျယ်ကို ထိုသုတ်၌ ရှု၊ ထို.ပြင် ဤဋီကာ၌ ဣမ မတ္ထိကတံ—ဟု တွေ့ရ၏၊ ပ ါ ဠိတော်အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ကား က - မပါပဲ " ဣဒ မတ္ထိတံ" ဟု ရှိသည်၊ အနက်တူပင်။

သုခေတိ။ ။[သုခ+ကာရိတ်ဏော+တိ။] ချမ်းသာစေ၏ ဟု အနက်ဖြစ်၏၊ သုခိတံ ကရောတိကား အဓိပ္ပါယတည်း၊ သုခိတံ၌ သဠာတအသတ္တိ အနက်၌ ဣတပစ္စည်း။ [သုခိတံတိ သဠာတသုခံ၊—ဋီကာ။]

ပီဏေတိ။ ။ဓာတ္တတ္ထသင်ဟု၌ ပီဏဓာတ်မတ္တော့ရ၊ "ပီဏ တပ္ပဒုနေ- နှစ်သက်စေ ခြင်း"ဟု တွေ့ရသည်၊ ပီဏိန္ဒြိယာစသည်၌ ပီဓာတ်+ ယု ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော "ပီဏ" နာမ်ပုဒ်ကား ရှိ၏၊ သို့ဖြစ်၍ ပီဏဓာတ်မှ ပိ၌ ဒီဃပြု၍ "ပီဏေတိ"ဖြစ်သည်ဟု ကြံသင့် သည်၊ နီတိ၊ ဓာတု (၆၁) ၌ကား ပရိပုဏ္ဏအနက်ဟော ပီဏဓာတ်ရှိ၏၊ ထိုအလို ပိ၌ ဒီဃပြုဖွယ်မလိုတော့၊ "ပီဏေတိ-ပြည့်ဖြိုးစေ၏၊ ဝါ-နှစ်သက်စေ၏" ဟု ဧပေး။

ပီဏိတံစသည်။ ။ပီဏိတန္တိ ဓာတံ (မိမိကိုယ်ကိုဆောင်ရွက်သူ, ဝသူ)၊ သုဟိတံ (ပြည့်စုံလုံလောက်သူ)၊ တထာဘူတော ပန ယသ္မာ ထူလသရီရော ဟောတိ၊ တသ္မာ ထူလံ ကရောတိတိ ဝုတ္တံ၊—ဋီကာ။ [ပီဏိတ၌ ပီဏနာမ်ပုဒ်+ ဣတပစ္စည်း။]

အဒ္ဒိတဓမ္မာ။ ။တိတ္ထိများက ရဟန်းတို့ကို " စကားမတည်သူများ " ဟု ယူဆ ကြ၏၊ "တရံတခါ မဂ်ပြော, တရံတခါ ဖိုလ်ပြော , တရံတခါ နိဗ္ဗာန်ပြောနှင့် လျှာ အရိုးမရှိတိုင်း လည်ပတ်၍ တွေ့ကရပြောသူများ"ဟု ဆိုလို၏၊ စကားမတည်လျင် ထို

အကြောင်းအရာကို၊ ဣစ္ဆန္တိ - ပြောခြင်းငှါ အလိုရှိကုန်၏၊ (ပြောလိုကုန်၏)၊ တံတံ— ထိုထို အကြောင်းအရာကို၊ ကထေန္တိ-ကုန်၏၊ ကဒါစိ—တခါတလေ၌၊ မဂ္ဂံ- မဂ်ကို၊ ကထေန္တိ-ကုန်၏၊ ကဒါစိ-၌၊ ဖလံ-(ကထေန္တိ)၊ ကဒါစိ-၌၊ နိဗ္ဗာနံ (ကထေန္တိ)ဣတိ—ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ အဓိပ္ပါယော—အညတိတ္ထိယ ပရိဗ္ဗာဇကတို့၏ အလိုတည်း။

ဇာနတာတိ- ကား၊ သဗ္ဗညုတညာဏေန— သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့်၊ ဇာနန္တေန-သိတော်မူသော၊ ပဿတာတိ-ကား၊ ပဋ္ဌာယ—ငါးပါးကုန်သော၊(ဗုဒ္ဓ မေတ္တ သမန္တနှင့် ဒိဗ္ဗ ပညာအားဖြင့် ငါးပါးကုန်သော)၊စက္ခုဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပဿန္တေန-မြင်တော်မူသော၊ (ဧတေန ဘဂဝတာ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဂမ္ဘီရနေမောတိ— ကား၊ ဂမ္ဘီရဘူမိं—နက်သောမြေသို့၊ အနုပဝိဋ္ဌော— သက်ဝင် တည်နေသော၊

ရဟန်းများ၏သဘောထားလည်း စွဲစွဲမြဲမြဲ မတည်ဟုဝင် ပရိဗိုဗ်များ၊ ကဆိုလိုကြသည်၊ ထို့ကြောင့် " ဇိဂျိနော အတ္ထိ " စသည်ဖြင့် သရုပ်ဖော်သည်၊ — [နံ + ဌိတ သဘာဝါတိ အနဝဋ္ဌိတသဘာဝါ(စွဲမြဲတည်တံ့သောသဘော မရှိကုန်)၊ ဧဝရူပ ယ ကထာယ အနဝဋ္ဌာန ဘာဝေါ သဘာဝေါ ဒေသံ (ထို သဏ္ဌာန်ကိုယတို့၏) အနုဝဋ္ဌေတောတိ အဓိပ္ပါယော၊— ဋီကာ။]

ဇာနတာ ပဿတာ။ ။ပဋ္ဌစက္ခုဟိအရ ဗုဒ္ဓစက္ခု၊ သမန္တ, ဉာဏ, ဒိဗ္ဗ, မေတ္တ စက္ခု ဟု ငါးမျိုးရှိ၏၊ ဇာနတာ အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ယူခဲ့သောကြောင့် သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်နှင့် သမန္တစက္ခုသည် ဉာဏ်ဘေးတည်း ဖြစ်သဖြင့် ယူပြီးသားကို မယူရသော အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်းအားဖြင့် ၄ ပါးကိုသာယူပါ ဟု ဋီကာဆိုသည်၊ ပါဠိတော်၌ ကား—ဇာနတာ- သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဖြင့် သိတော်မူသော၊ ပဿတာ-ဗုဒ္ဓ မေတ္တ သမန္တနှင့် ဒိဗ္ဗ ပညာ ငါးဖြာသောဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မြင်တော်မူသောဟု ပေးပါ။ [ပညာနေရာ၌ မံသစက္ခုကိုထည့်၍ "ဗုဒ္ဓ မေတ္တ, သမန္တနှင့် ဒိဗ္ဗ မံသ" ဟုလည်း ဖွင့်ကြ၏။]

ဓနည်း။ ။သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့် သမန္တစက္ခုသည် ဉာဏ်တပါးတည်း ဖြစ်သော်လည်း သိဖွယ်တရားအားလုံး၌ သိခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပုံကိုစွဲ၍ " ဇာနတာ " ဟုလည်းကောင်း, လက်တွင် တင်ထားအပ်သော ရှစ်ရှားသီးကဲ့သို့ မျက်မှောက်ပြုသော အားဖြင့် မြင်တော်မူပုံကိုစွဲ၍ "ပဿတာ"ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်၊ ဤအလို "ဇာနတာ - အလုံးစုံသော ဥေယျတရားတို့ကို သိခတော်မူသော၊ ပဿတာ - လက်တွင် တင်ထား ရှစ်ရှားသီးအသွင် မြင်ခတော်မူသော"ဟု ပေးပါ။

ဂမ္ဘီရနေမော။ ။ ဓနမ ဟူသည် တိုင်အစရှိသည်တို့ ဝင်ရောက် တည်နေအပ်သော မြေအရပ် (တွင်း) တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဂမ္ဘီရဘူမိ" ဟု ဖွင့်သည်၊ "ဂမ္ဘီရံ+ နေမံ + ယဿတိ- ဂမ္ဘီရနေမော (ဇုန္ဒခီလော)။ [နေမံဝုစ္စတိ ထုမ္ဘာဒိဟိ အနုပဝိဋ္ဌ ဘူမိပွဲခဲ့သေးတိ အာဟ "ဂမ္ဘီရဘူမိं အနုပဝိဋ္ဌော"တိ၊—ဋီကာ။]

သုနီခါတောတိ—ကား၊ သုဋ္ဌု-ကောင်းစွာ၊ နီခါတော—စိုက်အပ်သော၊ (ဣန္ဒ ခီလောဝါအယော ခီလောဝါ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ဝေမေ ခေါအာဝုသော တိ— ကား၊ ဝေ— ဤအတူ၊ ခီဏာသဝေါ- သည်၊ နဝ — ကိုးပါးကုန်သော၊ ဌာနာနိ - အရာတို့ကို၊ အဗ္ဗောစရိတုံ — လွှမ်းမိုး၍ ကျင့်ခြင်းငါ၊ ဝါ-လွန်ကျူး ခြင်းငါ၊ အဘဗ္ဗော— မထိုက်၊ တသ္မိံ - ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌၊ အနဗ္ဗောစာရော— လွန်ကျူးမှုမရှိ၊ အစလော — တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိ၊ အသမ္ဘဝေဒီ - ပြင်းစွာလှုပ်ရှား ယိမ်းယိုင်ခြင်းမရှိ။

တတ္ထ—ထို ကိုးမျိုးသောဌာနတို့တွင်၊ သဠာယတနဝိဘင်္ဂသုတ်သော သညာနှင့် တကွ သေစေလိုသောစေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍၊ ပါဏံ—သတ္တဝါကို၊ ဇီဝိတာ- ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ ဝါ-အသက်မှ၊ ဝေါရောပနာဒီသု-ခွဲခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊[သတ္တဝါ ဟု ခေါ်သော ခန္ဓာကိုယ်နှင့် အသက်ဟု ခေါ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေကို ခွဲခြင်း, သတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌။] သောတာပန္နာဒယောပိ - သောတာပန် အစရှိသူ တို့သည်လည်း၊ အဘဗ္ဗာ — မထိုက်ကုန်၊ သန္ဓိဓိကာရကံ ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇိတုန္တိ— ကား၊ ဝတ္ထုကာမေစ—တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ကိလေသကာမေစ — တို့ကိုလည်း ကောင်း၊ သန္ဓိဓိ -သိုမှီး သိမ်းဆည်းမှုကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ— သုံးဆောင် ခံစားခြင်းငါ၊ (အဘဗ္ဗော-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ [သန္ဓိဓိ ကတ္တာဖြင့် သန္ဓိဓိ ကာရကံ၌ ကြိယာဝိသေသန အနက်ဝယ် ဒုတိယာ သက်ကြောင်းကို ပြသည်၊ "သန္ဓိဓိကာရကံ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းမှုကိုပြု၍"ဟု ပါဠိတော်၌ပေး။]သေယ္ယထာပိ ပုဗ္ဗေ အဂါရိကဘူတောတိ—ကား၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဂိဟိဘူတော—လူဖြစ်၍ဖြစ်သူ သည်၊ (သမာနော — ဖြစ်စဉ်)၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ ယထာ—သုံးဆောင် ခံစားသကဲ့သို့၊ ဝေ—တူ၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ- ငါ၊ အဘဗ္ဗော— မထိုက်။

တသ္မိံ အနဗ္ဗောစာရော။ ။တသ္မိံ'ဣတိ ခီဏာသဝေ၊ အနဗ္ဗောစာရောပေ၊သေတု ယာတော ခီဏာသဝါနံ၊-ဝိုကာ၊ လွန်ကျူးမှုမှန်သမျှကို ရဟန္တာများ:သည် အရဟတ္တ မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ သတ်ဖြတ်အပ်ပြီး ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် မလွန်ကျူးကြတော့။

သောတာပန္နာဒယော။ ။ [နဝ - ဌာနအရကို ပါဠိတော်ကြည့်။] အာဒိဖြင့် သကဒါဂါမိ အနာဂါမိတို့ကို ယူ၊ ထိုတွင် အနာဂါမိများကား: ရဟန္တာ ကဲ့သို့ပင် ကိုးဌာနလုံး၌ မလွန်ကျူးတိုက်တော့၊ သောတာပန် သကဒါဂါမိများကား: တတိယ ဌာနဖြစ်သော မေထုနမမ္မအမှု, ပဉ္စမဌာနဖြစ်သော ကာမေ သန္ဓိဓိကာရက ပရိဘုဉ္ဇန အမှုတို့၌ မလွန်ကျူးဟု မဆိုနိုင်သေး၊ ကျန် ၇ ဌာန၌ကား: မလွန်ကျူးတော့ပါ။

ပဠေဿ၊ ကရဏာအဖွင့်

၁၀၇။ ဟီ-မှန်၏၊ အ၀ါရမဏော-အိမ်၏အလယ်၌၊ ၀ါ-အိမ်ရာတည်ထောင်လူ့ဘောင်၌၊ ၀သန္တော- နေကုန်သော၊ သောတာပန္နာဒယော- စသူတို့သည်၊ ယာ၀ဒီ၀ံ-အသက်၏အပိုင်းအခြားအတိုင်း၊ ၀ါ-အသက်ထက်ဆုံး၊ ဂိဟိဗျဉ္ဇနေန-လူ့အသွင်ဖြင့်၊ တိဋ္ဌန္တိ - တည်ကုန်၏၊ ပန - ကား၊ ခီဏာသ၀ေါ- သည်၊ အရဟတ္တံ - သို့၊ ပတ္တ၀ေ - ရောက်၍သော၊ (ရောက်လျှင်ရောက်ခြင်း)၊ မနုဿဘူတော—လူဖြစ်သူသည်၊ (လူဖြစ်သောရဟန္တာသည်-ဟူလို၊) ပရိနိဗ္ဗာတိ ၀ါ-ပရိနိဗ္ဗာန်သော်လည်းစံ၏၊ ပဗ္ဗဇတိ ၀ါ-ရှင်ရဟန်းသော်လည်းပြု၏၊ စာတုမဟာရာဇိကာဒီသု-စာတုမဟာရာဇ်အစရှိကုန်သော၊ ကာမာ၀စရဒေ၀သု-ကာမာ၀စရ နတ်ပြည်တို့၌၊ မဟုတ္တမ္ပိ - တခဏမျှလည်း၊ နတိဋ္ဌတိ- မတည်၊ ကသ္မာ-ကြောင့်နည်း၊ ဝိ၀ေကဋ္ဌာနသ - ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၏၊ အဘာ၀ါ - မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ [ကာမဂုဏ်အာရုံ အလွန်ပေါ်သော နတ်ပြည်၌ အနည်းငယ်မျှတိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်မှုမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ထို နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်ရှိ နတ်များ ရဟန္တာဖြစ်လျှင် ချက်ခြင်းပင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံကြရသည်။]

ပန-အဖိုတပါ၊ကား၊ (တနည်း)၊ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ ဘုမ္မဒေ၀တ္တာဘာ၀ေ-ဘုမ္မဇိုင်းနတ်၏ အတ္တဘောင်၌၊ ၀ါ — ဘုမ္မဇိုင်းနတ်၏ဘ၀၌၊ ဋ္ဌိတော - တည်သူသည်၊ အရဟတ္တံ- သို့၊ ပတ္တာ၀ပိ- ၍လည်း၊ တိဋ္ဌတိ- တည်နိုင်၏၊ [ဘုမ္မဇိုင်းနတ်များကား တိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်သော တောတောင်များ၌ စိ၀ေက ရနိုင်၍ ရဟန္တာအဖြစ်ဖြင့် တည်နိုင်ကြသည်။] တဿ - ထိုသူ၏၊ (ထို ဘုမ္မဇိုင်းနတ်၏ အတ္တဘောင်၌တည်၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သူ၏)၊ ၀ါ - နှင့်၊ ၀သေန — အစွမ်းဖြင့်၊ ၀ါ-စပ်သဖြင့်၊ အယံ ပဠော-ဤပြဿနာသည်၊ (အာဘဗ္ဗော သော

ဂိဟိဗျဉ္ဇနေန။ ။ဂိဟိလိင်နေ (လူ့အသွင်ဖြင့်)၊ [လူ့အသွင်ဟူရာ၌ လူ၀တ်ကြောင်များ၀တ်သော အ၀တ်အစားကို ၀တ်ခြင်း, ဆံမုတ်ဆိတ် ကျင်ခွယ်ထားခြင်းများတည်း။] ခီဏာသ၀ေါ ပန ဂိဟိဗျဉ္ဇနေန အရဟတ္တံ ပတ္တော၀ိ နတိဋ္ဌတိ ဝိ၀ေကဋ္ဌာနသ အဘာ၀ါတိ အဓိပ္ပါ၀ေါ (အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလို) ।— ဋီကာ။

အယံ ပဠော အာ၀ေတော။ ။ လူဖြစ်သူက ရဟန္တာဖြစ်လျှင် လူ့အသွင်ဖြင့် မတည်ခဲ့တာ့ပဲ ဝိ၀ေကရရန် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြု, သို့မဟုတ် ရဟန်းပြုရုံးရှိ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် ထို ရဟန်းအတွက်လည်း ဤကိုးဌာနဌ် မလွန်ကျူးထိုက်ကြောင်းကို သိကျွာပုဒ်များ အထင်အရှား ရှိပြီ၊ ထို့ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်အတွက် အဘဗ္ဗာ အထူးပြောနေစရာမလို၊ မပြော၀ဲနှင့် သိနိုင်လောက်သည်၊ ယခုကား တဘ၀လုံး ရဟန်းမပြုပဲ မိမိ လက်ရှိဘ၀ဖြင့် ဤကိုးဌာနကို မလွန်ကျူးထိုက်ကြောင်းကိုဟောတော်မူသဖြင့် ဤပြဿနာသည် ဘုမ္မဇိုင်းနတ်ဘ၀၌တည်သော ရဟန္တာအတွက်သာ ဖြစ်ပေါ်လာသည် ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ မှတ်ချက် ချသည်။

နဝ ဌာနာနိ အဗ္ဗာဒစရိတုံ-ဟူသော ဤပြဿနာသည်)၊ အာဂတော-လာပြီ၊ [ပါဠိတော်၌ လာပြီ။] ပန-ထိုသို့ပင် လာပါသော်လည်း၊ (ထိုသို့ပင် ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်၏ အတ္တဘောဝ်၌တည်၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သူ၏အစွမ်းဖြင့် လာပါသော်လည်း)၊ ဘိန္နဒေါသတ္တာ — ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော ကိလေသာ အပြစ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အသာ - ထိုနတ်၏၊ ဘိက္ခုဘာဝေါ- ဘိက္ခုအဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-ထိုက်၏။

အတီရကန္တိ-ကား။ အတီရံ- အဆုံးမရှိသော၊ အပရိစ္ဆေဒံ - အပိုင်းအခြား မရှိသော၊ မဟန္တံ-ကြီးကျယ်သော၊ [ဉာဏဒဿနံ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်။] ပန-ဗျတိရိုက်ကား။ [ပါဠိတော်လာ စခေါ၏အဖွင့်။] နောစ ခေါ အနာဂတန္တိ-ကား၊ အနာဂတံ-အနာဂတ်ဖြစ်သော၊ အဒ္ဓါနံ-ကာလကို၊ အာရဗ္ဘ-အကြောင်း

ဘိန္နဒေါတတ္တာ။ ။သို့ဖြစ်လျှင် ပါဠိတော်၌ "ဒိဏာသဝေါ ဘိက္ခု" ဟု ရှိသော ကြောင့် ရဟန်းခံခွင့်မရှိသော ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်သည် အဘယ်နည်းဖြင့် "ဘိက္ခု" မည်နိုင်ပါသနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ " ဘိန္ဒ ဒေါသတ္တာ ပန " စသည်မိန့်၊ ကိလေသာအပြစ် အားလုံးကို ဖျက်ဆီးပြီး ဖြစ်ရကား " ကိလေသေ ဘိန္ဒတီတိ ဘိက္ခု " အရ ဘိက္ခု (ရဟန်း) ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်- ဟူလို၊ "အဘဗ္ဗော သော နဝဌာနာနိ အဗ္ဗာဒရိတု" ဤ အယံ ပဠော အာဂတော ဗုဒ္ဓရသ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ (အားဖြင့်) ပရိနိဗ္ဗာနေနဝါ အာဘဗ္ဗတာယ (မထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို)၊ အဝုတ္တသိဒ္ဓတ္တာ (မဆိုအပ်ပဲ ပြီးသောခုကြောင့် တည်း)၊ယဒိ ဧဝံ ကထံ ဘိက္ခု ဂဟဏန္တိ အာဟ- " ဘိန္ဒ ဒေါသတ္တာ "တိ အာဒိ။ (ဋီကာ)။

မှတ်ချက်။ ။ဘိက္ခုဟု ဘိဒိ+ရု ပစ္စည်း၊ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ပြီးပါ၊ ဘိန္ဒဒေါသတ္တာကို "ဖျက်ဆီးပြီးသောဒေါသ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်"ဟု ရှေးဦးသယံဖွယ်ပေး၏၊ ဒေါသ သာမက ကိလေသာအားလုံး ဖျက်ဆီးပြီးဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း, "ဘိန္ဒတိ ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ"ဟူသော အဘိ၊ ဝိဘင်၊ ၂၅၄ ပါဠိတော်နှင့် ထိုစ၏ အဋ္ဌကထာကို ထောက်၍လည်းကောင်း ဒေါသ အရ ကိလေသာ ဟူသော အပြစ်ကိုယူ၍ အနက်ပေးထားသည်။

အတီရကံ။ ။တီရ-သဒ္ဒါသည် ပါရဂတိယံ (အဆုံးသို့ ရောက်ခြင်း) အနက်ဟော ဟု ထောမနိမိဆို၏၊ အဆုံးသို့ ရောက်လျှင် အပိုင်းအခြားရှိသည် ဟု ဆိုနိုင်၏၊ ဤ၌ အတီရ– ဟု ဆိုသောကြောင့် အပိုင်းအခြားမရှိရကား " အပရိစ္ဆေဒံ " ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုသို့ အပိုင်းအခြား မရှိခြင်းမှာလည်း ဉာဏ်တော်က ကျယ်ပြန့်သော ကြောင့် ဖြစ်ရကား"မဟန္တံ"ဟု ဆိုသည်၊ မှန်၏-သိဒ္ဓယ်တရားက မျှားပြားကျယ်ပြန့် သောကြောင့် ဉာဏ်တော်လည်း ကြီးမား ကျယ်ပြန့်သည်၊ ဤ စကားအရ " အပရိ စ္ဆေဒံ " ဟု ဆိုသော်လည်း ညေယျတရားအားလုံးကို ဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်ခွမ်းဖြင့် ပိုင်းခြားနိုင်၏ ဟူသော အနက်ကို ပြပြီးဖြစ်သည်။ [ဉာဏပရိယန္တိကံ နေယျံ (ညေယျံ)၊—ခု၊ ၇။ ၁၁၉။ ၁၃၉။ စသည်။]

ပြု၍၊ ဝေ-သို့၊ (အတိရက ဉာဏဒဿနကို)၊ နပညာပတိ - အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မမူ၊ ဝါ—ပညတ်တော်မမူ၊အတိတမေဝ-အတိတ်ကိုသာ၊ သမဏောဂေါ်တမော - သည်၊ ဇာနာတိ မညေ- သိသည် ဟု ထင်၏၊ အနာဂတံ - ကို၊ နု(ဇာနာတိ မညေ)-မသိ ဟု ထင်၏၊ တထာ ဟိ- ထိုစကားမှန်၏၊ (တနည်း) တထာ ဟိ (တတော ဝေ)— ထို့ကြောင့်ပင်၊ အဿ — ထို ရဟန်းဂေါတမ၏၊ အတိတေ - ၌၊ အစုဆဋ္ဌသတ ဇာတကာနုဿရဏံ — အခဲ့အားဖြင့် ခြောက်ရာမြောက် ဇာတ်တို့ကို အောက်မေ့နိုင်ခြင်းသည်၊ ဝါ— ငါးရာ့ ငါးဆယ်သော ဇာတ်တို့ကို အောက်မေ့နိုင်ခြင်းသည်၊ ပညာယတိ- ထင်ရှား၏၊ အနာဂတေ- ၌၊ ဝေ-တူ၊ ဗဟု—များစွာ၊ အနုဿရဏံ - သည်၊ နု ပညာယတိ - မထင်ရှား၊ ဣတိ-သို့၊ ဣမမတ္ထံ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ မညမာနာ-မှတ်ထင်ကုန်လျက်၊ ဝေ-သို့၊(ပါဠိတော်လာသည့်အတိုင်း၊) ဝဒေယျုံ—ပြောကုန်ရာ၏။

တယိဒံ ကိ သ္စတိ-ကား၊ အနာဂတေ-၌၊(တယိဒံ)အပညာပနံ-ထို မပညတ်ခြင်းသည်၊ [အနာဂတ် အာရုံ၌ ဉာဏ်ကို မသိစေခြင်းသည်။] ကိ နုခေါ — အဘယ်သို့ပါနည်း၊ ကထံ သ္စတိ -ကား၊ ကံနှ ကာရဏေနနုခေါ — အဘယ် အကြောင်းကြောင့်ပါနည်း၊ အဇာနန္ဆောယေဝ-မသိသည်သာလျှင်၊(ဟုတ္တာ) အနာဂတံ- အနာဂတ်အကြောင်းအရာကို၊ နာနုဿရတိနုခေါ- မအောက်မေ့သလော၊အနနုဿရိတုကာမတာယ-အောက်မေ့ခြင်းငှါ အလိုမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အနနုဿရတိ(နုခေါ)-လော၊ ဣတိ-ဤကား အညတိတ္ထိယပရိဗ္ဗာဇကတို့၏ အလိုတည်း။

အညဝိဟိတကေန ဉာဏဒဿနေနာတိ - ကား၊ ပစ္စက္ခံ ဝိယ- မျက်မှောက်ကဲ့သို့၊ ဝါ-မျက်စိဖြင့် မြင်အပ်သကဲ့သို့၊ ကတ္တာ—၍၊ ဒဿန သမတ္ထတာယ— မြင်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒဿနဘူတေန—မြင်တတ်သည်ဖြစ်၍

ဋီကာ။ ။အပရိဇ္ဇေဒန္တိ အပရိယန္တံ၊ တယိဒံ သုဝိပုလန္တိ အာဟ"မဟန္တ"န္တိ။ ဥ-ယျုသ ဟိ ဝိပုလတာယ ဉာဏသ ဝိပုလတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဧတေန"အပရိဇ္ဇေဒ" န္တိ ဝုစ္စမာနမ္ပိ ဥ-ယျုံ၊ သဗ္ဗညုဉာဏသဝသေန ပရိဇ္ဇေဒမေဝါတိ ဒဿိတံ ဟောတိ၊ ဝုတ္တဉ္ဘဲဘံ"ဉာဏပရိယန္တိကံ ဇနယျ"န္တိ။

ပစ္စက္ခံဝိယ ကတ္တာ။ ။ဘုရားရှင်တို့၏ ဉာဏ်သည် မိခိုးဆိုင်ရာအာရုံကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သည်၊ အကြောင်းမှာ အာရုံတိုင်း၌ တူသောအတိုင်းအတာအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ သို့ဖြစ်လျှင် အဘယ့်ကြောင့် ပစ္စက္ခံဝိယ (မျက်မှောက်ပြုနိုင်သကဲ့သို့) ဟု ဥပမာဧကတ ဝိယ သဒ္ဒါ ထည့်ထားရသနည်း၊ အဖြေကား-ပစ္စက္ခံ၌ အကျွဟူသည် ကျွေးသော ဇုန်ခြောင်းပါးတည်း၊ ထိုဇုန်ခြောက်သို့ ရှေးရှုဖြစ်သောကြောင့် စက္ခုစသည်၌ မိခိုးသော ဝိညာဉ်ငါးပါးကိုလည်းကောင်း, ထိုဝိညာဉ်ငါးပါး၏ အာရုံကိုလည်းကောင်း

ဖြစ်သော၊ ဉာဏေန- ဖြင့်၊ [ဤဉာဏေနပုဒ် ပိုဟန်တူ၏၊ ရှေးနိဿယ၌ မပါ။] အညတ္ထ–တပါးသောအာရုံ၌၊ ဝိဟိတကေန- ထားအပ်သော၊ ဝါ-ဖြစ်သော၊ ဉာဏေန–ဖြင့်၊ အညံ-အခြားသောအာရုံကို၊ အာရဗ္ဘ–အာရုံပြု၍၊ ပဝတ္တေန–ဖြစ်သောဉာဏ်ဖြင့်၊ အညဝိဟိတကံ-အခြားသောအာရုံ၌ ထားအပ်သော၊အညံ-ကို၊အာရဗ္ဘ-၍၊ပဝတ္တမာနံ-သော၊ဉာဏဒဿနံ-သိတတ် မြင်တတ်သောဉာဏ်ကို၊

"ပစ္စက္ခ"ခေါ်သည်ဟု လောကတို့ အတုင်အရှား သတ်မှတ်ထားသည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုစကားစသည်ကို မိုသေးဝိညာဉ်နှင့် ထို၏ အာရုံဖြစ်သော တရားကို ဥပမာအဖြစ် ညွှန်ပြလို၍ "ပစ္စက္ခံ ဝိယ ကတွာ"ဟု ဝိယသဒ္ဒါ ထည့်သည်၊ ဘုရားရှင်ဉာဏ်တော်၏ မျက်မှောက်မပျပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် ဆိုသည် မဟုတ်။

ဆိုလိုရင်း။ ။အကြောင်းအရာတခုကို ဉာဏ်ဖြင့်ကြည့်ရှုသောအခါ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဉာဏ်၌ ထိုအာရုံသည် မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ် စိတ်ဖြင့် တိုက်ရိုက်သိမြင်သလို ထင်လာ၏၊ ဥပမာ- ဗုဒ္ဓသည် မဟာစုန်ကဇာတ်တော်ကို ပြန်၍ ဟောတော်မူသောအခါ သမုဒ္ဒရာတွင်း သင်္ဘောနစ်စင်္ကာ ဖြစ်ခဲ့သော သမုဒ္ဒရာရေပြင် သင်္ဘောကြီးနှင့် မဏိမေခလာ နတ်သမီးဟူသော အာရုံကို မျက်စိဖြင့် မြင်ရသလို ဉာဏ်၌ ထင်လာ၏၊ နတ်သမီး၏ စကားကိုလည်း နားဖြင့် ကြားရသလို ဉာဏ်၌ ထင်လာ၏၊ ထို့ကြောင့် "ပစ္စက္ခံ ဝိယ" ဟု ဥပမာပြသည် – ဟူလို၊ အက္ခံ+ပတိ ဝတ္ထုတိတိ - ပစ္စက္ခံ - ဟု ပြု (တပ္ပုရိသ)၊ ဒွိကာ၌ နိရုဠ်–တက်ရောက် ထင်ရှား၏ဟု အနက်ပေး၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဉာဏ်၌ အတိတ် အနာဂတ် အာရုံများ အထင်အရှားထင်လာပုံကို အောက်ပါဂါထာ ဖြင့် သာဓကပြုထားသည်။

အာဒိဘူတံ ပကာသနံ, အနုပဒ္ဒုတ ဧကတသ်။
အတီတာနာဂတေ ဉာဏံ, ပစ္စက္ခာနံ ဝသိဿတိ။

အနက်။ ။အာဒိဘူတံ-သိဒ္ဓယ်တရားနှင့် ထင်ရှားစွာဖြစ်တော်မူသော၊ ပကာသနံ-သိဒ္ဓယ်တရားကို ထင်ရှားပြတော်မူတတ်သော၊ အနုပဒ္ဒုတ ဧကတသ် – ကိလေသာ မနှိပ်စက်အပ်သည့်, စိတ်ကောင်း စိတ်မြတ်၌ ကိန်းဝပ်တည်နေတော်မူသော၊ ဉာဏံ-သဗ္ဗညုတာ, ဉာဏ်ပညာသည်၊ အတီတာနာဂတေ-အတိတ် အနာဂတ် အာရုံနှစ်ရပ်၌၊ ပစ္စက္ခာနံ - မျက်မှောက်ထင်ထင် သိမြင်သည်ဖြစ်၍၊ ဝသိဿတိ – ကိန်းဝပ်တည်နေ စံနေတော်မူပေလိမ့်မည်။

အညဝိဟိတကေန။ ။အညတ္ထ ဝိဟိတကေန - ကို ကြည့်၍ အညနောင်သတ္တမီ (ဣ) ကျေသော်တပ္ပုရိသ်ဟု သိပါ၊ ဝိဟိတ - ၌ ဝိ + ဓာ + တ၊ ဓကို ဟ၊ ဓ၏ အာကို ဣပြု၍"ဝိဟိတ"ဟု ဖြစ်သည်၊"ထားအပ်"ဟု ပေး၊ ဝိဟိတမေဝ+ဝိဟိတာကံ၊ အညတ္ထ + ဝိဟိတကံ + အညဝိဟိတကံ၊ "အခြားအာရုံ၌ ထားအပ်သော ဉာဏ်" ဟူသည် အခြားသောအာရုံကို အာရုံပြုနေသော ဉာဏ်တည်း ဟု သိစေလို၍ "အညံ အာရဗ္ဘ' ပဝတ္တေန"ဟု ဖွင့်သည်။ ဉာဏဒဿနေနဝယ် ဇာနာတိတိ ဉာဏံ၊ပဿတိတိ ဒဿနံ၊ ဉာဏံစ+တံ+ဒဿနံစာတိ–ဉာဏဒဿနံ–ဟု ပြု။

ဝါ-ဥာဏ်အမြင်ကို၊ သင်္ဂါယေတမ့် - အညိုအမျှ ပြောထိုက်၏ ဟူ၍၊ ပညာပေတမ့်-အပြားအားဖြင့် သိစေထိုက်၏ ဟူ၍၊ ဝါ-ပညတ်ထိုက်၏ဟူ၍၊ မည္ဇိ-ထင်ကြကုန်၏။

ဟိ-မှန်၏၊ တေ-ထိုအညတိတ္ထိယ ပရိဗိုဇ်တို့သည်၊ (မည္ဇိ-၌စပ်)၊ စရတောစ-လှည့်လည်နေစဉ် (သွားနေစဉ်) သော်လည်းကောင်း၊ တိဋ္ဌတောစ- ရပ်နေစဉ် သော်လည်းကောင်း၊ သုတ္တသ — အိပ်ပျော် နေစဉ် သော်လည်းကောင်း၊ ဇာဂရသ-နိုးနေစဉ် သော်လည်းကောင်း၊ သတတံ-အမြဲ၊ သမိတံ-မပြတ်၊ ဥာဏဒဿနံ-ဥာဏ်အမြင်ကို၊ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ—ရှေးရှုတည်၏ဟူ၍၊ ဝါ-ရှေးရှုစဉ်ကာ ထင်ပေါ်လာ၏ဟူ၍၊ မည္ဇိ- မှတ်ထင်ကြ၏၊ စုံ-ထိုသို့ပင် ထင်ပါသော်လည်း၊ တာဒိသံ-သော၊ (ထိုကဲ့သို့အမြဲမပြတ်ဖြစ်ပေါ်နေသော)၊ ဥာဏံနာမ-မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဝိဇ္ဇမာ—ကြောင့်၊ ဗာလာ—မိုက်ကုန်သော၊ ဝါ—မလိမ်မာကုန်သော၊ အဗျတ္တာ-မထက်မြက်သူတို့သည်၊ ဝါ-မကျွမ်းကျင်သူတို့သည်၊ မည္ဇိ ယထရိဝ-မှတ်ထင်ကြသကဲ့သို့၊ ဝေ-တူ၊ မည္ဇိ- ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ စေဒိတဗ္ဗော-၏။

သင်္ဂါယေတမ့်။ ။သမ် ကတ္တာ ကထယိတမ့်၊ ကထနံ ပန ပညာပနံ နာမ ပေါတိတိ ပညာပေတမ္ဇန္တိ အဗ္ဗောဟာ-ဋ္ဌိကာ။ သင်္ဂါယေတမ္ဘ-၌ ဟေ-ဟု မရှိရ၊ ယ—အကျေးဇူးဖြင့် သင်္ဂါယေတမ္ဘ-ဟု ရှိရမည်၊ သို့မဟု ကထယိတမ့်ဟူသော ဋ္ဌိကာနှင့် ဇလျော်ညီ၊ ရှေးစာအုပ်များ၌လည်း "သင်္ဂါယေတမ့်" ဟု ရှိသည်။

တေ ဟိ စရတောစ။ ။ တိတ္ထိတ္ထိုက အာရုံအားလုံးသည် ဥာဏ်၌ အမြဲတမ်းထင်နေ၏ ဟုလည်းကောင်း၊ ဥာဏ်သည်လည်း သွားနေ ရပ်နေ အိပ်နေ နိုးနေစဉ် မည်သည့် အချိန်၌မဆို အမြဲပင်ဖြစ်နေ၏ ဟု လည်းကောင်း ယူဆကြ၏၊ နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တဆရာကြီးလည်း ထိုကဲ့သို့ ဝန်ခံဖူးလေသည်၊—အံ၊ ၁။ ၂၂၁။

တာဒိသဉ္စ ဥာဏံ နာမ နတ္ထိ။ ။ အမှန်ကား ထိုသို့ အမြဲမပြတ်ထင်နေသော ဥာဏ်ကြီးသည် မရှိ၊ မှန်၏— ဆင်ခြင်မှု အာဝဇ္ဇနိ်းနှင့်ကင်း၍ ဥာဏ်ဖြစ်ခြင်းသည် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ထို တိတ္ထိတ္ထိ၏စကားသည် နားမလည်သော လူအများ၏ အပြောမျိုးသာဖြစ်သည်၊ ဤနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဋ္ဌိကာဖွင့်ထားသည်။

ဋ္ဌိကာ။ ။ တာဒိသန္တိ သတတံ သမိတံ ပဝတ္တကံ (ဖြစ်သော) ဥာဏံ နာမ နတ္ထိတိ အာဝဇ္ဇနေန ဝိနာ ဥာဏုပ္ပတ္တိယာ အသမ္ဘဝတော (မဖြစ်သင့်သောကြောင့် တည်း)၊ ဧကာကာရေနစ ဥာဏေ ပဝတ္တမာနေ (တမျိုးတည်းသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် ဥာဏ်ဖြစ်နေလျှင်) နာနာကာရဿ ဝိသယဿ (အာရုံကို) အဝဗောဓော (ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း) နတ္ထိ သိယာ၊ အဝဗောဓိ သိယာ (သိနိုင်သည်ပင်ထားဦး)၊ အနိရုပိတရူပေနေဝ (ထင်ရှား မပြအပ်သော သရုပ်သဏ္ဌာန်အားဖြင့်သာ)၊ အဝဗောဓော သိယာ၊ [ဥပမာ—လူ ဟု သိသော်လည်း မိန်းမ ဟု ယောက်ျား လူငယ်လူကြီး

သတာနုသာရီတိ- ကား၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ သမ္မယုတ္တကံ-ရှေးဘ၀ နေအပ်ဖူးသော ခန္ဓာကို အစဉ်လျှောက်၍ အမှတ်ရကြောင်း သတိနှင့် ယှဉ်သော၊ (ဉာဏ် ဟောတိ-ဟု ပါဠိတော်ဘွဲ့စပ်)၊ ယာ၀တကံ အာကခ်တိတိ- ကား၊ ယတ္တကံ - အကြင်မျှလောက်၊ ၀ါ- အကြင်မျှလောက်သော ပုဗ္ဗေနိ၀ါသကို၊ ဥတ္တုံ- သိခြင်းငှါ၊ ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိတော်မူ၏၊ တတ္တကံ-ထိုမျှလောက်၊ ၀ါ-ထိုမျှလောက်သော ပုဗ္ဗေနိ၀ါသကို၊ ဇာနိဿာမိ— သိမည်၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်တော်ကို၊ ပေသေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊[ယာ၀တကံ-ဘွဲ့ ယသမ္ဘနာမ်ပုဒ် ယံ ၊ပရိမာဏံ+ အသ-အနက်ဘွဲ့ အာ၀တက ပစ္စည်း၊ ယတ္တကံ-ဘွဲ့ တ္တကပစ္စည်း။]အထ-ထိုအခါဘွဲ့၊ အသ - ထို ဘုရားရှင်၏၊ (ဉာဏံ- ဘွဲ့စပ်)၊ ဒုဗ္ဗလ ပတ္တပုဋ္ဌေ - အားနည်းသော ဖက်ထုပ်ဘွဲ့၊ ၀ါ - ပါးလှပ်သောဖက်ထုပ်ဘွဲ့၊ ပကၠန္ဒနာဏုစောဝိယ- စူးဝင်သော စင်းသွားမြားကဲ့သို့၊ အပ္ပဋိဟတံ-အပိတ်အပင်မရှိသည်၊ ၀ါ-မပိတ်ပင်အပ်သည်၊ အနိ၀ါရိတံ-တားမြစ်ခြင်း မရှိသည်၊ ၀ါ-မတားမြစ်အပ်သည်၊ (ဟုတ္မာ)ဉာဏံ- သည်၊ ဂစ္ဆတိ- သွား၏၊ ၀ါ- ဖြစ်၏၊ တေန- ကြောင့်၊ ယာ၀တကံ- အကြင်မျှလောက်၊ ၀ါ - အကြင်မျှလောက်သော ပုဗ္ဗေနိ၀ါသကို၊ (ဉာတုံ) အာကခ်တိ- အလိုရှိတော်မူ၏၊ တာ၀တကံ, အနုဿရတိ - အောက်မေ့တော်မူနိုင်၏။

ဗောဓိဇန္ဓိ-ကား၊ ဗောဓိမူလေ—ဗောဓိပင်၏ အနီးအောက်ဘွဲ့၊ ဇာတံ-ဖြစ်သော၊ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ- ကား၊ စတုမဂ္ဂဉာဏံ - ၄ ပါးသော မဂ်ဉာဏ်သည်၊

လှ မလှ ဘယ်သူဘယ်၀ါ နာမည်စသည်ဖြင့် ကွဲကွဲပြားပြား မသိနိုင်ရာ။] တေနေ၀- (ထိုသို့ မသိလျှင်လည်း)၊ ဉာဏံ ဥေ္ဃယျ အညာတသဒိသမေ၀ (မသိအပ်သည်နှင့် တူသည်သာ) သိယာ၊ နဟိ ဣဒံ တန္တိ ဝိ၀ေ၀ကေန (မှန်၏ ဤဟာသည် ဤသို့တည်းဟု ခွဲခြားသဖြင့်)၊ အနေ၀ဗုဒ္ဓေါ အဟောသိ (မသိအပ်သော အနက်သည်) ဉာတော နာမ ဟောတိ (သိအပ်သည်ဟု မဆိုနိုင်)၊တသ္မာ စရတော စ တိဋ္ဌတော စ တိဋ္ဌတိ အာဒိ (အစ ရှိသောစကားသည်၊) ဗာလ လာပနမတ္တံ (လူအတို့၏ အပြောမျှသာတည်း)။

သတာနုသာရီ။ ။**အနုဿရတိတိ**— အနုသာရီ၊ [အနု+ သရ+ ဏီ။] သတိ+ အနုသာရီ+ သတာနုသာရီ၊ ဏီပစ္စည်းဖြင့် ဤကာရကနှုဖြစ်သော်လည်း ဉာဏ်ကို ခဲ့၍ ရသဖြင့် ဣကာရကနှုနပုံလိန်ဖြစ်ကြောင်းပြသည်၊သတိသို့အစဉ်လိုက်သောဉာဏ် (ပုဗ္ဗေ နိ၀ါသာနုဿတိဉာဏ်) ကိုရသည်၊ထို့ကြောင့် ပုဗ္ဗေနိ၀ါသာနုဿတိ သမ္မယုတ္တကံ-ဟု ဆိုသည်။

ဉာဏံ ပေသေတိ။ ။ဉာဏံ ပ၀တ္တေသိ (ဖြစ်စေပြီ)၊ သမ္ဘတ္တကမေ၀- (အလုံးစုံသော အာရုံဘွဲ့ပင်) ဥေ္ဃယျာ၀ရဏသ (ဥေ္ဃယျကို ပိတ်ဖုံးတတ်သော မောဟ၏) သုပ္ပတိနတ္တာ အပ္ပဋိဟတံ အနိ၀ါရိတံ ဉာဏံ ဂ စ္ဆတိ ပ၀တ္တတိစ္စေ၀ အဟောသိ၊—ဋီကာ။

ဗောဓိဇ် ဉာဏံ။ ။ဗောဓိမူလေ ဇာတံကို ကြည့်၍ "ဗောဓိမှိ - ဗောဓိပင်ဘွဲ့ + ဇာတံ- ဖြစ်သောဉာဏ်တည်း၊ ဗောဓိဇ်" ဟု ပြု၊ ဉာဏ် အရ မဂ်ဉာဏ် ၄ ပါးတည်း၊

ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏။ အယ မန္တိမာ ဇာတိတိ-ကား၊ တေန ဥဿေန-ထိုမဂ်ဉာဏ်၄ပါး ဖြင့်၊ ဇာတိမူလဿ- ဇာတိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ စသည်၏၊ ဝါ-ကို၊ ပဟီနတ္တာ- ပယ်အပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုန-နောက်ထပ်၊(ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဌိတပ်)၊ အယံ-ဤ ဗဒ္ဓိသန္ဓေသည်၊ အန္တိမာ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဇာတိ-ပဋိသန္ဓေတည်း၊ ဒါနိ-ယခု၊ ပုနဗ္ဘဝေါ - နောက်ထပ်ဘဝသည်၊ ဝါ-ဘဝအသစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ အပရမ္ပိ အခြားလည်းဖြစ်သော၊(မဂ်ဉာဏ်၄ပါးမှ အခြားလည်းဖြစ်သော)၊ ဉာဏံ-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည်၊ ဥဒဇ္ဇတိ-၏။

အနုဋ္ဌသံဟိတန္တိ-ကား၊ ဣမေ လောကဋ္ဌံ ဝါ-ဤလောကဌ အကျိုးကိုသော် လည်းကောင်း၊ ပရလောကဋ္ဌံ ဝါ - နောက်လောကဌ အကျိုးကိုသော် လည်းကောင်း၊နနိဿိတံ-မမှီသည်၊(စေပိ ဟောတိ ဟုပါဠိတော်ဌ)[အနုဋ္ဌသံဟိတံ ဌ နနှင့်အတူသည် အယုတ္တသမာသ်ဖြစ်သည်၊] နတံ တထာဂတော ဗျာကရောတီတိ- ကား၊ ဘာရတယုဒ္ဓ သီတာဟရဏသဒိသံ -'ဘာရတ မင်းညီနောင်တို့၏ စစ်တိုက်ခြင်း , သီတာ မိဖုရားကို ဒသဂိရိ ဘီလူးဆောင်ခြင်းနှင့် တူသော၊ တံ အနိယျာနိက ကထံ-ထိုဝဋ္ဋဆင်းရဲမှထွက်မြောက်ခြင်းဌမယှဉ်သောစကားကို၊ တထာဂတော- သည်၊ နဗျာကရောတိ-ဖြေဆိုတော်မမူ၊ ဝါ-မိန့်တော်မမူ၊ဘူတံ တစ္ဆံ အနုဋ္ဌသံဟိတန္တိ-ကား၊ ရာဇာကထာဒိတိရစ္ဆာန ကထံ-ရာဇာကထာ အစရှိသော သဂ္ဂလမ်း မောက္ခလမ်းတို့၏ ဖိလာ ကန့်လန့်ဖြစ်သော စကားတည်း၊ ကာလညု တထာဂတော ဟောတီတိ-ကား၊ ကာလံ-ပြောဆိုသင့်ရာ ချိန်အခါ

တနည်း- "ဗောဓိ ဝုစ္စတိ စတ္တာရိ မဂ္ဂေ သုဉ္ဉတာ"ဟူသော (ခု၊ ဂ၊ ၂ ၃၁) လာသော ဝုဂ်ားကိုထောက်၍ "ဗောဓိအရ" မဂ်ဉာဏ် ၄ ပါးကိုလည်းကောင်း, "ဗောဓိ" အရ ထိုမဂ်ဉာဏ် ၄ ပါးကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း ဒွိကာဌ တနည်းဖွင့်သေးသည်၊ ထိုအလို"ဗောဓိ-မဂ်ဉာဏ် ၄ ပါးကြောင့်ဖြစ်သော၊ ဉာဏံ-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည်"ဟု ပါဠိတော်ဌ ပေးပါ။

အနုဋ္ဌသံဟိတံ။ ။အဘယ်နည်းဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အနာဂတ်အကြောင်းအရာကို အာရုံပြု၍ အတီရက (ကမ်းမရှိ အပိုင်းအခြားမရှိသော) ဉာဏ်အမြင်ကို ပညတ်တော်မူသနည်းဟု မေးစရာရှိ၏။ [ဤအမေးကို နောက်ဆုံးမဖြေမည်။]

အတီရကအဓိပ္ပါယ်။ ။ရှေးဦးစွာ အတီရက၏အဓိပ္ပါယ်ကို မှတ်သားသင့်၏၊ တိပိဋကတို့၏ အယူအဆအရ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အတိတ်အကြောင်းအရာ ဇာတ်တော်ပေါင်း များစွာကို ဟောတော်မူထားသဖြင့် အတိတ်နှင့်စပ်သော "အတီရက (အပိုင်းအခြားမရှိသော) ဉာဏ်အမြင်" ဖြစ်ခဲ့သည်ကို သူတို့ကျေနပ်ကြ၏၊ အနာဂတ်နှင့်စပ်၍ ကား ထူးထူးခြားခြား မဟောသောကြောင့် အနာဂတ်အတွက် အတီရကဉာဏ်မဖြစ်၊ ထိုသို့ မဖြစ်ခြင်းမှာ မသိလို့သာဖြစ်ရမည် ဟု ကောက်ချက်ချကြ၏။

ကို၊ ဇာနာတိ၊ သဟေတုကံ - အကြောင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သည်ကို၊ သကာရဏံ-ညွှန်ပြကြောင်း ဥပမာနှင့်တကွ ဖြစ်သည်ကို၊ ကတ္တာ - ၍၊ ယုတ္တာပတ္တကာလေ ယေ၀ - သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော အခါ၌သာ၊ ကထေတိ-မိန့်တော်မူ၏။

ဆိုလိုရင်းမှာ—အတိတ်အကြောင်းအရာကိုသာ ဟောနိုင်၍ အနာဂတ်အကြောင်းအရာကို မဟောသောဘုရားရှင်သည် အားလုံးကို သိသူမဟုတ်၊ အားလုံးမသိလျှင် သူ၏ဉာဏ်သည်း အတိရကဉာဏ်မဟုတ်နိုင်၊ အပိုင်းအခြားမရှိသိသောဉာဏ်မဟုတ်, အပိုင်းအခြားရှိနေပြီ၊ သို့ဖြစ်၍ အတိရကဟူသော စကားလုံးနှင့် သူ၏သိမှုက မလိုက်သောကြောင့် ယုတ္တိမရှိသော ဥယဝိရောဓိဒေါသ သင့်နေပြီဟု ဆိုလိုသည်။

ဥယဝိရောဓိမဖြစ်။ ။အတိတ် အကြောင်းအရာသည် အင်မတန် ကျယ်ပြန့်၏ ပါရမီစု၍ ဖြည့်တော်မူခဲ့သော ဒီပင်္ကရာ ဗုဒ္ဓလက်ထက်မှစလျှင် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းရှိရကား ဘုရားရှင်မှတပါး အခြားလူတို့ မပိုင်းခြားနိုင်သော ကာလအတွင်း ဝယ် ဖြစ်ခဲ့သောအကြောင်းအရာများကို သူများ နားလည်အောင် ဟောပြနိုင်သော ဉာဏ်ခတ်ကြီးသည် အတိရကပင် ဖြစ်သည်၊ သို့ဖြစ်၍ ဉာဏ်တော်၏ အတိရကဟူသောအမည်နှင့် သူ၏သိမှု လိုက်လျောခဲသောကြောင့် အသင့်ယုတ္တိမရှိခဲ့သော ဥယဝိရောဓိဒေါသ မရှိပါ။

မသိမှုဖေါ်ပြ ။ ။တိတ္ထိများကား ၅၂အကြောင်းအရာကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အမှန်တိုင်းမသိသဖြင့် "အတိတ်အကြောင်းအရာကိုသာ ဟော၍ အနာဂတ်ကိုမဟောခြင်းသည်၊ တယိဒံ ကိ ံ နု - အဲဒါဟာ ဘယ်လိုလဲ၊ တယိဒံ ကထံသု - အဲဒါဟာ ဘာကြောင့်လဲ" ဟု မိမိဘို၏ နားမလည်မှုကိုသာ ဖေါ်ပြရာရောက်သည်။

ကိုယ်တော်ဖြတ်၏ အနာဂတ်။ ။အနာဂတ် အကြောင်းအရာကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မဟောသည်မှာ မှန်၏၊ သို့ရာဘွဲ့ မဟောရုံမျှနှင့် မသိဟု မဆိုနိုင်၊ ကိုယ်တော်မြတ် မှာကား အနာဂတ်အတွက် ဟောစရာဘဝ မရှိတော့၊ ထိုသို့ ဘဝမရှိသည်ကို မရှိဟု သိတော်မူခြင်းသည်ပင် အတီရက အနာဂတ်ဉာဏ်တော် ဖြစ်ပြီ၊ ထို့ကြောင့် "အနာဂတဗ္ဘဝ ခေါ အဗ္ဘဝါနံ အာရုဗ္ဘ တထာဂတသ မောဓိဇ္ဈ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အယမန္တိမာ ဇာတိ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ တိ" ဟု ပါဠိတော်ရှိသည်။

သူတပါး၏အနာဂတ်။ ။တိတ္ထိများက အတိတ်ကို အာရုံပြုသော ဉာဏ်ဖြင့်ပင် အနာဂတ်ကိုလည်း တပြိုင်နက် တချိန်တည်း အာရုံပြုနိုင်၏-ဟု ယူဆကြ၏၊ အမှန်မှာ ထိုသို့မဟုတ်၊ အတိတ်ကို "ပုဗ္ဗေနိ၀ါသဉာဏ်" ဖြင့် အာရုံပြု၍, အနာဂတ်ကို "အနာဂတံသဉာဏ်" ဖြင့် အာရုံပြုရ၏၊ ထိုဉာဏ် ၂ ပါးလည်း အာရုံကိုဆင်ခြင်မှု ဟူသော အာ၀ဇ္ဇန်းရှိမှုဖြစ်၏၊ ထိုဆင်ခြင်မှုလည်း အကြောင်းရှိမှ ဆင်ခြင်တော်မူပေလိမ့်မည်၊ ဆင်ခြင်၍သိပြီးနောက်လည်း သတ္တ၀ါများအား ကျေးဇူးများသော အကျိုးရှိမှုဟောပေလိမ့်မည်၊ အတိတ် အကြောင်းအရာများကို ဟောတော်မူခြင်းမှာလည်း ဇ၀နေယျ

၁၀၀။ တသ္မာ တထာဂတောတိ ဝုစ္စတိတိ - ဟူသောပါဠိ၏၊ (အဋ္ဌော-ဠ္ဌစပ်)၊ ယထာ ယထာ-အကြင် အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဂဒိတမ္ပံ-မိန့်တော်မူထိုက်၏၊ တထာ တထေဝ - ထိုထို အခြင်းအရာအားဖြင့်သာ၊ ဂဒနတော-မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-မိန့်တော်မူတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒကာရသ-

---

သတ္တဝါများ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက်သာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် " အနုဏ္ဍသံဟိတံ " စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဟောထားသည်။

အတိရက နာမည်မဟုတ်။ ။ဤပြအင်ပြီးသော်အဓိပ္ပါယ်များအရ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အနာဂတ်အတွက် ဘဝမရှိ-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် လည်းကောင်း, အခြားပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အကျိုးရှိလျှင် အနာဂတ်အကြောင်းအရာကို ဟောတော်မူမည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း "နောစ ခေါ အနာဂတံ အဋ္ဌါနံ အာရဗ္ဘ အတိရကံ ဉာဏဒဿနံ ပညာပေတိ၊ တယိဒံ ကိ"သု၊ တယိဒံ ကထံသု"ဟူသော တိတ္ထိများ၏ ပြောစကားသည် နားမလည်မှု၏ အပြစ်သာ ဖြစ်သည်။

ဋ္ဌိကာ။ ။တသ္မာ ဘဂဝတာ (ဝုတ္တံ - ဋ္ဌစပ်) သသန္တတိ ပရိယာပန္န ဓမ္မပ္ပဝတ္တိံ (မိမိခန္ဓာအစဉ်၌ အကျုံးဝင်သော တရား၏ဖြစ်စဉ်ကို) သန္ဓာယ "အညဒိဟိတကံ ဉာဏဒဿန"န္တိ အာဒိဝုတ္တံ၊ ဣတရံ ပန (အခြားမူသော သူတပါးခန္ဓာအစဉ်၌ အကျုံးဝင်သော တရား၏ဖြစ်စဉ်ကို) သန္ဓာယ ဝုစ္စမာနေ သတိ တထာရူပေ ပယောဇနေ (ထိုသို့ ပြောသည့်အတွက် အကျိုးရှိလျှင်) အနာဂတမ္ပိ အဋ္ဌါနံ အာရဗ္ဘ အတိရက ဓမ္မဝ ဉာဏဒဿနံ ပညာပေယျ ဘဂဝါ၊—ဋ္ဌိကာ။

သဟေတုကံ သကာရဏံ ။ ။ဉာပကေန (သိစေတတ်သော) ဓမ္မတုနာ သဟေတုကံ၊ သော ပန ဟေတု (သို အကြောင်းကို) ယေန နိဒဿနေန (အကြင် ညွှန်ပြကြောင်း ဥပမာဖြင့်) သာဓိယတိ (ပြီးစေအပ်၏)၊ တံ (ထိုဥပမာသည်)၊ တဿ (ထို အကြောင်းပြ စကား၏) ကာရဏန္တိ တေန သကာရဏံ ကတ္တာ၊—ဋ္ဌိကာ။

ယုတ္တပတ္တ ကာလေယေဝ။ ။ယုတ္တာနံ ပတ္တကာလေ ဧဝ၊ ယေ ဟိ ဝေနေယျာ (တို့သည်) တဿာ ကထာယ (အား) ယုတ္တာ အနုစ္ဆဝိကာ (သင့်လျော်လျောက်ပတ်ကုန်၏)၊ ဧတသ်ယေဝ (တို့ကိုပင်) ယောဇနေ (ယှဉ်စေခြင်းဌ=တရားမမှန်ယှဉ်စေခြင်းဌ) သန္ဓာယ ဝါ ကထာယ (ရည်ရွယ်၍ဟောအပ်သော စကားဌ) ပတ္တော (သင့်လျော်သော) ဥပကာရာဝဟော (ရှေးသော ကျေးဇူးကို ဆောင်နိုင်သော) ကာလော၊ တဒါဧဝ ကထေသိတိ အတ္ထော၊—ဋ္ဌိကာ။ ဤအဓွဇ်ကိုကြည့်၍ ပတ္တော+ ကာလော ပတ္တကာလော (သင့်လျော်သော အခါ)၊ ယုတ္တာနံ (တရားစကားအား လျောက်ပတ်သော ဝေနေယျတို့အား) + ပတ္တကာလော ယုတ္တပတ္တ ကာလော — ဟုဖြင့်၊ "တရားစကားအား လျောက်ပတ်သော ဝေနေယျတို့အား + သင့်လျော်သော အခါ"ဟု သမ္ဗန္ဓ ပေးပါ။

ဒအာကွာရာ၏၊ တကာရံ - တအာကွာရာကို၊ ကတ္တာ - ၍၊ တထာဂတောတိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဒိဋ္ဌန္တိ-ကား၊ ရူပါယတနံ-ရူပါယတနတည်း၊ ဝါ-ရူပါရုံတည်း၊ သုတန္တိ-ကား၊ သဒ္ဒါယတနံ-တည်း၊ မုတန္တိ-ကား၊ မုတ္တာ-ဖွဲ့စပ်၍၊ ပတ္တာ - ရောက်၍၊ ဂဟေတဗ္ဗတော-ယူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂန္ဓာယတနံ-လည်းကောင်း၊ ရသာယတနံ-လည်းကောင်း၊ ဖောट्ठဗ္ဗာယတနံ-လည်းကောင်းတည်း၊ ဝိညာတန္တိ - ကား၊ သုခဒုက္ခာဒီ ဓမ္မာယတနံ - သုခဒုက္ခ

တထာဂတော ။ ။ တထာတဓ့ထ ဂဒနတောကိုကြည့်၍ ဂဒတိတိ ဂတော၊ [ဂဒဓာတ် ဘာသ ပြောဆိုခြင်း အနက်ဟော + အပစ္စည်း၊ ဒ-ကို တ-ပြု။] တထာ တထာ-ထိုထို အခြင်းအရာအားဖြင့် + ဂဓ့တာ-မိန့်တော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား တည်း၊ တထာဂတော-ပြု၊ တထာ တထာဂတော-ဟု ဆိုလိုလျက် တထာ-ဟူသော ဝိဿာဘပုဒ်ကို ချေထားသည်၊ [ဋီကာ၌ အာမေဋိတ လောပ ဟု ဆို၏။] တထာ တထာ—အရ "ထိုထို အခြင်းအရာ" ဟူသည် အကြောင်းအကျိုး သဘောအားလျော် သော အခြင်းအရာ, ဝေနေယျတို့၏ အလိုအားလျော်သော အခြင်း အရာတည်း၊— ဋီကာ။

ဒိဋ္ဌံ။ ။ဒဋ္ဌမ္ဘဏ္ဍိ ဒိဋ္ဌံ-မြင်ထိုက်သော ရူပါရုံ၊ တ ပစ္စည်းသည် အတိတ်အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလသုံးပါးဝယ် တပါးပါးသောကာလအထူးကို မဟော၊ ကာလ သုံးပါးလုံးနှင့် ဆိုင်သော သာမညကာလကိုသာ ဟောသည်၊ မြင်အပ်ပြီး, မြင်အပ် ဆဲ, မြင်အပ်လတ္တံနှင့် အကြောင်းညီညွတ်လျှင် မြင်မည့် မျက်စိဖြင့် မြင်ထိုက်သော ရူပါရုံ ဟုသမျှသည် ဒိဋ္ဌမည်၏-ဟု ဆိုလိုသည်၊ သုတ စသည်၌လည်း နည်းတူ။

ဋီကာ။ ။ဒိဋ္ဌန္တိ ရူပါယတနံ ဒဋ္ဌမ္ဘတော၊ တေန (ထိုပါဌ်ဖြင့်၊ ဂဟိတံ–ဟု စပ်)၊ ယံ (အကြင် ရူပါရုံကို) ဒိဋ္ဌံ- (အတိတ်တုန်းက မြင်အပ်ခဲ့ပြီ)၊ ယံ ဒိဿတိ (ယခု မြင်အပ်ဆဲ)၊ ယံ ဒက္ခတိ (နောင်အခါ မြင်လိမ့်မည်)၊ ယံ သတိ သမဝါယေ (စက္ခု ပသာဒ မနသိကာရစသော အကြောင်းအပေါင်းရှိလျှင်) ပဿေယ္ယ၊ (မြင်ရာ၏)၊ တံ သဗ္ဗံ ဒိဋ္ဌဓမ္မံ ဂဟိတံ ကာလဝိသေသသာ အနာမဋ္ဌာဝဝတော (မသုံးသပ်အပ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း)၊ သုတန္တိ အာဒိသုပိ သေသဝနဲယော။

မုတံ။ ။မုနိတဗ္ဗံ ပါပုဏိတွာ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ မုတံ-ဟု ပြု၊ မု - ဗန္ဓနေ + တ၊ ဒီရာ ဖြစ်သော ဃာနပသာဒ စသည်နှင့် ဂန္ဓရသစသောအာရုံတို့ ပေါင်းဆုံ ပွဲစပ် ပြိုကပ် ထိရောက်မှ သိအပ်သော ဂန္ဓ ရသ ဖောट्ठဗ္ဗအာရုံသုံးပါး၊ [မုတန္တိ သနိဿယေန (ဃာန ဝိညာဏ်စသည်၏ မီးခြာဖြစ်သော) ဃာနာဒိ ဥန္ဒြိယေန သယံ ပတ္တာ ပါပုဏိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။— ဋီကာ။

ဝိညာတံ။ ။ဒိဋ္ဌံ သုတ မုတဟူသော ရူပ သဒ္ဒ ဂန္ဓ ရသ ဖောट्ठဗ္ဗအာရုံ ငါးပါးမှ တခြား ကျန်သမျှ အာရုံအားလုံးသည် ဝိညာတမည်၏၊ ထို အာရုံများကို မြွေယယတန- ဟု ခေါ်သည်။ [ဝိညာတန္တိ ဝိဇာနိတဗ္ဗံ၊ တံ ပန ဒိဋ္ဌာဒိဝိနိမုတ္တံ ဝိညေယျန္တိ အာဟ "သုခ ဒုက္ခာဒိ ဓမ္မာယတန' ,န္တိ၊—ဋီကာ။]

အစရှိသော ဓမ္မာယတနတည်း၊ ဝါ-ဓမ္မာရုံတည်း၊ ပတ္တန္တိ-ကား၊ ပရိယေသိတ္ဌာ ဝါ-ရှာမှီးရှိသော်လည်းကောင်း၊ အပရိယေသိတ္ဌာ ဝါ-မရှာမှီးပဲသော်လည်း ကောင်း၊ ပတ္တံ-ရောက်အပ် ရအပ်သော အာရုံတည်း၊ ပရိယေသိတန္တိ-ကား၊ ပတ္တံ ဝါ-ရောက်အပ် ရအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အပတ္တံ ဝါ-မရောက်အပ် မရအပ် သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပရိယေသိတံ - ရှာမှီးအပ်သော အာရုံတည်း၊ အနု ဝိစရိတံ မနသာတိ-ကား၊ စိတ္တေန - ဖြင့်၊ အနုသဉ္ဇရိတံ-လှည့်လည်အပ်သော အာရုံတည်း၊ ဝါ-စိစစ်ကြံစည်အပ်သော အာရုံတည်း။

တထာဂတေန အာတိသမ္ဘုဇ္ဈန္တိ ဣမိနာ-ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊ တေ - ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ (ဤ ယခုဆိုအပ်မည့် အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို)၊ ဒသေတိ - ပြတော်မူ၏၊ ဟိ-ခဲ့၊ အပရိမာဏာသု-အတိုင်းအရှည် မရှိကုန်သော၊ လောက ဓာတုသု-တို့၌၊ သဒေဝကသ-နတ်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဣမဿ လောကဿ- ဤ သတ္တဝါအပေါင်း၏၊ (စက္ခုဒ္ဒါရေ - ၌စပ်)၊ နိလံ ပိတကန္တိ အာဒိ - အညိုအရှေ့ အစရှိသော၊ ယံ ရူပါရုမဏံ - သည်၊ စက္ခုဒ္ဒါရေ - ၌၊ အာပါထံ-ရှေးရှု ထင်လာခြင်းသို့၊အာဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ အယံသတ္တော-သည်၊ ဣမဿိံ ခဏေ-၌၊ ဣမံ နာမရူပါရုမဏံ - ဤမည်သော ရူပါရုံကို၊ ဒိဿဝ - ၍၊ သုမနော ဝါ- ကောင်းသောစိတ် ရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ - ဝမ်းမြောက်သောစိတ် ရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဒုမ္မနော ဝါ - မကောင်းသော စိတ်ရှိသည်သော် လည်းကောင်း၊ ဝါ - နှလုံး မသာယာသော စိတ်ရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈတ္တော ဝါ-အလယ်အလတ်၌တည်သော သဘောရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊

ပတ္တံ, ပရိယေသိတံ။ ။"ပတ္တ-ရောက်အပ် ရအပ်" ဟူရာ၌ ရှာ၍ရသည်ဖြစ်စေ, မရှာပဲ ရသည်ဖြစ်စေ " ပတ္တ"မည်၏၊ ဤစကားအရ ပရိယေသိတပတ္တ, အပရိယေ သိကပတ္တ-ဟု ၂-မျိုးပြားသည်ကို သတိပြု၊ ပရိယေသိတ- ၌လည်း မိမိထံမှောက်သို့ ရောက်လာပြီးသော အာရုံဖြစ်စေ , မရောက်သေးသော အာရုံဖြစ်စေ ပရိယေသိတ (ရှာထိုက်သော အာရုံ) ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပရိယေသိတလည်း ပတ္တပရိယေ သိတ , အပတ္တပရိယေသိတ - ဟု ၂ - မျိုးပင်ရှိသည်။ [ပရိယေသိတန္တိ ပတ္တိယာ (ရောက်ခြင်း ရခြင်းငှါ) အတ္ထံ (အလိုရှိအပ်သော အကျိုးသည်)၊ ပရိယိဋ္ဌံ၊ တံ ပန ပတ္ကံဝါ သိယာ အပတ္ကံဝါ ဥဘယတ္ထာပိ ပရိယေသိတမေव၊ - ဋီကာ။]

ဒိတ္ထေန အနုသဉ္ဇရိတံ ။ ။ ခစာပနံ (ကာယဝိညတ် ဝစီဝိညတ် ဟူသော ကိုယ်နှုတ် လှုပ်ရှားခြင်းသို့) အပါဒေပတ္တာ (မရောက်စေပဲ) စိတ္တေနေဝ အနုသံစရိတံ၊ ပရိဝိတက္ကိတန္တိ အတ္ထော၊ ဋီကာ။

သုမနောစသည်။ ။သုမနောတိ ရာဂဝသေန,လောဘဝသေန သဒ္ဓါဒိဝသေနဝါ သုမနော၊ ဒုမ္မနောတိ ဗျာပါဒဝိတက္ကဝသေန , ဝိဟိံသာဝိတက္ကဝသေန ဝါ ဒုမ္မနော၊ မဇ္ဈတ္တောတိ အညာဏဝသေနဝါ (ဉာဏ်၏ဆန့်ကျင်ဖက် မသိမှု ဧမောဟ) ဉာဏ ဝသေနဝါ မဇ္ဈတ္တော၊-ဋီကာ။

ဘေတော–ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗံ–သော၊ တံ - ထိုရူပါရုံကို၊ ဝါ - သဒ္ဒါကို၊ တထာဂတဿ - သည်၊ ဧဝံ — သို့၊ အဘိသမ္ဘုဒ္ဓံ - ထိုးထွင်း သိတော်မူအပ်ပြီ။

တထာ–ထိုမှတပါး၊ အပရိမာဏာသု-ကုန်သော၊ လောကဓာတူသု- တို့၌၊ သဒေဝကဿ-သော၊ ဣမဿ လောကဿ-၏၊ (သောတ ဒ္ဒါရေ-၌စပ်၊) ဘေရိ သဒ္ဒေါ မုဒိင်သဒ္ဒေါတိ ;အာဒိ–စည်ကြီးသံ, မုရိုးစည်သံ အစရှိသော၊ ယံ သဒ္ဒါ ရုမဏ်–သည်၊ သောတဒ္ဒါရေ - ၌၊ အာပါထ မာဂစ္ဆတိ။ [အယံသတ္တော - စသည်ကို ပေယျာလမြှုပ်ထား၏။] မူလဂန္ဓော - အမြစ်နံ့၊ တစဂန္ဓော– အခေါက်နံ့၊ ဣတိ အာဒိ-ဤသို့ အစရှိသော၊ (ယံ) ဂန္ဓာရုမဏ် ဃာနဒ္ဒါရေ အာပါထ မာဂစ္ဆတိ၊ မူလရသော-အမြစ်အရသာ၊ ခန္ဓရသော-ပင်စည်အရသာ၊ ဣတိ အာဒိ–သော၊ပေ၊ကဋ္ဌဋ္ဌ-ခိုင်မာ၏၊ မုဒုကံ-နူးညံ့၏၊ ဣတိ အာဒိ-သော၊ ပထဝီဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတုဘေဒံ- ပထဝီဓာတ် တေဇောဓာတ် ပါယောဓာတ်အားဖြင့်ပြားသော၊ (ယံ)ဖေါ၊ဋ္ဌဗ္ဗာရုမဏ် ကာယဒ္ဒါရေ အာပါထ မာဂစ္ဆတိ၊ [အာပေါဓာတ်သည် ထိတွေ့ စစ်းသပ်၍ မရကောင်းသောကြောင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်တွင် မပါဝင်ပုံကို သတိပြု။] ၊ပေ၊ အဘိသမ္ဘုဒ္ဓံ၊ [ရှေ့ နည်းမျိုးပေး။] တထာ-ပါး၊ အပရိမာဏာသု ၊ပေ၊ သုခဒုက္ခာဒိဘေဒံ- သုခ ဒုက္ခ အစရှိသော အပြားရှိသော၊(ယံ)ဓမ္မာရုမဏ်၊ပေ၊အဘိသမ္ဘုဒ္ဓံ၊[လွယ်ပြီ၊အာဒိဖြင့်ယူရသော အဆုမျှားကို ဓမ္မသင်္ဂဏီ ရူပကဏ္ဍပါဠိတော်၌ ရှု။]

ဟိ- မှန်၊ စုန္ဒ - စုန္ဒ၊ ဣမေသံ သတ္တာနံ- တို့သည်၊ ယံ–အကြင် အာရုံကို၊ ဒိဋ္ဌံ–စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်အပ်ပြီ၊ သုတံ–သောတ ဝိညာဏ်ဖြင့် ကြားအပ်ပြီ၊ မုတံ–ဃာန ဇိဝှါ ကာယဝိညာဏ်သုံးပါးဖြင့် ဖွဲ့စပ်၍ သိအပ်ပြီ၊ ဝါ–ရောက်၍ သိအပ်ပြီ၊ ဝိညာတံ–မနောဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်ပြီ။ [ယံ - အကြင် ရူပါရုံကို၊ ဒိဋ္ဌံ–စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်အပ်ပြီ၊ ယံ -အကြင် သဒ္ဒါရုံကို၊ သုတံ – သောတ ဝိညာဏ်ဖြင့် ကြားအပ်ပြီ၊ ယံ- အကြင် ဂန္ဓ ရသ ဖေါ၊ဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို၊ မုတံ–ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ဝိညာဏ်ဖြင့် ရောက်၍ သိအပ်ပြီ၊ ယံ-အကြင် ဓမ္မာရုံကို၊ ဝိညာတံ- မနောဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်ပြီ၊ ဤသို့လည်း ခွဲပေးနိုင်သည်။] တတ္ထ- ထို အာရုံ အပေါင်းတွင်၊ တထာဂတေန-သည်၊ အဒိဋ္ဌံ ဝါ– မမြင်အပ်သော ရူပါရုံသည် သော်လည်းကောင်း၊ အသုတံ ဝါ-သည်သော်လည်းကောင်း၊ အမုတံ ဝါ-သည် သော်လည်းကောင်း၊ အဝိညာတံ ဝါ– မသိအပ်သော ဓမ္မာရုံသည်သော်လည်း ကောင်း၊ နတ္ထိ။

ဣမဿ မဟာနေဿ–သည်၊ ပရိယေသိတ္တာ- ရှာ၍၊ ပတ္တမ္ပိ - ရောက်အပ် ရအပ်သော အာရုံသည်လည်း၊ အတ္ထိ၊ ပရိဟယသိတ္တာ-၍၊ အပတ္တမ္ပိ– မရောက် အပ် မရအပ်သော အာရုံသည်လည်း၊ အတ္ထိ၊ အပရိယေသိတ္တာ–မရှာပဲ၊ ပတ္တမ္ပိ-

သည်လည်း၊ အတ္တိ၊ အပရိဟီယသိတ္ထာ-ပဲ၊ အပတ္တမ္ပိ–သည်လည်း၊ အတ္ထိ၊ သမ္ဘတ္တိ-သော၊ တံ-ထိုအာရုံသည်၊ ဝါ-ကို၊ တထာဂတသာ-သည်၊ အပတ္တံနာမ-ဉာဏ်ဖြင့် မရောက်အပ် မရအပ်သည်မည်သည်၊ ဝါ-ဉာဏ်ဖြင့် မသိအပ်သည်မည်သည်၊ ဉာဏေန-ဖြင့်၊ အသစ္ဆိကတံနာမ-မျက်မှောက် မပြုအပ်သည်မည်သည်၊ [အပတ္တံ နာမ-ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] နတ္ထိ၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ တထာဂတောတိ– ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-အပ်၏၊ ဣတိ - ဤသို့ပြု၏။[ဒယော၀ိ-ကို ပြန်လှည့်သည်။]

ယံ – အကြင်အာရုံကို၊ ယထာ–အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ လောကေန-လူအပေါင်းသည်၊ ဂတံ - သိအပ်ပြီ၊ တဿ-ထိုအာရုံ၏၊ ဝါ-ကို၊ တထေ၀ – ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်သာ၊ ဂတတ္တာ - သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တထာဂတောတိ – ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - အပ်၏၊ ပန–ဆက်၊ ပါဠိယံ - ပါဠိတော်၌၊ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ–အပ်ပြီ၊ တံ-ထိုအဘိသမ္ဗုဒ္ဓံ ဟူသော ပုဒ်သည်၊ ဂတသဒ္ဒေန - ဂတသဒ္ဒါနှင့်၊ ကေတ္ထံ-တူသောအနက်ရှိ၏၊ [သိခြင်းဟူသော အနက်ချင်း တူသည် - ဟူလို။] ဣမိနာ နယေန - ဖြင့်၊ သမ္ဘ၀ါရေသု - တို့၌၊ တထာဂတောတိ နိဂမယ - တထာဂတောဟူသော နိဂုမ်းစကား၏၊ အတ္ထော - ကို၊ ဝေဒိတမ္ဗော၊ တဿ–ထို အနက်၏၊ ယုတ္တိ - သဒ္ဒယုတ္တိကို၊ (သင့်လျော်သော သဒ္ဒါနည်းကို)၊ ဗြဟ္မဇာလေ-၌၊ တထာဂတသဒ္ဒ၀ိတ္ထာရေ-ထထာဂတသဒ္ဒါ၏ အကျယ်၌၊ (မယာ) ဝုတ္တာယေ၀-ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ။

အဗျာကတဒ္ဌာနအဖွင့်

၁၇၉။ ဝေ–ဆို၊ အတ္တနော-၏၊ အသမဂံ–တန်းတူသူ ရှိတော်မမူသည်၏ အဖြစ်ကို၊ အနုတ္တရတံ – မိမိထက် မြတ်သူ ရှိတော်မမူသည်၏ အဖြစ်ကို၊ သမ္ဘည္ဟတံ–အလုံးစုံကို သိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဓမ္မရာဇာဘာ၀ံ–တရားမင်း၏

တထေ၀ ဂဒတ္တာ။ ။တထေ၀ ဂဒတ္တားတိ တထေ၀ ဉာတတ္တာ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ၊ ဂတသဒ္ဒေန ကေတ္ထံ ဗုဒ္ဓိအတ္ထန္တိ အတ္ထော၊ " ဂတိအတ္ထာ ဟိ ဓာတ၀ေါ ဗုဒ္ဓိအတ္ထာ ဘ၀န္တိတိ အကွဲရစိန္တကာ (အကွဲရာပုဒ်ပင်ကို ကြိုစည်စဉ်းစားတတ်သော သဒ္ဒါဆရာများကို ဆိုကြသည်)၊- ဋီကား။ [ကြွင်းမှတ်ဖွယ်များကို ဒီ၊ ၌၊ ၁၊ ၅၉ နှင့် ထိုဏ် ဋီကားများ၌ ရှု။]

အသမတံ စသည်။ ။အသမတံ-ဟု ဆိုပြီးနောက် တန်းတူသူ တစုံတယောက်မျှ မရှိ, အဘယ်မှာ သာလွန်သူရှိမည်နည်း ဟု ပြခြင်းငှါ " အနုတ္တရတံ " ဟု ဆိုသည်၊ ထို အသမ အနုတ္တရ ဖြစ်ခြင်းမှာလည်း သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်၏ ဟု ပြလိုမူ " သမ္ဘည္ဟတံ " ဟု ဆိုသည်၊ ထို သမ္ဘည္ဟ၏ အဖြစ်သည်လည်း မြတ်သော ဓမ္မစက်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော (သဒ္ဓမ္မ၀ရစက္ကဝတ္တိ) ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်အားဖြင့် လောကမှ အထင်အရှားဖြစ်သည် ဟု ပြခြင်းငှါ"ဓမ္မရာဇ ဘာ၀ံ"–ကို ဆိုရပြန်သည်။

အဖြစ်ကို၊ ကဏေတ္တာ-မိန်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ—ဌ်၊ ပုထုသမဏဗြာဟ္မဏာနံ— များစွာသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ လဒ္ဓိသု-အယူတို့ဌ်၊ မယာ-သည်၊ အညာတံ-မသိအပ်သော အရာမည်သည်၊ အဒိဋ္ဌနာမ— မမြင်အပ်သော အရာမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော အရာသည်၊ မမ-၏၊ ဉာဏဿ-၏၊ အန္တောယေဝ— အတွင်းဌ်သာ၊ ပရိဝတ္တတိ — ဖြစ်၏၊ ဣတိ — သို့၊ သီဟနာဒံ— ခြင်္သေ့မင်း၏ ဟောက်ခြင်းအလား ရဲတင်းသော စကားတော်ကို၊ ဝါ-မ ရှုံ့မကြောက် ခြင်္သေ့ ဟောက်သို့ ရဲရဲတောက် မိန့်မြွက်သံကို၊ နဒန္တော - မိန့်မြွက်တော် မူလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)ဌာနံ ခေါ ပနေတံ စုန္ဒ ဝိဇ္ဇတိတိ အာဒိ -ကို၊ အာဟ-၏။

တတ္ထ - ထိ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ စုန္ဒ ဝိဇ္ဇတိ အစရှိသော စကားရပ်ဌ်၊ တထာဂတောတိ-ကား၊ သတ္ထော-တည်း၊ နဟေတံ အာဝုသော အတ္ထသံဟိတန္တိ-ကား၊ ဣဟလောက ပရလောက အတ္ထသံဟိတံ - ဤလောကစီးပွား နောက်လောက

သီဟနာဒံ။ «အဘိတနာဒံ (မကြောက်သူ၏ မိန့်သံ)၊ သေဋ္ဌနာဒံ (မြတ်သော မိန့်သံ)၊ သေဋ္ဌနာဒေါ ဟေသ၊ ယဒိဒံ ဌပနီယသ ပဋ္ဌသ (မဖြေပဲထားထိုက်သော ပြဿနာ၏)၊ ဌပနီယ ဘာဝဒဿနံ (မဖြေပဲထားထိုက်ပုံကို ပြခြင်း) ဌပနီယတာ စသ (ထို ပြဿနာ၏ မဖြေပဲထားထိုက်ပုံမှာလည်း)၊ ပါဠိအာရုဠာ ဧဝ (ပါဠိတော်ဌ် ပင် တိုက်ရိုက်ပါပြီ) နဟေတန္တိ အာဒိနာ၊ [ပါဠိတော်ပုဒ်စဉ် (၁၀၉) ရှု။ သီဟနာဒ၏ အဖွင့်ကို အဌကထာပုဒ်စဉ် ၁၇၂ အခန်းဌ် ပြခဲ့ပြီ။]

တထာဂတောတိ။ ။ [တထာ + အာဂတော။] အာဂ ဆိုတိတိ - အာဂတော၊ တထာ- (ထို မိမိဆည်းပူးအပ်ခဲ့သော ကံ - ကိလေသာအခြင်းအရာအားဖြင့်)၊ အာဂတော—ဤအတ္တဘောသို့ ရောက်လာသူတည်း၊ တထာဂတော-သူ၊ ဤ အတ္တဘောဟူရာဌ် မိမိဆိုင်ရာ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတည်း၊ ဥပမာ - လူဖြစ်လျှင် ယခုလက်ရှိ လူ့ဘဝ၊ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်လျှင် လက်ရှိတိရစ္ဆာန်ဘဝ စသည်တည်း၊ ထို တထာဂတမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ပင် အာရုံငါးပါးဌ် ဦးကပ်တွယ်တာတတ်သောကြောင့် သတ္တ (သတ္တဝါ) ဟုသည်း ဆိုရသည်။

ဋီကာ ။ « ယထာ ဥပစိတကမ္မကိလေသေန ဇာတ္တာ အာဂန္ဒုမ္ဘံ၊ တထာ နံ အာဂတောတိ တထာဂတော၊ သတ္ထော၊ တထာ ဟိ သော ရူပါဒိသု သဇ္ဇော ဝိသဇ္ဇောတိ ကတ္တာ "သတ္ထော"တိစ ဝုစ္စတိ၊ ဇာတ္တာတ္ထိ စ ပဋိလဒ္ဓတ္တာ တထာ ပစ္စက္ခ ဘူတာ အတ္တဘာဝေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [အတ္တ - အတ္တ၏ + ဘာဝ - ဖြစ်ကြောင်း ဟူသည် အတ္တဟု စွဲလမ်းဖွယ်ရာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဤခန္ဓာကိုယ်ပင်တည်း။]

အတ္ထသံဟိတံ နဟောတိ။ ။ဣမိနာ ဥဘယတ္ထ (ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ နှစ်ဖြာသော အကျိုး) ဝိဝရတာ ဒဿနေန (ဓာန်ကျင်ဓက်ဖြစ်ပုံကို ပြသဖြင့်)၊ နိရတ္ထက ဝိပ္ပလာပတံ တသ ဝါဒဿ (ပါဠိတော်လာ ထိုဝါဒအားလုံး၏ အကျိုးမရှိပဲ ရန်းပြောဆိုထားပုံ ကို) ဝိဘာဝေတိ၊—ဋီကာ။

စီးပွားနှင့် စပ်သည်၊ ဝါ-ဤလောကအကျိုး နောက်လောကအကျိုးနှင့် စပ်သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ နစ ဓမ္မ သံဟိတန္တိ-ကား၊ နဝလောကုတ္တရဓမ္မနိဿိတံ-ကိုးပါးသော လောကုတ္တရာ တရားကို မှီသည်၊ နဟောတိ၊ နအာဒိ ပြဟ္မစရိယကန္တိ - ကား၊ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတသ - သိက္ခာ ၃ ပါးဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ သကလသာသနပြဟ္မစရိယသ-အလုံးစုံသော သာသနာ့ ပြဟ္မစရိယ၏၊ အာဒိဘူတံ-အစဖြစ်သည်၊ ဝါ-အခြေခံဖြစ်သည်၊ နဟောတိ။

✓ ၁၉၀။ ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ခေါတိ အာဒီသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ တဏှံ-ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အဝသေသာ- တဏှာမှ ကြွင်းကုန်သော၊ တေဘူမ္မကာ-ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ဣဒံ-ဤတရားအပေါင်းသည်၊ ဝါ-ဤတဏှာကြောင့်ထား တေဘူမ္မကတရားသည်၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခသစ္စာတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဗျာကတံ-ပြေဆိုတော်မူအပ်ပြီ၊ [တသေဝ ဒုက္ခသ-ထိုဒုက္ခကိုပင်၊ ပဘာဝိကာ-ဖြစ်စေတတ်သော၊ ဇနိကာ - ဖြစ်စေတတ်သော(တနည်း)-တသေဝ ဒုက္ခသ-

---

နစ ဓမ္မ သံဟိတံ။ ။[ဓမ္မအရ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးကို ယူပါ။] ဥဘယ ဓလောကတ္ထ ဝိဓုရမ္မိ (နှစ်ပါးသောလောက၏ စီးပွားနှင့် ဆန့်ကျင်ဖက်) သမာနံ "ကိံ နုခေါ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ" န္တိ (ဝဋ်၏ ဆန့်ကျင်ဖက် လောကုတ္တရာကို မှီလေသလားဟု) ကောစိ အာသင်္ကေယျာတိ (တစုံတယောက်က ယုံမှားရာသောကြောင့်) တဒါသင်္ကာ နိဝတ္တနတ္ထံ (ထို ယုံမှားမှုကို နှစ်ဧခြင်း , တားမြစ်ခြင်းငှါ)၊ "နစ ဓမ္မ နိဿိတ"န္တိ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာ။

နစ အာဒိ ပြဟ္မစရိယကံ။ ။ပြဟ္မစရိယသ + အာဒိ = အာဒိပြဟ္မစရိယကံ၊ သာသနာ့ ပြဟ္မစရိယ၏ အခြေခံအစ၊ [ပြဟ္မစရိယနှင့် အာဒိ ရှေနောက်ပြန်၊ သွယ်ဝိုက်ကပစ္စည်း။] သာသနာတော်၌ ရှိသမျှအကျင့်အားလုံးကို သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးပါးဖြင့် သိမ်းယူလိုက်လျှင် အားလုံးကုန်သည်၊ ထို့ကြောင့် "သိက္ခတ္တယ သင်္ဂဟိတသ သကလသာသနပြဟ္မစရိယသ"ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာ။ ။ယဒိပိ တံ (ထိုအယူ) နဝိဝဋ္ဋောဝတံ (ဝိဝဋ္ဋ၌ ပါဝင်) ဟောတိ၊ ဝိဝဋ္ဋသ ပန အဓိဋ္ဌာနဘူတံ နုခေါတိ (ထိုသို့ မပါဝင်သော်လည်း ဝိဝဋ္ဋ၏ အခြေခံများ ဖြစ်ရလေသလားဟု) ဧကောစိ အာသင်္ကေယျာ့တိ တဒါသင်္ကာ နိဝတ္တနတ္ထံ " နအာဒိ ပြဟ္မစရိယက"န္တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။

တဏှံ ဌပေတ္တွာ ။ ။ဒုက္ခံ တေဘူမကံ ဝဋ္ဋ - ဟူသောစကား, သမ္ဘေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာဟူသောစကားအရ တဏှာလည်း ဒုက္ခသစ္စာဝင်ရှိရကား ဒုက္ခသစ္စာ၌ ပါဝင်၏၊ သို့သော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း သမุဒယသစ္စာအဖြစ် သီးခြားပြိုထိုက်သောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာအရ တဏှာကိုမသွင်းပဲ ချန်ထားရသည်။

၏ပင်၊(ပဘာဝိကာ-ဌ္ဌစပ်၊) ဝါ--ကိုပင် (ဧနိကာ-ဌ္ဌစပ်)၊ ပဘာဝိကာ-အစ
မ္ဘန်ဖြစ်သော၊ ဧနိကာ-ဖြစ်စေတတ်သော၊ တဏှာ-သည်၊ ဒုက္ခ သမุဒယော-
ကြွင်းသော အကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလသော် ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်း သမุဒယ
သစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဗျာကတံ။

ဥဘိန္နံ—ဒုက္ခ သမุဒယ နှစ်ပါးတို့၏၊ အပ္ပဝတ္တိ-မဖြစ်ရာ နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ-
မဖြစ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓော-ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာတည်း၊
ဣတိ ဗျာကတံ၊ ဒုက္ခ ပရိဇာနနော-ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားရှုသိတတ်သော၊ သမุဒယ
ပဇဟနော- သမุဒယကို ပယ်တတ်သော၊ နိရောဓ သစ္ဆိကရဏော – နိရောဓကို
မျက်မှောက်ပြုတတ်သော၊ အရိယမဂ္ဂေါ-အရိယာမဂ်သည်၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ-
ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ အာရုံပြုသောအားဖြင့် သွားတတ်သော၊ ပဋိပဒါ—
အကျင့်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဗျာကတံ၊ တေဒို့ အာဝုသော အတ္ထသံဟိတန္တိ
အာဒီသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့ဌ၊ (အယမတ္ထော-ဌ္ဌစပ်)၊ တေ — ဤ သစ္စာ

တဏှာသော သมุဒယဖြစ်ပုံ။ ။အဝိဇ္ဇာ ကံ (သန်ါရ) စသော တရားများလည်း ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ဖို့အကြောင်းများပင် ဖြစ်၏၊ သို့ရာတွင် တဏှာသည် ကံ၏ ဆန်းကျယ်ဖို့ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ဒုက္ခကိုဖြစ်စေခြင်းဌ ထူးသောအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း လွန်ကဲသောသတ္တိထူးရှိသော သมุဒယသဘောရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် တဏှာကိုသာ ပါဠိတော်များဌ သมุဒယအဖြစ် ဟောတော်မူထားသည်။ [နနုစ အဝိဇ္ဇာဒယောပိ ဒုက္ခသ သมุဒယောတိ သစ္စံ သมุဒယော၊ တသ္မာ ပန ကမ္မသ္မ ဝိစိတ္တဘာဝေ ဟေတုတော, ဒုက္ခုပ္ပါဒနေ ဝိဒေသသပစ္စယဘာဝတော ဣ သာတိသယော သมุဒယဋ္ဌောတိ သာ ဧဝ သုတ္တေသု တထာ ဝုတ္တာ၊— ဋီကာ။]

ဥဘိန္နံ အပ္ပဝတ္တိ။ ။ဒုက္ခသมุဒယာနံ အပ္ပဝတ္တိ နိမိတ္တံ (မဖြစ်ကြောင်း)၊—ဋီကာ၊ အပ္ပဝတ္တိန္တိ အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ၊ ဧတ ဝါ နိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထောတိ အပ္ပဝတ္တိ, နိဗ္ဗာနံ၊— သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၄၀၈။

ဒုက္ခပရိဇာနနော စသည်။ ။မင်ကိစ္စကို ပြကြောင်းစကားတည်း၊ ဤ၌ မင်၏ ဘာဝနာကိစ္စမပါ၊ သို့ရာတွင် ထိုကိစ္စကိုလည်း အနက်အားဖြင့် ပြပြီးဖြစ်သည် ဟုပင် မှတ်ရမည်၊ ဘာဝနာကြောင့်နည်း-ဘာဝနာဘိသမယနှင့် ကင်းဌ ပရိညာဘိသမယစသော ကိစ္စ ၃ ပါး မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။ ["ဒုက္ခပရိဇာနနော" တိ အာဒိ မဂ္ဂကိစ္စ ဒဿနံ၊ ဧတန္တု မဂ္ဂသ ဘာဝနာယောပိ (ဘာဝနာသဘောကိုလည်း) အတ္ထတော ဒဿိတောဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ နဟि ဘာဝနာဘိသမယေန (ဘာဝနာကို ထိုးထွင်းဌ သိကြောင်းဉာဏ်နှင့်) ပိနာ ပရိညာဘိသမယာဒယော သမ္ဘဝန္တိတိ။ — ဋီကာ။]

၄ ပါးနှင့်စပ်သော စကားသည်၊ ဣဒေလောက ပရလောက အတ္ထနိယိတံ — ဤ လောကစီးပွား, နောက်လောကစီးပွားကို မှီ၏၊ နဝလောကုတ္တရဝမ္မနိယိတံ-၏၊ သကလသာသန ပြဟ္မစရိယသ-၏၊ အာဒိ-အစတည်း၊ ပဓာနံ— ပဓာနတည်း၊ ဝါ-ရှေးဦးစွာ စိတ်၌ ယူထားထိုက်သော တရားတည်း၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ-ရှေသွားတည်း၊ ဣတိ အယံ—ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား၊ အတ္ထော— တည်း။

ပုဒ္ဓိန္တ သဟဂတဒိဋ္ဌိနိဿယ အဖွင့်

၁၉၁။ ဣဒါနိ - ၌၊ ယံတံ - အကြင်စကားကို၊ (ကိုယ် နှုခေါ် အာဝုသော ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာစသော အမေးစကားကို)၊ မယာ-သည်၊ နဗျာကတံ-မဖြေဆိုအပ်၊ တံ-ထိုစကားကို၊ အဇာနန္တေန—မသိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ— မသိသောကြောင့်၊ နဗျာကတံ - မဖြေဆိုအပ်၊ ဣတိဧဝံ — သို့၊ သည့်- အမှတ် သညာကို၊ မာအကံသု—မပြုကြနှင့်၊ ဇာနန္တောဝ — သိလျှက်ပင်၊ အဟံ- သည်၊ ဧवं—သို့၊ (နဗျာကရိ -၌စပ်)၊ တေသို့ —ဤစကားကို၊ (ကိုယ်နှုခေါ်အာဝုသော ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ စသော အမေးစကားကို)၊ ဗျာကတေပိ- ဖြေဆိုအပ်သော်လည်း၊ အတ္ထော—အကျိုးသည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ— ဤသို့ ကြံတော်မူ၍၊ နဗျာကရိ—ဖြေတော်မမူ၊ ပန-အနှယကား၊ ယံ-အကြင်စကားကို၊ (ကိုယ် ပနာဝုသော သမဏေန ဂေါတမေန ဗျာကတံ — ဟူသော အမေးစကားကို)၊

ဣဒေလောက ပရလောကတ္ထနိယိတံ။ ။ သစ္စဝေဝတ္ထောပန (သစ္စာကို ပိုင်းခြားနှိုင်ခြင်း) သည် အပ္ပမာဒ ဝတ္ထိပတ်အကျင့်မြတ်ဖြစ်၏၊ ထိုအကျင့်ကိုကျင့်သူသည် သေခါနီးဝယ် မတွေ့မမေ့သေရ၏၊ သူ၏ဂုဏ်သတင်းများလည်း ကျော်ကြား၏၊ ဤနည်း အားဖြင့် ထူးထူးခြားခြား ဤလောက၏စီးပွား ဖြစ်သည်၊ထို့အတူပင် ဉာဏ်ထက်မြက် သန်ရှင်းသည်၏အဖြစ်သို့ မရောက်သေးသဖြင့် လောကုတ္တရာ တရားထူးကို မရသေး စေကာမူ ဖြစ်လေရာရာ နောင်သံသရာ၌ သုဂတိဘဝဝယ် ဖြစ်ရလျက် သမ္ဘတ္တိများ လည်း ထူးထူးခြားခြား တိုးပွားစည်ပင်နိုင်သည်၊ ဌီကာ၌ "အဗ္ဘုဒယသမ္ဘတ္တိ (အဘိ+ ဥဒယ+သမ္ဘတ္တိ) ထူးထူးခြားခြား တိုးပွားသော သမ္ဘတ္တိသည်၊ အနုဂတမ္ပေဝ-အစဉ် လိုက်သည်သာ" ဟု ပေးပါ။ [နဝလောကုတ္တရ ဓမ္မ နိဿိတ ဟူရာ၌ လောကုတ္တရာ တရားကိုးပါး ရဖို့ရန် အကြောင်းဖြစ်သည်ကို လောကုတ္တရာဓမ္မ၌ မှီဟု ဆိုသည်။]

အာဒိ, ပဓာနံ ။ ။ သာသနာတော်၌ မြတ်လောအကျင့်ကို ကျင့်ရသည်မှာ သစ္စာ ၄ ပါးကို ထိုးထွင်း၍သိနိုင်သော ဉာဏ်အတွက်ဖြစ်၏၊ အခြား လာဘသက္ကာရ စသော အကျိုးအတွက်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် သစ္စာကို ပိုင်းခြားသိမှုသည် သာသနာ့ ပြဟ္မစရိယ၏ ရှေးဦးအစ ပဓာနကျသော လုပ်ငန်းတရပ် ဖြစ်ပေသည်။ [ပဌမတရံ စိတ္တေ အာဒါတမ္ဘတော ဟူသောဋီကာကို ကြည့်၍"ပ+ (ပဌမံ) ရှေးဦးစွာ၊ ဓာတမ္ဘံ (စိတ္တေ အာဒါတမ္ဘံ) စိတ်၌ ယူထားထိုက်၏၊ ဣတိ ပဓာနံ"ဟု ပြု။]

ယထာ — အကြောင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဗျာကာတဗ္ဗာ — ထိုက်၏၊ တံ— ကို၊ မယာ—သည်၊ ဗျာကတမေဝ—ဖြေဆိုအပ်သည်သာ၊ ဣတိ- သို့၊ သီဟနာဒံ-ကို၊ နဒန္တော—မိန့်မြွက်တော်မူလိုသည်၊ (ဟုဣာ) ပုန — နောက်ထပ်၊ ဃပိ ဧတ စုန္ဒာတိ အာဒိမာဟ။

တတ္ထ-ဌ၊ ဒိဋ္ဌိယောဝ—ရှေးရှေးဒိဋ္ဌိတို့သည်ပင်၊ ဝါ- ရှေးရှေးမိစ္ဆာအယူတို့သည်ပင်၊ ဒိဋ္ဌိနိဿယာ-ဒိဋ္ဌိနိဿယတို့မည်၏၊ ဝါ-နောက်နောက်သော ဒိဋ္ဌိတို့၏ မှီရာဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတို့မည်၏၊ ဒိဋ္ဌိနိဿိတကာ — နောက်နောက်သော ဒိဋ္ဌိတို့၏ မှီအပ်ရာ ဖြစ်သော ရှေးရှေး ဒိဋ္ဌိတို့၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ - ဒိဋ္ဌိတို့၏ ဖြစ်ခြင်းတို့၊ ဝါ - မိစ္ဆာ အယူတို့၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်၊ ဣဒမေव သစ္စံတိ — ကား။ ဣဒ မေဝဒဿနံ — ဤ အမြင်သည်သာ၊ (ဤ၂၏၏ အယူသည်သာ)၊ သစ္စံ - မှန်၏၊ မောဃမညန္တိ-ကား၊ အညေသံ-အခြားသူတို့၏(အခြားသော သမဏ.ဗြာဟ္မဏ တို့၏)၊ ဝစနံ-သည်၊ မောဃံ-အချည်းနှီးတည်း၊ (အလကားပဲ, ဘာမှ မမှန်-ဟူလို)၊ အသယံကာရောတိ—ကား၊ အသယံကတော— မိမိသည် မပြုအပ်၊ ဝါ-ကိုယ်တိုင် မပြုအပ်။ [ကာတဗ္ဗောတိ ကာရော၊ နု + သယံ + ကာရော — အသယံကာရော — ဟု ပြု၊ သယံကား အတ္တနာနှင့် အနုက်တူသော တတိယန္တ နိပါတ်တည်း။]

၁၉၂။ တတြာတိ-ကား၊ တေသု သမဏဗြာဟ္မဏေသု-တို့တွင်၊ (ယေတေ သမဏဗြာဟ္မဏာ - ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ အတ္ထိနုခေါ ဣဒံ အာဝုသော ဝုစ္စတီတိ-ကား၊ အာဝုသော- တို့၊ တုမှေဟိ - တို့သည်၊ သဿတော အတ္တာစ

တံ မယာ ဗျာကတမေဝ။ ။ဘ မယာ တထာဗျာကာ မေဝ၊ ဗျာကာတဗ္ဗနာမ (ဖြေဆိုထိုက်သော ပြဿနာ မည်သည်)၊ မယာ အဗျာကတံ နတ္ထိတိ ဗျာကရဏာ ဝေကလ္လေန (ဖြေဆိုမှု၌ ချို့တဲ့သည်၏ အဖြစ်မရှိသဖြင့်) အတ္ထနော (ကိုယ်တော်မြတ်၏) မမ္မသုခံမ္ဘတာယ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတံ ဝိဘာဝေတိ၊- ဋီကာ။

ဒိဋ္ဌိနိဿယာ။ ။နိဿယန္တိ ဣဿောတိ နိဿယာ၊ [နိ+သိ+အ။] ဒိဋ္ဌိနံ+နောက်နောက် ဒိဋ္ဌိတို့၏ + နိဿယာ - မှီရာဖြစ်သော ရှေးရှေးဒိဋ္ဌိတည်း၊ ဒိဋ္ဌိနိဿယာ - တို့၊ အဝခေါရဏ ကမ္မခေါရည်း၊ [ပုရိမုပ္ပန္နာ ဒိဋ္ဌိယော အဝရာဝရုပ္ပန္နာနံ ဒိဋ္ဌိနံ အဝဿယာ ဟောန္တိတိ "ဒိဋ္ဌိယောဝ ဒိဋ္ဌိနိဿယာ" တိဝုတ္တံ၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကာတိ ဒိဋ္ဌိဂတိယော၊ ဒိဋ္ဌိပ္ပဝတ္တိယောတိ အတ္ထော၊—ဋီကာ။]

အတ္ထိနုခေါ။ ။ခေါ - သဒ္ဒါသည် နုနှင့်တူသော ပုစ္ဆာအနုက်ဟော နိပါတ် ဟု ဋီကာဆိုး၏၊ ဋီကာဆရာ၏ လက်ထက်က ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့၌ "အတ္ထိ နုခေါ" ဟု နု- မပါပဲ "အတ္ထိ ခေါ" ဟု ပါ၌ရှိဟန်ဘူသည်၊ ယခုမူ "အတ္ထိနုခေါ"- ဟု "နု" သဒ္ဒါ ရှိနေပြီ၊ [အတ္ထိ ခေါတိဏ္ဍ ခေါသဒ္ဒါ ပုစ္ဆာယံ၊ အတ္ထိနုတိ အယခ္ဍမတ္ထ အတ္ထော၊—ဋီကာ။]

လောကောစာတိ - သဿတော အတ္တာစ လောကောစ - ဟူ၍၊ ယံ-အကြင် စကားကို၊ ဝုစ္စတိ-ပြောအပ်၏၊ ဣဒံ—ဤစကားသည်၊ အတ္ထိနုခေါ - ထင်ရှားရှိ လေသလော၊(သင်တို့ ပြောအပ်တဲ့ အတ္တနှင့် လောကလည် အမှန်ပင်မြဲသလော-ဟူလို)၊ ဥဒါ ဟု-သို့မဟုတ်၊ နတ္ထိနုခေါ-မရှိလေသလော၊(စကား အဖြစ်မျှသာ ပြောသလား—ဟူလို)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ယဉ္စ ခေါ တေ ဧဝမာဟံသုတိ - ကား၊ တေ-ထို သမဏပြောဟ္မဏတို့သည်၊ (ဝဒန္တိ-ဌ်စပ်)၊ ဣဒမေဝ-ဤ ငါ၏ အမြင်သည်သာ၊ ဝါ-ဤငါ၏ အယူသည်သာ၊ သစ္စံ-၏၊ အညံ-အခြားသော သမဏပြောဟ္မဏတို့၏ စကားသည်၊ ဝါ— အယူသည်၊ မောသံ - အချည်းနှီးတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ယံ- အကြင် စကားကို၊ ဝဒန္တိ၊ တေသံ - ထိုသူတို့၏၊ (ထို သမဏပြောဟ္မဏတို့၏)၊တံ-ထိုစကားကို၊(ထိုအပြောကို၊)နာနုဇာနာမိ-ခွင့်ပြုတော်မမူ။

ပညတ္တိယာတိ-ကား ဒိဋ္ဌိပညတ္တိယာ - မိစ္ဆာအယူကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း၌၊ ဝါ - မိစ္ဆာအယူကို ပညတ်ခြင်း၌၊ သမသမန္တိ—ကား သမေန-တန်းတူသော၊ ဉာဏေန—ဉာဏ်အားဖြင့်၊ သမံ - တန်းတူသူကို၊ (နေ၀ သမနုပဿာမိ-ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ [သမ သမံ-တန်းတူသော ဉာဏ်အားဖြင့် တန်းတူသူကို—ဟုပေး။] ယဒိဒံ အဓိပညတ္တိတိ — ကား၊ ယာ အယံ အဓိပညတ္တိနာမ- အကြင် အဓိပညတ် မည်သည်၊ ဝါ— ခန္ဓာစသော အတိညေယျမ္မေတို့ကို ပညတ်ခြင်း မည်သည်၊အတ္ထိ၊ ဧတ္ထ—ဤ အဓိပညတ်အရာ၌၊အဟမေဝ-သည်သာ၊ ဘိယ္ယော-သာလွန်၏၊ ဥတ္တရိ တရော—အထူးသာလွန်၏၊ မယာ-နှင့်၊ သမော-သည်၊ နတ္ထိ။

တံ ဧတေသံ နာနုဇာနာမိ။ ။သဿတော အတ္တာစ လောကောစ-ဟု ပြောအပ်သော အရာသည် အမှန်တကယ် မရှိ၊ စကား အဖြစ်မျှသာ ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ခွင့်မပြု။

ဒိဋ္ဌိပညတ္တိယာ။ ။[ဒိဋ္ဌိယာ ပညာပနေ၊-ဋီကာ။] "ဤအခြင်းအရာအားဖြင့် ဤဒိဋ္ဌိသည် ဖြစ်၏" ဟု ဒိဋ္ဌိ၏ဖြစ်ကြောင်း, ချုပ်ကြောင်း, သာယာအပ်သော သဘော, အပြစ်, ထို ဒိဋ္ဌိမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းများကို ကွဲကွဲပြားပြား သိတော်မူသည်။

အဓိပညတ္တိ။ ။[အတိညေယျမ္မပညာပနာ၊-ဋီကာ။] ခန္ဓာစသော အဓိပညတ်များကို မသိသဖြင့် သာသနာပ သမဏပြောဟ္မဏများသည် သဿတော အတ္တာစ လောကောစ စသော ဒိဋ္ဌိပညတ်၌သာ ငြိကပ်တွယ်တာနေကြ၏၊ ထို သဿတစသည်ကိုလည်း ပညတ် ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း ပညတ်ဖြစ်ပါလျက် ပညတ်မှန်းမသိပဲ ကေန်ပင် အတ္တရှိသည် ဟု လည်းကောင်း , ထို အတ္တသည် မြဲ၏ ဟု လည်းကောင်း စွဲစွဲမြဲမြဲ ယူဆကာ ပြောဆိုကြလေသည်။

ကေစိတ္ထိ ယူဆမုံ။ ။မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့ "ဤပုံ ဤနည်း ယူဆထားအပ်သည်"ဟု ထင်ရှားစွာ သိစေခြင်းဟူသော ဒိဋ္ဌိပညတ်အရာ၌ မြတ်စွာဘုရားထက် သာလွန်သူ တစုံတယောက်မှမရှိ ဟူသောအနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မြတ်ဟ္မာလသုတ်၌ အထင်

တတ္ထ—ထိ ပညတ္တိယာ အရှိသောစကားရပ်၌၊ ပညတ္တိယာတိ — ပညတ္တိယာ ဟူ၍၊ ယဒု—အကြင်စကားကိုလည်းကောင်း၊ အဓိပညတ္တိတိ - အဓိပညတ္တိဟူ၍၊ ယဒု - အကြင်စကားကိုလည်းကောင်း၊ ဝုတ္တံ - ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [ပါဠိတော် ပုဒ်စဉ် ၁၉၂-၌ "ကိုမာယ ပိ ခေါ အဟံ စုန္ဒ ပညတ္တိယာ နေဝ အတ္ထနာ သမ သမံ သမနုပ္ပဿာမိ, ကုတော ဘိယ္ယော" ဟု ပညတ္တိယာကို လည်းကောင်း၊ အထခေါ အဟမေဝ တတ္ထ ဘိယ္ယော ယဒိဒံ အဓိပညတ္တိ-ဟု အဓိပညတ္တိကိုလည်း ကောင်း ဟောတော်မူထား၏။] ဥဘယံ-နှစ်ပါးစုံသော၊ တေ-ဤစကားတော် သည်၊ ဝါ-ဤပုဒ်သည်၊ အတ္ထတော-အနက်အားဖြင့်၊ (ပညတ်၏ အဖြစ်ဟူသော သာမည အနက်အားဖြင့်)၊ ဧကံ - တူ၏။

ဟိ - မှန်၊ ဘေဒတော - အပြားအားဖြင့်၊ ပညတ္တိ—ပညတ်လည်းကောင်း၊ အဓိပညတ္တိ - အဓိပညတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ - သို့၊ ဒ္ဒယံ - နှစ်ပါး အပေါင်း သည်၊ ဟောတိ၊ တတ္ထ - ထိ ၂-ပါးတို့တွင်၊ ပညတ္တိနာမ-မည်သည်၊ ဒိဋ္ဌိပညတ္တိ - ဒိဋ္ဌိကို ပညတ်ခြင်းတည်း၊ ဝါ - မိစ္ဆာအယူကို ပညတ်ခြင်းတည်း၊ အဓိပညတ္တိ နာမ-မည်သည်၊ (ဆ ပညတ္တိယော-၌စပ်)၊ ခန္ဓပညတ္တိ-ခန္ဓပညတ်လည်းကောင်း၊ ဝါ- ခန္ဓာတို့ကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းလည်းကောင်း၊ အာယတနပညတ္တိ-

---

အရှားပါပြီ၊ အဓိပညတ္တိ-ဟူသော ခန္ဓာတုအာယတန စသည်များကို အထင်အရှား သိစေမှုကား သတ္တဝါများ၏ ပြီးငွေ့ဖွယ်ရန် အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာမှု ပြုထိုက်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုအဓိပညတ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အနုတ္တရဖြစ်ပုံကိုသိစေလိုသည်ဖြစ်၍ "နေဝအတ္တနာသမသမံ သမနုပဿာမိ" ဟူသော သီဟနာဒကို မိန့်မြွက်တော်မူသည်၊ ဤသို့ အချို့ဆရာများ ယူဆကြသည်။

ဆိုဆိုမဟုတ် ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ "ယဒု ဝုတ္တံ ပညတ္တိယာတိ ယဒု အဓိပညတ္တိတိ ဥဘယမေတံ အတ္ထအောဘေတံ" ဟူ၍လည်းကောင်း, "ဣဒေ ပန ပညတ္တိယာတိ ဝေါဟိ ပညတ္တိစေဝ အဓိပညတ္တိစ အဓိပ္ပေတာ၊ အဓိပညတ္တိတိ ဝေါဟိ" ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုထားသောကြောင့် ဤသုတ်၌ ပညတ္တိ အဓိပညတ္တိ ၂ မျိုးလုံး၏ အစွမ်းဖြင့်ပင် ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာသည် သီဟနာဒကို မိန့်မြွက်တော်မူသည် ဟု သိနိုင်ပေသည်။

အချုပ်။ ။ကေစိဆရာများက ဤသုတ်လာ သီဟနာဒသည် အဓိပညတ်နှင့်သာ ဆိုင်၏, ဒိဋ္ဌိပညတ်နှင့် မဆိုင်၊ ဒိဋ္ဌိပညတ်နှင့်ဆိုင်သော သီဟနာဒကား မြဟွဇာလ သုတ်၌ ပါပြီးဖြစ်သည် ဟု ယူလို၏၊ ဤကား ဆရာက အဋ္ဌကထာစကားကို ကိုးကား၍ ဒိဋ္ဌိပညတ္တိ အဓိပညတ္တိ ၂ မျိုးလုံးနှင့်ဆိုင်သော သီဟနာဒဖြစ်သည် ဟု ဆုံးဖြတ်သည်။

ခန္ဓပညတ္တိ။ ။ခန္ဓာနံ (တို့ကို) "ခန္ဓာ"တိ ပညာပနာ (သိစေခြင်း) ဒဿနာ (ပြ) ပကာသနာ (ထင်ရှားပြ) ဌပနာ (ထားခြင်း၊) နိက္ခိပနာ (ချထားခြင်း) "အာစိက္ခတိ (ဟော) ဒဿေတိ ပညာပေတိ ပဋ္ဌပေတိ" (အပြားအားဖြင့်

လည်းကောင်း၊ ဓာတု ပညတ္တိ—လည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြိယ ပညတ္တိ—လည်းကောင်း၊ သစ္စပညတ္တိ— လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလ ပညတ္တိ- လည်းကောင်း၊ ဧဝံ - သို့၊ ဝုတ္တော-အပ်ကုန်သော၊ (ပုဂ္ဂလ ပညတ္တိ ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော)၊ ဆ-ကုန်သော၊ ပညတ္တိယော - တို့တည်း။

ဣဝပန-ဤ နေရာ၌ကား၊ (ဤ သုတ်၌ကား)၊ ပညတ္တိယာတိ တ္ထော ပိ — ဟူသော ဤပါဠိ၌လည်း၊ ပညတ္တိ စေဝ - ဒိဋ္ဌိပညတ်ကို လည်းကောင်း၊ အဓိ ပညတ္တိစ-ခန္ဓာ စသော အာဘိဝေါဟာ ဓမ္မပညတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဓိပ္ပေတာ-အပ်၏၊ အဓိ ပညတ္တိတိ တ္ထောပိ- ၌လည်း၊ (ပညတ္တိ စေဝ အဓိပညတ္တိ စ အဓိပ္ပေတာ)၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပညတ္တိယာပိ- ၌လည်း၊ အနုတ္တရော- မိမိထက် မြတ်သူရှိတော် မမူ၊ အဓိပညတ္တိယာပိ-၌လည်း၊ အနုတ္တရော၊ တေန— ကြောင့်၊ အဟမေဝ တတ္ထ ဘိယ္ယော ယဒိဒံ အဓိပညတ္တိတိ—ဟူ၍၊ အာဟ - ပြီ။

၁၉၆။ ပဟာနာယာတိ - ကား၊ ပဇဟနတ္ထံ - ပယ်စွန့်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ (ဒေသိတာ ပညတ္တာ - ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ သမတိက္ကမာယာတိ - သမတိက္ကမာယ ဟူသော ပုဒ်သည်၊ တယော — ထို ပဟာနာယပုဒ်၏ပင်၊ ဝေ ဝစနံ - ဝေဝုစ်ပရိယာယ်စကား လှယ်တည်း၊ [ထို ဒိဋ္ဌိတို့ကိုပယ်လိုက်လျှင် လွန်မြောက်ပြီး လည်းဖြစ်တော့သည်—ဟူလို။] ဒေသိတာတိ-ကား၊ ကထိတာ- ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ပညတ္တာတိ-ကား၊ ဌပိတာ-ဝေနေယျတို့သန္တာန်၌ ထား အပ်ကုန်ပြီ။

ဖြစ်စေ) ဣတိ အာဂတဋ္ဌာနေ ဟိ ပညာပနာ ဒဿနာ ပကာသနာ ပညတ္တိနာမ၊ သုပညတ္တံ (ကောင်းစွာ သိစေအပ်)၊ မဗ္ဗပိဋ္ဌန္တိ အာဂတဋ္ဌာနေ ဌပနာ နိက္ခိပနာ ပညတ္တိနာမ၊ ဣဝ ဥဘယတ္ထ ယုဇ္ဇတိ၊ ပဌမနည်း၌ ခန္ဓပညတ္တိ-ခန္ဓာတို့ကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း (သိအောင် ဟောပြခြင်း) ဟု ပေး၊ ဒုတိယနည်း၌ ခန္ဓာတို့ကို မရောယှက်အောင် ထားခြင်း (ခွဲခြားထားခြင်း) ဟု ပေး၊ ပုဒ်ပြီးပုံကို ရှေပုဒ်စည် (၁၄၆)၊ (၁၅၀) တို့၌ ပြခဲ့ပြီ။

ဒေသိတာ, ပညတ္တာ။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သတိပဋ္ဌာန်တို့ကို ဟောရှုံသက်သက်မျှ မဟုတ်၊ အမှန်မှာ—ဒုဝနေယျတို့ သန္တာန်၌ ထို သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ ဖြစ်ပွားစေသောအားဖြင့် တည်စေတော်မူလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် ဒေသိတာဟု မိန့်တော်မူပြီးနောက် ပညတ္တာဟု မိန့်တော်မူပြန်သည်၊ နကေဝလံ (တည်စေခြင်းမဖက် သက်သက်)၊ သတိပဋ္ဌာနာ ကထိတမတ္တာ (ဟောအပ်ကာမျှ မဟုတ်ကုန်)၊ အထခေါ (အဟုတ်ကား) ဒုဝနေယျ သန္တာနေ ပတိဋ္ဌာပိတာတိ ဒဿေတုံ ဒေသိတာတိဝတ္တာ ပညတ္တာတိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ— ဒေသိတာတိ ကထိတာ ပညတ္တာတိ ဌပိတာတိ။

[သတိပဋ္ဌာန ဒေသနာတော်က ဒိဋ္ဌိနိဿယတို့ကို စင်စစ် ပယ်ခြင်းကိစ္စ၌ စုမ်းဆောင်နိုင်ပုံကို ပြလို၍ "သတိပဋ္ဌာန ဘာဝနာယ ဟိ" စသည်မိန့်။] ဟိ — မှန်၊ [ဒိဋ္ဌိနိဿယတို့ကိုပယ်နိုင်ရန် သတိပဋ္ဌာန် ၄ ပါးကို ဟောတော်မူထားသည်မှာ မှန်၏ — ဟူလို။] သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာယ — ဖြင့်၊ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂံ — တခဲနက်ကို ခွဲခြားမှုကို၊ [တလုံးတခဲ တတ္တဲတည်းထင်ရသော ရူပ်နာမ် ဓမ္မကို ခွဲခြမ်းမှုကို။] ကတ္တာ—၍၊ သမ္ဘဝမေ့သူ — အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ ယာထာဝတော—မဖေါက်မပြန် ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌေသု—မြင်အပ်ပြီးကုန်လသော်၊ အယံ-ဤလူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါဟုထင်နေသော အရာဝတ္ထုသည်၊ သုဒ္ဓသင်္ခါရ ပုဉ္ဇော — ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမဖက် သင်္ခါရအစုံသက်သက်သာဖြင်၏၊ ဣဓ-ဤသင်္ခါရအစုဌ်၊ သတ္တောာ-သတ္တဝါကို၊ (သတ္တဝါဟု ခေါ်နေသောအရာမှန်သမျှကို)၊ နဥပလဗ္ဘတိ-ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ မရအပ်မရနိုင်၊ ဝါ-ပရမတ္ထအားဖြင့် မရအပ်မရနိုင်၊ ဣတိ-သို့၊ သန္ဓိဋ္ဌာနတော — ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့်၊ သမ္ဘဒိဋ္ဌိ

သတိပဋ္ဌာန ဘာဝနာယ။ ။ဒိဋ္ဌိနိဿယ (သင်္ခါရတရားအပေါ်၌ သင်္ခါရဟုမမြင်ပဲ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ယောက်ျား မိန်းမဟု အထင်မှားမှု) အားလုံးကို သတိပဋ္ဌာန ဒေသနာအစဉ်က ပယ်နိုင်သည်မဟုတ်, လက်တွေ့ပွားများမှုဟူသော ဘာဝနာကသာ ပယ်နိုင်သည်၊ သို့ရာတွင် ဒေသနာတော်သည် ထိုသို့ ပွားများရန်အတွက်လည်းကောင်း ပယ်နိုင်ရန်အတွက် လည်းကောင်း နည်းမှန်ကိုညွှန်ပြသော ဥပနိဿယသတ္တိ ရှိသောကြောင့် သတိပဋ္ဌာနဒေသနာတော်က ပယ်နိုင်သည်ဟုပင် ဆိုနိုင်ကြောင်း ဤပါဠိတော်ပြသည်။ [သတိပဋ္ဌာန ဘာဝနာယာတိ ဣမိနာ တေသံ (ထို သတိပဋ္ဌာန်တို့ကို)၊ ဘာဝနာယ ဧဝ နေသံ (ထို ဒိဋ္ဌိနိဿယတို့ကို) ပဟာနံ၊ ဒေသ'နာ ပန တဒုဘယနိဿယ ဘာဝတော တထာ ဝုတ္တာတိ ဒဿေတိ၊ — ဋီကာ။] ဃနဝိနိဗ္ဘောဂပုဒ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ရမည်များကို ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၄၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂ဝ၇ နှင့် ထိုဋီကာတို့၌ ရှု။

သုဒ္ဓသင်္ခါရ ပုဉ္ဇောယံ။ ။သံ၊ ၁၊ ၁၃၆၊ ၁၃၇ မှ ယူထားသော ပါဠိတော်ဖြင်၏၊ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ ဝတ္ထုကြောင်းကို ထိုင်ရှု၊ ထိုင်ရှု ဂါထာသုံးပုဒ်ရှိ၏၊ ထိုသုံးပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်းချုပ်မှာ—"မာရ်နတ် ...အဘယ်အရာကို သတ္တဝါဟု ထင်နေသနည်း၊ သင်၏အမြင် မှားနေပြီ၊ ဤခန္ဓာကိုယ်သည် ရူပ်နာမ် အစုအပုံ သက်သက်သာ ဖြစ်၏၊ ဤ သင်္ခါရအစုဌ် သတ္တဝါဟု နှမ်ခြင်ဝရာ ဘာမျှမရှိ၊ လှည်းဘီး ဝင်ရိုး လှည်းသန့်စသော အဒိတ်အပိုင်းများ ပေါင်းစပ်ထားအပ်သောအရာကို "လှည်း"ဟု ခေါ်ရသလို ခန္ဓာ ငါးပါး အစိတ်အပိုင်းများ ရှိသောကြောင့်သာ သတ္တဝါ ဟူသော (ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ယောက်ျား မိန်းမဟူသော) သမ္မုတိပညတ် ဖြစ်နေပေသည်၊ ထို ခန္ဓာငါးပါးလုံးလည်း ဒုက္ခတုံးချည်းသာ ဖြစ်၏၊ ဒုက္ခအဝုသည်သာ ဖြင်၏ တည် ဖျက်နေ၏၊ ဒုက္ခမှ တပါး အခြားအရာများ ဖြင်ပ ဖျက်နေသည် မဟုတ်။

နိသိယာနံ— အလုံးစုံသော ဒိဋ္ဌိနိဿယတို့ကို၊ (အလုံးစုံသော နောက်နော်ကော်သော ဒိဋ္ဌိတို့၏မှီရာဖြစ်သော ရှေးရှေးဒိဋ္ဌိတို့ကို)၊ ပဟာနံ— ပယ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ တေန - ကြောင့်၊ "ဒိဋ္ဌိနိဿယာနံ ပဟာနာယ သမတိက္ကမာယ ဝေါ မယာ ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဒေသိတာ ပညတ္တာ" တိ - ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ သမ္ဘတ္တ — အလုံးစုံသော ပါဠိရပ်ဌ၊ သေသံ — ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေव-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော အနက်ရှိသည်သာ၊ ဣတိ - အပြီးတည်း။

သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနီယာ-သော၊ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယ-၏၊ ဝါ-ဌ၊
ပါသာဒိက သုတ္တဝဏ္ဏနာ-ပါသာဒိက သုတ်၏အဖွင့်သည်၊
နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

ပါသာဒိကသုတ်အဖွင့် ပြီးပြီ။